FLORAE SICULAE

SYNOPSIS

EXHIBENS

PLANTAS VASCULARES IN SICILIA INSULISQUE ADJACENTIBUS
HUC USQUE DETECTAS

SECUNDUM SYSTEMA LINNEANUM DISPOSITAS

AUCTORE

JOANNE GUSSONE

VOL. II.

PARS I.

NEAPOLI

EX TYPIS TRAMATER
MDCCCXLIII.

1843

NEAPOLI — APRILIS MDCCCXLIII.

POLYANDRIA.

I. *Monogynia.*

CAPPARIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 876 — Endl. gen. n. 5000.

Cal. 4-sepalus ; sepalis coriaceis, deciduis. *Pet.* 4, infera, irregularia; sepalis alterna. *Stam.* longissima. *Stig.* sessile, capitatum; germine longe pedicellato. *Caps.* 2-valvis , subbaccata , corticosa , 1-locularis , polysperma , longe pedunculata. (*Frutices* : *folia* alterna , persistentia , vel decidua , simplicia , integra: *stipulae* setaceae, vel spinescentes : *flores* rosei, speciosi, axillares, solitarii, pedunculati. *Capparideae Juss.*)

1. C. RUPESTRIS. *Smith fl. gr. pr. 1. p. 355—Dec. pr. 1. p. 245 — Guss. pr. 2. p. 2.*

C. inermis, foliis glaberrimis suborbiculatis carnosis persistentibus breviter petiolatis , stipulis setaceis deciduis , pedunculis folio longioribus , capsulis oblongis.

C. peduncularis. *Presl del. Prag. p. 21* , et *fl. sic. 1. p. 111* — C. non spinosa Bellonii, fructu majore. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 14* — C. non spinosa. *Cast. H. Mess. p. 5.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 487 — Reich. cent. 14. f. 4488.*

In rupibus calcareis , et ad muros vetustos in Sicilia = et in *Ustica* , *Felicuri* , *Saline* , *Stromboli*, *Panaria*, *Dattolo*, *Basiluzzo*, *Lipari* , *Maretimo*, *Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Lampione*.

Majo , Junio. ♄

Caulis saepe in *Ustica* 2-3-pedalis , diametro bipollicari et ultra : *sepala* glaberrima, inaequalia, laete virentia, margine non scariosa , vix ciliata ; unico reliquis majore , et magis concavo , petala duo basi coalita usque ad medium includens : *petala* subciliata , parum emarginata , pallide rosea : *stamina* alba , apice violacea ; *antheris* purpurascentibus , horizontalibus : *stylus* nullus : *germen* pedunculo sub apice geniculato suffultum.

Alabastra aceto , et sale marino confecta illis sequentis praestantiora sunt , et vulgo *Chiappari cerasoli* appellantur — Icon *fl. gr.*, et specimina herb. *Sibth.* a nostra planta non differunt. Haec adest in herb. *Banks.* sub nomine *C. mitis* — *Pedunculi* sub anthesi saepe folio aequales ; et *stipulae*, quae ex ipso *Preslio* sunt setaceae decidue , ac solummodo in plantis junioribus conspiciendae, quomodo spinosae , uti ex illius diagnosi dici possunt ? Quod certum , in plantis prope Panormum , et alibi observatis , numquam stipulas spinosas vidi.

2. C. SPINOSA. *Lin. sp. pl. 720 — Ucria H. Pan. p. 218* , excluso loco natali—*Guss. pr. 2. p. 2.*

C. stipulis spinosis uncinatis, foliis suborbiculatis retusis persistentibus glaberrimis , pedunculis folio subaequalibus longioribusque , capsulis oblongis.

Ic. *Duham. arb. ed. nov. v. 1. t. 34 — Reich. cent. 14. f. 4487.*

In rupibus calcareis, ac vulcanicis; *Palagonia*, *Mineo*, *Militello di Val di Noto*, *Adernò* = et in *Stromboli*, *Salina*.

Majo, Iunio ♄

Folia in Sicilia semper glabra vidi, earum color, ut in praecedente virescens, minora tamen minusque carnosa quam in illa; cui in reliquis similis, in quam tamen nunquam transit; *rami* in hac graciliores et magis flexuosi ac divisi; sed in ista, et in antecedente semper persistunt.

3. *C. sicula. Duham. arb. ed. nov. vol. 1. p. 159 — Guss. suppl. p. 171.*

C. stipulis spinosis uncinatis, foliis ellipticis oblongisque deciduis apice spina incurva munitis, junioribus ramulisque pubescentibus, pedunculis folio longioribus, capsulis pyriformibus.

C. Fontanesii. *Presl fl. sic. 1. p. 111* — C. ovata. *Guss. pr. 2. p. 4*—C. aegyptiaca. *Sieb.* pl. exsic! non *Lam.*—C. duplicata spina, folio acuminato. *Cup. H. Cath. p. 36* — C. spinosa. *Cast. H. Mess. p. 5.*

Ic. *Quer. hisp. 3. t. 78* —C. duplicata spina, folio acuto. *Bocc. sic. t. 42—Cup. panph. 2. t. 87.*

In collibus, et campis argillosis mari finitimis; *Girgenti*, *Favare*, *Cattolica*, *Tusa*, *Catania*, *Paternò*, *Adernò*, *Agosta*, *Priolo*.

Aprili, Majo. ♄

Omnia ut in *C. spinosa*; sed *folia*, praeter figuram, subtus nervosa: *petioli* canaliculati, non teretes: *sepala* puberula, margine subscariosa, ad apicem vel intense virentia, vel rubro-maculata: *petala* majora, pallidiora, ac aliquando albida, et illa duo, quae coalita, subtus valde villosa: *stamina* apice rosea.

Caules pro loci natura hyeme pereunt vel persistunt — Icon *Bocconi* ad hanc speciem certe spectat ex loco—Specimina *C. ovatae* herb. *Desf.* omnino aliena comperii; nam in istis folia exacte ovata, basi subcordata, 1-1 ½ poll. longa, ½ poll. lata, obtusiuscula cum acumine; petioli 4-5 lin. longi, stipulae setaceae ac rectae, ut in *C. rupestri*; flores non explicati—*C. aegyptiaca* vera (cujus specimina benevole communicavit Cl. *Savi* ex herb. *Raddiano*, quae cum icone *Delis.*, et planta exsiccata ipsius auctoris a Cl. *Rich.* missa exacte quadrant) adhuc a planta sicula magis differt, foliis suborbiculatis, apice saepe emarginato-retusis, firmioribus, glaucescentibus, caulibus frutescentibus; stipulae vero ut in nostra.

CHELIDONIUM.

Juss. 236 — Smith Brit. 2. p. 562. n. 241 — Endl. gen. n. 4819.

Cal. 2-sepalus, deciduus. *Pet. 4*, supera, regularia. *Caps.* torulosa, siliquaeformis, a basi ad apicem dehiscens, 2-valvis, 1-locularis. *Sem.* plurima, strophiolo oblongo instructa. (*Planta* herbacea, perennis, tenera, succo croceo acri scatens: *folia* impari-pinnata, exstipulata, alterna: *flores* flavi, parvi, umbellati. *Papaveraceae Juss.*)

1. *C. majus. Lin. sp. pl. 723*, excl. var. *b.*—*Willd. en. H. Ber. 1. p. 561 — Ucria H. Pan. p. 219 — Presl fl. sic. 1. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 5.*

C. pedunculis umbellatis, petalis integerrimis, foliorum pinnis ellipticis sublobatis obtuse dentato-crenatis.

C. majus, vulgare. *Cup. H. Cath. p. 48* — C. majus. *Cast. M. Mess. p. 7.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 450. f. 1 — Reich. cent. 14. f. 4466.*

Ad sepes umbrosas, et ad margines sylvarum; *Ragusa*, *Modica*, *Scicli*, *Spaccaforno*, *Buccheri*, *Vizzini*, *Milo*, *Boschi di Valdemone.*

Aprili, Junio. ♃

Caules 1-2-pedales, ramosi: *foliola* fere pollicem lata, crassiuscula, basi inaequalia, superne subdecurrentia; duo infima reliquis minora; impari 3-lobo: *pedunculi* umbelliferi axillares, folio longiores: *calyces* villosiusculi: *petala* oblongo-cuneata, 4-5 lin. longa: *stamina* petalis concoloria: *capsulae* teretes, glabrae, hinc inde strangulatae, erectae, 1-½ pollicares.

GLAUCIUM.

Juss. 236 — Smith. Brit. 2. p. 563. n. 242 — Endl. gen. n. 4826.

Cal. 2-sepalus, caducus. *Pet.* 4, regularia, infera. *Caps.* siliquaeformis, 2-locularis, 2-3-valvis. *Sem.* plurima, punctata, estrophiolata. (*Herbae* annuae aut perennes, glaucescentes, plerumque succo croceo scatentes: *folia* alterna, pinnatifida, exstipulata: *flores* terminales vel axillares, solitarii: *petala* cito decidua. *Papaveraceae Juss.*)

1. G. LUTEUM. *Smith l. c. — Spr. s. veg. 2. p. 571 — Presl fl. sic. 1. p. 33 — Guss. pr. 2. p. 5.*

G. caule glabro, foliis repandis, inferioribus petiolatis lyrato-pinnatifidis, summis cordatis amplexicaulibus, siliquis tuberculato-scabriusculis.

G. flavum. *Dec. syst. nat. 2. p. 94.* — Chelidonium glaucium. *Lin. sp. pl. 724 — Ucria H. Pan. p. 219* — Papaver corniculatum, luteum. *Cup. H. Cath. p. 161 — Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4468* — Papaver corniculatum, majus. *Dod. pempt. 448.*

In arenosis, ac glareosis miritimis Siciliae = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Saline*, *Favignana*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Marettimo.*

Aprili, Septembri. ♃

Caules erecti, plures ex eadem radice, aliquando sparse pilosi, ½-1-pedales: *folia* glaucescentia ac setis brevibus albidis hispidiuscula; laciniis in radicalibus irregulariter inciso-dentatis: *pedunculi* 5-12 lineares, demum incrassati, foliis breviores: *sepala* 3-4-pollicaria, varie curvata.

2. G. PHOENICEUM. *Smith brit. 2. p. 563—Spr. s. veg. 2. p. 571 — Guss. supp. p. 172.*

G. foliis omnibus sinuato-pinnatifidis subdentatis cauleque pilosis, siliqua setosa (floribus phoeniceis).

Chelidonium corniculatum. *Lin. sp. pl. 724.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 489 — Reich. cent. 14. f. 4471* — Papaver corniculatum, rubrum. *Dod. pempt. 449.*

Inter segetes; *Lampedusa*, *Marettimo.*

Aprili, Majo. ☉

Praecedente humilius; *petala* minora, ac basi macula nigra nitida notata.

PAPAVER.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 881 — Endl. gen. n. 4823.

Cal. 2-sepalus, caducus. *Pet.* 4, regularia, infera. *Stig.* radiatum, sessile. *Caps.* 1-locularis, polysperma, sub *stigmate* persistente poris dehiscens. *Sem.* estrophiolata, reticulata. (*Herbae* annuae, succo albo non flavo scatentes : *folia* alterna, exstipulata : *flores* solitarii, axillares et terminales, longe pedunculati ; pedunculis sub anthesi cernuis : *petala* cito decidua. *Papaveraceae Juss.*)

* *Capsulis hispidis.*

1. *P. hybridum. Lin. sp. pl. 725 —Presl fl. sic. 1. p. 31 —Guss. pr. 2. p. 6.*

P. capsula torosa elliptica setis patentibus incurvis sepalisque hispida, stigmate 5-7-radiato, foliis 2-3-pinnatifidis, laciniis cuneiformi-linearibus aristatis, caule folioso multifloro superne pedunculisque adpresse hispidis.

P. Argemone dictum, capitulo hirsuto rotundo, torulis canaliculato. *Cup. H. Cath. p. 163* — P. erraticum, folio magis inciso. *Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4476* = Argemone capitulo hirsuto rotundo, torulis canaliculato. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 14. f. 9.*

Inter segetes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Panaria*, *Saline*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*.

Aprili, Majo. ☉

Caules 1-3-pedales, erecti, simplices, vel superne fere paniculato-ramosi : *folia* laete virentia, inferiora petiolata ; *petiolis* uti caulibus ad basim semipatenter pilosis; laciniis in foliis inferioribus 1-3 lin. latis obtusiusculis, in superioribus anguste linearibus acutis: *pedunculi* 2-5-pollicares: *petala* parva, basi nigro-maculata, pallide coccinea: *stamina* apice dilatata: *capsula* inter setas flavescentes leviuscula : *semina* reniformia, cinerea.

2. *P. siculum. Guss.*

P. capsula torosa globoso-elliptica setis patentibus incurvis sepalisque hispida, stigmate 9-radiato, foliis 2-3-pinnatifidis, laciniis cuneiformi-linearibus mucronatis, caule folioso multifloro superne-patenter piloso, pedunculis dense patenterque setoso-hispidis.

Ic. *nulla.*

Inter segetes; *nel fiume fra S. Giuseppe e Castellammare* (*Gasparrini*); *Palermo.*

Aprili, Majo. ☉

Habitus et characteres praecedentis, sed *pubescentia* in caule superne patens, ut in petiolis : *foliorum* laciniae apice acutiores: *sepala* hispida : *capsulae* magis globosae, et ob setas fere stellato-muricatae : caeterum *petala* punicea, basi maculata et parva ; *stamina* apice dilatata, et *semina* ut in illo.

3. *P. apulum. Ten. syll. p. 255.*

P. capsula elliptica subangulata sepalisque setis adpressis rectis hispida, stigmate 5-radiato, foliis bipinnatifidis, laciniis abbreviatis obtustis, caulibus multifloris ascendentibus ramosis pedunculisque adpresse hispidulis.

P. Argemone. *Guss. pr. 2. p. 7 — Ucria H. Pan. p. 220 — Presl fl. pr. 1. p. 31 ?* — P. Argemone dictum, capitulo tenuiore hirsuto. *Cup. H. Cath. p. 163* — Argemone sylvestris. *Cast. H. Mess. p. 33.*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 238.*
Inter segetes; *Mistretta*, *Caronia.*
Majo, Junio. ⊙
Habitus praecedentium, sed laciniae foliorum obtusiores ac glabriores: *caules* graciliores: *pedunculi* valde elongati: *capsulae* minores, minusque hispidae, quam in icone citata: *petala* non vidi.

* * *Capsulis glabris.*

4. P. DUBIUM. *Lin. sp. pl. 726 — Guss. supp. p. 172*, excl. var. *b.*
P. capsula oblongo-clavata 5-7-radiata, sepalis pilosis, foliis subhispidis 1-2 pinnatifidis, superioribus pinnatifido-laciniatis, laciniis inferiorum obtusis, superiorum anguste-linearibus elongatis setula terminatis, caule multifloro, setis caulinis patentibus, pedunculorum adpressis.
Ic. *Jacq. austr. 1. t. 25 — Reich. cent. 14. f. 4477.*
Inter segetes, et in vineis; *Palermo*, *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Aprili, Majo. ⊙
Habitus fere sequentis: *folia* aliquando supra glabriora, inferiora ut plurimum bipinnatifida; laciniis, sive lobulis latis brevioribus, rotundatis: *petala* fere pollicaria, concoloria, pallide coccinea, margine subundulata: *filamenta* filiformia, atropurpurea: *antherae* ovales, planae, sordide fusco-rubentes: *stigma* 7-radiatum, margine non incumbens: *capsulae* fere pollicem longae, nervis albidis lineatae: *semina* globoso-cordata, excavato-reticulata, rufescentia.

5. P. PINNATIFIDUM. *Moris fl. sard. 1. p. 74.*
P. capsula oblongo-clavata 7-9-radiata, foliis sepalisque pilosis, inferioribus pinnatis pinnatifidisque, superioribus dentato-pinnatifidis, laciniis inferiorum ovatis ovalibusve, superiorum triangulari-lanceolatis acutis dentatis, caule paucifloro patenter piloso, pedunculis elongatis adpresse hispidis.
P. dubium *b. Guss. supp. p. 172.*
Ic. Argemone, capitulo longiore glabro. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 14. f. 11.*
In vineis; *Ustisa.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules ab ipsa basi ramosi: *folia* fere P. *Rhoeadis* uti *capsulae;* at *flores* praecedentis, et *capsulae* ut in isto quoque lineis albidis notatae — Confer *Moris l. c.*

6. P. OBTUSIFOLIUM. *Desf. atl. 1. p. 407 — Moris fl. sard. 1. p. 76. b. minus.*
P. capsula obovato-clavata vel subglobosa, sepalis pilosis, foliis subhispidis, inferioribus pinnatifidis, lobis ovatis obtusis, superiobus 3-partitis, laciniis pinnatifidis anguste lineari-lanceolatis, caule petiolisque patenter-pedunculis adpresse hispidis.
P. Roubiei. *Guss. pr. 2. p. 8,* et *supp. p. 173 — Presl fl. sic. 1. p. 32.*
Ic. *Viguier hist. pap. p. 39. t. 1. f. 1.* ex *Moris.*
Inter segetes in submontosis, vel demissis; *Palazzo Adriano* (*Gasparrini*), *Trapani* (*Presl*) = et in *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Aprili, Majo. ⊙

Habitus P. dubii quoad folia caulina superiora ; sed *folia* omnia hispidiora : *capsulae* breviores, nervis quoque albidis notatae : *stigmata* 5-7-radiata : *filamenta* filiformia : *flores* quam in *P. Roeadi* minores — Confer de hac specie cl. *Moris l. c.*

7. P. *Rhoeas*. *Lin. sp. pl. 726 = Ucria H. Pan. p. 220 — Presl fl. sic. 1. p. 32—Guss. pr. 2. p. 7.*

P. capsula breviter obovata, sepalis hirsutis, foliis 1-2-pinnatifidis glabriusculis, laciniis radicalium obovatis oblongisque obtusis, superiorum inciso-dentatis acutis, terminali elongato, caule multifloro pedunculisque setulis patentibus hispidis.

P. erraticum majus. *Cup. H. cath. p. 162*, et *supp. alt. p. 70 = Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4470 — Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 17* — P. erraticum. *Matth. comm. 2. p. 404.*

b. minus ; petalis immaculatis coccineis.

P. erraticum minus. *Cup. H. Cath. p. 163.*

Ic. P. erraticum, alterum. *Fuchs. hist. p. 516* — P. Rhoeas, minus. *Dalech. hist. 439. f. 2*, mediocris.

c. petalis dentatis.

d. setis pedunculorum ascendentibus adpressisque.

P. strigosum. *Bonningh. p. 157*, ex *Koch syn. p. 29.*

Ic. P. Rhoeas. *Lob. ic. 277*, sed in hac flores coccinei concolores.

Inter segetes, nec non in cultis, et in collibus apricis herbosis ubique in Sicilia — et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Maretimo*, *Favignana*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Pantellaria.*

Martio, Majo ☉

Caules plus minus ramosi ; ramis infimis ascendentibus : *folia* radicalia rosulata, numerosa, aliquando fere glauco-virentia ; caulina sessilia : *petala* ampla, patentia, coccinea, in *a.* basi nigro-maculata : *stamina* apice non dilatata, nigra, uti stigmatis radii, qui 5-et apice invicem incumbentes : *capsula* nervis albidis destituta.

Var. *b.* ulterius observanda, nam foliorum habitus, et setarum in pedunculis directio a specie, cum qua simul provenit, costanter diversae.

8. *P. setigerum*. *Dec. s. nat. 2. p. 81—Spr. s. veg. 2. p. 570—Guss. supp. p. 175.*

P. glaucum, capsulis obovatis foraminibus apertis, sepalis subsetosis, foliis amplexicaulibus inciso-lobatis repandis, dentibus setula terminatis, caule glabro paucifloro.

Ic. *Deless. ic. sel. 2. t. 7.*

In cultis, inter segetes, et in collibus apricis herbosis ; *Castellammare* (*Gasparrini*), *Trapani*, *Marsala* = et in *Lampedusa*, *Linosa*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Isole Eolie.*

Martio, Aprili. ☉

Habitus sequentis, sed *capsulae* saepius obovato-oblongae, diametro semipollicari ; *flores* pallidiores et multo minores quam in illo ; *folia* ad rachidem longe setosa, caeterum glaberrima.

Icones, P. nigrum, sativum. *Dod. pempt. 445*, et P. sativum quartum. *Dod. l. c. p. 446*, si foliorum habitus spectatur, potius hanc quam sequentem speciem referunt.

9. *P. somniferum*. *Lin sp. pl. 726—Guss. supp. p. 173.*

P. glaucum, capsulis globosis foraminibus apertis, calycibus cauleque glabris, foliis amplexicaulibus inciso-lobatis repandis, dentibus obtusiusculis (non aristatis).

Ic. *Lam. ill. gen. t. 451 — Reich. cent. 14. f. 4481* — P. nigrum, sativum. *Dod. pempt. 445.*

Inter segetes, et in vineis prope oppida; *Ustica*, *Salina*, *Panaria*; sed potius cultum, quamvis nunc spontaneum, uti etiam in nonnullis Siciliae locis occurrit.
Aprili, Majo. ☉
Caules 3-5-pedales, firmi: *folia* spithamea, crassiuscula, saepe crispo-repanda: *petala* aliquando 2-pollicaria, obovata, purpurascentia, raro alba, basi nitide violaceo-maculata: *capsula* diametro pollicari et ultra, *stigmate* maximo villoso coronata.

NYMPHAEA.

Smith fl. gr. pr. 1. p. 360—Spr. s. veg. 2. n. 1950 — End. l gen. n. 5020.

Cal. 4-5-sepalus; sepalis liberis, persistentibus, intus coloratis. *Pet.* numerosa, libera, interiora sensim minora, una cum staminibus basi germinis inserta, fovea nectarifera destituta. *Filam.* plana, exteriora dilatata, petaloidea. *Stigm.* sessile, orbiculare, radiatum. *Bacc.* supera, multilocularis, polysperma. *Sem.* membrana reticulata obvoluta. (*Herba* aquatica, perennis, glaberrima: *folia* ampla, natantia, simplicia, indivisa: *pedunculi* 1-flori, solitarii, elongati: *flores* magni, candidi. *Nymphaeaceae Dec.*)

1\. *N. alba. Lin. sp. pl. 729—Ucria H. Pan. p. 221—Presl fl. sic. 1. p. 29 — Guss. pr. 2. p. 8.*
N. foliis ovato-orbiculatis integerrimis profunde cordatis, lobis approximatis, stigmate 16-20-radiato, radiis ascendentibus.
N. major, alba. *Cup. H. Cath. p. 154.*
Ic. *Fl. dan. 602 — Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 30* — N. alba. *Dod. pempt. 585. f. 1.*
b. minor;
N. alba, minor. *Cup. H. Cath. p. 154.*
In fluminibus lente fluentibus; *Ragusa*, *Scicli*, *Modica*; in lacubus, et stagnis maritimis ambae varietates; *Spaccaforno ai pantani presso al mare.*
Majo, Junio. ♃
Rhizoma crassum, nigricans, dentatum, horizontale: *folia* nitide virentia, subtus tenue nervosa ac pallida, diametro 3-6-pollicari, hyeme pereuntia: *pedunculi* uti petioli, secundum aquarum altitudinem plus minus elongati: *sepala* interne alba, externe viridia: *petala* 1 ½-2-poll. longa, elliptica, obtusa, concava, tria exteriora dorso virentia, reliqua omnino candida, interiora minora: *filamenta* basi incurva, exteriora latiora, longiora, petala intima aequantia: *antherae* ad latera superiora filamentorum adnatae: *stigma* concavum, uti *stamina* luteolum; radiis obtusis, recurvis, brevibus, in centro glandula ovali nitido-albida instructum — *Pedunculi* et *petioli* interne cavitatibus pluribus cylindricis praediti, inter quas pili plurimi stellati prominent. — Pro fructificatione hujus speciei confer Cl. *Ten. in act. soc. borb. 4. p. 41.*

† NUPHAR.

Smith fl. gr. pr. 1. p. 361—Spr. s. veg. 2. n. 1952—Endl. gen. n. 5020.

Cal. 5-6-sepalus. *Pet.* plurima, receptaculo cum staminibus inserta, dorso nectarifera. *Stig.* radiato-sulcatum, sessile. *Bac.* supera, multilocularis, polysperma, (*Nymphaeaceae Dec.*)

† 1. *N. luteum. Smith l. c.—Spr. s. veg. 2. p. 606—Prel fl. sic. 1. p. 29 — Guss. pr. 2. p. 9.*

N. stigmate integro umbilicato, foliis ovali-cordatis, lobis approximatis, petiolis acutangulis.

Nymphaea lutea. *Lin. sp. pl. 729 — Ucria H. Pan. p. 222* — N. lutea, major. *Cup. H. Cath. p. 154.*

Ic. *Fl. dan. 603.*

Majo, Junio. ♃

In Sicilia ex *Cupani* ac *Preslio*, et prope *Castellobuono* ex *Ucria.*

CISTUS.

Juss. 294 — Pers. syn. 2. p. 74. n. 1313 — Endl. gen. n. 5028.

Cal. 5-sepalus; *sepalis* subaequalibus. *Pet.* 5, rosacea, decidua, infera, sepalis alterna. *Caps.* 5, raro 10-locularis; valvis totidem medio septiferis. (*Frutices* vel suffrutices, sempervirentes: *folia* integra, exstipulata, opposita: *pedunculi* axillares, ac terminales, subumbellati: *flores* albi, aut rosei. *Cistineae Dec.*)

1. *C. villosus. Lin. syst. veg. 412 — Presl fl. sic. 1. p. 114 — Guss. pr. 2. p. 10.*

C. foliis suborbiculato-ovatis rugosis subtomentoso-hirtis (laete virentibus) petiolatis, petiolis nervoso-sulcatis connato-vaginantibus, pedunculis 1-floris 1-3-nisve, sepalis acutis pedunculisque albo-piloso-villosis.

C. pilosus. *Lin. sp. pl. 737*, ex errore typografico — C. eriocephalus. *Viv. fl. cors. spec. nov. diagn. p. 8*, ex ipsius specimine — C. Cupanianus. *Presl fl. sic. 1. p. 115*, qui in *l. c.* sequentes varietates enumerat — *a. virescens*; foliis minus tomentosis, pedunculis brevibus — *b. canescens*; foliis canescenti-tomentosis, pedunculis brevibus — *c. peduncularis*; foliis minus tomentosis, pedunculis elongatis — C. Mas, subrotundo folio hirsutissimo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 19.*

Ic. *Duham arb. ed. 1. t. 64* — C. Cupanianus *Presl symb. 1. p. 33. t. 22—Reich. cent. 13. f. 4567*— Cistus mas, Matthioli. *Dalech. hist. p. 222*, sed flores in icone parvi.

b. oblongifolius; foliis elliptico-oblongis lanceolatisve, supremis lanceolato-linearibus sessilibus, sepalis acuminatis. *Guss. supp. p. 174.*

In collibus aridis, et asperis montosis in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *b. Saline.*

Aprili, Junio. ♄

Frutex erectus, 2-3-pedalis, ramosissimus; *rami* juniores albo-canescentes, sed sub villositate atrorubentes: *folia* pollicaria, et ultra, subtus nervoso-reticulatata rugosa et pallidiora; inferiora in ramis obtusa, fere orbiculata ac minora; superiora elliptica, acuta, raro acuminata: *petioli* subtus sulcati, breves: *pedunculi* 1-3-pollicares, pilis longis patulis uti calyces instructi: *flores* rosei, ut in sequente, nunquam ochroleuci uti ex *Preslio*!

Varietas *b.* quoad sepala *C. cretico* similis, et quoad *folia* suprema cum *C. undulati* speciminibus herb. *Dec.* convenit, sed foliis reliquis petiolatis et minime lineari-lanceolatis recedit — Varietatem *a.* nomine *C. incani* in herb. *Lin.* vidi — *C. Cupanianum Presl*, quem defectu speciminis et iconis in *pr. 2. p. 15* inter species mihi ignotas recensui, inspecta inde icone citata ad *C. villosum* spectare

cognovi. Obstant flores, qui dicuntur ochroleuci; sed vel quia petala decidua, vel quod in exsiccatione eorum color mutatur, ob id forsan auctor illorum coloris oblitus ochroleucos dixit.

2. *C. creticus*. *Lin. syst. veg. p. 497 — Guss. pr. 2. p. 10.*

C. foliis spathulato-ovatis oblongisque subtomentoso-hirtis (obscure virentibus) margine subundulatis petiolatis, petiolis sulcatis subdistinctis, pedunculis 1-floris 1-3-nisve, sepalis acuminato-elongatis pedunculisque villosis.

C. Ledon, sive viscosus, salvifolius, crispus, purpureus, humilis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 19*, ex icone *Panph.* ad hanc speciem spectat, non vero ad *C. crispum,* sub quo citatur a *Preslio.*

Ic. *Jacq. ic. rar. 1. t. 95 — Sibth. fl. gr. t. 495 — Reich. cent. 13. f. 4568* — C. salvifolius Ledon, seu viscosus, purpureus, humilis, villosus. *Cup. panph. 1. t. 76 — Bon. t. 171* — C. ladanifera, cretica. *Buxb. cent. 3. p. 34. t. 64. f. 1 — Tourn. it. ed. in 4. p. 30, ed. in 8. p. 89.*

In collibus aridis Siciliae meridionalis; *Girgenti*, *Siculiana*, *Mazzara, Alicata, Spaccaforno, Noto* = et in *Maretimo, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♄

Species affinis admodum praecedenti, a qua potissimum diversa, caulis *pubescentia* adpressa ac stellata, pilis paucis longioribus simplicibus intermixtis; in illa patente pilis fere omnibus simplicibus elongatis; *foliis* longioribus, obscure virentibus, undulato-crispis, subtus magis scabris, acuminato-elongatis, quae in *C. villoso* acuta sed non elongata sunt; denique odore fere balsamico plantae jam exsiccatae ex visciditate quadam, cui arenulas adhaerent — *Petioli* in foliis superioribus saepe basi connato-vaginantes, non distincti — Cum speciminibus creticis, et icone *Jacq.* haec nostra optime convenit, uti illa herb. *Tourn.*, *Lin.* et *Sibth.* quoque non differunt — An *C. corsicus Loisl. fl. gall. ed. 2. v. 1. p. 380*, et C. *garganicus Ten. syll. p. 256* hujus varietates sunt?

3. *C. complicatus*. *Lam. dict. enc. 2. p. 14 — Pers. syn. 1. p. 75 — Guss. sup. p. 174.*

C. foliis confertis suborbiculato-ovatis obtusiusculis subcomplicatis supra canescentibus, subtus albo-tomentosis reticulatis, petiolis villosissimis non dilatatis subvaginantibus, pedunculis brevibus solitariis ternisque 1-floris, sepalis ellipticis acutis villosis, capsulis (parvis) ovatis.

C. folio rotundiore, quasi complicato, Cycladum. *Tourn. herb* in *Mus. H. Paris. !*

Ic. *nulla.*

In collibus aridis calcareis; *Lampedusa*, ubi vulgatissimus, et gregarius.

Aprili, Majo. ♄

Caules ramosissimi, in caespites semiglobosos 2-3-pedales coadunati: *rami* juniores, uti folia ac petioli, pilis brevibus albidis intertextis plus minus adpressis obsiti: *folia* ut plurimum ovata, nunquam acuta, 3-5 lin. lata, 4-6 lin. longa, margine non undulata: *petioli* nec dilatati, nec exquisite nervosi, ut in *C. parvifloro*: *pedunculi* et *calyces* rufescentes, ac pilis patentibus hirsuti, 5-7-lineares: *flores* non vidi: *capsula* vix 2 lin. longa, fusca, fere undique stellato-puberula, basi glabrior: *semina* rufescentia, angulata, scabriuscula.

C. parvifloro, cujus specimina in herb. *Sibth.* vidi, et a *Siebero* accepi, affinis admodum; sed folia magis incana; petioli satis dissimiles; capsulae non globosae. Confer quoque icones *Sibth. fl. gr. t. 496*, et *Reich. hort. 1. p. 61. t. 22.*

4. C. *incanus*, *b. Dec. pr. 1. p. 264 — Presl fl. sic. 1. p. 115 — Guss. supp. p. 175.*

C. foliis lanceolato-linearibus elongatis sessilibus subconnatis; supra virentibus breve stellato-hirsutis, subtus albidis hirsuto-tomentosis trinerviis reticulatis, pedunculis 1-floris calycibusque villoso-hirsutis.

Ic. C. mas *11. Clus. hist. 1. p. 69* —Cistus secundus Clusii. *Lob. ic. 2. p. 111*, quoad folia optima.

In collibus aridis calcareis: *Cefalù, Termini (Presl)* = et in *Lampedusa*.

Aprili, Majo. ♄

Caules aetate rubentes, ac fere glabri; *rami* vero juniores pilis erecto-patulis hirsuti: *folia* 10-16 lin. longa, 1 ½ - 2 ½ lin. lata, margine plana, vel undulato-crispa: *flores* non vidi: *sepala* ovata, acuta.

5. *crispus. Lin. sp. pl. 738 — Ucria H. Pan. p. 223 — Presl fl. sic. 1. p. 115*, excluso synonymo *Cupani — Guss. pr. 2. p. 11.*

C. foliis sessilibus lineari-lanceolatis undulato-crispis trinerviis rugosis pubescentibus, floribus 1-4 subsessilibus umbellatis.

Ic. *Cav. ic. 2. t. 174—Reich. cent. 13. f. 4564*—C. mas, foliis Chamaedrii. *Cup. H. Cath. p. 51*, et *panph. 2. t. 223* — C. Ledon, foliis undulatis, et crispis. *Bon. t. 10* — C. mas V. *Clus hist. 1. p. 69.*

In collibus arenosis maritimis; *Messina al Campo;*

Aprili, Majo. ♄

Caules caespitosi, 2-3-pedales, superne patenter albo-pilosi: *folia* ut plurimum viscidula, ideoque arenulis saepius inquinata, basi connata, approximata, viridi-canescentia, 3-5 lin. lata, pollicem longa: *pedunculi* vix 3-4-lineares: *flores* purpurei, fere foliis involucrati: *sepala* hispida, acuminata, petala subaequantia: *capsulae* hirsutae, apice fere pentagonae, calyce duplo breviores: *odor* gratus.

6. C. *salvifolius. Lin. sp. pl. 738—Ucria H. Pan. p. 223 — Presl fl. sic. 1. p. 116 — Guss. pr. 2. p. 11.*

C. foliis petiolatis ovatis ellipticis oblongisque (non cordatis) obtusis rugosis utrinque pilis stellatis hirsutis, junioribus subtus subtomentosis, pedunculis longis superne articulatis solitariis 1-3-floris calycibusque pilis stellatis adpresso-hirsutis.

C. foemina, folio Salviae. *Cup. H. Cath. p. 51* — C. foemina, flore albo. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. *Cav. ic. 2. t. 137 — Jacq. collect. 2. t. 8*, male a *Dec.* in *pr. 1. p. 263*, ad *C. monspeliensem* adducta—*Reich. cent. 13. f. 4559*— C. foemina. *Clus. hist. 1. p. 70.*

In collibus calcareis, campis aridis montosis in Sicilia — et in *Alicuri, Saline, Felicuri, Stromboli, Lipari, Vulcano, Favignana, Levanzo, Maretimo, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♄

Caules 2-3-pedales, caespitosi, erecti aut procumbentes, rufescentes, valde ramosi: *folia* adulta utrinque fere concoloria, virescentia; superiora aliquando acuta et longius petiolata, basi attenuata vel rotundata, nunquam cordata: *pedunculi* simplices, vel ad medium ramosi, ibique bracteis duabus deciduis obtuse lanceolatis instructi, 2-pollicares et ultra: *flores* ante anthesim cernui: *sepala* interiora interdum acuminata, exteriora cordata: *petala* obcordata, alba, exsiccatione ut plurimum flavescentia, ungue luteo: *stigma* sessile: *capsula* adpresse pubescens, retusa—Variat sepalis interioribus acutioribus, exteriora superantibus—Icones *Cav.* et *Jacq.* hanc nostram exacte exprimunt.

7. *C. affinis. Bertol. in Guss. pr. 2. p. 12.*

C. foliis lanceolato-linearibus sessilibus trinerviis superne glabris, subtus reticulatis villosis subviscosis, racemis terminalibus simplicibus subsecundis, sepalis exterioribus cordato-ovatis villosissimis bracteaeformibus interiora excedentibus.

Ic. C. foemina, folio vario, flore albo, erectus. *Cup. panph. 1. t. 2.*

In collibus aridis, et fruticetis submaritimis; *Collesano*, *Isnello*, *Cefalù*, *Finale* = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Panaria*, *Strombolicchio*, *Pantellaria*, *Maretimo.*

Aprili, Majo. ♄

Caules 2-4-pedales, erecti, ramosissimi, fusci: *folia* sessilia, obtusiuscula, 3-4 lin. lata, superne rugulosa ac trilineata, aliquando hirsutiuscula, ad margines demum revoluta, in ramis junioribus conferta: *racemi* simplices, ebracteati, villosi, 2-4-pollicares: *pedunculi* erecto-patentes, 3-4-lineares: *flores* approximati: *sepala* exteriora trinervia: *stigma* sessile: *capsula* subglobosa, glabra, calyce arcte tecta.

Habitus, et *flores* albi, parvi, omnino sequentis; a quo *foliis* magis glutinosis et obscure virentibus ac latioribus, non subtus pulverulento-glaucis, et *sepalis* semper distinctus — Hujus specimina absque nomine in *herb. Lin.* vidi; et uti species nova in herb. *H. R. Matrit.* asservatur.

8. *C. monspeliensis. Lin. sp.pl. 737 — Ucria H.Pan. p. 223 — Presl fl. sic. 1. p. 117 — Guss. pr. 2. p. 13.*

C. foliis lanceolato-linearibus sessilibus trinerviis supra glabriusculis subtus pulverulento-glaucis lacunoso-reticulatis subviscosis, racemis terminalibus simplicibus subsecundis, sepalis exterioribus ovato-lanceolatis villosissimis interiora aequantibus.

C. ladanifera Monspeliensium. *Cup. H. Cath. p. 52.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 453—Reich. cent. 13. f. 4561*—C. Ledon, cretensis forma, angustifolius. *Cup. panph. 2. t. 58 — Bon. t. 175* — Ledon V. *Clus. hist. 1. p. 79.*

In collibus, campis aridis, et fruticetis maritimis ubique in Sicilia = et in *Lampedusa*, *Linosa*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♄

Suffrutex uti praecedens in partibus junioribus subviscosus et ingrati odoris.

Herbarii *Lin.* specimen, et illa prope Monspelium collecta a siculis non differunt, quamvis apud auctores folia etiam supra hirsutiuscula dicantur.

9. *C. fastigiatus. Guss. pr. 2. p. 13.*

C. foliis sessilibus anguste-linearibus margine revolutis subtus canis reticulatis trinerviis, supra glaberrimis, junioribus glutinoso-viscosis, pedunculis terminalibus umbellato-fastigiatis, sepalis piloso-villosis concavis acuminatis deciduis.

C. libanotis. *Desf. atl. 2. p. 412* ex herb. — C. Clusii. *Cambes. fl. balear. p. 42*, ex herb—C. rosmarinifolius. *Pourr.* in herb. *Banks.* et *Lagasca* in *herb. Dec.*— Helianthemum libanotis. *Guss. cat. H. R. Bocc. p. 30!* — H. umbellatum. *Presl fl. sic. 1. p. 118!* excl. syn.

Ic. C. Rorismarini foliis incanis in totum, flore candido. *Cup. panph. 1. t. 19 — Raf. t. 35.*

In collibus, et campis asperis maritimis; *Comiso, e Vittoria ai Scoglitti, ed al Pennino di S. Lorenzo.*

Majo, Junio. ♄

Caulis fruticosus, erectus, approximate et opposite ramosus; ramis junioribus canescenti-villosis, demum glabris, fuscis: *folia* 1-2 lin. lata, 1/2-1-poll. longa, supra laete virentia, obtusiuscula, brevissime petiolata, vel sessilia, saepe in axillis fasciculata, plus minus approximata: *pedunculi* terminales cinereo-villosi, 2-6-pollicares: *pedicellis* 4-6-linearibus, intermediis oppositis, summis plerumque 3-6-nis umbellatis, et aliquando etiam pedicelli laterales apice alios pedicellos corymbosos sustinent: *sepala* ovata, *corolla* alba duplo breviora: *capsulae* ovatae, pilis sparsis brevibus stellatis tectae, calyce parum breviores

Habitus omnino *Rosmarini officinalis*, ita ut facile cum illo e longinquo confundatur — Ab *Helianthemo umbellato*, cui proximus, differt genere et caule elatiore, erecto, robustiore; et a *C. Clusii*, floribus umbellatis ac habitu — Icones, Ledon X. *Clus. hist. 1. p. 81*, quoad flores; et C. angusto libanotidis folio, flore singulari. *Barr.ic. 294*, quoad folia, hanc nostram speciem exacte referunt — Denique *C. libanotis* herb. *Lin.*, et *H.R. Matr.!* quoad habitum huic nostro omnimo similes, ita ut si reliqui characteres (qui ulterius observandi) quoque conveniunt, tunc planta *Lin.* minime ad *Helianthema* spectare potest, et species nostra ad *H. libanotidem* erit referenda.

---

† 10. *C.* LAURIFOLIUS. *Lin. sp. pl. 736 — Ucria H. Pan. p. 222 — Guss. pr. 2. p. 14.*

C. arborescens exstipulatus, foliis oblongo-ovatis petiolatis trinerviis supra glabris, petiolis basi connatis.

In nemoribus (*Ucria*).

† 11. *C.* LADANIFERUS. *Lin. sp. pl. 738 — Ucria H. Pan. p. 223 — Guss. pr. 2. p. 14.*

C. arborescens exstipulatus, foliis lanceolatis supra levibus, petiolis basi coalitis vaginantibus.

In aridis campis; *via da Cefalù a Messina* (*Ucria*).

† 12. *C.* ALBIDUS. *Lin. sp. pl. 737 — Presl fl. sic. 1. p. 115 — Guss. pr. 2. p. 14.*

C. foliis sessilibus oblongo-lanceolatis incano-tomentosis rugosis trinerviis, floribus 3-8 terminalibus subumbellatis, sepalis tomentosis, externis majoribus.

Ic. C. mas I. *Clus. hist. 1. p. 68.*

In collibus apricis; *Trapani.*

Majo. ♄ (*Presl*).

† 13. *C.* SIDERITIS. *Presl l. c. p. 116 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 15 — Guss. pr. 2. p. 15.*

C. caule decumbente, foliis petiolatis obovatis rugosulis subtus canescenti-tomentosis, pedunculis solitariis longis tomentoso-albicantibus 1-2-floris superne articulatis, sepalis tomentosis externis cordatis acutiusculis, floribus nubilibus nutantibus.

Ic. *nulla.*

In ericetis, et collibus apricis; *Cefalù.*

Majo. ♄ (*Presl*).

Folia superne pube stellata adpressa vestita, in pedunculis opposita, oblongo-lanceolata: *petala* ochroleuca: *stigma* sessile — Variat sed raro pedunculis bifloris — Similis priori (*C. salvifolio*), sed differt caule semper decumbente; foliis dimidio minoribus, obovatis, parum rugosis, subtus canescenti-tomentosis; floribus minoribus; sepalis tomentosis canescentibus (nec pube stellata tantum vestitis), externis acutiusculis (*Presl l. c.*).

HELIANTHEMUM.

Juss. 294 — Pers. syn. 2. p. 75. n. 1314 — Endl. gen. n. 5029.

Cal. 5-sepalus ; *sepalis* duobus minoribus. *Pet.* 5 , rosacea , infera , decidua , sepalis alterna. *Caps.* 1-locularis, 3-valvis. *Sem.* dissepimentis affixa. (*Fruticuli* , vel herbae : *folia* integra, opposita, stipulata vel exstipulata : *pedunculi* axillares, et terminales, saepius racemosi , alterni : *flores* albi , aut lutei. *Cistineae Dec.*)

* *Suffruticosa.*

1. *H.* LAEVIPES. *Pers. syn. 2. p. 76 — Presl fl. sic. 1. p. 125 — Guss. pr. 2. p. 16.*
H. caule ascendente , foliis exstipulatis alternis setaceis glabriusculis, axillaribus brevissimis fasciculatis , racemis laxifloris terminalibus secundis, rachide villosa, pedunculis unifloris glabris basi bracteatis, fructiferis rectis patentibus vel declinatis, calycibus hirsutis.
Cistus laevipes. *Lin. sp. pl. 739* — Chamaecistus capillaceis, seu Camphoratae foliis, pluribus ad eumdem exortum , uno aliis longiore. *Cup. H. Cath. p. 46.*
Ic. *Cav. ic. 2. t. 173 — Gerard. prov. t. 14 — Reich. cent. 13. f. 4540* — Chamaecistus capillaceis foliis , pluribus ad eumdem exortum. *Cup. panph. 1. t. 155 — Raf. t. 118. f. 2.*
In collibus asperis ; *Palermo a Sferracavallo , ed alla Scala del Mezzagno (Parlat.) ; a S. Martino , alla base di Monte Cuccio, Altavilla, Bagheria, Busambra ad Amorosa, val di Mazzara* — et in *Lampedusa* , *Maretimo*.
Martio , Majo. ♄
Suffrutex a basi ramosissimus , 3-14-pollicaris ; ramis gracilibus , irregularibus : *folia* approximata , patentia , viridia vel glauca , obtusiuscula : *bracteae* lanceolato-lineares , breves , piloso-glandulosae : *racemi* laxi, pauciflori: *pedunculi* fere capillares , 3-5-lineares : *flores* parvi , flavi, immaculati : *stylus* rectus, post anthesim obliquus: *valvulae* capsularum demum in stellam expansae , ut in sequente : *semina* ovato-acuta , subtriquetra, altero latere convexa, reticulata , fusca.
Quae stipulae dicuntur in hac specie vera folia sunt, nam bina , non solitaria , et earum insertio diversa.

2. *H.* ERICOIDES, *b. pubescens. Dec. pr. 1. p. 274—Guss. pr. 2. p. 17.*
H. caule suberecto , foliis crassiusculis alternis linearibus imbricatis semicylindricis glabriusculis brevibus , racemis terminalibus solitariis, pedunculis unifloris bracteatis pubescentibus (aliquando unico terminali) subsecundis, fructiferis arcuatis , capsulis glabris.
H. fumana. *Presl fl. sic. 1. p. 124*—H. fumana, *siculum. Jan cat. p. 8!* ex specimine — Cistus fumana. *Ucria H. Pan. p. 233.*
Ic. *Cav. ic. 2. t. 172 — Reich. cent. 13. f. 4550.*
In collibus aridis marnaceis ; *Siculiana , Montallegro , Sciacca , Partanna , Val di Noto* — et in *Maretimo* , *Favignana*.
Aprili , Majo. ♄
Suffrutex dense caespitosus , irregulariter ramosus ; ramis varie flexis : *folia* laete virentia , conferta , 2-4 lin. longa , obtusiuscula , inferiora breviora , patentia , superiora erecta : *pedunculi* firmi , et dum racemosi tunc bracteati sunt ; *bracteis* brevissimis, ovatis :

calyces scabri, demum purpurascentes: *petala* lutea, immaculata: *stylus* ut in precedente: *capsula* subglobosa, calycem aequans: *semina* fusca, levia, fere triquetra.

Capsulae apertae semina gerunt, ut in *H. procumbente*, a quo nostrum differt, foliis rigidis approximatis rectis, non laxis distantibus et recurvis, racemis terminalibus, non pedunculis solitariis axillaribus.

3. *H.* VIRIDE. *Ten. fl. nap. 1. p. 299 — Spr. s. veg. 2. p. 591 — Presl fl. sic. 1. p. 125 — Guss. pr. 2. p. 19.*

H. caule erecto vel ascendente, foliis oppositis linearibus margine revolutis (laete virentibus) acutis subfasciculatis cauleque glabris, stipulis subulatis folio brevioribus, racemis terminalibus una cum calycibus ramisque superne pubescentibus, pedunculis rectis bracteatis erectis demum patentibus.

H. serpyllifolium. *Desf.* in *herb. fl. alt.*, non *Lin*— Cistus pilosus herb. *Sibth.*, et *Lin.*, sed specimen hoc minime autenticum — H. glutinosum, *d. leve. Benth. cat. pl. Pyr. p.* 85, qui sub *H. glutinoso* plures species uti varietates refert, et forsan non immerito — Chamaecistus Thymi foliis tenuioribus, ex quolibet oculo multis, uno aliis elatiori. *Cup. H. Cath. p. 46.*

Ic. *Ten. l. c. t. 47 — Reich. cent. 15. f. 4542*, plantae habitum non exacte referens — H. thymifolio glabro. *Cup. panph. 2. t. 262.*

In collibus aridis, et submontosis calcareis; *Palermo a S. Martino*, *S. Maria a Gesù*, *Sagana*, *Monte de' Cani*, *Ficuzza*, *Castellammare*, *Alcamo*, *Trapani*, *Marsala*, *Mazzara*, *Siculiana*, *colline di Val di Noto = et in Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*.
Aprili, Junio. ♄

Caules aliquando prostrati, plus minus caespitosi, 6-8-pollicares, irregulariter ramosi: *folia* omnia anguste linearia, ½ lin lata, erecta vel patentia, plus minus approximata, obtusiuscnla, aliquando pilis nonnullis sparsis obsita, tamen semper laete virentia, saepius fasciculata, unico caeteris longiore: *racemi* laxiflori, bracteati; *bracteis* brevissimis, anguste lanceolatis: *pedunculi* graciles, 4-6 lineares, fructiferi patentes vel deflexi: *flores* parvi, lutei, immaculati: *stigma* ut in praecedentibus: *capsula* ovata, glabra.

Iconem, Chamaecistus angusto Thymifolio, hispanicus. *Barr. ic. 416.* potius ad hanc speciem spectare arbitror, quam ad *H. glutinosum* vel *Barrelieri*, ad quae refertur a Cl. *Ten.* in *fl. med. p. 430*, et a *Dec. in pr. 1. p. 276* — Etiam ad hanc sunt referenda, quae de quodam suo *Cisto* scribit *Cav.* in *ic. rar. 2. p. 56*, sub *Cisto levi* » Plantam siccam possideo, quae in Baetica crescit, quae» que media videtur inter *C. levem*, et *C. glutinosum*: color illi » viridis, at capitula et ramorum summitates valde villosa. » — Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 206* hoc cum *H. glutinoso* et sequente tanquam varietates associat. Et re quidem vera si plantas siccas inspicias illas rite distinguere non vales, sed dum vivae observantur tunc earum differentia facillime conspicitur.

4. *H.* BARRELIERI. *Ten. fl. nap. pr. p. 21*, an excluso synonymo *Barr. ic. 416 ? — Spr. s. veg. 2. p. 591 — Presl fl. sic. 1. p. 125 — Guss. pr. 2. p. 20.*

H. caule erecto vel ascendente, foliis lineari-lanceolatis angustis margine revolutis ac ciliatis oppositis vel alternis, racemis ramisque villoso-pubescentibus, stipulis lineari-subulatis mucronatis erectis folio brevioribus, racemis terminalibus, pedunculis rectis bracteatis erectis demum patentibus una cum ramis superne calycibusque villosis (non glutinosis)

H. glutinosum *Dec*.herb., et forsan omnium botanicorum Galliae meridionalis, ex specim. *Benth.*, *Requien*, *ec.*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 145* — *Curtis Bot. mag. t. 2371*, mala — H. glutinosum. *Reich. cent. 13. f. 4544* ? — Cistus thymifolius *Sibth. fl. gr. t. 500* ex ic. et herb., nec non herb. *Banks*. et *Dec.*, non vero *Cav.*, in cujus specimine folia revera ovalia et brevia sunt, ut in icone — Chamaecistus luteus, thymifolius, polyanthus. *Barr. ic. 443.*
b. ramis superne pedunculisque villoso-glutinosis, foliis elongatis.
H. glutinosum. *Presl fl. sic. 1. p. 26*, non *Pers.* ex loco — H. glutinosum, *a. vulgare. Benth.* l. c. ex specimine.
In collibus, et asperis montosis; *Palermo a S. Martino*, *Sferracavallo, alla Moarta, Altavilla, Rebottoni* (*Parlat.*); *Bagheria, Sagana*, *Alcamo*, *Ficuzza*, *Partanna*, *S. Giuseppe*, *Pizzuta*, *S. Maria del Bosco*, *Carini*, *Madonie*, *da Trapani a Girgenti*: varietas *b. Sciacca a S. Calogero.*
Majo, Junio. ♄
Affinis praecedenti; sed *florescentia* praecocior; *folia* obscure virentia, pubescentia, margine ciliata, inferiora saepe latiora; reliqui characteres similes — *H. glutinosum*, et *H. thymifolium* in herb. *Lin.* desiderantur.

5. *H. ARABICUM. Pers. syn. 2. p. 80* — *Presl fl. sic. 1. p. 124* — *Guss. pr. 2. p. 21.*
H. caule ascendente hirsuto, ramis virgatis, foliis stipulatis, caulinis superioribus alternis lineari-oblongis hirsuto-pubescentibus subsessilibus, inferioribus (duplo angustioribus) oppositis linearibus glabris approximatis, pedunculis laxe racemosis solitariis pubescentibus suboppositifoliis erecto-patentibus, fructiferis apice arcuatis.
Cistus arabicus. *Lin. sp. pl. 745* — H. ericoides. *Jan cat. p. 8*, ex specimine — H. creticum, Linariae folio, flore croceo. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et *Cor. p. 18.*
Ic. Cistus arabicus. *Vahl symb. 2. p. 62. t. 35*, etiam ex herb.! — *Sibth. fl. gr. t. 503* mediocris, sed planta certe eadem ex ejus herb. !, et ex illo *Desf.* — Cistus minor, Thymifolio, flore ferrugineo. *Barr. ic. 285.*
b. foliis inferioribus pilis sparsis albis hirsutis, superioribus hirsuto-pubescentibus.
In collibus aridis argilloso-calcareis; *Sciacca*, *Alicata*, *Terranova*, *Mazzara*, *Marsala*, *Girgenti*, *Noto*, *Comiso*, *S. Michele*: *Castrogiovanni* (*Parl.*): var. *b.*, *Alicata*, *Sciacca.*
Aprili, Majo. ♄
Caules pro locorum natura ½-1-pedales: *folia* inferiora 1-2-lin. longa, vix lin. lata; superiora remota, 4-5 lin. longa, 1-2 lin. lata: *stipulae* inferiores minutissimae, ac setaceae; superiores latiores, lanceolato-lineares: *pedunculi* 5-9-lineares, aliquando patentes, caulis apicem per 3-5 pollices vestiunt, tamen minime verum racemum constituunt, nam in hac specie, secus ac in aliis, etiam folia summa bracteata sunt: *sepala* hirsutiuscula; duo exteriora lineari-lanceolata, patentia; tria interiora subscariosa, ovato-lanceolata, acutiuscula, 3-nervia; nervis intensius coloratis, et magis ciliatis: *petala* integra, basi ciliata, intense flava vel sulphurea, immaculata, 4-5 lin. longa: *capsulae* glaberrimae, calyci aequales, globoso-ovatae, majusculae, fructiferae cernuae: *semina* angulata, rufescentia, foveolata, glabra, in quolibet loculor quatuor.
Folia superiora, ramorum apices, et pedunculi pubescenti-viscosi —

In *b.* pili pedunculorum longiores ac patentiores — In herb. *Banks.* nomine *Cisti Cyprii Sibth.*, non vero *Lam.*, occurrit — In collibus calcareis prope *Noto* specimina collegi, in quibus *caules* fere erecti, ramis ascendentibus; *folia* saepius ad caulem fasciculata ac brevissima, ita ut cum speciminibus *H. Savii* ab ipso Cl. *Savio* acceptis omnino conveniunt; ideoque non immerito species duas istas simul conjunxit Cl. *Dec.* in *pr. 1. p. 275*, uti quoque opinatur Cl. *Ten. in. syll. p. 605.*

6. *H.* SESSILIFLORUM. *Pers. syn. 2. p. 78 — Presl fl. sic. 1. p. 125 — Guss. pr. 2. p. 17.*

H. caule erecto vel ascendente ramosissimo, ramis pubescentibus, foliis oppositis alternisque anguste linearibus oblongisve brevissime tomentoso-hispidulis cinereis margine revolutis, stipulis linearibus brevibus, floribus in pedunculo terminali elongato spicatis secundis confertis.

Ic. Cistus sessiliflorus. *Desf. atl. 1. p. 417. t. 106.*

In collibus arenosis aridis maritimis; *Comiso, e Vittoria al Pennino di S. Lorenzo, ed ai Scoglitti.*

Aprili, Majo. ♄

Caules basi ramosissimi, floriferi fere annotini, assurgentes, 1-2-pedales, graciles: *folia* saepius alterna, obtusiuscula, lin. lata, 4-7 lin. longa; sat raro latiora, et tunc oblongo-linearia; summa et infima breviora: *stipulae* vix lin. longae: *bracteae* minutae, lineari-lanceolatae: *pedunculi* oppositifolii, et terminales, 1-2-pollicares, *flores* imbricatos sessiles unilaterales sustinentes: *calyces* piloso-hispidi, pilis albidis: *corollae* parvae, luteae: *capsulae* pubescentes, parvae, tamen calycibus longiores: *semina* minima, rufescentia, angulata.

7. *H.* NEBRODENSE. *Heldr.*

H. dense caespitosum humile, caule procumbente, ramis floriferis ascendentibus, foliis subexstipulatis breviter petiolatis ovalibus obtusiusculis utrinque adpresse denseque piloso-tomentosis candidis, racemis terminalibus brevibus, pedunculis fructiferis ascendentibus flexuosoque contortis.

Ic. *Heldr. ined.*

In saxosis montosis; *Madonie !a Monte Quacedda alle serre della Serpe.*

Junio, Julio. ♄

Caules basi lignosi, rufescentes, terrae adpressi, 3-4-pollicares, diametro 2-3-lineari; cauliculi vero annotini graciles, 1-3-pollicares, uti folia tomentosi, sub tomento laxiusculo purpurascentes: *stipulae* nullae in foliis inferioribus; in superioribus sat raro adsunt, et tunc lanceolato-lineares petiolum excedentes: *folia*, praesertim inferiora, conferta, 1-2 lin. lata, 2-3 lin. longa; petiolis basi subvaginantibus: *racemi* vix pollicares: *calyces* oblongi; *sepalis* longe et patenter pilosis; interioribus trinerviis oblongis, obtusis; duobus exterioribus anguste lanceolato-linearibus: *petala* parva, integra, calycem subaequantia: *stylus* basi flexus, apice clavatus; *stigmate* capitato: *capsula* ovata, pilosa.

8. *H.* RUBELLUM. *Presl del. Prag. p. 25*, et *fl. sic. 1. p. 126 — Guss. pr. 2. p. 18*, excl. syn. *H. paniculati Dec.*

H. caule procumbente, ramis ascendentibus erectisque, foliis petiolatis ovatis suborbiculatisque obtusiusculis, supra viridibus, subtus tomentoso-candidis, stipulis anguste linearibus, racemis terminalibus solitariis oppositis ternisque paniculatis, pedunculis fructiferis flexuoso-contortis.

H. nummularium. *Guss. Cat. H. R. Boc. p. 30!* non *Pers.*

Ic. Chamaecistus Majoranaefolio rotundo, raro, lucido, subtus incano. *Cup. H. Cath. p. 46*, et *panph. 2. t. 262.*

In asperis calcareis montosis; *Monte Caccaci presso Prizzi*, e *Monte delle Rose* (*Gasparrini*); *Busambra*, *Scopello*, *Pizzuta*, *Monte di Cammerata*, *Castrogiovanni*, *Villarosa*, *Priolo*; *Leonforte*, *Alicata.*

Aprili, Majo. ♄

Folia superne viridi-glaucescentia, vel aetate rubentia: *stipulae* inferiores deciduae, superiores persistentes: *rami* superne albo-tomentosi, aut virescentes ac scabri: *calyces*, uti *capsulae* parvae, pubescentes, non longe pilosi, ut in praecedente, cui quoad habitum simile: *flores* parvi.

Cistus nummularius *Desf.* et *Cav.* quamvis inter se diversi, uti ex speciminibus in eorum herbario asservatis cognovi, ab hoc omnino alieni sunt; tamen planta africana siculis similior est — Excludatur in *pr. l. c.* ab hac specie synonymon *H. paniculati Dec.*, nam quamvis habitus in utrisque similis, tamen foliis ellipticis et revera rotundatis a nostro alienum; ideoque recte Cl. *Spr.* uti species diversas enumerat. Potius *H. rotundifolium Dec.* magis plantae siculae affine mihi visum est.

9. *H.* BICOLOR. *Presl fl. sic. 1. p. 128 — Guss. pr. 2. p. 27*, et *supp. p. 177.*

H. caule suffruticoso procumbente ramoso, ramis ascendentibus hirsutis, foliis oblongo-lanceolatis margine revolutis ciliatis subtus incanis, supra hispidis viridibus, stipulis linearibus ciliatis petiolum superantibus, pedunculis nervisque calycinis hirsutis, pilis albidis.

Ic. *nulla.*

In calcareis montosis: *Madonie al monte Scalamadaggio.*

Junio, Julio. ♄

Folia inferiora ovata, vel ovato-suborbiculata, omnia breviter petiolata: *stipulae* inferiores 1 ½-superiores 2-plo petiolo longiores: *racemus* pauciflorus: *bracteae* lineares, virides, ciliatae: *sepala* externa hirsutiuscula, interne flavescentia, nervis viridibus hirsutis: *petala* crocea, calyce duplo majora: *capsula* pubescens ex *Presl* — At in planta, quam pro *H. bicolore* habeo, *caules* demum glabrati, tamen *rami* juniores hirsuti: *folia* adulta supra virentia, et glabriuscula, fere omnia oblongo-lanceolata, 1-2 lin. lata, 3-6 lin. longa: *hirsuties* ad calyces, et pedunculos quam in sequente copiosior.

10. *H.* CROCEUM. *Pers. syn. 2. p. 79 — Presl fl. sic. 1. p. 128 — Guss. supp. p. 177*, et *pr. 2. p. 26.*

H. caule suffruticoso ramoso, ramis simplicibus ascendentibus tomentoso-canescentibus, foliis tomentosiusculis subtus canescentibus, supra glaucis margine revolutis, inferioribus suborbiculatis, mediis ellipticis, superioribus lanceolatis acutis, stipulis linearibus, inferioribus minutis, superioribus petiolo triplo longioribus, calycibus flavescentibus minute pubescentibus.

H. vulgare, *b. Guss. pr. 2. p. 19*—Chamaecistus foliis Myrti minoris incanis. *Cup. H. Cath. p. 46.*

Ic. *Reich. cent. 13. f. 4552 — Desf. atl. 1. p. 1. 110* — Chamaecistus V. *Clus. hist. 1. p. 75.*

b. intermedium. Guss. supp. l. c.; calycibus pedunculisque pilis longiusculis patentibus obsitis.

In pascuis apricis montosis; *Madonie*: *Pizzuta* (*Heldr.*)

Junio, Julio. ♄

Folia aliquando omnino albida, nunquam juniora hirsuta, ut in *H. bicolore*: *calyces* non semper flavescentes, et cani, pilis brevibus

vel parum longis obsiti; caeterum cum specimine *herb. Desf.* exacte quadrat—Varietas *b.* ob calycis hirsutiem sequenti proxima.

11. *H.* GLAUCUM. *Pers. syn. 2. p. 78 ? — Presl fl. sic. 1. p. 127— Guss. supp. p. 177.*

H. caule procumbente ramoso, ramis ascendentibus tomentoso-incanis, foliis margine vix revolutis supra viridi-glaucescentibus, subtus incanis, inferioribus elliptico-obovatis, caeteris ellipticis vel lanceolato-oblongis, stipulis anguste linearibus pubescentibus petiolo longioribus, calycibus canis pedunculisque pilis patentibus hirsutis.

Ic. *Cav. ic. 3. p. 51. t. 261 ?*

a. acutiusculum; foliis superioribus ovato-lanceolatis acutis. *Presl l. c.*

b. obtusiusculum; foliis superioribus ellipticis obtusiusculis. *Presl l. c.*

c. subovatum; foliis inferioribus ovato-oblongis, superioribus ovalibus, supra magis tomentosis. *Presl l. c.*

In calcareis montosis; *Busambra, Madonie*—Varietates vero *a.* et *c.* non vidi.

Majo, Junio. ♃

Caules rufescentes, glabrati, diametro lineari; *floriferi* 4-7-pollicares: *folia* tomento adpresso tecta, subtus albidiora, et nervis prominulis notata; inferiora approximata, minora, obtusiora; superiora 5-7-lin. longa, 2 lin. lata: *bracteae* superiores 4-5-lineares, duplo inferioribus longiores: *pedunculi* arcuato-recurvi: *calyces* ovales: *sepala* exteriora obtusiuscula, nervis aliquando purpurascentibus notata, exterioribus duplo longiora: *flores* flavi: *capsula* ovalis, pubescens.

In varietate. *b.* folia omnino ut in icone *Cisti crocei Desf.*

12. *H.* TOMENTOSUM. *Dec. pr. 1. p. 279 — Spr. s. veg. 2. p. 592 — Guss. suppl. p. 177.*

H. caule procumbente ramoso, ramis ascendentibus erectisque canescentibus, foliis lanceolato-oblongis (infimis saepe ovatis) margine subrevolutis, subtus incano-tomentosis supra brevissime stellato-hirsutis demum glabratis viridibus, stipulis anguste linearibus acutis, calycibus canescentibus, nervis elevatis pilosis glabratisve.

Ic. *nulla.*

In saxosis montosis; *Monti di Mandanici*, *e monte Scuderi.*

Majo, Junio. ♃

Praecedenti affine, a quo *habitu; foliorum* colore; *stipulis* acutissimis; *calycibus* magis globosis, ac nervis intensius coloratis, eorum pubescentia tenui laxiore, *hirsutie*, aliisque notis indicatis diversum.

13. *H.* STELLATUM. *Guss. suppl. p. 178.*

H. caule procumbente ramoso, ramis ascendentibus puberulis, foliis suborbiculato-ovatis revolutis subtus cano-tomentosis, superioribus oblongo-linearibus, stipulis lineari-lanceolatis, calycibus fructiferis ovalibus scabriusculis nervosis una cum foliis superne virentibus et pedicellis pilis uniformibus stellatis tectis.

Ic. *nulla.*

In calcareis montosis; *Madonie a Scalamadaggio* (*Gasparrini*), *ed alla portella dell' arena.*

Majo, Junio. ♄

Habitus sequentis, cum quo calyce virente convenit; sed in nostro *folia* superne pilorum fasciculis plus minus confertis obsita, et tantum in ramulis junioribus utrinque canescentia, demum glabriora, et intense virentia; *stipulae* ciliato-hirsutae, petiolis aequales vel longiores; inferiores breviores: *calyces* sub anthesi oblongi, in fructu ovales: *pili* in calyce uniformes, non qui ad nervos caeteris

longiores, ut in affinibus: *capsula* globoso-oblonga, stellate-pubescens: *petala* lutea: *semina* perfecta non vidi.

14. *H.* VULGARE. *Pers. syn. 2. p. 79 — Guss. pr. 2. p. 19.*

H. caule procumbente ramoso, ramis floriferis elongatis ascendentibus diffusisque viridi-canescentibus, foliis margine vix revolutis ciliatis subtus cinereis, supra viridibus glabriusculis, inferioribus suborbiculatis, mediis ovato-ellipticis, superioribus oblongis, stipulis ciliatis, calycibus virentibus, fructiferis subglobosis, sepalis interioribus acutis pedicellisque subpilosis.

Chamaecistus vulgaris, flore luteo. *Cup. H. Cath. p. 46.*

Ic. *Fl. dan t. 101 — Lam. ill. gen. t. 477, f. 1 — Reich. cent. 13. f. 4547. a. discolor* — H. Polii montani foliis, procumbens. *Cup. panph. 1. t. 99.*

In asperis calcareis, et pascuis elatioribus montosis in Sicilia.

Majo, Junio. ♄

Folia in plantis siculis subtus minus canescentia, ac saepe utrinque virentia, et tunc ad varietatem *concolorem Reich. l. c.* spectat: *calyces* minine canescentes, quo charactere, uti notat Cl. *Benth. cat. pl. Pyr. p. 88*, a praecedentibus discriminatur.

Excludantur in *pr. 2. l. c.* ab hac specie *H. arcuatum Presl*, et var: *b.*, quae ad *H. croceum* pertinet.

15. *G.* ARCUATUM. *Presl fl. sic. 1. p. 128 — Guss. suppl. p. 179.*

H. caule procumbente, ramis elongatis ascendentibus viridi-hirsutis, foliis suborbiculatis vix margine revolutis ciliatis subtus cano-cinereis, supra virentibus glabriusculis, mediis ellipticis, superioribus oblongo-lanceolatis, stipulis ciliatis, calycibus virentibus, fructiferis ovalibus, sepalis interioribus acuminatis pedicellisque pilosis.

Ic. *nulla.*

In saxosis calcareis; *Madonie* (*Presl*); *Mistretta sul monte.*

Majo, Junio. ♄

Praecedenti affine, cum quo immerito associavi; sed characteres a pubescentia et a stipulis petiti summopere infirmi, et inde non mirum si cum *Preslii* descriptione in omnibus non quadrat; tamen *sepalis* acuminatis, et *calyce* fructifero ovali a praecedente primo intuitu dignoscitur.

H. arcuatum Ten. syll. p. 260, ex observatione ipsius auctoris in *l. c. p. 632* ad *H. croceum* spectat.

** *Caule herbaceo, vel basi tantum suffruticuloso.*

16. *H.* TUBERARIA. *Pers. syn. 2. p. 77 — Presl fl. sic. 1. p. 110 — Guss. pr. 2. p. 22.*

H. caulibus basi perennantibus caespitosis, floriferis annotinis ascendentibus simplicibus, foliis exstipulatis, radicalibus in petiolum desinentibus ovali-oblongis tomentoso-villosis canescentibus, caulinis superioribus glaberrimis alternis lanceolatis, racemis terminalibus subcorymbosis, pedunculis rectis apice subincrassatis basi bracteatis calycibusque glabris nitidis.

Cistus Tuberaria. *Lin. sp. pl. 741.*

Ic. *Cav. ic. 1. t. 97 — Reich. cent. 13. f. 4528*, mediocris — Helianthemum Plantaginis folio, perenne. *Buxb. cent. 3. t. 63.*

In collibus maritimis arenosis; *Messina al Campo*, ubi primus invenit *Arrosto*: prope *Girgenti*, ubi ex *Presl*, non vidi.

Aprili, Majo. ♃, et basi ♄

Caules floriferi 3-8-pollicares, erecti: *folia* radicalia rosulata, ½ et ultra lata, pollicem longa, 5-nervia, obtusiuscula; caulina 2-3-lin.

longa, aliquando opposita, ascendendo minora, sessilia, acuta: *bracteae* pedunculis 4-5-plo breviores, foliis superioribus conformes: *racemi* laxi, breves: *pedunculi* patentes, inde nutantes et secundi, demum erecti: *sepala* obsolete nervosa; interiora ovato-lanceolata, acuta: *petala* pallide flava, immaculata, calycibus duplo breviora: *capsula* ovata, laxe pubescens, calyce brevior: *semina* rufescentia, angulata, minuta — Species cum aliis hujus generis haud facile confundenda habitu, foliis, calycibusque.

17. *H. guttatum. Pers. syn. 2. p. 77 — Presl fl. sic. 1. p. 120.*

H. pilosum erectum, foliis trinerviis sessilibus oblongo-ellipticis, aut oblongo-lanceolatis, inferioribus (latioribus) oppositis exstipulatis obtusis, supremis alternis acutis stipulatis, racemis ebracteatis, sepalis subverrucosis pilosisque, petalis subintegris, stylo subnullo.

Cistus guttatus. *Lin. sp. pl. 741.*

a. caule foliis pedunculisque glabratis, racemis paucifloris, pedunculis distantibus, calycibus fructiferis ovatis pilis paucis elongatis tectis, reliquis brevibus confertis articulatis, sepalis exterioribus brevissimis obtusis semipatentibus.

H. guttatum, *b. gracile. Guss. suppl. p. 180!* — H. plantagineum. *Sieber* pl. cret. exsic.

aa. calycibus glandulis nigris conspersis. *Guss. l. c.*

b. vulgare; pubescentia copiosiore ac albidiore, foliis latioribus, pedunculis a medio ad apicem patenter pilosis, basi vero glabratis.

H. guttatum. *Guss. pr. 2. p. 22* — Xolantha racemosa. *Raf. caratt. p. 74!* — Cistus flore pallido, punicante macula insignito. *Cup. H. Cath. p. 52.*

Ic. *Raf. l. c. t. 18. f. 1*, bona; sed petala deficiunt — *Reich. cent. 13. f. 4526*, mediocris — H. flore maculoso. *Columm. ecphr. 2 p. 78. t. 77.*

c. plantagineum; pubescentia et foliis ut in *b.*, pedunculis a basi ad apicem patenter pilosis, pilis aliis brevissimis articulatis intermixtis.

H. plantagineum. *Pers. syn. 2. p. 77 — Guss. pr. 2. p. 22* — Cistus plantagineus. *Willd. sp. pl. 2. p. 1197.*

Ic. *Icon. taurin. 20. t. 45* ex *Moris fl. sard. 1. p. 211.*

cc. caulibus dense albo-pilosis, foliis oblongo-linearibus. *Guss. supp. p. 180.*

H. eriocaulon. *Dec. pr. 1. p. 271.*

In campis maritimis arenosis, in collibus herbosis apricis, et in aridis ubique in Sicilia = et var. *a. Pantellaria*; var. *aa. Felicuri*: var. *b.* ubique in Sicilia, et in insulis adjacentibus: var. *c.* pariter ubique obvia, sed potissimum in locis mari finitimis: var. *cc. bosco di Castelvetrano a Selinunte.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 5-14-pollicares, graciles, saepe a basi ramosi: *folia* virentia, vel pilis canescentia; radicalia conferta, rosulata; suprema saepius lanceolato-linearia, et *stipulis* longis anguste linearibus acutis instructa: *racemi* terminales, saepe gemini, 2-4-pollicares; *pedunculi* filiformes, erecti, demum patentes, in *a.* arcuati vel deflexi; *sepala* duo exteriora patentia, ovali-lanceolata, obtusiuscula; interiora ovata, conniventia: *petala* denticulata, in *a.* basi maculata: *capsula* glabriuscula, parva, calyce parum brevior.

Quamvis *Raf.* flores apetalos describat, tamen de suo synonymo certe nullum dubium—Variat *caule* simplici (H. guttatum *y. Presl l. c.*) vel ramoso; *pedunculis* 5-10 lin. longis; *petalis* integris, vel denticulatis (H. guttatum *b. Cavanillesii Presl l. c.*), maculatis (H. guttatum *a. Columnae Presl l. c.*) vel immaculatis — Interim enumeratae varietates scorsim spectatae species diversae videntur; tamen

uti jam in *suppl. p. 180* notavi sufficientes et certi distinctionis characteres accuratioribus observationibus institutis ad istas descriminandas non inveni, quapropter praeuntibus aliis Cl. viris in unicam speciem illas reducere consultius duxi.

18. *H. niloticum. Pers. syn. 2. p. 78 — Presl fl. sic. 1. p. 121 — Guss. pr. 2. p. 24.*

H. tomentoso-pubescens hirsutumve, caule erecto subsimplici, foliis omnibus stipulatis viridi-cinereis oblongo-ellipticis breviter petiolatis, superioribus alternis pedunculo oppositis, pedunculis erectis calyce brevioribus, sepalis acuminatis corolla longioribus.

Cistus niloticus. *Lin. mant. 246.*

Ic. Cistus annuus 1. *Clus. hist. 1. p. 76.*

b. majus; caule ascendente simplici, foliis leviter tomentosis, calycis tomentosi nervis hirsutis. *Presl l. c.*

In collibus, et in campis arenosis; *Palermo ai Colli, Marsala, Mazzara, Castelvetrano, Castrogiovanni, Caltanissetta, Alia, Alicata, Butera, Vittoria, Comiso, Spaccaforno, Noto, Siracusa, Mistretta, Bronte, Vallelunga.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 4-12-pollicares, simplices vel a basi ramis lateralibus ascendentibus instructi, sat raro superne ramulus unus vel alter: *folia* suprema oblonga; infima breviora, latiora, elliptica aut obovata, omnia obtusiuscula, erecto-patentia: *stipulae* lanceolato-lineares, superiores longiores, et fere folia aequantes: *pedunculi* crassiusculi, subclavati, 1-2-lineares: *sepala* tria interiora ovata, trinervia: *petala* pallide lutea, calyce breviora: *capsula* calyce paullo brevior, glaberrima, non pubescens, ut ex *Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 9.*

A sequente *pedunculis* erectis calyce brevioribus primo intuitu diversum — *H. villosum, Pers. syn. 2. p. 78*, cujus specimen communicavit Cl. *Lagasca* ab hoc non differre videtur, nisi sepalis angustioribus, pilisque longioribus obsessis — *H. ledifolium Lin.* herb. ac *Dec.* huic quoque proximum, sed pubescentia minor, et pedunculi 3-4 lin. longi — Tandem Cl. *Webb* et *Berthel.* in *phyt. can. 1. p. 117*, sub *H. ledifolio* nequidem uti varietates *H. niloticum*, et *H. villosum* referunt. An recte?

19. *H. salicifolium. Pers. syn. 2. p. 78 — Presl fl. sic. 1. p. 122 — Guss. pr. 2. p. 24.*

H. adpresse hirsutum, caule ramoso, ramis ascendentibus, foliis virentibus glabratis breviter petiolatis oblongis, stipulis lineari-lanceolatis folio brevioribus, pedunculis bractea ovata integra oppositis.

Cistus salicifolius. *Lin. sp. pl. 742 — Ucria H. Pan. p. 224* — C. folio Salicis. *Cup. H. Cath. p. 52.*

Ic. *Reich. cent. 13. f. 4558.*

b. caulibus basi ramosissimis, ramis ascendentibus, foliis ovalibus oblongis repando-denticulatis.

H. denticulatum. *Thib.* in *Pers. syn. 2. p. 18? — Presl fl. sic. 1. p. 122.*

c. pilosum, caule pedunculisque pubescenti-pilosis, pilis patentibus albidis distinctis, non fasciculatis.

H. intermedium. *Presl fl. sic. 1. p. 1. p. 121?*

In collibus, et in campis sterilibus montosis: var. *a. Terranova, Palermo*, ec.: var. *b.* magis ubique obvia: var. *c. Comiso, Madonie, Busambra ad Amorosa, Terranova.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules pro locorum natura 2-10-pollicares: *folia* obtusiuscula, infima ut in antecedente minora: *stipulae* superiores longiores: *pedunculi* 4-6 lin. longi, sub anthesi erecti, fructiferi horizontaliter patentes,

apice incurvi, unde capsulae erectae : *sepala* tria interiora ovata, trinervia : *petala* lutea, fugacia : *capsulae* glabrae, calycem subaequantes.

Pedunculi et *caules* semper adpresse hirsuti, pilis caulinis fasciculatis— In varietate *c. pili* albidi, molliores, patentes, non fasciculati, brevioribus stellatis intermixtis in calyce; in duabus aliis varietatibus omnes stellati, et descriptiones nonnullorum auctorum cum hac conveniunt. An species propria? — *Semina* in nostro rosea, et *calyces* fructiferi ovati, quibus characteribus ad *H. denticulatum* referendum videtur. Confer *Benth. cat. pl. Pyr. p. 84*—Interim monendum puto nonnulla specimina varietatis *a.* cum *H. salicifolio* omnino convenire, si semina excipias; varietas *c. H. villosum* omnino refert quoad pubescentiam, sed pedunculis divaricatis ab illo diversum: praeterea icon *Segueri pl. ver. 3. p. 197. t. 6. f. 3*, cum dubio a *Dec.* sub *H. salicifolio* citata, hanc varietatem exacte refert.

20. *H. aegyptiacum. Pers. syn. 2. p. 78 — Presl fl. sic. 1. p. 124 — Guss. pr. 2. p. 25.*

H. caule pubescente simplici vel ramoso, ramis lateralibus ascendentibus, foliis breviter petiolatis lineari-oblongis angustis margine revolutis subtus pallide cinereis, supra glabratis, summis alternis stipulatis, pedunculis bractea anguste lineari oppositis, fructiferis curvatis, calycibus ovato-oblongis subscariosis inflatis petala includentibus ad nervos distiche ciliatis.

Cistus aegyptiacus *Lin. sp. pl. 742 — Jacq. obs. 3. p. 17 — Ucria H. Pan. 224 — Guss. pr. 2. p. 25.*

Ic. *Jacq. l. c. t. 68* — Chamaecistus Rorismarini foliis, vesicarius. *Cup. H. Cath. p. 46*, et *panph. 2. t. 137 — Raf. t. 110. f. 3.*

In campis, et collibus arenosis; *S. Michele, Comiso, Biscari, Vittoria, Chiaromonte nella pianura sottoposta*: *Cotrano presso il gurgo lungo (Parlat.)*

Aprili, Majo. ☉

Caules graciles, 2-8-pollicares: *folia* vix 2-lin. lata, inferiora obtusiuscula, supra virentia, subtus pilis stellatis cinerascentia: *stipulae* superiores longiores: *pedunculi* piloso-cinerei, filiformes, sub anthesi erecti, in fructu 3-4 lin. longi et curvato-retroflexi, unde capsulae pendulae: *sepala* interiora 3-4-nervia, inter nervos scariosa ac glabra: *petala* pallide lutescentia, calyce breviora: *capsula* brevissime pubescens: *semina* matura nigra, ac angulata.

---

† 21. *H. canum. Pers. syn. 2. p. 76 — Guss. pr. 2. p. 26.*

H. suffruticosum exstipulatum procumbens, foliis oppositis obovatis villosis subtus tomentosis, floribus subumbellatis.

C. canus. *Lin. sp. pl. 740 — Ucria H. Pan. p. 223.*

In montosis; *Valle di S. Martino presso Palermo (Ucria).*

† 22. *H. pilosum. Pers. syn. 2. p. 60 — Guss. pr. 2. p. 26.*

H. suffruticosum, foliis linearibus subtus bisulcatis incanis, calycibus levibus.

C. pilosus. *Lin. sp. pl. 744 — Ucria H. Pan. p. 224.*

In montosis; *Palermo al Caputo (Ucria)*—An *H. Barrelieri?*

† 23. *H. halimifolium. Pers. syn. 2. p. 75 — Presl fl. sic. 1. p. 119 — Guss. pr. 2. p. 26.*

H. caule fruticoso exstipulato erecto ramoso, ramis superne leproso-albidis, foliis utrinque leproso-candidis oblongo-lanceolatis basi attenuatis subpetiolatis, pedunculis longis ramosis subpaniculatis lepro-

so-albidis, calycibus leprosis 5-sepalis, sepalis duobus externis angustissimis linearibus, stigmate subsessili.
Ic. *Cav. ic. rar. 2. t. 136* — Cistus Halimi minoris folio. *Barr. ic. 287.*
In saxosis aridis maritimis; *Trapani.*
Majo, Junio. ♄ (*Presl*)

† 24. *H. appenninum. Pers. syn. 2. p. 80 — Presl fl. sic. 1. p. 129 — Guss. pr. 2. p. 27.*
H. caule suffruticoso ramoso, ramis erectis patulisque cano-tomentosiusculis, foliis petiolatis lineari-lanceolatis margine leviter revolutis subtus tomentosis, supra glaucescentibus demum glabris, stipulis subulatis petiolo longioribus, calycibus glauco-cinereis brevissime villosis obtusiusculis striatis.
Ic. H. album, germanicum. *Tab. ic. 1062.*
In collibus herbidis; *Messina.*
Majo. ♄ (*Presl*).

† 25. *H. pulverulentum. Pers. syn. 2. p. 80 — Presl fl. sic. 1. p. 129 — Guss. pr. 2. p. 28.*
H. caule fruticoso ramosissimo procumbente, ramis ascendentibus incano-tomentosiusculis, foliis oblongo-linearibus obtusis tomentosis margine revolutis subtus incanis, supra glaucis, stipulis subulatis petiolo longioribus, calycibus tomentoso-pubescentibus canescentibus.
Ic. *nulla.*
In sterilibus collibus ad mare Tyrrhenicum prope *Messina.*
Majo, Junio. ♄ (*Presl*).

II. Pentagynia.

Styli 2-5.

REAUMURIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 936 — Endl. gen. n. 5480.

Cal. persistens, foliolis subulatis imbricatis cinctus, 5-partitus; laciniis ovatis, acutis. *Pet.* 5, infera, persistentia, calycinis laciniis alterna, ad basim utrinque squamis ciliatis instructa. *Caps.* 5-locularis, 5-valvis. *Sem.* undique setosa. (*Suffrutex* sempervirens, glaucescens, dense ramosus: *folia* simplicia, integerrima, carnosiuscula, approximata, exstipulata: *flores* ad ramorum et ramulorum apicem solitarii, albi. *Reaumuriaceae Ehren.* in *Endl.*)

1. *R. vermiculata. Lin. sp. pl. 754 — Guss. pr. 2. p. 35.*
R. caule suffruticoso, foliis anguste linearibus glaucescentibus semiteretibus obtusiusculis in ramulis conferte imbricatis.
Sedum maritimum, fruticans, vermiculatum. *Cup. H. Cath. p. 200.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 489. f. 1.* — Sedum siculum, maritimum, vermiculatum, flore Saxifragiae albae, semine villoso. *Bocc. sic. t. 4* — S. maritimum, villoso semine. *Cup. panph. 1. t. 154*, et *2. t. 175* — *Bon. t. 119.*
In argillosis inundatis maritimis; *Girgenti presso il caricatojo lungo la strada di Siculiana sul mare.*
Julio, Augusto. ♄
Habitus fere *Chenopodii fruticosi*: *caules* erectiusculi, subcaespitosi,

superne in ramulos divisi, 1-2-pedales: *folia* 3-4-lin. longa, glandulis impressis notata; inferiora approximata, sub floribus angustiora, apice recurva: *flores* male roseos dixi, nam certe albi: *capsula* glabra, calycem parum excedens, usque ad basim partita: *semina* oblonga, setis rufescentibus tecta.

RANUNCULACEAE *Juss.*

Frutices, vel *herbae*: *folia* exstipulata, alterna, rarius opposita, integra aut varie secta, compositave; *petiolis* plus minus basi dilatatis: *calyx* liber, persistens, aut deciduus, 3-5-sepalus, saepe involucriformis a floribus remotus: *petala* infera, quoad formam et numerum varia, sepalis alterna, uti *stamina* decidua: *fructus* in siculis nunc capsulae 1-loculares, angulo interiore inter se approximatae, ibique dehiscentes, nunc semina supra receptaculum congesta, vel spicata (Gen. a *Paeonia* ad *Ranunculum*.)

PAEONIA.

Gen. pl. ed. Sehreb. n. 920 — Endl. gen. n. 4804.

Cal. 5-sepalus, foliaceus, inaequalis, persistens. *Pet.* 5-10, (magna) orbiculata. *Styl.* nulli; *stigmatibus* 2-5, capitatis, crassis. *Discus* carnosus, germina cingens. *Caps.* polyspermae, interne longitudinaliter dehiscentes. (*Radices* tuberosae: *folia* 1-2-ternata: *flores* terminales)

1. *P. CORALLINA. Retz observ. p. 34 — Spr. s. veg. 2. p. 615 — Dec. syst. nat. 1. p. 388 — Guss. pr. 2. p. 28.*

P. herbacea, capsulis tomentosis a basi recurvatis, foliis 1-2-ternatis, foliolis ovatis ovalibusque integris glabris planis, radice carnosa fasciculata.

P. officinalis *b.* mascula. *Lin. sp. pl. 747* — P. communis, vel foemina. *Cup. H. Cath. p. 169.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4745* — P. officinalis. *Blachw. t. 245* — P. mas. *Lob. ic. 684. f. 2.*, et *685. f. 1 — Dod. pempt. 194. f. 1.*

b. flavescens; floribus albido-flavescentibus, foliolis plerumque oblongis.

P. flavescens, herbacea, capsulis a basi recurvatis densissime tomentosis, foliolis ovatis planis integris glabris. *Presl del. Prag. p. 5*, et *fl. sic. 1. p. 27* — P. folio subtus incano, flore albo vel pallido. *Cup. H. Cath. p. 169.*

Ic. *nulla.*

In sylvaticis, et in dumetis montosis; *Quisquina* (*Gasparrini*), *Palazzolo* (*Heldr.*); *Sagana*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Madonie*, *Boschi di Caronia*, *di Mistretta*, *di Capizzi.*

Aprili, Majo. ♃

Caules 1-2-pedales, saepius purpurascentes: *folia* ampla, suprema ternata; foliolis supra nitidis et obscure virentibus, saepe undulatis, basi obliquis, acutiusculis: *sepala* obovato-oblonga, plana: *capsulae* ferrugineo-tomentosae: *semina* coccinea: *flores* in *a.* kermesini.

2. *P. RUSSI. Biv. man. 4. p. 12 — Spr. s. veg. 2. p. 615 — Presl fl. sic. 1. p. 26 — Guss. pr. 2. p. 29.*

P. herbacea, capsulis recurvatis tomentosis, foliis 1-2-ternatis, foliolis ovatis vel ellipticis integris subtus puberulis, radicis tuberibus fusiformibus.

P. officinalis. *Ucria H. Pan. p. 225*, ex loco — P. hyemalis, pumila, Rosae rubrae monoflorae. *Cup. H. Cath. p. 169*, et — P. folio nigricante, splendido; *supp. alt. p. 69 ?*
Ic. P. hyemalis, pumila, cauliculo atrorubente, Rosae rubrae monoflorae. *Cup. panph. 2. t. 82.*
In sylvaticis dumetis montosis; *presso Prizzi* (*Gasparrini*), *Etna* (*Cosentini*); *Palermo a S. Martino*, *a Monte Cuccio*, *Pizzuta*, *Ficuzza*, *S. Michele.*
Aprili, Majo. ♃
Caules uti *petioli* purpurascentes, ac glaberrimi: *foliola* supra glabra obscure virentia, subtus plus minusque puberula, interdum villosa: *petala* obovata, kermesina: *capsulae* tomentoso-pilosae: *semina* coccinea.
Prope *S. Michele* hujus varietatem inveni foliolis amplis, 3-poll. latis, 4 poll. longis et subtus dense villosissimis: *capsulae* sunt ut in specie, sed flores non vidi — Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 64* hanc speciem varietatem praecedentis putat, sed cultura persistit.

DELPHINIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 924. — Endl. gen. n. 4746.

Cal 5-sepalus, petaloideus, coloratus, deciduus; *sepalo* superiore calcarato. *Pet.* 4, duo superiora basi in appendices calcare inclusas producta. *Caps* 3-5, erectae, interne longitudinaliter dehiscentes. (*Herbae* annuae, vel perennes: *folia* varie partita, summa integra: *flores* bracteati, coerulei, in racemo longo terminali)

1. *D.* LONGIPES. *Moris fl. sard. 1. p. 59.*

D. caule erecto ramosissimo, ramis virgatis, foliis (membranaceis) glabris, inferioribus multipartitis, mediis trifidis, superioribus rameisque integris, racemis laxis, petalis superioribus bilobis, inferioribus stipitatis, limbo emarginato orbiculato basi cordato, pedunculis (6-12 lin.) bracteas demum excedentibus.
D. junceum. *Guss. suppl. p. 181* — D. halteratum. *Presl fl. sic. 1. p. 24*, non *Sibth.* ex loco! — D. peregrinum. *Guss. pr. 2. p. 30* — D. Consolida. *Ucria H. Pan. p. 225*, non *Lin.* — Consolida regalis, arvensis. *Cup. H. Cath. p. 56*, et — C. regalis, laxifolia, parvo flore. *supp. alt. p. 22.*
Ic. Consolida regalis, latifolia, parvo flore. *Bauh. pr. p. 74*, ac *Moris. hist. 3. s. 12. t. 4. f. 3*, ex loco! — C. regalis, peregrina, parvo flore. *Bauh. hist. 3. p. 212* — Consolida regalis, montana, flore dilute coeruleo. *Cup. panph. 1. t. 118* — D. arvense, sive montanum, flore dilute coeruleo. *Bon. t. 25.*
In arvis, campis, et inter segetes ubique in Sicilia — et in *Felicuri*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*, *Lampedusa.*
Aprili, Majo. ☉
Caules 2-3-pedales, striati, alterne ramosi, inferne conferte foliati: *folia* in brevem petiolum canaliculatum attenuata; summa sessilia: *racemi* pedales, et ultra: *pedunculi* alterni, uniflori, et non semper calcare longiores: *bracteae* lanceolato-lineares, acuminatae, pedunculis breviores: *bracteolae* duae, angustae, vix lin. longae, versum apicem pedunculi insertae: *flores* aliquando albido-coerulescentes: *petala* inferiora obliqua, nonnunquam in limbo denticulata: *capsulae* tres, sparse pilosae, oblongae, stylo persistente terminatae.

Pedunculi duntaxat inferiores racemi (1-2) bracteis aequales in hac specie sunt — Specimina *D. peregrini* herb. *Dec.* et *Sibth*, ac istius icon in *Fl.gr. t.506* recedunt a planta sicula nectarii laminis ellipticis non orbiculato-cordatis— Descriptio *D. cardiopetali Dec.*, ac specimen ipsius herb. ob racemos confertos, potius cum sequente conveniunt, sed nectarii characteribus huic ac *D. halterato* species valde proxima, tamen foliorum laciniis anguste linearibus ab utrisque aliena — Denique *D. gracile Dec. l. c.* nectarii laminis ovatis quoque diversum videtur.

2. *D.* HALTERATUM. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 1. p. 371* — *Guss. supp. p. 181.*

D. caule erecto ramoso, foliis inferioribus multipartitis, superioribus rameisque tripartitis, supremis integris, racemis confertis, petalis superioribus bilobis, inferioribus stipitatis, limbo subintegro orbiculato basi cordato, pedunculis (3-5 lin.) bracteas non excedentibus.

D. confertum. *Guss. pr. 2. p. 30* — Consolida regalis, arvensis. *Cast. H. Mess. p. 56.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t.507*, etiam ex herb! — D. peregrinum. *Reich. cent. 14. f. 4672 ?*

In arvis subarenosis; *Messina*, *Milazzo* = et in *Saline*, *Vulcano*, *Basiluzzo.*

Aprili Junio. ☉

Habitus omnino praecedentis; sed *caules* breviores: *rami* pauci, non virgati: *folia* omnia conferta, glabra, subciliata vel brevissime puberula: *bracteae* acuminatae, pedunculis longiores, inferiores aliquando trifidae; *bracteolis* vero linearibus oppositis, ut in praecedente: *flores* majores, et imbricati: *capsulae* ut in illo pubescentes.

3. *D.* EMARGINATUM. *Presl del. Prag. p. 6*, et *fl. sic. 1. p. 25*, excluso synonymo *Cupani* ad *Ajugam orientalem* spectante — *Guss. pr. 2. p. 31.*

D. petiolis basi subdilatatis inferne striatis, foliis inferioribus 5-7-palmato-partitis, lobis inciso-dentatis, superioribus multipartitis trifidisque, racemo simplici laxo, bracteis anguste linearibus pedunculo longioribus aequalibusque, petalis superioribus obtuse 2-dentatis, inferioribus stipitatis, limbo obovato bipartito intus margineque superne piloso, capsulis tribus.

D. pentagynum. *Brot. fl. Lusit.2. p. 304*, non *Desf.* — Aconitum flore coeruleo, lusitanicum. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*; et inde — D. lusitanicum, glabrum, Aconiti folio. *Tourn. inst. p. 426* — Aconitum Anemones stellatae folio lucido, Consolidae regalis folio, glabrum. *Cup. H. Cath. p. 3*, et *supp. alt. p. 5.*

Ic. *Brot. phyt. lusit. 1. t. 78* — Aconitum coeruleum, leviter pilosum, Anemones, vel Geranii argentei foliis, Delphinii flore. *Cup.panph. 1. t. 137.*

In collibus lapidosis, et fruticetis asperis submontosis; *Palermo a Boccadifalco*, *Sferracavallo*, *Monte Gallo*, *S. Maria a Gesu*, *Monte de' Cani*, *Trabia*, *Termini*, *Castellammare*, *Cofani.*

Majo, Junio. ♃

Radix tuberosa, nigricans, oblonga, perpendicularis, raro obliqua, in fibras tenues inferne abiens: *caules* solitarii, simplices vel superne parum ramosi, striati, 1-3-pedales, inferne villosiusculi, uti *petioli*: *folia* glabriuscula, 1-3 poll. lata; radicalia fere orbiculata, et uti caulina media longe petiolata; suprema subsessilia, basi cuneata, ascendendo altius secta; laciniis acutis, angustioribus: *racemi* aliquando pedales: *pedunculi* erecti, glabri; inferiores bractea breviores, superiores illam excedentes: *bracteolae* duae, supra medium pedunculi inser-

tae : *flores* amoene coerulei : *sepala* externe pubescentia, intus glabra : *petala* omnia libera; duo superiora glaberrima, virentia, semioblonga, irregularia, hinc producta; duo inferiora albida; earum laciniis rotundatis integris : *calcar* elongatum, rectum, obtusum, ascendens : *capsulae* glabrae, ovatae, acuminatae.

D. pentagynum Desf., comparatis speciminibus ipsius herbarii differt a nostro; caule ramosiore, superne una cum pedunculis velutino; foliorum laciniis tenuioribus : caeterum species valde proximae.

4. *D.* STAPHYSAGRIA. *Lin. sp. pl. 750 — Ucria H. Pan.p.226 — Presl fl. sic. 1. p. 26 — Guss. pr. 2. p. 32.*

D. caule stricto petiolisque molliter pubescenti-pilosis, foliis 5-7-palmato-partitis, lobis acutis subtrifidis integrisque, pedicellis bracteas floresque duplo superantibus, calcare brevissimo.

Staphysagria. *Cup. H. Cath. p. 208 — Cast. H. Mess. p. 22.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4674 — Sibth. fl. gr. t. 508* — Staphysagria. *Riv. pent. irr. t. 249.*

In ruderatis, dumosis, glareosis, et secus vias; *Siracusa e Catania* (*Presl*); *Palermo alla Grazia, a Sferracavallo, al piano de' Porrazzi, Barcellona, Noto, Spaccaforno, Comiso, Terranova.*

Aprili, Majo. ⊙, et ♂

Herba odore nauseoso-viroso, plus minus subunctuosa : *caules* simplices, vel superne ramosi, 1-2-pedales, teretes : *folia* diametro 2-3-pollicari, superne virentia, et saepe maculis vel lineis albis notata, longe petiolata; *petiolis* teretibus, superne sulcatis : *racemi* laxi, aliquando pedales : *pedicelli* molliter pubescenti-pilosi; inferiores 1 ½-2-poll., superiores 6-lineares, ad basim bracteolis duabus instructi : *calcar* obtusum, vix 2-lin. longum : *petala* coerulescentia; superiora lineari-lanceolata, incurva, medio dilatata; inferiora longiora, oblongo-falcata, subundulata, (non subrotunda), sepala aequantia, vel superantia : *capsulae* una cum *seminibus* globoso-triquetris majusculae, pubescentes, abrupte in mucronem 1-2-linearem attenuatae.

Excludatur ab hac specie in *pr. l. c.* icon *Dod.*, quae ad *D. pictum* spectat — Planta sicula cum descriptione *Willd. en. H.Ber. p.674* exacte convenit; sed ab iconibus a *Dec.* citatis recedit pedunculis non ita elongatis.

AQUILEGIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 934 — Endl. gen. n. 4795.

Cal. 5-sepalus, petaloideus, deciduus. *Pet.* 5, inter sepala deorsum corniculata, superne hiantia, 2-labiata; labio exteriore minimo. *Filam.* interiora dilatata, membranacea, antheris destituta. *Caps.* 5, distinctae, interne longitudinaliter dehiscentes, polyspermae. (*Herbae* perennes; *folia* alterna, biternata, fere omnia radicalia; suprema trifida : *flores* terminales, subpaniculati (in hac) coerulei, nutantes.)

1. *A.* VULGARIS. *Lin. sp. pl. 752 — Ucria H. Pan. p. 228 — Presl fl. sic. 1. p. 24 — Guss. pr. 2. p. 53.*

A. calcaribus incurvis limbum petalorum subaequantibus, stylis stamina non superantibus, sepalis ovali-lanceolatis, capsulis nervosis, pedunculis petiolisque villosis, foliolis inferiorum 2-3-partito-lobatis, lobis obtusis subcrenatis, caule folioso multifloro foliisque glabriusculo.

A. sylvestris. *Cup. H. Cath. p. 21* — A. simplex. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4729* — Isopyrum Dioscoridis. *Column. phyt. p. 1. t. 1* — Aquileja. *Matth. comm. 1. p. 577.*

In nemoribus montosis: *Bosco di Castellobuono* (*Parlatore*); *Madonie all' acqua del canale, Boschi di Caronia, di Mistretta, di Capizzi, di Cannata, di Francavilla*; sed prope Panornum *a S. Martino* (ubi ex *Presl*) certe non provenit.

Majo, Junio. ♃

Caules superne aliquando subviscosi, paniculato-ramosi, 1-3-pedales, erecti: *folia* glaberrima, vel pubescentia, superne virentia, subtus glaucescentia; inferiora 2-ternata, longissime petiolata; media ternata; *foliolis* ovatis vel obovatis; suprema sessilia, earumque laciniis oblongis integris: *pedunculi* terminales, 2-6-pollicares, uniflori: *sepala* ac *petala* externe pubescentia: *styli* staminibus aequales, vel breviores: *capsulae* oblongae, stylo persistenti mucronatae, aliquando sex, basi approximatae, superne divaricatae: *semina* atra, oblonga, nitida.

NIGELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 955 — Endl. gen. n. 4794.

Cal. 5-sepalus, petaloideus, patens, deciduus. *Pet.* 5-10, parva, 2-labiata; ungue foveolato, nectarifero. *Caps.* 5-10, distinctae, vel coalitae, rostratae, interne vel ad apicem longitudinaliter dehiscentes, polyspermae. (*Herbae* annuae: *caules* striati: *folia* 1-3-pinnata; foliolis filiformibus: *flores* erecti, in apice caulis et ramorum solitarii)

1. *N.* DAMASCENA. *Lin. sp. pl. 753 — Ucria H. Pan. p. 228 — Presl fl. sic. 1. p. 25 — Guss. pr. 2. p. 34.*

N. antheris muticis, capsulis quinis levibus bilocularibus in unicam ovato-globosam ad apicem usque connexis, floribus involucro folioso capillaceo-multifido cinctis, sepalis patentibus.

N. angustifolia, flore majore simplici coeruleo. *Cup. H. Cath. p. 152* — Melanthium sylvestre. *Cast. H. Mess. p. 41* — et M. flore coeruleo, simplici. *Cast. l. c. p. 15.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 488 — Sibth. fl. gr. t. 509 — Reich. cent. 14. f. 4737* — Melanthium damascenum. *Dod. pempt. 304.*

In collibus, campis aridis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Felicuri*, *Panaria*, *Lipari alle terre rosse*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa.*

Aprili, Majo. ☉

Caules simplices, vel ramosi, 3-24-pollicares, erecti: *folia*, uti reliquae partes, glaberrima; inferiora petiolata; foliolis mucronulatis: *involucrum* foliis conforme, *sepala* obtusa vel acutiuscula glaberrima ovata aut ovalia duplo fere excedens: *petala* virentia, ad apicem pilosa, 2-3 lin longa: *capsulae* glaberrimae, inflatae: *semina* nigra, nervoso-reticulata, confricata *Fragariam* olentes.

Sepala in Sicilia fere semper albida, vel pallidissime coerulescentia; *pistilli* in anthesi recurvati, demum erecto-patentes ac apice irregulariter contorti; *laciniae* foliorum caulis, et praesertim involucri, ad margines ac ad rachidem minutissime serrulato-scabrae — Variat *caule* nano, et *floribus* duplo minoribus.

2. *N.* DIVARICATA. *Beaupré* in *Dec. syst. nat. 1. p. 329.*

N. antheris apiculatis, stylis 5-7 jam perfectis erectis, capsulis ad latera muricatis in unicam conicam basi angustatam ultra medium connexis, floribus nudis, foliis glaucescentibus rigidis costa petiolisque muricato-ciliatis, caule glabro inferne muricato-scabro, ramis divergentibus.

N. arvensis *b*. glaucescens. *Guss. pr. 2. p. 34*, et *supp.182*, excl. *syn. pl.rar.*, et observatione ad plantam calabram spectante — N. arvensis. *Ucria H. Pan. p. 228* — *Presl fl. sic. 1. p. 23* — N. arvensis, cornuta. *Cup. H. Cath. p. 152.*

Ic. *Deless. ic. select. 1. t. 46* — N. alba, simplici flore. *Alp. exot. p. 261. ic. 2.* rudis.

In argillosis, et aridis campis; raro in herbosis arenosis maritimis; *Mazzara, Marsala, Girgenti ai Macalubbi: Castronuovo, e Lercara* (*Gasparrini*) = et in *Maretimo* (*Tineo*), *Favignana.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules 5-12-pollicares, ab ipsa basi ramosi, nervis plerumque albidis notati: *folia* radicalia rosulata, longe petiolata; foliolis acutiusculis, brevibus: *sepala* breviter unguiculata, aut sessilia, ovata, obtusiuscula, denticulata et subundulata, *stamina* subaequantia, ex albo-coerulescentia, externe viridi-nervosa: *petala* parva, albida, transverse viridi-striata; duabus laciniis latioribus apice pilosis, ibique in appendicem brevem globosam productis; lacinia altera angustiore, subulata: *capsulae* glabrae, ad dorsum exquisite trinerves, ibique leves; *stylis* in fructu rectis, capsula brevioribus: *semina* angulato-triquetra, nigra, tenue muricata, confricata vix odora.

Planta quae in Calabria provenit ad *N. Catenae Ten.* et *Guss.* spectat — In arenosis herbosis maritimis, folia latiora, laete virentia, minus glauca: rami magis divaricati, minus scabri et fere leves.

÷ 3. *N.* SATIVA. *Lin. sp. pl. 753* — *Ucria H. Pan. p.228* — *Guss. pr. 2. p. 35.*

N. pistillis quinis, capsulis muricatis subrotundis, foliis subpilosis.

Ubique (*Ucria*), sed nullibi illam adhuc observata.

III. Polygynia.

HELLEBORUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 956 — *Endl. gen. n. 4789.*

Cal. persistens, 5-sepalus; *sepalis* coriaceis, ovalibus, magnis. *Pet.* 8-12, brevissima, conico-tubulosa, ore sub 2-labiata, interne nectarifera. *Caps.* polyspermae, erectiusculae, compressae, sessiles, coriaceae, latere interiore dehiscentes. (*Herbae* perennes, glabrae, foetidae, chartas exsiccatione maculantes, uti sequentes: *folia* coriacea, caulina pauca: *flores* solitarii, in hac specie nutantes in pedunculis terminalibus).

1. *H.* BOCCONI. *Ten. fl. nap. app. 4. p. 10*, et *syll. p. 274* — *Guss. pr. 2. p. 62.*

H. caule bifido, ramis unifloris, foliis glabris, radicalibus caule brevioribus digitato-pedatis, caulinis superioribus sessilibus palmato-pedatis, foliolis basi cuneiformibus 2-5-partito-incisis, laciniis lineari-lanceolatis argute serratis, floribus pedunculatis (virentibus), sepalis ovatis obtusis.

H. viridis. *Ucria H. Pan. p. 223*, et *Presl fl. sic. 1. p. 22*, non *Lin.* ex loco — H. multifidus — *Vis. pl. rar. Dalm. p.13 ?* — H. ni-

ger, flore viridi, folio aspero profunde inciso — et idem asperiori, minorique folio pallente. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 55* — Helleboraster. *Cast. H. Mess. p. 10.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 150* — H. niger, foliis dissectis. *Bocc. mus. t. 11. f. 2* — H. niger, flore viridi, folio profundius inciso. *Cup. panph. 2. t. 119* — H. niger, flore viridi, minore asperiorique folio. *Cup. l. c. vol. 3. t. 102* (varietas caule breviore et subunifloro).

In nemoribus, sylvis, et dumetis montosis: *Palermo a S. Martino presso la neviera Sagana a Gibilmessa, Pizzuta, Monte del Borgetto e di Carini, Madonie.*

Martio, Aprili. ♃

Folia laete viridia, lucida, utrinque glaberrima, subtus pallidiora, rugoso-nervosa; radicalia longe petiolata; caulina 2-3, supremo sessili; laciniis omnium 2-6-lin. latis, 2-3-poll. longis: *flores* 1-3; *pedunculi* sesquipollicares, oppositifolii, vel inter duas pseudobracteas virentes: *sepala* interne lineis impressis subreticulatis notata, aliquando obtusa, 1-2-dentata, pollicem et ultra longa, patentia: *petala* glabra, incurva, viridi-luteola, ore fere oblique truncato, non vero exacte 2-labiata, *staminibus* albido-viridulis 3-4-plo breviora, 2-3 lin. longa: *pistilla* virentia, glabra, stamina excedentia.

H. Bocconi Reich. cent. 14. f. 4717 potius ad *H. intermedium Guss.* spectare videtur.

---

† 2. *H.* VIRIDIS. *Lin. sp. pl. 784* — *Guss. pr. 2. p. 63.*

H. caule multifloro folioso, foliis digitatis.

Ic. H. niger, hortensis, flore viridi. *Cup. panph. 2. t. 112.*

In Sicilia ex *Cupani.*

† CALTHA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 957 — *Endl. gen. n. 4786.*

Cal. 5-sepalus; *sepalis* suborbiculatis, coloratis, petaloideis, deciduis. *Stam.* creberrima. *Ovar.* 5-10, *Caps.* 5-10, compressae, patentes, 1-loculares, polyspermae (*Caules* foliosi: *folia* cordata aut reniformia, appendicibus membranaceis — Charact. ex *Preslio*).

† 1. *C.* PALUSTRIS. *Lin. sp. pl. 784* — *Presl fl. sic. 1. p. 21* — *Guss. pr. 2. p. 65.*

C. caule erecto, foliis cordatis rotundatis crenatis, auriculis rotundatis.

Ic. *Fl. dan. 668* — *Lam. ill. gen. t. 500* — C. palustris. *Dod. pempt. 598. f. 1, 2.*

In humidis paludosis pratis regionis collinae; *fiume della Giarretta,* et ad terminum inferiorem *Fagi*; *Madonie.*

Floret vere ♃. (*Presl*); tamen nunquam illam vidi.

ANEMONE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 948.

Cal. nullus, sed hujus loco involucrum trifolium, varie incisum, a flore distans. *Pet.* 5-16. *Sem.* plura, caudata vel ecaudata. (*Herbae* perennes, radicibus tuberosis: *scapi* in siculis simplices, uniflori, nubiles nutantes: *folia* omnia radicalia, longe petiolata, lobata aut decomposita: *flores* terminales, quoad colorem varii.)

1. *A. CORONARIA. Lin. sp. pl. 760 — Presl fl. sic. 1. p. 6 — Guss. pr. 2. p. 36.*
A. foliis ternatis, foliolis obovato-cuneatis varie incisis, laciniis lanceolatis apice dentato-mucronulatis, involucri foliis laciniatis sessilibus, petalis (coeruleis) ovalibus obovatisque obtusis externe pubescentibus, seminibus lanatis ecaudatis.
A. pratensis. *Ucria H. Pan. p. 229*, non *Lin.*, ex loco — *A. oenanthes*, scapo involucrato, foliis decompositis, petalis externe pubescentibus. *Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 13* — A. Oenanthes foliis, flore violaceo hexaphyllo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 7* — A. sylvestris, simplex, tenuifolia, coerulea. *Cast. H. Mess. p. 3.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 496. f. 1 — Reich. cent. 14. f. 4648* — A. hortensis, tenuifolia, simplici flore. *Clus. hist. 1. p. 255.*
b. petalis coccineis suborbiculatis basi dilutioribus, externe una cum scapo superne villosioribus.
A. italica, purpurea, foliis floris orbiculatis. *Cup. H. Cat. p. 16.*
Ic. A. italica, tenuifolia, purpurea, foliis floris orbiculatis. *Bauh. hist. 3. p. 405, 406*, ic. 1. mala, uti recte notat Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 18.*
In arvis ubique communis in Sicilia: var. *b. Palermo sotto S. Maria a Gesù (Todaro).*
Februario, Martio. ♃
Folia glaberrima, petiolata; foliolis obovato-cuneatis: *scapi* 4-10-pollicares, foliis longiores, uti *petioli* pubescentes: *involucrum* plus minus a flore remotum; foliis tribus ad margines hirsutiusculis, aliquando simpliciter trifidis: *petala* pollicem et ultra longa, aliquando omnino rotundata, ad basim praecipue una cum apice scapi externe villosiora et albida: *filamenta* coerulescentia: *antherae* cum *pistillis* atrocoeruleae.

2. *A. HORTENSIS. Lin. sp. pl. 761 — Ucria H. Pan. p. 230 — Guss. pr. 2. p. 37.*
A. foliis cordato-orbiculatis tripartitis trilobisve, segmentis cuneatis, primariorum crenato-lobatis, reliquorum alte varieque incisis, laciniis acutis, involucri foliis sessilibus oblongis integris incisisque, petalis lineari-oblongis obtusiusculis, seminibus lanatis ecaudatis.
A. stellata. *Dec. s. nat. 1. p. 198 — Presl fl. sic. 1. p. 6* — A. Geranii rotundo folio, purpurascens. *Cup. H. Cath. p. 15* — Eadem dilute purpurascens. *Cup. l. c* — Eadem dilute rubens. *Cup. l. c.* — A. hortensis, flore carneo. *Cast. H. Mess. p. 32* — et A. prima Dodonaei. *Cast. l. c. p. 3.*
Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 46 — Reich. cent. 14. f. 4649* — A. hortensis, latifolia, simplici flore III. *Clus. hist. 1. p. 249* — A. stellata, Geranii aut Aconiti flore purpureo. *Cup. panph. 2. t. 53 — Bon. t. 22.* (a *Dec. l. c.* ad *A. pavoninam* relata) — A. stellata, candida. *Cup. l. c. t. 98 — Raf. t. 116. f. 2.*
In pascuis apricis maritimis, et in fruticetis montosis ubique in Sicilia = et in *Ustica (Calcara), Alicuri, Felicuri, Saline, Lipari, Levanzo, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa*: var. flore albo rara; *Palermo a Mondello (Parlatore).*
Januario, Aprili. ♃
Folia subcoriacea, glaberrima, supra nitide virentia, subtus pallidiora; lobis vel laciniis magis minusve incisis latisque, versus apicem mucronatum serrulato-ciliatis: *scapi* foliis altiores, uti petioli adpresse pubescentes, et plerumque rubentes; *involucro* ad eorum medium inserto: *petala* lineata, interne glaberrima, externe

pallidiora, adpresse pilosa, fere pollicaria, 2-3 lin. lata, plus minus coerulescentia uti *stamina* ac *pistilla*.

3. *A. palmata*. *Lin. sp. pl. 758 — Guss. pr. 2. p. 38.*

A. foliis suborbiculatis cordatis (subcoriaceis) obtuse 3-5-lobis crenato-dentatis, involucri foliis sessilibus trifidis, laciniis apice dentatis, petalis oblongis obtusis (flavis), seminibus ecaudatis lanatis.

Ic. *Andr. bot. rep. t. 172*, ex *Dec. s. nat. 1. p. 199* — A. hortensis, latifolia, simplici flore flavo. *Clus. hist. 1. p. 248. f. 2.*

In collibus apricis, et pascuis submaritimis argilloso-calcareis; *Mazzara*, *Marsala*, *Trapani*.

Januario, Februario. ♃

Flores lutei; *petalis* 6-10 lin. longis; quinque exterioribus subtus et *pedunculo* pilis rufescentibus dense sublanatis: *folia* omnia ciliata; *radicalia* glabra, aliquando fere reniformia, supra obscure virentia; *involucralia* villosa: *scapi* 3-5-pollicares, foliis paullo breviores, in Sicilia semper 1-floros vidi (saepe bifloros ex *Brot.*)

4. *A. appennina*. *Lin. sp. pl. 762 — Presl fl. sic. p. 7 — Guss. pr. 2. p. 37.*

A. foliis 2-3-ternatis, foliolis obovato-cuneiformibus inciso-dentatis trilobisque, involucri foliis petiolatis ternis ternatis, foliolis lanceolatis 2-3-lobis inciso-dentatis, petalis lineari-oblongis obtusis, seminibus villoso-pubescentibus ecaudatis.

Ranunculus nemorosus, flore majore. *Cup. H. Cath. p. 185* — A. nemorosa, flore albo et coeruleo. *Cast. H. Mess. p. 5.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 581 — Reich. cent. 14. f. 4645* — A. Ranunculi minimi alpini folio, stellato flore coeruleo. *Cup. panph. 3. t. 49* — A. hortensis, tenuifolia, simplici flore. *Clus. hist. 1. p. 254. f. 2.*

In nemoribus montosis; *Madonie*, *Boschi di Valdemone*.

Martio, Aprili. ♃

Foliola supra laxe, et adpresse pubescentia, pallide virentia; laciniis acutiusculis: *scapi* usque ad *involocrum*, quod ultra medium inseritur, glabri, superne adpresse pubescentes, debiles, folia subexcedentes, 6-12-pollicares: *flores* erecti, summo mane *Violam* olentes: *petala* 12-15, quoad colorem summopere variabilia, alba, et inde ex omnibus varietatibus ab albo ad coeruleum vergentibus occurrunt, 1 ½-2 lin. longa: *stamina* petalis triplo breviora; *filamentis* setaceis, glabris; *anterisque* oblongis candidis — *Tubera* cylindracea, oblonga, saepe irregularia, non subrotunda uti *Marsch.* et *Dec.* illa describunt, et *semina* hirsutiora quam in plantis neapolitanis.

---

† 5. *A. hepatica*. *Lin. sp. pl. 758 — Guss. pr. 2. p. 39.*

A. foliis cordatis trilobis, lobis integerrimis.

Hepatica triloba. *Presl fl. sic. 1. p. 7.*

Ic. *Fl. dan. 612* — Hepatica trifolia. *Clus. hist. 2. p. 247.*

In montosis, et umbrosis regionis collinae superioris; *Madonie nella regione delle Quercie*, *Palermo a S. Martino*.

Vere et hyeme. ♃ (*Presl*)

CLEMATIS.

Gen. pl. ed. n. Schreb. 960. — Endl. gen. n. 4768.

Cal. nullus, vel involucrum calyciforme sub flore. *Pet.* 4, raro 5. *Sem.* compressa, caudata; caudis (in siculis) barbato-plumosis. (*Frutices* sarmentosi: *folia* simplicia, vel composita, opposita, persistentia aut decidua: *flores* (in nostris) albi, axillares, solitarii, vel paniculati.)

1\. *C. VITALBA. Lin. sp. pl. 776—Ucria H. Pan. p. 230—Presl fl. sic. 1. p. 4 — Guss. pr. 2. p. 39.*

C. caule sarmentoso petiolis scandente, foliis deciduis glabris pinnatis, foliolis cordato-ovatis crenatis dentato-incisis integerrimisque, paniculis axillaribus trichotomis foliosis, floribus nudis, petalis oblongis obtusis utrinque velutinis.

C. sylvestris, latifolia — et C. latifolia, dentata. *Cup. H. Cath. p. 52* — Eadem minori, sive folio multo minori, incisioreve, viridi nitido, trilobato. *Cup. l. c.* — Vitis alba. *Cast. H. Mess. p. 47.*

Ic. *Jacq. austr. t. 308 — Lam. ill. gen. t. 497. f. 2 — Reich. cent. 14. f. 4667* — Vitalba. *Dod. pempt. 404. f. 1.*

In nemoribus, et in dumetis ubique in Sicilia = et in (*Ustica*) (*Calcara*), *Felicuri*, *Lipari.*

Julio, Augusto. ♄

Rami angulato-striati, glabri: *folia* aliquando pollicem lata, et basi truncata, acuta vel obtusiuscula, subtus pallida, supra intense virentia: *paniculae* laxiflorae *pedunculi* villosi, erecto-patuli: *flores* odori, albi, non flavescentes uti ex *Preslio l. c.*: *petala* basi attenuata, obtusa, 6-lin. longa: *stamina* petalis aequalia, glabra, una cum *pistillis* alba: *semina* elliptica, compressiuscula, hirsuta, viridi-purpurascentia: *caudae* longae, demum varie recurvae, pilis albidis mollissimis patentibus instructae.

Caules in nemoribus alte arbores scandunt — Rami adhuc teneri elixi tam hujus, quam sequentis speciei ab incolis comeduntur.

2\. *C. FLAMMULA. Lin. sp. pl. 776 — b. vulgaris. Dec. syst. nat. 1. p. 134 — Presl fl. sic. 1. p. 2 — Guss. supp. p. 183.*

C. caule sarmentoso petiolis scandente, foliis sempervirentibus pinnatis glabris, foliolis inferiorum integris (latis) cordato-ovatis, superiorum (angustis) oblongo-lanceolatis integris 3-lobisve, pedunculis folio brevioribus multifloris corymboso-paniculatis, floribus nudis, petalis oblongo-linearibus obtusis subtus ad margines puberulo-tomentosis.

Ic. Flammula. *Dod. pempt. 404. f. 2 — Reich. cent. 14. f. 4666*—Clematis, sive Flammula scandens, tenuifolia, alba. *Bauh. hist. 2. p. 127.*

c. *odora*; foliolis suborbiculatis. *Presl l. c.*

Ic. C. fragrans. *Ten. fl. nap. 4. p. 308. t. 48.*

In fruticetis sylvaticis; *Panaria sul monte* — in sepibus et dumosis Siciliae (*Presl*); sed non vidi.

Junio, Julio. ♄

Caules striati, praecedentis breviores et graciliores: *folia* infima simplicia, cordato-oblonga, acuta aut obtusa, 2 poll. lata, 3 poll. longa; inferiora pinnata; foliolis ovatis, acutis vel acuminatis, 1-2 poll. latis, 2-2 ½ poll. longis; ascendendo foliola sensim angustiora ac breviora evadunt, et tandem folia suprema tripartita, aut ternata: *flores* fraggantissimi; *petalis* 1 ½ latis, 4 lin. longis, patentibus, subtus nervosis, una cum *pistillis staminibusque* candidis.

*

3. *C.* POLYMORPHA, *b. Viv. fl. cors. spec. nov., aut minus cognit. diagn. p. 9 — Guss. pr. 2. 40.*

C. subscandens, foliis sempervirentibus tripartitis ternatisque, foliolo medio pedunculato, lateralibus subsessilibus basi obliquis, omnibus inaequaliter dentato-crenatis, pedunculis axillaribus unifloris, floribus intra involucrum urceolatum subsessilibus, petalis (concoloribus) externe sericeo-lanatis.

Ic. *nulla.*

Ad macerias in maritimis; *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria;* sed in Sicilia non vidi.

Octobri, Novembri. ♄

Caules graciles, implexi, angulati, arbores non scandentes, sed inter sepes et macerias excurrentes: *folia* tenuia, in ramis junioribus solitaria, in adultis fasciculata: *pedunculi* graciles, glabri, saepe plures ex eodem puncto, filiformes: *involucrum* pubescens, emarginato-bifidum vel bipartitum, jam sub anthesi plus minus a corolla remotum: *pedicelli* sericeo-lanati, albidi: *petala* obtusa, sordide albida.

Flores et *pedunculi* omnino ut in sequente; sed *folia* nunquam simplicia; *habitus* gracilior, et *color* foliorum atrovirens—A *C. balearica*, cui magis proxima, certe diversa—Cl. *Cambess.* in *fl. bal. p. 27*, et *28* sub sequente hanc et *C. balearicam* uti varietates enumerat; sed cultura plurium annorum probavit species esse distinctas, quamvis haec et *C. balearica* valde inter se affines sint.

4. *C.* CIRRHOSA. *Lin. sp. pl. 766 — b. concolor. Guss. pr. 2. p. 40.*

C. alte scadens, foliis sempervirentibus, caulinis simplicibus ovato-subcordatis dentatis fasciculatis, ramorum juniorum ternatis, foliolis ovatis, lateralibus basi obliquis externe dentatis, pedunculis unifloris axillaribus, floribus intra involucrum urceolatum subsessilibus, petalis (concoloribus) externe sericeo-lanatis.

Cheiropsis cirrhosa. *Presl fl. sic. 1. p. 4*, non *Dec.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 517* — Clematitis, an purpurea, conjugatim trifolia, serrato folio majori, pallida. *Cup. panph. 1. t. 234*, sine flore — *Raf. t. 33*, idem — et C. campanulata, alba, Teucrii folio. *Cup. l. c. 2. t. 141.*

In dumetis, ad sepes, in macerias ubique, praesertim in submontosis in Sicilia = et in *Ustica*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*; in quibus duabus posterioribus insulis folia aestate siccantur.

Septembri, Novembri. ♄

Caules in hac alte arbores scandunt, quod minime in praecedente: *folia* pallidius virentia, magis coriacea, tantum in ramis junioribus ternata vel tripartita!, et solitaria ac opposita; in adultis fasciculata, semper integra, sat raro triloba; dentibus mucronulatis, dum in illa potius crenata sunt: *flores* concolores, virescenti-albidi, intra involucrum calyciforme subpedunculati; *pedunculo* tomentoso, involucrum nonnisi in fructu excedente, ut in praecedente; nunquam intus purpurascentes vidi, uti *Preslius* illos describit. Hinc haec nostra ad *C. cirrhosam b. pedicellatam Dec. syst. nat. 1. p. 163* spectaret, si habitus minor, flores ab involucro distantes, et isti foliaque duplo minores quam in specie, quod minime observatur — Icones C. altera Baetica. *Clus. hist. 1. p. 123*, et C. Baetica Clusii. *Lobel. ic. 1. p. 628* hanc varietatem exacte referunt propter flores brevissime pedicellatos.

† 5. *C. viticella*. *Lin. sp. pl. 765 — Guss. pr. 2. p. 41.*
C. foliis compositis decompositisque, foliolis ovatis integerrimis.
Clematitis sylvestris, latifolia. *Cup. H. Cath. p. 52.*
In Sicilia ex *Cupani.*

THALICTRUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 951 — Endl. gen. n. 4772.

Cal. nullus. *Pet.* 4-5. *Filam.* longissima. *Sem.* ecaudata, striato-sulcata, vel triquetra, sessilia aut pedicellata. (*Herbae* glabrae, perennes, radicibus fibroso-fasciculatis: *folia* tripinnata: *flores* paniculati, parvi).

1. *T. calabricum. Spr. pug. 1. p. 37*, et *s. veg. 2. p. 671 — Presl fl. sic. 1. p. 5 — Dec. pr. 1. p. 13 — Guss. pr. 2. p. 42.*
T. caule teretiusculo polline glauco destituto, foliolis suborbiculato-ovatis obtuse trilobo-crenatis subtus glaucescentibus, florum (purpurascentium) panicula subracemosa contracta aphylla, seminibus oblongis utrinque attenuatis profunde sulcatis.
T. aquilegifolium. *Ucria H. Pan. p. 250*, non *Lin.* ex loco — T. majus. *Sibth. herb.* — T. minus. *Cup. H. Cath. p. 210* — et T. minus, floribus ex violaceo-purpurascentibus. *Cup. l.* c. *supp. alt. p. 86.*
Ic. *nulla.*
In submontosis sylvaticis, et dumetis herbosis ubique in Sicilia.
Aprili, Junio. ♃
Radix nigricans, caespitosa, fibrosa: *caules* graciles, simplices, 1-3-pedales, subangulati: *folia* glaberrima, supra laete virentia; radicalia numerosa, longe petiolata; caulina pauca; suprema subsessilia: *foliola* parva, 2-4 lin. longa ac lata, basi cordata, vel obovata basi cuneata: *flores* erecti: *petala* rosea: *stamina* amoene purpurea: *semina* recta, vel patentia, glabra, *stylo* persistenti mucronata.
Panicula fere semper ramosa, non simplex, uti ex *Preslio l. c.* — Icon, T. majus, florum staminulis purpurascentibus. *Moris. hist. 3. s. 9. t. 20. f. 161*, uti recte notat *Dec.* in *pr. 1. p. 13*, hanc speciem non male refert; sed fructuum figura omnino diversa.

---

† 2. *T. flavum. Lin. sp. pl. 770 — Guss. pr. 2. p. 43.*
T. caule folioso sulcato, panicula multiplici erecta.
T. majus, flavum, staminibus luteis, vel glauco folio. *Cup. H. Cath. p. 210.*
In Sicilia ex *Cupani.*

ADONIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 952 — Endl. gen. n. 4778.

Cal. 5-sepalus, deciduus. *Pet.* 5-15; ungue nudo. *Sem.* ovata, ecaudata, submucronata. (*Herba* annua: *folia* multifida, laciniis anguste linearibus: *flores* in apice caulis, et ramorum solitarii.)

1. *A. Cupaniana. Guss.*
A glaberrima, caule erecto simplici ramosoque una cum pedunculis striato, foliorum laciniis mucronulatis, calyce colorato glabriusculo.

petalis planis obtusis (5-8) ungue nitido colorato basi notatis adpresso, seminibus foveolato-reticulatis basi etuberculatis, margine superiore interiore ante rostrum concolor brevissimum ascendens gibbositate acuta instructis.

A. aestivalis. *Ucria H. Pan. p. 250 — Presl fl. sic. 1. p. 8 — Guss. pr. 2. p. 43* — A. sylvestris, flore phoeniceo, ejusque foliis longioribus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 5.*

Ic. *nulla*

b. citrina; floribus citrinis, seminibus basi tuberculo unico acuto instructis, rostro aliquando colorato.

A. autumnalis. *Ucria l. c.* — A. aestivalis *b. Guss. l. c.* — A. sylvestris, quatuor foliis luteis, tribus rubicundis minoribus. *Cup. l. c.* ?

Ic. Flos adonis sylvestris, ejusque foliis longioribus, flore luteo. *Cup. panph. 2. t. 2 — Raf. t. 95. f. 2.*

In campis herbosis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Lampedusa.*

Februario, Aprili. ☉

Caules 3-12-pollicares et ultra, saepius superne ramoso-corymbosi: *folia* laete virentia; radicalia, et caulina media petiolata; summa sessila; laciniis planis: *pedunculi* solitarii, in fructu elongati: *sepala* glabra, vel saepius pilosa, purpurascentia, aut atrosanguinea, oblonga vel obovato-cuneata, obtusiuscula acutave, irregulariter denticulata, crenata, at etiam integra, apice fere scariosa: *petala* oblongo-cuneata, 3-6-linearia, calycem duplo excedentia, plana, apice rotundata, integra aut denticulata, nunquam conniventia, semper sub anthesi expansa: *filamenta* albida, petalorum maculam non excedentia: *antherae* atropurpureae: *semina* in spica densa cylindraceo-oblonga disposita, glaberrima, ovata, virentia, rostro supra gibbositatem inflexo terminata.

Species extricatu difficilis, ut jam in *pr. l. c.* monui. Nostra nec cum *A. aestivali Lin.* convenit, cujus optimam iconem dedit Cl. *Reich. cent. 4. t. 490*, in qua semina margine superiore ac interiore bidentata sunt!, nec cum *A. flammea* ejusdem *l. c. f. 495* ob foliorum habitum et petalorum figuram, quamvis quoad semina conveniat, quae tamen in icone eleganter reticulata, in nostra irregulariter rugosa — *A. intermediae Webb* et *Berthel. phyt. canar. 1. p. 12* magis proxima videtur; sed petala in nostra plana, et semina non angulato-subtetragona, nec basi dente acuto utrinque denticulis stipato instructa sunt — Denique descriptio *A. aestivalis a. Moris fl. sard. 1. p. 23*, cum nostra optime quadrat, sed ejus sententiae qui *A. aestivalem*, et *A. autumnalem* in unicam speciem associat ob specimina, quae coram habeo, assentire nequeo, quamvis characteres a petalorum numero, calycis hispiditate desumpti, uti monet Cl. *Reich. l. c.*, fallacissimi sint.

---

† 2. *A.* FLAMMEA. *Jacq. austr. 4 — Presl fl. sic. 1. p. 8 — Guss. pr. 2. p. 44.*

A. calyce basi hispido, petalis lineari-oblongis acutis calyce duplo longioribus, carpellis in spicam cylindraceam dispositis, caule ramoso, flore magno subsessili.

Ic. *Jacq. l. c. t. 355.*

Inter segetes regionis collinae et *Quercuum* inferioris.

Floret aestate. ☉ (*Presl*)

RANUNCULUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 953 — Juss. 253.

Cal. 5, raro 3-sepalus, deciduus. *Pet.* 5, raro plura, ad unguem foveola vel squama nectarifera instructa. *Sem.* plura, compressa, ecaudata. (*Herbae* annuae, vel perennes : *folia* integra, aut varie secta, itemque composita ; radicalia saepius rosulata, ac longius petiolata : *pedunculi* terminales, aut axillares, 1-flori : *flores* in paucis albi, in plurimis lutei).

* *Petala alba, ungue flavo, fovea nectarifera exsquamulata : semina ovalia, utrinque gibba, fere mutica, transverse striata.*

1. *R.* COENOSUS. *Guss. suppl. p. 187.*
R. caule ad nodos radicante, foliis omnibus reniformi-orbiculatis inciso-5-lobis, lobis obtusissimis subintegris, petiolis basi membrana amplexante auctis, pedunculis folio brevioribus, petalis oblongis vix calycem excedentibus, seminibus glabris.
R. hederaceus. *Guss. pr. 2. p. 57.*, et *pl. rar. p. 219* non *Lin.* — R. aquaticus, hederaceus. *Cup. H. Cath. p. 186.*
Ic. *nulla.*
Ad scaturigines, et in aquosis montosis ; *presso Mezzojuso, ed al Gurgo lo Drago presso il Cotrano* (*Gasparrini*), *Castrogiovanni, Priolo, S. Michele, Etna al Milo, boschi di Caronia, Mistretta, Nicosia, Bafia, Maniaci.*
Aprili, Majo. ♃
Petala vix lin. longa : *pedunculi* fructiferi 1-1 ½ pollicares, deflexi, oppositifolii : *folia* utrinque glaberrima, immaculata, omnia simplicia, uniformia, diametro transversali 5-12-lineari ; lobis lateralibus distantibus, sed non rectangule patentibus : *petioli* 1-3-pollicares, basi in vaginam membranaceam dilatati, ut in sequentibus : *caules* fistulosi, et uti reliquae partes glaberrimi.
Habitus potius *R. saniculaefolii Viv. fl. lyb. specim. p. 29. t. 11*, quam *R. hederacei*, cujus specimina vidi in herb. *Lin.* ac *Smithii*, et a Gallia ac a Germania accepi. Differt a primo *petiolis* basi membrana amplexante scariosa auctis, pedunculis brevioribus : ab altero, *habitu* robustiore ; *foliis* fere duplo latioribus, semper 5-lobis ; lobis rotundatis obtusissimis, imo aliquando apice latioribus, non fere triangularibus, ut saepe in *R. hederaceo* conspiciuntur ; lateralibus quidem nonnihil divaricatis a petiolo, non vero in supremis foliis rectangule patentibus, ut in illo — Icon *Fl. dan.*, quam malam dixi, verum R. *hederaceum* exacte refert, nec ab illa *Engl. bot.*, et *Reich. cent. 13. f. 4573* est aliena — *Foliorum* lobus intermedius aliquando crenulatus, et laterales lobulo aucti.

2. *R.* TRIPARTITUS, *a. micranthus. Dec. syst. nat. 1. p. 234 — Guss. pr. 2. p. 58.*
R. caule natante, foliis submersis capillaceo-multifidis, emersis subreniformibus tripartitis, lobis cuneatis apice subdentatis, petalis acutiusculis calyce subaequalibus, seminibus glabris.
Batrachium tripartitum. *Presl fl. sic. 1. p. 10* — R. palustris, folio rotundo minor, flore albo pentaphyllo, unguibus luteis. *Cup. H. Cath. p. 186.*

Ic. *Dec. pl. gall. rar. t. 49* — *Reich. cent. 13. f. 4574.*

b. obtusiflorus; petalis obovatis obtusis, calyce subaequalibus. *Dec. l. c.*

Ic. R. aquaticus, flore albo pentaphyllo, unguibus luteis. *Cup. panph. 1. t. 216.*

In stagnis, ac inundatis ubique, et praecedente communior in Sicilia.

Martio, Aprili. ♃

Species omnino media, uti recte notat *Dec. l. c.*, inter praecedentem et sequentem: varietas *a.* ob *semina*, et *flores R. coenoso* similis: varietas *b.* sequenti magis affinis, et differt solummodo seminibus glabris.

3. *R.* AQUATILIS, *a. peltatus. Dec. syst. nat. 1. p. 234* — *Guss. pr. 2. p. 58.*

R. caule natante, foliis submersis capillaceo-multifidis, emersis tripartitis, lobis cuneiformibus subintegris, petalis obovatis calyce duplo longioribus, seminibus setis rigidis hispidis.

Batrachium peltatum. *Presl fl. sic. 1. p. 10* — R. aquaticus, folio rotundo, et capillaceo. *Cup. H. Cath. p. 186.*

Ic. *Reich. cent. 13. f. 4576 b.* — R. aquatilis, albus, lato, et Foeniculi folio, italicus. *Barr. ic. 565* — R. aquatilis. *Dod. pempt. 587. f. 2.*

b. heterophyllus. Dec. l. c.

Batrachium heterophyllum. *Presl l. c.*

Ic. *Reich. l. c.*

In stagnis, lacubus, et inundatis montosis; *Busambra al gurgo de' Palermitani* (*Parlat.*); *Piana de' Greci al Gurgo di Ddingoli*: var. *a.* non vidi.

Martio, Aprili. ☉, et ♃

Folia omnino uti illa praecedentis, tamen subtus adpresse subhispida, supra glaberrima; praeterea in hoc *semina* setis rigidis hispida, non glabra, et in plantis siculis duplo quam in sequente majora!, cum quo idcirco associare non ausus sum.

4. *R.* FLUVIATILIS. *Willd. sp. pl. 2. p. 1333* — *Guss. pr. 2. p. 59*, excl. var. *c.*

R. caule natante, foliis omnibus capillaceo-multifidis, petalis obovatis calyce longioribus, seminibus glabris.

R. aquaticus, capillaceus. *Cup. H. Cath. p. 186.*

a. capillaceus; foliis circumscriptione orbiculatis, omnibus immersis, in lacinias tenues subdivergentes dissectis. *Dec. syst. nat. 1. p. 235.*

Ic. R. aquatilis, *capillaceus. Reich. cent. 13. f. 4576, a.* — R. aquaticus, albus, Foeniculi folio. *Barr. ic. 566.*

b. caespitosus, foliis omnibus emersis circumscriptione orbiculatis, in lacinias divergentes rigidulas dissectis, petiolis basi late vaginantibus. *Dec. l. c.*

Batrachium capillaceum, *b. rigidulum. Presl l. c.*

Ic. R. aquatilis, albus, circinatis tenuissime divisis foliis. *Plukn. alm. t. 55. f. 2.*

c. stagnalis; foliis subsessilibus, omnibus immersis capillaceo-multifidis circinatis, laciniis abbreviatis, vaginis obsolete auriculatis, seminibus glabris. *Wallr. sched. crit. p. 285*, et *Dec. pr. s. nat. 1. p. 27.*

In aquosis, in rivulis, et in fluminibus lente fluentibus: varietas *a.* in aquis stagnantibus ubique in Sicilia; varietas *b.* in fossis hyeme solummodo inundatis; *Noto*, *Spaccaforno*, *Siracusa*, *Agosta*, *Paternò*: var. *c. Gurgo di Caccaci presso Lercara* (*Gasparrini*).

Februario, Majo. ♃

Flores minores quam in praecedente; *folia* omnia multifida, glaberrima: *pedunculi* 1-1 ½ pollicares: *caules* pro locorum natura breve

et caespitosi, vel elongati, ad nodos inferiores radicantes, ut in duabus praecedentibus ac fistulosi.

Excludatur in *pr. l. c.* var. *c.*, nam in Sicilia verum *R. fluitantem* non provenit — Confer pro hoc *Reich. fl. germ. excur. 2. p. 719*, et *cent. 13. f. 4577.*

* * *Petala lutea, basi squama nectarifera aucta.*

1. *Semina parva, utrinque gibba, mutica vel stylo brevissimo acuminata (cito decidua).*

5. *R.* Ficaria. *Lin. sp. pl. 774 — Ucria H. Pan. p. 23 — Guss. pr. 2. p. 45, b. calthefolius.*

R. glaberrimus, radice tuberoso-fasciculata, caule subdecumbente, foliis petiolatis obiter crenatis orbiculato-ovatis cordatis, lobis inferiorum incumbentibus, sepalis 3-5, petalis 8-15 oblongo-cuneatis.

Chelidonia rotundifolia, major. *Cup. H. Cath. p. 48* — et Eadem folio grandiori, crassiori, maculis nigris notato. *Cup. l. c.* — Eadem alpina, folio minori, maculis luteis infecto. *Cup. l. c.* — R. praecox, rotundifolius, luteus, granulata radice, foliis maculis albis — et Idem maculis atropurpureis (male in Horto nigris dixi). *Cup. l. c. supp. alt. p. 77* — Chelidonium minus, Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. *Reich. cent. 13. f. 4571 !* — Chelidonium minus. *Matth. comm. 1. p. 578.*

In cultis, et in arvis ubique in Sicilia = et in *Favignana, Maretimo.* Decembri, Martio. ♃

Radicis tubera oblonga, subglobosa vel obovata, et aliquando etiam ex foliorum axillis prodeunt: *caules*, *petioli* ac *pedunculi* fistulosi: *folia* superne nitide virentia, subtus pallidiora, superiora aliquando crenato-dentata, et lobis non incumbentibus: *sepala* concava, nervosa, scariosa, ex albo-luteola, subovata: *petala* 5-7 lin. longa, nitide lutea, ad basim pallidiora: *germina* virentia, *stigmate* sessili villoso terminata: *semina* matura globoso-ovalia, mutica, sparse villis brevibus tecta.

Planta non acris; in apricis non raro acaulis, in fertilibus umbrosisque plus minus caulescens, et tunc saepe ex axillis foliorum oppositorum bulbilli in caule enascuntur — *Foliorum* maculae a *Cupanio* indicatae ab *Uredine ranunculacearum Dec.* proveniunt.

6. *R.* bullatus, *a. Lin. sp. pl. 774 — Ucria H. Pan. p. 231 — Biv. cent. 1. p. 68 — Presl fl. sic. 1. p. 12 — Guss. pr. 2. p. 45.*

R. radice tuberoso-grumosa, foliis omnibus radicalibus petiolatis ovato-suborbiculatis ovalibusque dentatis vix bullatis, scapis unifloris patenter-pilosis, seminibus glabris levibus.

R. latifolius, bullatus, autumnalis, Asphodeli radice. *Cup. H. Cath. p. 186* — et R. autumnalis, *supp. alt. p. 76* — R. nemorosus, folio rotundo. *Cast. H. Mess. p. 43*, ex *Cupani*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 49* — R. autumnalis, alter, latifolius, minus bullatus. *Cup. panph. 1. t. 196* — *Raf. t. 19* — R. lusitanicus. *Dod. pempt. 429.*

In herbosis campis incultis, secus vias, in collibus, et in apricis pascuis montosis ubique in Sicilia — et in *Maretimo, Levanzo, Favignana, Pantellaria, Lampedusa.*

Septembri, Octobri. ♃

Folia supra terram expansa, glabra vel pilosa, laete virentia, parum bullata, minime illa *Bellidis sylvestris* aemulantia, uti ex *Presl*, sed potius illa *Plantaginis majoris* quoad figuram: *petioli*

plus vel minus piloso-hispidi, *pilis* albis patentibus: *scapi* solitarii, vel ex eadem radice plures, erecti, graciles, 2-8-pollicares: *semina* fere obovata, in capitulo elliptico-subrotundo, parva, *stylo* tenui uncinato terminata: *receptaculum* glabrum, cylindraceum — In fertilibus non infrequenter *flores* semi-pleni conspiciuntur.

7. *R.* LINGUA. *Lin. sp. pl. 773 — Guss. supp. p. 186. b. glabratus.*

R. glaber, radice fibrosa, caule erecto fistuloso, foliis lanceolatis sessilibus semiamplexicaulibus acuminatis subserratis, pedunculis oppositifoliis, seminibus convexiusculis levibus glabris rostro lato brevissimo apice uncinato terminatis.

Ic. *Fl. dan. 755 — Reich. cent. 13. f. 4595*, sed pedunculi in nostra glabri, non pilis adpressis tecti — R. lanceolatus, major. *Tabern. ic. 48.*

In palustribus, et ad rivulos, *Spaccaforno* (*Tineo.*)

Aprili, Majo. ♃

Caules elongati, superne ramosi: *folia* 6-10-pollicaria, 4-5 lin. lata, nervosa, submembranacea, apice attenuata: *pedunculi* 2-3-pollicares: *flores* lutei, petalis 8-9 lin. longis, quo charactere statim ab affinibus dignoscitur: *semina* angusto margine cincta: *pedunculi* et *sepala* in plantis siculis glabra. An species propria?

8. *R.* OPHIOGLOSSIFOLIUS. *Vill. Delph. 4. p. 731 — Willd. sp. pl. 2. p. 1310 — Guss. pr. p. 2. 53.*

R. glaberrimus, radice fibrosa, caule erecto vel ascendente fistuloso, foliis subdentatis, inferioribus longius petiolatis subcordato-ovatis obtusiusculis, superioribus oblongo-linearibus in brevem petiolum attenuatis, pedunculis oppositifoliis, seminibus granulato-tuberculatis glabris stylo brevissimo recto mucronatis.

R. flammula. *Biv. cent. 1. p. 47*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *Vill. l. c. t. 49 — Reich. cent. 13. f. 4613* — R. aquatilis, angustifolius, serratus. *Lob. ic. 1. p. 670?*

In humidis, ad rivulos, et in uliginosis demissis; *Gurgo di Caccaci* (*Gasparrini*), *Ficuzza* (*Parlat.*); *Palermo a Mondello*, *Monreale*, *Parco*, *Piana de' Greci al Gurgo di Ddingoli*, *Corleone*, *S. Anna di Caltabellota*, *Alicata*, *Terranova*, *Comiso*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Siracusa*, *Agosta*, *Lentini*, *Catania*, *Nicosia*, *Randazzo*, *Caltavuturo*, *Amorosa al Sud di Busambra.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules ad nodos inferiores radicantes: *petioli* basi dilatati, margine appendice membranaceo-scariosa instructi: *petala* 1-½ lin. longa, calyce patente duplo longiora: *pedunculi* graciles, superiores subcorymbosi: *semina* fusca, uti *receptaculum* glabra.

9. *R.* FONTANUS. *Presl del. Prag. p. 6*, et *fl. sic. 1. p. 13 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 218 — Guss. pr. 2. p. 52.*

R. glaberrimus, radice fibrosa, caule fistuloso ascendente, vel diffuso apice assurgente, nodis infimis radicantibus, foliis obsolete dentato-serratis, radicalibus longius petiolatis suborbiculato-ovatis, basi subcuneatis, caulinis lineari-oblongis in petiolum attenuatis, pedunculis oppositifoliis, seminibus levibus glabris stylo brevi incurvo terminatis.

R. erinifolius. *Ten. syll. p. 278*, ex synonymo *Bocc.* et *Cupani* — R. alpinus, infirmus, Verbenae nodiflorae foliis. *Cup. H. Cath. p. 185*, et *supp. alt. p. 73.*

Ic. R. alpinus, palustris, Verbenae nodiflorae foliis. *Cup. panph. 1. t. 146.*

In uliginosis montosis; *Madonie ai Pomieri*, *ed all' acqua del canalicchio*: *Castelbuono presso S. Guglielmo* (*Parlatore*).

Junio, Julio. ⊙, sed saepius ♃

Caules teretes, debiles, nunquam erecti, ut saepius in praecedente: *folia* radicalia cordato-ovata; *petiolis* basi parum dilatatis: *pedunculi* teretes: *petala* calyci aequalia, vix ½ lin. longa, cito decidua, uti *sepala*: *semina* in capitulo globoso congesta, virentia: *habitus* praecedentis et *R. pusilli Deless. ic. select. 1. t. 281*, sed ab utrisque notis indicatis diversissimus.

10. *R.* SCELERATUS. *Lin. sp. pl. 776 — Ucria H. Pan. p. 232 — Presl fl. sic. 1. p. 16 — Guss. pr. 2. p. 49.*

R. glaber, radice fibrosa, caule stricto ramoso, foliis radicalibus petiolatis tripartito-trilobis, lobis 3-fidis obtuse dentatis, summis sessilibus tripartitis, laciniis oblongo-linearibus integris, floralibus oblongis integris, calyce piloso reflexo, seminibus (parvis) stylo recto brevissimo mucronatis obovatis glabris in spica oblonga confertis.

R. palustris, Apii folio, levis. *Cup. H. Cath. p. 185* — R. 1. Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 43.*

Ic. *Bull. herb. t. 47— Reich. cent. 13. f. 4598—* R. sylvestris 1. *Dodon. pempt. 426. f. 2.*

In udis, fossis, et in paludosis; *Gurgo di Ddingoli presso la Piana, Lentini, Catania, Nicosia, Bosco di Capizzi, e di Mistretta.*

Aprili, Majo. ⊙

Herba luteo-virens, pilis nonnullis sparsis brevibus obsita: *caules* 3-12-pollicares et ultra: *folia* radicalia et caulina inferiora basi subcordata, aut truncata; superiora petiolis brevibus margine albo-menbranaceis auriculatis suffulta: *pedunculi* graciles, fere pollicares, saepius foliis oppositi: *flores* parvi, diametro vix 2-lineari, *petalis* calycem subexcedentibus: *semina* numerosa, albida, levia, ad facies rugulosa, dorso obtusa, non acuta; quo charactere a *R. doloso Fisch.* et *Meyer en. pl. Talysch. p. 148* recedit: *receptaculum* pilosum.

2. *Semina depresso-plana, stylo plus minus longo terminata (diu persistentia).*

a. perennes.

11. *R.* MILLEFOLIATUS. *Vahl symb. 2. p. 63 — Willd. sp. pl. 2. p. 1328 — Presl fl. sic. 1. p. 13 — Guss. pr. 2. p. 47.*

R. radice tuberoso-fasciculata, caulibus 1-3-floris erectis adpresse villosis, foliis supradecompositis, laciniis angustis lanceolato-linearibus glabris, calycibus adpressis, seminibus in spica elliptica dispositis levibus stylo lanceolato uncinato terminatis.

R. chaerophyllus, Asphodeli radice. *Cup. H. Cath. p. 186* — R. chaerophyllus, seu Carotes folio, Asphodeli radice, flore duplici. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 75.*

Ic. *Vahl l. c. t. 37 — Desf. alt. 1. t. 116 — Reich. cent. 13. f. 4590* — R. montanus, leptophyllos, Asphodeli radice. *Columm. ecphr. 1. t. 311* — R. Consolidae regalis folio, Asphodeli radice. *Cup. panph. 1. t. 128* — *Raf. t. 44* — R. Asphodeli radice, Pastinacae folio, flore duplici. *Cup. l. c. t. 122 — Bon. t. 10.*

b. foliorum laciniis latioribus (1-lin. latis).

Ic. R. Carotes folio, Asphodeli radice. *Cup. panph. 3. t. 130.*

In pratis montosis, et in collibus in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Radicis tubera brevia, ovalia, praecedentis breviora, fibris ad radicis collum nullis: *caules* 2-10-pollicares, simplices vel ramosi: *folia* caulina pauca, subsessilia; summa saepius tantum trifida vel

tripartita, laciniis latioribus: *pedunculi* teretes, adpresse villosi: *semina* glabra tenuia, marginata; stylo utrinque subcarinato.

Icon *Columnae l. c.* ad hanc speciam certe spectat, sub qua a Cl. *Smith* in *fl. gr. pr. 1. p. 384* refertur, et minime ad *R. chaerophyllum* sub quo a *Dec.* in *syst. nat. 2. p. 259* citatur — *Radicis* tubera illarum sequentis breviora; *foliorum* laciniae tenuiores — *Caulis* in icone *Cup. 128* brevis, sed elongatus in icone *150*; et *flores* semipleni in ic. *223* — Specimina ex Aleppo in herb. *Banks* undique hirsuto-canescentia, quod nunquam in nostro.

12. *R.* FLABELLATUS. *Desf. atl. 1. p. 438 — Willd. sp. pl. 2. p. 1318 — Biv. cent. 1. p. 68 — Guss. pr. 2. p. 46.*

R. radice tuberoso-fasciculata, caule paucifolio erecto 1-6-floro, foliis subvillosis glabrisque, radicalibus primordialibus flabelliformibus ovatis dentatis trilobisve, reliquis tripartitis, laciniis partitis incisisque, calyce patente, seminibus tenue tuberculatis in spica elliptica dispositis stylo lanceolato scabriusculo subincurvo terminatis.

R. chaerophyllus, *y. flabellatus. Dec. syst. nat. 1. p. 255 — Presl fl. sic. 1. p. 12* — R. chaerophyllus, Asphodeli radice, Prizensis, latiore folio, ac numerosioribus florum petalis. *Cup. H. Cath. p. 186.*

Ic. *Desf. l. c. t. 114 — Sibth. fl. gr. t. 520* — R. radice tuberosa, reticulata. *Bocc. mus. t. 124*, sed sola folia radicalia — R. chaerophyllus, Asphodeli radice, alterum, latiore folio. *Cup. panph. 2. t. 218 — Raf. t. 84. f. 1.*

b. foliorum laciniis angustioribus.

Ic. R. Thapsiae cretensis folio, Asphodeli radice. *Cup. l. c. t. 224.*

In pascuis montosis, et in collibus ubique in Sicilia — et in *Levanzo, Favignana, Maretimo.*

Aprili, Majo. ♃

Tubera ovata aut oblonga, fasciculata; fibris numerosis, fuscis, intertextis ad radicis collum: *caules* 3-10-pollicares, simplices vel ramosi, una cum pedunculis ac petiolis adpresse pubescentes: *folia* radicalia nitide virentia, varie secta; laciniis acutis, subciliatis, 1-3-lin. latis; *caulina* ad ramorum divisionem subsessilia, trifida vel tripartita: *pedunculi* nudi, teretes, in fructu sub apice parum incrassati: *semina* glabra, minute granulato-tuberculata, marginata; *stylo* utrinque carinato scabro, vix apice subuncinato: *receptaculum* hirsutum.

Flores aliquando semipleni — Hujus speciei exemplar in herb. *Lin.* sub nomine *R. bulbosi* adest — *R. chaerophyllo* affinis admodum, et forsan varietas a solo orta, sed forma haec in Sicilia constans.

13. *R.* MONSPELIACUS, *y. rotundifolius. Dec. s. nat. 1. p. 260 — Guss. supp. p. 185.*

R. radice tuberoso-fibrosa, caule paucifloro, foliis superne laxe lanuginoso-virentibus, subtus dense lanuginoso-canescentibus rotundatis trifidis, lobis obtusis dentato-crenatis, caulinis (paucis) tripartitis, laciniis linearibus integris, calyce reflexo, (seminibus in spica ovata dispositis *Dec.*)

Ic. (speciei typus) *Reich. cent. 13. f. 4588.*

In apricis montosis; *Etna* (*Tineo*), et ex *herb. Biv.*

Aprili, Junio. ♃

Folia in planta sicula subtus magis langinosa ac canescentia, quam in gallicis: *semina* non vidi.

14. *R.* RUPESTRIS. *Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1826*, et *pr. 2. p. 48.*

R. radice tuberoso-fasciculata, caule erecto 1-5-floro, foliis adpresse hirsutis radicalibus orbiculatis 3-5-lobatis, lobis inciso-dentatis, caulinis

paucis, summis sessilibus tripartitis, laciniis linearibus integris, calyce patente, seminibus levibus laxe pilosis, stylo lanceolato uncinato terminatis in spica cylindrica digestis.

R. spicatus. *Presl fl. sic. 1. p. 14*, excl. syn.

Ic. *nulla.*

In rupibus herbosis montosis; *Palermo al monte dell' Occhio*, *Sagana a Gibilmessa*, *Pizzuta e monti della Piana*, *Trapani al monte S. Giuliano ed a Cofani*, *Busambra* — et in *Alicuri all'Ilice*, *Maretimo.*

Aprili Majo. ♃

Tubera plura, fasciculata, oblongo-lanceolata, apice attenuata, fibris paucis parallelis ad radicis collum: *caules* 4-12-pollicares, pilis mollibus albis subadpressis una cum pedunculis teretibus villosi: *folia* radicalia diametro ad summum 2-pollicari, sinu basi fere clauso; *petiolis* patenter villosis; caulina tantum ad ramorum divisionem: *sepala* pubescentia, *petalis* nitide aureis duplo fere breviora: *spica* fructuum 6-12 lin. longa: *receptaculum* pilosum: *semina* aetate glabrata marginata; *stylo* utrinque ad facies vix carinato.

Habitus omnino *R. spicati Desf.*, pro quo olim babui, etiam ex speciminibus ipsius herb.; sed *pubescentia* caulis et petiolorum in nostro patentior; *folia* hirsutiora; *calyces* patentes, non reflexi; *semina* sparse pilosa, non tuberculata, *stylo* longo rostellata, in spica cylindracea semipollicem non excedente disposita: tandem semper in montosis herbosis provenit, nunquam in demissis, uti sunt paludes Algeriae, sicuti de sua dicit *Desf.* in *fl. atl. 1. p. 438.*

15. *R.* VELUTINUS. *Ten. fl. neap. pr. app. 5. p. 17* — *Guss. pr. 2. p. 50.*

R. radice fibroso-tuberosa, foliis radicalibus tripartitis, lobis latis cuneiformibus inciso-dentatis cauleque stricto oligophyllo multifloro holosericeis, pedunculis teretibus subcorymbosis, calyce reflexo, seminibus levibus stylo subnullo vel brevissimo recto terminatis, pubescentia caulis et petiolorum patentissima.

Ic. *Ten. fl. nap. t. 147.*

Ad valles humentes, et in pascuis: *Caltavutaro*, *Polizzi*, *Ficuzza*, *Castellobuono.*

Aprili, Junio. ♃

Petioli ad collum radicis persistentes: *caules* superne paniculato-ramosi, 1-4-pedales, una cum pedunculis fistulosi: *folia* intense virentia, radicalia terrae arcte adpressa, numerosa; lobis 1-3-poll. latis, basi fusco-maculatis et aliquando obovatis; caulina paucissima, media 3-partita, laciniis lanceolatis; summa lanceolato-linearia, simplicia: *pedunculi* graciles, adpresse pubescentes: *sepala* concava, virentia, hispida vel glabriuscula: *petala* 4-5-lin. longa, hinc ratione plantae parva, tamen sepalis duplo longiora: *semina* in capitulo globoso aggregata, tenue marginata, uti *receptaculum* glabra.

Seminibus omnino muticis ac levibus, et *pubescentia* a duobus sequentibus quibus affinis, absque dubio distinctus — *R. constantinopolitanus* in herb. *D'Urvil.* ab hoc vix differt.

16. *R.* UMBROSUS. *Ten. et Guss.* in *act. soc. Borb. 5. p. 440.*

R. radice fibroso-tuberosa, caule erecto ramoso basi petiolisque patenter molliterque pilosis, foliis villosis, radicalibus 3-raro 5-partitis, lobis latis cuneiformibus trifidis, lobulis apice irregulariter inciso-lobatis dentatis, caulinis (paucis) superioribus ternatis trifidisque, pedunculis teretibus, calycibus patentibus adpressis, seminibus levibus stylo brevi spiraliter recurvo utrinque carinato terminatis.

R. nemorosus. *Guss. supp. p. 186*, non *Dec.*

Ic. R. montanus. lanuginosus, foliis Ranunculi pratensis repentis. *Bauh. pr. p. 96 ?*

In nemoribus montosis, et ad valles; *Valle di S. Martino, Sagana, Ficuzza, Polizzi, boschi di Valdemone.*

Martio, Aprili. ♃

Radices praecedentis: *caules* basi subsimplices, 1-3-pedales, ad apicem glabriusculi: *folia* superne obscure virentia, et aliquando albo-venosa, quoad abitum magis sequenti, quam *R. nemoroso* similia, subtus pallidiora; caulina suprema aliquando simplicia, integra, lanceolato-linearia: *pedunculi* graciles, plus minus elongati: *sepala* hirsuta, margine albo-membranacea: *flores* sequentis: *semina* pauca, uti *receptaculum* glabra, fere immarginata.

A descriptione *R. nemorosi*, et *R. Breynii* pedunculis non sulcatis!, foliis ut plurimum tripartitis, et receptaculo glabro potissimum recedit?

17. *R.* LANUGINOSUS. *Lin. sp. pl. 779 — Guss. pr. 2. p. 50.*

R. radice fibroso-tuberosa, caule erecto multifloro petiolisque retrorsum pilosis, foliis holosericeis, radicalibus trilobis, lobis latis trifidis dentatis, caulinis superioribus 3-partitis, laciniis oblongo-lanceolatis, pedunculis teretibus, calycibus patulis, seminibus stylo brevi utrinque ecarinato spiraliter recurvo terminatis punctis impressis notatis.

Ic. *Fl. dan. 397*, mediocris — *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 46 — Reich. cent. 13. f. 4609* — R. montanus, hirsutus, latifolius. *Bauh. pr. p. 96.*

In dumetis, et in vallibus submontosis; *Boschi di Valdemone.*

Aprili, Majo. ♃

Caules fistulosi, ab ipsa basi ramosi, 2-4-pedales: *folia* diametro 2-3-pollicari, supra intense virentia, subtus villosiora pallidiora, ad loborum divisionem saepius maculis atropurpureis notata: *sepala* concava, elliptico-lanceolata, obtusiuscula, ad margines scariosa, *petalis* duplo breviora: *semina* vix marginata, in capitulo globoso aggregata, uti *receptaculum* glabra.

18. *R.* REPENS. *Lin. sp. pl. 779 — Presl fl. sic. 1. p. 17*, excluso syn. *Poir. — Guss. pr. 2. p. 51.*

R. radice fibroso-tuberosa, caule ramoso multifloro suberecto, flagellis prostrato-repentibus, foliis radicalibus 1-2-ternatis, foliolis subcuneatis trilobatis, lobis inciso-dentatis, calycibus patulis, pedunculis sulcatis, seminibus punctis tenuibus impressis notatis stylo rectiusculo brevi ad facies obsolete carinato terminatis.

R. palustris, sarmentosus, serpens, genuine Apii folio, glabro, ex geniculis radiculas figens. *Cup. H. Cath. p. 185*, et *supp. alt. p. 76.*

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 46 — Reich. cent. 13. f. 4610* — R. palustris, sarmentosus, genuine Apii folio glabro. *Cup. panph. 1. t. 56 — Raf. t. 56* — R. hortensis. I. *Dod. pempt. 425.*

In humidis, ad fossas, et ad rivulos; *Terranova, Siracusa, Spaccaforno, Agosta, Lentini*: sed prope *Palermo* (ubi ex *Presl*) non vidi.

Aprili, Junio. ♃

Caules fistulosi, declinati, 1-2-pedales, flagellis longe lateque repentibus: *petioli* ad basim albo-scariosi, ac ciliati: *folia* virentia, hirsutiuscula, et saepe albo-maculata; caulina subsessilia, illa vero, quae pedunculis tripollicaribus subjecta sunt tripartita vel integra, et anguste lanceolata: *sepala* pallide luteola, hirsutiuscula, ad apicem saepe rubentia, *petalis* duplo breviora: *semina* glabra, anguste marginata, in capitulo globoso vel ovato aggregata: *receptaculum* villosum.

R. palustris, Apii folio, serpens. *Cup. panph. 3. t. 43* (icon sine floribus) videtur hujus speciei varietas, et *R. prostrato* affinis.

19. *R. heucherifolius. Presl fl. sic. 1. p. 15 — Guss. pr. 2. p. 61*, et *supp. p. 195*, excl. var. *b.*

R. adpresse hirsuto-pubescens, radice tuberoso-fibrosa, caule erecto multifloro ad collum subbulboso, foliis inferioribus cordato-orbiculatis tripartito-trilobis, lobis varie inciso-dentatis, superioribus subsessilibus 3-5-partitis, laciniis lanceolato-linearibus subintegris, pedunculis striatis, calyce reflexo, seminibus punctis tenuibus impressis notatis stylo brevissimo rectiusculo utrinque carinato terminatis.

R. bulbosus. *Guss. pr. 2. p. 49* — R. aconitifolius. *Ucria H. Pan. p. 232.*

Ic. *nulla.*

In pascuis humidis, et in sylvaticis demissis vel submontosis Siciliae — et in *Lipari a S. Angelo.*

Aprili, Majo ♃

Tubera lanceolata, elongata, 1-3-pollicaria; fibris ad radicis collum paucis: *caules* subcorymbosi, 1-2-pedales, aliquando ascendentes: *folia* radicalia, et caulina inferiora diametro 1 ½-2-pollicari; lobis saepe iterum lobato-incisis, nunquam ternata, et cum foliolo medio longius petiolato, ut in *R. bulboso*, quem omnino refert: *pedunculi* 2-5-pollicares, pilis adpressis tecti: *semina* in capitulo ovato disposita, marginata, matura fusca, et tenue impresso-punctata: *stylus* vix ½ lin. longus: *receptaculum* hirsutum: *pubescentia* mollis ac adpressa, non rigida et patens — *R. neapolitanus Ten.* ab hoc parum differt.

20. *R. pratensis. Presl. del. Prag. p. 9*, et *fl. sic. 1. p. 18.*

R. adpresse hirsuto-pubescens, radice tuberoso-fibrosa, caule erecto multifloro, foliis inferioribus cordato-orbiculatis tripartito-trilobis, lobis varie inciso-dentatis, superioribus subsessilibus 3-partitis integrisve, laciniis lanceolato-linearibus, pedunculis striatis, calyce reflexo, seminibus tuberculatis sparse pilosis stylo longiusculo incurvo utrinque carinato terminatis.

R. heucherifolius, *b. verruculosus. Guss. supp. p. 185.*

Ic. *nulla.*

In herbosis sylvaticis; *Palermo sopra S. Ciro* (*Todaro*); *Monte Cuccio*, *Terranova.*

Aprili, Majo. ♃

Habitus et caracteres omnino praecedentis, pro cujus varietate immerito habui in *supp. l. c.*; sed specimina seminibus jam maturis ab amico *Todaro* communicata inde inspecta, ab illo eorum characteribus satis differre indicatis notis cognovi: *semina* marginata, adulta glabrata; pubescentia saepe tuberculis insidens: *receptaculum* hirsutum.

Radicis fibrae crassiusculae tam hujus, quam praecedentis valde acres, hinc in nonnullis pecudum morbis loco causticae radicis *Hellebori hyemalis* in Sicilia adhibentur, et *Radicchia* vulgo appellantur.

b. annui.

21. *R. angulatus. Presl del. Prag. p. 7*, et *fl. sic. 1. p. 16*, excl. syn. *Bocc.— Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 219 — Guss. pr. 2. p. 51.*

R. caule ascendente, foliis radicalibus longe petiolatis cordato-orbiculatis crenatis lobatisque (lucidis), caulinis trilobis, superioribus tripartitis inciso-dentatis, pedunculis villosis, calyce reflexo, semini-

bus levibus anguste marginatis punctis impressis notatis stylo brevi rectiusculo utrinque carinato mucronatis.

R. alpinus Thapsiae nascentis foliis nitidis. *Cup. H. Cath. p. 185.*

Ic. R. alpinus, Thapsiae nascentis foliis nitidis. *Bon. t. 21.*

b. granulatus; fructibus prope marginem tuberculorum exiguorum seriem unicam gerentibus.

Ad rivulos, et ad stagna in montosis; *Gurgo di Caccaci* (*Gasparrini*), *Pizzuta* (*Parlat.*); *Cotrano al Gurgo lo Drago*, *Madonie al passo del Canale*, *al piano della Codda al Polizzi*, *al filo de' Scriventi*: varietas *b.* una cum specie *al Gurgo di Ddingoli*, *ed a S. Maria del Bosco.*

Aprili, Junio. ☉ et ♂

Caules 4-12-pollicares, superne cum pedunculis adpresse pilosi: *petioli* basi vaginantes: *folia* radicalia basi subcordata vel fere truncata, diametro ad summum 9-lineari; caulina summa trifida vel tripartita, sessilia; laciniis lanceolatis, acutis, integris: *pedunculi* 1-4-pollicares, oppositifolii: *semina* in capitulo globoso aggregata: *receptaculum* hirsutum.

Habitus foliorum, ut in sequente; sed haec glaberrima, lucida, et firmiora; *caules* fistulosi; *pedunculi* striati, saepius arcuati — An ob semina, quae tuberculata in *b.* haec species nonnisi illius insignis varietas, cum qua jam associavit Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 47?*

22. *R.* PHILONOTIS. *Retz. observ. 6. p.31—Willd. sp. pl. 2. p. 1324 — Presl fl. sic. 1. p. 18 — Guss. pr. 2. p. 54.*

R. patenter pilosus, caule multifloro, foliis radicalibus caulinisque infimis cordato-orbiculatis crenatis, reliquis ternatis trilobatisque, lobis obtusis inciso-dentatis, pedunculis sulcatis, calyce petalis obovatis subduplo breviore demum reflexo, seminibus anguste marginatis stylo brevissimo recto utrinque carinato mucronatis ad marginem tuberculorum seriem unicam gerentibus.

R. hirsutus. *Biv. cent. 2. p. 48 —Pers. syn. 2. p. 104* — R. dulcis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 75* — R. palustris, Apii folio, lanuginosus. *Cup. l. c.*, et *supp. alt. p. 76* — Idem rotundiori ac minori folio, longiorique petiolo. *Cup. l. c.* — R. sylvestris, folio hirsuto, maculato, et non maculato. *Cast. H. Mess. p. 45*, ex *Cupani*.

Ic. *Fl. dan. 1459* — R. hirsutus. *Reich. cent. 12. f. 4617* — Ranunculus 11. *Matth. comm. 1. p. 559*, mediocris.

b. intermedius; foliis cauleque glabriusculis. *Dec. syst. nat. 1. p. 297.*

c. seminibus undique tuberculatis, caule foliisque ut in *a.*

d. parvulus; caule humili subunifloro semipatenter piloso. *Dec l. c.* — R. parvulus. *Willd. sp. pl. 2. p. 1328* — R. arvensis, parvus, folio trifido. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 77.*

Ic. R. minimus, apulus. *Column. ecpr. 1. t. 316.*

e. caulibus adpresse pilosis erecto-patulis a basi ipsa ramosissimis, seminibus undique levibus.

In pratis humidis, ad vias, et in cultis ubique in Sicilia — var. *a.*, et *d. Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*: var. *c. Randazzo*, *Palermo.*

Decembri, Majo. ☉

Caules simplices, vel ab ipsa basi ramosi, erecti, ascendentesve, 6-12-pollicares, adpresse aut patenter pilosi: *folia* supra glaberrima, subtus in omnibus varietatibus hirsutiuscula; caulina subsessilia, lobis suborbiculatis ovatisve, in supremis oblongo-linearibus; primordialia orbiculato-cordata, crenata: *pedunculi* glabriusculi: *sepala*

luteo-virentia, subscariosa, concava, sparse pilosa, jam sub anthesi reflexa *petalis* subduplo breviora : *semina* marginata, glabra, *stylo* fere conico terminata.

Species quam maxime varians, et *R. bulboso* affinis : varietas *c.* praeter semina undique tuberculata, et var. *e.* ob semina levia nullo alio certo charactere a specie differunt.

23. *R.* TRILOBUS. *Desf. atl. 1. p. 437 — Willd. sp. pl. 2. p. 1315 — Presl fl. sic. 1. p. 19*, excluso syn. *R. Rosani Ten.*, et illis *Cupani* ac *Bonannii — Guss. pr. 2. p. 55.*

R. caule erecto multifloro, foliis subvillosis glabratisve, primordialibus suborbiculatis crenatis, caeteris tripartitis pinnatifidisque, laciniis inciso-dentatis oblongis basi cuneatis, calyce demum reflexo petalis subbreviore, seminibus undique tuberculatis stylo brevissimo apice uncinato terminatis.

Ic. *Desf. l. c. t. 113.*

In argillosis humidis, et inundatis cultis ubique ; *Termini* (*Presl*), *Palermo a Mondello*, *Piana de' Greci al Gurgo di Ddingoli*, *Cotrano al Gurgo lo drago*, *Amorosa al sud di Busambra*, *Trapani*, *Mazzara*, *Montallegro*, *Alicata*, *Terranova*, *Spaccaforno*, *Siracusa*, *Agosta*, *Catania*, *Mistretta* = et in *Ustica nella via dello Spalmaturo.*

Aprili, Majo. ⊙

Habitus R. scelerati : *caules* fere divaricato-ramosi, striati, glabri, 3-12-pollicares et ultra in arvis fertilibus humentibus : *folia* caulina vel ut in icone *Desf.* repraesentantur, vel fere pinnata ; laciniis tripartitis, divaricatis : *pedunculi* striati, saepius oppositifolii : *flores* parvi, pallide lutei : *semina* marginata, jam perfecta in disco fusca, in margine albida, *stylo* utrinque carinato terminata, glabra, in capitulo ovato congesta : *receptaculum* hirsutum — Si robustiora individua cum icone citata conferantur, ad diversam speciem pertinere quisque crederet, sed illa quae graciliora sunt contrarium suadent.

24. *R.* LATERIFLORUS. *Dec. syst. nat. 1. p. 251 — Presl fl. sic. 1. p. 19 — Guss. pr. 2. p. 54.*

R. caule erectiusculo subdichotomo, foliis integerrimis ovali-oblongis, radicalibus longius petiolatis, floribus sessilibus oppositifoliis axillaribusque, seminibus granulato-tuberculatis stylo elongato crasso subuncinato terminatis.

R. nodiflorus. *Ucria H. Pan. p. 231*, non *Lin.* — R. alpestris, palustris, lignosus, Ocymifolio, echinatus. *Cup. H. Cath. p. 185*, et *supp. alt. p. 76.*

Ic. *Deless. ic. select. 1. t. 30* — R. alpinus, palustris, lignosus, Ocymifolio, echinatus. *Cup. panph. 1. t. 106*, et *vol. 2. t. 229 — Bon. t. 65.*

In uliginosis inundatis montosis ; *Motta di Affermo* (*Ucria*), *Piana de' Greci al Gurgo de' Ddingoli*, *Cotrano al Gurgo lo Drago*, *Madonie nel piano della Codda di Polizzi*, *Nicosia*, *Boschi di Caronia e di Mistretta*, *Capizzi.*

Martio, Majo. ⊙

Caules 2-10-pollicares, erecti vel divaricati, fistulosi, sed minime lignosi, uti ex *Cupani l. c.*: *folia*, uti reliquae partes, glabra, laete virentia ; caulina superiora in brevem petiolum attenuata, oblonga, aliquando obiter crenata, radicalia ad summum 1 ½ pollicaria, basi rotundata: *sepala* albida, non reflexa : *flores* lutei, parvi : *semina* receptaculo arcte adhaerentia, marginata, pallide virentia, gla-

bra, sat raro omnino levia, in disco nigra, in margine cum stylo albida: *styli* convexiusculi, tamen non utrinque carinati, semen subaequantes.

25. *R.* INCRASSATUS. *Guss.*

R. molliter villosus, caulibus decumbentibus erectisque, foliis cordatis orbiculatis, radicalibus obtuse lobato-crenatis, caulinis acute 3-5-partito-lobatis, pedunculis oppositifoliis, calyce demum reflexo petala aequante, seminibus stylo brevi lanceolato apice uncinato terminatis tuberculatis, tuberculis setuligeris.

R. parviflorus. *Guss. supp. p. 187*, non *Lin.*

Ic. *nulla.*

In fruticetis herbosis subhumidis; *Maretimo*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ☉

Caules aliquando erectiusculi: *folia* parva, superiora acute lobata; *lobis* aliquando dentato-incisis; suprema subsessilia, integra, oblongo-lanceolata: *pedunculi* 5-12-lineares, in fructu fistulosi et parum sub apice incrassati: *flores* lutei, parvi: *semina* in capitulo globoso aggregata, marginata, in disco fusca, non atra, stylo utrinque tenue carinato terminata: *receptaculum* brevissimum, glabrum. Species *R. parvifloro* affinis, at ad illus var. *c. acutilobam Dec. s. nat. 1. p. 301* nonnullis characteribus proxima — Praetera a plantis gallicis, et ab icone *Raj syn. p. 248. t. 12. f. 1.* differt, habitu graciliore; lobis foliorum radicalium 3-crenatis, in illa 3-5-crenatis; superiorum acutis, integerrimis, basi truncatis; habitu sui proprio.

26. *R.* MURICATUS. *Lin. sp. pl. 780 — Presl fl. sic. 1. p. 19 — Guss. pr. 2. p. 56.*

R. caule erecto vel diffuso, foliis glabriusculis, radicalibus suborbiculatis grosse dentato-crenatis, caulinis trilobis basi truncatis, pedunculis oppositifoliis, calyce patente statim reflexo!, seminibus tuberculato-aculeatis, rostro lato incurvo utrinque carinato terminatis.

Ic. *nulla.*

In herbosis humidis, ad vias, et in fossarum lateribus ubique in demissis Siciliae = et in *Ustica*, *Lipari ad atropecora*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Favignana.*

Aprili, Majo. ☉

Caules fistulosi, inter herbas erecti, in nudis diffusi, hinc inde uti folia ac petioli pilosi: *folia* saepius ad margines ciliata, firmiuscula, glaberrima, nitentia, subtus pallida; superiora plerumque opposita, et tunc *pedunculi* axillares: *petioli* basi dilatati in membranam subscariosam semiamplexicaulem: *pedunculi* sub anthesi 4-10 lin. longi, in fructu 2-pollicares, patentes: *sepala* concava, viridi-scariosa, 1 ½ lin. longa, obtusiuscula: *petala* oblongo-spathulata, rotundata, 1 ½ lin. lata, parva, pallide lutescentia: *semina* in capitulo globoso congesta, concoloria, marginata, glabra, divergenti-squarrosa, majuscula, aculeata; *aculeis* inaequalibus, basi incrassatis, apice uncinatis; *stylo* lanceolato, utrinque carinato: *receptaculum* brevissimum, villosum.

27. *R.* ARVENSIS. *Lin. sp. pl. 780 — Presl fl. sic. 1. p. 18 — Guss. pr. 2. p. 56.*

R. caule erecto multifloro foliisque tenue adpresso-pubescentibus, foliis primordialibus obovato-cuneatis apice dentatis, radicalibus tripartito-multifidis, laciniis lanceolato-linearibus, seminibus longe aculeatis stylo longo apice uncinato terminatis.

R. arvensis, echinatus. *Cup. H. Cath. p. 185 — Cast. H. Mess. p. 43.*

Ic. *Bull. herb. t. 117 — Reich. cent. 15. f. 4614 —* R. sylvestris III. *Dod. pempt. 427.*

Inter segetes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Favignana*.

Aprili, Majo. ☉

Caules 1-12-pollicares; ramis subdivaricatis: *folia* laete virentia; superiora subsessilia; laciniis acutiusculis, lin. latis: *pedunculi* graciles, teretes, 1-2-pollicares, oppositifolii: *sepala* lutescentia: *petala* citrina, obovata, calyce parum longiora: *semina* in capitulo laxo globoso aggregata, et divergenti-squarrosa, concoloria, aculeis inaequalibus ad facies obsita, marginalibus longioribus uncinatis; dorso dilatato, carinato: *receptaculum* villosum, brevissimum.

---

† 28. *R. siculus. Presl del. Prag. p. 8*, et *fl. sic. 1. p. 17 — Guss. pr. 2. p. 60.*

R. foliis radicalibus tripartitis, partitionibus multifidis, lobis lanceolato-linearibus inciso-dentatis, summis trifidis, caule erecto multifloro glabriusculo, pedunculis teretibus, calyce adpresso, seminibus levibus.

In pascuis montosis; *Palermo a Monte Cuccio.*

Majo. ♃ (*Presl*).

Affinis *R. acri* et *R. rufulo*: *radix* fibrosa: *caulis* 1-2-pedalis, erectus, ramosus, multiflorus: *rami* tenues: *folia* radicalia petiolata, 3-partita; partitionibus 3-5-fidis, lobis angustis, inciso-dentatis, petiolis cauleque rariter et adpresse pubescentibus; summa trifida, lobis linearibus integris: *pedunculi* longi, teretes: *flores R. acri* minores, lutei, calyce adpresso: *carpella* compressa, glabra, levia, acuminata, in capitulo subrotundo conferta (*Presl*).

A *R. acri* non diversus ex *Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 219.*

† 29. *R. scaber. Presl fl. sic. 1. p. 13 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 218 — Guss. pr. 2. p. 60.*

R. foliis decompositis multifidis, laciniis lineari-oblongis obtusis scabris, caule erecto folioso adpresse pubescente multifloro, calyce pubescente reflexo.

In arvis regionis collinae inferioris; *Termini.*

Majo. ♃

Affinis *R. millefoliato*: *radix* grumosa, tuberibus lineari-oblongis, pollicem longis, basi lineam crassis, in fibrillas longas desinentibus: *caulis* erectus, pedalis, foliosus, pilis adpressis pubescens, superne in ramos multifloros divisus: *folia* radicalia et caulina inferiora illi simillima, sed laciniae latiores et scabrae: tamen trisecta, segmentis linearibus longis: *flores R. acris*: *petala* obovata, calyce duplo longiora: *carpella* non vidi (*Presl*).

An varietas *R. Millefoliati*, vel *R. garganici Ten.*?

† 30. *R. leptaleus. Dec. syst. nat. 1. p. 258 — Presl l. c. p. 14 — Guss. pr. 2. p. 61.*

R. foliis decompositis multifidis glabris, caule patule piloso unifloro unifolio, calyce patente, carpellis longe rostratis uncinatis (levibus).

Ic. *Deless. ic. sel. 1. t. 33.*

In herbidis regionis collinae inferioris; *Palermo.*

Aprili, Majo. ♃

R. millefoliato simillimus ex foliis, *R. orientali* ex carpellis: *tubera* radicis brevia, ovata: *caulis* patule pilosus, 1-2-folius, 1-florus: *flos* magnitudine *R. acris*: *calyx* glaber: *carpella* in acumen subulatum longum apice uncinatum desinentia. (*Presl*).

*

÷ 31. *R. acris. Lin. sp. pl. 779 — Presl l. c. p. 16 — Guss. pr. 2. p. 61.*

R. foliis pubescentibus subglabrisve palmatim partitis, lobis inciso-dentatis acutis, supremis linearibus, caule erecto multifloro subpubescente, pedunculis teretibus, calyce subvilloso, carpellis (levibus) acumine rectiusculo rostratis.

Ic. *Curt. Lond. 1. t. 39* — R. sylvestris. *Tabern. ic. 42.*

In regionis collinae pratis, et pascuis elatioribus; *Madonie, Etna Palermo* (quibus in locis non vidi).

Aprili, Majo. ♃ (*Presl*)

DIDYNAMIA.

I. *Gymnospermia.*

LABIATAE Juss.

Frutices, suffrutices, aut herbae annuae perennesve: *rami* oppositi, saepius tetragoni: *folia* simplicia, integra, aut varie divisa, exstipulata, opposita, saepius aromatica: *flores* axillares, oppositi, aut verticillatim racemoso-spicati, bracteati: *calyx* liber, persistens, 1-sepalus: *corolla* infera, 1-petala, bilabiata, raro campanulata: *stamina* corollae lobis alterna: *stylus* inter quatuor semina sicca, raro baccata, insertus (Gen. omnia hujus ordinis).

AJUGA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 959 — Endl. gen. n. 3680.

Cal. 5-fidus. *Cor.* tubo basi interne saepius pilis coronato; labio superiore brevissimo, 2-dentato; inferiore plano, 3-lobo, lobo medio majore. *Stam.* exerta, ascendentia. *Gland.* globosa, antice ad basim germinis. *Sem.* reticulato-rugosa. (*Herbae* perennes, vel annuae: *folia* integra, aut partita: *flores* coerulei luteique, axillares vel terminales, verticillato-spicati).

1. *A. reptans. Lin. sp. pl. 785 — Ucria H. Pan. p. 234 — Guss. pr. 2. p. 64.*

A. stolonibus reptantibus, foliis radicalibus oblongis vel obovato-spathulatis obtusis subdentatis petiolatis cauleque glabris, caulinis multo minoribus, verticillis hirsutis inferioribus remotis.

Consolida media, pratensis, coerulea. *Cup. H. Cath. p. 54* — C. media, major. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. *Fl. dan. 925 — Bull. herb. t. 345 — Sabb. hort. 3. t. 99* — Bugula. *Dod. pempt. 135*, mala.

Ad sepes, in sylvis et in nemoribus in Sicilia.

Februario, Aprili. ♃

Caules inter flores, et *calyces* valde villosi: *folia* radicalia reliquis majora: *bracteae* ciliatae, superiores una cum calycibus et pedun-

culis atrocoeruleae : *flores* cyaneo-coerulei , 3-6 in bractearum axillis : *calyces* basi gibbosi , vix lin. longi : *corollae* tubus 3-4-linearis ; labii superioris dentibus rotundatis ; inferioris vero laciniis albo-lineatis ; quarum laterales oblongae, duplo breviores et angustiores quam intermedia obovata ac biloba.

2. *A. orientalis* , *b. Lin. sp. pl. 785 — Guss. pr. 2. p. 64.*

A. stolonibus nullis, caule villoso-lanato , foliis radicalibus oblongis grosse crenatis villosis , corollis resupinatis , staminibus inclusis.

Consolida media , coerulea , lanuginosa , crispo folio , majori , dentato. *Cup. H. Cath. p. 54.*

Ic. *Sabb. hort. 3. t. 100* — Consolida media, lanuginosa , crispa, folio oblongo. *Cup. panph. 1. t. 200* — Bugula sylvestris, coerulea, villosa, majori folio , crispo , dentato. *Bon. t. 53* — B. orientalis, villosa , flore inverso , coeruleo , alba macula notato. *Dill. elth. t. 53. f. 61.*

Ad sepes umbrosas, et ad nemorum margines ; *Palermo al fiume Oreto presso il ponte del Parco (Todaro)* , *al bosco di Renda ed alla Ficuzza (Parlatore)*; *Castellobuono*, *Messina*, *Fiume di Nisi* , *Bronte* , *Milo*, *Aidone*, *Piazza* , *Terranova* , *Chiaromonte* , *Biscari*, *Ragusa*, *Cassaro*, *Ferla*, *S. Michele*, *Floresta*, *Capizzi* , *Mistretta* = et in *Saline alla fontana della Marfa.*

Martio , Majo. ♃

Caules erecti aut ascendentes, simplices vel basi ramosi, 5-12-pollicares et ultra, virentes, raro rubentes : *folia* radicalia reliquis majora , ut in praecedente, 1-2-poll. longa ; caulina sessilia: *bracteae* integrae vel crenatae , supremae floribus breviores ac coloratae : *verticilli* 12-flori , villoso-lanati , inferiores remoti : *calycis* 5-fidi dentes lanceolati , acuti ; tubo demum basi gibboso : *corollae* subvillosae , coeruleae , macula alba notatae , tubo demum valde elongato , basi intus nudo : *semina* oblonga , glabra.

Varietas *glabrata* cum foliis fere integris , et calycinis laciniis brevioribus in apricis montosis *bosco di Caronia alle Croci* occurrit; sed nullo alio charactere a specie aliena est.

3. *A. acaulis. Brocchi osser. sugli Abr. p. 22. n. 70 — Ten. syll. p. 275 — Guss. supp. p. 188.*

A. stolonibus nullis, caule humili ($1/2$-2 pollicari), foliis oblongo-spathulatis crenato-dentatis cauleque villosiusculis subciliatis , verticillis approximatis , corollae tubo elongato.

A. Tenorii , humilis villosa , foliis oblongis angulato-dentatis, floralibus majoribus , corollae labio superiore trilobo , lobis aequilongis , intermedio latiore emarginato. *Presl del. Prag. p. 79* , excl. syn. *Bon. t. 53* ad praecedentem certe spectante — *Spr. s. veg. 2. p. 705 — Guss. pr. 2. p. 67.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 239.*

In apricis pascuis montosis ; *Montesoro* , *fra Caronia e S. Fratello (Tineo)*.

Majo , Junio. ♃

Caules aliquando vix semipollicares : *folia* caulina infima majora , 9-16 lin. longa, radicalia vero, uti superiora, paullo minora : *verticilli* 6-flori , 3-6 , sat raro inferiores parum remoti: *calycis* dentes lanceolati: *flores* coerulei; corollae tubo gracili, 5-8 lin. longo: *semina* ut in antecedente.

4. *A iva. Schreb. unilab. p. 25 — Willd. sp. pl. 3. p. 11 — Guss. pr. 2. p. 65.*

A. diffusa piloso-hispida, foliis linearibus antice dentatis integerrimisque sessilibus conformibus, corollae tubo exerto, floribus axillaribus sessilibus solitariis.

Teucrium Iva. *Lin. sp. pl. 787 — Ucria H. Pan. p. 235* — Chamaepitys moschata, foliis serratis. *Cup. H. Cath. p. 48* — Chamaepitys moschata. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. Teucrium Iva. *Cav. ic. t. 120* — Chamaepitys spuria, prior. *Dod. pempt. 47.*

In collibus arenosis, et in campis aridis vel lapidosis ubique in Sicilia = et in *Felicuri*, *Lipari*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Martio, Junio. ♃

Radix in Sicilia certe perennis, imo aliquando ad collum sublignosa: *caules* basi ramosissimi, et saepe caespitosi, 3-10-pollicares, procumbentes, apice surrecti: *folia* plus minus conferta, 1-3-lin. lata, pollicem fere longa, crassiuscula, aetate margine revoluta, in eadem planta integra, tridentata, ac dentata; ideoque A. *moschata Schreb.* a specie non dirimenda: *calyces* fructiferi basi globosi, sub 5-fidi; laciniis ovato-lanceolatis, acutis: *flores* approximati, in Sicilia semper in axillis solitarios vidi, non 2-6 uti ex *Benth. lab. p. 638*: *corolla* magna, rosea (saepe abortiva), non flava, ut ex quibusdam auctoribus: *odor* moschatus, sed aliquando fere nullus.

Flores flavi in *A. pseudo-iva Dec. fl. fr. 5. p. 395*, ad quam forsan referenda est *A. Iva* omnium auctorum, qui illos flavos dicunt, ut in icone *Fl. Graec. t. 526* pinguntur.

5. *A.* CHIA. *Schreb. unilab. p. 25 — Willd. sp. pl. 3. p. 11 — Guss. supp. p. 189.*

A. caule pilis longis patentibus piloso-hispido erecto ramoso, ramis patulis, foliis pilosis, infimis integris oblongis in petiolum attenuatis, reliquis trifidis, laciniis integris lanceolato-linearibus, floribus axillaribus solitariis folium subjectum subaequantibus, calycinis dentibus ovato-lanceolatis acutis, corollae tubo elongato.

A. Chamaepitys. *Guss. pr. 2. p. 66* — Teucrium Chamaepitys. *Ucria H. Pan. p. 235*, non *Lin.* — Chamaepitys lutea, vulgaris, sive folio trifido. *Cup. H. Cath. p. 48* — Chamaepitys. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 524! — Plenk. offic. t. 473!*

In collibus, et in campis aridis arenosis; *Bronte*, *Comiso*, *Noto*, *Ragusa*, *Spaccaforno*, *Avola*, *Siracusa*, *Agosta*, *Catania*, *Butera*, *Reisi*, *Delia*, *Summatino*, *Chiaromonte*, *Cassaro*, *Militello*, *Piazza*, *Mistretta*, *Fiume di Nisi* = et in *Maretimo*, *Favignana.*

Aprili, Majo. ☉

Caulis centralis erectus, 2-6-pollicaris, ab ipsa basi statim ramosus; ramis infimis illo plerumque duplo longioribus: *folia* intense virentia, radicalia 2-4 lin. lata, obtusa, aliquando obiter crenata: *calyces* subsessiles, laxe piloso-hispidi, fructiferi subglobosi: *flores* sulphurei, intus rubro-lineati; tubo 3-4 lin longo; labii inferioris lacinia media plana, obovato-emarginata, 2-lin. lata.

Flores non sunt folio longiores, sed vel parum breviores vel aequantes; dum in *A. Chamaepity* duplo fere minores; confer *Ten. syll. p. 276* — Nostra cum *A. chia* herb. *Dec.*, et *Urvill* bene quadrat.

---

† *A.* GLABRA. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVI — Guss. pr. 2. p. 67.*

A glaberrima, foliis trisectis, floribus axillaribus solitariis longitudine folii, labio emarginato orbiculato crenulato.

TEUCRIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 960 — Endl. gen. n. 3679.

Cal. 5-fidus, in quibusdam 2-labiatus. *Cor.* tubo brevi, exanulato; *labio* superiore brevissimo, 2-partito, laciniis ad latera reflexis; inferiore 3-lobo, lobo medio majore. *Stam.* exerta, intra fissuram labii superioris ascendentia. *Semina* saepius rugoso-reticulata. (*Frutices,* vel herbae perennes, annuaeque: *folia* integra, aut partita: *inflorescentia* varia: *flores* albi, luteoli, rubentesve.)

** Racemis terminalibus, vel floribus axillaribus solitariis.*

1. *Calycibus bilabiatis, labio superiore ovato latiore.*

1. *T. spinosum. Lin. sp. pl. 793 — Ucria H. Pan. p. 238 — Guss. pr. 2. p. 72.*
T. herbaceum pubescens, spinis axillaribus simplicibus ramosisque, caule erecto ramosissimo, ramis patulis apice spinescentibus, foliis oblongis, radicalibus pinnatifidis reliquis serrato-dentatis, floribus axillaribus solitariis geminisque, calycinis dentibus inferioribus aristatis, corollis resupinatis.
Chamedrys spinosa. *Cup. H. Cath. p. 47* — Scordium spinosum. *Bocc. herb. in Mus. H. Paris. p. 4.*
Ic. *Cav. ic. 1. t. 31* — Chamaedrys spinosa. *Bauh. prodr. t. 117* — Scorodonia, pulchello Chamaedrys folio crispo, acuti odoris. *Cup. panph. 2. t. 62?*
In arvis humidis argillosis; *Alcamo, Trapani, Nicosia, Gangi, Lentini, Mineo nel piano, Pietrapersia, Cannicattì, Caltanissetta, Delia, Catania, Fondaco nuovo presso Termini, Piazza, Terranova, Alicata, Castrogiovanni nel piano, Alimena, Caltauturo.*
Junio, Augusto. ⊙
Caulis pubescens, non vero lanatus, uti ex *Spr.*, 5-12-pollicaris et ultra: *rami* decussati, iterum ramosi, inferiores patuli: *folia* villosiuscula, aliquando fere canescentia, in brevem petiolum attenuata et subcuneata, 2-4 lin. lata, 5-12 lin. longa: *spinae* inferiores saepius prae aliis basi ramosae, albido-flavescentes: *calyces* subsessiles, nervosi, hispidiusculi, tubulosi, basi gibbi, fructiferi deflexi; dentes inferiores lanceolati, superiore brevius aristato: *corollae* parvae, albidae, calyce parum longiores: *semina* globosa, rugulosa, fusca, glanduloso-villosiuscula: *odor* gratus.

2. *T. Scorodonia, b. crenatifolium. Guss. pr. supp. 2. p. 189.*
T. caule erecto herbaceo, foliis petiolatis cordato-oblongis crenato-dentatis cauleque tenue ac molliter pubescentibus, bracteis cordatis (parvis) petiolatis calyce glabro brevioribus, floribus (ochroleucis) solitariis oppositis in racemis axillaribus terminalibusque secundis.
T. Scorodonia. *Ucria H. Pan. p. 237 — Desf. atl. 2. p. 5*, ex descriptione, et ex herbario! — Chamaedrys cretica, latissimo folio, parvo flore. *Tourn. herb. in Mus. H. Paris.*, et *Coroll. p. 14.*
Ic. *nulla.*
b. flore albo.

Ic. Horminum Teucrii folio, hirsuto, albo, spicato flore — *Cup. H. Cath. p. 98*, et *panph. 2. t. 252* — *Raf. 1. 76. f. 1.*

In nemoribus, et ad sepes umbrosas in montosis solo subarenoso; *Monregale a Sagana*, *Pizzuta, Ficuzza, Madonie, Capo di Orlando*, *Monte Scuderi*, *Boschi di Valdemone*: *Cefalù* prope *Gibilmessa* (*Parlatore*): varietas *b.* in montibus prope *Mistretta.*

Majo, Junio. ♃

Radix repens: *caules*, *petioli*, et *pedunculi* pilis patentibus reflexisque villosi, 1-2-pedales, subsimplices: *folia* obtusa, plus minusque pubescentia, aliquando cordato-ovata, nunquam in Sicilia serrata: *racemi* simplices, laxiusculi, 2-6-pollicares: *bracteae* parvae, lin. longae, cordato-ovatae, acutae, calycibus valde breviores, sed petiolo proprio subaequales: *calyces* subcampanulati, ramose nervosi, fructiferi declinati; dentibus ovato-lanceolatis, aristatis, superiore breviter aristato, non obtuso ac mutico, ut in vero *T. Scorodonia* ex nonnullis auctoribus: *pedunculi* brevissimi: *corollae* pubescentes, sordide albidae, tubo parum exerto; labio inferiore 2-partito; lacinia intermedia ad apicem striis plerumque tribus roseis notata, concava, rotundata, subcrenulata; lateralibus brevibus, lanceolatis, acutis, linea unica rubra, uti illas labii superioris notatis: *pistillum* ac *stamina* pallide rosea, villosiuscula; *antheris* lateritiis: *stylus* glaber: *semina* non rugosa, levia, glabra, pallide virentia.

Specimina *T. Scorodoniae*, quae in Hispania collegi, vel a Gallia aut a Germania habui, bractearum figura et foliis revera dentatis (non crenatis ut in nostro) differunt, uti icones *Bull. herb. t. 301*, *Fl. dan. 485. Plenk. offic. t. 475*, et *Dod. pempt. 291*, in quibus *bracteae* sessiles, oblongae, non cordatae; dentes calycini acuti, non aristati, et denique folia serrata—Hinc uti novam speciem descripsit *Rafin.* in suo Diario *Specchio delle Scienze*, ec. *n. XII.*, sed unica tantum vice et nimis festinanter hoc fasciculo viso, illius nomen specificum oblitus sum; ideoque nisi revera species propria, ut mihi videtur, saltem insignis varietas notatu digna.

2. *Calycibus subaequaliter 5-fidis.*

3. *T.* FLAVUM. *Lin. sp. pl. 791* — *Ucria H. Pan. p. 258* — *Guss. pr. 2. p. 69.*

T. fruticosum erectum, foliis ovatis crenatis petiolatis subtus cauleque pubescentibus, racemis axillaribus terminalibusque verticillatis 6-floris dimidiatis, bracteis integris sessilibus concavis pedunculos excedentibus calycibusque villosissimis, dentibus ovato-lanceolatis acutis.

Teucrium. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 85* — T. majus. *Cast. H. Mess. p. 23.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 535*, ex *prodr.* — *Sabb. hort. 3. t. 89* — Chamaedrys assurgens. *Dod. pempt. 44*, mediocris.

In collibus saxosis, et in submontosis; *Castrogiovanni*, *Leonforte* (*Heldr.*): *Catania*, *Nicolosi*, *Monte Scuderi*, *Ibiso*, *Messina*, *Madonie*, *Cefalù*, *val di Mazzara*, *val di Noto*=et in *Ustica*, *Saline*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo.*

Aprili, Junio. ♄

Planta plus minus grave odorata: *caules* 1-3-pedales, obtuse tetragoni: *folia* obscure virentia, 3-6 lin. longa, superne lucida, subtus pallidiora, villosiora; inferiora aliquando superne glabra, basi subcordata; suprema basi cuneata, subsessilia: *racemi* 3-12-pollicares; verticillis remotis, superioribus approximatis: *bracteae*

demum deflexae, ovali-oblongae, virentes, aut flavo-virentes, pedunculos et calyces excedentes, sed floribus breviores: *pedunculi* 2-3-lineares: *calycis* campanulati, demum declinati dentes aequales: *corollae* villosae tubus calycem excedens, albidus, vel uti labium inferius albido-luteolum; labii superioris laciniae lineares, obtusae, porrectae, virentes, externe glandulosae, et linea rubente notatae, approximatae, et stamina inter se ad apicem comprimentes; labii inferioris lacinia media integra, fere ovali ac concava; laterales vero lin. longae, ovali-lanceolatae, horizontales, acutiusculae, saepe rubro-maculatae, marginibus revolutis: *filamenta* cum *stylo* viridula: *semina* subglobosa, glandulis paucis conspersa, glabra.

Nostrum ad *T. flavum a. Desf. atl. 2. p. 6* spectat ob calyces et pedunculos villosissimos.

4. *T.* FRUTICANS. *Lin. sp. pl. 787 — Ucria H. Pan. p. 235 — Guss. pr. 2. p. 70.*

T. caule fruticoso, foliis oblongo-lanceolatis integerrimis subtus calycibusque niveo-tomentosis, floribus axillaribus solitariis, calycinis dentibus ovato-lanceolatis acutiusculis in fructu semipatentibus.

T. peregrinum, folio sinuoso. *Cup. H. Cath. p. 210* — T. boeticum. *Cast. H. Mess. p. 23.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 527* — T. fruticans, boeticum. *Dill. elth. t. 284. f. 367.*

b. intermedium; foliis latioribus, brevioribus, calycinis dentibus obtusiusculis.

Ic. T. fruticans, boeticum, minore folio. *Dill. l. c. t. 284. f. 367.*

c. latifolium; foliis rhombeo-ovatis, calycinis dentibus obtusis.

T. latifolium. *Lin. sp. pl. 788* — T. boeticum *Clusii*, quod colligebam in Monte *Calpe*. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. T. fruticans, boeticum, ampliore folio. *Dill. l. c. t. 284. f. 368.*

In collibus saxosis ubique enumeratae varietates passim simul proveniunt; tamen varietas *a.* in submontosis calcareis: varietas *c.* in saxosis maritimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Favignana*, *Pantellaria*.

Aprili, Junio. ♄

Rami tetragoni, juniores albo-tomentosi: *folia* 3-4 lin. lata, 1-1 ½ pollicem longa, et *rami* elongati in *a*; breviora et latiora in *b.*; 5-8 lin. lata, et 6-12 lin. longa in *c.*; in omnibus vero pagina superior lanuginosa, obscure virens: *petioli* breves: *pedunculi* 2-5-lineares: *calyces* campanulati; dentibus omnibus aequalibus, carinatis: *corollae* pallide coeruleae, lineis intensioribus notatae; labii superioris laciniis ovatis, obtusis, 2 lin. longis; labio inferiore 6-7-lineari, tripartito, lobis obtusis; lateralibus duplo brevioribus, planis; intermedio concavo, porrecto; *stamina* una cum stylo longe exerta, albo-purpurascentia: *semina* oblonga, glanduloso-puberula, ad apicem rugosiuscula.

5. *T.* CRETICUM. *Lin. sp. pl. 788 — Ucria H. Pan. 235*, excluso loco natali!

T. caule fruticoso ramosissimo, ramis junioribus tetragonis calycibus foliisque subtus albo-tomentosis, foliis anguste-linearibus elongatis obtusis margine revolutis supra glabriusculis, racemis paucifloris, calycinis dentibus acutis triangularibusve aequalibus.

T. hyssopifolium. *Schreb. unilab. p. 28.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 529.*

In aridissimis collibus calcareis inter frutices; *Lampedusa.*

Aprili Majo. ♄

Caules inter frutices fere orgyales: *rami* erecto-patentes: *folia* Rosma-

rini similia, subsessilia, 1-2 lin. lata, 6-11 lin. longa: *calyces* campanulati, breviter pedunculati, dentibus carinatis: *flores* non vidi.

Descriptio *Schreb. l. c.* cum nostris in plurimis convenit; discrepat vero foliis acutis (quae potius obtusa), et calycinis dentibus spinosis, qui certe acuti et minime spinosi sunt. Caeterum planta, quam sub hoc nomine in hortis cultam vidi, et a Siebero accepi, a sicula nullo modo differt.

6. *T. Chamaedrys. Lin. sp. pl. 790 — Ucria H. Pan. p. 237 — Guss. pr. 2. p. 71.*

T. villoso-pilosum, caule decumbente basi perennante, foliis breviter petiolatis cuneiformi-ovatis oblongisve incisis vel crenato-dentatis basi integris, floribus axillaribus subracemosis utrinque subternis, calycis campanulati dentibus ovato-lanceolatis acutis.

Chamaedrys major, repens. *Cup. H. Cath. p. 46,* et — Eadem minor, repens. *p. 47 — Cast. H. Mess. p. 6.*

Ic. *Engl. bot. t. 680*, ex *Smith — Plenk off. t. 477* — Chamaedrys. *Fuchs. hist. 869.*

In aridis apricis montosis in Sicilia.

Majo, Julio. ♃

Caules palmares, teretes, uti *pedunculi* et *petioli* dense et patenter pubescentes: *folia* in plantis siculis profundius incisa, et uti calyces hirsutiora, *floresque* confertiores, purpurascentes: *calyces* atropurpurei, demum declinati, breviter pedunculati, glandulis albidis inter pilos conspersi; dentibus aequalibus, acutis vel breviter aristatis, ad margines intus hirsutioribus, ideoque fere albo-marginatis: *corollae* tubus albidus, una cum dentibus labii superioris apice incurvis villosis; labio inferiore roseo, superne glabro, inferne villosiusculo; lacinia media concava, integra: *stamina* ac *pistillum* glabra, virentia: *semina* globosa, fusca, glabra, leviuscula.

Planta sicula ad varietatem villosiorem spectat, quae est *T. Chamaedrys Salzm pl. exsicc.* in herb. *Dec.*

7. *T. Scordioides. Schreb. unilab. p. 37 — Willd. sp. pl. 3. p. 27 — Guss. pr. 2. p. 71.*

T. lanuginosum, caule herbaceo erectiusculo ramoso, flagellis reptantibus, foliis crenato-dentatis, caulinis cordato-oblongis semiamplexicaulibus, rameis flagellorumque oblongis basi cuneatis, floribus axillaribus pedunculatis utrinque solitariis ternisque, dentibus calycinis brevibus triangularibus acutis.

T. Scordium. *Ucria H. Pan. p. 237*, non *Lin.* — Scordium. *Cup. H. Cath. p. 197,* et — Idem perenne, geniminibus Pulegii modo repentibus. *l. c.* — Chamaedrys palustris, minor, serpens. *Cast. H. Mess. p. 6.*

Ic. Scordium. *Matth. comm. 2. p. 196.*

b. caule graciliore ascendente, flagellis eorumque foliis glabriusculis, pubescentia laxiore.

T. lanuginosum. *Hoff. et Link fl. port. 1. p. 80 — Spr. s. veg. 2. p. 708.*

Ic. *Hoff.* et *Link. l. c. t. 1.*

In humidis, et uliginosis in Sicilia ubique frequens.

Majo, Octobri. ♃

Flagelli longe lateque reptantes: *caules* ascendentes erectique, pedales et ultra, tetragoni, in *b.* graciliores et minus villosi; *ramis* decussatis: *folia* 2-7 lin. lata, ½-1 poll. longa, pallide virentia, infima saepe glabra: *pedunculi* 2-3-lineares, graciles, in *a.* breviores: *calyx* basi subgibbosus, brevis, subcampanulatus; dentibus aequalibus, aliquando obtusiusculis; fructiferi ut plurimum

secundi et declinati: *corollae* roseae, una cum genitalibus glabrae: *semina* glabra, rugosa: *odor* alliaceus.

Varietas *a.* speciminibus creticis Sieberianis, et varietas *b.* ita iconi *Fl. port.* similes, uti ovum ovo, sed quibus characteribus hae species invicem dignoscantur, fateor me non invenisse, ideoque simul conjungendas esse putavi; confer quoque *Benth. lab. p. 679.* Obstarent duntaxat calycis dentes qui in nostra aequales, et in icone inaequales, ac folia quae lanceolata dicuntur; sed in descriptione dentes calycis aequales petuntur, in icone folia basi cordata pinguntur, ac etiam in descriptione notatur plantam hanc foliis fere lanatis et amplexicaulibus variare — T. Scordium *Lin.* secus ac opinantur Cl. *Smith* aliique, ab hoc certe distinctum. Confer *pl. rar. p. 387* et *Benth. l. c.* — Icon *Matth.* superius citata hanc speciem quoad foliorum figuram exacte repraesentat.

8. *T. CAMPANULATUM*, *b. Lin. sp. pl. 786* — *Ucria H. Pan. p. 235* — *Guss. pr. 2. p. 73.*

T. caulibus villosiusculis herbaceis decumbentibus basi radicantibus, foliis glabris 2-pinnatifidis, laciniis obovatis obtusis, superiorum lanceolato-linearibus acutis, floribus axillaribus solitariis breviter pedunculatis, calycibus hirsutiusculis campanulatis, dentibus aequalibus subaristato-subulatis.

Chamaedrys supina, foliis pulchre laciniatis, Chamaedryos Botryoidis facie, inodora. *Cup. H. Cath. p. 47.*

Ic. *Sabb. hort. 3. t. 95* — T. procumbens, Botrys chamaedryoidis folio lucido venoso. *Cup. panph. 2. t. 124* — T. supinum, perenne, palustre, glabrum, foliis laciniatis, flore albo. *Till. pis. t. 46. f. 1.*

In argillosis humentibus inundatis; *Randazzo*, *Bronte*: *Palermo presso il fiume Oreto sotto la Guadagna* (*Parlatore*, *Todaro*).

Majo, Julio. ♃

Caules palmares vel sesquipedales, ramosissimi: *folia* laete virentia, aliquando 3-pinnatifida: *calyces* nervosi, demum deflexi et subsecundi, pedunculum subaequantes, foliis semper breviores; dentibus subtriangularibus, acumine brevi rigido terminatis, in fructu patentibus: *corollae* albae, ad faucem saepius purpureo-maculatae; terminalis campanulata, regularis, 5-6-loba, uti ex *Juss. gen. p. 112*: *semina* oblonga, fere levia, fusca, glandulis pellucidis argenteis furfurisque paucis tecta: *odor* nullus.

* * *Floribus capitatis.*

9. *T. MONTANUM. Lin. sp. pl. 791* — *Ucria H. Pan. p. 258* — *Guss. pr. 2. p. 74.*

T. caulibus suffruticosis caespitosis procumbentibus floriferis apice assurgentibus, junioribus calycibusque villoso-incanis, foliis anguste lanceolatis integerrimis margine revolutis, supra viridi-sericeis subtus incano-tomentosis, corymbis terminalibus, calycis campanulati dentibus aristatis subaequalibus.

T. supinum. *Guss. pr. 2. p. 74* — Polium lavandulaefolium. *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*, et *inst. p. 206* — Polium montanum, album, humi projectum, foliis angustis, incanis, nullatenus serratis, odore suavissimo. *Cup. H. Cath. p. 169*, et *supp. alt. p. 71.*

Ic. Ajuga folio integro. *Riv. mon. irr. t. 15.* — Polium recentiorum, foemina. *Lob. ic. 1. p. 488.*

In apricis calcareis montosis: *Palermo a S. Martino*, *Madonie*, *Busambra*, *Cammarata*: in monte *Pirredda* (*Ucria*).

Majo, Julio. ♃, et basi ♄

Caules graciles, simplices, sed plures ex eadem radice: *folia* fere semper approximata, obtusiuscula, 4-6 lin. longa, ½-1 ½ lin. lata, in locis asperis siccisque etiam superne canescentia: *calyces* tubuloso-campanulati, subsessiles, angulati, nervosi; nervis per dentium apices excurrentibus; dentibus aliquando rubro-coloratis: *corolla* albida, pubescens: *semina* fusca, glabra, subovalia, ruguloso-excavata.

Inter T. *montanum*, et T. *supinum* videtur media planta haec; cum illo foliis supra sericeis, cum hoc dentibus calycinis aristatis convenit — Confer *Jacq. l. c.*, et *Baugm. flor. Trans. 2. p. 154*, sed plures auctores forsan non immerito has duas species non separant. Confer *Benth. lab. p. 687, Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 315*, et *Koch syn. p. 577*—Nostrum cum speciminibus gallicis et illis *herb. Sibth.* bene convenit, et ab illis *T. supini herb. Sibth.* pubescentia albida, ac subpatente omnium partium recedit.

10. *T. Polium. Willd. sp. pl. 3. p. 36 — Guss. pr. 2. p. 74.*

T. foliis lanceolato-oblongis obtusis antice crenatis margine revolutis cauleque decumbente suffrutescente albido-tomentosis, capitulis subrotundis terminalibus solitariis lateralibusque (paucis) brevissime pedunculatis, pedunculis folio subbrevioribus, calycibus incano-tomentoso-lanatis, dentibus obtusis.

T. Polium, *b. Lin. sp. pl. 792 — Ucria H. Pan. p. 238.*

Ic. Polium montanum, album, serratifolium, majus. *Barr. ic. 1074*, sed in icone folia latiora.

b. foliis angustis dense tomentoso-lanatis incanis, ramis lateralibus numerosis brevibus fere in thyrsum coadunatis. *Guss. l. c. p. 75.*

Polium maritimum, creticum, humifusum. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et *Cor. p. 14.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 535 — Plenk offic. t. 480.*

c. foliis latioribus oblongis 1 ½-2 lin. latis. *Guss. l. c.*

d. virescens; foliis pallide virentibus dentato-crenatis cauleque villoso-lanatis, ramis lateralibus numerosis brevibus, ut in *b. Guss. l. c.*

Polium supinum, lusitanicum. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

In collibus aridis apricis; varietas *a. Spaccaforno*; var. *b. Trapani, Siracusa*; var. *c. Catania, Montallegro, Siracusa*; var. *c. Catania, Montallegro, Siculiana* aliisque locis; var. *d. Leonforte, S. Filippo di Argirò.*

Aprili, Junio. ♃ et basi ♄

Flores albi, sine macula in fauce; *folia* 1-lin. lata in *a.*, latiora in *c.*; *pedunculi* folio breviores vel parum excedentes, nunquam corymbosi in apice caulis et ramorum; *pubescentia* et *color* saepius variant: var. *d.* a specie magis recedit.

11. *T. flavescens. Schreb. unilab. p. 44 — Willd. sp. pl. 3. p. 35 — Guss. pr. 2. p. 75.*

T. foliis oblongis obtusis crenatis demum revolutis cauleque ascendente suffrutescente albido-tomentosis, ramorum summitatibus capitulisque subrotundis flavicantibus dense tomentoso-lanatis, calycinis dentibus obtusissimis, capitulis subcorymbosis.

T. Polium, *a. Lin. sp. pl. 792* — Polium montanum, luteum. *Cup. H. Cath. p. 169.*

Ic. Polium montanum, luteum, dasyphyllum, serratum. *Barr. ic. 1073*, pessima.

b. caule decumbente foliisque ex albo-virentibus, summitatibus capitulisque flavis, corollis albidis. *Guss. l. c.*

Polium montanum, luteum, foliis ex atro-canescentibus, flore albo. *Cup. H. Cath. p. 169.*

c. caulibus erectiusculis, foliis angustioribus incano-tomentosis, capi-

tulis brevius pedunculatis, calycibus bracteisque duntaxat flavescentibus.

d. caule erectiusculo, foliis angustis pallide albido-virentibus, capitulis ramorumque summitatibus albido-luteolis, ramis pluribus axillaribus, superioribus corymbosis.

e. virgatum: caule ascendente foliisque incano-tomentosis, ramis virgatis gracilibus elongatis, florum capitulis longe pedunculatis corymbosis canescentibus. *Guss. l. c.*

Ic. T. montanum, serratum, latifolium, erectum, majus. *Barr. ic. 1079 !*

f. elongatum; caule erectiusculo, foliis latis crenatis incano-tomentosis, ramis pluribus corymbosis, capitulis terminalibus oblongis (pollicaribus). *Guss. l. c.*

Ic. Polium luteum. *Lobel. ic. 1. p. 487 ?*

In collibus aridis apricis; varietas *a.*, et *b. val di Mazzara*, *Ragusa*, *Chiaromonte*, *Butera*; var. *c.*, *d.* et *f. Siculiana*, *Montallegro*; var. *e. Noto*, *Avola.*

Majo, Junio. ♃ et basi ♄

Flores albidi, cum macula in fauce; in *f.* aliquando flavi; praeterea haec varietas quoad capitula oblonga cum icone *Barr. 1082*, (quae non diversa ab illa *Lob.* superius citata) sub T. *flavescente* relata, et a *Lagasca* sub suo *T. subtriphyllo* exacte convenit, sed ramis et habitu discrepat. Varietas *c.* ad *T. polium*, et var. *f.* ad *pseudo-hyssopum* magis proximae — *Folia* quoad latitudinem mire in eadem planta variant: in *f.* semper reliquis latiora.

12. *T. Pseudo-hyssopus. Schreb. unilab. p. 45 — Willd. sp. pl. 3. p. 37 — Guss. pr. 2. p. 77.*

T. tomentoso-lanatum cinereum, caule decumbente suffrutescente demum ascendente, foliis oblongis crenato-crenatis adultis revolutis, capitulis pedunculatis corymbosis, dentibus calycinis acutis.

Ic. Hyssopus apulus Dioscoridis, et Serapionis. *Columm. ecphr. 1. t. 67.*

b. minus; caulibus gracilibus subsimplicibus, dentibus calycinis obtusioribus.

In collibus aridis apricis; *Castrogiovanni*, *Gangi* (*Heldr*): *Mistretta*, *Nicosia*: var. *b.* in Sicilia meridionali; *Comiso al Pozzallo*, *Castelvetrano.*

Aprili, Majo. ♃ et basi ♄

Folia etiam suprema dentato-crenata; *caules* et *pedunculi* superne saepe sub lana purpurascentes; *dentes calycini* acuti et *caules* fere semipedales in *a.*, isti vero vix palmares in *b.*; *flores* albidi, cum macula lutea in fauce.

13. *T. valentinum. Schreb. unilab. p. 46 — Willd. sp. pl. 3. p. 37 ? — Guss. pr. 2. p. 77.*

T. foliis lineari-oblongis crenatis demum revolutis calyce cauleque gracili suffruticoso erectiusculo tenue tomentoso-albicantibus, capitulis florum breviter pedunculatis in apice ramorum approximatis vel subcorymbosis.

Ic. Polium valentinum, fruticosum, angustifolium, flore albo. *Barr. ic. 1048 ?*

In collibus aridis maritimis Siciliae meridionalis; *Comiso ai Scoglitti*, *a Dorillo.*

Aprili, Majo. ♃ et basi ♄

Caules erectiusculi: *folia* aliquando pallide virescentia, angusta, crenata vel obsolete crenata, uti ex *Schreb.*: *rami* plerumque folio breviores, et tunc quod habitum varietatem *d. T. flavescentis* refert: *calyces* glandulis conspersi — Cum dubio hanc speciem pro

T. Valentino recipio, nam in icone folia nimis angusta, et fere integra, non crenata ut in nostro — Sub nomine *T. picnophylli* in herb. *Sibth.*, et *T. pumili* in illo Cl. *Dec.* hujus nostri specimina vidi; sed icones ac descriptiones auctorum omnino alienae. Potius cum *T. corymbifero Desf. atl. 2. p. 8* est associandum, quoad specimina ipsius herbarii.

Species 10-ad 13 quoad habitum inter se valde similes, nec certis liquidisque characteribus distinctae, dum in loco natali innumera individua observantur; nam in omnibus *caules* teretes: *pedunculi* fere patentes, graciles: *capitulo* centrali sessili: *flores* in capitulis subsessiles: *bracteae* lineari-lanceolatae, margine revolutae, *calyces* fere tubulosos aequantes: *corollae* pubescentes: labio inferiore tripartito, lacinia media concava, lateralibus brevibus, fere ellipticis, rotundatis; labii superioris dentibus erectis, ovatis, obtusiusculis: *stamina* ac *pistillum* exerta, candida; *filamentis* a medio ad basim patenter villosis; *antheris* pallide roseis: *odor* tenuis, sed gratus. Praeterea tomenti color, directio caulis, latitudo et crenatura foliorum, ramorum longitudo, dentes calycini, et florum color sensim ab una in alteram transeunt; hinc non immerito a *Lin.* in *sp. pl. 2. p. 792*, et inde a *Benth. lab. p. 685* tanquam ejusdem speciei varietates habitae; sed hic, ut in *prodr. l. c.* exibui, recensere malui, ut intermedii status agnoscantur.

---

14. *T. Botrys. Lin. sp. pl. 786 — Ucria H. Pan. p. 235 — Guss. pr. 2. p. 78.*
T. foliis multifidis, pedunculis axillaribus ternis.
In civitate Politii; *a lu manicu di la Padedda* (*Ucria*).

† 15. *T. lucidum. Lin. sp. pl. 790 — Ucria l. c — Guss. pr. 2. p. 79.*
T. foliis ovatis acute inciso-serratis glabris, floribus axillaribus geminis, caule erecto.
In montibus; *Madonie* (*Ucria*).

16. *T. Pseudo-chamaepitys. Lin. sp. pl. 787 — Spr. s. veg. 2. p. 707 — Guss. pr. 2. p. 79.*
T. foliis tripartitis hirsutis rigidiusculis, laciniis linearibus acutis subtus revolutis, laciniis calycis elongatis pungentibus.
In Sicilia ex *Spr.*, et *Jan.*

NEPETA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 964 — Juss. 115.

Cal. tubulosus, 13-15-nervosus, 5-dentatus. *Cor.* tubo longiusculo, exerto; fauce ampliata; labio superiore erecto, concavo; labio inferiore 3-lobo, lobis lateralibus brevissimis reflexis, vel patentibus, medio concavo crenulato. *Stam.* sub labio superiore conniventia. *Sem.* levia. (*Herbae* perennes, aut biennes: *folia* in siculis dentato-crenata: *flores* albi, aut purpurei, verticillato-spicati, vel racemoso-paniculati, bracteati).

1. *N. Cataria. Lin. sp. pl. 796 — Ucria H. Pan. p. 240 — Guss. pr. 2. p. 79.*
N. cymis pedunculatis verticillato-spicatis, superioribus congestis, calycibus hirsuto-villosis, dentibus subinaequalibus acuminatis, bracteolis

setaceo-subulatis, foliis cordato-ovatis dentato-serratis cauleque erecto ramoso subcanescenti-puberulis.

Mentha cattaria, vulgaris et major. *Cup. H. Cath. p. 143* — M. cattaria, major. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *Fl. dan. 580* — *Bull. herb. t. 287* — Cataria herba. *Dod. pempt. 99.*

Ad sepes, secus vias in apricis: *Via da Cammarata a Sutera, fra Campofranco ed Aragona; S. Steffano* (*Ucria*).

Majo, Junio. ♃

Caulis 1-3-pedalis: *folia* in Sicilia non ita canescentia, ut in plantis Italiae superioris, molliter tamen et adpresse pubescentia ut in illis, superiora apice acuta: *cymae* multiflorae, inferiores remotiores, et longius pedunculatae: *bracteae* in verticillis inferioribus foliis conformes, in superioribus lanceolato-lineares, demum fere lineari-setaceae: *bracteolae* calycibus breviores, una cum *corollis* albis villosae: *semina* ovalia, glaberrima, levia, olivacea, ad hilum alba: *odor* gratus — Icon *Fl. dan.* mediocris, illa *Bull.* melior, sed in hac dentes acuti non acuminati.

2. *N. Apulei. Ucria pl. ad. Lin. add. n. 14* — *Guss. pr. 2. p. 80.*

N. spicis terminalibus verticillatis, verticillis superioribus approximatis, bracteis bracteolisque numerosis oblongo-lanceolatis (apice coloratis) nervosis calycibusque villoso-hirsutis, foliis utrinque virentibus puberulis cordatis ovato-oblongis grosse dentato-crenatis ciliatis, superioribus sessilibus, caule erecto.

N. italica. *Ucria H. Pan. p. 241*, non *Lin.*, ex loco et synonymo siculo — N. rosea. *Salzm.* in *Benth. lab. p. 471*, ex emend. in *pag. 735* — Horminum spicatum, odore Lavandulae. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris.* — Cataria erecta, altissima, latifolia, flore purpureo. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — N. aristata. *Lag.* ex *herb. H. Reg. Matr.*

Ic. Horminum spicatum, Lavandulae flore, et odore, *Bocc. sic. 48. t. 25* — *Cup. H. Cath. p. 97*, et *panph. 2. t. 90* — *Raf. t. 103. f. 2.*

In apricis collibus argilloso-calcareis: *Sutera, Regalmuto, Favare, Girgenti, Amorosa al sud di Busambra, S. Catterina, Nicosia, Caltanissetta, Cuozzo di Miceli, Summatino, Castrogiovanni.*

Aprili, Majo. ♃

Caulis tetragonus, simplex vel apice ramosus, villosus ad angulos, 1-2-pedalis, saepe roseus: *folia* pallide virentia, aliquando glabriuscula, 1-1 ½ poll. longa, ½-1-poll. lata: *spicae* 3-6-pollicares; verticillis inferioribus remotiusculis: *bracteae* in verticillis infimis aliquando latae, cordatae, foliis conformes; reliquae vero exquisite nervosae, aliquando utrinque unidentatae, margine apicem versus praesertim villoso-ciliatae, et hirsutiusculae, acutae vel acuminatae, calycibus aequales aut breviores; hae vero cum illis nunquam tomento obvolutae: *calyces* profunde et aequaliter 5-dentati; dentibus lanceolatis, trinerviis, breviter aristatis, tubum subaequantibus, exquisite ciliatis: *corollae* amoene roseae, pubescentes; lobo medio labii inferioris uti fauce punctato; lateralibus patentibus, non reflexis: *semina* fusca, hilo albo, ovalia, exquisite tuberculata.

A N. hirsuta Lin. haec species certe differt, ideoque excludatur ab illa icon *Bocconi l. c.*, quae ad hanc spectat — Hujus plantae specimina absque nomine in herb. atl. Cl. *Desf.* vidi, ad quam forsan spectat varietas *N. tuberosae* foliis pubescentibus, bracteis vix coloratis, de qua loquitur ipse cl. auctor in *fl. atl. 2. p. 11.*: et nomine *N. tuberosae* in herb. *Salvator* ab horto Romano a *Sabb.* missa: at *N. hirsutae* exemplaria ex *H. Cliff.* in herb. *Banks.*, a planta sicula toto coelo diversa comperi.

3. *N. tuberosa. Lin. sp. pl. 798* — *Guss. pr. 2. p. 81.*

N. spicis terminalibus verticillatis, verticillis inferioribus distinctis, corollae lobis lateralibus patentibus, bracteolis bracteisque oblongis adpressis nervosis coloratis villoso-ciliatis verticillo subbrevioribus, foliis cordato-oblongis crenatis basi dentatis supra villosis, subtus cauleque stricto incano-sublanatis, radice tuberosa.

Menthastrum humile, flore dilute coeruleo, radice tuberosa. *Cup. H. Cath. p. 143.*

Ic. *Sabb. hort. 3. t. 81*, bona — *Reich. pl. crit. cent. 5. f. 630* — N. tuberosa, violacea, spicata, minor, hispanica. *Barr. ic. 602.*

In campis aridis arenosis: *Palermo a Mondello alle case di Pallavicino, Priolo all' abbeveratojo di Buongiorno, fra Piazza e Pietrapersia.*

Majo, Junio. ♃

Radices tuberoso-fasciculatae, fuscae: *caules* 1 ½-2 ½ ped. alti, simplices vel superne ramosi; ramis approximatis: *folia* 1 ½-2 poll. longa, 6-10 lin. lata, ascendendo sessilia, et quoad figuram exacte ut in latere citatae iconis *Barr.* pinguntur; radicalia saepius utrinque incana: *spicae* in apice caulis et ramorum 3-8-pollicares; verticillis superioribus valde approximatis: *bracteolae* numerosae ac *bracteae* purpurascentes, acuminatae, margine scariosae, villis glandulosis conspersae: *calyces* glandulis aureis tecti, subaequaliter 5-dentati; dentibus acutis, subaristatis; *corollae* pubescentes: *semina* ut in praecedente, sed obsolete tuberculata.

Differt a descriptione *N. tuberosae* corollae lobis lateralibus patentibus; ab icone *Barr.* verticillis fere omnibus approximatis, et ab icone *Reich.* foliorum figura ac habitu; sed icon *Sabb. l. c.*, uti specimina herb. *Lin.*, *Banks.*, et *Desf.*, nec non illa ex Hispania a Cl. *Boiss.* communicata cum nostra exacte conveniunt; dum illa *N. lanatae* in herb. *Banks.* omnino diversa sunt—Praeterea *N. lanata Jacq. observ. 3. p. 21. t. 75* (cum qua ob corollarum lobos patentes convenit) quantum ex icone et descriptione patet, recedit, habitu; foliis longioribus, angustioribus, minus crenatis; bracteis omnibus verticillos non excedentibus, dum in icone inferiores verticillis longiores, et ascendendo demum aequales — *Bracteae* in eadem planta aliquando virentes, ac non coloratae; sed a *N. reticulata*, quam haec varietas refert, certe distincta, et immerito cum illa associavit Cl. *Benth. lab. p. 472.*

---

† 4. *N. graveolens. Vill. delph. 2. p. 366* — *Spr. s. veg. 2. p. 728* — *Bertol. lucubr. p. 320* — *Guss. pr. 2. p. 82.*

N. cymis pedunculatis secundis sub-6-floris, calycibus subincurvis villosis, foliis cordato-oblongis obtusis basi attenuatis profunde serratis tomentosis (ex *Spr.*).

M. cattaria, Melissae turcicae foliis minoribus. *Cup. H. Cath. p. 143.*

Ic. Mentha cattaria, minor, exotica, Melissae moldavicae folio angustiori. *Cup. panph. 2. t. 93* — Cattaria minima, Melissae turcicae foliis minoribus. *Bon. t. 83.*

In Sicilia ex *Cupani.*

Folia in icone 1 ½-2 lin. lata, basi angustata, serrata; *calyces* non incurvi— Fide iconis in *panph.* delineatae inter plantas siculas enumero, sed ex ipso *Cup.* in *H. Cath. l. c.* uti exotica habenda erit.

LAVANDULA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 769 — Endl. gen. n. 3385.

Cal. tubulosus, nervosus, subaequaliter breviterque 5-dentatus; dente superiore appendiculato, appendice decidua; fauce nuda. *Cor.* resupinata; labio superiore bilobo, plano, erecto; inferiore 4-lobo; fauce dilatata, tubo exerto. *Stam.* inclusa. *Sem.* disci squamis postice adnata. (*Frutices* vel suffrutices sempervirentes, aromatici: *folia* anguste linearia, integerrima, vel pinnatifida: *spicae* terminales: *flores* coerulei)

1. *L. Spica. Willd. en. H. Ber. p. 604 — Ucria H. Pan. p. 241 — Guss. pr. 2. p. 83.*

L. caule fruticoso erecto caespitoso, ramis floriferis elongatis superne nudis, foliis integerrimis anguste linearibus revolutis calycibusque cinereo-pubescentibus tomentosisque, spicis terminalibus verticillatis basi interruptis, bracteis rhombeo-ovatis acuminatis omnibus fertilibus, supremis calyce brevioribus, calycinis dentibus obsoletis.

L. spica, *a. Lin. sp. pl. 800* — L. vera. *Dec. fl. fr. supp. p. 398* — L. latifolia. *Cup. H. Cath. p. 408.*

Ic. L. vera. *Ser. Lav. t. 4. f. 2-3* optimae — *Bull. herb. t. 337* — Lavandula altera. *Dod. pempt. 273.*

In collibus aridis; *Catania* (*Cosentini*), *colline fra Noto ed Avola*. Aprili, Majo. ♄

Caules dense caespitosi, 1 ½-2-pedales; ramis floriferis virgatis, 1-2-pedalibus: *folia* obtusa, 1-2 lin. ad summum lata, adulta saepe glabrata ac virentia, in axillis aliquando fasciculata: *flores* coerulei: *verticilli* superiores magis approximati, unicus inferior a reliquis valde remotus: *calyces* subsessiles, tenue tomentosi, glandulis aureis conspersi, facile decidui, saepius inter tomentum coeruleo-colorati: *bracteae* ex ovata basi lanceolatae, carinatae, virentes, nervosae, puberulae, non scariosae uti ex *Spr. s. veg. 2. p. 713*: *bracteolae* fere lineares, duplo bracteis breviores, saepius unica sub quoque flore.

2. *L. Stoechas. Lin. sp. pl. 800 — Guss. pr. 2. p. 83.*

L. caule fruticoso erecto caespitoso, foliis integerrimis anguste oblongo-linearibus margine revolutis utrinque calycibus ramisque junioribus tenue cano-tomentosis, spica terminali compacta comosa breviter pedunculata (pedunculis 3-12-lin.), bracteis latis rhombeo-obovatis subtrilobis coloratis.

Stoechas purpurea. *Cup. H. Cath. p. 208.*

Ic. *Ser. Lav. t. 3. f. 1*, optima — *Sibth. fl. gr. t. 549* — Stoechas arabica. *Barr. ic. 301.*

b. macrostachya; spicis crassioribus 8-gonis, coma speciosa. *Benth. lab. p. 147.*

In campis, et collibus asperis apricis; *Bagheria*, *Abate*, *Cefalù*, *Finale*, *Partinico*, *Trapani* = et in *Pantellaria*: var. *b. Alcamo*, *Castellammare*.

Martio, Majo. ♄

Caules adulti glabrati: *folia* 1-2 lin. lata, pollicem longa, approximata, et in axillis fasciculata, subtus exquisite pinnato-nervosa: *foliola* comarum coerulea; quae tamen sat raro deficiunt: *spica*

ut plurimum 4-angula, 6-12-linearis: *flores* primo erumpentes quadrifariam longitudinaliter dispositi; *bracteae* margine subvilloso-lanatae, calyces subaequantes, pallide roseae ac scariosae, nervis viridi-purpureis reticulatae, et inter nervos saepe punctatae, apice breviter acutae: *calyces* subventricosi, villoso-lanati, tenue striati, virentes, ad apicem purpurascentes; dentibus brevibus, obtusiusculis: *corollae* tubus gracilis, curvulus, parum exertus, basi ad medium albidus, a medio ad apicem, ut lobi breves rotundati atropurpureus; fauce parum dilatata.

3. *L. multifida. Lin. sp. pl. 800.*

L. subcaespitosa, caulibus basi perennantibus, floriferis annotinis elongatis superne subnudis, inferne patenter pilosis, foliis viridi-canescentibus breviter hirsutis bipinnatifidis, laciniis anguste linearibus subcuneatis obtusiusculis, bracteis ovatis acuminatis scariosis villosis calycem subaequantibus, spica gracili densiuscula spirali-tetragona.

Ic. *Ser. Lav. t. 11* — L. multifido folio. *Clus. hist. 1. p. 345.*

In collibus asperis apricis maritimis Siciliae orientalis: *Capo Scaletta* (*Philippi*).

Martio, Aprili. ♄

Caules breves, vix $\frac{1}{2}$-pedales, floriferi vero 1-pedales, superne graciles, adpresse pubescentes: *folia* virentia, vel uti caules canescentia; laciniis lin. latis, ad margines subrevolutis, subtus nervo elevato instructis: *spica* $\frac{1}{2}$-1-poll. longa, fusca, densa, sed gracilis: *calyces* cylindracei, obtuse et breviter dentati, villosi, nervosi; nervis a medio ad apicem ut in *bracteis* fusco-purpureis vel coeruleis: *corollae* amoene coeruleae, tenue pubescentes; labio superiore emarginato punctis intensioribus et labii inferioris lacinia media lineis notatis: *semina* nitida, levia.

SIDERITIS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 969 — Endl. gen. n. 3655.

Cal. 5-10-nervosus, 5-dentatus; dentibus aequalibus, aut superiore latiore; fauce villis clausa. *Cor.* labium superius rectum, emarginato-bifidum; inferius 3-lobum; lobo medio latiore, crenulato. *Styl.* uti *stamina* inclusus; alter brevior dilatatus, alterum longiorem vaginans. *Sem.* obtusa, non truncata. (*Suffrutices*, vel herbae annuae: *folia* integra, aut crenata: *flores* albi, vel sulphurei (in siculis), verticillato-spicati).

1. *S. romana. Lin. sp. pl. 802 — Guss. pr. 2. p. 84*, et *supp. p. 191.*

S. villoso-hirsuta, foliis oblongis crenato-dentatis in petiolum attenuatis, bracteis inferioribus calyces valde excedentibus, verticillis remotis, calycinis dentibus spinosis pungentibus, supremo ovato.

Burgsdorfia romana. *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 96* — S. verticillis spinosis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 83.*

Ic. *Cav. ic. 2. p. 69. t. 187 — Sabb. hort. 3. t. 58* — S. pusilla, Nepetae foliis, verticillis spinosis. *Cup. panph. 1. t. 89* — Marrubiastrum Sideritis folio, calyculis aculeatis, flore candicante. *Bon. t. 194* — S. genus, spinosis verticillis. *Bauh. hist. 3. p. 428.*

In collibus siccis, et in campis aridis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Isole Folie, Levanzo, Favignana, Maretimo, Lampedusa, Linosa.*

Aprili, Majo. ☉, non ♂

Caules pro loci natura 5-12-pollicares, simplices vel ramosi, centrales erecti; ramis patulis, procumbentibus, erectisve, uti calyces patenter et longe villosi: *folia* virentia, nervosa, versus basim integra: *calyces* corolla parum breviores, bilabiati, subsessiles, basi gibbi, tubuloso-campanulati, fauce villis clausa, demum horizontales: *bracteae* sessiles, foliis conformes, supremae calyces parum excedentes: *bracteolae* subnullae: *corollae* albae, concolores, parvae; labio superiore erecto, planiusculo, integro ac obtuso aut semibifido in eadem planta; labii inferioris lacinia intermedia, plana, rotundata, integra vel denticulata: *flores* seni in quolibet verticillo, ut in sequente.

2. S. APPROXIMATA. *Gasp. in Guss. suppl. p. 191.*

S. dense villoso-hirsuta, foliis oblongis crenato-dentatis in petiolum attenuatis, bracteis inferioribus calyces aequantibus, verticillis a basi approximatis in spicam elongatam dispositis, calycinis dentibus spinosis pungentibus, supremo ovato.

Ic. *nulla.*

In pascuis maritimis Siciliae; *Secciara* (*Gasparrini*).

Aprili, Majo. ⊙

Habitus praecedentis; sed *rami* pauci, erecti, vel nulli; *verticilli* confertissimi, ut plurimum ab ipsa caulis basi in spicam 2-6-pollicarem dispositi; *dentes* calycini spinula breviore terminati; *villositas* major.

3. S. SICULA. *Ucria pl. ad. Lin. opus add. n. 16 — Guss. pr. 2. p. 85.*

S. suffruticosa albo-tomentoso-lanata, foliis obovato-spathulatis oblongisque subcrenulatis obtusis, inferioribus in petiolum attenuatis, superioribus subsessilibus, floribus verticillato-spicatis, verticillis demum remotis, bracteis cordatis acutis nervoso-reticulatis arachnoideo-pubescentibus (virentibus), calycinis dentibus aequalibus acutissimis subspinescentibus.

S. syriaca. *Ucria H. Pan. p. 242*, non *Lin.*, ex loco et nomine vulgari — S. brutia. *Ten. fl. nap. 2. p. 16 ?* — S. taurica. *D'Urvill. en. pl. ins. arch. p. 66*, ex herb. — Empedoclia montana. *Raf. carat. p. 79* — Stachys minor, italica. *Cup. H. Cath. p. 208.*

Ic. *Ten. l. c. t. 51 ?* — Stachys lychnoides, incana, angustifolia, flore aureo. *Barr. ic. 1187 ?*

In aridis saxosis elatioribus montosis; *Madonie.*

Majo, Junio. ♄

Caules basi dense caespitosi, breves; cauliculi annotini 1-1 ½ pedales, erecti aut ascendentes, simplices: *folia* 3-7 lin. lata, 8-18 lin. longa, concaviuscula; infima numerosa, approximata, et in axillis fasciculata; caulina pauca, remota: *spica* 2-8-pollicaris: *bracteae* in verticillis infimis remotis saepe in acumen attenuatae, in superioribus vero rotundatae et brevi acumine instructae, ad margines, uti dentes calycini ad apicem, densius arachnoideo-pubescentes quam in plantis calabris; in quibus praeterea fere omnes in acumen attenuatae, et verticilli proximiores, ut in icone S. *tauricae Reich. cent. 4. f. 563 ?* exhibentur: *calycis* dentes acuti, sed non lanceolato-subulati: *corollae* luteae, externe pubescentes.

Quamvis bracteae longitudine varient; tamen (verticillis infimis exceptis) semper calycibus duplo fere breviores in *S. syriaca*, et illis aequales vel paullo breviores in *S. sicula*, in qua quoque dentes calycis acutiores, et minime lana densa obvoluti ut in *S. syriaca* — Praeterea planta haec a *S. taurica Willd. sp. pl. 3. p. 66*, et *Reich. l. c.* aliena videtur, verticillis remotis non approximatis, tomento denso, et bracteis acutioribus, quae uti superius dixi *S. bru-*

tiam exacte referunt; quod si, ut nonnulli opinantur, et illa ac *S. distans Willd. l. c.* ab hac non differunt, semper nomen specificum *Ucriae* quia antiquius servandum erit — Interim Cl. *Benth. lab. p. 574 a 576 S. syriacam*, *S. tauricam*, *S. siculam*, et *S. distantem*, uti species diversas enumerat.

---

† 4. *S. perfoliata. Lin. sp. pl. 801 — Ucria H. Pan. 242 — Guss. pr. 2. p. 86.*
S. herbacea hispido-pilosa, foliis superioribus amplexicaulibus.
In monte Aetna (*Ucria*).

† 5. *S. montana. Lin. sp. pl. 802 — Ucria l. c — Guss. pr. 2. p. 86.*
S. herbacea decumbens ebracteata, calycibus corolla majoribus spinosis, labio superiore trifido.
In montosis, *Madonie* (*Ucria*).

† 6. *S. Scordioides. Lin. sp. pl. 803 — Ucria l. c. p. 243 — Guss. pr. 2. p. 86.*
S. foliis lanceolatis acutis dentatis, bracteis ovatis dentato-spinosis, calycibus aequalibus, spicis ovatis.
Ic. Stachys Thymi folio nigro. *Cup. panph. 2. t. 4.*
In montibus (*Ucria*, et *Cupani*).

† 7. *S. tomentosa. Ucria pl. ad Linn. opus add. n. 15.*
S. foliis ovato-lanceolatis dentatis incanis, floribus verticillato-spicatis, spicis foliolis.

MENTHA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 967 — Endl. gen. n. 3594.

Cal. subaequaliter 5-fidus, vel 5-dentatus, aut 2-labiatus; fauce nuda, villisve clausa. *Cor.* tubulosa, subaequalis, 4-fida; lacinia suprema latiore, emarginata; tubo incluso. *Stam.* recta, distantia, nuda. (*Herbae* perennes: *folia* dentato-serrata: *flores* albi, vel coerulei, terminales verticillato-spicati, vel axillares verticillati: *odor* in omnibus gratissimus, intensus).

1. *M. sylvestris. Lin. sp. pl. 804 — Ucria H. Pan. p. 243 — Guss. pr. 2. p. 86*; *a candicans. Reich. cent. 10 p. 28 — Benth. lab. p. 171*, excluso syn. *M. Rosani Ten.*
M. spicis cylindraceis basi subinterruptis continuisque, staminibus corolla longioribus, bracteis anguste lineari-subulatis calycibusque dense villosis, foliis oblongo-lanceolatis subsessilibus argute inaequaliterque serratis, supra canescentibus, subtus incano-tomentosis, caule pilis brevibus deflexis villoso.
M. sylvestris *b. Eisenstadiana Ten. syll. p. 607* — M. sylvestris, longiore folio. *Cup. H. Cath. p. 143 — Cast. H. Mess. p. 41.*
Ic. *Reich. l. c. f. 1313!* — Menthastrum. *Dod. pempt. 96?*
b. albida. Reich. l. c. staminibus inclusis, calycibus minus villosis, foliis oblongo-lanceolatis vel ovato-oblongis argute inaequaliterque serratis, supra virentibus, subtus tenue cano-tomentosis.
M. sylvestris, longiori folio, alpina, cineraceis foliis, ex herbaceo et Menthae odore sopito, languide Pulegium olens. *Cup. l. c.*
Ic. *Reich. l. c. f. 1314!*
In montosis, ac submontosis, ad rivulos, ad fluviorum margines, vel in humentibus; *Palazzo Adriano* (*Gasparrini*), *Itala*, *Fiume di*

Nisi, *Messina*, *Mandanici*, *Floresta*, *Francavilla*: *Castello-buono*, *Isnello*, *Ganci*, *Polizzi* (*Parlat.*): varietas *b. Polizzi alle Nocelle*, *Madonie alli favari*.

Junio, Julio. ♃

Spicae 1-2 ½ poll. longae: *bracteae* calycibus longiores, angustissimae: *calyces* in *a.* valde villosi, et uti pedunculi fere lanati, in utrisque varietatibus obsolete striati; dentibus lanceolatis acutis: *pedunculi* calycem subaequantes: *corollae* villosae: *folia* 2 poll. longa, in *b.* saepius pollicaria, fere ovata, et supra magis canescentia, quam in *a.*: *odor* aromaticus, etiam in plantis siccis persistens.

2. *M.* MACROSTACHIA. *Ten. fl. nap.* 2. *p.* 30 — *Guss. pr.* 2. *p.* 87.

M. spicis cylindraceis basi subinterruptis (corollis purpureis) staminibus exertis, calycibus breviter hirsutis striatisque, fructiferis subglobosis, dentibus lanceolatis acutis, pedicellis glabris, bracteis lineari-lanceolatis verticillo brevioribus, bracteolis bipartitis, foliis sessilibus cordato-ovatis crenato-dentatis obtusis rugosis supra pilosis, subtus incano-villosis.

M. rotundifolia. *Ucria H. Pan. p.* 244, non *Lin.* — M. sylvestris, rotundiori folio. *Cup. H. Cath. p.* 143.

Ic. *Ten. l. c. t.* 56 — Menthastrum spicatum, folio crispo rotundiore. *Bauh. hist.* 3. *p.* 219.

b. corollis albis, staminibus exertis, spicis crassiusculis, ut in *a*, vel gracilioribus.

c. corollis albis parvis, staminibus inclusis exertisque, spicis crassiusculis.

d. corollis albis parvis, staminibus exsertis, spicis gracilibus, verticillis subremotis, pedicellis pilis brevissimis sparsis subhispidis.

M. neglecta. *Ten. app. ad. Cat. H. R. Neap. ed. alt. p.* 82 — *M. fragrans*, spicis cylindricis basi interruptis, foliis cordato-rotundatis rugosis aequaliter obtuseque dentatis supra pubescentibus, subtus incano-tomentosis, pedicellis calycibusque pubescentibus. *Presl del. Prag. p.* 78.

Ic. *Ten. fl. nap. t.* 158

e. staminibus inclusis, reliqua ut in praecedente.

In humidis, secus rivulos, cc., ubique in Sicilia omnes enumeratae varietates passim occurrunt.

Junio, Julio. ♃

Planta mire varians, et uti recte notat Cl. *Ten. app. l. c. polymorpha* potius appellanda; idcirco non mirum si a plerisque auctoribus tanquam varietas *M. rotundifoliae* habita — Variat siquidem, *caulibus* simplicibus vel ramosis, plus minus elatis; *foliis* cordato-oblongis, acutis vel obtusissimis, plus minusque pubescentibus, levibus vel rugosis, crenatis vel breviter serrato-dentatis, ½-1 ½ poll. latis, ½-2 poll. longis; *spicis* 1-2-pollicaribus et ultra, crassis vel gracilibus; *verticillis* omnibus approximatis, vel inferiore tantum remoto, aut omnibus distinctis; *odore* plus minus grato et acuto. Constantes characteres in specie sunt, *folia* sessilia, subtus albo-villosa; *bracteae* verticillis breviores; *bracteolae* bipartitae.

Synonyma plurima *H. Cath.*, quae omisi, ad hujus speciei varietates, ac ad sequentem certe spectant.

3. *M.* PYRAMIDALIS. *Ten. fl. nap.* 2. *p.* 32, et *syll. p.* 284.

M. floribus verticillatis capitato-spicatis, spicis cylindraceis basi interruptis, capitulo supremo terminali, calycibus tubulosis hirsutis, bracteis lineari-lanceolatis verticillo subaequalibus, pilis pedunculorum reflexis, foliis ovato-ellipticis subsessilibus argute irregulariter serratis supra pilosis, subtus laxe villoso-canescentibus.

M. palustris, folio oblongo. *Cup. H. Cath. p. 143 ?*
Ic. Menthastri aquatici genus hirsutum, spica latiore. *Bauh. hist. 3. p. 222 ?*
b. sicula; foliis utrinque, sed subtus praesertim dense villoso-canescentibus. *Guss. pr. 2. p. 90.*
M. pyramidalis *b. canescens. Ten. Syll. p. 284.*
In humentibus umbrosis; var. *a. Palermo al fiume Oreto* (*Todaro*); *Boccadifalco* (*Gasparr.*): var. *b. Polizzi alle nocelle* (*Gasparrini*).
Septembri, Octobri. ♃
Differt a specie sequente axi capitulorum saepius elongato (5-pollicari, verticillis 5-9), caule centrali tunc ramis altiore, quod nunquam in illa; *habitu*, etiam dum simul in eodem loco proveniunt; *foliis* subtus villoso-canescentibus, obscure virentibus, superioribus fere sessilibus, non omnibus petiolatis.

4. *M. AQUATICA. Lin. sp. pl. 805 — Ucria H. Pan. p. 244 — Guss. pr. 2. 89.*
M. verticillis capitatis supremo terminali, calycibus tubulosis hirsutis, dentibus subulatis, bracteis lanceolatis verticillo subaequalibus, pilis pedunculorum reflexis, foliis ovatis serratis petiolatis utrinque cauleque subvillosis, superioribus basi subcuneatis.
M. rotundifolia, palustris, sive aquatica, major. *Cup. H. Cath. p. 142* — Sisymbrium sylvestre. *Cast. H. Mess. p. 45*, et — Balsamita. *Cast. l. c. p. 5.*
Ic. *Fl. dan. 673*, sed flores rosei — Sisymbrium sylvestre. *Matth. comm. 1. p. 441 !* — Sisymbrium 1. *Dod. pempt. 97*, ic. ex *Matth.*
b. hirsuta; foliis ovatis serratis scabris, omnibus cordatis.
M. hirsuta. *Lin. mant. 81 ?* — M. intermedia. *Host fl. austr. 2. p. 141 ?* — M. rotundifolia, palustris, sive aquatica major, floribus conglomeratis, hirsutis. *Cup. H. Cath. p. 142.*
Ic. *Fl. dan. 638 — Blackw. herb. t. 52* — M. aquatica, sive Sisymbrium hirsutius. *Bauh. hist. 3. p. 224.*
In aquosis, in humentibus, ad rivulos ubique; var. *b. Palermo a Mondello, Val di Noto.*
Augusto, Octobri. ♃
Corollae purpurascentes, villosae, aut glabriusculae: *stamina* exerta, vel inclusa: *verticilli* inferiores saepius pedunculati: *folia* aliquando ovalia, ramorum sterilium in *a.* fere glabra, 1 ½-2 poll. longa, 1-1 ½ poll. lata, laete virentia, reliquis duplo latiora, subcordata; in *b.* omnia hirsuta, brevius petiolata, basi cordata, et illis iconis *Bauhini* exacte respondentia; tamen *caules* in hac varietate nunquam erecti, et ita alti; *rami* non fere corymbosi, ut in icone: *odor* gratus. Iconem *Blackw.* potius ad var. *b.* spectare arbitror.

5. *M. PULEGIUM. Lin. sp. pl. 807 — Ucria H. Pan. p. 244 — Guss. pr. 2. p. 90.*
M. floribus axillaribus verticillatis, verticillis globosis, inferioribus remotis, staminibus exertis, calyce hirsuto 2-labiato, dentibus duobus superioribus recurvis, fauce villis clausa, foliis superne parce serratis, radicalibus ovatis glabris, caulinis oblongo-ellipticis in petiolum attenuatis cauleque repente demum erecto sparse villoso-pilosis.
Pulegium vulgare. *Mill.* in *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 311* — P. latifolium. *Cup. H. Cath. p. 74* — P. vulgare. *Cast. H. Mess. p. 45* — Calamintha exigua. *Bocc.* herb. in *Mus. H. Paris.*
Ic. *Sabb. hort. 3. t. 49 — Blackw. herb. t. 302* — Pulegium. *Matth. comm. 2. p. 65 — Dod. pempt. 282.*
b. hirsuta; caulibus floriferis foliis calycibus corollisque piloso-hirsutis, pedicellis dense villosis.
M. tomentella. *Link* in *Spr. s. veg. 2. p. 724 ?*

Ic. Pulegium tomentosum, minimum. *Bocc. pl. rar. t. 20!* — *Moris. hist. 3. s. 11. t. 8. f. 5.*

In campis humentibus apricis ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Lipari*, *Panaria*, *Pantellaria*, *Maretimo*, *Favignana*: varietas *b.* magis rara, et in submontosis potissimum occurrit; *bosco della Colomba* (*Gasparrini*).

Majo, Junio. ♃

Caules floriferi pro loci natura palmares vel pedales, simplices vel ramosi: *folia* caulina nunquam ovato-suborbiculata, sed semper oblongo-elliptica, superne obiter serrata, hinc inde pellucido-punctata: *calyces* inter strias glandulis aureis conspersi, ut in nonnullis praecedentibus: *corollae* purpurascentes, sat raro albae: *verticilli* superiores approximati, bracteis longiores, omnes densi et multiflori.

M. tomentella Link differre videtur a var. *b.*, foliis suborbiculatis, caule superne villoso-tomentoso, bracteolarum praesentia; et *M. pulegium b. eriantha Dec. fl. fr. supp. p. 400*, foliis glabris. An ejusdem speciei varietates?: siquidem in eadem planta vidi caules superne ac calyces fere villoso-tomentosos, villoso-hirsutos, et hinc inde villosos; praeterea etiam pubescentia pro locorum natura et ariditate valde in hac specie variat.

---

† 6. *M.* GENTILIS. *Lin. sp. pl. 805* — *Ucria H. Pan. p. 245* — *Guss. pr. 2. p. 91.*

M. floribus verticillatis, foliis ovatis acutis serratis, staminibus corolla brevioribus.

In locis humidis (*Ucria*).

† 7. *M.* GRAVEOLENS. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVI* — *Guss. pr. 2. p. 92.*

M. spicis paniculatis cylindraceis, floribus sessilibus, calycibus pubescentibus, bracteis lineari-setaceis calyce duplo longioribus, caule erecto ramoso tomentoso, foliis cordato-oblongis mucronatis remote serratis pubescentibus subtus cinereo-tomentosis.

In Sicilia (*Presl*).

Plures certe *Menthae* species adhuc in Sicilia extant, nam earum florescentia serotina illas in locis natalibus inspicere vetat; quod etiam pro nonnullis aliis plantis autumnalibus accidit.

GLECHOMA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 970 — *Juss. 113.*

Cal. tubulosus, striatus, subaequaliter 5-dentatus; fauce nuda. *Cor.* labio superiore emarginato; inferiore 3-fido, lacinia intermedia majore emarginata; tubo longe exerto. *Anther.* singulum par in formam crucis connivens (*Herba* perennis, repens: *folia* crenata; *flores* coerulei, axillares).

1. *G.* HEDERACEA. *Lin. sp. pl. 807?* — *Ucria H. Pan. p. 245* — *Guss. pr. 2. p. 92.*

G. pubescens, stolonibus reptantibus, foliis cordatis dentato-crenatis, stolonum reniformi-orbiculatis, caulium floriferorum ovato-orbiculatis, floribus axillaribus secundis 1-4, calycinis dentibus subulatis.

Nepeta Glechoma. *Benth. lab. p. 485.*

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 8* — *Bull. herb. t. 251 ?* — *Lam. ill. gen. t. 505 ?* —Chamaeclema vulgare, medium. *Vaill. bot. par. t.6. f. 6*, quoad folia.
In nemoribus submontosis ; *Boschi di Valdemone.*
Martio, Aprili. ♃
Caules pilis patentibus ad angulos pubescentes; *folia* laete virentia, pilis brevibus sparsis villosa, subtus glabriuscula : *petioli* internodio breviores : *internodia* annulo ciliato distincta (*Scop.*) : *pedunculi* simplices vel ramosi, lin. longi, in medio vel ad divisionem *bracteolis* setaceo-subulatis brevibus instructi, in fructu demum deflexi : *calyces* pedunculis longiores, setis sparsis brevibus albidis hispiduli ; dentibus anguste lineari-subulatis: *corollae* coerulescentes; *labio* superiore emarginato, non bifido ; inferiore intus barbato, et punctis atropurpureis notato : *antherae* non cruciformes, sed oblongae et per paria approximatae, uti recte notat *Scop.* in *fl. carn. 1. p. 423*, cujus descriptio cum nostra planta exacte quadrat.
Icones *Bull.* et *Lam.* ob calycis dentes, et inde una cum illa *Sturmii* ob glabritiem a nostra recedunt ; haec vero posterior caeterum optima, praesertim si calycis dentes ut in n. c. ejusdem tabulae — Icon *Vaill. t.6. f. 4.* ob calycis dentes, *f. 5.* ob hirsutiem, *f. 6.* ob foliorum figuram, et tandem *f. 6*, et *5*, quoad floris magnitudinem cum nostra conveniunt — Icon et descriptio *G. hirsutae*, *Wald.*, et *Kit. pl. rar. Hung. 2. t. 119* differunt a nostra, hirsutie canescenti, petiolis internodio valde brevioribus, filamentis corollae labii superioris non striati incisuram non attingentibus, crenis foliorum callo albido destitutis ; sed dentes calycini uti in nostra. Denique haec ab omnibus citatis iconibus recedit antheris non cruciformibus. An specie propria, vel variabilis, an descriptio mala ?, et tunc non immerito a Cl. *Benth. l. c.* inter *Nepetas* relata.

LAMIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 971 — *Endl. gen. n. 3645.*

Cal. tubuloso-campanulatus, 5-10-nervosus ; dentibus subaequalibus, aristatis, apice patentibus ; fauce nuda. *Cor.* labio superiore fornicato-integro vel bifido ; inferiore breviore, 2-lobo ; fauce inflata, dilata, ta, utrinque in margine dentata. (*Anth.* extus hirsutae in nonnullis) *Sem.* triquetra, truncata. (*Herbae* foetidae, annuae, aut perennes, et basi suffrutescentes : *folia* (in siculis) crenata, dentata, aut serrata : *flores* albi, rosei, vel purpurei, verticillati).

* *Antheris glabris.*

1. *L.* PUBESCENS. *Sibth.* ex *Benth. lab. p. 515.*
L. adpresse pubescens, caule basi perennante deorsum piloso, foliis cordato-oblongis acuminatis basi truncatis, verticillis 8-12-floris, calycinis dentibus tubo corollae incurvo longioribus, corollae labio inferiore plicato (nigro-punctato), fauce utrinque unidentata.
L. rugosum. *Sibth.* et *Smith. fl. gr. 6. p. 45*, ac *pr. 2. p. 405*, et *Guss. pr. 2. p. 94* ; non *Ait.* — L. maculatum. *Ucria H. Pan. p. 246*, non *Lin.* ex loco — L. maculatum, minori folio, villosius, canescens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 44* — Galeopsis. *Cast. H. Mess. p. 38*, et — Urticamortua, albis maculis conspersa, nec non — U. lactea. *Cast. l. c. p. 47.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t.555* — L. purpureum, foetidum, folio subrotundo duplo majori recto. *Cup. panph. 2.t. 152* — L. subrotundo rugoso folio, flore rubro. *Bocc. mus. 2. p. 35. t. 23.*

b. caule elatiore, foliis fere omnibus cordato-oblongis, aristis calycinis longioribus (3-4 lin.)

L. maculatum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p.44,* et — L. purpureum, foetidum, folio subrotundo. *Cup. l. c. p. 106.*

In nemoribus, sylvis, vallibus, dumetis, locis humentibus depressis vel submontosis Siciliae; var. *b. Piana de' Greci.*

Aprili, Junio. ♃

Caules decumbentes, demum erecti, basi suffrutescentes, et ibi tantum ramosi ac aliquando radicantes: *folia* omnino fere sequentis, juniora saepius albo-maculata: *bracteae* lineares, acuminatae, tubo calycis longiores, valde ciliatae: *calyces* campanulati, hirsuti; dentibus ex lanceolata basi in acumen subulatum productis: *corollae galea* integra, purpurascens vel rosea, externe pilis longis obsita; *tubus* basi incurvus, versus dentes calycinos inferiores etiam incurvos inclinatus; *labium inferius* glabrum, profunde emarginatum, cum appendice lineari recurva interjecta, lobis lateralibus integris vel crenulatis: *stamina* villosa, sed *antherae* cum stylo glabrae — Variat magnitudine foliorum, calycinis dentibus plus minus longe aristatis.

Specimina *L. rugosi* herb. *Sibth.* et *Banks.*, et icon *fl. gr. l. c.*, optime cum nostro conveniunt, sed icon *Bocc.* in *pr.* a me citata ad aliam speciem spectat — Praeterea omni jure Cl. *Benth. l.c. L. rugosum Ait.* cum *L. maculato* associavit, et ab hoc nostro distinxit; si quidem in speciminibus *L. rugosi*, quae inde habui ex *H. Kew.* et ex *H. Chels.*, antherae sunt hirsutae! ; calycis dentes angustiores ac breviores, et habitus alienus — Icon *L. rugosi Reich. cent. 3. f. 264*, quam ad *L. rugosum* meum citavi, ex ipso auctore in *fl. germ. excurs. 1.p. 322*, ad *L. hirsutum Lam.* spectat. Confer quoque ipsum auctorem in *fl. germ. l. c.* ad finem generis.

2\. *L.* FLEXUOSUM. *Ten. fl. nap. 2.p. 19 — Spr. s. veg. 4. part. 2. p. 228 — Guss. pr. 2. p. 95.*

L. adpresse pubescens, caule basi perennante subflexuoso deorsum piloso, foliis cordato-ovatis grosse inaequaliterque dentato-serratis bidentatisque pilosiusculis, superioribus acuminatis, verticillis 5-18-floris, calycinis dentibus tubum corollae subaequantibus, corollae labio inferiore demum plicato.

Ic. *Ten. l. c. t. 52 — Reich. cent. 8. f. 948.*

In nemoribus montosis; *Etna al Milo, a Bronte, Francavilla, Floresta, Mandanici.*

Majo, Junio. ♃

Caules basi suffrutescentes, et ibi tantum ramosi ac radicantes, aliquando non flexuosi: *folia* saepius albo-maculata, superiora non infrequenter cordato-oblonga, dentibus acutioribus: *corollae* albae; *galea* integra, concolore, pubescente, non longe pilosa ut in praecedente; *labio* inferiore glabro, plano, demum replicato, punctis vel lineolis atropurpureis notato, cuneiformi, apice bilobo, cum interjecto denticulo, lobis denticulato-laceris; *fauce* utrinque 1-dentata: *stamina* villosa: *stylus* glaberrimus — *Antherarum* glabritie, a *L. albo* facillime distinguitur.

Species praecedenti quidem proxima; uti notat Cl. *Benth. lab. p. 515*, sed certe diversa floribus costanter albis, galea breviore, corollae tubo brevissimo, calycem non excedente; aliisque notis indicatis.

** *Antheris hirsutis.*

3. *L.* BIFIDUM. *Cyr. pl. rar. neap. fasc. 1. p. 22 — Willd. sp. pl. 3. p. 89 — Guss. pr. 2. p. 96.*

L. annuum pubescens vel glabratum, foliis cordatis pilosiusculis, inferioribus crenato-dentatis, superioribus inciso-serratis acuminatis approximatis, corollarum tubo erecto, galea bifida, laciniis integris divaricatis, fauce utrinque unidentata.

L. subrotundo majore folio, viride, pofundius circumscisso, flore candido. *Cup. H. Cath. p. 106*, ac *supp. alt. p. 44*, et — Idem minus, subrotundo folio. *Cup. l. c. supp. alt. p. 44.*

Ic. *Cyr. l. c. t. 7* — L. viridi-glabrum, alba linea per medium notatum. *Cup. panph. 2. t. 213*, et — L. foetidum, folio majori viridi profundius inciso, flore candido. *Cup. l. c. t. 151* ?

In herbosis humentibus apricis maritimis, vel submontosis; *Sagana, Busambra, Madonie, fra S. Gregorio e Capo di Orlando, S. Agata, sotto Naso, Patti, Torrenova, Messina: alle Giarre (Philippi): Monreale al Bosco di Renda (Parlatore).*

Martio, Aprili. ☉

Caules a basi ramosissimi, 4-10-pollicares: ramis divaricato-patentibus; centrali erecto longiore: internodio superiore valde elongato: *folia* plus minus pubescentia, virentia, vel albo-maculata: *verticilli* approximati: *calyces* saepius fusco-colorati; dentibus ovato-lanceolatis, aristatis, tubo corollae 4-5-lineari recto brevioribus: *corollae* albae, pubescentes; fauce ampliata; labii superioris porrecti laciniis obtusis, demum incurvis; labii inferioris concavis, conniventibus et integris: *antherae* lateritiae: *semina* nitida, cito decidua, basi fere cyato albo candido nitido brevissimo circumdata.

4. *L.* CRYPTANTHUM. *Guss. ind. sem. H. Reg. in Bocc. an. 1826*, et *pr. 2. p. 97.*

L. annuum pubescens, foliis cordatis glabriusculis, inferioribus dentatis, superioribus inciso-serratis approximatis acuminatis, corollis calyce inclusis.

L. folio subrotundo, profundioribus incisuris, alba linea per medium notato, humillimum. *Cup. H. Cath. p. 106.*

Ic. *Reich. cent. 8. f. 949 !* — L. alba linea notatum. *Cup. panph. 3. t. 48.*

In herbidis montosis: *Busambra, Madonie (Gasparrini) — Ustica al Nord del monte della Guardia di mezzo.*

Martio, Majo. ☉

Habitus omnino praecedentis, a quo nonnisi *foliis* glabriusculis, et corollis semper calyce inclusis discrepat. Hae semper brevissimae, etiam in plantis repetita vice cultis, et tantum lente conspiciendae — Confer *Reich. l. c. p. 5*; tamen Cl. *Benth. lab. p. 511* uti varietatem floribus clandestinis praecedentis hoc habet.

5 *L.* AMPLEXICAULE. *Lin. sp. pl. 809 — Ucria H. Pan. p. 246 — Guss. pr. 2. p. 97.*

L. annuum glabriusculum, foliis radicalibus petiolatis orbiculatis crenatis, caulinis superioribus sessilibus amplexicaulibus crenato-incisis lobatisve, calycibus dense villoso-hirsutis, dentibus lanceolatis acuminatis demum conniventibus, corollae fauce denticulis subdestituta, tubo recto.

L. foliis caulem ambientibus, minus. *Cup. H. Cath. p. 106*, et *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. *Fl. dan. t. 752 — Reich. cent. 5 f. 575* — Morsus gallinae, folio Hederulae, alterum. *Lob. ic. 466. f. 2.*

b. clandestinum; corollis calycem aequantibus. *Reich. cent. 8. p. 3 — Benth. lab. p. 311.*
Ic. *Reich. l. c. f. 950.*
In cultis, hortis, et in vineis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Lipari*: var. *b. Palermo*, *Messina alla Lanterna* = et in *Saline*, *Ustica*.
Februario, Majo. ⊙
Flores rosei, et unica tantum vice albos vidi, (*fondaco di Balici presso Bronte*); *tubus* rectus, elongatus; *galea* hirsuta, integra; lobi labii inferioris integri, concavi, superne uti faux albidi, et maculis purpureis notati; *faucis* margo subrevolutus, edentulus, vel dente minutissimo non reflexo instructus — Sub hyeme corollae vix explicatae et calyci subaequales, tamen *semina* perfecta; quae lineolis nitidis, vel punctis flexuosis exasperata sunt.

---

† 6. *L.* LAEVIGATUM. *Lin. sp. pl. 808 — Ucria H. Pan. p. 246 — Guss. pr. 2. p. 98.*
L. foliis cordatis rugosis, caule laevi, calycibus glabris longitudine corollae.
In oppido Ucriae et alibi (*Ucria*).

L. longiflorum non est Siciliae indigenum, uti nescio quo casu refert Cl. *Benth. lab. p. 510*, siquidem specimina, quae illi communicavi, ad plantas in Aprutio nec in Sicilia collectas spectabant.

† BETONICA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 973 — Juss. 114.

Cal. 5-aristatus; fauce nuda. *Cor.* lab. superius ascendens, planiusculum; inferius 3-fidum, lacinia media latiore; *tubus* cylindricus, gracilis.
† 1. *B.* FOLIOSA. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVII — Guss. pr. 2. p. 98.*
B. spica interrupta basi foliosa, bracteis calyceque hirsutis, corolla pubescente, galea emarginata.
B. purpurea. *Cup. H. Cath. p. 29.*
In Sicilia. ♃ (*Presl*)

STACHYS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 9714 — Juss. 114.

Cal. tubuloso-campanulatus, 5-10-nervius, subaequaliter 5-dentatus; fauce subnuda. *Cor.* labium superius fornicatum; inferius lateribus reflexum; lacinia intermedia majore, emarginata; tubo vix exerto, non ampliato. *Stam.* deflorata ad latera reflexa; *filamentis* nudis. *Styl.* subaequaliter bifidus. *Sem.* obtusa, non truncata. (*Herbae* annuae, aut perennes: *folia* dentato-crenata, vel serrata: *flores* verticillato-spicati (in siculis) purpurei vel rosei).
1. *S.* SYLVATICA. *Lin. sp. pl. 811 — Ucria H. Pan. p. 247 — Guss. pr. 2. p. 99.*
S. caule solido erecto petiolis pedunculis calycibusque patenter villoso-

hirsutis, foliis ciliatis petiolatis cordato-ovatis dentato-crenatis ... losis, verticillis distantibus sexfloris, dentibus calycinis lanceolatis subaristatis divaricatis.
Ic. *Fl. Dan. t. 1102 — Riv. t. 26*, optima.
b. glabrata. Guss. pr. 2. p. 99; calycibus bracteisque glabratis.
In sylvis umbrosis montosis, et in nemoribus Siciliae septentrionalis; *Madonie* (*Presl*): *Etna alla contrada del Sambuco* (*Cosentini*); *Boschi di Valdemone, Monreale, Sagana, Ficuzza, Polizzi*: *Cefalù a Gibilmanna, Castellobuono* (*Parlat.*)
Junio, Julio. ♃
Herba foetida, obscure virens: *radix* subrepens: *caules* 1-3-pedales, subsimplices: *folia* pallide virentia, distantia, longe petiolata, aliquando acuminata, crenata aut dentata: *verticilli* in spicam ½-1-pedalem interruptam dispositi, inferiores foliosi: *bracteae* ascendendo angustiores, oblongae, demum lineari-lanceolatae, supremae saepe absque floribus; omnes porro adpresse pubescentes, et pilis aliquot longis basi praesertim hinc inde obsitae: *calyces* breviter pedunculati, campanulati, pilis brevissimis glandulosis obsiti; in *a.* aliis longioribus eglandulosis intermixtis, qui in *b.* deficiunt, dentibus inaequalibus: *corollae* saturate purpureae, pubescentes: *semina* levia, nitida.
Varietas *b.* differt a specie villositate minore omnium partium, at praecipue bractearum et calycum; isti non nisi sub lente pilis brevissimis glandulosis puberuli conspiciuntur, et illius dentes latiores quam in specie sunt; caeterum omnino similes.

2. S. DASYANTHES. *Raf. prec. de decouv. p. 59 — Guss. supp. p. 193.*
S. caule erecto inferne adpresse pubescente, foliis crenato-dentatis superne obscure-virentibus pubescentibus, radicalibus oblongis basi oblique cordatis, subtus albido-arachnoideo-lanatis, inferioribus distantibus, dentibus calycinis pungentibus subaequalibus, galea villoso-lanata fornicata subintegra demum reflexa.
S. cretica. *Guss. pr. 2. p. 100*, non *Lin.* — S. major, germanica. *Cup. H. Cath. p. 208* — Pseudo-Stachys Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 19.*
Ic. *Walth. hort. t. 19 !* ex *Bertol.*
b. caule simplici humiliore, pilis patentibus sublanato-villoso, foliis superne villoso-lanatis obscure virentibus, calycis dente superiore reliquis latiore, galea saepius emarginata.
S. Salviae minoris folio. *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*
Ic. *Sabb. hort. 3. t. 40 ?*
In nemoribus, sylvis montosis vel submontosis, in collibus sterilibus: varietas *a. Palermo a S. Martino, alla Pizzuta, ne' monti della Piana de' Greci, S. Michele, Agosta, Siracusa, Lentini, Catania, Ragusa, Cassaro, Militello di Val di Noto*: *Cefalù nel bosco di Tordiemi* (*Parlatore*): varietas *b. Altavilla, Madonie, Mistretta, Boschi di Caronia, monte di Cammerata, Busambra*: *Isnello Heldr.*): *Monte delle Rose* (*Gasparrini*).
Junio, Julio. ♃
Species mire varians; occurrit siquidem *caule* simplici vel ramoso, patenter lanato-villoso, vel pilis omnibus adpressis, 1-2-pedali, stricto, vel basi ascendente: *foliis* vel utrinque virentibus, pubescentibus, vel subtus albido-villoso-lanatis, radicalibus 1-3-poll. longis, ½-1 latis, crenatis, vel crenato-dentatis, longe petiolatis; caulinis ascendendo brevius petiolatis, cordato-oblongis vel ellipticis, acutis vel obtusiusculis: *petiolis* omnino villoso-lanatis, vel a basi ad medium: *calycinis dentibus* plus minusque erecto-patentibus—

Constantes in specie sunt, *folia* radicalia basi oblique cordata et omnia manifeste crenato-dentata, crena ultima rotundata cum acumine, superne semper obscure virentia; *verticilli* multiflori; *bracteae* acutae, vel acuminatae, inferiores foliis conformes, verticillos 2-4-plo excedentes, superiores illos subaequantes; *bracteolae* lineares, angustissimae, villoso-lanatae, calycibus fere duplo breviores; *calyces* in fauce villis albis instructi; *corollae* pallide purpureae; *stamina* basi villosa; *semina* levia, fuscescentia.

S. biennis. *Reich. cent.10. f.1279*, quoad habitum huic similis — S. cretica *Sibth.* herb. et *Fl. gr. t. 558*, a planta sicula omnino aliena est, nam undique dense candido-lanata, fere ut in *Sideritide syriaca*. Specimen vero herb. *Lin.*, quamvis dubium, varietati *a.* quoad folia obscure virentia quodammodo proximum, nec Linneana descriptio in *H. Ups. p. 180*, et in *sp. pl. p. 812* multum dissimilis; siquidem » *planta lurida, hirta, absque lana alba* » potius cum planta sicula, quam cum graeca Sibthorpiana quadrat. Caeterum varietas *a.* inter *S. polystachyam Ten.*, et varietatem *b.* exacte media, et forsan *S. alba Mill.* in *Dict. enc. 7. p. 576*, ac *Barr. ic. 297* ab hac non diversa — Varietas *b.* absque nomine specifico inter *S. creticam*, et *S. lanatam* in herb. *Lin.* extat — Denique Cl. *Benth. lab. p. 536*, sub *S. germanica* hanc aliasque species certe distinctas associat.

3. S. SALVIAEFOLIA. *Ten. fl. nap. 2. p. 25*, et *syll. p. 261 — Spr. s. veg. 2. p. 737 — Guss. supp. p. 193.*

S. foliis oblongis obtusis crenatis supra villoso-canescentibus, subtus caule erecto simplici verticillisque spicatis incano-lanatis, dentibus calycinis longe spinosis conniventibus, galea villoso-lanata demum reflexa.

Ic. *Ten. fl. nap. t. 54* — Sideritis heraclea. *Columm. ecphr. 1. p. 128. t. 131*, quam male ad *S. heracleam* citavi.

In collibus aridis vulcanicis; *Felicuri.*

Majo, Junio. ♃

Habitus praecedentis, sed *caules* semper simplices: *folia* rugosiora, tenue crenata, basi vix cordata: *flores* paullo majores: *dentes calycis* exquisite spinosi: *tomentum* in omnibus partibus densius, et magis candidum.

S. italica, *Mill. dict. n. 3* in herb. *Lin.*, ac *Poir. dict. encyc. 7. p. 377* huic valde similis; sed *S. italica Jan* calycinis dentibus divaricatis, ac verticillis paucioribus confertioribus videtur procul dubio diversa.

4. S. HERACLEA. *All. fl. pedem. 1. p. 31 — Willd. sp. pl. 3. p. 100 — Guss. pr. 2. p. 101*, excl. syn. *Columnae* ad praecedentem spectante.

S. caule ascendente simplici villoso, foliis radicalibus oblongis crenatis basi oblique subcordatis rugoso-venosis utrinque villoso-sublanatis (obscure virentibus), verticillis remotis multifloris (6-10) villoso-hirsutis, calycinis dentibus ex ovata basi lanceolatis pungentibus, corollis externe villosissimis, galea fornicata subretusa.

Ic. *All. l. c. t. 84. f. 1.*

In argillosis collibus elatioribus; *Troina*, *Nicosia al Molino delle Mandre*, *Cesarò.*

Junio, Julio. ♃

Planta semper virescens, nunquam incana: *caules* 5-12-pollicares et ultra, plures ex eadem radice: *folia* radicalia 1 ½-2 ½ poll. longa, 1 poll. lata, juniora saepius albido-villosa et infima oblique cordato-ovata: *petioli* villoso-lanati: *verticilli* inferiores remotiores: *bracteae* ovatae, acutae, vel acuminatae, inferiores

crenatae, verticillis longiores; superiores integerrimae, illos non excedentes: *bracteolae* lineari-lanceolatae, calycibus breviores: *calyces* virentes, vel apice purpurascentes, exquisite nervosi, tubuloso-campanulati; dentibus tribus superioribus latioribus, omnibus aristatis; tubo subnudo: *corollae* purpureae, majusculae, ad faucem albidae et purpureo-maculatae; tubo parum exerto, glabriusculo: *semina* virentia, levissima: *odor* foetidus — Aliquando in verticillis inferioribus duo flores tantum adsunt.

Descriptio *S. phlomoides*, *Willd. en. H. Ber. supp. p. 41*, uti recte observat *Link* in *en. alt. H. Ber. 2. p. 109*, cum hac nostra ex asse quadrat. At *S. obliqua Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. 2. t. 133*, secus ac opinatur Cl. *Spr.* in *s. veg. 2. p. 736*, et *Benth. lab. p. 534* ab hac videtur differre; *habitu*; *foliis* latioribus, brevioribus, obtusioribus; *corollis* sulphureo-flavis.

5. S. ARENARIA. *Vahl symb. 2. p. 64 — Guss. pr. 2. p. 102.*

S. villoso-pilosa, caule ramoso ascendente, foliis subrugosis a medio ad apicem dentato-serratis obtusis, radicalibus oblongis petiolatis, caulinis cuneato-oblongis in petiolum attenuatis, verticillis remotis 4-6-floris, calycibus hirsutis, dentibus pungentibus divaricatis, galea villosa emarginato-bifida, laciniis rectis obtusis.

Ic. *Desf. atl. 2. p. 21. t. 126*, etiam ex herb! — Sideritis Salviae foliis primis, secundis resectis, purpurea. *Cup. panph. 1. t. 74.*

In campis, collibus, et in arenosis submontosis Siciliae meridionalis; *Comiso, pianure sotto Chiaromonte, S. Michele, Caltanissetta, Pietrapersia, Piazza, Aidone.*

Aprili, Majo. ♃, et basi fere ♄

Caules basi suffruticulosi, caespitosi; floriferi 1-1 ½ pedales, superne graciles, et fere virgati: *folia* virentia, 1-2-pollicaria, 3-6 lin. lata, illis *S. rectae* similia; caulina aliquando fere praemorsa: *verticilli* per poll. 2-3 invicem distantes: *bracteae* inferiores foliis conformes, verticillos excedentes; superiores ovatae aut lanceolatae, acutae, integrae, calyces subaequantes: *bracteolae* parvae, setaceae, spinosae, brevissimae, saepe obliteratae, aut eorum loco calyces abortivi: *calyces* subsessiles, tubulosi, 3-4-lineares, obsolete nervosi, saepe fusco-purpurei; dentibus subaequalibus, duobus inferioribus et superiore potissimum recurvis: *corollae* purpureae; tubo incluso; galea una cum labio inferiore villosa, lata, fere obovato-cuneata, semper bifida; laciniis obtusis: *semina* levia.

Folia in plantis siculis nunquam basi sublanata, uti ex *Spr. s. veg. 2. p. 733*, nec *calyces* villosissimi, sed potius hirsuti. Praeterea ab icone *Desf.* recedit *verticillis* remotioribus; *foliis* a medio ad apicem dentato-serratis, nec usque fere ad basim crenatis, caulinis basi magis angustatis; sed specimina nonnulla ipsius herbarii non differunt a nostra.

6. S. HIRTA. *Lin. sp. pl. 813 — Guss. pr. 2. p. 103.*

S. hirsuto-pilosa, caule erecto ramoso, foliis cordato-ovatis crenatis, verticillis subremotis sexfloris, calycinis dentibus aristatis subpungentibus, galea bifida, laciniis divaricatis reflexis anguste linearibus obtusis.

Tetrahitum hirtum. *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 104* — Marrubium nigrum, rotundifolium. *Cup. H. Cath. p. 133.*

Ic. *All. ped. t. 2. f. 3* — S inscripta. *Reich. Hort. 1. p. 28*, et *68. t. 40* etiam ab ipso, — Sideritis hirsuta, Menthaefolio purpurascens. *Cup. panph. 2. t. 217* — Ocymastrum valentinum. *Clus. hist. 2. p. 42!*

In arvis et inter segetes in Sicilia.

Martio, Majo. ☉

Caules aliquando basi ascendentes, 5-12-pollicares; *rami* semipatentes: *folia* subrugosa, inferiora longius petiolata; superiora subsessilia, 6-15 lin. longa, 4-12 lin. lata, omnia obtusa ac virentia: *verticilli* inferiores remotiusculi: *bracteae* inferiores foliis conformes, verticillis longiores; superiores ovales, acutae, apice serratae aut integrae, demum deflexae, calyces subaequantes: *bracteolae* angustissimae, brevissimae, vel obsoletae et calyces abortivi in eorum loco, ut in praecedente: *calyces* campanulati, subsessiles, 3-4-lineares, fere 5-fidi; dentibus divaricatis, subaequalibus, attenuato-aristatis: *corollae* galea ascendens, angusta, alba, intus rubro-striata; labium inferius ochroleucum, rubro-lineato-punctatum; tubo incluso: *semina* ovoidea, fusca, tuberculis scabra.

An ob bracteolas saepe obliteratas, *Lin. l. c.* flores absque involucro describit? — Icon *Clusii* optima si galeam excipias, quae fere integra depicta; illa vero *Reich.* differt *habitu*, *caule* robustiore, *foliis* cordato-oblongis, *calycis dentibus* brevius aristatis, *corollae* labio inferiore duplo majore.

7. S. ARVENSIS. *Lin. sp. pl. 814* — *Ucria H. Pan. p. 247* — *Guss. pr. 2. p. 103.*

S. caule erecto debili hirsuto, foliis petiolatis cordato-ovatis obtusis crenatis subpilosis, verticillis 4-6-floris superioribus approximatis, calycis hirsuti dentibus lanceolatis breviter aristatis ciliatis corollam subaequantibus.

Trixago arvensis. *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 102* — *T. colorata*, caule erecto ramoso, verticillis 4-floris, floribus pedicellatis nutantibus, dentibus calycis colorati linearibus corolla brevioribus. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVII?* — Sideritis Alsinae Trixaginis folio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 83.*

Ic. *Fl. dan. 587.*

In campis, et in agris herbidis calcareis vel arenosis; *Palermo*, *Piana de' Greci*, *Amorosa al sud di Busambra*, *Messina*, *Itala*, *Milazzo*, *Patti* = et in *Ustica al N. della Guardia di mezzo*, *Alicuri all' Ilice*, *Felicuri*, *Lipari a quattro pani*, *Pantellaria*.

Februario, Martio. ⊙

Caules saepe purpurascentes, 2-8-pollicares; semper erecti; *ramis* brachiatis, inferioribus saepius patulis: *folia* pallide virentia, 6-8 lin. lata, 8-10 lin. longa, praecedenti similia, sed minora; superiora subsessilia: *bracteae* inferiores foliis conformes, calyces superantes; superiores ellipticae, illos subaequantes, in fructu declinatae: *calyces* breviter pedunculati, ut plurimum purpurascentes, campanulati, fructiferi horizontales vel declinati; dentibus ovato-lanceolatis, ciliatis, breviter aristatis, in fructu patulis; fauce pervia: *corolla* parva, dilute purpurascens; labio superiore integro, obtuso, externe hirsutiusculo; inferiore sparse purpureo-punctato, trilobo; lobo medio obovato, concavo, subemarginato; lateralibus brevioribus, angustioribus, obtusis, aliquando emarginatis: *semina* nigra, sub lente sparse verruculosa.

T. colorata Presl l. c. ab hac mihi non videtur differre, quamvis icon *Fl. dan.* quoad habitum nonnihil a nostra recedat.

MARRUBIUM.

Benth. lab. p. 585. n. 81.

Cal. tubulosus, 5-10-nervosus; dentibus 5-10, subspinosis, subaequalibus, anguste linearibus, erectis vel demum patentibus. *Cor.* tubus inclusus; labium superius erectum, subplanum, integrum, vel 2-fidum; inferius patenter trilobum, lobo medio majore. *Stam.* inclusa. *Sem.* obtusa, non truncata. (*Herbae* perennes: *folia* rugosa, dentato-crenata: *flores* albi, verticillato-spicati, bracteolis numerosis subulatis suffulti).

1. *M.* VULGARE. *Lin. sp. pl. 816 — Ucria H. Pan. p. 249 — Guss. pr. 2. p. 104.*

M. caule erecto lanato, foliis suborbiculato-ovatis venoso-rugosis irregulariter crenatis undulatis utrinque flocceso-villosis supra viridi-canescentibus, subtus albidis, dentibus calycinis 10 uncinatis bracteisque subulatis dense villosis.

M. album, vulgare. *Cup. H. Cath. p. 138 — Cast. H. Mess. p. 14.*

Ic. *Fl. dan. 1036 — Bull. herb. t. 165 — Plenk off. t. 487 —* Marrubium. *Matth. comm. 2. p. 182 — Dod. pempt. p. 87.*

b. caule obtuse tetragono dense lanato, foliis subrugosis pubescentibus utrinque fere concoloribus canescentibus.

c. foliis junioribus utrinque cauleque inferne dense tomentoso-lanatis incanis.

M. album, villosum. *Bauh. pin. 230*, et *prod. 110.*

In ruderatis ubique: varietas *a.* praesertim in locis a mare dissitis, et in pagis submontosis in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Favignana*: varietas *b. Palermo* ad vias: varietas *c.* in ruderatis maritimis, *Prizzi* (*Gasparrini*), *Patti*, *Milazzo*, *Barcellona* = et in *Lampedusa.*

Martio, Junio. ♃

Caules ramosi, pedales et ultra: *folia* saepius undulato-plicata, inferiora petiolata, superiora non cordata, basi trinervi-cuneata: *verticilli* multiflori, remoti: *bracteae* foliis conformes, verticillis longiores, demum deflexae; superiores ellipticae, subsessiles: *bracteolae* anguste lineares; apice subulato, subrecurvo vel uncinato, ac uti in dentibus calycinis glabro et flavescente: *calyces* fasciculo pilorum clausi, qui breviores quam in sequente; tamen dentes calycini in utrisque patentes: *corollae* albae, parvae, externe pubescentes; labio superiore 2-fido; laciniis anguste linearibus, obtusis, saepe divaricatis; labii inferioris lobo medio crenulato: *stamina* ac *pistillum* inclusa: *odor* totius plantae gratus.

Folia juniora in var. *c.* ita tomentosa aliquando sunt, ut illa *M. pseudo-dictamni* quodommodo aemulantur — M. vulgare *Hoff.*, et *Link fl. port. 1. p. 116* ad varietatem *c.*, vel ad sequentem spectare videtur; quae varietas, quoad folia juniora etiam illam speciem refert.

2. *M.* APULUM. *Ten. fl. nap. pr. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 105.*

M. caule erecto densissime lanato, foliis cordato-suborbiculatis irregulariter crenatis plicato-undulatis utrinque incanis supra flocceso-lanatis, subtus dense tomentoso-lanatis, dentibus calycinis 10 uncinatis bracteisque subulatis dense villosis.

M. vulgare *y*, foliis minoribus suborbiculatis densissime tomentosis candidissimis. *Desr.* in *dict. enc. 3. p. 718 ? —* M. vulgare *b.* lana-

tum. *Benth. lab. p. 591* — M. album, candidissimum, et villosum. *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*, et *Coroll. p. 12.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 154.*

In ruderatis maritimis Siciliae meridionalis ; *Girgenti*, *Siculiana*, *Montallegro* = et in *Lipari alle terre rosse*, *Maretimo*, *Favignana*, *Lampedusa*.

Martio, Julio. ♃

Habitus omnino praecedentis, a quo differt ; *foliis* magis tomentoso-lanatis, margine plicato-undulatis, et habitu. An varietas ?, uti etiam putat Cl. *Benth. l. c.*

---

† 3. *M.* PEREGRINUM. *Lin. sp. pl. 815* — *Guss. pr. 2. p. 107.*

M. foliis ovato-lanceolatis serratis, calycum denticulis setaceis.

Ic. M. alterum, pannonicum. *Clus. hist. 2. p. 34.*

In Sicilia ex *Lin.* ♃

† 4. *M.* SUPINUM. *Lin. sp. pl. 815* — *Ucria H. Pan. p. 248* — *Guss. pr. 2. p. 108.*

M. dentibus calycinis setaceis rectis villosis.

In Sicilia ; *Sciacca* loco dicto *la pirrera* (*Ucria*).

BALLOTA.

Benth. lab. p. 529. n. 82.

Cal. infundibuliformis, vel hypocrateriformis, 10-nervius ; dentibus 5-10, basi dilatatis, vel in limbum orbiculatum patentem connatis. *Cor.* tubus subinclusus ; labium superius erectum, subconcavum, apice emarginatum, vel 4-dentatum ; inferius 3-lobum, lobo medio majore emarginato. *Stam.* exerta. *Sem.* apice obtusa, non truncata. (*Flores* purpurei, raro albi : *odor* ingratus, reliqua ut in *Marrubio*).

1. *B.* FOETIDA. *Lam. fl. fr. 2. p. 552* — *Hoffm.* et *Link fl. port. 1. p. 114.*

B. foliis ovatis dentato-serratis acutiusculis, inferioribus cordatis, superioribus basi subattenuatis cauleque hirsuto-pubescentibus, verticillis dimidiatis, calycis infundibuliformis fauce pervia, dentibus ovatis carinato-recurvis mucronatis, galea emarginata.

B. nigra. *Lin. sp. pl. ed. 1. p. 582* — *Guss. pr. 2. p. 108* — *Ucria H. Pan. p. 248* — Marrubium nigrum, foetidum. *Cup. H. Cath. p. 138.*

Ic. *Reich. cent. 8. f. 1041*, et *Lam. ill. gen. t. 508. f. 1*, optimae — Ballote, sive Marrubium nigrum. *Dod. pempt. 90.*

b. flore albo.

B. alba. *Lin. sp. pl. ed. 2. p. 814.*

Ic. Ballote. *Cam. epit. 572.*

c. canescens ; caule foliisque dense villoso-canescentibus, floribus amoene purpureis.

In ruderatis, in sylvaticis, ad sepes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Panaria*, *Favignana*, *Pantellaria* : varietas *b. Castellobuono*, *Caltanissetta*, *Spaccaforno* : var. *c. Monte Catalfano alla Bagheria.*

Aprili, Octobri. ♃

Caules plerumque caespitosi, 1-2-pedales, valde ramosi : *folia* virentia, in *b.* canescentia, aliquando irregulariter dentato-crenata, sub-

tus albidiora : *bracteae* verticillos dimidiatos excedentes, demum saepe reflexae : *bracteolae* lineari-setaceae, muticae, hirsutae : *corollae* in *a*. et in *c*. purpurascentes, tubo calycem parum excedente ; labio superiore pilis albis obtecto ; inferiore ac tubo glabrato : *filamenta* cum *stylo* purpurascentia, antheris atropurpureis : *semina* levia, nigra.

In *a*. et in *b*. pubescentia variat, nam aliquando folia et caules per aetatem glabrati.

2. *B. SAXATILIS*.

B. foliis cordatis ovatis inaequaliter crenatis planis utrinque cauleque erecto molliter denseque villosis virentibus, verticillis hirsutis, bracteolis linearibus aristatis, calycum limbo patente 10-dentato, dentibus bracteisque anguste linearibus aristatis (non uncinatis), galea quadrifida dentata.

B. hispanica. *Benth. lab. p.597*, quoad plantam italicam! — Marrubium saxatile. *Raf. prec. des decouv. p. 38* — M. hispanicum. *Guss. pr. 2. p. 106*, non *Lin.* — *Link en. alt. H. Berol. 2. p. 112*, ex calycis descriptione — M. hirsutum. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 326* ? — M. rupestre. *Biv. man. 2. p. 1* — *Guss. pl. rar. p. 240* — M. nigrum, saxatile, albidum, oblongo acuminato folio, non raro maculato, villosum. *Cup. H. Cath. p. 138*, et *supp. alt. p. 63* — M. candidum, villosum. *Cast. H. Mess. p. 14*, ex *Cup. l. c.*

Ic. *Biv. l. c. t. 1.* optima — M. saxatile, albidum, villosum, foetidum. *Cup. panph. 2. t. 133*, ex *Biv.* — *Bon. t. 13* — *Raf. t. 111. f. 1*, et — M. nigrum, alpinum, saxatile, albidum. villosum, maculatum. *Cup. l. c. t. 138* — Pseudo-dictamnum, seu Marrubium nigrum. siculum, Galeopsidi Anguillarae respondens. *Bocc. mus. p. 131. t. 114*, icon mala quoad folia, et quae nonnisi ex loco natali huc referenda — M. album, rotundifolium, hispanicum. *Herm. par. t. 201* ?

b. inodora ; foliis obscure virentibus, verticillis approximatis, bracteolis lanceolatis, dentibus calycinis erectiusculis.

In saxosis aridis submontosis, vel maritimis ubique in Sicilia ; varietas *b. Bafia*, *Noara*.

Aprili, Augusto. ♃, et basi ♄

Caules basi suffrutescentes, erecti, ramosi, 2-3-pedales : *folia* ½-1 ½ poll. lata, 1-3 poll. longa ; inferiora longius petiolata, latiora ac breviora, omnia obtusa : juniora utrinque, adulta vero subtus tantum subcinerea : *verticilli* multiflori, densi, non dimidiati, approximati vel remoti : *bracteae* verticillis longiores, demum deflexae ; superiores ovato-lanceolatae : *bracteolae* anguste lineari-lanceolatae, aristatae, calyces subaequantes : *calyx* exquisite 10-nervius, hypocrateriformis ; dentibus brevibus, arista recurva, sed non uncinata terminatis ; alternis paullo minoribus ; fauce villis clausa ; tubo calycem vix aequante : *corollae* purpurascentes ; labio superiore recto, albido, longe villoso ; inferiore punctis purpureis notato, tripartito ; laciniis lateralibus margine subtus reflexis ; intermedia obcuneiformi, productiore, profunde 2-loba, denticulata : *stamina* laete purpurea ; *antheris* lutescentibus : *pistillum* albidum, staminibus duplo brevius : *semina* oblonga, subtriquetra, fusca.

In *b*. habitus et color alienus ; pubescentia brevior, ac densior ; calyces profundius sulcati ; dentium aristae breviores, minus divaricatae, imo cum dente ipso fere erectae, non etiam ante anthesim patentes, ut in illo, et corollae angustiores ; praeterea folia graveolentia in *a*., inodora in *b*. — Utraeque propter calycis faucem villis clausam, et tubum fere inclusum inter *Marrubium* et *Ballotam* tenent medium — Icon *Cup. panph. 2. t. 133*, quae citatur a *Biv.*,

in exemplari quo usus sum desideratur — M. hispanicum *Desr.* in *dict. enc.* 3. *p.* 719, differt quoad descriptionem a nostro, foliis orbiculatis subrugosis, bracteis oblongis, calycinis dentibus acutis, non vero aristatis — *M. cinereum Desr. l. c.*, et *Hoffm.* ac *Link fl. port.* 1. *p.* 117. *t.* 8 (quod cum *M. hispanico* associatur a *Cl. Spr.* in *s. veg.* 2. *p.* 740) foliis suborbiculato-cordatis, nunquam apice productis, et calyce a nostro recedit, sed habitus in utrisque idem — *M. hispanici* duo exemplaria inter se distincta in herb. *Lin.* vidi. Alterum ex *H. Upsal.*, quod confer, in quo calycis dentes mutici et valde explanati; alterum ex *H. Cliff.*, quod magis nostro affine, sed calycibus non aristatis quoque alienum, et cum istis etiam descriptiones *Lin. ll. cc.* (quas confer) conveniunt: proinde nescio quo jure Cl. *Benth. l. c.* haec omnia pauci perpendens *M. hispanicum Lin.* cum ! cum hoc associaverit — In *M. hispanico Desf. herb. atlant.* folia rotundiora, calyces inferne valide nervosi ac glabri, et huic affine mihi visum est *M. hispanicum Cambess. fl. bal.* ex ejus herbario — Denique *M. hirsutum Willd.*, cujus synonymon nonnulli nostrum faciunt (*Reich. fl. germ. excurs.* 1. *p.* 326), si idem ac *M. crispum*, uti asserit Cl. *Link* in *l. c.*, a planta sicula procul dubio alienum est — Varietas *b.* ulterius observanda, et forsan species propria.

+ LEONURUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 977 — Endl. gen. n. 3647.

Cal. 5-dentatus. *Cor.* labium superius planum, integrum; inferius 3-partitum, lacinia media indivisa.

+ 1. *L. Cardiaca. Lin. sp. pl.* 817 — *Ucria H. Pan. p.* 249 — *Guss. pr.* 2. *p.* 109.

L. foliis caulinis lanceolatis trilobis.

In Sicilia; *Palermo alla scala de li Muli* (*Ucria*).

PHLOMIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 978 — Endl. gen. n. 3664.

Cal. tubulosus, angulatus, 10-nervius, aequaliter 5-dentatus. *Cor.* labium superius fornicatum, compressum, villosum, incumbens; inferius patens, 3-fidum. *Stam.* exerta. *Sem.* obtusa. (*Frutices* vel herbae perennes: *folia* integra, aut (in siculis) crenata, rugosa: *verticilli* multiflori: *flores* flavi, vel rosei)

1. *P. fruticosa. Lin. sp. pl.* 818 — *Ucria H. Pan. p.* 250 — *Presl del. pr. p.* 81 — *Guss. pr.* 2. *p.* 109.

P. incano-tomentosa, foliis subtus incanis supra viridulis rugosis ovato-oblongis crenulatis, inferioribus subcordatis, superioribus basi rotundata subcuneatis, bracteolis lanceolatis acuminatis externe ciliato-villosis calycem luteo-virentem subaequantibus, dentibus calycinis truncatis mucrone rigido brevi patente subrecurvo instructis.

Salvia sylvestris, Verbasci foliis latis. *Cup. H. Cath. p.* 195 — Verbascum sylvestre. *Cast. H. Mess. p.* 47.

Ic. *Sibth. fl. gr. t.* 565, sed calycibus et colore tomenti recedere videtur — Verbascum sylvestre, alterum. *Dod. pempt. p.* 146.

*

b. montana; foliis supra virentibus, bracteis lineari lanceolatis calycibusque incano-villoso-lanatis.

Varietas *a.* in collibus saxosis sterilibus maritimis; *Sciacca*, *da Montallegro ad Agosta*, *Giarre*, *S. Alessio*, *capo di Taormina*, *Militello di val di Noto*, *Cassaro*, *Caltagirone*, *Furnari*; var. *b.* in apricis aridis montosis, *Mandanici*, *Bafia*.

Aprili, Junio. ♄

Caules fruticosi, valde ramosi, erecti, 2-5-pedales, una cum foliis et petiolis pubescentia albida stellata obducti: *petioli* canaliculati, marginati: *folia* tactu mollissima; inferiora longius petiolata; superiora subsessilia, obtusa vel acutiuscula, saepe latiora: *verticilli* densi, multiflori, aut unicus terminalis, vel ut plurimum duo, raro tres, ultimo tunc hebetato: *bracteae* calyces valde superantes: *bracteolae* exteriores aliquando ovato-lanceolatae, 2-3-lin. longae, interne glabratae, externe villoso-hirsutae ac canescentes: *calyces* sessiles, 6-8-lineares, fere tubuloso-campanulati; mucrone dentium brevi, fuscescente: *corollae* majusculae, flavae; galea praesertim pilis stellatis tecta, ac fere lanata, apice tridentata; labio inferiore plano, pallido, lato, emarginato, dente utrinque unico lanceolato: *filamenta* in medio barbata: *stylus* glaber.

Folia etiam in *a.* supra pallidiora, sed non ita virentia ut in *b.*, et magis tomentosa: in *b.* subtus fere tomentoso-lanata; *bracteolae* in *a.* lanceolatae et latiores; in *b.* fere lineares, et vix lineam latae, una cum calycibus incanae, dum in *a.* pallide ex luteo-virentes sunt; tamen in utrisque calycibus aequales, vel breviores; *filamenta* in *a.* minus barbata — Varietas *b.* affinis *P. ferrugineae Ten.*, sed ab illa certe distincta, et quoad calycis hirsutiem *P. creticam* refert — Iconem *P. fruticosae, Duham. arb. ed. nov. v. 6. t. 40*, potius ad *P. ferrugineam* spectare arbitror.

2. *P.* HERBA VENTI. *Lin. sp. pl. 819 — Ucria H. Pan. p. 250 — Guss. pr. 2. p. 110.*

P. caule herbaceo brachiato hirsuto, foliis obiter crenato-dentatis serratisque supra glabriusculis nitidis, subtus pilis stellatis brevibus subhirsuto-tomentosis, radicalibus caulinisque inferioribus petiolatis ovato-oblongis, superioribus bracteisque oblongo-lanceolatis, calycinis dentibus patentibus bracteolisque setaceo-subulatis hirsutis.

Herba venti Monspeliensium. *Bauh. hist. 3. p. 854* — Marrubium nigrum, longifolium. *Cup. H. Cath. p. 138.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 565*, optima. — *Sabb. hort. 3. t. 17*, mediocris — Herba venti. *Lob. ic. 532.*

In collibus, et in campis argillosis, nec non in submontosis; *Val di Mazzara*, e *Val di Noto*, *Bronte*, *Troina.*

Majo, Junio. ♃

Caules 1-2-pedales, erecti, patenter et brachiato-ramosi: *folia* 3-5 poll. lata, acuta vel obtusiuscula, subtus plus minus albida; superiora utrinque concoloria, virentia, breviter petiolata; omnia demum subcoriacea: *verticilli* numerosi, multiflori, supremo saepe hebetato: *bracteae* illos excedentes: *bracteolae* calycibus subaequales: *calycis* tubus 5-6-linearis; dentibus uti bracteolis pilis patentibus hispidis: *corollae* roseae, vel purpureae; galea retusa, externe pilis brevibus stellatis hirsuta: *filamenta* in medio barbata.

Haec nostra cum descriptione *Bauh. l. c.* adamussim quadrat, et ab illa plurium auctorum recedit foliis supra fere glabris, subtus minus hirsutis. Confer *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 115.*

ORIGANUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 981 — Juss. 115.

Cal. tubulosus, nervosus, 5-dentatus, vel dimidiatus. *Cor.* labium superius erectum, planum; inferius 3-partitum; laciniis subaequalibus; tubo calycem subaequante. *Stam.* exerta, distantia. *Flor.* in spicam veluti strobilaceam ob bracteas imbricatas collecti. (*Herbae* perennes, aut basi suffrutescentes: *folia* aromatica, integra, vel dentato-serrata: *flores* albi, aut ex albo-rosei).

* *Calycibus tubulosis.*

1. *O. virens. Hoff.*, et *Link fl. port. 1. p. 119 — Spr. s. veg. 2. p. 717 — Guss. pr. 2. p. 111.*

O. foliis ovatis vel ovato-oblongis obsolete serratis, junioribus cauleque erecto piloso-hirsutis glabratisve, spicis oblongis (brevibus) dense glomeratis, glomerulis corymboso-paniculatis, bracteis ovalibus acutis glabris (virentibus) subciliatis, calyce glanduloso longioribus.

O. smyrneum. *Guss. cat. H.R. in Bocc. p. 45*, non *Lin.* — Origan a fleurs carnees du Jardin. *Tourn.* herb. *in Mus. H. Paris.*, et — O. orientale, foliis Brunellae, supinum et repens. *Tourn. herb.* apud *Juss.* — O. sylvestre, album. *Cup. H. Cath. p. 159* — O. sylvestre. *Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. *Hoff.* et *Link l. c. t. 9 — Brot. fl. lusit. 2. t. 112.*

In collibus aridis, et in submontosis in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Felicuri sul monte*, *Lipari.*

Junio, Julio. ♃

Caules erecti, 1-1 ½ pedales, inferne simplices: *folia* subtus glandulis impressis notata; radicalia, et caulina infima suborbiculata, reliqua exacte ovata vel elliptica, obtusa aut acutiuscula; omnia obsolete serrata: *spicae* semipollicares, graciles, in apice ramorum et caulis plus minusque confertae: *bracteae* concaviusculae, obovato-oblongae, obtusiusculae, glaberrimae, ad apicem subciliatae, calycibus duplo fere longiores, saepius ad faciem internam glandulis impressis notatae!: *calyces* obsolete nervosi, hirsutiusculi, glandulis elevatis (non impressis) conspersi, aequaliter et acute 5-dentati; fauce villis clausa: *corollae* candidae, vel ex albo-roseae, externe puberulae; labio superiore emarginato; inferiore 3-lobo; lobis obtusis, medio longiore: *filamenta* et *pistillum* corollis concoloria; *antheris* albido-carneis, demum fuscis.

Habitus *O. vulgaris*; a quo differt, spicis gracilioribus, longioribus; bracteis virentibus non coloratis, calyce glanduloso duplo fere longioribus, non subaequalibus — Icon *Fl. port.* a plantis siculis recedit foliis magis dentatis, bracteisque acutioribus, spicis longioribus; caeterum omnino similis.

2. *O. macrostachium. Hoff.* et *Link l. c. p. 120 — Guss. pr. 2. p. 112.*

O. foliis ovato-ellipticis subintegerrimis glabriusculis, spicis tetragonis elongatis pedunculatis oppositis ternisque subaggregatis, bracteis ovalibus glabris ad apicem saepe ciliatis calyce glanduloso longioribus.

O. creticum. *Duby bot. gall. 1. p. 375*, an et *Lin.*? — O. heracleoticum, paullo humilius. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — O. heracleoticum. *Cast. H. Mess. p. 17.*

Ic. *Hoff.* et *Link l. c. t. 10.* — O. creticum. *Savi mem. sull' Orig. p. 6. t. 1. f. 2 ?* — O. heracleoticum. *Matth. comm. vol. 2. p. 60* — *Lob. ic. 492*, omnino ex spicarum forma, et habitu.

In collibus aridis, et in montosis: *Madonie alle falde di Monte Scalone (Gasparrini)*; *Boccadifalco*, *Pizzuta*, ec.

Junio, Julio. ♃

Habitus et *folia* praecedentis; sed spicae pollicares, tetragonae, laxiusculae, pedunculatae; *pedunculis* 1-2 lin. longis. — *O. megastachium Link en. alt. H. Ber. 2. p. 114* differt ab hoc, *caule* hirsutiore, *foliis* pubescentibus — Specimina *O. heracleotici* in herb. *Tourn.* et *Sibth.* differunt ab hoc, foliis ac pedunculis hirsutioribus, bracteis et calycibus hirsutis; istis bracteas superantibus, et exquisite nervosis, sed in utrisque ad faucem barbatis — *O. heracleoticum Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 318*, ad varietatem *prysmaticam O. vulgaris* a Cl. *Benth.* refertur — Nonnulli ab *O. vulgari* hoc et praecedens non separant, a quo certe distinctae species notis indicatis — Interim si aliquis noscere cupiat quanta et quali ambiguitate hujus generis species laborant conferat *Bent. lab. p. 335* ad *336*, et potissimum Cl. *Savi l. c.*

** *Calycibus dimidiatis.*

3. *O. Onites. Lin. sp. pl. 821* — *Ucria H. Pan. p. 252* — *Guss. pr. 2. p. 113.*

O. caule erecto ramoso pilis patentibus hirsuto, foliis breviter petiolatis, mollissime puberulo-tomentosiusculis (virentibus) subserratis subcordatis ovato-oblongis vel ovato-orbiculatis, spicis densis ovoideis corymbosis, bracteis late-ovatis hirsuto-ciliatis arcte imbricatis.

Majorana Onites. *Benth. lab. p. 339* — O. creticum Prosperi Alpini. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris. p. 42* — O. heracleoticum, Syracusanum, hirsutum, umbella magna stipata. *Cup. H. Cath. p. 159*, et *supp. alt. p. 68.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 572* — O. heracleoticum, Syracusanum. *Cup. panph. 2. t. 56* — *Bon. t. 55.* — O. lignosum, Syracusanum, perenne, umbella amplissima, brevi lato et nervoso folio. *Bocc. mus. 2. p. 45. t. 38.*

In rupibus, et aridis collibus calcareis; *Siracusa.*

Majo, Julio. ♄

Caules 1-2-pedales, basi perennantes et suffruticosi; ramis inferioribus sterilibus; superioribus floriferis, corymbosis: *folia* villis densis clavatis albo-pellucidis subtomentosa, pallide virentia, subtus exquisite nervosa, utrinque furfuracea, ac uti bracteae glandulis aureis conspersa; inferiora et caulina cordato-ovata; suprema et ramea oblongo-elliptica: *bracteae* exteriores latiores, concavae, nervosae, dense quadrifariam imbricatae: *spicae* 2-4-lineares, numerosae, in corymbo 2-4-pollicari congestae: *calyces* latere exteriore usque ad basim fissi, et ideo 1-labiati; labio ovali, tridentato, glanduloso, bracteae parallele adpresso, ita ut calycem diphyllum simulatur: *corollae* parvae, externe puberulae, glandulis nonnullis albis obsitae, et uti genitalia candidae; fauce campanulata; tubo exerto, filiformi: labio superiore vix emarginato; laciniis labii inferioris omnibus obtusis, demum convexis: *odor* gratissimus.

---

† 5. *O. vulgare. Lin. sp. pl. 824* — *Ucria H. Pan. p. 251* — *Guss. pr. 2. p. 113.*

O. spicis subrotundis paniculatis conglomeratis, bracteis calyce longioribus ovatis.

In montibus (*Ucria*).

SATUREJA.

Cal. tubulosus, striatus, basi aequalis, subbilabiatus, 5-dentatus; dentibus omnibus setaceis, duobus inferioribus sublongioribus; fauce nuda, vel villis clausa. *Cor.* labium superius erectum, emarginatum. *Stam.* sub labio superiore per paria approximata, vel rarius divergentia. (*Suffrutices* humiles, caespitosi: *folia* integra, aut obiter dentato-crenata: *cymae* axillares, subspicatae: *flores* purpurascentes, raro albi: *calyx* in omnibus siculis speciebus tubulosus, hinc ad *Micromerias Benth.* spectant).

1. *S. Juliana. Lin. sp. pl. 793 — Ucria H. Pan. p. 239 — Guss. pr. 2. p. 114.*

S. caule suffruticoso erecto superne simplici, foliis hirsutiusculis (virentibus) inferioribus ovatis, superioribus elliptico-lanceolatis, corymbis multifloris densis verticillato-spicatis breviter pedunculatis bracteas subaequantibus, bracteolis setaceis calyce hispido exquisite nervoso subbrevioribus, dentibus calycinis conniventibus.

S. parviflora, florum fasciculis sessilibus trifloris in spicam foliosam dispositis, bracteis numerosis setaceis, tubo corollae longitudine calycis, foliis ovato-lanceolatis internodio duplo longioribus caulibusque basi suffruticosis villosis. *Presl fl. sic. 1. p. xxxvi?* — Micromeria Juliana. *Benth. lab. p. 373* — Thymbra Sancti Juliani. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris. p. 8* — S. spicata. *Cup. H. Cath. p. 196* — Saxifragia. *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 504. f. 2*, mala — *Sibth. fl. gr. t. 540*, bona — *Ten. fl. nap. t. 151. f. 3* — S. spicata, verticillis majoribus, Mari Cortusi foliis. *Cup. panph. 3. t. 43* — S. perennis, verticillis spicatis, et densius dispositis. *Moris. hist. 3. s. 11. t. 17. f. 4.*

b. canescens; dense villoso-canescens, foliis ovato-oblongis.

Micromeria hirsuta. *Benth. l. c.* — Thymbra verticillata. *Ucria H. Pan. p. 289*, non *Lin.* ex loco.

In saxosis montosis: varietas *a. Prizzi e Monte delle Rose* (*Gasparrini*), *monte di Cammarata*: var. *b. Palermo al Caputo, alle falde di Monte Cuccio, S. Maria a Gesù, Parco, Pizzuta, S. Giuseppe, Cofani, Monte di Trapani, monti da Noto a Mililli, Messina, S. Fratello, Madonie*, ec.

Aprili, Majo. ♄

Caules caespitosi, graciles, 4-10-pollicares, superne semper simplices, basi tantum ramosi: *folia* subtus nervosa, et ut in sequentibus radicalia petiolata, caulina sessilia; omnia subtus et *calyces* plus minusque glandulis aureis conspersa, vel eglandulosa, aetate demum margine revoluta: *corymbi* in fertilibus pedunculati; *pedunlis* 1-2 lin. longis, villosis, et tunc illi bracteas superant: *bracteolae* numerosae, anguste lineari-lanceolatae, calycibus fere aequales: *calycis faux* demum villis clausa: *flores* parvi, pallide coerulei, vix ½ lin. calycem excedentes.

Ab affinibus facile distinguitur floribus in verticillis confertis dense parallele stipatis, bracteis calyci aequilongis, calycinis dentibus conniventibus, qui in reliquis erectiusculi — Confer quoque *Ten. syll. p. 279* — *S. hirsuta*, pedunculis axillaribus brevissimis 1-3-floris, bracteis calyci aequilongis, foliis ovato-lanceolatis hispidis, caulibus simplicibus hirsutis, pilis erecto-patentibus, *Presl del. Prag. p. 79*, ad varietatem *b.* hujus speciei forsan potius spectat, quam ad *S. filifor-*

mem, ad quam refertur ab ipso auctore in *Fl. sic. 1. p.* XXXVI. Equidem flores ebracteati in *S. filiformi*, dum *bracteae* calycibus aequales in sua *S. hirsuta*.

2. *S.* TENUIFOLIA. *Ten. fl. nap. pr. p. 33 — Spr. s. veg. 2. p. 720 — Guss. pr. 2. p. 115.*

S. caule suffruticoso erecto vel ascendente ramoso, ramis gracilibus, foliis hirsutiusculis, radicalibus ovato-ellipticis, caulinis lineari-lanceolatis (angustis) margine revolutis, corymbis multifloris densis verticillato-spicatis breviter pedunculatis bracteas subaequantibus, bracteolis calyce hirsuto duplo brevioribus, dentibus calycinis erectiusculis.

S. sessiliflora, florum fasciculis sessilibus in spicam oblongam foliosam dispositis, calycis ore ciliati dentibus ovatis erecto-patentibus, tubo corollae calycem duplo superante, foliis lineari-lanceolatis acutis ciliatis punctatis subtus scabris, caule basi suffruticoso, ramis diffusis velutino-pubescentibus. *Presl fl. sic. 1. p.* XXXVI ? — Micromeria graeca, *c. densiflora Benth. lab. p. 373* — Hyssopus angustifolia, spicata. *Bauh. pin. 218* — Saxifragia 1. Matthioli, foliis angustissimis. *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 151. f. 4* — Hyssopus angustifolia, spicato flore. *Clus. hist. 1. p. 356*, optima.

In rupibus calcareis maritimis; *Termini, Cefalù, Finale, Mistretta, S. Fratello, Bronte, fra Tusa e Caronia: monti di Cammarata, e delle Rose (Gasparrini).*

Junio, Julio. ♄

Caules basi tortuosi, ramosissimi, palmares vel pedales: *folia* ut plurimum approximata, internodiis longiora; caulina vix ½ lin. lata: *corymbi* bracteis non semper breviores, sed aliquando aequales: *flores S. graecae* et sequentis, et cum illa immerito associata a Cl. *Benth. lab. p. 314*: *habitus* praecedentis; a qua dentibus calycinis erectiusculis, sed non conniventibus, corollis majoribus et bracteolis numerosis calyce duplo brevioribus potissimum distincta.

3. *S.* CONSENTINA. *Ten. syll. p. 279.*

S. caule suffruticoso ramoso erectiusculo, vel ascendente, foliis infimis ovatis, reliquis-lineari-oblongis vel anguste linearibus (1 ½-1-lin. latis) revolutis subcanescenti-hirsutiusculis, pedunculis 1-2 axillaribus 3-6-floris subdivaricatis, calycinis dentibus erectis corollae tubum aequantibus, bracteolis calyce brevioribus, verticillis remotiusculis confertisque bractea brevioribus.

S. angustifolia, florum fasciculis folio brevioribus, dentibus calycis erecto-patentibus, tubo corollae calycem parum excedente, foliis oblongo-lanceolatis cauleque suffruticoso patule pubescenti-scabris. *Presl fl. sic. 1. p.* XXXVI ?

Ic. *Ten. fl. nap. t. 151. f. 1.*

b. glabrata: foliis virentibus tenue pubescenti-hirsutiusculis.

S. graeca *d. angustifolia glabrata. Guss. pr. 2. p. 117* — Hyssopus montana, tenuifolia, flore carneo. *Cast. H. Mess. p. 41.*

In collibus aridis sterilibus: var. *a. Alicuri, Felicuri, Panaria, Lipari, Saline, Basiluzzo*: var *b. Palermo a S. Maria a Gesù, ed alla Pizzuta, Catania, Aci, Giarre, Scaletta, Capo S. Alessio, Taormina, Messina, Capo di Calavà, Capo Tindaro.*

Aprili, Julio. ♄

Caules aliquando graciles, ramosissimi, ac inde subcaespitosi; et *folia* vix ½ lin. lata — Inter praecedentem, et *S. graecam* media, cum illa foliis, cum hac floribus convenit; sed ab utrisque aliena.

4. *S. sicula, a. virescens. Guss.*

S. caule basi suffruticoso caespitoso ramoso, ramis floriferis erectis ascendentibus simplicibus gracilibus, foliis infimis ovatis glabratis, reliquis hirsutiusculis anguste linearibus revolutis (virentibus), pedunculis brevissimis 1-2 axillaribus 3-6-floris, calycinis dentibus erectis corollae tubo gracili brevioribus adpresse hirsutis, bracteolis setaceis calyce brevioribus, verticillis spicato-confertis.

Ic. *nulla.*

b. canescens, undique villoso-vel hirsuto-canescens, caulibus decumbentibus, floriferis etiam ramosis, calycinis dentibus patenter hirsutis.

S. angustifolia, *canescens. Guss. pr. 2. p. 118 !*

In montosis arenosis vulcanicis, vel in aridis calcareis: var. *a. Etna a Nicolosi, ed a S. Lio* : var. *b. Palermo a S. Martino, a S. Anna, ed all' occhio, Monregale, Sagana : Monte Gebbia a Palazzo Adriano, e monte S. Calogero a Termini (Gasparrini).*

Aprili, Junio. ♄

Caules palmares vel pedales: *folia* plus minus approximata; inferiora 2-3 lin. lata, exacte cordato-ovata, breviter petiolata, acuta, subtus exquisite nervosa et rubentia; caulina subsessilia, saepius internodiis longiora, utrinque attenuata, vix lin. lata, 5 7 lin. longa, illarum praecedentis similia: *bracteae* foliis superioribus similes, inferiores verticillos excedentes, superiores vero illis breviores, fere ut in *S. tenuifolia*: *racemi* breviter pedunculati, bracteolis pedicellos subaequantibus: *corollae* externe pubescentes, tubo gracili subincurvo, calycem excedente — Sat raro flores solitarii vel gemini loco cymarum in axillis adsunt.

Species praecedenti quidem proxima ob folia caulina superiora, sed propter habitum aliosque characteres ab illa demum omnibus bene perpensis distinguere putavi.

5. *S. graeca. Lin. sp. pl. 794 — Guss. pr. 2. p. 116.*

S. caule suffruticoso erecto vel ascendente, foliis radicalibus caulinisque inferioribus hirsutiusculis ovatis, reliquis oblongis linearibusque, pedunculis axillaribus solitariis binisque 3-9-floris subdivaricatis, bracteolis calyce hispido duplo brevioribus, tubo corollae (parvae) dentibus calycinis erectiusculis parum excedente.

Hyssopus officinalis. *Ucria H. Pan. p. 239*, non *Lin.*, ex loco et nomine vulgari — S. Mari Cortusi foliis majoribus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 79* — Clinopodium orientale, Origani folio, flore minimo. *Tourn. cor. p. 12* — C. creticum, fruticosum, foliis lanceolatis, *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*

Ic. *Sabb. H. Rom. 3. t. 64 ?* — S. annua, orientalis, tenuior, ad singulos nodos florifera. *Moris. hist 3. s. 11. t. 17. f. 21*

b. longiflora; habitu et foliis ut in praecedente, sed istis et caule superne hirsutioribus, pilis in caule, et in calycino tubo adpressis, corollarum tubo elongato calycem excedente, calycinis dentibus erectis, pilis patentibus ciliatis.

S. longiflora, florum fasciculis folio aequilongis, dentibus calycis patentibus, tubo corollae calycem duplo excedente, foliis ovato-lanceolatis subtus canescentibus, caule suffruticoso diffuso. *Presl fl. sic. 1. p. xxxvi ?* — Calamintha cretica, angusto oblongo folio. *Tourn. herb.* apud *Juss.*, et *Inst. p. 194.*

Ic. Hyssopus Mari Cortusi foliis oblongioribus, spicato flore coeruleo. *Cup. panph. 2. t. 236 ?* — Thymbra Mari Cortusi foliis oblongioribus. *Bon. t. 124.*

bb. longiflora canescens; caulibus a medio ad apicem, et calycibus patenter canescenti-hirsutis, foliis superioribus ciliatis, corymbis paucifloris (1-3).

Ic. *Sibth. fl. gr. t.* 524 ?

c. rupestris; corollis ut in praecedente, foliis caulinis superioribus hirsutioribus, calycinis dentibus divergentibus pilis patulis ciliatis.

In muris, in collibus aridis saxosis apricis, et rupestribus maritimis, in glareosis submontosis: varietates *a.* et *b.* magis communes, et passim simul proveniunt praesertim in Sicilia meridionali: var. *a.* etiam in *Pantellaria*, *Favignana*, *Levanzo, Maretimo, Ustica*: var. *b. Favignana*: var. *bb. Palermo a Sagana presso Monreale*: var. *c. Monte Gebbia*, *e Monte delle rose* (*Gasparrini*).

Aprili, Septembri. ♄

Species quam maxime varians, uti aliae nonnullae ejusdem generis. Enumeratae varietates facillime in alias disjungendae, et seorsum spectatae fere species distinctae videntur — *Folia* ut in aliis subtus nervosa, marginibus demum revolutis; *radicalia* ovata aut suborbiculata, inferne saepius rubentia, breviter petiolata, reliquis latiora sed breviora: *bracteolae* breves, saepius pedicellis aequilongae, plus minus numerosae, lineari-lanceolatae, hirsutiusculae: *calycis* faux in fructu villis clausa; dentibus lineari-setaceis, duobus inferioribus sublongioribus: *verticilli* bracteas excedentes, vel breviores, approximati aut remoti: *corollae* purpurascentes, externe pubescentes; fauce inferne albida, punctis 2-3-purpureis notata; lobis labii inferioris aequilatis, integris vel in medio subemarginato-rotundatis, planis; in *a.* parvae, vix 1 lin. calycem excedentes; in *b.* et *c.* 1 ½-2 ½ calyce longiores, et in fauce magis ampliatae: *pubescentia* tam in caule, quam in calycibus eorumque dentibus patens aut adpressa, imo in caule aliquando deflexa — Var. *b.* et *c.* nonnisi corollis majoribus, et nonnihil hirsutie ab *a.* recedunt — Descriptiones *Preslii l. c.* cum nulla varietate, quam coram habeo ex asse quadrant, proinde cum dubio illius synonyma citavi. Interim si ob habitum proteiformem specierum hujus generis illas a n. 3 ad 5 uti ejusdem typi formas aliquis habere maluerit, tunc sic disponendae erunt:

S. graeca *a. latifolia micrantha* — S. graeca, *a. Guss.*
aa. latifolia longiflora — S. graeca, *b. longiflora Guss.*
aaa. latifolia canescens — S. graeca, *bb. Guss.*
b. angustifolia glabrata — S. consentina, *b. Guss.*
bb. angustifolia hirsutiuscula — S. consentina, *a. Guss.* — S. Consentina *Ten.*
bbb. angustifolia gracilis — S. sicula, *a. virescens. Guss.*
bbbb. angustifolia canescens — *S.* sicula, *b. canescens. Guss.*

6. *S.* NERVOSA. *Desf. atl. 2. p. 9 — Willd. sp. pl. 3. p. 42 — Guss. pr. 2. p. 119.*

S. caule suffruticoso basi ramoso, ramis erectis ascendentibusque, foliis omnibus ovatis glabriusculis acutis margine non revolutis, florum corymbis verticillatis densis, pedunculis solitariis binisque 5-20-floris, bracteolis pedicello aequilongis, calycibus pilis patulis hirsuto-villosissimis, dentibus patentibus.

Clinopodium creticum, foliis lanceolatis, perenne, forte Hyssopus Graecorum. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et *Cor. p. 12* — Thymus Mastichina. *Smith pr. fl. gr. 1. p. 422*, non *Lin.*, ex herb. *Sibth.* — Micromeria nervosa. *Benth. lab. p. 376.*

Ic. *Desf. l. c. t. 121. f. 2.*

In aridissimis collibus Siciliae meridionalis; *Castelvetrano*, *Sciacca*,

Montallegro, *Girgenti*, *Alicata*, *Palmi*, *Terranova*, *Spaccaforno*, *da Noto a Siracusa*, *Cannicattì presso Caltanissetta.*
Aprili, Majo. ♄
Caules 6-10-pollicares, brevissime et adpresse villosi: *folia* radicalia et caulina infima glabra, basi subcordata; reliqua acuta, hirsutiuscula, et ciliata: *pedunculi* 1-2 lin. longi: *pedicelli* semilineares, pilis deflexis villosi: *calyces* aliquando purpureo-colorati, pedicello longiores; *fauce* pervia: *corollae* purpureae, pubescentes, tenues; tubo gracili, calycem vix excedente: *verticilli* superiores approximati: *flores* quamvis re vera corymbosi, tamen corymbi verticillum mentiuntur.
T. Mastichina verus ex Hispania multis characteribus omnino diversus, praesertim calycinis dentibus setaceo-aristatis, verticillis subcapitatis, foliis oblongo-linearibus. Confer quoque *Bent. lab. p. 196.*

7. *S.* CANESCENS. *Guss. pl. rar. p. 228, b. gracilis pr. 2. p. 120.*
S. caule gracili suffruticoso basi et superne ramoso, foliis hirsutiusculis glabrisque, inferioribus ovatis, superioribus lanceolato-linearibus acutis, pedunculis axillaribus 2-7-floris solitariis binisque, bracteolis brevibus pedicello aequilongis, calycibus caulibusque superne pilis patulis albis mollibus villosissimis, calycinis dentibus erectiusculis.
Micromeria canescens. *Benth. lab. p. 376.*
Ic. hujus varietatis *nulla.*
In aridis collibus calcareis; *Ragusa, Scicli, Modica, Terranova.*
Majo, Junio. ♄
Caules palmares, vel 10-pollicares, basi decumbentes aut erectiusculi, floriferis gracilibus basi glabris, etiam supere plerumque ramosis, quod nunquam in praecedente: *folia* margine demum revoluta; inferiora aliquando glabrata, 2 lin. lata; superiora lin. non excedentia: *verticilli* remoti, vel superne approximati: *calyces* graciles uti corollae, quae illos semel excedunt. Pro reliquis characteribus confer *pl. rar. l. c.*
Haec cum descriptione *S. micranthae Hoff.*, et *Link fl. port. 1. p. 142*, fere in omnibus convenit; duntaxat *caules* superne non pilis brevibus adpressis, sed patentibus villosi; *faux* calycis pervia, non villis clausa; *corollae* quamvis graciles, tamen calyce longiores. Praeterea etiam iconi *S. filiformis Desf. atl. 2. t. 121* affinis; a qua foliis acutioribus, floribus in nonnullis corymbis numerosioribus, corollis gracilioribus, et bracteolarum praesentia praecipue diversa.

8. *S.* MICROPHYLLA. *Guss. pr. 2. p. 120.*
S. glabriuscula, ramis gracilibus decumbentibus, foliis (parvis) ovatis oblongisque (laete virentibus), pedunculis axillaribus solitariis binisque folio subbrevioribus 3-8-floris, bracteolis pedicello aequilongis calyce brevioribus, calycibus adpresse villosis, dentibus ciliatis.
Calamintha minima, annua, Thymifolio. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et *Inst. p. 194* — Thymus melitensis. *D' Urvil.* ex ejus herb., et — T. microphyllus, *en. pl. Arch. p. 71*, ac *Spr. s. veg. 2. p. 698* — Micromeria microphylla *a. glabriuscula. Benth. lab. p. 377* — Piperella filiformis. *Presl p. XXXVII* — Clinopodium creticum, Prosperi Alpini. *Bocc. herb. p. 8.* in *Mus. H. Paris.*
Ic. Clinopodium nigricantibus foliis, siculum. *Bocc. mus. p. 108 t. 89!*
b. caule saepius purpurascente palmari superne pubescente, foliis virentibus vel demum purpurascentibus, calycibus pilis patulis villosis, dentibus ciliatis.

c. caulibus ascendentibus semipedalibus calycibusque pilis patulis villosis, calycinis dentibus ciliatis, foliis glabriusculis laete virentibus.
d. pilis patulis albis undique villoso-canescens, caulibus ut plurimum erectis palmaribus vel sesquipedalibus purpurascentibus.
T. micranthus. *Guss. pl. rar. p. 243.*, an et *Brot ?*
In collibus aridis, et submontosis calcareis: varietas *a. Sciacca a S. Calogero*; var. *b. Castelvetrano*, *Sciacca*, *Vittoria*, *Comiso*, *Modica*, = et in *Favignana*, *Maretimo*, *Lampedusa*: var. *c. Avola*, *Noto*: var. *d. Noto.*
Aprili, Majo. ♄
Caules filiformes, graciles, fere decumbentes, 2-4-pollicares in *a.*; ascendentes vel erecti, firmiores, et ½-1-pedales in aliis varietatibus: *folia* semper parva, 1-2 lin.longa, ½-1 lin.lata, et ideo in omnibus varietatibus uniformia, subtus nervosa, marginibus revoluta; laete virentia et glabra in *a.*, pallidiora in *b.*, canescentia in *d.*, et excepta var. *a.* inferiora saepius purpurascentia: *pedunculi* bracteae subjectae subaequales, vel parum excedentes, 1-6-flori, 1-2 ½ lin. longi: *pedicelli* vix semilineares: *bracteolae* lineares, setaceae, calycis basim subattingentes: *corollae* purpurascentes, pubescentes, parvae, calycis dentes subexcedentes, vel linea longiores.
Stirps, uti *S. graeca*, quoad pubescentiam, et caulis altitudinem variabilis, nec ullum firmum characterem invenio, cujus ope in species plures enumeratae varietates dirimantur. Siquidem vel omnibus partibus glabra et laete virens, vel calyce tantum pubescens, vel undique villoso-canescens — Pro *Thymo teneriffae* varietatem *a.* habui, quae alioquin cum descriptione *Poir.* in *dict.enc.7.p.651* (dentibus calycinis exceptis, qui in nostra inaequales, in illa aequales dicuntur) convenit, ideoque sub hoc nomine semina et exemplaria exteris botanicis communicavi; sed *folia* in nostra nunquam 5-lin. longa, uti ex *Link en. alt. H. Ber. 2. p. 101*, nec oblongo-lanceolata, ut ex *Spr. s. veg. 2. p. 698* — Varietas *d.* cum exemplaribus *S. micranthae* a Gallia acceptis adamussim convenit, sed quoad descriptionem *Hoff.* et *Link fl. por. 1. p. 142* adhuc recedit, foliis obtusis, pilis caulinis (dum adsunt) patentibus, et habitu; qui in illa ut ex citatis auctoribus *S. nervosae* omnino similis, in nostra ab illa prorsus alienus — Specimina *Thymi microphylli* a me in Melita insula collecta cum varietate *b.* ex asse quadrant. An *Thymus teneriffae*, et *Thymus microphyllus* ejusdem speciei varietates ? — A *Thymo filiformi* floribus in illo solitariis, aliisque notis diversa— Confer quoque *Benth. lab. p. 377*, et *378*, qui varietates nostras *b. c. d.*, ad varietatem unicam hirsutam *Micromeria microphyllae* refert.

9. *S. fasciculata. Raf. prec. des decouv. p. 39* — *Guss. pr. 2. p. 122.*
S. caulibus fruticulosis ramosissimis caespitosis, foliis anguste lineari-lanceolatis hirsutiusculis margine revolutis approximatis (quae ramulorum juniorum rudimenta in axillis fasciculata), pedunculis axillaribus solitariis binisque 1-2-floris 2-bracteatis.
S. approximata. *Biv. man. 5. p. 13* — *Spr. s. veg. 2. p. 719* — Thymus fruticulosus. *Bertol. amoen. ital. p. 101* — Thymbra cretica, Prosperi Alpini. *Bocc. herb. p. 8.* in *Mus. H. Paris* — Micromeria approximata. *Benth. lab. p. 375.*
Ic. S. seu Thymbra frutex, Passerinae Tragi foliis angustioribus crassiusculis. *Cup. H. Cath. p. 196*, et *panph. 2. t. 77* — S. saxatilis, tenuifolia, compactis foliis. *Bocc. mus. p. 168. t. 119.*
b. hirsuta; pilis patulis albidis undique, sed caulibus praecipue hirsuto-canescens, foliis ut in praecedente.

c. gracilis; ramis gracilibus elongatis, foliis angustissimis (quae ramulorum juniorum rudimenta in axillis non fasciculata).

In collibus saxosis, et submontosis rupibus; *Palermo alla Rocca, a S. Maria a Gesù*: var. *b. Portella di Palmi, Alicata, Siculiana Trapani*, = et in *Alicuri, Favignana, Levanzo, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa*: var. *c. Monte Cuccio presso Palermo*.

Martio, Novembri. ♄

Suffrutex erectus vel decumbens, 4-8-pollicaris; *ramis* gracilibus, junioribus tetragonis elongatis in *c.*: *folia* brevissime petiolata, vel sessilia, omnia lineari-lanceolata, ½-lin. lata, 2-3 lin. longa, erecto-patentia, apice aliquando patenti-recurva, quae ex axillis majorum (et quae rudimenta ramulorum sunt) fasciculata promuntur ac breviora, ideoque non immerito sic appellata a *Raf. l.c.*: *pedunculi* saepius 1-raro 3-flori: pilis brevibus puberuli, aliis longioribus intermixtis, 1-4-lineares, infra medium, vel ad *pedicellorum* divisionem bracteolati; *bracteolis* lanceolato-linearibus, partem superiorem pedunculi aequantibus: *calyces* 2-lineares, plerumque apice purpurascentes, ac demum deflexi; dentibus ex ovata basi lanceolato-attenuatis, ciliatis, subaequalibus; fauce villis albis clausa: *corollae* purpurascentes, aliquando albae, externe pubescentes: tubo ampliato, calycem per lineam excedente; labio inferiore plano, lato, obovato; lobis obtusis.

Varietas hirsutior, et magis canescens tam in Sicilia (*Palermo a S. Maria a Gesù, Caputo, Monregale*, ec.) quam in praedictis insulis occurrit — Praeterea in locis minus sterilibus (*Maretimo*) saepe *caules* erectiores, *rami* graciles et non conferti, *folia* remota, ut in *Thymo vulgari*, et *pedunculi* una cum pedicellis folia excedunt. Ita ut si ad formarum mutationes hujus speciei et congenerum attendatur, forsan haec nonnisi uti insignis varietas inodora *Thymi inodori Desf. atl. 2. p. 30. t. 129* (quae icon var. *b.* bene refert et solum floribus ex eadem axilla pluribus differt) habenda sit. Siquidem specimina africana, quae ipse Cl. auctor largitus est, nonnisi caulibus erectioribus, ramis strictioribus, foliis brevioribus confertioribus, et denique odore prorsus nullo (ex sicco) a planta sicula discrepant — Denique planta neapolitana, quae a Cl. *Spr. in s. veg. 2. p. 698* non diversa existimatur a *Thymo inodoro*, est eadem procul dubio ac sicula.

CLINOPODIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 980. — Juss. 115.

Cal. tubulosus, curvulus, striatus, 2-labiatus; labio superiore 3-fido; inferiore 3-partito; dentibus aristatis; fauce nuda. *Cor.* labium superius planum, erectum, emarginatum; inferius 3-lobum; lobo medio majore, emarginato; tubo brevi, sensim ampliato. *Bracteolae* numerosae, verticillum involucrantes. (*Herba* perennis, pubescens: *folia* obiter serrata: *cymae* multiflorae, verticillatae; verticillis remotis: *flores* purpurascentes).

1. *C. VULGARE. Lin. sp. pl. 821 — Ucria H. Pan. p. 251 — Guss. pr. 2. p. 124.*

C. villosum, foliis ovatis lanceolatisque obsolete serratis, verticillis axillaribus terminalibusque, pedicellis ramosis, bracteolis lineari-setaceis calycibusque hispidis.

Melissa Clinopodium. *Benth. lab. p. 392* — C. Origano simile. *Cup. H. Cath. p. 53.*
Ic. *Fl. dan. 930* — *Lam. ill. gen. t. 511. f. 1* — *Sabb. H. Rom. 3. t. 63* — C. Matthioli. *Clus. hist. 1. p. 354.*
b. humile; ramis gracilibus ascendentibus, foliis (parvis) glabrioribus, capitulis fere semper terminalibus, corollis majoribus.
In dumetis, sylvis, et ad sepes ubique in Sicilia — et in *Saline alla Malfa*, *Lipari*: var. *b. bosco di Caronia* (*Gasparrini*).
Majo, Augusto. ♃
Caules in plantis siculis adpresse pilosi: *folia* superne virentia, subtus pilis albidis pallidiora et exquisite nervosa, demum deflexa: *verticilli* globosi, multiflori, distantes, plerumque duo, quorum inferior saepius pedunculatus: *bracteae* incurvae, calycibus breviores: *pedunculi* vix lin. longi: *calycis* curvi et nervosi dentes apice fusci: *corollae* purpureae, externe villoso-hirsutae; tubo filiformi, curvato; labio inferiore superiorem aequante, ad faucem maculis paucis intensius purpureis, et lineis duabus pilorum alborum notato; ejus lobis rotundatis, aequilongis — *Stigma* non simplex uti ex *Lin.* sed bifidum, altera lacinia breviore — Confer *Cyr. de ess. nonnul. pl. charact. p. 42.*
Varietas *a.* cum descriptione *C. plumosi Sieb.* in *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 328*, ob folia saepius albo-villosa, et bracteas calycinosque dentes plumoso-ciliatos valde convenit, sed a specimine Bohemico *C. vulgaris* non discrepat, nisi calycinis dentibus longioribus magisque pilosis — In varietate *b.*, *caules* 4-6-pollicares, ascendentes; *folia* infima suborbiculata, media ovato-elliptica, omnia obsolete crenata; *capitula* terminalia, vel ad summum duo; *bracteolae* calycibus magis breviores; *pubescentia* minor, quam in specie, et *flores* majores, fere illos *Thymi Nepetae* aequantes. An species propria?

THYMUS.

Cal. tubulosus, aut campanulatus, striatus, basi aequalis vel gibbus, 2-labiatus: labio superiore ascendente, planiusculo, 3-dentato, dentibus ovato-lanceolatis; inferiore 2-partito, dentibus setaceis, sublongioribus; fauce villis clausa. *Cor.* labium superius erectum, emarginatum. *Stam.* sub labio superiore approximata, vel distantia. (*Suffrutices*, aut herbae perennes, annuaeque: *folia* integra, vel dentata: *flores* capitati, aut verticillato-spicati, purpurascentes, albive).

* *Flores capitati, aut verticillato-spicati: pedunculi 1-flori.*

1. *T. capitatus.* *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 123* — *Guss. pr. 2. p. 125.*
T. caule fruticoso erecto ramosissimo, foliis sessilibus anguste linearibus carinatis basi ciliatis, florum capitulis globoso-ovalibus, bracteis exterioribus ovali-lanceolatis villoso-hispidis ciliatis foliisque glanduloso-punctatis, staminibus exertis distantibus.
T. creticus. *Brot.*, ex *Sor. s. veg. 2. p. 695* — Satureja capitata. *Lin. sp. pl. 795* — *Ucria H. Pan. p. 259* — T. capitatus. *Cup. H. Cath. p. 212* et — Idem procumbens, folio minus duro, longiusculo laxoque capitulo. *Cup. l. c.*
Ic. T. creticum, incanum, capitatum. *Barr. ic. 897.*
b. floribus albis.

T. capitatus, qui Dioscoridis, flore albo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 87.*

In collibus, et in campis aridis maritimis ubique in Sicilia — et in *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Lampedusa*, *Linosa*.

Junio, Augusto. ♄

Frutex palmaris vel pedalis et ultra, caespitosus; *ramis* junioribus hispido-canescentibus, sterilibus adultis spinescentibus: *folia* inferiora internodiis sublongiora; axillaria fasciculata, duplo reliquis breviora: *bracteae* virentes, non coloratae, carinatae; interiores lanceolatae, concavae, calyces amplectentes: *calyces* compressi, bracteis valde breviores, dentibus duobus inferioribus setaceo-aristatis, superioribus brevioribus, omnibus exquisite pectinato-ciliatis; tubo in facie exteriore glandulis crebris nitide vivideque coccineis, paucis aureis intermixtis adsperso: *corollae* purpureae, villosae, glandulis conspersae, sat raro albae: *odor* gratissimus.

Hujus plantae flores mel optimum apibus praebent — In plantis in *Lampedusa* provenientibus, *folia* sunt breviora; *bracteae* obtusiores, et *stamina* breviora.

2. *T.* SERPYLLUM. *Lin. sp. pl. 825 — Ucria H. Pan. p. 252 — Guss. pr. 2. p. 126.*

T. caule repente, ramis floriferis seriatis brevibus erectis vel ascendentibus pilis deflexis pubescentibus, foliis bracteisque elliptico-oblongis planis obtusis basi ciliatis, floribus verticillato-capitatis, calycis campanulati limbo discolore, dentibus inferioribus subulatis, staminibus corollam subaequantibus.

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. f. 5 — Lam. ill. gen. t. 512*, mala, quia caules erecti, et habitus alienus — Serpyllum vulgare. *Vaill. bot. par. t. 32. f. 7*, et *9* — Serpyllum vulgare, repens. *Clus. hist. 1. p. 359.*

b. ramis junioribus villosis, calycibus concoloribus.

c. floribus albis.

In apricis montosis; varietas *a. S. Steffano* (*Ucria*), *Prizzi*, *Palazzo Adriano*, *Monte delle rose*, *Caccaci* (*Gasparrini*), *Monte Scuderi*, *Madonie*, *Monti di Cammerata*: var. *b. Monti della Noara*: var. *c. Floresta.*

Majo, Julio. ♄

Caules steriles longe excurrentes, saepe rubentes, floriferi 2-3-pollicares: *folia* glaberrima, virentia, subtus punctata; basi ciliis longis albis paucis instructa: *pedunculi* pilis brevibus deflexis pubescentes, 1-2-lineares: *calyces* hirsutiusculi, et sparse glandulosi, fructiferi nutantes; dentibus ciliatis: in *b.* virides, concolores, et longius pedunculati; quae varietas *T. collino Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 401* videtur proxima, sed nullo alio charactere distincta; *corollae* ex albo-coerulescentes; lobis labii inferioris, integris, obtusis, purpureo-maculatis: *stamina* exerta.

3. *T.* ZYGIS. *Lin. sp. pl. 826*, ex ejus herb. — *Sibth. fl. gr. 6. p. 60*, ex icone et herbario! — *Ucria H. Pan. p. 253 — Guss. supp. p. 197.*

T. caule repente, ramis floriferis erectis seriatis pubescentibus, foliis rigidis canaliculatis oblongo-linearibus obtusis ciliatis, subtus exquisite nervosis, floribus capitato-verticillatis, bracteis cordato-ovatis acuminatis foliisque subtus punctatis, calycibus hirsutis campanulatis obsolete nervosis eglandulosis, dentibus bracteisque pallide purpureo-coloratis duobus inferioribus rigide spinescentibus (floribus purpureis).

T. acicularis *a. Guss. pr. 2. p. 127.*

b. virescens; calycibus glandulosis tubuloso-campanulatis exquisite ner-

vosis, laxe hirsutiusculis bracteisque virentibus, dentibus duobus inferioribus rigide albideque spinescentibus, floribus albis.

T. hirtus, caule fruticoso procumbente, foliis subfasciculatis, cuneato-linearibus obtusis utrinque punctatis, supra hirtis subtus et margine glabris, floribus spicatis bracteatis. *Raf. carat. p. 80* — T. striatus. *Vahl symb. 3. p. 78*, ex ejus herb! — T. spinulosus. *Ten. fl. nap. pr. p. 33* — T. acicularis *b. Guss. l. c.* — Thymbra ciliata. *Guss. Cat. H. R. Bocc. p. 64*, et *Presl fl. sic. 1. p. XXXVII.*, non *Desf.* — T. minor, serpens, Serpylli angustifolii foliis, verticillatus, hirsutus. *Cup. H. Cath. p. 213*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 574* — T. minor, serpens, Serpylli angustifolii foliis semiverticillatis, capitatus, hirsutus. *Cup. panph. 2. t. 137* — *Raf. t. 110. f. 2.*

In collibus aridis calcareis elatioribus, et in aridis montosis fere ubique provenit, var. *a. Amorosa al sud di Busambra*, *Castrogiovanni*; var. *b. Monti e colline di Trapani*, *Scopello*, *Madonie*, *Villarosa*, *Caltanissetta*, *Pietrapersia*, *Piazza*, *Aidone*, *Nicosia*, *Sperlinga*, *Bronte*, *Butera*, *ec.*

Aprili, Junio. ♄

Caules steriles longe excurrentes, dense foliosi; floriferi 2-3-pollicares, rigidi, graciles: *folia* ut plurimum linearia, sed saepius lineari-oblonga, 1-1 ½ lata, juniora praesertim supra setis sparsis obsita, ad margines aliquando non ciliata, quae ramulorum rudimenta in axillis fasciculata et breviora: *calycis* erecti vel horizontalis labium superius paullo longius, 3-dentatum; dentibus subulato-aristatis, ciliatis, albidis: *flores* verticillato-capitati; capitulis brevibus, subrotundis, aut oblongis, approximatis; nonnumquam in locis fertilibus caulis elongatur, et tunc flores re vera verticillato-spicati sunt (verticillis 6-7), non vero capitati: *stamina* exerta.

Varietas *a.* in Sicilia satis rara, et haec cum *T. aciculari Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung 2. p. 157. t. 141* magis affinis est — Synonymon *Vahlii* ex specimine ipsius herbarii a Cl. *Schowio* mihi misso omnino hujus loci est!, et illa Cl. *Tenorii l. c.* ad hanc speciem quoque certe spectant, quamvis Cl. *Benth. lab. p. 344* ad *T. angustifolium* referat, cum quo dubitanter plantam siculam quoque associat, a quo mihi videtur prosus diversa — Forsan *T. bracteosus Vis.* in *Benth. l. c. p. 346* huic quoque pertinet — Quamvis *Lin.* descriptio non in omnibus cum planta nostra conveniat, et icones ab ipso citatae ad aliam speciem spectare videntur, tamen fide ipsius herb., nec non illius *Sibth.* ac istius descriptione, et ic. *fl. gr. t. 574* ad hanc speciem refero. Quod si planta sicula ab hungarica non differat, tunc haec quoque ad speciem *Lin.* associanda erit — *Thymus hirtus*, *Raf. l.c.* differre videtur, caulibus non repentibus, foliis non ciliatis; tamen in loco notato nonnisi haec species provenit; cui quoque eadem ratione spectare arbitror:

T. longicaulis, caulibus longissimis repentibus puberulis, foliis cuneiformi-oblongis obtusis glaberrimis integris, capitulis globosis, bracteis oblongis obtusis longitudine calycis pubescentis, dentibus calynicis subulatis ciliatis, antheris exertis. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVII.*

4. *T. Acinos. Lin. sp. pl. 826* — *Ucria H. Pan. p. 253* — *Biv. cent. 2. p. 64* — *Guss. pr. 2. p. 128.*

T. caule subcaespitoso ascendente ramoso, foliis ovato-ellipticis cauleque glabriusculis apice subserratis acutis, verticillis sexfloris, calycibus tubulosis villosis incurvis basi gibbis corolla (inflata) duplo brevioribus.

Melissa Acynos. *Benth. lab. p. 389* — Clinopodium montanum. *Cup. H. Cath. p. 53*, ex *supp. alt.*, ubi, — Acynos multis. *p. 6.*
b. foliis ciliatis, junioribus caulibusque pilis deflexis villosis.
Ic. *Bull. herb. t. 318*! — Ocymastrum. *Fuchs. hist. 896*, optima.
In pascuis apricis montosis, et in sylvis; *Marineo* (*Ucria*); *selve dell' Etna* (*Biv.*), *e di Caronia, Pizzuta*; *Prizzi al Monte delle Rose*, *Palazzo Adriano* (*Gasparrini*); var. *b. Monte Scuderi*, *Rocca di Salvatesta alla Noara*, *Floresta.*
Majo, Junio. ♂, et ♃
Caules semper ascendentes, nunquam erecti: *folia* juniora aliquando villosa, laete virentia, et subtus saepe purpurascentia, brevissime petiolata: *pedunculi* simplices (non ramosi), 1-1 $\frac{1}{2}$ lineares: *calyces* corolla duplo breviores; dentibus tribus superioribus divaricatis, surrectis, omnibus aristulatis: *corollae* purpureae; fauce non inflata; palato albo-villoso, macula purpurea intensiore in centro notato; lobis labii inferioris rotundatis; intermedio longiore, latiore, emarginato: *odor* debilis, et vix aromaticus.
In hoc, et in sequente *stigma* inferius recurvum complanatum, superius brevissimum basi amplectens notat Cl. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 327.*

5. *T. ROTUNDIFOLIUS. Pers. syn. 2. p. 131 — Guss. supp. p. 193.*
T. caulibus caespitosis ascendentibus diffusisque patenter pubescentibus, foliis suborbiculato-ovatis subserratis hirsutiusculis, verticillis 4-10-floris, calycibus hirsutis villosis tubulosis incurvis basi gibbis corolla fauce inflata 2-4-plo brevioribus.
T. alpinus. *Guss. pr. 2. p. 129*, non *Lin.* — Melissa rotundifolia. *Benth. lab. p. 391.*
Ic. *nulla.*
In pascuis apricis elatioribus montosis; *Madonie, Monte di Cammarata*, *Busambra*, *Monte la Pizzuta presso la Piana dei Greci.*
Majo, Junio. ♂, et ♃
Caules pilis mollibus patentibus, praesertim apicem versus villosi, et aliquando subincani: *folia* inferiora obtusa et integra; dum jam adulta cum calycibus et ramorum summitatibus purpurascentia; juniora hirsutiuscula, et nonnunquam canescentia, demum glabrata; superiora acutiuscula, et apicem versus subserrata; omnia petiolata, remota, vel approximata: *flores* praecedenti similes, sed duplo fere majores.
Quoad caulis foliorumque villositatem valde variat, pilis nempe densioribus vel sparsis, tamen semper patulis; et hoc charactere a *T. alpino* Europae borealis prima fronte diversus: praeterea specimina hispanica *T. rotundifolii*, quae penes Cl. *Rich.* vidi, aeque ac descriptiones *Pers.* et *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 327*, cum planta sicula magis quam illa *T. alpini* conveniunt — *Acynos purpurascens Pers. syn. 2. p. 131* huic etiam proximus videtur; sed in nostro corollae magnae, caules villosi non tomentosi, verticilli saepius 10-flori, habitus alienus.

*** Pedunculis axillaribus 3-multifloris, subcymosis, verticillatis.*

6. *T. NITIDUS. Guss.*
T. caule erectiusculo suffruticoso ramisque pubescentibus, foliis obtusis glaberrimis in brevem petiolum attenuatis, supra lucidis, subtus exquisite nervosis glanduloso-punctatis, inferioribus ovatis, reliquis ovali-oblongis, floribus dense verticillato-spicatis, calycibus basi virentibus apice purpurascentibus hirsutiusculis.

T. lucidus. *Guss. supp. p. 198*, non *Willd.*, nec aliorum.
Ic. *nulla.*
In saxosis submontosis; *Maretimo.*
Majo, Junio. ♄
Caules caespitosi, ramosissimi; *ramis* varie tortis, floriferis erectis, pilis brevibus albidis hirsutiusculis, 2-3-pollicaribus; ramulis vero sterilibus subdiffusis, non radicantibus: *folia* in brevem petiolum attenuata, obscure virentia, illa *T. Serpylli* aemulantia, sed glaberrima, integerrima, subtus glandulis aureis impressis notata, supra vero eglandulosa, 1 ½-2 lin. lata, 3-3 ½ lin. longa, suprema in ramis floriferis fere ovali-oblonga: *flores* verticillato-racemosi, pedunculis et pedicellis folia calycesque subaequantibus; in verticillis inferioribus saepe pedunculi magis ramosi, subcymosi: *calyces* ad nervos hirsutiusculi, obscure virentes, campanulati, fauce villis albis clausa; dentibus superioribus longioribus; inferioribus pectinato-ciliatis: *odor* gratus.
Specimina *T. Piperellae* in herb. *Lin.* ac *Desf.* huic satis similia, sed descriptiones eorum, et icones citatae vix quadrant; siquidem nec *pedunculi laterales* (*Lin.*), nec *calycis dentes setacei* (*Desf.*) cum nostro conveniunt, qui aliunde a *T. Piperella All.*, quoad specimina a Cl. *Boiss.* prope *Tendam* collecta, abunde diversus; nam in planta Pedemontana, *caules* graciliores; *folia* suborbiculato-ovata, nunquam in petiolum attenuata, sed basi rotundata et saepius sessilia; *pedunculi* cymosi, pauciflori; *calyces* purpurascentes, longe tubulosi; dentibus omnibus lineari-setaceis, superioribus recurvis, duobus inferioribus rectis, ac porrectis; *corollae* longiores — *T. montanus Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. 1. p. 72. t. 71*, quodammodo similis, sed in planta sicula, calyces hirsutiusculi, et habitus robustior — Ad *T. herba barona* cum? hanc speciem refertur a Cl. *Benth. lab. p. 729*, sed specimina corsica ac descriptio ipsius in *p. 343*, foliis acutis!, pedunculis axillaribus 1-floris, ut in *T. Serpyllo* aliisque notis distinguitur; quo charactere etiam a *T. lucido* pro quo habui videtur diversus; quae species ad *Ziziphoram Clinopodioidem* refertur a *Rom.* et *Schult. s. veg. 1. p. 208*, et a *Benth. lab. p. 321.*

6. *T.* NEPETA. *Smith brit. 2. p. 642 — Spr. s. veg. 2. p. 699 — Guss. pr. 2. p. 150.*
T. caule herbaceo ramosissimo, ramis infimis sterilibus diffusis, foliis ovatis obtusis integris crenatisve petiolatis tenue puberulis hirsutisque, verticillis laxis ramosis multifloris, pedunculis dichotomis subcorymbosis, dentibus calycinis inferioribus superiores subexcedentibus, omnibus bracteisque puberulo-scabris, villis calycinis subexertis, staminibus corolla (in labio inferiore maculata) aequalibus.
Melissa Nepeta. *Lin. sp. pl. 828 — Ucria H. Pan. p. 254 — Benth. lab. p. 387* — Calamintha Pulegii odore, sive Nepeta. *Cup. H. Cath. p. 35* — Calamintha 11. Dioscoridis. *Cast. H. Mess. p. 35.*
Ic. *Blakcw. herb. t. 467* — Pulegium sylvestre. *Dod. pempt. 98*, mediocris.
b. micranthus; corollis minoribus, calycinis dentibus inferioribus longioribus, staminibus corollae tubum non excedentibus.
T. Barrelieri. *Spr. s. veg. 2. p. 698 ?*
c. canescens; caulibus foliisque etiam caulinis villoso-canescentibus.
Calamintha canescens, caule ramoso ascendente villoso, foliis subsessilibus ovatis canescenti-pubescentibus punctatis, calycis tomentoso-incani dentibus inferioribus rectis superiores patentes duplo superantibus. *Presl fl. sic. 1. p. XXXVII ?*, sed calyces in nostra non incani, nec dentes recti.

Ic. Calamentha folio incano. *Riv. mon. irr. t. 47.*

In collibus aridis, ruderatis, ad sepes, in dumetis, nec non in arenosis in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Panaria*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*.

Majo, Octobri. ♃

Caules ut plurimum puberulo-scabriusculi, inferne et rami juniores hirsuti: *folia* adpresse puberula; juniora saepius villis copiosis canescentia: *villi* calycini exerti, vel subinclusi: *bracteolae* subtus plus minus punctatae, angustae, parvae: *corollae* ut in sequente purpurascentes; in *a.* calyce 2-plo, in *b.* semel longiores.

Nostra differt a descriptione Linnaeana aliorumque auctorum, pedunculis primariis folia non excedentibus, foliis crenatis non serratis — Affinis sequenti, a qua tamen certe distincta; odore acri *Pulegii*, qui in illa gratus; foliis crenatis, non vero serratis; calycinis dentibus glabriusculis concoloribus, non patenter et pulchre ciliatis, ac demum coloratis ut in illa; corollarum labio inferiore maculis albis notato — Icon, Calamintha Pulegii odore, minor. *Barr. ic. 1166*, a *Willd.* sub *Melissa cretica* relata, potius ad hanc speciem spectat.

7. *T. Calamintha. Smith Brit. 2. p. 641 — Spr. l. c. — Guss. pr. 2. p. 131.*

T. caule herbaceo erecto simplici ramosoque, foliis ovatis obtusis petiolatis acute sparse serratis ciliatis utrinque adpresse hirsutis, verticillis laxis remotiusculis multifloris, pedunculis dichotomis irregularibus, dentibus calycinis inferioribus superiores excedentibus, omnibus bracteisque patenter ciliatis, villis calycinis (paucis) inclusis, corollis (concoloribus) calyce duplo longioribus.

Melissa Calamintha. *Lin. sp. pl. 827 — Ucria H. Pan. p. 254 — Benth. lab. p. 388* — Calamenthum montanum, siculum, hirsutum, Menthae odore, subrotundo folio. *Cup. H. Cath. p. 35.*

Ic. Melissa Calamintha. *Lam. ill. gen. t. 512. f. 1 — Bull. herb. t. 251* — Calamenthum montanum, hirsutum, Calaminthae vulgaris foliis, Menthae odore. *Cup. panph. 2. t. 21*, et — Calamintha montana, hirsuta, suavi odore Menthae. *Cup. l. c. vol. 1. t. 199* — C. montana. *Dod. pempt. 98*, mediocris.

In sylvis; *Piazza*, *Mineo*; et in nemoribus; *Madonie*, *boschi di Valdemone.*

Junio, Augusto. ♃

Caules semper villis patentibus mollibus obsiti: *folia* laete virentia, sparse et adpresse villosa: *dentes calycini* pilis patentibus evidentius ciliati, quam in plantis neapolitanis et Italiae superioris.

8. *T. grandiflorus. Scop. carn. ed. 2. v. 1. p. 424 — Dec. fl. fr. 3. p. 562 — Guss. supp. p. 199.*

T. caule herbaceo erecto subsimplici, foliis ovatis obtusiusculis petiolatis dentato-serratis ciliatis utrinque adpresse hirsutis, verticillis remotiusculis laxis paucifloris, pedunculis lateralibus 3-floris sparsis, calycis longe tubulosi dentibus inferioribus superiores excedentibus, omnibus bracteisque patenter ciliatis, villis calycinis inclusis, corollis (concoloribus) inflatis calyce triplo longioribus.

Melissa grandiflora. *Lin. sp. pl. 827— Benth. lab. p. 394* — Calamintha grandiflora. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 329.*

Ic. *Curt. bot. mag. t. 208*, ex *Smith fl. gr. pr. 1. p. 433* — Calamintha magno flore. *Riv. mon. irr. t. 43* — C. montana, praestantior, flore purpureo. *Bocc. mus. p. 45. t. 40.*

In nemoribus Siciliae septentrionalis; *Boschi di Caronia* (*Tineo*).

Junio, Julio. ♃

Quoad herbam maxime cum praecedente affinitas, a qua tamen fa-

*

cillime dignoscitur; *colore* laete virente; *pubescentia* magis sparsa; *foliorum* dentibus profundioribus; *pedunculis* paucifloris; *calycibus* minus nervosis, triplo majoribus (6 lin. longis), glabrioribus; denique *corollis* purpureis, formosis, pollicaribus.

---

† 8. *T.* CEPHALOTOS. *Lin. sp. pl. 826 — Ucria H. Pan. p. 253 — Guss. pr. 2. p. 132.*

T. capitulis imbricatis magnis, bracteis ovatis, foliis lanceolatis.

Prope Panormum; *alle sponde del fiume Oreto (Ucria).*

MELISSA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 983. — Juss. 115.

Cal. tubuloso-campanulatus, striatus, 2-labiatus; labio superiore, ascendente, plano, 3-dentato; inferiore 2-partito, fauce non clausa villis. *Cor.* labium superius subfornicatum, semibifidum; inferius 3-lobum, lobo medio obcordato; tubo incluso. *Stam.* sub labio superiore conniventia. (*Herbae* perennes: *folia* dentato-serrata: *flores* albi, laxe verticillato-spicati).

1. *M.* OFFICINALIS. *Lin. sp. pl. 827 — Ucria H. Pan. p. 254 — Guss. p. 2. p. 133.*

M. caule erecto brachiato-ramoso, foliis ovatis acutiusculis dentato-serratis cauleque subvillosis, verticillis dimidiatis, pedunculis brevissimis multifloris subcorymbosis, bracteis oblongo-ellipticis acutiusculis superioribus subsessilibus.

M. hortensis. *Cup. H. Cath. p. 140 — Cast. H. Mess. p. 15.*

Ic. *Plenk off. t. 500 — Lam. ill. gen. t. 812. f. 1 —* Melissa. *Dod. pempt. 91 — Riv. mon. irr. t. 45.*

Ad sepes, in sylvis vel nemoribus elatioribus; *Palermo a S. Martino, Monregale, selve e boschi di Valdemone, Collesano, Polizzi, Castellobuono, Ficuzza, Piana de' Greci.*

Junio, Julio. ♃

Caules subvillosi, numerosi, vix 1 ½-2-pedales: *folia* laete virentia; radicalia juniora glaberrima; omnia grate citrum olentia, basi cordata aut truncata, ½-1 ½ pollic. lata, 1-2-poll. longa: *bracteae* flores excedentes, inferiores petiolatae: *bracteolae* ovales, subsessiles, pedicellos tenue puberulos subaequantes: *calyces* sparse hirsutiusculi, demum deflexi, suffulti pedicellis pedunculo duplo fere longioribus; dentibus duobus inferioribus aristatis: *corollae* albae, pubescentes.

2. *M.* ALTISSIMA. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 1. p. 423 — Spr. s. veg. 2. p. 692 ? — Guss. pr. 2. p. 133.*

M. villoso-canescens, caule erecto brachiato-ramoso, foliis cordatis ovatis dentato-crenatis, ramulis floriferis ex axillis elongatis, verticillis dimidiatis, pedunculis multifloris subcymosis, bracteis oblongo-ellipticis acuminatis, superioribus subsessilibus.

M. cordifolia. *Pers. syn. 2. p. 132 — Horn. H. Hafn. 2. supp. 1. p. 66 —* M. graveolens. *Host fl. austr. 2. p. 128 —* M. corsica. *Viviani —* M. officinalis, *b. villosa. Benth. lab. p. 393 —* M. arvensis, hirsuta, procerior, haud ingrate olens, albido folio. *Cup. H. Cath. p. 140*, et *supp. alt. p. 62 —* M. sylvestris, foliis albidioribus, et lanuginosioribus. *Cast. H. Mess. p. 15.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 579* ex herb ! — M. arvensis, hirsuta, lignosa, procerior, nonnihil ingrate olens. *Cup. panph. 2. t. 92* — M. sylvestris, hirsuta, major, italica. *Bocc. mus. p. 166. t. 117*, imperfecta; sed descriptio optima — *Barr. obs. 264. ic. 1222*, melior.

In nemoribus, sylvis, vallibus, locis umbrosis, in dumetis, et ad sepes ubique; at praecipue in Sicilia meridionali, et in maritimis.

Junio, Julio. ♃

Habitus omnino praecedenti similis, sed *herba* semper villosa: *caules* fere solitarii, erecti, altiores, 2-6-pedales: *folia* obscure virentia, dentato-crenata, non serrata, latiora: *bracteae* acutiores: *flores* ante explicationem ochroleuci, jam explicati albi, qui non solum in ramis lateralibus elongatis, sed etiam in centrali, qui reliquis altior; *odor* demum nonnihil ingratus, nec cultura mutatur.

Specimina cretica Sieberiana cum nostra adamussim conveniunt, in quibus ramos axillares elongatos, et folia villoso-canescentia, subtus praecipue, video; non vero istos abbreviatos, et illa subtus lanata, uti ex *Spr. l. c.* Idcirco a sua *M. officinali* excludantur synonyma *M. hirsutae Balb.*, et *M. cordifoliae Pers.*, et ad *M. altissimam* adducantur.

SCUTELLARIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 989 — Endl. gen. n. 3626.

Cal. brevissime campanulatus, 2-labiatus, post florescentiam clausus; labio utroque integro; superiore operculiformi, demum deciduo, squamula concava incumbente appendiculato. *Cor.* tubus elongatus, extra calycem ascendenti-recurvus; fauce clausa. *Anth.* ciliatae, inferiores dimidiatae. (*Herbae* perennes; *folia* dentato-serrata: *flores* purpurascentes, solitarii, oppositi, racemoso-spicati: *semina* gynophoro elevato oblique suffulta).

1. S. PEREGRINA. *Lin. sp. pl. 836 — Ucria H. Pan. p. 257 — Guss. pr. 2. p. 135.*

S. caule erecto, foliis ovatis, inferioribus cordatis crenatis cauleque inferne villosis, superioribus glaberrimis inaequaliter dentato-serratis basi subcuneatis, racemis spicatis elongatis secundis, bracteis ellipticis subpetiolatis calyce villoso longioribus, corollis purpurascentibus, seminibus villoso-canescentibus.

S. Teucrii folio nitido, flore annuente purpureo. *Cup. H. Cath, p. 198*, et *supp. alt. p. 81 ?* — Cassida caule quadrangulo rubente. Teucrii serrato folio, flore coeruleo, labio albo. *Till. H. pis. p. 35 !* ex *All.*

Ic. *Sabb. hort. 3. t. 28* — S. Teucrii folio glabro, spicato flore nutante. *Cup. panph. 1. t. 62*, et *2. t. 246.*

b. floribus albidis.

In calcareis, vel vulcanicis glareosis, et in dumetis montosis: *Caccaci (Gasparrini); Palermo a Monte Cuccio, a Sagana, alla Pizzuta; Busambra, Monte de' Cani e di Cammarata, Madonie, Randazzo, Linguagrossa, Nicolosi, Spaccaforno, Modica, Siracusa, Palazzuolo;* varietas *b. Pizzuta.*

Junio, Julio. ♃

Caules 1-2-pedales, superne semper puberuli ac ramosi, saepius rubentes: *rami* juniores villosi: *folia* 1-1 ½ poll. longa, ½-1-poll. lata; caulina suprema reliquis glabriora: *racemorum axis* pubescens, et praeterea pilis glandulosis longioribus patentibus con-

spersus : *bracteae* integerrimae , glabriusculae , ciliatae, nunquam ovatae , semper vero ellipticae aut oblongae , obtusae : *pedunculi* calycem aequantes, vel illo breviores: *corollae* 5-7 lin. longae, in *a.* purpurascentes , villosae ; villis tamen copiosioribus, albidioribus, et longioribus quam in calyce : *semina* fusca, fasciculis villorum stellatorum brevium canescentia , non punctis scabra.

Haec nostra est vera *S. peregrina Lin.* ex ejus *herb.* , et *All.* (quem confer sub *S. Columnae* in *Fl. ped. 1. p. 41*) , uti specimina plantarum olim in *H. Taur.* culta , et a Cl. *Balbis* communicata, nec non illa herbarii *Molinerii* penes Cl. *Bertoloni* asservata me certum fecerunt. — At illa herb. *Sibth.* quoad habitum et folia quoque siculis plantis similia , sed folia puberula , et in icone *fl. gr. t. 582* flores atropurpurei , macula crocco-sanguinea notati — Denique icon et descriptio *S. peregrinae Wald.* et *Kit. pl. rar. hung. 2. p. 132. t. 125* , quae cum speciminibus a me in Aprutio collectis ac ab Hungaria acceptis conveniunt , ab hac nostra recedunt : habitu , radice, caulibusque firmioribus, undique villosis ; foliis latioribus , omnibus grosse crenatis et basi cordatis, petiolis pubescentibus ; bracteis acutis ; florum colore ; seminibus scabris. Idcirco tam planta hungarica, quam illa quae in Aprutii et Samnii montibus occurrit novo specifico nomine designandae, et sic describendae:

S. commutata. Guss. pr. 2. p. 136.

S. caule erecto ad angulos villoso, foliis omnibus grosse crenatis basi cordatis ciliatis ad nervos et venas una cum petiolis pubescentibus, bracteis ovato-ellipticis acutis subpetiolatis calyce villoso demum subbrevioribus , racemis spicatis elongatis secundis , seminibus scabris.

Hanc speciem Cl. *Benth. lab. p. 431* recepit, et cum ? ad ipsam refert *S. altissimam Lin. sp. 836.*

2. *S. Columnae. All. ped. 1. p. 40 — Willd. sp. pl. 3. p. 175 — Biv. cent. 2. p. 51 — Guss. pr. 2. p. 136.*

S. caule erecto petiolisque adpresse villosis, foliis cordatis ovatis crenatis pubescentibus,racemis spicatis elongatis secundis piloso-hispidis, bracteis subpetiolatis ovato-ellipticis acutis calyce brevioribus.

S. peregrina , folio Lamii. *Cup. H. Cath. p. 198.*

Ic. *All. l. c. t. 84. f. 2* — Cassida. *Columm. ecphr. 1. p. 187. t. 189.*

In nemoribus Siciliae septentrionalis ; *Bosco di Caronia* , *di Floresta*, *Castellobuono* ; *Etna al Milo* (*Bivona*); *Bronte*, *Buccheri* , *Militello di Val di Noto.*

Junio , Julio. ♃

Caules 1-3-pedales : *folia* laete virentia, subtus pallidiora, mollia, 1-2 ½ pollicaria : *racemi* aliquando pedales et ultra , floribus per lin. 5-7 remotis : *bracteae* integerrimae, 2-lin. longae , pedunculum duplo excedentes : *calyces* uti pedunculi , racemorum axis , et corollae pilis glandulosis tecti : *corollae* fere pollicares , a basi ultra medium albidae , apice pallide purpurascentes ; lacinia media labii inferioris uti galea emarginata, lineis duabus albis notata ; lateralibus ovatis, obtusiusculis , margine exteriore revolutis : *stylus* et *filamenta* glabra , alba : *semina* nigra , globosa , tuberculata ; tuberculis obtusis , saepius setis albis stellatis obsitis.

Ex observatione *Sibth.* in *Fl. gr. S. Columnae* a *S. altissima Lin.* non differt.

3. *S. Gussonii. Ten. fl. nap. 2. p. 29* , et *syll. supp. p. 32.*

S. caule erecto petiolisque patenter villosis, foliis grosse crenatis, racemis spicatis elongatis secundis piloso-hispidis , bracteis petiolatis ovali-oblongis utrinque attenuatis calycem superantibus.

S. pallida. *Guss. pl. rar. p. 388*, et *pr. 2. p. 137*, non *Marsch.*
Ic. *nulla.*
In nemoribus; *Ficuzza*, *S. Maria del Bosco.*
Junio, Julio. ♃
Caules 1 $^{1}/_{2}$-2 $^{1}/_{2}$ pedales, simplices vel apice ramosi: *folia* basi semper cordata, 1 $^{1}/_{2}$-2 $^{1}/_{2}$ poll. lata, 3-4-pollicaria, obtusa, late sed profunde crenata; crenis ad basim angustioribus: *racemi* laxiusculi, 5-10-pollicares: *bracteae* integerrimae, cum foliis virentes: *calyces* pedunculum subaequantes, uti racemorum axis, bracteae, et corollae pilis albis brevibus glandulosis, aliis longioribus eglandulosis intermixtis tecti: *corollae* purpurascentes, 8-10 lin. longae: *semina* matura non vidi.
Haec et praecedens habitu conveniunt inter se; sed in *S. Gussonii* folia duplo latiora ac longiora, et bractearum cum calycibus proportio diversa: *flores* pallide purpurascentes.

---

† 4. S. *alpina*. *Lin. sp. pl. 834* — *Ucria H. Pan. p. 257* — *Guss. pr. 2. p. 137.*
S. foliis cordatis inciso-serratis crenatis, spicis imbricatis rotundato-tetragonis.
In montibus; *Madonie* (*Ucria*).
An *S. Columnae?*
† 5. S. *galericulata*. *Lin. sp. pl. 835* — *Ucria l. c.* — *Guss. pr. 2. p. 137.*
S. foliis cordato-lanceolatis crenatis, floribus axillaribus.
In submontosis; *Palermo nella valle di S. Martino* (*Ucria*), sed ibi sola *S. peregrina* occurrit.

PRUNELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 990 — *Endl. gen. n. 3624.*

Cal. tubuloso-campanulatus, nervoso-reticulatus, 2-labiatus; labio superiore latiore, plano, brevissime 3-dentato; inferiore angustiore, 2-bifido; fauce nuda. *Cor.* tubus subexertus; labium superius fornicatum, integrum; inferius 3-partitum; fauce aperta, dilatata. *Filam.* apice 2-dentata, altero dente antherifero. (*Herbae* perennes: *folia* integra, aut laciniata: *flores* coerulei, aut albo-flavescentes, dense verticillato-spicati, bracteis latis margine scariosis suffulti).

1. P. *vulgaris*. *Lin. sp. pl. 837* — *Ucria H. Pan. p. 259* — *Guss. pr. 2. p. 138.*
P. caule ascendente, foliis ovato-oblongis glabris ciliatis basi subdentatis, spica ovato-oblonga, calycis labio superiore inferiori aequilongo subtruncato, lobis mucronulatis, intermedio lato subtruncato, lateralibus obsolete semicordatis, sinubus obtusis minutis, corollae galea villosa.
Brunella major, folio crispo, Prizensis. *Cup. H. Cath. p. 32* — Consolida minor. *Cast. H. Mess. p. 7.*
Ic. *Hamilt.* in *Sering. bull. bot. 1830. n. 6. p. 159. t. 7. n. 1*; sed corollae galea in siculis plantis villosa, non glabra — *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 5* — *Plenk off. t. t. 492* — *Fl. dan. 910*, sed flores pallidi — Brunella. *Dod. pempt. 136* — *Riv. mon. irr. t. 29.*

Ad sepes, in vallibus, et sylvis ubique in Sicilia.
Aprili, Majo. ♃

Folia cum *caule* glabra, non hirsuta, saepius integerrima, et oblonga; radicalia ovata: *spica* brevis, vel pollicaris et ultra, basi aliquando foliosa: *bracteae* integrae, scariosae, nervosae, ciliatae, et saepe hirsutae: *calyces* ad nervos setulis albis sparsis obsiti, ad apicem aliquando rubentes; labio superiore in plantis siculis inter denticulos glabros mucronulatos fere recte truncato, non fere trilobo, ut in sequente; labii inferioris laciniis lanceolatis, acutis, ciliatis: *flores* violacei.

1. P. LACINIATA. *Lin. sp. pl. 837 — Ucria H. Pan. p. 258 — Guss. pr. 2. p. 138.*

P. foliis inferioribus ovato-oblongis petiolatis, supremis profunde pinnatifidis, omnibus cauleque ascendente hirsutis, spica basi foliosa ovata, calycis labio superiore inferiorem subaequante, lobis mucronulatis, intermedio rotundato, lateralibus semiovatis, corollae galea glabra.

P. alba. *Pall. in Spr. s. veg. 2. p. 691* — Brunella folio laciniato. *Cup. H. Cath. p. 32*. et — Eadem humilior, hirsutior, angustioribusque petalis, niveo flore parvo. *l. c.*

Ic. *Jacq. austr. t. 378 — Lam. ill. gen. t. 516. f. 2 — Reich. cent. 5. f. 595 — Hamilt. l. c. p. 160. t. 7. f. 9*; sed corollae galea glabra — Brunella folio laciniato, hirsuta, purpurea. *Cup. panph. 1. t. 203 — Bon. t. 155* — B. II. non vulgaris. *Clus. hist. 2. p. 43.*

b. coerulescens: foliis superioribus sinuato-dentatis, floribus coerulescentibus, calycinis dentibus labii inferioris illos superioris longiuscule aristatos excedentibus.

P. hyssopifolia. *Ucria H. Pan. p. 258?* — Brunella coeruleo magno flore. *Cup. H. Cath. p. 32?*

Ic. Brunella hirsutior, dentato folio, humilis, alba. *Cup. panph. 2. t. 1 — Raf. t. 31?*, sed flores albi, et folia vix dentata.

In collibus apricis herbosis calcareis vel argillosis, campis siccis vel humentibus ubique in Sicilia.
Aprili, Majo. ♃

Caules glabriusculi, vel dense villoso-canescentes, fere semper ascendentes, 2-6-pollicares: *folia* angusta, 4-5-lin. lata, 1-2-poll. longa: *petioli* valde villosi: *calyces* superne, uti in antecedente colorati, sed non apice fere recte truncati ut in illa; tamen lobis rotundatis, apice mucrone brevissimo instructis: in *b.* vero mucrone longiore (lin. longo) terminatis: *corollae* in *a.* luteolae vel purpurascentes.

Var. *b.* ob habitum, et dentes calycinos inferiores longiores species videtur diversa — Characteres liquidi inter hanc et praecedentem desiderantur, ita ut Cl. *Benth. lab. p. 417* species istas non separat: sed habitu, caule humiliore, foliis ut plurimum pinnatifidis et hirsutis ab illa dignoscitur. Dentes calycini in utrisque pariter breviter aristati, et inferiores superioribus aequales, vel paullo longiores, tamen eorum forma nonnihil diversa, et in icone *Reich.* optime expressa. Confer *Hamilt. l. c.*, *Masch. fl. taur. cauc. 2. p. 67.* et *Fl. port. 1. p. 134* — P. laciniata *b. purpurascens*, *Hoff.* et *Link fl. port. l. c.*, si eadem ac. *P. intermedia Brot.* et *Reich. pl. crit. cent. 5. t. 205. f. 545*, a var. *b.* hujus nostrae certe diversa ob bracteas basi dentatas, uti in icone citata pinguntur.

MELITTIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 985 — Endl. gen. n. 3640.

Cal. campanulatus, tubo corollae amplior, irregulariter nervoso-reticulatus, ac inaequaliter 2-labiatus, ore obliquo pervio. *Cor.* calyce duplo longior; labio superiore subconcavo, inferiore plano, patente, longiore, 3-lobo. *Sem.* villosa. (*Herba* perennis, pubescens: *folia* dentato-serrata: *flores* axillares, laxe verticillati, vel solitarii, in hac specie albidi ac breviter pedunculati).

1. *M.* ALBIDA. *Guss. pr. 2. p. 140.*

M. caule erecto simplici vel ramoso, foliis subvillosis cordatis oblongo-ellipticis aequaliter dentato-crenatis, floribus (albidis concoloribus) axillaribus solitariis ternisque secundis, calycibus glabriusculis, labio superiore majore integro vel 2-3-dentato, inferiore breviore saepius inaequaliter bifido.

M. Melissophyllum. *Ucria H. Pan. p. 256*, ex loco, et *Guss. Cat. H. R. in Bocc. p. 41*, non *Lin.*— Melissa adulterina quorumdam, amplis foliis et floribus, non ingrati odoris. *Cup. H. Cath. p. 141.*

Ic. Lamium Melissophyllum dictum, Urticae folio tenui. *Cup. panph. 2. t. 198.*

b. caule petiolis calycibusque dense villosis, foliis latioribus.

Ic. Lamium Melissophyllum dictum, folio subrotundo cordiformi. *Cup. panph. 2. t. 205.*

In nemoribus, et sylvaticis montosis ubique in Sicilia; var. *b. Monregale a Sagana.*

Majo, Junio. ♃

Caules 1-1 ½ pedales, una cum petiolis patenter villosi: *folia* mollia, 1 ½-3-poll. lata, 3-5-pollicaria, supra laete virentia, subtus pallidiora: *calyces* virentes, nervosi, una cum pedunculis 2-4-linearibus sparse pilosi: *corollae* albidae, concolores, externe puberulae; tubo recto, fere pollicari; labio superiore integro; inferiore plano, longiore, 3-lobo; lobis integris rotundatis, intermedio latiore ac longiore subemarginato: *filamenta* cum pistillo glabro candida, a basi ad medium pilis eglandulosis, a medio ad apicem sparse pilis glanduliferis tecta: *antherae* sordide virentes.

Differt a *M. Melissophyllo*, habitu et floribus minoribus; a *M. grandiflora*, foliis cordatis (ex icone *Reich.*) acutis, dentatis, et calyce; ab utrisque hirsutie majori, foliis oblongo-ellipticis, florum colore — Interim fatendum est icones *M. Melissophylli* et *M. grandiflorae* confusione quadam laborare. Siquidem icon *M. Melissophylli Jacq. austr. t. 26*, ob folia non cordata cum icone *M. grandiflorae Reich. cent. 3. f. 397*, et ob calycem cum icone *M. Melissophylli Reich. l. c.* convenit. In icone *Clusii hist. 2. p. 300. f. 2*, sub *M. grandiflora* relata, folia cordata sunt. Icon *Sabb. hort 3. t. 62*, quoad folia cum nostra convenit, sed flores rubri: illas vero *Smith engl. bot. t. 636*, et *Curt. Lond. fasc. 4. t. 39*, ad *M. grandifloram* spectantes, non vidi — Cl. *Benth. lab. p. 503* sub *M. Melyssophyllo* hanc speciem, ac *M. grandifloram* conjungit, et nequidem uti varietates distinguit — Variat *caule petiolisque* glabriusculis vel villosissimis; *foliis* latioribus, 2-poll. lat., 2 ½ longis, vel angustioribus poll. latis, 1 ½-longis; *flores* tamen semper concolores, albidi, exsiccatione vero ochroleuci; *odor* potius ingratus.

MOLUCCELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 979 — Endl. gen. n. 3668.

Cal. campanulatus, ampliatus, irregulariter reticulatus, corolla latior, dentato-spinosus, dente superiore remotiore ; fauce pervia. *Cor.* tubus inclusus ; labium superius erectum, concavum, integrum ; inferius 3-lobum ; lobo medio patente, obcordato, productiore. (*Herba* glaberrima, annua vel biennis : *folia* lobato-dentata : *flores* albi, verticillati, sessiles, numerosi, verticillis remotis, bracteolis subulato-spinosis suffulti).

1. *M.* SPINOSA. *Lin. sp. pl. 821 — Ucria H. Pan. p. 250 — Guss. pr. 2. p. 141.*

M. caule herbaceo erecto, foliis petiolatis suborbiculato-cordatis lobato-dentatis, calycibus bilabiatis, labio superiore lanceolato mucronato longiore, inferiore rotundato 7-dentato, dentibus bracteolisque spinosis.

Chasmonia incisa. *Presl fl. sic. 1. p. XXVII* — Molucca asperior, foetida. *Cup. H. Cath. p. 146* — Melissa Moluccana, foetida. *Cast. H. Mess. p. 15.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 567 — Lam. ill. gen. t. 510 — Sabb. hort. 3. t. 46* — Molucca spinosa. *Dod. pempt. 92.*

In rupestribus, et saxosis calcareis incultis, in ruderatis sylvaticis ; *Palermo alle falde del Monte Castellana, ai Petrazzi, S. Maria a Gesù : Buonfornello presso Termini, Scillato sotto Polizzi* (*Ucria, Gasparrini*), *Scopello presso Castellammare, Carini, Agosta, Sommatino, Spaccaforno, Militello di Val di Noto, Siracusa presso S. Cosimano.*

Majo, Junio. ⊙ et ♂

Caules 1-3-pedales, simplices vel raro ramosi, et una cum *foliis* laete virentibus glaberrimi: *verticilli* 10-12-flori, remoti ; supremi floribus abortivis : *bracteae* petiolatae, acutae, dentato-incisae, demum deflexae : *bracteolae* (involucrum *Lin.*) calyce breviores, et ad hujus basim affixae, hinc inde villosae : *calyces* glaberrimi, coriacei, basi striati, in limbo reticulato-nervosi : *corollae* albae *galea* integra, externe villosa, dente calycino supremo brevior.

---

† 2. *M.* LAEVIS. *Lin. sp. pl. 821 — Ucria H. Pan. p. 250 — Guss. pr. 1. p. 142.*

M. calycibus campaniformibus sub 5-7-dentatis, denticulis aequalibus.

In Sicilia ; *a Castellammare* (ex *Ucria*, non ex *Cup.*)

PRASIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 992 — Endl. gen. n. 3676.

Cal. campanulatus, corolla latior, 5-fidus ; laciniis latis, foliaceis. *Cor.* labium superius concavum, integrum, inferius 3-lobum ; lobo medio latiore. *Sem.* quatuor, baccata ! (*Frutex* sempervirens : *folia* dentato-serrata : *flores* albi, solitarii, axillares, subracemoso-spicati).

1. P. *majus*. *Lin. sp. pl. 838 — Ucria H. Pan. p. 258 — Guss. pr. 2. p. 145.*

P. foliis cordato-ovatis, et subcordato-oblongis dentato-serratis glabriusculis, laciniis calycinis ovato-lanceolatis acutis aristatis.

Melissae similis, seu Molucca floribus albis, labio punctato. *Raj syll. p. 276*, et *277* — Lamium fruticans, Teucrii folio lucido, calyce et flore magno candido, tantilla purpura varie notato. *Cup. H. Cath. p. 106*, et *supp. alt. p. 44.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 516 — Sabb. hort. 3. t. 37*, mediocris — Lamium fruticans, calyce et flore magno candido purpura notato. *Cup. panph. 1. t. 213* — Teucrium fruticans, amplo et albo flore, italicum. *Barr. ic. 895.*

Ad sepes, vel ad maceries in vulcanicis, aeque ac in calcareis, et in lapidosis submontosis ubique; *Val di Mazzara*, *Val di Noto*; *Finale*, *Milazzo*, sed in *Val Demone* rarius = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Maretimo*, *Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*; in quibus duabus posterioribus insulis folia post fructificationem exsiccantur.

Februario, Majo. ♄

Suffrutex 2-4-pedalis, erectus; vel ramis diffusis, junioribus tetragonis, demum cortice albido secedente tectis: *folia* quoad figuram, pubescentiam et magnitudinem variant: occurrunt siquidem glaberrima (uti fere semper quae adulta sunt), et pubescentia; cordata, oblique cordata, et non cordata; ovata, et poll. et ultra lata, fere ut in *Melissa officinali*, uti ait *Desf.* in *fl. atl. 2. p. 33*, ac ovato-oblonga, angustiora (2. pol. longa, 6 lin. lata), semper tamen dentato-serrata: *pedunculi* lin. longi, angulati, glabri: *bracteae* inferiores subdentatae, calycibus longiores; superiores integerrimae, concavae, aristatae, calycibus breviores, glabrae, vel dum calyces pubescentes, ciliatae: *bracteolae* angustissimae, lineares, glabrae aut ciliatae, pedunculis aequilongae: *calyces* nervosi, glabri, vel pubescentes, dentibus aliquando lanceolatis, semper tamen acutis aristatisque: *corollae* glabrae, concolores, vel maculis pallide purpureis sparsis notatae, uti stamina externe in galea pilis brevibus glandulosis obsitae; tubo calycem parum excedente, labii inferioris lobis integris, obtusis, planis: *semina* subglobosa, glaberrima, immatura nitide-virentia, jam perfecta nigra.

Haec adnotanda censui, et omnis suspicio absit, an haec nostra planta (quae eadem ac illa *Flor. neap.* et *Fl. rom.*) a *P. majore Lin.* differat — Confer *Viv. fl. lyb. sp. p. 31*, et quae dixi in *pl. rar. p. 244* — Foliis hirsutis ac obtuse crenatis in *Maretimo*; hirsutis ac dentato-crenatis; denique bracteis etiam serratis in *Ustica* occurrit, quod ob bracteas cum *P. cretico Sieb.* in *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 334* convenire videtur, sed a *P. majore* sejungere non audeo — In Sicilia, et in insulis vulgo *The nostrale* appellatur, quia infusio foliorum illi *Theae* substituitur.

---

† 2. P. *minus*. *Lin. sp. pl. 838 — Ucria H. Pan. p. 258*, excluso synonymo *Cupani* — *Guss. pr. 2. p. 144.*

P. foliis ovatis crena utrinque duplici.

In Sicilia, et ♄ ex *Lin.* et *Ucria*; sed nec a me, nec ab aliis huc usque visum, et synonymon *Cupani* ex icone *panph.* certe ad praecedentem spectat.

II. *Angiospermia.*

Verbenaceae. Juss.

Frutices, vel herbae: *folia* exstipulata, uti rami tetragoni opposita, raro alterna, in siculis simplicia vel digitata: *calyx* 1-sepalus, liber, persistens, tubuloso-campanulatus: *corolla* infera, 1-petala, tubuloso-campanulata: *stamina* corollae lobis alterna: *fructus* in nostris drupaceus, siccus, et *flores* parvi, bracteati. (*Gen.* a *Verbena* ad *Viticem*).

VERBENA.

Pers. syn. pl. 2. p. 138. n. 1424 — *Endl. gen. n. 3685.*

Cal. tubulosus, 5-dentatus, dente unico subbreviori. *Cor.* infundibuliformis; tubo recto vel incurvo; limbo subinaequali, 5-lobo. *Stam.* inclusa. *Stig.* bilabiatum. *Drup.* sicca, 4-sperma, cito rumpens, ut maturi fructus caryopses sistant. (Species siculae *herbae* perennes, biennes, annuaeque: *folia* opposita, varie incisa: *flores* parvi, coerulei, vel raro albi, laxe spicati).

1. *V. officinalis. Lin. sp. pl. 29* — *Ucria H. Pan. p. 40* — *Guss. pr. 2. p. 145.*

V. caule erecto subsolitario, foliis lyrato-pinnatifidis laciniatisque margine ciliato-scabris, spicis filiformibus subpaniculatis, floribus remotis sparsis tetrandris.

V. communis, flore coeruleo. *Cup. H. Cath. p. 227* — V. vulgaris, flore coeruleo. *Cast. H. Mess. p. 47.*

Ic. *Bull. herb. t. 213* — *Lam. ill. gen. t. 17. f. 1* — Verbenaca. *Matth. comm. 2. p. 399* — V. recta. *Dod. pempt. 150* — Verbena. *Riv. mon. irr. t. 56.*

In ruderatis, juxta vias, in plateis, in hortis ubique communis in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari*, *Favignana*, *Pantellaria.*

Floret fere per totum annum. ♃

Caules ut plurimum simplices, scabri, 1-2-pedales, tetragoni: *folia* glabra, virentia, saepe trifida; superiora remotiora ac magis laciniata, laciniis lobisque crenatis; suprema vero lanceolata, integra: *spicae* 3-12-pollicares, floribus supremis approximatis: *bracteae* breves, ovato-lanceolatae, acutae: *calyces* sessiles, exigui, setulis albidis pilisque brevibus glandulosis uti bracteae et spicarum axis tecti: *corollae* coerulescentes, externe villosae.

Floribus albis variat, quae rarior in Sicilia.

2. *V. supina. Lin. sp. pl. 29* — *Guss. pr. 2. p. 145.*

V. caulibus ascendentibus prostratisque villosis, foliis bipinnatifidis hirsutiusculis, spicis filiformibus solitariis axillaribus simplicibus, floribus remotiusculis tetrandris.

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 554* — Verbenaca supina. *Dod. pempt. 150.*

b. caule erecto, foliisque glabriusculis. *Desf. atl. 1. p. 17.*

In humentibus arvis arenosis; *Lentini, Catania, Spaccaforno: Monte Cuccio presso al Gurgo prossimo alla strada della Torretta* (*Todaro*): var. *b. Dorillo presso Terranova.*

Majo, Septembri. ☉ et ♂

Caules 4-8-pollicares, in *a.* opposite ramosissimi; fere pedales et parce ramosi in *b*: *folia* virentia, approximata; laciniis ovalibus oblongisve, integris aut dentatis, obtusiusculis: *spicae* graciles, floribus approximatis: *bracteae* breves, lineari-lanceolatae, acutae: *calyces* subsessiles, una cum bracteis et spicarum axi hispiduli: *corollae* coerulescentes, externe pubescentes, tubo subexerto.

Flores duplo minores, sed *semina* duplo majora quam in praecedente; *folia* demum glabrata — Varietas *b.* inter hanc et praecedentem media; cum illa caule erecto, cum hac foliis, floribus, fructibusque convenit. An *hybrida ?*

ZAPANIA.

Pers. syn. pl. 2. p. 140. n. 1429.

Cal. tubulosus, 5-dentatus. *Cor.* infundibuliformis; tubo subincurvo; limbo aequaliter 5-fido. *Stam.* 4, fertilia, inclusa. *Stig.* peltato-capitatum, obliquum. *Drup.* sicca, 2-sperma, cito rumpens, ut maturi fructus caryopses sistant. (*Herba* perennis, aliquando alterne ramosa: *folia* indivisa: *flores* coerulei, parvi, capitati).

1. *Z.* REPENS. *Bertol. am. it. p. 73 — Guss. pr. 2. p. 146.*

Z. laete virens glabra, caule repente, foliis cuneiformibus superne dentatis, spicis capitato-conicis, bracteis obtusis.

Lippia repens. *Spr. s. veg. 2. p. 752* — Verbena nodiflora. *Ucria H. Pan. p. 40*, non *Lin — Cup. H. Cath. p. 228.*

Ic. Verbenaca nodiflora. *Imp. hist. nat. ed. ven. p. 673* — Verbena nodiflora. *Bauh. prodr. p. 125.*

In inundatis pascuis maritimis; *Palermo a Mondello*, *e presso al fiume Oreto*, *Catania*, *Lentini*, *Marina di Noto*, *di Spaccaforno*, *di Scicli.*

Junio, Augusto. ♃

Caules inter herbas longe lateque excurrentes, terrae adpressi, floriferi apice surrecti, raro simplices, sed saepius ramosissimi: *folia* virentia, in brevem petiolum attenuata, supra medium usque ad apicem acute dentata; dente terminali majore: *pedunculi* axillares, alterni, raro oppositi, foliis longiores, 1-2-pollicares, nudi: *spicae* in fertilibus oblongae, 6-lineares; in sterilibus capitato-conicae, 2-3-lineares: *bracteae* obovato-cuneatae, setulis hispidulae, concavae, calycem glabrum excedentes: *corollae* ex albo-coerulescentes, glabrae.

Caules, folia, et pedunculi videntur glabri, sed lente inspecti setulis brevissimis adpressissimis tecti conspiciuntur — Variat pro locorum natura, *caulibus* palmaribus vel sesquipedalibus, *internodiis* brevibus vel elongatis.

VITEX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1060 — Endl. gen. n. 3700.

Cal. brevis, campanulatus, 5-dentatus. *Cor.* infundibuliformis; tubo brevi; limbo subbilabiato, inaequaliter 5-6-lobo. *Stam.* distantia, ascendentia, exerta. *Drup.* sicca; nuce 4-loculari, 4-sperma. (*Frutex*: *folia* opposita, decidua, digitata, uti fructus intense aromatica: *flores* in racemis verticillato-spicati).

1. *V. Agnuscastus. Lin. sp. pl. 890 — Ucria H. Pan. p. 266 — Guss. pr. 2. p. 147.*

V. foliis digitatis quinatis septenatisque, foliolis lanceolatis subintegerrimis subtus incanis, racemulis verticillato-spicatis (floribus coeruleis).

Agnus castus. *Cup. H. Cath. p. 4*, et *supp. alt. p. 5* — Vitex flore purpureo. *Cast. H. Mess. p. 24.*

Ic. *Duham. arb. ed. nov. v. 6. t. 35 — Lam. ill. gen. t. 541* — Vitex. *Matth. comm. 1. p. 177.*

b. flore albo.

Agnuscastus, flore albo. *Cup. l. c. supp. alt. p. 6* — Vitex flore albo. *Cast. H. Mess. p. 24.*

In paludosis maritimis, ad fluviorum ripas, in torrentium alveis ubique in Sicilia: var. *b. fiume della Noara presso Milazzo, Siracusa, Fiume Caltabiano, e Giarretta.*

Junio, Julio. ♄

Frutex ob flores numerosos laete coeruleos sub anthesi speciosus, 4-8-pedalis, et in fertilibus trunci diametro saepe pedali, ramossimus; ramis junioribus tetragonis, canescentibus: *folia* ut plurimum quinata, raro ternata vel septenata; *foliolis* superne obscure virentibus, acutis, fere semper integris, subtus tomento tenuissimo brevissimo adpresso uti calyces corollarum limbus et pedunculi canescentes: *racemuli* multiflori, *bractea* brevi lineari suffulti, breviter pedunculati, verticillato-spicati; verticillis approximatis vel remotis, in spicis paniculatis, 2-8-pollicaribus: *calyces* vix lin. longi; denticulis brevissimis, acutis: *corollae* 3-4-lineares, raro albae: *stamina* exerta: *drupa* globosa, nigricans, ultra medium calyce tecta.

Scrophularineae. *Brown.*

Frutices, vel herbae, saepius foetidae: *folia* uti rami alterna, vel opposita, simplicia et indivisa, vel pinnato-partita, exstipulata, saepius persistentia: *flores* ut plurimum spicato-racemosi: *calyx* 1-sepalus, persistens: *corolla* infera, monopetala: *stamina* tubo corollae inserta, ejusdem laciniis alterna: *capsula* 2-locularis, saepe incomplete bivalvis; dentibus, foraminibus, vel operculo dehiscens, placentis centralibus coadunatis (Gen. ab *Euphrasia* ad *Celsiam*).

EUPHRASIA.

Juss. 100 — Smith. brit. 2. p. 650. n. 280 — Gaert. de fruct. 1. p. 257.

Cal. tubuloso-campanulatus, 4-fidus. *Cor.* 2-labiata; labio superiore concavo, emarginato, inferiore 3-lobo. *Anth.* glabrae, vel subhirsutae, basi 2-lobae, lobis acuminatis. *Caps.* 2-locularis, oblonga, superne compressa. *Sem.* striata. (*Suffrutices*, vel herbae biennes, annuaeque, exsiccatione nigrescentes: *folia* simplicia, opposita: *flores* bracteati lutei, aut rubentes, solitarii, oppositi, alternisque in spicis terminalibus).

1. *E. bocconi. Guss. cat. H. R. in Bocc. p. 76*, et *pr. 2. p. 148 — Spr. s. veg. 2. p. 776.*

E. suffruticosa glaberrima, foliis lanceolato-linearibus integerrimis, inferioribus margine scabris, floribus confertis secundis bractea

brevioribus, staminibus exsertis, corollae lobis labii inferioris rotundatis, intermedio emarginato-bilobo, antheris glabris.
Lasiopera Bocconi. *Presl fl. sic. 1. p. xxxvi* — E. montana, flava, Antirrhini latifolii foliis. *Cup. H. Cath. p. 70.*
Ic. E. montana, flava, Antirrhini foliis. *Cup. panph. 2. t. 166* — *Raf. t. 77. f. 3* — E. lignosa, praealta, amplo Linariae aut Dracunculi hortensis folio. *Bocc. mus. p. 161. t. 108.*
In rupibus calcareis montosis; *Palermo a Monte Peregrino nelle rupi al Nord* (*Tineo*); *Monte Gebbia, e Quisquina* (*Gasparrini*); *Pizzuta, Busambra, Madonie, Monte Scuderi, Monte de' Cani.*
Augusto, Octobri. ♄
Caules 1-3-pedales, subcaespitosi, erecti vel ascendentes, superne fere paniculato-ramosi, diametro 1-2-lineari: *folia* subsessilia, laete virentia, saepius approximata, exsiccatione uti reliquae partes fragilia, ac nigrescentia, 1-3 lin. lata, 1-2-pollicaria; inferiora erecto-patentia, margine retrorsum scabra; superiora margine levia, angustiora, demum reflexa: *racemi* terminales et axillares, approximati, 1-5-pollicares, saepe incurvi: *flores* confertissimi, amoene lutei, ut in *E. linifolia*, sed majores, breviter pedunculati, oppositi: *bracteae* foliis conformes, tamen angustiores, calycibus longiores, basi dilatatae, ciliatae, apice incurvae, superiores attenuato-acuminatae: *calycis* tubuloso-campanulati dentes carinati, subciliati: *corollae* labium superius emarginatum; inferius lobis duobus lateralibus paullo brevioribus subemarginatis: *capsula* apice villosa, calycem subaequans: *semina* oblonga, albida.
Antherae glabrae; ideoque ad *Lasioperas* minime spectat.

2. *E.* SEROTINA. *Lam. fl. fr. ed. 2. v. 2. p. 350* — *Guss. pr. 2. p. 149.*
E. foliis oppositis lanceolatis serratis cauleque herbaceo erecto ramoso pubescentibus, floribus spicato-racemosis densis secundis, bracteis flore (purpurascente) brevioribus calycibusque ciliato-hirsutis, staminibus exsertis.
E. Odontites, *b. Lin. sp. pl. 841* — *Ucria H. Pan. p. 259* — Odontites serotina. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 359* — Bartsia serotina. *Bert. am. it. p. 33* — E. italica, latifolia, altera. *Cup. H. Cath. p. 70.*
Ic. E. sylvestris, major, purpurea. *Columh. ecphr. 1. p. 201. t. 202* — *Barr. ic. 276. f. 2.*
b. sicula; foliis angustioribus cauleque glabrioribus, bracteis calycibusque subvillosis, floribus luteo-carneis, capsulis apice villosis.
Ic. E. luteo-albida, serrulato folio deciduo. *Cup. panph. 2. t. 233.*
In sepibus, sylvestribus, collibus umbrosis, atque humentibus: var. *a. S. Maria del Bosco, Ficuzza*: var. *b. Polizzi, Collesano, Aidone, Selve dell' Etna verso Nicolosi e Bronte, selve di Valdemone, S. Michele: Castellobuono, Messina* (*Parlat.*).
Augusto, Septembri. ☉
Caules 1-2-pedales, paniculato-ramosi: *folia* pallide virentia, demum deflexa ac decidua, sessilia: *racemi* densi, 2-5-pollicares, in *b.* bracteae dentibus 1-2 in utroque latere instructae: *calycis* dentes triangulares, acuti, corolla dimidio breviores: *corollae* externe pubescentes; labiis ciliatis; superiore compresso, integro aut emarginato; inferioris lobis obovatis, rotundatis; intermedio emarginato: *stamina* corollam aequantia: *stylus* exertus, atropurpureus: *capsula* oblique obtusa, pubescens, calyci subaequalis: *semina* striato-cancellata; pro quibus characteribus potius ad hoc genus, quam ad *Bartsiam* spectare speciem hanc mihi visum est.

3. *E. linifolia. Lin. sp. pl. ed. 1. p. 604*, excl. syn. *Columnae*, et *syst. nat. ed. XII. v. 3. p. 405.*

E. caule herbaceo stricto ramoso, foliis anguste-linearibus, radicalibus subserratis, superioribus integerrimis, omnibus venosis scabriusculis margine ciliato-serrulatis cauleque glabriusculis. floribus spicato-racemosis secundis. staminibus longe exertis, antheris calycibusque glabris. capsulis ad valvarum margines longe pilosis calycem superantibus.

E. lutea. *Guss. pr. 2. p. 150 — Ucria H. Pan. p. 270*, non *Lin.* — E. autumnalis, luteo ex albido flore, brevi angustoque folio serrato deciduo. *Cup. H. Cath. p. 70.*

Ic. *nulla.*

In aridissimis submontosis; *al Caputo (Ucria)*, *Nicolosi*, *Adernò.* Augusto, Septembri. ⊙

Caules 5-14-pollicares, superne tantum brachiato-ramosi: *folia* rigidiuscula, laete virentia. subsessilia; inferiora cito decidua, et duplo latiora; superiora saepius recurva, distantia ac patentia: *flores* amoene lutei. oppositi, alternique, breviter pedunculati: *calyces* tubuloso-campanulati. scabriusculi, virentes, aequaliter acuteque 5-dentati, bracteis foliis conformibus duplo breviores: *corollae* externe hirsutiusculae, margine eleganter ciliato: labio superiore oblongo-cuneato, emarginato-bifido, segmentis obtusis: inferioris lobi concavi, suborbiculati, basi attenuati, omnes emarginati, aequales; tubo albido-scarioso, glabro: *filamenta* una cum *stylo* longiore lutescentia, inferne pubescentia: *antherae* croceae, lobis utrisque acuminatis — Confer *Cod. Lin. p. 587.* et Cl. *Ten. fl. nap. 5. p. 51.*

4. *E. rigidifolia. Biv. cent. 1. p. 56 — Spr. s. veg. 2. p. 775 — Guss. pr. 2. p. 150.*

E. caule herbaceo stricto ramoso. foliis anguste-linearibus integerrimis obtusiusculis calycibusque strigillosis. floribus spicato-racemosis oppositis sub anthesi secundis. staminibus corolla calycem excedente brevioribus, antheris hirsutis, capsulis superne ad valvarum margines pilosiusculis calycem aequantibus.

Lasiopera rigidifolia. *Presl fl. sic. 1. p. XXXIV* — E. linifolia. *Ucria H. Pan. p. 260*, ex loco, non *Lin.* — E. autumnalis, purpurea, vermiculato acuto sulcato folio deciduo. *Cup. H. Cath. p. 70.*

Ic. E. vermiculato folio deciduo. *Cup. panph. 2. t. 15.*

In campis, collibus aridis, et in submontosis; *Val di Mazzara, val di Noto, Nicosia, Troina, Caltanissetta, Riesi, Summatino.* Septembri, Octobri. ⊙

Caules purpurascentes, puberuli. 5-18-pollicares, aliquando basi ramis tantum duobus oppositis decussatis ascendentibus instructi: *folia* crassiuscula. glauca, integerrima, sessilia, obtusiuscula; *radicalia* patentia, saepius lin. lata, pollicem vel sesquipollicem longa, plana; *caulina* vix $\frac{1}{2}$ lin. lata, 5-6 lin. longa, cauli adpressa, supra canaliculata, decidua: *bracteae* acuminatae, calycibus subaequales, foliis superioribus, ut in praecedentibus conformes: *calyx* striatus, purpurascens. 5-dentatus: *flores* breviter pedunculati: *corollae* clausae, ex luteo-purpurascentes, vel luteolae, tubo incurvo, calycem aequante; labio superiore fornicato, emarginato, *stamina* et *pistillum* obtegente; labium inferius brevius, lobo intermedio emarginato, paullo longiore; lateralibus integris, omnibus sursum incurvis et conniventibus: *antherae* hirsutae, lobis utrisque mucronulatis: *habitus* praecedentis.

E. linifolia Brot. quae est E. *tenuifolia Pers.* et *E. corsica Loisl.* a Cl. *Biv.* in *manip. 4. p. 57* sub hac specie dubitanter adductae, quoad

descriptionem *Spr. l. c.* ab hac certe alienae; tamen Cl. *Link* non diversas putat.

---

† 5. *E. officinalis. Lin. sp. pl. 841* — *Ucria H. Pan. p. 259* — *Guss. pr. 2. p. 151.*

E. foliis ovatis lineatis argute dentatis.

In submontosis umbrosis; *Polizzi allo Nuciddito sotto la Pietà* (*Ucria*).

BARTSIA.

Smith brit. 2. p. 647. n. 278 — *Endl. gen. n. 4013.*

Cal. tubuloso-campanulatus, 4-dentatus, aut 4-lobus, subcoloratus. *Cor.* 2-labiata, fauce clausa; labium superius concavum, integrum; inferius 3-lobum. *Anth.* hirsutae, vel glabriusculae, lobis basi acuminatis. *Caps.* subturgida (non compressa), ovata, vel oblonga, 2-locularis. *Sem.* multa, striata, vel striis carentia. (*Herbae* annuae, exsiccatione nigrescentes: *folia* dentato-serrata: *flores* spicati, bracteati, ex albo-rosei vel lutei).

1. *B. Trixago. Lin. sp. pl. ed. 1. p. 602* — *Spr. s. veg. 2. p. 773* — *Guss. pr. 2. p. 152.*

B. pubescenti-scabra, caule simplici vel superne ramoso, foliis oppositis lineari-oblongis obtuse profundeque serratis, floribus (luteis) spicatis sub-4-fariam dense imbricatis, calycibus villosis, labio inferiore corollae dilatato superius abbreviatum excedente, antheris hirsutis.

Rhinanthus Trixago. *Lin. sp. pl. ed. 2. p. 840* — Trixago apula, *a. Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 360* — Crista galli flore luteo grandi. *Raj syll. p. 272* ex loco! — Euphrasia lutea, viscosa, latiusculo folio serrato, flore magno, Leonis rictu. *Cup. H. Cath. p. 70*, et *supp. alt. p. 28.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 585.*

b. versicolor; corollarum labio superiore purpureo, inferiore albido. Rhinanthus versicolor. *Desf. atl. 2. p. 33* — *Willd. sp. pl. 3. p. 190* — B. versicolor. *Pers. syn. 2. p. 151* — B. bicolor. *Dec. fl. fr. supp. p. 391?* — Trixago apula, *b. Reich. l. c.* — Cistagalli flore vario ex albo, et purpureo. *Raj l. c.* — Antirrhinum folio dissecto. *Cup. H. Cath. p. 20*, et — Euphrasia dissecto folio, spica tetragona, magno flore candido, galea extus purpurea. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 29*, et — Eadem duplo latiori folio, robustiorique spica. *Cup. l. c.*

Ic. *Dec. pl. gall. rar. ic. t. 10?* — *Brot. fl. lusit. 1. t. 14* — Antirrhinum album, serrato folio. *Cup. panph. 2. t. 149* — Trixago apula, unicaulis. *Column. ecphr. 1. p. 199. t. 197*, optima — Alectorolophos italica, versicolor, spicata. *Barr. ic. 666.*

In collibus aridis apricis, et submontosis, in campis herbosis ubique; sed varietas *a.* in submontosis praecipue occurrit in Sicilia = et in *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*: var. *b.* in Sicilia, et in *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Favignana.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules simplices, vel superne ramosi, 5-18-pollicares, rubentes, ob-

tuse tetragoni: *folia* 2-6 lin. lata, sessilia, acutiuscula, approximata: *racemi* densissimi, sub anthesi pyramidati, 1-6-pollicares: *calyces* breviter campanulati, una cum *bracteis* apice patentibus pilis glandulosis tecti: *flores* omnino lutei in *a*; sed in *b*. corollae labium superius purpurascens, compressum, pilis glandulosis tectum; labium inferius albidum; in utrisque 3-lobum, lobo medio duplo minore: *antherae* lobis basi acuminatis: *capsula* globoso-ovata: *semina* ex albido-carnea, apice truncata, striato-angulata.

Quamplurimis inspectis speciminibus vivis, praeter florum colorem, nullam aliam certam differentiam inter *a*. et *b*. inveni. Hinc cum multis Cl. auctoribus potius uti ejusdem speciei varietates hebendas esse arbitratus sum, quam in plures fallaces species distrahendas. Confer *Hoff*. et *Link fl. port. 1. p. 390*, *Ten. fl. med. 1. p. 499*, *Spr. s. veg. 2. p. 775* — Interea si ad seminum characteres in hac familia attendamus haec species ob semina striata, et etiam propter capsularum formam ad aliud genus erit revocanda, et forsan *Trixago Reich. fl. ger. excurs. 1. p. p. 360* hanc solam speciem complectere deberet, uti *Bartsia B. alpinam* ac *parvifloram*, et sub *Trixaginella Reich. l. c. B. viscosa*, et *B. latifolia* erunt referendae.

2. *B.* VISCOSA. *Lin. sp. pl. 839* — *Guss. pr. 2. p. 153.*

B. caule simplici villoso superne glanduloso-viscoso, foliis oblongo-lanceolatis serratis, supremis alternis, floribus axillaribus laxe spicatis, labio inferiore corollae dilatato labium superius ascendens subaequante, antheris hirsutis.

Euphrasia pratensis. *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 199* — Rhinanthus palustris. *Cyr.* — R. maxima. *Lam. dict. enc. 2. p. 61* — *Desf. atl. 2. p. 34.*

Ic. *Engl. bot. t. 1045*, ex *Smith* in *fl. gr. prodr.* — Alectorolophos italica, luteo-pallida. *Barr. ic. 665.*

In palustribus, ac in pascuis humentibus maritimis vel submontosis in Sicilia.

Aprili, Majo. ☉

Caules erecti, aliquando ramosi, palmares vel sesquipedales: *folia* ut in praecedente sessilia, villosa, scabra, in plantis humilibus saepe omnia opposita; superiora, uti bracteae, serraturis acutioribus profundioribusque: *flores* lutei, subsessiles, inferiores nonnunquam oppositi: *calyx* longe tubulosus, villoso-scaber, basi albidus: *antherarum* lobi basi submucronati: *stylus* pubescens; *stigmate* subclavato, villoso-albido: *capsula* oblonga, teretiuscula, apice hirsuta: *semina* parva, rufescentia, oblonga, subangulata, non marginata nec striata.

3. *B.* LATIFOLIA. *Smith fl. gr. pr. 1. p. 428* — *Spr. s. veg. 2. p. 775* — *Guss. pr. 2. p. 154.*

B. caule erecto simplici vel basi ramoso, foliis omnibus oppositis ovatis ellipticisque inciso-serratis, floribus spicatis 4-fariam imbricatis, corollae labio superiore abbreviato, antheris glabris.

Euphrasia latifolia. *Lin. sp. pl. 841* — E. tricuspidata. *Ucria H. Pan. p. 259*, non *Lin.* ex loco — E. purpurea, vernalis, angusto folio incano, coerulescente flore parvo rubro. *Cup. H. Cath. p. 70 ?*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 586* — *Sabb. hort. 3. t. 7* — Euphrasia tertia, latifolia, pratensis. *Column. ecphr. 1. p. 200. t. 202. f. 2.*

In campis, et collibus aridis apricis maritimis vel submontosis in Sicilia.

Martio, Aprili. ☉

Caules 2-6-pollicares, simplices aut basi ramosi, una cum foliis villosi, subviscosique: *folia* margine demum revoluta, suprema inciso-palmata: *flores* vel in spicam densam brevem congesti, vel spica

bipollicares, et ultra, vel denique inferiores axillares, et reliqui laxe spicati: *calyces* sessiles, subscariosi, saepius colorati, tubulosi, demum ventricosi: *corollae* calycem parum excedentes, sat raro omnino albae, subinflatae, superne una cum *labio superiore* purpureo ac villoso; *tubo* basi albido-scarioso; *labio inferiore* albido, supra prope faucem glandulis duabus flavescentibus globosis instructo, trilobo; lobis integris, planis, intermedio minore: *antherae* hinc pilorum fasce inter se connexae, hinc bilobae, lobis basi acuminatis: *stigma* globosum, ex flavo-virescens, in aperturam labii superioris inclusum: *capsula* glabra, subcurva, oblonga, teretiuscula: *semina* oblonga, rufescentia, hinc sulcata, nec angulata, nec striata, nec compressa; quo praesertim charactere ab *Euphrasiis* distincta.

ELEPHAS.

Tourn. inst. p. 482 — Guss. pr. 2. p. 155.

Rhinanthus. Marsch. Bieberst. fl. tauric. cauc. 2. p. 68. n. 318 — Endl. gen. n. 4016 — Spr. s. veg. 2. p. 680. n. 2150, non *Lin.* — *Rhinanthi* species *Lin.*, et *Willd.*

Cal. compressus, 2-labiatus. *Cor.* labium superius compressum, et inde in appendicem tubulosam pistillum vaginantem productum; inferius planum, ampliatum, 3-lobum. *Caps.* 2-locularis, subglobosa, subcompressa. *Sem.* globosa, corrugato-sulcata. (*Herba* perennis, exsiccatione nigrescens: *folia* opposita, dentato-crenata: *flores* singulares quod formam, flavi, laxe racemoso-spicati, et bracteati.)

1. *E. Columnae. Guss. l. c.*

E. foliis subcordatis oblongis dentato-crenatis, calycis labio superiore plicato integro emarginato obtusiusculo, appendice labii superioris corollae recta.

Rhinanthus Elephas. *Lin. sp. pl. 840 — Spr. s. veg. 2. p. 771* — Euphrasia Scordii obscure virenti folio, aureo luteo flore, Elephantis caput cum proboscide referente. *Cup. H. Cath. p. 70.*

Ic. Elephas campoclarensium. *Columnn. ecphr. 1. p. 186. t. 188*, optima.

Ad rivulos aquarum frigidarum in nemoribus montosis Siciliae septentrionalis copiose vegetat; *Boschi di Mandanici*, ubi primus invenit *Arrosto*; *Boschi di Roccella, di Francavilla, di Floresta, di Caronia, di Capizzi, e di Mistretta,* tamen semper in pendicibus borealibus.

Junio, Julio. ♃

Radices juniores albae, dentato-squamatae: *caules* tetragoni, 6-14-pollicares, erecti vel ascendentes, simplices, aut superne decussate ramosi, uti tota planta pubescentes; pilis saepe deflexis albis: *folia* laete virentia, obtusa, vel acutiuscula, sessilia, aut breviter petiolata: *flores* solitarii, oppositi, pedunculati, secundi: *calycis* labium superius concavum, acutum aut obtusum, vel subemarginatum, aliquando bidentatum, 5-nervium, inferius 2-fidum; laciniis planis, acutis, divaricatis, uninerviis: *corollae* labium superius surrectum, conduplicatum, ultra medium statim constrictum, et ibi macula sanguinea utrinque notatum, subtus dentibus duobus lan-

ceolatis divaricatis, dependentibus instructum; labium inferius planum, semiorbiculare, magnum; lobis duobus lateralibus saepius repando-crenatis; intermedio emarginato-bilobo, duplo latiore, basi in fauce macula sanguinea notato; tubus rectus in medio constrictus, basi parum ampliatus: *stamina* sub parte magis dilatata labii superioris recondita; *antheris* 2-locularibus, oblongis, glabris: *stylus* vix exertus, glaberrimus; *stigmate* subincrassato, virescenti: *capsula* pubescens, calyce brevior.

Rhinanthus orientalis etiam sub hoc genere adscribendus est; quae species ob calycis, corollarum, ac seminum notas genus certe a *Rhinantho* distinctum constituunt. Mihi non latet Cl. *Spr.* et *Marsch.* duas hasce species sub *Rhinantho* reliquisse, aliis sub *Alectorolophon* amandatis; sed characteres a *Lin. in gen. pl. ed. VI. p. 304: n. 740* traditi cum *Rhinantho Cristagalli*, et minime cum hoc conveniunt; ideoque genus *Elephas* jam a *Tournefortio* statutum in pristinum revocare anterioritatis jure mihi visum est.

Siciliae septentrionalis, et Calabriae meridionalis montes praecipua patria hujus pulcherrimae stirpis esse videntur; nam nonnisi sat raro in *Samnii* montibus, ubi jam observata a *Columna*, occurrit.

† RHINANTHUS.

Gaert. de fruct. 1. p. 255.

Cal. 4-fidus, ventricosus. *Cor.* labium superius compressum, emarginatum, breve; inferius 3-lobum, lobo medio latiore. *Caps.* 2-locularis, compressa. *Sem.* compresso-plana, marginata, subreniformia.

† 2. *R.* Cristagalli. *Lin. sp. pl. 840 — Ucria H. Pan. p. 259 — Guss. pr. 2. p. 157.*

R. corollae labio superiore compresso breviore.

Prope Sanctuarium Quisquinae (*Ucria*).

† PEDICULARIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1003 — Endl. gen. n. 4015.

Cal. ventricosus, 5-fidus. *Cor.* labium superius galeatum, compressum; inferius 3-lobum. *Caps.* 2-locularis, subrotunda, obliqua, mucronata.

† 1. *P.* sylvatica. *Lin. sp. pl. 845 — Ucria H. Pan. p. 260 — Guss. pr. 2. p. 157.*

P. caule ramoso, calycibus oblongis angulatis levibus, corollarum labio cordato.

In oppido Ucriae, *allu pizzu di Cucudda* (*Ucria*).

LINARIA.

Juss. 120 — Desf. atl. 2. p. 37 — Endl. gen. n. 3892.

Cal. 5-partitus. *Cor.* personata, calcarata. *Caps.* polysperma, globoso-ovata, 2-locularis, 2-6-valvis, varie dehiscens. *Sem.* varia. (*Herbae* annuae, aut perennes: *folia* simplicia, integra, vel dentata, inferiora saepe verticillata: *flores* axillares, vel spicato-racemosi.)

* *Foliis alternis dilatatis.*

a. Capsula valvis 6 dehiscens.

1. *L.* CYMBALARIA. *Pers. syn. 2. p. 155 — Guss. pr. 2. p. 158.*
L. glaberrima, caule procumbente vel dependente subradicante, foliis cordatis reniformibus 5-lobis, lobis inferiorum rotundatis, superiorum acutis, floribus axillaribus pedunculatis solitariis, laciniis calycinis ellipticis obtusiusculis.
Antirrhinum Cymbalaria. *Lin. sp. pl. 851 — Ucria H. Pan. p. 260*, excluso loco natali — L. folio glabro, subrotundo Hederae folio, Clematitis. *Cup. H. Cath. p. 113* — Cymbalaria. *Cast. H. Mess. p. 36.*
Ic. *Bull. herb. t. 305 — Fl. dan. 1220* — Cymbalaria. *Matth. comm. 2. p. 468*, sed foliorum lobi acuti.
In muris, et tectis; *Palermo* (*Parlat.*) *Girgenti*, *Messina*, *Val Demone*, *Cassaro*, *Ferla.*
Martio, Majo. ♃
Caules filiformes, ramosissimi, saepius valde elongati ac intricati: *folia* virentia, inferiora longius petiolata, subtus violacea, superiora duplo triploque minora; lobis in inferioribus etiam aliquando apiculo brevi instructis: *pedunculi* graciles, varie flexi, saepe ad apicem purpurascentes: *calycis* laciniae adpressae, vix lin. longae, *capsula* globosa breviores: *flores* coerulescentes, parvi; *palato* flavo, bilobo: *calcar* corolla brevius, rectum; *labium* superius bifidum, laciniis obtusis, lineatis; *inferius* albidum, trilobum, laciniis obtusis, intermedia angustiore: *semina* nigra, ovoidea, corrugato-rugosa.

2. *L.* PUBESCENS. *Presl del. prag. p. 74 — Spr. 2. veg. 2. p. 790*, excluso synonymo *A. pallidi Ten. — Guss. pr. 2. p. 158.*
L. molliter pubescens, caule filiformi debili dependente subradicante, foliis cordato-reniformibus 5-7-lobis, lobis omnium rotundatis, vel superiorum ovatis, floribus axillaribus pedunculatis solitariis, laciniis calycinis lanceolatis acutis.
L. pilosa. *Biv. cent. 1. p. 50*, exclus. syn. praeter *Cup.* et *Bonan.* — L. saxatilis, hirsuta, Hederulae foliis, Clematites, sive Cymbalaria hirsuta, saxatilis. *Cup. H. Cath. p. 114*, et *supp. alt. p. 55.*
Ic. Cymbalaria, vel Linaria Clematites, saxatilis, rotundo Hederae folio, hirsuta, purpurea. *Cup. panph. 1. t. 214* — L. Clematites, saxatilis, rotundo Hederae folio, hirsuta, purpurea, Cymbalaria dicta. *Bon. t. 24.*
In rupibus calcareis humentibus humbrosis; *Caccaci* (*Gasparrini*), *Moarta presso Rebottone*, *Gibilrossa* (*Parlat.*); *Palermo a S. Martino*, *al Caputo, a S. Maria a Gesù*, *Pizzuta*, *Sagana*, *Monti di*

S. Giuseppe, *Monte Catalfano*, *Monte de' Cani*, *Busambra*, *Polizzi*, *Castellobuono*, *Monte di Trapani*, *e di Castellammare*.
Aprili, Julio. ♃
Caules graciles, ramosissimi, uti petioli et pedunculi patenter pilosi: *folia* longe petiolata, aliquando cordato-suborbiculata, et 5-7-loba; lobis obtusis vel mucronulatis: *pedunculi* axillares, folio aequilongi sub anthesi, sed demum elongati et varie flexi: *calycis* laciniae lineari-lanceolatae, acutae, capsula fructifera breviores: *calcar* incurvum, obtusiusculum, corolla coerulescente dimidio brevius; *labium* superius bipartitum, laciniis erectis planis rotundatis; *palatum* gibbum, cum lineis duabus pilorum lateritii coloris in fauce: *semina* fusca, ovoidea, corrugato-plicata.
Plerumque folia subtus, et caules ad basim, purpurascentia — Varietatem foliorum lobis acutis in *Busambra* magis obvia.

b. Capsula valvis duabus lateralibus operculiformibus circumscisse dehiscens.

3. *L.* CIRRHOSA. *Pers. syn. 2. p. 155* — *Guss. supp. p. 200.*
L. caulibus gracilibus patulis villosiusculis, foliis glabris, infimis ovato-oblongis subintegris oppositis, reliquis alternis hastatis, floribus axillaribus (minimis) longe pedunculatis, pedunculis setaceis glabris patentibus passim cirrhescentibus, calycinis laciniis ovato-lanceolatis hirsutiusculis capsula brevioribus, seminibus tuberculatis.
Antirrhinum cirrhosum. *Lin. mant. p. 249.*
Ic. *Jacq. hort. t. 82* — Linaria supina, villosa, folio sagittato. *Till. hort. pis. t. 58. f. 2.*
In collibus aridis vulcanicis; *Pantellaria*, *Linosa*.
Aprili, Majo. ☉
Habitus sequentis, a qua praeter characteres a *Lin.* datos recedit; *caulibus* gracilioribus; *corollis* exiguis, vix semilineam longis, coerulescenti-albidis; *foliis* supremis angustissimis, fere linearibus: *semina* nigra, oblonga, acutis crassisque tuberculis scabra: *capsula* saepe cum pedunculis diu persistit.
L. hastatae nomine in herb. *Lin.* occurrit.
4. *L.* GRAECA. *Chavan. mon. des Antirhinees pag. 108. n. 19.*
L. caulibus gracilibus villoso-pilosis procumbentibus basi radicantibus, foliis molliter villosis, imis ovatis oppositis, reliquis alternis hastatis, floribus axillaribus longe pedunculatis, pedunculis capillaribus glabris patentibus folio longioribus non cirrhescentibus, laciniis calycinis lanceolatis acutissimis capsulam aequantibus, seminibus tuberculatis.
Antirrhinum Elatine. *Ucria H. Pan. p. 260* — L. Elatine. *Guss. pr. 2. p. 160*, non *Desf.* — L. hirsuto folio acuminato, in basi auriculato. *Cup. H. Cath. p. 115* — Elatine folio acuminato. *Cast. H. Mess. p. 37* — Elatine. *Matth. comm. 2. p. 360.*
Ic. Elatine folio acuminato, flore coeruleo. *Cup. panph. 1. t. 145.*
In agris, et arvis ubique, nec non inter segetes in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Lipari*, *Vulcano*, *Panaria*, *Maretimo*, *Pantellaria*.
Junio, Septembri. ☉
Caules valde ramosi: *folia* breviter petiolata; *radicalia* integerrima, vel inferne dentata; *superiora* brevissime mucronata: *calyx* villosus; laciniis adpressis: *corolla* vel prorsus flava, vel galea violacea; *calcar* subulatum, corollam subaequans, basi ampliatum, demum rectum: *capsulae* globosae, glabrae: *semina* fusca.
In vera *L. Elatine* calycis laciniae lanceolatae, fere lineam latae, capsulam excedentes, corolla fere dimidio minor, et semina foveolata.

5. *L.* SPURIA. *Pers. syn. 2. p. 155 — Guss. pr. 2. p. 160.*
L. foliis imis oppositis petiolatis, superioribus alternis subsessilibus, omnibus suborbiculato-ovatis cauleque procumbente patenter villosissimis viscidulis, floribus axillaribus longe pedunculatis, pedunculis capillaribus calycibusque villosis demum patentibus, calycinis laciniis ovato-lanceolatis capsulam aequantibus, seminibus foveolatis.
Antirrhinum spurium. *Lin. sp. pl. 851 — Ucria H. Pan. p. 260* — L. hirsuto subrotundo folio, flore ex herbido flavescente, et — Eadem folio valde minori. *Cup. H. Cath. p. 113*, et *supp. alt. p. 55* — Elatine folio rotundo. *Cast. H. Mess. p. 37.*
Ic. *Fl. dan. 913*, mediocris — Veronica foemina. *Fuchs. hist. p. 167.*
Inter segetes, et in arvis arenosis ubique in Sicilia.
Junio, Septembri. ☉
Habitus omnino praecedentis, sed in hac *folia* omnia ovata; *pedunculi* etiam villosi, non glabri; *calycis* laciniae latiores, ovato-lanceolatae; *corollae* luteae, labio superiore violaceo vel atropurpureo; *calcar* incurvum, corolla brevius; *semina* fusca, ovalia, rufescentia, corrugato-rugosa.
Passim in Sicilia obvia varietas glabriuscula, quae *L. graecam* magis refert, et altera villosa (non vero lanata), quae ad *L. lanigeram* accedit; a qua tamen satis superque distincta, villositate, corollis duplo majoribus, et vix villosis, pedunculis longioribus.

** * Foliis inferioribus verticillatis.*

a. latioribus ovato-oblongis.

6. *L.* TRIPHYLLA. *Desf. atl. 2. p. 40*, ex herb.!
L. glaberrima, caule ascendente, foliis obovatis ellipticisque glaucis integris, inferioribus ternis superioribus alternis, floribus subracemoso-spicatis, calcaribus subulatis incurvis corolla brevioribus, seminibus subtriquetro-angulatis foveolato-excavatis.
Antirrhinum triphyllum. *Lin. sp. pl. 852 — Ucria H. Pan. p. 261* — L. neglecta. *Guss. pl. rar. p. 249*, et *pr. 2. p. 161* — L. sicula, Bocconi. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — L. triphylla, latifolia. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris. p. 38.*
Ic. *Sabb. hort. 3. t. 4* — L. sicula, latifolia, triphylla. *Bocc. sic. t. 22 — Cup. H. Cath. p. 114*, et *panph. 2. t. 57 — Bon. t. 70.*
b. concolor; corollis omnino coeruleis.
Ic. L. latifolia, triphyllos, sicula. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 12. f. 2.*
Inter segetes; *Mazzara*, *Girgenti*, *Alicata*, *Terranova*, *Modica*, *Scicli*, *Ragusa*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Siracusa*, *Mililli*, *Lentini*, *Catania.*
Aprili, Majo. ☉
Caules 5-10-pollicares, ramosi: *folia* obsolete 3-5-nervia, margine levissima, non scabra, 8-10. lin. lata, 3-14 lin. longa: *bracteae* concavae, oblongae, vel lineari-spathulatae, 1-5 lin. latae, demum deflexae: *flores* brevissime pedunculati vel sessiles, sub anthesi approximati; racemo demum elongato, et tunc capsulae distantes: *calycis* laciniae foliaceae, oblongo-ovales, obtusae, squarroso-patentes in fructu, *capsulas* ovales compressas obtusas apice valvis sex dehiscentes aequantes; *corollae* majusculae, calcare coeruleo in *a.*; labii superioris albidi laciniis obtusis, inter se retrorsum approximatis, ita ut labium videtur integrum subfalcatum; palato bigibboso, flavo in *a*; labii inferioris laciniis subaequalibus, brevibus, lin. longis, albidis in *a*: *semina* nigra.

Haec adest in herb. *Lin.* nomine *A. triphylli*; ideoque potius *L. triphylla Cav. ic. 2. t. 179*, in qua uti dixi in *pl. rar.* caules folia calycesque pilosi, corollarum calcar rectius ac longius, uti species propria habenda erit, et *L. Cavanillesii* appellanda.

7. *L.* REFLEXA. *Desf. atl. 2. p. 42 — Pers. syn. 2. p. 158 — Biv. cent. 1. p. 51 — Guss. pr. 2. p. 162.*

L. glaberrima, caule basi ramoso procumbente demum ascendente, foliis integris, inferioribus obovato-suborbiculatis, superioribus alternis ellipticis, pedunculis axillaribus elongatis subcorymbosis, fructiferis arcuato-reflexis, galea bifida erecta, calcare recto corollam coerulescentem superante.

b. corollis albis, palato flavescente.

Antirrhinum reflexum. *Lin. sp. pl. 857 — Ucria H. Pan. p. 261 —* L. myrsinites, triphylla, flore candido-sulphureo, rictu croceo, brachiata, et — Eadem latiori folio, binis ternis quaternis foliis, diversis caulibus lasciviens. *Cup. H. Cath. p. 114* — L. rotundo folio Messanensis. *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. *All. miscell. taur. 2. t. 1*, ex *Willd.* — L. myrsinites, flore candido-sulphureo, rictu croceo. *Cup. panph. 2. t. 15.*

In arvis cultis, in ruderatis herbosis, muris, et tectis ubique in Sicilia: var. *a.* satis rara, et prope *Catania* collegit *Heldreich.*

Januario, Aprili. ⊙

Habitus herbae fere praecedentis: *caules* 3-8-pollicares, sat raro superne ramosi ac erectiusculi, plures ex eadem radice: *folia* laete virentia, et subglaucescentia, acutiuscula vel obtusa, nunquam ovata, sed inferiora potius obovata, minora et saepius remotiora, superiora elliptica, $\frac{1}{2}$ 1-pollicaria et ultra: *pedunculi* folia valde excedentes: *calycis* laciniae lanceolatae, et saepe acuminatae, *capsulam* glabram globosam valvis 6-dehiscentem subsuperantes: *corollae* in Sicilia saepius albidae, palato flavescente; in *a.* omnino coerulescentes; labii superioris laciniis obtusis, demum inter se retrorsum approximatis ut in praecedente: *calcar* corolla duplo vel triplo longius: *semina* nigra, subreniformia, excavato-rugosa.

L. Rhegina, *Spr. s. veg. 3. p. 792*, ex plantis a me prope Rhegium collectis, et ex synonymo *Antirrhini prostrati Cyr.*, ad hanc speciem spectat.

8. *L.* RUPESTRIS. *Guss. pr. 2. p. 163.*

L. caule (humili) erecto ramoso puberulo superne flexuoso, foliis glabris oblongis obtusiusculis subsessilibus integris, imis oppositis, superioribus alternis, floribus racemosis longe pedunculatis, calycinis laciniis lineari-spathulatis a basi ad medium ciliatis, duabus superioribus longioribus latioribus subfalcatis, corollis calyci subaequalibus, galea bifida, calcari recto non divergente corollis breviore.

Ic. *nulla.*

In rupestribus aridis; *Montallegro*, *Siculiana*, *Mineo.*

Martio, Majo. ⊙

Caules 2-4-pollicares, ab ipsa basi ramosi; *ramis* gracilibus, erectis: *folia* 2-4-lin. lata, 5-6-lin. longa, subtus saepe rubentia: *racemi* terminales; *pedunculis* rectis, 4-6-lin. longis, in fructu demum patulis: *calycis* laciniae lineares, obtusae, ut plurimum ciliatae: *corollae* ut in *L. minori*, calycem non excedentes, parvae; fauce clausa; *labio* inferiore 3-lobo; lobis aequalibus, subemarginatis; palato gibbo, punctis pallide-coeruleis notato; labio superiore 2-partito, laciniis erectis subemarginatis, illis labii inferioris conformibus: *calcar* acutum, vix lin. longum: *capsula* globosa, calyci aequalis: *semina* nigra, subtetragona, scabriuscula, apice truncato.

Pro varietate humili *L. rubrifoliae*, cujus specimina non vidi, hanc habet *Chav. mon. p. 96*; sed corolla clausa, calcare recto non divergente, aliisque indicatis notis videtur diversa.

b. Foliis lineari-lanceolatis.

1. *Seminibus angulato-compressis.*

9. *L. CHALEPENSIS. Pers. syn. 2. p. 158 — Guss. pr. 2. p. 163.*
L. glaberrrima, caule erecto, foliis inferioribus et surculorum sterilium lanceolato-oblongis verticillatis subquaternis, caulinis sparsis lineari-lanceolatis, floribus laxe racemosis, calycinis laciniis anguste lineari-lanceolatis corolla longioribus, calcare gracili incurvo elongato.
Antirrhinum chalepense. *Lin. sp. pl. 859* — L. notha, Antirrhini folio, flore candido decussato, quinque foliis fastigiatis cincto. *Cup. H. Cath. p. 113.*
Ic. Antirrhinum Osyris. *Cyr. pl. rar. neap. fasc. 2. p. 21. t. 9* — L. chalepensis, minor, erecta, flore albo, lineis violaceis. *Moris. hist. 3. s. 5. t. 35. f. 9* — L. floribus albis. *Riv. mon. irr. t. 85.*
Inter segetes Siciliae meridionalis, et orientalis; *da Trapani a Noto, e da Noto a Catania, Petralia, Ganci, Madonie ne' luoghi coltivati, Delia: fra Marineo,* e *Misilmeri (Parlatore), Castellobuono (Calcara)* = et in *Ustica, Panaria.*
Aprili, Majo. ☉
Caules ut plurimum simplices, 5-6-pollicares et ultra: *folia* ima et surculorum sterilium saepe simpliciter opposita, non verticillata: *bracteae* lineari-lanceolatae, reflexae, pedunculis 1-2-linearibus longiores: *calycis* 5-partiti laciniae patentes ac recurvae, in fructu *capsulae* ovatae sexvalvis dehiscentis adpressae, acutae, 4-7 lin. longae, unica minima: *corolla* parva, alba, labio superiore bipartito, laciniis erectis; inferiore 3-lobo, lobis aequalibus; duobus lateralibus planis, intermedio constricto et in medio replicato: *palatum* bigibbosum, intus pilis albis obsitum: *semina* cinerea, angulata, corrugato-excavata.

10. *L. PURPUREA. Desf. atl. 2. p. 47 — Pers. syn. 2. p. 156 — Biv. cent. 1. p. 52 — Guss. pr. 2. p. 165.*
L. glaberrima, caule erecto ramoso, foliis lineari-lanceolatis levibus, infimis et surculorum sterilium verticillatis (5-9), superioribus sparsis, racemis terminalibus confertis demum elongatis, laciniis calycinis lanceolato-linearibus acutis apice demum divaricatis, calcari incurvo corollam subexcedente.
Antirrhinum purpureum. *Lin. sp. pl. 853* — L. alpina, flore parvo, purpureo, spicato, Tithymali cyparissii densifolia. *Cup. H. Cath. p. 113* — L. purpurea. *Cast. H. Mess. p. 13.*
Ic. *Sabb. hort. 3. t. 5* — L. alpina, flore parvo purpureo, Tithymali cyparissii foliis. *Cup. panph. 2. t. 79* — L. altera, purpurea. *Dod. pempt. 183*, mediocris — L. flore purpureo, minori. *Riv. mon. irr. t. 85*, optima.
In dumetis, et in sylvaticis montosis ubique in Sicilia.
Majo, Junio. ♃
Caules 2-4-pedales: *folia* laete virentia, subglaucescentia, patentia vel adpressa, 1-2-lin. lata: *racemi* sub anthesi breves, demum elongati, pedales et ultra: *bracteae* anguste lineares, acutae, erectae, ante anthesim pedunculis longiores, demum illos aequantes: *calycis* laciniae basi adpressae, lin. longae; *corollae* violaceae

striis intensioribus notatae, cum calcare illas aequante, aut subexcedente 4-lin. longae: *stigma* obtusum, incrassatum, integrum, virescens: *capsulae* obovatae, glabrae, calyce longiores: *semina* fusca, parva, angulata, rugosa.

Haec recedit a descriptione *L. purpureae Chav. mon. p. 150*, pedicellis bracteas ad summum aequantibus, non longioribus; calycinis laciniis aequalibus, non suprema caeteris breviore, capsulae adpressis, non demum reflexis — Varietas ulterius observanda floribus intensius coerulescentibus, et racemo densiore in montosis elatis occurrit (*Madonie, Monte Scuderi*).

11. *L.* STRICTA. *Sibth. in Smith fl. gr. pr. 1. p. 433 — Guss. pl. rar. p. 250*, excluso synonymo *Sprengelii*, et *pr. 2. p. 166*, excl. var. *b.*

L. foliis linearibus cauleque erecto virgato glaberrimis, inferioribus ac surculorum sterilium lineari-lanceolatis subquinis verticillatis, caulinis sparsis, supremis subfiliformibus, racemis terminalibus elongatis, floribus imbricatis, bracteis pedunculo subbrevioribus calycibusque obtusis pubescentibus, laciniis calycinis albo-marginatis, calcari recto corollam subexcedente.

L. reticulata. *Biv. cent. 2. p. 34*, exclusis synonymis *Desf.*, *Willd.*, *Vent.*, et *Poir.* — Antirrhinum linifolium, et A. linaria. *Ucria H. Pan. p. 261*, non *Lin.*, ex loco — L. sicula, multicaulis, Molluginis folio. *Cup. H. Cath. p. 113*, et — L. angustifolia, vulgari similis. *Raj supp. alt. p. 55* — L. Molluginis folio Bocconi. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et *Inst. p. 171* — L. lutea, vulgaris. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. Sibth. fl. gr. t. 594 — L. lutea, folio capillo paullo crassiori. *Cup. panph. 2. t. 65* — L. sicula, folio Galii. *Robert. ic.* optima — L. sicula, multicaulis, Molluginis folio. *Bocc. sic. t. 19. f. 1.*

In campis arenosis, et in collibus aridis ubique in Sicilia.

Februario, Julio. ⊙, et ♃

Surculi steriles plures, glabri, in orbem terrae adpressi, dense foliosi, 3-8-pollicares: *caules* plures ex eadem radice, saepius simplices, 2-3-pedales, superne nudi: *folia* laete virentia, non glaucescentia; surculorum latiora, et breviora, 1-2 lin. lata: *racemi* simplices, densi, demum elongati, et fere 10-pollicares: *pedunculi* 2-4-lineares, *bracteis* erectis lineari-lanceolatis, vel lineari-spathulatis aequales longioresve: *calycis* laciniae subaequales, lineari-lanceolatae, subadpressae: *corollae* cum calcare pollicem longae, luteae vel laete sulphureae; calcare albido; palato intense luteo vel croceo, saepius lineis atropurpureis notato; fauce clausa: *stigma* bifidum: *semina* nigra, corrugato-excavata.

Specimina herb. *Sibth.*, et icon *Fl. gr.* procul dubio nostram referunt; sed in icone folia surculorum sterilium desiderantur — *L. stricta*, *Horn. H. Hafn. 2. p. 575*, et *Reich. cent. 5. t. 425. f. 610* ab hac toto coelo diversa; habitu, foliis, labii inferioris corollae lobis acutis, calcari brevissimo — *Antirrhinum macrourum*, *Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 75*, et *Reich. l. c. t. 432. f. 621*, et *622*, a nostra, et a *L. stricta Horn.* etiam dictincta. Hinc a *L. stricta Guss. pl. rar.* excludatur synonymon *Sprengelii*; et ab hoc excludantur synonyma *Smithii*, et *Marschalli* — A *L. reticulata* pro qua habuerat Cl. *Biv. l. c.*, et cum qua convenit bracteis calycibusque pubescentibus, etiam recedit corollarum colore, calcari breviore, et seminibus; uti ex iconibus *Smithii ic. pict. t. 2*, et *Reich. l. c. t. 431. f. 620* clare patet. Pro reliquis syonymis confer quae dixi in *pl. rar. l. c.* — L. odora *Chav. mon. p. 136* ex loco, non ex descriptione ad hanc spectat, et *L. stricta fl. gr.* male etiam ab

ipso Cl. auctore cum *L. aparinoide Willd.*, sive *L. heterophylla Desf. l. c. p. 138* conjuncta; quae quoad folia surculorum sterilium nostrae similis, sed bracteis calycibusque latioribus, et una cum foliis caulinis dense farinoso-villosis prorsus aliena — Confer *A. viscosum* et *A. junceum Lin.* herb., quibus planta sicula affinis mihi visa est.

2. *Seminibus discoideis.*

12. *L. HUMILIS. Guss.*

L. foliis anguste linearibus cauleque ascendente glaberrimis, inferioribus ac surculorum sterilium villosorum subquinis verticillatis, caulinis sparsis, racemis brevibus in anthesi subcapitatis, bracteis pedunculo demum brevioribus calycibusque obtusis sparse pilosis, calycinis laciniis immarginatis, calcare recto corollam aequante.

L. stricta, *b. humilis. Guss. pr. 2. p. 166.*

Ic. *nulla.*

In arvis arenosis Siciliae meridionalis; *Comiso, Dorillo, Vittoria.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 5-ad summum 10-pollicares, plures ex eadem radice, fere semper simplices: *surculi* numerosi, diffusi, in orbem dispositi: *folia* in istis breviora, 1-2 lin. longa, acuta vel obtusiuscula, 1-2 lin. lata, approximata; caulina remota, et caules demum superne nudi: *bracteae* semper erectae: *pedunculi* 1-3-lineares: *racemi* in anthesi subcapitati, demum 1-2-pollicares: *calycis* laciniae concolores, non albo-membranaceo-scariosae et glabriusculae, capsulam subaequantes: *flores* ut in praecedente, sed intensius flavi: *semina* cinerea, non ciliata: *habitus L. supinae* a qua, et a *L. stricta* seminibus non discoideis! prorsus diversa.

13. *L. PELISSERIANA. Dec. fl. fr. 3. p. 589 — Pers. syn. 2. p. 156 — Biv. cent. 2. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 164.*

L. glaberrima, caule erecto, foliis surculorum sterilium ellipticis ternis, caulinis linearibus sparsis, racemo sub anthesi corymboso demum elongato, bracteis erectis, calycinis laciniis lineari-lanceolatis acutis capsulam excedentibus, calçari recto gracili acuto corollam superante, seminibus ciliatis.

Antirrhinum Pelisserianum. *Lin. sp. pl. 855* — L. gracillima, spanophylla, minoribus paucisve floribus. *Cup. H. Cath. p. 113* — L. flore carneo. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. L. tenuis, spanophylla, Tithymali cyparissii folio, flore purpureo. *Cup. panph. 1. t. 229 — Raf. t. 101. f. 1* — Chamaelinaria violacea, italica. *Barr. ic. 1162.*

b. micrantha; corollis parvis calyci aequalibus.

In arvis arenosis maritimis; *Palermo ai Ciacuddi, alla Piana de' Greci, a Catalfano, a Misilmeri, alla Moarta (Parlat. Todar.) campi dell' Etna (Biv.), Terranova, Vittoria, Noto, Comiso, Biscari, Cassaro, Siracusa, Messina, Milazzo, Ficuzza: Catania, ed alla Moarta (Heldr.)* varietas *b. Mistretta.*

Martio, Majo. ⊙

Caules palmares, et fere sesquipedales, simplices vel raro ramosi: *folia* surculorum sterilium saepe opposita: *bracteae* erectae, pedicellis 1-2 lin. longis subbreviores: *calycis* laciniae ex ovata basi lanceolatae, acutae, *capsulam* globoso-didymam subaequantes: *flores* violacei, corymbosi, sed peracta florescentia racemus elongatur: *corollae* calyce majores in *a.*, in *b.* calyci aequales, et similes *L. arvensis*; labii inferioris lobis obtusis planis; palato ve-

nis intensioribus notato : *stigma* integrum, incrassatum : *semina* nigra, compressa, margine pulchre ciliata, hinc gibba leviter tuberculato-scabra, hinc plana.

14. *L.* SIMPLEX. *Dec. fl. fr. 3. p. 588 — Pers. syn. 2. p. 156 — Guss. pr. 2. p. 167.*

L. foliis sublinearibus glaucis cauleque erecto glabris, inferioribus et surculorum sterilium quaternis, superioribus sparsis, bracteis deflexis, calycinis laciniis spathulato-linearibus capsula brevioribus piloso-viscosis, florum racemo demum elongato, calcare recto obtusiusculo corollam (exiguam) aequante, seminibus glabris.

L. arvensis, var. *a. Biv. cent.1. p.52* — Antirrhinum simplex. *Willd. sp. pl. 3. p. 243* — L. quadrifolia, lutea. *Cup. H. Cath. p. 114.*

Ic. L. parviflora. *Jacq. ic. rar. 3. t. 499* (non *Desf.*) — L. tetraphylla, lutea. *Column. ecphr. 1. p. 299. t. 300* — L. oreades, lutea, parva, brevi calcari, linifolio glauco. *Cup. panph. 2. t. 159*, et *Raf. t. 92. f. 2*, optimae.

In collibus elatioribus, et in apricis montosis; *Palermo al Monte Occhio (Parlatore), Pizzuta, Busambra, Cammarata, Madonie, Monte Scuderi.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules superne nudi, saepius simplices, 5-12-pollicares, surculis sterilibus paucis, et aliquando nullis: *folia* glaucescentia, anguste linearia: *racemi* sub anthesi conferti breves, in fructu laxi ac elongati, usque 6-pollicares: *bracteae* glabriusculae, anguste lineari-spathulatae, pedicello brevissimo longiores, demum deflexae : *calycis* laciniae capsula majuscula breviores, margine tenui albido circumdatae : *flores* lutei, parvi, calyce breviores : *semina* tuberculato-scabra, compressa, margine non ciliata !, integerrima ac membranaceo-alata, centro nigricantia.

ANTIRRHINUM.

Desf. atl. 2. p. 49 — Juss. 120 — Endl. gen. n. 3892.

Cal. 5-partitus. *Cor.* personata, basi gibba, ecalcarata. *Caps.* 2-locularis, polysperma, apice oblique foraminibus tribus dehiscens. (Characteres uti in *Linaria*, at surculi steriles diffusi nulli, et folia integerrima, inferiora non verticillata).

1. *A.* MAJUS. *Lin. sp. pl. 859 — Ucria H. Pan. p. 262 — Guss. pr. 2. p. 168.*

A. foliis lanceolatis oppositis alternisve cauleque erecto glaberrimis, floribus conferte racemoso-spicatis, calycinis laciniis ovatis obtusis, capsulis styloque glanduloso-pilosis.

A. vulgare. *Cup. H. Cath. p. 19.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 531. f. 1 — Bull. herb. t. 277* — Antirrhinum. *Riv. mon. irr. t.82 — Dod. pempt. 182*, et — Antirrhinum 1. *Matth. comm. 2. p. 537*, bonae, sed flores longius pedunculati.

In muris, in tectis, ac in rupibus Siciliae septentrionalis = et in rupibus vulcanicis; *Pantellaria.*

Januario, Majo. ♄

Caules basi perennantes, caespitosi, 1-4-pedales, fere simplices, cum rudimentis foliorum in axillis : *folia* laete virentia, acuta, subcanaliculata : *bracteae* concavae, acutae, pedunculos arcte cauli-

ipso Cl. auctore cum *L. aparinoide Willd.*, sive *L. heteropylla Desf. l. c. p. 138* conjunta; quae quoad folia surculorum sterilium nostrae similis, sed bracteis calycibusque latioribus, et una cum foliis caulinis dense farinoso-villosis prorsus alinea — Confer *Antirrhimum viscosum* et *A. junceum Lin.* herb., quibus planta sicula affinis mihi visa est.

12. *L.* HUMILIS. *Guss.*

L. foliis anguste linearibus cauleque ascendente glaberrimis, inferioribus ac surculorum sterilium villosorum subquinis verticillatis, caulinis sparsis, racemis brevibus in anthesi subcapitatis, bracteis pedunculo demum brevioribus calycibusque obtusis sparse pilosis, calycinis laciniis immarginatis, calcare recto corollam aequante.

L. stricta, *b. humilis. Guss. pr. 2. p. 166.*

Ic. *nulla.*

In arvis arenosis Siciliae meridionalis; *Comiso, Dorillo, Vittoria.*

Aprili, Majo. ☉

Caules 5-ad summum 10-pollicares, plures ex eadem radice, fere semper simplices: *surculi* numerosi, diffusi, in orbem dispositi: *folia* in istis breviora, 1-2 lin. longa, acuta vel obtusiuscula, 1-2 lin. lata, approximata; caulina remota, et caules demum superne nudi: *bracteae* semper erectae: *pedunculi* 1-3-lineares: *racemi* in anthesi subcapitati, demum 1-2-pollicares: *calycis* laciniae concolores, non albo-membraceo-scariosae et glabriusculae, capsulam subaequantes: *flores* ut in praecedente, sed intensius flavi: *semina* cinerea, corrugato-excavata: *habitus L. supinae*, a qua seminibus non discoideis! prorsus diversa.

2. *Seminibus discoideis.*

13. *L.* PELISSERIANA. *Dec. fl. fr. 3. p. 589 — Pers. syn. 2. p. 156 — Biv. cent. 2. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 164.*

L. glaberrima, caule erecto, foliis surculorum sterilium ellipticis ternis, caulinis linearibus sparsis, racemo sub anthesi corymboso demum elongato, bracteis erectis, calycinis laciniis lineari-lanceolatis acutis capsulam excedentibus, calcare recto gracili acuto corollam superante, seminibus ciliatis.

Antirrhinum Pelisserianum. *Lin. sp. pl. 855* — L. gracillima, spanophylla, minoribus paucisve floribus. *Cup. H. Cath. p. 113* — L. flore carneo. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. L. tenuis, spanophylla, Tithymali cyparissii folio, flore purpureo. *Cup. panph. 1. t. 229 — Raf. t. 101. f. 1*—Chamaelinaria violacea, italica. *Barr. ic. 1162.*

b. micrantha; corollis parvis calyci aequalibus.

In arvis arenosis maritimis; *Palermo ai Ciacuddi, alla Piana dei Greci, a Catalfano, a Misilmeri, alla Moarta (Parlat. Todar.) campi dell' Etna (Biv.), Terranova, Vittoria, Noto, Comiso, Biscari, Cassaro, Siracusa, Messina, Milazzo, Ficuzza: Catania, ed alla Moarta (Heldr.)*: varietas *b. Mistretta.*

Martio, Majo. ☉

Caules palmares, et fere sesquipedales, simplices vel raro ramosi: *folia* surculorum sterilium saepe opposita: *bracteae* erectae, pedicellis 1-2 lin. longis subbreviores: *calycis* laciniae ex ovata basi lanceolatae, acutae, *capsulam* globoso-didymam subaequantes: *flores* violacei, corymbosi, sed peracta florescentia racemus elongatur: *corollae* calyce majores in *a.*, in *b.* calyci aequales, et similes illis *L. arvensis*; labii inferioris lobis obtusis planis; palato

venis intensioribus notato: *stigma* integrum, incrassatum: *semina* nigra, compressa, margine pulchre ciliata, hinc gibba leviter tuberculato-scabra, hinc plana.

14. *L.* SIMPLEX. *Dec. fl. fr. 5. p. 588 — Pers. syn. 2. p. 156 — Guss. pr. 2. p. 167.*

L. foliis sublinearibus glaucis cauleque erecto glabris, inferioribus et surculorum sterilium quaternis superioribus sparsis, bracteis deflexis, calycinis laciniis spathulato-linearibus capsula brevioribus piloso-viscosis, florum racemo demum elongato, calcare recto obtusiusculo corollam (exiguam) aequante, seminibus glabris.

L. arvensis, var. *a. Biv. cent. 1. p. 32*—Antirrhinum simplex. *Willd. sp. pl. 3. p. 243* — L. quadrifolia, lutea. *Cup. H. Cath. p. 114.*

Ic. L. parviflora. *Jacq. ic. rar. 3. t. 499* (non *Desf.*) — L. tetraphylla, lutea. *Column. ecphr. 1. p. 299. t. 300* — L. oreades, lutea, parva, brevi calcare, linifolio glauco. *Cup. panph. 2. t. 159*, et *Raf. t. 92. f. 2*, optimae.

In collibus elatioribus, et in apricis montosis: *Palermo al Monte Occhio (Parlatore)*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Cammarata*, *Madonie*, *Monte Scuderi.*

Aprili, Majo. ☉

Caules superne nudi, saepius simplices, 3-12-pollicares; surculis sterilibus paucis, et aliquando nullis: *folia* glaucescentia, anguste linearia: *racemi* sub anthesi conferti breves, in fructu laxi ac elongati, usque 6-pollicares: *bracteae* glabriusculae, anguste lineari-spathulatae, pedicello brevissimo longiores, demum deflexae: *calycis* laciniae capsula majuscula breviores, margine tenui albido circumdatae: *corollae* luteae, parvae, calyce breviores: *semina* tuberculato-scabra, compressa, margine non ciliata!, integerrima ac membranaceo-alata, centro nigricantia.

ANTIRRHINUM.

Desf. atl. 2. p. 49 — Juss. 120 — Endl. gen. n. 3892.

Cal. 5-partitus. *Cor.* personata, basi gibba, ecalcarata. *Caps.* 2 locularis, polysperma, apice oblique foraminibus tribus dehiscens. (Characteres uti in *Linaria*, at surculi steriles diffusi nulli, et folia integerrima, inferiora non verticillata).

1. *A.* MAJUS. *Lin. sp. pl. 859 — Ucria H. Pan. p. 262 — Guss. pr. 2. p. 168.*

A. foliis lanceolatis oppositis alternisve cauleque erecto glaberrimis, floribus conferte racemoso-spicatis, calycinis laciniis ovatis obtusis, capsulis styloque glanduloso-pilosis.

A. vulgare. *Cup. H. Cath. p. 19.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 531. f. 1 — Bull. herb. t. 277* — Antirrhinum. *Riv. mon. irr. t. 82—Dod. pempt. 182*, et—Antirrhinum 1. *Matth. comm. 2. p. 537*, bonae, sed flores longius pedunculati.

In muris, in tectis, ac in rupibus Siciliae septentrionalis = et in rupibus vulcanicis; *Pantellaria.*

Januario, Majo. ♄

Caules basi perennantes, caespitosi, 1-4-pedales, fere simplices, cum rudimentis foliorum in axillis: *folia* laete virentia, acuta, subcanaliculata: *bracteae* concavae, acutae, pedunculos arcte cauli-

adpressos aequantes, virentes: *calycis* laciniae obtusae, saepe atropurpureae: *corollae* pollicem et ultra longae, speciosae, purpureae, ad palatum flavescentes.

Variat *foliis* latioribus vel angustioribus; *floribus* flavis, vel purpureis; sed bractearum, calycis, et styli pubescentia ac pedunculis brevioribus semper a sequente alienum.

2. *A.* TORTUOSUM. *Pers. syn. 2. p. 158 — Guss. pr. 2. p. 169.*

A. foliis lineari-lanceolatis oppositis alternisve cauleque erecto subflexuoso glaberrimis, floribus laxe racemoso-spicatis per intervalla approximatis, calycinis laciniis styloque glabris.

A. capitatum. *Presl del. prag. p. 74* — A. meonanthum. *Hoff.* et *Link fl. port. 1. p. 261 ?*, nam Cl. *Link* me monuit esse speciem a nostra diversam — A. majus, alterum, folio longiori. *Cup. H. Cath. p. 9 ?* — A. majus, flore rubro. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. *Sabb. hort. 3. t. 2 — Hoff.* et *Link l. c. t. 56 ?* — A. majus, angustifolium, amplo flore purpureo, Romanum. *Barr. ic. 638* — Antirrhinum II. *Matth. comm. 2. p. 538.*

b. flore luteolo.

In ruderatis, rupibusque maritimis in Sicilia.

Martio, Majo. ♄

Folia saepius terna, ut in sequente: *flores* praecedentis majores, et non undique in rachide racemorum conferti, sed 3-4 per intervalla approximati, unde *Presl* nomen specificum desumpsit, caeterum similes: *capsulae* vix apice pubescentes — Potius varietas *A. siculi* quam *A. majoris*, uti *Spr.* in *s. veg. 2. p. 798*, et *Sebast.* et *Maur.* in *fl. rom. pr. p. 204* opinantur.

3. *A.* SICULUM. *Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 17 — Willd. sp. pl. 3. p. 257 — Guss. pr. 2. p. 169.*

A. foliis lineari-lanceolatis superioribus sparsis, inferioribus oppositis alternisve cauleque gracili ramosissimo divaricato glaberrimis, floribus laxe racemoso-spicatis albidis, calycinis laciniis acutiusculis ovato-lanceolatis stylo capsulisque glanduloso-pilosis.

A. flore candido pallente, rictu luteo, vexillo seu auriculis purpureostriatis. *Cup. H. Cath. p. 20*, ac *supp. p. 9*, et — Idem flore toto candido. *Cup. l. c.* — A. majus, flore albo, messanense. *Cast. H. Mess. p. 32.*

Ic. A. Lilii candore. *Cup. panph. 2. t. 76.*

b. glaberrimum, foliis latioribus (2-3-lin. latis), racemis florum confertis, corollis luteis.

c. caule superne villoso-pubescente.

Ic. A. trifolium, Linariae flore candido-pallente, rictu luteo, vexillo et dorso purpureo-striatis. *Cup. panph. 1. t. 73*, et — A. Linariae folio, candido flore majori, simultanee florens. *Cup. l. c. 2. t. 4.*

In muris, et in ruderatis: *Palermo*, *Carini*, *Trapani*, *Ragusa*: var. *b. Girgenti*, *Sciacca al Caricatojo*; var. *c. Sciacca a S. Calogero.*

Floret fere per totum annum. ♄

Caules 1-1 ½-pedales, graciliores quam duorum praecedentium, et breviores: *folia* conferta, in *a.* angustissima, vix 1-1 ½ lin. lata, et flores sparsi: in *c.* latiora, *rami* superne glanduloso-villosi, et flores conferti, ut in *A. majore*; tamen duplo fere minores, nempe 7-9 lin. longi et saepe pedunculo 3-6-lineari suffulti: *stylus* raro glabriusculus: *semina* atra, tetragona, corrugato-excavata.

Iconem, A. majus, saxatile, angustissimis foliis, flore purpurascente. *Barr. ic. 637*, hujus speciei varietatem floribus purpurascentibus mihi referre videtur.

4. *A. Orontium. Lin. sp. pl. 860 — Ucria H. Pan. p. 262 — Guss. pr. 2. p. 170.*

A. foliis inferioribus oppositis oblongo-lanceolatis, summis sparsis anguste linearibus cauleque erecto glabris, floribus laxissime racemosis, calycinis laciniis linearibus inaequalibus corolla longioribus.

A. arvense, majus. *Cup. H. Cath. p. 19* — A. minus, flore carneo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 8* — A. minus, flore albo. *Cast. H. Mess. p. 3* — A. minus, flore rubro. *Cast. H. Mess. p. 3*, ex *Cup. H. Cath. l. c.*, et — A. arvense, flore carneo *Cast. l. c. p. 32.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 531. f. 2 — Sabb. hort. 4. t. 1*, sed folia nimis lata — A. minus, flore dilute purpureo, vexillo et rictu intensiori, purpureo-striatis. *Cup. panph. 2. t. 40* — A. arvense. *Riv. mon. irr. t. 82* — A. sylvestre, sive Phyteuma. *Dod. pempt. 182.*

b. foliis fere omnibus oppositis, floribus approximatis, corollis calycem excedentibus.

A. calycinum. *Brot. fl. lusit. 1. p. 200* — A. Orontium *c. grandiflorum. Chav. mon?*, nam in speciminibus cultis corollas duplo fere majores video.

In agris sterilibus, inter segetes, in vineis, in muris ubique in Sicilia = et in *Ustica, Felicuri, Saline, Stromboli, Panaria, Lipari, Basiluzzo, Favignana*; var. *b. Pantelluria.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules solitarii, saepe brachiato-ramosi, inferne patenter villosi, in medio glabri, inter flores pilis densis brevibus velutino-pubescentes, 6-18-pollicares: *folia* 2-4 lin. lata, superiora remota: *bracteae* foliis conformes, calyces valde excedentes, deflexae, calycinam laciniam inferiorem mentientes: *calycis* laciniae sparse pilosae, patentes, suprema longiore: *flores* sessiles: *corollae* pallide coerulescentes, venis intensioribus kermesinis in palato reticulatis pictae, 3-4 lin. longae: *capsulae* pilis sparsis subhispidae, tam in *a.* quam in *b.*, ideoque cum *A. specioso Ten.* non confundendum.

SCROPHULARIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1014 — Endl. gen. n. 3883.

Cal. 5-fidus. *Cor.* subglobosa, resupinata, inaequaliter 5-fida. *Caps.* polysperma, ovato-subglobosa, acuminata; valvis introflexis, dissepimentum formantibus. (*Herbae* foetidae, perennes vel annuae: *folia* opposita et alterna, dentata aut pinnatifida: *flores* atropurpurei, vel flavi, in racemo composito terminali).

* *Foliis indivisis.*

1. *S. peregrina. Lin. sp. pl. 866 — Guss. pr. 2. p. 171.*

S. glabra, caule erecto tetragono, foliis cordato-ovatis lucidis inaequaliter dentatis, superioribus alternis acutis, panicula foliosa, pedunculis axillaribus ramosis 1-5-floris, calycinis laciniis acutis immarginatis.

S. vernalis. *Ucria H. Pan. p. 265*, non *Lin.*, ex loco — S. annua, folio Urticae. *Cup. H. Cath. p. 198*, et — S. annua, folio Urticae altera, subrotundo ampliori folio. *Cup. l. c. supp. alt. p. 81.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 597* — S. peregrina. *Cam. hort. p. 157. t. 45.*

In ruderatis, in fimetis, in cultis, ad agrorum margines ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Panaria*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa.*

Februario, Majo. ⊙

Caules saepius simplices, aliquando superne 5-6-agoni, saepius purpurascentes, ac inferne puberuli : *folia* tenuia, laete virentia, subtus pallida, inferiora et media decussata, omnia petiolata; petiolorum basi fere per caulem tenue decurrente : *pedunculi* ramosi, puberuli, bracteis anguste linearibus hinc inde vel ad divisionem instructi : *calycis* laciniae ovato-lanceolatae, omnino virentes, carinatae, corollae tubum aequantes : *corollae* atropurpureae, appendice suborbiculato-cuneata, vix ½ lin. lata, et brevissime pedicellata in fauce; quae aliquando in nonnullis floribus obliterata : *flores* in extremitate caulis paniculam fere racemosam foliosam constituunt : *planta* foetidissima.

2. *S.* BALBISII. *Horn. Hort. Hafn.* 2. *p.* 577 — *Spr. s. veg.* 2. *p.* 783 — *Guss. pr.* 2. *p.* 172.

S. glaberrima, caule erecto tetragono-alato, foliis cordato-oblongis subduplicato-crenatis, inferioribus appendiculatis, petiolis canaliculatis dilatatis, paniculata terminali aphylla.

S. auriculata. *All. ped. n.* 250, non *Lin.* — S. aquatica. *Ucria H. Pan. p.* 263, non *Lin.* — S. palustris, non foetida. *Cast. H. Mess. p.* 44.

Ic. *nulla.*

In herbidis umbrosis aquosis, et ad rivulos in depressis submaritimis vel montosis; *Palermo*, *Ficarazzi*, *Trabia*, *Misilmeri*, *Terranova*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Siracusa*, *Fiume di Nisi*, *Buccheri*, *Piazza*, *Madonie ai favari.*

Majo, Junio. ♂ et ♃

Caules bipedales vel orgyales, brachiato-ramosi : *folia* obscure virentia, opaca, utrinque glaberrima, basi oblique cordata, sinu clauso, 2-8 poll. longa, 1-8 ½ lata, bicrenata, crenis callo terminatis; superiora acutiuscula, fere serrata et appendice destituta : *lobuli*, sive appendices, pariter oblique cordati, et uti folia crenati, 4 lin. ad poll. longi : *petioli* canaliculato-alati, ala per caulis angulos decurrente : *panicula* elongata, pedunculis inferioribus oppositis, superioribus sparsis, ternis, quorum intermedius simplex, laterales ramosi : *bracteae* lineares, obtusae, concavae, margine subscariosae, uti calycis laciniae : *corollae* atropurpureae, intus vero basi rubentes; lacinia inferiore revoluta : *appendix* subpedicellata, transverse ovalis, vel orbicularis : *semina* rufa, subtetragona, angulis crenatis.

Differt a *S. auriculata Lin.*, foliis utrinque glabris, sed icon *Lobel.* 533 hanc nostram refert — Cum *S. aquatica* associatur haec species a Cl. *Wydler ess. monograf. sur les Scrophul. p.* 37, sed indicatis characteribus ab illa certe diversa.

3. *S.* GRANDIDENTATA. *Ten. fl. nap. pr. supp.* 2. *p.* 69 — *Guss. pr.* 2. *p.* 173.

S. caule erecto petiolisque villosis, foliis subtus pubescentibus cordato-oblongis levibus profunde irregulariterque bidentatis, dentibus divergentibus, panicula racemosa terminali, pedunculis trichotomis, laciniis calycinis marginatis.

S. nemorensis, Urticaefolio rugoso, flore atropunicante, et — Eadem Nebrodensis, foliis profundius dentatis, levibus nitidisque. *Cup. H.*

Cath. p. 198, et — S. nebrodensis, Urticae crispato rugoso folio minori altius dentato. *Cup. l. c. supp. alt. p. 81.*

Ic. S. glandulosa. *Wald.* et *Kit. pl. rar. hung. 3. t. 214?*, nam folia inferiora dicuntur quandoque ternata a *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 377*, et ab *Host fl. austr. 2. p. 205*, quod nunquam in nostra — S. nemorensis, Urticaefolio rugoso dentato, flore pallido. *Cup. panph. 1. t. 183*, et — S. Urticaefolio crispo, ramis carens. *Cup. l. c. 2. t. 133*, ac *Raf. t. 83. f. 2*, optimae.

In humentibus, et in nemoribus umbrosis; *Pizzuta*, *Ficuzza*, *Madonie*, *Boschi di Caronia*, *e di Valdemone*.

Majo, Junio. ♂, et ♃

Caules 1 ½-3-pedales, simplices, vel superne ramosi, aliquando glabriusculi: *folia* subtus pubescentia, saepius in plantis siculis dentato-serrata; dentibus acuminatis, basim versus profundioribus, et superioribus saepe ex ovata basi lanceolatis: *panicula* 5-12-pollicaris, subaphylla: *calycis* laciniae margine membranaceo sordide-albido cinctae, ovato-orbiculatae, obtusissimae, concavae: *corollae* triste virentes; laciniis rotundatis, duabus superioribus rectis, invicem incumbentibus; duabus lateralibus infimam revolutam subaequantibus: *filamenta* villis albis glandulas nigras gerentibus conspersa, vix exerta: *appendix* obcordata, virescens, glabra, in medio sulcata, pedicellata; *pedicello* ad medium corollae inserto, et cum illa adnato: *semina* ut in praecedente.

S. Scorodoniam Desf. atl. 2. p. 53, non *Lin.*, quantum ex descriptione patet ad hanc speciem spectare arbitror nam specimina in herb. *fl. atl.* desiderantur — Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 377* hanc ad *S. betonicifoliam*, et minime ad *S. glandulosam* refert — *S. Scopolii*, *Hopp.* ab *Wydler l. c. p. 31*, et a *Koch syn. p. 516* cum *S. glandulosa Wald.* et *Kit.* conjuncta, ab hac etiam distincta videtur ex icone et descriptione — S. aquatica, montana, mollior. *Barr. ic. 274*, a *Willd.* sub *S. betonicifolia*, et ab *Wydler* sub *S. Scopolii* citata, forsan potius ad hanc nostram pertinet — Haec ipsa *S. Scopolii* et *S. glandulosa* cum *S. Scorodonia* ab *Host* in *fl. austr. 2. p. 205* associatur — Denique in herbario *Lin.* cum dubio haec nostra ad *S. Scorodoniam* conjuncta, a qua certo aliena, et potius *S. betonicaefoliae* ejusdem herb. ita proxima, ut ipsius varietas videatur — Pro ceteris synonymis confer quae dixi in *pl. rar. p. 253.*

5. *S. VERNALIS. Lin. sp. pl. 864 — Guss. suppl. p. 202.*

S. pubescens unguinoso-viscosa, caule erecto petiolisque villoso-pilosis, foliis pubescentibus orbiculato-cordatis grosse irregulariterque serratis acutis, pedunculis axillaribus solitariis subtrichotomis multifloris, calycinis laciniis lanceolatis obtusis acutisque immarginatis.

S. annua, folio Lamii, flore luteo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 81.*

Ic. *Fl. dan. 411* — S. montana, maxima, latifolia. *Barr. ic. 273.*

In umbrosis nemorosis montosis: *Madonie presso Isnello* (*Tineo*); *Bosco di Castellobuono* (*Parlatore*), *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Calcara*).

Aprili, Majo. ♃

Caules simplices, tetragoni, 2-4-pedales: *folia* mollia, pallide virentia; inferiora petiolata; superiora subsessilia: *pedunculi* foliis breviores, solitarii, axillares, oppositi, multiflori, apice trichotomi; *pedicellis* brevioribus, basi bracteatis: *bracteae* late, vel anguste lanceolato-lineares: *calycis* laciniae post anthesim patentes, *capsula* turgida ovata mucronata demum breviores, apud non inte-

grae: *flores* in extremitate caulis racemoso-paniculati: *corollae* luteae, globosae; fauce angustissima; laciniis obtusis, conniventibus, quinta angustiore, surrecta: *genitalia* exerta: *filamenta*, uti *stylus* puberula, viridula: *appendix* nulla.

** *Foliis pinnatifidis, bipinnatifidisque.*

6. S. pinnatifida. *Brot. fl. lusit. 1. p. 202 ?— Spr. s. veg. 2. p. 785 ?— Guss. suppl. p. 203.*

S. glaberrima, caule suffruticoso; foliis radicalibus caulinisque imis oblongo-obovatis crenato-lobatis, caulinis mediis pinnatifidis, laciniis dentato-incisis, superioribus oblongis sessilibus inciso-dentatis, racemi paniculati ramis bifidis multifloris bractea lineari setacea suffultis, lobis labii inferioris..............., appendice corollina obliterata, staminibus exertis.

S. ruta canina, latifolia, lusitanica. *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*, nam S. lusitanica, frutescens, Verbenae laciniis, ejusdem herb. ad veram *S. frutescentem* spectat.

Ic. *nulla.*

In glareoso-arenosis vulcanicis; *Pantellaria al bagno, ed alla marina di Seauri.*

Aprili, Majo. ♄

Auctoritate speciminis herb. *Tourn.*, et ipsius synonymi, a *Brotero* citatum, hanc ad *S. pinnatifidam* refero, nam descriptio ipsius *Brot.* in multis recedit — Quoad habitum sequenti similis, a qua tamen differre mihi visa est, *foliis* crassioribus, obtuse dentatis, habitu robustiore *S. frutescenti* magis proximo, ac sui proprio.

7. S. canina. *Lin. sp. pl. 865 — Ucria H. Pan. p. 263 — Guss. pr. 2. p. 174.*

S. glaberrima, foliis radicalibus caulinisque imis oblongo-obovatis lanceolatisve dentato-incisis, caulinis superioribus pinnatifidis, laciniis divaricatis argute serratis incisisque, racemi paniculati ramis bifidis multifloris bractea lineari-setacea suffultis, lobis labii inferioris integerrimis, appendice corollina obliterata, staminibus exertis.

S. major, recta, canina vulgo dicta. *Cup. H. Cath. p. 198* — Ruta canina. *Cast. H. Mess. p. 20*, an ad sequentem spectat ex loco?

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 598 — Reich. cent. 8. f. 970 — Sabb. hort. 2. t. 90* — Ruta canina. *Clus. hist. 2. p. 209*, optima.

In ruderatis, et arenosis submontosis; *Palermo a S. Anna, Monti di Carini, Madonie, Cammarata; Sciacca (Splitgerber).*

Aprili, Augusto. ♄

Habitus et flores sequentis: *folia* superiora aliquando terna; laciniis integris vel serrulatis; saepe etiam ob ramulorum rudimenta fasciculata videntur — Icon hujus speciei in *Fl. gr. l. c.*, et specimina herb. *Sibth.* quoad folia cum planta sicula conveniunt, et solummodo panicula ramosiore differunt; idcirco nescio quo jure cum! icon citata *Fl. gr.* a Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 378* ad *S. lucidam* refertur, a qua omnino alienam esse cognovi.

8. S. bicolor. *Sibth.* ex *Smith fl. gr. pr. 1. p. 487 — Guss. pr. 2. p. 175.*

S. glaberrima, foliis radicalibus imis 1-caulinis 2-3-pinnatifidis, laciniis angustatis argute incisis, racemi paniculati ramis bifidis multifloris bractea lineari-setacea suffultis, corollae appendice (alba) lineari in medio labii superioris fauce imminente inserta, staminibus exertis.

S. lucida. *Biv. cent. 2. p. 50*, ex loco, sed exclusis synonymis.

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 602 — Guss. pl. rar. t. 45.*
In collibus arenosis, et in ruderatis maritimis ubique in Sicilia = et in *Saline*, *Stromboli*, *Panaria.*
Aprili, Augusto. ♄
Caules erecti, vel ascendentes ut in praecedente, saepe virgati, plures ex eodem caespite: *foliorum* laciniae vel lineari-oblongae, et latiusculae, ut in nostra icone; vel anguste lineares, longiores, et argutius serrato-incisae: *pedunculi* ad apicem glandulis minutis scabri: *flores* in dichotomia breviter pedunculati: *calycis* laciniae brevissimae, vix $^1/_2$ lin. longae, ovatae, obtusissimae, ad apicem purpurascentes, margine albido scarioso circumdatae: *corollae* 1 $^1/_2$ lin. longae, parvae, atropurpureae, laciniis obtusis; inferiore recurva, brevissima, albo-marginata; duabus lateralibus adpressis, omnino albidis; superioribus recurvis, concoloribus, albo-marginatis: *stamina* ac pistillum candida: *filamenta* glandulis pedicellatis tecta: *stylus* glaberrimus: *appendix* $^1/_2$ lin. longa: *capsulae* ovatae, mucronatae.
Pedunculi sat raro in hac, et in praecedente specie ad basim racemi dichotomi sunt — Icon *Fl. gr.* et specimina herb. *Sibth.* in Sicilia lecta, omnino cum specie a me designata conveniunt — *S. chrysanthemifolia. Willd. hort. ber. ic.* ad hanc speciem pertinet (confer *Pl. rar.*), et *S.* pyramidalis *Wydler essai mon. sur le gen. Scroph.* quantum ex imperfecto specimine in herb. *Dec.* conjicere licet, forsan etiam ad *S. bicolorem* revocanda est — In maritimis, *Palermo a Sferracavallo*, varietatem collegi foliis amplioribus, laciniis brevibus divaricatis argute denticulatis; quae ad *S. filicifoliam* magis quam ad hanc accedere videtur, et idcirco ulterius observanda.

---

† 9. *S.* MERIDIONALIS. *Presl fl. sic. 1. p.* XXXV, non *Lin.*, nec *Willd.* — *Guss. pr. 2. p. 176.*
S. pedunculis multifloris, bracteolis setaceis, capsulis pyriformibus acutis, sepalis lineari-lanceolatis, caule erecto ramoso, foliis cordatis grosse dentatis, superioribus alternis.
An *S. peregrinae* varietas?
† 10. *S.* LANCIFOLIA. *Presl l. c. — Guss. pr. 2. p. 176.*
S. pedunculis multifloris, bracteolis lineari-lanceolatis, capsulis globosis mucronatis, sepalis ovato-subrotundis margine scariosis, caule ascendente, foliis ex ovata basi lanceolatis obtuse dentatis, petiolis alatis.
An *S. grandidentata*?

CELSIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1015 — Endl. gen. n. 3879.

Cal. 5-partitus. *Cor.* rotata, patens, 5-loba; lobis inaequalibus. *Filam.* duo breviora barbata. *Caps.* 2-locularis. (*Herba* biennis, pubescens; *folia* alterna, lyrato-pinnatifida, vel dentata: *flores* flavi, bracteati, laxe spicato-racemosi).
1. *C.* CRETICA. *Lin. syst. ed. 13. p. 470 — Guss. pr. 2. p. 176.*
C. caule erecto stricto, foliis radicalibus caulinisque imis pinnato-lyratis, superioribus oblongis dentatis crenatis serratisque, floribus racemoso-spicatis, pedunculis bractea brevioribus, calycinis laciniis elliptico-lanceolatis acutis serratis.

Ditoxia lyrata. *Raf. prec. p. 40.*
Ic. *Jacq. H. Schoen. 4. t. 474* — Blattaria altissima, Verbasci maris foliis. *Cup. panph. 2. t. 257* — *Raf. t. 75. f. 2.*
In herbosis rupestribus montosis ; *Palermo a Monte Peregrino, alla Grazia, Misilmeri, Monregale a Renna, ed a Sagana, Pizzuta, Cefalù, Montallegro, Sciacca, Girgenti, Cofani, Ficuzza, Amorosa al Sud di Busambra, Corleone, Caltanissetta, Riesi: Piana de' Greci, e Tordiemi (Parlatore).*
Aprili, Majo. ♂
Caules 2-3-pedales, simplices, superne subviscosi: *folia* caulina amplexicaulia, irregulariter dentata; radicalia crenata; lobo terminali sinuato-lobato, acuto; nonnunquam folia omnia caulina integra, cordata, ascendendo brevius petiolata, demum sessilia: *racemi* terminales, pedales vel sesquipedales: *bracteae* acuminatae, basi serratae, deflexae, corollis breviores, sed pedunculos duplo excedentes: *corollae* aurantiacae, diametro pollicari: *stamina* duo breviora recta fere undique barbata, et duo longiora arcuata glaberrima, ut in *Verbascis*: *stylus* simplex, elongatus, fere pollicaris, glaber; *stigmate* integro: *capsulae* majusculae, glabrae, ovatae, acuminatae, nervis levissime reticulatae: *semina* fusca, subtetragona, angulis crenatis —Variat floribus albis, et foliis glabriusculis vel villoso-pubescentibus.

ACANTHUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1065 — Endl. gen. n. 4071.

Cal. 4-partitus, persistens; laciniis duabus lateralibus oppositis, minimis. *Cor.* infera; tubo brevissimo, villis clauso; labio unico inferiore maximo, 3-lobo; *Anth.* 1-loculares, pilosae. *Caps.* 2-locularis; loculis 1-2-spermis. (*Herba* perennis, glaberrima, plus minus foetida: *folia* ampla, exstipulata, alterna, pinnatifida, fere omnia radicalia: *flores* terminales, spicati, bracteati, albi. *Acanthaceae Juss.*).
. *A. mollis. Lin. sp. pl. 891 — Ucria H. Pan. p. 267 — Guss. pr. 2. p. 177.*
A. caule herbaceo basi foliato superne nudo, foliis inermibus oblongis sinuato-pinnatifidis supra nitidis glabris, spica elata, bracteis latis foliaceis profunde spinoso-dentatis.
A. sativus, vel mollis Virgilii. *Cup. H. Cath. p. 2* — Acanthus. *Cast. H. Mess. p. 1.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 550. f. 2 — Plenk off. t. 503* — A. sativus. *Dod. pempt. 719.*
Ad sepes, ad dumetorum humentium margines, vel in umbrosis saxosis inter vepres in Sicilia — et in *Ustica (Calcara), Lipari a piana greca, Saline, Panaria, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*
Martio, Junio. ♃
Caules simplicissimi, 1-2-pedales: *folia* virentia, tenue ciliata, saepe arcuato-recurva, 1-2-pedalia, radicalia longe petiolata; laciniis latis, irregulariter sinuato-dentatis: *bractea* exterior ovali-oblonga, adpressa, 3-nervia, 5-7 lin. lata, 5-10 lin. longa, basi albida; duae laterales dimidio breviores, anguste lineari-lanceolatae, subulatae, integerrimae: *calycis* lacinia superior 3-nervis, concava, apice tridentata, purpurascens, genitalia tegens, ideoque labium superius corollae mentitur: *corolla* candida, labio pollicem et ultra

longo, trilobo, lobis rotundatis; intermedio breviore: *filamenta* dura, solida ac crassa, flexuosa, glaberrima, eburnea: *stylus* gracilis, glaber; *stigmate* 2-fido: *capsulae* ovatae, glaberrimae.
Haec nostra ad varietatem *b. Willd.* spectat, quae *A. nigra Mill.dict. n. 2.*

---

† 2. *A.* SPINOSUS. *Lin. sp. pl. 891 — Ucria H. Pan. p. 267 — Guss. pr. 2. p. 178.*
A. foliis pinnatifidis spinosis.
In montosis (*Ucria*).

LATHRAEA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1000 — Juss. 102.

Cal. persistens, 2-fidus, coloratus. *Cor.* supera, 2-labiata; labio superiore galeato, integro, inferiore 3-dentato. *Anth.* sagittatae, pilosae. *Gland.* depressa ad basim suturae germinis. *Caps.* 1-locularis, 1-valvis; valvis receptacula fungosa ad margines gerentibus. *Sem.* globosa (crassiuscula). (*Herba* parasitica, perennis, albido-rosea, plus minus glanduloso-pubescens, aphylla: *scapi* nudi, vel squamati: *flores* bracteati, rosei, racemoso-spicati. *Orobancheae. Rich.*)

1. *L.* SQUAMARIA. *Lin. sp. pl. 844 — Guss. pr. 2. p. 178.*
L. scapo simplicissimo squamoso, floribus in racemo spicato pendulis secundis bracteatis, corollae labio inferiore 3-dentato.
Ic. *Fl. dan. 136* — Dentaria. *Matth. comm. 2. p. 313.*
In nemoribus umbrosis, et in sylvis; *Boschi di Valdemòne.*
Majo, Junio. ♃
Radices candidae, carnosae, squamato-dentatae: *scapi* 2-4-pollicares, albidi: *flores* pedunculati, plus minus conferti, et saepe imbricati: *bracteae* ovato-suborbiculatae, glabrae: *corolla* carnea, labio superiore emarginato, inferiore tridentato (non illud bifidum et inferius trifidum, uti ex *Smith fl. brit. 2. p.655*): *capsula* ovato-elliptica, mucronata: *semina*, corrugato-rugosa, glabra, nigrescentia.
Plantae siculae, aeque ac neapolitanae, differunt a speciminibus germanicis; scapo superne calycibusque hirsutioribus; antheris magis villosis; pistillo graciliore et sub anthesi incluso, non crasso capitato et etiam ante perfectam florum evolutionem exerto, ut in illis; quo postremo charactere cum citata icone *Fl. dan.* optime convenit — An species diversae ulterius inquirendae?

OROBANCHE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1045 — Endl. gen. n. 4185.

Cal. persistens, constans sepalis duobus lateralibus integris, 2-fidis, vel 2-partitis, et aliquando coalitis. *Cor.* persistens, tubulosa, subringens. *Gland.* sub basi germinis. *Caps.* supera, 1-locularis, 2-valvis; valvis medio 2-placentaribus. *Sem.* numerosa (minutissima). (*Herbae* annuae, parasiticae, aphyllae, ut plurimum luridae: *scapi* plus

minus squamis tecti : *flores* spicati, bracteati, quoad colorem varii. *Orobancheae Rich.*).

* *Scapo simplici ; calycibus 2-sepalis, bracteis lateralibus destitutis.*

1. *O.* CANESCENS. *Presl del. prag. p. 72 — Guss. pr. 2. p. 179.*
O. pubescens, squamis ovato-lanceolatis, sepalis integris semibifidisque, laciniis inaequalibus setaceo-acuminatis, bracteis ovato-lanceolatis corolla (carneo-rubente) tubulosa incurva subaequalibus, labiis denticulatis, superiore emarginato, inferiore trilobo, lobo medio latiore ac longiore, staminibus basi villosis, stylo glabro.
Ic. *nulla.*
b. floribus flavidis, inferioribus longe pedunculatis.
Ic. *nulla.*
Ad radices *Chrysanthemi coronarii,* aliarumque *Syngenesicarum* in Sicilia = et in *Saline*, *Lipari*, *Ustica.*
Aprili, Majo. ⊙
Scapi 1-2-pedales, rubescentes : *spica* plus minus conferta : *bracteae* corollam aequantes, vel illa parum breviores: *corollae* venis rubentibus saturatioribus notatae, sub limbo incurvae ; lobo medio labii inferioris reliquis longior ; quibus characteribus facillime ab affinibus dignoscitur : *stigma* flavescens, dilatatum, bilobum: in *b.* flores inferiores pedunculo 3-4-lineari instructi.
Habitus omnino O. Medicaginis *Duby bot. gall. 1. p. 349*, et *Reich. cent. 7. p. 41. f. 919*, (nam icon *Vauch. orob. p. 45. t. 2*, uti aliae, mala) cum qua corollae fauce parum constricta ac incurva convenit, sed floribus confertioribus et eorum colore, staminibus basi interna villosis, ac sepalis inaequalibus satis differt — Varietas *b.* ob flores pedunculatos iconi *O. minoris var. procerae Reich. l. c. f. 880* quodammodo proxima, sed notatis characteribus quoque aliena — Affinis etiam *O. foetidae*, sub qua cum dubitationis signo refertur a Cl. *Spr.* in *s. veg. 2. p. 817*, tamen diversa—Spicae nunquam apice nutantes, uti ex *Presl l. c.*

2. *O.* MINOR. *Sutt. act. soc. Lin. 4. p. 178 — Willd. sp. pl. 3. p. 350 — Guss. pr. 2. p. 180.*
O. pubescens, squamis ovato-lanceolatis acuminatis remotis, sepalis subbipartitis, laciniis setaceo-acuminatis subaequalibus, bracteis ovato-lanceolatis acuminatis corollam excedentibus, corollis tubulosis subincurvis, labiis denticulatis, superiore emarginato-bilobo, inferiore trilobo, lobis subaequalibus, staminibus basi villosis, stylo glabro.
Ic. *Engl. bot. t. 422*, ex *Smith.*
Ad *Leguminosarum* radices, nec non *Tolpidis 4-aristatae ; Palazzo Adriano* (*Gasparrini*); *Palermo a S. Martino* = et in *Ustica* (*Calcara*); *Panaria*, *Lipari.*
Majo, Junio. ⊙
Flores vix olentes, juniores pallide flavi, vel ex flavo-rubentes, demum sordide flavescentes aut pallide rubentes, venis saturatioribus notati : *stamina* basi compressiuscula, apicem versus fere glabra : *stigma* emarginato-bilobum, lobis albis.
Icon hujus plantae in *Reich. cent. 7. f. 876, 877,* et ipsius descriptio discrepant a nostra, sepalis et bracteis tubo corolla longioribus = *Stylo* apice glabro a sequente imprimis differt.

3. *O.* BARBATA. *Poir. Dict. enc. suppl. 4. p. 621—Reich. cent. 7. p. 31— Guss. suppl. p. 204.*
O. glabriuscula, squamis ovato-lanceolatis acutis remotis, sepalis bipartitis, laciniis setaceo-acuminatis inaequalibus tubo corollae lon-

gioribus, bracteis ovato-lanceolatis acuminatis corollam subexcedentibus, corollis tubulosis rectis, labiis denticulato-crispis, superiore emarginato-bilobo, inferiore trilobo, stigmate divaricato-bilobo, stylo superne staminibus basi villosis.

Ic. *Reich. l. c. t. 655. f. 881, 882* — O. Hederae. *Vauch. Orob. t. 8 ?*

Ad radices............... *Saline.*

Aprili, Majo. ⊙

Scapi, *squamae*, *bracteae* et *calyces* rubentes, puberuli: *sepala* aliquando integra: *flores* triste, ac sordide purpurascentes: *stamina* superne subciliata: *stigma* coerulescens; *stylo* albido: *spica* ante anthesim comosa.

4. *O.* PRUINOSA. *La Peyr. supp. p. 87 — Spr. s. veg. 2. p. 815 ? — Guss. pr. 2. p. 181* exclus. var. *b.*, et *supp. p. 205.*

O. glanduloso-villosa, squamis bracteisque ovato-lanceolatis, floribus confertis, sepalis semibifidis bipartitisque, laciniis inaequalibus acuminatis, corolla bracteas acuminatas subexcedente, labiis denticulato-crispis, inferiore longiore, staminibus styloque basi villosis apice glanduliferis, stigmate bilobo glaberrimo glanduloso.

O. Viciae fabae. *Vauch. monogr. p. 51* — O. major, Caryophyllum olens. *Cup. H. Cath. p. 160* — Orobanche. *Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. *Vauch. l. c. t. 5 — Reich. cent. 7. p. 39. f. 911* — O. major, thyrso florum specioso. *Buxb. cent. 3. p. 2. t. 2. ?*

Ad radices *Viciae fabae*, *Viciae sativae*, *Hyperici ciliati* ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Panaria*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Scapi saepe rubentes, 1-2-pedales, superne fere nudi: *flores* confertissimi, vel remoti, albidi aut pallide rosei, venis saturatioribus coeruleis pulchre picti: *bracteae* villosissimae: *sepalorum* laciniae acuminato-setaceae, bractea breviores; omnes inaequales, vel in uno latere aequales, in altero inaequales: *corollae* ventricosae, angulatae, fere pollicares, non incurvae, *Caryophyllum* olentes; labio superiore emarginato, latiore, subfornicato; inferiore trilobo, lobis lateralibus minoribus, intermedio concavo longiore basi bigibboso: *stylus* sparse pubescens: *stigma* inflexum, bilobum; lobis divaricatis, flavis vel purpurascentibus: tota planta pilis glandulosis tecta.

A descriptione *Spr. l. c.* haec nostra recedit bracteis minime setaceis, nec tubo corollae brevioribus, staminibus basi villosis — Icon *Buxb.* nunc sub *O. caryophyllacea*, nunc sub *O. alba* citata ob bracteas acuminatas potius hanc nostram bene refert.

5. *O.* ALBA. *Willd. sp. pl. 2. p. 350 — Reich. cent. 7. p. 40*, an *excl. syn. Buxb. ? — Guss. supp. p. 205.*

O. subglanduloso-villosa, squamis basi imbricatis bracteisque ovato-acuminatis, floribus subconfertis, sepalis ovato-lanceolatis subintegris vel inaequaliter bifidis, corolla non constricta bracteas acutas excedente, labiis denticulatis, superiore longiore emarginato, filamentis basi villosis apice glanduliferis, stylo glabriusculo, stigmate bilobo glanduloso.

Ic. *Reich. l. c. t. 912.*

Ad radices........ *Palazzo Adriano* (*Gaspar.*), *Catania* (*Kamphouner*).

Aprili, Majo. ⊙

Species ob habitum, et flores praecedenti proxima: *scapi* plerumque rubentes, palmares vel pedales: *flores* albidi, cum suffuso rubore: *sepala* acuminata — Differt ab icone *Reich.*, et a descriptione *Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 82* sepalis ut plurimum bilobis, bracteis acutioribus.

6. *O. AMETHYSTINA. Thuil. fl. par. p. 317*, ex *Reich. cent. 7. p. 42* — *Guss. supp. p. 205.*

O. villosa, squamis oblongo-lanceolatis acuminatis basi imbricatis, spica laxiuscula, sepalis inaequaliter bifidis lineari-attenuatis flores excedentibus, corollis non constrictis, labiis denticulatis, inferiore sublongiore, staminibus basi villosis superne styloque ex toto parce glandulosis, stigmate bilobo.

Io. *Reich. l. c. t. 920.*

Ad radices .... *Sferacavallo presso Palermo (Gasparrini).*

Aprili, Majo. ⊙

In icone citata *sepala* et *bracteae* omnino ut in nostra, sed in hac *scapi* minime glabri et nitide-violacei, at aliquando sordide-rubentes ac villosi: *sepala* potius bipartita, quam bifida: *stigmatis* lobi minus patentes.

7. *O. SPARTII. Vauch. monogr. p. 42* — *Guss. pr. 2. p. 182.*

O. pubescens, squamis ovato-lanceolatis, infimis glabriusculis, floribus subconfertis, sepalis integris unidentatis semibifidisque una cum bracteis ovato-lanceolatis dense villoso-canescentibus, corollis ventricosis, labio superiore emarginato-bilobo, inferiore denticulato trilobo, lobo medio majore, staminibus styloque subvillosis.

O. purpurea. *Raf. carat. p. 80*, non *Thunb.* — O. foetida. *Biv. manip. 1*, exclusis synonymis — O. grandiflora. *Presl fl. sic. 1. p. xxxiv?* — O. majore flore. *Cup. H. Cath. p. 160.*

Ic. O. variegata. *Wallr.* in *Reich. l. c. f. 903, 904*, sed flores minus conferti, squamae et bracteae vix villoso-furfuraceae, praesertim in figura *904.*

b. rubra; bracteis brevibus sepalisque glabriusculis.

c. lutea. Biv. l. c.

Ad radices *Spartii juncei*, nec non *Cytisi triflori*, *lanigeri* ac *infesti* in Sicilia = et in *Saline*, *Basiluzzo*, *Lipari*; sat raro in illis *Thymi capitati*; var. *b. Nicosia*, *Terranova*; varietatem *c.* non vidi.

Aprili, Majo. ⊙

Scapi 1-2-pedales: *bracteae* floribus longiores, vel aequales, apice acuminatae ac subreflexae: *sepala* valde variabilia; nam semiovata vel semiovato-lanceolata et acuminata; integra, unidentata vel bifida; dente vel lacinia altera breviore: *corollae* odorem nauseosum spirantes, in medio ampliatae, non incurvae, sordide purpureae in *a.*; lobi laterales labii inferioris plicati, intermedio reliquis longiore: *stamina* inclusa, aliquando glabriuscula: *styli* saepe uti *stamina* ad apicem glanduloso-villosi: *stigma* emarginato-bilobum, dilatatum, inflexum, flavescens, demum fuscescens: *flores* inferiores aliquando pedunculati.

Affinis *O. foetidae Poir.* ac *Desf.*, sed ab hac diversa, sepalis, corollae lobis inaequalibus, squamarum figura, ec. — *O. cruenta Bertol.* quoad iconem *Reich. l. c. p. 35. f. 896* a varietate *b.* non videtur differre — Cl. *Vaucher* in *monogr. des Orobanc.* saepius monet nonnullas hujus generis species a quodam *de Roz* accepisse, sed citatus *de Roz* nec in Sicilia fuit, nec ejus nomen cognitum.

8. *O. GALII. Duby bot. gall. 1. p. 349* — *Guss. supp. p. 206.*

O. subpubescens, floribus laxe spicatis, bracteis corollam subaequantibus squamisque ovato-lanceolatis exquisite nervosis, sepalis late ovatis acutis integris unidentatis bifidisque, corollis ventricosis, labio superiore subemarginato, inferiore trilobo, lobis crenulato-denticulatis, staminibus basi intus pubescentibus, stylo glabriusculo.

O. major. *Guss. pr. 2. p. 183*, non *Lin.*

Ic. O. major. *Reich. cent. 5. p. 42. t. 470. f. 662*, ex ipso — O. Galii. *Id. cent. 7. p. 34. f. 892* — Orobanche I. *Clus. hist. 1. p. 270.*
b. pilis crebioribus rufescentibus undique pubescens.
c. eriostemon; filamentis longe villosis.
Ic. *Reich. l. c. f. 893.*
Ad radices *Leguminosarum* in submontosis; *Palermo all' Occhio, a S. Martino, Monti della Piana, Madonie; Palazzo Adriano, (Gasparrini)* = et in *Basiluzzo*; var. *c.* passim in Sicilia cum specie.
Majo, Junio. ⊙
Scapi palmares, vel pedales: *flores* laxiusculi vel subconferti, rosei, aut demum purpurascentes, suaveolentes: *sepala* aliquando superne coalita, 3-4 lin. lata, bracteis duplo breviora; laciniis vel dentibus nunquam in acumen longum productis: *corollae* labium superius expansum, undulatum, subintegerrimum; labii inferioris lobis orbiculato-cuneatis, subaequalibus: *stamina* subexerta; *filamentis* glabris, villosisque: *stigma* emarginato-bilobum, lobis purpurascentibus.
Ab icone Cl. *Rheich.* lobo medio labii inferioris aliquando in medio acuminato aliquantulum diversa; praterea *stamina* et *stylus* in siculis plantis non undique piloselli, nec glanduliferi, uti petit Cl. *Reich. l. c.*

9. *O. LITOREA. Guss. pr. 2. p. 184.*
O. pubescens, squamis oblongo-linearibus nervosis, floribus dense spicatis, bracteis obsolete nervosis corolla brevioribus, sepalis integris vel basi unidentatis longe acuminatis bractea longioribus, corollis tubulosis crenulatis, labio superiore emarginato-bilobo, inferiore subaequaliter trilobo, staminibus basi villosis, stylo glaberrimo.
Ic. *nulla.*
Ad radices *Syngenesicarum*, uti *Chrysanthemi coronarii*, *Anthemidis secundirameae*, et *A. maritimae*, in sabulosis maritimis.
Aprili, Majo. ⊙
Scapus 2-6-pollicaris, angulatus: *bracteae* ovato-lanceolatae, acutae, corollas non excedentes, valde pubescentes, apice subreflexo: *sepala* ex ovata basi in acumen longum producta: *flores* inodori: *corolla* rubescens, glabriuscula, nec inflata, nec curvata: *stamina* inculsa: *stylus* apice incurvus: *stigma* emarginato-bilobum, purpurascens.

10. *O. CRINITA. Viv. fl. corsic. spec. novar. diagn. p. 11!—Spr. s. veg. 2. p. 816 — Guss. pr. 2. p. 185*, excl. syn. *Preslii.*
O. pubescens, squamis linearibus obtusiusculis adpressis, spica elongato-cylindracea compacta apice bracteis flores inapertos excedentibus comosa, sepalis bifidis, laciniis triangularibus acuminatis, corollis tubulosis incurvis, labiis crenulatis, superiore emarginato-bilobo, staminibus glabris, stylo obsolete villoso.
O. Loti cytisoidis. *Vauch. monogr. p. 50.*
Ic. *Reich. cent. 7. p. 43. f. 922.*
Ad radices *Loti cytisoidis* in maritimis, vel submontosis in Sicilia = et in *Favignana, Levanzo, Lampedusa.*
Aprili, Majo. ⊙
Scapi palmares vel pedales, striati, basi squamis semper linearibus dense imbricatis vestiti: *flores* inodori, intense sanguinei, vel ex sanguineo-purpurei: *bracteae* lineari-lanceolatae, acuminatae, corollis jam explicatis subaequales: *sepala* bracteis dimidio breviora, longe acuminata, integerrima, unidentata, vel bifida: *germen* glabrum: *stigma* emarginato-bilobum, lobis purpureis.
An *O. sanguinea*, corollis 5-lobis obtusis denticulatis glabris, sepa-

lis semibifidis, staminibus styloque glaberrimis, caule simplicissimo. *Presl del. prag. p. 71*, et *Spr. s. veg. 2. p. 817* ad hanc spectat?; sed obstat locus natalis, nam *O. crinita* tantum in maritimis provenit.

11. *H. cumana. Wallr.* in *Reich. cent. 7. p. 45 — Guss. supp. p. 206.*

O. squamis ovato-lanceolatis acutis, spica laxiuscula, bracteis ovatis acutiusculis villoso-furfuraceis tubo corollae brevioribus sepala lanceolata integra (raro bifida) aequantibus, corollis glabratis incurvis fauce constrictis, labiis margine integris planis, filamentis basi subvillosis, stylo glabro, stigmate bilobo, lobis deplanis.

Ic. *Reich. l. c. f. 926*, et *927*, optimae.

Ad radices *Leguminosarum; Panaria*, ubi satis rara.

Aprili, Majo. ⊙

Habitus plantae exsiccatae fere *O. ramosae*: *caules* subpedales, fusco-purpurascentes: *bracteae* breves, revera ovatae, non acuminatae: *sepala* scariosa, glabrata: *corolla* coerulea, sed exsiccatione bicolor, superne testacea, basi albido-scariosa, uti in icone citata optime exhibetur: *stylus* cum *stigmate* sparse piloso-glandulosus.

Ab affinibus, bracteis brevibus non acuminatis, et habitu sui proprio dignoscitur.

** *Scapo simplici, vel ramoso; calyce campanulato 4-5-fido, bracteis duabus lateralibus instructo.*

12. *O. lavandulacea. Reich. cent. 7. p. p. 48 — Guss. suppl. p. 207.*

O. pubescens, squamis sparsis ovato-lanceolatis acutis, floribus dense spicatis, bracteis exterioribus lanceolato-acuminatis, calycis subaequaliter 5-fidi laciniis ex ovata basi setaceo-acuminatis, corollae lobis inferioribus rotundatis obtusissimis integris, stigmate transverse subquadrato, stylo filamentisque glabris, antheris basi longe barbatis.

O. ramosa, spicato flore laete coeruleo. *Cup. H. Cath. p. 160.*

Ic. *Reich. l. c. f. 935* — O. vagans. *Vauch. Orob. mon. p. 66. t. 15*?

Ad *Leguminosarum* radices (*Psoraleae bituminosae*), nec non aliarum plantarum, uti *Acanthi mollis*, ec.: *Palermo al Caputo*, *a Buonriposo*; ec.

Aprili, Majo. ⊙

Planta sequentis duplo et ultra altior, ac robustior: *bractea* inferior tubo aequilonga; laterales vero lineari-lanceolatae, tubum calycis excedentes, sed laciniis calycinis breviores: *corollae* cyaneae, pilis glandulosis obsitae, in labio inferiore prominentiis duabus pilis albis copiosis tectis instructae: *genitalia* inclusa, ut plurimum dimidium corollae non excedentia: *stylus* coerulescens; *stigmate* albido.

In icone *Reich.* calycis laciniae basi angustiores, quam in natura, corollae minus constrictae, et lobi obtusiores.

13. *O. ramosa. Lin. sp. pl. 882 — Guss. pr. 2. 186*, et *supp. p. 207.*

O. pubescens, squamis sparsis, bracteis exterioribus ovato-lanceolatis acutis, floribus densiuscule spicatis, calycis regulariter 5-fidi laciniis ovato-lanceolatis setaceo-acuminatis, corollae lobis inferioribus ovatis acutiusculis integris, stigmate bilobo subglanduloso, stylo filamentis antherisque glabriusculis.

O. ramosa. *Cup. H. Cath. p. 160.*

Ic. *Reich. cent. 7. p. 47. f. 933, 934 — Bull. herb. t. 399* — Orobanche III. *Clus. hist. 1. p. 271.*

Parasitica variarum plantarum; uti *Leguminosarum, Cannabis sativae*, *Picridii vulgaris*, *Buphthalmi spinosi*; et etiam ad illas *Cakile maritimae*, *Mesembryanthemi crystallini*, *Capsellae bursae*

pastoris (*Heldr.*) = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Lipari*. Aprili, Majo. ⊙

Scapi palmares vel pedales, simplices aut valde ramosi; *ramis* alternis, erectiusculis: *squamae* sparsae: *calyx* basi bracteola una aut altera appendiculatus, sepalis simul coalitis, ut in aliis hujus sectionis, unde campanulatus 4-fidus evadit, laciniis plus minus setaceo-acuminatis: *corollae* coeruleae, cyaneae vel albae, pubescentes; lobis integris, ciliatis, planis: *stamina* et *pistillum* inclusa: *stigma* 2-lobum.

In icone *Reich.* bracteae exteriores, et calycis laciniae non ita attenuato-acuminatae ut in siculis plantis.

14. *O.* CAESIA. *Reich. cent. 7. p. 48 — Guss. suppl. p. 208.*

O. pubescens, squamis sparsis ovato-lanceolatis bracteaque exteriore obtusiusculis, floribus laxiuscule spicatis, calycis 4 raro-5-fidi laciniis acutis (non acuminatis), corollae lobis inferioribus obtusis crenulatis suborbiculato-ovatis, filamentis basi subvillosis, stylo superne subglabro, stigmatis lobis semicirculari-conniventibus.

O. spicato flore coerulescente, caule ex albo-lutescente. *Cup. H. Cath. p. 160.*

Ic. *Reich. l. c. f. 956.*

Ad radices *Artemisiae camphoratae*; *Madonie.*

Majo, Junio. ⊙

Praecedente robustior: *caules* ut plurimum simplices: *calyces* raro 5-fidi: *corollae* cyaneae, lobis ciliatis: *genitalia* subexerta.

Differt ab icone citata, floribus minus confertis; bracteis exterioribus obtusioribus; corollae tubo basi magis constricto ac longiore; staminibus basi antherisque villosiusculis, non glabris; sed stigmatis charactere videtur omnino eadem.

TETRADYNAMIA.

Cruciferae. Juss.

Suffrutices, vel herbae : *caules* teretes, aut subangulati, alterne ramosi : *folia* exstipulata, simplicia, integra, aut varie partita, fere semper alterna : *sepala* quatuor, ut plurimum decidua, petalis alterna : *corolla* crucifera, infera : glandulae hypogynae inter petala, et ad basim sepalorum : *fructus* siliqua elongata, vel brevis et nucamentacea, aut lomentacea : *flores* raro bracteati, racemosi, sub anthesi saepius corymbosi, quoad colorem varii. (*Gen. omnia hujus Classis*).

I. *Synclistae* (*Spr.*)

(Nauciferae *Vallr.*)

(*Fructibus aut non, aut vix dehiscentibus.*)

RAPHANUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1098 — Juss. 238.

Cal. erectus, basi subsaccatus. *Fruct.* siliquaeformis, teres, rostratus, transverse multilocularis, articulis 1-spermis. *Sem.* 1-serialia, globosa, pendula. (*Herbae* biennes, annuaeque : *folia* inferiora lyrata : *racemi* laterales, et terminales : *fructus* majusculi, crassi : *cotyl.* conduplicatae, crassiusculae.)

1\. *R. fugax. Presl fl. sic. 1. p. 109 — Guss. pr. 2. p. 187.*

R. fructibus longitudinaliter 1-locularibus subarticulatis obsolete striatis 2-6-spermis, articulis non secedentibus, stylo articulo ultimo longiore, calycibus glabriusculis, foliis simpliciter lyratis hispidis, caulinis supremis lanceolatis.

Ic. Raphanistrum Brassicae sylvestris foliis minoribus, flore candido. *Cup. H. Cath. p. 188*, et *panph. 2. t. 32 — Bon. t. 42 ?*

In arvis, et inter segetes; *Val di Mazzara.*

Aprili, Majo. ♂

Habitus et *folia* sequentis, sed *fructus* vix strangulati ac obsolete striati, cylindracei, 1-1 ½-pollicares, duplo fere crassiores : *rostrum* crassum, articulo ultimo longius, sed fructibus brevius : *petala* alba, purpureo-venosa.

Cum sequente associatur species haec a Cl. *Spr.* in *s. veg. 4. par. 2. p. 239*, sed fructuum characteribus distincta.

2\. *R. Raphanistrum. Lin. sp. pl. 953 — Ucria H. Pan. p. 283 — Guss. pr. 2. p. 188.*

R. fructibus longitudinaliter 1-locularibus articulato-moniliformibus striatis 1-8-spermis, articulis demum secedentibus, stylo articulo ultimo longiore, calycibus hispidis, foliis simpliciter lyratis subhispidis, caulinis oblongis.

Ic. *Fl. dan. 678* — Raphanistrum Lapsana. *Gaert. de fruct. 2. t. 143. f. 6 !* — R. Raphani sativi vulgaris foliis multo majoribus, floribus candido et purpureo mixtis, elatius. *Cup. H. Cath. p. 188*, et

panph. 1. t. 224? — Bon. t. 43? — Lapsana apula Plinii, et Dioscoridis. *Columη. ecphr. 1. t. 263?*

In arvis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Lipari.*

Martio, Majo. ⊙

Petala pallide purpurascentia, vel albida, venosa : *fructus* 1-2-pollicares, rostro longiores dum multiarticulati, vel illo breviores dum pauci-articulati ; juniores saepe non striati.

Iconem *Columnae* cum dubio citavi, quia folia in ista interrupte lyrata ; et haec ad var. *b. R. Raphanistri* citatur a Cl. *Ten.* in *syll. p. 309* ; in illis vero *Cupani* ac *Bonanni* fructus desiderantur.

3. *R.* LANDRA. *Moret.* in *Dec. s. nat. 2. p. 668 — Guss. pr. 2. p. 188.*

R. fructibus longitudinaliter 1-locularibus 1-6-spermis striatis articulatis, articulis crassiusculis subglobosis demum secedentibus, calycibus glabriusculis, foliis hispidis interrupte lyratis (floribus albidis).

Ic. *Deless. ic. select. 2. t. 94.*

b. foliis radicalibus simpliciter lyratis (floribus flavis).

Ic. *Poll. fl. Ver. 3. t. 4. f. 9.*

Inter segetes var. *b.* : et var. *a.* in lapidosis maritimis Siciliae meridionalis ; *Sciacca*, *Montallegro*, *Cattolica*, *Rivera*, *Palmi*, *Alicata*, *Menfrici* : *Palazzo Adriano* (*Gasparr.*).

Aprili, Majo ⊙ et ♂

Flores albidi, vel pallide flavi, venosi : *fructus* duplo crassior, quam in praecedentibus, diametro nempe 4-lineari, qui in illis 2-lineari, ut plurimum 1-3-spermus; juniores non striati : *stylus* crassus, conicus, fructui vel aequalis vel duplo longior.

Iconem *Deless. l. c.* cum hac nostra in omnibus convenire video; illa vero *Poll.* siliquis nimis gracilioribus recedit, et potius praecedentem refert —*R. albiflorum*, siliquis 2-locularibus articulatis stitriatis 1-3-spermis, stylo conico siliqua longiore, foliis simpliciter lyratis. *Presl fl. sic. 1. p. 109*, et *Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 239*, ad hanc speciem spectare arbitror.

Passim per Siciliae campos prope oppidos *R. sativum* nunc fere spontaneum vidi.

RAPISTRUM.

Crantz. cruc. p. 105 — Endl. gen. 4968.

Cal. laxus. *Stam.* edentula. *Fruct.* 2-articulatus; articulis 1-spermis, vix secedentibus ; inferiore saepe sterili, oblongo ; superiore globoso, rugoso, *stylo* filiformi terminato. *Sem.* loculi inferioris pendulum, superioris erectum. (*Herbae* biennes, annuaeque, plus minus piloso-hispidae : *folia* inferiora lyrata, aut indivisa : *flores* flavi, parvi, pedicellis strictis : *cotyl.* accumbentes, planae).

1. *R.* RUGOSUM. *Dec. s. nat. 2. p. 432 — Guss. pr. 2. p. 189.*

R. fructibus pubescentibus, articulo inferiore incrassato tereti subclavato pedunculos subaequante, superiore stylo breviore, foliis oblongis obtusis dentatis, radicalibus lyratis.

Myagrum rugosum. *Lin. sp. pl. 893 — Ucria H. Pan. p. 268* — et M. hispanicum. *Ucria H. Pan. p. 268*, non *Lin.* ex nomine vernaculo — Cakile rugosa. *Spr. s. veg. 2. p. 852* — Raphanistrum luteum, monospermum, silicula rotunda fungosa, cauliculis arctissime ac contumaciter adhaerente. *Cup. H. Cath. p. 185*, et *supp. alt. p. 77.*

Ic. *All. ped. t. 78 — Mapp. als. p. 266—Reich. cent. 12. f. 4168!—* Raphanistrum luteum, monospermum, alternatim silicula rotunda striata. *Cup. panph. 1. t. 75* — Rapistrum monospermum. *Bauh. prodr. p. 37.*

b. lejocarpum ; fructibus glabris.

M. rugosum *b. striatum. Poll. fl. ver. 2. p. 354* — R. orientale. *Presl fl. sic. 1. p. 107*, exclusis synonymis.

Ad vias, in campis aridis argillosis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Lipari*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Lampedusa* : varietas *b.* passim cum specie.

Martio, Majo. ☉, vel ♂

Caules subsimplices, vel paniculato-ramosi : *folia* aliquando indivisa, sinuato-sublyrata, glabrata aut hispidula, fere omnia radicalia; caulina pauca, subintegra : *flores* pallide flavi; petalis aequalibus, integris, basi angustatis : *fructus* pedunculis adpressi, pedicello adhaerentes, et cum illo persistentes; *pedicellis* articulum inferiorem vix sulcatum ac saepe fertilem aequantibus: *stylus* filiformis, 2-lin. longus, articulo superiore (aliquando fere cristato-sulcato) duplo longior; *stigmate* globoso.

Quamplurimis speciminibus vivis inspectis nullum mihi superest dubium var. *a.*, et *b.* ad eadem speciem spectare : equidem folia radicalia similia, et in utrisque totius plantae habitus idem; pedicelli, flores, et fructuum forma non dissimiles; articulus superior nunc striatus, nunc striato-rugosus; idcirco *R. orientale Presl* sub hac specie retuli.

BUNIAS.

R. Brow. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 75 — Endl. gen. n. 4973.*

Cal. erectus, basi aequalis. *Fruct.* subtetragonus, junior 2-locularis; loculis adultis demum transverse saepe divisis, 1-spermis. *Sem.* subglobosa, cochleata. (*Herba* annua : *caules* verrucosi : *folia* radicalia sinuato-pinnatifida, vel indivisa : *petala* aequalia, flava : *cotyl.* incumbentes, spirales).

1. *B. Erucago. Lin. sp. pl. 935 — Ucria H. Pan. p. 283 — Guss. pr. 2. p. 191.*

B. fructibus tetragonis 4-locularibus, angulis cristatis dentatisque, foliis inferioribus runcinatis, superioribus lanceolato-linearibus subdentatis, caule erecto paniculato-ramoso.

Ic. *Jacq. austr. t. 340 — Gaert. de fruct. 2. t. 142 — Sabb. hort. 4. t. 48 — Reich. cent. 12. f. 4159* — Eruca monspeliaca, siliqua quadrangula echinata. *Bauh. prodr. p. 41.*

In collibus apricis, et in arvis arenosis herbosis; *Val di Mazzara*, *Itala*, *Fiume di Nisi*, *Catania*, *Linguagrossa*, *Modica*, *Spaccaforno*, *Milazzo*, *Spadafora* = et in *Ustica* (*Calcara*), *Saline*, *Lipari*, *Pantellaria.*

Februario, Aprili. ☉

Pili furcati : *caules* et *pedunculi* verrucis apice nigris ac obtusis scabri : *folia* radicalia saepius runcinata, sed aliquando etiam sinuato-dentata : *flores* flavi sub anthesi, inde citrini, nubiles nutantes : *pedicelli* pollicares et ultra, graciles, sub anthesi fere patentes in fructu erecti : *sepala* ex viridi-lutescentia, obtusa, marginata, adpressa : *petala* emarginata : *fructus* in medio angustatus, sulcato-rugosus, ad angulos cristatus; cristis interruptis, striatis,

dentatis, usque ad styli subulati subpyramidati medium productis, fructuum latitudinem non superantibus, ut in *B. macroptera Reich.* An *B. aspera Retz.* ob variabilem foliorum figuram ab hac non diversa? — Fructuum cristae in nostra planta magis dilatatae, quam in icone *Jacquini*, et caules minus verrucosi, quam in icone *Reich.*

CAKILE.

Scop. carn. ed. 2. v. 2. p. 35 — Endl. gen. n. 4899.

Cal. suberectus, basi bigibbosus. *Stam.* edentula. *Fruct.* 2-articulatus; articulis 1-spermis, secedentibus; inferiore suberoso, subturbinato; superiore ensiformi-tetragono, vel ovato. *Stig.* sessile. *Sem.* loculi inferioris pendulum, superioris erectum. (*Herba* annua, glaberrima, glaucescens: *caules* ascendentes, ramosi: *folia* crassiuscula, pinnatifida vel sinuata: *flores* parvi, dilute violacei: *cotyl.* accumbentes, planae).

1. *C. maritima. Scop. carn. l. c — Willd. sp. pl. 3. p. 416 — Presl fl. sic. 1. p. 69 — Guss. pr. 2. p. 192.*

C. fructuum articulo superiore ensiformi, foliis carnosis glaucescentibus glaberrimis 1-2-pinnatifidis, laciniis subdentatis, caule ramoso.

Bunias Cakile. *Lin. sp. pl. 936 — Ucria H. Pan. p. 283* — Eruca maritima, italica, siliqua hastae cuspidi simili. *Cup. H. Cath. p. 69* — E. maritima, latifolia, et eadem angustifolia. *Cast. H. Mess. p. 37.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 554*, folia bona, sed flores mali — *Gaert. de fruct. 2. t. 142 — Fl. dan. 1168!* bona — *Reich. cent. 12. f. 4158* — Cakile quibusdam. *Bauh. hist. 2. p. 867*, quoad folia bona — Eruca maritima, italica, siliqua hastae cuspidi simili. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 7. f. 21*, praecedentis melior quoad fructus.

b. sinuatifolia; foliis oblongis dentato-sinuatis, non pinnatifidis. *Dec. s. nat. 2. p. 429.*

C. aegyptiaca. *Willd. sp. pl. 3. p. 417* — Eruca marina, latifolia. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28.*

Ic. C. aegyptiaca. *Fl. dan. 1583* — Cakile, sive Eruca marina. *Bauh. hist. 2. p. 868.*

In arenosis maritimis ubique in Sicilia =- et in *Saline*, *Vulcano*, *Stromboli*, *Maretimo*: var *b. Palermo a Mondello*, *Castellammare*, *Sciacca*, *Marsala*, *Marina di Caronia*, *Torrenova*, *S. Steffano.*

Martio, Septembri. ☉

Caules erecti, saepius flexuosi, vel *ramis* aliquando diffusis: *foliorum* laciniae obtusae, integrae, dentatae, et sat raro dentato-pinnatifidae: at in *b. folia* fere ovalia, integra aut sinuato-dentata, 5-6 lin. lata, 6-8 lin. longa: *pedicelli* in fructu patentes, crassiusculi, 1-2-lineares: *petala* obovata, integra, calyce subduplo longiora, aequalia: *fructus* crassus, fere pollicem longus in *b.*, et nervis magis prominulis notatus; articulus inferior, vel sterilis, vel 1-2-permus, uti recte notat Cl. *Dec. l. c.*

CRAMBE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1071 — Endl. gen. n. 4967.

Cal. patens, basi subaequalis. *Pet.* aequalia. *Stam.* longiora saepius furcata. *Styl.* subnullus; *stigmate* capitato. *Fruct.* coriaceus, 2-articulatus; articulis 1-locularibus; inferiore abortivo, pedicelliformi; superiore subgloboso, 1-spermo. *Sem.* pendulum, globosum. (*Herba* annua, plus minus hirsutiuscula: *caules* paniculato-ramosi: *folia* inferiora lyrata: *flores* albi, parvi: *cotyl.* conduplicatae, crassae).

1. *C.* HISPANICA. *Lin. sp. pl. 937 — Ucria H. Pan. p. 283 — Guss. pr. 2. p. 193.*

C. fructuum articulo superiore globoso mutico, inferiore cylindrico, foliis hispido-scabris lyratis, lobo terminali (maximo) cordato-ovato denticulato, caule erecto retrorsum hispido.

Ic. *Lam. ill. gen. t. 553 — Gaert. de fruct. 2. t. 142* — Myagrum sphaerocarpum. *Jacq. obs. 2. t. 41* — Rapistrum maximum, monospermum, gemma lutea, flore niveo. *Barr. ic. 387.*

In apricis collibus herbosis maritimis; *Catania* (*Cosentini*); *fra Catania ed Aci* (*Kamphovener*).

Martio, Aprili. ⊙

Caules saepius paniculato-ramosi: *foliorum* radicalium lobi laterales parvi, aut obsoleti; lobo terminali cordato-orbiculato, dentato-crenato; caulina superiora minora, saepius indivisa ac subsessilia, pauca: *pedicelli* graciles, erecto-patentes, una cum fructu glaberrimi, 5-6-lineares: *sepala* oblonga, margine membranacea: *petala* obovata: *racemi* longi: *stamina* longiora furcata: *fructus* levis, glaberrimus, articulo superiori diametro lineari; inferiore brevissimo, ruguloso, subgloboso.

---

† 2. *C.* MARITIMA. *Lin. sp. sp. pl. 937 — Ucria H. Pan. p. 283 — Guss. pr. 2. p. 194.*

C. foliis cauleque glabris.

In fluminum alveis, et alibi; *fiume di Castellobuono* (*Ucria*).

CALEPINA.

Adans. fam. nat. 2. p. 423 — Endl. gen. n. 4966.

Cal. basi aequalis, subpatens. *Pet.* exteriora paulo majora. *Stam.* edentula. *Fruct.* coriaceus, subglobosus, 1-locularis, 1-spermus, *stylo* brevissimo conico terminatus. *Sem.* ex apice pendulum, globosum, truncatum. (*Herba* annua, glaberrima: *folia* infima lyrata, rosulata: *flores* albi, parvi: *cotyl.* incumbentes, subduplicatae).

1. *C.* CORVINI. *Dec. s. nat. 2. p. 648 — Guss. pr. 2. p. 194.*

Bunias cochlearioides. *Willd. sp. pl. 3. p. p. 413* — Laelia cochlearioideis. *Pers. syn. 2. p. 185* — Cochlearia lyrata. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 81!* ex icone, et herbario, ideoque in prodromo nostro 2. p. 230 species haec deleatur.

Ic. Bunias cochlearioioides. *Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. 2. t. 107* —

Sibth. fl. gr. t. 107 — *Reich. cent. 12. f. 4163* — Myagrum supinum, album, Erucae foliis. *Barr. ic. 1252.*
Ic cultis herbosis, et in fertilibus pratis submontosis; *Palermo, Carini, Piana, Amorosa al sud di Busambra, Messina, Ragusa, Bucchieri, Chiaramonte, Modica, Scicli, Ferla, Palazzolo,* ec.
Martio, Majo. ⊙
Caules erectiusculi vel diffusi, plures ex eadem radice, palmares vel sesquipedales: *folia* laete virentia; radicalia runcinato-lyrata, caulina sessilia, sagittata, irregulariter sinuato-dentata: *flores* albi, in fauce lutescentes: *pedicelli* 5-6-lin. longi, erecto-patuli: *racemi* sub anthesi corymbosi, in fructu valde elongati: *fructus* glaber, demum reticulato-rugosus, pedicellatus, revera unilocularis, dum in genere sequente nonnisi septo evanido 1-locularis — Confer *Dec. l. c.*, et *Pers. syn. 2. p. 185* sub *Rapistro.*

NESLIA.

Desv. journ. bot. 3. p. 162, et 163 — Endl. gen. n. 4942.

Cal. basi aequalis, patens. *Fruct.* coriaceus, subgloboso-compressus, 2-locularis; sed ob septum saepius evanidum 1-locularis; *stylo* brevi filiformi coronatus. *Sem.* subglobosa, pendula, lateraliter inserta. (*Herba* annua, erecta: *folia* indivisa, pilis furcatis brevissimis scabra: *flores* parvi, flavi: *cotyl.* crassae, modo accumbentes, modo incumbentes ex *Schkur* in *Moris fl. sard. 1. p. 136*).

1. *N.* PANICULATA. *Desv. l. c.* — *Dec. s. nat. 2. p. 520* — *Presl fl. sic. 1. p. 81* — *Guss. pr. 2. p. 195.*
Myagrum paniculatum. *Lin. sp. pl. 894* — *Ucria H. Pan. p. 268* — Rapistrum paniculatum. *Gaert. de fruct. 2. p. 285* — *Pers. syn. 2. p. 185* — Raphanistrum silicula minori rotunda rugosa aspera. *Cup. H. Cath. p. 188.*
Ic. *Fl. dan. 204* — *Gaert. l. c. t. 141* — *Reich. cent. 12. f. 4291* — Myagro similis, siliqua rotunda. *Bauh. prodr. p. 51.*
Inter segetes ubique in Sicilia = et in *Felicuri.*
Martio, Majo. ⊙
Caules 1-3-pedales, erecti, solitarii, superne ramoso-paniculati, piloso-hispidi: *folia* subdenticulata, hispido-scabra; pilis fasciculatis, ramosis, tuberculo insidentibus; primordialia obovata, alia et inferiora oblonga, petiolata; superiora sessilia, basi sagittata; *pedicelli* glabri, demum elongati, patentes: *flores* in racemis elongatis remoti: *fructus* glaber, reticulato-rugosus, pedicellatus, *stylo* persistenti 2 lin. longo terminatus.

SENEBIERA.

Pers. syn. 2. p. 185 — Endl. gen. n. 4913.

Cal. basi aequalis, patens. *Fruct. stylo* brevi coronatus, subcompresso-didymus, 2-locularis; loculis, 1-spermis, externe rugosis aut subcristatis. *Sem.* subgloboso-triquetra, pendula. (*Herba* annua, glabra, humifusa: *folia* 1-2-pinnatifida: *flores* exigui, albi: *cotyl.* incumbentes, lineares).

1. S. *Coronopus*. *Dec. s. nat. 2. p. 525 — Presl fl. sic. 1. p. 81 — Guss. pr. 2. p. 196.*

S. fructibus compressis didymis cristato-reticulato-rugosis stylo conico brevi terminatis, racemis axillaribus oppositifoliisque subsessilibus, foliis pinnatifidis, laciniis integris dentatis incisisque cauleque depresso ramoso glabris.

Cochlearia Coronopus. *Lin. sp. pl. 904 — Ucria H. Pan. p. 272* — Coronopus Ruellii. *All. ped. n. 934 — Spr. s. veg. 2. p. 853* — Nasturtium verrucosum, capsula bivalvi aspera seu hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 151* — Ambrosia 1. Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 3*, et — Cornu cervi repens. *Cast. l. c. p. 36.*

Ic. Cochlearia Coronopus. *Fl. dan. 202* — Coronopus Ruellii. *Lam. ill. gen. t. 558 — Gaert. de fruct. 2. t. 142 — Reich. cent. 12. f. 4210*, optima — Cornu cervinum alterum, repens. *Dod. pempt. 110.*

In ruderatis, secus vias, in maritimis arenosis herbosis subinundatis, ubique in Sicilia = et in *Ustica.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules plures ex eadem radice, uti folia ima rosulati, aliquando apice tantum surrecti, 3-12-pollicares: *folia* virentia, radicalia petiolata; caulina suprema subsessilia; laciniis oblongo-linearibus, obtusis, aut in radicalibus acutis: *racemi* 1-2-pollicares, densiusculi, pedicellis in fructu brevioribus: *petala* obovata, subintegra, sepalis glabris parum breviora: *fructus* glabri, *stylo* vix lin. longo terminati, basi subcordati, 1 ½ lin. lati, margine subdentati.

CLYPEOLA.

Juss. 240 — Gaert. de fruct. 2. p. 283 — Endl. gen. n. 4877.

Cal. basi aequalis. *Filam.* dentata. *Fruct.* orbicularis, planus (foliaceo-compressus), 1-locularis, 1-spermus; *stigmate* sessili. *Sem.* compressum. (*Herba* annua, gracilis, pilis stellatis brevibus canescens: *folia* parva, integra: *flores* exigui, flavidi, demum albidi: *cotyl.* accumbentes, planae).

1. C. *Jonthlaspi*. *Lin. sp. pl. 910 — Ucria H. Pan. p. 274 — Presl fl. sic. 1. p. 59 — Guss. pr. 2. p. 197.*

C. fructibus marginatis disco subpubescentibus ciliatis pendulis apice emarginatis, foliis spathulato-linearibus, caulibus ascendentibus.

Thlaspi clypeatum, serpyllifolio. *Cup. H. Cath. p. 212.*

Ic. *Cav. ic. 1. t. 32. f. 2 — Lam. ill. gen. t. 560. f. 1 — Gaert. l. c. t. 141* — Jonthlaspi minimum, spicatum, lunatum. *Column. ecphr. 1. t. 284.*

b. lasiocarpa; fructibus in disco, et in margine integro pilis rigidis hirsuto-canescentibus.

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4230.*

In ruderatis, et in apricis aridis montosis; var. *b. Polizzi*, *Nicosia*; *Madonie al Cuozzo de suvareddi* (*Presl*): var. *a Polizzi*, sed satis rara; *Monte de' Cani* (*Todaro*).

Martio, Aprili. ⊙

Caules sat raro diffusi, graciles, una cum foliis pedunculis calycibusque pilis confertis stellatis brevibus subcanescentes, 2-pollicares, saepe plures ex eadem radice: *folia* obtusiuscula, in petiolum attenuata, 1-2-lin. lata: *racemi* densiflori, ad summum pollicares:

pedicelli lin. longi, capillares, in fructu arcuati: *petala* angusta, *sepala* oblonga pubescentia subaequantia: *fructus* diametro 1 $^{1}/_{2}$ lineari, plani, margine albo membranaceo ciliato circumdati, apice vix emarginati; in var. *b.* in disco nunquam glabri, sed semper pilis brevibus subclavatis, non stellatis, undique pubescentes.

In icone *Columnae* folia angustiora, racemi magis elongati —Varietas *b.* nonnisi fructuum pubescentia a specie recedit, et a *C. eriophora*, ac *C. echinata* distincta; quod si characterem certum pubescentia in hoc et in sequente genere suppeditaret, tunc quidem uti species diversa varietas *b.* habenda erit.

BISCUTELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1084 — Endl. gen. n. 4889.

Cal. basi subaequalis, erectiusculus. *Fruct.* compressus, planus, biscutatus, *stylo* longo persistenti filiformi superatus; locula 1-sperma, orbiculata, lateraliter axi adnata, et ab illo a basi ad apicem separabilia. *Sem.* compressa. (*Herbae* annuae, plus minus piloso-hispidae: *folia* fere omnia radicalia, lyrata: *flores* lutei: *cotyl.* accumbentes, planae).

1. B. LYRATA. *Lin. mant. 254 — Biv. cent. 1. p. 21 — Presl fl. sic. 1. p. 68.*

B. annua, fructibus utrinque emarginatis undique piloso-hispidis concoloribus, foliis radicalibus lyratis, caule erecto ramoso.

B. raphanifolia, var. *c. Guss. pr. 2. p. 199.*

b. fructibus margine ciliatis, disco glabris. *Guss. l. c.*

B. maritima. *Ten. fl. nap. 2. p. 78.*

c. fructibus glabris.

B. raphanifolia. *Poir. itin. 2. p. 198 — Willd. sp. pl. 3. p. 474 — Biv. cent. 1. p. 20*, et *man. 4. p. 37—Presl fl. sic. 1. p. 68—Guss. pr. 2. p. 198, var. a.* — B. laxiflora. *Presl l. c. p. 68*, et *del. prag. p. 11* — B. didyma. *Ucria H. Pan. p. 274*, ex loco — Thlaspi biscutatum, sylvarum, Primulae exeuntis auriculato folio. *Cup. H. Cath. p. 211* — T. vulgare. *Cast. H. Mess. p. 46* ?

Ic. Thlaspi biscutatum, Raphanis aut Irionis folio. *Bocc. sic. 45. t. 23* — T. biscutatum, Irionis folio. *Cup. panph. 1. t. 194* — Thlaspidium Raphanifolio. *Bon. t. 59.*

In campis aridis herbosis, et in collibus apricis ubique enumeratae varietates passim simul proveniunt in Sicilia = et var. *a.*, et *b.* in *Ustica*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Januario, Aprili. ⊙

Caules solitarii, 1-2-pedales, basi fere semper simplices, superne glabrati, paniculato-ramosi, et aliquando rubentes: *folia* radicalia rosulata, caulina nulla, vel paucissima; et quae ad ramorum divisionem subjecta anguste linearia, sessilia, ad marginem ciliata: *racemi* 1-6-pollicares, laxiflori; pedicellis setaceis, erecto-patulis, 3-6 linearibus: *petala* obovata, integra, *sepalis* glabris pallide luteolis duplo longiora: *fructuum* locula diametro 1-1 $^{1}/_{2}$ lineari; *stylo* filiformi glabro intra illorum sinu exerto.

Pro speciebus istis confer Cl. *Biv. manip. 4. p. 37*, et quae dixi in *pl. rar. p. 273.*

† 2. *B.* APULA. *Lin. mant. 254 — Presl fl. sic. 1. p. 69 — Guss. pr. 2. p. 199.*
B. annua, siliculis utrinque scabris, foliis lanceolatis dentatis, caule folioso ramoso erecto hirto, racemis strictis.
Ic. *Lam. ill. gen. t. 560. f. 1.*
In arvis arenosis incultis regionis collinae: *Palermo.*
Floret aestate. ⊙ (*Presl*)
Usque adhuc non inventa, nec aestivis mensibus hujus generis species in Sicilia florent.

† 3. *B.* AURICULATA. *Lin. sp. pl. 911 — Ucria H. Pan. p. 274 — Presl fl. sic. 1. p. 67 — Guss. pr. 2. p. 200.*
B. calycibus obtuse bicalcaratis, siliquis glabris in disco punctis elevatis scabris, lobis antice in stylum coeuntibus, caule basi hispido.
Ic. *Lam. ill. gen. t. 560. f. 2.*
In agris, et arvis cultis inter segetes (*Presl*); *Madonie* (*Ucria*).
Majo. ⊙

ISATIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1072 — Endl. gen. n. 4938.

Cal. basi aequalis, patens. *Fruct.* oblongus, rarius orbiculatus, depresso-planus, 1-locularis, 1-spermus, 2-valvis, subdehiscens; valvis carinatis, dorso plus minus alatis. *Sem.* 1, pendulum, oblongum. (*Herbae* in Sicilia perennes: *caules* erecti, superne paniculati: *folia* oblonga, indivisa; superiora sagittata, sessilia: *flores* lutei, parvi, in racemis paniculatis multifloris: *cotyl.* incumbentes, plano-convexae).

1. *I.* CANESCENS. *Dec. s. nat. 2. p. 572 — Spr. s. veg. 2. p. 856 — Guss. pr. 2. p. 201.*
I. fructibus elongato-cuneatis superne subspathulatis obtusissimis basi margineque suberoso villoso-canescentibus 5-7-ies longioribus quam latis pedicellos apice obconicos duplo excedentibus, calycibus corolla dimidio brevioribus, foliis radicalibus oblongo-lanceolatis integris in petiolum attenuatis villoso-hirsutis, caulinis sessilibus sagittatis ciliatis subvillosis, caule superne paniculato.
I. lusitanica. *Moris fl. sard. 1. p. 144*, ex ejus specimine — Glastum sylvestre. *Cast. H. Mess. p. 10.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 615* — I. orientalis, maritima, canescens. *Buxb. cent. 1. p. 4. t. 5 ?*
b. lejocarpa, fructibus glabris.
I. tinctoria. *Guss. pr. 2. p. 200 — Ucria H. Pan. p. 283 — Presl fl. sic. 1. p. 87* — I. lusitanica *b. lejocarpa. Moris l. c.*, non *Scop.*
In collibus apricis subargillosis: *Palermo a Monreale, Cammarata, Summatino, Ficuzza, Sciacca, val di Noto, Amorosa al sud di Busambra*: *Moarta* (*Parlatore*); *Palazzo Adriano* e *Monte delle Rose* (*Gasparrini*); var. *b. Busambra, Caltanissetta*; *Catania* (*Heldr.*) *Cimina* (*Ucria*); *Moarta, Piana, Pizzuta,* (*Parlatore*).
Majo, Junio. ♃
Caulis erectus, glaber, vel etiam cum ramulis inter racemos villosus: *folia radicalia* aliquando glabriuscula; in aridis sterilibus villoso-hirsuta, ac canescentia, integerrima vel obsolete repando-dentata; *caulina* sagittata, acuta: *pedicelli* obconici, demum deflexi, 5-lin. longi, glaberrimi: *flores* flavi, paniculati: *fructus* pilis retrorsis

pubescentes, 9-12 lin. longi, 2 ½ 3 ½ lin. lati, immaturi videntur acuti, sed jam perfecti sunt certe obtusi, imo apice fere truncati, non emarginati, ut in icone *Buxb.*, basi parum angustati.
Cl. *Moris l. c.* ab *I. lusitanica* non differre putat, sed specimina culta *I. lusitanicae Lin.*, non *Brot.* (quae est *I. aleppica Scop.* ex *Dec.*) ab hac omnino aliena sunt. Idcirco ad nominum confusionem vitandam Cl. *Dec.* sequutus sum — Var. *b.* ab *I. tinctoria* vera, cujus iconem vide in *Reich. cent. 12. f. 4177*, prorsus aliena est, et I. *canescentis* varietatem esse arbitror cum Cl. *Moris.*

II. Siliculosae.

a. Angustiseptae.

(Septis in minore fructus diametro.)

IBERIS.

Gaert. de fruct. 2. p. 279 — Endl. gen. n. 4887.

Cal. basi aequalis. *Pet.* duo exteriora majora. *Stam.* libera, edentula. *Silic.* depressa, basi ovata, apice emarginata; valvis naviculari-bus, apteris, vel dorso apice subalatis; loculis 1-spermis. *Stylus* persistens, filiformis. *Septum* lineare. *Sem.* compressa, pendula. (*Frutices* glabri, sempervirentes, vel herbae: *folia* integra, aut dentata: *flores* albi, in aliis purpurascentes, et ob petala exteriora magis irregularia corymbi videntur radiantes: *cotyl.* accumbentes).

1. *I.* SEMPERFLORENS. *Lin. sp. pl. 904 — Ucria H. Pan. p. 273 — Presl fl. sic. 1. p. 66 — Guss. pr. 2. p. 202.*
I. glaberrima, siliculis apice truncato-emarginatis corymboso-racemosis, foliis carnosis integerrimis oblongo-spathulatis cuneatisve, caule frutescente.
Thlaspi fruticosum, umbellatum, Persicum, foliis Leucoij instar sempervirentibus. *Cup. H. Cath. p. 211* — T. fruticosum, Leucoij folio. *Bocc. herb.* in *mus. H. Paris. p. 37.*
Ic. *Reich. cent. 9. f. 4201* — Thlaspi fruticosum, Leucoifolio, latifolium, platycarpon. *Cup. panph. 2. t. 201 — Bocc. sic. t. 29* — Thlaspidium fruticosum, Leucoifolio, semperflorens. *Bon. t. 60.*
b. siliculis apice obtusis subemarginatis subtruncatis.
I. *humilis*, frutescens, caule stricto erecto, foliis obovatis carnosis integerrimis glabris, siliculis racemosis apice truncatis integerrimis. *Presl del. prag. p. 12*, et *fl. sic. 1. p. 67.*
In fissuris rupium ubique in Sicilia = et in *Panaria*, *Basiluzzo*, *Maretimo*, *Favignana*: var. *b.* in elatioribus montosis; *Madonie a Monte Scalone*, *a Rocca di Mele.*
Decembri, Martio. ♄
Caules ex casu foliorum cicatrisati, caespitosi, 1-2-pedales, ramosi; ramis erecto-patulis: *folia* sempervirentia, in ramis junioribus conferta, in petiolum brevem attenuata, pollicem et ultra longa: *pedunculi* erecto-patentes, 5-8-lineares: *flores* albi, aut ex albo-

purpurascentes : *siliculae* in *a.* transverse oblongae, apice plus minus truncatae, et emarginatae ; lobis subobsoletis, valvis aliquando apice subalatis ; in *b.* diametrus transversalis brevior, et ideo saepe fere ovatae videntur ; *stylo* aliquando paullo longiore, quam in *a.* : *stylus* in utrisque brevis, non *stigma* subsessile in *a.* uti ex *Presl* : *semina* marginata, fusca.

Varietas *b.* a specie certe non distincta, nam caulis minime strictus, sed saepius ramis divaricatis ; siliculae quoad formam et emarginaturam ab una in alteram transeunt, et *styli* longitudo variabilis.

2. *I. Pruiti. Tin. pug. pl. sic. p. 11 — Presl fl. sic. 1. p. 65 — Dec. s. nat. 2. p. 404 — Guss. pr. 2. p. 203.*

I. glaberrima, siliculis ellipticis acute emarginatis brevissime racemoso-corymbosis, stylo exerto, foliis carnosis, inferioribus obovato-spathulatis subintegris, superioribus oblongo-linearibus subdentato-crenatis, caule basi suffrutescente, ramis ascendentibus.

I. bellidifolia. *Presl del. prag. p. 13* — I. cepeaefolia. *Guss. cat. H. R.* in *Bocc. an. 1821. p. 52*, et inde — I. Tenoreana. *Presl fl. sic. 1. p. 64*, etiam ad hanc spectat — Thlaspi alpinum, foliis Leucoij marini majoris minoribus rotundis crenatis, floribus albis purpurascentibus. *Cup. H. Cath. p. 212.*

Ic. Thlaspi alpinum, foliis Leucoij marini majoris, minoribus rotundis crenatis. *Bon. t. 244*, ex *Tin.* (nam exemplar, quod coram habeo, nonnisi *tab. 196* continet.

In aridis calcareis glareosis, et subrupestribus montosis ; *Madonie.* Majo, Junio. ♃

Caules brevissimi ; ramis floriferis ascendentibus, 2-8-pollicaribus: *folia* laete virentia ; inferiora conferta, rosulata, 2-5-lin. lata, 5-8 lin. longa, in petiolum attenuata: caulina, uti rami aliquando parce ciliata : *pedunculi* 3-4-lineares, septi latiusculi longitudinem aequantes : *flores* ex albo-purpurascentes : *siliculae* jam perfectae non subrotundae (*Presl*, *Spr.*), sed exacte ellipticae, 2-3 lin. latae, 3 ½-4 ½ lin. longae, confertissimae, vel brevissime racemosae, ad apicem aliquando crenulato-denticulatae ; lobis acutis vel rotundatis: *stylus* emarginaturae lobos 1-lin. excedens, non vix longior (*Dec.*): *semina* compressa, marginata.

I. *Tenoreana Dec.* post accuratam speciminum inspectionem nonnisi pubescentia, foliis magis dentato-crenatis, floribus intensius purpurascentibus ab hac distinguitur ; nam *habitus*, *flores*, et *siliculae* in utrisque plane similes sunt. Confer quoque *Ten. fl. med. p. 518.*

---

† 3. *I. tenuifolia. Presl fl. sic. 1. p. 64*, et *del. prag. p. 15 — Guss. pr. 2. p. 204.*

I. herbacea glabra, caule simplicissimo, foliis linearibus integerrimis, corymbo subumbellato.

In regione collina, in arvis asperis apricis arenosis ad Tauromenium. Floret aestate. ⊙

Caulis 8-10-pollicaris : *folia* ultra pollicaria, semilineam lata, glabra: *petala* purpurea : *siliculae* ignotae (*Presl*).

Ex *Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 240*, ab *I. linifolia* non differt.

† 4. *I. umbellata. Lin. sp. pl. 906 — Presl fl. sic. 1. p. 65*, exclusis synonymis *Bonanni — Guss. pr. 2. p. 205.*

I. herbacea glabra, foliis acuminatis, inferioribus lanceolatis serratis, superioribus linearibus integerrimis, siliculis umbellatis acutissime bilobis,

Ic. *Curtis bot. mag. t. 106*, ex *Dec.*— Thlaspidium creticum quibusdam, flore rubente et albo. *Bauh. hist. 2. p. 924.*
In collinis asperis, et arvis sterilibus Siciliae meridionalis ac occidentalis.
Majo, Junio. ⊙ (*Presl*).
Icones *Bonanni* a *Preslio* citatae ad duas diversas *Erysimi* species potius spectant: praeterea species haec nec a *Cupani*, nec ab *Ucria* ut Siciliae indigena habetur.

† 5. *I. pinnata. Lin. sp. pl. 907 — Presl fl. sic. 1. p. 65 — Guss. pr. 2. p. 205.*
I. herbacea glabra, caule erecto ramosissimo, foliis lineari-oblongis pinnatifidis, racemis corymbosis post anthesim parum elongatis, siliculis emarginatis, lobis obtusiusculis stylo aequilongis.
Ic. Nasturtium sylvestre. *Dalech. hist. 652. f. 2.*
In arvis, et inter segetes; *Trapani*, *Segeste.*
Floret aestate. ⊙

† 6. *I. saxatilis. Lin. sp. pl. 905 = Ucria H. Pan. p. 273 — Presl fl. sic. 1. p. 66,* excluso synonymo *Cupani* ad *Alyssum maritimum* spectante — *Guss. pr. 2. p. 205.*
I. frutescens, foliis linearibus integerrimis subcarnosis subacutis glabris ciliatisve, floribus corymbosis, siliculis apice emarginatis.
Ic. *Gou. monsp. t. 1* — Liton Thlaspi 3 fruticosius, vermiculato acuto folio. *Col. ecphr. 1. t. 277. f. 1.*
In collinis saxosis Siciliae meridionalis: *Caltabellota* (*Ucria*).
Floret aestate. ♄
Varietas *a. thymbraefolia* in Sicilia tantum occurrit: *flores* albi (*Presl*).

† 7. *I. sempervirens. Lin. sp. pl. 904 — Ucria H. Pan. p. 273 — Guss. pr. 2. p. 206.*
I. frutescens, foliis linearibus acutis integerrimis.
In montosis; *Monte Peregrino presso Palermo* (*Ucria*).

TEESDALIA.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 83 — Endl. gen. n. 4886.*

Cal. erectus, basi aequalis, deciduus. *Pet.* aequalia, aut inaequalia. *Stam.* libera, basi intus squamula aucta. *Silic.* depressa, ovalis, apice emarginata; valvis navicularibus, in carina subalatis; loculis 1-2-spermis. *Styl.* nullus. *Septum* semi-oblongum, angustum. *Sem.* suborbiculata, compressa. (*Planta* annua, pusilla, glabra: *folia* radicalia rosulata; caulina nulla: *flores* albi, exigui: *cotyl.* accumbentes).

1. *T. Lepidium. b. integrifolia. Dec. s. nat. 2. p. 392 — Spr. s. veg. 2. p. 865 — Guss. supp. p. 210.*
T. scapis simplicibus nudis, foliis radicalibus rosulatis integris oblongo-linearibus glabris, petalis aequalibus.
Lepidii nudicaulis, *Lin. sp. 898* varietas.
Ic. *hujus varietatis nulla*; speciei typus *Guss. pl. rar. t. 46. f. 1 — Reich. cent. 12. f. 4188.*
In arenosis submontosis; *Ficuzza* (*Tineo*), *Busambra* (*Bivona*), *Marineo nel bosco del parco vecchio* (*Parlatore*, *Todaro*).
Martio, Aprili. ⊙
Planta parva, 2-3-pollicaris: *folia* vix 1-2 lin. lata: *scapi* solitarii,

vel plures ex eadem radice, simplices, aliquando foliolo uno aut altero instructi: *pedicelli* fructiferi fere horizontales: *siliculae* aliquando suborbiculatae, corymbosae, superne concavae, inferne bilobae, glaberrimae: *septum* persistens, altero latere concavo, altero convexo, ideoque semi-oblongum.

HUTCHINSIA.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 82 — Endl. gen. n. 4931.*

Cal. erectus, basi aequalis. *Stam.* edentula, libera. *Silic.* oblonga, aut elliptica, depressa, utrinque integra; valvis navicularibus, apteris; loculis 2-4-spermis, rarius polyspermis; *septo* oblongo, utrinque acuminato. *Sem.* oblonga, alterna, pendula. (*Herbae* annuae, graciles, tenerae; *flores* exigui, albi: *cotyl.* accumbentes).

1. *H.* PETRAEA. *Dec. s. nat. 2. p. 389 — Spr. s. veg. 2. p. 863— Guss. pr. 2. p. 206.*

H. siliculis ellipticis utrinque obtusis 4-spermis, stigmate sessili, petalis calyce vix longioribus, foliis decursive pinnatifidis glabris, caule erecto puberulo.

Lepidium petraeum. *Lin. sp. pl. 899* — Nasturtium alpinum, tenuissime divisum. *Cup. H. Cath. p. 151.*

Ic. *Jacq. austr. t. 131* — Teesdalia petraea. *Reich. cent. 9. f. 4190* — Cardamine pusilla, saxatilis, montana, discoides. *Columu. ecphr. 1. t. 273.*

In saxosis, et glareosis montosis; *Palermo a Monte Occhio* (*Parlatore*) *salita del Parco, Monti della Piana, Madonie, Busambra, Monte di Cammarata.*

Martio, Aprili. ☉

Caules erecti, simplices vel ramosi, pollicares, aut palmares, graciles, solitarii, vel raro plures ex eadem radice: *foliorum* segmenta fere petiolata, vix lin. lata, integerrima; in foliis radicalibus orbiculato-elliptica, in caulinis lineari-lanceolata: *pedicelli* in fructu fere horizontales: *racemi* saepe pollicares, et aliquando caule longiores in plantis pollicaribus: *silicula* vix ½ lin. lata, lin. longa: *semina* fere elliptica, pallide rufescentia.

2. *H.* PROCUMBENS. *Dec. s. nat. 2. p. 390 — Spr. s. veg. 2. p. 864 — Presl fl. sic. 1. p. 63 — Guss. pr. 2. p. 207.*

H. siliculis ellipticis utrinque obtusis 10-12-spermis, stigmate sessili, petalis calycem aequantibus, foliis cauleque diffuso glabris, inferioribus sublyratis, caulinis pinnatifidis, laciniis obtusis integerrimis, superioribus linearibus indivisis.

Lepidium procumbens. *Lin. sp. pl. 898.*

Ic. Thlaspi procumbens. *Wallr. sched. crit. p. 349. t. 3* — Capsella procumbens. *Reich. cent. 12. f. 4221* — Lepidium procumbens. *Lam. ill. t. 556. f. 2*, imperfecta quoad folia — Nasturtium pumilum, supinum, vernum. *Magn. bot. monsp. t. 185.*

b. integrifolia, foliis integris, aut parce incisis. *Presl l. c.*

In muris, et in ruderatis subumbrosis; *Palermo, Trapani*: varietatem *b.* non vidi.

Februario, Martio. ☉

Caules graciles, ramosissimi, procumbentes vel ascendentes, imo in herbosis erectiusculi, 3-poll. ad pedem longi: *folia* in Sicilia nequidem subcarnosa, uti ex *Wallr. l. c.*; sed tenera, ac laete virentia:

pedunculi fructiferi capillares, fere horizontales : *racemi* terminales, in fructu elongati : *petala* cuneiforma : *septum* ellipticum ; tamen valvae carinatae, apterae : *semina* pallide rufescentia, oblonga, sed vix compressa, saepe bisulcata.

LEPIDIUM.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 85 — Endl. gen. n. 4932.*

Cal. aequalis. *Stam.* libera, edentula. *Silic.* ovalis aut ovata, depressa; valvis carinatis, ventricosisve, apteris vel ad apicem subulatis; *septo* membranaceo, angusto. *Styl.* subnullus, vel filiformis. *Sem.* in quoque loculo solitaria. (*Herbae* annuae, perennes, aut basi suffrutescentes : *folia* integra, vel radicalia lyrata : *flores* albi, parvi : *cotyl.* incumbentes, planae).

1\. *L.* Draba. *Lin. sp. ed. 1. p. 645 — Dec. s. nat. 2. p. 529 ; b. integrifolium — Guss. pr. 2. p. 208.*

L. siliculis cordato-ovatis subturgidis apteris apice integris stylo septum aequante superatis, racemis corymbosis, foliis oblongis subdentatis, radicalibus in petiolum attenuatis, caulinis amplexicaulibus subsagittatis, caule erecto.

Cochlearia Draba. *Lin. sp. ed. 2. p. 904* — Cardaria glabra. *Desv.* in *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 661.*

Ic. Cochlearia Draba. *Jacq. austr. t. 315*, in qua folia subdentata — *Reich. cent. 9. f. 4211*, folia idem — Draba I. vulgaris. *Clus. hist 2. p. 124* — Arabis, sive Draba. *Matth. comm. 1. p. 522.*

In arvis, et cultis argillosis ; *Terranova, Piazza, Castrogiovanni, Palagonia, Ponte di Troina.*

Aprili, Majo. ♃

Radix longe lateque reptans, certe in Sicilia perennis : *caules* erecti, uti folia tenue pubescentes, subcanescentes, apice corymbosi, basi simplices : *folia* in Sicilia obsolete denticulata, et inde iconibus *Clusii* et *Matth.*, non vero *Barr. ic. 215*, exacte congruentia ; auriculis obtusis, aut acutiusculis; *corymborum* ramuli ac *pedicelli* graciles, patentes 5-6-lineares, uti *siliculae* glaberrimi : *sepala* ovalia, albida, concava, vix patentia : *petala* spathulata : *stigma* capitatum, pubescens : *siliculae* foveolato-reticulatae, *stylo* filiformi lin. longo terminatae.

2\. *L.* latifolium. *Lin. sp. pl. 899 — Ucria H. Pan. p. 270 — Dec. s. nat. 2. p. 548 — Guss. pr. 2. p. 209.*

L. siliculis ovato-ellipticis stigmate obtuso subsessili terminatis villosis apteris apice integris, racemis paniculatis, (sepalis carina virentibus), foliis imis radicalibus lyratis indivisisve ciliatis longe petiolatis, reliquis caulinisque subsessilibus ovato-lanceolatis indivisis subserratis cauleque erecto glabris.

L. latifolium. *Cup. H. Cath. p. 109 — Cast. H. Mess. p. 15.*

Ic. *Fl. dan. 557 — Sabb. hort. 4. t. 15 — Reich. cent. 9. f. 4219* — L. piperitis. *Matth. comm. 1. p. 557* — L. Plinii. *Dod. pempt. 716.*

b. sepalis carina sordide purpurascentibus.

In pinguibus argillosis, vel subarenosis secus oppida ; *Petralia, Nicosia, Polizzi, Castellobuono, S. Filippo, Caltanissetta all' abbeveratojo di Buongiorno nel vallone, Messina* : var. *b. Troina.*

Junio, Julio. ♃

Planta plus minus glaucescens : *radix* ut in praecedente : *caules* fir-

mi, teretes, 1-3 ½ ped. alti : *folia ima radicalia* una cum *petiolis* villosa, et aliquando subcanescentia, dum lyrata ; lobis lateralibus-ellipticis oblongisque, integris vel denticulatis ; terminali ovato-oblongo, crenato-dentato ; reliqua et caulina, semper indivisa ; *radicalia* ac *caulina* inferiora subserrata ; *superiora* undique, vel medio tantum serrata ; *suprema* linearia, integra : *racemi* conferti, foliosi ; *pedicellis* gracilibus, capillaribus, 2-3-linearibus : *flores* conferti : *sepala* albo-marginata, dorso virescentia, vel sordide purpurascentia, subvillosa : *siliculae* certe sparse villosae, diametro semilineari.

Quamvis apud auctores, quos mihi consulere licuit, folia dicantur et pingantur omnia indivisa, tamen haec nostra a specie certe non diversa ; nam folia ima radicalia lyrata non vidi nisi in spontaneis plantis, dum in cultis semper indivisa conspexi.

3. *L. GRAMINIFOLIUM. Lin. sp. pl. 900 — Guss. pr. 2. p. 210.*

L. siliculis ovatis stigmate obtuso subsessili apiculatis apteris apice integris glabris, racemis lateralibus terminalibusque demum elongatis, foliis imis lyrato-pinnatifidis, lobo terminali dentato-crenato, caulinis inferioribus oblongo-cuneatis dentato serratis, superioribus auguste linearibus integris, caulibus basi suffruticosis.

L. lanceolatum, siliculis ovatis integris, stigmate sessili truncato, petalis calyce longioribus, foliis lanceolatis acutis subdentatis, caule ramosissimo basi suffrutescente. *Presl fl. sic. 1. p. 82!* — L. Iberis. *Ucria H. Pan. p. 270*, non *Lin.* ex loco — L. gramineo folio, sive Iberidis. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — Iberis latiore folio. *Cup. H. Cath. p. 102* — L. Nasturtii folio. *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 556. f. 1 ?*, nam imperfecta — *Sabb. hort. 4. t. 14* — *Reich. cent. 9. f. 4218* — Iberis. *Bauh. hist. 2. p. 918* — L. Iberis, foliis dissectis, Scabiosae aemulis. *Cup. panph. 1. t. 139*, *et Bon. t. 95*, optimae.

In ruderatis, secus vias, ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri Saline*, *Lipari*, *Favignana*, *Pantellaria.*

Aprili, Octobri. ♄

Caules glabri, erecti, plures ex eadem radice, 1-3 pedes alti, fere virgati, ramosissimi ; *ramis* patentibus, iterum ramosis : *folia* radicalia rosulata, uti reliqua glaberrima, longe petiolata ; *petiolis* canaliculatis, saepe villosis ; *ima* lyrato-pinnata, lobis lateralibus parvis, integris, crenatisve, terminali ovato, obovato vel raro oblongo ; reliqua radicalia lanceolata, basi pinnatifido-incisa, caeterum dentato-serrata ; *caulina inferiora* lanceolata, apice dentato-serrata, in brevem petiolum ciliatum attenuata ; *suprema* sessilia : *sepala* ovata, albida : *pedicelli* graciles, erecto-patentes, 2-4 lin. longi : *flores* albi, hexandri ; *petalis* aequalibus, calyce longioribus : *siliculae* in racemis elongatis caules et ramos terminantibus demum laxis dispositae, vix lin. longae.

L. lanceolatum Presl ex loco ad hanc speciem certe spectat, et male folia omnia radicalia acuta describit ; nam ima radicalia (sub anthesi vix conspicienda) lyrato-pinnatifida procul dubio sunt — Comparatis speciminibus herb. *Lin.*, tam hujus quam *L. Iberis* nullum mihi superest dubium ad duas diversas plantas spectare ; ideoque sententiae Cl. *Dec.*, qui simul associat species istas, assentiri nequeo. Siquidem in speciminibus *L. graminifolii*, *habitus* plantae perennis ; *siliculae* ovatae, acutae, non emarginatae ! ac utrinque convexae, omnino ut in nostro ; dum *L. Iberis*, planta videtur annua, *siliculae* non ovatae sed suborbiculatae, apice emarginatae !, ac utrinque fere plano-compressae ; et potius *L. ruderale* ipsius her-

barii videtur *L. Iberidis* varietas — Forsan *L. Iberis* plurium auctorum ad *L. graminifolium* spectat, uti ex speciminibus ex Gallia meridionali hoc nomine acceptis comperi.

4. *L. NEBRODENSE.*

L. glabratum virescens, siliculis ellipticis profunde emarginatis apice alatis, stylo exerto libero, sepalis glabriusculis, pedicellis fructiferis patentibus deflexisque patenter pilosis, foliis radicalibus lyratis obovatisque, caulinis semiamplexicaulibus indivisis, caulibus diffusis demum ascendentibus.

Nasturtium nebrodense. *Raf. prec. p. 38, an. 1814*, ex specimine ipsius auctoris in *herb.* Cl. *Ten.*, et inde *Dec. s. nat. 2. p. 201*, *ac Guss. pr. 2. p. 233* — L. pubescens. *Tin. cat. H. R. Pan. p. 150* — L. Bonannianum. *Guss. l. c. p. 211* — Lepia Bonanniana, *a. major. Presl fl. sic. 1. p. 84* — Thlaspi pubescens. *Guss. ind. sem. H. reg. in Bocc. an. 1825* — T. villosum, capsulis hirsutis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 85.*

Ic. Thlaspi montanum, hirsutum, incanum, Barbareae infernis foliis, Passerinae supernis. *Cup. panph. 2. t. 201, et Bon. t. 60*, optimae.

b. canescens; caulibus pedunculis foliisque villoso-canescentibus, sepalis tamen glabris.

Lepia Bonanniana, *b. minor. Presl. l. c.*, an exclusis synonymis *Bon.* et *Cup.?* — L. heterophyllum. *Benth. pl. pyr. p. 95, an. 1826*, (an et *Dec. s. nat. 2. p. 381?*) ex specimine a Cl. *Boiss.* communicato.

Ic. Thlaspi supinum, album, Globulariae foliis denso villo canescentibus. *Cup. panph. 2. t. 115* — *Bon. t. 58?*, et — T. supinum, album, Globulariae foliis aliquot isthmatis, superioribus vix dentatis hirsutis. *Cup.* et *Bon. l. c.?*

In pascuis apricis montosis; *Madonie, Monte di Cammarata, boschi di Caronia e di Capizzi, Monte Scuderi, Etna, Boschi di Floresta.*

Majo, Julio. ☉ et ♃

Radices graciles, fibrosae, vel firmae et perennes pro locorum natura: *caules* plures ex eadem radice, 2-8-pollicares, ad apicem saepe flexuosi: *folia* radicalia rosulata, aliquando oblonga et integerrima; *caulina* nonnunquam subserrata, tamen acute sagittata usque adhuc non vidi; sed vel sessilia, vel semiamplexicaulia; auriculis vix manifestis, rotundatis: *racemi* 1-2-pollicares, in fructu laxiusculi: *sepala* obtusissima, dorso virentia, margine albida, in utrisque varietatibus saepius glabra, sed et aliquando villosa: *flores* albi; *petalis* calyce duplo longioribus, obovato-cuneatis, rotundatis, longe unguiculatis: *siliquae* non obovatae (*Presl*), sed ellipticae, et sat raro oblongae; valvis apice alatis, obtusis, sinu angusto; in *a.* uti folia glabratae; in *b.* uti folia hirtae ac canescentes: *stylus* exertus, nunquam inclusus: *pedicelli* silicula parum longiores, semper in fructu deflexi, rare patentes vidi: *semina* nigricantia, obovata, non angulata, uti ex *Presl.*

Icones *Cup. 115*, et *Bon. 58* cum dubio sub var. *a.* adduxi, nam plantae habitus omnino ab illis iconibus alienus—Immerito cum *L. hirto* associatum a Cl. *Spr.* in *s. veg. 4. par. 2. p. 240*—Nomen specificum *Lepidii pubescentis*, quod huic speciei tribuit Cl. *Tin.* in *l. c.* mutandum est, cum jam altera species hoc nomine insignita in *Dec.* enumerata inveniatur, et illud *Rafinesqueii* antiquius sit—Denique notadum puto speciem hanc quoad radicem, foliorum radicalium formam, et pubescentiam admodum variabilem esse, ita ut inter ipsam et *L. stylosum Lag. ann. de. Cienc. nat. an. 1802*, quoad speci-

mina a Cl. *Boisser* cummunicata, siliquis tamen carentia, liquidi distinctionis characteres non video; ita ut si ulteriores observationes has species inter se non differre docebunt, tunc nomen a Cl. *Lagasca* impositum anterioritatis jure servandum.

---

† 5. *L. campestre. Dec. s. nat. 2. p. 535 — Guss. pr. 2. p. 213.*
L. siliculis obovatis emarginatis lepidoto-punctatis, foliis pubescentibus cinereis, radicalibus sinuato-lyratis, caulinis confertis acute sagittatis amplexicaulibus dentatis.
Lepia campestris. *Presl fl. sic. 1. p. 83* — Thlaspi campestre. *Lin. sp. pl. 902 — Ucria H. Pan. p. 271* — T. arvense, majus, Vaccariae folio incano. *Cup. H. Cath. p. 212.*
Ic. *Fl. dan. t. 1221 — Curt. Lond. t. 45* — Thlaspi II. *Tabern. ic. 458.*
In apricis, ad vias, in agris sterilioribus rarior; *Castellobuono alle croci* (*Ucria*).
Aprili, Majo ⊙ (*Presl*).

CAPSELLA.

Moench. method. p. 271 — Endl. gen. n. 4927.

Cal. basi aequalis. *Stam.* libera, edentula. *Silic.* obcordato-cuneata, depresso-complanata; valvis conduplicato-carinatis, ad carinam apteris; septo sublineari; loculis polyspermis; *stylo* brevissimo. *Sem.* ovalia, immarginata. (*Herba* annua, erecta, plus minus hirsutiuscula, sed virescens: *folia* radicalia rosulata, integra aut varie incisa; caulina sagittata: *flores* parvi, albi: *cotyl.* accumbentes).

1. *C. Bursapastoris. Dec. s. nat. 2. p. 383 — Presl fl. sic. 1. p. 86.*
Thlaspi Bursa pastoris. *Lin. sp. pl. 503 — Ucria H. Pan. p. 271 — Guss. pr. 2. p. 214* — Bursa pastoris, major, folio sinuato. *Cup. H. Cath. p. 333 — Cast. H. Mess. p. 34.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 557. f. 2 — Fl. dan. 729 — Reich. cent. 12. f. 4229*, optima — Bursa pastoris. *Matth. comm. 1. p. 521.*
b. integrifolia. Dec. l. c.
Bursa pastoris major, folio non sinuato. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 13 — Cast. H. Mess. p. 34.*
In ruderatis, arvis cultis incultisque, ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria*, *Lipari*, *Favignana*, *Pantellaria*, *Lampedusa*.
Novembri, ad Majum. ⊙
Caules simplices vel ramosi, 5-14-pollicares, saepius solitarii: *folia* radicalia petiolata, raro integra, ut plurimum lyrato-pinnatifida; caulina sessilia, dentato-serrata, integrave: *flores* albi, et aliquando virentes; *petalis* integris, calycem parum excedentibus: *racemi* terminales valde elongati: *pedicelli* fructiferi patentes, graciles, silicula multo longiores: *semina* uti siliculae glabra, lutescentia, hinc gibba, illinc bisulcata.

THLASPI.

Dec. s. nat. 2. p. 373 — Endl. gen. n. 4885.

Cal. basi aequalis. *Stam.* libera, edentula. *Silic.* depressa, emarginata, ovalis aut obcordata; valvis navicularibus, ad carinam superne alatis; septo semiovali; stylo brevissimo; loculis 1-vel polyspermis. *Sem.* ovalia, immarginata: (*Herbae* annuae, glabrae: *folia* integra, aut dentata; caulina amplexicaulia: *flores* albi, vel lutei: *cotyl.* accumbentes, vel incumbentes in *sp. 4.*).

1. *T.* ALLIACEUM. *Lin. sp. pl. 901 — Guss. pr. 2. p. 214.*
T. siliculis ventricosis ellipticis emarginatis subapteris 4-8-spermis, seminibus ovoideis foveolatis, stigmate subsessili, foliis glabris, radicalibus petiolatis oblongis repandis sublyratis, caulinis integris sagittatis obtusis, caule subsimplici, radice annua.
Ic. *Jacq. ic. rar. t. 121 — Reich. cent. 8. f. 1058*, et *9. f. 4182* — T. Allium redolens. *Moris. hist. 2. p. 297. s. 3. t. 18. f. 23* — Scorodo-Thlaspi Ulissis Aldrovandi. *Bauh. hist. 2. p. 932.*
In nemoribus apricis, et in herbosis montosis; *Ficuzza, boschi di Floresta, di Cesarò, di Capizzi, di Caronia, Madonie nelle colline de' Favari.*
Martio, Aprili. ⊙
Caules erecti, basi aliquando villosi, pedales et sesquipedales: *folia* laete virentia, et uti reliquae partes *Allium* graviter olentia; caulina sessilia: *racemi* terminales, laxi, elongati; *pedunculis* demum patulis, silicula 2-3-plo longioribus: *flores* albi; *petalis* calyce longioribus, tamen parvis: *siliculae* ascendentes, 2-2-$\frac{1}{2}$ lin. longae; septo lato, semiovato, basi attenuato: *semina* glabra, ex fusco-cinerea, non striata, sed regulariter foveolata, ideoque in *pr. l. c.* male tuberculata dixi.

2. *T.* PERFOLIATUM. *Lin. sp. pl. 902 — Guss. pr. 2. p. 215.*
T. siliculis obcordatis sub 8-spermis, seminibus levibus, stigmate subsessili, foliis glabris integris, radicalibus petiolatis ovato-oblongis vel ovato-suborbiculatis, caulinis amplexicaulibus cordato-sagittatis, caule ramoso.
T. arvense, perfoliatum, majus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 86.*
Ic. *Jacq. austr. t. 337 — Reich. cent. 9. f. 4183* — T. alterum, minus, Bursae pastoris fructu. *Columm. ecphr. 1. t. 276.*
In herbosis arenosis montosis; *Madonie alla Colma grande: Monte Cane (Todaro), Busambra (Parlatore)*; in agris aridis, et in pascuis apricis, *Palermo (Presl)*: sed ibi non vidi.
Majo, Junio. ⊙
Caules simplices vel ramosi, erecti, sesquipollicares vel palmares, una cum foliis glaberrimi ac glaucescentes: *folia* caulina radicalibus latiora: *racemi* terminales, breves vel elongati, laxiusculi; *pedicellis* patentibus, silicula subaequalibus: *flores* albi, petalis vix calyce longioribus: *siliculae* 2-lin. longae, ala brevi ad apicem carinae instructae; *stylo* brevissimo, emarginaturam non excedente; *septo* aequaliter semiovali, non basi angustato: *semina* glabra, levia, pallide lutescentia, vix compressa, ovalia.

3. *T.* RIVALE. *Presl del. prag. p. 12*, et *fl. sic. 1. p. 62 — Guss. pr. 2. p. 216.*
T. siliculis cuneato-ellipticis acute emarginatis 4-8-spermis, seminibus levibus, foliis glabris carnosulis integris, radicalibus petiolatis sub-

orbiculatis obovatis oblongisque, caulinis sessilibus amplexicaulibus subsagittatis cordato-lanceolatis, caule erecto basi subramoso.

T. alpinum, Bellidis coeruleae folio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p.86.*

Ic. *Moris fl. sard. t. 9. f. 1* — T. montanum, Bursae pastoris fructu, alterum, grandiori folio acuto. *Cup. panph. 2. t. 142.*

In arenosis, et glareosis montosis elatioribus, vel in herbosis; *Madonie alle fosse di S. Gandolfo, al Cuozzo della Mufera, Piano della Battaglia di Polizzi, Colma grande.*

Majo, Junio. ⊙

Undique glabrum; *caules* 2-4-pollicares, simplices vel basi tantum ramosi; *ramis* ascendentibus, centrali elatioribus: *folia* fere ut in *T. alpestri*, tamen crenata uti *Preslius* petit nunquam vidi, sed integerrima, vel obsolete basi crenata: *flores* albi; *petalis* parvis, calyce duplo longioribus: *stamina* albida: *antherae* luteae, quo charactere praesertim a *T. alpestre* diversum ex *Moris*: *racemi* terminales, conferti; *pedunculis* demum patulis, silicula saepe brevioribus: *silicula* acute emarginata; *stigmate* subsessili, ut in in praecedente in emarginaturae sinu incluso; valvis apice alatis: *semina* ovoidea, vix compressa, glabra, nec striata nec punctata, rufescentia.

A *T. alpestri* cum quo associatur a Cl. *Spr.* in *s. veg. v. 4. par. 2. p. 240*, indicatis characteribus certe distinctum, et cum nonnisi unum aut alterum specimen floribus fere peractis viderim, sic observationibus Cl. *Moris fl. sard. 1. p. 123*, quoad petalorum longitudinem, et antherarum colorem defero.

4. *T.* LUTEUM. *Biv. cent. 1. p. 78* — *Guss. pr. 2. p. 217.*

T. siliculis ovalibus emarginatis alatis 2-6-spermis, seminibus levibus, stigmate subsessili, foliis glaucescentibus glaberrimis dentatis, inferioribus petiolatis, superioribus cordato-ovatis amplexicaulibus, caule basi ramoso.

Bivonea lutea. *Dec. s. nat. 2. p. 555* — *Presl fl. sic. 1. p. 85* — T. perfoliatum, minus, et — Idem folio minori, toto margine profundius inciso. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 86.*

Ic. T. montanum, luteum, Glastifolio, parvum, perfoliatum, nonnihil serratum, silicula cordiformi. *Cup. H. Cath. p. 212*, *panph. 2. t. 256* — *Raf. t. 1*7. f. 2.*

In cultis montosis inter *Rhus coriaria*, et in aridis; *falde de' monti di Palermo, Madonie, monte di Cammarata, Ficuzza, Amorosa al Sud di Busambra, ed al cuozzo di Morabito, Ferla, Cassaro.*

Februario, Martio. ⊙

Caules 2-pollicares, vel palmares, simplices aut ramosi; ramis ascendentibus: *racemi* terminales; *pedunculis* demum patulis, silicula brevioribus: *sepala* obtusa, virentia, apice concava: *flores* lutei, parvi; quo charactere statim ab omnibus distinguitur; *petalis* emarginatis, calyce longioribus: *silicula* certe ovalis, non orbiculata, ut ex *Preslio*; loculis saepius 5-spermis: *stigma* capitatum, siliculae lobis rotundatis aequale, aut brevius: *semina* glabra, nec striata nec punctata, oblonga, pallide lutescentia.

Genus *Bivonea Dec. l. c.* nonnisi floribus luteis, et cotyledonibus incumbentibus a *Thlaspi* revera distinguitur.

---

† 5. *T.* ARVENSE. *Lin. sp. pl. 901* — *Ucria H. Pan. p. 270* — *Presl fl. sic. 1. p. 61* — *Guss. pr. 2. p. 218.*

T. foliis oblongis dentatis, caulibus erectis, siliculis obovato-orbiculatis pedicello brevioribus.
T. arvense, siliquis latis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 86.*
Ic. *Fl. dan. 793 — Lam. ill. gen. t. 557. f. 2* — T. secundum, Matthioli. *Dalech. hist. 662. f. 2.*
In arvis, et in agris cultis ac incultis regionis collinae, et inferioris *Quercus.*
Aprili, Majo. ⊙ (*Ucria*, *Presl*).
† 6. *T.* MONTANUM. *Lin. sp. pl. 902 — Ucria l. c. p. 271 — Guss. pr. 2. pr. 218.*
T. siliculis obcordatis, foliis glabris, radicalibus carnosis obovatis integerrimis, caulinis amplexicaulibus, corollis calyce majoribus.
In oppido Petralia (*Ucria*).

AETHIONEMA.

Brown. in *h. Kew. ed 2. v. 4. p. 80 — Endl. gen. n. 4934.*

Cal. insertione inaequalis. *Stam.* majora inter se connata, aut intus dente notata. *Silic.* depresso-complanata, emarginata; *septo* semiovali; *stylo* brevi; valvis navicularibus, dorso alatis; loculis 2-aut polyspermis. *Sem.* ovato-oblonga, immarginata. (*Caules* basi suffrutescentes: *folia* perennantia, integra, crassiuscula: *flores* parvi carnei: *cotyl.* incumbentes).
1. *A.* SAXATILE. *Dec. l. c. p. 558 — Presl fl. sic. 1. p. 85 — Guss. pr. 2. p. 218.*
A. siliculis obcordatis 2-6-spermis alatis, ala subintegra, seminibus tuberculatis, stigmate subsessili, staminibus longioribus dentatis, foliis subcarnosis glaucescentibus glabris sessilibus oblongis obovatis suborbiculatisque, caule ramoso basi suffrutescente.
Thlaspi saxatile. *Lin. sp. pl. 601 — Ucria H. Pan. p. 271* — T. parvum flore rubente. *Cup. H. Cath. p. 211.*
Ic. T. saxatile. *Jacq. austr. t. 236 — Reich. cent. 9. f. 4227* — T. myrtifolio, purpureum, et — Thlaspidium linifolium, purpureum. *Cup. panph. 1. t. 119 — Bon. t. 63* — Lithonthlaspi IV, parvum, carnoso rotundo folio. *Columna. ecphr. 1. t. 277. f. 2*, inferior.
b. dentatum; siliquarum ala acuta denticulata latiore.
A. dentatum, siliculis obcordatis oligospermis alatis, alis cristato-dentatis, stigmate subsessili, staminibus longioribus dentatis, foliis subcarnosis glaucescentibus ovatis vel ovato-subrotundis, caule ramoso suffruticoso. *Biv. Andr. nuov. piant. ined. p. 9*; ex ipsius specimine.
In aridis, et asperis montosis calcareis ubique in Sicilia: var. *b. Monte S. Calogero sopra Termini* (*Bivona*).
Februario, Aprili. ♃, et basi ♄
Caules brevissimi, caespitulosi; ramis floriferis annotinis, 1-6-pollicaribus: *folia* inferiora saepius opposita; superiora plus minus angusta in eadem planta, ideoque icones *Cup.* ac *Bon.* ad eadem speciem spectant: *racemi* terminales, fructiferi laxi; *pedunculis* incurvis: *semina* pallide rufescentia.
Siliculae uti *folia* aliquando rubescentes — Var. *b.* quoad silicularum alam dentatam et latiorem, iconem *Reich. cent. 9. f. 4228* omnino refert, sed stylo brevissimo recedit — *A. leptocarpea Delis. Sem. H. Monsp. an. 1836. in app. p. 21*, et *Ten. fl. nap. 5. p. 346*, ad hanc varietatem spectare quoque videtur; sed character a denti-

culis alarum petitus utpote variabilis, sic pauci momenti mihi videtur, ad species istas discriminandas.

b. Latiseptae.

(Septis in majore fructu diametro).

VELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1075 — Juss. 241.

Cal. erectus, basi aequalis. *Silic.* ovalis; septo suborbiculato, *stylo* lato plano foliaceo terminata, (dissepimentum valvis duplo majus, extus ovatum *Lin.*); valvis (in hac) concavis; loculis 1-4-spermis. *Sem.* globosa, pendula. (*Herba* annua, ramosa, plus minus hispidula: *folia* in hac pinnatifida; laciniis linearibus: *flores* pallide coerulescentes, parvi: *cotyl.* conduplicatae).

1. *V. annua Lin. sp. pl. 895 — Ucria H. Pan. p. 268 — Guss. pr. 2. 2. p. 219.*

V. siliculis setosis deflexis, floribus racemosis, filamentis omnibus liberis, foliis bipinnatifidis, caule ramoso herbaceo.

Carrichtera Vellae. *Dec. s. nat. 2. p. 642 — Presl fl. sic. 1. p. 105 —* Nasturtium sylvestre, valentinum. *Cup. H. Cath. p. 152.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 555. f. 1 — Gaert. de fruct. 2. t. 141 — Sabb. hort. 4. t. 8 —* Nasturtium sylvestre, Erucae affine. *Cup. panph. 1. t. 101 —* N. sylvestre, valentinum. *Clus. hist. 2. p. 130.*

In collibus aridissimis calcareis; *Palermo all' Abate*, (*Tin. Biv.*) *Cefalù*, *Catania*, *Siracusa* (*Presl*); *Alicata*, *colline di Noto*, *Montallegro*, *Siculiana*.

Martio, Aprili. ⊙

Caules et *folia* ad rachidem setis subhispidi, 4-12-pollicares, saepe ramosissimi et erecti, vel basi decumbentes; ramis inde patulis: *foliorum laciniae* $\frac{1}{2}$-1 lin. latae, obtusiusculae, pinnatifidae, sed aliquando tantum dentato-incisae: *racemi* 1-5-pollicares, saepe caule longiores, et tunc flores prope basim ad ipsam ramorum divisionem siti; rachide crassiore, glabra: *pedicelli* vix lin. longi, ideoque calyce breviores, sub anthesi erecti, fructiferi curvati: *flores* remoti: *calyces* pilosi: *petala* pallide coerulescentia, venis saturatioribus picta, calyce duplo longiora, integra, unguibus tenuissimis: *siliculae* ventricosae, lin. longae, stylo persistente glabro saepe breviores; valvis trinerviis; *nervis* setis longis conico-subulatis hispidis: *semina* ex rubro-rufescentia, levia.

SUCCOWIA.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 79 — Endl. gen. n. 4960.*

Cal. basi subaequalis. *Stam.* omnia libera. *Silic.* globoso-ventricosa; valvis convexis, echinatis, terminata stylo persistente conico subulato; septo orbiculato. *Sem.* solitaria, pendula. (*Herba* annua, glabra, tenera: *folia* pinnatifida; *flores* flavi, parvi: *cotyl.* conduplicatae).

1. *S.* BALEARICA. *Dec. s. nat. 2. p. 643 — Presl fl. sic. 1. p. 106*, excluso synonymo *Bonanni* ad *Sinapim dissectam* spectante — *Guss. pr. 2. p. 220.*
Bunias balearica. *Lin. mant. 429.*
Ic. B. balearica. *Jacq. H. vind. t. 144 — Gou. ill. t. 20.*
In arvis maritimis; *Palermo* (*Tineo* , *Presl*) *a monte Gallo nelle basse falde verso Mondello* (*Parlatore* , *Todaro*).
Aprili, Majo. ⨀
Caules erecti, vel ascendentes, 6-12-pollicares : *foliorum* laciniae lanceolatae, vel lanceolato-lineares, integrae, aut sinuato-dentatae, 1-2 lin. latae : *racemi* laxissimi, saepe pedales : *pedicelli* 1-2-lineares, erecto-patentes : *sepala* lutescentia , oblonga , obtusa : *petala* sepalis duplo longiora ; limbo obovato , integro : *siliculae* diametro 1-½ 2-½ lineari ; earum valvae undique aculeis inaequalibus inaequaliterque crassis tectae : *stylus* glaber , persistens , siliculae latitudinem aequans vel superans : *septum* orbiculare , in centro membranaceo-scariosum , et uti recte monet Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 135*, in planta culta , non in spontaneis evanidum.

DRABA.

Spr. s. veg. 2. p. 847. n. 2298.

Cal. basi aequalis , suberectus. *Stam.* libera, edentula. *Silic.* ovalis, aut oblonga , apice integra ; valvis plano-convexis ; septo elliptico. *Styl.* nullus, vel filiformis. *Sem.* plurima, 2-serialia, immarginata. (*Herbae* perennes , aut annuae : *folia* radicalia rosulata, rigida vel flexibilia, integra, dentataque : *flores* albi, luteique : *cotyl.* accumbentes).

1. *D.* AIZOIDES. *Lin. mant. 91 — Presl fl. sic. 1. p. 60 — Guss. pr. 2. p. 221.*
D. caespitosa , stylo latitudinem siliculae excedente, staminibus petala subemarginata (lutea) subaequantibus , foliis lanceolato-linearibus subtus carinatis, supra una cum scapo pedunculisque glabris.
Sedum alpinum , hirsutum , luteum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 82.*
Ic. *Jacq. austr. 2. t. 192 — Sturm fl. germ. p. 1. f. 20 — Reich. cent. 9. f. 4254* — Sedum alpinum VI. *Clus. hist. 2. p. 62*, mediocris — Bursa pastoris alpina, rosea, lutea. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 20. f. 9.*
b. eriocarpa ; siliculis tantum pubescentibus.
c. scapo siliculisque pubescentibus , pedicellis glabris.
In saxosis elatioribus montosis ; *Monte de' Cani, Busambra, Madonie* : var. *b. Madonie sopra Isnello* (*Gaspar.*) ; *alla Colma grande* (*Heldr.*) ; var. *c. allu pizzu de li Casi* (*Todaro*).
Martio, Aprili. ♃
Radices ad collum caespitosae : *folia* omnia radicalia densa, espanso-rosulata, subtus saepius pilis rigidis sparsis obsita : *sepala* ovalia , glabra , petalis duplo breviora : *flores* conferti : *stylus* filiformis , 2-½ 3-lin. longus : *siliculae* approximatae , vel remotiusculae , glaberrimae , vel in *b.* pubescentes, ut in icone *Sturmii*, et in nonnullis *Jacq.* , ovali-lanceolatae , vix lineas duas latae , 3-3-½ lin. longae : *semina* oblonga , compressiuscula , rufescentia. Var. *b.*, et *c.* a *D. cuspidata Dec.* parum recedunt , et forsan ejusdem speciei lusus. Confer quoque *Ten. syll. p. 314.*

2. *D. verna. Lin. sp. pl. 896 — Ucria H. Pan. p. 269 — Guss. pr. 2. p. 222.*

D. siliculis oblongis ellipticis glabris, stigmate sessili, petalis bifidis (albis), scapo erecto vel ascendente, foliis oblongo-lanceolatis subserratis acutiusculis subhirtis, pilis integris furcatisque.

Erophila vulgaris. *Dec. s. nat. 2. p. 556 — Presl fl. sic. 1. p. 60* — Bursa pastoris minor, loculo oblongo. *Cup. H. Cath. p. 33 — Cast. H. Mess. p. 34*, et — Eadem foliis rotundis. *Cup. l. c.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 556. f. 1 — Sturm fl. germ. p. 1. f. 4 — Reich. cent. 12. f. 4234* — Bursa pastosis minor, loculo oblongo. *Cup. panph. 2. t. 94* — Paronychia vulgaris. *Dod. pempt. 112.*

In pratis humidis, in collibus herbosis, vel cultis muscosis demissis, aut submontosis in Sicilia = et in *Lipari a S. Angelo, Felicuri all' Ilice.*

Januario, Martio. ⊙

Flores ut in sequente albi, sub anthesi conferti, sed siliculae remotae.

3. *D. praecox. Stev. mem. soc. nat. mosc. 3. p. 269 — Guss. pr. 2. p. 222.*

D. siliculis suborbiculatis glabris, stigmate sessili, petalis bifidis (albis), scapo erecto vel ascendente, foliis lanceolato-oblongis acutiusculis subserratis subhirtis, pilis omnibus simplicibus.

Erophila praecox. *Dec. s. nat. 2. p. 557 — Presl fl. sic. 1. p. 61* — D. arvensis, minima, ovato inciso foliolo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 26 ?*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4233.*

Passim cum praecedente provenit, et eodem tempore floret. ⊙

Statura et *pedicellorum* cum *silicula* proportio pro hisce duabus speciebus discriminandis characteres nimis variabiles suppeditant; nam variant utraeque, *scapis* pollicaribus vel tripollicaribus, solitariis vel pluribus, erectis, ascendentibusve; *foliis* integris, vel tridentatis, plus minusque subhispidis; in utrisque semper rosulatis et terrae adpressis, parvis, vix 2 lin. latis, 3-6 lin. longis; *pedicellis* silicula aequalibus, vel duplo triploque longioribus — An ejusdem speciei lusus? — Tamen in *D. praecoce siliculae* oblongae, et *pili* in foliis fere omnes ramosi, nonnullis duntaxat simplicibus intermixtis.

4. *D. muralis. Lin. sp. pl. 897 — Ucria H. Pan. p. 269 — Guss. pr. 2. p. 223.*

D. siliculis elliptico-oblongis glabris 12-16-spermis, foliis subhirsutis dentato-serratis, radicalibus oblongis, caulinis amplexicaulibus ovatis, caule ramoso folioso pubescente.

D. muralis, minima. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 26.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 556. f. 2 — Scop. insubr. fasc. 2. t. 15 — Reich. cent. 12. f. 4235* — D. minima, muralis, discoidea. *Column. ecphr. 1. t. 272* — Bursa pastoris minor, loculo oblongo. *Bauh. pr. p. 50.*

In nemorosis subarenosis herbosis, ac in muris umbrosis; *Monregale a Renda (Parlatore)*; *Ficuzza, Busambra, Pizzuta* = et in *Lipari.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules palmares vel sesquipedales, in fertilibus erecti, raro simplices, plus minus foliosi: *folia* radicalia rosulata, aliquando obovata, setulis simplicibus vel furcatis hispidula, pollicaria et ultra.: *flores* albi: *siliculae* demum patentes, plus minus remotae, *pedicellis* subaequales.

† FARSETIA.

Dec. syst. nat. 2. p. 286 — Endl. gen. n. 4865.

Cal. clausus, basi 2-saccatus. *Stam.* edentula, aut minora intus dentata. *Silic.* elliptica, sessilis, compresso-plana, *stylo* brevi apiculata. *Sem.* horizontalia, compressa, ala membranacea cincta. (*Herba* suffruticosa, erecta, plus minus incano-tomentosa : *folia* integra : *flores* racemosi, lutei : *cotyl.* accumbentes).

† 1. *F.* CLYPEATA. *Dec. syst. nat. 2. p. 289 — Presl fl. sic. 1. p. 54 — Guss. pr. 2. p. 224.*

F. caulibus herbaceis erectis, foliis oblongis repandis, petalis oblongis obtusis, staminibus minoribus subdentatis, siliculis ellipticis pube brevi velutinis, stigmate capitato.

Alyssum clypeatum. *Lin. sp. pl. 909 — Ucria H. pan. p. 273.*

Ic. Alysson Dioscoridis. *Dod. pempt. 89.*

In montosis; *Madonie* (*Ucria*, sed nec *Presl* vidit).

Herba pube stellata canescens : *caules* 1-2-pedales : *folia* inferiora in petiolum attenuata, grosse obtuse rariterque dentata; superiora angustiora, integra: *racemi* demum elongati : *flores* sessiles, inferiores subinde bractea foliacea instructi : *petala* flava, oblonga, obtuse truncata : *siliquae* subsessiles, erectae, 10 lin. longae, 15 lin. latae, *stylo* simplici apiculatae, velutinae (*Presl*).

AUBRIETIA.

Adans. fam. nat. 2. p. 240 — Endl. gen. n. 4868.

Cal. clausus, basi 2-saccatus. *Stam.* minora dentata. *Silic.* oblonga, *stylo* persistente superata; valvis convexis; *septo* elliptico; loculis polyspermis. *Sem.* plurima, immarginata. (*Herba* basi suffrutescens, caespitosa, canescenti-pilosa : *caules* ramosissimi, diffusi, graciles: *folia* integra, aut dentata : *flores* purpurascentes : *cotyl.* planae, accumbentes).

1. *A.* DELTOIDEA. *Dec. s. nat. 2. p. 294 — Presl fl. sic. 1. p. 56*, excluso ab utrisque synonymo *Columnae — Guss. pr. 2. p. 224.*

A. siliculis oblongis pubescentibus, septo apice obliquo, stylo hinc inserto, seminibus subrotundis, foliis cauleque caespitoso pube ramosa stellata dense obtectis canescentibus, radicalibus spathulato-obovatis integris, vel hinc inde angulato-dentatis.

Alyssum deltoideum. *Lin. sp. pl. 908,* excluso synonymo *Columnae* — Thlaspi montanum, Columnae. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris. p. 57* — Alyssum creticum, foliis angulatis, flore violaceo. *Tourn.* herb. in *Mus. H. Paris.*, ac apud *Juss.*, et *Cor. p. 15,* ut etiam ex *Dec.*

Ic. *Reich. cent. 3. f. 389 — Guss. pl. rar. t. 46. f. 2.*

In rupibus calcareis elatioribus montosis; *Madonie a Pietrafucile, a Marrapulegio : a Rocca di Mele* (*Parlat.*).

Majo, Junio. ♃, et basi ♄

Caules e rupibus dependentes, latosque caespites constituentes, 3-6 pollicares, dense intricati, subflexuosi : *folia* 1-2 lin. lata, 3 6 lin. longa, approximata : *racemi* terminales, 1-2-pollicares, fructiferi laxi, et saepe flexuosi : *pedicelli* erecto-patentes, siliculas 5-6 lin.

longas obliquas subaequantes : *sepala* oblonga, obtusa : *petala* purpurea, calyce 2-3-plo longiora, apice rotundata : *stylus* persistens, silicula parum brevior ; *stigmate* subcapitato, subbilobo.

Specimina in herb. *Banks.* cum nostris conveniunt, et illa *A. purpureae*, tam ab hac quam ab *A. Columnae* aliena sunt ; quamvis uti recte notat Cl. *Dec. l.c. A. deltoideae* satis proxima — In herb. *Dec.* haec nostra cum *A. Columnae* confusa ; sed quibus characteribus differant inter se confer quae dixi in *pl. rar. p. 266.*

ALYSSUM.

Dec. syst. nat. 2. p. 301 — Endl. gen. n. 4874.

Cal. basi aequalis. *Stam.* filamenta edentula, vel dentata. *Silic.* orbicularis, ovalis, aut obovata, *stylo* tenui coronata ; valvis planiusculis, vel centro subconvexis ; loculis 1-2-spermis. (*Suffrutices*, vel herbae pube stellata plus minus canescentes, et hirsuti : *folia* integra : *flores* albi, aut lutei : *semina* ovalia, compressa, interdum ala membranacea cincta : *cotyl.* accumbentes).

1. *A.* NEBRODENSE. *Tin. pug. 1. p. 12 — Presl fl. sic. 1. p. 57 — Dec. s. nat. 2. p. 307 — Guss. pr. 2. p. 225.*

A. pilis densis stellatis undique argenteo-incanum, siliculis ellipticis obovatisque, valvis planis stylo tenui longioribus, staminibus dentatis petalis integris, racemis corymbosis simplicibus compositisque, foliis radicalibus et ad ramorum apices rosulatis inferioribusque suborbiculato-cuneatis, superioribus obovato-spathulatis, caulibus suffruticulosis diffusis ascendentibusque.

A. montanum. *Ucria H. Pan. p. 273*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4279*, quoad folia mala — Thlaspi montanum, incanum, luteum, Serpyllifolio, majus. *Cup. H. Cath. p. 211*, *panph. 1. t. 172*, et *vol. 2. t. 171.*

In sterilibus apricis saxosis montosis elatioribus ; *Madonie.*

Majo, Junio. ♄

Caules graciles, ramosissimi, caespitosi, 2-4-pollicares, irregulariter flexi : *folia* parva, ad summum lin. 1 ½ lata, utrinque argenteo-incana ; juniora passim concava : *flores* lutei ; *petalis* calyce paullo longioribus, obovato-spathulatis, non vero lineari-lanceolatis, uti ex *Preslio* : *racemi* simplices, et ramosi : *siliculae* ellipticae ac basi rotundatae, aut subcuneatae, vel obovato-cuneatae, et tunc latiores ac breviores ; loculo altero saepius (non semper) abortivo, uti recte notat *Presl l. c.*, et tunc valvula altera plana, altera convexiuscula : *semina* marginata.

Affine *A. serpyllifolio*, *alpestri*, et *cuneifolio* — A primo caulibus diffusis, et foliis omnibus spathulatis recedit : a secundo, cum quo associatur a Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 143* quoad specimina herbarii *Allionii*, foliis utrinque incanis, racemis compositis, et silicularum figura, sed habitus similis in utrisque ; praesertim si icon *Ger. prov. p. 351. t. 31* cum hoc conferatur, dum satis alienus ex speciminibus gallicis siccis : tandem a postremo pubescentia candidiore, foliis obtusissimis rotundatis, corymbis compositis, et silicularum figura satis differt ; hae in illo orbiculatae, utrinque convexae, stylo crassiore terminatae omnino ut in sequente, quod nunquam in *A. nebrodensi* observatur.

*

2. *A.* CAMPESTRE. *Lin. sp. pl. 909 — Presl fl. sic. 1. p. 58 — Guss. pr. 2. p. 227.*

A. virescens, pilis stellatis undique hirsuto-scabrum, siliculis styloque hirtis orbiculatis longe racemosis stylo 4-duplo longioribus, petalis integris emarginatis, staminibus brevioribus utrinque in medio dente notatis, calyce demum deciduo, foliis elliptico-lanceolatis, caulibus herbaceis diffusis ascendentibusque.

Thlaspi, Alyssum dictum, campestre, majus. *Cup. H. Cath. p. 211.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 626 — Reich. cent. 12. f. 4270 !* — T. Alysson dictum, campestre, minus. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 16. f. 3.*

In cultis montosis, aridisque: *Madonie, Monte di Cammarata, Busambra, Ficuzza, Pizzuta, Cuozzo di Miceli, Etna; Monte delle Rose (Gasparrini); Monte Cane, e Quisguina (Todaro).*

Martio, Aprili. ⊙

Caules saepius ascendentes, raro simplices, ut plurimum basi ramosissimi, 2-8-pollicares: *folia* inferiora re vera elliptica, et etiam superiora nununquam lineari-lanceolata vidi: *calyces* decidui in fructu: *racemi* 1-2-pollicares; *pedicellis* 2-3-linearibus, erecto-patentibus: *flores* lutescentes, parvi: *stamina* minora a basi ad medium alata, ala ibi acute interrupta, ideoque dentata videntur; longiora omnino edentula: *siliculae* non tuberculatae, sed pilis stellatis uti *stylus* hirsutae, in disco convexae, diametro 1-2-lineari: *semina* rufescentia, compressiuscula, ala angustissima albida circumdata.

Folia cito arescunt et decidunt, ita ut caules fructiferi foliis jam destituuntur: *racemos* una tantum vice ramosos observavi.

3. *A.* COMPACTUM. *De Notariis* in *herb. Balsami-Crivelli ined.*

A. viridi-canescens, pilis ramosis elongatis subadpressis undique hirsuto-scabrum, siliculis suborbiculatis racemosis glaberrimis stylo basi hirsutiusculo 6-plo longioribus, petalis integris, staminibus brevioribus utrinque in medio dente notatis, calyce persistente, foliis lineari-spathulatis obtusis, caulibus herbaceis ascendentibus.

Ic. *nulla.*

In arenosis montosis: *Etna (Balsamo-Crivelli)*

Martio, Aprili? ⊙

Summa cum sequente affinitas quoad sepala; sed *folia* obtusa, ut in praecedente; *sepala* latiora, oblongo-ovalia, adpressa, ut in *A. calycino*; *siliculae* glaberrimae, et *pubescentia* non ex pilis brevibus aequalibus stellatis, sed longis irregularibus composita: *semina* matura non vidi — Haec ex specimine unico ab amico *Cesati* benevole communicato.

4. *A.* CALYCINUM. *Lin. sp. pl. 908 — Biv. cent. 2. p. 4*, excl. synonymo *Cupani — Presl fl. sic. 1. p. 58 — Guss. pr. 2. p. 227.*

A. viridi-canescens, pilis stellatis brevissimis adpressis undique hirsuto-scabrum, siliculis styloque hirtis orbiculatis longe racemosis stylo 6-plo longioribus, petalis integris subretusis, staminibus omnibus edentulis (non alatis), brevioribus basi bisetosis, calyce persistente, foliis lineari-lanceolatis, inferioribus obovatis obtusis, caulibus herbaceis diffusis ascendentibusque.

A. minus. *Cast. H. Mess. p. 2.*

Ic. *Jacq. austr. t. 338 — Gaert. de fruct. 2. t. 141 — Reich. cent. 12. f. 4269* — A. minimum. *Clus. hist. 2. t. 133*, optima.

In arenosis, et aridis montosis: *Madonie, Monte di Cammarata: Etna (Biv).*

Martio, Majo. ⊙

Habitus omnino duorum praecedentium; sed *pubes* adpressa, et in foliis caulibusque junioribus canescens: *folia* angustiora, et revera

superiora lineari-lanceolata, acutiuscula : *pedicelli* angulo recto patentes, in illis minus divaricati : *sepala* lineari-oblonga, siliculae adpressa : *petala* minora, demum albida, in illis semper lutescentia : *siliculae* plus minus emarginatae, in disco convexiusculae : tamen in *A. campestri* semper apice magis rotundatae, et sat raro subemarginatae : *semina* rufescentia, ala latiore, sed concolore circumdata — *Stamina* male dentata descripsi in *pr. l. c.*, nam sat raro denticulata sunt.

5. *A. MARITIMUM. Lam. dict. enc. 1. p. 98 — Willd. sp. pl. 3. p. 459 — Guss. pr. 2. p. 228.*

A. siliculis ovalibus orbicularibusque 1-spermis utrinque convexiusculis demum glabris, stylo brevi, staminibus edentulis, foliis lineari-lanceolatis pilis adpressis canescentibus, caulibus basi suffruticulosis erectiusculis diffusisque.

Clypeola maritima. *Lin. mant. 426 — Ucria H. Pan. p. 274* — A. halimifolium. *Lin. sp. pl. 907*, et — A. minimum. *Lin. l.c. p. 908*, ex *Dec. s. n. 2. p. 319* ; sed species distincta ex *Sadl. fl. pest. 2. p. 126 — A. arenarium*, caulibus basi suffruticosis procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis acutis subincanis, siliculis ellipticis subinflatis monospermis. *Presl fl. sic. 1. p. 59* — Koniga maritima. *Brown.* in *Clappert. narr. 214* — Lobularia maritima. *Desv. journ. bot. 3. p. 162* — Glyca maritima. *Lindl. syn. Britt. p. 26* — Thlaspi fruticosum, Leucoij folio, augustifolium, flore odore mellis acuto. *Cup. H. Cath. p. 211.*

Ic. *Sabb. hort. 4. t. 19* — Koniga maritima. *Reich. cent. 12. f. 4266 — Sibth. fl. gr. t. 621* — Nasturtium marinum. *Gesn. op. ed. Schmied. t. 14. f. 120* — Thlaspi Lavandulae folio, flore odore favi mellis acuto. *Cup. panph. 2. t. 63*, et *Bon. t. 61*, optimae — T. Leucoij folio acuminato. *Bocc. mus t. 130.*

In ruderatis, muris, saxosis, sterilibus maritimis vel submontosis ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*); *Isole Eolie*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Floret per totum annum. ♃, et basi ♄.

Species pro locorum natura quoad caulis crassitiem ac longitudinem, et foliorum latitudinem pubescentiamque valde varians — *Caules* in herbosis erecti, in nudis diffusi, graciles et filiformes, vel diametro 2-lineari, plus minus striati, bipollicares et bipedales : *folia*, uti caules, pilis adpressis non stellatis semper obsita, virentia vel canescentia (sed radicalia nonnunquam glabra) ; inferiora obtusa, et fere spathulata ; superiora acuta, lineari-lanceolata, ½-3 ½ lin. lata : *racemi* corymbosi, et in fructu valde elongati ; *pedicellis* erectis : *flores* albi, odori ; *petalis* obcordato-ovatis, unguiculatis, integris, calyce duplo longioribus, demum basi una cum staminibus defloratis purpurascentibus : *sepala* concava, pilis adpressis obsita, apice ante anthesim colorata : *stamina* crassa, fere pyramidalia, basi angulata, exappendiculata : *glandulae* virentes inter stamina longiora et calycem : *siliculae* orbiculares, vel ovales, pilis longis sparsis pubescentes, demum glabrae ; *loculis* monospermis, et nonnisi aliquando loculo altero abortivo : *semina* rufescentia, compressiuscula, margine angustissimo albido circumdata : *septum* in hac specie silicula jam perfecta saepius evanidum.

† CAMELINA.

Dec. syst. nat. 2. p. 514 — Endl. gen. n. 4919.

Cal. basi aequalis. *Filam.* edentula. *Silic.* obovata, aut globosa, obtusa, *stylo* persistente superata; valvis ventricosis, membranaceis; loculis 2-aut-polyspermis. *Sem.* oblonga, immarginata. (*Herba* annua, erecta, saepius ramosa: *folia* amplexicaulia, aut sagittata, integra, serratave, sinuato-dentata, vel pinnatifida: *cotyl.* incumbentes).

† 1. *C. sativa. Pers. syn. 2. p. 191 — Presl fl. sic. 1. p. 80 — Guss. pr. 2. p. 231.*

C. siliculis cuneato-pyriformibus 4-costatis stylo longiusculo terminatis, foliis lanceolatis acuminatis integris.

Ic. Myagrum sativum. *Cav. ic. 1. p. 47. t. 66* — Camelina, sive Myagrum. *Dod. pem. 532.*

In arvis arenosis, inter segetes, passim; et in regione collina usque in regionem *Quercus* ascendit.

Aprili, Junio. ⊙ (*Presl*).

Planta plus minus pilosa: *flores* flavo-aurei (*Presl*).

III. Siliquosae.

NASTURTIUM.

R. Brown. in. H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 109 — Endl. gen. n. 4850.

Cal. patens, basi aequalis. *Siliq.* teretiuscula, saepius abbreviata, et declinata; valvis concavis, enerviis, non carinatis. *Sem.* irregulariter 2-serialia, parva, immarginata. (*Herbae* aquaticae, annuae, aut perennes, glaberrimae: *folia* pinnatifida, lyratave: *flores* albi, flavique: *cotyl.* accumbentes).

1. *N. officinale. Dec. l. c. p. 188 — Guss. pr. 2. p. 232.*

N. siliquis teretiusculis subdeclinatis, petalis (albis) calyce duplo longioribus, foliis pinnatis glabris, foliolis repandis, lateralibus oblongis ovatisque, terminali majore cordato-suborbiculato, caule basi radicante demum ascendente.

Sisymbrium Nasturtium. *Lin. sp. pl. 916 — Ucria H. Pan. p. 275 —* Nasturtium aquaticum, supinum, flore albo. *Cup. H. Cath. p. 151 —* Sisymbrium aquaticum. *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ic. *Bull. herb. t. 302 — Reich. cent. 12. f. 4359 —* N. aquaticum. *Dod. pempt. 592* — N. aquaticum, majus, et amarum. *Bauh. pr. p. 45.*

Ad fontes, et scaturigines, in rivulis, stagnis, et aquosis ubique in Sicilia.

Decembri, Majo. ♃

Herba nitide virens, uti sequens: *pedicelli* 4-6-lineares: *flores* parvi: *siliquae* incurvae, pedicellis patentibus 4-6-linearibus parum breviores.

2. *N.* AMPHIBIUM. *Dec. s. nat. 2. p. 196, b. auriculatum.*
N. glaberrimum, siliculis abbreviatis subglobosis longe racemosis, (petalis albis) foliis radicalibus caulinisque inferioribus lyratis, mediis oblongis, summis oblongo-linearibus sessilibus irregulariter dentato-crenatis, caule erecto ramoso fistuloso basi ad nodos radicante.
Camelina fluviatilis. *Guss. pr. 2. p. 250,* nam specimina fructibus jam perfectis instructa, quae inde habui, hanc speciem ad *Nasturtium* pertinere certe probarunt.
Ic. Roripa amphibia *b. auriculata. Reich. cent. 12. p. 15. f. 4363.*
In fluminibus lente fluentibus; *Siracusa sulle acque del fiume Ciane.* Octobri, Martio. ♃
Caules 2-3-pedales, inferne radicantes, et natantes: *folia* radicalia longe petiolata; lobo terminali amplo, 3-5-poll. longo, 2-½ 3-poll. lato, uti folia caulina irregulariter et obsolete dentato-crenato: *racemi* ex axillis foliorum ac terminales, valde elongati, pedales et sesquipedales: *pedicelli* demum patentes vel deflexi, graciles, 4-6-lin. longi: *sepala* colorata: *petala* obovata, in hac varietate alba, patentia, integra: *glandulae* sex, cum staminibus omnibus edentulis alternae: *stylus* siliqua brevior, stigmate capitato: *siliquae* saepe ex abortu altero latere subcompressae, 1-lin. longae, et latae.

---

† 3. *N.* SYLVESTER. *Dec. s. nat. 2. p. 190 — Guss. pr. 2. p. 233.*
N. siliquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis lanceolatis serratis.
Sisymbrium sylvestre. *Lin. sp. pl. 916 — Ucria H. Pan. p. 276.*
In ruderatis (*Ucria*).

CARDAMINE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1088.

Cal. subpatens, basi aequalis. *Siliq.* linearis, compressa; valvis planis, enerviis, elastice dissilientibus, et demum a basi ad apicem revolutis. *Styl.* brevis, aut nullus. *Sem.* 1-serialia, compressa, subimmarginata. (*Herbae* perennes, annuaeque: *folia* pinnata: *flores* in siculis albi: *cotyl.* accumbentes).

1. *C.* HIRSUTA. *Lin. sp. pl. 915 — Biv. cent. 1. p. 22 — Presl fl. sic. 1. p. 52 — Guss. pr. 2. p. 233.*
C. siliquis erectis glabris, stylo brevissimo obtuso, petalis spathulato-linearibus (parvis) calyce longioribus, foliis pinnatis cauleque erecto solido hirsutiusculis glabratisve, foliolis subdentatis, radicalium suborbiculatis, superiorium oblongis lanceolatis linearibusve.
C. pratensis. *Ucria H. Pan. p. 275,* non *Lin.* ex loco? — Nasturtium pratense, folio rotundiore, flore majori. *Cup. H. Cath. p. 151,* ex loco et nomine vernaculo.
Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 45*, et *Reich. cent. 12. f. 4304.* optimae — *Scop. carn. ed. 2. vol. 2. t. 38,* mediocris — C. sylvestris, minor, italica. *Barr. ic. 455.*
In umbrosis humidis cultis vel herbosis, in sylvaticis, ad muros, ad sepes, et ad viarum margines ubique in Sicilia = et in *Felicuri, Saline, Lipari, Favignana, Maretimo, Levanzo, Pantellaria.* Januario, Aprili. ⊙
Caules 5-12-pollicares, simplices, ramosive: *folia* uti caules nonnisi pilis paucissimis hinc inde vestita; *foliolo* terminali in radicalibus

duplo majore, subcordato et aliquando trilobo : *petioli* manifeste ciliati : *pedicelli* erecti, 2-5-lineares : *flores* albi, parvi, apud nos saepius hexandri ac tetradynamici : *siliquae* 6-12-pollicares, $\frac{1}{2}$ lin. latae, semper glabrae : *semina* compressa, utrinque fere truncata.

2. *C. uliginosa. Biebr. fl. taur. cauc. 3. p. 438 — Dec. s. nat. 2. p. 256.*

C. glaberrima, siliquis oblique erectis, stylo brevissimo, stigmate subcapitato, petalis oblongis (albis) calyce longioribus (antheris albido-luteis,) foliis pinnatis, foliolis subpetiolatis, radicalium suborbiculatis integris, superiorum oblongis subdentatis, extimo cuneato, caule basi passim stolonifero.

C. dentata. *Guss. pr. 2. p. 234* — C. amara. *Presl fl. sic. 1. p. 52*, et *Ucria H. Pan. p. 275*, non *Lin.* ex loco.

Ic. Draba, Marrubii aquatici foliis, floribus albis. *Cup. panph. 2. t. 47* — Hesperis alba, Marrubii aquatici foliis. *Bon. 1. 54*, male a *Preslio* sub sua *Barbarea sicula* relata.

In uliginosis montosis apricis, vel umbrosis (in quibus vero gracilior); *Polizzi nel bosco delle Nocelle (Presl); Messina alla Casazza del Re (Arrosto); Boschi di Caronia, di Capizzi, di Militello, di Francavilla, Monte Scuderi.*

Aprili, Julio. ♃

Caules non semper basi stoloniferi, 1-1-$\frac{1}{2}$ pied. alti, solidi, aut vix fistulosi, simplices, vel corymboso-ramosi : *sepala* albida : *pedicelli* semipollicares, et ultra : *petala* alba, integra, 2-3 lin. longa : *siliquae* ut in praecedente, sed ob pedicellos patentiores a racemorum axi distantes, *stylo* non acuto, sed obtuso, ac ipsis paullo angustiore terminatae : *semina* rufescentia, submarginata, utrinque fere truncata.

Habitus *C. amarae*, sed robustior, et antherae non purpureae, nec stigma acutum ut in illa — A *C. dentata* pro qua habui, ex speciminibus exoticis communicatis mihi diversa visa est — Denique ab ipsa C. *uliginosae* descriptione, uti jam dixi, recedit foliis vix angulato-dentatis; hinc planta adhuc dubia, et ulterius observanda.

3. *C. glauca. Spr. s. veg. 2. p. 888 — Dec. s. nat. 2. p. 266 — Presl fl. sic. 1. p. 53 — Guss. pr. 2. p. 235.*

C. glaucescens glaberrima, siliquis erectis secundis, stylo tenui teretiusculo, stigmate obtuso, petalis calyce majoribus (albis), foliis pinnatis, foliolis oblongis obovatisque, terminali trilobo, caule erecto vel patule ramoso.

C. thalictroides. *Biv. cent. 2. p. 16*, et *Presl fl. sic. 1. p. 52*, non *All.* ex loco!

Ic. *Deless. ic. selec. 2. t. 31.*

In arenosis elatioribus montosis; *Etna*; sed prope *Messina*, ubi ex *Presl*, non vidi.

Junio, Julio. ♃

Radix multiceps, et in arenosis saepe ad collum suffrutescens, unde planta subcaespitosa : *caules* in fertilibus diffusi, et semipedales, in sterilibus recti, parce ramosi, pollicares : *folia* carnosiuscula, subtus saepe rubentia; foliolis inferiorum obovatis, integris 4-6; terminali duplo majore, 3-lin. lato ac longo : *racemi* $\frac{1}{2}$-1-pollicares : *pedicelli* erectiusculi, 2-4 lin. longi, ascendentes : *flores* fere magnitudine sequentis; *antheris* albidis : *siliquae* confertae, fere lin. latae, ac pollicem longae, *stylo* tenuissimo lin. longo terminatae : *funiculi* umbilicales compressi, sed vix alati; et inde pro hoc charactere inter *Cardaminem* et *Pteroneurum* recentiorum media.

Icon *Deless.* non optima, quia siliquae nimis distantes, non secundae, habitus plantae robustior, et a forma magis obvia nonnihil alienus — *C. carnosa Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. 2. t. 129,* nunc *Pteroneurum carnosum*, *Dec. syst. nat. 2. p. 270,* habitu, foliis, floribus, et siliquis convenit; sed foliolis omnibus integris, siliquis pubescentibus, et stylo brevissimo, (ex ic. *Reich. cent. 12. f. 4512*) planta hungarica a nostra est omnino aliena, secus ac opinatur Cl. *Trevir.* in *act. nat. cur. 18. p. 191*, ex *Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 241*— Denique *C. maritima Portens. pl. dalm. t. 11*, ab hac nostra absque ullo dubio distincta, habitu, foliis, et quod potissimum loco natali; siquidem haec nostra nec in Calabria nec in Sicilia in demissis maritimis unquam occurrit.

4. *C.* GRAECA. *Lin. sp pl. 915*, excluso synonymo *Bocc. mus. t. 116* — *Guss. pr. 2. p. 236.*

C. siliquis late lineari-lanceolatis erectis glabris secundis, stylo ancipiti obtusiusculo, foliis pinnatis glabris, foliolis obovato-cuneiformibus dentato-lobatis incisisque subpetiolatis subaequalibus, caule ramoso glabriusculo.

Pteroneurum graecum. *Dec. syst. nat. 2. p. 270* — *Reich. cent. 4. p. 69* — *Presl fl. sic. 1. p. 53,* excluso synonymo *Bocc. mus. l. c.*

Ic. *Lam. ill. t. 562. f. 2* — *Reich. l. c. f. 581*, et *582*, (sed, in hac siliquae pubescentes) et *cent. 12. f. 4509* — Nasturtium sylvestre, siliquosum, pinnato folio, Fumariae divisura, Sio minimo Alpini affinis. *Cup. panph. 1. t. 209* — C. sicula, foliis Fumariae. *Bon. t. 57* — Sio minimo Prosperi Alpini affinis, siliquis latis. *Bocc. sic. t. 44*, et *45.*

In umbrosis sylvaticis montosis; *Sagana*, *Busambra*, *Madonie*, *Etna*, *Mandanici*, *Boschi di Valdemone*: *Monte Gebbia presso Palazzo Adriano* (*Gasparrini*).

Martio, Aprili. ☉

Caules erecti, palmares, vel pedales, saepe rubentes; *ramis* erectis vel patentibus, glabriusculis: *folia* tenue membranacea, non ut in antecedente crassiuscula, aetate demum in apricis rubentia: *racemi* 1-2-pollicares: *pedicelli* ascendentes: *flores* albi; *petalis* calyce duplo longioribus: *siliquae* patentes, 2-3-lin. latae, 1-1½ poll. longae, semper in Sicilia glabrae, 2-6-spermae, apice sensim in stylum attenuatae: *semina* rufescentia, ala angustissima concolore marginata, fere utrinque truncata: *funiculi* umbilicales compressi, alati.

ARABIS.

Dec. syst. nat. 2. p. 213 — *Endl. gen. n. 4854.*

Cal. erectus, basi aequalis, aut gibbus. *Stam.* libera, edentula. *Siliq.* anguste linearis, stigmate subsessili terminata; valvis planis, nervosis, aut venosis. *Sem.* 1-serialia, ovalia vel orbicularia, compressa. (*Herbae* perennes, aut annuae, pilis simplicibus ramosisve plus minus hirsuto-scabrae: *folia* radicalia rosulata, integra, vel dentata: *flores* albi, aut rosei: *cotyl.* planae, accumbentes).

** Seminibus haud marginatis.*

1\. *A. AURICULATA. Lam. dict. enc. 1. p. 219 — Dec. s. nat. 2. p. 220 — Spr. s. veg. 3. p. 889 — Guss. pr. 2. p. 239.*

A. siliquis erecto-patulis, petalis calyce subduplo longioribus cuneato-linearibus, pedicellis vix calyce longioribus, foliis integris vel subdentatis ovalibus cauleque subramoso erecto subflexuoso pube ramosa hirsutis, inferioribus in petiolum attenuatis, caulinis obtuse cordato-auriculatis amplexicaulibus.

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 43 — Reich. cent. 12. f. 4334* — A. recta. *Vill. delph. 3. t. 37.*

In herbosis, et muscosis rupibus montosis: *Busambra*, *Madonie*. Aprili, Majo. ⊙

Caules graciles, ut plurimum simplices, una cum racemo bipollicares, aut semipedales, subflexuosi: *folia* parva, 3-4 lin. lata, 4-6 lin. longa, saepius integra; caulina aliquando acutiuscula: *pedicelli* siliquis aequilati, vix 2 lin. longi: *petala* alba, erecta, cuneato-linearia, non obovato-cuneata, ut in icone *Sturmii*: *silique* graciles, fere pollicares, stigmate integro apiculatae, quae glabrae ut ex *Dec.*, aut pubescentes, ut ex *Baum. fl. trans. 2. p. 267*: *semina* oblonga.

Variat siliquis fere adpressis — Affinis *A. saxatili*, a qua uti recte monet Cl. *Dec. l. c.* pedicellis 5-6 lin. longis, siliquis fere 2-pollicaribus ac patentioribus recedit — Varietatem siliquis pubescentibus nullo modo a specie diversam video.

2\. *A. VERNA. Dec. s. nat. 2. p. 215 — Presl fl. sic. 1. p. 47 — Guss. pr. 2. p. 237.*

A. siliquis stigmate brevi subemarginato terminatis, pedunculis calyce hirsuto brevioribus, foliis pube ramosa hirsutis dentato-serratis, radicalibus oblongis vel oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis, caulinis cordatis amplexicaulibus, caule erecto.

Hesperis verna. *Lin. sp. pl. 928 — Ucria H. Pan. p. 279 — Biv. cent. 1. p. 42.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 641 — Reich. cent. 12. f. 4321* ! — Draba alpina, minor, purpurea, folio subrotundo, aspere serrato. *Cup. H. Cath. p. 66*, et *panph. 2. t. 243 — Bon. t. 64* — Leucojum purpureum, Bellidis folio. *Barr. ic. 875*, et — L. minus, rotundifolium, flore purpureo. *Barr. ic. 876.*

In herbosis apricis montosis; *Palermo al Caputo*, *a Monte Cuccio*, *Sagana*, *Busambra*, *Pizzuta*, *Madonie*, *Monte di Cammarata*, *di Trapani*, *Nicosia*, *Mistretta*, *Chiaromonte*, *Itala*, *Fiume di Nisi*: *Palazzuolo*, *e Buscemi* (*Kamphovener*); *Palagonia*, *Militello* (*Heldr.*); nec non in demissioribus; *Scicli*, *Modica*, *Spaccaforno*, *Ragusa*, *Cassaro* — et in *Maretimo*.

Martio, Aprili. ⊙

Caules simplices, vel ramosi, basi hispido-villosi, superne saepe rubentes, glabrati, 2-12-pollicares: *folia* laete virentia, fere omnia radicalia, caulina remota, valde minora: *racemi* corymbosi, demum elongati: *petala* purpurea, vix lin. longa; ungue albido: *siliquae* glabrae, erectae, cum *pedicello* continuae, 1-2-pollicares, vix compressae, *stylo* brevissimo aequilatae, fere distichae: *semina* oblonga, rufescentia: *pili* calycis et foliorum non semper tripartiti, sed ut plurimum furcati, nonnullis simplicibus intermixtis in eadem planta, caulini vero fere omnes simplices.

3. *A.* ALBIDA. *Stev. cat. H. Gor. an. 1812. p. 15 — Dec. s. nat. 2. p. 217 — Spr. s. veg. 2. p. 899*, an cum synonymis? — *Presl fl. sic. 1. p. 47 — Guss. pr. 2. p. 238.*

A. siliquis erectiusculis glabris, petalis calyce duplo triploque longioribus patentibus, foliis dentatis cauleque ascendente pube molli ramosa cano-villosis subtomentosis, radicalibus oblongo-spatulatis, caulinis amplexicaulibus obtuse cordato-auriculatis.

A. alpina. *Biv. cent. 1. p. 19*, exclusis synonymis, praeter *Cup.* et *Bon.* — Draba alba, siliquosa. *Cup. H. Cath. p. 66*, et *supp. alt. p. 26.*

Ic. *Jacq. fil. ecl. 1. t. 71*! — A. caucasica. *Schrank H. Mon. t. 24* — Drabae secundae Clusii icon. *Cup. panph. 1. t. 106*, et — D. secundae Clusii exactior icon. *Cup. l. c. 2. t. 229* — Leucojum vernum, perenne, album, majus. *Bon. t. 65.*

In herbidis, et saxosis umbrosis montosis ubique in Sicilia.

Martio, Majo. ♃

Caules ascendentes, palmares, vel pedales, basi densius villosi: *folia* omnino albida, vel ex albido-virentia; caulina superiora basi integra, dentibus acutis vel obtusiusculis: *petala* alba, illis *A. alpinae* majora, limbo obovato: *pedicelli* pilis patentibus pubescentes, demum glabriusculi, calycibus longiores: *siliquae* 4-6-lineares, lin. latae, nitide virentes, sensim in stylum brevissimum compressum attenuatae; *stigmate* subretuso: *semina* suborbiculata, margine angustissimo concolore cincta, et inde inter hanc et sequentem sectionem species media.

An *A. alpina Presl*, quem confer infra, etiam ad hanc spectat? nam in loco a *Preslio* notato nonnisi hanc vidi.

4. *A.* HIRSUTA. *Scop. carn. ed. 2. vol. 2. p. 30 — Guss. pr. 2. p. 239.*

A. siliquis strictis glabris, stigmate obtuso sessili, petalis spathulatis erecto-patulis, foliis integris dentatisve cauleque simplici virgato pube ramosa vel simplice hirsutis, radicalibus obovato-oblongis in petiolum attenuatis obtusis, caulinis amplexicaulibus sessilibus oblongo-linearibus acutiusculis.

Turritis hirsuta. *Ucria H. Pan. p. 279*, non *Lin.* ex loco — Turrita Clusii. *Cast. H. Mess. p. 23.*

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 45 — Reich. cent. 12. f. 4342 — Fl. dan. 1040 — Jacq. ic. rar. 1. t. 126.*

b. sagittata; foliis cordato-sagittatis, auriculis rotundatis.

Turritis sagittata. *Bertol. amoen. it. p. 165 — Presl fl. sic. 1. p. 48.*, et *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 680.*

Ic. *Sturm l. c. — Reich. cent. 12. f. 4343.*

In umbrosis, ad muros, vel in collibus ac rupibus calcareis demissis, ac montosis; var. *b. Ferla, Cassaro.*

Aprili, Majo. ♃

Folia radicalia integra vel dentata, 1-2 poll. longa, 3-10 lin. lata, punctis prominulis scabra: *caules* 1-1-½ pol., erecti, vel basi ascendentes: *racemi* simplices, et in fertilibus aliquando adpresse ramosi: *pedicelli* calycibus aequales, stricti, siliqua parum graciliores: *sepala* oblongo-linearia, virentia, margine albida: *petala* alba, calyce semel longiora: *siliquae* numerosae, confertae, 1-2-pollicares, glaberrimae, lin. latae: *semina* elliptico-oblonga, rufescentia, integra, non crenulata, uti ex *Scop. l. c.*, margine membranaceo angustissimo deorsum latiore circumdata.

Varietas *b.* a specie non dirimenda; equidem in iisdem plantis folia sagittata, et basi tantum rotundata vidi, uti pili simplices ac ramosi.

** *Semina ala membranacea cincta.*

5. *A. longisiliqua. Presl del. prag. p. 16*, et *fl. sic. 1. p. 30 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 242 — Guss. p. 2. p. 241.*

A. siliquis erectis adpressis subsecundis, stigmate obtuso sessili, petalis oblongo-cuneatis erecto-patentibus, foliis subdentatis cauleque ascendente simplici pube ramosa hirsutis, radicalibus oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis, caulinis amplexicaulibus sessilibus oblongo-linearibus obtusis.

A. foliis obtusis pube furcata canescentibus, radicalibus oblongo-lanceolatis dentatis, caulinis ovato-lanceolatis sessilibus integris, pedicellis adpressis siliqua multoties brevioribus. *Presl l. c.* — et *A. purpurascens*, foliis obtusis pilis furcatis scabris, radicalibus petiolatis lanceolato-oblongis sinuato-dentatis, caulinis sessilibus lanceolatis dentatis, pedicellis calyce longioribus, siliquis erectis secundis. *Presl l. c ?* — Draba siliquosa, hispida, foliis crassis, circa radicem Bellidis, flore ex purpureo-albo. *Cup. H. Cath. p. 67*, et — D. umbellata, foliosa, floribus rubentibus. *Cup. l. c. supp. alt. p. 26 ?* — Draba siliquosa, hispida, foliis crassis, circa radicem Bellidis, flore ex purpureo-albo. *Cup. H. Cath. p. 67.*

Ic. Draba siliquosa, purpurea, hispida, foliis circa radicem Bellidis. *Cup. panph. 1. t. 125* — Hesperis siliquosa, hirsuta, foliis Bellidis, floribus purpureo-albis. *Bon. t. 67.*

In herbidis subumbrosis montosis; *Monte Cuccio*, *Sagana sopra Partinico*, *Monti di Carini*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Madonie.*

Aprili, Majo. ♃

Caules pedales, et ultra: *folia* sat raro sinuato-dentata, plus minus canescentia, vel omnino virentia, rotundata aut obtusiuscula: *pedicelli* vix calyce longiores: *flores* purpurei; *petalis* integris, vix lin. 1-½ latis, *sepala* ex viridi-purpurascentia margine albida duplo superantibus: *siliquae* glabrae, compressae, 2 poll. longae

Habitus A. hirsutae, sed petala purpurea ac duplo fere majora, et pubescentia diversa: sequenti quoque proxima, a qua stigmate sessili obtuso potissimum distincta — *A. longisiliquam* et *A. purpurascentem Presl*, a Cl. *Spr. l. c.*, jam in unam speciem conjunctas, ejusdem plantae varietates esse mihi quoque visum est.

6. *A. collina. Ten. fl. nap. prodr. p. 39 — Spr. s. veg. 2. p. 893 — Presl fl. sic. 1. p. 31 — Dec. s. nat. 2. p. 241 — Guss. pr. 2. p. 242.*

A. siliquis erectis subsecundis, stylo brevi, stigmate acutiusculo, petalorum limbo obovato (non emarginato) patente, foliis pube stellata canescentibus, radicalibus oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis integris vel sinuato-dentatis, caulinis sessilibus lineari-oblongis subintegris, caule ascendente.

Ic. *Ten. fl. neap. t. 164. f. 2* — Draba siliquosa, hispida, Bellidis folio inciso, flore albo. *Cup. panph. 2. t. 25 ?* — Hesperis siliquosa, hirsuta, foliis Bellidis incisis, floribus albis. *Bon. t. 66.*

b. purpurascens; caule magis folioso, foliis omnibus profundius dentatis, floribus ex albo-purpurascentibus.

Ic. *Ten. l. c. f. 3* — Draba siliquosa, hispida, foliis Bellidis, flore ex purpureo-albo. *Cup. panph. 3. t. 48 ?*

In calcareis, aut arenosis umbrosis montosis, vel submontosis; *Palermo a S. Martino*, *Carini*, *Piana de' Greci*, *S. Giuseppe*, *Corleone*, *Busambra*, *Madonie*, *Monte di Cammerata*, *Monte Scu-*

deri, *Castrogiovanni*, *Etna al Milo*, *Nicosia*, *Troina*, *Mandanici*, *Contado di Modica*; etc. Varietas. *b*. passim cum specie. Februario, Aprili. ♃

Caules non bipollicares, uti ex *Presl l. c.*, sed saepius pedales. *folia* canescentia, vel demum virentia; *caulina* saepius viridi-glaucescentia: *racemi* nubiles nutantes, sub anthesi densi, demum laxi: *sepala* oblongo-lanceolata, obtusa, virentia, glabra: *pedicelli* glaberrimi, calyce sublongiores: *flores* albi in *a.*; *petalis* calyce duplo majoribus: *siliquae* subsecundae, compressae, glabrae, longitudine praecedentis, sed stylo terminatae; qui lin. longus, et acutus, at omnino obliteratus in illa: *semina* compressa, fere ovalia, rufescentia, ala concolore latiuscula circumdata.

Varietas *b*. caule robustiore, foliis caulinis confertioribus et magis dentatis, floribusque purpureis differt ab *a.*; tamen ab *A. rosea Dec.*, quae prope Neapolim (*Vesuvio*, *Castellammare*) provenit omnino aliena est — Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 152* hanc cum! ad *A. muralem Bertol.* trahit — Icones *Cup.* et *Bon.* cum dubio citavi, quia in illis caulis nimis erectus, et habitus parum alienus.

7. *A. Turrita. Lin. sp. pl. 930 — Ucria H.Pan. p.279 — Presl fl.sic. 1. p. 49 — Guss. pr. 2. p. 243.*

A. siliquis secundis decurvis pendulis margine incrassatis, stylo brevi, petalis (ochroleucis) erecto-patentibus oblongo-linearibus, foliis cauleque simplici pubescentibus, radicalibus obovato-oblongis in petiolum attenuatis sinuato-dentatis, caulinis cordato-amplexicaulibus denticulatis ovato-lanceolatis acutis.

Ic. *Jacq. austr. t. 11 — Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 45 — Reich. cent. 12. f. 4245* — Turritis major Plateau. *Clus. hist. 2. p. 126.*

In sylvaticis, et ad sepes umbrosas in montosis; *Boschi di Valdemone*, *Etna al Milo*, *a Bronte ec.*, *Boschi del Cassaro*, *e della Ferla*: *monte delle Rose*, *e monte Caccaci* (*Gasparrini*).

Majo, Junio. ♃

Caules erecti, 1-3-pedales: *folia* radicalia juniora pube ramosa molli subcanescentia; caulina fere glabrata: *pedicelli* 2-3 lin. longi, calycibus subaequales: *flores* parvi: *siliquae* enerviae, compressae, pubescentes, 4-5-poll. longae.

---

† 8. *A. madonia. Presl del. prag. p. 15*, et *fl. sic. 1. p. 49 — Guss. pr. 2. p. 244.*

A. foliis amplexicaulibus oblongo-lanceolatis dentatis ciliatis acutis, pedicellis calyce brevioribus, siliquis erectis (seminibus marginatis).

Ic. Eruca sylvestris, minima, Bellidis folio. *Cup. panph. 2. t. 254 — Bon. t. 89.*

In saxosis apricis cacuminis montis *Scalamadaggio*, Nebrodum.

Julio. ♃

Herba glabra: *radix* lignosa, perpendicularis, aut obliqua: *caulis* teres, erectus, simplicissimus, 3 poll. longus, breviorve: *folia* glabra, ciliata; radicalia circa collum radicis aggregata, oblongo-lanceolata, in petiolum latiusculum attenuata, acutiuscula, dentata; caulina remota, oblongo-lanceolata, acuminata, cordato-amplexicaulia: *racemus* pauciflorus: *pedicelli* erecti, 1 lin. longi: *siliquae* 2-pollicares, erectae, sublaterales, planae; valvis nervosis; stigmate integro (*Presl*).

Icones *Cup.* et *Bon.* superius citatas potius ad *Diplotaxidis* speciem pertinere puto.

† 9. *A. ALPINA*. *Lin. sp. pl.* 928 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 47.
A. foliis oblongo-lanceolatis acutis pluridentatis pube ramosa villosis, radicalibus subpetiolatis, caulinis cordato-amplexicaulibus, pedicellis calyce glabriusculo duplo longioribus.
Ic. *Fl. dan. t.* 62 — *Lam. ill. gen. t.* 565. *f.* 1 — Draba II. *Clus. hist.* 2. *p.* 125.
Habitat in rupibus humidiusculis in regione *Fagi* ad terminem inferiorem; *Madonie* (*Presl*).
Majo, Junio. ♃
Caulis ascendens, basi ramosus: *petala* alba, calycem aequantia, aut parum longiora: *siliquae* stylo brevissimo siliqua multo angustiore apiculatae; *stigmate* integro (*Presl*).

† TURRITIS.

Gaert. de fruct. 2. *p.* 297 — *Endl. gen. n.* 4852.

Cal. laxus. *Pet.* limbo oblongo. *Siliq.* linearis, stricta; valvis planis, nervosis. *Sem.* in quoque loculo 2-serialia. (*Herba* erecta, junior interdum scabra: *folia* caulina amplexicaulia, subsagittata; *flores* albi: *cotyl.* planae, accumbentes).
† 1. *T. GLABRA*. *Lin. sp. pl.* 930 — *Ucria H. Pan. p.* 279 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 46 — *Guss. pr.* 2. *p.* 245.
T. foliis radicalibus dentatis pilosis, caulinis amplexicaulibus integerrimis glabris, siliquis strictissimis pedicello sextuplo longioribus.
Ic. *Lam. ill. gen. t.* 563. *f.* 4 — *Fl. dan.* 809 — Turrita vulgatior. *Clus. hist.* 2. *p.* 126.
In pascuis apricis dumosis regionis collinae; *Palermo al Caputo* (*Presl*); *Cimina* (*Ucria*).
Aprili, Majo. ☉ (*Presl*).

MATTHIOLA.

R. Brown. in *H. Kew. ed.* 2. *v.* 4. *p.* 119 — *Endl. gen. n.* 4845.

Cal. erectus, sepalis duobus basi saccatis. *Siliq.* teres, vel compressa, linearis. *Stig.* sessile, 2-lobum; lobis conniventibus, dorso incrassatis, vel cornigeris. *Sem.* 1-serialia, suborbiculata aut elliptica, compressa. (*Suffrutices*, vel herbae, saepius tomento albido-stellato tectae: *folia* integra, aut sinuato-pinnatifida: *flores* plus minus purpurascentes, in racemis terminalibus: *cotyl.* accumbentes).
1. *M. UNDULATA*. *Tin. cat. Hort. Reg. Pan. an.* 1827. *p.* 279 — *Guss. pr.* 2. *p.* 247.
M. glaberrima, siliquis eglandulosis compressis, foliis lineari-lanceolatis undulatis recurvis rectisve integris vel inaequaliter dentato-sinuatis, caule suffruticoso erecto ramoso.
Leucojum saxatile, foliis viridibus, multum longis, purpureo flore, molleculo, odorulo. *Cup. H. Cath. p.* 210.
Ic. Leucojum saxatile, foliis viridibus, multum longis, purpureo flore. *Cup. panph.* 2. *t.* 204.
In rupibus calcareis submontosis maritimis; *Monte Peregrino*, *Bagheria a Catalfano*, *Sferracavallo*, *Carini*, *Cinisi*.
Martio, Aprili. ♄

Caules sequentis graciliores : *folia* saepius angustiora, fere canaliculata, intense virentia , 2-4 lin. lata, utrinque angustata , 1-3-poll. longa : *pedicelli* ut in praecedente , sed racemus brevior : *flores* purpureo-violacei.

Affinis *M. glabrae* ; a qua differt , habitu , foliis angustioribus , ac acutioribus , et fere uti *M. rupestris* a *M. incana.*

2. *M.* RUPESTRIS. *Dec. s. nat. 2. p. 714 — Guss. pr. 2. p. 246.*

M. siliquis subcylindricis tomentosis eglandulosis , stigmatibus obtusis incrassatis (saepe dorso breviter cornigeris), foliis lanceolatis utrinque acutis integerrimis incano-virentibus cauleque erecto ramoso basi suffruticoso subtomentosis.

Hesperis rupestris. *Raf. spec. delle scien. n. 2. p. 46.*

Ic. Leucojum sylvestre , incanum, flore in purpura coeruleo. *Cup. panph. 2. t. 6.*

In rupibus calcareis, aut vulcanicis submaritimis ; *Palermo al Caputo , a monte Gallo , a Monte Peregrino , Bagheria , Termini , Carini , Castellammare , Sicilia meridionale , Catania* = et in *Favignana , Maretimo , Isole Eolie.*

Januario , Aprili. ♄

Habitus omnino sequentis ; sed *folia* utrinque acuta : *tomentum* incano-virescens : *flores* purpurascentes , aliquando albo-variegati : *siliquae* longiores (4-5-pollicares), aliquando subarcuatae : *stigmata* dorso saepius cornigera : *semina* vero in utrisque conformia.

M. incana, Presl fl. sic. 1. p. 59, ex loco, et ex descriptione siliquarum (non vero foliorum) ad hanc speciem potius spectat.

3. *M.* INCANA. *Dec. s. nat. 2. p. 463 — Guss. pr. 2. 246.*

M. siliquis cylindricis demum compressis tomentosis eglandulosis , stigmatibus obtusis incrassatis (non cornigeris), foliis lanceolatis obtusis integris tomentoso-incanis , caule basi suffruticoso erecto ramoso.

Cheiranthus incanus. *Lin. sp. pl. 924 — Ucria H. Pan. p. 278* — Leucojum incanum, majus. *Cup. H. Cath. p. 109* — L. purpureum. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4354—Sabb. hort. 4. t. 26* — Leucojum album, et purpureum. *Matth. comm. 2. p. 228.*

b. sinuatifolia , foliis inferioribus sinuato-dentatis.

In rupibus Siciliae septentrionalis ; *da Tusa a Milazzo* ; sed prope Panormum , ubi ex *Presl* , non vidi = et in rupibus vulcanicis ; *Ustica, Pantellaria* ; var. *b. Stromboli, Basiluzzo, Dattolo, Lipari.*

Januario , Aprili. ♄

Caules ½-1 ½ pedales , cicatrisati ; ramis floriferis plus minus confertis, et elongatis : *folia* in *a.* magis minusve undulata , sat raro hinc inde obsolete dentata : *pedicelli* ut in praecedente erecto-patentes, 6-12-lineares : *flores* purpurascentes : *siliquae* immaturae cylindricae , sed jam perfectae compressae , 2-3-pollicares — In varietate *b.* , *caules* fruticosi , palmares , cicatrisati, ramosi ; *ramis* brevibus, patentibus : *folia* conferta, fere ut in *M. fenestrali*, sed dense tomentoso-incana , et saepius non solum sinuato-dentata, sed et sinuato-pinnatifida , illa *M. sinuatae* aemulantia : *siliquae* eglandulosae , non muricatae , pedicellatae , erectae , 1-½ 2-pollicares ; juniores non ut in specie subcylindricae, sed compressae et velutinae.

Tam in speciminibus varietatis *a.*, quae in *Pantellaria* collegi, quam in illis var. *b.* ex *Basiluzzo* pedicellos et saepe etiam racemorum axim glandulis stipitatis sparsis tomento intermixtis obsitos vidi, sed habitus et reliqui characteres similes sunt.

4. *M. sinuata. Dec. s. nat. 2. p. 167 — Presl fl. sic. 1. p. 40 — Guss. pr. 2. p. 247.*

M. siliquis subcompressis glanduloso-muricatis tomentosis, foliis oblongo-linearibus obtusis canescentibus, inferioribus sinuatis cauleque erectiusculo herbaceo ramoso tomentosis.

Cheiranthus sinuatus. *Lin. sp. pl. 926* — Leucojum maritimum, purpureum, sinuato folio. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 640 — Reich. cent. 12. f. 4350* — Leucojum marinum. *Gesn. op. ed. Schmied. p. 122. t. 13. f. 111. A. D* — L. maritimum, magnum, latifolium. *Bauh. hist. 2. p. 876,* quoad folia radicalia bona.

b. glabrata; siliquis caule pedicellisque glabris, tamen glanduloso-muricatis.

In arenosis maritimis; var. *a. Trapani, Catania, Agosta (Presl)* = et in *Pantellaria*: var. *b. nella marina da Tusa a Vittoria per la parte di Capopassaro.*

Martio, Junio. ♃

Varietatem *a.* adhuc in Sicilia non vidi, sed in *Pantellaria* collegi — In varietate *b. folia* magis albicantia; *tomentum* densius, et *petala* latiora, quam in speciminibus neapolitanis ac cossyrensibus varietatis *a.*: *pedicelli* non incrassati, 2-3-lin. nunquam excedentes: *flores* pallide purpurei, vespere odori: *siliquae* 2-pollicares, saepe apice attenuatae ac steriles: *glandulae* sessiles, vel breviter pedicellatae, globosae, sparsae.

5. *M. tristis. Dec. s. nat. 2. p. 172 — Presl fl. sic. 1. p. 41 — Guss. pr. 2. p. 248.*

M. siliquis teretiusculis eglandulosis tomentosis, stigmatibus dorso gibbis, petalis linearibus subintegris cauleque basi suffruticoso ramoso erecto tomentoso-canis.

Cheiranthus tristis. *Lin. sp. pl. 923.*

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 22* — Leucojum incanum, rupale, purpureum, angusto folio dentato, florum petalis cripis. *Cup. H. Cath. p. 110*, et *panph. 3. t. 62* — L. minus, Lavandulae folio, obsoleto flore, angustifolium. *Bocc. mus. t. 111 — Barr. ic. 803.*

b. foliis dentato-pinnatifidis.

Cheiranthus tristis. *Jan cat.* ex specim.

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4348*, sed flores in nostro minime luteo-virescentes.

c. virescens; foliis cauleque virentibus glabratis, foliis dentatis.

Ic. Leucojum purpureum, candidissimum, folio Lavandulae dentato. *Cup. panph. 1. t. 33 ?*

In rupibus calcareis, vel in collibus apricis marnaceis; *Priolo, S. Catterina, Villarosa*; var. *b. Sagana, S. Martino, S. Anna, Monregale, Carini, Parco*: var. *c. lungo la strada da Carini a Sagana.*

Martio, Junio. ♄

Specimina herbarii *Lin.* cum varietate *c.*; et illa herb. *Dec.* cum var. *b.* bene quadrant — M. varia, *Reich. cent. 12. f. 4349,* cum var. *b.* quoad folia convenit — Confer sequentem.

6. *M. coronopifolia. Dec. s. nat. 2. p. 173 — Presl fl. sic. 1. p. 41 — Guss. pr. 2. p. 249.*

M. siliquis teretiusculis eglandulosis tomentosis breviter tricuspidatis, petalis lineari-oblongis obtusis subundulatis, foliis linearibus dentato-pinnatifidis cauleque basi suffruticoso ramoso erecto tomentoso-canis.

Cheiranthus coronopifolius. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 25* — Leucojum crucigerum, coronopifolio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 637* — Leucojum montanum, crucigerum, Coronopi-

folio. *Bocc. mus. t. 111. f. 1-4* — L. minus, purpureum, angustifolium, longiori et breviori folio, obsoleto flore. *Barr. ic. 999.*

b. integrifolia; siliquarum cuspidibus incurvis stigmate sublongioribus (lin. longis), foliis integris vel subdentatis.

Cheiranthus affinis. *Jan cat. p. 10.* ex specim. — C. tristis. *Ucria H. Pan. p. 278*, ex loco — M. crucigera. *Dec. s. nat. 2. p. 177!*

Ic. Leucojum minus, fruticans, purpureum, montanum, crucigerum. *Bocc. mus. t. 111.*

c. bicornis; siliquarum cuspidibus elongatis incurvis incrassatis stigmate longioribus, siliquis pedicellis et racemorum axi aliquando glandulis stipitatis sparsis tectis, foliis sinuato-dentatis.

Cheiranthus bicornis. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 26?*

In rupibus calcareis submaritimis, vel montosis: var. *a. Bagheria, Parco, Cattolica*: var. *b.* copiose a *Caltanissetta, Giuliana, Castrogiovanni, Priolo, Madonie*: var. *c. Madonie.*

Majo, Junio. ♄

Tam huic, quam praecedenti speciei characteres sequentes communes sunt; *tomentum* plus minus incanum, densum, et longum: *caules* basi suffruticosi, ramosi, caespitosi; *cauliculi* vero floriferi annotini, simplices vel ramosi, florum racemis terminati, palmares vel pedales, erecti aut ascendentes: *folia* linearia, 1-3 lin. lata, 1-3 poll. longa, in petiolum canaliculatum attenuata, integerrima, hinc inde obtuse dentata, vel dentato-pinnatifida, plana aut canaliculata; ramulorum juniorum in axillis fasciculata: *pedicelli* breves, vix lineam longi, crassi, fere latitudinem siliquae aequantes: *sepala* 4 lin. longa, obtusa, tomentosa, aliquando apicem versus purpureo-colorata, margine plus minus scariosa, lineari-canaliculata, obtusa vel acumine brevi patente terminata: *flores* semper vinoso-purpurei, uti ex *Bocc.*, nunquam in Sicilia sordide flavos, vel viridi-rufescentes vidi; erecti, distantes; *petalorum laminis* 1-3 lin. latis, obtusis aut emarginatis, margine undulatis vel planiusculis, 5-8 lin. longis, basi subcoalitis: *siliquae* 1-4-pollicares, erecto-patentes, teretes, rectae vel incurvae: *semina* oblonga, subemarginata, rufescentia, margine tenui dilutiore deorsum praesertim circumdata.

M. tristis a. cum *M. coronopifolia b.*, et *M. tristis b.* cum *M. coronopifolia a.*, quoad folia et habitum congruunt — *M. coronopifolia c.* quoad siliquarum descriptionem *Cheirantho bicorni* affinis, sed foliis differre videtur — Varietates *b.*, et *c.* in Nebrodibus variant (uti *M. incana*) caule, foliis, et aliquando etiam siliquis glandulis pedicellatis nitide flavidis tectis, illis *M. sinuatae* similibus; sed nullo alio charactere a specie distingui possunt: immo mea sententia *M. tristis* et *M. coronopifolia* (quoad plantas siculas) species valde affines, et forsan non dirimendae sunt; nam quoad siliquarum cuspides a stigmatibus dorso incrassatis in illa dorso cornigera itur; ita ut in iisdem locis nonnullae enumeratae varietates simul permixtae saepius occurrant — *M. coronopifolia b. hispanica, Dec. l. c.* a specie certe non differt, nam statura, es siliquarum longitudo variabiles sunt, ac praeterea siliquae nimis breves in icone Bocconiana depictae sunt — Quoad *Vaillantii* in *Bocconi* accusationem (confer *Dec. l. c.*) haud negandum illius iconem ab illa *Barr.* mutuatam, et inde vitiatam adjectis siliquis alienae plantae; sed aliunde verum est in Nebrodibus occurrere varietatem *M. coronopifoliae* foliis integris et siliquis tricuspidatis instructam, ut in icone *Bocc. muss. t. 111* repraesentantur.

7. *M.* TRICUSPIDATA. *Dec. s. nat. 2. p. 175 — Presl fl.sic. 1. p. 42 — Guss. pr. 2. p. 251.*

M. siliquis tomentosis eglandulosis tricuspidatis, cuspidibus acutis subaequalibus (floribus pallide purpureis), foliis sinuato-pinnatifidis subintegrisve cauleque erectiusculo ramoso villoso-tomentosis incanis.

Cheiranthus tricuspidatus. *Lin. sp. pl. 926— Ucria H. Pan. p. 278 —* Leucojum maritimum, foliis et siliqua hirsutis, eaque in summo apicibus donata. *Cup. H. Cath. p. 110.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 639* — Leucojum crucigerum, foliis pluribus ad nodos cinereis, seu incanis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54*, et *panph. 1. t. 144 — Raf. t. 14. f. 2* — L. crucigerum. *Camer. hort. t. 24.*

b. arcuata; siliquis recurvis, floribus ut in *a.*, vel albis, tomento densiore albidiore.

Leucojum maritimum, foliis et siliqua hirsutis eadem in summo apicibus donata, flore candido. *Cup. H. Cath. p. 110.*

In arenosis maritimis ubique; varietas *b. Palermo a Sferracavallo*, *Trapani*, *Sicilia meridionale* = et in *Panaria*, *Maretimo*, *Favignana*, *Pantellaria*: varietas floribus albis, *Girgenti*, *e Trapani all' Isola del Ronciglio.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules 2-12-pollicares, simplices aut ramosi; *ramis* erecto-patentibus, vel patulis: *folia* obtusa, oblongo-spathulata, aut oblonga, integra vel obiter obtuse dentata, vel sinuato-pinnatifida, lobulis patentibus obtusis; illa ramulorum juniorum saepe in axillis superiorum fasciculata videntur: *pedicelli* brevissimi, vix lin. longi, crassi, siliquae latitudinem aequantes: *flores* pallide purpurascentes, sat raro albi: *siliquae* rectae vel recurvae, teretes, subsessiles, in speciminibus siculis, quae habeo, omnes eglandulosae; cuspidibus lateralibus horizontalibus, saepe longioribus, plus minus crassis, $\frac{1}{2}$-2-lin. longis, at retrorsis uti ex *Dec. l. c. p. 176* nimis raro occurrunt: *semina* jam perfecta ovalia, rufescentia, utrinque convexa, altero latere margine dilutiore crassiusculo cincta: *pubescentia* vel incana, vel incano-virescens, et villoso-tomentosa.

Hesperis fasciculata, caule ramoso flexuoso, foliis fasciculatis sessilibus linearibus integris acutis incanis, siliquis subancipitibus apice 4-cuspidatis; *Raf. Specch. delle Scienz. n. 11. p. 46*, ad quam auctor iconem *Cupani* adduxit, videtur hujus speciei varietas; nam in loco a *Raf.* indicato nec amicissimus *Arrosto*, nec ego aliam speciem praeter *M. tricuspidatam* invenimus; in qua cum aliquando stigmata dehiscunt, dum siliquae jam perfectae evadunt, sic 4-cuspidatae fere in icone exhibentur, et ita illas descripsit Cl. *Raf. l. c.*

---

† 8. *M.* PATENS. *Presl fl. sic. 1. p. 40*, et *del. prag. p. 17 — Guss. pr. 2. p. 253.*

M. caule diffuso ramoso herbaceo, foliis lanceolatis integerrimis tomentoso-incanis, siliquis patentibus teretibus tomentosis muricato-glandulosis.

In arenosis maritimis; *Patti*, *Milazzo.*

Junio, Julio. ⊙

M. sinuatae affinis: *herba* pilis stellatis incano-tomentosa: *caules* 2-pedales: *rami* patentissimi: *folia* 2-poll. longa, 3-5 lin. lata, petiolata, lanceolata, obtusa, plana, integerrima: *pedicelli* 1-2 lin.

longi, patentes: *calyx* fere 4 lin. longus, incanus: *petala* vinoso-purpurea: *siliquae* 3-poll. longae, 1 ½ lin. latae, rectae, versus apicem glandulis sparsis pedicellatis minutis scabrae, *stigmatibus* crassis acutiusculis erectis terminatae (*Presl*).

CHEIRANTHUS.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 118* — *Endl. gen. n. 4848.*

Cal. clausus, sepalis duobus oppositis basi saccatis. *Siliq.* linearis, anceps. *Styl.* brevissimus; *stigmate* capitato, val apice bidentato; dentibus dorso non gibbis. *Sem.* 1-serialia, ovalia, compressa. (*Suffrutex* sempervirens: *folia* integerrima: *flores* flavi: *cotyl.* accumbentes).

1. *C.* CHEIRI, *b. fruticulosus. Dec. s. nat. 2. p. 180* — *Guss. pr. 2. p. 254*, excl. syn. *Lin.*

C. siliquis compresso-ancipitibus erectis, stigmate bilobo, seminibus marginatis, foliis lanceolatis acutis integris subtus setis simplicibus adpressis canescentibus, caule fruticuloso ramosissimo, ramis angulatis.

C. Cheiri. *Ucria H. Pan. p.278* — *Presl fl. sic.1. p. 43* — Leucojum luteum, vulgare. *Cup. H. Cath. p. 109* — *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. *Engl. bot. t. 1934*, ex *Dec.* — Leucojum luteum, minus, fruticans. *Barr. ic. 1228*, mediocris — Viola petraea, lutea, *Tab. ic. 688.*

In muris vetustis in elatioribus; *Castrogiovanni.*

Februario, Aprili. ♄

Caules palmares vel pedales; *rami* ascendentes, adulti foliorum cicatricibus tuberculati, juniores vero angulati: *folia* 6-lin. ad 3 poll. longa, 2-4 lin. lata: *pedicelli* 1-2-lineares: *racemi* sub anthesi corymbosi: *sepala* setis adpressis uti inferior pagina foliorum tecta, saepe ad apicem purpurascentia: *flores* odori: *siliquae* 1 ½-2-pollicares, erectae, fere adpressae, pube simplici adpressa canescentes: *stylus* compressus, ½-1-lin. longus; dentibus sub anthesi recurvis, demum erectis: *semina* rufescentia, margine inferiore alata, aliquando ovalia.

BARBAREA.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 109* — *Endl. gen. n. 4851.*

Cal. erectus, basi subaequalis. *Gland.* inter filamenta breviora et pistillum. *Siliq.* tetragono-anceps, valvis convexo-carinatis. *Sem.* 1-serialia, pendula, ovalia. (*Herbae* biennes, aut perennes, glabrae: *folia* lyrato-pinnatifida: *flores* lutei: *cotyl.* accumbentes).

1. *B.* TAURICA. *Dec. s. nat. 2. p. 207* — *Guss. pr. 2. p. 255.*

B. siliquis ascendentibus, racemis ebracteatis, foliis radicalibus caulinisque inferioribus pinnato-lyratis, lobo terminali suborbiculato (vel ovali), superioribus lyrato-pinnatifidis basi auriculatis, lobo terminali lato oblongo-ovali cuneato irregulariter angulato-dentato, caule erecto.

B. arcuata. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 683* — B. vulgaris. *Presl fl. sic. 1. p. 44*, excl. synonymis — Erysimum Barbarea. *Ucria H. Pan. p. 277*, non *Lin.* — Eruca latifolia, lutea, seu Barbarea major. *Cup. H. Cath. p. 691* — Barbarea. *Cast. H. Mess. p. 33* — Eruca palustris, major, flore albo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28?* (sed ad *Cardaminem uliginosam* forsan spectat?)

Ic. *Sturm fl. germ. p. 1. f. 43* — *Reich. cent. 12. f. 4357.*

In uliginosis, et in aquosis submontosis vel demissis; *Noto, Cassaro, Ferla*, *S. Michele.*

Aprili, Majo. ♂

Caules superne ramosi, aliquando 2-pedales; *folia* radicalia petiolata, caulina superiora amplexicaulia, ½-1-½ poll. lata, 1-3 poll. longa; lobo terminali maximo, lateralibus linearibus: *pedicelli* erecto-patentes, graciles, 3-5 lin. longi: *flores* lutei; *petalis* rotundatis, stamina duplo fere superantibus: *siliquae* pollicem et ultra longae, una cum reliquis partibus undique glaberrimae, et laete virentes.

Cl. *Reich.* in *fl. germ. l. c.*, dubitat an *B. taurica Dec.* a sua *B. arcuata* satis differat.

2. *B. sicula. Presl del. prag. 17*, et *fl. sic. 1. p. 45*, excluso syn. *Bonanni* — *Guss. pr. 2. p. 256.*

B. siliquis erecto-patentibus, racemis ebracteatis, foliis pinnato-lyratis inferiorum lobo terminali cordato-ovato integro obtuso, superiorum oblongo-cuneato dentato, caule erecto.

Ic. Eruca, Barbarea dicta, Nasturtii folio, minor. *Cup. panph. 1. t. 182* — *Raf. t. 82. f. 2* — Sisymbrium palustre, Barbarea dictum, minus, Nasturtii folio. *Bon. t. 166.*

In montosis ad rivulos, vel in humentibus uliginosis; *Madonie.*

Majo, Junio. ♂, et ♃

Herba glaberrima: *caules* palmares vel pedales, superne in ramos aliquot divisi: *folia* illis *B. praecocis* similia; inferiora longe petiolata, et aliquando ob lobos laterales obliteratos simplicia, vel interrupte pinnato-lyrata; superiora amplexicaulia, basi auriculata, lobis lateralibus linearibus patentibus: *pedicelli* erecto-patentes, incrassati, 1-2 lin. longi: *flores* pallide lutei: *stamina* petalis obtusis aequalia; *siliquae* 6-12 lin. longae, turgidae, *stylo* brevi subcapitato terminatae, et sub ipso statim constrictae, non vero in stylum sensim atttenuatae, ut in praecedente: *semina* fere orbicularia, ut in illa et in sequente tuberculis albidis minimis muriculata.

Deleatur in *pr. l.c.* sub hac specie synonymon *Rafinesquii* ad *Lepidium nebrodense* spectante, quod confer.

3. *B. bracteosa. Guss. pr. 2. p. 257.*

B. siliquis erectis arcte adpressis subsessilibus, floribus racemosis, inferioribus bracteatis, supremis bractea destitutis, foliis pinnato-lyratis, lobo terminali radicalium cordato-ovato integro, superiorum oblongo-cuneato, caule erecto.

Sisymbrium decipiens. *Guss.* in *act. soc. Borb. ined.*

Ic. Eruca, Barbarea dicta, minor, humilis, perennis, semine cinereo. *Cup. panph. 3. t. 141.*

In humentibus montosis; *Monregale a Sagana*, *Madonie, Capizzi*, *Bafia*, *Floresta*, *Monte di Mistretta*, *Boschi di Caronia*, *S. Fratello* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ♃, et ♂

Caules 5-12-pollicares, angulati, simplices, aut prope basim ramosi; ramis erectis, vel sat raro recurvis: *folia* et *flores* omnino

praecedentis: *bracteae* pedicello longiores, inferiores lyrato-pinnatifidae, foliis conformes; superiores integrae, oblongae: *pedicelli* sub anthesi vix lin. longi, calyce breviores, graciles; in fructu parum longiores, et incrassati: *sepala* linearia, virentia, petalis duplo breviora: *racemi* terminales: *flores* flavi, supremi aliquando ebracteati: *siliquae* 6-12 lin. longae, stylo brevi acuto terminatae, racemorum axi arcte adpressae, ut plurimum confertae, crassiusculae ut in praecedente, et uti reliquae partes glaberrimae, sat raro ab axi racemorum remotae: *semina* ovalia.

---

† 4. *B. humilis. Presl fl. sic. 1. p. 45 — Guss. pr. 2. p. 257.*

B. foliis radicalibus et inferioribus pinnato-partito-lyratis, lobo terminali cordato, superioribus obovatis incisis (racemis ebracteatis), pedicellis siliquisque patentibus.

In humidiusculis regionis collinae, *Cefalù.*

Majo. ♃ (*Presl*).

Radix perennis, subhorizontalis: *caulis* semipedalis, striato-angulatus, ut tota herba glaberrimus, apice paniculato-ramosus: *folia* radicalia et inferiora petiolata, pinnati-partito-lyrata; lobis lateralibus oblongis, deorsum decrescentibus, terminali ex cordata basi subrotundo, subrepando; media lyrata, lobo terminali ovato, dentato; superiora obovata, incisa: *racemi* erecti: *pedicelli* patentes, flore breviores: *flores* lutei: *siliquae* patentes, in linea recta ex pedicello excurrentes.

Affinis *B. tauricae,* sed foliis et directione siliquarum diversa (*Presl*).

ERYSIMUM.

R. Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 115 — Dec. s. nat. 2. p. 490.*

Cal. clausus vel laxiusculus, basi subaequalis. *Siliq.* tetragona. *Styl.* elongatus, aut brevis; *stigmatibus* duobus parvulis. *Sem.* ovata, aut oblonga, immarginata, non striata, 1-serialia. (*Herbae* biennes, perennesve: *folia* late vel anguste linearia, integra aut dentata: *flores* in siculis lutei, vel flavi: *cotyl.* planae, incumbentes).

1. *E. longifolium. Dec. s. nat. 2. p. 504 — Guss. pr. 2. p. 258*, excl. var. *b.* ad sequentem spectante.

E. virescens pube simplici adpressa undique tectum, siliquis semipatentibus crassis, stylo brevi, stigmate truncato obtuso crassiusculo, petalorum laminis obovato-oblongis, unguibus calyce subcanescente viridi-lutescente longioribus, foliis late lanceolato-linearibus subrepando-obsolete dentatis, caule erecto firmo subterete.

E. grandiflorum. *Desf. atl. 2. p. 85* — E. virgatum. *Jan cat. p. 10*, ex specim. — E. australe. *Gay Erys. p. 6* — Sinapi umbellatum, luteum, catholicense, Keiri lutei folio modice dentato. *Cup. H. Cath. p. 201.*

Ic. Hesperis umbellata, Keiri lutei folio modice dentato. *Bon. t. 55.*

In aridis calcareis demissis, ac in muris, raro in montosis: *Cattolica, Cammarata, Aragona, Vallelonga al cuozzo di Miceli: Girgenti*, (*Heldreich*).

Aprili, Majo. ♂

Caules 1-1½ pedales, firmi, apice aliquando ramosi, diametro 2-3-lineari; *folia* 3-4 lin. lata, lacte virentia, saepius integerrima

ac plana: *petala* pallide lutescentia, vix 2 lin. lata, sed calycibus duplo longiora: *pedicelli* crassi, semipatentes, 1-2 lin. longi: *siliquae* 2-3-pollicares, firmae, lin. latae, sub anthesi adpressae, demum semipatentes; *stylo* vix lin. longo, siliqua ipsa paullo angustiore; *stigmate* vix emarginato, demum evanido: *semina* ovalia, deorsum submarginata, pallide rufescentia in hoc et in sequente.

Differt a descriptione *Desf.* caulibus non striatis, et siliquarum pubescentia, quae semper adpressa, non villis erectis immixtis, et ab exemplaria ipsius herb. floribus dilutioribus ac habitu; sed illa herb. *Dec.* omnino eadem ac nostra: a sequente petalis et siliquarum characteribus — Iconem *Bon.* potius ad hanc speciem quam ad *Ibridem umbellatam* spectare mihi visum est, sub qua citatur a *Preslio* in *fl. sic. 1. p. 65* — Denique *E. suffruticosi Spr.* icon in *Reich. cent. 12. f. 4391*, quoad folia, florum magnitudinem, siliquarum crassitiem et styli figuram hanc nostram speciem bene exprimit, sed siliquis erectis et pilis simplicibus ac ramosis recedit — An varietas?

2. *E.* LANCEOLATUM. *Dec. s. nat. 2. p. 502* — *Presl fl. sic. 1. p. 77* — *Guss. pr. 2. p. 259*, excl. syn. *Lin.*; *a. latifolium.*

E. pube simplicissima adpressa canescens, siliquis erectis stylo brevi (1. lin. longo), stigmate obtuse bilobo, petalorum laminis orbiculato-obovatis, unguibus calyce canescente (virescente) longioribus, foliis lanceolato-linearibus, inferioribus dentatis, caule erecto firmo angulato ramoso.

E. longifolium, *b. Guss. pr. 2. p. 258* — Cheiranthus erysimoides. *Lin. sp. pl. 923* — E. squarrosum. *Jan cat. p. 10*, ex specimine.

Ic. Cheiranthus erysimoides. *Jacq. austr. t. 74* — E. Cheiranthus *b. Clusianum. Reich. cent. 2. f. 275 ?*, et *cent. 12. f. 4393 ?* — Leucojum sylvestre. *Clus. hist. 1. p. 999 ?*

b. majus. Dec. l. c.; caule gracili, tamen elato, foliis lineari-lanceolatis.

c. minus. Dec. l. c.; caule gracili humili (2-4-pollicari) ascendente, foliis anguste linearibus integris.

Ic. E. Cheiranthus, *pumilum. Reich. l. c. f. 274*, et *cent. 12. f. 4392.* optimae — Sinapi pumilum, Lavandulaefolio, aliquo dentato, pallido flore. *Cup. panph. 1. t. 16* — S. luteum, Lavandulae folio canescente. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 83*, et *panph. 1. t. 11* — Hesperis lutea, Lavandulae folio canescente integro. *Bon. t. 78* — Sinapi alpinum, luteum, dentato Lavandulae folio incano. *Cup. H. Cath. p. 201*, et *panph. 2. t. 64* — Hesperis lutea, Lavandulae folio canescente. *Bon. t. 56.*

In aridis calcareis demissis, vel montosis: var. *a. Palermo alla Grazia, ed a Chiarandà*; *Quisquina* (*Todaro*): var. *b. Monte de' Cani, Madonie, Busambra, Floresta, Etna, Monte Scuderi, Cesarò*, ec: *Quisquina* (*Gasparrini*): = et in *Alicuri*: var. *b.* in iisdem locis, sed elatioribus.

Martio, Junio. ♂, vel ♃

In *a. caules*, *folia*, et *flores* ut in praecedense, sed stylus et stigma omnino diversi: in *b. caules* erecti, sesquipedales, angulati: *folia* latiora quam in *c.*, longiora, nam aliquando 2-pollicaria: in *c. caules* fere semper ascendentes, diametro lineari: *folia* vix 1 lin. lata: *siliqua* et *pedunculi* graciliores: in omnibus caules, calyces, et folia pilis simplicibus adpressis tecta.

Icon *Jacq.* speciem praecedentem quoad habitum exacte refert. Illae *Reich.*, et *Clusii* foliis nimis latis ab *a.* recedunt, sed siliquis et stigmate exacte conveniunt. Utraeque varietates a descriptione *Lin.*

in. *fl. svec.* 2. *n.* 603, ob calycem nec glabrum nec omnino virentem, et stigma non ad basim usque bilobum discrepant; illa vero Cl. *Bertol.* in *am. it. p.* 386, fere in omnibus cum nostris plantis convenit.

---

† 3. *E.* SICULUM. *Spr. ent.* 3. *p.* 51, et *s. veg.* 2. *p.* 908 — *Dec. prodr.* 1. *p.* 196 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 76 — *Guss. pr.* 2. *p.* 261.
E. siliquis tetragono-ancipitibus incanis stylo brevioribus calyce tectis, foliis lineari-lanceolatis glabris integerrimis.
In Sicilia. ♂ (*Spr.*)
Medium inter *E. siliculosum* et *E. sessiliflorum Brown*; ab hoc abunde differt foliis angustissimis glabriusculis, licet sub lente pubes adpressa conspiciatur, floribus aureis breviter pedicellatis, nec sulphureis sessilibus: ab *E. siliculoso* calyce usque ad maturitatem siliquarum persistente, siliquis prismaticis incano-sericeis (*Presl*)
† 4. *E.* CHEIRANTHOIDES. *Lin. sp. pl.* 923 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 77 — *Guss. pr.* 2. *p.* 262.
E. foliis lanceolatis integris scabriusculis, siliquis erecto-patulis pedicello duplo triplove longioribus, stigmate parvo sessili.
E. parviflorum. *Pers. syn.* 2. *p.* 199.
Ic. *Jacq. austr. t.* 24 — *Fl. dan.* 731, et 923 — Thlaspi umbellatum, luteum, Keiri lutei folio parum dentato. *Cup. panph.* 2. *t.* 127 — *Bon. t.* 62 (ex *Bertol.* in *lucubr. p.* 48) — Myagro similis planta, siliquis longis. *Bauh. hist.* 3. *p.* 894.
In ruderatis, et in marginibus viarum: *Palermo*, *Messina*, ec.
Floret aestate. ⊙ (*Presl*).
Folia rarissime dentibus minutis distantibus instructa: *flores* parvi, lutei: *siliquae* 5-12 lin. longae: *pedicelli* 3-4-lineares (*Presl*).
† 5. *E.* GLABRUM. *Presl fl. sic.* 1. *p.* 76 — *Guss. pr.* 2. *p.* 262.
E. siliquis ancipitibus erectis, styli longitudine latitudinem siliquae excedente, pedicellis calycis longitudine, foliis lanceolatis basi sinuato-dentatis.
Sinapis tetraedra. *Presl del. prag. p.* 19.
In regione collina in arvis maritimis; *Messina.*
Junio. ⊙ (*Presl*).
Herba glaberrima: *caulis* 2-pedalis, paniculato-ramosus, foliosus, teres: *folia* in petiolum attenuata, late lanceolata, acuta, denticulata, basim versus sinuato-dentata; summa petiolata, oblongo-lanceolata, integerrima: *racemi* elongati: *pedicelli* erecti, fere 2 lin. longi: *calyx* patens: *petala* pallide lutea, unguibus calyce brevioribus: *siliquae* 8-10 lin. longae, erectae, ancipiti-compressae, subtorulosae, 2 lin. latae: *stylus* 1 lin. longus; *stigmate* bilobo (*Presl*).
Ab *E. cuspidato* hanc speciem non differre putat Cl. *Spr.* in *s. veg.* 4. *par.* 2. *p.* 243.
† 6. *E.* CRASSISTYLUM. *Presl fl. sic.* 1. *p.* 77 — *Guss. pr.* 2. *p.* 263.
E. foliis linearibus integris canaliculatis pube bipartita adpressa canescentibus, unguibus calyce longioribus, laminis obovato-oblongis, pedicellis patentibus calyce brevioribus, siliquis rectis stylo brevi angustioribus.
In apricis siccis regionis collinae; *fra Messina e Taormina.*
Julio. ♂ (*Presl*).
Tota *herba* pilis adpressimis copiosis bipartitis canescens: *radix* simplex, albida: *caulis* pedalis, erectus, teres, superne angulatus, versus apicem parce ramosus: *folia* linearia, integerrima, 2 pollices longa, 1 lin. lata, complicata: *flores* magnitudine *E.*

canescentis, flavi : *pedicelli* 8-lin. longi, apice incrassati, patentes : *calyx* erectus, 4 lin. longus : *siliquae* erectae, canescentes, sesquipollicares : *stylus* lin. longus, siliqua crassior : *stigma* subbilobum (*Presl*).

Cum *E. canescente* associatur a Cl. *Spr. l. c.*; tamen an diversum ab *E. longifloro* ?

† 7. *E. bonanniatum*. *Presl fl. sic. 1. p. 78* — *Guss. pr. 2. p. 263.*

E. foliis lineari-oblongis integris, caulibus ascendentibus, petalorum unguibus calyce multo longioribus, laminis obovatis, siliquis erectis, stylo longiusculo.

In apricis saxosis regionis *Fagi*; *Madonie.*

Junio. ♃ (*Presl*).

Herba subcanescens pilis adpressis bipartitis : *radix* lignosa, obliqua, fibrillosa, collo multiceps : *caules* e radice plures, ascendentes, simplicissimi, teretes, 2-6-pollicares; *folia* integerrima; radicalia lanceolato-oblonga, acutiuscula, in petiolum longe attenuata, caulina lineari-oblonga, brevius petiolata : *racemi* breves, post anthesim parum elongati : *pedicelli* 2 lin. longi, patentes : *flores* flavi, *E. lanceolato* majores : *calyx* 4 lin. longus : *petalorum* ungues calyce dimidio longiores, limbo obovato : *siliquae* erectae, canescentes, rectae, strictae, tetragonae, 18 lin. longae : *stylus* siliqua tenuior, teres, glaber, rubescens, 1 ½ lin. longus; *stigmate* emarginato.

Habitus *Cheiranthi ochroleuci*, sed genere differt — Affine *E. rhaetico*, sed duratione, petalorum unguibus, stylis siliquarum diversum; cum *E. canescente*, vel *E. lanceolato* non confundendum (*Presl*).

Ad *E. helveticum Dec.* hanc speciem refert Cl. *Spr. l. c.*

† 8. *E. perfoliatum*. *Crantz austr. 27* — *Dec. s. nat. 2. p. 508* — *Guss. pr. 2. p. 264.*

E. foliis obtusis, radicalibus obovatis, siliquae (tetragonae) faciebus enerviis.

Conringia orientalis. *Presl fl. sic. 1. p. 79* — Brassica orientalis. *Lin. sp. pl. 931.*

Ic. B. orientalis. *Jacq. austr. t. 282* — B. campestris 1. *Clus. hist. 2. p. 127.*

In arvis, et inter segetes regionis collinae.

Floret aestate. ⊙ (*Presl*).

Flores albi, exsiccati pallide ochroleuci : *siliquarum* valvae enerviae (*Presl*).

† 9. *E. austriacum*. *Dec. l. c. p. 509* — *Guss. pr. 2. p. 264.*

E. foliis obtusis, radicalibus obovatis, siliquae faciebus nervis elevatis striatis.

Conringia austriaca. *Presl fl. sic. p. 79.*

Ic. Conringia austriaca. *Jacq. austr. t. 283.*

In arvis asperis, et inter segetes.

Floret aestate. ⊙ (*Presl*).

Differt a priore *floribus* paullo minoribus, flavis; *siliquis* erectis; valvis praeter angulum carinalem lateribus utrinque stria elevata distinctis (*Presl*).

ALLIARIA.

Adans. fam. nat. 2. p. 418 — *Dec. s. nat. 2. p. 488.*

Cal. laxus, basi aequalis, caducus. *Siliq.* tetragona; valvis ad facies nervis prominulis anastomosantibus notatis. *Styl.* brevissimus, latitudine stigmatis depressi. *Sem.* oblonga, 1-serialia, striata, pendula. (*Herba* annua, glabra, contrita *Allium* forte redolens: *folia* petiolata, lata, cordata, dentata: *flores* albi, parvi: *cotyl.* incumbentes, planae).

A. OFFICINALIS. *Bieber. fl. taur. cauc. 3. p. 445* — *Dec. l. c. p. 489* — *Presl fl. sic. 1. p. 75.*

A. siliquis erectis pedicello incrassato multoties longioribus, foliis cordatis, radicalibus reniformibus crenatis longe petiolatis, caulinis ovatis sinuato-dentatis, caule erecto inferne retrorsum villosiusculo.

Erysimum Alliaria. *Lin. sp. pl. 922* — *Ucria H. Pan. p. 277* — *Guss. pr. 2. p. 260* — Hesperis alliaria. *Wallr. sch. crit. p. 378* — Sisymbrium Alliaria. *Scop. carn. 2. p. 26*, et *Koch syn. p. 49* — Hesperis Allium redolens. *Cup. H. Cath. p. 24* — Alliaria. *Cast. H. Mess. p. 2.*

Ic. *Bull. herb. t. 338* — *Reich. cent. 12. f. 4379* — Alliaria. *Dod. pempt. 686*, mala — *Fuchs. hist. p. 404.*

b. foliis altius incisis, superioribus acuminatis, caule glabro. *Dec. l. c.*

In sylvis, et nemoribus; *Madonie, Boschi di Caronia, e di Valdemone, vallate della Ferla, del Cassaro, di Biscari*: var. *b. Ficuzza*, quae magis rara.

Aprili, Majo. ♂, vel ♃

Herba laete virens: *caules* superne glaberrimi, 1-3-pedales, inferne simplices, obsolete striati: *petioli* saepe purpurascentes, et basi ciliati, superiores breviores: *folia* subtus exquisite nervosa; superiora acuminata; radicalia in *b.* diametro aliquando 5-pollicari: *petala* angusta, oblonga, obtusa, una cum calyce candida: *racemi* terminales, 1-2-pedales, axillares pauci: *pistillum* jam sub anthesi elongatum, petalis adhuc persistentibus: *glandulae* quator virentes; duae orbiculatae stamina breviora cingentes, alia inter stamina majora ac pistillum; *semina* fusca, glabra, striis basi concentricis; *septum* scariosum.

Siliquae apud nos, etiam perfectae certe tetragonae, 2-3-pollicares, pedicello aequilatae, et ad facies nervis laxe reticulatis notatae. Hinc genus videtur proprium, nec cum *Sisymbriis*, nec cum *Erysimo*, nec cum *Hesperide* conjungendum — Icones *Bull.* et *Fl. dan.* potius varietatem *b.* referunt.

HESPERIS.

R. Brown. in. *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 122* — *Endl. gen. n. 4903.*

Cal. clausus, 2-saccatus. *Gland.* virides, subannulatae, ad basim staminum lateralium. *Siliq.* stricta, linearis, subtetragona: *valvae* nervis prominulis notatae. *Septum* in fossulas excavatum, marginatum. *Stigm.* duo, erecta, sessilia, conniventia. *Sem.* oblonga, immarginata, pendula, 1-serialia, non striata. (*Herbae* perennes, plus minus hirsutae: *folia* ovato-oblonga, integra, aut dentata: *flores* purpurascentes, vel albi: *cotyl.* planae, incumbentes).

1. *H. Cupaniana. Guss.*

H. pedunculis calyce brevioribus, petalis obovato-oblongis, foliis villosis ciliatis, radicalibus caulinisque infimis petiolatis oblongis sinuato-lyratis, supremis sessilibus ovato-oblongis integris subdentatisque, caule erecto villoso apice ramoso.

H. laciniata. *Guss. pr. 2. p. 257* — H. tristis. *Presl fl. sic. 1. p. 72*, exclusis synonymis — Leucojum modoniense, villoso caule, diluto purpureo flore, Blattariae folio. *Cup. H. Cath. p. 110.*

Ic. Leucojum purpureum, villosum, Blattariae folio. *Cup. panph. 2. t. 207.*

In glareosis apricis elatioribus montosis; *Madonie a Pizzo della colma grande verso il S. O., ed a Talavedda.*

Majo, Junio. ♃

Caules 1-2-pedales, plures saepe ex eadem radice, setulis copiosis albidis simplicibus vel furcatis, reflexis vel raro patentibus plus minus hispido-villosi: *folia* laete virentia, ascendendo sessilia, obtusa, acuta vel acuminata, plus minus villosa; superiora saepe cordato-ovata, sat raro profunde et acute dentata: *racemi* terminales, ebracteati: *pedicelli* 2-4 lin. longi, crassiusculi, erecto-patentes: *sepala* hirsuta, virentia, aut viridi-purpurascentia, ad margines albo-membranacea: *flores* purpurascentes: *siliquae* 2-3 pollicares, erecto-patentes, rectae, vel varie flexae, subtorulosae, villosae, non glutinosae, *stigmatibus* duobus demum subdivergentibus terminatae: *semina* matura non vidi.

Passim inter pubescentiam glandulae glutinosae intermixtae sunt — Specimina a Cl. *Balbis* communicata, nec non illa herb. Cl. *Dec.* et icon *Reich. cent. 12. f. 4375* differunt a nostra glabritie foliorum majore, foliis caulinis supremis basi magis attenuatis, dentibus acutioribus ac profundioribus, florum colore — *H. glutinosa Vis.* ab hac prorsus aliena est.

MALCOLMIA.

Brown. in *H. Kew. ed. 2. v. 4. p. 121* — *Endl. gen. n. 902.*

Cal. clausus, basi 2-gibbus, vel subaequalis. *Siliq.* teres; *stigmatibus* duobus arctissime in unicum acutum, aut obtusum coadunatis terminatae. *Sem.* ovalia, 1-serialia, immarginata. (*Herba* annua, cinereo-tomentosa: *folia* integra, aut subdentata: *flores* minimi, violacei: habitus *Matthiolae*: *cotyl.* planae, incumbentes).

1. *M. parviflora. Dec. s. nat. 2. p. 442* — *Presl fl. sic. 1. p. 71* — *Guss. pr. 2. p. 265.*

M. pube tomentoso-stellata cinerea obducta, siliquis gracilibus torosis erecto-patulis, stigmate obtuso, pedunculis demum calycem subexcedentibus, foliis lineari-oblongis obtusis subintegris, caule ramoso.

Hesperis parviflora. *Dec. fl. fr. ed. 3. v. 4. p. 654* — *Lois. fl. gall. p. 414* — H. ramosissima. *Biv. cent. 2. p. 29 !* excl. synonymis — *Guss. cat. H. Reg.* in *Bocc. p. 51 !* — *Presl fl. sic. 1. p. 72* ex loco, sed exclusis syn., praeter *Biv.*

Ic. *Dec. ic. pl. gall. rar. t. 35* — *Loisl. l. c. t. 11.*

In arenosis maritimis; *Milazzo*, et praeterea ubique in litoribus Siciliae orientalis ac meridionalis.

Martio, Majo. ⊙

Caules erecti vel ascendentes, 3-18-pollicares, graciles, saepius paniculati ac flexuosi, solitarii vel plures ex eadem radice: *folia* 1-2 lin. lata, 6-10 lin. longa, integerrima, vel aliquando radicalia repando-sinuata: *racemi* terminales: *pedicelli* 1-½-2 lin. longi, erecto-patentes, siliquae aequilati: *flores* violacei; petalis 2 lin. longis, vix lin. latis: *siliquae* pollicares, teteres, subtorulosae: *stigma* ½-1 lin. longum; obtusum, at certe duo in unicum arctissime coadunata: *semina* minuta, altero latere sulcata.

Quamvis tam in icone *Dec.*, quam in illa *Lois.* siliquae stigmatibus acutis terminatae repraesentantur, et pari modo a nonnullis auctoribus describantur; tamen certe obtusae sunt, ut ex descriptione *Dec.* in *fl. fr. l. c.*, ac uti in speciminibus corsicis quoque video. Praeterea saepe *stigma* etiam in siliquis jam perfectis, ex duobus simul arcte adpressis constans observatur — Denique icon *Hesperis ramosissimae Desf. atl. 2. t. 161*, et specimina ipsius herbarii nonnullis plantis siculis simillima, sed stylis in siliqua jam perfecta apice semper divaricatis diversa sunt.

---

† 2. *M. africana. Dec. s. nat. 2. p. 459 — Presl fl. sic. 1. p. 70 — Guss. pr. 2. p. 266.*

M. caule ramoso diffuso, foliis lanceolatis subdentatis, pube 2 4-partita, pedicellis calyce persistente brevioribus, siliquis scabris.

Hesperis africana. *Lin. sp. pl. 928.*

Ic. Leucojum gallicum, folio Halimi. *Bocc. sic. p. 77. t. 42. f. 1.*

In agris arenosis regionis collinae; *presso Trapani*, sed rara.

Majo, Junio. ⊙ (*Presl*, *Bocc.*).

Herba pilis stellatis subcanescens: *caules* ramosi: *folia* oblongo-lanceolata, inferiora petiolata, superiora sessilia: *racemi* pauciflori: *flores* sessiles, parvi, purpurascentes: *siliquae* strictae, pilis confertioribus scabrae, 2-poll. longae (*Presl*).

† 3. *M. litorea. Dec. l. c. p. 445 — Presl l. c. p. 71 — Guss. pr. 2. p. 266.*

M. caule multiplici erecto, foliis lanceolato-linearibus obtusis integris tomento brevissimo stellato canis, pedicellis calyce brevioribus, siliquis canis stylo subulato terminatis.

Cheiranthus litoreus. *Lin. sp. pl. 925.*

Ic. Leucojum maritimum, minus. *Clus. hist. 1. p. 298. f. 2.*

In arenosis maritimis; *Agosta*, etc.

Junio, Augusto. ⊙ (*Presl*).

Radix longa, dura, arenas penetrans: *caules* e radice plurimi, simplicissimi, 4-12-pollicares: *folia* omnia aequalia, erecta, a me tantum integra observata: *racemi* 2-14-flori: *pedicelli* 3 lin. longi, calyce breviores: *flores* albido-flavi, praecedente (*M. parviflora*) duplo majores: *siliquae* 12-15 lin. longae, teretes, incanae; *stylo* glabro, acuto, 2-lin. longo, persistente (*Presl*).

SISYMBRIUM.

Dec. s. nat. 2. p. 458 — Endl. gen. n. 4906.

Cal. basi aequalis, clausus, vel patens. *Siliq.* non stipitata, teretiusculа vel subangulata; valvis concavis, nervis tribus longitudinalibus notatis. *Styl.* vix ullus. *Stigm.* simplex. *Sem.* ovalia aut oblonga, 1-serialia, pendula, striis destituta. (*Herbae* annuae, vel biennes: *folia* simplicia, pinnata, aut lyrata: *flores* parvi, lutei aut albi: *cotyl.* planae, interdum obliquae, incumbentes).

* *Flores lutei.*

1. S. POLYCERATION. *Lin. sp. pl. 918 — Ucria H. Pan. p. 276 — Presl fl. sic. 1. p. 74 — Guss. pr. 2. p. 268.*
S. siliquis axillaribus confertim racemosis erectis glabris subsessilibus subternis, foliis radicalibus sinuato-runcinatis, lobis acutis dentatis cauleque erecto basi multiplici glabris.
Erysimum polyceration, vel corniculatum. *Cup. H. Cath. p. 71* — E. corniculatum. *Cast. H. Mess. p. 37.*
Ic. *Jacq. H. Vind. 1. t. 79 — Reich. cent. 12. f. 4403* — Irio alter. *Matth. comm. 1. p. 524* — Saxifraga aurea Lobelii. *Dalech. hist. p. 1114. f. 3*; non vero Saxifraga romanorum. *Dalech. l. c. f. 2*, uti ex *Dec. s. veg. 2. p: 479*; nam haec icon ad *Chrysosplenium oppositifolium* spectat.
In ruderatis, secus vias ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Lipari.*
Aprili, Majo. ⊙
Herba foetens, glabra: *caules* in Sicilia ut plurimum erecti, 5-12-pollicares: *folia* virentia, radicalia petiolata, caulina subsessilia: *pedicelli* brevissimi, semilineares, incrassati: *petala* calycem parum excedentia: *siliquae* rectae vel incurvae, 5-9 lin. longae, apice attenuatae, teretiusculae, ac torulosae, *stylo* brevi crassiusculo terminatae; *stigmate* subbilobo: *semina* apud nos non fusca, sed pallide-rufescentia ac ovalia.

2. S. OFFICINALE. *Dec. s. nat. 2. p. 459 — Presl fl. sic. 1. p. 73 — Guss. pr. 2. p. 269.*
S. siliquis spicato-racemosis subsessilibus rachi adpressis subulatis villosis, foliis runcinatis cauleque erecto ramoso sparse pilosis, ramis patentibus.
Erysimum officinale. *Lin. sp. pl. 922 — Ucria H. Pan. p. 277* — E. vulgare. *Cup. H. Cath. p. 71* — Erysimum. *Cast. H. Mess. p. 37.*
Ic. E. officinale. *Bull. herb. t. 259 — Sturm fl. germ. p. 1. f. 5 — Reich. cent. 12. f. 4401* — E. Irio, primum. *Tabern. ic. 448.*
b. lejocarpum; siliquis glabris. *Dec. l. c.*
In ruderatis, ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Saline, Panaria, Lipari, Vulcano, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*
Aprili, Junio. ♃ vel ♂
Caules stricti; *ramis* patentibus, arcuatis: *folia* radicalia et caulina inferiora potius runcinato-lyrata, lobis lateralibus rectangulis, irregulariter dentatis; terminali suborbiculato, irregulariter dentato-crenato; caulina superiora exacte runcinata, lobo terminali oblongo; *racemi* spicaeformes, demum elongati, nam fere pedales et ultra:

pedicelli vix ½ lin. longi, in fructu incrassati: *petala* linearia, integra, obtusa, calyce clauso duplo longiora, tamen parva: *siliquae* 4-7 lin. longae, approximatae, teretiusculae, striatae, apice attenuatae, *stylo* brevissimo terminatae, *stigmate* capitato: *semina* oblonga, levia, rufescentia.

Varietas *b.* nonnisi siliquarum pubescentia a specie differt, tamen cultura constans.

3. *S. Irio. Lin. sp. pl. 921 — Ucria H. Pan. p. 277 — Presl fl. sic. 1. p. 73 — Guss. pr. 2. p. 270.*

S. glaberrimum, racemis terminalibus subpaniculatis, siliquis gracilibus calyceque erecto-patentibus, foliis runcinato-partitis, lobis oblongis dentatis acutis subrecurvis, terminali in superioribus elongato, caule erecto ramoso.

Erysimum latifolium, majus, glabrum. *Cup. H. Cath. p. 71.*

Ic. *Jacq. austr. t. 322 = Reich. cent. 12. f. 4408* — Irio laevis, apulus, Erucae folio. *Columm. ecphr. 1. t. 265.*

In ruderatis, ad muros in Sicilia = et in *Lipari*, *Favignana*, *Maretimo.*

Februario, Aprili. ⊙

Caules ½-2-pedales, stricti: *foliorum* lobi antice praesertim profunde dentati: *pedicelli* 2-4 lin. longi, graciles, aliquando pubescentes: *racemi* erecti, demum elongati: *petala* praecedentis magnitudine: *siliquae* numerosae, approximatae, fere 2-pollicares, graciles, teretiusculae, subtorulosae: *stigma* subsessile, globosum: *semina* ovalia, levia, minutissima.

4. *S. Sophia. Lin. sp. pl. 920 — Ucria H. Pan. p. 276 — Presl fl. sic. 1. p. 74 — Guss. pr. 2. p. 271.*

S. racemis terminalibus, siliquis gracilibus erecto-patentibus, stigmate truncato sessili, pedicellis tenuibus calyce quadruplo longioribus, petalis calyce brevioribus, foliis incano-pubescentibus decompositis, laciniis auguste linearibus acutiusculis, caule erecto.

Nasturtium sylvestre, tenuissime divisum. *Cup. H. Cath. p. 151.*

Ic. *Fl. dan. 528 — Reich. cent. 12. f. 4405* — Sophia chirurgorum. *Lob. ic. 738. f. 1.*

In ruderatis, muris, secus vias. *Palermo all' oreto* (*Tineo*).

Floret aestate. ⊙

Caules erecti, ½-2-pedales, superne saepe paniculato-ramosi: *folia* approximata; laciniis numerosis, vix lin. latis, 2-3-lin. longis: *racemi* terminales, demum laxi: *pedicelli* sparse puberuli, fere setacei, siliqua tenuiores, 5-7-lineares: *sepala* erecta, glabra: *siliquae* teretes, torulosae, apice attenuatae, glabriusculae: *semina* matura non vidi.

** *Flores albi.*

5. *S. Thalianum. Gay* et *Monn. ann. des scienc. nat. v. 7. p. 383 — Koch. syn. p. 49.*

S. siliquis ascendentibus gracilibus, stigmate obtuso sessili, petalis oblongis obtusis erectis, foliis pilosis subdentatis, radicalibus petiolatis, primordialibus ovato-oblongis, reliquis oblongo-lanceolatis, caulinis sessilibus lanceolatis (paucis), caule erecto gracili simplici ramosoque superne glabro.

Arabis Thaliana. *Lin. sp. pl. 929 — Biv. cent. 1. p. 20 — Presl fl. sic. 1. p. 48 — Guss. pr. 2. p. 240* — Conringia Thaliana. *Reich. fl. germ. excur. 2. p. 686* — Drabula minima, alba, foliolis oblongulis, juxta terram in orbiculum compactis. *Cup. H. Cath. p. 67.*

Ic. Arabis Thaliana. *Sturm fl. germ. p. 1. f. 11 — Fl. dan. 1106— Poll. palat. 2. p. 243. t. 4 — Reich. cent. 12. f. 4580* — Turritis vulgaris, ramosa. *Cup. panph. 2. 1. 141 — Raf. t. 43* = Draba angustifolia, minima et media. *Barr. t. 269*, an et major *t. 270 ?*

In pascuis, et collibus arenosis, in aggeribus, muris, ad vias in demissis vel montosis in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Lipari*, *Pantellaria.*

Januario, Junio. ⊙

Caulis inferne pilis simplicibus hirtus, solitarius, vel plures ex eadem radice, simplex vel ramosus : *folia* aliquando glaucescentia, radicalia rosulata; ima ovata, aut ovato-oblonga : *pedicelli* fere setacei, *siliqua* tenui glabra 5-12-lineari angustiores, 3-5-lin. longi, ideoque calycem excedentes : *flores* laxe racemosi : *petala* calycem vix ½ lin. superantia : *semina* flavicantia, fere orbicularia — Confer *Gay* et *Monn. l. c.* pro situ radiculae.

6. *S.* BURSIFOLIUM. *Lin. sp. pl. 918 — Presl fl. sic. 1. p. 74*, excluso syn. *Bonanni t. 89 — Guss. pr. 2. p. 270.*

S. glaberrimum, siliquis compressis semi-patentibus, pedicellis crassis calyce brevioribus, stylo brevi obtusiusculo truncato, foliis pinnatifido-lyratis, caule erecto folioso.

Hesperis dentata. *Lin. sp. pl. 928 — Ucria H. Pan. p. 279* — Draba palustris, siliquosa, major, alpina, Bursae pastoris foliis. *Cup. H. Cath. p. 67*, et — D. Bursae pastoris folio laciniato, nitide virente. *Cup. l. c.*, ex *Dec.*, qui ex autopsia herbarii *Vaill.* cum ! sub hac specie synonymon hoc trahit.

Ic. *Dill. elth. p. 179. t. 148. f. 177*; at siliquae nimis latae — Draba siliquosa, major, alba, Bursae pastoris folio. *Cup. panph. 2. t. 245* — Hesperis palustris, alba, Bursae pastoris folio profunde inciso. *Bon. t. 64.*

In humidis, et inundatis montosis vel submontosis (non in agris arenosis apricis vineisque uti ex *Presl*); *Amorosa al sud di Busambra*, *Randazzo*, *Bronte*, *Maniaci*, *presso il fiume Giarretta fra Catania ed Agosta*; *Madonie* (*Ucria*, et *Presl*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules 3-12-pollicares, solitarii, simplices aut ramosi : *folia* sat raro pectinato-dentata; lobis lineari-oblongis, obtusis, subintegris; terminali majore, integro vel irregulariter dentato-sinuato : *pedicelli* breves, crassi, siliquae latitudinem fere aequantes, 1-1 ½ lin. longi : *racemi* demum elongati, laxi, subflexuosi : *petala* vix calycem excedentia : *siliquae* 1-½-3 pollicares, rectae, saepe patentes; *stylo* vix lin. longo; *stigmate* truncato.

---

† 7. *S.* ENTELICUM. *Biv.* (*Andr.*) *nuov. piant. ined. p. 9.*

Planta glabra, glauca : *caulis* teres, ramosissimus : *rami* sparsi, foliosi, suffruticosi : *folia* carnosiuscula, glauco rore consparsa, petiolata, numerosa, pinnatifida, cornuae damae referentia; infima laciniis sex remote dentatis, latioribus, acutiusculis; media laciniis quatuor linearibus, extrema praelonga; superiora laciniis duabus; summa denique sub-integra, angustissime linearia : *racemus* longissimus, nutans, pedunculis gracilibus : *siliquae* glabrae, compressae, stylo brevissimo terminatae, pedunculo quadruplo longiores : *calyx* luteus, patentiusculus : *glandulae* quatuor, duo inter stamina breviora et pistillum, duo inter stamina longiora et calycem : *flores* parvi, lutei : *lamina* obovata, unguibus rectis : *stigma* luteum, compresso-capitatum : *antherae* luteae, lineares. (sic ex *Biv.*) — An sequentis varietas ?

DIPLOTAXIS.

Dec. s. nat. 2. p. 628 — Endl. gen. n. 4955.

Cal. laxus, vel patens, basi aequalis. *Siliq.* lineares, compressae; valvis planiusculis, nervo medio unico instructis. *Styl.* conicus, brevissimus, vel nullus, rarissime 1-2-spermus. *Sem.* ovalia, parva, 2-serialia, pendula. (*Herbae* annuae, biennes, perennesve, glabrae, aut hispidae: *folia* dentata, vel lyrato-pinnatifida: *flores* lutei: *cotyl.* conduplicatae).

. *D.* CRASSIFOLIA. *Dec. s. nat. 2. p. 629 — Presl fl. sic. 1. p. 101 — Guss. pr. 2. p. 272.*

D. siliquis pedicellatis stipitatisque pendulis obtusis, foliis cuneiformi-oblongis irregulariter inciso-dentatis fere omnibus glabris, caulibus basi suffruticosis erectis ascendentibusque foliosis.

Sisymbrium pendulum. *Guss. cat. H. R. in. Bocc. p. 59*, non *Desf.* et inde — Diplotaxis pendula. *Presl fl. sic. 1. p. 102* — Sinapis crassifolia. *Raf. carat. p. 78* — Brassica petraea, Erucae sylvestris folio, lutea. *Cup. H. Cath. p. 32.*

Ic. *nulla?*

b. foliis hirsutiusculis, siliquis plerisque brevius stipitatis.

D. hispida. *Dec. s. nat. 2. p. 272.*

Ic. D. hispida. *Deless. ic. 2. t. 89* — Brassica petraea, Erucae facie, Daturae incisura. *Cup. panph. 2. t. 111 — Bon. t. 73* — Eruca hirsuta, Bellidis sinuato folio. *Bocc. mus. p. 138 t. 90!*

In rupibus gypsaceis Siciliae meridionalis, non in arenosis (*Presl*); *Cammarata*, *Sutera*, *Girgenti*, *Sciacca*, *Cattolica*, *Montallegro*, *Regalmuto*, *Alicata*, *Delia*, *Summatino*, *S. Cataldo*, *Castrogiovanni*, *Vallelonga al Cuozzo di Miceli*, *Leonforte*, *Mineo*, *Priolo*; *Aci* (*Bocc.*), *Catania* (*Cosentini*); ambae varietates passim simul proveniunt, sed *b.* magis rara.

Aprili, Majo. ♃, et basi ♄ non ☉ (*Presl*).

Caules 1-3-pedales, simplices aut ramosi, superne glaberrimi, ac parce foliosi, sed basim versus setulis albidis rigidis et fere pungentibus obsiti: *folia* crassiuscula, intense vel pallide virentia, glaberrima, aut hinc inde setulis conspersa ac subciliata, subtus ad rachidem et petiolos praesertim in *b.* hirsuta, ascendendo glabriora ac angustiora, ita ut summa sunt saepius anguste linearia et integerrima, inciso-dentata vel sinuato-dentata, 5-12 lin. lata, 1-3-pollicaria: *racemi* paniculati, elongati, pedales et ultra, aliquando apice ante anthesim nutantes: *pedicelli* glaberrimi, 4-7 lin. longi, graciles, demum saepe violacei: *flores* lutei; *petalis* calyce pallide flavescente ac villoso duplo longioribus: *siliquae* stipite 1-1-$\frac{1}{2}$ lin. longo suffultae, lin. 1-2 latae, 10-14-lineares, glaberrimae, ob *stigma* sessile et obtuse emarginatum fere apice truncatae, saepe secundae: *semina* helvola, utrinque convexa, levia, minuta.

Varietatem foliis nitide glaberrimis prope *Leonforte* vidi; at *folia* aliquando ita setulis hispida ad margines sunt in var. *b.*, ut illas *D. pendulae* aemulantur. Hinc maxima inter has species affinitas; tamen habitus earum alienus, ut videtur in icone *Desf. alt. 2. t. 156*, et uti ex speciminibus ejus herbarii cognovi—Synonymon *Cup. H. cath. l. c.* ad sequentem citatur a *Dec.* fide herbarii *Tourn.*, sed potius ad hanc speciem spectare arbitror.

2. *D.* TENUIFOLIA. *Dec. s. nat. 2. p. 632*, excluso synonymo *Cup.* ad *D. crassifoliam* spectante — *Presl fl. sic. 1. p. 103* — *Guss. pr. p. 274.*

D. glabra, siliquis erectis pedicellatis substipitatis, stylo brevi lineari obtuso, pedunculis semipatentibus, foliis radicalibus caulinisque inferioribus 1-raro 2-pinnatifidis, laciniis lanceolato-linearibus, supremis lanceolatis integris, caule erecto ramoso folioso.

Sisymbrium tenuifolium. *Lin. sp. pl. 917* — Eruca salemitana, saxatilis, laciniato lanceolato folio. *Cup. H. Cath. p. 69*, ex loco et nomine vernaculo.

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4420* — Sisymbrium tenuifolium. *Bull. herb. t. 535* — Eruca salemitana, laciniato lanceolato folio. *Cup. panph. 1. t. 85* — *Bon. t. 47* — Eruca sativa. *Fuchs. hist. 262*, bona.

In collibus, et campis aridis argilloso-calcareis, vel lapidosis; nec non in ruderatis: *Alcamo*, *Salemi*, *Partanna*, *da Selinunte a Mazzara*, *colline fra Lentini e Catania.*

Martio, Septembri. ♃

Radices alte descendentes, tenaces: *folia* forte *Nasturtium* olentia, crassiuscula, saepe glaucescentia; radicalia aliquando integra, et caulina summa saepe pinnatifida: *racemi* elongati, nudi: *pedicelli* demum 8-14 lin. longi: *flores* lutei, odori; *petalis* calyce patente apice barbato duplo longioribus: *siliquae* pollicares et ultra, torulosae, lin. latae: *stylus* vix lin. longus, obtusus, aspermus: *semina* fere praecedentis, sed intensius colorata.

In hac glandulae duae virentes inter stamina breviora et pistillum, ac aliae duae inter longiora et calycem, ut in *Brassicis* — Praeterea siliqua teres, torulosa, non compressa; quibus characteribus ac ob semina non semper exacte 2-serialia, potius ad *Brassicas* uti ex *Fries nov. fl. svec. p. 209* spectat, ac transitum ab istis ad *Diplotaxides* offert.

3. *D.* ERUCOIDES. *Dec. s. nat. 2. p. 631* — *Presl fl. sic. 1. p. 102* — *Guss. pr. 2. p. 273.*

D. siliquis semipatentibus pedicellatis non stipitatis, stylo ensiformi obtuso, foliis oblongis glabriusculis, radicalibus caulinisque inferioribus petiolatis integris vel lyrato-pinnatifidis, superioribus sessilibus basi sinuato-dentatis lyratisque, caule erecto aut ascendente ramoso scabro folioso.

Sinapis erucoides. *Lin. sp. pl. 934* — *Biv. cent. 1. p. 77* — S. alba. *Ucria H. Pan. p. 281*, ex synonymo siculo, non *Lin.*

Ic. Sinapis erucoides. *Jacq. H. Vind. 2. t. 170* — *Sabb. H. Rom. 4. t. 35* — *Reich. cent. 12. f. 4422* — Sinapi arvense, album, hyemale, Rapifolio, semine luteo. *Cup. H. Cath. p. 201*, et *panph. 2. t. 10* — Sinapi hyemale, arvorum, flore albo, Erucae vel Rapifolio. *Cup. panph. 2. t. 116* — *Bon. t. 52* — Sinapistrum album, hyemale, Erucae folio. *Bon. t. 9* — Eruca sylvestris, flore albo, italica. *Barr. ic. 132.*

In arvis apricis, inter segetes, in vineis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Favignana*, *Lampedusa.*

Floret fere per totum annum. ⊙

Caules 1-1-½ pedales, setis paucis retroflexis hirsutiusculi: *folia* intense virentia: *racemi* demum elongati: *pedicelli* 3-4 lin. longi, setulis sursum versis scabri: *calyces* setulis obsiti, semipatentes, aliquando purpurascentes: *flores* odori: *petala* alba, ad unguem purpurascentia: *siliquae* vix lin. latae, pollicares et ultra, glabrae, *stylo* vix ½ lin. longo trinervio mono-aut aspermo terminatae: *stigmata* subbifida: *semina* fere praecedentis, sed majora.

Flores ineunte hyeme ita numerosi sunt, ut campi e longe nive tecti videntur.

4. *D. muralis. Dec. s. nat. 2. p. 634 — Guss. supp. p. 214.*

D. caulibus ascendentibus subnudis, siliquis erectis pedicellatis non stipitatis, stylo brevi lineari obtuso, petalis calycem parum excedentibus, foliis glabris, radicalibus dentatis lyratisque, caulinis oblongis-dentatis.

Sisymbrium murale. *Lin. sp. pl. 918.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4417* — Eruca viminea, Iberis folio, flore luteo. *Barr. ic. 131.*

In muris; *Palermo* (*Tineo*).

Martio, Aprili. ⊙

Habitus *D. vimineae* potius quam *D. tenuifoliae* (*Dec.*); sed caules foliosi, ramosi, ac robustiores.

5. *D. viminea. Dec. s. nat. 2. p. 635 — Presl fl. sic. 1. p. 103 — Guss. pr. 2. p. 275.*

D. subacaulis glabra, siliquis erectiusculis pedicellatis non stipitatis, stylo brevi lineari obtuso, petalis calycem subaequantibus, foliis fere omnibus radicalibus levibus lyrato-pinnatifidis, lobis obtusissimis, scapis ascendentibus.

Sisymbrium vimineum. *Lin. sp. pl. 919 — Ucria H. Pan. p. 277 — Biv. cent. 2. p. 61* — Eruca sylvestris, minor, lutea, Bursae pastoris folio. *Cup. H. Cath. p. 69.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4416* — E. sicula (mihi minima), Bursae pastoris folio. *Cup. panph. 1. t. 34 — Bont. t. 45 — Raf. t. 11. f. 2* — E. sicula, Bursae pastoris folio. *Boc. sic. p. 19. t. 10.*

b. integrifolia; foliis oblongo-spathulatis obtusis indivisis.

Eruca salemitana, Iberis folio. *Cup. H. Cath. p. 70* — E. sylvestris, minima, autumnalis, san-nymphensis, Bellidis minoris folio. *Cup. l. c.?*

Ic. E. minor, Iberidis folio. *Cup. panph. 1. t. 112* — E. Iberidis folio, salemitana. *Bon. t. 46* — E. sylvestris, minima, Bellidis folio. *Cup. panph. 2. t. 254*, et *Bon. t. 89*, male a *Preslio* ad *Arabidem madoniam* citatae — E. parva, Iberidis folio, sicula. *Cup. panph. 1. t. 59.*

In cultis, ac in campis aridis argillosis, et in vineis ubique; *val di Mazzara, e val di Noto* = et in *Ustica*, *Favignana*, *Levanzo.*

Februario, Novembri. ⊙

Folia rosulata, integra, vel pinnato-lyrata: *scapi* simplices, in racemum elongatum desinentes, 2-6-pollicares: *pedicelli* superiores breviores, erectiusculi, 2-4 lin. longi: *flores* parvi, lutei: *siliquae* $1/2$ lin. latae, 7-12-lineares, compressae, utrinque attenuatae: *stylus* linearis, 1 $1/2$ lin. longus; *stigmate* parvo, subbilobo

6. *D. scaposa. Dec. pr. s. nat. 2. p. 635.*

D. caulibus nudis brevissimis, siliquis erectis pedicellatis non stipitatis, stylo brevi subfiliformi obtusiusculo, petalis calycem parum excedentibus, foliis radicalibus glabris oblongis pinnatifidis, lobis brevibus integris.

Ic. *Deless. ic. sel. 2. t. 90.*

In arvis argilloso-calcareis; *Lampedusa* (*Labill.*).

Februario, Martio? ⊙

Planta 2-3-pollicaris, glabra, ac gracilis, cujus specimen vidi in herb. Cl. *Deless.*, nam aestate jam provecta in illa insula non inveni.

MORICANDIA.

Dec. s. nat. 2. p. 626 — Endl. gen. 4954.

Cal. clausus, basi 2-saccatus. *Glandul.* inter stamina breviora et pistillum, interque longiora et calycem. *Siliq.* linearis, subtetragona; valvis nempe carinatis. *Styl.* compresso-conicus, 1-aut aspermus. *Sem.* ovalia, parva, 2-serialia. (*Herba* glaberrima, glaucescens, basi suffruticosa: *folia* crassiuscula, integra, vel dentata: *flores Matthiolae incanae*, saepius violacei, raro albi; *cotyl.* conduplicatae).

1. *M.* ARVENSIS. *Dec. s. nat. 2. p. 626 — Guss. pr. 2. p. 276.*

M. glaberrima, siliquis compresso-tetragonis erecto-patentibus (floribus violaceis), foliis amplexicaulibus glaucescentibus integris vel dentato-crenatis, inferioribus spathulatis, superioribus cordato-oblongis ovatisque, caule suffruticoso.

M. arvensis, *b. suffruticosa. Presl fl. sic. 1. p. 100* — Brassica arvensis. *Lin. mant. 95 — Biv. cent. 2. p. 13* — B. sylvestris, Fabariae foliis, floribus purpureo-coeruleis Bocconi. *Cup. H. Cath. p. 32*, et *supp. alt. p. 13.*

Ic. *Reich. cent. 5. f. 589* — et *cent. 12. f. 4431* — Brassica sylvestris, Fabariae foliis non serratis. *Cup. panph. 2. t. 202* — B. sylvestris, Fabariae foliis. *Bocc. sic. t. 25.*

b. floribus albis.

M. arvensis, *c. Fabariaefolia. Presl l. c.* excluso synonymo *Bocconi* ad praecedentem spectante.

Ic. Brassica sylvestris, Fabariae folio acuminato, albo flore minori. *Cup. H. Cath. p. 32*; *supp. alt. p. 13*; et *panph. 2. t. 78 — Bon. t. 72* — B. campestris I. *Clus. hist. 2. p. 127.*

In collibus argillosis, et gypsosis ubique in Sicilia: var. *b.* magis rara, et fere serius floret (*Junio*) *Nicosia*, *Regalbuto* (*Heldreich*); *S. Filippo di Argirò.*

Martio, Junio. ♄

Caules semper in Sicilia basi suffruticosos vidi: *folia* suprema non semper acuminata, sed etiam obtusa; *caulina* media ut plurimum integerrima, sat raro dentato-crenata: *racemi* elongati, laxi: *sepala* glaberrima, aliquando una cum *pedicellis* 3-6 lin. longis violacea: *petala* calyce duplo longiora; lamina integerrima 4-5 lin. longa: *siliquae* erecto-patentes, 2-pollicares et ultra; *valvis* in medio nervigeris, apice *stylo* conico acuto vel obtusiusculo crasso terminatae: *semina* ovalia, altero latere sulcata, apice oblique emarginata, rufescentia, levia, ala angustissima cincta, vel illa destituta.

Cl. *Presl l. c.* tres enumerat varietates: *a. communis*, caule basi herbaceo, floribus violaceis — *b. suffruticosa*, caule suffruticoso, floribus violaceis — *c. Fabariaefolia*, caule basi suffruticoso, floribus albis — Varietatem *a.* in Sicilia nunquam vidi, et ab hac excludendum est synonymon *Cupani*, quod ad nostram varietatem *b.* spectat — Nostra varietas *a.* sub nomine *Brassicae moricandioidis* describitur a Cl. *Boiss. elench. p. 10.*

BRASSICA.

Dec. s. nat. 2. p. 582 — Endl. gen. n. 4949.

Cal. basi aequalis, erectus, vel semipatens. *Gland.* inter stamina breviora et pistillum, interque longiora et calycem. *Siliq.* teretiuscula; valvis convexis, vel nervo medio subcarinatis. *Styl.* subanceps, vel conicus, persistens, 1-vel aspermus. *Sem.* 1-serialia, globosa. (*Herbae*, aut suffrutices: *folia* glabra vel hispida; radicalia ut plurimum lyrata, caulina sessilia: *flores* flavi, vel albi: *cotyl.* conduplicatae).

1. B. CAMPESTRIS. *Lin. sp. pl. 951 — Ucria H. Pan. p. 280 — Presl fl. sic. 1. p. 90 — Guss. pr. 2. p. 278.*

B. siliquis teretiusculis non stipitatis semipatentibus, stylo conico subulato 1-vel aspermo, foliis rore glaucis, radicalibus caulinisque inferioribus lyratis ciliatis subtus hispidulis, caeteris cordato-amplexicaulibus oblongis, caule erecto herbaceo ramoso pedicellisque glabris.

B. campestris, perfoliata, Lampsanae Plinii foliis infimis, purpurante caule, luteo flore. *Cup. H. Cath. p. 32.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4434,* sed folia radicalia hirsutiuscula—Lampsanae Plinii foliis. *Cup. panph. 1. t. 143,* et — B. campestris, perfoliata imis Lampsanae Plinii foliis infimis (*sic*), purpurante caule, luteo flore. *Bon. t. 69*, bonae — B. sylvestris. *Dalech. hist. 623. f. 1*, mediocris.

In cultis ubique in Sicilia.

Decembri, Majo. ☉

Radix gracilis: *caules* 1-3-pedales in fertilibus: *folia* levia; radicalia et caulina infima hirsutiuscula, lyrata, lobis irregulariter dentato-crenatis; reliqua glaberrima: *calyx* erectiusculus, viridi-lutescens: *petala* lutea, calyce duplo longiora: *pedicelli* ½-1 poll. longi: *siliquae* obsolete reticulato-venosae, 1-1 ½ pollicares, torulosae, apice in stylum subulatum teretem 4-10 lin. longum obtusum attenuatae: *semina* fusca, sub lente minutissime tuberculata.

2. B. INCANA. *Ten. fl. nap. pr. p. 39 — Dec. s. nat. 2. p. 596,* exclusis synonymis — *Guss. pr. 2. p. 279.*

B. siliquis semipatentibus teretibus elongatis (2 ½-3 poll.) glabris, stylo crassiusculo conico obtuso subaspermo, foliis tomontoso-incanis, radicalibus lyratis, lobo terminali sinuato-dentato, caulinis sinuato-erosis auriculatis supra glabriusculis, caule basi suffruticoso.

Ic. *Ten. fl. nap. t. 165.*

In rupibus maritimis Siciliae septentrionalis, et orientalis satis rara; *al Capo del fondaco dell' Agnone fra Catania ed Agosta, Brolo a pietra perciata, Capo Tindaro.*

Martio, Aprili. ♄

Caules, folia et *habitus* omnino *B. rupestris*, et *B. villosae*: *stylus* 3-4 lin. longus, tenuis, teres, apice subcapitatus, 1-raro 2-spermus, et nonnisi abortu aspermus: *siliquae* substipitatae.

Differt a sequente foliorum villositate, et ab utrisque siliquis teretibus — Confer *B. villosam.*

*

3. *B. rupestris. Raf. carat. p. 77 — Guss. pr. 2. p. 279.*

B. glaberrima, siliquis crassiusculis subtetragonis vix torosis semipatentibus, stylo crasso conico acuto aspermo brevi (1-2 lin.), foliis radicalibus lyratis, lobis irregulariter grosseque dentatis integrisve acutis obtusisque, terminali maximo, caulinis oblongo-linearibus subintegris, caule basi fruticoso.

B. cretica. *Guss. cat. H. R. in Bocc. p. 11*, non *Lam.* — B. balearica. *Presl fl. sic. 1. p. 94*, ex loco! — B. sylvestris, Dioscoridis. *Cup. H. Cath. p. 31.*

Ic. *nulla.*

b. longirostris; siliquis dependentibus patulis erectisque, stylo elongato 3-6-lineari, foliorum lobis ut plurimum acutis.

B. montana, fruticosa, foliis petiolatis (petiolis compressis) lyrato-pinnatifidis oblongis inaequaliter dentatis carnosis glabris acutis, superioribus linearibus integris, racemis ramosis. *Raf. specch. delle scien. n. 2. p. 60 — Dec. s. nat. 2. p. 714.*

In rupibus calcareis montosis demissioribus, vel elatis Siciliae. Februario, Martio. ♄

Caules teretes, leves, superne paniculato-ramosi, 2-5-pedales, sed 8-pedales uti ex *Raf. l. c.* nunquam vidi: *folia primordialia* indivisa, cordato-ovata, serrato-dentata, passim ciliata; *radicalia*, et *caulina* infima 4 poll. ad ped. longa, 2-6 poll. lata, glaberrima vel subtus setis sparsis obsita, semper lyrata, tamen quoad loborum characteres polymorpha; equidem lobi apice rotundati vel acuti, integri vel irregulariter dentati, breves vel sesquipollicares, confluentes vel distincti, oblongi vel oblongo-lanceolati, et aliquando suborbiculati; terminali cum aliis confluente, suborbiculato, oblongo-lanceolato, sinuato-dentato; *caulina* oblongo-lanceolata, sinuato-dentata, ascendendo angustiora et brevius petiolata: *racem* elongati paniculum pyramidalem constituunt: *pedicelli* ½-1-pollicares: *flores* magnitudine *B. oleraceae*: *petala* pallide vel intense lutea, *calycibus* subcoloratis duplo vel triplo longiora: *siliquae* substipitatae, saepius curvae, 1 ½-2 poll. longae, diametro 1-1 ½ lin. non excedente in *a.*, 1 ½-2 in *b.*

Icones *B. balearicae Deless. ic. sel. 2. t. 86* et *Cambess. fl. balear. t. 10* evidenter a nostra differunt; habitu, foliorum figura, siliquis fere semper curvis — Illa *B. sempervirentis Schrank H. mon. 1. t. 10*, quoad habitum et foliorum figuram magis nostrae affinis, quam iconi *B. balearicae*, sub qua refertur a *Deless. l. c.*; ita ut, siliquis exceptis, potius varietas *B. rupestris*, quam illius videatur — Confer quoque *Reich. cent. 4. p. 42* — An *B. Robertiana, Gay* in *Reich. l. c.*; et in *Duby bot. gall. 2. p. 1024*, hujus nostrae varietas est?

4. *B. villosa. Biv. man. 4. p. 20 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 243 — Guss. pr. 2. p. 281.*

B. siliquis semipatentibus subtetragonis brevibus (poll. longis) torulosis glabris, stylo brevi cylindraceo obtuso, foliis dense villoso-canescentibus, radicalibus caulinisque inferioribus lyratis, lobo terminali sinuato-dentato, caule fruticoso erecto.

B. incana. *Presl fl. sic. 1. p. 94*, non *Ten.*; sed siliquarum descriptio mala.

Ic. B. sylvestris, Hyosciami modo hirsuta. *Cup. panph. 1. t. 132 — Bon. t. 68 — Raf. t. 32.*

In rupibus elatioribus montosis; *Palermo al monte dell' occhio, a S. Anna, Pizzuta, Sagana, Cinisi, Monte di Trapani e di Ca-*

stellammare, *Vallelonga al Cuozzo di Miceli* : *S. Filadelfo e Calatafimi* (*Biv.*) = et in *Favignana* , *Maretimo*.
Februario, Aprili. ♄
Caules 1-3-pedales , glabri , simplices vel ramosi ; *ramis* superne villosis : *folia* magnitudine praecedentis ; radicalia et caulina inferiora crenato-denticulata ; denticulis callo terminatis : *flores* dilute flavi , magnitudine praecedentium , et *panicula* similis : *pedicelli* 5-10 lin. longi : *siliquae* non stipitatae , pollicem nunquam excedentes , diametro 2-3-lineari : *stylus* 1 lin. longus.
Differt a *B. rupestri* , praeter villositatem et siliquas , pedicellis parum brevioribus , foliis summis basi cordatis vel dilatatis , non vero basi angustatis — A *B. incana* ob siliquas prorsus aliena : et immerito sub illa relata a Cl. *Dec.* in *s. nat.* 2. *p.* 596.

. *B.* MACROCARPA. *Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an.* 1824 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 92 — *Guss. pr.* 2. *p.* 282.
B. glaberrima, siliquis semipatentibus cylindraceis teretibus crassissimis, stylo conico crasso acuto 1-2-spermo , foliis radicalibus caulinisque inferioribus sublyratis , lobis integris vel irregulariter dentatis acutis obtusisque , caule fruticoso erecto.
B. sylvestris , siliqua crassissima. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*
Ic. *nulla.*
In rupibus calcareis maritimis ; *Levanzo* , *Favignana nelle rupi sotto il Castello di S. Catterina all' Est* , *Maretimo*.
Februario , Martio. ♄
Caules $1/2$-2-pedales, superne paniculati : *folia* fere praecedentium, sed in rupibus aliquando minora, ac crassiora : *flores* pallide flavi; *petalis* calycem duplo excedentibus : *siliquae* illas *Raphani* sativi ob crassitiem aemulantes , una cum *stylo* pollicem vel ad summum sesquipollicem longae ; diametro 3-4-lineari ; valvis crassis , enerviis : *stylus* intus cavus , 1-2-spermus , 4-6 lin. longus , cum siliqua continuus , sed demum disjunctus, et ab illa pendens : *semina* ex fusco rufescentia , sub lente punctis minutis excavata.
Species 2 , 3, 4, et 5, habitu , caule, foliorum forma ac incisione , et inflorescentia post quamplurima viva individua illarum inspecta, ita inter se similes sunt, ut (dempta villositate specierum 2-4) aegre ex foliis liquidi distinctionis characteres erui possint ; at illi a siliquarum forma , proportione , etc. , desumpti certiores sunt.

5. *B.* FRUTICULOSA. *Cyr. pl. rar. fasc.* 1. *p.* 7 — *Dec. s. nat.* 2. *p.* 604, excluso synonymo *Rafinesquii* — *Guss. pr.* 2. *p.* 283.
B. siliquis semipatentibus torosis, stylo tenui conico-obtusiusculo subaspermo, calycibus erecto-patulis , foliis inferioribus subpiloso-scabris lyratis, lobis omnibus obtusis, lateralibus subdentatis, terminali maximo sinuato-dentato , caule basi suffruticuloso hispido.
Erucastrum fruticulosum. *Presl fl. sic.* 1. *p.* 92 , excluso synonymo *Raf.* — Sinapis radicata. *Desf. atl.* 2. *p.* 98 — *Willd. sp. pl.* 3. *p.* 559 — S. erucoides. *Ucria H. Pan. p.* 282 , non *Lin.*, ex nomine vernaculo — Rapistrum exalbidis foliis, flore luteo. *Cast. H. Mes. p.* 43.
Ic. *Cyr. l. c. t.* 1 — *Desf. l. c. t.* 167 — B. sylvestris , Messanensis , Raphani minoris folio glauco , Sinapis sativae circumrosionibus. *Cup. H. Cath. p.* 32 , et *panph.* 1. *t.* 491 — *Bon. t.* 71.
In cultis ubique frequens in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*.
Floret per totum annum. ♃, et saepe basi ♄.
Caules superne glabri, ramosi ; *ramis* gracilibus , virgatis : *folia* glaucescentia , glabriora quam in plantis africanis : *racemi* laxiu-

sculi, demum elongati : *flores* lutei, odori : *sepala* saepe colorata : *siliquae* pedicellis subaequales, substipitatae ; *stylo* tenui 2-3 lin. longo, sat raro monospermo.

Uti recte notat *Dec. l. c.* inter *Brassicas* et *Sinapios* species haec ambigit, hinc nihil mirum quod sub utrisque a diversis auctoribus relata — *Cymae* tenerae tam hujus quam *B. campestris* inter olera adhibentur.

7. *B. valentina. Dec. s. nat. 2. p. 603 — Guss. pr. 2. p. 283.*

B. siliquis subteretibus glabris semipatentibus stylo conico 1-2-spermo longioribus (*Dec.*), foliis glabriusculis, radicalibus lyratis vel pinnatifido-lyratis, lobis obtusis irregulariter dentato-repandis, caulinis (paucis) sessilibus, summis linearibus subintegris, caule herbaceo erecto ramoso.

Sisymbrium valentinum. *Lin. sp. pl. 920.*

Ic. Eruca hispida. *Cav. hort. matr. ined. t. 22* — Erucula hirsuta, floribus albis. *Barr. ic. 195. f. 1,* et — *Bocc. mus. 2. p. 84. t. 80,* malae.

In alveis arenosis torrentium ; *fiumara di Palmi* (*Gasparrini*).

Martio, Aprili. ☉

Caules pilis rigidiusculis retrorsum adpressis basi praecipue scabri, vix pedales : *folia* glabriuscula ; radicalia petiolata, saepius fere interrupte-pinnato-lyrata et demum rubentia, lobis suborbiculatis, ovatis aut oblongis ; caulina inferiora radicalibus similia, sessilia, lobis angustioribus vix lin. latis : *racemi* terminales : *calyces* clausi, virentes aut violacei, hirsutiusculi : *petala* obsolete venosa, alba, vel basi coerulescentia : *pedicelli* 4-5 lin. longi, semipatentes : *siliquas* maturas non vidi.

Planta hispanica non differt a nostra nisi caule elatiore, et basi cum foliorum radicalium petiolis saepius hirsutioribus ; foliorum lobis aliquando acutioribus, petalis evidentius venosis.

8. *B. Tournefortii. Gou. ill. p. 44 — Dec. s. nat. 2. p. 602 — Spr. s veg. 2. p. 911 — Presl fl. sic. 1. p. 92 — Guss. pr. 2. p. 284.*

B. siliquis torosis glabris demum patulis, stylo conico elongato 1 spermo, foliis radicalibus hirtis ciliatisque lyrato-pinnato-partitis, lobis serrato-dentatis, lateralibus oblongo-linearibus, caulinis pauci anguste linearibus, caule ramoso stricto subnudo.

Ic. *Gou. l. c. t. 20. f.* A.

In collibus, et campis arenosis aridissimis Siciliae meridionalis ; *Alicata, Butera, Terranova, Comiso, Vittoria, Scoglitti, Spaccaforno.*

Martio, Junio. ♂

Caules inferne hispidi, superne glabriusculi, pedales et bipedales sat raro simplices, sed ut plurimum ramosi ; *ramis* erecto-patulis *folia radicalia* rosulata ; lobis lateralibus aliquando extrorsum sinuato-pinnatifidis; terminali suborbiculato, subtrilobo, majore : *caulina* (1-2) linearia, integerrima : *flores* parvi, pallidissime flavi racemosi : *racemi* demum elongati, laxissimi : *pedicelli* 6-12-lineares : *calyces* semipatentes, purpureo-colorati, glabri : *siliquae* 1-1 ½ pol. longae, non stipitatae, remotae ; *stylo* 6-7-linear obtuso.

In nostris plantis folia sunt omnia radicalia ; caules fere semper ramosi ; stylus non ita subulatus nec elongatus, ut in icone citata ; sed potius obtusiusculus, et siliqua duplo brevior. Caeterum plantae siculae omnino cum illis Lucaniae ac Calabriae orientalis conveniunt. Confer *pl. rar. p. 279.*

9. *B. Erucastrum. Lin. sp. pl. 932 — Ucria H. Pan. p. 281 — Guss. pr. 2. p. 286.*
B. foliis dentato-pinnatifidis, caule hispido, siliquis levibus.
In oppido Ucriae (*Ucria*).

ERUCA.

Dec. s. nat. 2. p. 636 — Endl. gen. n. 4356.

Cal. erectus, basi aequalis. *Gland.* inter stamina breviora et pistillum, nulla inter stamina longiora et calycem. *Siliq.* ovali-oblonga; valvis concavis, levibus. *Styl.* ensiformis, subfoliaceus, aspermus, vix valvis brevior, persistens. *Sem.* subglobosa, jam perfecta 2-serialia. (*Herba* anuua: *folia* lyrato-pinnatifida, hirsutiuscula: *flores* ochroleuci, venis reticulati: *cotyl.* conduplicatae).

1. *E. sativa. Dec. l. c. — Presl fl. sic. 1. p. 104*, exclusis syn. *Cupani* et *Bonanni.*
E. siliquis erectis glabris subtetragonis torulosis, pedicellis calyce deciduo brevioribus cauleque ramoso erecto hirsutis, foliis lyrato-pinnatifidis, lobis dentatis acutis.
Brassica Eruca. *Lin. sp. pl. 932. — Ucria H. Pan. p. 281 — Guss. pr. 2. p. 285* — Eruca latifolia, alba, sativa. *Cup. H. Cath. p. 69* — E. latifolia, alba. *Cast. H. Mess. p. 27.*
Ic. *Reich. cent. 12. f. 4421 — Blackw. herb. t. 242* — Sinapis alterum genus. *Fuchs. hist. 539.*
In agris, et arvis apricis: *Piana di Catania ai Monumenti, sotto Castrogiovanni; presso Palermo* (*Presl*); *presso Solanto* (*Parlatore, Todaro*).
Februario, Aprili. ⊙
Folia subciliata: *pedicelli racemi*, 1-1 $\frac{1}{2}$ lin. longi, subincrassati laxiusculi, 4-12-pollicares: *petala* albido-violacea, venosa: *siliquae* non stipitatae, crassiusculae, diametro 1 $\frac{1}{2}$ lineari, 6-8 lin. longae (absque syllo), obsolete tetragonae, erectae: *stylus* bisulcatus, et uti siliqua glabriusculus, obtusus, 2-3-lin. longus: *semina* jam perfecta biserialia!, fusca, levia, glabra: *sapor acris*, et odor fortis nasturtinus.

---

† 2. *E. hispida. Dec. l. c. p. 638 — Presl fl. sic. 1. p. 105*, exclusis syn. *Cupani* et *Bonanni* ad *Raphanum albiflorum* spectantibus.
E. foliis lyrato-pinnato-partitis, lobis dentatis acutis, terminali obtuso, caule hispido, pedicellis calyce deciduo longioribus.
Brassica hispida. *Ten. fl. nap. pr. 2. p. 39, ex Presl.*
In arvis; *Agosta.*
Floret aestate. ⊙ (*Presl*).

SINAPIS.

Dec. s. nat. 2. p. 607 — Endl. gen. n. 4950.

Cal. basi aequalis, patentissimus: reliqua ut in *Brassica.*

1. *S. amplexicaulis. Dec. s. nat. 2. p. 610 — Presl fl. sic. 1. p. 95— Guss. pr. 2. p. 287.*

S. glabra, siliquis teretiusculis torulosis semipatentibus pedicello brevioribus, stylo lineari gracili, foliis radicalibus oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis sinuato-dentatis vel lyrato-pinnatifidis, caulinis amplexicaulibus, mediis oblongis dentatis, supremis cordato-ovatis subintegris, caule gracili ramoso.

Sisymbrium amplexicaule. *Desf. alt. 2. p. 81.*

Ic. *Desf. l. c. t. 153.*

In cultis argillosis; *Alimena, Palagonia al leone, Pianure di Aidone, Burgio : Palermo alla portella di S. Anna (Presl)*, ubi non vidi; *Butera, e Mazzarini (Heldr.).*

Martio, Majo, et Septembri, Octobri. ☉, et ♂

Caules erecti, vel ascendentes, 5-12- pollicares et ultra, ab ipsa basi ramosi: *folia* laete virentia, et subglaucescentia; radicalia integerrima, sinuato-dentata, et sublyrata: *pedicelli* 2-10-lineares, graciles: *calyces* uti corollae patentes; *sepalis* concavis, viridibus, glabriusculis: *flores* lutei, parvi, laxe racemosi in extremitate ramorum: *siliquae* 3-5 lin. longae, semina viridi-rufescentia 3-6 in quolibet loculo gerentes, utrinque attenuatae, illas *Brassicae fruticulosae* aemulantes: *stylus* obtusus, vix lin. longus.

2. *S. nigra. Lin. sp. pl. 933 — Ucria H. Pan. p. 281 — Presl fl. sic. p. 95 — Guss. pr. 2. p. 287.*

S. siliquis glabris levibus subtetragonis torulosis adpressis, stylo brevi gracili conico aspermo, foliis radicalibus scabriusculis caulinisque infimis lyratis, superioribus glabris lanceolatis integerrimis sessilibus ramulorum pendulis, caule erecto glabriusculo ramosissimo.

Sinapi agrarium, luteum, altissimum, Brassicae sylvestris foliis minoribus atroviridibus, caule purpurante. *Cup. H. Cath. p. 201.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4427— Fl. dan. 1582 — Blackw. herb. t. 446 —* Sinapi luteum, siliquis Erucae modo concinnatis. *Cup. panph. 2. t. 168 — Bon. t. 48 —* S. siliqua latiuscula glabra, semine rufo, sive vulgaris. *Bauh. hist. 2. p. 855*, mediocris, sed inter veteres omnium melior.

In arvis, et agris apricis, siccis vel humentibus in Sicilia.

Aprili, Majo. ☉

Caules stricti, 2-4- pedales, paniculato-ramosi: *folia* intense virentia, radicalia, et caulina acute denticulata : *pedicelli* 1-2-lineares, crassiusculi, in fructu adpressi : *flores* lutei, odori : *siliquae* confertae, 6-9-lineares : *stylus* vix lin. longus, obtusus.

Synonymon, Sinapi siliqua tetragona. *Cup. H. Cath.* quod fide herbarii *Vaillantii* sub hac specie a *Dec.* refertur, in *H. Cath.* desideratur.

3. *S. virgata. Presl del. prag. p. 19*, excluso synonymo *Ronanni — Guss. pr. 2. p. 288.*

S. glabra, siliquis levibus semipatentibus erectisque teretibus, stylo subcompresso gracili aspermo, foliis crassiusculis glaucescentibus, inferioribus lyratis, lobis integris vel sinuato-dentato-cre-

natis, lateralibus oblongis, superioribus (paucis) oblongo-linearibus subintegris, caule ramoso virgato basi fruticuloso.

Erucastrum virgatum. *Presl fl. sic. 1.p. 94* — Sinapi sylvestre, luteum. *Cast. H. Mess. p. 44 ?*

Ic. *nulla.*

In arenosis, et saxosis collibus maritimis; *Tusa*, *Messina*, (ubi primus invenit *Arrosto*), *Scaletta*, *Fiume di Nisi*, *Itala*, *Taormina*, *Mola*.

Majo, Junio. ♃, et basi ♄

Caules certe non annui (*Presl*), sed basi suffruticulosi, 2-3-pedales, saepe inferne rubentes: *folia* radicalia aliquando scabriuscula, ac subciliata; caulina remota, et ascendendo integerrima; lobo terminali radicalium obovato vel elliptico, 1-2 pol. lato ac longo; lateralibus rectangule-patentibus; caulina vero lobo terminali lanceolato, lateralibus deflexis: *racemi* elongati, aliquando 2-pedales: *pedicelli* crassiusculi, 1 ½-3-lineares: *calyces* sub anthesi horizontaliter patentes: *petala* parva, pallide flavescentia: *siliquae* erectiusculae, non vero axi proximatae (*Presl*), 6-12-lin. longae (absque stylo): *stylus* conicus, 2-5 linearis; *stigmate* obtuso, subcapitato: *semina* rufescentia in hac ovalia, non globosa.

S. virgata, *Cav. praelec.* (nunc *Diplotaxis*) ex comparatis speciminibus herbarii *Cav.* ac *Dec.*, et *S. laevigata Lin.* (secus ac putat Cl. *Spr.* in *s. veg. 4. par. 2. p. 244*) ex illis herbarii *Banks.* ac *Dec.* sunt duae species omnino a nostra distinctae. Haec adest in herbario *Lin.* sub nomine *S. sicula Ard. spec. 2. t. 11.* (quae *tab.* nunc *Cerastium illyricum*) ab ipso *Arduino* missa, tamen cum sequente confusa.

4. *S.* PUBESCENS. *Lin. mant. 95* — *Biv. cent. 1. p. 77* — *Presl fl. sic. 1. p. 96* — *Guss. pr. 2. p. 289.*

S. molliter villoso-pubescens, siliquis teretibus villoso-hirsutis axi adpressis, stylo conico subincurvo subcompresso saepius aspermo, pedunculis gracilibus demum incrassato-conicis, foliis inferioribus lyrato-pinnatis, lobo terminali ovato, supremis elliptico-oblongis crenato-dentatis, caule ascendente erectoque ramoso basi suffruticuloso.

Raphanistrum luteum, hirsutum, Raphani vulgaris foliis, siliquis Irionis more concinnatis. *Cup. H. Cath. p. 187*, et *supp. alt. p. 77.*

Ic. *Arduin. specim. 1. p. 21. t. 9* — *Schrank H. Mon. t. 74* — Raphanus arvensis, Raphani vulgaris foliis, Irionis siliquis. *Cup. panph. 2. t. 238* — Sinapi montanum, luteum, Raphani vulgaris folio, Irionis siliquis. *Bon. t. 51.*

b. glabrata; caule foliisque virentibus hirsutiusculis vel glabratis.

S. circinnata. *Spr. s. veg. 2. p. 913.*

Varietas *a.* in apricis fertilibus montosis in Sicilia — et in *Ustica* (*Calcara*): var. *b.* in demissis ad rudera, ad macerias, ac fossarum ripas in Sicilia = et in *Favignana*, *Maretimo*, *Levanzo.*

Floret fere per totum annum. ♃

Caules 1-2-pedales, et ultra: *foliorum* inferiorum lobi irregulariter crenato-dentati: *racemi* demum elongati; siliquis tamen approximatis: *pedicelli* graciles, siliqua angustiores, 3-4-lineares, demum incrassato-conici, siliquae crassitiem aequantes: *siliquae* 8-10 lineares, aliquando subtorosae, juniores villoso-pubescentes, adultae magis glabratae vel hirtae: *stylus* basi striatus, 4-8 lin. longus, rectus aut apice incurvus, saepe dilatatus (et tunc evidentius striatus), ac eadem siliquae latitudine in *a*; vix 3 lin. longus, et apice

magis attenuatus in *b.*; *stigmate* capitato : *semina* rufescentia, tenue punctata.

Varietas *a.* dum junior canescens, adulta pallide virescens, tamen semper molliter pubescens; varietas *b.* undique virescens, sed caules et folia pilis rigidis albidis adpressis subhirsuta; et haec ulterius observanda.

Icon *Schrank l. c.* quoad foliorum formam, et habitum totius plantae potius var. *b.* refert, sed siliquarum stylo recedit — *S. circinnata Desf.* ex ejus herbario etiam varietati *b.* magis proxima, et ideo uti notat *Dec.* in. *s. nat.* 2. *p.* 613, forsan hujus speciei varietas est.

5. *S.* ARVENSIS. *Lin. sp. pl.* 933 — *Ucria H. Pan. p.* 281 — *Presl fl. sic.* 1. *p.* 96 — *Guss. pr.* 2. *p.* 291.

S. siliquis glabris multangulis torulosis erectiusculis adpressisque stylo crassiusculo, ancipiti 1-spermo, pedunculis brevibus demum incrassatis, foliis ovali-oblongis sublyratis dentatisve cauleque erecto ramoso sparse villosis.

Raphanistrum flore luteo. *Cup. H. Cath. p.* 188 — Rapistrum flore luteo. *Cast. H. Mess. p.* 30, et — Lampsana. *Cast. l. c. p.* 40.

Ic. *Reich. cent.* 12. *f.* 4425, *a* — Irion. *Fuchs. hist. p.* 257.

b. siliquis patenter pilosis.

Ic. Sinapi altissimum, Brassicae folio pallido, asperum. *Cup. Panph.* 2. *t.* 106 — *Bon. t.* 49 — *Raf. t.* 8.

In agris, vel arvis argillosis, inter segetes, et in torrentium alveis arenosis passim in Sicilia = et in *Favignana*, *Levanzo*, *Lampedusa.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules saepe basi rubentes, angulati, 1-2-pedales : *folia* ovata non vidi, sed fere semper oblonga, lyrata vel sublyrata, ad basim sinuato-dentata, vel tantum irregulariter dentata; dentibus basim versus profundioribus : *racemi* elongati, siliquis approximatis : *flores* lutei : *pedicelli* vix lin. longi, incrassati latitudinem nempe siliquae subaequantes : *siliquae* 8-13-lineares, obsolete angulatae, valvis nempe nervis tribus prominulis notatae, erectiusculae, ut in icone *Fl. dan.*, vel axi adpressae : *stylus* compresso-anceps, 3-5 lin. longus, abortu saepe aspermus; *stigmate* capitato.

Pro varietate *b.* confer quae dixi in *pl. rar. p.* 281, et *Moris* in *fl. sard.* 1. *p.* 178 — Synonymon *Bonanni* sub *Hirschfeldia inflexa* a *Preslio* relatum, ad hanc speciem certe spectat. Confer sequentem.

6. *S.* INCANA. *Lin. sp. pl.* 934 — *Dec. s. nat.* 2. *p.* 619 — *Guss. pr.* 2. *p.* 292, excluso synonymo Myagri hispanici. *Lin.*

S. siliquis glabris gracilibus teretibus subtorosis adpressis, stylo obtuso 1-2-spermo recto vel inflexo, pedicellis brevibus incrassatis, foliis inferioribus lyratis, lobo terminali rotundato cauleque ramoso recto inferne et petiolis piloso-scabris.

Cordylocarpos pubescens. *Smith fl. gr. pr.* 2. *p.* 53 — Hirschfeldia adpressa. *Presl fl. sic.* 1. *p.* 97 — S. geniculata. *Desf. atl.* 2. *p.* 98! ex ipsius herbario — *Hirschfeldia inflexa*, siliquis retrorsum pubescentibus rachi adpressis subtorosis, rostro ovato geniculato inflexo longitudine siliquae, caule subramoso basi hispido, foliis lyrato-pinnatifidis hispidis. *Presl fl. sic.* 1. *p.* 97, (excluso synonymo *Bon. t.* 49 !) ob foliorum descriptionem potius ad hanc quam ad sequentem spectat, sub qua refertur a Cl. *Spr.* in *s. veg.* 4. *par.* 2. *p.* 244.

Ic. *Jacq. H. Vind.* 2. *p.* 169, sed siliquarum stylus deest — *Reich. cent.* 12. *f.* 4423, siliquarum stylo recto — Sinapi agrarium, luteum. *Cup. panph.* 1. *t.* 236 — *Bon. t.* 40 — *Raf. t.* 2. siliquarum stylo recto non inflexo.

b. acutifolia. Moris fl. sard. 1. p. 178; foliorum inferiorum lobo terminali ovato-lanceolato lateralibus acutis.

S. heterophylla. *Lag. cat. H. R. Mat. 1816. p. 20 — Guss. pr. 2. p. 292.*

In campis, collibus aridis, pascuis apricis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Saline*, *Lipari*, *Pantellaria*, *Favignana*, *Maretimo*, *Lampedusa*, *Linosa*: var. *b. Randazzo*, *Bronte*, *Messina*, *Taormina*, *Catania* = et in *Stromboli*, *Lipari*, *Favignana*, *Maretimo*.

Aprili, Majo. ♂

Caules superne glabri, aliquando basi rubentes, ramosi; *ramis* patulis, vel semipatentibus: *folia* caulina superiora oblonga, serrato-dentata; suprema integerrima, distantia; inferiora aliquando lobo extimo oblongo-lanceolato, non ut in radicalibus obovato et rotundato: *racemi* terminales, fructiferi elongati: *flores* flavi: *pedicelli* incrassati, vix 1-½ lin. longi: *siliquae* 3-5-lineares, glabrae, vel pubescentes in utrisque varietatibus; loculis 3-6-spermis: *stylus* subclavatus, inferne constrictus, immaturus acutus et varie flexus, jam perfectus obtusus, 1-sed in fertilibus 2-spermus, 1-2 lin. longus.

Varietas *b. pr. p. 292* vix a specie distingui meretur, nam siliquarum stylus in eadem planta saepe rectus, et inflexus observatur: ideoque *S. geniculata Desf. atl. 2. p. 98*, tam ex descriptione quam ex speciminibus ejusdem herbarii (in quibus siliquae immaturae) a *S. incana* non differt, et inde non inter *Melanosinapias* (*Dec. s. nat. 2. p. 608*), sed inter *Hirschfeldias* est enumeranda — Praeterea *S. heterophylla pr. l. c.* nonnisi siliquis longioribus 5-3 lin. longis, et foliorum lobis acutis a *S. incana* recedit; ideoque melius perpensa re consultius duxi praeunte Cl. *Moris* cum illa associare — Specimina *S. heterophyllae* a me in Hispania collecta, et illae quae in herbario *H. R. Matr.* asservantur siliquis glabris hispidisque quoque ludunt — Denique Myagrum hispanicum *Lin.*, quod cum aliis auctoribus sub hac specie retuli, ex observatione Cl. *Boiss.* in *pl. nov. hispan. p. 16*, longe alia species est, et revera ad *Rapistrum* spectat.

7. S. ALBA. *Lin. sp. pl. 933 — Guss. pr. 2. p. 294.*

S. siliquis hispidis torosis oligospermis pedunculo patenti styloque ensiformi brevioribus, junioribus surrectis adultis patulis, foliis scabriusculis pinnatifido-sublyratis, lobis sinuato-dentatis, lateralibus oblongo-linearibus, terminali elliptico-lanceolato vel ovato, caule hispidiusculo erecto ramoso.

Bonannia officinalis. *Presl fl. sic. 1. p. 99* — Raphanistrum Oppido (sic) ramosum, glabrum, siliquis Irionis ritu congestis. *Cup. H. Cath. p. 188?* — Sinapi album, sativum. *Cast. H. Mess. p. 31.*

Ic. *Reich. cent. 12. f. 4424 — Sturm fl. germ. p. 1. fasc. 8 — Lam. ill. t. 566 — Gaert. de fruct. 2. p. 299. t. 143. f. 4* — Brassica sylvestris, Erysimi folio viridi, flore luteo. *Cap. panph. 2. t. 57 — Bon. t. 70.*

In ruderatis, tectis, muris, et aggeribus sylvaticis; *val di Noto*, *val di Mazzara*, *Trapani al Monte ed a Bonagia*, *Giuliana*, *Cattolica*, *Girgenti*, *Terranova*, *Alicata*, *Butera*, *Caltanissetta*, *Ferla*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Avola*, *Siracusa*, *Melilli*, *Catania*, *Cammarata*, *ec.* = et in *Favignana*.

Martio, Aprili. ⊙

Caules 1 ½-3-pedales, patenter vel retrorsum subhispidi, paniculato-ramosi: *foliorum* lobi in radicalibus obtusi, in caulinis acuti:

racemi demum elongati : *pedicelli* dum siliquae immaturae sursum arcuati, deinde una cum illis horizontaliter patentes, 6-10-lin. longi : *flores* flavi : *siliquae* (absque stylo) 3-4-lineares, sat raro glabrae : *stylus* compressus, 3-striatus, ad strias et marginem scaberrimus, apice fere truncatus, 7-11 lin. longus, 2 ½-3 lin. basi latus, 1-spermus, vel abortu aspermus : *semina* 4-6 in quavis siliqua ; nigra, uti in plantis neapolitanis, et ex descriptione *Gaert. l. c.*, non pallida, ut ex *Dec. nat. 2. p. 621*, et *Sturm l. c.*

8. *S.* DISSECTA. *Lag. cat. H. R. Matr. 1816. p. 20 — Dec. s. nat. 2. p. 621 — Spr. s. veg. 2. p. 913 — Guss. pr. 2. p. 295.*

S. siliquis hispidis torosis oligospermis pedicello semipatenti styloque ensiformi brevioribus surrectis, foliis scabriusculis pinnato-partitis, lobis distantibus pinnatifidis, laciniis lineari-oblongis sinuato-dentatis incisisque, caule hispidiusculo erecto ramoso.

Ic. *Moris fl. sard. t. 12*, siliquis glabris — Raphanistrum luteum, Chelidonii quaterno folio, articulata siliqua. *Cup. panph. 2. t. 240— Bon. t. 44*, optimae.

In cultis inter *Linum usitatissimum* in Sicilia = et in *Alicuri, Felicuri.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules, *racemi*, *flores*, *pedicelli*, et *siliquae* omnino praecedentis ; sed istae surrectae, non demum horizontaliter patentes, et in Sicilia saepius hispidas vidi ; dum saepius glabra in Sardinia ex *Moris fl. sard. 1. p. 181* : *stylus* ut plurimum aspermus.

Foliorum laciniae et lobi quoad latitudinem variant, occurrunt siquidem 6-8 lin. latae, et angustissimae vix 1-2 lin. latae. Nonnulla specimina ad praecedentem ob folia minus profunde partita transeunt ; sed habitus, et directio siliquarum alieni. Confer quae dixi in *pl. rar. p. 280.*

---

† 9. *S.* PANORMITANA. *Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 244 — Guss. pr. 2. p. 295.*

S. siliquis glabris rachi adpressis torosis, rostro siliqua breviore, caule subramoso basi hispido, foliis petiolatis lanceolatis denticulatis scabris.

Hirschfeldia integrifolia. *Presl l. c. p. 98.*

In arvis sterilibus Panormi ; *falde di Monte Peregrino.*

Majo. ♂ (*Presl*).

Racemus demum elongatus : *flores* non vidi : *pedicelli* fructiferi lin. longi, erecti : *siliquae* erectae, rachi adpressae, torulosae, terctiusculae, 5 lin. longae, loculis 4-6-spermis ; *rostro* ovato, 3 lin. longo monospermo terminatae : *semina* globosa, rostri oblonga. Foliis integris scabris, et pilis caulis patentibus a reliquis speciebus differt (*Presl*).

An *S. incanae* varietas ?

MONADELPHIA.

I. Pentandria.

GERANOIDEAE. Dec.

Herbae (in Sicilia) annuae, perennesve: *caules* articulato-nodosi: *folia* opposita, altero minore, integra, varie secta, vel pinnata; *stipulae* membranaceo-scariosae: *flores* saepius ex coeruleo-rubentes, vel albi, in pedunculis axillaribus vel radicalibus solitarii, vel saepius subumbellati; pedicellis basi bracteatis: *calyx* liber, persistens, 5-sepalus: *petala* 5, infera, sepalis alterna: *capsulae* quinque, basi receptaculi columnari cum stylis demum elastice ab illa dissilientes (*Gen. Erodium* et *Geranium*).

ERODIUM.

Ait. H. Kew. ed. 1. v. 2. p. 414 — Willd. sp. pl. 3. p. 626. n. 1263 — Endl. gen. n. 6045.

Cal. sepala 5, aequalia. *Cor.* 5-petala, subregularis *Stam.* 10, alterne, sterilia. *Nect.* glandulae melliferae, basi staminum fertilium insidentes. *Utriculi* 5, oblongi, deorsum acuminati, ad basim receptaculi rostrati, 1-spermi, apice aristati; aristis intus saepius barbatis, demum spiraliter tortis. (*Herbae* annuae aliquando acaules: *folia* integra, lobata, vel pinnata: *pedunculi* 1-multiflori: *pedicelli* demum altero latere deflexi ac approximati: *petala* cito decidua).

* *Foliis pinnatis.*

1. E. ROMANUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 630 — Presl fl. sic. 1. p. 210 — Guss. pr. 2. p. 297.*

E. glabriusculum acaule, foliolis sessilibus oblongis pinnatifidis, laciniis anguste-lanceolatis acute inciso-serratis, pedunculis radicalibus multifloris, petalis aequalibus integris (violaceis immaculatis) calyce duplo longioribus.

Geranium romanum. *Lin. sp. pl. 951 — Cav. diss. 4. p. 225 — Biv. cent. 1. p. 42* — G. Cicutae folio, minus et supinum, flore coeruleo. *Cup. H. Cath. p. 84.*

Ic. *Cav. l. c. t. 94. f. 2* — Geranium myrrhinum, tenuifolium, amplo flore purpureo. *Barr. ic. 1245.*

b. canescens; foliis junioribus subtus dense villoso-canescentibus, petiolis pedunculisque patenter villosis.

In collibus apricis, in campis, secus vias solo argilloso-calcareo; *Val di Mazzara*, *val di Noto* ubique; in *Valdemone* minus obvium, *Messina* = et in *Ustica*, *Pantellaria*: var. *b* in montosis, *Palazzo Adriano*, *e bosco della Colomba* (*Gasparrini*).

Octobri, ad Junium. ♃

Radix crassiuscula, certe perennis, non vero annua: *stipula* latae, scariosae, ciliatae, aristatae: *folia* numerosa, rosulata, foliolis

alternis vel suboppositis : *pedunculi* numerosi, erecti, 2-10-pollicares : *bracteae* breves, scariosae, aristatae, basi connatae ad pedicellorum basim ; qui 3-10 lin. longi, inaequales : *sepala* 5-nervia, integra, ad apicem albo-marginata, ciliata, setula terminata : *petala* obtusa : *filamenta* dilatata : *utriculi* pilis adpressis distincte parallelis obsiti, ut in sequentibus : *aristae* 1 $\frac{1}{2}$-2-pollicares : *odor* nullus.

Affine sequenti quoad folia, sed caules nulli : pedunculi (potius scapi) omnes radicales, et quod magis, petala calycibus duplo triploque longiora (4-5 lin. longa), ac violacea, quoad nunquam in illo.

2. *E.* CICUTARIUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 629 — Presl fl. sic. 1. p. 209 — Guss. pr. 2. p. 298.*

E. caulibus hirtis diffusis ascendentibusque, foliis glabriusculis, foliolis ovatis oblongisque sessilibus pinnatifidis, laciniis inciso-dentatis integrisve acutis, pedunculis multifloris, petalis subaequalibus calyce sublongioribus.

E. cicutarium *b. chaerophyllum. Presl l. c.* — Geranium cicutarium. *Lin. sp. pl. 951* — G. chaerophyllum. *Cav. diss. 4. p. 226* — G. Cicutae folio minus, repens, flosculis parvis candidis. *Cup. H. Cath. p. 84.*

Ic. *Cav. l. c. t. 95. f. 1 — Reich. cent. 15. f. 4864, b.*— Geranium foetens. *Riv. pent. irr. t. 113*, optima.

b. pimpinellifolium; caule subpiloso, foliis glabriusculis, foliolis ovato-oblongis inciso-pinnatifidis dentatisque, petalis calyce aequalibus.

E. pimpinellifolium. *Willd. sp. pl. 3. p. 630.*

Ic. G. cicutarium. *Cav. diss. 4. p. 226. t. 93* — E. pimpinellifolium. *Reich. cent. 15. f. 4865* — Geranium VII, sive gruinum. *Dod. pempt. 64*, potius ad hanc varietatem quam ad praecedentem spectat (confer *Presl l. c.*).

c. praecox; subacaule, foliis patulis, foliolis inciso-pinnatifidis, petalis calyce minoribus. *Presl l. c.*

Ic. Geranium praecox. *Cav. diss. 5. p. 272. t. 126. f. 2* — G. cicutarium. *Fl. dan. t. 986* — G. minus, arvense. *Tabern. ic. 57.*

d. canescens; caule glabriusculo, foliis hirsuto-canescentibus, foliolis acute inciso-pinnatifidis elliptico-oblongis, petalis calycem subexcedentibus.

Geranium Cicutae folio, minus et supinum, argenteum, seu foliis candicantibus. *Cup. H. Cath. p. 84.*

Ic. E. cicutarium *a. pilosum. Reich. cent. 15. f. 4864.*

Ad vias, in plateis, in ruderatis, in arvis siccis apricis : var. *a.* in herbosis fertilibus in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Panaria*, *Lipari*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana* : var. *b.* in collibus aridis, et campis siccis ubique : var. *c.* non vidi : var. *d. Palermo a Mondello*, *alla Bagheria*, *Trapani*, *Marsala*, *Montallegro*, = et in *Favignana.*

Februario, Martio. ⊙

Flores in Sicilia fere semper albi ; *petalis* basi striis tribus notatis, calyce vel aequalibus vel sublongioribus, ad ungues ciliatis : *caules* in *a.* 1-2 pedales : in *b.* vix palmares, et aliquando brevissimi : *foliola* quoad latitudinem varia ; in *a.* latiora, et profundius incisa ; in *d.* ut plurimum setula elongata terminata ; dum in *b.* illa destituta : *sepala* pilis adpressis hirsutiuscula, 3-5-nervia, apice setula pilis 1-3 instructa terminata, quod non in sequente : *pedunculi* folia excedentes, vel illis breviores : *odor* nullus.

3. *E. moschatum. Willd. sp. pl. 3. p. 651 — Guss. pr. 2. p. 299.*
E. caulibus diffusis procumbentibusve foliisque hirsutiusculis, foliolis subsessilibus ovato-oblongis subinciso-serratis, pedunculis multifloris, petalis aequalibus calycem non excedentibus.
Geranium moschatum. *Lin. sp. pl. 951 — Cav. diss. 4. p. 227 — Ucria H. Pan. p. 286 — Cast. H. Mess. p. 38* — G. Cicutae folio, moschatum. *Cup. H. Cath. p. 84* — Idem inodorum? *Cup. l.c.* — Id. moschatum, montanum, folio ad Myrrhidem tendente, angustiori, profundius inciso, sanguineo guttato. *Cup. l. c.* — Idem inodorum? *Cup. l. c.* — Idem (quod frequentius hic Siciliae) folio maculato, seu sanguinea macula intincto, odorum. *Cup. l. c.*
Ic. *Reich. cent. 15. f. 4867 — Cav. l. c. t. 94. f. 1 — Jacq. H. Vind. 1. t. 55* — Geraniun moschatum. *Riv. pent. irr. t. 112*, optima.
In pascuis, ac ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Lipari.*
Januario, Majo. ⊙
Caules aliquando surrecti: *foliola* quam in duobus praecedentibus latiora et nunquam pinnatifida, sed acute dentato-incisa: *pedunculi* folio altero longiore semper breviores: *sepala* 3-5-nervia, setula crassiuscula terminata, ad apicem saepe purpurascentia ac *petioli* pilis patulis saepius glandulosis subhispida: *petala* pallide rosea: *aristae* in hoc et in praecedente vix pollicem excedentes: *odor* moschatus.
Variat foliis sanguineo-maculatis, glabris vel hirsutiusculis.

* * *Foliis 1-2-pinnatifidis.*

4. *E. ciconium. Willd. sp. pl. 3. p. 629 — Presl fl. sic. 1. p. 209 — Guss. pr. 2. p. 300.*
E. subvillosum, caule ascendente diffusoque superne glanduloso-villoso, foliis decursive bipinnatifidis, laciniis inciso-dentatis (brevibus) obtusiusculis, petalis duobus superioribus emarginatis latioribus, pedunculis multifloris folio aequilongis, stipulis aristatis.
Geranium ciconium. *Lin. sp. pl. 952 — Cav. diss. 4. p. 228 — Biv. cent. 2. p. 28* — G. speciosum, Matricariae crescentis quodamtenus foliis, acu longissima ac robustissima, odorum. *Cup. H. Cath. p. 83*, et *supp. alt. p. 32.*
Ic. *Reich. cent. 15. f. 4866 — Cav. l. c. t. 95. f. 2 — Jacq. H. Vind. 1. t. 18* — Geranium apulum, Coriandrifolio, alterum, odorum. *Columm. ecpr. 1. t. 135*, optima — G. Chrysanthemi segeti folio, neapolitanum. *Bocc. mus. p. 93. t. 83.*
In herbosis arenosis, in pinguibus, ad hortorum margines, in arvis apricis; *Catania a villa rascosa (Biv.), Riesi, Leonforte, S. Filippo.*
Aprili, Majo. ⊙
Planta in herbosis villoso-pubescens, superne in caule glanduloso-villosa; in aridis arenosis undique fere pubescenti-viscosa, et foliorum laciniae angustiores: *pedunculi* folia subaequantes, aut excedentes: *flores* dilute coerulei, *petalis* calycem subaequantibus: *petala* 5-nervia, setula 2 lin. longa terminata: *semina* pilis densis albis patulis, non ut in sequente adpressis, instructa: *aristae* 2 ½-3-pollicares, validae.
5. *E. laciniatum. Willd. sp. pl. 3. p. 633 — Guss. pr. 2. p. 302.*
E. glabriusculum, caule prostrato, foliis radicalibus cordatis sublobatis, lobis argute dentatis, caulinis laciniato-bipinnatifidis, laciniis linearibus acutis, pedunculis multifloris, petalis (parvis) calycem subaequantibus.

Geranium laciniatum. *Cav. diss. 4. p. 228 — Biv. cent. 2. p. 27*, exclusa tantum icone *Cup. panph. 2. t. 257*, ad *E. chium* spectante — G. maritimum. *Ucria H. Pan. p. 287*, non *Lin.* ex loco — G. marinum, Altheae foliis pulchre laciniatis, petiolis cruentis, flore rubello vel purpureo-rubro. *Cap. H. Cath. p. 85, supp. alt. p. 52*, et — G. marinum, Argemones foliis. *Cup. l. c.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4869 — Cup. l. c. t. 113. f. 3* — Geranium Altheaefolio tenuiter dissecto. *Cup. panph. 2. t. 11*, et — G. marinum, humicaule, Altheaefolio, Argemones caesura. *Cup. l. c. t. 150.*

b. hispidum, petiolis cauleque inferne retrorsum hispidis.

E. hispidum, caule prostrato petiolisque hispidis, foliis bipinnati-sectis utrinque pubescenti-canescentibus, laciniis linearibus acutis, stipulis bracteisque ovatis scariosis, pedunculis multifloris, aristis barbatis. *Presl fl. sic. 1. p. 208* — E. affine. *Ten. syll. p. 330* ?

In arenosis maritimis; var. *b.* ubique; at var. *a.* minus obvia, et haec in litore prope *Marsala*, *Carini*, ac *Capacci* provenit.

Aprili, Majo. ⊙

Caules in *a.* puberuli: *folia* glabriuscula, subciliata: *petioli* patenter villosi: *stipulae* ac *bracteae* in utrisque, scariosae, ovatae: *sepala* setula lin. longa terminata: *petala* coerulescentia, calyci subaequalia: *aristae* 1-2-pollicares.

Specimina quae coram habeo, dempta pubescentia petiolorum et foliorum, cum icone *Cav. l. c.* ita conveniunt, ut illa ex ipsis deprompta videatur; praeterea exemplaribus herbarii *Desf.* et *Dec.* exacte respondent — Varietas *b.* nonnisi pubescentia a specie differt, et in illam transit; sed folia in hac nunquam canescentia vidi, uti *Presl* illa describit, nec caulina ita bipinnatifida, ut in *a.*

6. *E. Botrys. Bertol. am. it. p. 35 — Spr. s. veg. 3. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 303.*

E. caulibus diffusis basi retrorsum petiolisque hispidis, foliis hirsutiusculis, radicalibus cordato-oblongis sinuato-pinnatifidis, lobis (latis) dentato-serratis, caulinis pinnatifidis laciniis oblongis inciso-serratis, pedunculis 1-2-floris, sepalis pubescentibus setula brevi terminatis.

E. gruinum; *b. Willd. sp. pl. 3. p. 364*—Geranium Botrys. *Cav. diss. 4. p. 218.*

Ic. *Cav. l. c. t. 90* — Geranium supinum, Botrys folio, acu sursum spectante. *Bocc. mus. p. 145*, et — Geranium Botrys folio. *t. 109.*

b. luxurians; undique setis sparsis hispidum, caule elatiore, foliis decursive 2-pinnatifidis, laciniis latioribus longioribusque, pedunculis sub 3-floris. *Guss. suppl. p. 216.*

E. Gasparrini. *Guss. pr. 2. p. 301.*

In arenosis submontosis; *Ficuzza al Cotrano, S. Michele sul monte*, *Piazza*, *Aidone*, *Pietrapersia* = et in *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantelleria*: var. *b. Mazzara*, *Marsala* (*Gasparrini*).

Martio, Aprili. ⊙

Folia caulina ascendendo breviora, altius incisa; laciniis angustioribus, acutioribusque: *stipulae* scariosae, acutae, sed non acuminatae ut in sequente: *sepala* in fructu ampliata, setulis vix ½ lin. longis terminata: *petala* integra, subaequalia, violacea, calyce longiora: fructuum *aristae* 2-3-pollicares.

In plantis siculis, caules erectiores, humiliores, superne glabriores; hirsuties in foliis superioribus et in pedunculis mollior ac brevior, sed densior; demum in foliis superioribus laciniae non ita acutae et angustae, ut in plantis neapolitanis. In icone vero *Cav.* pubescentia petiolorum et pedunculorum patentissima, in nostris plantis adpressa; aristae breviores.

Immerito cum *Geranio ciconio* species haec associata a Cl. *Desf.* in *fl. atl. 2. p. 112*, a qua idcirco excludendum est synonymon *Bocconi — E. Gasparrini pr. l. c.* nonnisi varietas luxurians hujus plantae est, nam ut in *suppl. p. 206* monui illius semina terrae commissa in hujus speciei typum fere redierunt.

**** Folii ternatis, tripartitisque.*

E. GRUINUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 633*, exclusa var. *b.* — *Spr. s. veg. 2. p. 83* — *Guss. pr. 2. p. 304.*

E. caule erectiusculo una cum pedunculis petiolisque sparse piloso, foliis radicalibus indivisis cordatis ovatis, caulinis ternatis pinnatifidisque, foliolis inciso-dentatis, foliolo vel lacinia media elongata acuminata, pedunculis 2-multifloris, sepalis externis 3-internis 5-nerviis setula longa terminatis glabriusculis.

Geranium gruinum. *Lin. sp. pl. 952* — *Cav. diss. 4. p. 217.*

Ic. *Cav. l. c. t. 88. f. 2* — Geranium speciosum, annuum, longissimis rostris, creticum. *Bauh. hist. 3. p. 479* — G. creticum, annuum, haematodes. *Lob. ic. 662.*

In apricis pascuis herbosis; *Alcamo presso Segeste, fra Calatafimi Trapani e Mazzara.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules crassiusculi, demum rubentes: *folia* obscure virentia, pilis adpressis brevissimis pubescentia, vel glaberrima: *stipulae* latae, scariosae, aliquando longe caudatae: *pedunculi* foliis longiores, 2-5-flori: *sepala* fere scariosa, ad nervos virentes sparse pilosa, *setula* 2-3 lin. longa terminata: *petala* calyce sublongiora, violacea, integerrima, aequalia: *aristae* 2-3-pollicares, crassae.

***** Foliis lobatis, indivisisque.*

E. CHIUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 634* — *Guss. pr. 2. p. 305.*

E. caule erecto vel subdiffuso petiolisque pubescentibus, foliis glabriusculis subcordatis, inferioribus sublobatis crenato-dentatis, superioribus 3-partito-lobatis, lobis lateralibus inciso-dentatis, medio sub 3-fido inciso-dentato, pedunculis multifloris, corollis sepala setula longiuscula terminata parum excedentibus.

Geranium chium. *Lin. sp. pl. 951* — *Cav. diss. 4. p. 221* — G. folio Altheae, minus, sive minori folio, pulchello. *Cup. H. Cath. p. 84.*

Ic. E. litoreum. *Reich. cent. 15. f. 4869*, hoc bene refert — *Cav. l. c. t. 92. f. 1* — Geranium marinum, Malvae folio oblongo asperiusculo, quinis petalis distincto. *Cup. panph. 2. t 257*, et — G. repens, Convolvuli altheaefolio argentei foliis parvis. *Cup. l. c. 1. t. 59* ?

In herbosis arenosis, vel in ruderatis maritimis apricis, et in muris: *Terranova, Girgenti, Sciacca, Mazzara, Marsala, Trapani e nelle isolette vicine, Bagheria a Catalfano* (*Heldr.*) = et in *Ustica, Felicuri, Stromboli, Lipari, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules palmares vel pedales, ramosi: *folia* ciliolata, 1-1 ½ pol. lata ac longa, obtusa: *stipulae* ac *bracteae* ovatae, scariosae, glabrae: *pedunculi* foliis longiores, 3-8-flori, una cum *pedicellis* puberuli: *sepala* oblonga, concava, apicem versus membranacea, 5-nervia, adpresse pubescentia, setula lin. longa apice 1-3-setigera

terminata : *corolla* rosea, calyce longior, tamen parva; *petalis* obovato-oblongis, subaequalibus, basi ciliatis: *aristae* pollicem et ultra longae, tamen graciles.

Sequenti affine; sed habitus alienus; folia saepius duplo fere minora, glabriora, pallide virentia, et superiora tripartita; pili in calyce eglandulosi — In plantis siculis *folia* subpubescentia, non glaberrima, ut in plantis Calabris ac in icone *Cavanillesii*; tamen cum exemplaribus herbariorum *Lin.*, et *Dec.* in reliquis conveniunt.

9. *E.* MALACHOIDES. *Willd. sp. pl. 3. p. 639 — Presl fl. sic. 1. p. 210 — Guss. pr. 2. p. 306.*

E. foliis cordato-ovatis oblongisve indivisis vel trilobis dentato-crenatis (obscure virentibus) cauleque subdiffuso pubescentibus, pedunculis multifloris, petalis sepala setula brevissima terminata subaequantibus.

Geranium malachoides. *Lin. sp. pl. 952 — Cav. diss. 4. p. 220 — Ucria H. Pan. p. 287* — G. folio Altheae. *Cup. H. Cath. p. 84.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4868 — Cav. l. c. t. 91. f. 1* ? — Geranium malachoides. *Lob. ic. 662* — G. folio Altheae. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 15. f. 7* — Geranium IV. *Matth. comm. 2. p. 212*, optima.

In pascuis apricis, in ruderatis herbosis, ad vias in Sicilia = et in *Ustica*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Februario, Majo. ☉

Folia superiora nunquam tripartita; radicalia duplo latiora, et caules firmiores quam in praecedente: *pedunculi* et *calyces* pilis glandulosis (saepe glutinosis) aliis simplicibus intermixtis tecti: *sepala* setula vix ½ lin. longa terminata: *corollae* calyci aequales, aut vix longiores, coeruleae: *aristae* pollicares.

Iconem *Cav.* cum dubio citavi, nam in hac setulae calycinae longiores quam in nostris plantis.

10. *E.* ALNIFOLIUM. *Guss. pr. 2. p. 307.*

E. caulibus diffusis petiolisque patenter pilosis, foliis (laete virentibus) cordatis suborbiculato-ovatis indivisis vel obsolete trilobis utrinque glabriusculis dentato-crenatis, supremis oblongis argute serratis, pedunculis multifloris, petalis sepala setula longiuscula terminata parum excedentibus.

Geranium crassifolium. *Cav. diss. 4. p. 219 !* — E. malopoides. *Presl fl. sic. 1. p. 211*, exclusis synonymis praeter *Bocc.* et *Cav.*

Ic. *Cav. l. c. t. 90*, icon ex *Bocc.* — Geranium Althaefolio inciso rigidulo, minus, sive Alnifolio, Bocconi. *Cup. panph. 1. t. 79.* — *Bon. t. 164*, plantam jam adultam sistentes ! — G. malachoides, crasso rugoso integro folio. *Bocc. mus. p. 109. t. 89* ! plantam non adhuc explicatam exhibens, sed quoad habitum optima.

In herbidis montosis, vel submaritimis; *Boccadifalco*, *Carini*, *Sagana*, *Busambra*, *Scopello*, *Alcamo*, *Calatafimi*, *Alia*, *Ogliastro.*

Aprili, Majo. ☉ !

Caules fere nulli dum planta adhuc junior (et tunc pedunculi radicales), humi adpressi, nunquam erecti, vel tantum apice surrecti, palmares vel pedales: *folia* longitudinaliter plicato-subrugosa, rigidiuscula, et aliquando in sterilibus subarenosis crassiuscula, glaberrima, vel pilis aliquot brevibus rigidulis conspersa, nunquam molliter velutino-canescentia; radicalia cordato-suborbiculata, indivisa, crenata, 1-2 poll. lata et longa, una cum caulinis inferioribus longe petiolata; suprema sessilia, ut in affinibus: *stipulae* latae, scariosae, acutae: *pedunculi* radicales ac inferiores 2-pollicares, petiolo breviores; supremi pollicares, folio ac petiolo longiores, una cum pedicellis (4-5 lin.) et calycibus pilis simplicibus sat

raro glandulosis tecti : *sepala* 3-nervia , subhispida , virentia , setula lineam et ultra longa terminata : *petala* pallide rosea , sat raro alba , aequalia , calyce longiora : *aristae* pollicares, basi barbatae.
Summa cum praecedente affinitas, et nonnisi collatis speciminibus dignoscendum ; sed habitus ac color alienus, nec cultura mutantur— *Geranium crassifolium Cav.* certe ad nostram plantam spectat, nam icon mutuata a *Boccone* , et praeterea in herbario *Cavanillesii* exemplar huius speciei desideratur , cuius loco icon adest; sed *Geranium malopoides Desf.* longe alia species , uti ex descriptione ac exemplaribus herbarii ejusdem luce clarius emergit; ideoque a planta *Desf.* excludendum est synonymon *Bocconi* ; siquidem folia in nostro nunquam crassa, contrita prorsus inodora, non suaveolentia , semper pallide virentia, ut in *E. chio*, non cinereo-canescentia; proinde descriptio *Preslii l. c.* mala , et forsan ab illa *Desf.* exscripta.

11. *E.* MARITIMUM. *Smith brit. 2. p. 728 — Willd. sp. pl. 3. p. 639. — Guss. supp. p. 216.*
E. hispidiusculum , caulibus depressis , foliis cordatis ovatis inciso-crenatis , pedunculis 1-2-floris , sepalis setula hirsuto-barbata terminatis, corollis (exiguis) calycem vix superantibus, fructuum aristis imberbibus.
Geranium maritimum. *Lin. sp. pl. 951* , et *Cav. diss. 4. p. 218.*
Ic. *Reich. cent. 15. f. 4870 — Cav. l. c. t. 88. f. 1* — Geranium minimum , procumbens , folio Betonicae. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 35. f. 10.*
In herbosis submontosis aquilonem spectantibus inter frutices ; *Maretimo.*
Aprili , Majo. ⊙
Planta inter siculas affines parvula , et ob setulas albidas sparsas breves subcanescens : *caules* ramosi , in orbem expansi , 1-4-pollicares : *folia* sub hispiditate laete virentia, 2-4 lin. lata , 3-5 lin. longa , aliquando lobato-inciso-crenata; radicalia nonnunquam cordato-oblonga ; petiolis inferioribus folio longioribus : *pedunculi* saepius biflori : *calyces* setis albis hispidi : *flores* parvi, carnei : *semina* pilis rufescentibus , apicem versus longioribus et albidis hirsuta ; *aristae* vero glabrae.

---

† 12. *E.* NERVULOSUM. *Presl fl. sic. 1. p. 211* , excluso synonymo *Bonanni* ad praecedentem spectante ! , et illud *Bocc. mus. 2. p. 160. t. 128* ad *E. Gussoni* amandandum ! — *Guss. pr. 2. p. 308.*
E. caule diffuso brevi subramoso retrorsum hispido , foliis cordatis obtusis incisis dentatis pubescenti-subincanis , stipulis bracteisque ovatis scariosis, pedunculis multifloris , petalis calycis longitudine.
In collibus apricis , *Taormina.*
Aprili. ⊙ (*Presl*).
Speciem hanc ab *E. Gussoni Ten.* non differre putavi in *pl. rar. p. 282* , sed inspecto unico specimine *E. nervulosi* herb. l'*Herit.* (nunc in herb. *Dec.*) inter se certe differre cognovi ; nam in *E. nervuloso* folia radicalia et habitus *E. laciniato b.* similia ; pubescentia caulis, et petiolorum adpressa ; pedunculi et *pedicelli* fere glabri ; *aristae* immaturae vix pollicares; *flores* desiderantur — Tamen icon *Bocconi* ad *E. Gussoni* procul dubio spectat.

II. Decandria.

GERANIUM.

Willd. sp. pl. 3. p. 696. n. 1271. — *Endl. gen. n. 6046.*

Cal. sepala 5, aequalia. *Cor.* 5-petala, regularis. *Gland.* 5, nectariferae, basi filamentorum quinque longiorum adnatae. *Stam.* omnia fertilia. *Caps.* 5, ad basim receptaculi rostrati, subglobosae, facie interiore longitudinaliter dehiscentes, 1-spermae, apice aristatae; aristis intus glabris, demum a basi ad receptaculi apicem circinatim revolutis. (*Folia* orbiculata, varie inciso-lobata, nunquam pinnata, aliquando alterna: *pedunculi* 1-2-flori: reliqua ut in *Erodio*).

* *Pedunculis unifloris.*

1. G. SANGUINEUM. *Lin. sp. pl. 958* — *Biv. cent. 1. p. 41* — *H. Ucria Pan. p. 288* — *Presl fl. sic. 1. p. 205* — *Guss. pr. 2. p. 309.*

G. caule erecto divaricatim ramoso petiolis pedunculis calycibusque patenter villosis, villis eglandulosis, foliis suborbiculatis adpresse hirsutis 5-8-partitis, lobis trifidis, laciniis linearibus integris incisisque, pedunculis ultra medium 2-bracteolatis petiolo multo longioribus.

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4894* — *Cav. diss. 4. p. 195. t. 76. f. 1* — *Bull. herb. t. 12* — G. foliis ex viridi fusco rotundo (sic) Delphinii prodeuntis incisuris, G. bulbosi flore. *Cup. H. Cath. p. 83*, et *panph. 2. t. 167* — Geranium VII, haematodes. *Clus. hist. 2. p. 102*, mala.

In montosis petrosis ad sepes, in dumetis, aut in sylvaticis; *Aidone*, *Mineo*, *Caltanissetta*, *Castrogiovanni*, *Alimena*, *Caltavuturo*, *Nicosia*, *Polizzi*, *Etna al Milo*, *Floresta*, *Maniaci*, *boschi di Caronia.*

Majo, Junio. ♃

Radices crassiusculae, nodosae, rubentes, et aliquando loco *Polygoni Bistortae* venditantur: *caules* 1-1 ½ pedales, saepe rubentes, ad genicula tumidiusculi: *folia* ciliata, atroviridia; laciniis ultimis 1-2-lin. latis, mucronulatis: *stipulae* breves, acutae, demum reflexae: *pedunculi* 2-3-pollicares, articulati, ibique bracteati, floriferi recti, fructiferi supra genu refracti: *sepala* 3-nervia, ad nervos longe pilosa, caeterum pilis brevissimis glandulosis undique conspersa, setula purpurascente lin. longa terminata: *petala* ampla, calyce triplo longiora, violaceo-sanguinea, emarginata: *capsulae* pilis albidis, ad earum apicem longioribus, tectae; *aristis* crassis, villosis, pollicaribus et ultra, sero secedentibus: *semina* majuscula, fusca, tenuissime reticulata, glabra.

Ad capsularum basim quo loco dehiscunt pilorum fasciculus adest.

** *Pedunculis bifloris.*

a. perennia.

2. G. TUBEROSUM. *Lin. sp. pl. 953 — Ucria H. Pan. p. 287 — Presl fl. sic. 1. p. 206 — Guss. pr. 2. p. 310.*
   G. radice tuberosa, caule a basi ad bifurcationem nudo, foliis digitato-multipartitis, radicalibus longe petiolatis, laciniis obovato-cuneiformibus pinnatifido-incisis, caulinis breviter petiolatis, laciniis cuneiformi-linearibus dentato-incisis obtusis, pedunculis binis vel bifloris.
   G. tuberosum. *Cup. H. Cath. p. 84.*
   Ic. *Reich. cent. 4. f. 576*, et *cent. 15. f. 4885 — Cav. diss. 4. p. 199. t. 78. f. 1*, mediocris — *Sibth. fl. gr. t. 659* — G. tuberosum. *Dod. pempt. 64*, bona.
   In cultis argilloso-calcareis; *Palermo a Boccadifalco, alla Grazia, ai Colli, Siculiana, Palmi, Alicata, Terranova: Giarratana (Heldr.); Catania (Cosentini).*
   Februario, Martio. ♃
   Radicis tubera extus nigra, et quoad formam varia, siquidem subglobosa, oblonga, ovato-conica occurrunt: *caules* palmares vel sesquipedales, superne bifidi aut dichotomi, una cum folis petiolis pedunculisque pube brevissima velutino-cinerea tecti: *folia* radicalia longius petiolata; *petiolis* palmaribus et ultra; caulina ad bifurcationes opposita, breviter petiolata (petiolo 1-2-pollicari), ascendendo sessilia; sat raro folium unicum breve petiolatum in medio caulis occurrit: *stipulae* ovato-lanceolatae, membranceae: *pedunculi* semper erecti, non deflexi, in caulis bifurcationibus biflori, aliquando fere bipollicares; qui vero ex axillis foliorum prodeunt dum rami elongantur sunt gemini, uniflori, pollicem longi, in extremitate ramorum terni: *sepala* setula brevi terminata, et undique pilis longis albis tecta, eglandulosa, 1-2-lin. longa, obsolete 3-nervia: *petala* dilute coerulea, emarginato-biloba, calyce duplo longiora: *capsulae* undique villosae: *aristae* pubescentes, vix pollicares.
3. G. STRIATUM. *Lin. sp. pl. 953 — Presl fl. sic. 1. p. 206 — Guss. pr. 2. p. 311.*
   G. villosum, caule terete erectiusculo, foliis radicalibus 5-superioribus 3-lobis, lobis ovalibus acutis dentato-serratis, pedunculis elongatis, stipulis liberis, petalis emarginato-bilobis reticulato-venosis.
   G. sylvaticum. *Ucria H. Pan. p. 287*, non *Lin.* ex loco — G. hirsutum, maculatum, magno flore campanulato candido, undulate purpureo. *Cup. H. Cath. p. 84* — G. batrachioides, montanum, folio maculato, flore albo lineis rubicundis reticulato. *Cast. H. Mess. p. 9.*
   Ic. *Reich. cent. 15. f. 4888 — Cav. diss. 4. p. 207. t. 79. f. 1* — G. hirsutum, maculatum, purpureo flore campanulato undulato bifido. *Cup. panph. 2. t. 165 ? — Bon. t. 35 ?* — G. romanum, versicolor, sive striatum. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 16. f. 24*, mala.
   In nemoribus montosis; *Busambra al cuozzo di Morabito, Madonie, monte di Mistretta, Boschi di Valdemone.*
   Majo, Junio. ♃
   Pili in caule pedunculis et petiolis patentes, in foliis adpressi: *caules* non decumbentes, sed erecti, 1-2-pedales, plures ex eadem radice; nodis elongatis: *stipulae* fuscae, subscariosae, attenuato-

acuminatae: *foliorum* virentium radicalium lobi latiores, breviores; superiores acutiores, et aliquando fere oblongo-ovati: *bracteae* lineari-setaceae ad pedicellorum basim: *sepala* 3-nervia, in plantis siculis pilis paucis albis conspersa ac glandulosa, virentia, ad margines scariosa, setula saepius fusca lin. longa fere sub apice inserta terminata: *flores* piperis odorem spirant: *petala* calyce duplo longiora, albida, non pallide violacea (*Presl*), venis violaceis ad eorum apicem anastomosatis reticulata, ad ungues uti filamenta albida, ciliata: *antherae* in margine coeruleae: *stigmata* lateritia: *capsulae* pilis albis sparsis hirsutae, ad apicem glabratae et glandulis tectae, dorso carinatae, puntis impressis saepe notatae; *aristis* fere pollicaribus, glabriusculis: *semina* oblonga, foveolata, glabra.

Folia immaculata, et calyces villosiores in plantis Nebrodensibus vidi, uti *Presl l. c.* observat; sed maculata in plantis nemorum Siciliae septentrionalis occurrunt — Ob floris colorem cum dubio icones *Cup.* et *Bon.* citavi.

4. *G.* PYRENAICUM. *Lin. mant. 97 ? — Dec. pr. 2. p. 643 ? — Presl fl. sic. 1. p. 207 !*

G. caule ramoso erectiusculo vel declinato petiolisque rare molleque patenter villosis, foliis adpresse pubescentibus, radicalibus caulinisque inferioribus orbiculato-7-lobatis, lobis cuneiformi-oblongis obtusis trifidis, supremis 5-3-partitis, lobis acutis 5-dentatis, petalis emarginato-bilobis calyce (non aristato) majoribus, capsulis levibus (non rugosis) adpresse pubescentibus.

G. pyrenaicum, *b. Guss. pr. 2. p. 312.*

Ic. *Reich. cent. 154. f. 4881, b. umbrosum* — G. umbrosum. *Wald.* et *Kit. pl. rar. hung. 2. p. 131. t. 124* — G. montanum, rotundifolium, perenne, flore purpureo majori. *Bocc. mus. p. 81. t. 72.*

b. lejocarpum; caule petiolisque dense molleque patenter villosis, capsulis glabris.

G. pyrenaicum, *a. Guss. l. c.*, synonymis vero ad varietatem praecedentem spectantibus, et ex adverso.

Ic. G. pyrenaicum. *Reich. l. c. f. 4881.*

In umbrosis nemorum, et in sylvis montosis; var. *a. Madonie alle fosse di S. Gandolfo*: var. *b.* magis obvia, et haec in *Ficuzza, Pizzuta (Parlatare)*: *Busambra, Madonie, Cammarata, Boschi di Valdemone.*

Aprili, Junio. ♃

Radix crassa: *caules* ½, vel sesquipedales, et erecti, declinati vel decumbentes: *folia* obscure virentia; radicalia longe petiolata, caulina ascendendo demum sessilia; superiora basi truncata, lobis lateralibus rectangule patentibus: *sepala* acuta vel obtusiuscula, glandula rotundata terminata: *petala* plus minus intense vel dilute coerulea pro locorum natura, calyce duplo longiora; unguibus barbatis: *stamina* undique glabra: *capsulae* glabrae, leves; *aristis* subadpresse hirsutis, pilis brevissimis: *pedicelli* vix pollicares: *pubescentia* in caule, petiolis, et pedunculis patens, in foliis adpressa; herba inodora.

Varietas *a.* non differt a *b.* nisi habitu robustiore, capsulisque pubescentibus, tamen nullo alio charactere ab invicem distinguere potui: illa cum speciminibus exoticis *G. pyreanici* magis convenit, et aliunde utraeque varietates cum iconibus Cl. *Reich.* exacte quadrant — Cl. *Ten. in fl. nap. 5. p. 83* hoc nostrum ad suum *G. villosum* trahit, sed *capsulae* in utrisque diversissimae; siquidem rugulosae! in suo *G. villoso*, et leves in planta sicula, in cujus

phrasi specifica nonnisi typographica menda, loco *capsulae aristatae*, *cristatae* dicuntur.

5. G. *Asphodeloides*. *Burm. Ger. p. 28 — Willd. sp. pl. 3. p. 704. — Guss. pr. 2. p. 313.*

G. caule erectiusculo pedunculis petiolis aristisque villosis, foliis orbiculatis, radicalibus et caulinis inferioribus 7-lobatis, superioribus 3-5-partitis, lobis omnium cuneiformibus trifidis, laciniis integris tridentatisque, petalis subemarginatis sepala setula terminata duplo superantibus, capsulis rugulosis pubescentibus.

G. nemorosum. *Ten. fl. nap. pr. supp. 1. p. 62, et syll. p. 333.*

Ic. *Willd.* in *Schrad. Journ. 2. p. 23. t. 1 — Ten. fl. nap. t. 167. f. 1.* — G. columbinum dictum, perenne, folio et flore majori violaceo. *Cup. panph. 2. t. 102* — G. orientale, columbinum, flore maximo, Asphodeli radice. *Tourn. it. ed. in 8. v. 2. p. 245.*

In herbosis apricis nemorum; *Bosco di Capizzi, di Caronia, di Mistretta, e di Floresta.*

Majo, Junio. ♃

Radix transversa, fibras fusiformes, crassiusculas (diam. 2-3-lin.) emittens: *caules* 1-1 ½-pedales, ramosi: *folia* pallide virentia; pilis brevibus adpressis rigidiusculis flavescentibus conspersa; lobi superiorum acuti, inferiorum obtusi et latiores: *pedicelli* pollicares, pedunculis villosiores, demum ut in aliis in fructu deflexi: *sepala* 3-nervia, hirsutiuscula, virentia, setula ½ lin. longa hirsuta terminata: *flores* pallide violacei; *petalis* integerrimis, vel vix emarginatis, 4-5 lin. longis, striatis, basi barbatis: *stamina* subciliata: *capsulae* pubescentes; aristis pollicem longis: *stipulae* ac *bracteae* praecedentis: *pubescentia* in caule petiolis ac pedunculis simplex, patens vel retrorsum adpressa; at in pedicellis calycibus aristisque pili pellucidi patentes glandulas parvas fuscas apice gerunt.

Species praecedenti proxima, sed certis characteribus distincta: hinc quoad synonymon *Tenorii* male associata cum illa (*Dec. Spr.*)— Icon *Tourn.* ac exemplaria ipsius herbarii nonnisi pubescentia majore nonnihil a nostra recedunt — Denique pili adpressi ex descriptione *Willd.*, tamen patuli in icone citata, aeque ac in illa *Tournefortii.*

b. annuae.

6. G. *lucidum*. *Lin. sp. pl. 955 — Biv. cent. 1. p. 41 — Presl fl. sic. 1. p. 207 — Guss. pr. 2. p. 315.*

G. caule ramoso glaberrimo (rubro), foliis lucidis sparse breviterque pilosis orbiculatis 5-(raro 7)lobatis, lobis tricrenatis, calycibus pyramidato-angulatis transverse corrugatis, capsulis corrugato-rugosis et crenulato-striatis, seminibus levibus.

G. annuum, rotundifolium, montanum, saxatile, lucidum. *Cup. H. Cath. p. 83.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4872 — Cav. diss. 4. p. 214. t. 80. f. 2 — Fl. dan. t. 218* — G. pes columbinus dictum, saxatile, crassiusculo folio glabro lucido, flosculis rubris. *Cup. panph. 2. t. 59* — G. rotundifolium, saxatile, montanum. *Columñ. ecphr. t. p. 138. t. 137.*

In ruderatis herbidis umbrosis, ad sepes, ad rupes muscosas ubique in Sicilia = et in *Favignana, Maretimo, Pantellaria.*

Martio, Majo. ☉

Caules erecti, superne ramosi, sat raro divaricato-decumbentes, ac ab ipsa basi ramosi: *folia* laete virentia, demum rubescentia, pilis brevibus sparsis conspersa, aliquando glaberrima: *petala* rosea,

integra, sepalis aristatis duplo longiora: *capsulae* dorso glabrae, apice pubescentes; *aristis* 4-5-linearibus, inferne glabris, a medio ad apicem hirsutiusculis: *pedicelli* in fructu non deflexi.

7. *G. ROTUNDIFOLIUM. Lin. mant. p. 434 — Ucria H. Pan. p. 288 — Guss. pr. 2. p. 315.*

G. undique pubescens, caule patulo ramosissimo, foliis orbiculatis, radicalibus caulinisque inferioribus 5-7-superioribus 5-lobis basi truncatis, lobis trifidis, petalis integris sepala setula brevi terminata excedentibus, capsulis hirsutis levibus, seminibus reticulatis.

G. viscidulum. *Fries nov. fl. svec. p. 46 — Guss. supp. p. 217* — G. Malvae folio rotundo. *Cup. H. Cath. p. 83 — Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4878 — Cav. diss. 4. p. 214. t. 93. f. 2* — Geranium *II. Matth. comm. 2. p. 208.*

In ruderatis, aggeribus, pascuis sterilibus, et sepe in herbosis ubique in Sicilia.

Martio, Aprili. ☉

Caules divaricatim ramosi, ad nodos subincrassati et rubentes: *folia* aliquando ad sinus glandulis rubris destituta; juniora canescentia: *petala* integra, aut vix emarginata, pallide rosea: *aristae* fere pollicares: *pubescentia* in foliis et in aristis adpressa, in reliquis partibus patentissima.

Auctores fere omnes correctiones a Cl. *Fries l. c.* propositas non admittunt. Hoc exemplo ductus nomina Linnaeana ut in *prodromo l. c.* servavi. Confer de hac re Cl. *Reich. fl. germ. exur. 2. p. 778*, et *Koch sin. p. 140.*

8. *G. MOLLE. Lin. sp. pl. 955 — Guss. pr. 2. p. 316.*

G. molliter pubescens, caule ramoso basi decumbente, foliis orbiculatis, radicalibus 7-9 caulinis superioribus alternis 5-7-lobis, lobis trifidis, petalis bifidis sepala setula brevissima terminata excedentibus, capsulis glabris rugosis, seminibus levibus.

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4879 — Cav. diss. 4. p. 203. t. 83. f. 3* — G. columbinum, villosum, petalis bifidis purpureis. *Vaill. paris. p. 79. t. 15. f. 3* — Pes columbinus. *Dod. pempt. 61*, pubescentia deest, sed quoad habitum bona.

In herbidis ruderatis, ad viarum et agrorum margines herbosis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Stromboli, Panaria, Lipari, Favignana, Levanzo, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa, Linosa.*

Martio, Aprili. ☉

Caules 1 ½ 1-pedales, aliquando diffusi: *folia* eglandulosa: *petala* non calyci aequalia, sed illum parum excedentia, coerulescentia, ad ungues pilosa: *aristae* semipollicares: *pubescentia* ut in praecedente.

9. *G. DISSECTUM. Lin. sp. pl. 956 — Guss. pr. 2. p. 316.*

G. caule divaricatim ramoso petiolis pedunculisque breviter villosis, foliis glabriusculis orbiculatis 7-lobato-partitis, lobis trifidis, caulinis superioribus 5-partitis, lobis inaequaliter lineari-laciniatis, petalis emarginatis sepala setula brevissima terminata aequantibus, capsulis levibus aristisque glanduloso-pilosis, seminibus reticulatis.

G. columbinum, tenuius laciniatum. *Cup. H. Cath. p. 83* — G. batrachioides, minus. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4876 — Cav. diss. 4. p. 199. t. 78. f. 2 — Fl. dan. 936* — G. columbinum, annuum, majus, tenuius laciniatum, et pene ad pediculum usque. *Cup. panph. 2. t. 65* — G. columbinum majus, foliis imis longis, ad usque pediculum divisis. *Vaill. par. p. 79. t. 15. f. 2.*

Ad sepes umbrosas, in ruderatis herbosis, in cultis, campis saxosis apricis ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Panaria*, *Lipari*.

Martio, Aprili. ☉

Caules erecti, sed rami patuli: *folia* radicalia longissime petiolata, lobis cuneiformibus, laciniis obtusis dentato-incisis: *pedunculi* 5-6-lineares, foliis breviores; at in extremitate ramorum, ubi folia sessilia sunt, ista una cum pedicellis fere excedunt: *setulae* calycis lin. longae: *petala* parva, rosea: *pubescentia* in caule et in petiolis subdeflexa, in pedunculis pedicellis sepalis aristisque glandulifera.

10. *G. columbinum. Lin. sp. pl. 956 — Guss. pr. 2. p. 317.*

G. caule erecto ramoso, petiolis pedunculis calycibusque adpresse villosis, foliis sparse pilosis orbiculatis 5-partitis, lobis multifidis, laciniis linearibus, pedunculis folio longioribus, petalis emarginatis sepala setula terminata sublongioribus, capsulis glabris levibus, seminibus reticulatis.

G. batrachioides, flore coeruleo magno. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4875 — Cav. diss. 4. p. 200. t. 82. f. 1 — Fl. dan. 1222* — G. gracile, G. haemorroidalis foliis et siliqua. *Cup. panph. 1. t. 122* — G. columbinum, foliis dissectis, pedicellis florum longissimis. *Vaill. paris. t. 15. f. 4.*

In dumetis, ad sepes umbrosas, ad sylvarum margines in herbosis, sat raro in agris in Sicilia = et in *Pantellaria*.

Martio, Aprili. ☉

Pubescentia eglandulosa: *caules* 3-12-pollicares, una cum petiolis pedunculisque ratione aliarum specierum graciles: *folia* radicalia brevius petiolata, et *rami* non divaricati, ut in praecedente: *stipulae* ovato-lanceolatae, acuminato-aristatae: *pedunculi* sesquipollicares: *pedicelli* graciles, inaequales, altero longiore pedunculo aequilongo: *calyx* pyramidatus, *sepalis* exquisite 3-nerviis, setula 1-lin. longa terminatis, in fructu dilatatis: *petala* dilute coerulea, venis tribus intensioribus notata, emarginata, 4-5 lin. longa, ideoque omnibus hujus sectionis majora, quamvis calycem parum excedant: *capsulae* immaturae saepe transverse rugulosae videntur, ad apicem pilis nonnullis obsitae, aristis fere pollicaribus.

Icon *Cav. l. c.* ob florum tenuitatem ab hoc nostro differt, sed illae *Vaill.* et *Cup.* omnino similes sunt — An *G.* orientale, columbinum, magnis floribus, pedicellis longis insidentibus. *Tourn. cor.*, *p. 20* ex *Cav. l. c.* ad hanc nostram plantam spectat?

11. *G. robertianum. Lin. sp. pl. 955 — Ucria H. Pan. p. 288 — Guss. pr. 2. p. 318.*

G. caule ramoso una cum pedunculis petiolisque glabrato aut villoso purpurascente, foliis 3-5-natis, foliolis 3-fido-incisis, laciniis mucronulatis, pedunculis axillaribus folio longioribus, petalis integris, calycem villosum 10-angulatum aristatum subduplo superantibus, capsulis glabris reticulato-rugosis, seminibus levibus.

G. robertianum. *Cup. H. Cath. p. 84* — G. robertianum rubens. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4871 — Cav. diss. 4. p. 215. t. 86. f. 1 — Bull. herb. t. 201* — G. robertianum. *Dod. pempt. 62.*

b. eriocarpum; villosum, caule gracili subdiffuso, capsulis pubescentibus.

G. purpureum. *Vill.* in *Duby bot. gall. 2. p. 92?*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4871, b.*

In umbrosis, ad sepes, in dumetis sylvaticis, in vallibus ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Fa-*

vignana, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *b*. in montosis; *Monte Scuderi*, *Mandanici*, *Bafia*.

Martio, Aprili. ☉

Species haec quoad caulis altitudinem et directionem, ac quoad pubescentiam valde variat: occurrit nempe *caule* erecto 1-2-pedali, una cum *petiolis*, *foliis* et *pedunculis* fere glabris: vel *caule* divaricate-ramoso; *ramis* diffusis, una cum *petiolis foliis pedunculisque* villosissimis: *calyces* semper villosi: *petala* integra, rosea, calyce duplo longiora: *capsulae* in *b*. pubescentes, at saepe quoque glabrae; et in utrisque varietatibus, dum jam maturae sunt, setis duabus (loco aristarum) ex receptaculi rostro suspensa pendent, uti recte notat *Desf. atl. 2. p. 192*, et *Cav. l. c.*, qui character hujus speciei peculiaris est: *semina* in *b*. non fusca, sed pallide rufescentia: *stipulae* breves, acutae; *odor* hircosus: *caules* ac *folia* saepe aetate purpurascentia.

---

† 12. *G. pratense*. *Lin. sp. pl. 954* — *Ucria H. Pan. p. 287* — *Guss. pr. 2. p. 319.*

G. pedunculis bifloris, foliis subpeltatis multipartitis pinnato-laciniatis rugosis acutis, petalis integris.

Ubique (*Ucria*).

† 13. *G. pusillium*. *Lin. sp. pl. 957* — *Ucria l. c. p. 288* — *Guss. pr. 2. p. 319.*

G. pedunculis bifloris, petalis bifidis, caule diffuso, foliis reniformibus palmatis, laciniis linearibus acutis.

Ubique (*Ucria*).

An *G. molle*?

III. Polyandria.

Malvaceae Juss.

Frutices, vel herbae mucilaginosae, pube stellata plus minus tectae: *folia* alterna, stipulata, simplicia, integra, aut varie lobato-partita: *flores* axillares, solitarii, vel plures, pedunculati, aliquando in racemis terminalibus: *calyx* liber, persistens, 1-vel polysepalus, aliquando duplex, et tunc interior ut plurimum 5-fidus, vel 5-partitus: *petala* 5, infera, campanulata, lobis calycinis alterna; unguibus basi inter se, et cum tubo stamineo coalitis: *capsula* unica, aut plurimae, et tunc circa axim centrale styliferum verticillatae. (Gen. ab *Abutylon* ad *Hibischum*).

† ABUTYLON.

Tourn. inst. t. 25 — *Gaert. de fruct. 2. p. 251* — *Endl. gen. n. 5292* — *Presl fl. sic. 1. p. 182.*

Cal. 5-partitus. *Stylus* apice multifidus. *Carpella* capsularia, 5-30, orbiculatim circa axim disposita, saepissime vesicaria, 1-locularia, polysperma, apice mutica, aut aristata. (*Herbae*, aut frutices, foliis cordatis saepe angulatis, floribus axillaribus solitariis aut paniculatis terminalibus, pedicellis articulatis, corolla plerumque lutea)

† 1. *A. Avicennae. Presl l. c. p. 182 — Guss. pr. 2. p. 320.*
A. caule herbaceo erecto, foliis subrotundo-cordatis acuminatis dentatis tomentosis, pedicellis solitariis 5-floris petiolo brevioribus, carpellis 15 truncatis birostratis villosis.
Sida Abutylon. *Lin. sp. pl. 965.*
Ic. *Gaert. l. c. t. 135 — Reich. cent. 15. f. 4832* — Althaea Theophrasti, flore luteo. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 29. f. 3.*
In ruderatis regionis collinae inferioris, *Messina*, sed rarissima.
Floret aestate. ☉ (*Presl*)

ALTHAEA.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1132 — Endl. gen. n. 5270.

Cal. duplex; exterior 6-9-fidus, interior 5-partitus. *Caps.* plurimae, 1-spermae, in orbem dispositae. (*Herbae* annuae, perennesque: *flores* albi, aut rosei, aliquando in racemis terminalibus)

1. *A. officinalis. Lin. sp. pl. 966 — Ucria H. Pan. p. 290 — Guss. pr. 2. p. 321.*
A. molliter sericeo-tomentoso-canescens, caule erecto, foliis cordatis ovato-oblongis crenato-dentatis integris vel obsolete trilobis, pedunculis axillaribus folio multo brevioribus, inferioribus 1-floris, superioribus sub-3-floris subracemosis.
A. vulgaris. *Cast. H. Mess. p. 2.*
Ic. *Cav. diss. 2. p. 93. t. 30. f. 2 — Reich. cent. 15. f. 4849*, optima — *Plenk off. t. 538*, mediocris — Althaea. *Matth. comm. 2. p. 276.*
In pratis humentibus, in palustribus, ad fossas, et ad stagna in maritimis; *Palermo all' Abate*, *Lentini*, *Catania*, *Siracusa*, *Agosta*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Terranova*, *Alicata*, *Cattolica*, ec.
Majo, Junio. ♃
Caules annui, 2-3-pedales, fere simplices, ramis erectis: *stipulae* lineari-lanceolatae, acuminatae: *pedunculi* petiolo breviores: *calycis* utriusque laciniae ovato-lanceolatae, acutae, illae exterioris breviores: *corollae* albidae, aut carneae, calycem duplo fere superantes: *capsulae* tomentosae.

2. *A. cannabina. Lin. sp. pl. 966 — Ucria H. Pan. p. 291 — Presl fl. sic. 1. p. 178 — Guss. pr. 2. p. 321.*
A. pubescenti-scabra, caule elato virgato, foliis inferioribus palmato-partitis, superioribus 3-5-natis, foliolis grosse dentatis, intermedio longissimo, pedunculis axillaribus terminalibusque multifloris laxis folio longioribus.
Alcea cannabina. *Cup. H. Cath. p. 4* — A. frusticosa. *Cast. H. Mess. p. 2.*
Ic. *Cav. diss. 2. p. 94. t. 30. f. 1 — Jacq. austr. t. 101 — Reich. cent. 15. f. 4847* — Alcea fruticosa, cannabino folio. *Clus. hist. 2. p. 25*, optima.
Ad sepes, in agrorum marginibus, et in sylvaticis; *Regalmuto*, *le Grotte*, *Aragona*, *Favare*, *Brolo*, *da Militello in Valdemone a Torrenova.*
Junio, Julio. ♃
Caules ramosissimi, 2-pedales, vel orgyales: *folia* subtus canescentia, superne virentia: *stipulae* anguste lineares: *pedunculi* 1-3-pollicares, erecto-patentes: *calyces* hirsuti; laciniae exterioris lanceolato-lineares, adpressae; interioris ovato-acuminatae: *corollae* pal-

lide roseae, calycibus duplo longiores: *petalis* irregulariter crenatis, basi venis intensioribus notatis: *capsulae* transverse rugulosae, glabrae: *receptaculum* conicum, breviter exsertum.

3. *A. hirsuta. Lin. sp. pl. 965 — Ucria H. Pan. p. 291 — Guss. pr. 2. p. 322.*

A. hirsuto-scabra, caule erecto ramoso, foliis glabriusculis, inferioribus cordatis indivis vel 5-7-lobatis crenato-dentatis, superioribus palmatis, laciniis oblongis, pedunculis solitariis unifloris folio longioribus, calycinis laciniis acuminatis.

Alcea hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 4.*

Ic. *Cav. diss. 2. p. 95. t. 29 f. 1 — Jacq. austr. t. 170 — Reich. cent. 15. f. 4846*, optima — Alcea villosa. *Dalech. hist. p. 594.*

In campis, et collibus aridis, in arvis argillosis post messem ubique in Sicilia = et in *Maretimo*.

Caules 5-18-pollicares, aliquando purpurascentes; *ramis* inferioribus patulis, vel ascendentibus, superioribus erectis: *folia* obscure virentia, suprema tripartita; laciniis lineari-oblongis: *stipulae* ovato-lanceolatae: *calycis* utriusque laciniae externe exquisite 3-nerviae, et tuberculis albis obsitae, ex quibus pili prodeunt, in fructu ampliatae; interiores duplo exterioribus longiores, at corollis roseis subbreviores: *pedunculi* fructiferi non deflexi: *capsulae* glabrae, fuscae, dorso corrugato-rugosae, ut in praecedentibus immarginatae: *hirsuties* in foliis sparsa, ac adpressa, in aliis plantae partibus copiosa et patentissima, simplex, nec ut in praecedentibus stellata.

---

† 4. *A. Ludwigii. Lin. mant. 98 — Presl fl. sic. 1. p. 178 — Guss. pr. 2. p. 323.*

A. pilis stellatis villosa, caule patulo, foliis cordato-subrotundis 5-lobis apice dilatatis dentatis supra glabris, floribus axillaribus subsessilibus glomeratis, calyce exteriore 8-fido, corolla calycem paullo superante, carpellis immarginatis.

Alcea vulgaris. *Cup. H. Cat. p. 4*, ex *supp. alt. p. 6.*

Ic. *Cav. diss. 2. p. 96. t. 30. f. 3*, et *ic. 5. p. 14. t. 423.*

In arvis incultis arenosis Syracusae.

Floret aestate. ⊙ (*Presl*)

Caules digitales, usque pedales petiolique stellata pube villosi: *folia* quoad formam illis *Geranii pusilli* similia, supra glabra aut pilis rarissimis adspersa, subtus pube stellata minuta scabra; lobis basi cuneatis, apice latioribus, plerumque tridentatis, dentibus obtusis, lateralibus denticulatis: *involucri foliola* linearia, calycesque villosi: *corolla* coerulea: *carpella* glabra, margine rugulosa (*Presl*).

M A L V A.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1134 — Endl. n. gen. 5271.

Cal. duplex; exterior 3-sepalus, interior 5-partitus. *Caps.* plurimae, 1-spermae, in orbem dispositae. (*Herbae* annuae, perennesve: *flores* in siculis purpurascentes, rosei, raro albi, aliquando in racemis terminalibus).

* *Calycis exterioris sepalis lineari-setaceis.*

a. foliis superioribus lobatis, partitisque.

1. *M.* MOSCHATA. *b. tenuifolia. Guss. pr. 2. p. 323.*
M. caule erecto laevi pedunculis petiolisque sparse pilosis, foliis glaberrimis orbiculatis, radicalibus crenatis indivisis 5-lobisve, caulinis 5-7-partitis, lacinis inciso-pinnatifidis obtusis angustis, pedunculis axillaribus solitariis, terminalibus fasciculatis, calycibus levibus tuberculatisque pilis subsolitariis hirsutiusculis, petalis (roseis) bilobis.
M. Alcea. *Ucria H. Pan. p. 293*, non *Lin.* ex loco — Alcea folio rotundo, laciniato. *Cup. H. Cath. p. 4.*
Ic. M. montana, sive Alcea rotundifolia, laciniata. *Columm. ecphr. 1. p. 148. t. 147*, optima, et nonnisi laciniis foliorum acutis a nostra diversa — *Reich. cent. 15. f. 4841*, nostrae magis affinis.
In sylvis montosis; *Madonie, Boschi di Caronia e di Valdemone.* Junio, Julio. ♃
Caules simplices, vel ramosi, 1-2-pedales: *folia* laete virentia; caulina ascendendo profundius ac tenuius laciniata; laciniis obtusis vel rotundatis; in superioribus laciniae angustae, vix lin. latae: *stipulae* oblongo-lineares, foliaceae, virentes, obtusae, ciliatae, integrae aut apice denticulatae, ½-1 lin. latae: *calyces* interiores vel glabriusculi, vel pilis brevibus, raro stellatis, externe hirsuti (interne pili breviores densiores), corrugato-rugosi, fructiferi subinflati, aliquando nigro-marginati, tuberculisque nigris conspersi; exterioris *sepala* lineari-lanceolata, laciniis interioribus acutis duplo breviora: *petala* plus minus profunde irregulariter 2-loba, denticulata vel integra: *capsulae* superne pilosae, leves.
In hac nostra varietate, aeque ac in plantis Calabriae meridionalis, folia sunt glaberrima, caules leves non rubro-tuberculati, capsulae minus hirsutae, quam in plantis collectis in Samnii ac Aprutii locis a *Columna* indicatis: utraeque vero foliorum laciniis angustioribus, floribus inodoris, calycibus interne villosis, et habitu a *M. moschata* Europae septentrionalis recedunt, nec non ab icone et descriptione *M. moschatae Cav. diss. 2. p. 76. t. 18. f. 1*; ita ut recte notat *Desr.* in *dic. enc. 3. p. 749*, *M. moschatam Lin.* esse potius varietatem *M. alceae* — Forsan meliori jure *M. laciniata Desr.* (quae eadem ac nostra) excl. syn. *Halleri*, novam sistit speciem; quae alioquin immerito cum *M. trifida Cav.*, et *M. tenuifolia Desr.* associatur a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 92*, a quibus omnino distincta est.

2. *M.* CRETICA. *Cav. diss. 2. p. 67 — Willd. sp. pl. 3. p. 785 — Guss. pr. 2. p. 325.*
M. caule erecto petiolis pedunculis calycibusque patenter hirsutis, foliis hirsutiusculis, infimis crenatis, mediis obtuse 5-7-lobatis, supremis 3-5-partitis digitatisque, laciniis lanceolatis serratis, pedunculis solitariis elongatis, calycis interioris 5-partiti laciniis acuminatis petala coerulea subaequantibus.
M. hirsuta, cretica. *Tourn.* ex ejus herbario in *Mus. H. Paris.*, et — Alcea cretica hirsuta. *Tourn. inst. cor. p. 2*, ex herbario ipsius apud *Juss.*, non ex illo *Mus. H. Paris.*
Ic. *Cav. diss. 5. t. 138. f. 2.*
b. albiflora, corollis albis. *Presl fl. sic. 1. p. 174*, sub *M. altheoide.*
c. ramis decumbentibus, elongatis.

M. altheoides. *Cav. diss. 2. p. 30 — Willd. l. c. p. 784 — Presl l. c.*
Ic. *Cav. l. c. t. 135 — Sibth. fl. gr. t. 664.*
In arvis aridis sterilibus, in collibus apricis, et in campis post messem ubique frequens in Sicilia = et in *Maretimo*, *Favignana*, *Levanzo*: var. *b.* vero magis rara.
Aprili, Majo. ⊙
Caules ramosi, aliquando tuberculati ac rubentes, erecti, pro locorum natura palmares vel 2-pedales; *ramis* diffusis, aut decumbentibus, 3-pollicaribus vel 2-pedalibus: *stipulae* foliaceae, ovato-lanceolatae, acutae, ciliatae: *folia* caulina revera polymorpha; occurrunt siquidem vix lobata, et digitata; ita ut qui plantas juniores cum adultis comparaverit, difficillime ad eadem stirpem pertinere putaverit — Interim characteres constantes sunt: *pedunculi* erecto-patentes, solitarii, 1-3-pollicares, folio longiores: *calycis* exterioris sepala anguste lineari-lanceolata, laciniis calycinis interioribus angustis ovato-lanceolatis acuminatis nervosis 4-5-lin. longis tuberculatis demum stellato-patentibus duplo breviora: *petala* integra, apice denticulata, calyci subaequalia, 6-7 lin. longa, alba vel coerulescentia: *capsulae* glaberrimae, leviter corrugato-rugosae, virentes, aetate rubentes vel atropurpureae.
M. altheoides Cav. l. c. vix varietatem ramis decumbentibus *M. creticae* sistere potest. Hoc olim suspicatus sum in *pl. rar. p. 284*; at post comparationem exemplarium herbariorum *Tournefortii*, *Sibthorpii*, et *Cavanillesii* de hac re certus factus sum.

b. foliis superioribus integris, lobatisque.

3. *M.* PARVIFLORA. *Lin. sp. pl. 969*, excluso syn. *Pluknetii — Ucria H. Pan. p. 292 — Presl fl. sic. 1. p. 177 — Desr. dict. enc. 3. p. 743 — Guss. pr. 2. p. 326.*

M. caule ramoso petiolisque glabriusculis, foliis subtus pilis simplicibus obsitis cordato-orbiculatis dentato-crenatis, inferioribus acute lobatis, pedunculis 2-6 axillaribus brevibus, fructiferis irregulariter elongatis, corollis calycem subexcedentibus, capsulis rugosis margine dentatis glabris.
Ic. *Cav. diss. 2. p. 68. t. 26. f. 1*, ex eius herbario; at in icone male capsulae longitudinaliter striatae repraesentantur — *Jacq. H. Vind. 1. t. 59*, mediocris; nam habitus caulis ac foliorum malus, et potius sequentis.
b. capsulis plus minusque pubescentibus.
M. parviflora. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 44*, ex speciminibus herbarii *Sibth.* — *Spr. s. veg. 3. p. 90*, ac *Dec. fl. fr. 4. p. 828*, ex descriptione.
In herbosis ruderatis, et ad maceries ubique, at var. *a.* magis rara — et haec etiam in *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *b.* *Ustica*, *Isole Edie*.
Martio, Aprili. ⊙
Caules solidi, vel fistulosi, pro locorum natura erecti aut diffusi; ramis patulis, apice ascendentibus, palmaribus vel 2-pedalibus, glabris aut pilis stellatis simplicibusque hirsutiusculis: *petioli* superne magis pubescentes: *folia* supra glabra, laete virentia; subtus pilis simplicibus plus minusque copiosis adpressis obsita: *stipulae* ovatae, vix scariosae, acutae, ciliatae: *pedunculi* sparse villosi, in anthesi vix 1-2 lin. longi, in fructu elongati, unico reliquis longiore, fere pollicari, erecto vel patente: *calyx* interior nervoso-reticulatus, ciliatus, in fructu ampliatus et patens; lobis obtusis sub-

mucronatis, raro glabris, sed ut plurimum ciliatis, exterioris sepala adpressa duplo superantibus: *petala* alba, saepius pallide coerulescentia, vix calycem excedentia, bifida.

In *Ustica* varietatem corolla calycem excedente, fere ut in *M. nicaeensi* vidi, sed nullo alio charactere a specie aliena — Descriptio *M. microcarpae* in *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 774*, et ic. *cent. 45. f. 4833* a planta sicula nonnisi floribus axillaribus geminis discrepat.

4. *M.* FLEXUOSA. *Horn. H. Hafn. 2. p. 655 — Dec. pr. 1. p. 433*, ex specim. eius herbarii! — *Guss. pr. 2. p. 327.*

M. caule patulo subflexuoso glabriusculo, foliis orbiculatis dentato-crenatis superne glabratis, subtus stellato-pubescentibus, inferioribus cordatis obtuse 5-7-lobatis, superioribus basi truncatis profunde 5-lobatis, pedunculis 1-3 axillaribus brevibus, fructiferis unico elongato, corollis calycem subexcedentibus, capsulis rugosis margine dentatis pubescentibus.

Ic. M. tingitana, flore coeruleo parvo. *Plukn. phyt. t. 44. f. 2?*

b. intermedia; caulibus glabriusculis, foliis utrinque calycibusque adpresse hirsutis.

c. *canescens*, dense hirsuto-lanato-canescens, caulibus patulis demum glabratis.

In herbidis ruderatis, *Milazzo*: var. b. *Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*: var. *c. Milazzo* = et in *Ustica*, *Saline*, *Lipari.*

Aprili, Majo. ♂, vel ♃

Summa cum praecedente affinitas, quoad calyces capsulasque; sed *radix* perennis vel biennis; *folia* duplo minora, diametro nempe vix semipollicari, subtus fere canescentia; *flores* pauciores, 1-3.

Var. *c.* primo intuitu ita ab *a.* recedit, ut species peculiaris videatur, sed nullo certo charactere ab illa distincta — *M. tomentella Presl* varietati *b.* affinis ex descriptione, sed calycis exterioris sepalis oblongis et obtusis a nostra recedit — Varietas *a. M. microcarpae* magis proxima, tamen capsulis duplo majoribus differt — Synonymon *Pluknetii* a *Lin.* ad *M. parvifloram* adductum, et ab illa a *Cav.* exclusum, ad hanc forsan spectat.

** *Calycis exterioris sepalis lanceolatis, ovatisque.*

5. *M.* NICAEENSIS. *Villd. sp. pl. 3. p. 785 — Guss. pr. 2. p. 328.*

M. caule erecto, ramis erecto-patutis diffusisque, foliis cordato-orbiculatis, inferioribus obsolete obtuseque 5-7-lobatis dentato-crenatis, superioribus acute 5-lobatis dentatis, pedunculis axillaribus 2-6, fructiferis elongatis patentibus, corollis calycem semel excedentibus, capsulis rugosis glabris villosisque.

M. rotundifolia. *Ucria H. Pan. p. 292*, non *Lin.* ex loco — M. sylvestris, procumbens, flore minore albo, folio rotundo. *Cup. H. Cath. p. 141?*, et — M. flore carneo, minori. *Cup. suppl. alt. p. 59* — M. vulgaris. *Cast. H. Mess. p. 41.*

M. arvensis, caule prostrato hispidulo, foliis cordato-orbiculatis angulato-lobatis dentatis glabris, petiolis ad latus superius villosis, pedicellis 3-6 erectis petiolo triplo brevioribus, involucro calyce longiore, corollis calyce duplo longioribus, carpellis rugosis villosis. *Presl del. prag. p. 28*, et *fl. sic. 1. p. 176?—Spr. s. veg. 3. p. 90?*

Ic. *Cav. diss. 2. p. 79. t. 25. f. 1*, ex eius herbario, et descriptione! — *Reich. cent. 45. f. 4838?*, nam habitus alienus — M. sylvestris, folio sinuato, flore dilute purpureo duplo minori. *Cup. panph. 2. t. 22.*

b. capsulis dense hirsuto-lanatis.
M. nicaeensis. *All. ped. n. 1416*, ex speciminibus herbarii *Bellardi* a Cl. *Balbis* acceptis!
c. tuberculata; caule erectiore, una cum petiolis calycibusque tuberculis sparsis (ex quibus pili simplices prodeunt) scabris, ramis vix patulis, foliis hirsutiusculis, calycis exterioris sepalis interiorem (quam in *b.* latiorem) subaequantibus, capsulis ut in *b.*
M. nicaeensis. *Dec. fl. fr. 4. p. 828*, ex speciminibus eius herbarii, nec non ex illis a Cl. *Balbis* missis prope *Monpelier* collectis.
In ruderatis, ad vias, inter segetes, in agris ubique, et nihil communius. Var. *a.* magis rara: var. *b.* *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*.
Martio, Junio. ⊙
Caulis ramosissimus, superne subflexuosus, aliquando rubescens vel rubro-maculatus; semipedalis, vel 2-pedalis ac erectus in *c.*: *folia* utrinque glabriuscula, diametro 1-2-pollicari; non omnia acuta, sed tantum superiora, aut suprema: *petioli* 1-3 poll. longi, ad latus superius villosi, apice vero undique pilis obsiti: *pedunculi* uti calyces pilosi, pilis subadpressis, in *c.* patulis; floriferi erecti, fructiferi ad summum pollicem longi, patentes: *calycis exterioris* sepala lanceolata, 1-2 lin. lata, acuta, nervosa; *interioris* lobi ovati, in fructu semipatentes, acutiusculi; in *c.* latiores et obtusiores: *petala* coerulescentia, calyce semel vel subduplo longiora, emarginato-bifida.
Differre videtur a descriptione *M. arvensis Presl l. c.* pedunculis petiolo 4-plo vel 5-plo brevioribus, calyce exteriore interiorem subaequante, non longiore; et a *M. Bivoniana* ejusdem, caule ramoso, pedunculis pluribus ex eadem axilla, calycis exterioris sepalis oblongo-lanceolatis.

6. *M.* ERECTA. *Presl del. prag. p. 50*, et *fl. sic. 1. p. 175* — *Guss. pr. 2. p. 330.*
M. villosa, caule erecto subramoso, foliis velutinis cordato-orbiculatis crenato-dentatis, inferioriobus obsolete lobatis, superioribus 5-lobatis, lobis obtusis acutisque, pedunculis axillaribus erectis 1-2 folio aequalibus, stipulis scariosis ciliatis, petalis bilobis calyce triplo longioribus, capsulis rugulosis tomentosis.
Ic. *nulla.*
b. palmata; caule ramisque pilosis, pilis superne stellatis, foliis superioribus basi truncatis vel subcuneatis 3-5-partito-palmatis, laciniis serratis, capsulis hirsutis.
In arvis siccis ad vias; *Palermo*, *Milazzo*. var. *b.* iisdem locis, et praeterea, a *Tindaro*, *Scopello*, *Marsala*.
Aprili, Majo. ⊙, et ♂
In *a. pubescentia* simplex non stellata, in caule et ramis patens, in petiolis ac pedunculis plerumque adpressa; in calycibus quoque patula, sed pilis stellatis intermixtis: *calycis* exterioris sepala lanceolata, interioris lobos acutos subaequantia: *pedunculi* inferiores solitarii, folio aequales; superiores saepius bini, folio longiores: *stipulae* ovatae, acutae, superne dentatae: *flores* omnino ut in *M. sylvestri.*
In *b. caules* aetate glabrati, 1-2-pedales, inferne saepe rubentes, leves, raro tuberculati, aliquando erecti; ramis tamen diffusis, apice ascendentibus: *folia* pilis stellatis brevissimis utrinque subvelutina, subtus cinerea, superiora ascendendo profundius partita: laciniae omnes fere aequales, lanceolato-lineares, acutae, ut plurimum 5, et nonnisi in foliis supremis tres, 1-2 lin. latae: *petioli*

adpresse pubescentes, vel sat raro patenter pilosi: *stipulae* inferiores breves, obtusae; superiores elongatae, lineari-lanceolatae, acutae, ciliatae, approximatae: *pedunculi* axillares, $\frac{1}{2}$-1-pollicares, petiolo saepius breviores: *calycis exterioris* sepala lanceolato-linearia, acutiuscula vel obtusa, basi subsejuncta, interioris laciniis acutis breviora: *petalorum* sinus acutus.

7. *M. ambigua. Guss. pr. 2. p. 331.*

M. glaberrima, caule ascendente, foliis crenatis, inferioribus cordato-orbiculatis obsolete 5-7-lobatis, superioribus ovato-suborbiculatis acute 5-7-palmato-lobatis, stipulis membranaceis, pedunculis 1-3 axillaribus erectis, calycis externi sepalis oblongis obtusis, petalis bilobis (sinu acuto) calyce 3-plo longioribus, capsulis hirsutis.

Ic. *nulla.*

b. caule glaberrimo vel pilis fasciculatis inferne hispidiusculo, foliis inferioribus glaberrimis, superioribus pilis stellatis sparsis subvelutinis, petiolis inferioribus superne villosis, supremis calycibusque undique stellato-hirsutis, calycis externi sepalis late ovato-ellipticis.

M. sylvestris, atrovirenti folio rotundiori minus sinuato, majorique flore. *Cup. H. Cath. p. 122* ?

c. cuneata; caulibus virgatis subdiffusis, foliis superioribus ovatis subcuneatis velutinis 3-5-palmato-partitis, laciniis subintegris, intermedia saepius elongata.

d. caule petiolis pedunculisque tuberculis sparsis obsitis, ex quibus pilorum fasciculus enascitur, foliis superne glabriusculis, calycis exterioris sepalis anguste lanceolatis, corollis dilutioribus.

In Siciliae meridionalis ruderatis, ac in campis apricis herbosis; var. *b.* et *d. marina di Carini*: varietas *c. Palermo a Sferracavallo.* Aprili, Majo. ⊙, vel ♂.

Caules purpurascentes, ramosi, sat raro erecti; ramis ascendentibus; in *a.* et *c.* undique, in *b.* superne tantum glaberrimi: *folia* laete virentia, inferiora diametro 5-6-lineari: *stipulae* integrae vel subdentatae, breves, ovatae, 1-2 lin. latae ac longae, obtusae aut acutiusculae, aliquando violaceae, superiores angustiores, ciliatae: *pedunculi* glaberrimi, vel in *d.* superiores adpresse pubescentes, $\frac{1}{2}$-1-pollicares et ultra: *calycis* interioris laciniae ovatae, acutae, calycem externum duplo fere superantes: *petala* pallide violacea, nervosa: *capsulae* pilis stellatis hirsutae.

In *c. caules* graciles, plures ex eadem radice, diametro vix lineari, diffusi vel ascendentes, 1-2-pedales, virides vel rubentes: *folia* radicalia laete virentia, diametro 4-10-lineari, glaberrima, subtus uti petioli pilis sparsis obsita, superiora brevius petiolata et profundius lobata, pilis brevissimis stellatis conspersa, basi cordata vel truncata, sed ascendendo cuneata, 3-raro-5-palmato-lobata; lobis oblongis, acutiusculis, dentato-crenatis; *suprema* tripartita, laciniis acutis, lanceolatis, apicem versus serratis, media elongata, lateralibus saepe patentibus; ita ut fere folio hastato assimilentur; *summa* aliquando irregulariter 2-partita, vel lineari-lanceolata ac subindivisa, serrulata: *calycis* exterioris sepala oblongo-lanceolata, acutiuscula vel rotundata, interioris laciniis acutis ciliatis ac utrinque hirsutis duplo fere breviora, margine glabra, vel utrinque aut uno latere tantum ciliata.

Differt a *M. racemosa Presl fl. sic. 1. p. 174*, caulibus nunquam hispidis, nec tuberculatis, nisi in var. *d.*, foliis pilis stellatis non simplicibus subvelutinis, pedunculis petiolo aequalibus, vel duplo longioribus.

8. *M. sylvestris. Lin. sp. pl. 969 — Ucria H. Pan. p. 292 — Guss. pr. 2. p. 333.*

M. caule erecto petiolis pedunculis calycibusque patenter pilosis, foliis inferne pubescentibus, inferioribus orbiculato-cordatis 5-7-lobatis crenatis, superioribus basi subtruncatis semiorbiculatis acute 5-7-palmato-lobatis dentato-serratis, pedunculis axillaribus 2-6 gracilibus, petalis bilobis (sinu acuto) calyce 4-plo longioribus, capsulis glabriusculis subrugosis.

M. sylvestris, folio sinuato. *Cup. H. Cath. p. 122 — Cast. H. Mess. p. 41.*

Ic. *Fl. dan. 1223*, optima — *Bull. herb. t. 223*, ac *Plenk offic. t. 22*, mediocres — *Cav. diss. 2. p. 78. t. 26. f. 2* ? — M. sylvestris, elatior. *Fuchs. hist. p. 509*, bona.

b. pedunculis petiolisque glabriusculis.

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4840.*

In arvis, ad vias, in ruderatis ubique in Sicilia = et in *Pantellaria*. Martio, Majo. ⊙, et ♂

Caules 2-3-pedales, leves, vel una cum petiolis tuberculati, ramosi; ramis erectis, ascendentibusque: *folia* radicalia vix lobata, ascendendo lobi profundiores et acuti evadunt; in centro saepe macula rubente parva notata, diametro 1-2-pollicari, superne glabriora, inferne pallidiora ac aliquando fere pilis stellatis subvelutina; nonnunquam in foliis superioribus lobi duo laterales obsoleti, et tunc folia sunt tribola, lobo intermedio productiore: *stipulae* latae, scariosae, nervosae, acutiusculae, ciliatae, integrae vel dentatae, 2-3 lin. latae, 3-5 lin. longae: *pedunculi* adpresse vel patenter pilosi, raro glabri, 1-2-pollicares, non firmi ac stricti, ut in sequente et in praecedentibus, sed graciles, fere effusi, et saepe fructiferi arcuati: *calycis* exterioris sepala lanceolata, raro fere spathulata, acuta vel obtusa, basi subcoalita, interioris laciniis acutis breviora: *petala* violacea: *pubescentia* in petiolis et in parte inferiore caulis stellata, tamen ut plurimum simplex ac patula.

Cum dubio iconem *Cav.* citavi, nam in speciminibus ipsius herbarii capsulas levissimas ac glaberrimas vidi, non vero subrugosas ut in nostra — Icon *Bull.* florum ac foliorum colore, pedunculis et habitum parum a nostra recedit — Praeterea ob calycis externi sepala subcoalita, (confer *Brot. phyt. lusit. 2. p. 222*, sub *M. Mauritiana, Lin.*, ac alios auctores), et petalorum sinus potius cum *M. sylvestri*, quam cum affini *M. Mauritiana* varietas *b.* convenit.

9. *M. polymorpha. Guss. pr. 2. p. 333.*

M. glaberrima erecta, foliis inferioribus orbiculato-cordatis obsolete obtuseque lobatis crenatis, superioribus basi truncatis acutis 3-5-lobatis dentato-serratis, pedunculis axillaribus 2-7 strictis subcorymbosis, supremis folio longioribus, stipulis membranaceis, petalis bilobis (sinu acuto) calyce adpresse hirsuto 4-plo brevioribus, capsulis dense hirsutis.

M. arvensis, recta, rotundo-acuminato angulato folio pallide lucido, carneo flore multo majore. *Cup. H. Cath. p. 122* ?

Ic. *nulla.*

b. hirsuta, ramis patentioribus, caule petiolisque pilis horizontalibus hirsutis, foliis utrinque hirsutiusculis, superioribus acutius dentatis lobatisque, stipulis ciliatis nervosis latioribus, superioribus scariosis apice saepe lacero-dentatis, pedunculis calycibusque adpresse pilosis, petalis pallidioribus.

In arvis, inter segetes, ad vias, in ruderatis; var. *a. Trapani*, *Marsala*; var. *b. S. Filippo*, *Palermo* = et in *Pantellaria*.

Aprili, Majo. ⊙, et ♂

Caules erecti, inferne glaberrimi, fistulosi, leves, 2-3-pedales, superne una cum ramorum apicibus pilis brevibus adpressis raris simplicibus vel stellatis tecti in *a.*; in *b.* leves, vel tuberculis inferne pilos simplices, superne stellatos sustinentibus: *folia* inferne pilosiuscula ac pallidiora, eorumque habitus fere *Lavaterae arboreae* in *a.*; in *b.* magis virentia, et habitus fere speciei praecedentis: *petioli* in *a.* superne tantum villosi, caeterum glabriusculi; in *b.* undique hirsuti: *stipulae* in *a.* integrae, aliquando rubentes; in *b.* integrae, margine dentatae, aut apice lacerae; *pedunculi* floriferi erecti, subcorymbosi, 6-12 lin. longi, inferiores petiolo, at supremi folio ipso longiores; in *a.* fere glaberrimi; in *b.* adpresse pubescentes, fructiferi aliquando patentes: *calycis exterioris sepala* lanceolata, ovato-lanceolata et oblonga, obtusa aut acutiuscula; interioris laciniae acutae duplo fere longiores: *petala* ut in praecedente, sed in *a.* violacea: *capsulae* pilis stellatis densioribus, vel rarioribus tectae.

Affinis praecedenti pluribus characteribus, sed habitus paniculae fere racemosae in extremitate ramorum ac caulis, et pedunculis toto coelo diversa — An varietas *b.* species peculiaris?

10. *M.* HIRSUTA. *Presl fl. sic. 1. p. 175 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 257 — Guss. pr. 2. p. 336.*

M. caule erecto petiolis pedunculis calycibusque patenter hirsutis, foliis cordato-orbiculatis adpresse hirsutis, inferioribus obsolete obtuseque 5-7-lobatis dentato-crenatis, supremis 3-5-acuminato-lobatis serratis, stipulis scariosis ciliatis, pedunculis 2-6 striatis, fructiferis patulis, petalis bilobis (sin acuto) calyce 4-plo longioribus, capsulis hirsutiusculis.

M. alpina, fruticans, purpureo flore, folio crispo, folio-candicante. *Cup. H. Cath. p. 122.*

Ic. M. alpina, erecta, hirsuta, lignosa, folio crispo minutim dentato, floribus racemosis. *Cup. panph. 2. t. 50 — Raf. t. 120. f. 2.*

In sylvaticis montosis; *Busambra, Madonie, Cuozzo di Morabito presso Amorosa al Sud di Busambra*: *Gibilmessa, Cometa (Gasp.)* Majo, Junio. ♃

Habitus praecedentis varietatis *b.*: *caules* erecti, superne ramosi, 2-3-pedales, pilis albis copiosis patentibus uti reliquae partes, exceptis foliis, tecti: *folia* laete virentia, inferne pallidiora et pilis simplicibus copiosioribus hirsuta, omnia cordata; aliquando in superioribus foliis hirsuties densior est, et tunc fere canescenti-lanata evadunt: *stipulae* 3-4 lin. latae, 5-6 lin. longae, nervosae, ciliato-hirsutae, denticulatae vel integrae, obtusae aut acutiusculae: *pedunculi* pollicares et ultra; inferiores folio breviores; superiores subaequales, sub anthesi fere corymbosi, sed fructiferi patentes; aliquando pedunculus axillaris solitarius apice ramosus pedicellos 3-4 sustinet: *calycis* interioris laciniae acutae, *sepala* exteriora lanceolato-linearia acuta duplo superantes.

Icon *M. sylvestris Lam. ill. t. 582. f. 2* ob folia, non quoad pedunculos, potius hanc refert — Differt a descriptione *Preslii*, foliis non tomentosis, superiorum lobis acutis, petalis calyce 4-plo majoribus, et capsulis subhirsutis, sed non tomentosis.

---

11. *M.* HISPANICA. *Lin. sp. pl. 970 — Ucria H. Pan. p. 293 — Guss. pr. 2. p. 337.*

M. caule erecto, foliis semi-orbiculatis crenatis, calyce exteriore diphyllo.

In montosis (*Ucria*).

*

† 12. *M. tomentella*. *Presl fl. sic. 1. p. 174 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 257 — Guss. pr. 2. p. 337.*

M. pube stellata minima tomentoso-canescens, caule prostato, foliis cordato-orbiculatis obtusis 5-angularibus dentatis, superioribus 5-lobis, pedicellis petiolo brevioribus.

In regione collina infima : in arvis, *Trapani.*

Majo. ⊙ (*Presl*).

Caules plures ex una radice prostrati, ut tota herba pube minima adpressa densissima tomentosi, canescentes, subramosi : *folia* petiolis ultrapollicaribus insidentia, 10 lineas in diametro habentia, cordato-orbiculata, inaequaliter dentata, dentibus parvis, quinquangularia, angulis rotundatis, superiora quinqueloba : *pedicelli* 6 lin. longi, erecto-patentes: *foliola* involucri oblonga, obtusa, calyce paullo breviora : *corolla* violacea *M. sylvestris* minor : *fructum* non vidi (*Presl*).

† 13. *M. racemosa*. *Presl fl. sic. 1. p. 174*, et *del. prag. p. 29.*

M. caule prostrato pilis fasciculatis hispido, foliis cordato-orbiculatis 5-lobis crenatis obtusis, supremis 5—3-fidis, laciniis acutis, pedicellis subsolitariis pubescentibus petiolo ad latus superius villoso brevioribus, carpellis tomentosis.

Habitat in arvis siccis sterilibus ad Panormum.

Majo. ♃ (*Presl*).

Caules 2—4-pedales, virgati, tuberculis sparsis obsiti, e quibus pilorum fasciculus pedicellatus enascitur : *folia* glabra, aut pilis minutis adpressis pubescentia, inferiora longe petiolata : *petioli* superiore latere villosi, inferiore glabri, apice ad initium folii undique villosi : *pedicelli* solitarii, rarius bini, rarissime terni, petiolo duplo breviores : *corolla* caerulea : *carpella* tomentosa (*Presl*).

An var. *M. ambiguae ?*

† 14. *M. Bivoniana*. *Presl fl. sic. 1. p. 176 — Spr. l. c. — Guss. pr. 2. p. 338.*

M. pube stellata pubescens, caule erecto simplici, foliis cordato-orbiculatis obtuse angulatis dentatis, petiolis subtus glabris, pedicellis ternis sub anthesi erectis brevissimis, fructiferi deflexis longioribus, involucri foliolis linearibus calyce multo brevioribus, corolla calycem paullo superante, carpellis tomentosis.

In arvis regionis collinae : *Palermo*, *Catania.*

Majo, Julio. ⊙ (*Presl*).

Caulis pedalis erectus, simplex, pilis stellatis patentibus pubescens, basim versus glaber : *folia* cordato-orbiculata, rotundato-quinqueloba, supra pilis simplicibus furcatisque aspersa, subtus pilis stellatis pubescentia ; *petioli* ad latus superius pilis stellatis pubescentes, ad latus inferius glabri, apice undique pubescentes : *pedicelli* florentes brevissimi vel subnulli, fructiferi declinati, 2-4 lineas longi, pubescentes : *involucri* foliola linearia, obtusa, calyce ciliato duplo breviora : *corolla* coerulea calycem paullo superans : *carpella* subrugosa, tomentosa (*Presl*).

An *M. nicaensis* varietas ?

† 15. *M. excelsa*. *Presl del. prag. p. 27*, et *fl. sic. 1. p. 177 — Guss. pr. 2. p. 338.*

M. pube stellata pubescens, caule erecto ramosissimo, foliis semiorbiculatis crenato-dentatis 5-angulatis, rameis subquinquelobis obtusis, pedicellis 3-6 erectis petiolo triplo brevioribus, involucri foliolis ovatis, carpellis rugulosis glabris.

In ruderatis, et arvis incultis ; *Palermo presso S. Maria a Gesù*

Majo, Junio. ⊙ (*Presl*).

Caulis orgyalis, erectus, ramosissimus, petiolis pedicellis calycibusque

pilis stellatis pubescens, inferne glabratus: *folia* supra pilis raris adpressa, subtus pilis minimis stellatis scabriuscula, inferiora angulata; ramea triloba, basi truncata, lobo quarto et quinto obsoleto: *stipulae* ovatae, basi dentatae: *pedicelli* 4-5 lineas longi, semper erecti, petiolo triplo breviores: *foliola* involucri ovata, calyce minora: *corolla* caerulea, calyce duplo major: *carpella* rugulosa, glaberrima, matura nigricantia (*Presl*).

Cum *M. mauritiana. Lin.* associatur a *Cl. Spr.* in *veg. 3. p. 90.*

Plures *Malvae*, quae in Europa meridionali proveniunt non rite cognitae sunt, et forsan certiores characteres ad istas discriminandas adhuc desiderantur. Etenim incisio ac numerus loborum in foliis, stipularum figura, pedunculorum proportio aut saepe numerus, capsularum glabrities ac rugositas, et denique in *sect.* 2 forma sepalorum calycis exterioris variabiles sunt. Idcirco nihil mirum, si omnia individua, quae cum descriptionibus novarum specierum *Preslii* comparavi cum nulla exacte conveniunt, et si aliunde exemplarium aut henticorum defectu nullum certum judicium de illis proferre potui. Ideo descriptiones prolixiores quarumdam hic tradere putavi, et uti in *pr. l. c.* retuli relinquere malui: ita ut si species n. 6-10 aliquis uti *M. sylvestris* (non *M .mauritianae*, in qua petalorum sinus obtusissimus ex ic. *Reich. cent. 15. f. 4839*, minusque excavatus) varietates habere maluerit, saltem formas istas diversas semper notandas operae praetium erit.

LAVATERA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1133 — Endl. gen. n. 5269.

Cal. duplex; exterior 3-lobus, interior 5-partitus. *Casp.* plurimae, 1-spermae, in orbem dispositae. (*Frutices*, vel herbae annuae, perennesque: *flores* albidi, rosei, vel flavescentes, aliquando in racemis terminalibus).

* *Fruticosae, vel suffruticosae.*

1. *L. arborea. Lin. sp. pl. 972 — Ucria H. Pan. p. 293 — Guss. pr. 2. p. 359.*
L. caule fruticoso, foliis molliter pubescentibus crenatis, inferioribus cordatis orbiculatis plicatis obtuse 5-7-lobatis, superioribus acute angulatis, pedunculis 2-6 petiolo brevioribus unifloris, calyce exteriore latissimo interiorem duplo superante.
Anthema arborea. *Presl fl. sic. 1. p. 180* — Malva arborea, maritima. veneta dicta, parvo flore. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 59* = M. arborea, parvo flore coeruleo. *Cast. H. Mess. p. 14.*
Ic. *Reich. cent. 15. f. 4857 — Cav. diss. 2. p. 86*, et *diss. 5. p. 282. t. 139. f. 2 — Sibth. fl. gr. t. 665* — M. arborea, veneta dicta. *Moris. hist. 2. s. 5. t. 17. f. 15*, mala.
In rupibus saxosis mari proximis, et ad pedes montium: *Palermo, Bagheria, Termini, Trapani, Capo di S. Vito, Sciacca a S. Calogero*, ec. = et in *Ustica* (*Calcara*), *Lipari, Lampione, Favignana.* Februario, Martio. ♄
Caules orgyales et ultra, non biennes, uti ex *Lam. dict. enc. 3. p. 431* aliisque, sed re vera perennes ac inferne in Sicilia lignosi; ramis erectis, superne una cum petiolis, pedunculis pollicaribus ac

calycibus undique pilis stellatis hirsutinsculi : *folia* virentia; superiora ovata : *stipulae* scariosae, ciliatae, ovato-lanceolatae, acuminatae : *pedunculi* 5-12-lineares, aggregati : *calyces* utrinque stellato-pubescentes; exterioribus lobi ovati, obtusi, nervosi; interioris laciniae acutae, duplo exterioris breviores : *petala* violacea, emarginata, calyce duplo longiora : *capsulae* pilis stellatis hirsuto-lanatae, male leves dixi, nam sub pubescentia certe transverse rugosae sunt : *receptaculum* foveolatum, conicum, nec exsertum, nec in cristas expansum.

2. *L.* HISPIDA. *Desf. atl. 2. p. 118 — Willd. sp. pl. 3. p. 793*, excluso syn. *Cav. — Guss. pr. 2. p. 340.*

L. caule fruticoso superne una cum petiolis pedunculis calycibusque pilis longis patentibus hirsutissimo, foliis molliter tomentosis, inferioribus suborbiculatis obtuse 5-lobatis, supremis oblongis trilobis, lobo medio elongato, pedunculis solitariis (2-3 lin.), calyce exteriore lato interiorem subaequante, petalis emarginatis calyce 6 plo longioribus.

Olbia hispida. *Presl fl. sic. 1. p. 179.*

Ic. *Desf. l. c. t. 171.*

In sylvaticis, dumetis montosis, ad sepes ubique in Sicilia meridionali, ac prope *Palermo*, *Termini.*

Aprili, Junio. ♄

Caules 4-10-pedales, inferne glaberrimi, rubentes, ramosi, erecti : *folia* juniora, et suprema subtus albida; radicalia, et caulina inferiora cordata, crenata, lobis duobus lateralibus saepe obsoletis; ascendendo cordato-oblonga, profundius lobata, lobis acutioribus; suprema basi subcuneata; summa indivisa : *stipulae* foliaceae, exquisite 3-nerviae, inferiores breves ovatae, superiores lineari-lanceolatae, 3-4-lin. longae : *calycis* utriusque laciniae acutae, vel acuminatae : *capsulae* stellato-hirsutae, sub tomento videntur leves: *receptaculum* conicum, depressum, expansum, sulcatum, capsulas semitegens : *pubescentia* in apice caulis ac ramorum in petiolis pedunculis calycibusque duplex, nam pilis brevibus stellatis intermixti sunt alii longi solitarii vel stellati, patentes; quo praesertim charactere a sequente discriminatur.

Specimina herbarii *Desf.* cum hac nostra exacte conveniunt, quae ab icone eiusdem recedit petalis emarginatis, ac receptaculo expanso; quo unico charactere cum *L. pseudo-olbia* conveniret, nisi aliis notis satis distincta.

3. *L.* OLBIA. *Lin. sp. pl. 972 — Guss. pr. 2. p. 341.*

L. caule fruticoso superne una cum pedunculis petiolis calycibusque pilis brevibus stellatis adpressis subtomentoso-scabro, foliis molliter tomentosis, inferioribus cordatis 5- lobis, superioribus obsolete acuteque trilobis, lobis lateralibus obliteratis, intermedio elongato, pedunculis axillaribus solitariis brevissimis (1-lin.), petalis calyce 4-plo longioribus.

Althaea frutescens, folio acuminato, parvo flore. *Cup. H. Cath. p.* 7 — A. arborea, flore magno carneo. *Cast. H. Mess. p. 2.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4855 — Jacq. hort. Vind. 1. p. 50. t. 73 — Cav. diss. 2. t. 32 — Lam. ill. gen. t. 582*, ic. ex *Cav.* — Althaea arborea, Olbia in Galloprovincia. *Lob. ic. 653* — A. frutescens, folio acuto virente molli, flore specioso. *Plukn. alm. p. 24. t. 8. f. 1.*

In sylvaticis, dumetis, ac sepibus Siciliae septentrionalis; *Tusa*, *Roccella*, *Giojosa*, *Fiume di Nisi*, *S. Alessio* : *Misilmeri al fiume* (*Heldr.*)

Majo, Junio. ♄

Habitus omnino praecedentis, ita ut non immerito Cl. *Poir.* in *dict. enc. supp. 3. p. 309* illius varietatem credat; tamen sequentibus characteribus videtur distincta: *caules* nunquam elati, ut in illa: *folia* utrinque albidiora; suprema lobis lateralibus acutis, brevissimis, et fere obliteratis: *corollae* duplo minores, purpureo-violaceae: tandem *pubescentia* caulis, petiolorum, pedunculorum et calycis, quae in hac ex pilis stellatis brevissimis conformibus constat: *calyces* et *capsulae* in utrisque similes; at *receptaculum* non ampliatum, et ideo capsulae non obtectae.

Specimina herbarii *Dec.* prope Olbiam lecta ab hac nostra non differunt. — In iconibus *Cav.* et *Jacq.* pubescentia male repraesentatur, nam pili sunt stellati non solitarii — Habitus plantae, et capsularum in icone *Jacq.* naturae magis conformes, quam in illa *Cav.*, in qua receptaculum delineatur conicum, non vero depressum, ac capsulas parum tegens, et in descriptione notatur, *capsulae . . . . . 20, 1-spermae, nigrae, glabrae, in orbem cono striato affixae.*

4. *L. unguiculata. Desf. arb. 1. p. 471 — Spr. s. veg. 3. p. 93 — Guss. pr. 2. p. 342.*

L. pube stellata densissima brevissima tomentoso-canescens, caule fruticoso, foliis inferioribus obtuse-mediis acute 5-lobis, superioribus trilobo-hastatis, lobo medio majore elongato, pedunculis solitariis (1-2 lin.), calycis exterioris lobis rotundatis cum acumine, petalis emarginato-bilobis calyce 3-plo longioribus.

Ic. Althaea frutescens, Bryoniae folio incano, flore minore. *Plukn. alm. t. 8. f. 2 ?*

In rupestribus maritimis; *Palermo a Sferracavallo*, ubi satis rara. Aprili, Majo. ♄

Habitus praecedentis, sed certis characteribus diversa; nam *caules* graciliores, ramis virgatis: *folia* utrinque dense tomentosa; caulina media acute 5-lobata; lobis extimis in utrisque petiolo approximatis, quod minime in praecedente; superiora exacte hastato-triloba, lobis lateralibus minoribus rectangule patentibus; summa aliquando integra: *calyx* exterior lobis latis, integris vel irregulariter crenatis; interior semel longior, laciniis acutis: *capsulae* ut in praecedente, sed *petala* dilutiora.

Ob petala distantia ac eorum colorem, habitum graciliorem, et tomenti characteres cum descriptione *L. unguiculatae Poir. dict. enc. supp. 3. p. 309*, et *L. tomentosae Dum. Cour. bot. cult. ed 2. v. 5. p. 74* (quae eadem species) convenire mihi visum est, sed foliorum descriptione recedit — Icon *Plukn. l. c.* a *Lam.* in *Dict. enc. 3. p. 430*, ad praecedentem relata, potius ad hanc spectat.

5. *L. agrigentina. Tin. pug. p. 13 — Guss. pr. 2. p. 343.*

L. tomentoso-viscosa et viridi-flavescens, caule suffruticoso, foliis undulato-plicatis crenatis, inferioribus orbiculato-cordatis, superioribus semiorbiculatis, pedunculis axillaribus 2-4 petiolo subaequalibus, calycis interioris laciniis acutis triangularibus exterioris lobos obtusos duplo superantibus, petalis (citrinis) emarginato-bilobis calyce duplo longioribus.

L. flava. *Guss. cat. H. R. in Bocc. p. 36*, et Olbia flava. *Presl fl. sic. 1. p. 180*, exclusis syn. praeter *Tin.* — Malva flore luteo, sicula, foliis moschatis, crispis. *Cup. H. Cath. p. 122.*

Ic. M. flore luteo, sicula, foliis moschatis, adde unctuosis. *Cup. panph. 1. t. 134 — Raf. t. 115. f. 2 !* — M. sicula, foliis moschatis crispis. *Bocc. sic. t. 68.*

In arvis argillosis Siciliae meridionalis; *Sciacca*, *Girgenti*, *Regalmuto*, *Mussomeli*, *Sutera*, *Aragona*, *Castrogiovanni*, *Caltanissetta*, *Summatino*, *Villarosa*, *Delia*, *Pietrapersia*.
Aprili, Majo. ♄

Caules 2-3-pedales, basi caespitosi, erecti vel ascendentes, ramosi: *folia* crassiuscula, nunquam lobata; inferiora diametro 2-3-pollicari; superiora duplo minora: *stipulae* acutae; inferiores ovatae, 3-4 lin. latae; superiores ovato-oblongae, angustiores: *pedunculi* saepius gemini, 1-1½ pollicares, erecti, petiolis subaequales: *calyx* exterior 3-lobus; lobis latis, ovatis, sat raro acutiusculis: *petala* pollicem longa, unguibus basi dense villosis: *capsulae* pubescentes, adultae saepe glabratae, leves, demum fuscae: *receptaculum* non exsertum, at in cristas breves expansum, ideoque ad *Olbias* non spectat, sed ad *Axolopha*, *Dec*: *odor* fortis, nauseosus, acidum moschumque spirans: *pili* longi, sparsi, aliis brevibus densis intermixti.

L. flavae Desf. atl. 2. p. 119. t. 172, pro qua habui, valde proxima; tamen comparatis speciminibus recedit, habitu foliorum, stipulis latioribus, calycis laciniis interioribus minus acuminatis, odore nauseoso ac viscositate totius plantae.

** *Herbaceae.*

6. *L. sylvestris. Brot. fl. Lusit. 1. p. 277 — Spr. s. veg. 3. p. 94*, excl. syn. *Tin.* ad sequentem spectante — *Guss. pr. 2. p. 345.*

L. obscure virescens, caule erecto herbaceo, foliis cordato-orbiculatis pubescenti-velutinis crenatis, mediis obtuse 7-lobatis, superioribus subaequaliter acuteque 5-lobis, pedunculis axillaribus glomeratis petiolo brevioribus, calycis interioris laciniis obtusiusculis acutisque, in fructu obsolete nervosis, petalis emarginato-bilobis.

L. neapolitana. *Ten. fl. nap. 2. p. 113* — Anthema Tenoreana. *Presl fl. sic. 1. p. 181.*

Ic. *Ten. l. c. t. 65 — Brot. phyt. Lus. 2. p. 225. t. 179.*

In herbosis, et in arenosis maritimis, ad vias: *Palermo*, *Bagheria*, *Trapani*, ec. = et in *Ustica*.
Martio, Majo. ♂

Caules 2-5-pedales, una cum petiolis pedunculisque pilis stellatis et aliquando tuberculis scabri; ramis saepe decumbentibus, vel ascendentibus: *folia* omnia pube stellata brevissima adpressa subpubescenti-velutina, nunquam hirsuta, nec glauco-virentia; radicalia indivisa, vel obiter lobata, superiora acute lobata; lobis vel aequalibus, vel intermedio parum majore: *pedunculi* 1-4; dum plures uno reliquis longiore, 8-10 lin. longo; in fructu erecti vel patentes: *calycis exterioris* lobi late elliptici aut ovati, obtusi, raro acutiusculi, in anthesi lacinias calycinas interiores obtusiusculas cum acumine, vel acutas aequantes, sed in fructu duplo fere breviores: *corollae* pallide violaceae, calyce 5-plo longiores: *capsulae* leves, vel rugulosae, in siculis et neapolitanis plantis semper glabrae: *receptaculum* conicum, vix exertum in hac et in sequente.

Cum *L. neapolitana Ten.* rite associata species haec a Cl. *Spr. l. c.*, nam inter iconem *Brot.*, eiusdem descriptionem, ac nonnulla ipsius specimina in herbario *Dec.* et hanc nostram nullum discrimen inveni — Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 94*, et *Dec.* in *pr. 1. p. 439*, calyces acuminatos huic speciei tribuunt, quod minime in plantis neapolitanis, ac in icone Cl. *Ten.* video.

7. *L. cretica. Lin. sp. pl. 973 — Guss. pr. 2. p. 346.*

L. glauco-virescens, caule erecto herbaceo, foliis molliter hirsutis, inferioribus cordato-orbiculatis crenatis vel obtuse 5-lobatis, superioribus basi truncatis acute 5-angulato-lobatis, lobo medio majore, pedunculis axillaribus glomeratis (1-6) petiolo brevioribus, calycis interioris laciniis in fructu exquisite nervoso rugosis acuminatis, petalis emarginato-bilobis.

L. Sicula, caule hirsuto pilis fasciculato-stellatis sparsis, foliis inferioribus subrotundo-cordatis, supremis 5-angulato-lobatis crenato-dentatis scabris, lobo medio elongato, pedunculis geminis petiolo brevioribus, petalis oblongis apice bifidis. *Tin. pug. p. 14 — L. Empedoclis*, herbacea erecta, foliis subrotundo-angulatis, floribus pedunculatis, pedunculis 1-floris. *Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 18* — Anthema scabra. *Presl fl. sic. 1. p. 181.*

Ic. *Jacq. hort. Vind. 1. p. 15. t. 41* ? sed ex Cl. *Bertol.* certe ad hanc speciem, uti sequens ad *L. neapolitanam* amandanda — *Cav. diss. 2. p. 89. t. 32. f. 1* ? — Malva annua, hirsuta, foliis Hederae instar angulosis. *Moris. hist. 2. p. 521. s. 5. t. 17. f. 5.*

In ruderatis, arenosis maritimis, ad vias in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Martio, Majo. ♂

Habitus omnino praecedentis; a qua praecipue differt; *colore* ex glauco-virenti; *caule* saepe in fertilibus orgyali; *hirsutie* majore ac longiore, et non adpressa foliorum et calycum; *foliis* superioribus truncatis, acute angulato-lobatis, lobo medio longiore ac latiore; *corollis* calyce duplo longioribus, pallidioribus; *calycis* interioris laciniis acuminatis, exquisite nervosis, quae in fructu in hac specie longiores, quam in praecedente; ideoque characteres distinctionis a proportione calycis exterioris ac interioris desumpti parvi momenti sunt.

Caulem in insula *Saline* 5-pedalem, et fere fruticosum vidi; ita ut illum *L. arboreae* mentiretur — Plantae siculae a speciminibus herbarii *Tourn.* non differunt — Icon *Moris.* bona; at in illa *Jacq.* habitus, foliorum forma, pubescentia et calyces omnino diversi: equidem *Jacq. l. c.* notat » *tota planta tomento imprimis in foliis, sed tam brevi obducitur, ut in figura omitti potuerit aptius, quam exprimi* — Iconem *Cav.* cum dubio quoque adduxi, nam ob folia superiora basi non truncata, sed fere cordata, una cum illa *Jacq.* magis ad praecedentem, quam ad hanc spectant — *L. Empedoclis Ucria* ob caulem herbaceum et folia angulata, potius ad hanc speciem, quam ad *L. Agrigentinam* referre putavi, cum qua in *Cat. H. R.* in *Bocc. l. c.* male conjunxi — L. *sicula Tineo*, quam sub hac specie adduxi, ex specimine a Cl. *auctore* communicato, potius ad praecedentem spectat, et inter utrasque media; hinc ulterius observanda — Habeo quoque in herbario specimina prope *Girgenti* et *Trapani* collecta, quae aequo jure ad utrasque pertinere possunt; et haec quoque ulteriori observatione indigent — An omnes eiusdem speciei lusus, uti etiam putat Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 299* ?

8. *L. biennis. Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 185 — Spr. s. veg. 3. p. 93 — Guss. pr. 2. p. 347.*

L. caule erecto herbaceo foliisque tomentosis, inferioribus orbiculato-cordatis obtuse lobatis, floralibus serratis 3-lobis, lobo medio majore lanceolato acuto, pedunculis axillaribus solitariis 1-floris petiolo longioribus folio aequalibus, petalis truncatis emarginatis.

Ic. *nulla.*

In cultis, ac inter segetes Siciliae septentrionalis; *Caronia presso il mare*; *Messina* (*Arrosto*).
Majo, Junio. ♂
Caules ramosi, inferne glabriusculi, superne una cum petiolis, pedunculis calycibusque pilis stellatis tecti, ½-1-pedales: *folia* ut in *L. thuringiaca*, sed superiora lobo medio elongato acuto, non obtuso; omnia viridi-tomentosa: *pedunculi* 1-1½-pollicares: *calyces* tomentosi; exterioris lobi obtusi cum acumine, aliquando irregulariter crenati; interioris vero laciniae ovato-lanceolatae, acuminatae, calycem exteriorem excedentes: *petala* lilacina, 2-3 lin. lata, calyce duplo longiora: *capsulae* glabrae, transverse subtilissime rugosae: *receptaculum* conicum, tenue, exertum: *habitus* sequentis.

9. *L.* PUNCTATA. *All. auct. p. 26 — Willd. sp. pl. 3. p. 797 — Guss. pr. 2. p. 348.*
L. caule erecto herbaceo pube brevissima stellata sparsa subscabro, foliis subtomentosis, inferioribus cordato-orbiculatis acute angulato-lobatis, floralibus serratis hastatis integrisve demum deflexis, lobis acutis, pedunculis solitariis axillaribus 1-floris folia duplo superantibus, petalis emarginatis.
Ic. *Reich. cent. 15. f. 4853.*
In cultis post messem in Sicilia septentrionali; *S. Fratello*, *Caronia*, *S. Steffano*, *Acque dolci*, *Ibiso*, *Messina.*
Majo, Julio. ⊙
Caules valde ramosi, ferre virgati, aliquando 2-3-pedales, rubentes: *folia* obscure virentia, subtus pallidiora; superiora brevissime petiolata, lobo medio saepius valde elongato, quod non in praecedente: *petioli* et *pedunculi* pilis stellatis densis subtomentosi; isti 2-3-pollicares, folium subjectum duplo triplo et ultra superantes: *petala* violacea, magna, calyce triplo longiora: *capsulae*, *receptaculum*, ac *calyces* ut in praecedente.

10. *L.* TRIMESTRIS. *Lin. sp. pl. 974 — Guss. pr. 2. p. 349.*
L. caule erecto herbaceo superne una cum ramis petiolis pedunculisque hirsutiusculo, foliis puberulis cordatis, inferioribus orbiculatis crenatis, superioribus cordato-ovatis angulatis, summis trilobis, pedunculis axillaribus solitariis 1-floris petiolo longioribus, petalis (amplis) emarginatis, receptaculo capsulas omnino tegente.
L. grandiflora. *Moench. meth. p. 614 — Presl fl. sic. 1. p. 179 —* Stegia Lavatera. *Dec. fl. fr. 4. p. 835.*
Ic. *Jacq. H. Vind. 1. p. 29. t. 72*, et *Reich. cent. 15. f. 4842*, optimae — *Cav. diss. 2. p. 90. t. 31. f. 1 — Lam. ill. gen. t. 582. f. 2* — Malva erecta, Bryoniae foliis subrotundis, foliis imis nitide virentibus, flore magno incarnato. *Cup. panph. 2. t. 67 — Raf. t. 119. f. 2* — M. trimestris. *Clus. hist. 2. p. 23.*
In cultis, et arvis ubique in Sicilia = et in *Lipari a piano Conti.*
Aprili, Augusto. ⊙
Caules ½-2-½-pedales: *folia* laete virentia, glabrata, vel brevissime villosa: *pedunculi* petiolo longiores, 2-3-pollicares: *calycis* exterioris lobi integri, vel crenato-denticulati, interioris laciniis acutis breviores: *petala* speciosa, magna, 1-1½ poll. longa, integra vel denticulata, obsolete emarginata, rosea, venis saturatioribus, aut sat raro alba: *capsulae* receptaculo explanato tectae, glabrae, concinne ac transverse rugoso-striatae: *receptaculum* excavatum.
L. ambigua Dec. (quae *L. sylvestris Cyr.* et *Ten.*) est species omnino aliena, et inde ad hanc male relata a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 94.*

MALOPE.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1136 — Endl. gen. n. 5267.

Cal. duplex; exterior 3-sepalus; sepalis cordatis; interior 3-fidus. *Caps.* 1-spermae, absque ordine in capitulum glomeratae. (*Herba* perennis: *flores* rosei: *pedunculi* axillares, folio longiores).

1. *M. Malachoides. Lin. sp. pl. 974 — Presl fl. sic. 1. p. 173 — Guss. pr. 2. p. 350.*

M. foliis ovatis oblongisque obtusis inaequaliter crenatis, stipulis lineari-lanceolatis ovatisque, pedunculis axillaribus 1-floris.

Malva acuminato lacerato folio Betonicae, hirsuta, repens. *Cup. H. Cath. p. 122.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4830 — Lam. ill. gen. t. 583. f. 1 — Cav. diss. 2. p. 84. t. 27. f. 1 — Cup. panph.* ed. a *Raf. t. 53. f. 1* optima — Malva Betonicae folio. *Bocc. sic. p. 15. t. 8. f. 21.*

b. sinuata; foliis caulinis mediis sublobatis trilobisve, superioribus 3-partito-digitatis, lacinia media saepius trilobo-incisa.

Malva pedunculata. *Raf. carat. p. 76.*

Ic. *Cav. l. c. t. 27. lit. x — Raf. l. c. t. 19.*

In arvis argilloso-calcareis; *Messina* (*Arrosto*); *Petralia, Villarosa, Alimena, Reisi, Castrogiovanni*: varietas *b. Alcamo, Mazzara, Marsala, Cammarata.*

Majo, Junio. ♃

Caules simplices, plures ex eadem radice, ascendentes, aut juniores decumbentes, in *b.* firmiores: *folia* fere semper oblonga, basi subcordata; in *b.* suprema aliquando fere 5-partita, laciniis duabus extimis minimis: *calycis* interioris laciniae lanceolatae, acutae vel acuminatae, et uti exteriores (quarum duplo longiores) nervosae: *petala* rosea, in *b.* saepe violacea; aliquando apice irregulariter erosa, obtusissima cum acumine, sed non truncata (*Desf.*), calyce quadruplo longiora: *capsulae* in capitulum fere glomeratae, transverse rugosae, glabrae, *Rubi fruticosi* acinos aemulantes, ut recte notat Cl. *Desf.* in *fl. atl. 2. p. 121*; hirsuties in caulibus, petiolis, pedunculis calycibusque insignior ac patens, in foliis aliquando obsoleta sparsa ac adpressa.

M. pedunculatam Raf. ex loco, et characteribus ad hanc speciem spectare mihi visum est — Icon *Cupani* a *Raf.* citata in exemplari quo usus sum desideratur.

HIBISCHUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1139 — Endl. gen. n. 5277.

Cal. duplex, exterior polysepalus; interior 5-fidus. *Stigm.* 5. *Caps.* 5-valuis, 5-locularis, polysperma. (*Herba* annua: *caules* erecti, ramosi: *flores* lutei: *pedunculi* axillares, olitarii).

1. *H. Trionum. Lin. sp. pl 981 — Ucria H. Pan. p. 295 — Guss. pr. 2. p. 351.*

H. caule herbaceo hirsutiusculo, foliis glabris dentatis, inferioribus subindivisis, superioribus tripartitis, lobis lanceolatis, intermedio longissimo, calyce interiore inflato scarioso-membranaceo costato-nervoso, capsulis hirsutis, seminibus glabris.

Hypecoum Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 11.*
Ic. *Cav. diss. 3. t. 64. f. 1 — Sabb. hort. 1. t. 55* — Alcea peregrina, solisequa. *Lob. ic. 656.*
In cultis inter *Gossypium ; Catania*, *Lentini* (*Portal*), *Palagonia* ; et in Sicilia meridionali, *Terranova.*
Augusto, Septembri. ⊙
Folia aliquando 5-partita : *stipulae* lineares, ciliatae : *pedunculi* sub apice articulati : *calycis* exterioris sepala lineari-setacea, calyce interiore duplo breviora, demum reflexa ; interior ad costas undulatas tuberculis nigris setisque instructus, caeterum glaber, ante anthesim fere globosus : *corolla* lutea, macula atropurpurea ad basim : *glandulae* oblongo-cylindraceae, pellucidae, staminibus interspersae (*Cyr. de ess. pl. cha. t. 4. f. 4.*) : *capsulae* ovata, nigra, rugosa, calycem subaequans.

DIADELPHIA.

I. *Hexandria.*

Fumariaceae Dec.

Herbae glabrae in Sicilia annuae, perennesve, succo aqueo praeditae : *folia* alterna, exstipulata, petiolata, saepius decomposita : *sepala* duo, opposita, decidua : *petala* quatuor, irregularia, infera, libera, vel basi varie invicem coalita : *fructus* siliqua 2-valvis, polysperma, aut *silicula* globosa, nucamentacea, indehiscens, 1-sperma (Gen. *a Corydalide* ad *Platycapnos*).

CORYDALIS.

Dec. fl. fr. 4. p. 636. n. 732 — Pers. syn. 2. p. 268. n.° 1658 — Endl. gen. n. 4839.

Cal. 2-sepalus ; sepalis membranaceis ; *Pet.* 4 ; inferius planum ; duo lateralia distincta, inferiore conformia ; superior basi calcaratum. *Stamin.* diadelpha. *Styl.* terminalis, persistens. *Siliq.* 2-valvis, compressa, polysperma. (*Radices* tuberosae: *caules* simplices : *folia* tenerrima, composita : *flores* rosei, in racemo terminali bracteato.)

1. *C.* densiflora. *Presl del. prag. p. 10*, et *fl. sic. 1. p. 36 — Guss. pr. 2. p. 352.*
C. caule simplici erecto infimo folio squamigero, foliis petiolatis biternatis, foliolis obovatis, lateralibus 3-lobis, terminalibus 5-lobis, lobis oblongis subintegris, racemo terminali subconferto, bracteis multifidis dentatis semiorbiculatis obovatisque basi cuneatis, pedunculis bractea brevioribus.
Fumaria bulbosa. *Ucria H. Pan. p. 296*, non *Lin.* — F. bulbosa, radice plena, major. *Cup. H. Cath. p. 81.*
Ic. Fumaria bulbosa radice cava, minor. *Cup. H. Cath. p. 80. panph. 1. t. 179*, et *2. t. 182.*

In umbrosis, vel apricis elatioribus montosis; *Cammarata*, *Madonie*. Aprili, Majo. ♃

Radix solida: *caules* 2-5-pollicares: *folia* 2-3, longe petiolata, fere glaucescentia, lobis apice integris vel dentatis, 2-4 lin. latis: *bracteae* saepius obovato-cuneatae, glaberrimae, inciso-multifidae; laciniis acutis aut obtusiusculis, anguste-linearibus: *pedunculi* fructiferi elongati, curvati, tamen semper bractea breviores; ideoque male longiores dixi: *flores* plus minus conferti, non majores quam in *C. digitata* (uti ex *Presl*), sed potius minores, albidi, odori; *calcare* ascendente, obtuso: *siliquae* lanceolatae, acuminatae, pedunculo longiores, vel illum aequantes, erectae, demum pendulae; *stigmate* capitato, sub lente tuberculato: *semina* atra, nitida.

C. bulbosae Dec., cum qua conjuncta a Cl. *Spr.* in *s. veg. 4. p. 2. p. 264* valde proxima, sed foliorum habitu, bracteis, pedunculis brevioribus, et florum colore distincta.

† SARCOCAPNOS.

Dec. s. nat. 2. p. 129—Spr. s. veg. 3. p. 150—Endl. gen. n. 4841.

Pet. 4, libera; superiore basi calcarato. *Stam.* diadelpha. *Caps.* indehiscens, 2-sperma, ovata, compressa; valvis 3-nerviis, planiusculis; suturis nerviformibus. (*Herba* perennis, radice fibrosa: *caules* ramosi, caespitosi: *folia* integra, aut triternata, crassiuscula: *racemi* breves; ex *Presl*).

† 1. *S.* ENNEAPHYLLA. *Dec. l. c. — Presl fl. sic. 1. p. 36 — Guss. pr. 2. p. 353.*

S. foliis triternatis, foliolis ovato-orbiculatis subcordatisve acutis.

Fumaria enneaphylla. *Lin. sp. pl. 984 — Ucria H. Pan. p. 297.*

Ic. F. enneaphyllos, hispanica, saxatilis. *Bocc. mus. 2. p. 83. t. 73.*

In saxosis umbrosis; *Madonie*, (*Bocc.*, nam nec *Preslius* illam vidit).

FUMARIA.

Endl. gen. n. 4843.

Cal. 2-sepalus, membranaceo-scariosus. *Pet. 4*; superius basi obtuse calcaratum, cum duobus lateralibus inferne coalitum; inferius carinatum. *Stam.* diadelpha; *polline* quadrato. *Styl.* terminalis, deciduus; *stigmate* 2-partito. *Silic.* (cariopsis) globosa, indehiscens, 1-sperma. (*Herbae* annuae, tenerae, saepius viridi-glaucescentes: *caules* ramosi, angulati: *folia* 2-3-pinnata, vel decomposita: *flores* rosei, albidique in racemis axillaribus; pedicellis basi bracteatis: *filamenta* apice libera, ideoque trifida videntur; et *appendix* oblonga ad basim phalangis staminum superioris (*Cyr. de es. pl. char. p. 46*) in hoc, et in *Corydalide.*)

1. *F.* CAPREOLATA. *Lin. sp. pl. 985 — Presl fl. sic. 1. p. 37 — Guss. pr. 2. p. 354*, exclusa var. *b.*

F. caule petiolis cirrhescentibus scandente, foliolis cuneiformibus inciso-lobatis, pedicellis fructiferis recurvatis bractea subduplo longioribus, sepalis (latis) ovatis basi utrinque dentato-serratis co-

rolla latioribus, calcare subgloboso (ampliato), siliculis globosis levibus ad apicem foveola utrinque notatis apiculatis.

F. alba, latifolia, repens. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4456* — *Dec. pl. gall. rar. t. 34 ?,* nam pedicelli fructiferi recti — *Gaert. de fruct. 2. p. 162. t. 115 !* — F. phragmitis. *Dalech. hist. p. 1292,* mala.

In muris, in aggeribus, ad sepes in cultis ubique in Sicilia — et in *Ustica*, *Alicuri*, *Stromboli*, *Maretimo*, *Pantellaria*.

Decembri, Aprili. ⊙

Caules humiles, vel alte scandentes lateque excurrentes : *folia* viridi-glaucescentia : *racemi* sub anthesi breves et conferti, inde elongati et laxiusculi : *pedicelli* recti et bracteis lanceolatis acuminatis aequales, sed in fructu semper arcuato-recurvi et bracteis longiores : *sepala* alba, ad carinam virentia, fere cordato-ovata, cito decidua, altero latere minus dentato-serrata : *petala* alba, ad apicem atrosanguinea ; inferius vero ad apicem virens, reliquis adpressum, fere lineare : *siliculae* glaberrimae, non emarginatae, mucronulatae, jam perfectae nunquam rugulosae.

2. *F.* FLABELLATA. *Gasparr.* in *Rendic. della R. Acc. di Nap. vol. 1. p. 51.*

F. caule petiolis cirrhescentibus scandente, foliolis cuneiformibus inciso-lobatis, pedicellis fructiferis recurvatis bractea subduplo longioribus, sepalis ovalibus dentato-serratis corollae aequilatis, calcare parabolico, siliculis globosis rugulosis ad apicem foveola utrinque notatis apiculatis.

F. capreolata, *b. Parlat. pl. exsicc.*

Ic. F. capreolata. *Babingt. in trans. Bot. Soc. Jun. 1840. p. 34*, quoad sepala et calcar.

In herbosis, ad sepes in cultis passim cum praecedente in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Stromboli*, *Maretimo*, *Pantellaria*.

Januario, Aprili. ⊙

Habitus caulis, foliorum, et florum omnino praecedentis, cum qua idcirco facillime commutatur ; sed *sepala* angustiora ; magis persistentia ; *petalum* inferius saepius a reliquis remotum ; *calcar* non globosum ; *flores* tenuiores ; *siliculae* semper rugulosae, quamvis quoad reliqua illis *F. capreolatae* simillima.

3. *F.* AGRARIA. *Lag. cat. H. R. Matr. 1815. p. 21.*

F. caule petiolis subcirrhescentibus scandente, foliolis cuneiformibus oblongisve obtusis inciso-lobatis, pedicellis fructiferis erectis bractea aequalibus, sepalis ovatis acutis irregulariter dentato-serratis corollae aequilatis, calcare parabolico siliculis globosis rugulosis compressiusculis ad apicem foveola lata utrinque notatis rotundatis.

F. media. *Dec. s. nat. 2. p. 134* ex herb. (ex *Parlat.* in litt.) *Presl fl. sic. 1. p. 37,* ex loco — *Guss. pr. 2. p. 334,* excluso ab omnibus synonymo *Loisl.* — F. major. *Badarrò* in *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 697* — F. officinarum, major. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4455.*

In cultis humentibus ubique frequens in Sicilia — et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Maretimo*, *Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*.

Januario, Aprili. ⊙

Caules saepe erecti : *folia* viridi-glaucescentia, petiolis parum contortis : *bracteae* lanceolato-spathulatae, ut in reliquis integerrimae : *sepala* ex albo-rosea, ad carinam virentia : *corollae* roseae, magnitudine *F. capreolatae ; petalo inferiori*, a reliquis remoto, lineari-subspathulato ac superne virente ; lateralibus ad apicem macula atrorubente notatis : *siliculae* glabrae.

Folia et habitus *F. capreolatae*, pedicelli vero erecti, et florum color diversus; praeterea siliculae inter omnes alias siculas species hujus generis majores, diametro nempe fere lineari, quo charactere ab omnibus aliena — Varietatem floribus minoribus ex viridi-roseis prope *Marsala* inveni, quae etiam habitu, foliolis abbreviatis, latioribusque a specie parum abludit; sed siliquae, pedicelli, sepala, et bracteae similes; ideoque ulterioribus observationibus subjicendam propono.

4. *F. Petteri. Reich. cent. 14. p. 1.*

F. caule petiolis cirrhescentibus subscandente, foliolis cuneiformibus obtusiusculis inciso-lobatis, pedicellis fructiferis erecto-patulis (rectis) bractea subduplo longioribus, sepalis ovalibus hinc inde dentatis corollae subaequilatis, calcare parabolico, siliculis globosis rugulosis ad apicem foveola utrinque notatis apiculatis.

a. major; caule elatiore subscandente, fructibus majusculis.

F. capreolata, var. *d. Parlat. pl. exsic.* — F. capreolata, *b. minor Guss. pr. 2. p. 354.*

Ic. *Reich. l. c. f. 4453, b.*

b. palmata; foliolis abbreviatis flabellato-palmatis tenuibus, caulibus ut in praecedente.

c. cossyrensis; caule petiolis non scandente (3-6-pollicari), foliolis ut in *b.*, sed angustioribus confertioribusque, racemis strictis, pedicellis erectis.

In herbosis, vel lapidosis maritimis: var. *a. Milazzo sul lido, Messina al Salvatore, ed alle Lanterna*; quo posteriore loco varietatem floribus roseis collegi = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Maretimo*: var. *b.*, et *c. Pantellaria.*

Februario, Majo. ⊙

Habitus F. flabellatae; sed *pedicelli* sat raro parum curvati; *sepala* angustiora; *flores* adhuc tenuiores, saepius ex albo-virentes, raro rosei, et *petalum* inferius a reliquis remotum, at *siliculae* ut in illa..

Ad *F. Petteri* spectare videtur *F. capreolata* var. *minor* de qua loquitur Cl. *Koch in syn. p. p. 32* — Var *c.* ulterius observanda, nam habitus sui proprius, petioli non cirrhescentes, foliola tenuiora, racemi ut in sequente.

5. *F. officinalis. Lin. sp. pl. 984 — Ucria H. Pan. p. 296 — Presl fl. sic. 1. p. 38 — Guss. pr. 2. p. 355.*

F. caule erecto diffusoque non scandente, foliis supradecompositis, laciniis late vel anguste linearibus brevibus subcanaliculatis, pedicellis fructiferis erectis bractea duplo longioribus, sepalis ovalibus dentato-serratis corollae aequilatis, siliculis subglobosis leviusculis ad apicem foveola utrinque notatis retusisque.

F. vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 80.*

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4454 — Babingt. l. c. p. 33 — Sturm fl. germ. 1. fasc. 2 — Bull. herb. t. 189* — Fumaria. *Matth. comm. 2. p. 501.*

b. tenuiflora; foliorum laciniis tenuioribus, floribus minoribus confertis.

F. densiflora. *Dec. s. nat. 2. p. 137 — Guss. pr. 2. p. 356*, excl. var. *b.* — F. minor, tenuifolia, rubra. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. F. vulgaris, tenuiori folio, sive Delphinii. *Cup. panph. 1. t. 15.*

In cultis ubique in Sicilia: var. *b.* rarior = et haec quoque in *Ustica.*

Decembri, Aprili. ⊙

Caules pro locorum natura erecti, vel diffusi: *foliorum* laciniae angustae, approximatae, fere planae, viridi-glaucescentes, $\frac{1}{2}$-1 $\frac{1}{2}$ lin. latae: *pedicelli* bractea ovata-lanceolata acuta semper longiores,

et erecti : *racemi* minus elongati, et *flores* fere magnitudine praecedentis : *bracteae* vix ½ lin. latae, acutae: *sepala* acuta, vel acuminata, pallide rosea : *corollae* roseae, apice saturate sanguineae ; *carina* lineari-spathulata, basi constricta : *siliculae* vix rugulosae, glaberrimae, jam perfectae evidenter emarginatae.

6. *F. Vaillanti. Lois. not. p. 102 ? — Dec. s. nat. 2. p. 137 ? — Spr. s. veg. 3. p. 159 ? — Guss. pr. 2. p. 336 !*

F. caule erectiusculo non scandente, foliis supradecompositis subglaucescentibus, laciniis linearibus planis divaricatis, racemis brevibus paucifloris, pedicellis fructiferis erectis bractea longioribus, sepalis oblongis denticulatis corollae aequilatis, siliculis levibus globosis obtusis subretusis.

Ic. *Reich. cent. 14. f. 4452* ? — Fumaria lobis longioribus, et angustioribus sparsis. *Vaill. bot. par. p. 56. t. 10. f. 6. ?*

In herbosis, et cultis ; *Catania* (*Cosentini*) ; *sulla strada di Marsala a Trapani* (*Splitgerber*, *Tineo*).

Januario, Martio. ☉

Flores intense purpurascentes, sequentis floribus majores — Ab affinibus *F. officinali*, et *micrantha* facillime distinguitur foliorum laciniis planis, lineam latis, divaricatis ac distantibus — Cum dubio hanc ad *F. Vaillantii* refero, siquidem laciniae foliorum in nostra latiores, pedicelli bractea longiores ; ita ut quoad habitum *F. mediae Loisl.* magis similis, sed silicula quoque aliena.

7. *F. micrantha. Lag. cat. H. R. Matr. an. 1816. p. 20!*, ex specimine.

F. caule non scandente, foliis supradecompositis, laciniis anguste lanceolato-linearibus obtusiusculis, pedicellis fructiferis erectis bracteam aequantibus, sepalis ovato-orbiculatis denticulatis corolla (tenui) sublatioribus, siliculis globosis rugulosis ad apicem foveola utrinque notatis rotundatis.

Ic. F. officinalis, *densiflora. Moris fl. sard. t. 6 !*, ex *Parlat.*, qui specimina se vidisse monuit.

In cultis herbosis ; *Catania* (*Kamphovener*).

Februario, Aprili. ☉

Habitus sequentis quoad flores : *folia* viridi-glaucescentia, laciniis lin. latis ; petiolis partialibus divaricatis : *racemi* fere 2-pollicares : *bracteae* spathulato-lanceolatae, acutae : *sepala* albida, ad carinam virentia, acuta, corolla saepius latiora, sed duplo fere breviora.

Affinis *F. calycinae Babingt. trasact. Bot. Soc. Jun. 1840. p. 34*, quoad flores et sepala ; sed in icone bracteae exacte lanceolatae, et siliculae apiculatae, quod nec in speciminibus hispanicis, nec in siculis video.

8. *F. leucantha. Viv. fl. cors. sp. nov. diagn. p. 12 — Guss. pr. 2. p. 337.*

F. glauca, caulibus non scandentibus erectis diffusisque, foliis supradecompositis, laciniis tenuissimis linearibus sulcatis, racemis brevibus, pedicellis erectis bractea sublongioribus, sepalis brevissimis ovatis acutis subdenticulatis corollae aequilatis angustioribusque (floribus parvis albis apice atrosanguineis), siliculis globosis rugulosis ad apicem obsolete foveolatis obtusis.

F. parviflora. *Presl fl. sic. 1. p. 38*, ac forsan plurium auctorum Galliae, et Italiae — F. flore albo, quae mas, foliis tenuissimis, floribus albis. *Cup. H. Cath. p. 80* — F. densiflora. *b. albida. Dec.*, et *Guss. pr. 2. p. 336.*

Ic. F. tenuifolia, flore albo, et flore rubro. *Cup. panph. 1. t. 111* — F. minor, Foeniculi tortuosi foliis, flore albo, macula rubente *Bocc. mus. p. 144. t. 102.*

In cultis, vineisque ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Pantellaria*. Martio, Aprili. ☉

Caules graciles, erecti vel diffusi : *foliorum* laciniae subtus convexae : *racemi* breves, vix pollicares : *bracteae* anguste lanceolatae, acutae, pedicellis subaequales : *sepala* cito decidua, vix lin. longa, albida, ad carinam virentia, saepius integra : *corollae* semper albae, apice tantum macula atrosanguinea notatae, praecedentis parum minores : *siliculae* perfectae nec emarginatae, neque acumine auctae, glaberrimae.

In iconibus *F. parviflorae Reich. cent. 14. f. 4452*, et *Babingt. l.c. p. 35*, sepala valde dentata, et siliculae apiculo instructae ; in nostra dum immaturae sunt quidem apiculatae, sed jam perfectae obtusae ac rotundatae, uti in nonnullis speciminibus gallicis quoque video — *F. parviflora Lag. cat. H. R. Matr. ann. 1816. p. 21* differt a nostra foliorum laciniis tenuioribus, sepalis minimis integerrimis, floribus roseis — *F. parviflora Smith*, et *Sibth. fl. gr.* ex observationibus *Parlat.* in litt: ad praecedentem spectat — Tandem nostra cum speciminibus nonnullis gallicis, et hispanicis regni Granatensis a *Boiss.* communicatis omnino convenit, et inde a *F. parviflora Lam.* forsan non differt, praesertim si character apiculi siliculae ludibundus — Interim in tanta nominum ambiguitate, illud *Cl. Viviani* magis faciei plantae accomodatum servare malui.

F. Gasparrini. *Babingt. trans. l. c.* non est Siciliae indigena, nam uti ipse amicus *Gasparrini* monuit prope *Eboli*, et in Calabria prope *Rosarno* provenit, sed in Sicilia non collegit.

PLATYCAPNOS.

Bernh. in Linn. 8. p. 471 — Endl. gen. n. 4844.

Cal. 2-sepalus, membranaceo-scariosus. *Pet.* 4 ; superius basi obtuse calcaratum, cum duobus lateralibus inferne coalitum ; inferius carinatum. *Stam.* diadelpha ; polline globoso. *Styl.* deciduus ; *stigmatis* laciniis quatuor ; duabus inferius sitis. *Silicul.* ovalis. (*Herba* annua, tenera, glaucescens : *folia* multifida ; laciniis filiformibus: *flores* rubentes, in racemo terminali bracteato dense imbricati : *appendix* oblonga ad basim phalangis staminum superiorum).

1. *P.* SPICATUS. *Bernh. l. c.*

Fumaria spicata. *Lin. sp. pl. 985 — Ucria H. Pan. p. 297 — Guss. pr. 2. p. 357.*

Ic. Fumaria spicata. *Reich. cent. 14. f. 4450* — Capnos tenuifolia. *Clus. hist. 2. p. 208. f. 2* — F. minor, tenuifolia, praecox, semine Lini. *Moris. hist. 2. s. 3. t. 12. f. 13.*

In campis, et hortis arenosis Siciliae meridionalis ; *Alicata*, *Terranova*, *Vittoria*.

Martio, Aprili. ☉

Caules 3-10-pollicares ; ramis inferioribus ascendentibus : *foliorum* lacinae aliquando fere capillares : *racemi* 4-8-lineares, etiam in fructu conferti : *pedicelli* vix lin. longi, bracteis ex ovata basi acuminatis breviores : *sepala* lanceolata, integra, corollis angustiora : *corollae* deorsum dense imbricatae, calcare brevissimo : *siliculae* 2-3 lin. longae, obtusae, compressae pendulae, leves,

II. *Octandria.*

POLYGALA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1154 — Juss. 99.

Cal. persistens, 5-sepalus; sepalis duobus majoribus alaeformibus (coloratis). *Pet.* 3-5, infera, tubo stamineo connexa; inferiori carinaeformi. *Caps.* compressa, obcordata, seu obovata, 2-locularis. *Sem.* pubescentia, strophiolata, ccma destituta. (*Herbae* perennes, aut annuae: *folia* simplicia, integra, alterna, exstipulata: *flores* in racemo terminali bracteati: *capsulae* pendulae. *Polygaleae Juss.*)

1. *P.* PRESLII. *Spr. s. veg. 5. p. 531*, in indice — *Guss. pr. 2. p. 358.*
P. glaberrima perennis, caulibus ascendentibus herbaceis, foliis subserrulatis, infimis obovatis, caulinis ellipticis basi attenuatis, racemis terminalibus, floribus cristatis, alis ellipticis utrinque acutis corolla brevioribus capsula obcordata subsessili longioribus.
P. elongata. *Presl fl. sic. 1. p. 136 — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 265*, non *Willd.* — P. amara. *Ucria H. Pan. p. 297*, non *Lin.* ex loco — P. major. *Cup. H. Cath. p. 168.*
Ic. P. purpurea, Genistae tinctoriae foliis, procumbens. *Cup. panph. 3. t. 17*, et *146 — Raf. t. 50. f. 5.*
In apricis pratis demissis, vel montosis ubique in Sicilia.
Aprili, Junio. ♃
Caules simplices, aut ramosi, ascendentes vel decumbentes, 5-12-pollicares, et ultra: *folia* superiora lanceolata, omnia glaberrima: *racemi* laxi vel conferti, 3-6-pollicares: *bracteae* 3, vix lin. longae, acutae, apice ciliatae, caducae: *sepala* minora lanceolato-linearia, 1-½ lin. longa, alis triplo breviora, saepe una cum bracteis rosea; *alae* vero aliquando obtusae, 3-nerviae, ramosae, virentes vel albidae, sat raro roseae: *corolla* cristata, rosea: *capsula* alis aequilata, glaberrima, brevissime stipitata.

2. *P.* MONSPELIACA. *Lin. sp. pl. 987 — Ucria H. Pan. p. 298 — Guss. pr. 2. p. 359.*
P. glabriuscula annua, caule erecto subsimplici, foliis lineari-lanceolatis acuminatis, alis oblongis trinerviis utrinque obtusiusculis capsula aequilatis ea ac corolla cristata longioribus.
P. straminea, caule erecto subramoso, foliis linearibus acutissimis, inferioribus lanceolatis, floribus cristatis, alis ovato-ellipticis trinerviis acutiusculis corolla capsulaque duplo longioribus, ovario sessili. *Presl fl. sic. 1. p. 537 ! — Spr. s. veg. 4. par. 2. p. 265 !*
Ic. *Reich. cent. 1. f. 57* et *58 ! — Dec. ic. pl. gall. rar. t. 9 — Hoff.* et *Link. fl. port. 1. p. 278. t. 55 — Brot. phyt. Lusit. 2. t. 176 —* P. purpureo-rubra, lanceolato folio. *Cup. panph. 1. t. 185 — Raf. t. 85. f. 3 —* P. vulgaris, coloris obsoleti, foliis angustisssimis. *Bauh. hist. 3. p. 388 ! —* P. brevi, lanceolato folio. *Bocc. mus. p. 141. t. 99.*
In campis, et in collibus aridis ubique in Sicilia.
Aprili, Majo. ⊙
Caules graciles, simplicissimi, basi vel apicem versus parum ramosi, una cum racemo 4-pollicares, vel pedales: *folia* radicalia minus acuta ac latiora; ascendendo acutiora ac angustiora, 1-2-lin.

lata, poll. longa : *racemi* 1-6-pollicares, terminales, laxiusculi: *bracteae* tres, scariosae, deciduae, uti tria sepala exteriora, lanceolato-lineares; *alae* virescentes, utrinque obtusiusculae, sepalis triplo longiores: *capsulae* sessiles, obcordato-oblongae, glabrae. Caules, folia, et saepe etiam pedunculi tenue puberuli, uti jure monet Cl. *Moris* in *fl. sar. 1. p. 224* — Icon *Reich.* optima; sed alae nimis obtusae in *D.* et *E*: quae aliunde acutae in icone *Fl. Port.*, non vero ex descriptione; a qua nostra praeterea differt duratione annua, non perenni — Illa Cl. *Dec.* bona quoad alas, sed habitu et foliis non ita acuminatis recedit; tamen exemplaria gallica ac africana a nostra specie nullo modo diversa sunt — Descriptiones *Preslii l. c.* et *Desf. fl. atl. 2. p. 129* optimae.

---

† 3. *P. rosea. Def. atl. 2. p. 128 — Presl fl. sic. 1. p. 137 — Guss. pr. 2. p. 360.*

P. caule erecto basi suffruticoso, foliis inferioribus obovatis obtusis, superioribus lanceolatis, racemis terminalibus, floribus cristatis, alis ovali-subrotundis multinerviis corolla paullo brevioribus, ovario brevissime stipitato.

Ic. *Desf. l. c. t. 176.*

In apricis regionis collinae: *Capo peloro*; sed nec ab amico *Arrosto*, nec a me observata.

Majo, Julio. ♄ (*Presl*)

† 4. *P. flavescens. Dec. cat. H. Monsp. p. 134 — Presl fl. sic. 1. p. 138 — Guss. pr. 2. p. 360.*

P. caulibus ascendentibus erectisque, foliis lineari-lanceolatis acutis, infimis obovatis, floribus cristatis, alis ellipticis trinerviis utrinque acutis corolla capsulaque longioribus, ovario subsessili.

Ic. *Sebast.*, et *Maur. pl. rom. fasc. 1. p. 6. t. 1* — P. tertia, sive lutea. *Bauh. hist. 3. p. 388.*

In apricis regionis collinae inferioris: *Palermo*, ubi nunquam vidi. Majo. ♃ (*Presl*).

† 5. *P. vulgaris. Lin. sp. pl. 986 — Ucria H. Pan. p. 297 — Presl fl. sic. 1. p. 138 — Guss. pr. 2. p. 361.*

P. caulibus ascendentibus erectisve, foliis lineari-lanceolatis obtusiusculis, infimis obovatis, floribus cristatis, alis ovatis obtusiusculis trinerviis capsula parum longioribus corolla subbrevioribus, ovario subsessili.

Ic. *Fl. dan. 516 — Reich. cent. 1. f. 53.*

b. angustifolia; caulibus erectis longis, foliis linearibus, floribus mediocribus roseis rubrisve.

c. grandiflora; caulibus erectis longioribus, foliis linearibus, floribus majoribus roseis.

Ic. P. vulgaris, major 11. *Clus. hist. 1. p. 325 — Vaill. bot. paris. t. 32. f. 1.*

In pratis, et pascuis regionis collinae.

Majo. ♃ (*Presl*).

III. Decandria.

PAPILIONACEAE Endl.

Frutices, vel herbae annuae, perennesve, alterne ramosae: *folia* saepius stipulata, alterna, raro simplicia, ut plurimum composita: *flores* bracteati: *calyx* liber, 1-sepalus, persistens, vel deciduus: *corolla* infera, papilionacea, annulo perigyno inserta: *filamenta* saepius in tubum altero latere fissum connata: *stylus* simplex, unicus: *fructus* legumen, vel lomentum. (*Omnia hujus ordinis Genera*).

SPARTIUM.

Dec. pr. 2. p. 145 — Endl. gen. n. 6497.

Cal. persistens, spathaceus, superne fissus, apice scariosus et minute 5-dentatus. *Cor.* vexillum suborbiculato-ellipticum: *carina* acuminata, petalis parum adglutinatis 2-partibilis. *Stam.* 1-delpha; *antheris* basi barbatis (*Cyr.*). *Stigm.* oblongum, spongiosum, sub apice styli longitudinaliter adnatum. *Legum.* plano-compressum, polyspermum, eglandulosum. (*Frutex* ramis virgatis, demum aphyllis: *folia* simplicia, integra, exstipulata: *flores* flavi, in racemis terminalibus bracteati).

1. S. JUNCEUM. *Lin. sp. pl. 995 — Ucria H. Pan. p. 298 — Guss. pr. 2. p. 362.*

Spartianthus junceus. *Link in Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 519* — Genista Matthioli. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 31.*

Ic. *Duham. arb. ed nov. v. 2. t. 22 — Cyr. de ess. pl. char. p. 56. t. 3. f. 1* — Genista. *Tourn. inst. t. 411* — G. hispanica. *Riv. tetr. irr. t. 67* — S. macrolobium. *Reneal. specim. t. 33*, optima.

In collibus aridis, in sylvaticis, et in dumetis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*.

Aprili, Junio. ♄

Caules ramosissimi, 3-15-pedales, diametro aliquando ½-pedali; ramis teretibus, apice floriferis, virgatis, flexibilibus, et medulla farctis; junioribus glauco-virentibus, adpresse pubescentibus: *folia* pauca, et nonnisi in ramis junioribus, superne glabra, subtus adpresse pubescentia, acuta, oblonga, vel lanceolato-linearia: *petioli* vix lin. longi, tuberculo insidentes: *pedicelli* glabri, breves, conici, cum calyce continui, bracteis deciduis suffulti: *calyx* glaberrimus; margine inferiore scarioso, demum fusco, apice 5-dentato; dentibus duobus lateralibus brevibus, tribus intermediis simul coalitis parum longioribus, ita ut laterales assimilentur dentibus calycis superioribus, et intermedii inferioribus: *flores* approximati vel remoti, odori, magni; *vexillum* uti alae glaberrimum, obtusum cum acumine, basi interiore lineolis interruptis rufescentibus pictum: *carina* alas obtusas subexcedens, ad apicem in dorso pubescens, a genitalibus deflexa: *legumina* 1 ½-poll. longa, 3 lin. lata, adpresse sericeo-villosa, recta vel subfalcata.

SAROTHAMNUS.

Vimm. in *Endl. gen. n. 6499.*

Cal. persistens, abbreviatus, campanulatus, 2-labiatus; labiis scariosis, superiore 2-inferiore 3-dentato. *Vexill.* suborbiculatum, demum planum, erectum. *Car.* obtusa, propendens. *Stam.* 1-delpha, a carina exerta; *antheris* glabris. *Styl.* longissimus, demum circinnato-convolutus, ad apicem dilatatus, et ibi latere interiore canaliculatus; *stigmate* terminali, minuto, capitato. *Legum.* plano-compressum, elongatum, polyspermum, eglandulosum. (*Frutex* sempervirens, ramosissimus; ramis virgatis, angulatis: *folia* ternata, ac simplicia, exstipulata; *foliolis* integris: *flores* numerosi, lutei, axillares, pedunculati, solitarii.)

1. *S.* SCOPARIUS. *Vimm.* in *Koch. syn. p. 152.*
Spartium scoparium. *Lin. sp. pl. 996* — *Ucria H. Pan. p. 298* — Cytisus scoparius. *Link en. H. Berol. 2. p. 241* — *Dec. pr. 2. p. 154* — *Guss. pr. 2. p. 370.*
Ic. *Fl. dan. t. 313* — *Duham. arbor. t. 84* — *Cyr. de ess. pl. char. p 47. t.3. f.1. c.d* — Genista. *Dod. pempt. 761* — *Riv. tetr. irr. t. 66.*
In sylvis sterilibus arenosis; *Messina, Ibiso, Itala.*
Martio, Aprili. ♃
Fructex 3-6-pedalis; ramis arrectis, flexibilibus, angulato-striatis, glabris, junioribus aliquando uti folia cano-sericeo-pilosis: *petioli* canaliculati, 2-1o-lineares: *folia* ternata, in ramis floriferis simplicia ac subsessilia; *foliolis* acutiusculis, elliptico-cuneatis, subtus villosiusculis: *pedunculi* glaberrimi, 1-flori, 3-6-lineares, raro gemini: *calyx* glaber; labiis demum fuscis: *flores* majusculi: *vexillum* emarginatum, sub anthesi complicatum, alas et carinam tegens ac subaequans, demum erectum, basi lineolis rufescentibus pictum: *carina* alas obtusas excedens, genitalia demum non includens: *stylus* pilis longis albis tectus, superne glaber, ad apicem fere cochleariformis: *legumina* obtusa, submucronata, 3-4-lin. lata, 1½ pollic. longa, ad facies glabra, ad suturas longe albo-pilosa, aliquando subfalcata, adulta nigricantia: *semina* viridula, *caruncula* albida praedita.

ADENOCARPUS.

Dec. pr. 2. p. 158 — *Endl. gen. 6492.*

Cal. persistens, obconicus, saepe glandulosus, 2-labiatus; labio superiore 2-partito; inferiore productiore, 3-fido. *Carin.* obtusa, genitalia includens. *Stam.* 1-delpha. *Legum.* elongatum, plano-compressum, glandulis pedicellatis undique tectum. (*Suffrutices* sempervirentes: *folia* ternata, stipulata; *foliolis* integris: *flores* flavi, in extremitate ramorum racemosi, bracteati).

1. *A.* COMMUTATUS. *Guss. pr. 2. p. 375.*
A. ramulis patenter villosis, foliolis planis ciliatis, calyce pubescente eglanduloso, labii inferioris lacinia media lateralibus longiore labium superius longe superante, florum racemo elongato, vexillis pubescentibus.

Ic. *nulla.*

In arenosis montosis : *Messina alla portella, Ibiso, Monte Scuderi.*

Majo, Julio. ♄

Rami erecti, vel ascendentes, dense caespitosi, 1-2-pedales; juniores subangulati, molliter pilosi: *stipulae* villosae, ovato-lanceolatae, acuminatae, fere membranaceo-scariosae : *folia* laete virentia ; *foliolis* obtusis aut acutiusculis, 1-2 lin. latis, 4-5 lin. longis : *petioli* canaliculati, 2-5-lineares : *pedicelli* calycibus longiores : *bracteae* deciduae, lineari-lanceolatae, acutae ; quarum una ad basim pedunculorum, duabus alteris minoribus ad eorum medietatem insertis : *calycis* labium superius 2-partitum, laciniis acutis ; inferius 3-laciniatum, laciniis lineari-setaceis : *flores* lutei, in racemo terminali 1-6-pollicari dispositi : *legumen* rectum, vel subarcuatum, basi attenuatum, apice stylo incurvo mucronatum, 1-2 lin. latum, 4-12 lin. longum : *semina* matura non vidi.

Calyce eglanduloso ab *A. intermedio*, quem refert ; et habitu, foliolis subtus pilosis, racemis elongatis, pedunculis longioribus, ac dentibus calycinis bracteisque ab *A. telonensi*, cum quo calyce eglanduloso convenit, certe recedit ; hinc sub *A. intermedio* in *Dec. pr. 2. p. 158* inter loca natalia excludantur Siciliae montes.

2. *A. Bivonii. Presl fl. sic. l. p. xix — Guss. pr. 2. p. 375,* et *sup. p. 222.*

A. calyce glanduloso-tuberculato glabro, labii inferioris laciniis subaequalibus labium superius superantibus, floribus confertis, ramis vexillisque hirsutis.

Genista Bivonae. *Presl del. prag. p. 33.*

Ic. *nulla.*

In siccis sylvaticis : *Etna* (*Presl*) ; et in aridis vulcanicis ejusdem montis *nella contrada del Sambuco sulla lave terrificate,* (*Cosentini*).

Julio, Augusto. ♄ (*Presl*).

Caules basi suffruticosi, ramosi, candidi, aetate glabrati, praecedentis humiliores; juniores adpresse vel patenter pilosi ; ramis procumbentibus, patenter pubescentibus: *folia* breviter petiolata ; *foliolis* saepius oblongis, obtusis, non mucronulatis, nec complicatis ; sed ut plurimum planis: *flores* laxe racemosi, non subspicati (*Presl*): *calycis* glabri dentes setaceo-acuminati : *corollae* nec roseae (*Presl*), sed fere croceae; vexillo lineis nonnullis sordide coeruleis notato : *legumina* hinc inde constricta, linearia, basi angustata, apice stylo incurvo terminata : *semina* matura non vidi.

CALYCOTOME.

Link in *Schrad. Journ. 2. p. 50.*

Cal. ante anthesim tubulosus, apice constrictus, 2-labiatus ; labio superiore 2-inferiore 3-dentato, inde in medio circumscissus, parte supera decidua ; infera persistente, campanulata, truncata. *Sem.* caruncula destituta: reliqua ut in *Cytiso.* (*Frutices* sempervirentes, spinosi, ramosissimi ; ramis striatis : *folia* ternata, exstipulata ; *foliolis* integris : *flores* lutei, odori, axillares).

1. *C. spinosa. Link en. alt. H. Berol. 2. p. 225.*

C. foliolis glabris obovato-cuneatis (angustis), pedunculis 1-floris axillaribus paucis 1-4, calycibus piloso-sericeis, leguminibus compressis dorso complanatis glaberrimis.

Spartium spinosum. *Lin. sp. pl. 997*—Cystus spinosus. *Dec. pr. 2. p. 154 — Guss. supp. p. 222.*
Ic. Acacia altera, Dioscoridis. *Lob. ic. 2. t. 95.*
In fruticetis Siciliae meridionalis; *da Mazzara a Marsala* (*Splitgerber*, *Tineo*).
Martio, Aprili. ♄
Folia et *legumina* exsiccatione nigrescunt: reliqua ut in sequente.

2. C. INFESTA.

C. foliolis obovato-cuneatis subtus sericeis, pedunculis 1-floris axillaribus confertis, bracteis calycibusque sericeis, leguminibus compressis dorso complanatis pilis argenteis adpressis sericeis.
Spartium spinosum. *Ucria H. Pan. p. 298*, non *Lin.*, ex nomine vernaculo — S. infestum. *Presl del. prag. p. 33* — Calycotome spinosa. *Presl fl. sic. 1. p. XIX*, non aliorum — Cystus infestus. *Guss. pr. 2. p. 372* — C. spinosus. *Cup. H. Cath. p. 64* — Acacia II. Mattnioli. *Cast. H. Mess. p. 1.*
Ic. *nulla.*
In collibus aridis calcareis sterilibus, et ad sepes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*.
Aprili, Majo. ♄
Rami ac *spinae* striato-angulati: *petioli* foliolis breviores vel longiores, ad spinas ut plurimum fasciculati: *foliola* saepe apice emarginata: *pedunculi* 1-2 lin. longi: *bracteolae* parvae, amplexicaules, ovatae, calyci aequales, sub ipso insertae ac adpressae, integrae aut subtrilobae: *flores* lutei, odori, aliquando solitarii: *legumina* plana, 8-14 lin. longa, 2-lin. lata, 4-5-sperma, basi angustata, apice latiora, mucronata, non subtriquetra (*Presl*), sed dorso latiora ac bicarinata.
Habitus omnino *C. spinosi*, cum quo demum a *Preslio l. c.* associatus, et ab illo nonnisi leguminibus sericeo-argenteis, jam perfectis virentibus non nigris, ac foliis subtus sericeis exsiccatione non nigrescentibus, (quod etiam in sequente) certe recedit — Plantae quae in *Ustica* proveniunt a panormitanis differunt, *leguminibus* latioribus, lanugine copiosiori longiori ac rufescente tectis: illae, quas in Aeoliis vidi, *leguminibus* cum siculis exacte quadrant; sed *foliola* angustiora, fere lineari-obovata; *rami* graciliores, minus conferti, ita ut primo intuitu ad tres species distinctas spectare videantur, sed ab una ad alteram itur.

3. C. VILLOSA. *Link en. alt. H. Berol. 2. p. 225 — Presl fl. sic. 1. p. XIX.*

C. foliolis obovato-ellipticis inferne subsericeis, pedunculis 1-floris axillaribus confertis, bracteis calycibusque dense villosis, leguminibus tumidiusculis dorso incrassatis lanato-hirsutissimis.
Spartium lanigerum. *Desf. atl. 2. p. 135* — S. villosum. *Poir. voy. en. Bar. 2. p. 207* — Cytisus lanigerus. *Dec. pr. 2. p. 154 — Guss. pr. 2. p. 373.*
Ic. Spartium villosum. *Sibth. fl. gr. t. 673.*
In collibus aridissimis Siciliae meridionalis, in fruticetis, et ad sepes; *Alicata*, *Siculiana*: da *Mazzara a Marsala* (*Splitgerber*, *Tineo*) = et in *Felicuri*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*.
Martio, Majo. ♄
Differt a praecedente, cum quo fere in omnibus convenit, non tantum *foliolis*, sed praeter indicatos characteres, *pedunculis* longioribus; *leguminibus* sutura quoque inferiori parum incrassatis, ideoque tumidiusculis, utrinque ad facies canaliculato-concavis (dorso bicarinato quidem, sed elevato, non vero plano ut in illo), basi ac apice fere aequilatis.

CYTISUS.

Cal. persistens, 2-labiatus ; labio superiore saepius integro ; inferiore sub-3-dentato. *Vexill.* ovatum, amplum. *Carin.* obtusissima, genitalia includens, alis aequilonga. *Stam.* 1-delpha ; *antheris* glabris. *Styl.* subulatus , ascendens ; *stigmate* obliquo, antrorsum declive. *Leg.* elongatum , plano-compressum , polyspermum , eglandulosum. *Sem.* carunculata. (*Frutices* sempervirentes : *folia* ternata, ac simplicia, stipulata vel exstipulata ; *foliolis* integris : *flores* axillares , vel in racemo terminali , bracteati).

* *Inermes.*

1. *C. candicans. Dec. fl. fr. 4. p. 504.*
C. caule fruticoso erecto ramisque sulcato-angulatis , foliis petiolatis ternatis , foliolis obovato-cuneatis subtus pube adpressa canescentibus, supra glabratis , racemis lateralibus paucifloris basi foliatis, floriferis subumbellatis, leguminibus villoso-hirsutis 5-7-spermis.
Cytisus monspessulanus. *Lin. sp. pl. ed. 1. p. 740* — Genista candicans. *Lin. sp. pl. ed. 2. p. 997 — Dec. pr. 2. p. 145 — Guss. pr. 2. p. 365.*
Ic. G. candicans. *Gaertn. de fruct. 2. p. 329. t. 151. f. 7.*
In sepibus , et in collibus aridis , in dumetis ; *Furnari* , *Olivieri* , *Ibiso* , *Messina* = et in *Alicuri* , *Felicuri* , *Saline* , *Stromboli* , *Lipari* , *Pantellaria.*
Aprili , Majo. ♄
Caules 3-4-pedales , juniores uti ramuli pilis patentibus villosi : *stipulae* lanceolatae , petiolis breviores , una cum illis adpresse pilosae : *folia* superne laete virentia, subtus pallidiora, breviter petiolata ; *foliolis* obtusis cum acumine : *ramuli* laterales, breves, racemulis 2-9-floris terminantur , qui in fructu elongantur : *bracteolae* setaceae , acutae : *pedicelli* calycibus aequilongi : *calyx* pubescens , urceolatus ; labio inferiore sublongiore , 2-3-denticulato, superiore 2-partito : *corollae* luteae , glaberrimae , petalis omnibus aequilongis : *legumina* ½-1 pollicaria , 2 lin. lata , compressa , acuta , recta vel parum curva : *semina* fusco-viridula , *caruncula* brevissima albida praedita.
Recte monet Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 524,* quod propter carinam genitalia amplectentem, et stigmatis charactere omnino ad hoc, et minime ad precedens genus spectare debet, sed quoad corollam etiam a *Cytisis* alienus.

2. *C. triflorus. L' Herit. stirp. 184 — Willd. sp. pl. 3. p. 1126 — Dec. pr. 2. p. 153, ex herb. — Savi bot. etr. 2. p. 245 ! — Ten. fl. nap. 2. p. 149 ! — Guss. pr. 2. p. 371* , non *Lamark.*
C. caule ramisque teretibus erectis , foliis petiolatis ternatis , foliolis oblongo-ellipticis obovatisve obtusis , junioribus ramulisque villosis, adultis superne glabris , pedunculis solitariis quinisque unifloris calyce campanulato brevi bilabiato (labiis nigro-maculatis) , leguminibus dense vel laxe pilosis.
C. hirsutus. *Ucria H. Pan. p. 310*, non *Lin.* — C. foliis subrufa lanugine hirsutis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 25.*
Ic. C. minoribus foliis , ramulis tenellis villosis. *Cup. panph. 2. t. 25 — Bon. t. 66* , bonae — Cytisus 111. *Clus. hist. 1. p. 94.*
b. siculus ; foliis glabrioribus , pedunculis calycibusque longe et con-

ferte villosis, floribus laxioribus, calycis labio inferiore profundius tridentato.

In sylvaticis, in dumetis, ad sepes in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Lipari*, *a piana greca*, *Pantellaria*: var. *b. Palermo a S. Martino*; *Etna* (*Cosentini*).

Februario, Aprili. ♄

Caules 5-6-pedales, erecti: *petioli* 2-6 lin. longi: *folia* exstipulata, suprema saepe subsessilia: *foliola* superne obscure virentia, subtus pallidiora, brevissime mucronata, lateralia minora: *pedunculi* 4-8 lin. longi, una cum petiolis calycibusque villosi: *flores* lutei, in ramorum summitate racemoso-paniculati, vix odori, numerosi, penduli: *calyces* 1 ½ lin. longi, inde campanulati, labio superiore 2-dentato; inferiore integro, aut obsolete 3-denticulato, denticulis saepe atris: *petala* glabra; *vexillo* retroflexo, obovato, obtuso, non ovato (*Savi*), basi lineolis punctisque rufescentibus maculato: *legumen* subfalcatum, vel rectum, compressum, demum nigrescens: *semina* citrina, *caruncula* viridula instructa.

Confer observationes Cl. *Ten.* in *fl. nap. 5. p. 95*, sub C. *Lamarckii*.

3. *C. AEOLICUS. Guss. supp. p. 221.*

C. caule elatoerecto, foliis petiolatis ternatis, foliolis oblongo-lanceolatis acutiusculis, junioribus utrinque argenteo-sericeis, adultis pilosis virentibus, subtus cinereo-sericeis, pedunculis 1-floris calyce longioribus axillaribus fasciculatis (3-8) in racemo terminali coadunatis, calycis dense villosi labio superiore 2-dentato, inferiore integro, leguminibus late linearibus glabris subfalcatis.

Ic. *nulla.*

In saxosis, in rupibus, ad valles (raro) *Stromboli* (ubi *Sgurbia* appellatur) *nella salita dell' arena grande, e del serro del Liscone*; *Vulcano nel vallone delle Molinelle.*

Martio, Aprili. ♄

Caules 5-12-pedales: *rami* juniores, uti *peitoli*, patenter villosi, adulti glabrati, in plantis cultis penduli: *folia* exstipulata, illas *Anagyridis foetidae* aemulantia quoad habitum et magnitudinem: *pedunculi* 3-5 lin. longi: *bracteae* deciduae, oblongo-ellipticae, obtusae, villoso-sericeae: *calyces* magis lutescentes quam pedunculi, sub anthesi fere globosi, membranacei, villosi; at dentium apices et labiorum sinus fasciculo pilorum densiorum instructi sunt: *flores* numerosi, lutei, odori: *legumina* acuta, aliquando hinc inde constricta, numerosa, matura nigricantia 3-4 lin. lata, 1 ½-2-pollicaria: *semina* citrina, ovalia, *caruncula* albida instructa.

Hujus fructicis lignum satis durum, et ab incolis ad transversa ligna cymbarum utillime adhibetur.

---

† 4. *C. AFFINIS. Presl fl. sic. 1. p. XIX — Guss. pr. 2. p. 373.*

C. pubescens, ramis angulatis, foliis subsessilibus, foliolis obovatis, floribus axillaribus pedicellatis ternis, calyce campanulato.

† 5. *C. SPINESCENS. Presl l. c.*, non *Sieb. — Guss. pr. 2. p. 374.*

C. caulibus erectis, ramis incanis apice spinescentibus, foliolis ellipticis utrinque acutis adpresse pubescentibus, floribus breviter pedunculatis solitariis axillaribus, calycis tubulosi pubescentis lobis obtusissimis.

† 6. *C. CANDIDUS. Presl l. c. — Guss. pr. 2. p. 374.*

C. caulibus suberectis, ramis incanis apice spinescentibus, foliolis obovato-ellipticis utrinque sericeis, floribus breviter pedunculatis

solitariis axillaribus, calyce tubuloso sericeo-pubescente, lobi superioris dentibus divaricatis recurvatis obtusis.

† 7. C. *argenteus*. *Lin. sp. pl. 1043 — Ucria H. Pan. p. 310 — Guss. pr. 2. p. 374.*

C. floribus subsessilibus, foliis tomentosis, caulibus herbaceis, stipulis minutis.

In montosis; *Madonie* (*Ucria*).

† 8. C. *supinus*. *Lin. sp. pl. 1042 — Ucria l. c. — Guss. pr. 2. p. 374.*

C. floribus umbellatis terminalibus, ramis decumbentibus, foliolis ovatis.

In locis asperis (*Ucria*).

GENISTA.

Endl. gen. n. 6500.

Cal. persistens, 2-labiatus; labio superiore 2-partito, inferiore 3-dentato. *Cor.* vexillum oblongo-ovale: *carina* oblonga, obtusa, recta, genitalia non omnino includens. *Stam.* 1-delpha. *Styl.* subulatus, ascendens; *stigm.* terminale, obliquo, introrsum declive. *Leg.* breve, dehiscens, eglandulosum, compressum, aut subturgidum, oligo- vel polyspermum. (*Frutices* sempervirentes, inermes, aut spinosi, solo stigmatis charactere potissimum a *Cytisibus* distincti (*Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 519*): *folia* integra, simplicia, ac ternata, exstipulata: *flores* lutei, in racemis lateralibus, vel terminalibus, bracteati).

* *Inermes.*

1. G. *aetnensis*. *Dec. pr. 2. p. 150 — Spr. s. veg. 3. p. 219 — Guss. pr. 2. p. 363.*

G. ramis virgatis teretibus striatis glabris floriferis nudis, junioribus foliisque (paucis brevissimis) anguste linearibus simplicibus sericeis, racemis terminalibus (floribus luteis), leguminibus oblongis compressis subfalcatis 2-6-spermis pubescentibus.

Spartium aetnense. *Biv. man. 2 — Raf. spech. n. 1. p. 17*, et *prec. dec. decov. p. 37*, et *47* — S. trispermum. *Smith* in *Rees cycl. v. 33. n. 5*, ex *Dec.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. t. 28.*

In aridis apricis, et ad sepes in regione orientali, ac septentrionali pedemontana aetnensi; *Nicolosi*, *Milo*, *Linguagrossa*, *Aci*, *Giarre*. Junio, Julio. ♄

Frutex 3-4-pedalis, vel arbuscula 12-pedalis, trunco erecto, diametro 3-5-pollicari, ramosissimo; *ramis* propendentibus, apice floriferis, adultis sat raro apice spinescentibus: *folia* mox decidua, vix $\frac{1}{2}$ lin. lata, obtusiuscula, aliquando glabrata: *pedicelli* vix $\frac{1}{2}$ lin. longi, *bracteola* subulata brevissima decidua suffulti: *calyces* pubescentes, campanulati; labio inferiore obsolete 3-dentato: *flores* approximati vel distantes, magnitudine sequentis, odori: *vexillum* deorsum flexum, pubescens, emarginatum, *carina* apice sericea brevius; *alae* glabrae, carinae subaequales: *legumina* nigricantia, 3-5 lin. longa, 2-lin. lata, apice uncinata: *semina* viridula, demum fusca, caruncula albida praedita.

Spartium nudum, *Spr. s. veg. 3. p. 176*, et *4. par. 2. p. 266*, ex Sardinia, comparatis speciminibus ab amicissimo *Moris* communicatis, ad hanc speciem certe spectat; at planta mauritanica diversa videtur ex descriptione.

2. G. EPHEDRIOIDES. *Dec. pr. 2. p. 147* = *Guss. pr. 2. p. 364.*

G. ramis virgatis teretibus striatis (non spinescentibus), junioribus foliisque anguste linearibus simplicibus ternatisve sericeis, racemis terminalibus, vexillo alis aequali carina subduplo breviore, leguminibus rhombeis 1-spermis sericeis.

Spartium gymnopterum. *Viv. fl. cors. app. 1. p. 6* — S. Gasparrini. *Guss. ind. sem. H. R.* in *Bocc. an. 1825* — S. triphyllon. *Cup. H. Cath. p. 208.*

Ic. *Dec. mem. leg. t. 36.*

In asperis calcareis maritimis: *Palermo a Sferracavallo, nella falde delle Madonie sopra Isnello* (*Gasparrini*) = nec non in rupibus collibusque vulcanicis maritimis; *Saline*, *Stromboli*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano.*

Aprili, Junio. ♄

Frutex erectus, 2-4-pedalis, ramosissimus; ramis pluribus ab eodem exortu, adultis glabratis: *folia* ramulorum simplicia, reliqua ternata; *foliolis* apice acutis aut obtusiusculis, supra canaliculatis, vix $1/2$ lin. latis, 4-10 lin. longis: *petioli* brevissimi, vix $1/2$ lineares, gibbosi, ramis adpressi: *flores* lutei, odori, in racemo nunc laxo, nunc conferto, 1 $1/2$-2-pollicari, inferiores foliolo lineari 5-6 lin. longo; superiores bracteola lineari-setacea vix lin. longa suffulti: *pedicelli* 1-1 $1/2$ lineares, una cum calycibus sericei: *calyces* campanulati, basi utrinque bracteola lineari-setacea appendiculati; labo inferiore longiore, acute 3-denticulato, denticulo intermedio longiore: *corollae* vexillum ovatum, obtusum aut emarginatum, erectum, superne una cum carina sericeum; *alae* glabrae; *carina* non deflexa, 2-petala, petalis apice connexis: *legumen* rostratum: *semina* praecedentis.

G. *Cupani*, et G. *Salzamanni* toto coelo diversae sunt (*Spr. in s. veg. 4. par. 2. p. 266*) — Affinis *Spartio radiato*, a quo floribus racemosis, ac foliis sparsis recedit — Specimina corsica, et ex *Sardinia*, nec non icon *Dec. l. c.* differunt habitu rigidiore, ramis apice subspinescentibus.

** *Spinosae.*

3. G. ASPALATHOIDES. *Lam. dict. enc. 2. p. 620* — *Dec. pr. 2. p. 147* — *Guss. pr. 2. p. 366.*

G. ramis teretibus striatis rigidis confertis, foliis subsessilibus sericeis (paucis) imis ternatis, reliquis simplicibus sparsis lineari-oblongis, floribus axillaribus 2-4 pedunculatis adpresse sericeo-pubescentibus, petalis subaequalibus, leguminibus linearibus 2-5-spermis sericeis.

Spartium aspalathoides. *Desf. atl. 2. p. 136.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 405. t. 29*, quae ad varietatem graciliorem in *Pantellaria* provenientem spectat, uti *tab. 30* (quae *G. Lobelii* auctorum) ad plantam in aridis Siciliae vegetantem pertinet.

In aridissimis collibus, et campis calcareis: *Marsala*, *Mazzara*, *Trapani* = et in *Pantellaria.*

Januario, Martio. ♄

Frutex 1-2-pedalis; in siccis sterilibus ramis confertis, brevibus, erectis, tuberculatis dense caespitosus; in fertilibus ramulis lon-

gioribus, minus confertis, at magis foliosis: *folia* fere omnia simplicia, $1/2$-lin. lata, 2-3 lin. longa, acuta, canaliculata, brevissime petiolata; petiolo ad tuberculum insidente: *pedunculi* 3-5 lin. longi: *bracteolae* 2-3, ovato-lanceolatae, $1/2$ lin. longae, unica ad basim, duabus oppositis in medio pedunculorum insertis: *calyces* una cum vexillo ac carina sericei, pedunculo sublongiores; labio superiore 2-fido, laciniis ovatis acutis; inferiore longiore, apice acute 3-dentato: *flores* lutei, fere inodori: *vexillum* carina aequilongum, profunde emarginatum: *alae* vexillo breviores, glabrae: *carina* deflexa, 2-petala: *legumina* linearia, 1-1 $1/2$ lin. lata, 4-7 lin. longa, recta, apice mucronata: *semina* compressiuscula, viridula, caruncula destituta.

In plantis insulae *Pantellaria*, quia inter frutices proveniunt, *caules* elatiores, 2-3-pedales: *rami* plurimi, elongati, graciles, flexiles, et nonnisi aetate rigidi, spinescentes ac conferti: *folia* numerosiora, longiora, 3-6 linearia; ita ut primo intuitu alia videatur species, et distet a planta prope *Marsala* collecta, eadem ratione, qua *G. ephedrioides Dec.* ex Corsica a planta sicula.

4. *G. Cupani. Guss. cat. H. Reg.* in *Boec. an. 1821 p. 77, et pr. 2. p. 367 — Dec. pr. 2. p. 147.*

G. caespitosa, ramulis striatis spinosis foliisque omnibus ternatis hirsutis, foliolis lineari-lanceolatis, spinis axillaribus subsimplicibus striatis pungentibus, racemis terminalibus, corollis glabris, carina vexillo duplo longiore, leguminibus pilosis 1-spermis.

G. rigens. *Presl del. prag. p. 34. an. 1822* — Spartium Cupani. *Spr. s. veg. 3. p. 177*, et *4. par. 2. p. 266*, sed exclusis synonymis — S. spinosum. *Ucria H. Pan. p. 298*, non *Lin.*, ex nomine vernaculo — Cytisus spinosus, triphyllus, pumilus, angustifolius, monospermus. *Cup. H. Cath. p. 65*, et *supp. alt. p. 25.*

Ic. Acacia triphylla, pumila, tenuissimo folio, monosperma. *Cup. panph. 2. t. 253.*

In aridis declivitatibus calcareis meridionalibus, et orientalibus montosis: *Madonie al Cuozzo del Predicatore*, *Rocca di mele*: *montagna dello Fierro*, *ai Pomieri*, *e nel bosco di Castellobuono* (*Parlat.*)

Junio, Julio. ♄

Frutex dense caespitosus, 1-2-$1/2$ pedalis, triste virens, ramosissimus: *folia* suprema quandoque simplicia, breviter petiolata: *foliolis* vix $1/2$ lin. latis, 3-lin. longis, acutis: *spinae* glabrae, saepe 4-angulatae, foliis sublongiores: *racemi* 3-20-flori: *calyx* pubescens; labio superiore 2-partito, inferiore sublongiore 3-denticulato, denticulo intermedio longiore: *bracteolae* lineari-setaceae, lin. longae, unica ad basim pedicellorum, duae vero oppositae sub calyce insertae, una cum pedicellis (quibus aequilongae) hirsutae: *flores* lutei, vix odori: *vexillum* erectum, intensius coloratum: *carina* alis et vexillo duplo longior, demum deflexa, 2-petala, angulo carinali villis connexo: *legumen* subcompressum, apice rostratum: *semina* praecedentis.

Differt a *G. triacantos*, *Brot. phyt. lusit. 1. p. 130. t. 54*, cui proxima ex speciminibus *Broteri* in herbario *Dec.*, et ab illis hispanicis a Cl. *Boissier* communicatis, spinis subsimplicibus graciloribus, foliis ternatis, laciniis calycinis inferioribus linearibus, angustis, hirsutie ramorum et foliorum, et ab ejus icone praeter indicatos characteres etiam habitu — *G. triacanta, b. interrupta Dec. l. c.*, quoad exemplaria ejus herbarii circa *Tanger* lecta magis nostrae affinis est.

3. *G. aristata. Presl del. prag. p. 34 — Guss. pr. 2. p. 368.*
G. ramis gracilibus diffusis (non striatis) foliisque simplicibus lineari-lanceolatis villosis , spinis axillaribus digitatis inermibus , racemis terminalibus , corollis glabriusculis , carina vexillo duplo longiore, leguminibus rhombeis pilosis 1-spermis.
Genistella villosa , aculeata. *Bocc. herb. p. 3*, in *Mus. H. R. Pasis.* — Genista aetnea , lepticaulis. *Cast. H. Mess. p. 9.*
Ic. Genistella minor , villosa , Genistellae Montis ventosi foliis , spinis innocuis. *Cup. H. Cath. p. 83, supp. alt. p. 32* , et *panph. 2. t. 60 — Raf. t. 79. f. 3.*
In apricis nemorum ; *Isnello (Heldr.) Madonie presso la Codda di Petralia (Parlat.); Collesano , Castellobuono, Boschi di Mistretta , di Capizzi , di Caronia , Etna a Bronte.*
Majo , Julio. ♄
Caules caespitosi ; ramis 1-2-pedalibus, junioribus striatis : *folia* lin. lata , 3-5 lin. longa , subsessilia , acuta : *spinae* foliis subaequales , spinulis 3-5 , intermedia saepe elongata : *racemi* non subcapitati (*Presl*) , sed elongati , 3-20-flori : *bracteae* 3 , quarum duae ad latera calycis , unica longiore sub ipso calyce non ad pedicellorum basim inserta , ut in praecedentibus : *pedicelli* vix lin. longi : *calycis* labium superius acute 2-partitum ; inferius longius , trifidum ; laciniis linearibus (non subaristatis) , intermedia reliquis longiore : *corollae* et *legumina* omnino ut in praecedente : *pubescentia* in caule , foliis, bracteis, calycibusque patula.
G. sylvestris Scop. huic proxima , sed caule glabro vel adpresse pubescente , foliis obtusis glabratis , vix aliquando ciliatis , spinis irregulariter ramosis , laciniis labii calycini inferioris rigidioribus interque se aequalibus satis distincta — Etiam *G. aegyptiacae Spr.* in *herb. Dec.* valde affinis , sed exemplar imperfectum , vix 2-pollicare ac sine floribus ; praeterea descriptio *Spr.* in *nov. prov. 2. p. 20* nimis brevis , et in ejus *s. veg.* inter species non recensitur.

RETAMA.

Boiss. voy. esp. p. 143 — Endl. gen. n. 6501.

Cal. demum deciduus, 2-labiatus ; labio superiore truncato, 2-dentato ; inferiore breviter 3-dentato. *Cor.* vexillum oblongo-ovale ; *carina* oblonga, obtusa , genitalia non omnino includens. *Stam.* 1-delpha. *Styl.* subulatus, ascendens ; *stigmate* terminali, capitato, pilosiusculo. *Leg.* ovatum, inflatum, indehiscens ! , 1-spermum. (*Frutex* ramosissimus , ramis virgatis subaphyllis : *folia* simplicia , ebracteata , cito decidua : *flores* albi (in hac) , odori , in racemis brevibus lateralibus , bracteati).

1. *R. Duriaei.*
R. erecta stricta , ramis virgatis teretibus striatis floriferis aphyllis , junioribus foliisque anguste linearibus simplicibus sericeis , racemis paucifloris , labii calycini inferioris dentibus triangularibus subaequalibus brevissimis , vexillo rhombeo-oblongo obtusiusculo , leguminibus subglobosis ovalibusque compressiusculis dorso anguste carinatis in medio apicis stylo mucronatis rugulosis.
Spartium Duriaei. *Spach ann. des scien. nat. an. 10. v. 19. p. 289* — Genista monosperma. *Guss. pr. 2. p. 363*, exclus. synon.
Ic. *Spach l. c. t. 16. f. 2.* (fructus)

In arenosis maritimis; *da Alicata a Spaccaforno*, *Mazzara*.
Aprili, Majo. ♄
Frutex 2-5-pedalis, erectus, ramosissimus, floribus albis copiosis odoris pulcherrimus, et ad hortos solo arenoso ornandos aptissimus: *folia* nonnisi in ramis junioribus, vix lin. lata, poll. longa, obtusiuscula: *racemi* 2-12-flori; pedunculo communi 1-3-pollicari, et una cum pedicellis lin. longis pubescentes; at nonnunquam flores per latera ramorum solitarii: *bracteae* fere scariosae, breves, cito deciduae: *calyces* glabri, urceolati; labio inferiore aliquando obsolete 3-dentato: *corolla* apice pubescens; *vexillo* erecto, emarginato, in medio striis purpureis picto: *alis* linearibus, subfalcatis, vexillo longioribus: *carina* alis dimidio circiter breviore: *legumen* leve, fuscum, intus adhuc immaturum pulposum, in medio apicis, non vero lateraliter, stylo longo demum deciduo terminatum, 4-5 lin. longum, 3-4 lin. latum, viridi flavescens exsiccatum submembranaceum, fragile: *semina* immatura citrina, demum fusca, subreniformia, levia; hilo impresso, caruncula destituto.
Genus *Retama* uti jam a *Boiss.* constitutum fuit servavi— Caeterum confer observationes *Cl. Spach l. c.* pro speciebus affinibus.

ONONIS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1173 — Endl. gen. n. 6493.

Cal. persistens, campanulatus, 5-fidus; laciniis ovato-lanceolatis, linearibusque. *Cor.* vexillum, magnum, striatum. *Stam.* 1-delpha. *Legum.* sessile, saepius turgidum. *Sem.* pauca. (*Suffrutices* sempervirentes, vel herbae: *folia* simplicia, ac ternata, stipulata; stipulis cum petiolo coalitis: *flores* solitarii, axillares, sessiles, vel pedunculati, saepe in racemo terminali foliato dispositi, rosei aut flavi, raro albidi).

** Leguminibus cum pedunculo erectis.*

a. floribus flavis.

1. *O.* VARIEGATA. *Lin. sp. pl. 1008*, excl. syn. *Tourn.* — *Ucria H. Pan. p. 301* — *Biv. cent. 2. p. 38* — *Guss. pr. 2. p. 376.*
O. caule ramisque ascendentibus diffusisve villosis, foliis simplicibus obovato-cuneatis nervosis striatis glabris nitidis stipulisque latis subvaginantibus argute serratis, corollis leguminibusque calyce pubescente longioribus.
Anonis maritima, lenis, rigidiusculo folio integro, alte crenato. *Cup. H. Cath. p. 18*, et *supp. alt. p. 8.*
Ic. *Desf. atl. 2. t. 185*, sed in icone (non vero in descriptione) folia nimis acuta ac lanceolata — Anonis mitis, maritima, folio lucido serrato. *Cup. panph. 2. t. 255*, et *Bocc. sic. t. 38. f. 3* — A. lutea, Trixaginis folio, maritima. *Barr. ic. 776.*
In arenosis maritimis ubique in Sicilia.
Aprili, Majo. ⊙
Nec erecta (*Spr.*), nec glabra (*Dec.*), sed caules centrales aliquando erecti, et una cum ramis pubescenti-villosi, 3-8-pollicares: *stipulae* latiusculae, ovatae, uti folia nervosae, amplexicaules: *folia* plicata; radicalia fere orbiculato-elliptica, et sat raro terna-

ta, uti notat Cl. *Desf. l. c.*, 1-3-lin. lata, 3-6-lin. longa: *pedunculi* 1-2-lineares, in hac et in sequentibus 1-flori: laciniae *calycis* acutae, nervosae: *flores* remoti, vel approximati; vexillo puberulo: *legumen* 4-6-lineare, pubescens, oblongum, turgidum, 5-7-spermum: *semina* lutescentia, levia: *pubescentia* plus minus glanduloso-viscosa.

An *O. variegata b. erioclada. Dec. pr. 2. p. 165*, ad hanc nostram spectat?

2. *O.* Columnae. *All. pedem 1. n. 1113!* ex specim. pedemontanis — *Willd. sp. pl. 3. p. 993*, excluso syn. *Cav.*, an et *Lam*? — *Guss. pr. 2. p. 377.*

O. pubescens, caulibus caespitosis, foliis longe petiolatis, summis simplicibus reliquis ternatis, foliolis oblongo-obovatis striatis argute serratis, stipulis acutis vel acuminatis integris serratisque, calycinis laciniis lanceolato-acuminatis corollas (aestivas) paullo superantibus, floribus in spicam foliosam digestis.

O. apula. *Ten. ind. sem. H. R. Neap. an. 1827.*

Ic. *All. l. c. t. 20. f. 3! — Brot. phyt. lusit. 1. p. 133. t. 56!* sed excluso a descriptione syn. *Cav.*, an et *Lam*? — O. minutissima. *Jacq. austr. t. 240!* non *Lin.* — O. lutea, sylvestris, minima. *Columm. ecphr. 1. p. 304. t. 301.*

In collibus, et submontosis calcareis; *Palermo a S. Martino*, *a S. Anna*, *a Gibilmessa*, *a Sagana*, *Pizzuta*, *Monte de' Cani*, *S. Michele*, *S. Cataldo*, *Serra di Falco*, *Noto*, *Avola*, etc.

Majo, Septembri. ♃, et basi ♄

Caules plures ex eadem radice, stipularum rudimentis vestiti, palmares, vel ½ pedales, ascendentes, inferne fruticulosi: *foliola* vix 1-2 lin. lata, 2-4 linearia, superiora angustiora, summa simplicia, fere lineari-cuneata: *petioli* vix lin. longi: *calyces* tubo scarioso albido, laciniis virentibus: *spica* 2-3-pollicaris: *corollae* pallide lutescentes, vernali tempore obliteratae, a Julio ad Septembrem explicatae, una cum *leguminibus* subrhombeis nigricantibus glabriusculis calyce breviores: *semina* rufescentia, sub lente minutissime tuberculata.

O. parviflora, *Cav. ic. 2. p. 42. t. 154. f. 1* differt a nostra; stipulis semiamplexicaulibus, petiolo adnatis, ovatis, bifidis, apice non attenuatis nec acutis; glabritie omnium partium. An species propria?

3. *O.* minutissima. *Lin. sp. pl. 1007*, excluso syn. *Columnae*, an et *Barr.* — *Ucria H. Pan. p. 302* — *Guss. pr. 2. p. 378.*

O. caulibus subcaespitosis puberulis, foliis glabris ternatis breviter petiolatis, foliolis oblongo-obovatis cuneatisque striatis argute serrulatis, stipulis integris calycinisque laciniis lanceolatis apice longe attenuatis, floribus capitato-spicatis, corollis calyce brevioribus.

Ic. O. barbata. *Cav. ic. 2. p. 42. t. 153* — Anonis pusilla, glabra, fruticans, Cherleri. *Bauh. hist. 2. p. 394. f. 1*; olim a *Lin.* sub *O. Cherleri* relata — A. non spinosa, trifolia, glabra, luteo-purpurascens, saxatilis. *Barr. ic. 762*, ex *Lam.*; potius quam — A. lutea, montana, non spinosa, minima. *Barr. ic. 1107*, ex *Lin.* et *Willd.*

In montosis aridis calcareis Siciliae; *Monte di Trapani*, *e di S. Vito*; *S. Steffano* (*Ucria*) — et in *Maretimo*.

Aprili, Majo. ♃ et basi ♄

Habitus omnino praecedentis, a qua potissimum differt; *caulibus* brevioribus; *foliis* glabris (in Sicilia) magis virentibus, brevius petiolatis, fere omnibus ternatis; *stipulis* una cum calycinis dentibus (qui saepe fusci) apice magis attenuatis productisque, floribus subcapitatis; caeteris characteribus conveniunt.

Icon *Barr.* 762 ob florum capitula per caulem sparsa, et specimina hispanica ob flores longius pedunculatos, nec spicato-capitatos a nostra parum recedunt.

b. floribus roseis, rubrisque.

4. *O.* MITISSIMA. *Lin. sp. pl. 1007 — Biv. cent. 2. p. 39 — Guss. pr. 2. p. 379.*

O. caulibus erectis pilosis, foliis summis simplicibus integris, reliquis ternatis, foliolis ellipticis obovatisque argute serratis, floribus spicatis, bracteis stipularibus superioribus ovatis ventricosis scarioso-albidis ad flores spicatos imbricatis calyces obtegentibus.

O. bracteata. *Pourr.* in *herb. Salv.*

Ic. Anonis alopecuroides, mitis, annua, purpurascens. *Dill. elth. t. 24. f. 27* — A. purpurea, trifolia, serrata, hirsuta, floribus in Thymi capitula nutantia arrectis. *Cup. H. Cath. p. 18; panph. 1. t. 569,* et *2. t. 181.*

In arvis, et secus vias in argillosis, in Sicilia = et in *Lipari al palmito, ed alle terre rosse, Maretimo.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules ½-2-pedales, ab ipsa basi ramosi: *stipulae* integrae, inferiores nec ventricosae, nec scariosae: *folia* nervosa, glabra, cito decidua; *foliolis* 2-5 lin. latis, 4-10 lin. longis, versus basim integris; summa parva, lanceolata, ad bracteas sessilia: *spica* florum densa, foliosa, 1-2-pollicaris, ob bracteas albidas et folia virentia fere variegata: *calyces* albidi, nervosi, interne pilis glandulosis adspersi, externe glabri; laciniis ovatis, acutis, ciliatis, tubo fere aequilongis: *corollae* calyce parum longiores, at ratione plantae nimis parvae, et saepe foliis supremis occultatae: *legumina* ovalia, subrhombea, rufescentia, calycem aequantia, pilis paucis sparsis glandulosis praesertim ad apicem instructa: *semina* rufescentia, subgloboso-reniformia, tuberculata.

5. *O.* ALOPECUROIDES. *Lin. sp. pl. 1008 — Ucria H. Pan. p. 301 — Guss. pr. 2. p. 380.*

O. caule erecto, foliis simplicibus oblongo-ellipticis ovatisque denticulato-serratis obtusis, stipulis dilatatis subintegris (magnis non scariosis), floribus longe denseque spicatis, calycinis laciniis lanceolato-acuminatis hispidis corollas ac legumina superantibus.

Anonis purpurea, oblongo rotundo praegrandi integro serrato folio lucido, spica alopecuroide. *Cup. H. Cath. p. 18.*

Ic. *Schkuhr handb. t. 194,* ex *Dec.* — Anonis alopecuros, purpurea. *Cup. panph. 3. t. 137.*

In arvis, et ad vias in argillosis; *Palermo al fiume Oreto, Castellobuono (Parlat.): Piana, Altavilla, Termini, Misilmeri, Ogliastro, Vallelonga, Alcamo, Calatafimi, Castelvetrano, Caltabellota, Girgenti, Terranova, Catania.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules 1-3-pedales, glabri: *folia* omnia simplicia, ½-2½ poll. longa, 4 lin. ad 1-½ poll. lata, glabriuscula, aliquando ovata; floralia vix 2 lin. lata, lineari-cuneata, apice tantum dentato-serrata: *stipulae* saepe pollicem longae, et 1-½ poll. latae, subdenticulatae, amplexicaules ac subvaginantes, foliaceae, truncatae: *spica* 2-3-pollicaris, saepe sub anthesi conica: *calycis* subsessilis tubus albidus, nervosus, brevis, laciniis illo et subjecto folio subduplo longioribus, unde spica versus apicem bracteis aphyllis acuminatis instructa videur: *legumina* subrhombea, obsolete pubescentia; ad

suturas apicem versus longe pilosa, a calycibus cito decidua: *semina* rufescentia, aliquando nigro-maculata, nitida, levissima.
Pubescentia in foliis floralibus, et in calycibus constat ex pilis longis eglandulosis, aliis brevioribus glandulosis intermixtis.

6. *O. DIFFUSA. Ten. fl. nap. pr. p. 41 — Dec. pr. 2. p. 163 — Spr. s. veg. 3. p. 178 — Guss. pr. 2. p. 381.*
O. subpubescens, caule ascendente, foliis ternatis, foliolis argute serratis substriatis, inferioribus obovato-superioribus lineari-cuneatis, stipulis subdenticulatis acutis, floribus laxe spicato-racemosis, calycis subscariosi laciniis nervosis acuminatis legumini pubescenti aequalibus corolla brevioribus.
Ic. *Ten. fl. nap. t. 169. f. 1* — Anonis minor, purpurea, hirsuta, triphylla, serrata, spinis carens. *Cup. panph. 2. t. 261?*
b. pubescenti-viscosa, caulibus erectiusculis, foliolis suborbiculatis striatis argutius serratis, floribus confertioribus.
O. Dehnhardii. *Ten. fl. nap. prod. app. 4. p. 22*, et *syll. p. 348* — O. serrata. *Dec. pr. 2. p. 163*, et *Urvil. en. pl. Arch. p. 85*, ex eorum herbario — *Moris fl. sard. 1. p. 423*, an et *Forsck?*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 169. f. 2* — O. non spinosa, rotundifolia, spicata, purpurea, hispanica. *Barr. ic. 258*, et *Bocc. mus. p. 60. t. 48!* ex loco; tamen icon rudis, et propter flores fere labiatos pessima.
In arenosis maritimis Siciliae meridionalis, nec non *Termini*, *Catania*, *Secciara*, *Cinisi*, *Castellammare*: var. *b.* in Sicilia = et in *Saline alla Pollara*, *Panaria*, *Basiluzzo*.
Aprili, Junio. ⊙
Caules 5-12-pollicares, et ultra, in *a.* saepius plures ex eadem radice; in *b.* frequentius solitarii: *folia* laete virentia, praesertim in *b*; *foliolis* 2-3 lin. latis, 3-5 lin. longis; floralia simplicia, parva: *stipulae* nervosae, petiolo duplo triploque breviores: *racemi* 1-3-pollicares: *calyces* in *a.* glabriores, tubo albido, laciniis sub anthesi fere linearibus angustis, in fructu latioribus: *corollae* parvae *vexillum* roseum; *alae* et *carina* albae: *legumina* 3-7-sperma, rhombeo-ovalia, viridi-rufescentia: *semina* rufescentia, globoso-reniformia, sub lente minute tuberculata.
In *var. a.* aliquando calyces omnino virentes, sub anthesi non scariosi; laciniis acutis non acuminatis, et planta nonnihil subunctuosa.

7. *O. SPINOSA. Wallr. sch. crit. p. 379 — Dec. pr. 2. p. 163 — Ucria H. Pan. p. 300 — Guss. pr. 2. p. 382.*
O. caulibus erectis ramulisque spinosis undique pubescentibus, foliis inferioribus ternatis, foliolis oblongis obtusis serratis basi cuneata integerrimis, floribus axillaribus solitariis breviter pedunculatis, laciniis calycinis ovato-lanceolatis acutis legumine subbrevioribus, seminibus tuberculato-scabris.
Anonis purpurea, vulgaris, spinosa, siliquis erectis lentiformibus. *Cup. H. Cath. p. 47.*
Ic. *Engl. bot. t. 682*, ex *Wallr.* — Ononis 1. *Tabern. hist. 913*, et *icones 528*, optima.
In arvis argillosis Siciliae septentrionalis rara; *Montalbano* (*Arrosto*); *Etna* (*Ucria*).
Aprili, Junio. ♃
Caules ac *rami* non bifariam, sed frequentius undique pubescentes: *foliola* glabra, vel dum juniora pubescentia: *spinae* inferiores ut plurimum geminae: *flores* aliquando in extremitate ramorum fere spicato-racemosi: *pedunculi* subjecto folio ac calyce breviores: *calycis* laciniae nervosae, acutae, plus minus glanduloso-villosae,

legumina rhomboidea lentiformia turgida 2-3-sperma pubescentia subaequantes: *semina* rufescentia, glabra; quae laevia in *O. antiquorum* ex *Koch syn. p. 158.*

8. *O.* OLIGOPHYLLA. *Ten. fl. nap. 2. p. 136 — Spr. s. veg. 3. pag. 180— Dec. pr. 2. p. 164 — Guss. pr. 2. p. 382.*

O. caulibus ascendentibus diffusis villosis, foliis simplicibus orbiculatis vel obovato-cuneatis stipulisque ovatis serrulatis glabriusculis, floribus axillaribus solitariis, terminalibus subracemosis, pedunculis muticis 1-floris folio longioribus, calycibus villosis corolla brevioribus legumini aequalibus.

O. repens. *Ucria H. Pan. p. 300*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *Ten. l. c. t. 67* — Anonis purpurea, procumbens, folio integro cordato serrato. *Cup. panph. 2. t. 193.*

b. pubescens; foliis pubescentibus, calycibus villosioribus, floribus confertioribus, pedunculis folio aequalibus, corollis calycem paullo excedentibus.

A. purpurea, procumbens, hirsuta, folio oblongulo rotundo integro serrato, foliis natu minoribus nonnihil cordatis. *Cup. H. Cath. p. 18*, et *supp. alt. p. 8.*

In arvis, in pratis, ac ad vias in argillosis ubique in Sicilia.

Majo, Julio. ♃ et ☉

Caules palmares, vel 1 ½ pedales, ramosi: *folia* 2-3 lin. lata, nervosa, apice aliquando emarginata et obcordata, ad stipulas subsessilia: *stipulae* fere orbiculatae, apice obtusae aut truncatae, amplexicaules, 2- lin. longae, nervosae: *pedunculi* graciles, pubescentes, inferiores fere pollicares, superiores 3-4-lineares: *calycis* laciniae 3-nerviae, lanceolatae, acutiusculae, in fructu magis latae: *corollae* carneae, glabrae: *legumen* subrhombeum, pubescens: *semina* badia, vel fusca, minute tuberculata: in *b.* (quae seorsim spectata species videtur propria ob calyces villis longis albis tectos, et corollas minores) pubescentia ut plurimum glandulosa, et planta subviscosa — Ab *O. alba* costanter diversa!

*** Leguminibus a pedunculo erecto pendulis.*

a. floribus roseis rubrisque.

9. *O.* SCHOWII. *Dec. pr. 2. p. 162 — Guss. pr. 2. p. 383.*

O. caule erecto ramisque ascendentibus villosis, foliis glabris ternatis, foliolis obovato-vel elliptico-cuneatis stipulisque ovatis obtusis apice serratis, pedunculis unifloris muticis, racemo florifero subcorymboso fructifero elongato, calycinis dentibus acutis corolla ac legumine brevioribus.

Anonis Panormitana, minor, purpureo flore, hirsuta, spinis carens. *Cup. H. Cath. p. 18 ?* potius ad hanc spectare mihi videtur, quam ad sequentis varietatem ad quam retuli.

Ic. *nulla.*

In collibus apricis Siciliae meridionalis, et prope *Palermo.*

Aprili, Majo. ☉

Caules herbacei, fere semper ab ipsa basi ramosi, palmares vel semipedales: *folia* una cum *stipulis* glabra, aut pilis brevibus hirsutiuscula, petiolata; foliolis 1-4 lin. latis, 3-6 lin. longis, nervosis; inferioribus aliquando orbiculatis: *stipulae* lin. longae, ½ lin. latae, subamplexicaules: *pedunculi* 2-10-lineares: *calyces* exquisite nervosi, 5-partiti; laciniis angustis, lineari-lanceolatis, una cum foliis floralibus pilis patentibus glandulosis tecti; *flores* horizonta-

les, demum penduli; *vexillo* roseo; *alis* et carina albidis: *legumen* teres, 4-6 lin. longum, lineare, villosum, fuscum: *semina* plurima, rufescentia, minute tuberculata.

Exemplaria *O. pendulae* apud *Delessert* ab ipso Cl. *Desf.* communicata cum nostra fere conveniunt: in illa quae vidi in herbario Cl. *Desf.* calyces corollae aequales, et habitus foliorum parum alienus: ea quae observavi apud Cl. *Dec.* (ex planta culta) magis quam nostra ab illis *Desf.* recedunt, foliolis fere truncatis, apice latioribus; corollis duplo majoribus; leguminibus brevioribus. An species distinctae, an ejusdem plantae lusus?

10. *O.* MOLLIS. *Savi mem. delle Soc. ital. v. 9. p. 351, et Bot. etr. 4. p. 9 — Laq. Cat. H. R. Matr. an. 1816. p. 22,* ex specimine *in her. Dec. — Guss. pr. 2. pag. 385, a. major.*

O. subviscosa herbacea villis patentibus pubescens, foliis glabriusculis ternatis, foliolis obovato-vel oblongo-cuneatis aut anguste-linearibus apice serratis obtusis, stipulis ovatis acutis subintegris, pedunculis muticis folia subaequantibus, calycis partiti laciniis lineari-lanceolatis corolla (parva) sublongioribus legumini cylindrici subaequalibus, florum racemo laxiusculo.

O. reclinata. *Guss. pr. 2. p. 384 — Ucria H. pan. p. 301,* non *Lin.*

Ic. *nulla.*

b. minor; foliis confertis, foliolis angustioribus, florum racemo abbreviato, calycis laciniis anguste-linearibus acutis.

O. reclinata, *b. Fontanesii. Webb phyt. can. 2. p. 27* — O. Desfontanesii. *Dufour.* in *herb. Desf.* ex *Webb l. c.* — O. reclinata *b. minor. Moris fl. sard. 1. p. 421* — O. Cherleri. *Desf. atl. 2. p. 158, et Smith fl. gr. pr. 2. p. 57,* ex descriptione et herbario!, nec non plurium auctorum — O. Cherleri. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 518* — Anonis Trifoliis affinis, minima, hirsuta, Cherleri. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 8?*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 677,* ex icon. pictis! — *Savi mem. della Soc. ital. l. c. t. 8* — Anonis arvensis, hirsuta, pusilla, viscosa, multis siliquis cernuis. *Cup. H. Cath. p. 19*, et *panph. 2. t. 260,* ac *Bon. t. 17*, optimae.

In collibus apricis herbosis, vel aridis mari finitimis, et in herbidis subarenosis maritimis in Sicilia = et in *Ustica, Saline alla Pollara, Panaria, Basiluzzo, Lampedusa, Favignana.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 2-8-pollicares, graciles, simplices vel a basi ramosi; ramis erectis aut patulis: *folia* floralia simplicia: *foliola* parva, nunquam orbiculata, ut in *O. reclinata*, ad basim integra, 1-2 lin. longa: *pedunculi* filiformes, 2-6-lineares, ideoque calycibus aequales aut illos valde superantes: *calycis* nervosi laciniae plus minus anguste lineares, non divaricatae, acutae: *corollae* vexillum purpurascens, *alae* et *carina* albidae: *legumen* fuscum, pubescens, pendulum: *semina* rufescentia, minuta tuberculata.

O. reclinatae specimina a Cl. *Savio* ac *Morisio* missa recedunt ab *O. molli*, foliolis orbiculatis, floribus majoribus, leguminibus crassioribus, et habitu magis *O. Schowii* simili, quod nunquam in plantis siculis, quamvis in fertilibus locis collectis video; ita ut *O. reclinata pr. fl. sic.* sedula comparatione instituta nonnisi varietatem glabriorem, floribus laxioribus ac longiuscule pedunculatis *O. mollis* est habenda. Quid de *O. Cherleri Lin.* sit sentiendum in ambiguo est — *O. Cherleri Lin. s. veg. ed X. p. 1160*, observante *Richter* in *Cod. Lin.* diversa est ab *O. Cherleri Lin. sp. pl. ed. 2.*, quae posterior ex ipso *Richt.* erit *O. pusilla Lin. s. veg. ed.*

X, ac forsan *O. Columnae All.* — In herbario *Lin.* vidi sub hoc nomine plantam, floribus subsessilibus luteis, et habitu omnino ab hac nostra alienam; et haec tam ex specimine, quam ex descriptione ipsius *Lin.* in *sp. pl. ed 2. p. 1007*, etiam ad *O. Columnae* refertur a Cl. *Lynd.* in *fl. gr.*, ex *Ten.*; equidem descriptio *O. Cherleri Lin. l. c.* (quae inde in *Reichard.*, et *Willd.* operibus ad unguem transcripta) ad aliam plantam, quam ad illam *Bauh.* et *Ger.* pertinere videtur; nec plantam istorum a neotericis adhuc rite cognitam puto; nam *O. Cherleri* a Gallia meridionali accepta, cum hac nostra in omnibus convenit, et utraeque a descriptione *Bauhini* et *Gerardi* discrepant; loco natali; radice herbacea, annua; pedunculis semper muticis; vexillo parvo, non magno; legumine tereti lineari, non plano ac ovato — Caeterum confer observationes Cl. *Ten.* in *Rendic. della R. Accad. di Nap. vol. 1. p. 94*, et *Richt. Cod. Lin.* sub n. *5268*, et *5280*.

b. floribus luteis.

11. *O.* ORNITHOPODIOIDES. *Lin. sp. pl. 1009 — Ucria H. Pan. p. 301 — Guss. pr. 2. p. 386.*

O. herbacea viscoso-pubescens, caule erecto, foliis ternatis, foliolis obovatis vel oblongo-cuneatis superne serratis, pedunculis 1-2-floris aristatis petiolo sublongioribus, laciniis calycinis anguste lineari-cuspidatis corollas aequantibus, leguminibus compressis torulosis calyce 2-3-plo longioribus.

Ic. *Cav. ic. 1. t. 192*, sed foliola inferiora nimis lata — Anonis lutea, pusilla, viscosa, Ornithopodii siliquis singularibus. *Cup. panph. 1. t. 201 — Bon. t. 20 — Raf. t. 94. f. 1*, optimae.

In collibus aridis Siciliae meridionalis; *Capopassaro*, *Terranova*, *Noto*, *Girgenti*, *Caltanissetta*, *Sutera*, *Delia*; prope *Palermo a S. Martino*, *Sagana*, *Monregale*, *Carini*, *Cinisi*, *Bagheria*: *Catalfano* (*Parlat.*) = et in *Maretimo*, *Favignana*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules ab ipsa basi ramosi, 2-7-pollicares; *ramis* approximatis: *foliola* nervosa, basi integra, 3-5 lin. longa, 1-3 lin. lata, intermedio longius petiolulato ac majore: *pedunculi* 3-6 lin. longi, petiolis aliquando breviores: *stipulae* lanceolatae, acutae, subintegrae: *calycis* tubus campanulatus, laciniis divaricatis 4-5-plo brevior: *corollae* parvae; *carina* pallidiore: *legumina* 5-9-sperma, recta, vel subfalcata, ad semina contracta, lin. lata, 5-10 lin. longa: *semina* rufescentia, minute tuberculata: tota planta pilis glandulosis tecta, et subviscosa.

12. *O.* SICULA. *Guss. cat. H. Reg. in Bocc. in adn. p. 78, et pr. 2. p. 387 — Dec. pr. 2. p. 160.*

O. herbacea viscoso-pubescens, caule erecto, ramis patulis, foliis superioribus simplicibus reliquis ternatis, foliolis lineari-oblongis apice argute serratis, stipulis subintegris, pedunculis 1-floris longe aristatis folio subaequalibus, laciniis calycinis anguste linearibus corolla longioribus legumine duplo brevioribus.

Ic. *nulla.*

In aridissimis collibus calcareis; *Palagonia*, *Militello*, *Mineo*, *Vizzini*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules palmares, vel ½ pedales: *foliola* 1-½ lin. lata, 6-7 lin. longa, basi integerrima, apice obtusiuscula: *petioli* stipulis nervosis subscariosis albidis longe caudatis subaequales: *pedunculi* 5-8 lin.

longi, filiformes; *arista* 3-lineari: *calycis* laciniae acutae, divaricatae, *corolla* lutea horizontali magnitudine praecedentis longiores: *legumina* linearia, turgidiuscula, pubescentia, non nigricantia: *semina* 7-8, subgloboso-reniformia, minute tuberculata: *pubescentia* glandulifera, ac viscosa.

Nescio quo jure ad *O. Cherleri Lin.* hanc speciem referat Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 183*, a qua quoad descriptionem ac specimen herbarii *Linn.* certe distincta — Confer *O. mollem.*

13. *O.* BREVIFLORA. *Dec. pr. 2. p. 160 — Guss. pr. 2. p. 388.*

O. herbacea piloso-subviscosa, foliis inferioribus ternatis, foliolo intermedio majore, superioribus simplicibus, foliolis oblongo-ellipticis obtusis serrulatis, stipulis inferioribus serratis, pedunculis 1-floris longe aristatis folium aequantibus, laciniis calycinis anguste lineari-lanceolatis corolla sublongioribus legumine brevioribus.

O. viscosa, *b. Lin. sp. pl. 1009.*

Ic. *nulla.*

b. intermedia; foliis foliolisque obovato-vel oblongo-cuneatis, pedunculis aristatis folio duplo longioribus, calycinis laciniis corollae aequalibus legumine duplo brevioribus.

In arvis, et in collibus aridis, interque segetes in Sicilia = et in *Lipari alla terre rosse*, *Maretimo*, *Favignana*: varietas *b. Palermo alla Grazia, e lungo la via della Ficuzza.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules erecti, 1-2-pedales, ramosi, una cum pedunculis calycibusque pilis longis patulis sparsis obsiti: *foliola* basi subcuneata, infra medium integra; lateralibus aliquando alterne insertis: *stipulae* superiores integrae: *pedunculi* 1-1 $^1/_2$ poll. longi; *pedicello* 2-lineari, calyce subbreviore; *arista* 5-7-lineari: *calycis* laciniae apice attenuatae, et saepe lineares, divaricatae: *corollae* pallide lutescentes, 3-4 lin. longae, ideoque duplo majores praecedentis et sequentis, sed calyci aequales aut breviores; *vexillo* substriato: *legumen* 5-6 lin. longum, glanduloso-pilosum, teres, mucronatum: *semina* 9-15, subglobosa, pallide rufescentia tuberculata: *odor* nauseosus *Theriacae*: *pili* ad calyces, et ad aristas saepe glandulosi: *folia* pauca intermedia aliquando ternata.

In *b. caules* altiores; *foliola* minora; *aristae* 2-4-lineares; *corollae* vix lin. longae, tamen calyci aequales. An species?

14. *O.* LONGEARISTATA. *Presl fl. sic. 1. p. XIX — Guss. pr. 2. p. 389.*

O. herbacea piloso-subviscosa, foliis superioribus ternatis, foliolis obovato-ellipticis serrulatis obtusis, medio majore, stipulis integris, pedunculis 1-floris longe aristatis folio brevioribus, calycinis laciniis anguste linearibus corolla longioribus legumine brevioribus.

O. pinguis. *Ucria H. Pan. p. 301*, ex loco — O. non spinosa, flore luteo variegato, Theriacam evaporans. *Cup. H. Cath. p. 18*, et *supp. alt. p. 8.*

Ic. Anonis lutea, triphylla, serrata, hirsuta, glutinosa, acuto odore Theriacae. *Cup. panph. 1. t. 157*, et *2. t. 178*

In collibus apricis herbosis; *Pizzuta* (*Parlat.*): *Palermo a S. Martino*; in Sicilia meridionali; prope *Catania* (*Cosentini*).

Majo, Junio. ⊙

Habitus et *odor* omnino praecedentis, a qua potissimum differt; *stipulis* fere semper integris; *foliis* inferioribus simplicibus, superioribus vero ternatis; *pedunculis* ratione plantae brevioribus; *calycinis* laciniis angustioribus, et apice magis attenuatis; *floribus* duplo minoribus; *corollis* vix lin. longis; at nomen specificum incongruens, nam in hac aristae sunt breviores, vel longiores quam in *O. breviflora.*

An *O. breviflora*, *brachycarpa*, et *longearistata* sunt varietates *O. viscosae*, ut O. *polymorpha* ac *Sieberi*, *O. pubescentis?* — Jam Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 415* illas conjugit.

15. *O. Sieberi. Dec. pr. 2. p. 162 — Guss. pr. 2. p. 389.*

O. herbacea subviscosa, caule erecto ac ramis ascendentibus diffusisque, pedunculis calycibusque molliter patenterque pilosis, foliis glabriusculis, inferioribus simplicibus, superioribus ternatis simplicibusque, foliolis elliptico-oblongis inferioribus obtuse-supremis acutissime a medio ad apicem serratis, stipulis integris, pedunculis 1-raro 2-floris muticis aristatisque folia demum excedentibus, calycinis laciniis lanceolatis corolla legumineque 4-7-spermo subbrevioribus.

O. pubescens *Dec.* quoad plantam siculam!

Ic. *nulla.*

In collibus aridis; *Terranova*, *Cattolica*, *Sciacca*, *Palmi*, *Mazzara*, *Militello in Valdemone*, *Villarosa*, *Priolo*, *Butera*, *Maucini a Capopassaro*, *Mussomeli*, *Caltanissetta*, *Cassaro*, *S. Michele: fra il Porticello e Solanto*, *ed a Palermo presso la Favorita* (*Parlat. Heldr.*).

Aprili, Majo. ☉

Rami pro locorum natura ascendentes aut diffusi, ac uti caules palmares vel pedales: *foliola* plus minus obtusa, et aliquando emarginata, 6-18 lin. longa, 2-5 lin. lata, pilis brevissimis glandulosis sparsis utrinque, et in margine instructa; inferiora latiora; lateralia paullo minora: *flores* in extremitate ramorum conferii, aut parum distantes: *pedunculi* plus minus elongati, nam 4-12-lineares: *arista* nulla, brevissima, aut 6-lineari: *corollae* luteae, 4 lin. longae; *vexillo* venis rubentibus notato: *legumen* quam in praecedentibus brevius, rhombeo-ovale, 3-5 lin. longum, 1-2 lin. latum, pubescens, turgidiusculum, lacinias calycinas divaricatas acutas nervosas aequans vel excedens: *semina* globoso-reniformia, fusco-rufescentia, tuberculata: *pili* longiores in caule pedunculis et calycibus articulati, eglandulosi; aliis brevioribus glandulosis intermixtis.

Foliola lateralia non acuta, et minima, uti ex *Dec.*, et pedunculi mutici vel aristati tam in nostris, quam in specimine Sieberiano; sed quibus firmis characteribus ab *O. pubescenti* distingui possit non invenio.

16. *O. biflora. Desf. atl. 2. p. 143 — Willd. sp. pl. 3. p. 1005 — Moris fl. sard. 1. p. 444.*

O. viscoso-pubescens, caule erecto, foliis ternatis, foliolis oblongis vel oblongo-obovatis obtusis truncatisve, stipulis acutis serratis, pedunculis 1-2 floris aristatis petiolo longioribus, calycinis laciniis anguste lineari-lanceolatis corolla ac legumine brevioribus.

O. bicolor. *Moris elench. fasc. 5. p. 7*, ex ipso — O. geminiflora. *Lagas. cat. H. R. Matr. an. 1816 p. 22*, ex *Moris.*

Ic. *Moris l. c. t. 33.*

In arvis, vel in collibus maritimis; *Trapani* (*Parlatore*); *Siracusa sopra l' Orecchio di Dionisio* (*Heldreich*).

Aprili, Majo. ☉

Caules solitarii, superne ramosi, striati, fere pedales, ramis erectis: *foliola* saepius oblongo-elliptica, suprema oblongo-linearia, ut plurimum obtusa, raro truncata (apud nos): *petioli* stipulis breviores: *pedunculi* pollicares, et ultra: *calycis* laciniae aliquando fere filiformes, divaricatae: *corollae* ochroleucae, 5-lin. longae: *legumina* dense villosa, sed perfecta, uti semina, non vidi: *pubescentia* brevissima, non pili elongati ut in praecedentibus.

Haec in siculis speciminibus quae coram habeo, et quae ab illis a *Cl. Moris* communicatis recedunt, habitu graciliore, pedunculis saepius unifloris, stipulis magis serratis, corollis paullo minoribus, et carina, uti ex sicco videtur, non maculata; ideoque species in vivis ulterius observanda.

17. *O.* RAMOSISSIMA. *Desf. atl. 2. p. 142 — Willd. sp. pl. 3. p. 1006 — Biv. cent. 2. p. 38 — Guss. pr. 2. p. 390.*

O. suffruticosa subpubescens, foliis ternatis, foliolis obovatis oblongo-linearibusve subcuneatis apice dentato-serratis, stipulis acuminatis, pedunculis 1-floris folio longioribus, aristis calycis tubum vix attingentibus, calycinis laciniis sublinearibus corolla duplo legumine triplo brevioribus.

O. Natrix. *Ucria H. Pan. p. 501*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *Desf. l. c. t. 186* — Anonis viscosa, spinis carens, lutea, major. *Cup. H. cath. p. 17, supp. alt. p. 39,* et *panph. 1. t. 141.*

b. foliolis ellipticis latis (3-4 lin.), aristis calycinas lacinias attingentibus, corollis duplo majoribus.

In arenosis maritimis, ad torrentium alveos arenosos mari proximis, vel in collibus marnaceis: *Fiume grande, Secciara, da Girgenti a Noto, e da Noto a Catania; Chiaramonte, Ragusa, Cassaro, Vizzini, Militello, Mineo, Caltagirone, Piazza, Palagonia, Aidone: Palermo fra Pallavicini e Mondello* (*Parlatore*): varietas *b. Girgenti, Noto.*

Aprili, Julio. ♄

Caules 2-3-pedales, caespitosi, ramosissimi: *folia* in *a.* glutine ex quo adspersa sunt fere nitentia, in *b.* pallidiora; omnia petiolata (petiolo 2-3-lin.); *foliolis* variabilibus; nempe obovato-cuneatis, oblongo-ellipticis, lineari-cuneatis, a medio ad apicem dentato-serratis, vel argute serratis, lineato-venosis; inferioribus planis, latioribus; superioribus angustioribus, saepe canaliculato-conduplicatis, recurvis, obtusis, 1-4-lin. latis, 2-6 lin. longis; in *b.* aliquando vidi foliolum unicum basi folioli intermedii insertum: *stipulae* nervosae, integrae, petiolo breviores: *pedunculi* 6-15 lin. longi, persistentes: *flores* horizontales, demum nutantes; *vexillo* striato, vel concolore in utrisque varietatibus: *legumen* lineare, plejospermum, 5-7 lin. longum, pubescens, diametro lineari: *semina* subcordata, pallide carnea, tuberculis minutis sub lente visa conspersa: *pubescentia* brevis, simplex, et glandulosa: *odor* gratus, balsamicus, vel ingratus *Rutae.*

Varietas *b.* differt; caule elatiore; foliis remotioribus; foliolis latioribus, glabrioribus; corollis duplo majoribus (6-8-lin. longis); aristis longioribus: utraeque vero differunt a speciminibus herbarii *Desf.*, et ab hispanicis à Cl. *Bois.* communicatis glabritie majore omnium partium.

---

† 18. *O.* BONANNIANA. *Presl fl. sic. 1. p. XIX — Guss. pr. 2. p. 392.*

O. caule diffuso ramoso villosulo, foliis glabris unifoliatis suborbiculatis obcordatisve serrulatis, stipulis serratis petiolo longioribus, pedunculis solitariis axillaribus folio longioribus, calycibus corollae longitudine.

An *O. oligopyllae* varietas?

† 19. *O.* ROSTRATA. *Ucria pl. ad Lin. add. n. 19 — Guss. pr. 2. p. 392.*

O. hirsuta, leguminibus planiusculis sessilibus apice rostratis.

Ic. O. lutea, nanula, siliquis planis mucronatis, nervis insignibus

notatis, hirsuta. *Cup. panph. t. 242*, ex *Ucria*; sed *vol. 1. t. 121*, in exemplari ex quo usus sum.

Habitus omnino *Trigonellae prostratae* ex icone.

† 20. *O. Antiquorum. Lin. sp. pl. 1006 — Ucria H. Pan. p. 300 — Guss. pr. 2. p. 392.*

O. floribus solitariis foliolo majoribus, foliis inferioribus ternatis, ramis leviusculis spinosis.

In montosis, *Madonie* (*Ucria*).

† 21. *O. rotundifolia. Lin. sp. pl. 1011 — Ucria l. c. p. 301 — Guss. pr. 2. p. 392.*

O. fruticosa, pedunculis 3-floris, calycibus 3-phyllo-bracteatis, foliis ternatis subrotundis.

In nemoribus; (*Ucria*).

ANTHYLLIS.

Cal. persistens, 5-dentatus, tubuloso-campanulatus, non inflatus. *Stam.* 1-delpha. *Legum.* elliptico-oblongum, 1-spermum, sessile, calyci aequale. (*Frutices* sempervirentes: *folia* simplicia, ac pinnata, exstipulata: *flores* albo-citrini, vel lutei, capitati, axillares et terminales).

1. *A. Barbajovis. Lin. sp. pl. 1013 — Ucria H. Pan. p. 302 — Guss. pr. 2. p. 393.*

A. fruticosa, caule erecto ramoso, foliis impari-pinnatis ramulis calycibusque argenteo-sericeo-tomentosis, foliolis 9-16 oblongo-linearibus aequalibus, bracteis paucis capitula multiflora axillaria ac terminalia longe pedunculata aequantibus.

Barbae Jovis prima species. *Cup. H. Cath. p. 28.*

Ic. *Duham. arb. ed nov. v. 2. t. 67* — Barba Jovis, lentifolia, incana, flore luteo. *Barr. ic. 378* — Barba Jovis. *Riv. tetr. irr. t. 4.*

In rupibus maritimis Siciliae septentrionalis; *da S. Steffano a Tusa, Capo di Calavà.*

Majo, Junio. ♄

Caules 1-4-pedales, adulti cortice fusco secedente tecti; ramis junioribus dense foliosis: *foliola* obtusa cum acumine, aequalia, opposita, 1-2 lin. lata, 4-7 lin. longa: *petioli* basi dilatata subvaginantes: *capitula* multiflora, axillaria et terminalia: *calyces* breves, sessiles, vel brevissime pedunculati: *corollae* albo-citrinae: *legumen* oblongum, acutum, calycem subaequans, ovale, glabrum: *semen* leve, ovale, glaberrimum, viridi-lutescens.

Saepius foliola adulta decidunt, et petioli persistunt.

2. *A. Hermanniae. Lin. sp. pl. 1014 — Guss. pr. 2. p. 393.*

A. fruticosa ramosissima, ramis subspinescentibus adultis glabriusculis, foliis subsessilibus simplicibus ternatisque, foliolis oblongo-cuneatis, ramis junioribus calycibusque adpresse pubescentibus, capitulis paucifloris ad axillas superiores sessilibus.

Aspalathus cretica. *Lin. sp. pl. 1002* — Cytisus graecus. *Lin. sp pl. 1043*, ex *Smith pr. fl. gr. 2. p. 60.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 683*, ex ic. pictis — Genista arborea, cretica, foliis sempervirentibus. *Zan. hist. p. 99. t. 39* — Barba Jovis cretica. *Riv. tetr. irr. t. 4.*

In collibus aridissimis calcareis Siciliae meridionalis; *fra Terranova ed Alicata sotto Torre falconara, e sotto Palmi.*

Aprili, Majo. ♄

Frutex 2-3-pedalis, ramosissimus : *ramis* distortis, irregularibus, brevibus, demum fuscis : *folia* aliquando fere fasciculata, pallide virentia, vel subcanescentia : *foliola* angusta, vix lin. lata, obtusa : *capitula* 3-7-flora : *pedunculi* adpresse pubescentes, calyce breviores : *flores* lutei, parvi : *legumina* matura non vidi.

Ad hoc genus quoque referendae sunt, *A. montana*, *cytisoides*, *cornicina*, ec.

VULNERARIA.

Tourn. inst. p. 391. t. 211, non *Scop.* — *Moench. meth. 146.*

Cal. persistens, tubulosus, demum ventricosus, inflatus, irregulariter 5-dentatus. *Stam.* 1-2-delpha. *Legum.* 1-2-spermum, pedicellatum, calyce tectum. (Herbae perennes vel annuae : *folia* simplicia ac pinnata, exstipulata : *flores* albi, citrini, lutei, aut rubentes, in capitulis axillaribus et terminalibus).

1. *V.* HETEROPHYLLA. *Moench. l. c.* — *a. rubriflora. Guss. pr. 2. p. 394.*

V. caule procumbente ascendenteque, foliis radicalibus longe petiolatis oblongo-ovalibus ovatisque subsimplicibus, caulinis sessilibus impari-pinnatis, foliolo extremo majore, capitulis geminatis involucro digitato suffultis, calycibus apice corollisque purpurascentibus, leguminibus semiellipticis 1-spermis.

Anthyllis vulneraria. *Lin. sp. pl. 1012* — *Ucria H. Pan. p. 302* — A. leguminosa, flore rubro. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. *Dill. hort. elth. t. 320. f. 413* — Anthyllis leguminosa, montana, coeruleo flore. *Barr. ic. 553.*

b. hirsutissima; floribus ut in praecedente, sed undique villis albis tecta.

c. flaviflora; calycibus apice saepe purpurascentibus, floribus flavis, caule foliisque ut in *a.*

Anthyllis leguminosa, Loto affinis. *Cup. H. Cath. p. 19* — A. leguminosa, flore luteo. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 615. f. 1* — Lagopodium, flore luteo. *Tabern.* ic. 523 — Anthyllis leguminosa, lutea, italica. *Barr. ic. 575.*

d. albiflora; caule foliisque ut in *a.*, vel ut in *b.*, calycibus albido-virentibus, corollis albis.

Anthyllis leguminosa, flore albo. *Cup. H. Cath. p. 19.*

In apricis montosis ubique in Sicilia = var. *a. Maretimo.*

Aprili, Junio. ♃

Caules herbacei, palmares, vel 1-½-pedales, plures ex eadem radice, simplices vel parce ramosi : *folia* pallide virentia, supra glabra, subtus pubescentia, margine ciliata; radicalia rosulata : *calyces* subsessiles, in hac specie revera bilabiati; labio superiore latiore, longiore, 2-dentato; inferiore 3-dentato; dentibus linearibus : *corollae* quoad colorem et magnitudinem variae, tamen semper calyce parum longiores : *stamina* 1-delpha : *legumen* glabrum, reticulatum, lin. latum, 1-½. lin. longum, altera sutura convexa, altera recta, ibique superne mucronatum et inferne pedicellatum; *pedicello* 2-3 lin. longo, gracili, glabro : *semen* vix compressum, fuscum, elliptico-reniforme, leve.

Pubescentia in omnibus varietatibus enumeratis in petiolis semper patens, in caulibus vero patens vel adpressa; imo aliquando obsoleta.

2. *V. tetraphylla. Guss. pr. 2. p. 395.*

V. caule procumbente, foliis omnibus impari-pinnatis, foliolo extremo maximo, capitulis axillaribus sessilibus paucifloris, leguminibus oblongo-linearibus 2-spermis 2-locularibus.

Anthyllis tetraphylla. *Lin. sp. pl. 1011 — Ucria H. Pan. p. 302* — A. leguminosa, Loto affinis, vesicaria, hispanica. *Cup. H. Cath. p. 19.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 681*, *ex ic.* pictis — Anthyllis leguminosa, vesicaria, lutea. *Barr. ic. 554* — A. hispanica. *Riv. tetr. irr. t. 19; et* Trifolium halicacabum. *Camer. hort. t. 47*, optimae.

In collibus, et campis aridis ubique in Sicilia = et in *Felicuri, Lipari a quattro pani, Favignana, Levanzo.*

Martio, Aprili. ☉

Planta plus minus villosa: *caules* saepius simplices, plures ex eadem radice, digitales vel pedales: *foliola* lateralia parva, alterna, 1-3, terminale obovatum, basi cuneatum: *calyces* subsessiles, etiam sub anthesi parum inflati, at in fructu valde vesiculosi, et saepe rubentes, 5-dentati; dentibus linearibus, aristatis, demum conniventibus, subaequalibus: *corollae* calycem parum excedentes, ut in praecedente parvae, albidae: *stamina* 2-delpha: *legumen* in medio constrictum, utrinque acutum, hirsutum, tenue ac fere scariosum: *semina* suborbiculata, rufescentia, minute tuberculata, majuscula.

In icone *Gaert. de fruct. 2. p. 307. t. 145*, (et inde in illa *Lam. ill. t. 615. f. 3*) male calycis dentes exprimuntur, sunt nempe 5, non quatuor, et lineari-acuminati, 1-2 lin. longi, non triangulares ac brevissimi; praeterea legumen non sessile, sed pedicellatum, uti in optima icone *Camerarii* delineatur.

LUPINUS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1176 — Endl. gen. n. 6493.

Cal. persistens, 2-labiatus. *Cor.* vexillum lateribus reflexum; carina acuminata. *Stam.* 1-delpha; antheris 5, subrotundis, parvis, praecocioribus; 5 oblongis, serioribus. *Legum.* coriaceum, late lineari-oblongum, compressum, oblique torulosum, polyspermum. (*Herbae* in Sicilia annuae, piloso-villosae: *folia* digitata, stipulata, stipulis petiolo adhaerentibus: *flores* terminales, racemosi, bracteati, albi, lutei, vel coerulei.)

1. *L. albus. Lin. sp. pl. 1015 — Ucria H. Pan. p. 302 — Guss. pr. 2. pr. 396.*

L. caule petiolisque adpresse villosis, foliolis obovato-oblongis basi cuneatis obtusis subtus villosis margine sublanatis, floribus alternis racemosis, calycibus ebracteolatis, labio superiore subintegro, inferiore 3-dentato.

L. sativus, flore albo. *Cup. H. Cath. p. 117.*

Ic. *Blackw. herb. t. 282* — L. sativus, flore albo. *Clus. hist. 2. p. 228* — L. flore albo. *Riv. tetr. irr. t. 26*, optima.

In cultis, in collibus aridis subarenosis, et in herbosis; *Patti, Olivieri, Milazzo,* = et in *Ustica* (*Calcara*), *Felicuri, Saline.*

Martio, Aprili. ☉

Caules minus quam in sequente villosi, et graciliores, *floresque*

albi minores: *stipulae* setaceae, 2-3 lin. longae: *calycis* labium inferius 3-dentatum, denticulis fere lin. longis subaequalibus: *bracteae* deciduae, oblongae, aut obovatae, pedunculis aequales, virentes: *legumina* ac *semina* ut in illo.

2. *L.* TERMIS. *Forsk. descr. 131 — Willd. sp. pl. 3. p. 1023 — Guss. pr. 2. p. 397.*

L. caule petiolisque patenter piloso-villosis, foliolis obovato-oblongis obtusis basi cuneatis subtus villosis margine lanatis, floribus racemosis alternis, calycibus bracteolatis, labio superiore subintegro inferiore tridentato.

L. prolifer. *Desr. dict. enc. 3. p. 622 — Biv. cent. 1. p. 55 — L. Bivonii*, floribus alternis pedicellatis bracteatis, bracteis ovato-oblongis, calycis labio superiore bidentato, inferiore tridentato, foliolis obovato-oblongis subtus villosis. *Presl fl. sic. 1. p. XXIV* — L. sativus, albus. *Cast. H. Mess. p. 14* — L. perennis. *Ucria H. Pan. p. 302*, non *Lin.* — L. sylvestris, latifolius, flore albo, sativus in omnibus aemulans, edulis. *Cup. H. Cath. p. 117.*

Ic. *nulla.*

In apricis herbosis collium, vel in submontosis passim sponte provenit, aut colitur in Sicilia = et in nonnullis Insularum adjacentium. Martio, Aprili. ⊙

Caules 1-4-pedales, una cum *stipulis* lanceolato-subulatis saepe violaceis 6-7-lin. longis pilis albis tecti: *bracteae* coerulescentes, concavae, obtusiusculae, deciduae, *pedunculos* 1-2-lin. longos excedentes: *bracteolae* setaceae, adpressae, tubum calycis paullo superantes, lin. longae, in medio tubi insertae, et saepe ad labiorum angulum: *calycis* labium superius integrum, vel obsolete 2-dentatum; inferius leviter 3-dentatum: *alae* albidae, et *vexillum* apice coerulescentes; *carina* alis brevior, inferne non coalita, apice macula lucida atrocoerulea notata: *legumen* 2-3-pollicare, 5-7 lin. latum, hirsutum, mucronatum: *semina* concoloria, albida; *cotyledonibus* lutescentibus.

Differt a praecedente, cui simillimus praeter characteres notatos; florum colore; stipulis latioribus, longioribus; calycis labio inferiore profundius ac evidentius 3-dentato; leguminibus longioribus — Ob calycis labium superius integrum, aut obsolete bidentatum ab hoc non differre credidi *L. Bivonii Presl.*

3. COSENTINI. *Guss. pr. 2. p. 398.*

L. undique molliter denseque pubescens, caule erecto, foliis 9-11-natis, foliolis oblongo-cuneatis, florum racemo verticillato, bracteis ovato-lanceolatis acuminatis, calycibus bracteolatis, bracteolis lineari-setaceis, labio superiore 2-partito, inferiore obsolete 3-dentato, leguminibus albo-lanato-sericeis.

Ic. *nulla.*

In herbosis inter vulcanicos lapides: *Catania* (*Cosentini*).

Martio, Aprili. ⊙

Caules apice parum ramosi, 1-2-pedales: *foliola* 4-6 lin. lata, 1-8 poll. longa, obtusa cum acumine: *stipulae* lanceolatae, longe caudatae, acuminatae, 6-10 lin. longae, petiolo per 3-4 lin. adhaerentes: *racemi* ½-1-pedales, ante anthesim albo-sericei, conici; *bracteis* tunc calyces excedentibus, inde aequalibus: *pedunculi* 1-2-lineares, uti bracteae deciduae ac calyces villoso-sericei: *bracteolae* dentibus calycinis duplo breviores: *flores* intense coerulei, magnitudine praecedentis; *alis* ac *vexillo* basi lineato concoloribus; *carina* albida apice nitide fusca: *legumen* 4-6 lin. latum, 1-2-pollicarem: *semina* lurida, compressa, tuberculato-scabrida, fascis

fuscis utrinque prope hilum, et punctis vel lineolis fuscis marmorata: *pili* albi, densi, breves, mollissimi in caule patentes, in petiolis semipatuli; ad legumina demum exsiccatione rufescentes.

Habitus *L. argyraei Dec.*, et quoad characteres affinis quoque *L. piloso*, sed indicatis notis alienus. — Specimina *L. hirsuti* a *Siebero* accepta, ac ad *Etfu* collecta, nec non illa aegyptiaca ex herb. *Raddi* a Cl. *Savio* communicata, ad hanc nostram speciem spectant, et a sequente certe differunt; praeterea etiam descriptio et icon *L. digitati Forsch.* in *Vis. pl. arab. p. 29. t. 5* (qui est *L. hirsutus Del.*) cum nostro conveniunt, excepta radice perenni, quae in Sicilia quam certe annua.

4. *L. HIRSUTUS. Lin. sp. pl. 2015 ? — Guss. pr. 2. p. 399.*

L. pilis rigidiusculis patentibus tectus, caule superne ramoso, foliis 5-7-natis, foliolis obovato-spathulatis cuneatis, bracteis filiformibus, floribus longe racemosis, superioribus (saepe) verticillatis, calycibus bracteolatis corolla duplo brevioribus, labio superiore 2-partito, inferiore 3-fido, leguminibus dense hirsutis.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 597. t. 72. f. 2* — L. exoticus, hirsutissimus. *Bauh. hist. 2. p. 289.*

In herbosis arvis apricis; *Palermo nelle pianure di Baida*, *Caputo*, *Alcamo*, *Castelvetrano*: *Catalfano*, *Moarta*, *S. Maria di Gesù*, *Rebottoni*, *Tordiemi* (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules erecti, ½-1½ pedales, basi simplices, superne parum ramosi: *folia* infima ternata; *foliolis* 6-12 lin. longis, 4-8 lin. latis; superiora foliolis 7, longioribus, tamen paullo angustioribus: *stipulae* 6-8 lin. longae, petiolo 1-3-pollicari per lin. 3-4 adhaerentes: *racemus* semper terminalis, 3-6-pollicaris; *floribus* inferioribus alternis, superioribus verticillatis: *bracteae* persistentes, tubum calycis attingentes, una cum *bracteolis* calycibusque fusco-coeruleae: *calyces* corolla 2-3-ploque breviores: *flores* intense coerulei, duplo fere praecedentis minores, 5-6 lin. longi: *vexillo* alis fere breviore, subtus maculato; *carina* virescente; apice fusca: *legumina* subcompressa, dense piloso-hirsuta: *semina* matura non vidi: *pili* demum rufescentes.

5. *L. MICRANTHUS. Guss. pr. 2. p. 400.*

L. pilis rigidiusculis patentibus tectus, caule (humili) basi patule ramoso, foliis 5-7-natis, foliolis obovato-spathulatis cuneatis, racemis brevibus terminalibus axillaribus, floribus alternis, calycibus bracteolatis corollam (parvam) subaequantibus, labio superiore 2-partito, inferiore 3-fido, leguminibus hirsutis.

Ic. L. hirsutissimus, coeruleo-purpureus, humilis, stoloniferus. *Cup. panph. 1. t. 128* — *Raf. t. 44.*

In collibus, et planis demissis aridis subarenosis Siciliae meridionalis, nec non in vineis; *Castelvetrano*, *Marsala*, *Mazzara*, *Selinunte*, *da Vittoria a Siracusa* = et in *Ustica*, *Pantellaria*.

Aprili, Martio. ⊙

Bracteae filiformes, ut in praecedente: *legumina* epunctata: *semina* compressa, levia, lurida, rufo-maculata: *pili* in plantis diu exsiccatis rufescentes.

Habitus omnino praecedentis, a quo differt: *caule* humiliore, 2-4-ad summum 8-pollicari in herbosis fertilibus: *foliolis* superioribus angustioribus, apice saepe magis angustatis; *racemis* lateralibus ac terminalibus, brevibus, nempe ½-2-pollicaribus; *floribus* duplo fere minoribus; *leguminum* hirsutie rariore — *L. hirsutus* plurium auctorum ad hunc forsan spectat.

6. *L. luteus. Lin. sp. pl. 1015 — Ucria H. Pan. p. 303 — Guss. pr. 2. p. 401.*

L. caule petiolisque adpresse pilosis, foliis 7-11-natis, foliolis villosis oblongo-obovatis basi cuneatis lanceolatisque, florum racemo verticillato, bracteis ovato-lanceolatis, calycis bracteolati labio superiore 2-partito, inferiore 3-dentato, leguminibus hirsutis.

L. flavo flore. *Cup. H. Cath. p. 117* — L. sylvestris, messanensis, flore luteo. *Cast. H. Mess. p. 14.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 686*, ex ic. pictis — L. flavo flore, nodulosa radice. *Cup. panph. 3. t. 46* — L. flore luteo. *Riv. tetr. irr. t. 27*, optima — L. flavo flore. *Clus. hist. 2. p. 228*, mediocris, nam pubescentia deest; at multo melior — L. luteo flore, semine compresso vario. *Bauh. hist. 2. p. 290*, et — L. luteus. *Tabern. ic. 495.*

In campis, in collibus arenosis: *Messina*, *Ibiso*, *Pollara*, *Ficuzza nel bosco del Cappideri*, *Aidone* = et in *Lipari.*

Aprili, Majo. ☉

Caules ½ - 1 ½ pedales, erecti, ramosi: *foliola* rotundata cum acumine, 1-1 ½ poll. longa, 3-5 lin. lata: *stipulae* lanceolatae, longe caudatae: *racemi* 2-6-pollicares: *flores* lutei, odori, 4-6 in quovis verticillo: *bracteae* calyce duplo breviores, deciduae: *bracteolae* angustae, breves: *calycis* labium inferius brevissime 3-dentatum: *carina* apice subulata et nigro-purpurascens, basi albida: *legumina* 3-4 lin. lata, pollicaria, 2-4-sperma: *semina* subglobosa, subcompressa, fusca, maculis albidis variegata.

7. *L. angustifolius. Lin. sp. pl. 1016 — Ucria H. Pan. p. 303 — Willd. sp. pl. 3. p. 1025 — Guss. pr. 2. p. 402.*

L. adpresse pubescens, foliis 7-9-natis, foliolis anguste linearibus canaliculatis, floribus racemosis alternis, bracteis ovatis acutis, calycis bracteolati labio superiore 2-dentato, inferiore subintegro (raro 2-3-denticulato), seminibus globoso-ovalibus (griseis nigro-maculatis).

L. sylvestris, angustifolius. *Cup. H. Cath. p. 117.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 685*, ex ic. pictis — L. flore coeruleo minore. *Riv. tetr. irr. t. 29.*

In collibus aridis arenosis apricis: *Palermo alla Piana*, *Terranova*, *Comiso*, *Noto*, *Messina* = et in *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Pantellaria.*

Martio, Majo. ☉

Caules erecti, 1-2 ½ pedales: *foliola* subcanescentia, ½-1 lin. lata, 6-10 lin. longa: *stipulae* angustae, sublineares: *racemi* 3-9-pollicares: *bracteae* scariosae, dorso et margine hirsutae, 3-4 lin. longae, lineolis violaceis coloratae, cito deciduae: *pedunculi* lin. longi: *bracteolae* lineares, lin. longae, uti dentes calycis coloratae: *calycis* labium superius non bifidum, sed bipartitum; laciniis acutis; inferius duplo longius, saepius integrum, sed aliquando 2-3-denticulatum in eadem planta: *corollae* coeruleae; *carina* albida, apice atropurpureo-maculata: *legumina* adpresse hirsuta, 3 lin. lata, 10-15-linearia: *semina* dum immatura sunt videntur compressiuscula, maculis nigris oblongis irregularibus notata; et maculae istae aliae concolores, aliae punctis nigris conspersae.

8. *L. linifolius. Roth abh. p. 14 — Willd. sp. pl. 3. p. 1025 — Guss. pr. 2. p. 402.*

L. adpresse pubescens, foliis 9-natis, foliolis linearibus obtusis planis canaliculatisque glabriusculis, floribus racemosis alternis, bracteis ovatis acuminatis, calycis bracteolati labio superiore 2-dentato, inferiore trifido, seminibus exacte globosis (badiis vix nigro-maculatis).

Ic. *Roth l. c. t. 5*, ex *Willd.*

In collibus apricis arenosis; *Milazzo*, *Ibiso*, *Fondachelli*, *Bafia*, *Floresta*, *Catania*, *Ficuzza*, *Monte de' Cani*, *Madonie*.

Aprili, Majo. ⊙

Habitus omnino praecedentis; a quo praecipue differt; *foliolis* latioribus, glabrioribus; *floribus* paullo majoribus; *bracteis* magis acuminatis; *calycis* labio inferiore semper 3-fido; sed potissimum *seminibus* exacte globosis: quo charactere magis quam pro reliquis cum descriptione *Willd.* convenit; hinc quid sit L. *linifolius Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 539*, cui semina *lenticularia* tribuuntur mihi penitus latet, et certe a nostro diversus.

OROBUS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1185 — Endl. gen. n. 6583.

Cal. persistens, campanulatus; 5-fidus; dentibus duobus superioribus brevioribus. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* gracilis, ascendens, vel semiteres, aut ad apicem compressus ac ampliatus, ibique sub stigmate in facie interiore barbatus. *Leg.* lato-lineare, compressum, polyspermum. (*Herbae* glabrae, annuae aut perennes: *stipulae* liberae: *folia* abrupte pinnata, petiolis mucrone herbaceo terminatis: *flores* coerulei, in racemis axillaribus longe pedunculatis.)

1. *O.* VARIEGATUS. *Ten. fl. nap. 2. p. 144 — Dec. pr. 2. p. 377 — Guss. pr. 2. p. 403.*

O. caule angulato simplici foliisque 2-3-jugis glabris, foliolis late-ovatis lanceolatisque acuminatis, stipulis ovato-semisagittatis integris, pedunculis multifloris folio longioribus, calycinis dentibus inferioribus acutis longitudine tubi, lateralibus semiovatis, intermedio setaceo, vexillo reticulato, leguminibus compressis enerviis.

O. serotinus, foliis pinnatis 2-3-jugis, foliolis ovatis acuminatis, stipulis cordato-ovatis inaequalibus, pedunculis multifloris petiolo longioribus, caule simplici superne angulato. *Presl del. prag. p. 41.*

Ic. *Ten. l. c. t. 68* — O. venetus. *Mill. dict. n. 8. t. 193. f. 2*, in *Dec. pr. 2. p. 380*, ex icone *Clusii* — Astragalus Dioscoridis. *Column. phyt. p. 59. t. 60* — O. venetus. *Clus. hist. 2. p. 232. f. 1.*

In sylvis demissis, vel montosis, ac in nemoribus; *Palermo a S. Martino*, *a Sagana*, *alla Pizzuta*, *Carini*, *Madonie*, *Boschi di Valdemone*, *dell' Etna*, etc.

Majo, Junio. ♃

Radix tuberoso-nodosa: *caules* aliquando subflexuosi, subalati, 1-1-½ pedales: *foliola* 4-14 lin. lata, 9 lin. ad 2 poll. longa, margine saepe tenuissime ciliata; *petiolo* in setulam 3-6-linearem loco cirhi producto: *stipulae* inaequales, altera minore, polymorphae; non infrequenter in eadem planta vidi inferiores lineares, angustas, et superiores latas, ovatas, integras, vel ovato-semisagittatas: *pedunculi* 1-2 lin. longi: *calycis* junioris dentes aliquando una cum pedunculis villosi; *inferiores* laterales saepe ovati, breviores: *styli* ad legumina recti, non geniculati, ut in *O. verno*, longo tractu superne villosi: *filamenta* omnia aequalia, non alterna apice dilatata: *vexillum* roseum, venis purpureis reticulatum; *alae* coeruleae: *carina* virescens: *legumina* glabra, 2-lin. lata, 1-½ - 2-pollic. longa, oblique acuminata, polysperma: *semina* elliptica, badia.

Nec planta pilosa (*Dec.*) , nec calycis dentes setacei (*Ten.*) ; isti vero in icone citata optime exhibentur. — Si planta *Milleri* eadem ac nostra , uti videtur ex icone *Clusii*, tum nomen specificum a *Millero* impositum quia antiquius servandum. Etiam Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 536* , et *Koch syn. p. 202* hunc ab *O. veneto* non distinguunt.

2. *O. tristis. Lang.* in *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 538.*
O. caule ramoso, foliis 3-5-jugis, foliolis ovalibus obtusis breviter mucronatis (duriusculis) subtus reticulatis, stipulis superioribus anguste linearibus semisagittatis acutis, pedunculis folia excedentibus, leguminibus acumine inflexo, seminibus . . . .
Ic. O. niger, var. *Schk. t. 200.* fig. interior 8, et *K. L.* ex *Reich.*
In nemoribus ; *Etna* (*Biv.*, ex cujus herb. specimen misit amicus *Todaro*).
Majo ? ♃
Flores et *semina* matura in specimine desiderantur; sed ex styli characteribus potius ad hunc, quam ad *O. nigrum* spectare mihi visum est, quamvis planta siccata nigrescat ; ideoque ulterius in vivis plantis observandus.

---

† 3. *O. niger. Lin. sp. pl. 1028 — Ucria H. Pan. p. 305 — Guss. pr. 2. p. 406.*
O. caule ramoso, foliis 6-jugis ovato-oblongis.
Inter segetes (*Ucria*).

LATHYRUS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1186 — Endl. gen. n. 6582.

Cal. persistens, campanulatus , 5-fidus ; dentibus duobus superioribus brevioribus. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* e basi refracta rectus, linearis, ad apicem superne complanato-dilatatus, ibique latere interiore vel raro dique pilosus; stigmate recto, aut intus recurvo. *Leg.* compressum, ovale , oblongum , vel lineare , oligo-aut polyspermum. (*Herbae* annuae, vel perennes: *stipulae* liberae : *folia* aliquando nulla, simplicia , vel abrupte pinnata ; superiora cirrho simplici , vel ramoso instructa : *flores* lutei, vel coerulei , axillares , solitarii, pedunculo tunc articulato; aut in pedunculo elongato racemosi).

* *Vexillo basi interna edentato.*

a annui.

1. *L. Aphaca. Lin. sp. pl. 1029 — Ucria H. Pan. p. 306 — Guss. pr. 2. p. 406.*
L. aphyllus glaber, cirrhis simplicibus filiformibus, stipulis magnis, oppositis imis ovatis , reliquis sagittato-cordatis , pedunculis 1-floris elongatis , leguminibus linearibus (2- lin. latis) compressis glabris.
L. folio integro , producente bina folia , capreolos emittentia. *Cup. H. Cath. p. 107.*
Ic. *Smith engl. bot. t. 1167* , ex *Dec.* — Aphaca. *Dod. pempt. 545.*

Inter segetes, et in arvis ubique in Sicilia = et in *Alicuri all'Ilice Felicuri, Pantellaria.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules tetragoni, ramosi, cirrhis scandentes: *stipulae* glauco-virentes, foliaceae, basi ita inter se approximatae, ut connatae videntur; inferiores parvae, internodio breviores; superiores latiores, saepe dentatae: *pedunculi* graciles: *corolla* lutea, parva, calyce longior: *stylus* superne complanatus, sed non dilatatus; stigmate obtuso, incurvo: *legumina* fere pollicaria, ad suturam superiorem recta, vel subfalcata, 5-7-sperma, erectiuscula: *semina* levia, atrorufescentia, globoso-ovalia, compressiuscula.

2. L. *Nissolia. Lin. sp. pl. 1029 — Ucria H. Pan. p. 306 — Guss. pr. 2. p. 407.*
L. glaber, caule erecto, foliis simplicibus anguste lineari-lanceolatis (gramineis), stipulis subulatis minimis, cirrhis nullis, pedunculis 1-raro-2-floris elongatis, leguminibus anguste linearibus subcompressis pendulis.
L. rectus, gracilis, Gladioli folio tenui, monanthos, rubicundus. *Cup. H. Cath. p. 107.*
Ic. *Smith engl. bot. t. 122*, ex *Dec.* — L. exilis, angustifolius, erectus, foliis et floribus singulatim. *Cup. panph. 2. t. 50 — Raf. t. 120. f. 1* — Ervum sylvestre. *Dod. pempt. 529.*
In apricis herbosis sylvarum, et nemorum; *Fiume Oreto presso il ponte della Grazia* (*Parlatore*); *Boschi della Ficuzza, di S. Maria, di Mistretta, di Caronia, dell' Etna verso Bronte, Maletto, ed Adernò.*
Majo, Junio. ⊙
Caules graciles, angulati, ½-2-pedales: *folia* 1-2 lin. lata, 2-4 poll. longa, sessilia: *pedunculi* aliquando puberuli, 1-3-pollicares, sat raro 2-flori: *stipulae* saepe obliteratae: *corolla* rubella, parva, tamen calyce duplo et ultra longior: *legumina* nervosa, lin. lata, 1-2 poll. longa: *semina* atra, subglobosa, glabra, sub lente tenue tuberculata.

3. L. *sphaericus. Retz obs. 3. p. 39 — Willd. sp. pl. 3. p. 1081 — Guss. pr. 2. p. 407, b. neapolitanus. Ten. syll. p. 352.*
L. glaber, caulibus erectis tetragonis, foliis 1-jugis, foliolis anguste lineari-ensiformibus nervosis mucronatis, stipulis semisagittato-linearibus, pedunculis 1-floris muticis aristatisve petiolo aequalibus longioribusque, leguminibus nervosis subteretibus anguste linearibus, seminibus globosis levibus
L. nervatus, pedunculis 1-floris bracteatis, stipulis longioribus, cirrhis diphyllis brevissimis, foliolis linearibus, stipulis semisagittatis, leguminibus linearibus nervosis nutantibus, seminibus sphaericis. *Presl del. prag. p. 39 ?*
Ic. *Dec. pl. gall. rar. p. 10. t. 32 ? — Ten. fl. nap. t. 180. f. 2* — L. leptocaulos, angustissimo folio. *Cup. H. Cath. p. 107*, et *panph. 2. t. 204.*
In apricis herbosis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Pantellaria.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules 3-pollicares, vel 1-½-pedales, glaberrimi aut sparse villosi: *foliola* rigidula, glabra, lineari-ensiformia, 1-2 lin. lata, ½-2 poll. longa: *stipulae* petiolis parum breviores, aut aequales: *petioli* superiores duntaxat simpliciter cirrhosi: *pedunculi* in eadem planta stipulis aequales, vel duplo fere longiores, 2-12-lineares, mutici vel aristati, sub apice articulati; *arista* 2-12-lineari: *corollae*

coccineae, parvae, calyce longiores: *legumina* vix 2 lin. lata, 1-1½ poll. longa, subtorosa, utrinque attenuata: *semina* fusca, non angulata.

Hunc pro *L. angulato Lin.* habet *Cl. Moris* in *fl. sard. 1. p. 591*; et *L. angulatum Willd.* ac *Retz.* cum *Chaub.* L. *hexaedrum* vocat.

4. *L.* SETIFOLIUS. *Lin. sp. pl. 1031 — Guss. pr. 2. p. 408.*

L. glaber, caulibus gracilibus tetragonis, foliis 1-jugis, foliolis linearibus angustissimis acuminatis, cirrhis superioribus 3-fidis, stipulis semisagittatis angustis, pedunculis 1-floris capillaribus petiolo longioribus, leguminibus lato-ellipticis obsolete reticulatis, seminibus globosis tuberculatis.

L. sylvestris, major, angustissimo folio. *Cup. H. Cath. p. 108.*

Ic. L. tenuiore folio, floribus rubris. *Bauh. hist. 2. p. 308* — L. montis Baldi. *Riv. tetr. irr. t. 47.*

In collibus sterilibus; *Palermo alle falde di Monte Peregrino, a S. Martino, Mondello, Sagana; Amorosa al S. di Busambra, Piana, Ficuzza, Giuliana, Polizzi, Cammarata, Sciacca, Sutera, Delia, Summatino, ec.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules graciles, decumbentes vel surrecti, palmares aut pedales: *foliola* vix lin. lata, 1-2½ poll. longa; superiora angustiora, longiora: *stipulae* 1-2-lineares, petiolos subaequantes: *pedunculi* omnium graciliores, 1-1½-pollicares, ultra articulationem crassiusculi, et in fructu arcuati, leguminibus tamen ascendentibus: *calycis* dentes fere lineares, *corolla* rubella paullo breviores: *legumen* compressum, vix pollicare, 4-5 lin. latum, 2-raro-3-spermum, glabrum; sutura seminifera non incrassata, nec alata, inferiore aliquando fere semicirculari: *semina* fusco-rufescentia, lineolis nigris saepe maculata, diametro fere 2-lineari, ideoque praecedentium duplo majora.

Legumina infima aliquando hypocarpogea sunt, quod jam monuerant Cl. *Dec.*, et *Bertol.*

5. *L.* CICERA. *Lin. sp. pl. 1030, b. dubius.*

L. caulibus diffusis tetragonis, foliis 1-jugis, foliolis inferioribus lanceolatis, superioribus linearibus elongatis, cirrhis 2-3-fidis, infimis obliteratis, stipulis semisagittato-lanceolatis, pedunculis 1-floris petiolo longioribus, leguminibus oblongo-lanceolatis subcompressis nervosis sutura seminifera vix marginatis, seminibus angulatis levibus.

L. purpureus. *Presl del. prag. p. 39* — L. dubius. *Ten. cat. sem. H. R. Neap. an. 1825*, sed male semina globosa dicuntur, uti ipse auctor notat in *fl. nap. 5. p. 105* — L. erythrynus. *Presl fl. sic. 1. p. XXIII*, et *Guss. pr. 2. p. 409* — L. minimus, reptilis, fusco incarnato flore. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 125. f. 2* — L. minimus, reptilis, fusco-incarnato melancholico flore. *Cup. panph. 2. t. 212* — L. minimus, reptilis, flore puniceo. *Bon. t. 123.*

In apricis herbosis collibus passim in Sicilia.

Martio, Majo. ⊙

Caules non erecti (*Presl*), palmares vel 2-pedales, glabri, aut sparse villosi, et tunc foliola subciliata: *petioli* dilatati; infimi saepe aphylli vel 1-foliati: *foliola* ascendendo longiora ac angustiora, 6-lin. ad 2½ poll. longa, 1-5 lin. lata, apice aristata: *stipulae* superiores latiores, basi aliquando unidentatae: *pedunculi* ultra medium articulati, ibique brevissime aristati, 8 lin. ad

2 poll. longi, ultra articulationem recti, tamen legumina pendula: *calycis* dentes lanceolati, acuti, nervosi, tubo duplo longiores: *flores* nutantes, rosei, vel purpurascentes, magnitudine *L. sativi*: *stylus* ad apicem undique villosus: *legumina* 3-4 lin. lata, 12-15 lin. longa, in sutura seminifera vix incrassata et canaliculata, sed minime alata: *semina* truncata, glabra, cinerea, ad hilum virescentem lineolis duabus hinc liberis, hinc ad maculam nigram circularem simul conjunctis notata, saepe quoque fusco-rufescentia, et varie maculata.

Post plurium speciminum comparationem, praeter variabilem leguminum longitudinem nullum alium characterem firmum video, cujus ope hanc plantam a *L. Cicera* distingui possit — Confer quoque Cl. *Ten. fl. nap. 5. p. 105* — Quod si species revera distincta, tunc nomen *Tenorii* quia antiquius servandum.

6. *L. Gorgoni. Parlat. plant. rar. fasc. 1. p. 15*, et *pl. nov. p. 8.*

L. caulibus diffusis alatis, foliis 1-jugis, foliolis lanceolatis, cirrhis trifidis, stipulis semisagittato-lanceolatis, pedunculis 1-floris folio brevioribus (corollis majusculis fulvis), leguminibus glabris late linearibus compressis nervoso-reticulatis, seminibus angulatis subbadiis undique nigro-maculatis.

Ic. *Parlat. l. c. t. 11. f. 1, et 2.*

In arvis, et inter segetes; *Palermo* (*Parlat.*)

Aprili, Majo. ☉

Caules 1-3-pedales, ramosi .... : *foliola* 2-6 lin. lata, 1-2-pollicaria, 3-5-nervia, mucronulata .... : *petioli* inferiores subaphylli .... : *stipulae* acuminatae, integrae .... : *pedunculi* ultra medium articulati, 1-2-pollicares .... : *calycis* laciniae lanceolatae, acutae, nervosae .... : *vexillum* venis saturatioribus pictum .... : *alae* obtusae .... *carina* luteola .... *legumen* 2-3-lin. latum 1-½-2-pollicare, in sutura seminifera subincrassatum, minime vero alatum .... : *semina* levia (*Parlat. l. c.*)

Planta glaberrima, quae praecedentem omnino refert quoad habitum, folia, ac legumina; sed flores magnitudine *L. sylvestris*.

7. *L. annuus. Lin. sp. pl. 1032 — Guss. pr. 2. p. 410.*

L. glaber, caule superne alato, cirrhis trifidis compositisque, foliis 1-jugis, foliolis lineari-lanceolatis elongatis, stipulis angustissimis semisagittatis pedunculisque 1-2-floris petiolo longioribus, leguminibus (latis) lineari-lanceolatis compressiusculis nervosis, seminibus globosis corrugato-rugosis.

Ic. L. luteus, latifolius. *Buxb. cent. 3. p. 33. t. 42. f. 1.*

Inter segetes, et in collibus apricis herbosis in Sicilia = et in *Ustica*

Aprili, Majo. ☉

Foliola nervosa, 1-4 lin. lata, 1-4 poll. longa, superiora angustiora: *petioli* superiores alati: *stipulae* vix ½ lin. latae, setaceo-attenuatae, basi subdentatae: *pedunculi* 1-3-pollicares, saepius uniflori, et tunc aristati; *arista* 2-10-lineari; vel biflori, et tunc mutici: *calycis* dentes acuminati, tubo aequales, *corolla* lutea parva duplo breviores: *legumen* 4 lin. latum, 2-pollicare, utrinque attenuatum, pendulum: *semina* atrofusca, non tuberculato-scabra, sed sub lente corrugato-rugosa, levia; hilo albo, anguste lineari.

8. *L. hirsutus. Lin. sp. pl. 1032 — Ucria H. Pan. p. 306 — Guss. pr. 2. p. 411.*

L. caulibus erectis alatis foliisque 1-jugis glabris, foliolis lineari-lanceolatis superioribus elongatis, cirrhis trifidis, stipulis lineari-sagittatis petiolo brevioribus, pedunculis 1-3-floris folio longioribus,

leguminibus lineari-oblongis compressiusculis enerviis punctato-hirsutis, seminibus globosis verruculosis.

L. medius, flore coeruleo, siliqua hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 54 ?*

Ic. *Smith engl. bot. t. 1055* — L. coeruleus, hirsuta siliqua, parvo flore. *Cup. panph. 1. t. 141* — L. siliqua hirsuta. *Bauh. hist. 2. p. 305* — *Riv. tetr. irr. f. 42.*

In pratis, et arvis humentibus depressis vel submontosis; *Misilmeri al piano della stoppa (Heldr.)*, *S. Cristina, Monregale a Renda*, *Palermo al fiume Oreto presso il Camposanto (Parlatore): Palermo a Mondello, Ogliastro, Vicari, Alia, Lercara, Ficuzza, Guddemi al S. di Busambra.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 1-2-pedales: *foliola* 1-3 lin. lata, 2-3 poll. longa, apice obtusiuscula, sed aristata; superiora angustiora, ac longiora: *stipulae* acuminatae, basi saepe dentatae, $\frac{1}{2}$ lin. latae, petiolo alato duplo breviores, non illum subaequantes (*Dec.*): *pedunculi* 2-7 pollicares, dum uniflori aristati; dum 2-3-flori mutici: *calycis* dentes lanceolati, tubo aequales, *corolla* parva pallide purpurascente duplo breviores: *legumina* pendula, pollicem longa, sutura superiore recta: *semina* nigra.

Aliquando caulis superne, et reliquae partes sparse piloso-villosae.

9. *L. odoratus, a. siculus. Lin. sp. pl. 1032* — *Ucria H. Pan. p. 306* — *Guss. pr. 2. p. 412.*

L. villosus, caule alato, foliis 1-jugis, foliolis late-ovalibus vel oblongo-ovalibus, stipulis semisagittato-lanceolatis, cirrhis compositis, pedunculis 1-3-floris folio longioribus, leguminibus oblongo-linearibus enerviis tuberculato-hirsutis, seminibus globosis.

L. odoratus, *b. purpureus. Dec. pr. 2. p. 374.*

Ic. *Sims. bot. mag. t. 60*, ex *Dec.* — L. disticho-platiphyllos, hirsutus, mollis, magno eleganti flore odoro. *Cup. H. Cath. p. 107*, et *panph. 2. t. 183* — *Cam. hort. 2. p. 219. t. 80.*

b. glaber.

L. Maccaguenii. *Todaro* ined. ex specimine.

Ad sepes, et ad dumeta in humentibus in Sicilia: var. *b. Misilmeri sul fiume*, sed rara.

Aprili, Majo. ⊙

Caules 4-pedales: *foliola* 4-10 lin. lata; 1-2 poll. longa, obtusa, sed mucronulata: *petioli* alati, stipulis acutis basi integris duplo longiores: *pedunculi* 2-6-pollicares, pubescentes, angulato-striati: *calycis* laciniae ovato-lanceolatae, mucronulatae, patentes, corolla 4-duplo breviores: *flores* odori, ut plurimum duo: *vexillum* amplum, purpureum; *alae* coerulescentes; *carina* albida, coerulescens, alis brevior, subinflata: *stylus* superne complanatus, ibique interne villosissimus ac obliquus; *stigmate* recto, obtuso: *legumen* patens, 1 $\frac{1}{2}$-2-pollicare, 4-5 lin. latum, enerve: *semina* fusca, levia, glabra; hilo albo, lineari.

Var. *b.*, uti amicus *Todaro* quoque in litt. monuit, differt ab *a.* stipulis majoribus, pedunculis brevioribus, floribus minoribus inodoris, glabritie omnium partium; sed legumina et semina ipse non vidit; proinde ulterius observanda.

b. perennes.

10. *L. grandiflorus. Smith fl. gr. pr. 2. p. 67* — *Brig. pemp. p. 27 ?* — *Spr. s. veg. 3. p. 263*; ac *Dec. pr. 2. p. 374*, excl. syn. *Rafinesquii !* — *Guss. pr. 2. p. 412.*

L. glabriusculus, caulibus angulatis, foliis 5-jugis, foliolis latis suborbiculatis ovatis ovalibusque, stipulis lanceolato-linearibus semisagittatis, cirrhis trifidis, pedunculis 1-3-floris folio longioribus, vexillo amplo transverse elliptico, leguminibus lato-linearibus glabris reticulatis, seminibus subglobosis levibus.

Pisum biflorum. *Spr. s. veg. 3. p. 258*, ex loco et descriptione, non *Rafin.* — L. brutius. *Ten. ind. sem. H. R. Neap. an. 1825* — L. major, folio oblongo, rotundo, aculeis aliquot, flore purpureo. maximo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 698*, ex icon. pictis — *Sims. bot. mag. t. 1938*, ex *Dec.*

In sylvaticis montosis, ad sepes; *Madonie all' acqua del Canale* (*Parlat.*); *Polizzi, Castellobuono, Partanna, Capizzi, Mistretta, Floresta, Francavilla; Etna al Milo, e nella valle del bove* (*Cosentini*); *Cassaro, Buccheri.*

Aprili, Junio. ♃

Planta ob flores speciosos, uti praecedens, hortos optime ornat: *caules* 1-5-pedales: *petioli* non alati, pubescentes vel glabri, supra canaliculati, subtus striis duabus notati: *cirrhi* in foliis infimis simplices, aristaeformes: *stipulae* infimae saepe lineares, non sagittatae, 1-3 lin. longae, *petiolo* quadruplo breviores: *foliola* 6-14 lin. lata, 8 lin. ad 2 poll. longa, obtusa, margine undulata, supra glaberrima, subtus puberula: *pedunculi* 1 ½-6 pollicares: *calycis* dentes valde inaequales, tubo amplo campanulato breviores; duobus superioribus angustioribus, approximatis; tribus inferioribus longioribus, invicem remotis, subulatis; duobus lateralibus incurvis: *flores* fere inodori; *vexillum* amplum, ut in *Piso* emarginatum, 1 ½ poll. latum, 1-poll. longum, carneum, venis intensioribus notatum, basi virescens, ibique venis obscurioribus magis approximatis instructum; *alae* 9-10 lin. longae, vexillo breviores, sanguineae aut violacaee apice concavae, basi albidae; *carina* pallide coerulea, oblique flexa, alis adnexa, apice intensius colorata: *legumen* rectum, 3. lin. latum, 2-2 ½ poll. longum: *semina* matura glabra, fusco-rufescentia, ac maculis exiguis atris saepe notata; hilo albido, fere totam dimidiam partem seminis occupante.

L. grandiflorus *Lang.* in *Sadl. fl. pest. 2. p. 186*, longe alia species est.

11. *L.* LATIFOLIUS. *Lin. sp. pl. 1033 — Ucria H. Pan. p. 307 — Guss. pr. 2. p. 413.*

L. glaber, caulibus alatis, cirrhis ramosis, foliis 1-jugis, foliolis late-ellipticis coriaceis nervosis, subtus glaucescentibus, stipulis semisagittatis, pedunculis 3-8-floris folio longioribus, leguminibus linearibus compressis longitudinaliter reticulatis, seminibus. . . .

L. latifolius. *Cup. H. Cath. p. 107.*

Ic. *Smith engl. bot. t. 1108*, ex *Dec.* — L. major, latifolius, flore purpureo, speciosior. *Bauh. hist. 2. p. 301* — L. sylvaticus. *Riv. terr. irr. t. 40.*

In dumetis, et ad sepes in humentibus; *siepi della Tarderia all' Etna.*

Aprili, Majo. ♃

Habitus, et florum color omnino sequentis: *foliola* ½ - 1 ½ poll. lata, 1 ½ - 2 poll. longa, obtusissima cum acumine: *petioli* alati: *flores* paullo majores: *semina* matura non vidi.

12. *L.* SYLVESTRIS. *Lin. sp. pl. 1033 — Ucria H. Pan. p. 306 — Guss. pr. 2. p. 414.*

L. glaber, caulibus alatis, foliis 1-jugis, foliolis lineari-lanceolatis coriaceis nervosis, inferioribus obtusis cum acumine, superioribus apice attenuato-acuminatis, stipulis semisagittatis, pedunculis 3-12 floris folio longioribus, leguminibus linearibus subteretibus tenue nervosis, seminibus subglobosis plicaturis tenuibus flexuosis notatis.

L. membranaceus, pedunculis multifloris folio longioribus, cirrhis diphyllis, foliolis linearibus 3-nervibus, stipulis semisagittatis, petiolis internodiisque membranaceis. *Presl del. prag. p. 40* — L. sylvestris, major. *Cup. H. Cath. p. 107.*

Ic. *Fl. dan. 325 — Garid. Aix. t. 108 — Cup. panph. 1. t. 144*, absque nomine — L. sylvestris. *Clus. hist. 2. p. 129.*

In sylvaticis, et ad sepes ubique in Sicilia.

Majo, Junio. ♃

Caules 2-8-pedales, ala tam in caule quam in petiolis minute serrulata: *stipulae* 1-2 lin. latae, acuminatae, petiolo 2-3-plo breviores: *petioli* alati (confer *Pollich.*); cirrhis ramosis: *foliola* recta, vel ensiformia, 2-4 lin. lata, 2-5 poll. longa, margine scabriuscula: *pedunculi* 3-7-pollicares, angulati: *pedicelli* 4-7-lineares, demum arcuati, bractea lineari-setacea brevissima suffulti: *calycis* dentes lati, tubo subaequales: *flores* magni, rosei; *vexillum* reniforme-emarginatum: *alae* basi albidae, apice conniventes, vexillo triplo breviores; *carina* oblique flexa, albo-coerulescens, alas subaequans: *stigma* sub apice obtuso, non inflexo, longe pubescens: *legumen* 2-3 ½ poll. longum, 3 lin. latum, rectum, non arcuatum (*Presl*), utrinque acutum, in siculis plantis 10-15 spermum: *semina* inter plicaturas albidas nigra; hilo totam dimidiam partem seminis cingente.

Species *Preslii* a *L. sylvestri* quibus characteribus differat non video; nam petioli inferiores aliquando late alati, aut vix alati, et stipulae basi integrae vel dentatae, 3-12 lin. longae in eadem planta observantur — Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 579*, ad hujus speciei varietatem *angustifoliam L. ensifolium Badar.* et *L. membranaceum Presl* refert — Interim Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 585*, et *Koch* in *syn. p. 201*, tamquam duas species diversas habent; et noster cum descriptione *L. ensifolii Reich. l. c.* quoad legumina longissima, et 10-15-sperma bene convenit. Tamen planta nimis variabilis, quod si aliquis disjungere putaverit, tunc nomen *Preslii* quia antiquius servandum erit.

3. *L. pratensis. Lin. sp. pl. 1033 — Ucria H. Pan. p. 306 — Guss. pr. 2. p. 415.*

L. glabriusculus, caule erectiusculo subangulato, cirrhis simplicibus trifidisque, foliis 1-jugis, foliolis oblongis lanceolatisque, stipulis ovato-lanceolatis sagittatis, auricula altera breviore, pedunculis 3-9-floris elongatis, calycis nervosi dentibus acuminatis, leguminibus compressis pubescentibus oblique venosis oblongo-linearibus, seminibus rufescentibus concoloribus levibus.

L. palustris, alpinus, flavus, rectus, scapo tereti nudo, L. lutei dumetorum facie. *Cup. H. Cath. p. 107?*

Ic. *Fl. dan. 527* — L. palustris, luteus, medius, caule non folioso, erectus. *Cup. panph. 2. t. 61* — L. luteus, sylvestris, dumetorum. *Bauh. hist. 2. p. 304.*

In submontosis pratis, ac in pascuis humentibus, in umbrosis herbosis, in dumetis; *Madonie ai Favari, Palermo al fiume Oreto (Parlat.), al Parco, boschi e selve di Valdemone, e di Val di Noto.*

Majo, Junio. ♃

Caules debiles, vix alati, cirrhis scandentes: *stipulae* petiolo non

alatos subaequales: *foliola* 1-4 lin. lata, 6-20 lin. longa, acuta, superne laete virentia; *pedunculi* 3-9-pollicares in fertilibus: *calyces* glaberrimi, vel pubescentes; dentibus tubo in siculis plantis glabrato aequalibus: *flores* aurei: *legumen* pollicare, 2-3 lin. latum, in plantis siculis virescens, et nonnisi jam maturum nigricans: *semina* subglobosa, glabra: *pubescentia* vel *glabrities* fere omnium partium pro locorum natura variat.

L. *Hallersteinii Baumg. fl. trans. 2. p. 333* ob legumina virentia videtur proximum, sed pedunculis elongatis non vero pollicaribus, aliisque notis diversum — L. *sepio Scop.* quoque affinis, sed nec semina marmorata, nec stipularum auriculae rectangule patentes. Confer *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 535*, et *Koch syn. p. 201.*

** *Vexillo basi interne utrinque gibba conica notato.*

14. *L. TENUIFOLIUS. Desf. atl. 2. p. 160 — Willd. sp. 3. p. 1085— Guss. pr. 2. p. 416.*

L. caule alato, petiolis infimis aphyllis foliaceis lineari-acuminatis, superioribus cirrhiferis nudis alatisque 3-6-phyllis, foliolis lineari-lanceolatis, stipulis infimis subnullis superioribus latis semisagittatis, pedunculis 1-4-floris folio longioribus, leguminibus late linearibus, seminibus ovalibus compressis truncatis.

L. Clymenum. *Ucria H. Pan. p. 306*, forsan et *Lin.*

Ic. L. vicioides, purpureus. *Cup. panph. 1. t. 38.*

Inter segetes, in sylvaticis, in dumetis, in cultis herbosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Aprili, Majo. ☉

Stirps quoad plurimos characteres polymorpha. Occurrit *caule* 1-5 pedali, simplici vel ramoso, cirrhis in foliis inferioribus simplicibus, in superioribus ramosis: *foliolis* 1-4-lin. latis, 6-20 lin. longis, obtusis cum acumine vel acuminatis; *pedunculis* folio aequalibus vel longioribus: *floribus* majoribus, vel minoribus: *vexillo* roseo, *alis* coerulescentibus: *leguminibus* plus minus compressiusculis, et saepe subnodosis — Constantes vero in specie sunt, *glabrities* omnium partium: *foliorum* color e glauco-virescens, ac consistentia herbacea tenuis: *petioli* infimi aphylli, et cirrhis stipulisque destituti: *calycis* dentes triangulares, acuti, tribus inferioribus parum longioribus, intermedio reliquis omnibus angustiore: denique *stylus* superne fere spathulatus, ad margines ibique ciliatus, in *stigmate* lineari angustissimo et incurvo abrupte attenuatus: *legumina* pendula, 1-2 lin. lata, sutura superiore sulcata: *semina* cinerea, levia, varie nigro-maculata.

Planta sicula cum speciminibus *L. tenuifolii* herb. *Desf.* adamussim convenit!; at quibus certis characteribus differant inter se *L. auriculatus Bertol.* (*L. alatus Ten.* non *Sibth.*), *L. purpureus Desf.*, et *L. Clymenum Lin.*, inspectis herbariis *Lin.* et *Dec.* ex plantis siccis affirmare non audeo, et forsan ejusdem speciei proteiformis lusus, nisi seminum characteribus differant, uti *L. articulatus* ob semina atropurpurea et velutina ab hoc nostro distinguitur — Praeterea cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 533 L. alatum Ten., L. auriculatum Bertol.*, *L. spurium Willd. en.*, et *L. tenuifolium Lois.* (quae species sub num. *46*, *48*, *49*, 52 in *Dec. pr. 2.*) uti synonyma *L. purpurei* habet, et Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 555* illos quoque conjungit — In arenosis argillosisque ad pascua annua, ac eversus, terra subacta, ad agros feraciores red-

dendos *Lathyrus* iste optissimus; at semina hominibus ac nonnullis aliis animalibus noxia, uti de illis *L. sativi* ac *L. Ciceræ* jam monuit *Targ. delle Cich. p. 58.*

14. *L. OCHRUS. Dec. fl. fr. 4. p. 578*, et *pr. 2. p. 375 — Spr. s. veg. 3. p. 262 — Guss. pr. 2. p. 417.*

L. caule alato, petiolis foliaceis latissimis, inferioribus aphyllis exstipulatis, superioribus stipulatis 2-5-phyllis, foliolis ovatis ovalibusque mucronatis, cirrhis ramosis, pedunculis 1-floris folio brevioribus, leguminibus lineari-oblongis 5-7-spermis sutura seminifera membranaceo-alata, seminibus globosis levibus.

Pisum Ochrus. *Lin. sp. pl. 1027 — Ucria H. Pan. p. 305* — Ochrus pallida. *Pers. syn. 2. p. 305* — Cicer ervinum. *Cast. H. Mess. p. 35.*

Ic. *Sabb. hort. 7. t. 19*—Pisum Ochrus. *Sibth. fl. gr. t. 688*, ex icon. pictis — Ervilia sylvestris. *Dod. pemp. 522.*

In cultis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Ustica.*

Martio, Aprili. ⊙

Planta glabra, et pallide virens: *caules* decumbentes, demum scandentes: *petioli* infimi angustiores, cirrhis destituti; inferiores apice emarginati, tricirrhosi, cirrhis brevibus simplicibus, qui in petiolis superioribus aliquando pollicem latis ramosi: *stipulæ* in parte inferiore caulis nullæ, sed ad petiolos superiores appendix stipuliformis ovata vel semiovata: *pedunculi* 1-1-½ poll. longi, in medio, vel ultra medium articulati: *calycis* dentes lati, acuminati, inæquales, tubo longiores: *flores* pallide flavi, vexillo rubrostriato: *stylus* superne dilatatus, ibique conduplicatus, ad margines ciliatus, in *stigmate* brevissimo lineari incurvo abrupte attenuatus: *legumen* glabrum, sesquipollicare, 4-5 lin. latum, reticulatum, pendulum: *semina* cinerea.

PISUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1184 — Endl. gen. n. 6579.

Cal. persistens, campanulatus, 5-partitus; laciniis latis, foliaceis, duabus superioribus brevioribus. *Vexill.* amplum, superne reflexum. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* e basi statim inflexus, superne e lateribus compressus, externe complicato-canaliculatus, interne carinatus, et sub stigmate depresso villoso-barbatus. *Leg.* lineari-oblongum, compressum, non alatum, polyspermum. (*Planta* annua, glaberrima, glaucescens: *stipulæ* foliolis fere latiores: *folia* cirrhoso-pinnata: *pedunculi* laterales, elongati, 1-2-flori.)

1. *P. ARVENSE. Lin. sp. pl. 1027*, *b. variegatum.*

P. caule subangulato erectiusculo, petiolis teretibus, stipulis semicordatis basi serrato-dentatis, foliis 1-3-jugis, foliolis ellipticis oblongisve obtusis retusisque subintegris vel serratis, pedunculis 1-2 floris folia subæquantibus.

P. biflorum. *Raf. carat. p. 71 — Guss. pr. 2. p 418* — *P. variegatum*, caule angulato erecto, petiolis teretibus 1-2-jugis, foliolis obovato-rotundatis dentatis apice retusis, stipulis semicordatis dentatis, pedunculis 1-floris folii longitudine. *Presl fl. sic. 1. p. XIII* — P. sylvestre, minus, bifolium, serratum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 71.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 687*, ex *Moris*—P. pulchra species, folio anguloso.

Bauh. hist. 2. p. 297—P. sylvestre, hexaphyllum, foliolo serrato. *Cup. panph. 2. t. 155*, et forsan — P. sylvestre, folio subrotundo serrato. *Cup. l. c.* in eadem tabula, non nisi hujus varietas.

In sylvaticis, et dumetis apricis herbosis demissis, vel montosis ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules pro locorum natura 1-4-pedales, nervis prominulis subangulati: *stipulae* apice obtusae, integrae, saepe foliolis latiores: *foliola* integra, vel basi tantum, vel undique dentata; ascendendo angustiora, et nonnihil latiora, infima saepe suborbiculata: *pedunculi* sub apice articulati, ibique breviter aristati, 1 ½ - 3-pollicares, minime brevissimi, ut in *P. arvensi* dicuntur: *calycis* dentes acuminati, tubo longiores: *corollae* magnitudine *P. sativi*; *vexillo* lato, emarginato, coerulescente; *alis* semiorbiculatis, latis, atrocoeruleis, vexillo brevioribus, sed *carina* albida vel pallide coerulescente duplo longioribus: *legumen* glaberrimum, reticulato-nervosum, 4 lin. latum, 2-3-pollicare: *semina* fere globosa, ex fusco-rufescentia, lineolis nigris notata, glabra, sub lente tenuissime punctata; in plantis vero Nebrodibus collecta omnino atra, et villis candidis nonnullis ad hilum instructa. — Floribus omnino albis variat.

Specimina *P. arvensi*, quae ex Buxvorillac misit Cl. *Martens* a plantis siculis nonnisi laciniis calycinis angustioribus differre video; ideoque *P. biflorum* ad hanc speciem revocandum esse censui, uti jam fecit Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 576*; tamen aliter sentit *Cl. Ten.* in *fl. nap. 5. p. 108.*

VICIA

Cal. persistens, tubulosus, aequaliter semi-5-fidus, vel laciniis 2 superioribus brevioribus. *Vexill.* explanatum, ascendens. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* filiformis, inflexus, apicem versus nunc undique, nunc nonnisi externe piloso-barbatus, rarissime imberbis. *Leg.* compressum, aut turgidum, elliptico-oblongum, vel lineare, oligo-vel polyspermum (*Plantae* annuae, perennesve: *stipulae* liberae, saepius maculatae: *folia* cirrhoso-pinnata; cirrho raro mucroniformi: *flores* axillares subsessiles, vel in racemo elongato, coerulei lutei, albive: *legumen* in sola *V. Cassubica* rhombeum.)

* *Floribus axillaribus subsessilibus: stylus ad apicem interne fasciculo pilorum barbatus, superne una stigmate glaber, aut pilosus.*

1. *V.* SERRATIFOLIA. *Jacq. austr. app.* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1111* — *Guss. pr. 2. p. 419.*

V. superne glabra, foliis inferioribus 1-jugis, reliquis 2-3-jugis cirrhiferis, foliolis (latis) serratis basi integris obovatis ellipticisque, stipulis maculatis semiovatis inciso-serratis, racemis 3-6-floris subsessilibus, leguminibus subcompressis (latis) patentibus ad suturas setoso-denticulatis, seminibus globosis nigris.

V. narbonensis, maxima, fructu rotundo atro, foliis serratis. *Cup. H. Cath. p. 229.*

Ic. *Jacq. l. c. t. 8* — *Sturm fl. germ. p. 1. f. 32*, optima — V. maxima, romana, folio serrato et integro. *Moris. s. 2. t. 4. f. 5*, mediocris, quae a *Reich.* ad V. *heterophyllam* suam refertur.

In glareosis apricis maritimis, vel submontosis; *Palermo a Mondello*, *Pizzuta*, *Amorosa al S. di Busambra*, *Alcamo*, *Polizzi*, *Messina*, *Catania*, *Spaccaforno*, *Cassaro*, *Buccheri*, *S. Michele*, *Piazza*, *Mistretta*: *Tordiemi*, e *Moarta* (*Parlat.*)
Aprili, Majo. ⊙
Caules firmi, angulati, erecti, saepius simplices, $^3/_4$-$1^1/_2$-pedales, fistulosi, tetragoni, angulis subalatis inferne ad angulos uti petioli villosi: *petioli* supra canaliculati, subtus carinati: *foliola* $^1/_2$-1 poll. lata, 1-$1^1/_2$ poll. longa, apice saepe retusa, basi integra, et obliqua, in foliis inferioribus villosiuscula saepius integra et fere orbiculata ac emarginata: *stipulae* sat raro immaculatae: *cirrhi* superiores ramosi: *racemi* pedunculo 2-6 lin. instructi; *pedicellis* lin. longis: *corollae* calyce duplo longiores, atropurpureae: *legumina* 2-pollicaria, 6 lin. lata, reticulato-nervosa, solitaria vel bina, non erecta (*Spr.*), sed horizontalia vel pendula, 6-10-sperma: *semina* levia.
Foliola etiam superiora in aridis ciliata, et molle pilosiuscula: *legumina* basi vix arcuata — *V. heteropylla Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 531*, non *Presl*, quoad foliorum descriptionem huic proxima videtur, nisi varietas.

2. *V. narbonensis. Lin. sp. pl. 1038* — *Ucria H. Pan. p. 307*—*Biv. cent. 2. p. 72*, exclus. syn. praeter *Dodon.* — *Guss. pr. 2. p. 420.*
V. caule ad angulos petiolisque villosis, foliis inferioribus 1-jugis, reliquis 2-3-jugis cirrhiferis, foliolis (latis) obovatis ellipticisque integerrimis vel supremis apice subdentatis, stipulis concoloribus semisagittato-ovatis basi subintegris, floribus 3-4 subsessilibus, leguminibus compressis (latis) pendulis ad suturas villosis denticulatis, seminibus globosis nigro-velutinis.
V. maxima, purpurea, annua. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 93.*
Ic. *Roth. Abh. 10. t. 2*, ex *Willd.* — V. purpurea, maxima, annualis, foliis et siliquis margine pilosis. *Cup. panph. 2. t. 95* — Faba sylvestris. *Dod. pempt. 516* — *Riv. tetr. irr. t. 58*, optima.
Cum praecedente eodemque tempore floret. ⊙
Villositate caulis et petiolorum; *stipulis* parce dentatis; *foliolis* integris; *leguminibus* ad suturas villis longis numerosis tectis, ideoque a Cl. *Koch* recte muricato-ciliatis dictis, a *V. serratifolia* cum qua a plorisque associatur, certe distinguitur, at in reliquis conveniunt: utraeque vero ob foliola lata, flores magnos, odorem totius plantae, et habitum ad *V. Fabam*, magis quam reliquae, proximae sunt.

3. *V. striata. Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 162* — *Guss. pr. 2. p. 421.*
V. annua pilosa, foliis 5-9-jugis, foliolis obovato-oblongis retusis, superiorum mucronatis oblongis acutis, stipulis ovato-lanceolatis maculatis, floribus 2-4 pendulis, calycinis dentibus aristatis tubo longioribus, leguminibus reflexis vexilloque subsericeis.
V. pannonica. *Biv. cent. 2. p. 73*, exclusis synonymis praeter *Cupani* — V. sylvestris, hirsuta, incana. *Cup. H. Cath. p. 229*; et V. sylvestris, hirsuta, incana, flore purpureo; *supp. alt. p. 93.*
Ic. *nulla.*
In collibus herbosis Siciliae (*Jan*); in Aetnae pascuis (*Biv.*)
Aprili, Majo. ⊙
Foliola lin. lata, 3-6 lin. longa: *calycis* villosi dentes subaequales, corolla duplo breviores: *flores* purpurascentes: *legumina*, ac *semina* matura non vidi.

4. *V. tricolor. Sebast.*, et *Maur. fl. rom. prodr. p. 245* — *Spr. s. veg. 3. p. 266* — *Guss. pr. 2. p. 421.*
V. foliis supra glabriusculis subtus pilosis 5-9-jugis, inferiorum fo-

liolis obovato-cuneatis emarginatis, reliquis oblongo-ellipticis emarginatis retusisve mucronatis, stipulis notatis semisagittatis, supremis ovato-lanceolatis, floribus 1-3 pendulis breviter pedicellatis, leguminibus late-lanceolatis glabris ad suturas ciliatis.

Ic. *Sebast.*, et *Maur. l. c. t. 4.*

In herbosis maritimis; *Catania* (*Cosentini*, et *Heldreich*); *Licodia*, *Misterbianco*, *Belpasso* (*Gasparrini*), *Busambra* (*Parlatore*): *Messina.*

Martio, Aprili. ⊙

Habitus sequentis: *caules* ramosi, non simplices (*Dec.*); nec *foliola* sericeo-villosa (*Sebast.*), nisi non adhuc explicata: *stipulae* minutae, vix lin. longae: *pedunculi* 2-3-lineares, saepe apice breviter aristati, 1-saepius 2-3-flori: *calycis* villosi et nervosi dentes setacei, inferiores parum longiores, corollae glabrae 2-3-ploque breviores: *vexillum* erectum, obtusum, subbilobum, luteo-virens, venulis fuscis notatum; *alae* ad apicem fusco-velutinae, qua nota ab affinibus facile dignoscitur; *carina* fusca, brevis: *legumina* pollicaria, 4 lin. lata, pendula, ad suturas non denticulata, 6-10-sperma: *semina* globosa, atra, levia, sub lente tenue velutina: *habitus* sequentium.

Nonnisi commutatione speciminis hanc cum *V. triflora Ten.* (quam confer infra) associavit Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. p. 531*, sunt equidem toto coelo diversae! — V. *melanops Sibth. fl. gr. t. 701*, et *Smith pr. fl. graec. 2. p. 72* ab hac vix differt, et quoad iconem ineditam mihi visa est eadem planta; sed Cl. *Ten.* in *Rend. della Real. Acc. di Nap. v. 1. pag. 95* ob hujus radicem perennem diversas putat.

5, *V.* GRANDIFLORA. *Scop. fl. carn. 2. p. 65 — Dec. pr. 2. p. 363 — Guss. pr. 2. p. 422.*

V. glabra, foliis inferioribus 2-4-jugis, foliolis orbiculato-ovatis obcordatisque, reliquis 3-6-jugis, foliolis oblongo-ellipticis obtusis retusisque mucronatis, stipulis inferioribus semicordatis dentatis, superioribus notatis ovato-lanceolatis subintegerrimis, leguminibus 1-2 subsessilibus oblongo-linearibus (demum fuscis) glabris.

V. sylvestris, flore luteo. *Cup. H. Cath. p. 228.*

Ic. *Sturm fl. germ. l. f. 32 — Scop. l. c. t. 42.*

Ad sylvarum margines, et in nemoribus Siciliae septentrionalis, ac orientalis.

Aprili, Majo. ⊙ et ♂

Caules debiles, angulati, ½-3-pedales: *stipulae* superiores acuminatae, pellucido-punctatae, saepe inaequales: *foliola* inferiora latiora, breviora, 3-5 lin. lata, 3-6 lin. longa, raro obcordata, ascendendo angustiora sed longiora; suprema angusta, lanceolato-linearia: *flores* ut plurimum bini, altero pedunculato (ped. 1-1 ½ lin.): *calycis* villosi dentes corolla 3-4-plo breviores, lanceolato-aristati, inter se fere aequales, tubo breviores: *vexillum* pallide lutescens, emarginatum, prope basim lineis fuscis inscriptum; *carina* albida, lineis coerulescentibus notata, *alis* luteis concoloribus conniventibus valde brevior, ad apicem utrinque macula coerulescente instructa: *legumen* compresso-teres, obsolete reticulatum, 2 lin. latum, 10-15 lin. longum, 2-10-spermum, erecto-patens, raro puberulum, altera sutura recta, altera falcata: *semina* globosa, helvola et maculis sparsis notata; hilo duas tertias partes totius seminis occupante, uti optime notat *Koch syn. p. 197*, dum in *V. lutea* sexstam tantum partem ambitus cingit.

Icon *Sturmii* seminum colore, et illa *Scop.*, nec non specimina

prope Tergestum lecta a nostra foliolis fere omnibus obcordatis recedunt. — Icon *V. sordidae Sturm l. c. f. 31* hanc nostram non male refert — An ad *V. Bieberstenii Bess.* et *Marsch. fl. taur. cauc. 3. 472* haec magis proxima?, quae erit var. y. V. *grandiflorae* apud *Koch syn. l. c.* — Semina male in *pr.* oblonga dixi, nam perfecta sunt certe globosa.

6. *V.* SPURIA. *Raf. carat. p. 72 — Dec. pr. 2. p. 363 — Guss. pr. 2. p. 423.*

V. foliis villosis, inferioribus 2-3-jugis, foliolis obcordatis, reliquis 4-6-jugis, foliolis oblongis obtusis retusisque, stipulis semisagittatis integris, supremis ovatis, vexillo erecto replicato alas apice dilatatas superante, leguminibus solitariis breviter pedunculatis pilosis elliptico-oblongis 2-5-spermis.

V. insigniter cordato-folio, siliquis Pisi, rotundo semine atro. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 93.*

Ic. V. insigniter cordata, siliquis Pisi. *Cup. panph. 1. t. 170 — Raf. t. 70. f. 2.*

b. floribus geminis.

In apricis herbosis demissis vel submontosis; *Palermo al Caputo, alla Bagheria, a Sagana, Cefalù, Caronia, Riesi, Chiaromonte: Aci* (*Heldr.*) ec.; var. *b. fra S. Agata e Milazzo.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules debiles, glabri, 1-2½-pedales: *foliola* inferiora 3-5 lin. lata, lin. longa; superiora elliptica, non aut vix emarginata: *stipulae* acuminatae, integrae, macula albo-villosa saepe notatae: *pedunculi* 1-2 lin. longi: *calyces* villosi, corolla 3-4-plo breviores, basi subsaccati; dentibus lineari-setaceis, tubo subbrevioribus: *flores* sulphurei, 9-12 lin. longi, vexillo 5 6 lin. lato, semper erecto ac marginibus replicatis: *legumen* pollicare, 3-4-lin. latum, pendulum, subcompressum.

Vexillum minime rubens, nec legumina 2-sperma (*Ref.*), nisi abortu, cum jam matura sunt.

7. *V.* HYBRIDA. *Lin. sp. pl. 1037 — Guss. pr. 2. p. 424.*

V. foliis 3-6-jugis truncato-emarginatis, foliolis villosis, inferiorum obovatis, superiorum oblongis, stipulis semisagittatis integris, supremis ovatis, vexillo villoso (saepius) alas lineares (vix dilatatas) aequante, leguminibus solitariis breviter pedunculatis pilosis elliptico-oblongis 2-5-spermis.

Ic. *Jacq. H. Vind. 2. p. 68 — Sturm fl. germ. 1. f. 32?*, ob stipulas dentatas.

In apricis herbosis, ad dumeta, et inter segetes; *Palermo* (*Parlat.*) *Catania*, (*Cosentini*) *Terranova*, *Siracusa*; = et in *Ustica*; *Saline*.

Martio, Aprili. ⊙

Habitus et characteres praecedentis, a qua tamen satis superque distincta; *foliolis* ut plurimum omnibus truncato-emarginatis; *caulibus* gracilioribus; *floribus* pallide ex viridi-lutescentibus, 7-8 lin. longis; calycinis dentibus tubo aequalibus; *vexillo* saepius recto, conduplicato, alis incumbente, nec apice dilatato; *alis* 1-½-2 lin. latis, sed linearibus, vix apice latioribus: *semina* in hac globosa, levia, sub lente fere velutina, omnino atra, vel fusca maculis nebulosis intensioribus notata; duplo majora quam in *V. grandiflora*; hilo brevissimo, cinereo.

8. *V.* HIRTA. *Balb. miscell. alt.*, ex *Pers. syn. 2. p. 308* = *Guss. pr. 2. p. 425.*

V. hirsuta, foliis 3-7-jugis, foliolis inferiorum oblongis obovatisve obtu-

sis, superiorum lineari-lanceolatis acutis mucronatisve, stipulis infimis bipartitis non maculatis, supremis ovatis maculatis, floribus solitariis glabris (luteis), leguminibus sessilibus-elliptico-oblongis compressis tuberculato-hirsutissimis.

Ic. V. multifolia, cum siliquis latis. *Bauh. hist. 2. p. 314 ?*

b. floribus coerulescentibus, foliis saepius 9-10-jugis.

In collibus apricis, in submontosis, in cultis, et inter segetes in Sicilia = et in *Felicuri alla fontana*, *Saline*, *Lipari a piana greca*. Martio, Majo. ⊙

Caules 1-3-pedales: *foliola* inferiorum 2-3 lin. longa, $\frac{1}{2}$-1 lin. lata, et cirrhi nulli vel simplices; superiorum lin. lata, 8-12 lin. longa, cirrhis ramosis: *stipulae* vix lin. longae; inferiores (non vero infimae) bipartitae ac dentatae; laciniis acuminatis; superiores non raro semisagittatae, acutae: *calycis* glabri dentes ciliati, acuminato-setacei, corolla 2-3-plo breviores, tres inferiores longiores, tubo ac inter se aequales: *flores* sessiles, nunquam albidos in Sicilia vidi: praeterea solitarii non gemini sunt (*Spr.*): *legumen* omnino ut in *V. hybrida*, sed paullo longius, 3-5-spermum, patens aut pendulum: *semina* atrorufescentia, globosa; hilo brevi, albo, qui in var. *b.* longior.

Nonnulli hanc cum *V. lutea* associant, tamen apud nos characteres constantes longe lateque servat, nec in illam unquam transire vidi. — Var. 6. ulterius observanda, nam habitus sui proprius, et characteres stabiles.

9. *V. sativa. Lin. sp. pl. 1037 ? — Ucria H. Pan. p. 307 ? — Guss. pr. 2. p. 425.*

V. foliis 4-7-jugis, foliolis pubescentibus mucronatis, inferiorum obcordatis, superiorum obovato-oblongis cuneatis, apice emarginato-truncatis, stipulis profunde dentatis, supremis semisagittatis notatis, leguminibus glabratis linearibus teretibus patulis subsessilibus 1-2, seminibus (majusculis) globosis.

V. sativa, *macrocarpa. Moris el. 1. p. 17 !* — V. major, vulgaris, sativa. *Cup. H. Cat. p. 228* = Vicia. *Cast. H. Mess. p. 47.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. f. 31 ?*, nam legumina non reticulata — *Fl. dan. 522 ?* ob legumina breviora ac angustiora — V. nodosa. *Gaert. de fruct. 2. t. 151 ?* absque descriptione — Vicia. *Riv. tetr. irr. t. 55*, optima — Vicia. *Clus. hist. 1. p. 235 ?*, quae eadem ac illa *Dod.* et *Lob.* ob habitum — *Fuchs. hist. 172 ?*, nam foliola ac legumina omnino aliena — V. vulgaris, sativa. *Bauh. hist. 2. p. 310 !* ex descriptione, si semina excipias, quae apud nos globosa, non vero compressa.

Inter segetes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Maretimo*, *Pantellaria* minus obvia.

Martio, Aprili. ⊙

Caules robusti, glabriusculi: *foliola* 2-5-lin. lata, 5-10 lin. longa: *calycis* pilosi dentes aequales, paralleli, tubo aequilongi, recti, attenuato-acuminati: *flores* 9-10 lin. longi; *vexillo* violaceo; *alis* purpurascentibus: *legumen* subsessile, crassum, bipollicare, 4-5 lin. latum, glabrum, nervoso-reticulatum, saepe pendulum: *semina* rufescentia, levia, *Pisi* fere magnitudine.

10. *V. cordata. Wulfen* in *Sturm*, et in *Spr. s. veg. 3. p. 264*, (sub nomine *V. cordifoliae*) — *Dec. pr. 2. p. 362.*

V. foliis 5-6-jugis, foliolis villosiusculis ciliatisque mucronulatis, inferiorum obcordatis, superiorum lineari-cuneatis bilobo-emarginatis, stipulis maculatis semisagittato-dentatis, leguminibus 1-2 glabratis linearibus rectis subsessilibus, seminibus globosis variegatis.

Ic. *nulla.*
Inter segetes passim ac magis quam praecedens obvia in Sicilia = et in Insulis adjacentibus.
Aprili, Majo. ☉
Habitus praecedentis: *foliola* in foliis inferioribus glabriora, breviora, latiora; *mucronulo* in omnibus sed praesertim in superioribus emarginaturae lobos excedente: *flores* magnitudine *V. sativae*, et *calycis* dentes paralleli ut in sequentibus: *legumina* ad summum 2 lin. lata, 1 $\frac{1}{2}$ 2-pollicaria, patula, nec demum nigra.
Specimen hungaricum missum a *Zeyero* cum hac nostra ex esse quadrat — *V. intermedia* (quam confer sub sequente) ab hac non differre putat Cl. *Fischer* et *Meyer* in *En. sem. H. Petrop. an. 1841. p. 58*; tamen foliola in nostra nunquam ita angusta ut in illa; stipulae notatae, est legumina glabrata.

11. *V. Cosentini. Guss. pr. 2. p. 426.*
V. foliis 4-7-jugis, foliolis pubescentibus oblongo-vel lineari-cuneatis mucronatis obtusis truncatis emarginatisve, stipulis infimis latioribus laciniatis immaculatis, superioribus notatis semisagittatis integris dentatisque, leguminibus anguste linearibus 1-2 subsessilibus erectis glabris, seminibus compresso-ellipticis.
Ic. *nulla.*
Inter segetes, et in herbosis; *Catania* (*Cosentini*) *Mazzara* (*Splitgerber*, *Tineo*).
Aprili, Majo. ☉
Caules glabri, breviores, et foliola praecedentis angustiora; praeterea *legumina* minora, magis compressa, et torulosa, vix 2. lin. lata, 1 $\frac{1}{2}$ pollicaria, sed subsessilia: *calyces* ut in illa: *flores* duplo minores, fere concolores: *semina* rufescentia, levia, nigro-maculata, diametro majori vix lineari; hilo albo.
Icon *V. intermediae*, *Viv. fl. lyb. sp. t. XIX* istam exacte refert, si excipias stipulas, cirrhos simplices, foliola magis emarginata, et legumina hirsuta — Hanc improprie cum *V. peregrina* conjungit *Cl. Bartl.* in *Flora vol. 35 p. 15*, a qua toto coelo diversa. An commutatione speciminis? — Denique descriptio *V. segetalis* apud *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 530*, nec non ejusdem specimen cum hac fere in omnibus convenit, sed quoad iconem *Sturm* et semina exacte globosa videtur aliena.

12. *V. maculata. Presl fl. sic. 1. p. XXIII* — *Guss. pr. 2. p. 427.*
V. caule glabriusculo, foliis pubescentibus, inferioribus 1-2-jugis, foliolis orbiculatis, superioribus 4-6-jugis foliolis obcordatis obtusis emarginatisque mucronatis, stipulis semisagittatis dentatis nigro-maculatis, inferioribus angustioribus integris, leguminibus 1-2 subsessilibus anguste linearibus erectis glabris, seminibus. . . .
Ic. *nulla.*
Ad sepes, in herbosis submontosis, et in dumetis, in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Saline*, *Felicuri all' Ilice*, *Maretimo.*
Martio, Majo. ☉
Praecedenti simillima quoad *legumina* et *flores*; sed *stipulis* diversa: praeterea *foliola* inferiora latiora, breviora; *caules* vix pedales, et *calycini* dentes tubo aequales, sinu maculato, qui in illa longiores: *semina* matura non vidi, sed immatura videntur globosa, levia, nebuloso-atra, fere velutina; hilo brevi albido — *Cirrhi* in foliis inferioribus aristaeformes, in aliis simplices aut ramosi.
An a V. *sativa nemorali Pers.* satis distincta, sed certe est *V. nemoralis Ten. fl. neap. 5. p. 118.*

13. *V. heterophylla. Presl del.prag.p. 57 — Guss. pr. 2. p. 427.*
V. caule glabriusculo, foliis pubescentibus, inferioribus 2-3-jugis, foliolis obovatis, superioribus 4-6-jugis, foliolis oblongis obtusis retusisque, stipulis semisagittatis dentatis, supremis notatis, leguminibus anguste-linearibus solitariis subsessilibus erectis glabris, seminibus (parvis) globosis.
Ic. V. minima. *Riv. tetr. irr. t. 56.*
In arenosis alveis torrentium; *Catania, Caltanissetta nel vallone della Palombara, Termini a fiume grande: nel fiume sotto la Cometa (Gasparrini)* = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Panaria, Basiluzzo, Maretimo, Favignana.*
Aprili, Majo. ☉
Caules vix pedales: *cirrhi* superiores etiam ramosi, non omnes simplices (*Presl*): *stipulae* breviter dentatae, et *flores* parvi ut in praecedente, cujus forsan varietas: *legumina* demum nigra, enervia, pollicaria, vix 1 ½ lin. lata: *semina* cinerea vel badia, levia, diametro vix ½ lineari; hilo concolore.

14. *V. cuneata. Guss. pr. 2. p. 428.*
V. humilis pubescens, foliis inferioribus 2-3-jugis, superioribus 4-5 jugis, foliolis omnibus obcordato-vel lineari-cuneatis emarginato-bilobis mucronatis, stipulis semisagittatis dentatis, leguminibus lineari-lanceolatis compressis subsessilibus solitariis patulis glabris virentibus, seminibus globosis subcompressis nigro-velutinis.
Ic. *nulla.*
Inter segetes Siciliae meridionalis; *Girgenti, Siculiana, Montallegro, Palmi* = et in *Ustica (Calcara).*
Martio, Aprili. ☉
Caules debiles, vix semipedales; *folia* inferiora ecirrhosa: *foliola* apice late emarginato-biloba, mucrone emarginaturae lobos obtusos non excedente, 2-3-lin. longa, ½-2 lin. lata, ascendendo angustiora et longiora: *stipulae* parvae, auricula latiore: *calycis* laciniae lanceolato-acuminatae, tubo aequales: *flores* violacei, parvi: *legumina* pollicaria, 2-lin. lata: *semina* levia, praecedentis paullo majora, concoloria; hilo albo: *facies V. lathyroidis.*

15. *V. angustifolia. Roth. germ. 1. p. 310 — Willd. sp. pl. 3. p. 1103 — Guss. pr. 2. p. 428.*
V. caule gracili, foliis glabriusculis, inferioribus 1-2-jugis, foliolis obovatis retusis, vel oblongo-ovalibus, superioribus 3-5-jugis, foliolis anguste linearibus elongatis apice integerrimis mucronatis, stipulis semisagittatis dentatis, leguminibus subsessilibus solitariis erectiusculis glabris, seminibus subglobosis (parvis) atris levibus.
V. sylvestris, semine nigro et variegato, folio acutiore. *Cup. H. Cath. p. 228 ?*
Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 31 — Fl. dan. 522* (quae ad *V. sativam* ex *Marsch.*) — *All. ped. t. 59. f. 2,* mala quoad habitum, sed quoad legumina bona — *Riv. tetr. irr. t. 56*, in omnibus major, praeter legumina.
Inter segetes, et in herbosis apricis: *Delia, Caltanissetta, Catania* = et in *Ustica.*
Aprili, Majo. ☉
Caules praecedentis longiores, sed graciliores et erectiores: *foliola* in foliis inferioribus obtusa vel acutiuscula; in mediis saepe emarginata, in superioribus 10-11 acuta vel obtusa: *stipulae* superiores latiores, dentatae, intactae, vel notatae: *flores* parvi, sed coerulei, non vero rosei, ut in icone citata: *legumina* parum praecedentis angustiora.

Icon, V. vulgaris sylvestris, semine parvo et nigro frugum. *Bauh. hist. 2. p. 312*, sub hac specie a Cl. *Marsch.* adducta ad aliam forsan spectat ob pedunculos multifloros. — In icone *Fl. dan.* stipulae non dentatae.

16. *V.* LATHYROIDES. *Lin. sp. pl. 1037—Ucria H. Pan. p. 307—Guss. pr. 2. p. 429.*

V. humilis pubescens, foliis subcirrhosis 2-3-jugis, foliolis inferiorum obovatis, superiorum oblongo-linearibus mucronatis, stipulis semisagittatis integris, leguminibus solitariis sessilibus anguste linearibus patentibus glabris, seminibus cubicis tuberculato-scabris.

V. minima, angusto folio albicante, mono-flore, (sic) pallescens. *Cup. H. Cath. p. 229.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 31*, optima; sed semina apud nos cinerea, et cubica. — *Fl. dan. 58*, bona — *Jacq. miscell. austr. 2. p. 299. t. 18*, icon et descriptio optimae = V. minima. *Riv. tetr. irr. t. 56.*

In collibus aridis, et submontosis; *Palermo*, *Messina*, *Milazzo*, *Bronte*, *Caltanissetta*, *Chiaramonte*, *Summatino*, *Cammarata*, *Catania* (*Heldr.*); *Monte delle rose* (*Gasparrini*), ec.

Martio, Aprili. ⊙

Caules graciles, subflexuosi, vix semipedales, ramosi, diffusi, vel erectiusculi: *cirrhi* in foliis mediis et inferioribus aristaeformes, in supremis simplices: *foliola* ½ - 1 ½ lin. lata; inferiorum emarginata: *calycis* dentes omnes recti, subaequales, lanceolati, acuti, corolla dimidio fere breviores: *flores* laete coerulei, parvi, vix lin. longi; *stylo* subtus ad apicem tantum barbato: *legumen* obsolete nervosum, vix 1 ½ lin. latum, 6-8 lin. longum, saepe perfectum nigricans: *semina* parva, cinerea, glabra.

Cl. *Jacq. l. c.* dubitat an *V. lathyroides Herm. par. p. 242. t. 242* ad hanc spectet.

17. *V.* PEREGRINA. *Lin. sp. pl. 1038 — Guss. pr. 2. p. 430.*

V. foliis 3-6-jugis, foliolis glabris anguste lineari-cuneatis truncatis emarginato-bilobis mucronatis, stipulis lineari-semisagittatis, calycinis dentibus duobus superioribus brevioribus surrecto-conniventibus, leguminibus oblongo-ellipticis compressis solitariis pendulis puberulis breviter pedunculatis, seminibus subglobosis.

V. monanthos; foliolis linearibus subsenis, cirrhis diphyllis, pedunculis 1-floris. *Ucria pl. ad Lin. op. add. n. 20* — *V. leptophylla*, caule erecto ramoso anguloso, foliis 6-10-jugis, foliolis lineari-cuneatis emarginatis mucronatis, stipulis semisagittatis coloratis, floribus axillaribus solitariis pedunculatis cernuis, leguminibus compressissimis villosulis. *Raf. carat. p. 71 — Dec. pr. 2. p. 365.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 32* — V. peregrina, angustissimis foliis, siliqua lata glabra. *Plukn. Alm. p. 386. t. 233. f. 6*, optima.

In collibus aridis calcareis, et inter segetes in argillosis: *Palermo alla portella di S. Anna*, *a S. Martino* ec.; *Catalfano alla Bagheria* (*Heldr.*), *Catania*, *Caltanisetta*, in Sicilia meridionali = et in *Saline.*

Aprili, Majo ⊙

Caules glabri, graciles, 1-3-pedales, ramosi, recti aut decumbentes: *cirrhi* in foliis inferioribus aristaeformes, in reliquis simplices aut ramosi: *foliola* vix lin. lata, 4-12 lin. longa, apice parum latiora, acute emarginata, ita ut aliquando inferiora ob mucronem interjectum fere apice tridentata videntur: *pedunculi* 1-2 lin. longi: *calycis* puberuli dentes inferiores longiores, tubo aequales: *flores* purpurei, magnitudine fere *V. sativae*: *legumen* 4 lin. latum, 10-

14 lin. longum, 2-5-spermum: *semina* rufescentia, nigro-maculata, levia.

** *Floribus longe pedunculatis: stylo et stigmate ut in sectione praecedente, vel isto ad apicem aequaliter villoso.*

a. *Corollis elongatis, calycem 3-plo et ultra excedentibus.*

18. *V. bythynica. Lin. sp. pl. 1038 — Guss. pr. 2. p. 431.*

V. foliis cauleque glabriusculis, inferioribus 1-2-jugis, foliolis ellipticis ovatisque, superioribus 2-3-jugis, foliolis oblongo-ellipticis vel lineari-lanceolatis mucronatis, stipulis latis semisagittato-lunatis irregulariter dentatis, pedunculis brevibus elongatisve 1-2-floris, leguminibus oblongis compressis pubescentibus glabrisve ad suturas villosissimis, seminibus globosis.

Lathyrus bythynicus. *Lam. Dict. enc. 2. p. 706 — Dec. pr. 2. p. 307* — V. maxima. Galegae foliis majoribus, tetraphylla, vel pentaphylla, binatim floribus et viridi purpurantibus. *Cup. H. Cath. p. 229*, et — Cracca purpurea, Galegae foliis, *supp. alt. p. 23.*

Ic. *Jac. H. Vind. 2. p. 69. t. 147 — Sturm fl. germ. 1. fasc. 32*, sed in utrisque flores breviter pedunculati — *All. pedem. t. 26. f. 2* — Lathyrus Galegae foliis, tetraphyllus, vel pentapyllus, binatim floribus e viridi purpurascentibus. *Cup. panph. 1. t. 4 — Raf. t. 4. f. 2*, optimae.

In pratis apricis humentibus, in sylvaticis, et inter segetes in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri sul monte*, *Saline*, *Lipari.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 1-4 pedales, ramosi, diffusi, acute angulati: *foliolorum* latitudo, et *pedunculorum* longitudo mire variant; siquidem *foliola* inferiorum ovalia, suborbiculata, et obovata, 3-4 lin. lata, 3-7 lin. longa: superiorum emarginata vel acuta, 1-10 lin. lata, 8 lin. 2-poll. longa; *pedunculi* 3-lineares, vel 2 $^1/_2$ pollicares: *stipulae* apice ciliatae; dentibus subulatis: *calycis* dentes ciliati, subaequales, corolla 3-4-plo breviores: *vexillum* violaceum, *alis* et *carina* albo-coerulescentibus: *stylus* sub stigmate inferne penicillatus, superne villosus: *legumen* 4-5 lin. latum, 1-1 $^1/_2$ poll. longum, 5 6-spermum, faciebus glabris: *semina* rufescentia, nigro-maculata, levia.

Uti recte notat Cl. *Willd.* est certe *Viciae* non *Lahtyri* species.

19. *V. cassubica. Dec. pr. 2. p. 356*, ex ejus herbario!, an et *Lin. sp. pl. 1035? — Guss. pr. 2. p. 441.*

V. caule petiolisque villosis, foliolis glabriusculis 12-26 ovato-vel ovali-oblongis obtusis mucronatis a rachide ad margines nervosis, stipulis inferioribus semisagittatis, superioribus anguste linearibus, pedunculis 3-8-floris folio aequalibus brevioribusque, dentibus calycinis tubo brevioribus, leguminibus rhombeo-ellipticis 1-2-spermis.

Ic. *Fl. dan. 1395! — Sturm fl. germ. 1. fasc. 31*, tamen folia glabra, et flores coerulei — V. Gerardi. *Jacq. austr. t. 229!* ex icone, et ex ipsius specimine in herb. *Banks.* — V. militans. *Crantz stirp. austr. fasc. 5. t. 2. f. 2* — V. multiflora, cassubica, frutescens, siliquis Lentis. *Plukn. alm. p. 387. t. 72. f. 2.*

In nemoribus montosis; *Boschi di Valdemone, e dell' Etna*, ubi varietatem petiolis cauleque canescenti-villosis invenit et ad me misit *Cosentini.*

Junio, Julio. ♃

Caules 2-4- pedales, flexuosi : *cirrhi* saepius simplices, in foliis infimis mucroniformes : *foliola* exquisite nervosa, subtus magis villosa, infima latiora et exacte ovato-oblonga : *stipulae* raro dentatae : *pedunculi* 1 $^1/_2$-2$^1/_2$ pollicares, patenter villosi, aequaliter floriferi : *pedicelli* graciles, saepe 1 $^1/_2$ lineares, ideoque praecedentium longiores : *calycis* villosi striati dentes superiores breviores, acuti; inferiores lineari-setacei, intermedio longiore : *flores* secundi, laxi, magnitudine *V. Candollianae*, sed rubicundo-violacei, uti recte describuntur a Cl. *Jacq.* (sed male in ejus icone pinguntur), vel coerulescentes; *alis* et *carina* albidis : *stylus* non glaber, (*Vahlb.*), sed superne pubescens : *stigma* undique pubescens : *legumen Lentis*, uti recte notat Cl. *Dec.*, 5-7 lin. longum, 3 lin. latum, obsolete reticulato-nervosum ac punctatum, compressum, glaberrimum : *semina* immatura videntur globosa, levia, et atra; *hilo* tertiam partem seminis cingente, uti notat *Koch syn. p. 195.*

Icon *Plukn.* habitu convenit, sed floribus distichis, et foliolis latioribus, apice obtusioribus parum aliena — Illa *Fl. dan. 98*, a *Lin.* sub hac specie relata, et specimen ipsius herbarii forsan potius ad *V. cassubicam b. Dec. pr. l. c.* spectant.

19. *V. ALTISSIMA. Desf. atl. 2. p. 163 — Willd. sp. pl. 3. p. 1100 — Guss. pr. 2. p. 437.*

V. glaberrima, foliis cirrhosis, inferioribus 3-5-jugis, superioribus 7-9-jugis, foliolis mucronulatis, inferiorum ellipticis, superiorum oblongis subcuneatis obtusis truncatis emarginatisque, stipulis semiovatis setaceo-dentatis, pedunculis folio sublongioribus, floribus subsecundis pendulis laxiusculis, leguminibus linearibus subteretibus polyspermis, seminibus globosis.

V. polysperma. *Ten. fl. neap. pr. app. 5. p. 22!, et syll. p. 361* — V. pulchrae genus, sive Galegae species quibusdam. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. *Ten. fl. nap. 5. p. 115. t. 173.*

Ad sepes, et in dumetis montosis; *Etna alla Tarderia, al Milo, Randazzo* = et in *Felicuri alle fontanelle, ed allo Sciarato, Saline nella discesa del monte, Stromboli*, ubi praecipue inter sepes prope la *Serra di Biasino* vulgatissima.

Majo, Junio. ♃

Caules 3-7-pedales, per dumeta et sepes scandentes : *foliola* in foliis inferioribus 2 lin. lata, 4-5 lin. longa, non truncata; in mediis sensim majora; in superioribus denuo minora; utraque 3-4 lin. lata, 6-12 lin. longa : *stipulae* superiores saepe ciliatae, ac pedicellatae : *cirrhi* superiores ramosi : *pedunculi* striati, 2-5-pollicares, aequaliter floriferi, foliis aequales vel parum longiores : *pedicelli* vix lin. longi : *calycis* dentes superiores brevissimi; inferiorum intermedius longior, et fere linearis, tubo subaequalis : *flores* ut plurimum secundi in racemo aequaliter florifero, 6-7 lin. longi : *vexillo* coerulescente, 4-5 lin. lato, emarginato, lineato, sursum subconduplicato; *alis* pallidioribus, fere albidis; *carina* albida, apice coerulescente : *stigma* undique villosum : *legumina* horizontalia, glabriuscula, immatura 14-16, matura 6-10-sperma, 1 $^1/_2$ poll. longa : *semina* levia, nigro-velutina.

Specimina *V. altissimae* ex Corsica, et illa herbarii Cl. *Desf.* cum hac nostra in omnibus conveniunt; haec posteriora vero leguminibus carent. Interim Cl. *Ten. l. c.* auctoritate Cl. *Montagne* et *Jussiau* (Adr.) fretus hanc a V. *altissima* adhuc differre putat.

21. *V. ELEGANS. Guss. pr. 2. p. 438.*

V. foliis 8-12-jugis, foliolis anguste-linearibus mucronulatis adpresse villosis, stipulis integris, inferioribus semisagittatis, superioribus linearibus, pedunculis 10-30-floris folio longioribus, floribus secundis subapproximatis, leguminibus oblongo-lanceolatis obsolete nervosis, seminibus compresso-globosis.

Ic. V. lignosa, humilis, recta, magnis spicatis floribus coeruleis, longisve petiolis. *Cup. panph. 1. t. 210.*

b. tenuifolia; foliolis angustissimis, vix $\frac{1}{2}$ lin. latis.

In collibus apricis, ad sepes, et in dumetis; *Capizzi, Mistretta, Nicosia, Troina, Cesarò, Cerami, Sperlinga, Gangi: var. b. Madonie.*

Majo, Junio. ♃

Caules acute-angulati, 2-5-pedales, glaberrimi, vel adpresse pubescentes, ramosi: *foliola* rigidiuscula, foliorum inferiorum 5-10 lin. longa, 1 $\frac{1}{2}$ lin. lata, obtusa; superiorum duplo angustiora et acutiora: *petioli* inferiores lati, fere marginati, canaliculati.; *cirrhis* ramosis: *pedunculi* 8-13-flori, 2-9-pollicares, recti vel recurvi; *pedicellis* $\frac{1}{2}$-1 lin. longis: *racemi* aequaliter floriferi: *flores* laete coerulei, horizontales vel penduli, plus minus approximati, magnitudine *V. onobrychioidis*: *calyx* coloratus, basi superne gibbus; dentes ciliati, triangulares; superiores breviores; inferiorum intermedius angustior et longior, tubo aequalis: *vexillum* apice emarginatum; *alae* pallidiores, vexillo subaequales; *carina* ad apicem utrinque macula sanguinea notata: *legumina* subensiformia, pendula, glabra, pedicellata, pollicem longa, 3-lin. lata, basi attenuata, compressiuscula, 2-6-sperma: *semina* nigra, laevia, subvelutina.

V. onobrychioides b. angustissima, Dec. pr. 2. p. 368, ex herbario, ad hanc spectare videtur.

22. *V. OCHROLEUCA. Ten. fl. nap. pr. p. 42 — Spr. s. veg. 3. p. 269 — Guss. pr. 2. p. 439.*

V. glabra, foliis inferioribus 2-5, reliquis 7-15-jugis, foliolis angustis oblongo-linearibus mucronatis, stipulis integerrimis, inferioribus semisagittatis, superioribus linearibus, pedunculis multifloris folio longioribus, calycinis dentibus brevissimis, floribus confertis (ochroleucis), leguminibus glabriusculis obsolete reticulato-nervosis oblongo-lanceolatis, seminibus globosis.

V. Cracca floribus luteis. *Jan. elench. p 12!* — Cracca angustissimo folio, gracilis, flosculis ochroleucis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 25.*

Ic. *Ten. fl. nap. 5. p. 114. t. 174.*

In sylvaticis montosis; *Palermo a S. Martino, Sagana, Carini, Cinisi, S. Giuseppe, Pizzuta, Ficuzza, Amorosa al sud di Busambra, Polizzi: Moarta (Parlat.).*

Majo, Junio. ♃

Caules angulato-striati, $1\frac{1}{2}$-3-pedales, valde ramosi: *foliola* ut in praecedente rigidiuscula, in foliis inferioribus vix $\frac{1}{2}$ lin. lata, 2-3 lin. longa; in mediis obtusa, $1\frac{1}{2}$-2 lin. lata, 6-11 lin. longa; in supremis angustiora, et breviora: *cirrhi* ramosi: *pedunculi* 3-5-pollicares, aliquando recurvi, et foliis aequales; *pedicellis* lin. longis: *flores* concolores, in racemo conico ordinatim florifero horinzontales vel penduli: *calycis* dentes acuti, superiores fere obsoleti, inferiores tubo breviores: *stylus* ad apicem undique pubescens: *legumina* omnino ut in praecedente, 2-6-sperma: *semina* levia, subvelutina, nigra; *hilo* concolore.

Florum colore mox ab omnibus affinibus dignoscitur.

23. *V. Candolliana. Ten. fl. nap. 5. p. 111.*
V. villoso-canescens, foliolis 22-32 oblongo-lanceolatis mucronatis a basi ad apicem nervosis, stipulis integris semisagittatis, supremis altera lineari, pedunculis adpresse villosis folio longioribus, floribus confertis secundis, laciniis calycinis inferioribus apice setaceis tubo longioribus, leguminibus oblongo-lanceolatis.
V. Gerardi. *Dec. fl. fr. 4. p. 591*, excl. syn., uti in *pr. 2. p. 537*, ex quo vero excludatur syn. *Jacquini — Guss. pr. 2. p. 440* — V. multiflora. *Cup. H. Cath. p. 229.*
Ic. *nulla.*
b. aetnensis; villoso-virescens, stipulis superioribus utrisque anguste linearibus non sagittatis, pedunculis patenter villosis folia aequantibus, floribus minoribus paucioribus.
Ic. *nulla.*
In apricis nemorum; *Bosco di Caronia, e Madonie* (*Gasparrini*); *Boschi dell' Etna* (*Cosentini*): var. *b. boschi dell' Etna.*
Majo, Junio. ♃
Pubescentia in caule 1 ½-3-pedali angulato, et in petiolis patens, in reliquis partibus adpressa: *foliola* obtusa aut acutiuscula, 3-8 lin. longa, 1-2½ lin. lata, ascendendo angustiora et longiora; nervis a basi et a rachide ad apicem, non ad margines, excurrentibus: *cirrhi* superiores ramosi: *pedunculi* 3-5-pollicares; *racemi* aequaliter floriferi: *calycis* dentes superiores brevissimi, acuti; inferiores subaequales, longiores: *flores* coerulei: *styli* apice pilosi: *legumina* fere glabra, pollicaria, 3 lin. lata, 5-7-sperma, matura saepe disperma, duabus praecedentibus omnino similia: *semina* matura non vidi.
Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 527 V. Gerardi Dec.* a *V. Cassubica* non separat — Nostra est certe *V. Gerardi Dec.*, quae aliunde cum *V. polyphyllae* descriptione in *Reich. l. c.* conveniret, si pubescentia foret adpressa non patens. — Var. *a. V. Craccae* affinis, sed dentibus calycinis inferioribus apice setaceis eximie diversa: var *b. V. villosae* magis proxima, tamen florum colore aliisque characteribus aliena; et cl. *Ten.* in *fl. napl. 5. p. 115* cum ? hanc varietatem ad suam V. *Stabianam* trahit, cum qua minime convenire videtur; an species propria?; sed pubescentia, et florum numerus tam in hac, quam in nonnullis aliis variabiles sunt.
24. *V. triflora. Ten. fl. nap. pr. p. 42 — Guss. pr. 2. p. 432.*
V. foliis glabris vel adpresse villosis 3-9-jugis, foliolis lineari-oblongis obtusis emarginatisque muticis, stipulis bipartitis, laciniis subulatis subintegris, pedunculis 2-5-floris folio brevioribus, floribus secundis remotiusculis, leguminibus glabris late lineari-oblongis compressis nervoso-reticulatis, seminibus . . . .
Ic. *Ten. fl. nap. 5. p. 114. t. 172.*
Inter segetes, et in cultis: *Terranova*, *Castrogiovanni allo Sfierro*, *Pianura di Catania.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules 1-3-pedales, ramosi, striati ac angulati; angulis oppositis subalatis: *folia* nitide virentia, infima ecirrhosa; foliolis 1-3 lin. longis, vix ½ lin. latis; media et superiora cirrho simplici vel ramoso terminata; foliolis 1-2½ lin. latis, 6-9 lin. longis, ascendendo vero angustioribus; junioribus utrinque vel subtus tantum adpresse pubescentibus, adultis fere glabris: *stipulae* superiores aliquando dente notatae, inferiores fere semisagittatae, omnes angustissimae: *pedunculi* 1-2-pollicares, saepius apice breviter aristati: *racemi* aequaliter floriferi: *flores* coerulescentes, 6-7 lineas longi, formae *V.*

calcaratae : *calycis* pubescentis dentes duo superiores breviores, et triangulares, inferiores laterales lanceolato-lineares; intermedio longiore, fere lineari : *stylus* apice subaequaliter pubescens : *legumen* 1-$1^{1}/_{2}$ pollicare, 4 lineas latum, glabrum, 3-7-spermum, patens, vel pendulum : *semina* matura non vidi.

Habitus, ac summa affinitas cum *V. calcarata Desf.*, cui cum! signo refert Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 560*; differt vero foliolis nunquam mucronatis, floribus numerosioribus, leguminibus longioribus, calycibus pubescentibus : tamen *Orobus viciaeformis b. Lagasca cat. H. R. Matr. an. 1816. p. 22* ad hanc nostram pertinet.

25. *V. MONANTHA. Desf. atl. 2. p. 165 — Moris fl. sard. 1. p. 563.*

V. glabra, foliis 5-7-jugis, foliolis oblongis linearibusque subcuneatis retuso-emarginatis, stipulis difformibus altera lineari-integerrima, altera palmato-capillaceo-multifida, pedunculis 1-floris subaristatis folium subaequantibus, calycinis dentibus subaequalibus, leguminibus glabris oblongis 2-4-spermis, seminibus compresso-globosis.

Ervum monanthos. *Lin. sp. pl. 1040* — Lathyrus monanthos. *Willd. sp. pl. 3. p. 1085* — V. articulata. *Willd. H. Berol. p. 764 — Loisl. fl. gall. 2. p. 149.*

Ic. *Sturm fl. germ. fasc. 32.*

In collibus herbosis prope agros cultos, ex quibus evasisse videtur; *Bagheria a Catalfano presso la Casina di Parisi, e ne' giardini del Parco* (*Parlatore*); *colline dirimpetto Ogliastro, ed al Monte dei Cani* (*Todaro*).

Aprili, Majo. ⊙

Flores et *habitus* praecedentis, a qua et ab affinibus facillime dignoscitur *stipulis* ad basim cujusque folii difformibus! : *flores* ex albo-coerulescentes, in pedunculis muticis vel aristatis pollicaribus et ultra : *stylus* versus apicem puberulus; *stigmate* glabro : *legumina* 6-4 lin. longa, 3-$3^{1}/_{2}$ lin. lata, aliquando abortu 1-sperma : *semina* majuscula, levia, glabra, rufescentia, varie nigro-maculata.

26. *V. SICULA.*

V. caule erecto angulato simplici ramosoque, foliis 1-2-jugis (raro 3-jugis), foliolis anguste linearibus acutis, stipulis semisagittatis angustis basi subdentatis, pedunculis multifloris folio longioribus, calycinis dentibus obtusis brevissimis subaequalibus, leguminibus lete linearibus compressis reticulato-nervosis.

Orobus atropurpureus. *Desf. atl. 2. p. 157 — Guss. pr. 2. p. 404* — *O. siculus*, caule gracili angulato-striato parum ramoso, foliis 1-2-jugis, stipulis linearibus semisagittatis muticis, foliolis linearibus angustis acutis, floribus racemosis secundis cernuis. *Raf. caratt. p. 22 — O. Rafinesquii*, caule angulato simplici, foliis bijugis linearibus semisagittatis subdentatis acuminatis, floribus racemosis secundis nutantibus. *Presl del. prag. p. 41* — O. quadrangulus. *Spr. s. veg. 3. p. 258*, et *O.* Fischeri. *Fischer* in *adn.* ad *catal. H. Petropol. an. 1840. p. 54*—O. angustifolius. *Ucria H. Pan. p. 303*, non *Lin.*, ex loco et nomine vernaculo — Orobella vicioides. *Presl* in *Weit. beitr. vol. 4. fasc. 1. p. 21* ex *Fisch.* — Cracca purpurea, Cataneces foliis, et facie. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*

Ic. *Desf. l. c. t. 196 — Presl l. c. t. 4*, et — O. Fischeri. *Swect, brit. fl. gard. t. 289* ex *Fisch* — V. angustifolia, frutescens. *Cup. H. Cath. p. 229*, et *panph. 1. t. 156.*

In pratis humentibus, et inter segetes in argilloso-calcareis; *Palermo, da Misilmeri a Vallelonga, Val di Mazzara.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules 1-2 $^{1}/_{2}$ pedales, diametro vix 1 $^{1}/_{2}$ lineari : *folia* infima saepe

simplicia, ascendendo 1-2-juga (3-4-juga uti ex *Cup.* et *Desf.* non vidi); *foliolis* 1-2 lin. latis, acutis, subtus adpresse pubescentibus, 1-2 ½ poll. longis; *petiolo* in setulam 1-3 lin. longam loco cirrhi producto : *stipulae* acuminatae, basi integrae vel dentatae: *pedunculi* foliis longiores, vel aequales: *racemi* aequaliter floriferis: *calyces* pubescentes; dentibus saepe apice coloratis, acutiusculis vel rotundatis : *flores* conferti, secundi, atrorubentes, basi pallidiores, ungue alarum filiformi : *filamenta* alterna apice dilatata in hac specie recte notat *Fisch. l. c.* : *stylus* ut in praecedentibus, quod etiam in icone Cl. *Desf.* observatur, ideoque ad *Vicias*, et minime ad *Orobos* spectat, nisi aliquis ob filamenta apice dilatata ad novum genus a *Preslio* constitutum trahere maluerit : *legumina* glabra, 4-5 lin. lata, 1-½ poll. et ultra longa, non subelliptica (*Dec.*), polysperma : *semina* globosa, nigro-velutina.

Specimina herbarii *Desf.* ab hac nostra nullo modo diversa, et in istis folia fere semper 1-2 juga vidi — Nomen specificum a *Rafinesquio* impositum servavi, ne haec cum sequente confudatur.

27. *V. atropurpurea. Desf. atl. 2. p. 164 — Willd. sp. pl. 3. p. 1097 — Guss. pr. 2. p. 433.*

V. undique molliter villosa, foliis 4-8-jugis, foliolis oblongo-linearibus obtusis mucronatis, stipulis semisagittato-lanceolatis basi dentatis, pedunculis 4-12-floris folio aequalibus sublongioribusve, floribus secundis approximatis, leguminibus oblongis compressis hirsutis, seminibus globosis nigro-velutinis.

Ic. *Vent. H. Cels. t. 84.*

In cultis, inter segetes, et in pascuis Siciliae meridionalis ac orientalis = et in *Ustica*, *Basiluzzo*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules ramosi, 1-3-pedales, striati : *foliola* 8-9 lin. longa, 1 lin. lata, in foliis inferioribus duplo breviora ac angustiora : *racemi* aequaliter floriferi : *pedunculi* 2-3-pollicares; *pedicellis* lin. longis : *calycis* dentes omnes setacei ; inferiores tubo sublongiores, duo superiores breviores et surrecte conniventes : *corollae* apice intense purpureae, (quo charactere ab omnibus hic enumeratis facile dignoscitur), basi pallidiores, glabrae, exsiccatione obscure violaceae : *stylus* ad apicem subaequaliter pubescens : *legumen* 2-4-spermum ; patens vel pendulum, 10-14 lin. longum, 3½-5 lin. latum, ut in sequente : *semina* levia, nebulosa; *hilo* albido.

Confer observationes Cl. *Moris* circa hanc speciem, et V. *bengalensem* in *fl. sard. 1. p. 565* ; siquidem Cl. auctor putat istas duas non differre.

28. *V. dasycarpa. Ten. viag. in Abr. p. 81*, et *fl. nap. 5. p. 116 — Guss. pr. 2. p. 434.*

V. glabriuscula, foliis 6-10-jugis, foliolis oblongo-linearibus vel oblongo-lanceolatis mucronatis acutiusculis obtusisve, stipulis lanceolato-semisagittatis, supremis altera lanceolata, pedunculis multifloris folio sublongioribus, floribus approximatis secundis, leguminibus compressis late oblongo-ovalibus, seminibus globosis.

Cracca coerulea dilute, vel alba. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 244.*

b. elongata ; caule elato, pedunculis duplo folia superantibus, floribus laxis paucis.

c. gracilis ; caule gracili palmari vel 2-pedali, foliolis angustioribus, stipulis lineari semisagittatis, pedunculis 3-10-floris folia parum excedentibus.

V. multiflora, spicata, coerulea, annua, minor, procumbens. *Cup. H. Cath. p. 229.*

In collibus herbosis, ad sepes, in pratis, et in dumetis: varietas *a.* magis obvia in Sicilia = et in *Alicuri, Saline*: var: *b.* in submontosis inter *Alia e Caltauturo*: var. *c.* in aridis, et subarenosis maritimis; *Finale, Carini.*

Martio, Majo. ☉

Caules glabri, 1-3 pedales: *foliola* apice aliquando venosa, 4-10 lin. longa. ½-1½ lin. lata; infima saepe angustiora, breviora ac villosiora: *stipulae* integrae, dentataeque; supremae vel una, vel utraeque lanceolatae, aut non raro hastatae: *racemi* aequaliter floriferi, 2-4-pollicares in *a.*; in *b.* 5-6-pollicares: *pedicelli* 1-1 ½ lin. longi: *calycis* glabri, basi subsaccati dentes acuti vel acuminati; duo superiores brevissimi, inferiores tubo aequales vel breviores: *flores* 5-6 lin. longi, horizontales, demum deflexi, coerulei, et ob vexillum vix dilatatum fere lineares; *alis* et *carina* basi albis, apice pallide coerulescentibus: *stylus* ad apicem subaequaliter pubescens: *legumina* pendula, 5-sperma, glabriuscula, obsolete nervosa, 12-14 lin longa, 4-4 ½ lin. lata: *semina* levia, nigra.

Varietates omnes enumeratae floribus omnino albis passim occurrunt — Saepe pedunculi, et caulis pars superior magis pubescunt, et tunc calycis dente ciliati — V. *polyphylla Jan. elenc. p. 12* ex ejus specimine ad hanc spectat; sed *V. polypylla Desf. atl. 2. p. 162*, ob foliola latiora villosiora, et habitum ab hac satis diversa, quae nunc *V. australis Ten.* in *fl. nap. 5. p. 112.*

29. *V. AMBIGUA Guss. pr. 2. p. 435.*

V. glabriuscula, foliis 4-8-jugis, foliolis ellipticis oblongisque obtusis mucronatis, stipulis lanceolato-semisagittatis basi saepe dentatis, supremis altera lanceolata, pedunculis 6-16-floris folio longioribus, floribus secundis laxiusculis (majusculis), leguminibus compressis ovalibus, seminibus . . . . .

Ic. *nulla.*

In herbosis submontosis; *Palermo a S. Martino, Castrogiovanni, Polizzi, Alimena, Buccheri*, ec.

Martio, Majo. ☉

Habitus praecedentis; differt vero *facie* robustiore; *stipulis* inferioribus frequentius dentatis, ac magis latis; *foliolis* duplo triploque latioribus, nunquam linearibus vel oblongo-lanceolatis, et semper obtusis; *calycibus* villosioribus; *floribus* majoribus, 7-8 lin. longis, 1 ½-2 lin. latis, apice non maculatis; *vexillo* profundius emarginato, et apice valde dilatato — Floribus albis variat.

30. *V. PSEUDOCRACCA. Bertol. amoen. ital. p. 90 — Dec. pr. 2. p. 357 — Guss. pr. 2. p. 436.*

V. gracilis pubescens, foliis 4-7-jugis, foliolis oblongo-vel anguste linearibus obtusis submuticis, stipulis lanceolato-vel lineari-sagittatis integris dentatisve, pedunculis 3-7-floris folio longioribus, floribus secundis laxis, leguminibus oblongo-linearibus turgidiusculis glabriusculis, seminibus globosis.

V. litoralis. *Salzm.* ex specim. in herb. *Dec. !* — V. Bivonae. *Dec. pr. 2. p. 357 !* — V. microphylla. *D' Urvil. en. pl. Arch. p. 87*, et *Dec. pr. 2. p. 358 !*, ex *Moris* — *V. pauciflora*, hirsuta, caule ramoso diffuso, foliolis 8-14 linearibus lanceolatis mucronatis, stipulis semisagittato-linearibus, pedunculis 3 4-floris folio longioribus, floribus secundis laxis deflexis, dentibus calycinis inferioribus lanceolatis acutis, superioribus multo brevioribus ovatis, le-

guminibus oblongo-lanceolatis glabris, seminibus globosis nigris. *Presl fl. sic. 1. p. XXII ?*

Ic. *nulla.*

In collibus herbosis mari proximis, et in arenosis maritimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Maretimo*, *Favignana*, *Levanzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Martio, Majo. ☉

Undique molliter pubescens: *caules* graciles, 1-3-pedales: *foliola* 1-1 ½ lin lata, 6-10 lin. longa, tamen infima, et in sterilibus arenosis vix ½ lin. lata, et 1-2 lin. longa, ac ovalia vel obovata: *stipulae* lineares, supremae saepe altera lanceolata non sagittata: *pedunculi* 1-2 ½ lin. longi: *racemi* aequaliter floriferi: *calycis* dentes subulati, inferiores longiores: *flores* horizontales, plus minus distantes, magnitudine et forma *V. dasycarpae*, pallide coerulescentes vel albi; *vexillo* emarginato; *carina* apice utrinque atroviolaceo-maculata: *stylus* ut in praecedente: *legumen* 7 lin. longum, 2 lin. latum. 4-5-spermum, obsolete nervosum: *semina* levia, nigra, aliquando depressiuscula.

A duabus praecedentibus eximie differt leguminibus semper angustioribus, ac teretioribus; uti a *V. Cracca* radice annua, calycinis dentibus, aliiquisque notis omnino aliena.

31. *V. GLAUCA. Presl del. prag. p. 37 — Guss. pr. 2. p. 442.*

V. caulibus glabris, foliis glauco-pubescentibus 3-5-jugis, foliolis ovali-oblongis lanceolatisque obtusis mucronatis, stipulis angustis semisagittatis integris, pedunculis 4-8-floris folia demum superantibus, calycinis dentibus setaceis subaequalibus, leguminibus glabris oblongis turgidiusculis, seminibus globosis.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 565. t. 69.*

In saxosis montosis; *Madonie.*

Majo, Junio. ♃

Caules basi valde ramosi, subcaespitosi, ut plurimum procumbentes, ½-1-pedales, graciles: *foliola* 3 4 lin. longa, ½-1 lin. lata: *cirrhi* in foliis inferioribus ac mediis mucroniformes, in superioribus simplices: *stipulae* parvae: *pedunculi* floriferi vix pollicares; fructiferi magis elongati, fere 2-pollicares, et tunc foliis longiores, *calyces* pubescentes: *flores* horizontales, parvi, vix 4-lin. longi, pallidissime carnei; *vexillo* venis purpureis, et *carina* utrinque ad apicem macula atropurpurea notatis: *stylus* ad apicem subaequaliter puberulus: *legumen* ad suturas tantum pubescens, 6-7 lin. longum, 2½ lin. latum, omnino ut in praecedente: *semina* parva, atrorufescentia, levia.

Quoad descriptiponem affinis videtur *V. argenteae Lapeyr.*; a qua tamen differt, pubescentia minime argentea; calycinis dentibus setaceis, non triangularibus; leguminibus glabris; foliorum superiorum cirrhis; ec.

b. corollis brevibus parvis (vix 2 lin. longis), calycem parum excedentibus.

32. *V. LEUCANTHA. Biv. man. 1. p. 2*, ex specimine ab ipso auctore communicato! — *Guss. supp. 2 p. 227.*

V. pubescens, foliolis 6-18 oblongo-linearibus ellipticisque obtusiusculis mucronatis, stipulis semisagittatis profunde dentatis, pedunculis 3-12-floris folio brevioribus, calycinis dentibus setaceis subaequalibus, leguminibus 3-5-spermis oblongis compressis puberulis, seminibus globosis.

V. Bivonae. *Spr. s. veg. 3. p. 267 — Guss. pr. 2. p. 442* — V. Bivonea. *Raf. prec. p. 37*, non vero *Dec. pr. 2. p. 357* — Ervum agrigentinum. *Guss. cat. sem. H. R.* in *Bocc. an. 1826*, et *Dec. pr. 2. p. 367.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. t. 70* — V. minor, glabra, polysiliqua, spicato flore purpureo. *Cap. panph. 3. t. 213.*

Ad sepes, et in herbosis apricis submontosis; *Castelvetrano*, *Terranova*, *Modica*, *Busambra*, *Monte Scuderi*, *Monte Peregrino*, *Monte dell' Occhio, Palermo a Catalfano* (*Parlatore*): *Trapani al Ronciglio* (*Splitgerber*) = et in *Ustica.*

Aprili, Majo ☉

Caules basi ramosi, in montosis palmares, inter sepes 4-5-pedales: *folia* inferiora absque cirrho, superiora cirrho simplici vel ramoso instructa: *foliola* 1-7 lin. longa, $\frac{1}{2}$-2 lin. lata, saepe acutiuscula; infima minora: *stipulae* ascendendo latiores, profundius dentatae, ciliatae: *pedunculi* $\frac{1}{2}$-1 $\frac{1}{2}$ pollicares: *flores* secundi, ex albo-coerulescentes, parvi: *calycis* dentes dense ciliati, corolla parum breviores: *legumina* 9-14 lin longa, 3 $\frac{1}{2}$-4 $\frac{1}{2}$ lin. lata, reticulato-nervosa, pendula, 3-5-sperma: *semina* nigro-velutina, levia.

Ob flores ac habitum summa cum V. *glauca*, et cum sequente affinitas, et istae tres propter calycis dentes corolla parum breviores, et inter se aequales potius *Erva* quam *Vicias* referunt; sed stigmatis characteribus ad has spectant.

33. *V.* DISPERMA. *Dec. cat. H. Monsp. p. 154*, et *pr. 2. p. 359* — *Spr. s. veg. 3. p. 267* — *Guss. supp. p. 227.*

V. subpubescens, foliis 5-8-jugis, foliolis lineari-oblongis mucronatis, stipulis lineari-semisagittatis integris, pedunculis 2-3-floris folio brevioribus, calycinis dentibus setaceis, duobus superioribus brevioribus, leguminibus oblongis compressis 2-spermis glabris, seminibus globosis.

V. parviflora. *Loisel. fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 149*, non *Mich.*

Ic. Ervum parviflorum. *Moris fl. sard. 1. p. 570. t. 71.*

In collibus apricis herbosis; *Alicuri alla Sciara di Liane*, *Saline*, *Panaria*, *Pantellaria*; *Ustica* (*Calcara*).

Martio, Aprili. ☉

Summa cum praecedente affinitas ob *habitum*, *foliola*, *flores* parvos, qui cyanei, et *semina* nigra velutina; sed *stipulis* integris, lineari-angustis, non superioribus fere semicordatis, et leguminibus constanter dispermis, apud nos tamen non reticulatis (*Dec.*), sed enerviis, aliisque notis distincta.

34. *V.* GRACILIS. *Loisel. fl. gall. ed. 1. p. 460.*

V. foliis inferioribus ecirhosis 2-3-jugis, foliolis ovali-oblongis, reliquis 3-4-jugis cirrho simplici terminatis, foliolis anguste lineari-lanceolatis utrinque attenuatis mucronatis demum glabris, stipulis integris, inferioribus semisagittatis, superioribus linearibus, pedunculis aristatis 1-5-floris folio longioribus, calycinis dentibus triangularibus acutis, leguminibus puberulis auguste linearibus 3-5-spermis, seminibus globosis.

E. tenuissimum. *Pers. syn. 2. p. 309 — Guss. pr. 2. p. 444* — E. longifolium. *Ten. fl. nap. pr. p. 59*, quod ex ipso Cl. auctore in *syll. p. 364* var. sequentis, sed ab illo diversum — E. tenuifolium. *Lag. cat. H. R. Matr. an. 1816. p. 38* — E. aristatum. *Raf. prec. p. 38* — *Dec. pr. 2. p. 367* — V. laxiflora. *Brot. phyt. lusit. 1. p. 125.*

Ic. *Loisel. l. c. t. 12 — Brot. l. c. t. 52 — Cup. panph. 2. t. 205*, absque nomine.

In apricis dumetis maritimis, in sylvaticis, ad sepes: *Palermo, a Mondello, a Sferracavallo, Sciacca, marine di Val di Noto, Catania, Lentini, Messina.*

Martio, Aprili. ⊙

Laete virens: *caules* graciles, 5-12 pollic.: *folia* inferiora cirrho aristaeformi terminata; *foliolis* pollicaribus, vix $\frac{1}{4}$ lin. latis: *stipulae* angustissimae: *pedunculi* graciles, 1-3-pollicares, raro mutici: *calycis* dentes inferiores tubo aequales, superioribus longiores: *corollae* coerulescentes, calycem duplo fere excedentes, 2 $\frac{1}{2}$-3-lin. longae: *stylus* glaber: *stigma* capitatum, puberulum, demum glabriusculum: *legumen* lineare, compressum, 5 6 lin. longum, 1 $\frac{1}{4}$ lin. latum: *semina* parva, rufescentia, maculata vel concoloria.

V. tetraspermae, et *V. Biebersteini* affinis; sed ab hac glabritie majore, colore intensius virente, foliolis angustissimis acutissimis, floribus duplo majoribus et habitu distincta, nec culta in illam transit; a sequente vero etiam florum magnitudine potissimum recedit.

35. *V. TETRASPERMA.*

V. foliis pubescentibus, inferioribus ecirrhosis 1-2-jugis, foliolis ovalibus oblongisque obtusis, superioribus cirrho simplici vel ramoso terminatis 3-4-jugis, foliolis angustissime linearibus, stipulis integris, inferioribus semisagittatis, superioribus anguste lanceolatis, pedunculis subaristatis 1-raro 3-floris folio longioribus, calycinis dentibus triangularibus acutis, leguminibus anguste linearibus 4-5-spermis glabratis, seminibus globosis.

Ervum tetraspermum. *Lin. sp. pl. 1039.*

Ic. *Sturm fl. germ. fasc. 32?* — Cracca minor, siliquis gemellis. *Riv. tetr. irr. t. 54 ?,* nam melius sequentem refert — V. minor, segetum, cum siliquis paucis glabris. *Moris. hist. 2. s. 2. t. 4. f. 16*, quoad habitum melior.

In herbosis apricis: *Palermo a Sferracavallo.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules basi ramosissimi, graciles, 3-6-pollicares: *foliola* pilis adpressis tecta, in foliis superioribus fere filiformia: *pedunculi* capillares, 1-2-pollicares, sat raro in fertilibus 2-3-flori: *calycis* dentes ut in praecedente: *flores* parvi, fere ut in *V. hirsuta.*

Species inter praecedentem et sequentem exacte media: habitus foliorum et calycis dentes ut in *V. gracili*; at pubescentia, et flores albidi ut in *V. Biebersteini*: legumina et semina ut in illis. Cultura non mutatur, nec specimina quae a *Zeyero* ex *Buxorovillia* habui ab hac differunt.

36. *V. BIEBERSTEINI.*

V. foliis adpresse pubescentibus, inferioribus ecirrhosis 2-3-jugis, foliolis ovalibus oblongisque obtusis, superioribus cirrho simplici ramosoque terminatis 4-6-jugis, foliolis oblongis lanceolatis mucronulatis, stipulis integris, inferioribus semisaggittatis, superioribus linearibus, calycinis dentibus lanceolato-acuminatis, leguminibus 4-6-spermis anguste linearibus, seminibus subglobosis.

V. tetrasperma. *Moris fl. sard. 1. p. 567,* excl. syn. plurimis — Ervum tetraspermum. *Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 474,* ex calycis descriptione — *Ucria H. Pan. p. 308,* ex loco — E. varium. *Brot. fl. lusit. 2. p. 152 ?* — E. Biebersteini. *Guss. pr. 2. p. 445.*

Ic. *nulla.*

In apricis dumetis submontosis, in sylvaticis herbosis, et in collibus saxosis: *Gibilrossa (Heldr.), Palermo a S. Martino, alla Grazia,* ec.: *Carini, Castelvetrano, S. Giuseppe, Ficuzza, Monte*

de' Cani, *Polizzi*, *Caltanissetta*, *Siracusa*, *Cassaro*, *Ferla* = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline sul monte*, *Lipari*, *Pantellaria*.

Martio, Majo. ⊙

Pallide virens: *caules* duarum praecedentium parum firmiores, pedales et ultra: *foliola* 1 ½-2 lin. lata, 9 lin. longa: *flores* albidi, parvi ut in *V. tetrasperma*: *cirrhi* in foliis inferioribus brevissimi, angustiores: *calycis* dentes inferiores longiores, tubum excedentes, corollam subaequantes: *legumina* compressa: reliqua ut in *V. gracili.*

Foliorum habitu, et colore ad specimina *E. tetraspermi* herbarii *Dec.* omnino similis, sed ab istis, ab iconibus, et a descriptionibus auctorum dentibus calycinis aliisque notis recedit. Plures hanc cum praecedente confundunt.

37. *V.* HIRSUTA. *Koch syn. p. 191.*

V. foliis 4-8 jugis, superioribus cirrho ramoso terminatis, foliolis omnibus anguste linearibus truncato-retusis mucronatis cauleque glabris, stipulis angustis semisagittatis, superioribus linearibus, pedunculis 1-6-floris folio aequalibus, calycinis dentibus lanceolato-linearibus corolla (minuta) parum brevioribus, leguminibus 2-spermis oblongis (brevissimis) pubescentibus, seminibus subglobosis levibus.

Ervum hirsutum. *Lin. sp. pl. 1039* — *Ucria H. Pan. p. 308* — *Guss. pr. 2. p. 446* — V. segetum, cum siliquis plurimis hirsutis. *Cup. H. Cath. p. 228* — Arachus. *Cast. H. Mess. p. 33.*

Ic. *Fl. dan. 639* — *Sturm fl. germ. 1. f. 32* — V. parva, sive Cracca minor, cum multis siliquis hirsutis. *Bauh. hist. 2. p. 315* — Cracca minor. *Riv. tetr. irr. t. 54*, optima.

In sylvis submontosis Siciliae septentrionalis, et orientalis; in fruticetis herbosis; *Boschi di Valdemone*, *dell' Etna*, *del Cassaro* = et in *Felicuri a Capo graziano*.

Aprili, Junio. ⊙

Foliola ½-1 ⅓ lin. lata, 3-6 lin. longa: *cirrhi* ramosi, in foliis inferioribus mucroniformes: *stipulae* parvae, inferiores auriculis dentato-laciniatis: *pedunculi* 1-1 ½ pollicares: *calycis* puberuli dentes anguste lineari-acuminati, subaequales, tubo longiores: *flores* exigui: *corollae* albidae; *carina* ad apicem dilute violaceo-maculata: *stigma* capitatum, glabrum, saepius vero puberulum: *legumina* compressiuscula, subtorosa, 2 lin. lata, 4 lin. longa, apice subtruncata, demum fusca: *semina* vix compressa, rufescentia, concoloria vel punctata.

---

† 38. *V.* SYLVATICA. *Lin. sp. pl. 1033* — *Ucria H. Pan. p. 307* — *Guss. pr. 1. p. 443.*

V. pedunculis multifloris, foliolis ovalibus, stipulis denticulatis.

Inter segetes (*Ucria*).

† 39. V. SEPIUM. *Lin. sp. pl. 1038* — *Ucria l. c* — *Guss. pr. 2. p. 444.*

V. leguminibus pedicellatis subquaternis erectis, foliolis ovatis integerrimis, exterioribus decrescentibus.

Aphaca. *Cast H. Mess. p. 32.*

Ubique (*Ucria*).

† 40. *V.* FLACCIDA *Biv.* (*Andr.*) *piant. incd. p. 10.*

V. foliis cirrhosis 5-6-jugis, foliolis inferioribus ovatis, vel ovato-oblongis, superioribus lineari-lanceolatis, omnibus mucronatis retusis vel non retusis, stipulis rotundis dentatis notatis, floribus subsessilibus subgeminis, calycis cylindrici laciniis lanceolato-

subulatis subaequalibus longitudine tubi, vexillo magno obovato mucronulato, leguminibus lineari-oblongis erectis compressis subsessilibus tenuissime reticulatis sub lente puberulis.
V. grandiflora. *Scop.* ?
Floret Junio, Julio.
Habitat in Aetnae pascuis.
Proxima *V. sordidae*, sed stipulis, et calycibus, ac directione leguminum distincta. (*Biv. l. c.*).

ERVUM.

Cal. persistens, aequaliter 5-partitus; laciniis angustelinearibus, corollam subaequantibus. *Vexill.* planum, surrectum. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* filiformis, ascendens, latere interiore apicem versus longitudinaliter pubescens. *Leg.* breve, rhombeum, subcompressum, 1-2-spermum (*Herbae* annuae, graciles: *stipulae* liberae: *folia* cirrhoso-pinnata; cirrhis simplicibus, aut mucroniformibus: *flores* parvi, axillares, pedunculati: *legumina* brevia, sed lata. *Genus* a praecedente vix separandum)

1. *E. uniflorum. Ten. fl. nap. pr. supp. 2. p. 68 — Guss. pr. 2. p. 447.*

E glabrum, foliolis mucronulatis, foliorum inferiorum 2-4 obcordatis, superiorum 6-raro 8 oblongo-linearibus, stipulis integris semisagittatis, supremis lanceolatis, cirrhis mucroniformibus aut simplicibus brevibus, pedunculis 1-floris muticis folio longioribus, leguminibus puberulis compressis 1-3-spermis, seminibus lentiformibus fusco-badiis.
Cicer ervoides. *Brign. pl. forl. fasc. p. 27.*
Ic. *Sebast.*, et *Maur. fl. rom. pr. p. 248. t. 5. f. 2 — Ten. fl. nap. 5. p. 121. t. 172. f. 2.*
In asperis montosis; *Palermo a Sagana, e Gibilmessa, Carini, Cinisi, Madonie, Etna a Bronte.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules erecti, 4-6-pollicares, basi ramosi, graciles: *foliola* 1-2 lin. lata, 2-6 lin. longa, in foliis superioribus longiora angustiora et obtusiuscula, non retusa: *stipulae* vix aliquando dentatae: *pedunculi* graciles, pollicares et ultra, ad apicem articulati, mutici, vel brevissime aristati, sat raro 2-flori: *calycis* laciniae ciliatae, tubo longiores, *corollam* parvam coerulam vix aequantes: *stylus* vix capitatus: *legumina* ob pedicellos arcuatos cernua, 2 lin. lata, 4 lin longa, in Sicilia non glabra, tamen puberula: *semina* aliquando nigro-punctata, et omnino fusca; *hilo* albido, non lutescente ut in icone *E. lenticulae Sturm fl. ger. 1. f. 32*; a quo praeterea differre videtur stipulis semisagittatis, et seminibus minime subglobosis. Confer *Dec. pr. 2. p. 376 Sturm l. c.*, et *Sckrank pl. rar. H. Mon. p.* et *t. 48.*
Cl. *Reich.* in *fl. germ. 2. p. 526* hoc ab *E. lenticula* quoque distinguit; sed legumina pilosella huic speciei tribuit, et glabra *E. lenticulae*. Interim *Koch* in *syn. p. 198*, *Moris* in *fl. sard. 1. p. 573* in unicam speciem forsan non immerito illa conjungunt.

2. *E. nigricans. Marsch. fl. taur. cauc. 1. p. 164 — Spr. s. veg. 3. p. 269 — Dec. pr. 2. p. 366 — Ten. fl. nap. 5. p. 121 — Guss. pr. 2. p. 448.*

E. pubescens, foliis 2-4-jugis supremis simpliciter cirrhosis, foliolis inferiorum obovatis, superiorum oblongo-linearibus submucronatis, stipulis semisagittatis basi dentatis, supremis subintegris, pedun-

culis 1-2-floris aristatis folio longioribus, leguminibus glabris compressis 1-2-spermis, seminibus lentiformibus nigris.

Ic. *Moris fl. sard. 1. t. 71. f. 2* — E. lentoides. *Ten. fl. nap. t. 167. f. 2.*

In collibus asperis, et in aridis montosis: *Madonie al Cuozzo del Miriu, Militello di Valdemone, Mineo, Vizzini: Palermo alle Pizzuta (Gasparrini)* = et in *Pantellaria al Filiu.*

Aprili, Majo. ☉

Praecedenti simillimum; a quo differt praeter characteres specificos; *pubescentia* majore omnium partium; *habitu* robustiore; pedunculorum *arista*; *floribus* ut plurimum binis, et paullo majoribus; *calycinis* laciniis magis ciliatis, ac subdivergentibus, corollam subbexcedentibus; *seminibus* nigro-velutinis, maculisque nebulosis, non cinereis (*Dec. Marsch.*), sed badiis notatis: tandem in hoc nostro *legumina* virentia (ut in specim. *herb. Dec.*), et minime nigra, uti ex *Dec. pr. 2. p. 366* — *Flores* in plantis siculis semel minores quam in neapolitanis.

---

† 3. *E. MACROCARPUM. Presl fl. sic. 1. p. XXIII — Guss. pr. 2. p. 448.*

E pilosiusculum, caulibus erectis ramosis, foliolis 8 linearibus retusis mucronatis, stipulis lanceolatis integerrimis, pedunculis unifloris folio brevioribus, laciniis calycinis corollae longitudine, leguminibus ovalibus 1-spermis puberulis, seminibus compressis fuscis.

In Sicilia (*Presl*).

GLYCYRRHIZA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1197 — Endl. gen. n. 6552.

Cal. persistens, tubulosus, 5-fidus; laciniis duabus superioribus ultra alias concretis. *Cor.* vexillum rectum: *carina* dipetala, recta, acuta. *Stam.* 2-delpha. *Stylus* filiformis, glaber, attenuatus, apice incurvus; *stigmate* obtuso. *Legum.* ovatum, aut lineari-oblongum, compressum, 1-loculare, 1-4-spermum. (*Herba* perennis: *folia* exstipulata, in hac impari pinnata: *flores* coerulescentes, parvi, in spicis axillaribus).

1. *G. GLABRA. Lin. sp. pl. 1046 — Ucria H. Pan. p. 311 — Guss. pr. 2. p. 449.*

G. foliis impari-pinnatis, foliolis ovali-oblongis subretusis subtus subglutinosis, spicis axillaribus pedunculatis folio brevioribus, floribus laxiusculis, leguminibus oblongo-linearibus levibus glabris 1-5-spermis.

Liquiritia officinalis. *Moench.*, et *Pers. syn. 2. p. 313* — G. siliquosa, vel germanica. *Cup. H. Cath. p. 85.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 625. f. 2 — Sibth. fl. gr. t. 709*, ex iconibus pictis — *Plenk off. t. 570* — G. vulgaris. *Dod. pempt. 341 — Riv. tetr. irr. t. 65.*

In arvis argillosis ubique, praesertim in Sicilia meridionali.

Junio, Augusto. ♃

Caules erecti, plerumque simplices, 1-4-pedales, puberuli, superne tuberculis conicis scabri, striati, annui, sed radices tenaces, late repentes, ac dulces: *folia* laete virentia, 4-7-juga; *foliolis* obtusis, 1-1 ½ poll. longis, 3-10 lin. latis, aliquando ellipticis: *spicae* longe pedun-

culatae, tamen semper foliis breviores: *bracteae* lanceolato-lineares, acutae, lin. longae, ac uti calyces et pedunculi pubescentes, tuberculisque sparsis scabrae: *calycis* laciniae quatuor approximatae labium superius simulant, et unica infima libera ac linearis labium inferius: *flores* coerulei; *vexillo* erecto, lateribus reflexis; *alis* patentibus: *legumina* compressa, 5-12 lin. longa, 2-3 lin. lata, fere recta, virentia, stylo mucronata, saepe abortu 1-sperma, erecta: *semina* compressa, nigra, levia.

CORONILLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 2198 — Endl. gen. n. 6585.

Cal. persistens, breviter campanulatus, 2-labiatus; dentibus duobus superioribus ultra medium coalitis. *Petal.* ungues basi constrictae, sinu inter illas ultra calycem remanente: *carina* compressa, acuta. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* setaceus, ascendens, glaber. *Loment.* teres, aut subangulatum, ad singulos articulos 1-spermos oblongos contractum. *Semina* oblonga, recta. (*Frutices* sempervirentes, vel herbae annuae, glaberrimae: *folia* impari-pinnata; stipulis a petiolo liberis: *flores* lutei, in umbellis axillaribus longe pedunculatis).

1. *C. Emerus. Lin. sp. pl. 1046 — Ucria H. Pan. p. 511 — Guss. pr. 2. p. 450.*

C. fruticosa glabra virescens, caule ramisque angulatis, stipulis minimis, foliolis obovato-cuneiformibus 3-7, umbellis longe pedunculatis 3-7-floris, petalorum unguibus calyce triplo longioribus, lomentis subsecedentibus teretibus.

Colutea scorpioides, major, elatior, et frutescens. *Cup. H. Cath. p. 54.*

Ic. *Duham. arb. ed. nov. v. 4. t. 31 — Sibth. fl. gr. t. 710*, ex iconibus pictis — Colutea scorpioides 1, elatior. *Clus. hist. 1. p. 97* — C. major. *Riv. tetr. irr. t. 96.*

In rupibus, et in sylvaticis dumetis montosis.

Januario, Aprili. ♃

Caules 4-8-pedales, erecti, juniores et petioli sparse ac adpresse villosi: *foliola* persistentia, ut in sequentibus, superne virentia, subtus villis brevibus glaucescentia: *stipulae* minutae, adpressae: *bracteae* brevissime ciliatae: *calyces* basi gibbosi, pilis raris brevissimis tecti; dentibus subciliatis: *flores* lutei, inodori: *lomentum* 1 ½-2-pollicare, glabrum, gracile, stylo mucronatum, sero in articulos secedens.

2. *C. glauca. Lin. sp. pl. 1047 — Guss. pr. 2. p. 450.*

C. fruticosa glabra subglaucescens, stipulis parvis lanceolatis, foliolis 5-8 obovato-cuneiformibus obtusissimis emarginatisque, infimis a caule remotis, umbellis longe pedunculatis 5-8-floris, petalorum unguibus vix calyce longioribus, lomentis teretibus secedentibus.

C. coronata. *Ucria H. Pan. p. 512*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *Duham. arb. ed. nov. v. 4. t. 32 — Sibth. fl. gr. t. 711*, ex iconibus pictis — Colutea scorpioides, altera. *Clus. pann. p. 46.*

In rupibus, et in saxosis calcareis montosis; *Palermo a Monte Cuccio, a Gibilmessa, a Sagana, Monte de' Cani, Monte Catalfano, Alicata, Polizzi* = et in *Maretimo.*

Januario, Aprili. ♄

Caules inter rupes caespitosi, vix 2-3-pedales: *stipulae* minutae, lin.

longae : *foliola* saepe obovata, et brevissime mucronata, subtus magis glaucescentia : *flores* , sub diu odori : *lomenta* recta , stylo persistenti mucronata , pendula , in articulos oblongos facillime secedentia — Habitus omnino sequentis , sed minus glauca, et stipulis potissimum distinctissima.

3. *C. VALENTINA. Lin. sp. pl. 1047*, exclusis, synonymis *Clusii* et *Bauh.* — *Ucria H. Pan. p. 312* — *Guss. pr. 2. p. 451.*

C. fruticosa glabra glaucescens , stipulis magnis reniformi-orbiculatis deciduis , foliolis 7-9 obovato-cuneatis emarginatis , infimis a caule remotis , umbellis longe pedunculatis 6-12-floris , petalorum unguibus vix calyce longioribus , lomentis teretibus secedentibus.

C. stipularis. *Lam. dict. enc. 2. p. 120.*

Ic. *Curtis bot. mag. t. 185*, ex *Dec.* — Colutea scorpioides , altera , minor , Securidacae folio , auriculata. *Cup. panph. 1. t. 41* — C. scorpioides , odorata. *Alp. exot. t. 16* , optima quoad folia , sed stipulae desiderantur. — Coronilla. *Riv. tetr. irr. t. 93.*

In rupibus calcareis ubique in Sicilia meridionali , occcidentali , uti prope *Palermo* ac *Bagheria* = et in *Favignana* , *Levanzo.*

Januario , Martio. ♄

Caules caespitosi, 2-3-pedales, ramis flexuosis : *stipulae* scariosae , albidae , ad margines virentes , 4-5 lin. latae, nervoso-reticulatae, sub anthesi deciduae : *foliola* emarginata : *flores* , nocte odoratissimi, ut in praecedente ebracteati ; *alis* et *carina* saepe apice intensius coloratis : *lomenta* ut in illa.

4. *C. REPANDA.*

C. annua glabra glaucescens , stipulis oppositifoliis concretis , foliis inferioribus simplicibus ovalibus emarginatis , superioribus ternatis pinnatisque, foliolis oblongo-cuneatis , infimis suborbiculatis cauli approximatis , pedunculis 1-3-floris folio subaequalibus , lomentis subnodosis incurvis.

Ornithopus repandus. *Poir. voy. en Barb. p. 215* , et *dict. enc. 4. p. 620* — *Pers. syn. 2. p. 315* — *Guss. pr. 2. p. 454* — O. heterophyllus. *Brot. fl. lusit. 2. p. 160* — Astrolobium repandum. *Dec. pr. 2. p. 311.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 631. f. 4* , sed lomenta non ita arcuata ut in nostro — O. lotoides. *Viv. frag. fl. ital. t. 27. f. 1.*

In arenosis maritimis Siciliae meridionalis ; *Alicata* , *Vittoria*, *Terranova* , *Comiso* , *S. Croce* , *pianure di Chiaramonte* , *Spaccaforno* , *Noto.*

Aprili , Majo. ⊙

Caules suberecti , 4-7-pollicares , ramosi : *foliola* extima oblonga , impar aequantia , non multo minora (*Dec.*) : *stipulae* albido-scariosae , apice acute bifidae , vaginantes : *flores* bracteolis minutissimis suffulti : *lomenta* stylo tenui mucronata, subangulata, arcuata, et saepe circularia ; articulis ad nodos incrassatis.

Cl. *Koch* in *syn. p. 189* hanc speciem ad novum genus putat esse amandandam , sed omnes characteres genericos hujus et sequentis omnino similes video.

5. *C. SCORPIOIDES. Koch syn. p. 188.*

C. annua glabra glaucescens , stipulis oppositifoliis concretis , foliis infimis simplicibus, reliquis ternatis, foliolis duobus lateralibus suborbiculatis minimis cauli approximatis , terminali maximo ovali, pedunculis 1-4-floris folio aequalibus longioribusque , lomentis subnodosis subincurvis.

Ornithopus scorpioides. *Lin. sp. pl. 1079* — *Ucria H. Pan. p. 312* — *Guss. pr. 2. p. 434* — Astrolobium scorpioides. *Dec. pr. 2. p. 311* —

Scorpioides Portulacae folio, corniculis longioribus, tenuioribus, ac articulatis. *Cup. H. Cath. p. 198* — Scorpioides. *Cast. H. Mess. p. 44*, synonymon a me male in *prodr.* sub *O compresso* relatum.
Ic. *Cav. ic. 1. p. 26. t. 37* — *Gaert. de fruct. 2. p. 345. t. 155* — Scorpioides Matthioli. *Dod. pempt. 71* — *Riv. tetr. irr. t. 97.*
In cultis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Lipari*, *Vulcano*, *Basiluzzo*, *Panaria*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa.*
Aprili, Julio. ☉
Praecedenti simillima, a qua non differt, nisi *caule* ut plurimum altiore; *foliis* nunquam pinnatis; *lomentis* magis angulatis, longioribus, et semper incurvis, non vero saepius circularibus ut in illa, denique loco natali.

---

† 6. *C.* MINIMA. *Lin. sp. pl. 1048* — *Ucria H. Pan. p. 312* — *Guss. pr. 2. p. 452.*
C. procumbens, foliis novenis ovatis, stipulis oppositifoliis emarginatis, leguminibus angulatis nodosis.
In locis maritimis (*Ucria*).
† 7. *C.* SECURIDACA. *Lin. sp. pl. 1048* — *Ucria l. c* — *Guss. l. c.*
C. herbacea, leguminibus falcato-gladiatis, foliolis plurimis.
Ubique (*Ucria*).
† 8. *C.* VARIA. *Lin. sp. pl. 1048* — *Ucria l. c* — *Guss. l. c.*
C. herbacea, leguminibus erectis teretibus torosis numerosis, foliolis plurimis glabris.
Ubique (*Ucria*).
† 9. *C.* CRETICA. *Lin. sp. pl. 1048* — *Ucria l. c* — *Guss. l. c.*
C. herbacea, leguminibus quinis erectis teretibus articulatis, foliolis undenis.
In montosis (*Ucria*).

ORNITHOPUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1119 — *Juss. 361.*

Cal. persistens, tubuloso-campanulatus, subaequaliter 5-dentatus. *Petal.* ungues basi non constrictae; *carina* brevissima, compressa, obtusa. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* setaceus, ascendens, glaber. *Loment.* teres, vel compressum, ad singulos articulos 1-spermos oblongos vix contractum ac secendens. *Sem.* oblonga, recta. (*Herbae* annuae, glabrae, pubescentesve: *stipulae* a petiolo liberae: *folia* imparipinnata: *flores* lutei, in pedunculis axillaribus terminalibusve elongatis 2 4-floris).

1. *O.* COMPRESSUS. *Lin. sp. pl. 1049* — *Ucria H. Pan. p. 312* — *Guss. pr. 2. p. 455.*
O. villosus, foliis impari-pinnatis, pedunculis 2-3-floris folio subequalibus, floribus bractea pinnata suffultis, lomentis pubescentibus compressis nervoso-reticulatis, articulis ovalibus.
Ornithopodium egoceraton. *Cup. H. Cath. p. 159.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 714*, ex iconibus pictis — Scorpioides leguminosa. *Dalech. hist. 493.*

In cultis, ac in campis arenosis ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana*.

Martio, Majo. ☉

Caules erectiusculi, vel patuli, plures ex eadem radice, 4-15-pollicares: *foliola* numerosa, oblongo-elliptica, vix 1 ½ lin. lata, 3-5 lin. longa: *stipulae* parvae, in foliis superioribus saepe obliteratae: *flores* parvi: *lomenta* recurva, apice longe mucronata, pollicem et ultra longa, pendula.

2. *O.* EBRACTEATUS. *Brot. fl. lusit. 2. p. 160 — Pers. syn. 2. p. 315 — Guss. pr. 2. p. 455.*

O. foliis impari-pinnatis, foliolis subtus adpresse pilosiusculis, inferiorum obovatis, reliquorum elliptico-oblongis, stipulis ovatis scariosis, pedunculis 1-3-floris folio aequalibus longioribusque, bracteis simplicibus brevissimis integerrimis, lomentis teretibus arcuatis.

Astrolobium ebracteatum. *Desv.* in *Dec. pr. 2. p. 311.*

Ic. *Brot. phyt. lusit. 1. t. 68 — Loisel. fl. gall. t. 13* — Ornithopodium viride, glabrum, angustissimis siliquis, in aurium instar. *Cup. panph. 2. t. 123 — Bon. t. 120 — Raf. t. 15* — Pusillum Ornithopodium Pena. *Dalech. hist. 487.*

In collibus asperis, et in campis arenosis; *Alicata*, *Vittoria*, *Comiso*, *S. Croce*, *Noto*, *Siracusa*, *Ibiso*, *Messina*, *Mandanici*, *Cinisi*, *Secciara* (*Gasparrini*), *falde del Monte Catalfano alla Bagheria* (*Parlatore*) = et in *Alicuri presso al mare*, *Saline*, *Vulcano*, *Pantellaria*.

Martio, Aprili. ☉

Caules graciles, diffusi, palmares, vel 1 ½ pedales: *stipulae* brevissimae, albidae, ad apicem fuscae, in foliis supremis saepe obliteratae: *foliola* parva, lin. lata, 2-3 lin longa, infima a caule remota, 9-13, oblongo-obovata et oblongo-elliptica: *pedunculi* in eadem planta 1-2-pollicares, sat raro 4-flori: *flores* parvi; *vexillo* rubicundo: *lomenta* non nodosa, sub lente rugosa, mucrone attenuatissimo terminata; articulis oblongo-linearibus, non facile, secedentibus, fuscis, gracilibus — Confer observationes Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 540* super hanc speciem.

HIPPOCREPIS.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1200 — Endl. gen. 6588.

Cal. persistens, breviter campanulatus, subaequaliter 5-fidus. *Carin.* falcata, compressa, acuta, biceps. *Stam.* 2-delpha. *Styl.* subulatus, inflexus, glaber. *Loment.* compressum, arcuatum vel rectum, altera sutura, vel utrinque sinuatum. *Sem.* incurva, vel semicircu-lariter curvata. (*Herbae* glabrae, annuae, vel basi suffrutescentes: *stipulae* a petiolo liberae: *folia* impari-pinnata: *flores* lutei, axillares, sessiles, vel in pedunculis axillaribus elongatis umbellati).

1. *H.* UNISILIQUOSA. *Lin. sp. pl. 1050 — Ucria H. Pan. p. 315 — Guss. p. 2. p. 455.*

H. annua glabra, foliolis apice emarginatis obovato-vel lineari-cuneatis, lomentis solitariis subsessilibus rectis vel subincurvis ad suturas utrinque aut externe ad isthmos hispidiusculis, articulorum sinubus circularibus.

Ferrum equinum, siliqua singulari. *Cup. H. Cath. p. 72* — F. equinum. *Cast. H. Mess. p. 9*, et — Hedysarum minus. *Cast. l. c. t. 39 ?*
Ic. *Lam ill. gen. t. 630. f. 3* — *Sibth. fl. gr. t. 716*, ex iconibus pictis — Ferrum equinum, vulgare. *Columm. ecphr. 1. t. 300* — Ferrum equinum. *Dod. pempt. 546* — *Riv. tetr. irr. t. 98.*
In collibus calcareis, in arvis, et in agris post messem ubique in Sicilia = et in *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo.*
Martio, Aprili. ⊙
Caules 3-12-pollicares, ut plurimum terrae arcte adpressi, ac rosulati: *foliola* parva, intense virentia, vel viridi-glaucescentia: *flores* parvi; *pedunculo* ½ 1-lineari suffulti: *lomenta* surrecta, 7-15 lin. longa, 2-lin. lata, 3-7-sperma; sinubus circularibus clausis; faciebus utrisque glaberrimis, ad semina nervosis; suturis utrinque hispidiusculo-ciliatis, vel tantum sutura externa ad semina: non infrequenter in fertilibus umbrosis cilia ista fere obliterata, et tunc *H. monocarpam Marsch.* refert; quae forsan nonnisi hujus varietas, uti opinatur quoque Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 543* — Sat raro pedunculi 2-flori.

2. *H.* CILIATA. *Willd. mag. nat. ges. Berl. 1808. p. 173*—*Spr. s. veg. 3. p. 323* — *Dec. pr. 2. p. 313* — *Guss. pr. 2. p. 456.*
H. annua glabra, foliolis muticis emarginatis, vel retusis obovato- vel lineari-cuneatis, pedunculis 2-5-floris folio subaequalibus, lomentis arcuatis vel rectiusculis ad semina villoso-hispidis, ad alteram suturam subciliatis, articulorum sinubus circularibus ad internum concavumque marginem pertinentibus!
H. annua. *Lag. cat. H. R. Matr. an. 1816. p. 23*—H. dicarpa. *Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 480* — H. multisiliquosa. *Ucria H. Pan. p. 313*, non *Lin.* ex loco.
Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 544. t. 67* — Ferrum equinum, alterum, polyceration. *Columm. ecphr. 1. p. 302. t. 300 !*, male a *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 540* ad sequentem relata.
In collibus aridis calcareis; *Palermo a S. Martino*, *a Sagana*, *val di Mazzara*, *e val di Noto.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules graciles, erectiusculi, 2-pollicares vel semipedales: *foliola* viridi-glaucescentia, ½-1½ lin. lata, 1-5 lin. longa, in foliis inferioribus breviora latiora et magis emarginata: *stipulae* lanceolatae: *flores* parvi: *pedunculi* pollicares in fructu, sub anthesi 3-4-lineares: *lomenta* 7-15 lin. longa, 5-8-sperma, immatura saepe arcuata, inde fere recta, ad semina rubentia scabra et nervosa, caeterum lepidoto-furfuracea sub lente; sinubus circularibus clausis.
Varietates a Cl. *Dec. l. c.* relatae vix distinguendae, nam in eadem planta florum numerus in pedunculis variat — Synonymon *Columnae* ad hanc speciem merito adduxit Cl. *Ten.* in *fl. nap. 2. p. 153.*

3. *H.* MULTISILIQUOSA. *Lin. sp. pl. 1050*, excluso syn. *Columnae* ad praecedentem spectante ! — *Guss. pr. 2. p. 457.*
H. annua glabra, foliolis brevissime mucronatis oblongo-cuneatis vel oblongo-linearibus obtusis retusisque, pedunculis 2-6-floris folio subaequalibus, lomentis arcuato-circularibus obsolete ciliatis glabrisve, articulorum sinubus circularibus ad externum convexumque marginem pertinentibus!
Ferrum equinum, siliqua multiplici. *Cup. H. Cath. p. 72*, quod majore jure ad praecedentem forsan spectat, nam in Sicilia magis obvia.
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 717*, ex iconibus pictis — *Moris fl. sard. 1. p. 545*,

t. 66 — Ferrum equinum, siliqua multiplici. *Moris. hist. 2. p. 118. s. 2. t. 10. f. 2 — Garid. Aix. t. 34.*

In herbosis arenosis maritimis ; *Palermo ne' giardini alle falde di Monte Pellegrino* (*Parlatore*, *Todaro*), *Pianura di Catania* (*Philippi*) ; *Girgenti*, *Alicata*, *Terranova*, *Comiso*, *S. Croce*, *Vittoria*, *Noto*, *Spaccaforno*.

Martio, Aprili. ☉

Caules palmares, usque pedales, et ultra : *foliola* pallide virentia, nunquam subglaucescentia : *lomenta* circularia, ad semina virentia ac glabra, non vero rubentia, altera sutura subciliata, faciebus vix furfuraceis : reliqua ut in praecedente, a qua indicatis notis, at praesertim lomentorum sinuum situ, uti optime notat Cl. *Moris* in *l. c.* procul dubio distincta.

4. *H. glauca. Ten. fl. nap. 2. p. 165 — Spr. s. veg. 3. p. 323 — Dec. pr. 2. p. 312 — Guss. pr. 2. p. 458.*

H. perennis glaucescens, caulibus ascendentibus basi suffrutescentibus, foliolis foliorum inferiorum obovatis emarginatis, superiorum oblongo-linearibus obtusis mucronulatis, pedunculis umbelliferis elongatis, lomentis subarcuatis scabris altera sutura remote sinuatis.

H. comosa. *Ucria H. Pan. p. 313*, non *Lin.*

Ic. *Ten. l. c. t. 69.*

In aridis calcareis ; *Palermo a S. Martino*, *ed a S. Anna*, *Gibilmessa*, *Sagana*, *Monti di Carini*, *e di Cinisi.*

Majo, Junio. ♃

Caules basi suffrutescentes ac caespitosi, brevissimi ; *ramis* floriferis annotinis, ascendentibus, 4-10 pollicaribus, glabris : *stipulae* lanceolatae, acuminatae : *foliola* superne glabra, subtus uti caules petioli et calyces pilis adpressis brevissimis pubescentia, magnitudine illarum praecedentium : *bracteae* brevissimae, ciliatae sub pedicellis : *flores* ut in *H. comosa* : *legumina* tuberculis minutis albidis strigulosa, demum rufescentia.

Habitus et characteres *H. comosae*, a qua recedit ; foliolis angustioribus, glaucescentibus, et lomentis angustioribus, 5-7-spermis, non flexuosis et utraque sutura sinuatis, sed altera tantum.

---

† 5. *H. glandulosa. Presl fl. sic. 1. p. xxii — Guss. pr. 2. p. 458.*

H. perennis, caulibus herbaceis diffusis, foliolis oblongo-linearibus glaucis, pedunculis folio longioribus apice umbelliferis, calycibus glabris, leguminibus subarcuatis glanduloso-hispidis utrinque sinuatis, articulis 5-6.

SCORPIURUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1201 — Endl. gen. 6584.

Cal. persistens, breviter campanulatus, subaequaliter 5-fidus ; laciniis duabus superioribus ultra medium coalitis. *Carin.* falcata, acuta, biceps. *Stam.* 2-delpha. *Loment.* circinatum, revolutum, subspirale, longitudinaliter sulcatum ; articulis 1-spermis, contractis, ad costas spinosis muricatisve. (*Herbae* annuae : *folia* simplicia, integra, in petiolum attenuata : *stipulae* petiolis adhaerentes : *flores* parvi, flavi, in pedunculis axillaribus elongatis umbellati).

1. *S. subvillosa. Lin. sp. pl. 1050* — *Ucria H. Pan. p. 313*—*Guss. pr. 2. p. 459.*

S. pedunculis 2-4-floris, lomenti glabri costis interioribus levibus, externis spinas rigidulas apice subuncinatas confertas elongatas gerentibus.

Scorpioides Bupleuri folio, corniculis asperis, magis in se contortis et convolutis. *Cup. H. Cath. p. 197.*

Ic. Scorpioides Bupleuri folio, corniculis asperis, magis inter se contortis et convolutis. *Moris. hist. 2. p. 127. s. 2. t. 11. f. 2* — Campoides hispida. *Riv. tetr. irr. t. 97.*

b. eriocarpa: leguminibus spinisque elongatis brevissime hirtis.

In arvis, inter segetes, ac in collibus apricis herbosis in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Favignana*, *Maretimo*, *Levanzo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*: var. *b.* passim in Sicilia = et in *Ustica*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules 3-pollicares, vel sesquipedales: *folia* laete virentia, oblongo-lanceolata vel oblongo-spathulata, ad margines villosiora, 5-8-lin. lata, 8 lin. 3 poll. longa: *stipulae* caudatae, glabrae: *pedunculi* 2-5-pollicares, foliis demum longiores: *pedicelli* brevissimi, uti calyces pilis adpressis pubescentes, bracteis scariosis brevissimis suffulti: *corollae* calyce semel longiores: *filamenta* alterna apice dilatata: *lomenta* conferta, ac inter se varie complicata, virentia.

Varietas *b.* inter *a.* et *S. acutifoliam* media; cum hac hirsutie lomentorum; cum illa spinis elongatis non brevissimis, pedunculis folio longioribus, et foliis convenit.

---

† 2. *S. vermiculata. Lin. sp. pl. 1050* — *Ucria H. Pan. p. 313* — *Guss. pr. 2. p. 460.*

S. pedunculis 1-floris, leguminibus tectis undique squamis obtusis.

Ubique (*Ucria*).

† 3. *S. sulcata. Lin. sp. pl. 1050* — *Ucria l. c.* — *Guss. l. c.*

S. pedunculis subtrifloris, leguminibus extrorsum spinis distinctis acutis.

Scorpioides Bupleuri folio, corniculis asperis hirsutis minus contortis. *Cup. H. Cath. p. 196* — *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ubique (*Ucria*).

† 4. *S. muricata. Lin. sp. pl. 1050* — *Ucria l. c.* — *Guss. l. c.*

S. pedunculis 2-floris, leguminibus extrorsum spinis confertis acutis.

Scorpioides Bupleuri folio, corniculis crassioribus et magis spinosis. *Cup. H. Cath. p. 198.*

In locis crassis (*Ucria*).

HEDYSARUM.

Spr. s. veg. 3. p. 155. n. 2597 — *Endl. gen. n. 6618.*

Cal. persistens, subaequaliter 5-fidus; laciniis lineari-subulatis. *Vexill.* amplum; alae carina magna oblique truncata breviores. *Stam.* 2-delpha. *Loment.* pluri-articulatum, ad articulos in utraque sutura constrictum; articulis compressis, orbiculatis, 1-spermis. (*Herbae* (in Sicilia) perennes, annuaeque: *folia* impari-pinnata: *stipulae* liberae: *flores* coccinei, vel rosei, raro albi, in racemis axillaribus bracteatis longe pedunculatis).

1. *H. coronarium*. *Lin. sp. pl. 1058 — Ucria H. Pan. p. 313 — Guss. pr. 2. p. 461.*

H. caule diffuse ramoso, foliolis suborbiculato-ellipticis supra glabris subtus et ad margines pubescentibus, racemis oblongis densifloris folio longioribus, lomenti articulis glabris aculeatis orbiculatis.

Onobrychis major, perpetua, rubicundo spicato flore, clypeatis siliquis per isthmum junctis coacervatis. *Cup. H. Cath. p. 156* — H. clypeatum, rubrum, et album. *Cast. H. Mess. p. 39.*

Ic. *Gaert. de fruct. 2. t. 155* — Onobrychis altera. *Dod. pempt.549*— Hedysarum. *Riv. tetr. irr. t. 99*, optima.

In collibus, et planitiebus argillosis Siciliae.

Aprili, Majo. ☉

Caules pro locorum natura 1-4-pedales, diffusi, vel inter herbas erectiusculi: *foliola* 5-9, laete virentia, ½-1-poll. longa, 4 6 lin. lata, apice obtusa: *stipulae* brevissimae, ovatae, acutae: *pedunculi* striati, adpresse pubescentes: *racemi* 2-4-pollicares: *bracteae* parvae, ciliato-villosae, ovato-lanceolatae, apice attenuatae, pedicellos lin. longos excedentes: *calyces* vero villosos subsuperantes: *flores* speciosi, intense rubentes, 6-8 lin. longi; *vexillo* carinam paullo superante; *alis* carina vix brevioribus: *lomenta* 2-3-articulata; articulis margine utroque elevatis, spinis brevibus crassiusculis subincurvis tectis, extimo mucronato — Una cum sequente floribus albis variat.

2. *H. capitatum*. *Desf. atl. 2. p. 177 — Willd. sp. pl. 3. p. 1210 — Guss. pr. 2. p. 462.*

H. caule decumbente, foliolis foliorum inferiorum obovatis emarginatis, superiorum oblongo-ellipticis obtusis muticis (raro mucronulatis), pedunculis axillaribus folio longioribus, floribus racemoso capitatis, vexillo carinam aequante, lomenti articulis orbiculatis pubescentibus aculeatis, aculeis hamulosis.

H. pallidum. *Biv. cent. 2. p. 29*, non *Desf.* — Onobrychis clypeata, exasperata, minor. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — O. major, humi projecta, longulo cordato folio, floribus rubris, clypeatis articulatis siliquis sparsis. *Cup. H. Cath. p 156*, et *supp. alt. p. 66.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 548. t. 68* — H. spinosissimum. *Sibth. fl. gr. t. 721*, ex icon. pictis! — H. minus, purpureum, repens, siliquis clypeatis sparsis. *Cup. panph. 2. t. 136 — Bon. t. 100.*

In collibus argilloso-calcareis ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ☉

Caules sat raro erectiusculi, 1-2-pedales: *folia* 5-10-juga: *foliola* pro locorum natura et aetate cinereo-virentia, vel omnino virentia; inferiora 1-3-lin. longa, 1-2 lin. lata; superiora ½-1 lin. lata, 3-5-lin. longa; omnia margine subvillosa, supra glabra, subtus pubescentia: *stipulae* ovato-acuminatae, acutae: *pedunculi* 1-2-pollicares, striati: *bracteae* scariosae, ciliato-villosae, ovato-lanceolatae, apice attenuatae, pedicellos lin. longos superantes: *calycis* hirsuti dentes una cum bracteis apice fusci: *flores* rosei, 3-10, praecedentis minores; *vexillo* striato, emarginato, carinam subaequante; *alis* carina et vexillo per lin. 1-2 brevioribus, sed calyce longioribus: *lomentum* 2-3-articulatum; articulis 3-4-lin. latis, margine elevatis, aculeis apicem versus glabris.

Pro *H. spinosissimo* habui; sed in speciminibus herbarii *Lin.* foliola lanceolata acuta vix lin. lata, pedunculos 1-2-floros, et habitum alienum vidi; ideoque *H. spinosissimum*, *Willd. sp. pl. 3. p. 1212*, ex descript., et *Dec. pr. 2. p. 341*, ex descript. ac ex eius herbario ad hoc nostrum spectare arbitror, uti ex adverso *H. capitatum Dec. l. c.* ex descriptione et herbario (specimen ex planta

culta) magis ad *H. spinosissimum Lin.* accedit, pariterque icon *Reich. cent. 5. f. 597*, nam in omnibus plantis siculis foliola nunquam ita acuta et oblongo-lanceolata ut in icone citata exibentur, sed obtusa, aut emarginata. Praeterea hoc nostrum habitu et foliis certe ab *H. pallido Desf. l. c.* alienum ex comparatis exemplaribus — Tandem icon *Plukn.* a *Lin.* sub *H. spinosissimo* citata ob foliola (nam legumina mala, et icon rudis) fere cuneata et obtusa potius ad *H. pallidum* pertinet — Confer quoque Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 549*, qui *H. decumbens* et *H. corsicum Balb*, quoque hujus varietates esse putat.

ONOBRYCHIS.

Gaert. de fruct. 2. t. 148 — Spr. s. veg. 3. p. 152. n. 2525 — Endl. gen. n. 6619.

Cal. persistens, subaequaliter 5-fidus; laciniis lineari-subulatis. *Vexill.* oblongum; alae carina apice oblique truncata multo breviores. *Stam.* 2-delpha. *Loment.* indehiscens, sessile, 1-articulatum, 1-spermum, saepius echinatum; latere superiore crassiore, recto; inferiore convexo, tenuiore. (*Characteres* ut in *Hedysaro*, a quo alis brevissimis, et legumine genus hoc diversum).

1. *O.* CAPUT-GALLI. *Dec. pr. 2. p. 346 — Guss. pr. 2. p. 463.*

O. caule erecto aut diffuso, foliolis subtus pubescentibus oblongo-cuneatis, foliorum inferiorum obovatis, pedunculis fructiferis folio sublongioribus, floribus (paucis) approximatis, calycibus corollae aequilongis alas superantibus, leguminibus pubescentibus undique dentato-aculeatis foveolatis, cristae dentibus integris triangularibus mucronato-spinosis.

Hedysarum caput-galli. *Lin. sp. pl. 1059 — Ucria H. Pan. p. 314 —* Onobrychis minor, siliculis echinatis cristatis, majoribus et crassioribus aculeis praeditis, donata. *Cup. H. Cath. p. 156.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 725*, ex icon. pictis — Caput gallinaceum Belgarum. *Lobel. ic. 2. t. 81 f. 1*, mala, sicut illa *Morisonii* quoad habitum ac flores.

In collibus, campis aridissimis, in torrentium alveis ubique in Sicilia = et in *Maretimo*, *Favignana*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules ½-2-pedales: *stipulae* scariosae, acutae: *folia* intense virentia, 5-7-juga; foliolis 1-1-½ lin. latis, 2-6 lin. longis, subtus exquisite nervosis, obtusis, sed mucronulatis: *pedunculi* 1-2-pollicares, 2-6-flori, striati: *flores* purpurascentes, parvi, parum distantes: *lomenta* aculeis rectis vel apice uncinatis tecta, tamen in hac magis convexa, quam in sequente, ac fere aequaliter foveolata, cristae dentibus parum dilatatis.

2. *O.* AEQUIDENTATA. *Dec. pr. 2. p. 346 — Guss. pr. 2. p. 464.*

O. caule erecto glabriusculo, foliolis foliorum inferiorum obovatis, superiorum oblongis hirsutiusculis, pedunculis fructiferis folio 2-3-plo longioribus, floribus (paucis) distantibus, corollis calyce longioribus, leguminibus undique pubescentibus disco breviter aculeatis foveolatis, cristae dentibus subaequalibus integris latis ovato-lanceolatis spinosis.

O. cretica. *Desv. Jour. bot. 1814. p. 83* — Hedysarum aequidentatum. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 84.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 725*, ex icon. pictis — *Desv. l. c. t. 25* — O. an-

gustifolia, pervenusta, sicula, cristata, rete aculeo obducta. *Cup. panph. sic. 2. t. 262.*

b. supina; caule supino foliolisque fere omnibus obovato-cuneatis et leguminibus valde convexis canescenti-villosis, foveolarum fundo glabro, pedunculis parum brevioribus.

O. foveolata. *Dec. l. c.*

In collibus, et in campis aridissimis calcareis Siciliae: var. *b.* in collibus aridis marnaceis; *Alicata*, *Palmi.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules plures ab eadem radice, fere simplices, 1-1½-pedales, saepe rosulati et terrae adpressi: *stipulae* scariosae, acuminatae: *foliola* fere ut in praecedente; tamen *pedunculi* 3-6-pollicares; *flores* duplo majores, sanguinei!; *legumina* non approximata, sed pollicem distantia; *cristae* latae dentes 5-7, ovato-acuminati, rectiusculi, 1-½ lin. longi, fere lin. lati, duobus extimis tantum minoribus: *semina* nigro-rufescentia, fere reniformia.

Icon *Sibth.* plantam nostram exacte refert; nec specimina herbarii *Tourn.* ab *a.* differunt, nisi cristae dentibus latioribus apiceque minus attenuatis, spinis disci brevioribus; nam lomenta quoque in istis pubescentia etiam in foveolarum fundo, non glabra (*Dec.Spr.*), et in nonnullis plantis prope *S. Michele* lectis, ita similia illis *herb. Tourn.* sunt, ut ex eadem planta decerpta videantur; tantum in var. *b.*, quae O. *foveolata Dec.*, foveolas lomentorum profundiores, in fundo glabras, ac nitide virentes video. Hisce perpensis uti ejusdem plantae varietates *O. foveolatam*, et *aequidentatam* habendas esse arbitror.

---

† 3. *O. VIRGATA. Presl del. prag. p. 43,* et *fl. sic. 1. p. XXII — Guss. pr. 2. p. 465.*

O. caule ascendente glabro, foliis pinnatis 10-12-jugis, foliolis lanceolato-linearibus mucronatis subtus pilosis subincanis, alis calycinis dentibus duplo longioribus, leguminibus reticulato-venosis scabris.

In collibus asperis siccis Siciliae mediae non procul *da Castrogiavanni.*

Julio, Augusto. ♃ (*Presl*).

Caules 1-3-pedales . . . . : *stipulae* ovatae, acuminatae, emarcidae, brunneae: *foliola* . . . . venis parallelis lineata: *pedunculi* ramulis oppositi vel extrafoliacei, folio duplo longiores, multiflori: *flores* spicati, subsessiles . . . . . : *corolla* pallide lutea i. e. straminea . . . . . : *legumen* breve, compressum, obovatum, pubescens, scabrum, venis elevatis reticulatum.

Affinis *O. supinae* et *O. saxatili*, sed notis indicatis abunde differt, nempe ab *O. supina*, caule glabro, foliolis mucronatis, alis calyce duplo longioribus, leguminibus reticulato-venosis. Ab *O. saxatili*; caule elongato, foliolis lanceolato-linearibus inermibus reticulato-venosis (*Presl*).

† 4. *O. DEPRESSA. Presl fl. sic. pr. p. XXII — Guss. pr. 2. p. 466.*

O. caule diffuso, foliolis cuneato-obovatis retusis mucronatisve glabris, racemis paucifloris folii longitudine, calycibus corollae aequalibus, carina vexillo breviore, leguminibus glaberrimis undique aculeatissimis, foveolis inter aculeos disci laevibus, aculeis subaequalibus.

An *O. aequidentatae b.* varietas?

† 5. *O. SATIVA. Dec. pr. 2. p. 344 — Guss. l. c.*

O. foliis pinnatis, leguminibus monospermis aculeatis, corollarum alis calyce brevioribus, caule elongato.

Hedysarum Onobrychis. *Lin. sp. pl. 1059 — Ucria H. Pan. p. 214.*

In montosis; *Busambra* (*Ucria*).

ASTRAGALUS.

Dec. pr. 2. p. 281 — Endl. gen. n. 6573.

Cal. persistens, tubulosus, 5-dentatus, aut 5-partitus. *Carin.* obtusa, mutica. *Stam.* 2-delpha. *Legum.* sutura inferiore introflexa, incomplete, vel complete 2-loculare, oligo-vel polyspermum. (*Frutices* sempervirentes, vel herbae annuae, perennesve: *folia* stipulata, impari-pinnata: *flores* in racemis spicaeformibus, vel in capitulis axillaribus sessilibus pedunculatisve bracteatis, quoad colorem varii).

* *Herbacei.*

a. annui.

1. *A.* PENTAGLOTTIS. *Lin. mant. 274 — Guss. pr. 2. p. 467.*
A. diffuso-procumbens patenter subvillosus, stipulis liberis ovatis acutis, foliis 4-7-jugis, foliolis retuso-emarginatis, inferiorum obovatis, superiorum oblongis, capitulis pedunculatis folio sublongioribus, leguminibus capitatis semiovatis compresso-triquetris acuminatis squamoso-echinatis, squamis apice piliferis.
Ic. *Cav. ic. rar. t. 188* — A. incanus, coeruleus, siliquis epiglottidis effigie spicatim congestis. *Cup. H. Cath. p. 26*, et *panph. 2. t. 77* — A. hispanicus, siliqua epiglottidi simili, flore purpureo, major. *Herm. lugd. 74. t. 75* — Glaux hispanica. *Riv. tetr. irr. t. 110.*
In collibus argilloso-calcareis ad vias; *Isnello*, *Castellobuono*, *Altavilla*, *Mineo*; *Palermo al Caputo* (*Parlat. Todar.*), *Capo Scaletta* (*Philippi*).
Aprili, Majo. ⊙
Caules saepe plures ex eadem radice, caeterum simplices, in herbosis ascendentes vel erectiusculi: *stipulae* a petiolo, et inter se distinctae: *foliola* laete virentia, superne glabriuscula, ad margines et subtus ad rachidem setulis sparsis obsita: *pedunculi* 2-5-pollicares: *bracteae* subscariosae, lanceolatae, acutae, ad apicem hirsutiusculae, *calyces* subscariosos subinflatos aequantes: *setae* in calycibus saepe fuscae: *flores* coerulei, subquini, in capitulis densis: *legumina* canaliculata, complete 2-locularia, loculis 1-spermis, et ob squamas apice setigeras plus minusque villosa, apice rostrata; rostro externe incurvo: *semina* subreniformia, badia.
In specimine a Cl. *Philippi* communicato; *caules* fere pedales, ac villosiores; *pedunculi* 6-pollicares, foliis longiores; *capitula* multiflora; *flores* intensius coerulei, et paullo majores; *legumina* quamvis parva et immatura videntur minus echinata, sed hirsutiora; idcirco planta ulterius observanda.

2. *A.* EPIGLOTTIS. *Lin. mant. 274 — Guss. pr. 2. p. 469.*
A. adpresse villoso-incanus cinereo-canescens, caule erecto, ramis ascendentibus patulisque, stipulis liberis ovato-lanceolatis acutis, foliolis oblongo-linearibus obtusis submucronatis, capitulis breviter pedunculatis, leguminibus cinereo-pubescentibus subcordato-triangulis depressis patulis reflexisque, acumine recto.
A. hispanicus, siliqua epiglottidi simili, flore purpureo. *Cup. H. Cath. p. 26.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 731*, ex icon. pictis — A. hispanicus, siliqua epi-

glottidi simili, flore albo minor. *Herm. lugdb. 76. t. 77* — Glaux minima. *Riv. tetr. irr. t. 110.*

In collibus calcareis aridis inter lapides ubique in Sicilia.

Martio, Aprili. ⊙

Caules non procumbentes; ramis pollicaribus vel pedalibus: *stipulae* ac calycis laciniae, ut in sequente, nigrae: *folia* 3-7-juga; *foliolis* $\frac{1}{2}$-1-lin. latis, 3-4 lin. longis: *corollae* exiguae, albidae, vel dilute coeruleae (ochroleucae *Dec.*); non omnino albae, uti recte notat *Smith* in *fl. gr. pr. 2. p. 88*, tamen exsiccatione flavescunt, ut in *A. sesameo*: *legumina* 4-12, vix 2-lin. longa et lata, complete 2-locularia; loculis 1-spermis: *semina* subreniformia, levia, glabra, viridula.

3. *A.* CONTORTUPLICATUS. *Lin. sp. pl. 1068* — *Ucria H. Pan. p. 316* — *Guss. pr. 2. p. 469.*

A. erectiusculus patenter molliterque villosus, stipulis liberis ovato-lanceolatis, foliolis emarginatis, foliorum inferiorum obovatis, superiorum oblongis, capitulis pedunculatis folio brevioribus, leguminibus contortuplicatis dorso canaliculutis pubescentibus.

Ic. *Gmel. sibir. 4. t. 28* — *Sibth. fl. gr. t. 729*, ex icon. pictis — A. repens, siliquis undulatis. *Buxb. cent. 3. t. 39.*

In collibus herbosis Siciliae (*Jan.*)

Majo, Junio. ⊙

Caules semi-pedales: *folia* 7-9-juga; *foliolis* 2 lin. latis, 3 lin. longis: *stipulae* acutae, et calycis laciniae angusto-lineares, virentes: *pedunculi* 1-1$\frac{1}{2}$ pollicares, foliis 2-3-plo breviores: *flores* parvi (ex sicco ochroleuci), vix calyce longiores: *legumina* conferta, membranacea, rufescentia et immatura fere globoso-inflata videntur: *semina* perfecta non vidi (Haec ex specimine sicco a *Jan* communicato).

4. *A.* SESAMEUS. *Lin. sp. pl. 1068* — *Ucria H. Pan. p. 316* — *Guss. pr. 2. p. 468.*

A. diffusus subadpresse setulosus subcanescens, foliolis elliptico-oblongis obtusis subemarginatisve, stipulis liberis ovato-lanceolatis acutis, capitulis axillaribus subsessilibus, leguminibus erectis subtereti-oblongis pubescentibus rectis subulatis, acumine reflexo.

A. supinus, levi lanugine canescens, ad cauliculorum nodos oblongis siliquis multis crassis sulcatis mucronatis pediculis arcte haerentibus. *Cup. H. Cath. p. 25.*

Ic. A. annuus, angustifolius, flosculis subcoeruleis. *Garid. Aix. 50. t. 12* — Vicia sesamea, apula. *Columnn. ecphr. 1. p. 303. t. 301.*

In collibus aridis calcareis: *Castellobuono*, *Isnello*, *Vallelonga*, *Priolo*, *Caltanissetta*, *Val di Noto*, e *Val di Mazzara*; *Monte Cane* (*Todaro*); *Prizzi* (*Gasparrini*); *Misilmeri* (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules bipollicares (et tunc erecti), palmares, vel sesquipedales: *stipulae* uti calycinae laciniae, quae lineari-attenuatae, fuscae: *folia* 7-11-juga: *foliolis* $\frac{1}{2}$-1 lin. latis, 2-3 lin. longis: *florum* capituli vel omnino sessiles, vel pedunculo 1-2 lineari suffulti: *corollae* calyce vix longiores, tam in plantis siculis quam in neapolitanis pallide coerulescentes, tamen exsiccatione flavescunt: *legumina* 5-6 lin. longa, dorso sulcata, 3-11 in quovis capitulo, 2-locularia; loculis 3-6-spermis: *semina* compressa, subquadrata, levia, straminea, apud nos concoloria.

Flores luteos nunquam vidi (*Moris.*, *Gou. ill.*, *Ten.*): sed plus minus pallide coerulei — Immerito nonnulli *Columnam* redarguunt quod flores luteos descripserit; dum laudatus auctor l. c. *ex pallido-albicantes* dicit. Confer *Lin.* l. c., et *Boerh. Lugdb. 2. p. 54.*

5. *A.* BOETICUS. *Lin. sp. pl. 1068 — Ucria H. Pan. p. 316 — Guss. pr. 2. p. 470.*

A. procumbens pubescens, stipulis liberis (latis) ovatis acutis membranaceo-scariosis, foliolis retusis, foliorum inferiorum oblongo-linearibus, spicis pedunculatis folio brevioribus, leguminibus erectis triquetris rectis oblongis dorso canaliculatis apice mucronato-uncinatis abpresse sparseque pilosis.

A. glaber, atrovirens, procumbens, siliquis pluribus erectis sublongis crassioribus trigonis sulcatis in mucronem aduncum desinentibus longis petiolis adhaerentibus. *Cup. H. Cath. p. 25.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 730*, ex icon. pictis — *Riv. tetr. irr. t. 106* — Securidaca siliquis foliaceis. *Cup. panph. 2. t. 259*, et — S. sicula siliquis foliaceis. *Bocc. sic. p. 7. t. 4*, optimae.

In collibus, et in ruderatis herbosis; *Palermo*, *Messina*, *Val di Mazzara*, *e Val di Noto* = et in *Ustica*, *Favignana*, *Lampedusa.*

Martio, Aprili. ⨀

Caules 3-pollicares, vel 2-pedales, inter herbas erectiusculi: *stipulae* 3-lin. latae, 4-5 lin. longae, ac foliola glabriusculae: *folia* 9-15-juga: *foliolis* 1-4 lin. latis, 3-12 lin. longis: *pedunculi* 4-lineares, vel 5-pollicares, tamen semper foliis breviores, 4-20-flori, superne una cum calycibus frequenter pilis ferrugineis vel albis copiosioribus tecti: *corollae* albido-luteolae, calyce duplo longiores: *legumina* pubescentia, 8-10 lin. longa, 3-lin. lata, crassiuscula, virentia, demum albida ac fere glabrata, complete 2-locularia; loculis 4-6-spermis: *semina* exacte reniformia, compressa, majuscula, levia, helvola, vel rufescentia.

Aliquando in quolibet pedunculo unicum duntaxat legumen perfectum invenitur, ob reliquorum florum abortum.

6. *A.* HAMOSUS. *Lin. sp. pl. 1067 — Ucria H. Pan. p. 316 — Guss. pr. 2. p. 471.*

A. diffusus adpresse pubescens, foliolis oblongo-cuneatis emarginatis superne glabris, stipulis a petiolo liberis inter se subconnatis, spicis pedunculatis ovatis acuminatis 3-12-floris folio subbrevioribus, leguminibus pendulis hamatis teretibus dorso sulcatis apice recte subulatis adultis subglabratis.

Securidaca lutea, minor, corniculis recurvis. *Cup. H. Cath. p. 199* — Hedysarum minus, corniculis recurvis. *Cast. H. Mess. p. 39*, et — Securidaca minor. *Cast. l. c. p. 44.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 728*, ex icon. pictis — A. monspeliacus. *Clus. hist. 2. p. 234* — A. siliqua curva. *Riv. tetr. irr. t. 107.*

b. bracteis, et calycibus pilis fuscis tectis.

Ad vias, in campis, et in collibus apricis herbosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Lampedusa.*

Martio, Aprili. ⨀

Caules 2-pollicares, vel sesquipedales: *folia* 7-13-juga; *foliolis* 1-2-lin. latis, 2-4 lin. longis, subtus pilis adpressis canescentibus: *stipulae* altero altere inter se coalitae: *pedunculi* $1/2$-3-pollicares, foliis fere duplo breviores, at aliquando illa excedunt: *bracteae* lineari-setaceae, calycibus subaequales: *corollae* albidae, calyce semel longiores: *legumina* fere poll. longa, ita curvata, ut apex teres basim aliquando attingat, 2-locularia; loculis polyspermis: *semina* compressa, quadrata, glabra, levia, olivaceo-rufescentia.

Aliquando etiam in hoc, ut in praecedente, pedunculi et calyces pilis rigidulis fuscis tecti sunt, et unicum duntaxat legumen in quolibet pedunculo perfectum.

b. perennes.

7\. *A. Bonanni. Presl del. prag. p. 42*, et *fl. sic. 1. p. xxii.*
A. caulescens diffusus, stipulis liberis latis ovatis scariosis ciliato-hirsutis, foliolis obovatis inferne petiolisque adpresse villoso-incanis, pedunculis folio brevioribus, floribus approximatis subcapitatis, leguminibus teretibus rectis subulatis pendulis adpresse piloso-hirsutis.
A. depressus. *Guss. pr. 2. p. 471*, non *Lin.* — *Ucria H. Pan. p. 319.*
Ic. A. depressus. *Sibth. fl. gr. t. 733*, ex icon. pictis — Ornithopodium alterum, medium, caespitosum, acaulos, folio latiore parte altera lanuginoso argenteo. *Cup. H. Cath. p. 159*, et *panph. 1. t. 491* — A. hirsutus, canescens, luteus, siliculis hirsutis semiclaviculatis. *Bon. t. 71.*
In apricis pascuis; *Madonie*, *Busambra*, *Cammarata*, *Monte Scuderi*, *Monti di Mandanici.*
Junio, Julio. ♃
Radices tenues, sed inter saxa alte descendentes; *caules* 1-2-pollicares, arcte ad terram adpressi, dense caespitosi : *folia* 9-13-juga; *foliolis* praecedenti similibus, apice nonnunquam emarginatis; supra glabris viridibus, junioribus vero utrinque sericeis: *stipulae* albae, caule latiores, nervosae, 2-3 lin. longae, obtusae vel acutiusculae: *pedunculi* non brevissimi, sed 1-3-pollicares, saepe arcuati: *bracteae* ovato-lanceolatae, vel anguste lanceolato-lineares, et uti calyces hirsutae, pedicellis longiores : *calyces* pilis fuscis tecti : *corollae* calyce duplo longiores, concolores, albidae, non pallide luteae (*Presl*), vel vexillo apice pallide purpurascente, ungue sicut petalis reliquis albis; *carina* apice violacea (confer *Smith fl. gr. pr. 2. p. 89*): *legumina* semipollicaria, etiam adulta pilis adpressis albis tecta, acuminato-subulata, semibilocularia: *semina* immatura videntur depressa, subquadrata, levia, glabra, viridula.
Ab *A. depresso* pro quo habui differt, leguminibus a medio ad apicem aequaliter attenuato-subulatis, non vero teretibus et ad apicem obtusum mucronatis, eorum pubescentia.

8\. *A. monspessulanus. Lin. sp. pl. 1072* — *Guss. pr. 2. p. 472.*
A. subcaulescens diffusus virescens, foliolis ellipticis obtusis extimis minoribus, junioribus sericeis, adultis supra glabris subtus adpresse villoso-canescentibus, pedunculis folia superantibus, stipulis ovato-lanceolatis caudatis petiolo subadnatis, vexillis elongatis, leguminibus teretiusculis subulatis reticulatis subarcuatis adultis glabratis.
Astragalus alpinus, helveticus. *Cup. H. Cath. p. 25.*
Ic. *Curt. bot. mag. t. 219*, ex *Dec.* — *Scop. car. 2. p. 77. t. 45* — *Bauh. hist. 2. p. 338.*
In collibus argilloso-calcareis Siciliae septentrionalis; *Polizzi*, *Alimena*, *Villarosa*, *Bronte*, *Troina*, *Nicosia*, *S. Fratello*, *Cesarò*, *Mistretta*, *Caronia*, *Terranova*; ec.
Aprili, Majo. ♃
Caules brevissimi, vel sesquipollicares, caespitosi; radicibus tenuibus alte descendentibus : *folia* 10-20-juga; *foliolis* in Sicilia semper ellipticis non lanceolatis, 1-4 lin. longis, 1-2 lin. latis, aliquando subemarginatis : *stipulae* petiolorum basi parum adnatae, uti petioli et calyces adpresse piloso-hirsutiusculae : *pedunculi* 2-6-pollicares : *bracteae* vix lin. longae, fere lineares, pedicellos subexcedentes: *calycis* tubulosi dentes anguste lineares, tubo breviores : *flores* purpurascentes, 4-20; *vexillum* 8-10 lin. longum, apice rubro-coerulescens, alas carina aequilongas multum superans : *legumina*, polli-

cem et ultra longa, apice obtuse mucronata, complete bilocularia; loculis polyspermis: *semina* subquadrata, compressiuscula, levia, glabra, rufescentia.

A. caprinus. Lin. sp. pl. 1071 ? — Dec. l. c. p. 302 — Guss. pr. 2. p. 473.

A. subacaulis pilosus, foliolis ciliatis superne glaberrimis ovato-suborbiculatis oblongisque obtusis, bracteis membranaceo-scariosis ovatis acutis, pedunculis racemosis folio subduplo brevioribus, calycinis laciniis lineari-lanceolatis, corollis glabris, leguminibus ovalibus inflatis rostratis.

A. syriacus, hirsutus. *Cup. H. Cath. p. 26.*

Ic. A. acaulis, spicatus, luteus, syriaci foliis. *Cup. panph. 3. t. 108* — A. perennis, floribus hirsutis, caule erecto aphyllo, flore ochroleuco odoratissimo. *Moris. hist. 2. p. 203. s. 2. t. 24. f. 3 ?*, quia caulescens.

b. glaber; foliolis leguminibusque omnino glabris. *Dec. pr. 2. p. 302.*

In collibus aridis marnaceis, ac in montosis calcareis; *Caltabellota a S. Anna*, *Sciacca a S. Calogero*, *Cattolica*: var. *b. Delia*, *Alicata*, *Summatino*, *Comiso*, *Riesi*, *Chiaromonte nel piano*, *Piazza*, *Caltanissetta*, *Aidone*, *S. Biaggio sotto Cammarata*.

Martio, Majo. ♃

Caules 1-1½ pollicares, vel omnino nulli: *folia* 4-7 poll. longa, 9-13-juga; *foliolis* laete virentibus; in eadem planta suborbiculatis, diametro 3-4-lineari; et oblongis 2-4 lin. latis, 5-6 lin. longis, obtusis aut acutiusculis; versus petiolorum apicem et basim saepe minoribus: *stipulae* membranaceo-scariosae, nervosae, acutae, 2-4 lin. latae, petiolo vix adhaerentes: *racemi* 1-5-pollicares: *bracteae* lineari-lanceolatae, *pedicellis* 2-3-linearibus longiores: *corollae* flavescentes, horizontales, 8-10 lin. longae; *vexillo* vix striato, emarginato; *alis* rectis, vexillum subaequantibus, carina longioribus: *legumina* crassa, nervoso-reticulata, 6 9-lin. longa, 2-locularia; loculis 4-7-spermis: *semina* majuscula, levia, glabra, compressa, fere reniformia, badia: *pubescentia* variat, siquidem passim occurrit foliolis omnino glabris, vel petiolo tantum piloso; leguminibus calycibus bracteis stipulis et pedunculis glabris, aut pilosis, pilis semper mollibus longis confertis aut remotis.

Inter *A. caprinum* verum, et *A. lanigerum* videtur medius; ab illo racemis brevibus, laciniis calycinis non subulatis (*Dec.*), nec ovato-lanceolatis (*Willd.*) recedit; ab altero foliorum glabritie, et calycinis laciniis longioribus. Praeterea specimina herb. *Tourn.* differunt a nostris, foliolis latioribus ac hirsutioribus, bracteis ovato-lanceolatis, pedicellis longioribus, floribus laxioribus, calycinis laciniis magis inaequalibus, et lineari-setaceis — Descriptio *Vahl. sym. 1. p. 59*, calycinis laciniis exceptis, cum nostro convenit — Specimen aegyptiacum *A. lanigeri* inde cum fructibus comunicatum a *Martins* a varietate *a.* non differt, nisi foliolis angustioribus, corollis minus elongatis, floribus fructibusque subsessilibus — Denique *A. longiflori* specimen absque fructibus ex Turcomania missum ab amico *Richter*, ita simile nonnullis speciminibus varietatis *a.*, ut ex eadem planta decerpta videntur. Perinde cum pubescentia, foliola, et pedunculorum longitudo in istis speciebus variabiles sint, quibus characteribus inter se illas rite distinguere possumus non video — Ab *A. fabaceo Marsch.*, sub quo relatus a Cl. *Jan.* in *elenc. p. 12*, omnino diversus est.

*** Fruticosi.*

10. *A. Tragacantha.* var. *a. Lin. sp. pl.1073 — Guss. pr. 2. p. 475.*
A. stipulis caudatis petiolis persistentibus spinescentibus adnatis, foliolis oblongis obtusis petiolis leguminibusque incano-sericeis, pedunculis sub 4-floris folio brevioribus, calycibus cylindraceis obtuse breviterque 5-dentatis.
A. massiliensis. *Lam. dict. enc. 1. p. 320 — Dec. pr. 2. p. 298 —* Tragacantha. *Cast. H. Mess. p. 23.*
Ic. *Duham. arb. 2. t. 100*— Tragacantha massiliensis. *Bauh. hist. 1. p. 407.*
In arenosis maritimis; *Trapani all' Isola del Ronciglio* (*Gasparrini, Parlatore*), ubi inter navium saburram semina recenter exportata videntur.
Aprili, Majo. ♄
Petioli juniores, *stipulae* ac legumina, uti foliola, sericeo-incani, demum glabrati: *folia* 5-11-juga; *foliolis* $\frac{1}{2}$-1 lin. latis, 3-4 lin. longis, basi aliquando subcuneatis, apice sat raro emarginatis; muticis, at non infrequenter subaristatis: *pedunculi* 1-2-pollicares: *bracteae* lanceolatae, subscariosae, pedicellis subaequales: *calyces* pilis fuscis tecti: *flores* albi: *legumina* oblonga, recte mucronata, 3-4 lin. longa, 2-locularia, patentia, vel pendula: *semina* matura non vidi.
In speciminibus gallicis pedunculi parum longiores, flores numerosiores, foliola magis incana — In hoc et in sequentibus foliolum impar cito deciduum, unde folia pari-pinnata videntur.

11. *A. aristatus. L' Herit. stirp. 170 — Guss. pr. 2. p. 475.*
A. stipulis caudatis petiolis spinescentibus persistentibus adnatis, foliolis oblongis mucronatis pilosis (virentibus), pedunculis brevissimis sub 4-floris, calycinis laciniis longis setaceis.
Ic. *Garid. aix. t. 104*—Tragacantha, seu hirci spina. *Dod. pempt. 751.*
In montosis Siciliae (specim. sicc. ex *Jan*).
Majo, Junio. ♄
A praecedente et sequente foliis virentibus, et calycinis laciniis primo intuitu diversus — In specimine a *Jan.* comunicato legumina desiderantur.

12. *A. siculus. Biv. gior. di Palerm. n. 4.*, et *in Raf. caratt. p. 72 — Guss. pr. 2. p. 476.*
A. stipulis caudatis scariosis petiolis spinescentibus persistentibus adnatis, foliolis oblongis lanceolatisve acutis mucronatis, junioribus villosis incano-virentibus, adultis glabratis, floribus axillaribus sessilibus aggregatis, calycibus plumoso-villosissimis corolla brevioribus 5-partitis, laciniis aristatis.
A. siculus, *a. calabrus. Ten. fl. nap. 5. p. 135* — A. creticus. *Guss. cat. H. R.* in *Bocc. an. 1821*, non *Lin.*— A. Tragacantha. *Ucria H. Pan. p. 316*, non *Lin.* ex loco! — Tragacantha, flore e rubro purpurante. *Cup. H. Cath. p. 214*, et *supp. alt. p. 89.*
Ic. Tragacantha purpurea, repens, densius ramificata. *Cup. panph. 1. t. 98 — Raf. t. 116. f. 3.*
b. nebrodensis; foliolis incanis sericeo-lanatis obsolete mucronatis, calycinis laciniis vix aristatis, floribus in axillis paucioribus albidis.
Tragacantha. *Cup. H. Cath. p. 214.*
In aridis montosis: var. *a. Etna a Nicolosi, e nel torrente di Caltabiano*: var. *b. Madonie.*
Majo, Junio. ♄
Caules valde ramosi, caespites semiglobosos quatuor pedes latos efficientes, praesertim in acervis arenarum vulcanicarum: *folia* 3-

9-juga; *foliolis* ½-1 lin. latis, 1-6 lin. longis; in *a.* juniora canescentia, adulta virentia ac glabrata, apice acuta et mucrone spinoso longiore terminata: in *b.* semper incano-sericeo-lanata: *bracteae* lanceolatae ac concavae, vel lineares, basi scariosae ac glabrae, apice vero plumoso-lanatae, calycibus aequales: *corollae* in *a.* carneae; vexillo intensius lineato; in *b.* albae, vexillo lineis carneis picto: *calyces* plumoso-lanati; laciniis in *a.* fere muticis, et apice pilis copiosioribus tectis; in *b.* evidentius aristatis, et pilis rarioribus obsitis: *legumen* sericeo-lanatum, incanum, calycem parum excedens: *semina* matura non vidi.

Varietas *b.* ad *A. plumosum* herb. *Dec.* ob calyces valde proxima, sed foliis parum recedit — *A. creticus*, et *A. echinus* huic quoque affines, sed calycis characteribus diversi — Var. *a. A. compacto* ita similis est, ut certis notis illos distinguere haud facile aliquis possit; uti var. *b.* quoad folia incano-sericea *A. arnacantham* (specimina ex Tauria meridionali) refert, sed in planta taurica foliola mucronato-spinosa, ut in var. *a.* nostra, flores pauciores, tamen in reliquis similis — Denique *A. echinus pl. hisp. exsicc.* ex *Boiss.* ad var. *a.* spectare videtur.

BISERRULA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1209 — Endl. gen. n. 6574.

Cal. persistens, campanulatus, 5-fidus; laciniis duabus superioribus remotioribus. *Vexill.* alas, et carinam obtusam excedens. *Stam.* 2-delpha. *Legum.* depresso-planum, lato-lineare, 2-loculare; valvis dissepimento contrariis, carinato-compressis, dorso sinuato-dentatis. (*Herba* annua, pubescens, diffusa, ramosissima: *folia* stipulata, imparipinnata: *flores* parvi, albi, vel coerulescentes, bracteati, racemoso-capitati in pedunculis axillaribus.)

1. *B. Pelecinus. Lin. sp. pl. 1073 — Biv. cent. 2. p. 13 — Guss. pr. 2. p. 477.*

Astragalus purpureus, annuus, peregrinus, siliquis utrinque serrae similibus. *Cup. H. Cath. p. 26.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 737,* ex icon. pictis — *Lam. ill. gen. t. 622* — Securidaca peregrina. *Clus. hist. 2. p. 238* — Utrinque serrata. *Riv. tetr. irr. t. 102.*

b. floribus albis. *Guss. pl. rar. p. 305.*

In apricis collibus herbosis passim in Sicilia ⩦ et in *Ustica, Lipari a S. Calogero ed a piana greca, Maretimo, Favignana, Pantellaria.*

Martio, Majo. ⊙

Caules decumbentes, vel assurgentes, pubescentes, 3-12-pollicares et ultra, tamen graciles: *stipulae* a petiolo distinctae, ovato-lanceolatae, subscariosae, albidae: *folia* glabriuscula, 7-15-juga; *foliolis* obovato-vel oblongo-cuneatis, emarginatis, 2-5 lin. longis, ½-2 lin. latis: *pedunculi* foliis breviores: *bracteae* lanceolatae, acutae, scariosae, pedicellos subaequantes, vix lin. longae, et uti calyces ac pedunculi adpresse piloso-hirsutae: *calycis* laciniae lineari-setaceae, corolla duplo breviores: *flores* 1-½ lin. longi; in *a.* coerulescentes, capitato-racemosi, 2-12: *legumina* adpresse villosa, 1½ 2-½ lin. lata, pollicem et ultra longa, demum saepius incurva; dentibus glanduloso-dentatis; dissepimento angustissimo: *semina* orbiculato-reniformia, compressa, lutescentia, levia,

PSORALEA.

Willd. sp. pl. 3. p. 1342. n. 1832 — Endl. gen. n. 6526.

Cal. persistens, campanulatus, fidus; laciniis acuminatis; infima productiore. *Vexill.* ad margines reflexum; alae et carina obtusa 2-petala liberae. *Stam.* 2-delpha. *Legum.* indehiscens, 1-spermum, rostratum, calyci aequale, rostro tamen exerto. (*Planta* basi suffrutescens: *folia* stipulata, ternata: *flores* coerulei, raro albi, bracteati, capitati, in pedunculis axillaribus elongatis).

1. *P.* BITUMINOSA. *Lin. sp. pl. 1075 — Ucria H. Pan. p. 318 — Guss. pr. 2. p. 478.*

P. caule basi fruticuloso, foliis supra glabriusculis, inferiorum foliolis latioribus suborbiculato-ovatis, reliquorum ovato-lanceolatis ascendendo angustioribus, pedunculis axillaribus folio duplo triploque longioribus, spicis capitatis, calycibus hirsutis villosis.

Trifolium bituminosum. *Cup. H. Cath. p. 216* — Trifolium asphaltites, flore purpureo, et albo. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 738*, ex icon. pictis — Trifolium asphaltites. *Matth. comm. 2. p. 188 !*, et — T. asphaltites, sive bituminosum, odoratum, et non odoratum. *Bauh. hist. 2. p. 366*, icon fere ex *Matth.*, et utraeque prae illis *Dod.* et *Lobel.* ob folia radicalia meliores — T. bituminosum. *Riv. tetr. irr. t. 15*, optima.

b. angustifolia; pedunculis longioribus, foliolis angustioribus glabrioribus, caule graciliore, colore intensius virente.

Ic. Trifolium bituminosum, inodorum. *Besl. Eyst. aest. t. 11. f. 2*, et — T. bituminosum majus, et minus. *Moris. hist. 2. s. 2. t. 12. f. 1*, malae.

bb. eadem flore albo.

In collibus sterilibus saxosis, ad rupes, ad muros in Sicilia = et in *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*: var. *b.* magis obvia: var. *bb.* *Palermo alla costa di S. Anna.*

Martio, Augusto. ♄

Caules 1-5-pedales: *stipulae* basi ima petiolorum adnatae, adpressae, ovato-lanceolatae, acuminatae, breves, vel anguste lineari-lanceolatae, et 6-10 lin. longae: *folia* inferiora superne glabriora, et longius petiolata; suprema subsessilia, subtus uti caules petioli ac pedunculi adpresse piloso-hirsuta ac pellucido-glandulosa: *foliola* in foliis radicalibus 6 lin. 3 poll. longa, 4-18 lin. lata; in caulinis 1-3-pollicaria, 3-10 lin. lata; in *b.* semper angustiora: *petioli* et caules sulcato-angulati, uti in neapolitanis ac gallicis plantis: *pedunculi* 2-9-pollicares: *bracteae* ciliatae, nervosae, ovatae, acutae, vel longe acuminatae; quae floribus subjectae 2-3fidae, raro integrae; interiores vero semper integrae, et concavae, fere scariosae: *calyx* glandulosus, nervosus, vix scariosus, corolla duplo brevior, ad medium 5-fidus; laciniis ovato-lanceolatis, acuminatis; inferiore latiore et longiore, carina aequali: *vexillum* coerulescens, *alis* pallidioribus ac brevioribus: *carina* alis brevior, 2-petala, petalis ad apicem interne atropurpureo-maculatis: *legumen* dense hirsuto-villosum, rostro compresso subfalcato pubescente calycem duplo superante terminatum, punctis fuscis basi conspersum, spinulis quoque fuscis brevibus ad apicem instructum, sed ad basim rostri interiorem spinulae duae vel tres albidae reliquis duplo longiores inseruntur, quae in icone *Gaert. de fruct. 2. p. 308. t. 155. f. 4.* desiderantur.

Variat odore bituminoso, vel planta jam adulta prorsus nullo; pubescentia majore vel minore, quae semper adpressa, exceptis petiolis foliorum radicalium primi anni in quibus patula; calycinis laciniis bracteisque apice aliquando fuscis; foliolis eglandulosis vel glandulis impressis notatis — Var. *a.* quoad folia cum *P. bituminosa b. latifolia Moris fl. sard. 1. p. 519* ex ejusdem specimine convenit, sed calyce pilis albis longis copiosis hirsuto, et dente inferiore nigro-maculato videtur aliena: praeterea varietas ista ob habitum robustiorem ac medium inter varietatem *b. pr. l. c.* et *P. palaestinam* (quae ab utrisque varietatibus certe diversa), ob caulem magis sulcatum, villositatem majorem (quae in caulibus et pedunculis subsericea), ob flores in capitulo numerosiores, ac denique calyces hirsutiores, quorum dens inferior fuscus et magis elongatus, cum descriptione *P. plumosae Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 869* satis convenit, nisi eadem; ita ut si re vera species propria, tunc *P. foetida Presl* ad hanc revocanda videtur — Var. *b. P. frutescenti Poir. dict. enc. 5. p. 684* valde proxima, sed habitus parum alienus — Tandem quid sit sentiendum de sequente mihi penitus latet, nam nec annuam, nec odore murino praeditam, hanc plantam unquam inveni.

---

† 2. *P.* FOETIDA. *Presl del. prag. p. 52,* et *fl. sic. 1. p.* XXII — *Guss. pr. 2. p. 480.*

P. annua pubescens, pilis arcte adpressis, caule pedunculisque angulato-striatis, capitulis hemisphaericis, foliis ternatis, foliolis ovato-lanceolatis obtusis.

Ic. Trifolium asphalteum. *Matth. comm. 2. p. 188* (quae icon ad praecedentem procul procul dubio spectat).

In Siciliae collibus saxosis sterilibus, in fissuris rupium.

Junio, Julio. ⊙ (*Presl*)

Planta annua, 1-2-pedalis, pilis rigidis adpressis canescens, odore foetido murino nauseoso *Conii maculati*, nec bituminoso donata: *caulis* angulatus, erectus, flexuosus: *foliola* ovata, superiora ovato-lanceolata, obtusa, mucronulata: *stipulae* lineares, acutissimae, hirsutae: *calycis* dentes corollae aequilongi: *flores* coerulei.

Differt a *P. bituminosa*, quacum a *Lin.* videtur esse confusa; radice annua; foliolis ovato-lanceolatis, obtusis; caule pedunculisque angulato-striatis; floribus capitatis; capitulis hemisphaericis; odore nauseo, murino: cultura perstat (*Presl l. c.*).

MELILOTUS.

Juss. 356 — Pers. syn. 2. p. 347 — Endl. gen. n. 6510.

Cal. persistens, tubulosus, campanulatus, 5-dentatus. *Cor.* decidua; carina alis, et vexillo brevior. *Stam.* 2-delpha. *Legum.* 1-2-spermum, vix dehiscens, calycem excedens. (Species siculae omnes annuae, glabrae: *folia* ternata, stipulata; *stipulis* petiolo adnatis: *flores* lutei, flavi, aut albi, bracteati, in pedunculis axillaribus racemosi, quo charactere a *Trifolio* potissimum distinguitur).

* *Leguminibus lacunoso-rugosis.*

1. *M.* ITALICA. *Desr. dict. enc. 4. p. 67 — Pers. syn. 2. p. 348 — Guss. pr. 2. p. 481.*

M. caule erecto ramoso, ramis ascendentibus erectisve, foliolis suborbiculatis obovatisque integris vel apice dentatis, racemis folio longioribus, leguminibus muticis obovato-globosis obtusis pendulis subsuberosis submonospermis.

Trifolium melilotus italica. *Lin. sp. pl. 1078 — Ucria H. Pan. p. 319* — M. rotundifolia. *Ten. fl. neap. pr. p. 56* — M. lutea, seminis pericarpio magno rugoso albo rotundo. *Cup. H. Cath. p. 140*, et — M. minima Rivini. *supp. alt. p. 62 ?*

Ic. *Ten. fl. nap. 5. p. 136. t. 176 — Camer. hort. p. 99. t. 29 — Riv. tetr. irr. t. 7* — M. latifolia, folliculo oblongo. *Cup. panph. 1. t. 45* — M. magno semine rotundo rugoso. *Bauh. hist. 2. p. 371.*

In herbosis collibus apricis, et in cultis; *Palermo a Mondello, alla Favorita, ed S. Maria a Gesù, falde orientali di Monte Gallo e di S. Vito, Cinisi, S. Michele, Siracusa: Palazzo Adriano (Gasparrini): Catalfano, Moarta (Parlat.).*

Martio, Aprili. ⊙

Caules palmares, vel 1-½ pedales: *foliola* suprema oblongo-cuneata: *stipulae* inferiores laciniato-dentatae, superiores integerrimae: *pedunculi* 3-6-pollicares: *flores* flavi; *alis* carinae aequalibus, vexillo brevioribus: *legumina* prae reliquis majuscula, diametro fere 2-lineari, 1-raro 2-sperma (confer *Camer.* et *Bauh.*): *semina* orbiculato-compressa, badia, tenue tuberculata, sed non rugosa (*Dec.*).

Cl. *Ten.* in *fl. nap. l. c.* adhuc *M. rotundifoliam* a *M. italica* distinguit, et forsan non immerito; siquidem in speciminibus cultis utriusque speciei, quae ipse dedit, foliola magis oblonga ac glaucescentia, et legumina saepius 2-sperma in *M. italica* observantur. Caeterum planta sicula a neapolitana non differt.

2. *M.* NEAPOLITANA. *Ten. fl. neap. pr. supp. 1. p. 56*, et *fl. nap. 5. p. 136 — Guss. pr. 2. p. 482.*

M. caule erecto, ramis ascendentibus erectisque, foliolis apice denticulatis, foliorum inferiorum deltoideo-obovatis, superiorum obovato-cuneatis, stipulis integris subulatis, racemis folio longioribus, floribus remotiusculis, leguminibus subglobosis stylo mucronatis demum erectis 1-raro 2-spermis.

M. gracilis. *Dec. fl. fr. 5. p. 565* — M. sylvestris, albus. *Cast. H. Mess. p. 41 ?*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 176. f. 1.*

In ruderatis, et in lapidosis; *Messina, Mandanici, Mistretta* = et in *Alicuri.*

Aprili, Junio.

Caules ½-1½ pedales: *foliola* inferiora 4-5-lin. lata, 5-6 lin. longa; suprema fere lineari-cuneata, lin. lata, 6 lin. longa: *pedunculi* 2-3-pollicares, apice mutici: *flores* pallide lutescentes, 2 lin. longi, patentes, non conferti, sed plus minusque remoti; *alis* et *carina vexillo* subaequalibus: *legumina* glabra, saepe immatura pendula, sed jam perfecta erecta; quo charactere mox ab omnibus affinibus distinguitur: *semina* badia, ovalia aut globosa, non compressa (*Ser.*), et nonnisi immatura punctata.

Specimina ab ipso Cl. *Dec.* communicata ab hac nostra nullo modo differunt. In utrisque legumina fere semper 1-raro 2-sperma in eadem planta observavi.

. M. *parviflora*. *Desf. atl. 2. p. 192* — *Pers. syn. 2. p. 347* — *Guss. pr. 2. p. 483.*

M. caule erecto, ramis erectis ascendentibusque, foliolis foliorum inferiorum obovato-suborbiculatis integris, superiorum oblongo-linearibus apicem versus argute serratis, stipulis integris subulatis, racemis folio longioribus, floribus (minimis) dense vel laxiuscule racemoso-spicatis leguminibus 1-spermis ovalibus obovatisve pendulis.

Ic. M. indica. *Moris fl. sard. 1. p. 459. t. 56.*

In pratis humentibus maritimis; *Palermo a Mondèllo, Messina, Catania, Siracusa, Scoglitti, Spaccaforno, Mazzara, Marsala, Trapani* = et in *Ustica a S. Ciro, Saline, Stromboli, Panaria Lipari a quattro pani, Maretimo, Favignana, Pantellaria, Lampedusa*: ec.

Aprili, Majo. ⊙

Caules palmares, vel 1 ½ pedales: *foliola* in foliis superioribus a medio ad apicem, vel apice tantum argute serrata, aliquando etiam truncata: *racemi* graciles, *pedunculis* 2-3-pollicaribus brevissime aristatis suffulti: *flores* pallide lutei, forsan omnium minimi, vix ½-1-lin. longi, in pedunculis arcte conferti, vel laxiusculi, sub anthesi horizontales: *legumina* parva, seminibus adhaerentia, sat raro 2-sperma: *semina* vix sub lente tuberculata, saepius virentia, quam badia.

Duas species sub hac latere mihi videtur, quae differunt inter se fere ut *M. sulcata* a *M. compacta*. Siquidem in una, *foliola* sunt laete virentia; *rami* ut plurimum erecto-patentes; et *legumina* minima, diametro nempe vix ½-lineari: in altera *rami* sunt divaricato-patentes; *foliola* obscure virentia; *legumina* saepius dense imbricata, diametro fere lineari, ideoque magnitudine sequentis; at *flores* exigui, et *stipulae* in utrisque similes.

** *Leguminibus arcuatim rugosis.*

. M. *sulcata*. *Desf. atl. 2. p. 193* — *Pers. syn. 2. p. 348* — *Guss. pr. 2. p. 484.*

M. caule erecto, ramis diffusis ascendentibusque, stipulis subulatis ciliato-dentatis, supremis integris, foliolis argute serratis, in foliis infimis deltoideo-obovatis, in reliquis obovato-cuneatis sublinearibusque, racemis folio longioribus, leguminibus 1-spermis obovatis obtusis pendulis floribusque remotiusculis.

Trifolium mauritanicum. *Willd. sp. pl. 3. p. 1554* — T. melilotus segetalis. *Brot. fl. lusit. 2. p. 484 ?*, et *Dec. pr. 2. p. 187?* — M. fruticosa, lutea, vulgaris, vel officinarum. *Cup. H. Cath. p. 140*, ex *supp. alt. p. 62* — M. sylvestris, luteus. *Cast. H. Mess. p. 41.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 742*, ex icon. pictis! — *Moris fl. sard. 1. p. 463. t. 59. f. A*, optima — M. angustifolia, repens, folliculis rotundis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 62*, et *panph. 2. t. 20* — Melilotus vulgari nostrati affinis, folio minore et angustiore. *Bauh. hist. 2. p. 371.*

In collibus apricis, inter segetes, et in ruderatis ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Felicuri*, *Alicuri*, *Panaria*, *Lipari a quattro pani*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*.

Martio, Majo. ⊙

Caules 3-pollicares, vel 1-½ pedales, basi rubentes; ramis erectis, aut diffusis, saepe caule centrali longioribus: *foliola* pallide virentia, subtus exquisite nervosa; in foliis caulinis mediis 7-9 lin. longa, 2-3 lin. lata; in supremis vix lin. lata: *pedunculi* 1-2½ pollicares, aristati:

flores flavi, praecedentis majores, non conferti, ut in illa et in sequente, sed remotiusculi: *calycis* nervosi vix villosi dentes acuti, subaristati: *legumina* arcuatim ac profunde sulcata, glabra: *semina* tuberculata, sed non rugosa, badia.

Icon *Fl. gr.*, quam ineditam vidi, hanc nostram plantam exacte refert, uti specimina herbarii *Desf.* et *Dec.*, in quibus quoque legumina 1-sperma — *M. longifolia Ten.* huic valde proxima, sed floribus confertioribus ac minoribus, foliolis longioribus recedit — Denique recte notat Cl. *Viv.* in *fl. Lyb. specim. p. 45*, nullam affinitatem inter hanc speciem et *M. messanensem* intercedere; quae posterior foliolis cuneatis apice truncatis, racemis folio brevioribus, est longe aliena; sed male in descriptione Cl. *Viv.* racemi folio aequales dicuntur.

5. *M. compacta. Salzm. pl. exsic. herb. Ting.* apud *Dec.— Guss. pr. 2. p. 485.*

M. caule erecto, ramis diffusis ascendentibusque, stipulis subulatis ciliato-dentatis, supremis integris, foliolis argute serratis, in foliis infimis deltoideo-obovatis, in reliquis obovato-cuneatis, racemis folio longioribus, leguminibus 1-spermis obovatis obtusis pendulis floribusque dense imbricatis.

M. sulcata, *b. major. Cambes. fl. Balear. p. 65*, ex eius herbario! — M. sulcata, *b. compacta. Moris fl. sard. 1. p. 464* — M. major, lutea, spica florum breviore, verum seminibus grandioribus quam vulgaris. *Raj syll. p. 271?*

Ic. *Moris l. c. t. 59. f. B*, optima.

In herbosis humentibus maritimis; *Palermo a Sferracavallo, ed a Mondello; al Roccazzo (Parlat.); Trapani, S. Croce, Scoglitti, Messina, Catania, Lentini, Siracusa, Alicata, Caltanissetta.* Aprili, Majo. ⊙

Habitus praecedentis, a qua constanter differt; *loco* natali; *foliolis* latioribus, intense virentibus, ac fere omnibus apice subtruncatis, nec ita exquisite nervosis; *ramis* ut plurimum diffusis; *calycibus* villosioribus, dentibus tubo brevioribus, et minus acutis; *floribus* paullo majoribus, ac saepius pallidioribus, una cum leguminibus semper dense imbricatis; *leguminibus* majoribus: *pedunculi*, et *semina* in utrisque similia — *Flores* saepius flavi, sub anthesi patentes, ante et postea penduli, *pedunculo* aristato: *alae* carina ac vexillo breviores; *carina* vero vexillum vix excedens.

In humentibus, ubi luxuriat, ad pascua artificialia conficienda optima, siquidem armenta illius herbam adhuc teneram expetunt.

6. *M. infesta. Guss. pr. 2. p. 486.*

M. caule ramisque erectis, stipulis subulatis ciliato-dentatis, supremis integris, foliolis argute serratis, in foliis infimis obovatis, in superioribus oblongo-cuneatis, racemis folio longioribus, floribus imbricatis, dentibus calycinis superioribus longioribus, leguminibus obovatis obtusissimis muticis subremotis longe pedicellatis 1-2-spermis pendulis.

Ic. *nulla.*

In collibus apricis, et inter segetes, quibus valde infesta, in Sicilia. Martio, Majo. ⊙

Caulis fistulosus, angulatus, inter segetes orgyalis, in aridis palmaris, et aliquando etiam 3-pollicaris; *ramis* sat raro basi patentibus: *foliola* in foliis inferioribus 4-9 lin. lata et longa; in superioribus 2-8 lin. lata, 7-14 lin. longa, laete virentia, aliquando elliptica, vel oblongo-linearia: *racemi* elongati, multiflori, 1-6-pollicares; *pedunculo* apice aristato: *bracteae* setaceae, pedicellis duplo bre-

viores, una cum calycibus et pedunculis inter flores villoso-pilosae: *calycis* dentes angusti, acuti: *flores* pallide flavescentes, fere 2-lin. longi; *alae* carina ac vexillo duplo breviores, sub anthesi patentes: *legumina* uti flores magnitudine fere *M. italicae*, 2-lin. circiter longa, sed laxe arcuato-sulcata, non suberosa, seminibus subadhaerentia, jam perfecta *pedicellis* gracilibus subbreviora, et saepe remotiuscula: *semina* ut in *M. sulcata*, sed nigra.

Differt a duabus praecedentibus; floribus duplo majoribus; racemis proportione habita magis elongatis; pedicellis longioribus; qui in illis legumine breviores; leguminibus crassioribus, et sulcis nec ita approximatis ac regularibus, ut in illis; habitu robustiore, et *M. italicae* magis simili—Pro *M. neapolitana* olim habui, et sub hoc nomine specimina nonnullis botanicis communicavi, ideoque *M. neapolitana Spr. s. veg. 3. p. 207* forsan ad hanc spectat—Inter omnes huius sectionis procul dubio robustior.

7. M. ELEGANS *Salzm. in Dec. p. 2. p. 188—Moris fl. sard. 1. p. 462.*

M. caule ramisque erectis, stipulis lineari-subulatis integris, foliolis argute serratis, in foliis inferioribus obovatis, racemis folio longioribus, floribus remotiusculis, calycinis dentibus lanceolatis acutis tubo ac inter se aequalibus, petalis omnibus aequilongis, leguminibus longe pedicellatis elliptico-lanceolatis stylo brevi mucronatis 1-2-spermis pendulis.

M. collina. *Guss. supp. p. 230.*

Ic. *Moris l. c. t. 57.*

Inter segetes, et in saxosis herbosis apricis; *Mistretta ai Romei* = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Maretimo*, *Favignana*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules obsolete angulato-striati, 1-2-pedales: *foliola* obovato-cuneata: *pedunculi* 1-2½ pollicares, mutici: *flores* praecedentis paullo minores, remotiusculi, vel aliquando approximati, magnitudine *M. officinalis*, flavi vel pallide flavescentes: *legumina* glabra, stylo brevi persistente mucronata, sub lente tenue glandulosa: *semina* subglobosa, vix tuberculata, viridi-brunnea.

Species quoad habitum praecedenti proxima, et *M. officinali* quoque affinis; tamen ab hac eximie differt leguminibus etiam perfectis virentibus!, non atris, et simpliciter transverse subarcuato-sulcatis. Confer *Dec. pr. 2. p. 186* — Nomen specificum Cl. *Salzm.* retinui, nam quamvis in Cl. *Dec. pr. l. c.* legumina ovata dicuntur, tamen Cl. *Moris* ex comparatione speciminum *M. collinam* meam ab *elegante Salzm.* non differre monuit.

8. M. MESSANENSIS. *Desf. alt. 2. p. 192 —Pers. syn. 2. p. 347 — Guss. pr. 2. p. 487.*

M. caule erecto, ramis diffusis, stipulis latis acuminatis integris, foliolis denticulato-serratis obovato-cuneatis, in foliis superioribus lineari-cuneatis, racemis folio brevioribus, leguminibus pendulis horizontalibusque inaequaliter ovalibus utrinque acutis.

Trifolium melilotus messanensis. *Lin. mant. 175 — Ucria H. Pan. p. 318* — M. luteo flore, seminis involucris oblongis acutis deorsum spectantibus. *Cup. H. Cath. p. 140*, et *supp. alt. p. 62.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 741*, ex icon. pictis!— *Moris fl. sard. 1. p. 462. t. 58* —M. lutea, procumbens, siliqua renali acuta, semina Foenu graeci singulari. *Cup. panph. 1. t. 51 — Raf. t. 51. f. 1*, et — M. seminis involucris acutis, foliis resectis. *Cup. l. c. 3. t. 40* —Trifolium fructu racemoso. *Bocc. mus. t. 124.*

In pratis, et in herbosis humentibus vel uliginosis maritimis; *Tra-*

*

pani, *Marsala*, *Girgenti*, *Alicata*, *Terranova*, *Comiso*, *Spaccaforno*, *Agosta*, *Catania*, *Siracusa*; prope *Messina* invenit et communicavit *Tineo*, ac inde *Parlatore*, sed ibi prae reliquis rarior = et in *Favignana*.

Martio, Majo. ⊙

Caules centrales erecti, breves; *ramis* diffusis vel ascendentibus, palmaribus vel 2-pedalibus : *foliola* ut plurimum apice truncata : *pedunculi* ad summum pollicares, aristati: *flores* lutei, parvi: *legumina* saepius conferta, 2-3 lin. longa, fere semper 1-sperma, breviter pedunculata, subcompressa, arcuatim sulcata ; sulcis angustis, valde approximatis : *semina* ovalia, rufescentia, fere levia, lin. longa.

Racemis folio saepe multo brevioribus, et leguminibus majusculis utrinque acutis facillime ab omnibus distinguitur.

TRIFOLIUM.

Juss. 355 — Pers. syn. 2. p. 348 — Endl. gen. n. 6511.

Cal. persistens, tubuloso-campanulatus, 5-dentatus, aut 5-fidus. *Cor.* marcescens, sed persistens ; carina alis et vexillo brevior. *Stam.* 2-delpha. *Legum.* 1-7-spermum, calyce omnino vel semitectum, vix dehiscens. (*Herbae* annuae, aut perennes: *folia* ternata, stipulata ; *stipulis* petiolo adnatis : *flores* solitarii, capitato-spicati, vel umbellati, bracteati).

* *Vexillis non deflexis, nec scariosis.*

a. *calycibus fructiferis non inflatis.*

1. *pedunculis 1-floris.*

1. T. SAVIANUM. *Guss. pr. 2. p. 488.*

T. caule caespitoso procumbente, foliolis argute serrulatis obovatis ellipticisque superne glabris, pedunculis solitariis geminisque calyce brevioribus demum reflexis incrassatisque, calycis subvillosi dentibus acutis recurvis corollae 1-petalae tubo elongato non constricto dimidio brevioribus, leguminibus 5-7-spermis villosis.

T. Buxbaumii. *Savi Bot. etrusc. 4. p. 55*, excl. synon. *Buxbaumii !!*

Ic. nulla.

In aridis apricis montosis calcareis, vel graniticis; *Mandanici*, *Bafia*, primus invenit amicus *Arrosto*.

Majo, Junio. ♃

Radix tenax, caulescens, alte descendens : *rami* in orbem dispositi, 2-3-pollicares, terrae adpressi, *stipulis* scariosis albis enerviis longe caudatis obducti : *petioli* longi, plus minus dense ac patenter villosi : *foliola* exquisite nervosa, laete virentia, fere serrulato-aristata, aliquando rhombea, 2-$2\frac{1}{3}$ lin. lata, $2\frac{1}{2}$-3 lin. longa : *flores* seriatim unilaterales : *pedunculi* vix lin. longi, sub anthesi recti ac graciles ; in fructu reflexi, valde incrassati, et fere clavati : *calyces* nervosi ; dentibus villosiusculis, subaequalibus, acuminato-aristatis : *corolla* 8-9 lin. longa ; *vexillo* purpurascente, integro, conduplicato ; *alis* albidis, vexillo brevioribus, *carina* quoque albida longioribus: *legumen* lineare, acutiusculum, calyci subaequale: *semina* lutescentia, vel badia, oblonga, radicula prominula.

Specimina *T. uniflori* prope *Costantinopoli* a *Castagna* collecta, quae Cl. *Dec.* mihi communicavit, recedunt a nostra planta; petiolis glabriusculis; pedunculis 2-3-plo longioribus, gracilioribus, in fructu minime incrassatis et curvatis; calycinis dentibus minoribus; corollarum tubo constricto; habitu graciliore. Ad haec procul dubio pertinet tam icon *Buxb. cent. 3. p. 17. t. 31. f. 1*, quam species Linnaeana; ideoque nomen specificum a Cl. *Savio* impositum, quia veritati absonum mutavi.

2. *capitulis axillaribus terminalibusque solitariis, basi involucratis.*

2. *T.* CONGESTUM. *Guss. cat. H. Reg. in Bocc. p. 81*, et *pr. 2. p. 489 — Savi Bot. etr. 4. p. 45 — Dec. pr. 2. p. 198 — Spr. s. veg. 3. p. 217.*

T. pubescens, caulibus (brevibus) caespitosis terrae adpressis, foliolis obcordato-cuneatis, stipulis scariosis acutis, capitulis sessilibus subglobosis villosis, radicalibus caulinisque inferioribus confertis, calycinis dentibus rectis aequalibus subulatis corollam aequantibus, leguminibus 1-spermis.

T. minus, supinum, capitulis densiore lanugine candicantibus. *Cup. H. Cath. p. 216?*

Ic. *nulla.*

In arvis, et ad vias in argillosis; *Guddemi al Sud di Busambra, Petralia, Nicosia, Mistretta, Capizzi, Cesarò, Troina, Pianura di Catania, Agosta, Priolo, Caltanissetta, Mussomeli, Sutera, Favare, Girgenti ai Macalubbi, Sciacca*, ec.

Aprili, Majo. ☉

Caules herbacei, minime fruticosi (*Spr.*), 1-3-pollicares, plus minus ramosi: *folia* longissime petiolata, et habitus sequentis, sed obscure pallideque virentia; *foliolis* vix denticulatis: *capitula* densa, inter stipulas ecaudatas involucrantes foliorum sessilia: *calyces* striati; dentibus tubum longe superantibus, a medio ad apicem pilis longis mollibus subimplexis instructis: *corolla* alba, 1-petala; *vexillo* alis subaequali, vix emarginato; *carina* alis paullo breviore: *legumen* glabrum, tubo calycis aequale: *semina* irregulariter ovoidea, badia, radicula prominula.

Species haec primum a Cl. *Dec.* inter *Trifoliastra l. c.* relata, inde nonnisi typographica menda inter species non *satis notas l. c. p. 207* enumeratur.

3. *T.* SUFFOCATUM. *Lin. mant. p. 276*, excl. synonymo *Cupani* ad *T. glomeratum* spectante — *Ucria H. Pan. p. 321 — Biv. cent. 2. p. 69 — Guss. pr. 2. p. 490.*

T. glabrum, caulibus (brevibus) caespitosis terrae adpressis, foliolis obcordato-vel obovato-cuneatis denticulatis, stipulis scariosis breviter caudatis, capitulis subglobosis, radicalibus inferioribusque confertis, calycinis dentibus subaequalibus apice recurvis corolla multo longioribus, leguminibus 2-spermis.

Ic. *Jacq. hort. t. 60 — Brot. phyt. Lusit. 1. p. 158. t. 64*—Medica minor, terrae adpressa, tota superficie ad nodos echinata. *Cup. H. Cath. p. 139, supp. alt. p. 62*, et *panph. 1. t. 208.*

Ad vias, et in pascuis aridis sabulosis in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Stromboli, Lipari, Vulcano, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa.*

Aprili, Majo. ☉

Caules 1-3-pollicares, raro simplices, ut in icone *Broteri*, sed ut plurimum ramosi, in orbem dispositi: *folia* numerosa, longe pe-

tiolata, et capitula fere occultantia, laete virentia; *foliolis* basi integris: *stipulae* latae, vix nervosae, caudis divaricatis: *capitula* solitaria, inter stipulas bracteantes sessilia, non exacte globosa: *calyces* nervosi, juniores aliquando villosiusculi, nunquam reflexi: *bracteolae* calyce breviores, subscariosae: *corolla* alba, in fundo calycis latens: *semina* subglobosa, lutescentia.

4. *T. glomeratum*. *Lin. sp. pl. 1084*, et *Biv. cent. 2. p. 67*, excluso ab utrisque synon. *Barr. ic. 882*, ex *Savi Trifol. p. 98* — *Guss. pr. 2. p. 491.*

T. glabrum, caule patule-ramoso, foliolis obovato-cuneatis argute serrulatis, stipulis scariosis nervosis caudatis, capitulis globosis, lateralibus terminalibusque remotis, calycis glaberrimi dentibus aequalibus corolla brevioribus patulo-recurvis rigidis aristatis, leguminibus 1-2-spermis.

T. Epithymi capitulis inter genicula, annuum. *Cup. H. Cath. p. 216*, et *supp. alt. p. 90.*

Ic. *Smith engl. bot. t. 1063*, ex *Dec.* — T. humi jacens, Ephithymi fructu. *Cup. panph. 2. t. 123* — T. parvum, erectum, flore glomerato cum unguiculis. *Bauh. hist. 2. p. 378.*

In pratis, collibus apricis, in herbosis arenosis mari finitimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Pantellaria*, *Favignana*, *Lampedusa*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules in herbosis aliquando simplices, ac erecti: *folia* superiora breviter petiolata: *foliola* exquisite nervosa, laete virentia: *stipulae* connatae, scarioso-albidae: *capitula* inter stipulas bracteantes sessilia, parva, densa, distantia, suprema tantum approximata: *calyces* exquisite nervosi; dentibus latis triangularibus nervosis, apice aristatis, in fructu patulis recurvisque: *corolla* pallide rosea, parva; *vexillo* recto, parum elongato, persistente: *semina* subglobosa, subcordata, levia, flavecentia, demum rufescentia.

Confer Cl. *Savi l. c.* pro synonymo *Barrelieri*, quod ad praecedentem trahit; tamen in icone *Barr.* capitula exacte globosa, et habitus *T. glomerato* magis similis videtur — Nostrum differt a descriptione *Smithii*, ac aliorum dentibus calycinis non reflexis, sed patulis, ac demum recurvis.

5. *T. striatum*. *Lin. sp. pl. 1085* — *Guss. pr. 2. p. 492.*

T. villosum, caulibus erectiusculis patulisque ramosis, foliolis obcordatis obovatisve apice denticulatis, stipulis lanceolato-caudatis, capitulis ovatis, calycibus striatis villosis demum subglobosis, laciniis subinaequalibus subaristatis tubo ac corolla brevioribus.

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — *Wald. et Kit. pl. rar. Hung. 1. t. 25*, quae vero ob habitum potius *T. tenuiflorum* refert — T. minus, villosum, purpureum, capite parvo echinato. *Barr. ic. 869.*

b. minus.

T. incanum. *Presl delic. prag. p. 51*, ex ipso auctore in *Symb. bot. 1. p. 48*, ac inde nostri *pr. 2. p. 529*, inter species dubias, sed quoad descriptionem dentium calycis potius ad *T. tenuiflorum* spectat.

In apricis pratis montosis, in sylvis, et nemoribus apertis: *Piana de' Greci*, *Ficuzza*, *Nicosia*, *Capizzi*, *Caronia*, *Mistretta*, *Etna*, *Fondachelli*, ec.

Aprili, Majo. ⊙

Caules ut plurimum patuli, et subflexuosi: *foliola* superiora evidentius denticulata: *stipulae* subscariosae, viridi-nervosae: *capitula* axillaria, plura, aliquando ovato-oblonga et brevissime pe-

dunculata, sed frequentius stipula bracteante suffulta: *calycis* dentes demum patentes, vix ½ lin. longi, *corolla* carnea vel rubente breviores; tubo in fructu fere globoso, fauce annulo constricta: *semina* badia, globosa — Confer *T. tenuiflorum.*

6. *T.* SCABRUM. *Lin. sp. pl. 1084 — Biv. cent. 2. p. 68 — Guss. pr. 2. p. 493.*

T. caulibus patulis erectisque villosis, foliolis pubescentibus obovato-cuneatis, superioribus obovato-oblongis denticulatis, stipulis breviter caudatis, capitulis ovatis (numerosis), calycis hirsuti dentibus lanceolatis acutis corollae (albae) aequalibus demum rigidis apice recurvis, infimo reliquis longiore.

T. capitulo oblongo, aspero. *Cup. H. Cath. p. 216.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — T. minus, capite subrotundo, parvo, albo et echinato. *Barr. ic. 870.*

In collibus, et in campis aridis saxosis, ad muros ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria, Lipari*, *Vulcano*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Martio, Majo. ⊙

Caules saepe flexuosi, ac rubentes, ramosi, patuli vel erectiusculi, 2-6-pollicares: *foliola* subtus praesertim pubescentia et nervosa, infima aliquando obcordata: *stipulae* fere ad dimidium connatae, viridi-nervosae; caudis recurvis, lanceolato-linearibus: *capitula* solitaria, inter stipulas bracteantes vix dilatatas et brevius caudatas sessilia: *calycis* nervosi dentes sub anthesi recti, angusti; demum arcuato-recurvi, et nervo unico incrassato notati; fauce coarctata: *corollae* parvae, albae, calycem non excedentes: *legumina* 1-sperma: *semina* ovata, compressa, lutescentia—Confer *T. dalmaticum.*

3. *capitulis axillaribus paucis, terminalibus solitariis geminisque, altero subsessili bracteato; foliis omnibus alternis.*

7. *T.* TENUIFLORUM. *Ten. fl. neap. pr. p. 44 — Dec. pr. 2. p. 192— Guss. pr. 2. p. 493.*

T. villosum, caulibus erectis ascendentibusque, foliolis obcordatis, superioribus obovato-oblongis cuneatis, stipulis caudatis, capitulis oblongo-cylindraceis, calycibus striatis cylindricis, laciniis setaceo-spinescentibus subaequalibus tubo ac corollae aequilongis.

T. incanum. *Presl del. prag. p. 51,* ex descriptione, sed confer *T. striatum.*

Ic. *Ten. fl. nap. 5. p. 141. t. 172. f. 1.*

In apricis herbosis nemorum ac sylvarum, et in montosis; *Ficuzza, Busambra, Monti della Piana lungo la strada di Palermo, Boschi di Caronia, di Floresta, di Francavilla, Buccheri, Nicosia, Madonie alla discesa de' Favari.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules ramosi, ut plurimum erecti: *foliola* suprema apice serrulata: *stipulae* scariosae, vaginantes, vix nervosae, superiores magis dilatatae, et brevius lanceolato-caudatae: *capitula* raro solitaria, inter stipulas bracteantes sessilia, fere semper gemina; alterum sessile bracteatum, alterum pedunculatum nudum; pedunculo aliquando semipollicari: *calycis* dentes magis quam in *T. striato* inaequales, et longiores, ideoque corollae pallide carneae aequales, evidentius spinescentes: *semina* rufescentia, compressiuscula.

Capitula vere axillaria in hac specie sat raro observantur, nam saepius quae talia videntur in ramulis brevibus terminalia sunt — *T. striato* valde proximum, a quo iisdem momentis, quibus *T. dalmaticum* a *T. scabro*, distinguitur — Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 491* sub *T. conico Pers.* hoc refert, et uti synonyma adjungit *T. Kitaibellianum Dec.*, ac *T. scabrum Schreb.* apud *Sturm fasc. 16*, non *Lin.*, quam iconem ad praecedentem citavi; sed speciminum defectu nihil certe dicere audeo.

8. DALMATICUM. *Vis. stirp. rar. Dalm. p. 21—Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 492 — Guss. suppl. p. 232.*

T. caule erecto villoso, foliolis superne glabriusculis obsolete denticulatis obovatis, superioribus ovalibus, stipulis breviter lanceolato-caudatis, capitulis oblongo-cylindraceis (lateralibus paucis), calycis hirsuti dentibus lanceolatis acutis corollam (carneam) subaequantibus, demum rigidis apice recurvis, infimo reliquis longiore.

T. lucanicum. *Gasp.* in *Guss. pr. 2. p. 494.*

Ic. *nulla.*

In apricis herbosis montosis: *Monti della Piana, e delle Rose* (*Gasparrini*).

Arili, Majo. ☉

Habitus omnino *T. scabri*, et nonnisi comparatis speciminibus facile dignoscendum. Differt vero; *caulibus* erectis, vix aliquando ramosis, non flexuosis; *stipulis* bracteantibus magis dilatatis; *foliolis* supremis acutiusculis; *capitulis* crassioribus, longioribus, 6-7 lin. longis, et fere omnibus terminalibus subgeminis; *corollis* carneis, paullo majoribus, calycem nempe excedentibus: *semina* matura non vidi.

Hujus plantae specimina a Cl. *Salzman* in Corsica, et prope *Monpelier an. 1821* collecta absque nomine in herb. Cl. *Dec.* vidi; et illa dalmatica a Cl. *Visiani* missa a siculis nullo modo differunt.

9. *T. Bocconi. Savi Trifol. p. 37 — Spr. s. veg. 3. p. 216 — Guss. pr. 2. p. 495.*

T. caule (humili) erecto simplici ramosoque pubescente, foliolis glabris obovato-vel oblongo-cuneatis apice denticulatis, stipulis longe setaceo-caudatis, capitulis oblongis geminis (raro solitariis), calycis breviter hirsuti dentibus rigidis subulatis erectis basi dilatatis tubum ac corollam aequantibus, infimo longiore.

Ic. T. semiglabrum. *Brot. phyt. lusit. 1. p. 156. t. 63. f. 2* — T. lagopoides, obsoletum. *Cup. panph. 1. t. 74* — T. nodiflorum, turbinatum. *Bocc. Mus. p. 142. t. 104.*

In collibus aridis apricis herbosis in fruticetis, et in submontosis; *Palermo a Castellazzo, via della Piana de' Greci nelle colline presso il Gurgo di Ddingoli, Ficuzza, Carini, Amorosa al sud di Busambra, Castelvetrano nel bosco, Mistretta ai Romei, Giojosa, Caronia nella marina, Fondachelli, Messina, Castellobuono; Madonie* (*Parlat.*); *Gibilrossa e Catalfano* (*Heldr.*) = et in *Levanzo, Maretimo, Pantellaria.*

Aprili, Junio. ☉

Caules aliquando patule ramosi, 2-7-pollicares, saepe rubentes: *foliola* supra glabra, laete virentia, subtus villosiuscula et nervosa inferiora vix emarginata, et apice latiora; suprema exacte oblongo-cuneiformia: *stipulae* non scariosae: *capitula* 3-6 lin. longa, ad basim stipula bracteante plus minus dilatata folii subsessilis suffulta, gemina, in ramulis vel raro in axillis solitaria; florifera saepe globoso-ovata: *calyces* nervosi; dente inferiore aliquando incurvo, omnibus nervo unico valido in aristam abeunte notatis, tubo

cylindrico, non ventricoso; fauce pervia: *corollae* parvae, ex albo-rubellae, calyci aequales, vel vix excedentes: *legumina* parva, 1-sperma: *semina* flava, ovoidea.

10. *T.* PHLEOIDES. *Pourr.* in *Willd. sp. pl. 3. p. 1377 — Guss. pr. 2. p. 496.*

T. caule erecto gracili parum ramoso, foliolis oblongo-cuneatis obtusis emarginatisque, in foliis supremis apice serrulatis, stipulis breviter setaceo-caudatis, spicis solitariis geminisque conico-oblongis, calycis villosi dentibus aequalibus rigidis patentibus subulatis corollae aequilongis basi dilatatis.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 471. t. 60.*

b. caulibus ascendentibus erectisque, calycibus dense piloso-villosis.

T. prostratum. *Jan. cat. p. 21,* ex specimine.

In apricis pratis montosis: *Palermo a Monte Cuccio, via della Piana de' Greci, e Pizzuta (Parlatore); S. Maria del Bosco, Ficuzza, Monte de' Cani, Sclafani, Nicosia, Cammarata, Priolo, Lercara, Floresta, Cesarò, Lentini, Itala, Buccheri, Vizzini, Bronte, Maletto*: var. *b.* in editioribus; *Etna presso la casa degli Inglesi (Jan), boschi di Maletto e di Bronte, Madonie.*

Majo, Junio. ⊙

Caules ut plurimum a basi ramosi, 2-9-pollicares: *folia* suprema sessilia: *foliola* adpresse pubescentia, laete virentia, in foliis infimis obovato-cuneata, in supremis fere anguste linearia: *stipulae* glabrae, scariosae, nervis fuscis: *spicae* 5-6 lin. longae, solitariae vel geminae, et tunc altera subsessili, subjecto folio fere bracteata: *calycis* faux constricta, sed pervia; dentibus sub anthesi aliquando atropurpureis, tubum cylindricum subaequantibus: *corollae* albae, parvae: *semina* globosa, flavescentia, demum badia, tamen non minima ratione plantae (*Dec.*), radicula vix prominula.

Varietas *b.* nonnisi calyce pilis longioribus et numerosioribus tecto a specie differt.

11. *T.* LIGUSTICUM. *Balb.* in *act. Ac. ital. 1. p. 192 — Savi Trifol. p. 38 — Spr. s. veg. 3. p. 214 — Guss. pr. 2. p. 497.*

T. patenter piloso-villosum, caule ramisque erectis, foliolis obcordatis obovatisque, in foliis superioribus elliptico-cuneatis, stipulis lanceolato-caudatis, spicis conico-oblongis demum cylindraceis subgeminatis, calycinis dentibus setaceis aequalibus patenter hirsutis corolla tuboque longioribus.

T. aristatum. *Link en. H. Ber. 2. p. 262* — T. montanum, hirsutum, folio oblongo, flore candido-purpureo in capitulum singulare. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 90?*

Ic. *Balb. l. c. f. 2*, mala ex *Savi* — T. arrectisetum. *Brot. phyt. lusit. 1. p. 152. t. 63. f. 1,* optima — T. stellatum, alpinum, spanostachyum, setosum, [illegible], minus. *Cup. panph. 2. t. 215—Bon. t. 159.*

In nemoribus, sylvis, dumetis, et in arenosis herbosis submontosis demissisque; *Palermo al Monte dell' occhio; all' Oreto, alla Grazia, ed alla Moarta (Parlatore); Carini, Piana de' Greci, Ficuzza, Madonie, Boschi di Valdemone, dell' Etna, Ferla, Cassaro* = et in *Ustica, Saline, Lipari alla Vitusella ed a Atrapecora, Pantellaria, Maretimo, Linosa.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules palmares, vel pedales et ultra; ramis ascendentibus, raro patulis: *stipulae* nervosae: *folia* superiora brevius petiolata, suprema sessilia; *foliolis* pallide virentibus, apice denticulatis: *spicae* 5-10-lin. longae, saepius geminae, altera sessili subbractea-

ta, altera longe pedunculata: *calycis* tubus campanulatus, nervosus, hirsutus, dentibus brevior; fauce constricta: *corollae* purpurascentes: *semina* ovoidea, flava, radicula vix prominula.

4. capitulis spicisque omnibus terminalibus; foliis duobus supremis oppositis:

† capitulo approximatis, bracteantibus.

12. *T.* OCHROLEUCUM. *Lin. s. nat. ed. 12. v. 3. p. 233; b. roseum. Guss. pr. 2. p. 498.*

T. caulibus simplicibus ascendentibus, foliis radicalibus longe petiolatis, foliolis ellipticis oblongis emarginatis obcordatisve, caulinis paucis, foliolis obtusis oblongo-linearibus, summis sessilibus, stipulis longe lanceolato-caudatis, capitulis ovatis oblongisque, calycis dense villosi dentibus corolla rosea brevioribus lanceolato-linearibus aristatis patentibus, infimo deflexo duplo longiore.

T. roseum. *Presl del. prag. p. 50.*

Ic. T. pratense, purpureum, vulgare, hirsutum. *Cup. panph. 1. t. 138 — Bon. t. 156.*

In sylvaticis montosis; *Monti delle Piana, Ficuzza, S. Maria del Bosco, Madonie, Cassaro, Buccheri, Boschi di Valdemone: Monte delle Rose, e bosco della Colomba (Gasparrini).*

Majo, Junio. ♃

Pallide virens: *radices* firmae, alte descendentes, ad collum sublignosae: *caules* basi caespitosi, 1-1½ pedales, et *foliola* adpresse-*petioli* vero patenter pubescentes: *folia* radicalia plura, caulina distantia, 3-4; *foliolis* nervosis, in foliis inferioribus profunde emarginatis, in supremis lineari-lanceolatis, acutiusculis: *stipulae* scariosae, viridi-nervosae, glabrae, aut villosae: *calycis* tubulosi striati dentes vix lin. longi; unico 3-4-lineari, tubo corollae elongato vel carinae subaequali; faux constricta: *legumina* 1-sperma: *capitula* solitaria, inter folia superiora sessilia, vel breviter pedunculata, pollicem fere longa, densa: *semina* ovalia, rufescentia, radicula vix prominula.

Cum *T. striato* immerito associatum a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 216*, a quo toto coelo diversum; at quibus certis characteribus a *T. ochroleuco* sejungi possit non inveni — Floribus ex roseo-flavescentibus variat.

13. *T.* PRATENSE. *Lin. sp. pl. 1082 — Ucria H. Pan. p. 320 — Guss. pr. 2. p. 499.*

T. caulibus villosis diffusis ascendentibusque, foliolis subtus pubescentibus ovatis ovalibusque integris, stipulis latis breviter setaceo-caudatis, capitulis ovatis obtusis, dentibus calycinis ciliatis lineari-setaceis corolla monopetala purpurea brevioribus, infimo duplo longiore, seminibus compressis reniformibus.

T. pratense, purpureum, vulgare. *Cup. H. Cath. p. 216*, et *supp. alt. p. 91* — T. pratense, purpureum, majus. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 15 — Fl. dan. 989* — T. pratense, purpureum, biflorum, glabrum. *Cup. panph. 2. t. 110 — Bon. t. 151*, et — T. pratense, purpureum, vulgare, hirsutum, humilius. *Cup.*, et *Bon.* l. c.

b. flavicans. Dec. pr. 2. p. 195.

In pratis fertilibus montosis, ad sylvarum ac nemorum margines, et ad vias in elatis, vel demissis; *Palermo alla Grazia (Parlat)*,

a S. Martino, *Carini*, *Ficuzza*, *S. Maria del Bosco*, *Monte de' Cani*, *Capizzi*, *S. Fratello*, *Floresta*, *Ibiso*, *Messina*, *Boschi dell' Etna*: *Madonie* (*Parlat.*), *bosco della Colomba* (*Gasparrini*) = *et in Ustica* (*Calcara*): var. *b. Ficuzza*; *Madonie* (*Heldreich*).

Majo, Julio. ♃

Foliola saepe glabra, et macula alba centrali notata; inferiora emarginata, superiora obtusa, ad apicem nonnunquam serrulata: *stipulae* scariosae, albae, nervis virentibus vel fuscis notatae, glabrae, vel ad margines una cum caule pilosae, inferiores longiores, et sensim in caudam attenuatae; superiores breviores, latiores, ad apicem statim in caudam productae: *capitula* solitaria, vel raro gemina, inter stipulas bracteantes duorum foliorum superiorum subsessilia: *calycis* tubus albidus, striatus, hirsutiusculus; fauce coarctata; dentes virentes, basi breviter triangulares, ibique trinervii; nervis inde in unicum confluentibus, semper erecti, et tubum calycis subsuperantes; unicus duplo longior, sed tubo corollae 1-petalae brevior: *flores* in *a.* rosei; *alae* carina parum longiores, vexillo breviores: *legumen* 1-spermum.

Varietas *b.* cum sequente non confundenda.

14. *T.* FLAVESCENS. *Tin. pug. p. 15 — Dec. pr. 2. p. 260 — Guss. pr. 2. p. 500.*

T. caulibus diffusis, foliolis pubescentibus obcordatis obovatis ellipticisque, superioribus denticulatis, stipulis latis breviter setaceo-caudatis, capitulis globosis, calycis hirsuti dentibus setaceis longe ciliato-hirsutis subaequalibus corolla 1-petala (flavescente) brevioribus, seminibus ovato-compressis.

Ic. *nulla.*

b. minus.

T. villosum. *Presl del. prag. p. 48*, ex ipso auctore in *Sym. bot. 1. p. 49* (et inde nostri *prodr. 2. p. 529.*), ubi sub *T. pallido* hanc speciem refert, a quo satis mihi diferre videtur.

In nemoribus, ac sylvis apricis, et in collibus ubique in Sicilia.

Majo, Junio. ☉, et ♂

Caules ½-2-pedales: *foliola* pallide virentia: *stipulae* scariosae, viridi-nervosae, ut in praecedente: *calycis* dentes tubo striato duplo fere longiores, sed corolla duplo breviores, basi breviter triangulares, et 3-5-nervosi, ut in *T. pratense*; tubo fauce non constricto: *capitula* solitaria, inter stipulas bracteantes duorum foliorum superiorum sessilia: *legumen* 1-spermum.

Habitus omnino praecedentis, a quo praecipue differt, tubo calycis hirsuto, et dentibus subaequilongis: *capitula* fructifera fere illa *T. supini* referunt — Differt a *T. pallido Wald.* et *Kit. fl. Hung. 1. p. 35. t. 36*, habitu magis diffuso, capitulis omnibus sessilibus, corollis semper ochroleucis, leguminibus 1-spermis, non 2-spermis, tubi calycini fauce non prominula — A Cl. *Dec.* male inter *T. lupulina* refertur, a quibus alienum.

15. *T.* CHERLERI. *Lin. amoen. accad. 4. p. 286*, et *sp. pl. 1081 — Ucria H. Pan. p. 320 — Biv. cent. 2. p. 66 — Guss. pr. 2. p. 501.*

T. molliter villosum, caulibus procumbentibus, foliolis obcordato-vel obovato-cuneatis integriusculis, stipulis breviter lanceolato-caudatis, supremis dilatatis orbiculatis capitula globosa solitaria bracteantibus, calycinis dentibus longe denseque ciliato-hirsutis lineari-setaceis subaequalibus corolla subbrevioribus, seminibus ovoideis.

T. globosum, repens. *Cup. H. Cath. p. 215.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 745*, ex icon. pictis — *Moris fl. sard. t. p. 480. t.*

61 — Lagopus minor, supinus, molli et compresso capite. *Barr. ic. 859.*

In collibus herbosis apricis, in campis, et in pascuis aridis vel arenosis maritimis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Vulcano*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Martio, Majo. ⊙

Caules aliquando ascendentes, plures saepe ex eadem radice, 3-10-pollicares : *foliola* apice serrulata, vel integra : *stipulae* viridi-vel fusco-nervosae, caudis saepe incurvis; supremae capitula bracteantes, latae, suborbiculatae, ecaudatae, margine fuscae : *calyces* nervosi, et ita receptaculo adhaerent, ut capitula adnexa radicibus inveniunlur, undique plus minus dense villoso-hispidi, et canescentes; dentibus tubo longioribus, duobus parum brevioribus; fauce pervia, sed pilis instructa : *corollae* albae, calyci aequales, aut vexillo illum excedente : *legumina* 1-sperma : *semina* levia, rufescentia : *pubescentia* in caule, et in petiolis patens, in foliis adpressa : *capitula*, non vero calyces, facillime a planta dum jam sunt semina perfecta decidunt.

† † *foliis a capitulo remotis.*

16. *T. LAPPACEUM. Lin. sp. pl. 1082 — Biv. cent. 2. p. 66 — Guss. pr. 2. p. 501.*

T. caule ramoso patulo erectoque, foliolis obovato-vel oblongo-cuneatis obtusis emarginatisque apice denticulatis, stipulis breviter lineari-caudatis, capitulis subglobosis solitariis, dentibus calycinis rigidis longe ciliatis lineari-setaceis basi triangularibus tubo 20-nervio glabro longioribus corollam aequantibus erectis, leguminibus 1-spermis.

T. nervosum. *Presl fl. sic. 1. p.* xx, ex ipso auctore in *Symb. bot. 1. p. 49*, et inde quoque nostri *prodr. 2. p. 531*—T. palustre, minus, hirsutum, minori folio, et capitulo. *Cap. H. Cath. p. 216.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 746*, ex icon. pictis—*Moris fl. sard. 1. p. 482. t. 62. f. 1*—T. nemorosum, capite ovato villoso rubescente. *Barr. ic. 871.*

b. tubo calycis hirsuto.

In arvis, et inter segetes ubique in Sicilia = et in *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria* : var. *b. Favignana.*

Aprili, Majo. ⊙

In arvis denudatis *caules* decumbentes, inter herbas vel segetes erecti, palmares, et usque sesquipedales, glabri : *petioli* ac *foliola* villosi : *stipulae* viridi-nervosae, glabrae, caudis ciliatis, superiores reliquis conformes : *pedunculi* saepe breves, vix semipollicares, et tunc capitula fere bracteata : *calycis* tubus nervosus, in *b.* pilis longis hirsutus; quae varietas tamen nullo alio charactere a specie distinguitur (confer *Brot. fl. lusit. 2. p. 105*): *corollae* pallide roseae, vel albidae, vexillo ad apicem nervis intensius coloratis notato : *semina* ovoidea, spadicea.

17. *T. MARITIMUM. Huds. fl. angl. ed. 1. p. 284 — Willd. sp. pl. 3. p. 1370 — Biv. cent. 2. p. 69 — Guss. pr. 2. p. 502.*

T. caule patulo vel decumbente, foliolis oblongo-obovatis obtusis emarginatisve pubescentibus, stipulis lineari-caudatis, capitulis densis solitariis, floriferis ovatis, fructiferis ovalibus basi truncatis, calycinis dentibus tubo glabro ac corolla brevioribus triangulari-acutis subciliatis demum stellate-patentibus rigidis, inferiore longiore in fructu recurvo, leguminibus 1-spermis.

T. irregulare. *Pourr. act. Toul. 3. p. 331 — Spr. s. veg. 3. p. 215*—

T. capitulo turbinato, rotundo, syderato, aspero, procumbens, folio et capitulo medio. *Cup. H. Cath. p. 215.*

Ic. T. rigidum. *Savi fl. pis. 2. p. 159. t. 1. f. 1* — T. pratense, album, mas. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 91*, et *panph. 1. t. 126* — T. spicatum, minus, flore minore dilute purpureo. *Moris. hist. 2. s. 2. t. 14.*

b. glabrum.

T. glabellum. *Presl fl. sic. 1. p.* xx, ex ipso auctore in *Sym. bot. 1. p. 49*, et inde quoque nostri *prodr. 2. p. 531.*

In pascuis, et arvis, in herbosis, ac humentibus maritimis ubique in Sicilia: var. *b. Palermo a Mondello* (*Presl*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules pro locorum natura patuli, vel decumbentes, palmares, aut sesquipedales: *stipulae* nervosae, caudis quam in sequente brevioribus: *foliola* vix apice serrulata; suprema sessilia: *calycis* tubus striatus, glabriusculus, albidus; dentibus vero foliaceis, virentibus, sub anthesi angustioribus et erectis, demum stellate-patentibus, et magis dilatatis, sparse vel undique ciliatis, infimo in calycibus inferioribus duplo et ultra reliquis longiore, in superioribus vero subaequales sunt: *corollae* rubellae: *semina* ovoidea, badia— Confer sequentem.

18. *T.* SQUARROSUM. *Lin. sp. pl. 1082*, excl. syn. *Bauh.* ex *Savi Trifol. p. 67* — *Guss. pr. 2. p. 503.*

T. caule erecto, foliolis pubescentibus ovalibus oblongisque obtusis, stipulis longe lineari-caudatis, capitulis densis, floriferis ovatis, fructiferis ovali-oblongis, calycinis dentibus 3-nerviis tubo aequalibus lanceolato-linearibus acuminato-subulatis, inferiore longiore demum deflexo carinam aequante, leguminibus 1-spermis.

T. panormitanum. *Presl fl. sic. 1. p.* xx, ex ipso auctore in *Symb. bot. 1. p. 49*, et inde quoque nostri *prodr. 2. p. 531*—T. capitulo turbinato rotundo syderato aspero, folio longulo, hirsutum, rectum. *Cup. H. Cath. p. 215.*

Ic. *Savi l. c. f. 3* — T. spicatum, syderatum, asperum. *Cup. panph. 2. t. 165* — *Bon. t. 35*, a Cl. *Bertol.* ad praecedentem relata in *Lucubr. p. 13.*

In cultis herbosis, in pascuis humentibus, et non raro inter segetes in Sicilia.

Aprili, Majo. ⊙

Caules ½-2-pedales, striati, glabriusculi: *folia* suprema sessilia; *foliola* nervosa, 1-1-½ pollicaria, 2-5 lin. lata, ideoque praecedentis duplo fere majora, apice denticulata, superiora mucronata: *stipulae* scariosae, nervosae, glabrae, 6-8 lin. lin. longae; caudis ciliatis, pollicaribus et ultra: *pedunculi* sesquipollicares, vel 4-5-lineares, et tunc capitula bracteis fere suffulta: *calycis* tubus nervosus, hirsutiusculus; dentibus aliquando illo longioribus: *corolla* albida, vel pallide flavescens; *vexillo* elongato.

Habitus praecedentis, a quo longitudine stipularum, foliolis majoribus, calycinis dentibus longioribus apice subulato-attenuatis, et habitu firmiore facillime dignoscitur, nec in illum transit — Non immerito Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 213* vix huius varietatem esse credit *T. albidum Retz. observ. fasc. 4. p. 30*, uti collatis characteribus facillime patebit.

19. *T.* LEUCANTHUM. *Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 214* — *Spr. s. veg. 3. p. 213* — *Dec. pr. 2. p. 197* — *Guss. pr. 2. p. 505.*

T. villosum, caulibus erectis patulisque, foliolis obovatis, superioribus oblongo-cuneatis oblongisque, stipulis lanceolato-caudatis, ca-

pitulis globosis, pedunculis subgeminis elongatis, calycinis dentibus lineari-lanceolatis subaequalibus acuminatis pilosis demum dilatatis patentibus tubo dense villoso longioribus, corolla parum brevioribus, leguminibus 1-spermis.

T. obscurum. *Savi Trifol. p. 31 ? — Guss. cat. H. Reg.* in *Bocc. p. 65 ! — Dec. pr. 2. p. 197? — Spr. s. veg. 3. p. 214* ? — T. capitulo turbinato rotundo syderato aspero, foliolo longulo, hirsutum, rectum, folio (quod) molle, et capitulo minoribus. *Cap. H. Cath. p. 215.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 486. t. 62. f. 2 — Savi l. c. f. 1 ?*, nam foliola superiora etiam obcordata — T. pratense, album, sive mas, palustre, minus. *Cup. panph. 1. t. 183 — Raf. t. 83. f. 1*, optimae, quamvis rudes.

In pratis, et pascuis aridis apricis demissis, vel montosis in Sicilia. Aprili, Majo. ⊙

Caules 2-12 pollicares in fertilibus, solitarii vel plures ex eadem radice, et a basi ramosi: *folia* ascendendo brevius petiolata, demum fere sessilia, et dum pedunculi solitarii suprema quoque alterna; *foliolis* apice denticulatis, pallide virentibus, adpresse pubescentibus, et non raro una cum caule canescentibus; superioribus 1-2 lin. latis, 4-8-lin. longis: *pedunculi* 2-3-pollicares: *stipulae* nervosae: *calycis* tubus albidus, striatus, villis albis vel rufescentibus tectus; dentes acuminato-aristati, virentes, hirsuto-ciliati, recti, *corollam* albidam aut saepius rubentem aequantes vel illa breviores, non vero longe superantes (*Spr.*): *semina* globosa, lutescentia, radicula vix prominula.

Variat capitulis saepe basi bracteolarum serie cinctis, vel nudis in eadem planta. Confer Cl. *Savi. l. c.* — Specimen parvum *T. obscuri* a Cl. *Savio* acceptum, ac ad herbarium *Michelii* spectans nonnihil a nostro recedit, et forsan speciem diversam sistit: nam in hoc calycis tubus elongatus, villosus, striis sat conspicuis; in nostro tubus brevior, et fere dense lanatus, striis vix visibilibus: dentes calycini latiores, apice minus attenuati, laxe villoso-ciliati, trinerves, et faux tubi glabrata; in nostro fere uninerves, et faux villis densis clausa.

5. *capitulis spicisque terminalibus pedunculatis, foliis omnibus alternis.*

20. *T. stellatum. Lin. sp. pl. 1083 — Ucria H. Pan. p. 320 — Guss. pr. 2. p. 506.*

T. molliter villosum, caulibus erectis ascendentibusque, foliolis obcordato-cuneatis apice denticulatis, stipulis latis ecaudatis obovatis obtusis serrulatis, capitulis globosis, calycis hirsuti dentibus lanceolato-acuminatis aequalibus demum basi dilatatis et stellate-patentibus tubum superantibus corollae subaequilongis, leguminibus 1-spermis.

T. globoso flore. *Cup. H. Cath. p. 215.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. f 16 — Lam. ill. gen. t. 613* — Lagopus minor, erectus, capite globoso, stellato flore purpureo. *Barr. ic. 860.*

In collibus apricis, ac in campis aridis sterilibus in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Lipari*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*.

Aprili, Majo. ⊙

Caules 3-12-pollicares, saepe plures ex eadem radice, uti petioli et pedunculi pilis semipatentibus tecti: *folia* inferiora longe petiolata, suprema remota, et subsessilia: *foliola* adpresse pubescentia: *stipulae* concavae, scariosae, nervis virentibus: *calyces* nervosi, ad

collum demum constricti; dentibus externe hirsutis, interne glabris 3-nerviis, basi saepe rubentibus; tubi fauce villis albis densis clausa: *alae* et *carina* calyce breviores vel aequales, sed *vexillum* rectum illum excedens: *semina* majuscula, badia, ovalia.

Floribus rubentibus albisque variat; et calyces seminibus jam perfectis decidunt, quod etiam in sequente; praeterea eorum pili in plantis diu exsiccatis rufescunt.

21. *T. INCARNATUM*, *b. Molinerii. Balb.* in *Dec. pr. 2. p. 190—Guss. pr. 2. p. 507.*

T. caule erecto, ramis ascendentibus, foliolis obcordatis denticulatis, stipulis scariosis obtusis ecaudatis (subconcoloribus), spicis conico-oblongis acutis, calycis hirsuti dentibus anguste lanceolato-subulatis, vexillis elongatis, leguminibus 1-spermis.

T. incarnatum. *Ucria H. Pan. p. 320 — Biv. cent. 2. p. 65*, excluso synonymo — T. stramineum. *Presl fl. sic 1. p.xx*, ex ipso auctore in *Symb. bot. 1. p. 48*, et inde quoque nostri *prodr. p. 530*—T. album, incarnatum, spicatum, sive Lagopus maximus. *Cup. H. Cath. p. 217*; nam speciei typus in Sicilia non provenit ex ipso *Cupani* in emend. *p. 260* — T. spicatum, majus. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. T. alopecurum, latifolium, spica longa. *Barr. ic. 697* — T. stellatum, alpinum, spanostachion, setosum, lene. *Cup. H. Cath. p. 216*, et *panph. 2. t. 166 — Raf. t. 77. f. 1.*

In pratis, vel in herbosis apricis montosis, aut demissis ubique fere in Sicilia.

Aprili, Majo. ⊙

Caules palmares, vel 1 ½ pedales, uti foliola molliter ac adpresse pubescentes: *folia* superiora subsessilia, et remota: *stipulae* nervosae, glabrae, aut pubescentes, concolores, vel apicem versus ad margines nigro-maculatae: *spica* 1-2-pollicaris: *calycis* nervosi villosissimi vel hirsuti ac eglandulosi dentes illorum praecedentium angustiores, corollae 1-petalae tubum aequantes, subspinescentes, sub apice glabriusculi, semipatenes in fructu: *flores* semper in Sicilia carneos vidi — *Vexillum* magis elongatum, et pubescentia adpressior ac rarior quam in specie.

22. *T. INTERMEDIUM. Guss. cat. H. R. in Bocc. p. 82, et pr. 2. p. 508. — Spr. s. veg. 3. p. 215 — Dec. pr. 2. p. 190 — Savi Bot. etr. 4. p. 19.*

T. pilosum, caule erecto, ramis diffuso-ascendentibus, foliolis obtusiusculis oblongis, in foliis superioribus lanceolato-linearibus, stipulis pilosis breviter caudatis, spicis conico-oblongis obtusis, calycis pilosi striati eglandulosi dentibus setaceo-subulatis subaequalibus tubo longioribus corolla alba vix brevioribus, demum semipatentibus, leguminibus 1-spermis.

Ic. *nulla.*

In arvis arenosis Siciliae meridionalis; *Terranova*, *Comiso*, *Dorillo*, *Scoglitti*, *Catania*, *Noto.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules basi ramosi, palmares vel pedales: *foliola* in foliis inferioribus latiora et obtusiora, fere ut in *T. arvense*; in superioribus 10 lin. ad summum longa, ideoque breviora quam in illo; *stipulae* vaginantes, caudatae, nervosae; nervis caudisque fuscis, non virentibus ut in illo: *spica* 1-1 ½-pollicaris; *calycis* dentes semipatentes, apice fasciculo pilorum terminati, nec sub apice glabri, fauce annulo carnoso albido clausa, ut in sequente: *corolla* alba; *vexillum* calyce longius; *alae* et *carina* dentibus calycinis aequales: *semina* ovalia, rufescentia, radicula prominula.

Pubescentia et color *T. arvensi* similes, spica vero *T. angustifolio*; a quibus indicatis characteribus diversum.

23. *T.* ANGUSTIFOLIUM. *Lin. sp. pl. 1083 — Ucria H. Pan. p. 320 — Guss. pr. 2. p. 508.*

T. caule erecto adpresse pubescente, foliolis lineari-lanceolatis acutis superne glabris, stipulis ciliatis longe caudatis, spicis conico-oblongis acutis, calycibus piloso-hirsutis striatis glandulosis, dentibus setaceis apice spinescentibus demum patentibus, infimo longiore alas aequante (corollis purpureis), leguminibus 1-spermis.

T. montanum, angustissimum, spicatum. *Cup. H. Cath. p. 216* — T. alopecuroides. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — T. alopecurum, angustifolium, elatius. *Barr. ic. 698* — Lagopus hispanica. *Riv. tetr. irr. t. 17.*

In collibus aridis ubique, ac in pascuis apricis in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Vulcano*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ☉

Caules et *rami*, qui tantum a basi, erecti, pilis adpressis tecti: *foliola* superne glabra, acuta vel acuminata, 1-2 lin. lata, superiora saepe 2-pollicaria: *stipulae* scariosae, nervis virentibus; caudis glabris vel ciliatis, aut pilorum fasciculo terminatis: *spica* sub anthesi conico-acuta: *calycis* dentes apice glabri, infimo vexillum subaequante, tubum calycis, uti reliqui, superans; fauce annulo carnoso clausa: *petala* intra calycis tubum albida, caeterum pallide rosea, vel purpurea: *vexillum* angustum, conduplicatum, integrum, rectum: *semen* ovale, rufescens, radicula prominula.

6. *capitulis axillaribus, et terminalibus, solitariis, longe pedunculatis.*

24. *T.* ARVENSE. *Lin. sp. pl. 1083 — Ucria H. Pan. p. 320 — Guss. pr. 2. p. 509.*

T. cinereo-pubescens, caule erecto vel patulo, foliolis apice denticulatis in foliis inferioribus obovato-oblongis subcuneatis emarginatis, in superioribus lineari-oblongis subretusis mucronulatis, stipulis lineari-caudatis, spicis cylindraceo-oblongis, calycis striati molliter et canescenti plumoso-villosissimi dentibus setaceis aequalibus tubo ac corolla duplo longioribus, leguminibus 1-spermis.

T. Lagopoides, purpureum, arvense, humile, annuum. *Cup. H. Cath. p. 216* — Lagopus pes Leporinus. *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16 — Fl. dan. 724* — Lagopus angustifolia, minor, erectior. *Barr. ic. 901* — Lagopus. *Tabern. ic. 524.*

b. aetnense; caulibus gracilibus, ramis inferioribus patulis, stipulis infimis brevissime caudatis, superioribus acutis, calycinis dentibus tubum ac corollam vix excedentibus.

T. gracile. *Thuil. fl. par. ed 2. p. 283 ?*

In collibus, et in campis arenosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*, *Favignana*: var. *b.* in nemoribus arenosis; *Etna a Bronte*, *a Maletto.*

Aprili, Majo. ☉

Planta plus minus molliter villosa et canescens, alterne ramosa, floribus albis et rubellis exiguis ac fere a dentibus calycinis et ab eorum pilis patulis occultati. In *a. caules* palmares, vel pedales; *foliola* 1-2 lin. lata, saepe sericea; *spicae* 4-10-lineares; *calycis* dentes, ..tuli, 1½-2 lin. longi. In *b. caules* vix palmares, minus pube-

scentes ; *stipularum* caudae breves ; *spicae* ad summum 5-lineares, et ob dentes calycinos breviores vix lin. longos diametro duplo fere minori. An species propria ?

Tam in *a.*, quam in *b.* nec foliola apice tridentata, nec semina ovoidea (*Dec.*) ; sed illa emarginata , et superiora ad apicem denticulata ; ista subglobosa , pallide lutescentia , radicula vix prominula—Icon *Sturmii* quoad habitum, et corollarum cum calyce proportionem , varietatem *b.* magis refert.

25. *T.* SUBTERRANEUM. *Lin. sp. pl. 1080 — Ucria H. Pan. p. 319 — Guss. pr. 2. p. 510.*

T. annuum villosum , caulibus procumbentibus , foliolis obcordato-cuneatis, calycis glabri multinervosi dentibus setaceis ciliatis, capitulis paucifloris (2-6) post anthesim hypogaeis , leguminibus 1-spermis involucro centrali stellato rigido obtectis, seminibus (majusculis) ovatis nigris.

Ic. *Engl. bot. t. 1048*, ex *Dec. — Riv. tetr. irr. t. 14* — T. cordatum , repens , pediculis foliorum et florum longissimis , Pulsatillae pappis globosis. *Cup. H. Cath. p. 217, panph. 2. t. 48*, et — T. album , subterraneum, tricoccon, regium. *supp. alt. p. 89* — T. pratense , supinum, catobleps, seu capite humi merso. *Barr. ic. 881.*

In collibus , in arvis , ad vias praesertim in arenosis in Sicilia = et in *Ustica* , *Alicuri* , *Felicuri* , *Stromboli* , *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano* , *Pantellaria*.

Martio , Majo. ⊙

Caules aliquando bipedales , late excurrentes , et fere sarmentosi ac graciles : *foliola* obsolete denticulata , saepe albo-maculata : *stipulae* subscariosae , nervosae , acutiusculae , nec connatae , nec caudatae : *petioli* longi : *pedunculi* post anthesim elongantur, et terram penetrant , ibique semina perficiuntur : *flores* albi , vel pallide rosei , 2-6 : *calycis* tubulosi dentes subaequales , corollis 1-petalis duplo breviores ; tubo membranaceo, obsolete multinervoso ac albido, vel saepe nigro-maculato.

Legumen ob semina majuscula videtur inflatum , ideoque inter *Vesicaria* immerito species haec refertur a Cl. *Dec.* in *pr. 2. p. 202*, et a *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 490* — Confer Cl. *Savi l. c.* — Involucrum centrale , a quo calyces fructiferi obteguntur , a floribus sterilibus post fructiferos evolutis formatur, uti optime notat *Moris in fl. sard. 1. p. 490*, et alii.

26. *T.* REPENS. *Lin. sp. pl. 1080 — Ucria H. Pan. p. 319 — Guss. pr. 2. p. 511.*

T. perenne glabrum , caulibus repentibus basi ramosis , foliolis argute serrulatis obovato-suborbiculatis oblongisque subcuneatis, stipulis subvaginantibus caudatis , capitulis umbellaribus, calycis glabri demum deflexi dentibus lanceolatis acuminatis inaequalibus rectis corolla alba brevioribus tubum subaequantibus , leguminibus 2-4-spermis.

T. pratense , album. *Cup. H. Cath. p. 216*, et — T. pratense, palustre , saepe resupinum , majori folio subrotundo , alba macula falcata signato. *Cup. l. c. supp. alt. p. 91* — T. pratense , majus , album. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Fl. dan. 990 — Sturm fl. germ. 1. fasc. 15 — Riv. tetr. irr. t. 14. f. 2* — T. pratense , album , foemina , repens , lato folio maculato. *Cup. panph. 1. t. 100 — Raf. 1. 100. f. 1* — Trifoliastrum pratense, corymbiferum. *Mich. gen. t. 25. f. 1*, et *4* — T. pratense. *Dod. pempt. 565.*

b. minus; caulibus brevibus, pedicellis longioribus, floribus carneis.
c. proliferum; calyce calyculos 3-4 abortivos gerente.

In pratis, pascuis, arvis, ad vias ubique in Sicilia = et in pascuis elatis; *Alicuri sull' Ilice*, *Felicuri alla Fontana*, *Maretimo*, *Pantellaria sul monte*: var. *b*, in pratis montosis in Sicilia: var. *c*. *Ficuzza* (*Gasparrini*).

Aprili, Junio. ♃

Pedunculi sulcati: *pedicelli* teretes, 2-3 lin. longi, demum deflexi: *calyces* nervosi; tubo albido; dentibus virentibus, puncto nigro utrinque ad basim, duobus superioribus majoribus: *flores* vix odori: *legumen* rectum — In *a*. caules saepe sesquipedales, longe lateque excurrentes, et foliola pollicem longa ac lata, apice vix emarginata, ut plurimum albo-maculata; *pedunculi* 6-pollicares: in *b*. et *c*. *caules* 3-4-pollicares; *foliola* concoloria, emarginata, minora; *pedicelli* longiores, sed pedunculi breviores.

27. *T. Bivonae. Guss. pr. 2. p. 512.*

T. perenne glabrum, caulibus (pluribus) simplicibus solidis diffusis, foliolis serrulatis obovato-cuneatis, in foliis superioribus ellipticis, stipulis vaginantibus caudatis, capitulis umbellaribus, calycis glabri demum deflexi tubo pedicellos et dentes inaequales rectos corolla duplo breviores aequante, leguminibus 1-2-spermis.

T. elegans. *Biv. pl. exsic.*, et *Guss. Cat. H. Reg.* in *Bocc. p. 65*, non *Savi* — T. minus, rubrum. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. Amoria calycina. *Presl symb. bot. 1. p. 43. t. 30 !* — T. montanum, purpureum, supinum, oblongo folio, marcescentibus floribus, summo pendulis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 90; panph. 1. t. 170*, et *2. t. 180* — *Raf. t. 70. f. 1.*

In apricis pratis herbosis montosis: *Monti della Piana de' Greci*, *Ficuzza*, *Petralia*, *Alia*, *Vallelonga*, *Caltanissetta*, *Mistretta*, *Capizzi*, *Monti della Noara*, *di Floresta*; *Prizzi* (*Gasparrini*); *Segeste*, *Calatafimi* (*Spiltgerber*); *Moarta* (*Heldr.*).

Majo, Junio. ♃

Radix multiceps, tenax, profunde descendens: *caules* saepe inter herbas apice surrecti, sat raro ramulo unico inferne instructi, palmares vel pedales: *stipulae* scariosae, albidae: *foliola* obtusa, laete virentia, minute denticulata, subtus praecipue ad margines exquisite nervosa: *pedunculi* 2-3-pollicares, et ultra: *pedicelli* 1-2 lin. longi: *bracteolae* brevissimae, lineares: *capitula* nuda, multiflora: *calyces* nervosi, albidi; tubo cylindrico; dentibus lanceolatis, acuminatis, rectis, minime squarrosis, duobus superioribus latioribus, et parum longioribus: *flores* rosei, demum deflexi, et dense imbricati; *vexillo* recto, obtuso, *alis* et *carina* aequilongis duplo longiore: *legumen* rectum, glabrum, calyci aequale, ut plurimum 1-spermum: *semina* oblonga, fusca.

Habitus plantae ita *T. Cupani* similis, ut ante florescentiam ab illo difficillime distinguatur — Ab affini *T. eleganti* recedit, stipulis longius vaginantibus, pedunculis elongatis, tubo calycis ac pedicellis longioribus, caule non ramoso.

28. *T. macropodum* ?

T. annuum glabrum, caule ramisque solidis angulatis decumbentibus, foliolis omnibus denticulatis obcordato-vel obovato-cuneatis, stipulis membranaceis obtusis caudatis, capitulis umbellaribus, calycis glabri demum deflexi dentibus lanceolato-acuminatis patenti-recurvis subaequalibus corolla brevioribus, leguminibus 2-4-spermis.

T. angulatum. *Guss pr. 2. p. 513*, exclusis synonymis.

Ic. Amoria macropoda. *Presl symb. bot. 1. p. 51. t. 31 ?* — T. sub-

rotundo folio, globoso flore purpureo, Fragarum odore. *Cup. panph. 1. t. 68 ?*
In herbosis apricis montosis: *Monte di S. Giuliano*, e *di Calatafimi*.
Aprili, Majo. ☉
Habitus sequentis, sed pallidius virescens: *caules* magis caespitosi, vix semipedales, ascendentes: *stipulae* minus obtusae, ac dilatatae: *pedunculi* breviores, ad summum pollicares: *corollae* albidae, calycem subexcedentes: *legumina* 2-sperma, calyce breviora: *semina* ovalia, lutescentia.
Differt ab icone *Preslii l. c.* stipulis setaceo-caudatis (in illa acutas), calycinis dentibus patenti-recurvis subaequalibus (in illa rectis, angustioribus, et duobus supremis longioribus), corollis calycem minus excedentibus: ab icone *T. cernui Brot. phyt. lusit. 1. p. 150. t. 62*, cui affine, et a descriptione; foliolis omnibus obovato-cuneatis et mucronatis; corollis calycem magis superantibus, floribus non ita stricte cernuis: a descriptione denique *T. angulati Wald.* et *Kil. pl. rar. Hung. p. 26. t. 27*, dentibus calycinis duobus superioribus longioribus, leguminibus ut plurimum dispermis.

9. *T.* NIGRESCENS. *Viv. fl. ital. fragm. fasc. 1. p. 12*, ex ejusdem herbario — *Dec. pr. 2. p. 199* — *Guss. pr. 2. p. 514*.
T. annuum glabrum, caule ramisque solidis, foliolis obovato-cuneatis oblongisque argute denticulatis, stipulis latis caudatis, nervis caudisque atroviolaceis, capitulis umbellaribus, calycis glabri demum deflexi dentibus lanceolatis acuminatis patenti-recurvis inaequalibus corolla brevioribus, leguminibus 4-spermis subexertis.
T. caespitosum. *Jan cat. p. 12*, non *Reyn.*, ex ejusdem specimine — T. hybridum. *Biv. cent. 1. p. 81*, excluso syn. *Lin.* — T. minus, album. *Cast. H. Mess. p. 46*.
Ic. *Viv. l. c. t. 13*, optima — T. pratense, infirmum, folio subrotundo, capitulo laxo, candido flore odorato. *Cup. H. Cath. p. 216*, *supp. alt. p. 91*, et *panph. 1. t. 4* — *Raf. t. 4*.
b. stipulis concoloribus.
T. hybridum. *Savi trifol. p. 90*, et omnium auctorum florae mediterraneae, non *Lin.!* — *Dec. pr. 2. p. 200*, exclusis synonymis *Lin.* et *Sturm* ex ejusdem herbario! — T. polyanthemum, et T. Vaillantii. *Ten.*
Ic. *Savi giorn. pis. t. 5* — Trifoliastrum annuum, corymbiferum, album et procumbens, folio cordato, subtus atrovirente splendente, siliqua tetrasperma, inferne falcatim discriminata. *Mich. gen. p. 27. t. 25. f. 6*, et — T. pratense, corymbiferum, repens, minimum, foliis obtusis non maculatis, siliquis tetraspermis, superne parte aequalibus, inferne veluti nodosis. *Mich. l. c. f. 5*, ad *T. hybridum* male relatae.
In pratis, in agris, in collibus herbosis apricis, et secus vias in maritimis ac submontosis, in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri all' Ilice*, *Felicuri alla Fontana*, *Saline*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Linosa*, *Lampedusa*: var. *b.* in istis insulis magis rara.
Martio, Majo. ☉
Caules palmares vel sesquipedales, leviter striati, erecti, vel patuli: *stipulae* membranaceo-scariosae: *pedunculi* bracteati, sub anthesi breves, in fructu elongati, calycibus subaequales: *calycini* dentes, tubo breviores; duo superiores latiores, et longiores: *flores* albi, et nonnisi in plantis exsiccatis aliquando lutescentes, numerosi, sub diu odori: *legumen* rectum, tubo calycis longius; sutura inferiore inter semina coarctata: *semina* orbiculata, parva, luteola.

T. hybridum Lin. est species omnino aliena; radice perenni, foliorum figura, florum colore, ec., nec est Florae mediterraneae indigenum — *T. Michelianum* et *T. pallescens* sunt quoque ab hoc nostro omnino aliena, secus ac putat Cl. *Spr.* in *s. veg.* 3. *p.*209, et alii — Species haec etiam a Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs.* 2. *p.*496, et a *Koch syn. p.* 173 probe a *T. hybrido* distinguitur; tamen flores exsiccatione non nigrescunt, uti *Reich.* asserit, sed nomen specificum a stipularum colore desumptum.

30. *T. isthmocarpon. Brot. phyt. lusit.* 1. *p.* 148 — *Dec. pr.* 2. *p.* 201 — *Guss. pr.* 2. *p.* 316.

T. glabrum, caule ramisque fistulosis, foliolis aristato-serrulatis obovatis, in foliis supremis late ellipticis, stipulis caudatis, capitulis globosis ovatisque, calycis non deflexi dentibus lanceolato-subulatis aequalibus corolla brevioribus subpatenti recurvis, leguminibus 2-3-spermis ad medium isthmo coarctatis muticis calyce brevioribus.

T. orientale, altissimum, caule fistuloso, flore albo. *Tourn. herb.* apud *Juss.* ?

Ic. *Brot. l. c. t.* 61 — T. spica oblonga, rubra. *Cup. panph.* 1. *t.* 73 ?

In herbosis, vel humentibus; *via da Alcamo a Calatafimi fra il miglio 38 e 40, sulla strada fra Mazzara e Marsala.*

Aprili, Majo. ⊙

Habitus caulis, et foliorum omnino *T. nigrescentis*; *flores* vero *T. vesiculoso* vel *T. mutabilis* similes: *caules* ½-1 ½-pedales, saepius erecti: *stipulae* scariosae, aliquando apice rubro-coloratae, 2-4 lin. latae: *pedunculi* petiolis longiores: *pedicelli* brevissimi, bracteati; *bracteolis* concavis, scariosis, brevibus, apice fuscis: *calycis* albidi 10-nervosi dentes tubo subbreviores: *corollae* non adhuc explicatae albidae, demum amoenae roseae; *vexillo* recto, acuto, elongato, *alas* et *carinam* aequilongas apice mucronatas duplo excedente: *legumen* ut plurimum 2-spermum, glabrum.

In quolibet capitulo calyces fructiferi inferiores saepe a superioribus deflectuntur — *T. mauritanicum Salzm.* in herb. Cl. *Benth.*, et *T. argutum Russ.* ex Syria in herb. *Banks.* ad hanc speciem spectare mihi visa sunt: et male hoc a Cl. *Spr.* in *s. veg.* 3. *p.* 209, et a *Steud.* in *nom. bot.* cum *T. eleganti Savii* cònjungitur, a quo toto coelo diversum — Icon *Broteri* et ejusdem specimina in herb. *Dec.*, dentibus calycinis brevioribus parum a nostra recedunt. Confer *T. rubicundum Spr. s. veg.* 3. *p.* 210.

31. *T. laevigatum. Desf. atl.* 2. *p.* 195 — *Willd. sp. pl.* 3. *p.* 1358 — *Guss. pr.* 2. *p.* 317.

T. glabrum, caule erecto, ramis erecto-patulis, foliolis serrulatis, inferiorum obovato-vel obcordatis, reliquarum oblongo-lanceolatis, stipulis scariosis latis acutiusculis glanduloso-serratis, capitulis globoso-ovatis, calycinis dentibus triangulari-subulatis, inferiore longiore demum recurvo, leguminibus 2-spermis subexsertis rostratis.

T. strictum. *Ucria H. Pan. p.* 319, an et *Lin.* ? — T. montanum, purpureum, oblongo acuto folio, binis florum globulis. *Cup. H. Cath. p.* 90 ?

Ic. *Desf. l. c. t.* 208 ! — T. strictum. *Wald.* et. *Kit. pl. rar. Hung.* 1. *t.* 37 ? — T. pratense, annuum, minimum, foliolis longis angustis venosis tenuissime serratis, floribus albis congestis, siliquis minoribus dispermis. *Mich. gen. p.* 29. *t.* 25. *f.* 7.

In apricis pratis montosis; *Madonie, Nicosia, Capizzi, Cesarò, Mistretta, Caronia, Floresta, Buccheri: Monte delle Rose*, e *Monte Cammarata* (*Gasparrini*); *Piana di Catania* (*Calcara*).

Majo, Junio. ⊙

Caules saepe simplices, et vix pollicares; vel ramosi, et semipedales: *stipulae* latae, serrulatae, una cum foliolis nervosae, aliquando acutae: *pedunculi* petiolos excedentes, vel aequantes: *calyces* glaberrimi, nervosi; dentibus tubo subaequalibus: *bracteolae* ad flores exteriores brevissimae, emarginatae: *corollae* parvae, carneae, calyce vix longiores: *legumina* semiovata, calyce semitecta; sutura superiore convexa, incrassata; inferiore rectiuscula, tenui: *semina* badia, oblonga, radicula vix prominula.

Specimina herbarii *Desf.* cum nostris omnino conveniunt — Descriptio Cl. *Savii Trifol. p. 116*, aeque ac icon *Michelii* huic nostro bene quadrant; sed descriptio *Lin. sp. pl. p. 1079* ad aliam plantam spectare videtur; nam nec stipulae acumine subulato praeditae, nec integerrime ex *Roth.*, pedunculi petiolis non breviores, nec calycini dentes duo superiores corolla longiores, et post anthesim reflexi. Quod si species *Lin.* a nostra diversa erit (nam ex praeposito signo, aut vir Cl. illam non vidit, aut ex incompleto specimine descripsit), tum *T. scrictum* omnium auctorum Fl. mediterr. cum syn. *Michelii* ad hoc referendum erit. Confer *Roth. man. fl. germ. 3. p. 1403*, et *1059* sub *T. commutato*, a quo nostrum quoque recedit, foliolis apice serrulatis, nervis non pellucidis, involucri foliolis minime patulis nec glanduloso-dentatis — Interim Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 488*, et *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 491* ad *T. strictum Lin.* absque ullo dubio hoc referunt; dum ex *Koch* in *fl. germ. syn. p. 172 T. strictum* Lin. excl. syn. *Micheli* ex descriptione Linneana ad *T. parviflorum* pertinet, a quo *T. laevigatum* stipulis latissimis mucronato-denticulatis, aliisque notis differt ex ipso *Koch l. c.*

b. calycis glabri tubo post anthesim aequaliter inflato.

32. *T.* SPUMOSUM. *Lin. sp. pl. 1085 — Ucria H. Pan. p. 321 — Biv. cent. 2. p. 69 — Guss. pr. 2. p. 518.*

T. glaberrimum, caule patulo, foliolis obcordatis obovatisque cuneatis serrulatis, stipulis subulato-caudatis, capitulis ovatis globosisque, calycibus scariosis nervosis, fructiferis ovatis, dentibus setaceo-subulatis patenter recurvis corollam subaequantibus, leguminibus 4-spermis rostratis, rostro exserto.

T. capitulo spumoso aspero, majus. *Cup. H. Cath. p. 213.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 753*, ex icon. pictis — *Moris fl. sard. 1. p. 491. t. 63* — T. apulum, annuum, rotundifolium, glabrum, foliis macula alba notatis, flore purpurascente, calyce vesicario. *Till. hort. pis. t. 49. f. 4* — T. pratense, purpureum, folliculaceis binis floribus globosis seriatim cauliculis stricte adnexis. *Cup. panph. 2. t. 116* ? — *Bon. t. 52* ? — T. pratense, purpureum, cum utriculis in spicam cumulatis. *Cup. panph. 1. t. 66. f. 1.*

In campis, et in collibus apricis herbosis; *Palermo al Caputo, ed a Castellazzo*; *Monregale e gurgo di Rebottone* (*Parlatore*); *Villafrati, Vallelonga, Caltauturo, Caltanissetta, Catania, Siracusa, Spaccaforno, Vizzini, Comiso, Terranova, Alicata, Montallegro, Sciacca.*

Aprili, Majo. ☉

Caules ramosi, striati, 3-12-pollicares: *foliola* laete virentia, aliquando albo-maculata, exquisite nervosa: *stipulae* albo-scariosae: *flores* rosei, post anthesim pallide spadicei; *calyces* primum tubulosi,

demum ovati, inter nervos transverse venosi, superne fisi; dentibus rigidis, aequalibus, tubo brevioribus : *bracteae* scariosae, oblongo-acuminatae, calycibus breviores : *capitula* terminalia pedunculata, solitaria, a duobus foliis superioribus oppositis plus minus remota : *legumen* 3-4-spermum, rostro ensiformi calyci subaequali instructum : *semina* globoso-ovata, lutescentia.

Icon *Cupan. ed. 2*, sive *Bon. t. 69*, quae a *Dec.* in *pr. s. nat. 2. p. 202* sub hac specie refertur, ad *T. Cupani* certe spectat. Illae *Cup. t. 116*, et *Bon. t. 52*, quas cum dubio citavi, ob stipulas longe caudatas, et capitula lateralia sessilia, ab hoc differre videntur, quamvis in reliquis conveniant.

33. *T.* MUTABILE. *Portens. en.pl.Dalm. p.16 — Spr. s.veg. 3. p.210 — Guss. pr. 2. p. 504.*

T. glabrum, caule erecto, ramis ascendentibus, foliolis serrulato-aristatis oblongis vel rhombeo-lanceolatis, in foliis infimis obovato-obcordatis, stipulis longe setaceo-caudatis, capitulis ovatis vel oblongo-ovalibus, calycibus membranacco-scariosis nervosis, fructiferis subinflatis globoso-ovalibus, dentibus rectis demum patenti-recurvis corolla brevioribus, leguminibus 2-spermis mucronatis.

Ic. *Portens. l. c. t. 12.*

In sterilibus collibus, ad sepes, in dumetis, et in sylvis herbosis solo arenoso; *Cefalù*, *Fiume di Nisi*, *Giarre*, *Nicolosi*, *Milo* : *Busambra* (*Gasparrini*) = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Lipari*.

Majo, Junio. ☉

Habitus totius plantae ita sequenti similis, ut nonnisi calycibus jam perfectis invicem dignosci possint, ideoque non mirum si Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 491* simul associaverit. Praeterea ob calycis structarum inter hanc et praecedentem sectionem species media; tamen ob habitum, corollas, et summam affinitatem cum *T. vesiculoso*, potius sub hac sectione referendam esse demum censui.

34. *T.* VESICULOSUM. *Savi fl. pis. 2. p. 165*, et *Trifol. p. 84 — Spr. s. veg. 3. p. 217 — Guss. pr. 2. p. 519.*

T. glabrum, caule erecto, ramis ascendentibus, foliolis ovali-vel rhombeo-lanceolatis oblongisque serrulato-aristatis, in foliis infimis obovatis, stipulis longe setaceo-caudatis, capitulis ovali-vel oblongo-ovalibus, calycibus scariosis nervosis, fructiferis obverse conico-globosis, dentibus setaceis rectis demum patenti-recurvis corolla brevioribus, leguminibus 2-spermis mucronatis.

Ic. *Santi viaggi 2. p. 376. t. 8 — Loisel. fl. gal. t. 15* — T. recurvum. *Wald.*, et *Kit. pl. rar. Hung. 1. p. 179, t. 165.*

In campis, collibus aridis, et dumetis herbosis: *Cefalù*, *Giojosa*, *Bafia.*

Aprili, Junio. ☉

Caules aliquando firmi, et fere 3-pedales, una cum foliis glaberrimi : *foliola* laete virentia, exquisite nervosa, albo-maculata : *stipulae* scariosae, caudis elongatis: *capitula* 1-2-poll. longa, a foliis duobus superioribus oppositis valde remota: *calyces* ante anthesim tubulosi et nervosi, inde obverse globoso-conici, ac in fructu transverse venosi; dentibus aequalibus tubo sublongioribus, a basi ad medium viridulis, a medio ad apicem albidis : *bracteae* lanceolatae, mucronatae, nervosae, albidae, calyce sublongiores : *corollae* ex albo-purpurascentes, calycem duplo excedentes, post anthesim persistentes, et pallide spadiceae; petalis omnibus acutis; *vexillo* lanceolato, longiore, libero; *alis* apice patulis, carinam paullo superantibus, et cum illa ad medium in tubum connexis : *legumen* glabrum, albi-

dum ; rostro recto vel curvo, viridulo, ipso longiore terminatum: *semina* ovato-compressa, flavescentia.

Specimina hujus et antecedentis exsiccata chartas uti *Ranunculaceas* maculant.

c. *calycis villosi labio superiore 2-dentato-aristato, demum inflato, reticulato ac scarioso, inferius brevius et planum obtegente.*

35. *T.* CUPANI. *Tineo pug. plant. sic. p. 16 — Savi bot. etr. 4. p. 36 — Guss. pr. 2. p. 520.*

T. perenne glabrum, caulibus simplicibns decumbentibus (non repentibus), foliolis obovato-vel elliptico-cuneatis serrulatis, stipulis longe lanceolato-caudatis, capitulis globosis pedunculatis, calycis fructiferi villosi dentibus duobus superioribus anguste lanceolato-attenuatis corolla brevioribus.

T. alatum. *Biv. man. 4. p. 14 — Spr. s. veg. 3. p. 218*, an exclusis synonymis — *Dec. pr. 2. p. 203* — T. capitulo spumoso, seu vesiculis in capitulos binos purpureos congestis, majus, caule foliato. *Cup. H. Cath. p. 215*, exclusis varietatibus.

Ic. T. capitulis spumosis, in summitatibus ex purpureo-candidis, folio ovato serrato. *Cup. panph. 1. t. 143 — Bon. t. 69.*

In apricis pascuis montosis ubique in Sicilia.

Majo, Junio. ♃

Radix tenax, multiceps, profunde descendens : *caules* non radicantes, ½-1 ½ pedales, raro ad basim ramulo unico: *foliola* laete virentia, a medio ad apicem obsolete serrulata, aliquando emarginata, subtus nervosa : *stipulae* membranaceo-scariosae, albidae, vaginantes, basi ad medium connatae, subnervosae : *pedunculi* axillares, solitarii, fructiferi foliis valde longiores : *bracteae* distinctae, exiguae, lanceolatae, saepe dentatae : *calyces* fructiferi scariosi, pellucidi, aliquando purpurascentes, globoso-pyriformes; labio superiore reticulato-venoso, pubescente; dentibus duobus deflexis, at aliquando porrectis; inferiore nervoso, glabriusculo, brevissimo; dentibus tribus rectis, approximatis, ut in sequentibus: *corolla* rosea; *alis* lineari-lanceolatis, patentibus: *legumen* 1-2-spermum, glabrum, calyce inclusum: *semina* badia, subglobosa.

Cl. *Tinaei* pugillus certe ante *Bivonae* manipulum evulgatus, quamvis antiquior annus in hoc ultimo adscriptus; hinc *Tinaei* nomen specificum prae illo *Bivonae* admisi — *Capitula* sat raro gemina (*Biv.*), sed fere semper solitaria.

36. *T.* FRAGIFERUM. *Lin. sp. pl. 1086* — *Ucria H. Pan. p. 321 — Biv. cent. 1. p. 82 — Guss. pr. 2. p. 521.*

T. glabrum perenne, caulibus repentibus, foliolis argute serrulatis obovatis ovalibusque obtusis emarginatisque, stipulis lanceolato-caudatis, pedunculis elongatis, capitulis globosis, calycis fructiferi villoso-tomentosi dentibus duobus superioribus setaceo-subulatis corolla brevioribus subdivaricatis porrectis.

T. pratense, purpureum, folliculatum, majus. *Cup. H. Cath. p. 217?* — T. ampullosum, album. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Fl. dan. 1042 — Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — T. vesiculis in capitulum congestis asperis, maximum. *Cup. panph. 2. t. 120 — Raf. t. 72. f. 1 — Bon. t. 97*, quae a *Preslio* sub suo *T. Bonanni* citantur — T. fragiferum, folio oblongo. *Vaill. bot. par. t. 22. f. 2.*

In campis, in pascuis, ad vias in humentibus ubique in Sicilia = et in *Favignana*, *Levanzo*.

Aprili, Agusto. ♃

Caules longe lateque repentes, et radicantes: *stipulae* albidae, membranaceo-scariosae, viridi-nervosae: *petioli* saepe villosi: *foliola* exquisite nervosa, aliquando obovato-elliptica, basi cuneata, serrulata, serraturis versus apicem obliteratis, ut in praecedente: *pedunculi* 2-6-pollicares, petiolis longiores: *calyces* sat raro albo tomento tecti, *corollis* rubris vel roseis duplo breviores: *bracteae* parvae, distinctae: *legumen* glabrum, calyce inclusum, 1-2-spermum: *semina* subglobosa, pallide rufescentia, radicula vix prominula.

37. *T.* SUAVEOLENS. *Willd. en. H. Ber. supp. p. 52 — Dec. pr. 2. p. 200 — Guss. pr. 2. p. 322.*

T. annuum glabrum, caule fistuloso, foliolis obovato-cuneatis serrulatis, stipulis inferioribus longe lanceolato-caudatis, pedunculis folia excedentibus, capitulis umbellaribus demum globosis, calycis fructiferi villosi labio superiore demum porrecto elongato ejusque dentibus setaceis divaricatis corolla resupinata duplo brevioribus.

T. pratense, purpureum, folliculatum. *Cup. H. Cath. p. 215.*

Ic. *Willd. H. Ber. t. 108!* — T. pratense, minus, purpureum, Bellidis flore, capitulo globoso. *Barr. ic. 872*, quae mala ex *Fl. Rom.*, sed quoad flores et pedunculos optima, et ab illis *Clus.* et aliorum aliena — T. folliculaceum, sive vesicarium minus, purpureum. *Bauh. hist. 2. p. 379.*

In pascuis fertilibus humentibus, praesertim mari finitimis, in campis herbosis apricis, et in collibus in Sicilia = et in *Felicuri, Stromboli, Lipari, Vulcano, Maretimo, Favignana, Levanzo, Pantellaria, Lampedusa.*

Martio, Majo. ⊙

Habitus omnino *T. resupinati*, a quo *pedunculis* semper folio longioribus, *calycibus* sparse villosis, et *floribus* duplo majoribus suaveolentibus distinguitur: *corollae* in utrisque purpurascentes; *bracteae* brevissimae, vix conspicuae, et foliola in foliis superioribus saepe rhombeo-cuneata.

Haec et sequens species una cum altera aliquando commutatae videntur ab auctoribus. Equidem specimina *T. suaveolentis* a *Siebero* accepta, et descriptio *Dec. l. c.* (exceptis calycibus, qui dicuntur non inflati) cum nostra conveniunt; dum Cl. *Savi* in *bot. etr. 3. p. 57*, et *Poir.* in *dict. enc. 8. p. 25*, ac *suppl. 5. p. 331*, pedunculos foliis breviores huic speciei tribuunt, longiores *T. resupinato*; in quo revera foliis breviores sunt, ut ex *Dec.* et ex *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — Confer quoque *Ten. syll. app. p. 621.*

38. *T.* RESUPINATUM. *Lin. sp. pl. 1086 — Guss. pr. 2. p. 523.*

T. annuum glabrum, caule patule-ramoso, foliolis obovato-cuneatis argute serrulatis, stipulis inferioribus longe lanceolato-caudatis, pedunculis folio brevioribus, capitulis demum globosis, calycis fructiferi dense villosi labio superiore porrecto parum elongato ejusque dentibus corolla resupinata brevioribus setaceis demum divaricatis.

T. minus, vesiculis pallidis in capitulos per caulium longitudinem arcte adhaerentibus. *Cup. H. Cath. p. 215*, et *supp. alt. p. 90* — T. vesicarium. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — T. pratense, Salmanticum. *Clus. hist. 1. p. 247 — Lobel. ic. 2. p. 30 — Dalech. hist. 2. p. 1356.*

In arvis, et in collibus herbosis praesertim arenosis in Sicilia = et in *Saline.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules praecedentis breviores; ramis numerosis, patulis, non erectis nec ascendentibus: *foliola* aliquando maculata: *stipulae* connatae, magis apice attenuatae, tamen ut in illo et in sequente superiores

apice acutae, non vero caudatae : *pedunculi* foliis breviores, vel vix aequantes: *capitula* non umbellaria in anthesi: *corollae* calyce semel non duplo ut in illo longiores, pallidiores : *bracteae* in utrisque vix conspicuae, et *legumina* 1-2-sperma : *semina* badia.

Calyces quoad pubescentiam sequentis magis similes, sed dentibus abunde diversi — A praecedente labio calycis superiore inferiorem quidem superante, sed non elongato ac porrecto, tamen arcuato recedit.

39. *T.* TOMENTOSUM. *Lin. sp. pl. 1086 — Guss. pr. 2. p. 524.*

T. annuum glabrum, caule patule-ramoso, foliolis argute serrulatis obovato-cuneatis, in foliis infimis obcordatis, stipulis lanceolato-caudatis, pedunculis folio brevioribus, capitulis globosis, calycis fructiferi tomentoso-lanati labio superiore non porrecto ejusque dentibus corolla (saepe resupinata) subbrevioribus setaceis brevissimis tomento occultatis demum divaricatis.

T. fragiferum, tomentosum. *Cup. H. Cath. p. 217,* et ex *supp. alt. p. 90* — T. glomerulis ad caulium nodos, Fragis similibus, ex atropurpureis, tomento candicantibus. *Cup. l. c.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 485. t. 64* — T. glomerulis tomentosis per caulium longitudinem. *Bauh. hist. 2. p. 379* — T. luteum, capite rotundo, folliculoso, italicum. *Barr. ic. 864* a *Reich.* sub hoc adducta, certe inter icones veterum (quae malae) quoad habitum melior; sed flores lutei.

In campis, et in collibus aridis ubique in Sicilia = et in *Ustica.* Aprili, Majo. ⊙

Caules saepe in herbosis erecti; ramis patulis, et *habitus* praecedentium; sed *bracteolae* in hoc magis conspicuae, distinctae, vel connatae; *calycis* labii superioris dentes duo ita breves, ut quia tomento occultati, a nonnullis obliterati dicti fuerint (*Willd.* et *Loisel.*): *corollae* dilute purpurascentes, aliquando albae, non luteae (*Desf.*), parvae, saepe vexillo tantum ex tomento albido calycis emergente: *capitula* aliquando sessilia.

** *Corollis scariosis; vexillis deflexis.*

40. *T.* SPECIOSUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 1382,* non *Dec. pr. 2. p. 205* — *Spr. s. veg. 3. p. 211 — Guss. pr. 2. p. 525.*

T. caule erecto, foliolis subciliatis superne glabris elliptico-oblongis subcuneatis denticulatis, in foliis infimis obovato-emarginatis, terminali longius petiolulato, stipulis ciliatis, pedunculis folio longioribus, capitulis ovato-ellipticis, floribus breviter pedicellatis, calycinis dentibus duobus superioribus brevissimis, vexillis late obovatis serrulatis.

T. Gussoni. *Tin. pug. pl. sic. p. 17 — Savi bot. etr. 4. p. 54* — T. Busambarense, minus, spica oblonga, eleganter purpureo-rubro flore cochleariformi. *Cup. H. Cath. p. 216,* et *supp. alt. p. 90.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 754,* ex icon. pictis — *Reich. hort. t. 7* — T. alpinum, humile, rectum, floribus elegantissimis purpureis in Lupuli capitulum concinnatis. *Cup. panph. 2. t. 161*; — et ex *Tin. l. c. Bon. t. 245.*

In herbosis apricis elatioribus montosis; *Busambra*, *Madonie*, *Pizzuta*, *Cammarata*: *Monte delle Rose* e *Quisquina* (*Gasparrini*). Majo, Junio. ⊙, non ♃ (*Dec.*)

Planta laete virens, ad caules, ad petiolos et pedunculos praesertim plus minus subadpresse villoso-pubescens: *caules* 2-9-pollicares, saepe flexuosi: *rami* erecti, vel ascendentes: *foliola* subtus sparse

pilosa, vel glabra ac obsolete nervosa, basi integra; lateralia brevissime petiolata; in foliis caulinis mediis obtusa, saepe uti infima emarginata: *stipulae* subdenticulatae, breviter lanceolato-caudatae, non connatae, subnervosae, ex albido-virentes: *pedicelli* calyce breviores: *calycis* glabriusculi nervosi dentes duo superiores ovati, acutiusculi, 2-3-plo inferioribus anguste lanceolato-linearibus ac apice ciliatis breviores: *flores* 6-20: *capitula* sub anthesi fere globosa, inde elliptica: *vexillum* 2 ½-4 lin. longum, rubro-violaceum, rotundatum, post anthesim una cum *alis* et *carina* spadiceum: *alae* plicato-canaliculatae, divergentes, et *carina* albae: *legumen* 1-spermum, intra calycem pedicellatum; pedicello lineari, fere lin. longo, ideoque subexertum: *semina* ovalia, levia, nitida, badia.

Ex speciminibus herbarii *Tourn.* de synonymo *Willd.* certus sum. Icon *Bon.* a *Tin.* citata in meo exemplari 196 tabulas amplectente desideratur — Male inter *Lupinastra* (*sect. VI.*) a Cl. *Dec.* species haec refertur, nam ad *Lupulina* procul dubio spectat.

41. *T. CAMPESTRE. Schreb* in *Sturm fl. germ. 1. fasc. 16* — *Guss. pr. 2. p. 526.*

T. glabrum, caule erecto, ramis patulis erectisque, foliolis obcordatis subobovato-cuneatis ellipticisque denticulatis, intermedio longius petiolulato, stipulis breviter lanceolato-caudatis, pedunculis folio sublongioribus, capitulis ovalibus, floribus densis, calycis undique glabri dentibus inferioribus longioribus tubo aequalibus, vexillis sulcatis.

T. agrarium. *Ucria H. Pan. p. 321,* et *Biv. cent. 2. p. 70,* non *Lin.* ex loco — T. procumbens, *b. campestre. Dec. pr. 2. p. 205*, ex ejus herbario! — T. procumbens. *Moris fl. sard. 1. p. 499* — T. agrarium, luteum, capitulo Lupuli, majus. *Cup. H. Cath. p. 217,* et — Idem? Ennense, longo folio et capituto majoribus, Fragarum odore. *Cup. l. c.*

Ic. *Sturm l. c.* — Melilotus, qui T. pratense luteum, capitulo Lupuli, vel agrarium. *Vaill. Paris. t. 22. f. 3.*

b. calycinis dentibus tubo longioribus glabris, pedunculis ut in *a.*

c. caulibus pubescenti-villosis, calycinis dentibus tubo longioribus valde ciliatis, pedunculis ut in *a.*

T. erectum. *Poir. dict. enc. 8. p. 28.*

d. floribus minoribus, calycinis dentibus glabris tubo aequalibus, pedunculis folio brevioribus.

In campis, in arvis, in agris post messem, in collibus apricis, et in montosis ubique: var. *a.*, et *b.* magis obviae in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *c. Montecuccio*, *Carini*, *Busambra*: var. *d. Sciacca*, e *Monte S. Giuliano.*

Aprili, Junio. ☉

Caules saepe flexuosi, simplices vel ramosi, 3-12-pollicares, erecti, aut patuli, glabriusculi, sed aliquando adpresse-pubescentes, aetate saepius rufescentes: *foliola* viridi-glaucescentia, obsolete nervosa: *stipulae* ciliatae, albidae, ad margines virentes, nervis prominulis notatae: *calyces* glabri, aut villosi: *flores* non aurei, sed plus minus luteo-sulphurei, demum fusco-spadicei: *legumina* 1-sperma, breviter pedicellata, calyce longiora: *semina* globoso-ovalia, badia, levia, nitida.

Species quoad synonyma extricatu difficillima — A Cl. *Moris* in *fl. sard. l. c.*, et a *Koch* in *syn. p. 175* cum *T. procumbente* asso-

ciatur, a quo tamen satis diversum mihi visum est, uti quoque putat Cl. *Ten.* in *fl. nap.5. p. 154* et *156* — An synonymon *Cup.* floribus odoris ad aliam speciem pertinet? — Enumeratas varietates dirimere non ausus sum, quia ab una ad alteram itur.

42. *T. filiforme. Lin. sp. pl. 1068 — Guss. suppl. p. 235.*

T. glabrum, caulibus gracilibus diffusis, foliolis omnibus aequaliter petiolatis cuneato-obovatis a medio ad apicem denticulato-serratis, stipulis muticis obtusiusculis, racemis paucifloris pedunculatis, floribus demum cernuis, dentibus calycinis inaequalibus corolla brevioribus tubo sublongioribus, vexillis non sulcatis, leguminibus 1-2-spermis calyce longioribus.

T. filiforme, *b. microphyllum. Dec. pr. 2. p. 206 !* — T. micranthum. *Viv. fl. lyb. sp. p.45 — Dec. pr. 2. p.206 — Spr. s.veg.3. p.208 — Guss. pr. 2. p. 527* — T. alpinum, perexile, foliolo oblongulo rotundo, flosculis minimis luteis, siliculis parvis teretibus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 90.*

Ic. *Viv. l. c. t. 19. f. 3* — T. lupulinum, minimum. *Raj syn. p. 331. t. 14. f. 4 !*, ex ipso *Lin.* et *Smith* — T. alpinum, folio oblongo rotundato et semicordato, flosculis luteis. *Cup. panph. 1. t. 188 — Raf. t. 88. f. 3* — Trifoliastrum pratense, lupulinum, luteum, erectum, minus, caule tenuissimo vix se sustinente, et plerumque non ramoso, foliis absque pedicellis, capitulis uncialibus et capillaribus pedicellis insidentibus, siliqua compressa disperma. *Mich. gen. p. 26. n. 7. t. 25. f. 8 !*

In herbosis humentibus, inundatis, et ad stagna in montosis; *Madonie*, *Nicosia*, *Buccheri*, *Mistretta*, *Boschi di Caronia al Gurgo di S. Dimitri*, ec., *Floresta*, *Mandanici*; *Etna* (*Bivona*), *Piana dei Greci al gurgo de' Ddingoli* (*Parlat.*)

Majo, Julio. ⊙

Caules filiformes, minime lignosi (*Viv.*), sed herbacei, 2-14-pollicares, uti reliquae partes glaberrimi, inter herbas saepe erectiusculi, aetate rubentes: *folia* superiora subsessilia; *foliola* 2-3 lin. longa, 1-1 ⅓ lin. lata, nervosà, obtusa, aut vix emarginata: *pedunculi* capillares, foliis longiores, erecti: *calycis* glabri dentes duo superiores breviores: *flores* lutei, parvi, 3-8, vix imbricati, breviter pedicellati; *vexillo* recto, nec striato, nec reflexo: *legumen* ut plurimum dispermum, glabrum, calycem duplo excedens, pendulum, brevissime pedicellatum: *semina* globoso-ovalia, nitida, badia, radicula vix prominula.

Ex observatione Cl. *Smith engl. fl. ed. 2. v. 3. p. 310*, hoc est quam certe verum *T. filiforme Lin.* ex descriptione ac synonymis; et *T. filiforme Dec.* ac aliorum est *T. minus Smith l. c.*, cui hoc valde proximum, et cum eo saepe commutatum; tamen satis distinctum, caulibus gracilioribus, floribus paucioribus, pedunculis capillaribus, sed potissimum foliolis omnibus aequaliter petiolulatis, non intermedio longius petiolulato, ut in illo. In hac sectione ob habitum retuli, nam ob vexilla vix ad margines deflexa ad praecedentes potius spectaret, ut jam fecit Cl. *Spr. l. c.*

---

† 43. *arachnoideum. Presl del. prag. p. 49 — Guss. pr. 2. p. 529.*

T. capitulis globosis hirsutis bracteatis terminalibus solitariis, dente calycino infimo corollam monopetalam aequante, reliquis corolla duplo brevioribus, stipulis acuminatis, foliolis obcordatis integerrimis, caulibus prostratis pilosis, pilis patentibus, ramis divaricatis.

In campis arenosis; *fiume grande presso Termini.*
Majo. ⊙ (*Presl*).
Differt ab affini *T. hispido Desf.*; *caule* diffuso, ramis divaricatis; *foliolis* obcordatis, apice emarginatis; *dentibus calycinis* inaequalibus, uno reliquis duplo longiore corollam aequante, omnibus pilosis; pilis patentissimis rectis araneae ad modum quasi dispositis; *corolla* monopetala, straminea — A *T. Cherleri* differt; pilositate, directione ramorum, foliolis integris, bracteis, dentibus calycinis, corollaque (*Presl*).
Cum *T. sphaerocephalo* consociatur a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 216.*

† 44. *T. Bonanni. Presl l.c.* excl. syn. *Bonanni — Spr. s. veg. 3. p. 218 — Guss. pr. 2. p. 530.*
T. capitulis subrotundis, calycibus inflatis tomentosis, dentibus duobus inferioribus setaceis rectis conniventibus, caulibus repentibus, foliolis obovatis retusis.
In pascuis maritimis; *Cefalù.*
Majo. ⊙ (*Presl*).
Maxime affine *T. fragifero*, a quo differt; *calycibus* tomentosis, nec pubescentibus; dentibus duobus inferioribus rectis conniventibus, nec reflexis (*Presl*).

† 45. *T. flavum. Presl fl. sic. p. xxi — Guss. pr. 2. p. 531.*
T. caule diffuso hirsuto ramoso, foliis superioribus subsessilibus, foliolis obcordato-ovatis denticulatis pubescentibus, terminali petiolato, pedunculis laxis filiformibus folio longioribus, stipulis ovatis ciliatis, capitulis subglobosis, calycis villosi tubo brevi, laciniis aequalibus subulatis tubo longioribus.
(Ad *Lupulina* pertinet).

† 46. *T. lupinaster. Lin. sp. pl. 1079 = Ucria H. Pan. p. 319 — Guss. pr. 2. p. 531.*
T. capitulis dimidiatis, foliis quinatis sessilibus, leguminibus polyspermis.
In siccis, et montosis (*Ucria*).
An *T. hybridum*?

† 47. *T. rubens. Lin. sp. pl. 1081 — Ucria H. Pan. p. 320 — Guss. pr. 2. p. 532.*
T. spicis villosis longis, corollis monopetalis, caule erecto, foliolis serrulatis.
In arvis; *Palermo a S. Spirito* (*Ucria*); sed ibi nunqum vidi.

Genus hoc a Cl. *Presl* in *Symb. bot. 1. p. 4450* in plura alia divisum, qualia nempe sunt *Paramasus*, *Amarenus*, *Lupinaster*, *Amoria*, *Micranthemum*, *Trifolium*, *Mistylus*, *Galearia*, et *Calycomorphon*, in integrum servare magis rationi consonum mihi visum est.

LOTUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1212 — Juss. 356.

Cal. tubuloso-campanulatus, 5-fidus. *Alae* sursum longitudinaliter conniventes, saepe cohaerentes. *Filam.* 2-delpha, 5 longiora apice cuneiformia, truncata; *anther.* perpendicularibus. *Legum.* 1-loculare, aliquando transverse septatum, lineare aut oblongum, teres vel compressum. (*Suffrutices* sempervirentes, vel herbae perennes

annuaeque : *folia* ternata, stipulata; *stipulis* latis a petiolo liberis, folia aemulantibus : *pedunculi* axillares 1-vel umbellatim multiflori: *flores* bracteati, albidi, lutei, aut rubentes — Genus in plurimis non dirimendum ob habitum staminumque characterem omnibus communem. Confer quoque accuratas observationes Cl. *Moris in fl. sard. 1. p. 504.*)

* *Leguminibus 4-fariam alatis.*

1. *L.* TETRAGONOLOBUS. *Lin. sp. pl. 1089 — Ucria H. Pan. p. 322 — Biv. cent. 1. p. 54 — Guss. pr. 2. p. 532.*
L. pilosus, caulibus subdecumbentibus, foliolis obovato-rhombeis cuneatis, stipulis ovatis, pedunculis 1-2-floris folio aequalibus longioribusque, bractets ternatis, calycis villosi dentibus tubum subexcedentibus, leguminibus glabris late alatis tetragonis, floribus purpureis.
Tetragonolobus purpureus. *Moench. met. p. 164 — Dec. pr. 2. p. 215 — Spr. s. veg. 3. p. 282* — L. oligoceratos, tetragonolobos, annua, cretica, flore saturate rubro, seu holosericeo, coccineo. *Cup. H. Cath. p. 116* — Sandalia cretica. *Cast. H. Mess. p. 20.*
Ic. L. pulcherrima, tetragonolobos. *Comm. hort. 91. t. 26* — L. tetragonolobus, flore rubro. *Riv. tetr. irr. t. 81* — L. siliquosus, rubello flore. *Clus. hist. 2. p. 244.*
b. floribus luteis.
L. siliquosus. *Biv. cent. 1. p. 55 ?*
L. an maritima, lutea, siliquosa, folio pingui glabro. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 57.*
In pratis, et arvis ubique in Sicilia = et in *Felicuri*, *Favignana*: var. *b. Girgenti*, sed satis rara.
Martio, Aprili. ⊙
Caules in herbosis erectiusculi : *petioli* apice subalati, *stipulis* integerrimis acutiusculis fere aequales : *foliola* obtusa cum acumine : *pedunculi* saepius 1-flori: *bracteae* foliis conformes, calycibus aequales, aut breviores : *calyces* ultra medium 5-fidi, *floribus* duplo breviores; dentibus lanceolatis : *carina* alis brevior, et ab illis occultata ; *vexillo* vix emarginato : *legumina* 1 ½ pollicaria, alis crispis : *semina* globosa, non albida, (*Dec.*) sed rufo-cinerea: *stigma* in hoc, ut in aliis huius sectionis apice dilatatum, oblique rostratum.
Varietas *b.* quoad flores *L. siliquoso* similis, sed indicatis characteribus diversa, et in hac habitus gracilior, carina rostro breviore instructa, pedunculi semper 1-flori. An species propria *L. Bivoneus* appellanda ? — *Semina* matura hujus varietatis non vidi.

2. *L.* BIFLORUS. *Desrous. dict. enc. 3. p. 604 — Willd. sp. pl. 3. p. 1387 — Biv. cent. 1. p. 54 — Guss. pr. 2. p. 533.*
L. pilosus, caulibus subdecumbentibus, foliolis obovato-rhombeis cuneatis, stipulis suborbiculatis, pedunculis 1-2-floris folio multo longioribus, calycis villosi bracteas ternatas superantis dentibus tubo brevioribus, carina obtusa, leguminibus pilosis late alatis tetragonis.
Tetragonolobus biflorus. *Dec. pr. 2. p. 215* — L. oligoceratos, tetragonolobos, perennis, Monspeliensis, flore luteo. *Cup. H. Cath. p. 116.*
Ic. *Desf. atl. 2. p. 202. t. 210.*
In arvis, et inter segetes : *Palermo*, *Piana*, *Corleone*, *Altavilla*, *Ogliastro*, *Vicari*, *Cammarata*, *Val di Mazzara.*
Aprili, Majo. ⊙, non ♃ (*Willd.*).
Habitus et *folia* omnino praecedentis ; sed *caules* longiores, saepe

2 ½ pedales; *foliola* et *stipulae* magis acuminatae; *bracteae* calycibus breviores, vel ad summum aequales; *pedunculi* folia multo superantes; *flores* majusculi, aurei vel flavi, ut plurimum duo; vexillo magis emarginato et carina obtusa, quae quoque alis brevior, quo praesertim charactere a praecedente dignoscitur: *legumina* crassiora, aliquando 1-2-sperma, alis angustioribus minusque crispis: *semina* globosa, rufo-cinerea.

3. *L.* CONJUGATUS. *Lin. sp. pl. 1089 — Guss. pr. 2. p. 534.*

L. pilosus, caulibus erectiusculis, foliolis obovato-rhombeis cuneatis, stipulis ovatis acuminatis, pedunculis 1-2-floris folio subaequalibus, calycis ciliato-pilosi bracteas ternatas acuminatas aequantis dentibus tubo longioribus, carina rostrata, leguminibus glabris subteretibus angustissime alatis.

Tetragonolobus conjugatus. *Link en. H. Berol. 2. p. 264 — Spr. s. veg. 3. p. 282 — Dec. pr. 2. p. 215* — L. hirsuta, polyceras, incana, Negundi folio minore, flore luteo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 57.*

Ic. L. lutea, hirsutior, incana, bicornea, Negundifolio. *Cup. panph. 1. t. 181.*

In arvis humidiusculis, et inter segetes; *Palermo nella pianura del Roccazzo, sotto Badia*, ec; *Ficuzza*, *Amorosa e Guddemi al sud di Busambra*, *Alcamo*, *Segeste*; *Mazzara*, *Marsala* (*Splitgerber*, *Tineo*); *Mondello*, e *Pizzuta* (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ⊙

Folia praecedentis, sed laetius virentia, et superiora uti bracteae apice non obtusa cum acumine, sed vere acuminata: *pedunculi* foliis aequales, vel parum longiores: *flores* saepius duo, pallide lutei, non purpurei (*Dec.*), calycinis dentibus anguste lanceolato-acuminatis parum majores, ideoque antecedentis minores: *vexillum* obtusum, non emarginatum, duplo fere quam in praecedentibus angustius; *carina* rostrata, alis aequilonga, at ab illis occultata: *legumina* diametro vix lineari, angustissime alata, quo charactere praesertim a *L. tetragonolobo* et *L. bifloro* primo intuitu dignoscitur: *semina* matura non vidi.

** *Leguminibus apteris.*

a. dentibus calycinis aequalibus.

4. *L.* EDULIS. *Lin. sp. pl. 1090 — Ucria H. Pan. p. 322 — Guss. pr. 2. p. 535.*

L. caulibus pilosis diffusis, foliolis glabriusculis glaucescentibus obovato-cuneatis rotundatis, stipulis ovatis obtusis, pedunculis 1-raro 2-floris folio longioribus, bracteis triphyllis calyci 5-partito piloso aequalibus, leguminibus turgidis arcuatis glabris carnosis demum coriaceis.

Krokeria oligoceratos. *Moench. meth. 143.*

Ic. *Cav. ic. 2. t. 157* — L. pentaphyllos, siliqua cornuta eduli. *Cup. H. Cath. p. 116*, et *panph. 2. t. 188* — *Raf. t. 88. f. 2* — Trifolium corniculatum, creticum. *Alp. exot. t. 268*, sed foliola nimis acuta.

In collibus aridis, in campis, ac in lapidosis maritimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*.

Februario, Martio. ⊙

Caules aliquando surrecti: *pedunculi* 1-½ pollicares, ut plurimum 1-flori; *bracteae* oblongae, obtusae; *calycis* dentes lanceolati

acuti tubo longiores : *flores* luteoli , calycibus subduplo longiores : *carina* rostrata, acuta, apice nigro-maculata, alas aequante vel vix superante : *legumina* 6-12 lin. longa , immatura teretia, virentia; matura superne ob suturam introflexam canaliculata , nigricantia : *semina* globoso-compressa , punctato-rugosa.

Variat foliis intense virentibus , ac villosioribus.

5. *L.* CONIMBRICENSIS. *Brot. fl. lusit. 2. p. 118 — Willd. sp. pl. 3. 1390 !* ex ipso *Brotero — Guss. pr. 2. p. 535.*

L. caulibus patulis erectisque glabris gracilibus , foliolis rhombeo-obovatis una cum stipulis ovatis bracteis calycibusque longe ciliatis, pedunculis 1-floris folio brevioribus , leguminibus teretibus longissimis glabris aristatis incurvis.

L. minima ,! pentaphylla , cana , raris pilis pubescens , incarnato flore , singulatim falcata. *Cup. H. Cath. p. 117.*

Ic. *Brot. phyt. lusit. 1. p. 127. t. 53 ,* sed folia et bracteae glabriores — L. pentaphylla , incarnata , falcata , pilis raris pubescens. *Cup. panph. 1. t. 206.*

In pascuis humidiusculis , in arvis submontosis , in herbosis ad vias ; *Ogliastro* , *Ficuzza* , *Caltauturo* , *Sclafani* , *Alia* , *Caronia* , *S. Fratello* , *Mistretta*, *Buccheri*, *Vizzini* : *Macchie di Alcamo* (*Splitgerber* , *Tineo*) ; *Palermo al Roccazzo* , *ed ai Ficarazzi*, *Piana de' Greci al gurgo di Ddingoli* , *e di Rebottoni* (*Parlatore* , *Todaro*).

Aprili , Majo. ☉

Caules 3-7-pollicares, virides, vel rubentes, saepe ascendentes, et plures ex eadem radice : *foliola* aliquando glaucescentia, et superiora apice acutiuscula, lateralibus oblique rhombeo-obovatis : *pedunculi* 2-3-lineares : *bracteae* ternatae , foliolis superioribus conformes : *calycis* dentes tubo aequales , *corolla* alba breviores : *vexillum* venulis rubris notatum ; *carina* apice atro-purpurascens, rostrata, alas aequans, et ab ipsis occultata : *legumina* gracilia , horizontalia , raro recta , fere 2-pollicaria, et unica vice gemina vidi : *semina* parva , ovalia , lutescentia , levia.

6. *L.* ANGUSTISSIMUS. *Lin. sp. pl. 1090 — Guss. pr. 2. p. 536.*

L. sparse patenterque pilosus , caulibus subdiffusis , foliolis obovato-cuneatis , stipulis oblique ovatis , pedunculis 1-2-floris folio longioribus , bracteis inaequalibus subsolitariis, calycis valde hirsuti dentibus anguste lanceolato-linearibus vel oblongo-lanceolatis tubo longioribus, corolla brevioribus, leguminibus teretibus rectis patentibus gracilibus.

L. annua , oligoceratos, siliquis singularibus binis ternisque. *Cup. H. Cath. p. 116.*

Ic. L. gracilis. *Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. 2. t. 229* — L. corniculata , siliquis singularibus sive binis , tenuis. *Bauh. hist. 2. p. 356. f. 2.*

In pratis humentibus ; *Altavilla* , *Caronia* , *Torrenova* , *Giojosa* , *Catania* , *Itala* , *Siracusa*, *Capopassaro*, *Terranova* , *Buccheri*, *Vizzini* , *Palagonia* ; *Palermo al Roccazzo* , *e Piana de' Greci al gurgo de' Ddingoli*, *Castellobuono*, *Madonie* (*Parlatore*, *Todaro*) = et in *Saline alla Malfa* , *Lipari* , *Vulcano* , *Pantellaria*, *Linosa*.

Aprili , Majo. ☉

Caules graciles , saepe glabriusculi , et erectiusculi , raro solitarii , saepius plures ex eadem radice : *petioli* bracteis duplo breviores : *foliola* 1-2 ½ lin. lata : *bracteae* ut plurimum 1-phyllae , stipulis conformes : *pedunculi* graciles , sat raro 4-flori , foliis in eadem

planta, vix vel triplo longiores: *corollae* luteae, parvae, tamen calyce majores, vexillo saturatiore; *carina* rostrata, concolore, alis aequali, ab ipsis occulata: *legumina* pollicaria, glabra, matura ut plurimum nigricantia, 6-12 lin. longa, diametro ut in praecedenti vix $1/3$ lineari: *semina* globosa, viridi-lutescentia, levia.

Specimina *L. angustissimi* ex Gallia meridionali cum nostris plantis rite conveniunt, uti et descripio *L. diffusi Smith fl. brit. 2. p. 784*, sed icon inedita *fl. Graec. t. 737* ad aliam plantam spectat — Ab icone citata *Bauh.*, quam *Smith* in *fl. gr. pr. 2. p. 104* ad *L. diffusum* suum potius spectare putat, nonnisi caulibus diffusis et pilositate differt. Confer *Ten. syll. p. 379* pro *L. diffuso.*

7. L. HISPIDUS. *Desf. cat. H. Reg. Paris. p. 190 — Pers. syn. 2. p. 354 — Guss. pr. 2. p. 537.*

L. molliter et patenter pilosus, caulibus prostratis ascendentibusque, foliolis obovato-cuneatis vel obovato-oblongis, stipulis oblique ovatis obtusis, pedunculis 3-4-floris folio duplo longioribus, bracteis ternatis, calycis valde hirsuti dentibus anguste lanceolato-linearibus tubo longioribus corolla brevioribus, leguminibus teretibus rectis patentibus.

Ic. *Loisel. fl. gall. t. 16.*

b. intermedius; caulibus gracilioribus, stipulis acutiusculis, pedunculis 2-3-floris vix folio longioribus.

An L. pilosissimus *b. filiformis. Ten. syll. p. 529?*

Ic. L. lutea, polyceratas, hirsuta. *Cup. panph. 2. t. 142.*

In collibus arenosis herbosis, et in campis humentibus arenosis; *bosco di Castelvetrano, Reitani e Marzamemi sotto Noto, Terranova*: var. *b. Olivieri, Giojosa, Messina, Buccheri, Ibiso, Torrenova, Monte Scuderi, Nicosia, Milo; Palermo al Roccazzo, e Piana dei greci al gurgo di Ddingoli* (*Parlatore, Todaro*) = et in *Vulcano, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ☉

Caules praecedentis robustiores, et patenter hirsuti: *foliola* latiora: *stipulae* latae, obtusissimae: *pedunculi* recti, raro 2-saepius 3-4-flori, et *bracteae* triphyllae: *corollae* luteae, *vexillo* saturatiore: *legumina* vix 8 lin. longa, matura nigricantia, praecedentis crassiora.

Specimina corsica et gallica nostris omnino similia — Varietas *b.* inter *a.*, et praecedentem media; cum *a.* hirsutie, et leguminibus convenit; cum illo foliis, et habitu; ita ut non immerito Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 512*, in unicam speciem associaverit.

8. L. PARVIFLORUS. *Desf. atl. 2. p. 206 — Willd. sp. pl. 3. p. 1394 — Biv. cent. 2. p. 35 — Guss. pr. 2. p. 538.*

L. molliter patenterque pilosissimus, caulibus ascendentibus erectisque, foliolis oblongo-vel lanceolato-obovatis basi cuneatis, stipulis ovatis obtusis, pedunculis 4-5-floris folio longioribus, calycinis dentibus lineari-setaceis tubo longioribus corollam subaequantibus, bracteis 1-raro 3-phyllis anguste lineari-lanceolatis, leguminibus oblongis calycem vix superantibus.

Dorycnium parviflorum. *Dec. pr. 2. p. 208.*

Ic. *Desf. l. c. t. 211 — Dec. ic. pl. gal. rar. t. 30.*

In arvis arenosis, et in collibus maritimis; *Terranova a Dorillo, Comiso alla Berdia, Vittoria; Macchie di Alcamo* (*Splitgerber*); *Colline di Misilmeri* (*Todaro*); *Piana de' Greci, Messina, Monte de' Cani* (*Parlat.*) = et in *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ☉

Caules ut plurimum erecti, palmares vel $1/2$ pedales: *stipulae* oblique ovatae: *foliola* magnitudine praecedentis: *pedunculi* fructiferi arcuato-recurvi: *capitula* aliquando ebracteata: *flores* lutei,

parvi : *carina* rostrata, alas aequans: *stigma* subcapitatum: *legumina* subteretia, calyce vix longiora, quo charactere a praecedente, cui caeterum simillimus, potissimum recedit: *semina* exigua, levia, subglobosa, lutescentia : *flores* ut plurimum exsiccatione nigrescunt, ut in antecedente.

9. *L.* DECUMBENS. *Poir. dict. enc. suppl. 3. p. 508, non Forst. — Dec. pr. 2. p. 212*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 539.*

L. subpilosus, caule decumbente, foliolis foliorum inferiorum obovato-cuneatis obtusis, superiorum oblongo-cuneatis acutis, stipulis superioribus ovato-lanceolatis, pedunculis elongatis 3-4-floris, bracteis lanceolatis ternatis, dentibus calycinis lanceolatis apice attenuatis tubo sublongioribus corolla brevioribus, leguminibus rectis patentibus.

Trifolium maritimum, luteum, repens. *Cast. H. Mess. p. 46 ?* — L. corniculatus. *Ucria H. Pan. p. 322*, non *Lin.* ex loco — *L. tenuifolius*, capitulis dimidiatis multifloris, bracteis tribus lineari-lanceolatis, dentibus calycis linearibus patentibus, leguminibus erectis teretibus torulosis, stipulis foliisque lanceolatis, caulibus diffusis ramosis. *Presl del. prag. p. 46 ?*

Ic. L. corniculata, siliquis singularibus binis ternisque. *Cup. panph. 2. t. 71.*

b. glaber : caule foliis bracteis stipulisque glaberrimis, dentibus calycinis glabris ciliatisque.

L. Preslii. *Ten. fl. nap. 5. p. 160,* et ad *Syll. app. 5. p.34,* excl. syn. *Preslii ?*

In arvis herbosis humentibus praesertim maritimis ubique in Sicilia. Aprili, Majo. ♃

Habitus omnino *L. corniculati*, et a basi multicaulis, ac saepe caespitosus uti iste, sequensque; sed *foliola* et *stipulae* superiores acutae; dentes *calycini* apice lineari-attenuati, tubo fere longiores, qui breviores, et non attenuati ad apicem in *L. corniculato* : *flores* ad summum 5, exsiccatione ut in illo virescentes: *bracteae* calyci aequales vel longiores, saepe a floribus per lin. 5-10 remotae: *pedunculi* ut plurimum 3-4-flori, sat raro 1-2-flori : *carina* breviter rostrata, alas aequans, ut in sequente : *legumina* glabra, demum nigricantia, diametro fere lineari! : *semina* subglobosa, rufescentia, levia.

L. diffusus, *Sibth. fl. gr. t. 757,* ex iconibus pictis varietatem *a.* fere omnino refert.

10. *L.* TENUIS. *Kit.* in *Willd. en. H. Ber. p. 797— Spr. s. veg. 3. p. 281 — Guss. pr. 2. p. 540.*

L. glaberrimus, caulibus gracilibus elongatis procumbentibus, foliolis foliorum inferiorum obovato-cuneatis obtusis, superiorum stipulisque lineari-lanceolatis acutis, pedunculis elongatis 1-4-floris, bracteis 1-raro 2-phyllis anguste lineari-lanceolatis, calycinis dentibus tubo sublongioribus corolla brevioribus, leguminibus rectis erecto-patentibus.

L. depressus. *Willd. en. supp. p.52* — L. decumbens. *Forst.* et *Engl. bot.*, non *Poir.*

Ic. L. decumbens. *Engl. bot. t. 2615*, ex *Koch. syn. p. 178.*

In pascuis humentibus maritimis : *Catania*, *Siracusa*, *Spaccaforno.* Majo, Junio. ♃

Caules fere filiformes: *foliola* vix lin. lata, laete virentia: *pedunculi* saepius 1-2-flori : *bracteae* calyces aequantes, aut illis breviores, non vero longiores, sat raro 2-phyllae: *corollae* luteae, exsiccatione virescentes : *legumina* ut in praecedente, sed graciliora

et etiam matura virentia ; saepius erecta , raro patentia : *semina* matura non vidi.

Non est antecedentis varietas, nam simul iisdem in locis proveniunt, nec faciem et characteres mutant.

11. *L. HIRSUTUS. Lin. sp. pl. 1091 — Guss. pr. 2. p. 540.*

L. villoso-hirsutus canescens, caule erecto suffruticoso, foliorum inferiorum foliolis obovato-cuneatis, superiorum oblongo-vel lanceolato-cuneatis acutis , stipulis ovatis , bracteis lanceolatis ternatis calycinos dentes lanceolato-subulatos aequantibus, pedunculis folio longioribus , floribus capitatis , leguminibus turgidis teretibus oblongis vix calycem excedentibus.

Dorycnium hirsutum. *Dec. pr. 2. p. 208* — Bonjeannea hirsuta. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 507.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 759* , ex iconibus pictis — L. pentaphyllos , lignosior , rectus , canior , hirsutior, minusque ramosus. *Cup. H. Cath. p. 116* , et *panph. 1. t. 41* — L. haemorroidalis , flore albo , et subrubescente. *Barr. ic. 1033* — L. incana. *Riv. tetr. irr. t. 78.*

In collibus aridis Siciliae meridionalis ; *da Trapani a Siracusa* = et in *Pantellaria.*

Aprili , Majo. ♄

Caules aliquando ascendentes ac basi caespitosi, ½-2-pedales ; ramis annotinis numerosis , ut plurimum simplicibus : *stipulae* petiolis multo longiores, superiores acutae : *foliola* 2-3 lin. lata 3-6 lin. longa , stipulis fere aequalia : *pedunculi* pollicares et ultra : *capitula* 3-10-flora , saepe ebracteata ; pedicellis etiam in fructu calyce brevioribus : *calycis* dentes tubo longiores , *corolla* albido-rosea breviores : *carina* alis brevior , apice subfalcata et obtusiuscula , ibique fusco-purpurea : *stamina* ultra medium connexa , in fructu persistentia : *styli* capitati : *legumina* 3-5 lin. longa, glabra, crassa, nigricantia : *semina* subgloboso-reniformia , levia, pallide virentia, aut fusca.

Hirsuties in foliis adpressa , ad eorum margines et in reliquis partibus patens.

12. *L. RECTUS. Lin. pl. sp. 1092 — Ucria H. Pan. p. 322 — Guss. p. pr. 2. p. 541.*

L. adpresse villoso-pubescens, caule erecto suffruticoso, foliolis oblongo-vel obovato-cuneatis mucronulatis, superne glabris, stipulis cordato-ovatis , pedunculis folio duplo longioribus, bracteis 1-3-phyllis (saepe nullis) , floribus capitatis , leguminibus gracilibus teretibus linearibus calyce 3-plo longioribus rectis.

Dorycnium rectum. *Dec. pr. 2. p. 208* — Bonjeannea recta. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 507* — Gussonea recta. *Parlat. pl. rar. fasc. 1. p. 6.* — L. polyceratos , frutescens , hirsuta , alba, major, latifolia , siliquis curtis tenuibus erectis. *Cup. H. Cath. p. 116.*

Ic. L. coronatus, latifolius , siliquis nigris. *Barr. ic.544* — L. lybica. *Riv. tetr. irr. t. 79.*

Ad fossas , ad stagna , et in dumetis humentibus ubique in Sicilia.

Aprili , Majo. ♄

Caules 2-4-pedales , aetate glabrati : *stipulae* saepius pedicellatae , petiolis subaequales : *foliola* 3-6 lin. lata , 5-12 lin. longa , subtus glaucescentia , superne laete virentia : *pedunculi* sub anthesi breves , demum elongati : *bracteae* ovato-lanceolatae, aliquando a floribus remotae, et saepe omnino deficiunt : *capitula* densa, pauci-vel multiflora ; pedicellis fructiferis calyce longioribus : *calycis* fere hirsuti dentes subulati , tubo sublongiores : *flores* numerosi , albi , parvi : *carina* vix curvata, obtusa, alas subaequans, apice atropur-

rea: *stigma* vix capitatum: *legumina* non turgida, ut in praecedente, sed gracilia, 5-6 lin. longa, glabra, matura nigricantia, depressa, septis imperfectis ut in non nullis aliis speciebus interstincta: *semina* exigua, nigrescentia, levia, globosa.

b. dentibus calycinis duobus lateralibus brevioribus.

13. *L. ornithopodioides. Lin. sp. pl. 1091 — Guss. pr. 2. p. 542.*
L. adpresse pubescens, caulibus diffusis, foliolis obovato-rhombeis cuneatis, stipulis rhombeo-ovatis, pedunculis elongatis 3-6-floris, bracteis ternatis calyci aequalibus, leguminibus linearibus torulosis compressis glabriusculis subarcuatis.
L. polyceratos, annua, procumbens, latifolia, siliquis Ornithopodii, *Cup. H. Cath. p. 115.*
Ic. *Cav. ic. 2. p. 48. t. 165*—L. siliqua arcuata. *Riv. tetr. irr. t.77*—L. Ornithopodii siliquis. *Bauh. hist. 2. p.358,* et *359.*
In cultis, in agris, et in collibus apricis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Lipari, Maretimo, Favignana, Levanzo, Pantellaria.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules aliquando surrecti, plures ex eadem radice vel subsolitarii, 3-pollicares, vel pedales et ultra: *stipulae* obtusiusculae: *pedunculi* sat raro foliis aequales: *bracteae* foliolis fere conformes: *calycis* dentes lanceolati, acuti, *corollis* pallide flavis breviores, tubo subaequales, ut in omnibus sequentibus: *vexillum* emarginatum; *carina* breviter rostrata, obtusiuscula, alis a quibus occultata paullo brevior: *legumina* nutantia, lin. lata, secunda, sesquipollicaria, seminibus prominulis; quae *semina* compressa, orbiculata, olivacea, levia, nitida.
Flores in hoc et in sequentibus ad bracteas sessiles, vel brevissime pedicellati — L. peregrinus, *Jan catal. p. 12*, ex Sicilia, ab hoc nullatenus diversus est —*Foliola* apud nos non glabra, sed plus minus pubescentia.

14. *L. pusillus. Viv. fl. Lyb. specim. p. 47*, ex ejus herbario! — *Spr. s. veg. 3. p. 280 — Guss. pr. 2. p. 542.*
L. pilis brevibus rigidulis adpressis canescens, caulibus gracilibus erectiusculis diffusisque ramosis, foliolis foliorum inferiorum obovato-superiorum oblongo-cuneatis, stipulis ovatis petiolo longioribus, bracteis ternatis lanceolatis, pedunculis 1-raro 3-floris folia excedentibus, leguminibus gracilibus teretibus apice curvulis.
L. cytisoides, y. *uniflorus. Dec. pr. 2. p. 211*, ex herbario *Dec.* et *Urvill.*
Ic. *Viv. l. c. t. 17. f. 3.*
In arenosis maritimis Siciliae meridionalis; *Comiso alla Berdia, ed ai Scoglitti, S. Croce, Spaccaforno*: *Catania* (*Philippi*).
Martio, Aprili. ⊙
Habitus sequentium; tamen gracilior et annuus!: *foliola* crassiuscula, 2 lin. longa, ½-1 lin. lata: *pedunculi* 5-7-lineares, sat raro 3-flori; non vero flores sessiles (*Spr.*) nisi de pedicellis loquatur: *calycis* dentes lineari-lanceolati, tubo aequales, sed *corolla* lutea parva parum breviores: *vexillum* rotundatum, subtus venis intensioribus pictum: *carina* acuta, sed breviter rostrata, una cum alis (a quibus occultata) vexillo paullo brevior, ut in sequentibus: *stylus* subcapitatus: *legumina* surrecta, fere pollicem longa, glabrata vel puberula, perfecta subtorulosa, et fusca.

Pro reliquis characteribus confer quae dixi in *pl. rar. p. 312*; tamen semina perfecta exacte globosa sunt ac lilacina, et in plantis magis explicatis foliola oblongo-cuneata, bracteaeque lanceolatae — *Flores* ad bracteam sessiles, et pili albidi rigidiusculi.

15. *L.* CORONILLAEFOLIUS. *Guss. pr. 2. p. 543.*

L. pube brevissima adpressa undique glaucus, caulibus gracilibus ramosissimis diffusis apice surrectis basi suffruticulosis, stipulis ovatis petiolo non alato longioribus, foliolis (parvis) crassiusculis obovato-cuneatis, pedunculis elongatis 1-2-floris, bracteis ternatis oblongis calyce minoribus, leguminibus teretibus rectis.

Ic. *nulla.*

In arenosis maritimis; *Palermo a Mondello* = et in *Lampedusa.*

Aprili, Majo. ♃

Caules filiformes 1-2-pedales: *foliola* fere semper obtusa, lin. lata, vix 2 lin. longa: *pedunculi* 1-2-pollicares, sat raro 3-flori: *calycis* dentes fere triangulares, acuti, tubo aequales, vel parum longiores, *corolla* lutea parva breviores: *flores* ut in sequente: *legumina* fere horizontalia, crassiuscula, 8-10 lin. longa, glabra vel adpresse et sparse villosa: *semina* globosa, virentia, levia.

Habitus praecedentis, et *L. glauci Ait.* Differt ab illo *radice* perenni; *caulibus* ut in sequentibus basi suffruticulosis; *foliolis* crassiusculis: a *L. glauco stylis* edentulis!

16. *L.* CYTISOIDES. *Lin. sp. pl. 1092?* — *Viv. fl. Lyb. spec. p. 47!* ex eius herbario! — *Guss. pr. 2. p. 544.*

L. pube sericea brevissima per aetatem defluente canescens, caulibus ramosis diffusis apice surrectis basi suffruticulosis, foliolis obovato-cuneatis obtusiusculis, stipulis obovatis, pedunculis 3-6-floris elongatis, bracteis 3-natis calyce incano brevioribus obovato-oblongis lanceolatisque, leguminibus rectis teretibus patentibus.

L. cretica, maritima, folio glauco et veluti argenteo. *Tourn. corol. p. 27*, ex specim. ipsius herbarii in *Mus. H. Paris.*

Ic. *All. ped. n. 1136. t. 20. f. 1?* — L. siliquosa, maritima, lutea, Cytisi facie. *Barr. ic. 1031* — L. saxatilis, Coluteae scorpioides foliis, candicantibus siliquis. *Cup. panph. 1. t. 206.*

In saxosis, et in rupibus calcareis, aut vulcanicis maritimis, vel mari finitimis in Sicilia = et in *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Martio, Majo. ♄

Caules plures ex eadem lignosa radice, palmares vel fere pedales, rubentes: *foliola* superiora aliquando oblongo-cuneata: *stipulae* subsessiles, petiolo brevi non dilatato longiores: *bracteae* non semper lanceolatae (*Viv.*), sed etiam aliquando obovatae: *flores* lutei: *calycis* dentes omnes apice carinati, ibique maculati: *carina* falcata, obtusiuscula, alis apice connexis paullo brevior: *legumina* 10-20 lin. longa, diametro lineari, glabrata, vel adpresse puberula, aliquando torulosa ac fusca, immatura erecta, radiatim divaricata, jam perfecta patentia ac saepe pendula, ut in icone *Cupani*: *semina* globosa, levia, demum rufescentia, ut in sequentibus.

Flores et *fructus* in *Lampedusa* ac in *Linosa* non vidi — Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 505*, et *506* huic legumina compressa, tribuit, et *L. creticum* ad sectionem alteram *leguminibus teretibus* refert; sed fateor me semper teretia vidisse — Huius plantae specimina in herbario *Lin.* desiderantur; et ipsius descriptio nec cum hac, nec cum sequentibus ob folia *tomentosa* convenit. Confer Cl. *Viv. l. c.* — Icon *Allioni* ob habitum potius ad *L. prostratum* referenda est.

17. *L. commutatus. Guss. pr. 2. p. 545.*
L. sericeus, caulibus firmis suffruticulosis (paucis) erectis ascendentibus, foliolis spathulato-cuneatis obtusis, stipulis ovatis, petiolo brevi dilatato, pedunculis 2-5-floris elongatis, bracteis ternatis lineari-spathulatis calycem subaequantibus, leguminibus teretibus rectis.
L. creticus. *Viv. fl. Lyb. spec. p. 46*, ex herb., et *H. Paris* ex seminibus — Lotus ex Lusitania. *Tourn.* herb. apud *Juss.*
Ic. L. angustifolia, incana, marina, fruticosa. *Cup. panph. 1. t. 6* — L. argentea, cretica. *Plukn. alm. p. 226. t. 43. f. 1*, ex habitu.
In arenosis maritimis: *Trapani nell' Isola del Ronciglio.*
Aprili, Majo. ♄
Caules magis fruticulosi, quam in antecedente ac sequentibus, firmiores, ½-1-pedales, striati, erecti, et dum elongati ascendentes: *folia* conferta, crassiuscula; *foliolis* fere semper rotundatis: *calyces* pilis longis, ut in sequente hirsuti: *legumina* prae aliis hujus sectionis crassiora, breviora, magis torulosa, matura nigricantia, pollicaria, non brevissima, ut ex *Viv. l. c.*
L. polyceratos, fruticosa, cretica, argentea, siliquis longissimis propendentibus rectis. *Moris. hist. 2. p. 177*, ex descriptione potius ad hunc quam ad sequentem spectat.
18. *L. creticus. Lin. sp. pl. 1091*, an exclusis synonymis? — *Ucria H. Pan. p. 322* — *Guss. pr. 2. p. 546.*
L. sericeo-hirsutus, caulibus gracilibus numerosis suffruticulosis ascendentibus, foliolis foliorum inferiorum obovato-spathulatis, superiorum ovali-lanceolatis, stipulis ovatis, petiolo brevissimo dilatato, pedunculis 1-5-floris elongatis, bracteis ovali-lanceolatis ternatis calyce hirsuto brevioribus, leguminibus rectis patentibus.
L. creticus. *Cambess. fl. Bal. p. 70*, et *Loisl. fl. gall. ed. 2. vol. 2. p. 136*, ex speciminibus!
Ic. *Cav. ic. 2. p. 44. t. 156* — *Reich. hort. t. 50* — *Sibth. fl. gr. t. 758* ex icon. pictis, et ex herbario!
b. sericeo-lanatus.
L. creticus. *Dec. pr. 2. p. 211*, ex eius herbario.
In arenosis maritimis; var. *a.* una cum *L. commutato, Trapani all' Isola del Ronciglio* (*Splitgerber*, *Tineo*); ad rupes prope *Caltanisetta* (*Heldr.*); *marina di Castellazzo presso Capopassaro, ed al Pozzallo* utraeque varietates: at var. *a.* etiam prope *Montallegro*, et *Trapani*, nec non prope *Siracusa.*
Aprili, Majo. ♄
Fide speciminum herbar. *Lin.*, *Sibth.*, ac *Dec.* hunc pro *L. cretico* recipio; quae species quamvis praecedenti proxima, tamen *caulibus* tenuioribus, ascendentibus vel diffusis, et pluribus ab eadem radice; *foliolis* angustioribus, ac *habitu* graciliore ab illo primo intuitu recedit — Varietas *b.* villositate majore ac longiore ab *a.* aliena, et forsan species propria — *L. cytisoidi*, quoad habitum magis affinis, ita ut Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 507* simul conjunxerit; sed pili longiores ac persistentes; *nervi* calycini fusci; *petioli* dilatati; *calyces* non pilis brevissimis adpressis incani, sed pilis longis vix adpressis hirsuti.
19. *L. patens. Presl del. prag. p. 48* — *Guss. pr. 2. p. 546.*
L. pilis subadpressis viridi-canescens, caulibus diffusis annotinis, foliolis obovato-cuneatis, foliorum superiorum bracteisque ternatis oblongo-lanceolatis acutis, stipulis ovatis petiolos lineares superantibus, pedunculis 2-6-floris elongatis, leguminibus teretibus glabris rectis.
L. polyceratos, humi prostrata, pentaphylla, incana, hirsuta, foliis acutis, floribus luteis rubro-virgatis. *Cup. H. Cath. p. 116.*

Ic. L. polyceratos, incana, pentaphylla, hirsuta, repens. *Cup. pan-ph. 1. t. 202*, et *2. t. 222* — *Bon. t. 34?*

In apricis herbosis submontosis; *Palermo a S. Martino, Caputo, S. Anna, Sagana a Montagna lunga*: *Prizzi* (*Gasparrini*).

Aprili, Majo. ♃

Caules plures, ramosi: *stipulae* sessiles, aliquando semiovatae: *foliola* tenuia: *calyces* ut in praecedente fusco-nervosi: *flores* quam in illo majores: *legumina* pollicaria: *semina* globosa, badia, lineolis fuscis variegata: *pubescentia* patens vel subadpressa.

Descriptio *Preslii* caulibus simplicibus, leguminibus erectis (quae patentia, et demum saepe pendula), foliolisque omnibus lanceolatis a nostris speciminibus differt; et icon *Bon.* a *Bertol.* in *lucubr.* ad *L. corniculatum* adducta, potius hunc refert.

20. *L.* PROSTRATUS. *Desf. atl. 2. p. 206*, ex eius herbario! — *Willd. sp. pl. 3. p. 1395* — *Guss. pr. 2. p. 547.*

L. pilis sparsis adpressis glauco-virens, caulibus diffusis basi suffruticulosis, foliolis omnibus bracteisque ternatis spathulato-cuneatis obtusis, stipulis oblongis subsessilibus petiolo non dilatato subaequalibus, peduuculis 2-6-floris eglongatis, leguminibus rectis subteretibus glabriusculis.

L. cytisoides. *Dec. pr. 2. p. 211*, ex eius herbario! — L. *glaucescens*, pedunculis subtrifloris folio longioribus, bracteis tribus, leguminibus erectis teretibus torulosis aristatis, stipulis ovato-lanceolatis, foliolis obcordato-cuneatis carnosis glaucis, caulibus prostratis ramosis. *Presl del. prag. p. 47.*

Ic. L. diffusus. *Schrank pl. rar. H. Mon. t. 40*, non *Smith.*

b. major; caulibus firmioribus, foliolis obtusioribus omnino virentibus.

L. cytisoides, *b. prostratus. Dec. l. c.*

Ic. *nulla.*

In pratis humentibus, in rupibus, vel in herbosis lapidosis maritimis; *Scopello, Trapani, Capo Passaro, Messina, Milazzo* = et in *Ustica, Isole Eolie*, quibus in Insulis tanta est ejus copia ut armentis nutriendis adhibeatur.

Aprili, Junio. ♄

Caules ramosi, plus minus perennantes et robusti, plures ex eadem radice: *foliola* obtusissima, uti reliquae partes pilis raris adpressis brevissimis, et lente conspicuis tecta; juniora glaucescentia: *petioli* omnium praecedentium longiores, 2-3-lineares: *stipulae* saepius petiolo brevissimo suffultae: *calyces* ut in *L. cytisoide*: *bracteae* calyce longiores, aut breviores: *flores* pallide lutescentes, plerumque in *b.* praecedentium majores, exsiccatione virescentes: *semina* globosa, virentia, concoloria, levia, demum rufescentia.

Liquidi distinctionis characteres inter species 15-20 hujus sectionis adhuc desiderantur, et cultura, aut ulterioribus observationibus probandae. Interim illas servavi sicut in prodromo, ut botanici ad ipsas serius attendant; nam in hoc statu rerum vel in unicam speciem esse associandas, vel uti recensui servandas esse mihi videntur.

---

† 21. *L.* MARITIMUS. *Lin. sp. pl. 1089* — *Ucria H. Pan. p. 321* — *Guss. pr. 2. p. 548.*

L. leguminibus solitariis membranaceis 4-angulis, foliis glabris, bracteis lanceolatis.

In maritimis (*Ucria*).

† 22. *L. siliquosus. Lin. sp. pl.1089 — Ucria l.c.— Biv. cent.1. p. 55 — Guss. pr. 2. p. 549.*
L. leguminibus solitariis membranaceo-4-angulis, caulibus procumbentibus, foliis subtus pubescentibus.
L. pratensis. *Cast. H. Mess. p. 14?*
In pratis subhumidis (*Ucria*).
An species *Ucriae*, et illa *Biv.* ad *L. tetragonolobi* var. *b.*, quam confer, spectant?

† 23. *L. lateralis. Presl fl. sic. 1. p. XXII — Guss. pr. 2. p. 549.*
L. pilosus, caulibus ramosis prostratis, foliolis obovatis, stipulis bracteisque ovato-lanceolatis acutiusculis, capitulis bifloris longe pedunculatis, laciniis calycinis linearibus tubo longioribus, leguminibus subteretibus glabris sutura hirsutis.

TRIGONELLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1213 — Endl. gen. n. 6508.

Cal. tubuloso-campanulatus, 5-fidus. *Vexill.* et *alae* patentes, corollam 3-petalam mentientes; *carina* brevissima, obtusa. *Stam.* 2 delpha, apice non dilatata. *Legum.* subfalcatum, 1-loculare, lineare, aut oblongum, acuminatum, polyspermum, compressum vel cylindricum.(*Herbae* annue: *folia* ternata, stipulata: *stipulis* petiolo adnatis: *flores* bracteati, lutei, axillares, solitarii, vel in foliorum axillis in pedunculo brevi vel elongato racemosi, aut umbellato-capitati).

* *Leguminibus sessilibus.*

1. *T. gladiata. Stev. cat. h. Gorenh.1808. p.112 — Dec. pr. 2. p.182.*
T. villosa, caulibus diffusis apice ascendentibus, foliolis argute serratis obovato-vel lineari-cuneatis, calycibus pilosis, leguminibus falcatis solitariis longitudinaliter nervoso-reticulatis rostro longioribus 3-8-spermis, seminibus irregulartier ovato-reniformibus.
T. prostrata. *Dec. fl. fr. 5. p. 571,* et *pr. 2. p.182 — Spr. s. veg. 3. p. 285 — Guss. pr. 2. p. 549* — T. tuberculata. *Presl del. prag. p. 46.*
Ic. T. prostrata. *Moris fl. sard.1. p. 455. t. 54* — Foenum graecum sylvestre, folio subrotundo, incanum. *Cup. H. Cath. p. 79*, et *panph.1. t.13* — F. graecum sylvestre, folio subrotundo, incanum, flore albido. *Bon. t. 177* — F. graecum sylvestre. *Dalech. hist. 481*, mala—*Bauh. hist. 2. p. 365*, multo melior.
In lapidosis, et in glareosis montosis; *Monte Cuccio*, *Gibilmessa*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Monte di Cammarata*, *Madonie*, *Chiaromonte*; ec. *Monte Cane* (*Todaro*); *Monte delle Rose* (*Gasparrini*).
Aprili, Majo. ⊙
Planta plus minus undique pubescens: *caules* in herbosis aliquando erecti, 2-6-pollicares, simplices, raro solitarii, sed saepius plures ex eadem radice; centralis erectus: *stipulae* ovato-lanceolatae, acutae, petiolis subaequales: *foliola* lineato-venosa, saepe apice emarginata: *calycis* nervosi ac fere albo-scariosi dentes subaequales, lanceolato-lineares, acuminati, tubo longiores: *flores* albidi, vel ochroleuci, solitarii, sessiles, parvi: *legumina* subinflata, 3-8-sperma, pollicem non excedentia, 2-12½ lin. lata, in rostrum longum

incurvum attenuata, per longum reticulato-nervosa: *semina* ovata, subreniformia, punctata, badia.

Haec ut *T. corniculata*, et *T. foenum graecum* siccatae odorae sunt — Circa differentias specificas inter hanc et *T. foenum graecum*, cui proxima, confer Cl. *Moris l. c.*

2. *T.* MONSPELIACA. *Lin. sp. pl. 1095 — Guss. pr. 2. p. 550.*

T. adpresse pubescens, caulibus patulis, foliolis argute denticulatis obovato-vel rhombeo-cuneatis, stipulis apice attenuatis setaceo-dentatis integrisque, racemis sessilibus subcapitatis, pedunculo apice subproducto, leguminibus linearibus approximatis transverse nervoso-reticulatis declinatis arcuato-ascendentibus.

Ic. *Wald.*, et *Kit. pl. rar. hung. 2. t. 142* — Foenum graecum sylvestre, polyceration, monspeliacum. *Breyn. cent. 80. t. 33. f. 2*, ex *Lin.* — Hedysarum minimum. *Dalech. hist. p. 446* — Foenum graecum, polyceration. *Riv. tetr. irr. t. 83.*

In collibus calcareis aridis, et in aggeribus; *Palermo a Monte Pellegrino* (*Parlatore*), *a Baida ed a Sferracavallo*, *Bagheria*, *Sciacca*, *Girgenti*, *Trapani*, *Val di Noto*, *Vallelonga*, *Caltanisetta*, *Madonie*; ec. = et in *Ustica.*

Aprili, Majo. ☉

Rami terrae adpressi, 1-6-pollicares, simplices vel ramosi, raro solitarii, saepius plures ex eadem radice, centralis saepius erectus: *foliola* lineato-nervosa, supra glabriuscula, a medio ad basim ut in praecedente integra, pallide virentia, aut canescentia: *racemi* petiolis breviores, pauci-vel multiflori: *calyces* hirsuti; dentibus lanceolato-subulatis: *flores* pallide lutescentes, minimi: *legumina* 4-8, compressa, 4-5 lin. longa, vix lin. lata: *semina* exigua, oblonga, glabra, levissime rugoso-tuberculata.

* * *Racemis pedunculatis.*

3. *T.* MARITIMA. *Delil. fl. aegypt. 3. p. 100 — Dec. pr. 2. p. 181.*

T. glabra, caule ramoso subdiffuso, foliolis obovato-cuneiformibus apice denticulatis, stipulis semisagittatis dentatis, pedunculis apice brevissime productis folia subaequantibus, leguminibus linearibus approximatis pedicellatis utrinque attenuatis declinatis subfalcatis (cultriformibus *Spr.*) transverse nervoso-reticulatis.

T. litoralis. *Guss. Cat. H. Reg.* in *Bocc.* in *add. p. 83 — Spr. s. veg. 3. p. 285 — Dec. pr. 2. p. 182.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 457. t. 55.*

In herbosis lapidosis maritimis Siciliae meridionalis; *S. Croce presso la Torre del Braccetto.*

Aprili, Majo. ☉

Undique glabra: *caules* subflexuosi: *foliola* crassiuscula, aliquando emarginata, cum denticulo triangulari: *stipulae* pilosae, aut ciliatae; superiores saepe integrae: *pedunculi* 2-6-flori, 4-9-lin. longi: *pedicelli* fere lineares, graciles: *calyx* pilosus, dentibus ovatis, acutis; duobus superioribus brevioribus: *corolla* lutea, calyce duplo longior; *carina* alas vix excedens, *vexillum* emarginatum subaequans: *legumina* 3-8, pilosiuscula, semipollicaria, compressa: *semina* oblonga, rufo-flavescentia, levia, radicula prominula.

Specimina *T. maritimae* ex Aegypto, quae nuper communicavit Cl. *Martius* cum nostra *T. litorali* ex asse congruunt, ideoque descriptiones *Poir.* in *dict. enc. supp. 5. p. 361*, et *Dec. l. c.* malae. Confer quoque Cl. *Moris l. c.*

4. *T. corniculata*. *Lin. sp. pl. 1094* — *Ucria H. Pan. p. 322* — *Guss. pr. 2. p. 551.*

T. glabra, caule erecto, ramis ascendentibus, foliolis apice denticulatis obovatis, foliorum superiorum oblongis subcuneatis, stipulis apice attenuatis integris vel setaceo-dentatis, pedunculis folio longioribus, leguminibus linearibus racemosis declinatis subfalcatis transverse reticulato-nervosis approximatis.

Melilotus lutea, major, corniculis inflexis ex eodem centro ortis. *Cup. H. Cath. p. 140.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 761*, ex icon. pictis — Melilotus italica. *Fuchs. hist. p. 528.*

In apricis collibus herbosis, et ad muros; *Palermo*, *Bagheria*, *Polizzi*, *Val di Noto.*

Aprili, Majo ☉

Caules 4-pollicares vel fere sesquipedales, ramis lateralibus inferioribus nonnunquam diffusis: *foliola* inferiora aliquando suborbiculata: *pedunculi* 1-2-pollicares: *pedicelli* graciles, lin. longi, demum arcuati: *calycis* dentes acuti, subaequales, tubo breviores: *corollae* luteae, calyce duplo triploque majores, exsiccatione praesertim odoratissimae: *legumina* 6-12, compressa, 5-6 lin. longa, utrinque acuta.

MEDICAGO.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1214 — *Endl. gen. n. 6507.*

Cal. tubuloso-campanulatus, 5-dentatus, vel 5-fidus. *Carin.* obtusa, a vexillo remota. *Stam.* 2-delpha. *Leg.* 1-2-loculare, oligo-vel polyspermum, reniforme, falcatum, aut cochleatum. (*Herbae* annuae, perennesve: *folia* raro impari-pinnata, saepius ternata, stipulata; *stipulis* petiolo adnatis: *flores* in nostris lutei, vel flavi, bracteati, in racemis axillaribus pedunculatis).

* *Leguminibus reniformibus*, *1-spermis.*

1. *M. lupulina*. *Lin. sp. pl. 1097* — *Guss. pr. 2. p. 552.*

M. annua pubescens, foliolis obovato-cuneatis apice denticulatis, stipulis acutis integris dentatisque, pedunculis elongatis, floribus dense spicaeformi-racemosis pedicellatis, calycinis dentibus alas et carinam aequantibus, leguminibus arcuato-reticulatis pilis articulatis glandulosisque tectis.

Melilotus lutea, minima, hirsuta, procumbens, spica breviore densissime disposita, seminis pericarpio renali. *Cup. H. Cath. p. 140* — Trifolium pratense, luteum. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. Melilotus minima. *Riv. tetr. irr. t. 8* — Trifolium pratense, luteum. *Fusch. hist. p. 819 ?*

In campis herbosis demissis, ad vias ubique tam in Sicilia = quam in Insulis adjacentibus.

Aprili, Junio. ☉

Caules saepe elongati, decumbentes, plures ex eadem radice: *foliola* ut plurimum retuso-emarginata: *pedunculi* filiformes, 1-2-pollicares, in quorum apice *flores* lutei, minimi densi, et aliquando fere capitati: *legumina* matura nigra, vix lin. longa, turgidula.

2. *M. Cupaniana. Guss.*

M. perennis pubescens, foliolis obovato-cuneatis apice denticulatis, stipulis lanceolatis acutis integris (raro dentatis), pedunculis elongatis, floribus dense spicaeformi-racemosis pedicellatis, calycinis dentibus alis et carina duplo brevioribus, leguminibus arcuato-reticulatis pilis articulatis glandulosisque tectis.

M. Willdenovii. *Guss. pr. 2. p. 553*, non *Merat.*

Ic. Medica lupulina, mellina, incano folio molli crasso lanuginoso semicordato. *Cup. H. Cath. p. 139*, et *panph. 2. t. 121* — *Bon. t. 62*, optimae.

b. lejocarpa; leguminibus glabriusculis, vel pilis simplicibus sparsisque tectis.

In herbosis marnaceis, vel calcareis montosis; *Palermo a S. Martino, all' Occhio, Pizzuta, Busambra, Madonie, Caltanissetta, Priolo, S. Cataldo, Cammarata, Villarosa*; *Monte Caccaci (Gasp.)*; var. *b.* passim cum specie, sed praesertim in *Madonie, Delia, Summatino.*

Majo, Julio. ♃

Radices in marnaceis alte descendentes, tenaces, et inde *caules* basi caespitosi: *foliola* nervoso-lineata, saepe incana et apice emarginata cum mucronulo; in foliis inferioribus obcordata: *pedunculi* 1-1 ½-pollicares: *pedicelli* vix lineares, bracteola setacea longiores: *corollae* calycem 2-3-plo excedentes, flavae: *legumina* praecedentis, cui valde affinis, et forsan cum illa confusa; tamen differt duratione, loco natali, caulibus magis caespitosis, et minus elongatis; sed potissimum calycis cum corolla proportione et facie.

Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 432* *M. Willdenovii* cum ! ad *M. lupulinam* refert, a qua nostra certe diversa; perinde cum planta parisiensis nonnisi varietatem *M. lupulinae* sit, speciem siculam novo nomine designavi.

** * Leguminibus lunatis, vel falcatis.*

3. *M. circinata. Lin. sp. pl. 1096 — Guss. pr. 2. p. 554.*

M. villosa, foliis impari-pinnatis 2-jugis, foliolis integris, terminali maximo, pedunculis 2-4-floris folio longioribus, floribus terminalibus, leguminibus submembranaceis compressis reniformibus 2-spermis sutura exteriore dentatis (non alatis).

Hymenocarpos circinata. *Savi fl. pis. 2. p. 205* — M. radiata. *Ucria H. Pan. p. 323*, non *Lin.* ex loco et nomine vernaculo — Medica annua, siliqua falcata crenata. *Cup. H.Cath. p.139*, et — Loto affinis, siliquis hirsutis circinatis. *Cup. l. c. p. 115*, *ex syn. Bauh.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 432. t. 34* — Falcata folio Anthyllidis. *Riv. tetr. irr. t. 88*—Auricula muris. *Camer. hort. p. 2. t. 8* — Anthyllis lunaria, flore luteo italica. *Barr. ic. 576.*

In collibus aridis calcareis in Sicilia = et in *Lipari a quattro Pani, Favignana.*

Martio, Aprili. ⊙

Caules ascendentes vel diffusi, ex eadem radice plures, 3-18-pollicares, uti pedunculi et calyces molle ac patenter villosi: *folia* inferiora aliquando 1-juga, et *foliolo* extimo in superioribus lanceolato: *pedunculi* 1-1 ½ pollicares: *flores* saepius bractea simplici lanceolata suffulti: *corollae* parvae, vix calyce longiores, ad summum 2 lin. longae: *legumina* 3-4 lin. lata, obsolete nervoso-reticulata, fere foliacea, facile decidua, virentia, sutura exteriore

denticulata ; denticulis lanceolato-linearibus , ¼ lin. longis , bifidis, vel ramosis : *semina* 2 , reniformia , rufescentia , compressa.

4. *M. falcata. Lin. sp. pl. 1096 — Ucria H. Pan. p. 323 — Guss. pr. 2. p. 555.*

M. caulibus prostratis ascendentibusque , stipulis integris , foliolis pubescentibus oblongo-cuneatis apice serratis emarginatis mucronatis , pedunculis folio longioribus , floribus racemosis , leguminibus falcato-contortis pubescentibus.

Trifolium fruticans , luteum , Trifolii I. Asphaltitis folio , caule hirsuto , siliquis bivalvis (sic) sulcatis deorsum tensis. *Cup. H. Cath. supp. 1. p. 252* , ex emendatione in *supp. alt. p. 91.*

Ic. *Fl. dan. t. 233* — Medica flavo flore. *Clus. hist. 2. p. 243.*

In aridissimis collibus arenosis ; *Messina* ; *Castrogiovanni* (*Tineo*).

Majo , Junio. ♃

Caules ac radices tenaces , uti petioli puberuli : *stipulae* scariosae, ciliatae , apice attenuatae : *foliola* subtus exquisite nervosa, laete virentia , in foliis infimis saepe obovata , in supremis lineari-cuneata : *pedunculi* fere pollicares : *pedicelli* graciles , 1-2-lineares , *bractea* setacea suffulti : *calyces* villosi; dentibus acuminatis, tubo longioribus , *corolla* lutea brevioribus : *legumina* oligosperma, reticulato-venosa , 3-4 lin. longa.

** * * Leguminibus cochleatis.*

a. anfractibus concentrico-spiralibus.

5. *M. scutellata. Allion. pedem. 1. p. 315. n. 1155 — Willd. sp. pl. 3. p. 1408 — Guss. pr. 2. p. 555.*

M. adpresse pubescens , stipulis dentatis , foliolis dentato-serratis , pedunculis 1-2-floris folio longioribus , leguminibus ovalibus globosisque superne planis inermibus oblique nervoso-reticulatis , sutura exteriore tenui acuta.

Medica cochleata , major , dicarpos , capsula rotunda globosa scutellata. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 60.*

Ic. *Gaert. de fruct. 2. p. 349. t. 155 — Sibth. fl. gr. t. 769*, ex icon. pictis — *Moris fl. sard. 1. p. 435. t. 36* — Trifolium cochleatum , primum. *Dod. pempt. 575* — Cochleata fructu scutellato. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 2*, et *t. 90. f. 1*, optimae.

Inter segetes , et in collibus apricis herbosis mari finitimis ; *Val di Mazzara* , e *Val di Noto* = et in *Lipari a quattro pani*, *Favignana* , *Levanzo.*

Aprili , Majo. ☉

Caules erecti , vel diffusi : *foliola* nervosa , laete virentia , in foliis inferioribus obovata , in superioribus elliptica vel oblonga : *stipulae* latae , superiores setaceo-dentatae : *pedunculi* pollicares , arista saepius 6-lineari terminati : *legumina* glabriuscula, majuscula , laxe concentrico-spiralia ; spiris foliaceo-compressis : *semina* reniformia, badia.

b. anfractibus horizontalibus.

1. leguminum sutura exteriore tenui acutaque.

6. *M. obscura. Retz. obs. 1. p. 24 — Willd. sp. pl. 3. p. 1406 — Dec. pr. 2. p. 174 ! — Guss. pl. rar. p. 34* , excl. *syn. M. helicis Willd.*, et *pr. 2. p. 556.*

M. villosiuscula , foliolis apice acute denticulatis , stipulis ciliato-den-

tatis, pedunculis multifloris folio longioribus, leguminibus glabris 1-cyclis 2-spermis inermibus radiatim nervoso-reticulatis, nervis ad suturam exteriorem anastomosantibus.

M. laevis. *Desf. alt. 2. p. 213*, ex ejus herbario! — Medica orbiculata, polycarpos, fructu minori. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 60.*

Ic. *Retz l. c. t. 1* — Medica maritima, trifolia, polycarpos, fructu toroso non spinoso. *Till. H. Pis. p. 110. t. 42. f. 2*, ex speciminibus a Cl. *Mauri* acceptis.

b. spinosa. Guss. l. c.; leguminibus margine spinosis, spinis setaceis rectis, apice aliquando uncinatis.

Ic. *Guss. l. c. t. 52.*

In arenosis maritimis Siciliae meridionalis ubique.

Aprili, Majo. ⊙

Caules diffusi, 6-pollicares, vel 2-pedales: *foliola* exquisite nervosa, foliorum inferiorum obovata, superiorum rhombeo-obovata: *calycis* dentes fere lineares, acuti: *flores* aurei, 3-6, inter alios hujus sectionis paullo majores, ut in sequente: *pedunculi* aliquando foliis aequales: *legumina* semper 2-sperma, et monocycla, diametro 2-½-3-lineari, utrinque planissima: *semina* rufescentia, exacte reniformia.

In varietate *b.* nervi ad suturam exteriorem in spinas potius dorsales, quam revera marginales producti.

7. *M. HELIX. Willd. sp. pl. 3. p. 1409 — Guss. pr. 2. p. 557.*

M. villosiuscula, foliolis apice acute denticulatis, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis multifloris folio longioribus, leguminibus glabris adpresse cochleatis 2-3-cyclis 2-4-spermis inermibus nervuloso-reticulatis, nervis ad suturam exteriorem anastomosantibus.

M. obscura, *c. rugulosa. Dec. pr. 2. p. 174*, ex ejus herbario! — Medica orbiculata, polycarpos. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 60.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 438. t. 39. f. A.*

b. spinulosa. Guss. l. c.; leguminibus margine spinosis, spinis setaceis rectis apice aliquando uncinatis.

Ic. *Moris l. c. f. B.*

In arenosis maritimis Siciliae orientalis; *Catania* (*Cosentini*), *Bagheria sotto Catalfano* (*Tineo*), *ai Ciaculli* (*Parlatore*); *Trapani* (*Splitgerber*); nec non in collibus arenosis a mari dissitis; *Aidone*, *Piazza*, *Caltagirone*: var. *b. Catania* = et utraequae varietates in *Ustica*, *Alicuri alla Sciara di Liane*, *Saline nella valle della Chiesa*, *Lipari*, *Pantellaria*, *Favignana*.

Aprili, Majo. ⊙

Habitus omnino praecedentis, et *foliola* subtus adpresse villosa, ac *stipulae* acuminatae, ut in illa; sed *legumina* quamvis simillima, tamen 2-3-cycla ac 2-4-sperma, et matura nigricantia; quae semper in illa virentia 1-cycla, et tantum 2-sperma; ideoque immerito in *pl. rar. p. 314*, simul conjunxi.

8. *M. ORBICULARIS. Allion. pedem. 1. p. 314. n. 1150 — Willd. en. H. Ber. p. 801 — Guss. pr. 2. p. 558*, excl. syn. *Cup.* ex solo *suppl.*

M. glabra, foliolis apice dentato-serratis, stipulis setaceo-laciniatis, pedunculis subbifloris folio brevioribus, leguminibus inermibus laxe cochleatis 2-5-cyclis utrinque convexiusculis nervuloso-reticulatis anguste marginatis.

Medica cochleata, major, dicarpos, fructus capsula compressa orbiculata levi sine oris crispis. *Cup. H. Cath. p. 139* — Trifolium cochleatum, leve. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Gaert. de fruct. 2. p. 349. t. 155* — *Moris fl. sard. 1. p. 434. t. 37* — Medica orbiculata. *Bauh. hist. 2. p. 384* — M. cochleata, al-

tera, major, dicarpos, capsula compressa orbiculata nigra levi sine oris crispis. *Moris. hist. 2. p. 152. s. 2. t. 15. f. 2.*

b. leguminibus utrinque planis glabris late marginatis, ac margine subundulatis.

M. marginata. *Willd. en. H. Ber. p. 802 — Dec. pr. 2. p. 174.*

Ic. M. major, dicarpos, capsula compressa orbiculata nigra, oris crispis. *Moris. hist. 2. p. 152. s. 2. t. 15. f. 1* — Cochleata, fructu orbiculato. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 1.*

c. leguminibus utrinque planis glabris late marginatis, ac ad margines subundulatis ciliatisque.

M. applanata. *Willd. en. H. Ber. supp. p. 52*, ex *Horn. H. Hafn. supp. p. 85*, non vero ex *Link H. Berol. en. alt. 2. p. 268.*

In arvis, et inter segetes ubique in Sicilia = et var. *a.*, ac *b.* in *Ustica*, *Felicuri*, *Favignana*, *Levanzo*, *Maretimo.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules diffusi: *foliola* obcordata, vel obovata: *legumina* glabra, matura fusca, diametro 4-7-lineari; at in eadem planta saepe pro aetate ac locorum natura variant; ideoque non immerito Cl. *Bent. cat. plant. Pyr. p. 100*, istas varietates in plures species non distrahere arbitratus est.

2. leguminibus sutura exteriore obtusa.

† spinis laxis aut approximatis, tamen non concretis; spinis nullis, vel utrinque canaliculatis.

9. *M.* ELEGANS. *Jacq. Willd. sp. pl. 3. p. 1408 — Guss. pr. 2. p. 559.*

M. puberula, foliolis subtus villosis apice serrato-denticulatis, stipulis dentatis, pedunculis sub 2-floris folio brevioribus, leguminibus utrinque planis 2-3-cyclis inermibus ad faciem et suturam exteriorem radiatim reticulato-nervosis.

M. rugosa. *Desr. dict. enc. 3. p. 632*, non *d'Urvill.* — Medica minor, seminum cista orbiculata plana, fimbriatis oris, polycarpos. *Cup. H. Cath. p. 139*, et — M. orbiculata, dicarpos, fructu compresso, circum oras piloso, per maturitatem albo. *Cup. l. c. supp. alt. p. 60*, et — Eadem plana, ex ipso *Cupani* in *supp. ultimo.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 437. t. 38. f. A.* — Medica minor, seminum capsula cochleata plana, fimbriatis oris, polycarpos. *Cup. panph. 1. t. 208* — M. cochleata, major, capsula compressa orbiculata rugosa alba. *Moris. hist. 2. p. 152. s. 2. t. 15. f. 4* — Cochleata fructu rugoso. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 5.*

In apricis collibus calcareis herbosis; *Palermo*, *Carini*, *Capacci*, *Trapani*, *Vicari*, *Villafrati*, *Bagheria*, *Cammarata*, *Madonie*, *Caltavuturo*, *Val di Noto*; *Prizzi*, *e Monte delle Rose* (*Gasp.*) = et in *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules ascendentes: *foliola* in foliis inferioribus et in mediis rhombeo-obovata, in supremis oblongo-cuneata: *legumina* pilis sparsis glandulosis tecta, vel glabrata, diametro 2-3 ½ lineari, juniora virentia, adulta albida, sutura exteriore crassiuscula et obtusa: *semina* flavescentia, reniformia, altero lobo acutiore, sed nec truncata nec atra.

10. *M.* APICULATA. *Willd. sp. pl. 3. p. 1414 — Dec. pr. 2. p. 175 — Guss. pr. 2. p. 560.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis multifloris folio subaequalibus, leguminibus laxiuscule cochleatis utrinque planis 1-3-

cyclis exquisite et oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriori tenui obtusa utrinque muricato-spinulosa.

Ic. M. coronata. *Gaert. de fruct. 2. p. 349. t. 155 ?*, quae ex *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 503* ad *M. denticulatam* citatur.

In herbosis collibus apricis; *Spaccaforno*, *Siracusa.*

Aprili, Majo.

Caules diffusi: *foliola* obovato-cuneata, apice denticulata, saepe emarginata cum mucrone: *pedunculi* foliis aequales, vel breviores: *legumina* juniora virentia, adulta fusca, 2-6, aliquando 1-cycla magnitudine praecedentis.

11. *M.* DENTICULATA. *Willd. sp. pl. 3. p. 1414.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis sub 6-floris folio sublongioribus, leguminibus utrinque planis 2-3-cyclis exquisite et oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriore tenui utrinque spinosa, spinis distiche divergenti-adpressis apice hamatis dimidium diametri leguminis aequantibus.

Ic. Medica cochleata, minor, polycarpos, annua, capsula nigra hispidiore. *Moris. hist. 2. sect. 2. t. 15. f. 13 ?*

In arvis herbosis; *Palermo presso la Guadagna, e sotto Baida (Parlatore, Todaro).*

Aprili, Majo. ⊙

Species inter praecedentem et sequentem media; cum illa magnitudine leguminum, et spirarum numero, cum ista spinarum fere longitudine congruit — *Legumina* jam perfecta fusca.

12. *M.* LAPPACEA. *Lam. dict. enc. 3. p. 637*, exclus. syn. *Moris. s. 2. t. 15. f. 13*, ad praecedentem spectante, et *Riv. tetr. irr. t. 89*, quae *M. histrici* magis proxima videtur — *Dec. pr. 2. p. 177* — *Guss. pr. 2. p. 565.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis sub 4-floris folio brevioribus, leguminibus utrinque planis 3-4-cyclis exquisite et oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriori tenui obtusa utrinque spinosa, spinis patentibus hamosis.

Trifolium cochleatum, fructu nigro hispido. *Cast. H. Mess. p. 46* — M. ciliaris. *Savi fl. pis.*, non *Willd.*

Ic. M. denticulata, *b. lappacea. Moris fl. sard. 1. p. 447. t. 48* — M. hispida. *Gaert. de fruct. 2. t. 155. f. 7 ?* — Medica cochleata, polycarpos, capsula spinosa minore nigra hispidiore. *Moris. hist. 2. p. 154. s. 2. t. 15. f. 11*, male a *Willd.* ad suam *M. muricatam* relata.

b. paucigyrosa; leguminibus 1-2-cyclis. *Lam. l. c.*

In collibus herbosis, et inter segetes: *Bosco di Caronia ne' siti aperti, marina di Carini, Nicosia, Monte delle Rose, e Palazzo Adriano (Gasparrini): Palermo (Tineo)* = et in *Ustica, Alicuri*: var. *b. Monte Erice (Tineo), Catania (Cosentini).*

Aprili, Majo. ⊙

Foliola apice denticulato-serrata, obovato-vel obcordato-cuneata: *pedunculi* aliquando folio longiores: *legumina* praecedentis paullo majora, at sequentis minora, 3-lin. lata, adulta saepe nigra, diametro altitudinem excedente: *spinae* 1 ½ lin. longae, nunquam reflexae, ut in *M. uncinata*, sed semper divergentes: *semina* reniformia, lutescentia.

M. distans, *Poir. dict. enc. supp. 3. p. 526*, forsan ab hac non diversa, nam exemplaria utriusque speciei in herb. *Dec.* omnino inter se similia vidi: praterea sequenti admodum proxima, a qua collatis pluribus speciminibus nonnisi spirarum numero et leguminibus magis latis quam altis discriminari potest.

An *M. flexuosa Ten. fl. nap. 5. p. 166. t. 178. f. 1.* ab hac, vel a sequente satis diversa?

13. *M. Histrix. Ten. pr. fl. neap. p. 45 (an. 1811.)*, et *fl. nap. 5. p. 168.*
M. glabra, stipulis ciliato-dentatis laciniatisque, pedunculis 1-5-floris folio brevioribus, leguminibus laxe cochleatis utrinque planis subcylindricis 5-cyclis exquisite et oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriori tenui obtusa utrinque spinosa, spinis rectis divergentibus apice hamatis.
M. pentacycla. *Guss. pr. 2. p. 565! — Dec. pr. 2. p. 177?*, quae ex *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 502* est *M. uncinata.*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 178. f. 2* — Medica cochleata, polycarpos, annua, capsula nigra hispidiore. *Moris. hist. 2. s. 2. t. 15. f. 19?*, quae a *Willd.* sub *M. nigra* citatur — Cochleata longius echinata. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 12?* — M. glabra, major, folio subcordato, una binis ternis quaternis siliquis adunatis laxe cochleatis echinatis. *Cup. H. Cath. p. 149*; *panph. 2. t. 35*, et — M. major, prae maturitate laxe cochleata, spinosa, polyceratos. *Cup. l. c. supp. alt. p. 60.*
Inter segetes in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Levanzo, Favignana, Maretimo, Lampedusa.*
Aprili, Majo. ☉
Caules longiores, *pedunculi* saepius multiflori, et *legumina* paullo altiora ac latiora hanc a praecedente vix discriminant; nec certos characteres invenio quorum ape hanc a *M. pentacycla* sejungi potest uti putat Cl. *Ten.* in *fl. nap. l. c.* — Caeterum confer observationem ad finem generis — Forsan *M. nigra Willd.* non diversa.

14. *M. Tenoreana. Dec. pr. 2. p. 180 — Guss. pr. 2. p. 564.*
M. villosiuscula, stipulis subintegris, pedunculis sub-2-floris folio brevioribus, leguminibus glabriusculis laxe cochleatis utrinque planis cylindricis oblique et tenue nervoso-reticulatis 4-5-cyclis, sutura exteriore lata plana non sulcata submarginata utrinque spinosa, spinis setaceis distiche adpressis subuncinatis.
M. cancellatata. *Ten. fl. neap. pr. p. 44*, non *Marsch.*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 178. f. 1.*
In collibus herbosis apricis, et in submontosis calcareis; *Palermo a Monte Cuccio, e Monte Peregrino, Sagana, Carini, Monte di Trapani, Monte Scuderi, Contado di Modica, Monte di Cammerata* = et in *Maretimo, Favignana*, ubi rara.
Aprili, Majo. ☉
Caules diffusi, 4-pollicares vel sesquipedales: *foliola* versus apicem denticulata, in foliis infimis obcordata, in superioribus obovato-cuneata: *stipulae* aliquando denticulatae: *pedunculi* saepius 1-2-flori, vix petiolum excedentes, 2-4-lineares: *legumina* laete virentia, juniora depressa, adulta cylindrica, latitudine longitudinem aequante, spinis jam perfectis latiusculis ac latere interiore sulcatis.

15. *M. terebellum. Willd. sp. pl. p. 3. p. 1416? — Dec. pr. 2. p. 176*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 568.*
M. glabra, stipulis ciliato-laciniatis, pedunculis sub-2-floris folio longioribus, leguminibus laxe cochleatis 5-6-cyclis utrinque planis oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriori tenui latiuscula utrinque spinosa, spinis brevibus rectis divaricatissimis subadpressis.
Ic. M. aculeata. *Gaert. de fruct. 2. p. 349. t. 155?*, et — *Moris. hist. 2. s. 2. t. 15. f. 20, 21*, quae a *Lam.* ad suam *M. rigidulam* trahuntur.
Inter segetes, et in herbosis Siciliae orientalis, ac meridionalis; *Siracusa, Comiso, Spaccaforno, Noto, Catania*: *Palermo* (*Tineo*) = et in *Ustica, Saline, Lipari.*

Aprili, Majo. ⊙

Leguminum sutura exterior obtusa, et utrinque depresso-submarginata; ideoque spinae ex carina, non vero ex leguminis margine prodeunt.

Glabrities, *foliola* et *stipulae* *M. histrici* similes, a qua spinis vix ½ linearibus differt; ita ut non immerito Cl. *Benth.* in *cat. pl. Pyr. p. 104* uti varietatem *brevispinam M. pentacyclae* habeat; ex adverso legumina adhuc juniora *M. tuberculatam b.* fere referunt — *M. sardoa*, *Moris stirp. sard. elench. 1. p. 15*, (quae nunc *M. denticulata a. tuberculata Moris fl. sard. 1. p. 447*, et ex *Ten. syll. p. 626* est *M. terebellum*) ex speciminibus ab amicissimo auctore acceptis ab hac parum differt; sed *M. terebellum* ejusdem, species videtur propria; nam legumina exacte cylindrica et adpresse cochleata; sutura exterior plana, lata, et fere marginata; spinae non patentes, sed adpressae et fere intertextae; stipulae levissime ciliato-serratae; pedunculi foliis breviores. An haec ob spinas reflexas est vera *M. terebellum Willd?* quamvis a Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 433* ut var. *b. tuberulata M. echinus* refertur, a qua tamen satis aliena videtur.

16. *M. RECTA. Desf. alt.* 2. *p. 212*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 566.*

M. cano-pubescens, caulibus patentibus erectisque, pedunculis 1-3-floris folio brevioribus, stipulis integris, leguminibus laxe cochleato-globosis glabriusculis (virentibus non reticulato-nervosis) ad margines regulariter nervoso-foveolatis 3-5-cyclis, sutura exteriore tenuissima utrinque spinosa, spinis patentissimis utroque latere canaliculatis hamosis.

Medica echinata, hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 139*, et — M. ciliaris, annua. *Cup l. c. supp. alt. p. 62.*

Ic. Medica echinata, hirsuta. *Bauh. hist. 2. p. 386* — M. echinata, hirsuta, monocapsularis, curtis petiolis. *Cup. H. Cath. p. 139*, et *panph. 2. t. 112.*

Ad muros, in ruderatis, ad vias, ac in collibus aridis calcareis lapidosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Lipari*, *Favignana.* Martio, Majo. ⊙

Foliola prae reliquis parva, in foliis inferioribus obovato-suborbiculata, ascendendo obovata, demum in supremis cuneata; omnia apice obsolete denticulata, obtusa vel emarginata: *stipulae* raro obiter dentatae: *pedunculi* foliis semper breviores: *legumina* parva, spinis elongatis obtecta, ipsorum diametrum fere excedentibus; quae spinae non ex leguminis sutura, sed ex nervis ab utraque facie exsertis foveolas inter se relinquunt: *semina* pallide lutescentia, potius oblonga ac altero latere curva, quam reniformia.

M. minimae b. longisetae, *Dec. pr. 2. p. 178* ob legumina proxima, sed pedunculis semper folio brevioribus videtur diversa — Illius varietas ex *Moris fl. sard. 1. p. 451.*

17. *M. MACULATA. Willd. sp. pl. 3. p. 1412* — *Guss. pr. 2. p. 561.*

M. villosiuscula, stipulis dentato-ciliatis, pedunculis 1-5-floris folio brevioribus, leguminibus foliisque glabris laxiuscule cochleatis subglobosis utrinque planis tenue ac oblique nervoso-subreticulatis 4-5-cyclis, sutura exteriore lata 2-3-striata utrinque spinosa, spinis subreflexis arcuatis subintertextis basi crassiusculis utroque latere canaliculatis.

Medica minor, cochleata, monoceratos, ciliariter echinata, cordato folio macula nigra notato. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 60?*, et — Trifolium cochleatum, folio cordato maculato. *Cup. l. c. supp. alt. p. 90.*

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 449. t. 50* — Medica hirsuta, foliolo cordato macula nigra insignito, cochleato semine, sursum et deorsum aculeato. *Cup. panph. 2. t. 119* — Medica arabica. *Cam. hort. p. 97. t. 27*; sed spinae nimis crassae videntur.

In apricis herbosis, et inter segetes: *Palermo, Catania* = et in *Ustica.*

Aprili, Majo. ⊙

Foliola obcordata, raro obovata, dentato-serrata, macula cordiformi saepius notata, vel aetate evanescente: *legumina* juniora depressa, ut in *M. muricolepti*, sed adulta fere globosa, utrinque plana, magnitudine *Pisi*, et ultra: *spinae* 2 ½ lin. longae, arcuatae, non vero uncinatae; adultae basi compressae, incrassatae, dimidium leguminis diametrum fere aequantes.

Icon *Moris. s. 2. t. 15. f. 12*, quae a *Willd.* sub hac specie citatur male ad *M. sphaerocarpam* trahitur a *Dec. l. c.*

18. *M.* MURICOLEPTIS. *Tin. pug. 1. p. 18* — *Guss. pr. 2. p. 562.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-2-floris folio longioribus, leguminibus subadpresse cochleatis 3-4-cyclis depressis utrinque planissimis exquisite nervoso-reticulatis, sutura exteriore tenui obtusa unisulcata utrinque spinosa, spinis patentibus arcuatis setaceis basi latioribus utroque latere canaliculatis.

Ic. Medica magno fructu depressiori, aculeis sursum et deorsum versis rarioribus surrectioribus. *Cup. panph. 1. t. 82.*

In arvis argillosis, ad vias, et inter segetes ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ⊙

Caules diffusi, saepe valde elongati: *foliola* infima obcordato-vel obovato-cuneata, denticulato-serrata: *flores* hujus et sequentis illorum n. 20, et 21 paullo minores, pallide lutescentes: *legumina* 5-6 lin. lata, vix 2-3 lin. alta, adulta saepe fusca: *spinae* in cyclo supremo breviores vel obliteratae, quo charactere ad *M. disciformem Dec.* accedit; sed *leguminibus* exquisite nervosis, duplo majoribus, aliisque notis toto coelo diversa; ideoque male a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 291* cum illa confusa: *semina* majuscula, reniformi-oblonga, fusca.

19. *M.* DECANDOLLII. *Tineo.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-2-floris folio longioribus, leguminibus subadpresse cochleatis 3-6 cyclis depressis utrinque planis vel convexiusculis exquisite nervoso-reticulatis, sutura exteriore tenui obtusa latiuscula 1-sulcata utrinque spinosa, spinis numerosis approximatis arcuatis setaceis basi latioribus utroque latere canaliculatis.

M. muricoleptis. *Dec. pr. 2. p. 179*, non *Tin.*

Ic. *nulla.*

In arvis argillosis, ad vias, in pascuis, et inter segetes passim in Sicilia.

Aprili, Majo. ⊙

Habitus, et summa affinitas cum praecedente, a qua leguminibus minus depressis, et inde utrinque convexiusculis, spinis confertioribus parumque longioribus, spinis numerosioribus differt; ita ut nonnisi comparatione speciminum invicem dignosci possunt.

20. *M.* CILIARIS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1411* — *Dec. pr. 2. p. 180*, ex ejus herbario! — *Guss. pr. 2. p. 560.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-2-floris folio subaequalibus, leguminibus ovali-globosis utrinque convexis oblique et exquisite nervoso-reticulatis subadpresse cochleatis villosis, sutura exteriore plana lata utrinque spinosa, spinis basi utroque latere sulcatis rectis patentibus vel demum distiche adpressis.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 452. t. 51* — Medica glomerata, rotunda siliqua aculeata. *Cup. panph. 2. t. 205* — M. cochleata, spinosa, major, seu capsula rotundiore majore, spinis paucioribus et rigidioribus. *Moris. hist. 2. p. 153. s. 2. t. 15. f. 7*, etiam ex observatione cl. *Moris in l. c.* — Cochleata echinata, rotata. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 8 ?*

In collibus herbosis mari finitimis, et inter segetes ubique in Sicilia. Aprili, Junio. ☉

Caules pro locorum natura 4-pollicares, vel 2-pedales, elongati: *foliola* obovata vel rhombeo-obovata, serrulata: *pedunculi* 1-2-flori, sat raro 3-flori; pedicellis calyce longioribus: *flores* praecedentium majores, pallide lutescentes: *legumina Avellanae* magnitudinis, ad facies glabra, ad suturam et ad spinas pilis glandulosis ac articulatis tecta; *sutura* fere ½ lin. lata, nec sulcata, nec carinata: *spinae* lin. longae: *semina* majuscula, reniformi-oblonga, nigra.

In icone *Riv.* aculea crassiora ac breviora: illa *Morisonii* male a *Willd.* sub *M. intertexta* citatur — In leguminibus adultis saepe spinae sunt distichae, adpressae ac intertextae; an ideo uti suspicatur Cl. *Dec. l. c.*, ac uti putat *Reich. in fl. germ. excurs. 2. p. 505 M. intertexta Willd.*, non *All.*, hujus tantum varietas ?

21. *M.* ECHINUS. *Dec. fl. fr. 4. p. 546*, et *pr. 2. p. 181* — *Guss. pr. 2. p. 563.*

M. glabra, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis multifloris folio brevioribus, leguminibus globoso-ovalibus utrinque convexis exquisite ac oblique nervoso-reticulatis, sutura exteriore latiuscula plana utrinque spinosa, spinis basi utroque latere sulcatis subincurvis distiche adpressis intertextisque.

Medica cochleata, major, dicarpos, spinosa capsula, seu spinis longioribus sursum et deorsum tendentibus. *Cup. H. Cath. p. 139.*

Ic. *Moris l. c. p. 455. t. 52* — Medica magno fructu, aculeis sursum et deorsum tendentibus. *Cup. panph. 1. t. 82* — M. cochleata, spinosa, major, dicarpos, capsula spinis sursum et deorsum tendentibus. *Moris. hist. 2. p. 153. s. 2. t. 15. f. 8, 9* — Cochleata echinata, maxima. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 9.*

Inter segetes, et in collibus herbosis; *Palermo a Boccadifalco ed a Mondello, Altavilla, Mazzara, Marsala, Trapani; Prizzi, Monte delle Rose, e Cammarata* (*Gasparrini*) = et in *Ustica*, (*Calcara*).

Aprili, Majo. ☉

Habitus omnino praecedentis, sed *legumina* glaberrima, et spinis undique intertextis occultata: *semina* nigra, oblongo-reniformia, majuscula: *calyces* et *pedunculi* villosiusculi; isti quamvis multiflori, nonnisi 1-2 legumina gerunt.

Icones *Morisonii 8* et *9* certe ad eamdem plantam spectant. Confer ipse *Moris. l. c.*, ideoque *fig. 9* male ad *M. intertexam* refertur a *Dec.* in *pr. l. c.*

+ + *spiris arcte approximatis, et concretis; spinis basi non canaliculatis.*

22. *M.* TUBERCULATA. *Willd. sp. pl. 3. p. 1410* — *Dec. pr. 2. p. 175*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 569.*

M. pubescens, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis sub 2-floris, leguminibus glabris, adultis ovato-cylindraceis basi planis apice convexis, spiris demum concretis, sutura exteriore acuta utrinque lacunoso-

tuberculata ac spinulosa, demum crasissima arcte tuberculoso-leprosa.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 443. t.44.*—Medica magna, turbinata. *Bauh. hist. 2. p. 385*, optima quoad fructus et descriptionem, sed mala quoad folia—Cochleata fructu verrucoso. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 6.*

b. tuberculis minus approximatis, et etiam adultis acutioribus.

M. pubescens. *Dec. Cat. H. Monsp. p. 124*, ex ejus herbario, non *Horn.*

Inter segetes Siciliae meridionalis, et orientalis utraeque varietates; *Siracusa*, *Lentini*, *Noto*, *Spaccaforno*, *Terranova*; *Palermo* (*Tineo*); *Catania* (*Cosentini*); *Prizzi* (*Gasparrini*).

Aprili, Majo. ⊙

Foliola denticulata, in foliis inferioribus rhombeo-obovata, in supremis ovato-lanceolata: *pedunculi* pollicares, et ultra: *legumina* juniora utrinque plana, depressa, spiris non concretis, sutura utroque latere lacunoso-tuberculata; tuberculis spinulosis, vix carinam excedentibus; sed in adultis spirae approximantur, et tuberculis auctis lacunae obliterantur, uti recte notat Cl. *Benth. cat. pl. Pyr. p. 101*, a quo omni jure *M. pubescens*, *M. spinulosa*, et *M. catalonica Schrank* tanquam ejusdem speciei lusus habentur.

23. *M.* RETICULATA. *Benth. cat. pl. Pyr. p. 101*, ex specimine ipsius auctoris! — *Guss. supp. p. 238.*

M. villosiuscula, stipulis laciniato-dentatis, pedunculis 1-3-floris folio brevioribus, leguminibus cylindricis glabris utrinque planis ac reticulatis 4-6-cyclis adpresse cochleatis, sutura exteriore crassa acuta utrinque sulcata obtuse ac sparse obsolete tuberculata.

Ic. *nulla.*

Inter segetes; *Ustica.*

Aprili, Majo. ⊙

Uti recte notat cl. auctor *M. tornatae* valde proxima quoad leguminum formam; sed *cycli* approximati, nec vere concreti; *sutura* exterior acute carinata, et utrinque sulcata ac tuberculata—Nulla cum *M. tuberculata* affinitas.

24. *M.* STRIATA. *Bast. jour. bot. 1814. p. 19* — *Dec. pr. 2. p. 175* — *Guss. pr. 2. p. 570.*

M. villosiuscula, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-6-floris folio longioribus, leguminibus glabris utrinque planis 3-4-cyclis tenue et oblique nervoso-reticulatis adultis adpresse cochleatis, sutura exteriore convexa 1-nervia inermi vel utrinque sparse et obsolete muricato-tuberculata.

M. tricycla. *Dec. cat. H. Monsp. p. 125*, ex ejus herbario — M. tornata, minima. *Desf. atl. 2. p. 211*, ex ejus herbario.

Ic. M. littoralis, *b. inermis. Moris fl. sard. 1. p. 439. t. 40. B. 2.*

In arvis maritimis Siciliae meridionalis; *Terranova*, *Spaccaforno*, *Girgenti*, *Menfrici*, *Sciacca*; *Piana di Catania* (*Philippi*).

Aprili, Majo. ⊙

Folia et *habitus* sequentis; sed differt *leguminibus* depressioribus, latitudine fere altitudinem superante; *spirarum* numero; *sutura* exteriore convexa, non plana; *pedunculis* multifloris, longioribusque.

25. *M.* TORNATA. *Willd. sp. pl. 3. p. 1409* ? — *Dec. pr. 2. p. 175*, ex ejus herbario—*Guss. pr. 2. p. 570.*

M. villosiuscula, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-5-floris folio longioribus, leguminibus glabris, adultis utrinque planis cylindricis concreto-cochleatis, cyclis 5-6, sutura exteriore plana crassa 1-nervia inermi.

Ic. M. litoralis, *b. inermis. Moris fl. sard. 1. p. 439. t. 40. B. 1.*—Cochleata fructu tornatili. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 4.*

b. leguminum sutura exteriore utrinque muricata, vel spinulosa.

*

M. cylindracea. *Dec. Cat. H. monsp. p. 123*, et *pr. 2. p. 178*, ex ejus herbario—M. gracilis. *Biv. (Andr.) nuove piante ind. p. 10?*
Ic. M. littoralis. *a. breviseta. Moris l. c. t. 40. f. A.*
In herbosis maritimis, vel in collibus apricis mari proximis: var. *a. Trapani*; var. *b.* ubique obvia=et utraeque varietates in lapidosis maritimis, *Ustica.*
Aprili, Majo. ⊙
Caules diffusi, glabriusculi: *stipulae* saepe laciniatae: *foliola* cuneata, apice acute denticulata; in foliis superioribus subtruncata, plus minus nervosa: *legumina* diametro lineari, 2-2 ½ lin. longa, ut plurimum duo in quovis pedunculo; juniora laxe cochleata, sutura exteriore demum plana 1-nervia (vel carinata): *spinae* in *b.* brevissimae, vix suturae latitudinem aequantes.
Varietas *b. M. litorali* valde proxima, sed spirarum numero, leguminibus scilicet magis longis quam latis recedit — *Willdenovium* cum dubio citavi, nam anfractus apud nos fere concreti, non distantes, ut ex laudato auctore.

26. *M. litoralis. Rhode* in *Lois. not. p. 118*; *a. breviseta. Dec. pr. 2. p. 177*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 576.*
M. villosa, foliolis obovatis, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-6-floris folio sublongioribus, leguminibus glabris adultis utrinque planis cylindricis concreto-cochleatis latitudine altitudinem superante, sutura exteriore plana crassa 1-nervia spinosa, spinis (vix lin. longis) patentibus vel subadpressis.
Ic. *nulla.*
b. longiseta; leguminum spinis 1 ½ lin. longis, et numerosioribus incurvis. *Dec. l. c.*
Ic. M. hirsuta, echinis rigidioribus. *Bauh. hist. 2. p. 358* ? ex *Dec.*
Ic. M. litoralis, *longiseta. Moris fl. sard. 1. p. 440. t. 40. f. C.*
In herbosis arenosis maritimis ubique passim commixtae utraeque varietates in Sicilia = et in *Ustica*, *Saline*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Martio, Majo. ⊙
Caules diffusi, obsolete angulati, villosiusculi: *stipulae* in plantis siculis ciliato-dentatae: *foliola* in foliis inferioribus obovata; in mediis cuneata, subtruncata; in supremis saepe oblongo-cuneata, apice acute denticulata, nervosa, juniora fere canescentia: *calycis* dentes fere lineares, acuti: *legumina* 3-5-cycla, ad facies obsolete nervosa; immatura laxe cochleata, sutura exteriore tunc acuta, sed demum crassa, et plana: *spinae* jam adultae rigidae, basi crassiusculae, sat raro hamatae, sed ut plurimum apice incurvae, patentes vel raro subadpressae ac subintertextae.
Varietas *b.* vix a specie separanda — *M. arenaria Ten.* huic valde proxima, et forsan insignis varietas.

27. *M. truncatula. Gaert. de fruct. 2. p. 350—Guss. pr. 2. p. 578.*
M. villosiuscula, stipulis subciliato-dentatis, pedunculis 1-3-floris folio brevioribus, leguminibus adultis cylindricis altitudine latitudinem superante, utrinque planis glabris demum concreto-cochleatis, sutura exteriore lata carinata utrinque spinosa, spinis distiche reflexis linearibus, adultis conicis adpressissimis.
M. tribuloides, *b. narbonensis. Dec. pr. 2. p. 178*, ex ejus herbario— M. tentaculata. *Willd. sp. pl. 3. p. 1413.*
Ic. *Gaert. l. c. t. 155* — M. tribuloides, *b. breviaculeata. Moris fl. sard. 1. p. 441. t. 42* — Medica minor, cordata, polycarpos, seminum capsula cochleata cylindroide spinosa. *Cup. H. Cath. p. 139*, *panph. 1. t. 208*, et — M. doleata, minor, lenis. *Cup. supp. alt. p. 61.*

In herbosis apricis, in arvis, et inter segetes in cultis submontosis; *Palermo a S. Martino, Carini a Cirasia, Sagana, Ficuzza; Gurgo di Rebuttunî (Heldr.).*

Aprili, Majo. ⊙

Sequenti admodum affinis, a quà leguminibus minoribus, et spinis praesertim differt, quae etiam in leguminibus junioribus villosis deflexae, et in adultis ita adpressae ac breves, ut earum apex fere intra suturae foveolas inclusus remanet.

28. M. MUREX. *Willd. sp. pl. 3. p. 1410* — *Dec. pr. 2. p. 180*, ex ejus herbario — *Guss. pr. 2. p. 577.*

M. villosiuscula, stipulis profunde ciliato-dentatis, pedunculis sub 2-floris folio brevioribus, leguminibus cylindricis utrinque planis glabris demum adpresse cochleatis, sutura exteriore latiuscula carinata utrinque spinosa, spinis subincurvis adultis patenti-adpressis subintertextis.

M. tentaculata. *Moris. stirp. sard. elench. fasc. 3. p. 6*, ex ejusdem specimine—M. crassispina. *Vis. pl. rar. Dalm. p. 20*, etiam ex *Ten. syll. p. 622*, sed male a *Reich. in fl. germ. excurs. 2. p. 503.* ad *M. aculeatam* trahitur.

Io. M. tribuloides. *Moris fl. sard. 1. p. 440. t. 41.*

b. spinis demum validis incurvis intertextis, suturam valde excedentibus spirisque adpressissimis.

M. hamata, pedunculis 2-floris petiolum aequantibus, leguminibus utrinque planis glabris, anfractibus quinis distantibus, aculeis subulatis uncinatis distichis divaricato-patentibus, stipulis dentato-ciliatis, foliolis subrhombeis apice denticulatis. *Presl del. Prag. p. 45 ?*

Ic. Cochleata, rarius echinata. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 41 ?*

Inter segetes, ac in herbosis Siciliae meridionalis utraeque varietates = et in *Alicuri, Saline, Stromboli, Panaria, Basiluzzo, Lipari, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Planta pallide virens: *foliola* denticulata, in foliis inferioribus obovato-cuneata, in mediis et superioribus deltoideo-cuneata: *calycis* dentes setacei, valde villosi: *legumina* praecedentis paullo majora, ad facies dum juniora in *a.* reticulato-nervosa, 3-4 lin. lata, diametro 2-lineari et ultra: *spinae* juniores patentes et fere setaceae, basi canaliculatae, demum teretes basi parum incrassatae, arcte adpressae ac intertextae in *b.*, quae antecedentem magis refert; minus adpressae in *a.*, in qua etiam spirae minus approximatae.

29. M. TRIBULOIDES. *Lam. dict. enc. 3. p. 635* — *Guss. pr. 2. p. 577.*

M. pubescens, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis sub 2-floris folio brevioribus, leguminibus glabris, adultis cylindricis utrinque planiusculis concreto-cochleatis, sutura exteriore carinata lata utrinque spinosa, spinis adultis crassis conicis rectis divergentibus vel subadpressis.

Ic. Cochleata, durius echinata. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 40 !*

Inter segetes Siciliae, et in herbosis maritimis; *Trapani, Palermo a Monte Cuccio, ed a Monte Peregrino; Prizzi (Gasparrini).*

Aprili, Majo. ⊙

Caules aliquando erectiusculi: *folia* saepe canescentia; *foliolis* cuneato-obovatis, vel rhombeo-obovatis: *legumina* majuscula, 2 lin. lata, 5-6 lin. alta; *spinis* suturae latitudinem superantibus, non adpressis, sed semipatentibus, rectis, vel aliquando apice vix incurvis.

Non immerito Cl. *Benth. cat. pl. Pyr. p. 102*, et *Moris l. c. p. 441* hanc et duas praecedentes tanquam ejusdem speciei lusus considerant; siquidem dum legumina jam perfecta spectantur transitus ab

una ad alteram facillime recognoscitur. Sola *M. truncatulata* ob spinarum apicem intra suturae crassitiem reconditum, non vero exertum, et ob legumina utrinque planissima ac exacte cylindrica magis a *M. murice*, et praesertim a *M. tribuloide* recedit.

30. *M. Gerardi. Dec. pr. 2. p. 179*, ex ejus herbario! — *Willd. sp. pl. 3. p. 1415* ? — *Guss. pr. 2. p. 574.*

M. villosa, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis 1-2-floris folio brevioribus, leguminibus ovalibus (virentibus) pilis articulatis glandulosisque dense leproso-pubescentibus basi planis apice convexis, spiris demum arctis, sutura exteriore convexa (enervia) utrinque spinosa, spinis patentibus rectis uncinatisque.

Ic. *Moris fl. sard. 1. p. 441. t. 45*—Medica cochleata dicarpos, capsula spinosa rotunda minore, rarius spinis crassioribus et brevioribus armata. *Moris. hist. 2. p. 155. s. 2. t. 15. f. 18*, a *Lam.* ad sequentem relata.

b. minor. Dec. l. c.; leguminibus globoso-ovalibus, spinis subobsoletis patentibus rectis uncinatisque raris gracilibus.

In arvis, inter segetes, et in apricis herbosis montosis; var. *a Palermo* (*Tineo*); var. *b. Petralia alle falde delle Madonie*; *Palazzo Adriano, e Monte delle Rose* (*Gasparrini*); *Palermo a Mondello* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ⊙

Var. *b. planta* gracilis: *caules* palmares: *foliola* parva, nervoso-lineata, obcordato-vel obovato-cuneata, apice denticulata; juniora subcanescentia: *legumina* 3-4 lin. longa, 2 lin. lata, immatura fere utrinque plana, et spiris subapproximatis: *semina* ut in *M. turbinata*, sed minora. In var. *a. caules* robustiores; *spirae* non ita approximatae; *legumina* majora; *spinae* longiores, nec ita distantes.

31. *M. sphaerocarpa. Bertol. a. ovalis. Moris fl. sard. 1. p. 446.*

M. glabriuscula, stipulis laciniatis, pedunculis sub 3-floris folio subaequantibus, leguminibus adultis ovalibus utrinque convexis, spiris arctissime adpressis, sutura exteriore plana crassa bisulcata utrinque spinosa, spinis linearibus brevibus rectis incurvisque.

M. sphaerocarpa. *b. macrocarpa. Benth. cat. pl. pyr. p. 102*, et *Guss. pr. 2. p. p. 575*, excl. syn. *Seb.* et *Mauri* — M. ovata. *Carmign.* ex *Benth. l. c.*, et ex speciminibus ab *Horto Taurinensi* acceptis — Medica major, dicarpos, involucro seminum cochleato. *Cup. H. Cath. p. 139*, et — M. spinosa, dicarpos, fructu ovali duro, spinis rigidioribus et brevioribus. *Cup. supp. alt. p. 61.*

Ic. Medica major, dicarpos, seminum capsula cochleata ovata aculeata. *Cup. panph. 1. t. 208.*

b. inermis; leguminibus vix spinuloso-muricatis.

Ic. *Moris l. c. t. 46. f. C.*

In collibus herbosis, ac inter segetes ubique in Sicilia — et in *Saline, Lipari, Favignana, Pantellaria*: var. *b. Marsala, Mazzara*, (*Splitgerber, Tineo*) — et in *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules et *petioli* aliquando villosiusculi: *foliola* rhombeo-obovata, argute serrulata; suprema saepe elliptico-cuneata: *legumina* juniora glabra, virentia, utrinque plana, et fere globoso-depressa; adulta 4 lin. longa, 2-2 ½ lin. lata, nigricantia; spinis basi vix incrassatis; in *c.* omnino inermia.

Varietatem *a.* leguminibus jam adultis globosis adhuc in Sicilia non vidi.

32. *M. neglecta. Guss. pr. 2. p. 575.*

M. villosa, stipulis ciliato-dentatis, pedunculis sub 1-floris folio lon-

gioribus, leguminibus globoso-ovalibus utrinque plano-convexis pilis articulato-glandulosis dense pubescentibus, spiris approximatis subconcretis, sutura exteriore lata nervo unico prominente instructa utrinque spinosa, spinis patentibus subincurvis leguminum diametri dimidium subexcedentibus.

Ic. M. turbinata, *b. aculeata. Moris fl. sard. 1. p. 445 t. 45. f. B.*

Inter segetes, in arvis depressis, et in submontosis; *Palermo a Sagana, Amorosa al sud di Busambra, Delia, Montallegro.*

Aprili, Majo. ☉

Planta junior canescens: *foliola* apice denticulata; in foliis inferioribus obovato-cuneata, in superioribus deltoideo-cuneata: *legumina* ad facies nervosa; sutura exteriore saepe foveolata, nervo prominente unico notata, non vero convexa, ut in sequente, cujus magnitudinem ac formam referunt, et *spinae* longiores quam in illa ac crebriores, quae basi conicae, et aliquando tenui sulco notatae.

33. *M. MURICATA. Willd. sp. pl. 3. p. 1414 ? — Bent. cat. pl. Pyr. p. 102*, ex ejusd. specimine! — *Guss. pr. 2. p. 574.*

M. pubescens, stipulis integris dentatisque, pedunculis sub 1-floris, leguminibus globosis utrinque convexis puberulis, spiris approximatis subconcretis, sutura exteriore lata uninervia demum planiuscula utrinque spinosa, spinis brevibus patentibus rectis incurvisque suturae latitudinem aequantibus.

Ic. Medica hirsuta, echinis rigidioribus. *Vaill. bot. par. t. 33. f. 7.*

Inter segetes in submontosis; *Palermo a Monte Peregrino, a Sagana, Carini, Mistretta, Monte Erice.*

Aprili, Majo. ☉

Inter *M. olivaeformem*, ac *M. neglectam* media, et utrisque similis quoad habitum pubescentiamque. Differt a *M. olivaeformi*, *leguminibus* magis globosis; *spinis* longioribus, adultis saepe conicis ac basi incrassatis: ab altera, *leguminibus* minus pubescentibus, suturae exterioris nervo minus prominulo; *spinis* brevioribus.

Icones veterum valde dubiae, et forsan nonnullas ad *M. neglectam* spectare puto, quae species magis cum hac, quam cum *M. turbinata* foret conjungenda.

34. *M. OLIVAEFORMIS. Guss. pl. rar. p. 590*, excl. syn. *Moris*, et *pr. 2. p. 572.*

M. villosa, stipulis dentato-ciliatis, pedunculis 1-2-floris, leguminibus villosiusculis cylindraceo-ovalibus globosisque utrinque convexis vel basi planiusculis, spiris concretis, sutura exteriore demum plana uninervia crassa utrinque tuberculato-spinulosa, spinulis brevibus crassis conicis rectis patentibus vel subadpressis.

M. rigidula. *Desr. dict. enc. 3. p. 634 ?* — Medica major, echinato subrotundo glomerato fructu maximo bino ternoque. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 61.*

Ic. M. turbinata. *Moris fl. sard. 1. p. 444. t. 43. f. A.* — Medica canescens, hirsutie pillulata glomerata. *Cup. panph. 2. t. 2* — Cochleata fructu turbinato, et echinato. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 7.*

In arvis, et inter segetes Siciliae; *da Sciacca a Siracusa per Terranova: Gurgo di Rebottone, Moarta, piana di Greci, Pizzuta*, (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ☉

Legumina matura fere semper fusca et majora; *tuberculi* vel *spinae* breves, suturae latitudinem vix aequantes, reliqua omnia ut in sequente.

M. aculeata, *Gaert. de fruct. 2. p. 349. t. 155*, potius hanc quam *M. terebellum* mihi referre videtur.

35. *M. turbinata. Willd. sp. pl. 3. p. 1409*, excl. syn. *Bauh. hist. 2. p. 384*, ad *M. scutellatam* spectante — *Guss. pr. 2. p. 571.*

M. villosa, stipulis dentatis, pedunculis 1-2-floris, leguminibus glabris cylindraceo—ovalibus utrinque convexis, spiris concretis, sutura exteriore crassa uninervia inermi vel obsolete tuberculata venoso-rugosa convexa demum plana.

M. olivaeformis. *Moris stirp. sard. elench. 2. p. 5*, ex ejusdem specimine — M. doliata. *Carmign. Giorn. pis. an. 1810. n. 32. p. 42*, ex *Dec. fl. fr. supp. p. 567*—Medica hirsuta, incana, monocarpos vel dicarpos, capsellis seminum candicantibus, stricte cochleatis, subturbinatis, lenibus. *Cup. H. Cath. p. 139* ?, et *supp. alt. p. 61.*

Ic. *Carmign. l. c. t. 12*, ex *Dec.* — Medica dicarpos, fructus capsula turbinata rugosa. *Moris. hist. 2. p. 153. s. 2. t. 13. f. 5*, mediocris — Cochleata, fructu turbinato. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 3.*

Inter segetes Siciliae orientalis; *Siracusa*, *Avola*, *Noto.*

Aprili, Majo. ☉

Stipulae superiores ciliato-dentatae: *foliola* in foliis infimis obovata, in supremis saepe oblongo-cuneata, vel rhombeo-obovata: *pedunculi* aliquando folio longiores, sat raro 3-flori: *legumina* glabra, aut vix puberula, semper laete virentia, 3-4 lin. longa, 2-lin. lata, sutura exteriore inermi, vel obsolete tuberculata, nec muricata: *semina* majuscula, reniformia, levia, pallide rufo-flavescentia.

36. *M. marina. Lin. sp. pl. 1097* — *Ucria H. Pan. p. 323* — *Guss. pr. 2. p. 567.*

M. albo-tomentosa, stipulis lanceolatis subintegris, pedunculis folio subaequalibus multifloris, leguminibus cylindricis basi planis, spiris demum subconcretis, sutura exteriore lata plana 2-sulcata utrinque spinosa, spinis remotis patentibus apice incurvis.

Medica cochleata, polycarpos, capsula spinosa minori, perennis, incana, maritima. *Cup. H. Cath. p. 139* — M. marina, lutea. *Cast. H. Mess. p. 41*, et — Trifolium marinum, fruticosum. *p. 46.*

Ic. *Cav. ic. 2. t. 130* — *Gaert. de fruct. 2. p. 350. t. 155* — Medica marina. *Clus. hist. 2. p. 243* — *Camer. hort. t. 28* — Cochleata fructu echinato incano. *Riv. tetr. irr. t. 89. f. 15*, et—C. incana. *t. 92. f. 2.*

In arenosis maritimis, ubique in Sicilia = et in *Lipari.*

Aprili, Junio. ♃

Caules basi caespitosi, ramosi; ramis apice ascendentibus: *foliola* obsolete denticulata, obovato-cuneiformia, vel cuneata: *stipulae* raro denticulatae, aut bifidae: *pedunculi* racemosi, foliis aequales vel longiores: *flores* odori, laete sulphurei, 6-12, conferti: *legumina* 2-3-lin. longa, matura saepe deterso tomento fusca, oblique nervosa, aliquando ad exteriorem suturam ita brevissime spinosa, ut fere muricata videantur; vel spinis lin. longis armata, apice convexiuscula, immatura laxe cochleata, sed inde spirae approximantur et subcoaerent, ita ut hoc charactere inter praecedentem sectionem, et hanc media: *tomentum* in plantis diu exsiccatis rufescens.

Sicut per gradus intermedios quoad spirarum numerum, vel spinarum longitudinem, earumque absentiam praesentiamque in hac sectione a *M. striata* ad *M. tribuloidem* itur, et a *M. neglecta* ad *M. turbinatam*, sic in sectione praecedente a *M. apiculata* ad *M. terebellum* transitur. Hinc vel omnes species istae ad tres praecipuas formas referendae, vel seorsum describendae sunt, ut potius naturae consonum mihi visum est, nam plures inter illas cultura non mutantur.

---

† 37. *M. glabella*. *Presl del. Prag. p. 44 — Guss. pr. 2. p. 579.*
M. pedunculis bifloris petiolo aequilongis, leguminibus cylindraceis utrinque planis, junioribus villosis, anfractibus senis, aculeis rectis subulatis, stipulis inciso-dentatis, foliolis obcordatis denticulatis pilosis.
In arvis Panormi.
Floret aestate. ☉ (*Presl*).
. . . . . *Calyx* corollam luteam aequans : *legumen* juvenile villosum, adultum cochleatum, glabrum, vel pilis raris obsitum, anfractibus senis subulatis—Affinis *M. intertextae* (*Presl*).
† 38. *M. globosa*. *Presl l. c. p. 45 — Guss. l. c.*
M. pedunculis subbifloris petiolo brevioribus, leguminibus globosis pubescentibus, aculeis subulatis distichis divaricatis patentibus, stipulis dentatis, foliolis obovatis denticulatis.
In arvis maritimis; *fra la Roccella*, *e Cefalù*.
Aprili, Majo. ☉ (*Presl*).
. . . . . *Pedunculi* 2-3-flori, glabri : *legumina* globosa, pubescentia, in uno pedunculo solitaria, anfractibus 7-8, aculeis subulatis anfractu duplo longioribus distichis divaricatis (*Presl*).
An varietas *M. ciliaris* ?
† 39. *M. arborescens*. *Presl fl. sic. 1. p.* xx — *Guss. pr. 2. p. 580.*
M. pilis adpressis sericeo-pubescens, caule fruticoso, foliolis obcordatis integerrimis, stipulis lanceolatis acuminatis, pedunculis paucifloris racemoso-capitatis, leguminibus stipitatis cochleato-contortis sericeo-pubescentibus levibus dispermis.
In Sicilia (*Presl*).
† 40. *M. tenuifolia*. *Presl l. c.—Guss. l. c.*
M. caulibus prostratis ramosis, foliolis lineari-cuneiformibus emarginatis apice dentatis, stipulis ovatis acuminatis inciso-serratis, pedunculis corymbosis folio longioribus, leguminibus contorto-cochleatis reticulato-venosis glaberrimis.
In Sicilia (*Presl*).
An *M. prostrata*? ; sed in Sicilia non vidi.
† 41. *M. tetracycla*. *Presl l. c. — Guss. l. c.*
M. caulibus procumbentibus glabriusculis, foliolis obovatis denticulatis, stipulis lanceolatis dentatis, pedunculis trifloris, leguminibus 4-cyclis cochleato-cylindricis, margine crasso tuberculis duplici serie dispositis, seminibus reniformibus flavis.
In Sicilia (*Presl*).
An varietas *M. turbinatae*, *b* ?
† 42. *M. crinita*. *Presl l. c. — Guss. l. c.*
M. glabriuscula, caulibus procumbentibus, foliolis rhombeo-obovatis denticulatis, stipulis inciso-dentatis, pedunculis 3-6-floris petiolo longioribus, leguminibus cochleatis ovoideis glabris 5-cyclis, cyclis adpressis, spinis marginalibus distichis setaceis rectis adpressis cyclos superantibus.
In Sicilia (*Presl*).
An varietas *M. echinus* ?

POLYADELPHIA.

1. *Polyandria.*

ANDROSEMUM.

All. ped. n. 1440 — Dec. pr. 1. p. 543 — Spr. s. veg. 3. p. 331. n. 2633.

Cal. liber, 5-sepalus, persistens. *Pet.* 5, infera, sepalis alterna. *Stam.* plurima, varie coalita. *Styl.* 3. *Gland.* nectariferae nullae. *Casp.* baccata, sub 1-locularis, apice breviter 3-valvis. (*Frutex* alterne vel saepius opposite ramosus, glaberrimus: *folia* exstipulata, simplicia, integerrima, opposita: *flores* aurei, cymoso-corymbosi, vel paniculati. *Hypericineae Dec.*)

1. *A. officinale. All. l. c. — Dec. l. c. — Spr. l. c. p. 331.*
Hypericum Androsemum. *Lin. sp. pl. 1102 — Ucria H. Pan. p. 325 —* H. sive Androsemum maximum, bacciferum. *Cup. H. Cath. p. 100.*
Ic. *Blackw. herb. t. 94 — Sabb. hort. t. 80 —* Androsemum. *Dod. pempt. 78.*
In vallibus humentibus nemorum Siciliae septentrionalis; *boschi delle Madonie, di Caronia, di Francavilla.*
Junio, Julio. ♄
Frutex erectus, fere inodorus, 2-3-pedalis; *rami* erecto-patentes, laterales intermedio longiores, superiores oppositi, juniores ancipites ac fere alati; alis crispis: *folia* decidua, exacte ovata, obtusa, 2-3-pollicaria, patentia, sessilia, subtus pallida: *cymae* terminales: *pedunculi* pollicares, in medio articulati, ibique bracteolis brevissimis binis instructi, a medio ad basim subancipites, a medio ad apicem teretes ac subclavati: *sepala* obtusiuscula, integerrima, inaequalia, patentia, 3-4 lin. lata, 4-5 lin. longa, demum deflexa ac colorata, utrinque glandulis nigris paucis conspersa, vel eglandulosa: *petala* oblonga, obtusa, lineata, calycem fere excedentia: *capsulae* apice umbilicatae, subglobosae, virescentes, inde rubentes, sero autumno exsuccae, ac tenues: *semina* fusco-rufescentia, oblongo-cylindracea, rectiuscula, tenue et fere regulariter per longum foveolata.

HYPERICUM.

Dec. pr. 1. p. 543.

Cal. liber, persistens, 5-partitus. *Pet.* 5., infera, laciniis calycinis alterna. *Stam.* phalanges 5. *Styl.* 3. *Gland.* nectariferae nullae. (in nostris). *Caps.* non baccata, 3-5-valvis; valvis membranaceis, introflexis, dissepimenta formantibus. (*Frutices*, vel plantae perennes, alterne vel opposite ramosae: *folia* saepe pellucide punctata: *flores* aliquando solitarii; reliqua, ut in *Androsemo*).

* *Calycinis laciniis integerrimis.*

1. *H. hircinum. Lin. sp. pl. 1103 — Ucria H. Pan. p. 326.*
H. suffruticosum glaberrimum, ramis ancipitibus, foliis deciduis ovato-oblongis sessilibus, superioribus acutis, calycinis laciniis lanceolatis acutis, staminibus corolla longioribus, seminibus 2-appendiculatis.
H. sive Androsemum foetidum, capitulis longissimis filamentis donatis. *Cup. H. Cath. p. 100* — Androsemum foetidum. *Cast. H. Mess. p. 3.*
Ic. *Duham. arb. ed. nov. 6. t. 28* — Androsemum foetidum, capitulis longissimis filamentis donatis. *Moris. hist. 2. p. 471. s. 5. t. 6. f. 8.*
In humentibus umbrosis vallium, ac sylvarum in Sicilia = et in *Saline*, *Panaria*, *Lipari a S. Angelo*, *Felicuri alla fontana.*
Majo, Junio. ♄
Caules 2-3-pedales; *ramis* saepius oppositis, et tunc altero breviore: *folia* obsolete pellucido-punctata; inferiora aliquando ovato-oblonga et apice obtusa: *pedunculi* in medio articulati, ibique saepius 2-bracteati, a medio ad apicem crassiores, in extreminate ramorum terni; et saepius duo inferiores axillares simplices, vel apice in tres alios divisi: *calyces* corolla 4-5-plo breviores: *antherae* et *petala* flava epunctata: *odor* totius plantae hircosus, nauseosus.
2. *H. aegyptiacum. Lin. sp. pl. 1103 — Bertol. Annal. di stor. nat. vol. 2. p. 360.*
H. caespitosum frutescens glaberrimum, foliis persistentibus (parvis) impunctatis glaucescentibus approximatis ovato-vel ovali-lanceolatis acutiusculis integerrimis, floribus terminalibus subsolitariis (1-2) subsessilibus, calycinis laciniis ellipticis obtusis.
H. maritimum. *Sieb. pl. cret. exsic.* — Martia polyandra. *Spr. s. veg. 3. p. 333.*
Ic. *Lin. amoen. ac. 8. p. 323. t. 8. f. 3.* — Hypericoides subrotundo folio subtus punctato. *Cup. panph. 1. t. 222 ?*
In rupibus calcareis aridis; *Lampedusa.*
Februario, Julio. ♄
Frutex 1-2-pedalis, erectus, sempervirens, ramosissimus; ramis supremis subancipitibus, alternis oppositisque, surrectis: *folia* fere coriacea, enervia, 1-$2\frac{1}{2}$ lin. lata, 2-4 lin. longa, sessilia, aliquando obtusiuscula, ramos undique et usque sub floribus obtegentia: *flores* parvi, saepius solitarii, inter folia duo suprema subsessiles: *calycis* laciniae impunctatae, obsolete nervosae, glaucescentes, adpressae, *petalis* eglandulosis duplo breviores, aliquando sparse pilosae: *capsulae* immaturae videntur ovatae, nam perfectas non vidi.
In icone *Lin.* ramulus tantum absque floribus; sed quoad folia et habitum omnino plantae siculae similis — Calycis laciniae in nostris plantis non acutae, et styli non minimi, ut ex *Dec. pr. 1. p. 549*, sed planta aegyptiaca ac graeca ex herb. *Sieb.* certe eadem. Confer quoque *Bertol. l. c.*
3. *H. neapolitanum. Ten. ind. sem. H. R. Neap. an. 1829.*
H. herbaceum glabrum, caule quadrangulo-alato ramis pyramidatis, foliis ovalibus oblongisve subtus sparse nigro-maculatis, calycinis laciniis acutis erectis, petalis utrinque obtusis (flavidis), racemis bracteatis subcorymbosis.
H. quadrangulum, *a. undulatum. Dec. pr. 1. p. 548* ex ejus herb.; sed specimen ejusdem plantae in herb. *Desf.* omnino diversum.
Ic. H. sive Androsemum palustre, binatis foliis oblongis rotundis, glabrum, ramosum. *Cup. H. Cath. p. 100*, *supp. alt. p. 59*; et *panph. 1. t. 125.*
b. confertum; caulibus firmioribus, foliis rigidioribus, et magis viren-

tibus, racemis confertissimis subcorymbosis, petalis albidis angustioribus.

H. quadrangulum, *d. confertum. Dec.* ex ejus herb.—H. quadrangulum. *Ucria H. Pan. p. 326*, non *Lin.* ex loco.

Ad rivulos, in vallibus, et in umbrosis in Sicilia.

Junio, Julio. ♃ vel ♂

Caules annui, ad angulos nigro-maculati; ramis oppositis, aequalibus, ut in sequente: *folia* utrinque obtusa, fere emarginata, supra virentia, subtus pallida, sub lente (dum virentia) punctis non pellucidis flavicantibus impressis notata, basi 7-nervosa; nervis lateralibus obsoletis, costa media supra basim 3-plinervi: *calycis* laciniae uninerviae, ovato-lanceolate, una cum petalis antherisque nigro punctatae: *petala* patentissima: *capsula* conica, saepe rubescens.

Differt ab *H. tetraptero Fries*, quod simul cum hoc ab ipso Cl. *Ten.* in *syll. p. 385*, ad *H. quadrangulum* denuo amandatur; radice non sublignosa; caule non virgato, et firmo; foliis non remotis, nec pellucido-punctatis; petalis nec purpureo-maculatis, nec uti calycinis laciniis acuminatis—Ab *H. quadrangulo*, caulibus acute 4-angulatis; foliis minime rugosis; calycinis laciniis acutis, erectis, non reflexis; petalis nigro-punctatis, non nigro-lineatis—Varietas *b.* forsan species peculiaris, et haec ad *H. tetrapterum* Europae borealis magis proxima est.

4. *H. PERFORATUM*, *a. elatum. Dec. pr. 1. p. 550.*

H. herbaceum glabrum, foliis pellucido-punctatis obtusis, surculorum sterilium obovato-oblongis, caulis ancipitis ac ramorum oblongo-linearibus, laciniis calycinis lanceolatis, petalis lineari-oblongis, racemis bracteatis corymbosis.

H. perforatum. *Ucria H. Pan. p. 325* — H. vulgare. *Cup. H. Cath. p. 99* — Hypericon. *Cast. H. Mess. p. 39.*

Ic. *Sabat. H. Rom. t. 89* — Hypericum. *Dod. pempt. 76*, quoad nostram plantam omnium melior.

b. microphyllum. Dec. l. c.; caulibus ut in praecedente, sed foliis petalisque angustioribus, floribus confertioribus.

In collibus apricis aridis vel herbosis, in campis, ad vias ubique: var. *a. Palazzo Adriano (Gasparrini)*; var. *b.* ubique communis in Sicilia = et in *Ustica (Calcara)*; *Alicuri ai fossi*, *Saline*, *Lipari*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♃

Surculi diffusi, pedales et ultra; *caules* erecti, 2-3-pedales, obsolete ancipites, et sparse glandulis nigris conspersi, aetate saepe rubicundi; ramis inferioribus sterilibus, brevibus: *folia* internodiis breviora: *calycis* laciniae acutae: *petala* aurea, non ovata, sed oblongo-linearia, vix 2 lin. lata, 6-7 lin. longa, hinc serrata, glandulis nigris in margine uti *antherae* conspersa.

Varietas *a.* quoad habitum plantam herb. *Dec.* fere in omnibus refert, sed paniculis multifloris densis recedit.

5. *H. CRISPUM. Lin. mant. p. 106—Ucria H. Pan. p. 327.*

H. herbaceum glabrum, caule tereti ramosissimo, ramis paniculatis expansis, foliis ovato-oblongis pellucido-punctatis sessilibus basi undulatis, floribus terminalibus solitariis, calycinis laciniis minimis obtusis.

H. humile, procumbens, multicaule, dense fruticans, cupressiforme. *Cup. H. Cath. p. 100*, et *supp. alt. p. 39* — H. crispum, forte alexandrinum. *Bocc. herb. p. 47*, in *Mus. H. Paris.*

Ic. H. humile, procumbens, cupressiforme, folio per oras crispato.

Cup. panph. 2. t. 45 — *Bon. t. 82*, optimae! — H. crispum, triquetro et cuspidato folio. *Bocc. mus. p. 51. t. 12*, mediocris.

In campis, et in aridissimis collibus calcareis, aut vulcanicis: *da Terranova a Catania, Giarre, fiume di Nisi, Ibiso* = et *in Felicuri presso la Chiesa.*

Aprili, Junio. ♃

Caules ob ramos numerosos patulos decussatos filiformes late caespitosi, aetate rubentes: *folia* inferiora latiora et longiora, basi fere amplexicaulia: *pedunculi* breves, in medio 2-bracteati, solitarii, vel in apice ramorum terni: *calycis* laciniae ovales, vix $^1/_4$ lin. longae, obtusissimae: *petala* linearia, angusta.

6. *H.* TOMENTOSUM, *a. Lin. sp. pl. 1106* — *Ucria H. Pan. p. 327.*

H. caule herbaceo tereti ascendente, foliis calycibusque incano-tomentosis, foliis ovato-ellipticis oblongis obovatisque obtusis subamplexicaulibus pellucido-punctatis, calycinis laciniis acuminatis integris margine nigro-punctatis, racemis subcorymbosis bracteatis, stigmatibus simplicibus.

H. supinum, tomentosum. *Cup. H. Cath. p. 100* — Androsemum alterum, hirsutum. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. H. supinum, tomentosum, alterum. *Clus. hist. 2. p. 181.*

b. Lin. l. c.; foliis minoribus approximatis.

Ic. H. supinum, tomentosum, hispanicum. *Clus. l. c.*

In aridis campis calcareis, et in herbosis humentibus arenosis maritimis utraeque varietates; *Palermo a Mondello, alla Bagheria*, ec., *Castellammare, Val di Mazzara* = et in *Favignana*, ubi var. *b.* magis obvia.

Majo, Junio. ♃

Caules $^1/_2$-1-pedales, aliquando cum foliis glabriusculi: *rami* ex axillis foliorum brevissimi, steriles: *folia* ad margines subtus obsolete nigro-punctata, vel epunctata, inferiora saepius minora: *calycis* laciniae una cum bracteis integrae, apice acuminatae, sed glandulae sessiles ad earum margines etiam aliquando desiderantur: *flores* non subsessiles, sed pedicello 2-lineari instructi: *petala* flava, obsolete nigro-punctata, calycibus duplo longiora, staminibus subaequalia: *styli* filiformes, non capitati.

Specimina gallica ac pedemontana, et descriptiones auctorum cum nostra specie exacte quadrant, calyce tantum excepto, cujus laciniae in siculis plantis integrae non glanduloso-serratae; ideoque potius ad hanc, quam ad sequentem sectionem referre malui — In var. *b.*, quae in locis siccis calidioribusque magis frequens, folia duplo minora, et racemi minus ramosi.

** *Calycinis laciniis serrato-glandulosis.*

7. *H.* CILIATUM. *Lam. dict. enc. 3. p. 170* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1463.*

H. caule tereti subalato, foliis amplexicaulibus ovato-oblongis obtusiusculis pellucido-punctatis, superioribus diaphano-marginatis subserratis, calycinis laciniis lanceolatis una cum corollis antheris foliisque subtus ad marginem nigro-punctatis, racemis paniculato-corymbosis bracteatis, bracteis subglanduloso-serratis.

H. perfoliatum. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 116*, ex herb. *Sibth*; an et *Lin?* — H. montanum. *Desf. alt. 2. p. 216*, non *Lin.*, ex ejus herbario, et *Ucria H. Pan. p. 326*, ex loco — Androsemum Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 3.*

Ic. *Desf. cor. Tourn. p. 70. t. 53* — *Brot. phyt. lusit. 1. t. 77* — H. Androsemum dictum, perfoliatum, folio subrotundo, pilosis oris. *Cup.*

panph. 2. *t.* 68 — H. Sambac, perfoliato folio. *Bocc. mus.* 2. *p.* 164. *t.* 127.

b. acutifolium. Dec. pr. 1. *p.* 552; foliis oblongis acutiusculis, paniculis paucifloris, floribus longius pedunculatis.

H. dentatum. *Loisl. fl. gall. ed.* 1. *p.* 499 — H. ciliatum. *Urv. en. pl. Arch. p.* 59, ex ejusdem herbario — H. sive Androsemum, spisso, angusto, acutoque folio. *Cup. H. Cath. p.* 100, et *supp. alt. p.* 59.

Ic. *Loisl. l. c t.* 17 — H. Myrti acuto folio. *Bocc. mus.* 2. *p.* 117. *t.* 91, et 92.

In collibus apricis, et in sylvaticis vel glareosis montosis ubique in Sicilia = et in *Ustica al monte della Guardia*, ubi rarum, *Felicuri*, *Panaria*, *Lipari a piana greca*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*.

Majo, Junio. ♃

Species quoad caulis altitudinem, foliorum latitudinem, et florum numerum admodum variabilis: *caules* ½-1 ½-pedales: *folia* coriacea, subcordata, in *a.* 1 ½ 2-pollicaria, 6-12 lin. lata; in *b.* 2-5 lin. lata, 5-12 lin. longa, subtus ad margines plus minus nigro-punctata; superiora integerrima aut dentata, vel ciliato-serrata; inferiora semper minora, sat raro etiam suprema omnino imperforata; in surculis sterilibus oblonga, basi attenuata, 3-9 lin. longa, 2-5 lin. lata: *flores* in *a.* numerosissimi; in *b.* pauciores, laxiores: *petala* calycibus triplo, staminibus parum longiora, oblonga, obtusa, concava, 4-5 lin. longa, basi attenuata, una cum calycibus, et bracteis laxe nigro-punctata, ac uti genitalia amoene aurea: *capsulae* rubentes, glandulis transversalibus, ut in *H. perforato*, rugosiusculae.

H. barbato et *H. montano* valde proximum; differt ab illo calycibus bracteisque simpliciter serratis, non vero longe ciliato-barbatis, et petalis supra tantum sparse nigro-punctatis, non subtus etiam conferte punctatis: ab *H. montano*, foliis superioribus latioribus, non vero a basi ad apicem sensim decrescentibus et magis distantibus; bractearum et calycum serraturis minus glandulosis — Specimina *H. dentati* ex Corsica cum var. *b.* exacte conveniunt, et post sedulam comparationem, liquidum distinctionis characterem inter *H. dentatum* et *H. ciliatum* non invenisse fateor — Descriptiones *Lamk. Desf.* et *Brot. l. c.* optimae, sed icon *Desf.* ob bracteas et calyces minime serratos mala.

---

† 8. *H.* HUMIFUSUM. *Lin. sp. pl.* 1105 — *Ucria H. Pan. p.* 326.

H. floribus trigynis axillaribus solitariis, caulibus ancipitibus prostratis filiformibus, foliis glabris.

In montosis (*Ucria*).

SYNGENESIA.

Compositae. Lin.

Herbae perennes, annuaeque, raro frutices: *folia* exstipulata, alterna aut opposita, quoad formam et incisionem diversissima: *flores* compositi; flosculis plurimis calyce communi (*anthodio*) cincti, et eodem receptaculo inserti, quoad sexum varii: *corollulae* 1-petalae, superae, ligulatae vel tubulosae, et tunc in siculis 5-dentatae: *antherae* in tubum *stylo* simplici, vel saepius bifido perforatum coalitae; *filamentis* liberis: *semina* basi areola terminali, vel laterali instructa, apice nuda, vel pappo vario (calyce proprio), simplici aut duplici coronata (Gen. omnia hujus classis).

Syngenesia aequalis.

* *Flores semifloseulosi* (Trib. *Cichoracearum Dec.*).

GEROPOGON.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1228 — Endl. gen. n. 2292.

Anthod. pauciflorum, simplex; foliolis aequalibus, basi coalitis. *Sem.* cylindracea, striata. *Papp.* stipitatus, in radio 5-aristatus, in disco plumosus. *Recep.* setosum. (*Herba* annua, glabra: *caules* raro ramosi: *folia* integerrima: *flores* solitarii, longe pedunculati, rosei.)

1. G. GLABRUM. *Lin. sp. pl. 1109 — Ucria H. Pan. p. 327.*
G. caule erecto subsimplici, foliis linearibus gramineis glabris vel villosiusculis, pedunculis incrassatis fistulosis.
Ic. *Lam. ill. gen. t. 646 — Jacq. hort. t. 33.*
In apricis collibus herbosis, et inter segetes; *Palermo*, *Piana*, *Pizzuta*, *Roccella*, *Catania*, *Polizzi*, *Cammarata*, *Val di Noto* = et in *Lipari*.
Aprili, Majo. ⊙
Caules palmares, vel sesquipedales: *folia* basi amplexicaulia: *anthodii* foliola glabra, *corollas* fere duplo superantia: *semina* disci decidua, breviora, setulis brevibus sursum versis ad apicem praesertim scabra; in radio persistentia, et anthodium superantia.

TRAGOPOGON.

Juss. 170—Willd. sp. pl. 3. p. 1492.

Anthod. multiflorum, simplex; foliolis aequalibus, basi coalitis. *Sem.* recta, longitudinaliter striata. *Papp.* uniformis, plumosus, stipitatus; stipite recto, tenui. *Recept.* nudum. (*Herbae* biennes

vel annuae, lactescentes: *caules* simplices, aut ramosi: *folia* sessilia, integerrima, lineari-lanceolata: *flores* solitarii, longe pedunculati, in siculis rosei aut violacei).

1. *T.* CUPANI. *Guss.* in *Dec. pr. 7. p. 113.*

T. foliis cauleque glabris, inferioribus linearibus, caulinis apice undulatis basi dilatata subvaginantibus in axillis lanatis, pedunculis apice incrassatis, anthodii foliolis acuminatis corolla (rosea) parum longioribus, seminibus obsolete striatis tuberculatisque, pappo basi subvilloso.

T. pratense. *Ucria H. Pan. p. 328*, non *Lin.* ex loco — T. humile, purpureo-coeruleum, crispato folio. *Cup. H. Cath. p. 214*, et *supp. alt. p. 89.*

Ic. T. humile, atropurpureo-coeruleo flore, crispato folio, ex lata basi in angustum abeunte, sive purpureo-coeruleum, crocifolium. *Cup. panph. 2. t. 162 — Bon. t. 36*, quae male Cl. *Bertol.* in *lucubr. p. 13.* ad *T. porrifolium* adducitur.

In cultis, et in pascuis apricis montosis; *Palermo a Mondello ed al Caputo*, *Sagana*, *Pizzuta*, *Amorosa*, *Ficuzza*, *Alcamo*, *Mazzara*, *Marsala*, *Sciacca*, *Girgenti*, *Butera*, *Caltanissetta*, *Castrogiovanni*, *Cannata.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 1-2-pedales, simplices: *folia* inferiora vix 2 lin. lata; caulina media et superiora e basi ½-1-poll. lata, non undulata, in acumen vix lin. latum undulatum attenuata: *axillae* foliorum flocoso-lanatae: *anthodii* foliola 9, apice attenuata, corollas per lin. 1-2 excedentia, pappo aequalia: *corollulae* exteriores latiores, apice laciniatae, denticulatae, striatae: *semina* a medio ad apicem sursum tuberculato-aspera: *pappus* basi vix villosus.

Affine *T. eriospermo Ten.*, et *T. roseo Trev.*; differt ab illo axillis lanatis, foliis caulinis basi valde dilatatis, et seminibus obsolete striatis; ab utrisque corollis anthodio parum brevioribus.

2. *T.* PORRIFOLIUM. *Lin. sp. pl. 1110 — Ucria H. Pan. p. 328.*

T. foliis cauleque glabris, inferioribus linearibus, caulinis basi subdilatatis apice non undulatis, pedunculis apice incrassatis, anthodii foliolis acuminatis corolla (violacea) planissima duplo longioribus.

Ic. *Fl. dan. 797 — Jacq. ic. rar. 1. t. 159* — Barba hirci, purpureo-coerulea. *Tabern. ic. 599.*

In cultis, et in apricis pascuis montosis; *Chiaromonte.*

Aprili, Majo. ⊙

Folia caulina vix aliquando undulata; radicalia uti caules stricta: *anthodii* foliola 10-12: *flosculi* angustissimi, truncati: *semina* ad apicem scabra, obsolete striata: *pappus* basi glaber.

3. *T.* NEBRODENSE. *Guss.*

T. caule erecto glabro ramoso, foliis lineari-subulatis strictis, inferioribus basi arachnoideo-lanatis, pedunculis apice non incrassatis, anthodii 6-8-phylli foliolis acuminatis corollam (pallide violaceam) parum excedentibus.

T. gramineo folio, glabrum, flore simplici, remisse purpureo. *Cup. H. Cath. p. 214.*

Ic. Tragopogon montanum, crocifolium, flore luteo parvo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 89*, et *panph. 2. t. 98 ?— Bon. t. 75 ? — Raf. t. 97. f. 2?*, nam flores dicuntur lutei.

In siccis apricis montosis; *Madonie*, *Buccheri*, *Monte di Cammarata.*

Majo, Junio. ⊙, et ♂

Caules 1-1 ½-pedales, a basi ramosi; *ramis* erectis: *folia* lin. lata, canaliculata, non undulata; caulina basi vix dilatata: *anthodium*

in eadem planta raro 5, saepius 8-phyllum; foliolis basi villosiusculis, apice acuminatis: *flores* violacei: *semina* acute striata, a basi exquisite sursum squamoso-tuberculato-scabra; *papporum* stipite albido, glabro, levi, semine parum breviore.

Affine *T. crocifolio*, a quo differt anthodio saepius 8-phyllo et corollulas aequante, non duplo superante—Confer descriptiones auctorum, et iconem *Column. ecphr. 1. p. 230.*

UROSPERMUM.

Scop. ex *Juss. 170—Spr. s.veg. 3. p. 566. n. 2891—Endl. gen. n. 2994.*

Anthod. multiflorum, simplex, campanulato-urceolatum; foliolis aequalibus, basi coalitis. *Sem.* compressa, ac muricata. *Papp.* stipitatus, plumosus; stipite incurvo, basi inflato ac tuberculato. *Recept.* nudum, foveolatum. (*Herbae* annuae, perennesque: *caules* ramosi: *folia* plus minusque lyrato-pinnatifida: *flores* solitarii, sulphurei, vel lutei).

1. *U. Dalechampii. Desf. cat. p. 90 — Spr. s. veg. 3. p. 661.*

U. caule basi hispido-villoso, foliis villoso-scabris, radicalibus runcinato-lyratis, superioribus amplexicaulibus oblongis dentato-sinuatis, anthodiis villosis inermibus, pedunculis unifloris elongatis sub flore incrassatis.

Tragopogon Dalechampii. *Lin. sp. pl. 1110—Ucria H. Pan. p. 328*— Arnopogon Dalechampii. *Willd. sp. pl. 3. p. 1496*—Hieracium platineuron, Bursae pastoris caesura, piloso folio, fulvo. *Cup. H. Cath. p. 96*, cum varietatibus, ac *supp. alt. p. 35*, et—H. floribus, et foliis Dentis Leonis bulbosi Lobelii. *Cup. H. Cath. p. 94*, cum varietatibus.

Ic. Arnopogon Dalechampii. *Sibth. fl. gr. t. 780*, ex icon. pictis — Hieracium Scorzonera italica dictum, Bursae pastoris laciniis. *Cup. panph. 1. t. 131 — Bon. t. 140* — H. foliis, et floribus Dentis Leonis bulbosi Lobelii, seu Cardui stellati foliis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 35 — Bon. t. 130* — H. sulphureum, incisis foliis, montanum. *Bar. ic. 209.*

b. integrifolium.

Ic. Hieracium Scorzonera italica dictum, integro dentato folio Calthae. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 35*, et *panph. 2. t. 208.*

In collibus, et in campis apricis ubique in Sicilia = et in *Alicuri, Saline, Maretimo, Pantellaria.*

Aprili, Augusto. ♃

Caules breves, ramosi: *folia* virentia vel canescentia, laciniis sat raro dentatis: *anthodia* flosculis breviora; foliolis saepius rubromarginatis: *flores* sulphurei, magni, externe rubentes: *semina* uniformia, fusca, obconica, ad facies seriebus tribus tuberculorum notata, ad margines scabra: *pappus* rufescens, anthodium excedens, stipite basi obsolete tuberculato: *receptaculum* breviter villosum. — Varietatem *b.* non vidi.

2. *U. picrioides. Desf. cat. p. 90 — Spr. s. veg. 3. p. 662.*

U. foliis margine denticulatis cauleque erecto hispidiusculis, radicalibus oblongis basi attenuatis sublyratis, caulinis basi dilatatis amplexicaulibus runcinato-laciniatis, pedunculis elongatis apice subincrassatis, anthodiis hispido-aculeatis.

Tragopogon picrioides. *Lin. sp. pl. 1111 — Ucria H. Pan. p. 328 —*

Arnopogon picrioides. *Willd. sp. pl. 3. p. 1496* — Sonchus asper, laciniatus, creticus, et — Idem folio fulvo, crispo. *Cup. H. Cath. p. 206!* ex synonymo *Bauh.*

Ic. *Jacq. ic. rar. t. 577—Sibth. fl. gr. t. 781*, ex icon. pictis—Hieracium cichorioides, hispidum, spinulis innocuis. *Cup. H. Cath. p. 96*, et *panph. 2. t. 236 — Bon. t. 124* — Sonchus asper, laciniatus, creticus. *Bauh. prodr. p. 60*, optima.

In cultis, vel sterilibus, ac ad sepes ubique in Sicilia=et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana*.

Februario, Majo. ⊙

Caules ramosi, vel simplices, ½-2-pedales: *folia* laete virentia; caulina semper amplexicaulia et basi dilatata, ad rachidem inferiorem magis hispida; dentibus fere semper spinula terminatis: *anthodia* flosculis breviora, fructifera pyramidata!: *flores* lutei: *semina* difformia, in radio una cum pappo incurva, in disco rectiuscula, matura testacea: *pappus* albus, stipite setulis minutis obducto: *receptaculum* foveolato-crispum, breviter villosum.

SCORZONERA.

Gen. pl. ed Schreb. n. 1230 — Juss. 170.

Anthod. multiflorum; foliolis liberis, imbricatis, margine scariosis (latiusculis). *Sem.* cylindracea, elongata. *Papp.* plumosus, sessilis. *Recept.* nudum. (*Herbae* biennes, perennesque, saepe lactescentes: *folia* lineari-lanceolata, integerrima, aut pinnatifida: *flores* solitarii, longe pedunculati, lutei, aut rosei).

* *Foliis divisis.*

1. *S.* DECUMBENS. *Guss.*

S. undique glabra, caule ramoso, ramis decumbentibus ascendentibusque, foliis lyrato-pinnatifidis, laciniis lateralibus oblongis suborbiculatisve, terminali majore subrotunda vel lanceolato-elongata apice recurvata, anthodii foliolis muticis puberulis ad apicem nudis.

S. calcitrapaefolia, *b. decumbens. Guss. pl. rar. p. 323* = S. orientalis, foliis Calcitrapae, flore flavescente. *Tourn. cor. p. 36*, ex specim. ejusdem herbarii in *Mus. H. Paris.* !

Ic. Tragopogon, Resedae minoris folio, supinum. *Barr. ic. 800*, optima, quoad plantam siculam.

In argillosis mare finitimis Siciliae meridionalis; *Sciacca*, *Girgenti*, *Alicata*, *Giuliana*, *Montallegro*, *Capopassaro*; et orientalis, *Pianura di Catania* (*Heldreich*); *Mineo a Niscima.*

Aprili, Majo. ♃

Caulis centralis (potius pedunculus) erectus, ac reliquis brevior; ramis lateralibus ascendentibus, 3-10 pollicaribus: *folia* radicalia numerosa; laciniis 1-4 lin latis, saepius undulatis; suprema pauca, remota, ut plurimum brevia ac integra: *pedunculi* nudi, 2-4-pollicares: *flosculi* anthodium non angulatum excedentes: *semina* alba, striata, levia, a basi ad medium inflata ac cava, ut in omnibus aliis hujus sectionis.

Plantae siculae a Calabris nonnisi foliorum laciniis margine scabriusculis angustioribus, et anthodiis puberulis parum differunt. Pro reliquis characteribus confer quae dixi in *pl. rar.* — Specimina au-

thentica *S. calcitrapaefoliae* ex herb. *Vahlii* egregie differunt a nostra; caule erecto !, palmare et ultra, alterne ramoso; foliorum laciniis 2-3-ploque latioribus, remotioribus; anthodii foliolis exterioribus muticis quidem, sed ad apicem flocco albido pilorum instructis, at caeterum glaberrimis; denique habitu totius plantae magis ad *S. intermediam* simili: praeterea specimina *S. calcitrapaefolia herb. Sibth.*, et iconem *fl. gr. t. 787* ab hac nostra quoque aliena sunt, habitu foliorum, laciniis linearibus angustis, et denique tomento denso caule inferne, et folia ad basim praesertim obducente; proinde plures species sub hoc nomine confusas fuisse mihi videtur.

2. S. OCTANGULARIS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1506.*

S. undique glabra, caule erecto ramoso, foliis inferioribus subdecursive pinnatifidis, laciniis lanceolatis integerrimis, superiorum lineari-lanceolatis, summis linearibus, anthodii glabri octangularis inaperti foliolis exterioribus sub apice mucronatis, flosculis vix illud excedentibus.

S. resedaefolia. *Ucria H. Pan. p. 329*, non *Lin.*, ex loco et nomine vernaculo — Podospermum octangulare. *Dec. pr. 7. p. 110.*

Ic. *Guss. pl. rar. t. 55. f. 2.*

In pratis argillosis elatis, vel demissis; *Palermo alla Chiusa del Roccazzo*, *Monregale a Renda ed a Sagana*, *Piana de' Greci*, *Ficuzza*, *Corleone*, *Monte di Trapani*, *Ogliastro*, *Acquaviva*, *Polizzi*, *Troina*, *Marzamemi*, *Palazzolo*, *Buccheri*, *Caltanisetta*, *Nicosia*, *Capizzi*, *Mistretta*, *Tusa*, *Finale.*

Aprili, Majo. ♂

Caules $\frac{1}{2}$-1-pedales, a basi ad medium ramosi; ramis erectis, simplicibus, una cum caule sulcato-striatis: *foliorum* laciniae ad margines scabriusculae, acuminatae, 1-2 lin. latae; extima 2-pollicari, et ultra: *corollulae* exteriores subtus rubellae, anthodii foliola interiora exterioribus duplo longiora vix excedentes.

3. S. INTERMEDIA. *Guss.* in *Dec. pr. 7. p. 110*, sub *Podospermo.*

S. undique glabra, caule erecto a basi ad apicem ramoso, ramis erectis subcorymbosis, foliis interioribus decursive et interrupte pinnatifidis, laciniis integris dentatisque, extima anguste-vel late lanceolata longiore cum superioribus confluente, anthodii foliolis exterioribus patulis subfarinosis muticis corolla multo brevioribus.

Ic. S. pratensis, foliis laciniatis glabris. *Buxb. cent. 2. p. 27. t. 22?* — Chondrilla tragoponoides, Carpesii folio. *Cup. panph. 2. t. 136* — *Bon. t. 100.*

b. elongata; caule a basi ad medium ramoso, ramis erectis elongatis corymbosis, foliis ut in *a.*

In pratis herbosis demissis vel submontosis, praesertim argilloso-calcareis: var. *a.* da *Trapani a Girgenti*: var. *b. Palermo nella Chiusa del Roccazzo*, *ed a Sagana*, *colline di Cammarata.*

Aprili, Majo. ⊙

Petioli basi dilatata subscariosa amplexicaules: *foliorum* laciniae acuminatae, saepius denticulatae; in *a.* margine undulatae: *pedunculi* fistulosi, apice constricti: *anthodii* foliola acuta, ex ovata basi lanceolata, margine albo tenui scarioso circumdata, alterna saepius breviora.

Habitus omnino praecedentis quoad caulis altitudinem et ramificationem, sed differt foliorum lacinia extima ampliore, 2-4 lin. lata, anthodiis minime angulatis, corollis majoribus; a sequente eodem foliorum charactere, caule elatiore, foliolis exterioribus anthodii muticis.

4. S. *laciniata*. *Lin. sp. pl. 1114?—Ucria H. Pan. p. 329; a. Columnae.*
S. glabriuscula, caule erecto ramoso, ramis ascendentibus (non corymbosis), foliis inferioribus pinnatifidis, laciniis angustissimis integerrimis, extima longiore, anthodii subfarinosi glabrive foliolis exterioribus sub apice mucronatis.
Podospermum laciniatum. *Dec. pr. 7. p. 111*—Tragopogon laciniatum, luteum, pilosum et glabrum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 89*, ex quo ad hanc quoque spectat—T. Cyani folio, viridi, luteo. *Cup. H. Cath. p. 215.*
Ic. *Jacq. austr. t. 556* — Tragopogon laciniatis foliis. *Column. phyt. 2. p. 21* — T. laciniatis foliis, flore pallido. *Bauh. hist. 2. p. 1059, ic. 1060 ?*, nam pedunculi omnes radicales.
b. sicula; pedunculo centrali elongato nudo, ramis lateralibus ascendentibus, foliis ut in *a.*
In demissis, vel submontosis pratis herbosis argilloso-calcareis: var. *a. Palermo al Caputo*, *a Monte Peregrino*, *Montelepre*, *Corleone*, *Caltanisetta*, *Catania nella piana*; et humilior in depressis argillosis; *Girgenti ai Macalubbi*: var. *b. Palermo a Sagana*, *a Renda*, *Piana de' Greci*, *Polizzi*, *Caltavuturo*, *Alia*, *Vallelonga*, *Troina*, *Caltanisetta*, *Piazza*, *Monte de' Cani*, *Amorosa al sud di Busambra*, *Roccella*, *Finale*, *Tusa*, *Oliveri*, *Nicosia*, *Floresta*, *Cannata*, *Capizzi*, *Lercara.*
Aprili, Majo. ♂, et ♃
Caules 2-10-pollicares. *folia* ad basim saepe arachnoideo-farinosa uti anthodii foliola, caeterum glabra vix 1-1⅓ lin. lata: *flores* et *anthodia* praecedentis.
Haec nostra ad *P. jacquinianum Koch syn. p. 425* certe spectat; sed an jure a *S. laciniata* differat ignoro.

* * *Foliis integerrimis.*

5. S. *Columnae*. *Guss. pl. rar. p. 321.*
S. hirsuta, caulibus e collo radicis plurimis subramosis caeterum simplicibus unifloris apice nudis ascendentibus, foliis anguste linearibus carinatis, anthodii foliolis lanceolatis acutis, seminibus spinulis sursum versis asperis anthodiisque glabris, pappo plumoso (rufescente).
Podospermum? Columnae. *Dec. pr. 7. p. 111*, sed ob semina minime ad hoc genus spectare potest — S. orientalis, angustifolia, semine longo aspero. *Tourn. Cor. 36 ?* ex *Dec.*
Ic. *Guss. l. c. t. 54* — Tragopogon alter, luteus. *Column. ecphr. 1. t. 233*, cum semine in parte interna tabulae notato.
In collibus aridis, vel in herbosis apricis; *Val di Mazzara*, *e val di Noto*, *Polizzi*, *Madonie*, *Acquaviva*, *Alia*, *Vallelonga*, *Caltanisetta*, *Bronte*, *Milazzo.*
Aprili, Majo. ♃
Caules 3-6-pollicares, striati, superne incrassati, fistulosi: *folia* nervosa, superiora planiuscula, 1-2 lin. lata: *anthodii* foliola sub apice non mucronata, aliquando fusco-rufescentia: *corollulae* luteae, exteriores subtus rubellae, anthodia per 3-4 lin. excedentes.

6. S. *hirsuta*. *Lin. mant. p. 228.*
S. hirsuta, caulibus e collo radicis plurimis basi subramosis caeterum simplicibus unifloris apice nudis ascendentibus, foliis linearibus carinatis, anthodii foliolis lanceolatis acuminatis glabris, seminibus albo-lanatis, pappo plumoso (rufescente).
S. eriosperma. *Gov. ill. p. 52*, non *Marsch.*—Lasiospora hirsuta. *Cass. dict. 25. p. 308*, et Gelasia Jacquini. *Cass. l. c. p. 82* in nota—Tra-

gopogon hirsutum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 89* — S. sicula, flore luteo diluto. *Cast. H. Mess. p. 21.*

Ic. *Jacq. H. Vind. t. 106* —Hieracium capillaceum. *All. pedem. n.779. t. 51. f. 3,* mala. — Tragopogon alter, luteus. *Columm. ecphr. 1. t. 233,* cum semine in externa parte tabulae notato.

In collibus aridis calcareis, vel in herbosis apricis cum praecedente passim provenit; praesertim in *Val di Mazzara*, e *Val di Noto*; in *Val Demone* satis rara.

Aprili, Majo. ♃

Omnia ut in praecedente, a qua seminum charactere potissimum distincta; confer *pl. rar. l. c.* — *S. araneosa Sibth. fl. gr. t. 785*, ex icone picta, et ex herbario nonnisi anthodiis villosissimis, et radice maxima ab hac differre videtur.

7. *S.* DELICIOSA. *Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1825. p. 11—Dec. pr. 7. p. 118.*

S. radice tuberosa oblongo-cylindracea, caule erecto simplici vel basi subramoso, foliis lanceolato-linearibus canaliculatis acutis basi cauleque arachnoideo-farinosis caeterum glabris, inferioribus in petiolum attenuatis, superioribus semiamplexicaulibus, pedunculis non incrassatis, anthodii foliolis acutis glabris, exterioribus duplo brevioribus ovatis apice adpressis margine arahnoideo-ciliatis glabratisque.

S. humilis. *Ucria H. Pan. p. 328,* non *Lin.* — S. angustifolia, sicula, flore purpureo. *Cast. H. Mess. p. 21.*

Ic. S. angustifolia, humilis, radice oblonga monorchide. *Cup. H. Cath. p. 198, suppl. alt. p. 87*, et *panph. 2. p. 133.*

b. undulatifolia; caule ramosiore, foliis ad basim undulato-crispis subtus flocoso-villosis.

Ic. S. humilior, latifolia, crispatis oris, radice monorchide oblonga. *Cup. H. Cath. p. 198*, et *panph. 2. t. 123.*

In collibus apricis calcareis; *Val di Mazzara*, *Val di Noto*, *Catania*, *Bronte*, *Misterbianco*, *Castrogiovanni*, *Villarosa*, *Caltavuturo*, *Polizzi*: varietatem flore albo prope *Alcamo* et *Chiaramonte* vidi; sed rara.

Aprili, Majo. ♃

Radix, solitaria, extus fusca, interne alba, sat raro globoso-oblonga, ad collum ramentis emarcidis foliorum obducta: *caules* una cum pedunculis 6-pollicares, sed in fertilibus fere pedales, leves, tenue striati; ramis 2-3, dum adsunt, erecto-patentibus: *folia* aliquando planiuscula, fere omnia radicalia, 1-3 lin. lata, subtus carinata, apice saepe attenuata, fere enervia, margine scabriuscula; radicalia longiora ac latiora, basi ad margines scariosa, caulina ascendendo breviora, undulata, basi valde dilatata: *pedunculi* 1-flori, glabri, nudi, vel raro squamula una aut altera instructi: *anthodia* cylindracea, demum conica, non angulata, pollicem longa; foliolis virentibus, interioribus duplo longioribus, glaberrimis, saepe anguste albo-marginatis; exterioribus apice semper adpressis, non apice squarroso aut reflexo: *corollulae* purpureae, 5-denticulatae, striatae, anthodium per lin. 6-7 excedentes, interiores sensim minores: *antherae* atropurpureae; *polline* croceo: *stigmata* rubentia: *semina* albida, glabra, a basi ad medium fusiformia cava et non striata, a medio ad apicem attenuata (ut in *Podospermis*), ibique striata, ad angulos muricata; *pappo* tamen ut in veris *Scorzoneris*, nam *setae* nonnullae a basi ad medium plumosae, a medio ad apicem scabrae; ideoque genera ista conjungens.

Flores a summo mane ad horas tres post meridiem evigilant — S. *undulatae* despriptio apud *Vahl symb. 2. p. 86*, *Desf. atl. 2. p.*

219, et *Dec. pr. 7. p. 117* in multis a nostra recedunt, siquidem nec folia incana (*Desf.*),nec anthodii foliola exteriora apice attenuato laxo vel reflexo (*Desf.*,et specim. herb. *Vahlii*), nec semina villosa uti ex scheda *ms.* herbarii *Vahlii*, cujus specimen seminibus perfectis carens, quoad reliqua (si folia magis apice attenuata exspicias, et fibras numerosiores ad collum) omnino siculis simile est; proinde species ulterius observandae, et specimina magis evoluta ac seminibus perfectis instructa conferenda sunt.

Hujus speciei radices saccharo conditae, et inde in aqua frigida solutae in Sicilia utuntur; aut refrigerantia sorbilla gelu concreta addito *Jasmini grandiflori* aromate (ideoque gratissima) parantur; denique inter plantas decoctorum refrigerantium locum habent.

---

† 8. S. HISPANICA. *Lin. sp. pl. 1112 — Ucria H. Pan. p. 329.*
S. caule ramoso, foliis amplexicaulibus integris serratis.
In collibus; *Palermo a S. Martino* (*Ucria*).

† 9. S. PURPUREA. *Lin. sp. pl. 1112 — Ucria l. c.*
S. foliis lineari-subulatis integris planis, pedunculis cylindricis.
In collibus; *S. Steffano alla Finucchiara* (*Ucria*).

SONCHUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1233 — Endl. gen. n. 3003.

Anthod. multiflorum, cylindricum, basi ventricosum; foliolis imbricatis, liberis; latioribus margine subscariosis. *Sem.* conformia, longitudinaliter striata. *Papp.* pilosus, sessilis; setis albissimis, tenuissimis. (*Herbae* perennes, annuaeque: *folia* amplexicaulia, integra, vel varie lyrato-runcinata: *flores* lutei, subsolitarii).

1. S. MARITIMUS. *Lin. sp. pl. 1116 — Ucria H. Pan. p. 330.*
S. perennis glaber subglaucescens, caule erecto subsimplici, foliis lanceolato-oblongis lateque linearibus spinuloso-dentatis subruncinatis integrisve, caulinis amplexicaulibus, pedunculis terminalibus subsolitariis elongatis subcorymbosis, junioribus superne tomentoso-farinosis subnudis, seminibus ad costas levibus.

S. palustris. *Ucria H. Pan. p. 330*, non *Lin.* ex nomine vernaculo — S. palustris, longifolius, sinuatus, leniter spinosus, incanus. *Cup. H. Cath. p. 206*, et — Chondrilla palustris, longifolia, sinuata, leviter spinosa, incana. *Cup. l. c. supp. alt. p. 18.*

Ic. *Cav. ic. rar. 1. p. 38. t. 51 — All. pedem. n. 818. t. 16. f. 2*—S. palustris, longifolius, crenatus, spinosus, incanus. *Cup. panph. 2. t. 254 — Bon. t. 89* — S. maritimus, angustifolius, asper. *Barr. ic. 341*, mala.

Ad rivulos in humentibus, et in uliginosis: *Palermo*, *Altavilla*, *Trabia*, *Termini*, *Lercara*, *Partinico*, *Montallegro*, *Sciacca*, *Rivera*, *Terranova*, *Comiso*, *Noto*, *Siracusa*, *Agosta*, *Catania*. Majo, Octobri. ♃

Caules 1-2 ½-pedales, ut plurimum simplices: *folia* 2-15 lin. lata, 3-11 poll. longa, sat raro runcinata, denticulis patentibus non retrorsum versis; radicalia in petiolum amplexicaulem fere attenuata: *pedunculi* uniflori, elongati, solitarii vel plures, omnino nudi, aut aliquando raris squamulis instructi: *anthodii* glabri fo-

liola lanceolato-oblonga, acuta, latiora vix margine membranaceo-scariosa: *semina* glabra, albido-spadicea, ad costas levia, inter illas subrugulosa.

Quamvis descriptio *Desf. atl. 2. p. 223* in plurimis recedat, tamen specimina ipsius herbarii vix a siculis plantis differunt — Praeterea S. litoralis *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 274* cum hoc exacte convenit, sed nonnisi varietas illius a *Dec.* et a *Koch* reputatur — S. *uliginosus Marsch. Bieberst.* seminibus ad costas crenulatis a planta sicula diversus.

2. *S. oleraceus. Lin. sp. pl. 1117*, exclus. var. *c.*, et *d.* — *Ucria H. Pan. p. 330.*

S. annuus glaber, caule erecto, foliis oblongis denticulatis runcinato-pinnatifidis subintegrisve, radicalibus petiolatis, caulinis basi cordato-amplexicaulibus, pedunculis subumbellatis subnudis, junioribus ad apicem tomentoso-farinosis, anthodiis glabris, seminibus subcompressis transverse rugulosis utrinque in disco tristriatis non marginatis.

S. ciliatus. *Lam.* in *Dec. pr. 7. p. 185* — S. levis, paucioribus laciniis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 84*, ex quo — S. vernus hortorum, folio Lampsanae modo dissecto canescente. *Cup. H. Cath. p. 207* — S. asper, non laciniatus. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *Fl. dan. 682* — S. laevis, latifolius. *Tabern. ic. p. 190* — S. laevis. *Dod. pempt. 643* !

In hortis, et in cultis humentibus ubique in Sicilia = et in *Lampedusa, Favignana, Maretimo*; *Ustica* (*Calcara*); *Isole Eolie.*

Aprili, Junio. ⊙

Caules simplices, aut ramosi: *folia* mire variant, nam aliquando fere indivisa: *anthodii* foliola ut in praecedente, sed acutiora: *semina* conico-oblonga.

3. *S. asper. Vill. delph. 3. p. 158.*

S. annuus glaber, caule erecto, foliis oblongis denticulatis runcinato-pinnatifidis subintegrisve, radicalibus petiolatis, caulinis basi cordato-amplexicaulibus, pedunculis subumbellatis cauleque superne saepe piloso-glandulosis, anthodiis glabris, seminibus levibus marginatis disco utrinque tristriatis.

S. fallax. *Wallr.* in *Dec pr. 7. p. 185* — S. oleracus, *asper. Lin. sp. pl. 1117* — S. oleraceus, *d. Bertol. am. ital. p. 181* — S. incanus, angusto crispiori folio, rigidioribus spinulis. *Cup. H. Cath. p. 205*, et — S. spinosus, incanus, folio laciniato, ex lata basi angusta crispato. *Cup. l. c. ?* — S. asper. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *Fl. dan. 893* — S. crispo laciniatoque folio, spinoso, candicante. *Cup. panph. 2. t. 129, Bon. t. 84*, et — S. tenerrimus, spinosus, laciniatus, semiperfoliatus, auriculatus, pachycaulos. *Cup. H. Cath. p. 206*, et *panph. 2. t. 248* — *Bon. t. 85* — S. laciniatus, spinosus. *Bauh. hist. 2. p. 1016* — S. asper. *Dod. pempt. 643* — *Fuchs. hist. 674.*

In cultis humentibus submontosis, vel demissis: *Alia, Lercara, Caltanisetta, Vallelonga, Castrogiovanni, Polizzi, Alimena, Gangi, Caltaturo* = et in *Felicuri, Stromboli, Panaria, Pantellaria*; *Ustica* (*Calcara*).

Aprili, Majo. ⊙

Habitus omnino praecedentis, sed *folia* magis spinuloso-denticulata ad margines, nitentiora, et *semina* omnino aliena.

4. *S. tenerrimus. Lin. sp. pl. 1117* — *Ucria H. Pan. p. 331.*

S. glaber, foliis imis lyratis petiolatis reliquis pinnatifidis, supremis amplexicaulibus, laciniis integris denticulatisque, petiolis basi dilata-

tis rotundato-auriculatis, pedunculis nudis subumbellatis, junioribus tomentoso-farinosis anthodiisque glabris vel glanduloso-hispidis, seminibus subtetragonis striatis transverse ruguloso-asperis.

S. italicus. *Spr. s. veg. 3. p. 631?* — S. levis, laciniatus, latifolius. *Cup. H. Cath. p. 206* — S. levis, laciniatus. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *Reich. Hor. t. 159* — S. muralis, Lactucae capitulis, sive gemmis. *Cup. panph. 1. t. 47* — *Bon. t. 86* — Hieracium foliis in tenues lacinias profunde sectis. *Plukn. phyt. t. 93. f. 3,* bona — Chondrilla lutea. *Bauh. hist. 2. p. 1020*, mala.

b. foliis bipinnatifidis, laciniis inciso-dentatis.

S. levis, laciniatus, Stoebe divisura. *Cup. H. Cath. p. 206.*

Ic. S. muralis, angustifolius, Stoebes laciniis. *Bon. t. 87.*

c. foliis bipinnatifidis, laciniis anguste-linearibus denticulatis.

Ic. S. aestivus, pennato folio, in angustissimas lacinias diviso, saxatilis vel muralis. *Cup. H. Cath. p. 207*, et *panph. 1. t. 45* — *Bon. t. 88.*

In muris, tectis, in ruderatis, in hortis ubique obvius in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Levanzo*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*

Floret fere per totum annum. ☉, et ♃

In calidioribus ad muros *caules* saepe basi suffruticulosi evadunt, plus minus ramosi: *folia* tenera, laete virentia: *pedunculi* demum nudi: *semina* fere obconica, cinerascentia.

Species revera polymorpha quoad *folia*, uti recte notat Cl. *Bertol.* in *amoen. it. p. 181*; ita ut enumeratae varietates nonnisi propter icones distinxi: *anthodii* et *pedunculorum* hirsuties quoque passim variat, uti tomentum ad basim anthodii, et ad pedunculos — S. italicus *Spr. l. c.*, uti recte notat Cl. *Ten.* in *syll. p. 390*, et *Dec. in pr. 7. p. 186* ab hac specie non videtur differre.

5. *S. chondrilloides. Desf. atl. 2. p. 226.*

S. glaucescens glaberrimus perennis, caule erecto ramoso, foliis late linearibus, radicalibus inaequalibus pinnatifidis, caulinis angustioribus dentatis, pedunculis squamosis elongatis subcorymbosis levibus, floribus erectis, seminibus cylindricis tenue striatis levibus.

Scorzonera resedaefolia. *Lin. sp. pl. 1113* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1505* — *Biv. cent. 2. p. 50* — Zollikoferia chondrilloides. *Dec. pr. 7. p. 183* — Chondrilla marina, folio aliquote Coronopi divisura, dentato lunato. *Cup. H. Cath. p. 48.*

Ic. Chondrilla marina, coronopifolio, adolescens praecipue. *Cup. panph. 2. t. 104*—*Bon. t. 99*, mediores — C. sicula, tragoponoides, maritima. *Boc. herb.* in *Mus. H. Paris. p. 34*, et *sic. p. 13. t. 7.* A. et C — A. bonae.

In arenosis maritimis, vel interioribus collibus sabulosis; *Sciacca*, *da Girgenti a Catania per Capopassaro*, *Butera*, *Mineo a Niscima*, *Chiaromonte al piano di Sperlinga.*

Aprili, Majo. ♃

Caules erecti, nonnisi in plantis excisis divaricati, ½-1 ½ pedales: *folia* 2-4 lin. lata, in petiolum semiamplexicaulem attenuata; laciniis 1-2-lin. latis, acutis vel obtusiusculis, integris vel hinc inde denticulatis; superiora cordato-amplexicaulia: *flores* saepe paniculati; pedunculis aliquando incurvis: *anthodia* glaberrima, basi non ventricosa, ut in aliis, sed cylindrica, foliolis praesertim exterioribus apice fere floccoso-canescentibus, adpressis, obtusiusculis, margine albo-scariosis: *semina* tenuia.

6. *S. picrioides. Lam. dict. enc. 3. p. 398* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1517.*

S. glaber glaucescens aut virescens, caule ramoso, foliis caulinis li-

neari-oblongis subintegris amplexicaulibus, radicalibus sublyrato-runcinatis, pedunculis sparse squamosis ad apicem incrassatis, anthodiis basi ventricosis, foliolis adpressis, seminibus tetragonis sulcatis costis transverse exquisite et obtuse crenato-rugosis, exterioribus incurvis.

S. chondrilloides. *Ucria H. Pan. p.331*, non *Desf.*—Scorzonera picrioides. *Lin. sp. pl. 1114* — Picridium vulgare. *Desf. atl. 2. p. 201*— S. levis, angustifolius. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *All. pedem. n. 819. t. 16. f. 1* — Chondrilla petraea, crassulis foliis, ad nervum usque denticulis caninis in totum laciniatis. *Cup. H. Cath. p. 49*, *supp. alt. p. 18*, et *panph. 1. t. 204. f. 1* — *Bon. t. 96. f. 1.*, et — C. vulgatissima Lactuculae foliis caesiis, ad petiolum caninis denticulis donatis, Perfoliatae supernis. *Cup. H. Cath. p. 49*, et *panph. 1. t. 204. f. 2* — *Bon. t. 96. f. 2* (folia lyrata) — Chondrillis affinis quaedam laciniata, an Trinciatella. *Bauh. hist. 2. p. 1021.*

b. foliis omnibus indivisis, radicalibus obovato-spathulatis, caulinis ovato-oblongis linearibusque integerrimis.

Ic. Chondrilla perfoliata, folio integro. *Cup. H. Cath. p. 49*, et *panph. 2. t. 120* — *Bon. t. 97* — *Raf. t. 72. f. 2.*

In asperis, saxosis, ad muros ubique in Sicilia = et in *Ustica, Isole Eolie, Levanzo, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa.*

Floret fere per totum annum. ♃

Anthodia oblonga, demum basi incrassata et pyramidata; foliolis exterioribus basi cordatis.

Etiam species haec quoad folia variat; tamen *pedunculis* magis elongatis, sparse squamosis et minus incrassatis, anthodii foliolis adpressis et acutis, margine angustissimo scarioso cinctis, non squamosis late-ovatis obtusiusculis et margine amplo scarioso circumdatis a *S. tingitano*, cum quo tantum commutari potest, facillime dignoscitur; qui uti Siciliae indigenus refertur mea fide a cl. *Dec. in pr. 7. p. 182*, sed certe fortuitus error, nam nec ab aliis, nec a me usque adhuc in illa insula observatus.— *Semina* prismatica, ac ut in praecedentibus longitudinaliter striata, sed costae in hoc exquisite tuberculatae, ideoque genere separare non credidi.

---

† 7. S. ARVENSIS. *Lin. sp. pl. 1116.* — *Ucria H. Pan. p. 339.*

S. pedunculis calycibusque hispidis subumbellatis, foliis runcinatis basi cordatis.

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

LACTUCA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1234 — *Endl. gen. n. 3008.*

Anthod. pauciflorum, oblongo-cylindraceum, aut basi ventricosum; foliolis imbricatis, margine scariosis. *Sem.* plano-compressa, levia, sed striata. *Papp.* stipitatus, pilosus. *Recept.* nudum. (*Herbae* annuae, biennes, perennesve, saepe succo viroso narcotico scatentes: *folia* subintegra, vel lyrato-runcinata, amplexicaulia: *flores* parvi, citrini (in siculis), paniculati vel racemoso-spicati).

1. *L. virosa. Lin. sp. pl. 1119 — Ucria H. Pan. p. 331.*
L. caule inermi, foliis oblongis horizontalibus mucronato-denticulatis carina aculeatis, caulinis amplexicauli-sagittatis, infimis in petiolum attenuatis, supremis acuminatis, floribus paniculatis bracteatis, seminibus glabris rostro suo aequilongis.
Ic. *Engl. bot. t. 1957*, ex *Smith* — L. sylvestris, hirsuta, odore viroso, Opii similis, nobis. *Moris. hist. 3. s. 7. t. 2. f. 16.*
In nemoribus, et ad sepes in montosis; *Etna nel bosco della Tarderia, e del Milo, Bronte, Caltavuturo, Mistretta* = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Saline.*
Julio, Augusto. ⊙
Caules teretes, stricti, inferne simplices, 3-5-pedales, virentes: *folia* omnia in plantis siculis indivisa, virentia, vel glaucescentia, inferiora et media obtusa; denticulis irregularibus: *bracteae* plures, cordato-ovatae: *paniculae* rami patentes: *semina* margine latiusculo cincta.
2. *L. Scariola. Lin. sp. pl. 1119 — Ucria H. Pan. p. 331.*
L. caule aculeato vel subinermi, foliis verticalibus carina aculeatis obtusis subindivisis, vel acutis ac runcinato-sinuatis spinuloso-ciliatis, caulinis amplexicauli-sagittatis, summis sagittato-lanceolatis subtus levibus, floribus laxe paniculatis bracteatis, seminibus apice hirtis rostro aequilongis.
L. sylvestris, costa spinosa. *Cup. H. Cath. p. 105.*
Ic. *Engl. bot. t. 268*, ex *Smith* — Endivia major, lactucina, spinosa, *Barr. ic. 135.*
In cultis humentibus umbrosis; *Palermo a Boccadifalco, Altavilla, Bagheria, Piana dei Greci, Pizzuta, Lercara, Caltavuturo, Mistretta, Cassaro, Ferla, Militello di Val di Noto, Barrafranca, la Motta.*
Junio, Septembri. ⊙
Caules eburnei, fere virgati: *auriculae* in foliis caulinis superioribus acutae, in inferioribus obtusae ut in praecedente, ac flores quoque paniculati; sed *bracteae* in hac pedunculorum et anthodiorum basi subjectae, in *L. virosa* per pedunculos sparsae: *semina* striata, ad nervos adpresse pubescentia, anguste marginata.
3. *L. saligna. Lin. sp. pl. 1119.*
L. glaberrima, caule subaculeato, foliis costa aculeatis inermibusque, inferioribus runcinato-pinnatifidis, superioribus angustis indivisis, caulinis amplexicauli-sagittatis, omnibus margine integerrimis apice laciniisque acutis, racemis simplicibus paniculatisque, seminibus ad nervos scabris rostro suo duplo brevioribus.
Ic. *Jacq. austr. t. 250* — Endivia minor, lactucina, spinosa. *Barr. ic. 136* — L. viscosa, humilis. *Bauh. pr. p. 68.*
In cultis argillosis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri.*
Junio, Augusto. ⊙ et ♂
Caules erecti, vel ascendentes, ut in praecedente virgati, ac eburnei; sed graciliores: *folia* omnia aliquando indivisa, at saepius inferiora runcinato-pinnatifida; laciniis recurvis, quae laciniae uti folia superiora margine integerrimae, non spinuloso-ciliatae, ut in praecedentibus: *flores* vel solitarii, vel fasciculati per ramos simplices, ac in eorum apicibus, aut caules superne paniculato-ramosi: *semina* cuneiformia, non hispida, sed ad nervos scabra, multistriata, non marginata.

PHOENIXOPUS.

Koch syn. fl. germ. p. 430 — Endl. gen. n. 3007.

Anthod. pauciflorum, cylindricum, sub 8-phyllum; foliolis linearibus, exterioribus brevissimis subimbricatis. *Flosc.* simplici serie. *Sem.* plano-compressa, striata, levia. *Papp.* pilosus, stipitatus. *Recept.* nudum. (*Herbae* annuae, aut perennes: *folia* inferiora lyrato-runcinata: *flores* tenues, flavi).

1. *P. VIMINEUS. Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 272 — Koch l. c.*
P. caule erecto subviscoso, foliis glabris, inferioribus runcinato-pinnatifidis, laciniis dentatis, superioribus brevissimis linearibus decurrentibus adpressis, floribus lateralibus 1-3 subsessilibus laxe racemoso-spicatis.
Phoenixopus decurrens. *Cass. dict. 39. p. 391* — Phaenopus vimineus, *b. integrifolius. Dec. pr. 7. p. 176* — Praenanthes viminea. *Lin. sp. pl. 1120* — Lactuca viminea. *Link en. H. Ber. 2. p. 281* — Chondrilla viscosa, caule segmentis foliorum obducto. *Cup. H. Cath. p. 48*, et *supp. alt. p. 18.*
Ic. *Jacq. austr. t. 9* — Lactuca Chondrilla viscosa dicta, caule segmentis foliorum obducto. *Cup. panph. 1. t. 92* — Chondrilla saxatilis, viscoso caule, cnemidophra. *Columṇ. ecphr. 1. t. 238. t. 340.*
In glareosis, et in rupestribus montosis; *Palermo a Sferacavallo, Pizzuta, Ficuzza, Busambra ad Amorosa, Madonie, Polizzi, Castellobuono, Collesano, Isnello, Petralia, Cammarata, S. Stefano, Patti, Messina, Scaletta, Etna a Nicolosi, Giarre, Catania, Bronte.*
Junio, Julio. ♃
Caules eburnei, ut in *Lactuca saligna*, simplices vel ramosi; *ramis* erectis, non vero divaricatis, uti plures auctores *Fl. germ.* illos describunt, undique leves: *folia* inferiora laciniis recurvis, vel divaricatis; terminali triangulari, aut elongata; caulina inferiora etiam basi decurrentia; superiora 2-4 lin. longa, appendice valde breviora: *anthodia* glabra, solitaria, vel 2-3, bractea brevi acuta suffulta: *semina* nigra, ex ovata basi in stipitem attenuatum producta, pro quo charactere Cl. *Link* ad *Lactucas* retulit.

2. *P. MURALIS. Koch l. c.*
P. glabra, caule erecto superne ramoso, foliis lyrato-pinnatifidis, inferioribus petiolatis et lacinia terminali deltoideo-hastata angulato-dentata, superioribus amplexicaulibus, paniculae ramis divaricatis pedunculisque gracilibus.
Praenanthes muralis. *Lin. sp. pl. 1122 — Ucria H. Pan. p. 332* — Cicerbita muralis. *Roth man. fl. germ. 3. p. 1122* — Mycelis angulosa. *Cass. dict. 33. p. 484* — Lactuca muralis. *Dec. pr. 7. p. 139.*
Ic. *Fl. dan. 509* — Sonchus levis, vulgaris II. *Clus. hist. 2. p. 146* — S. sylvaticus IV. *Tabern. ic. 104,* quoad folia melior.
In humentibus umbrosis sylvarum, et nemorum in montosis ad rupes; *Madonie, Etna al Milo, Boschi di Valdemone, Monte Scuderi, Cassaro, Ferla, Messina.*
Junio, Julio. ☉, et ♂
Caules saepe purpurascentes, teneri, fragiles: *folia* subtus glaucescentia, flaccida, suprema ramis subjecta brevissima: *pedunculi* uniflori, et *paniculae* rami remoti: *anthodii* foliola non imbricata, glabra, convexa: *flores* parvi: *semina* oblongo-ovalia,

nigra, in stipitem brevem attenuata, ut in praecedente; stipite ad apicem sub pilis disco patelliformi instructo, ut in *Chondrilla*.

---

† PRAENANTHES.

Gaertn. de fruct. 2 p. 358 — Endl. gen. n. 3005.

Anthod. pauciflorum, cylindraceum, 8-phyllum; foliolis exterioribus brevioribus, imbricatis. *Flores* uniseriales. *Sem.* cylindracea, aut pentagona, truncata, levia. *Papp.* sessilis, pilosus. *Recept.* nudum.

† 1. *P.* TENUIFOLIA. *Lin. sp. pl. 1120 — Ucria H. Pan. 332.*
P. foliis linearibus integerrimis.
In montosis; *Madonie*, *Etna* (*Ucria*).

† 2. *P.* PURPUREA. *Lin. sp. pl. 1121 — Ucria l. c.*
P. flosculis quinis, foliis lanceolatis denticulatis.
In submontosis; *Valle di S. Martino presso Palermo* (*Ucria*).

† 3. *P.* CHONDRILLOIDES. *Lin. sp. pl. 1121 — Ucria l. c.*
P. flosculis denis, calycibus octofidis, foliis lanceolatis, radicalibus indivisis subdentatis.
Ubique (*Ucria*).

CHONDRILLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1235 = Endl. gen. n. 3009.

Anthod. (in hac) pauciflorum, cylindricum, demum conicum; foliolis exterioribus brevibus, imbricatis. *Flosc.* multiplici serie. *Sem.* fusiformia, striata; striis apice squmoso-muricatis. *Papp.* pilosus, stipitatus, margine tenui prominulo basi cinctus. *Recept.* nudum. (*Herba* perennis, lactescens: *caules* virgati: *folia* varia: *flores* lutei).

1. *C.* JUNCEA. *Lin. sp. pl. 1120 — Ucria H. Pan. p. 332.*
C. caule erecto basi setoso-hispido, ramis virgatis, foliis glabris, radicalibus runcinatis, caulinis lanceolato-linearibus integerrimis vel ciliato-dentatis, floribus 1-3, lateralibus subspicatis distantibus, anthodio arachnoideo-puberulo, seminibus rostro suo duplo brevioribus.
C. juncea, viscosa, arvensis. *Cup. H. Cath. p. 48 — Cast. H. Mess. p. 35.*
Ic. *Jacq. austr. t. 427*—C. juncea, viminea, arvensis. *Tabern. ic. 178* optima.
In campis sterilibus arenosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*.
Junio, Augusto. ♃
Caules prope basim sub setulis patentibus cinereo-tomentosi, plus minus paniculato-ramosi: *laciniae* vel lobi foliorum radicalium cito emarcidorum passim denticulato-setulosi: *folia* caulina sat raro obsolete dentata: *flores* laterales et terminales raro solitarii, saepius 2-5, brevissime pedunculati; laterales bractea suffulti: *anthodia* angulata, canescentia: *semina* glabra, tenuia, striis basi levibus; apice squamulis brevissimis terminata.

LEONTODON.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1237.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis imbricatis, exterioribus brevioribus, saepe patulis, omnibus tandem reflexis. *Sem.* oblonga, uniformia, striata, superne ad strias praesertim squamoso-muricata. *Papp.* stipitatus, pilosus, uniformis. *Recept.* nudum. (*Herbae* perennes: *folia* oblonga, integra, aut lyrato-pinnatifida, omnia radicalia: *scapi* 1-flori, fistulosi, successive erumpentes: *flores* erecti — Taraxacum *Dec.* et *Endl.*).

1\. *L. Taraxacum. Lin. sp. pl. 1122 — Ucria H. Pan. p. 332.*
L. glabrum, foliis runcinatis, laciniis acutis lanceolatis laciniato-dentatis, scapo foliis breviore, anthodii foliolis exterioribus muticis reflexis.
Dens Leonis latiori folio. *Cup. H. Cath. p. 65* — Taraxacon. *Cast. H. Mess. p. 45.*
Ic. *Bull. herb. t. 217 — Fl. dan. 574* — Hedypnois. *Fuchs. hist. 680.*
In apricis herbosis submontosis; *Ficuzza*, *Caronia*, *S. Fratello*, *Mandanici*, *Francavilla*, *Aidone.*
Februario, Aprili. ♃
Foliorum costae, uti laciniae, plus minus dentatae: *laciniae* laterales aliquando anguste lineari-lanceolatae: *scapi* nonnumquam pubescentes, erecti, inde declinati, demum in fructu iterum erecti, uti in sequentibus: *semina* testacea, ad apicem praesertim muricato-scabra; striis ad basim vix crenulatis.

2\. *L. obovatum. Willd. sp. pl. 3. p. 1546.*
L. glabrum, foliis primis obovatis obtusiusculis dentatis, reliquis runcinatis, laciniis subintegris, scapo foliis subbreviore, anthodii foliolis exterioribus patulis dorso externe sub apice mucronatis.
L. aureum. *Ucria H. Pan. p. 333*, non *Lin.*, ex loco et nomine vernaculo — Dens Leonis major, alpinus, crassulus, tenerrimus, foliis presse terram amplectentibus, ephemero flore. *Cup. H. Cath. p. 66.*
Ic. *Willd. hort. berol. t. 47* — Dens Leonis alpinus, delicatulus, ephemero flore. *Cup. panph. 2. t. 37 — Bon. t. 92*, male a *Dec. in pr. 7. p. 124* ad *Leontodon lucidum* citata.
In apricis pascuis montosis; *Madonie*, *Busambra*, *monti di Val Demone* = et in *Felicuri sul Monte.*
Junio, Martio. ♃
Habitus praecedentis, a quo potissimum recedit; *foliorum* laciniis saepius integris; *anthodii* foliolis exterioribus patulis; *seminibus* basi muricatis, in hoc et in sequente stipite suo duplo, in illo semel brevioribus; at in omnibus stipes papporum basi incrassatus, et uti semina testacea striatus!

3\. *L. minimum. Brig. stirp. rar. pempt. 1.* in calce indicis.
L. glabrum, foliis oblongo-obovatis primis integris, reliquis runcinato-pinnatifidis, laciniis ovatis subrecurvis integris denticulatisve acutiusculis, scapo foliis longiore, antodii foliolis exterioribus adpressis sub apice mucronatis.
L. laevigatum, *b. arcuatum. Dec. pr. 7. p. 116*, et *Thausch* in *flora 1821. p. 567*, ex *Dec.*
Ic. *Brig. ined.!* — Dens Leonis minor, pulcher, lucidis crassiusculis pediculis. *Cup. panph. 1. t. 139 — Bon. t. 95*, optimae — Hieracium majus, Dentis Leonis folio acuto tenerrimo, flore sulphureo. *Cup. panph. 1. t. 219* ?

In apricis pascuis herbosis submontosis ; *Palermo a Monte Peregrino presso la statua , e la chiesa* , et forsan in aliis Siciliae locis. Septembri , Octobri. ♃

Radices crassae , multicaules : *folia* obtusa, vel acutiuscula ; laciniis integris, aut superne dentatis , triangularibus , raro lanceolatis angustis, sed ut plurimum latis : *anthodii* foliola alterna late scariosa ad margines , in praecedente margine vix conspicuo cincta : *semina* ut in illo , sed minus scabra.

A praecedentibus florendi tempore ! quam certe distinctum , nec cum T. *levigato* commutandum.

KALBFUSSIA.

Schultz. in *Dec. pr. 7. p. 101 — Endl. gen. n. 3001.*

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis imbricatis, exterioribus brevioribus. *Sem.* teretia , striata , biformia ; exteriora scabra , pappo destituta ; interiora transverse tuberculata , papposa. *Papp.* sessilis , plumosus. *Recept.* nudum , alveolatum. (*Herba* annua, glabra , pusilla : *folia* omnia radicalia, integra vel dentato-incisa : *scapi* 1-flori : *flores* lutei , nubiles nutantes).

1. *K. Mulleri. Dec. l. c.*

K. foliis obverse lineari-lanceolatis subintegris vel superne plus minus inciso-lobatis , lobis obtusis , antodii foliolis exterioribus ad margines furfuraceo-pubescentibus , seminibus radii illorum disci duplo brevioribus apice valde attenuatis.

Ic. *nulla.*

In arvis subarenosis ; *Catania* primus invenit *Philippi* , inde *Kamphovener.*

Aprili , Majo. ☉

Folia 12-16 lin. longa , 2 lin. lata , fere rosulata : *pedunculi* 2-6-pollicares , varie flexi , versus apicem nonnullis squamulis brevissimis angustissimis instructi : *flores* parvi : *pappi* rigidiusculi , ac anthodium parum superantis stipes seminibus fusco-testaceis brevior.

APARGIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1232.

Anthod. multiflorum , polyphyllum ; foliolis pluriseriatim imbricatis , exterioribus brevioribus. *Sem.* teretia , striata , transverse rugulosa, uniformia. *Papp.* plumosus , conformis , vel ejusdem radiis exterioribus paucis piliformibus. *Recept.* nudum, punctatum. (*Herbae* perennes , pubescentes , vel glabriusculae : *folia* dentata , aut serrata; *pedunculi* vel *scapi* 1-flori : *flores* flavi , nubiles nutantes).

1. *A. sicula. Guss.*

A. radice subhorizontali praemorsa , foliis oblongo-lanceolatis indivisis vel sinuato-dentatis pilis 2-3 furcatis hirtis , scapis subnudis anthodioque glabriusculis , seminibus striatis ad costas inferne tenue muricato-asperis.

A. incana. *Guss. cat. H. R.* in *Bocc. p. 6*, non *Scop.*—Hieracium montanum, cinereis foliis, raris laciniis dentes caninos affectantibus, monoflore, et — Idem laciniis contortis, dentibus aprinis similibus. *Cup. H. Cath. p. 95.*

Ic. Hieracium montanum, pugionatis foliis cinereis, canine dentatis. *Cup. panph. 2. t. 101 — Bon. t. 153*, — et H. laciniis contortis, dentibus aprinis similibus. *Cup. panph. 1. t. 110 — Bon. t. 152.*

b. longifolia; foliis elongatis (5-7-pollicaribus), saepius integris.

In humentibus pratis argillosis: *Piana de' Greci*, *Busambra ad Amorosa*, *Corleone*, *Cammarata*, *Ogliastro*, *Caltavuturo*, *Madonie*, *Castrogiovanni*, *Alia*, *Alimena*, *Vicari*, *Ficuzza*, *Amorosa*, *Villarosa*, *Nicosia*, *Floresta*, *Cannata*, *Cesarò*, *Mistretta*: var. longifolia; *Prizzi*, e *Palazzo Adriano* (*Gasparrini*); *Madonie*, *Polizzi*.

Aprili, Majo. ♃

Radix praemorsa, fibris crassis descendentibus: *folia* 1-6 poll. longa, 3-9 lin. lata, acuta, subcanescentia, indivisa et integerrima vel denticulata, aut dentato-sinuata, ac runcinata: *scapi* erecti, vel ascendentes, 4-20-pollicares: *flores* bracteola una aut altera anguste-lineari suffulti, majusculi, aurei: *anthodii* foliola exteriora duplo fere breviora, omnia ad carinam pilis paucissimis simplicibus versus apicem instructa, margine subciliata, et anguste albido-scariosa: *corollulae* apice glandulosae: *semina* rufescentia, in stipitem attenuata, ad apicem exquisite muricata: *pappi* setae plumosae, nonnullis simplicibus rigidis intermixtis: *receptaculum* villosum.

Affinis *A. hispidae*; sed pubescentia densior et brevior in foliis: scapi cum anthodiis glabrati: semina magis attenuata — Cum dubio planta haec a *Dec.* in *pr. 7. p. 103* sub *Leontodontone aspero* citatur, a quo omnino aliena est.

2. *A. cichoracea. Ten. fl. neap. pr. p. 46*, et *fl. nap. 2. p. 166.*

A. radice tuberoso-fasciculata, foliis obovato-oblongis dentato-runcinatis glabriusculis, petiolis pilis simplicibus furcatisque hirtis, scapis squamosis glabris apice incrassatis, anthodii foliolis anguste-linearibus hirtis acutis.

A. fasciculata. *Biv. man. 2 — Spr. s. veg. 3. p. 664* — Millina leontodontoides. *Dec. pr. 7. p. 109.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 71 — Biv. l. c. t. 2.*

In pratis montosis apicis nemorum; *Boschi di Capizzi e di Caronia*, *Etna*, *Madonie*.

Majo, Junio. ♃

Habitus *Thrinciae tuberosae*; sed *tubera* breviora, oblongo-ovalia, et minus inferne attenuata: *folia* radicalia aliquando indivisa, subdentata: *scapi* erecto-ascendentes, glabri, superne hirsutiusculi, et plures ex eadem radice, palmares vel pedales: *corollulae* apice glandulosae, ad collum tubi villosae: *semina* in stipitem attenuata, striata, muricato-scabra, rufescentia.

---

† 3. *A. ciliata. Presl fl. sic. 1. p. xxxi.*

A. scapo unifloro squamoso superne glabro, squamis calycinis glabris dense pectinato-ciliatis, foliis runcinato-pinnatifidis pube trifida copiosa hispidis, laciniis lanceolatis obtusis patentibus.

† 4. *A. autumnalis. Willd. sp. pl. 3. p. 1550.*

A. caule ramoso, pedunculis squamosis, foliis lanceolatis dentatis integerrimis glabris.

Leontodon autumnale. *Lin. sp. pl. 1123 — Ucria H. Pan. p. 333.* Prope Panormum, *alla fossa de la Galofara* (*Ucria*).

THRINCIA.

Roth catal. bot. 2. p. 97 — Willd. sp. pl. 3. p. 1554. n. 1409 — Endl. gen. n. 2989.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis pluriseriatim imbricatis. *Sem.* fusiformia, striata; in disco recta, ac adstrias muricato-scabra. *Papp.* difformis; seminum marginalium brevis coronaeformis dentatus, centralium plumosus ac stipitatus. *Recept.* nudum, foveolatum. (*Herba* perennis; *folia* omnia radicalia, indivisa, vel runcinata: *scapi* 1-flori: *flores* nubiles nutantes, lutei).

1. *T.* TUBEROSA. *Dec. fl. fr. 4. p. 52*, et *pr. 7. p. 100.*

T. radice tuberoso-fasciculata, foliis obovato-runcinatis indivisisque hispidiusculis pilis furcatis, scapis glabriusculis ebracteatis, anthodio hirto.

Apargia tuberosa. *Willd. sp. pl. 3. p. 1549* — Leontodon tuberosum. *Lin. sp. pl. 1123 — Ucria H. Pan. p. 333* — Cichorium constantinopolitanum. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. Dens Leonis, Asphodeli bulbulis, angustiori atrovirenti folio. *Bon. t. 93* — Hieracium dens Leonis dictum, angustifolium, percrassis Asphodeli bulbis pyriformibus. *Cup. panph. 1. t. 140—Bon. t. 129*, varietas bulbis radicalibus brevibus crassis — Chondrilla altera Dioscoridis monspeliensium. *Lob. ic. 232.*

In collibus apricis herbosis, in campis aridis, et in pascuis ubique in Sicilia = et in *Lipari*, *Maretimo*, *Favignana.*

Aprili, ad Octobrem. ♃

Radicis tubera fusca, ut in *Apargia cichoracea*; sed oblonga, inferne longe attenuata: *folia* aliquando hispido-canescentia, vel glabrata, apice acuta: *scapi* ascendentes: *anthodii* foliola exteriora pauca breviora; interiora carinata: *semina* disci fusca, in stipitem attenuata, ad apicem scabriora; radii incurva, albida, fere levia, anthodii foliolis inclusa, et cum illis persistentia.

PICRIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1231 — Endl. gen. n. 2992.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis imbricatis, exterioribus brevioribus patentibus. *Sem.* transverse rugosa. *Papp.* conformis, plumosus, sessilis, deciduus. *Recept.* nudum, alveolatum. (*Herbae* biennes, aut perennes, plus minus pilis furcatis hirsutae: *folia* indivisa, vel sinuato-dentata: *flores* lutei, subcorymbosi).

1. P. SPINULOSA. *Bertol. ined.*

P. pilis furcatis patentibus setisque hirta, caule erecto angulato-sulcato ramoso, foliis oblongo-lanceolatis dentato-sinuatis, superioribus amplexicaulibus integris, floribus subcorymbosis, pedunculis non incrassatis, anthodii villosi foliolis ad carinam incrassato-spinulosis, exterioribus semipatentibus apice subsquarrosis, pappo sessili.

P. hieracioides. *Ten. fl. nap. 2. p. 180!*, et *Ucria H. Pan. p. 329*, non *Lin.* — Hieracium asperum, unicaule, altissimum, angustifolium, polycephalum. *Cup. H. Cath. p. 95* — H. pratense, luteum, hirsutum. *Cast. H. Mess. p. 36.*
Ic. Hieracium altissimum, polycephalum. *Cup. panph. 2. t. 110* — H. altissimum, longifolium, sinuatum, asperum, unicaule, polycephalum. *Bon. t. 151*, optimae.
In sylvaticis, in dumetis, ad sepes ubique in Sicilia = et in *Felicuri sul monte*, *Lipari a S. Angelo.*
Junio, Septembri. ♂, et ♃
Caules solitarii, in umbrosis fere orgyales, superne alterne ramosi; *ramis* erectis: *folia* tuberculato-hispida; radicalia ac caulina inferiora in petiolum attenuata, 3-5 poll. longa, 4-12 lin. lata: *flores* flavi, aliquando alterni in foliorum inferiorum axillis, vel in extremitate ramorum saepe glomerato-fastigiati: *pedunculi* fistulosi, squamis paucis brevibus angustis instructi: *anthodii* cylindraceo-ovati foliola lanceolata, acuminata: *semina* nigra, parum incurva, glabra, oblonga, apice truncata: *pappus* candidus.
Differt a *P. hieracioide* hirsutie majore, anthodii foliolis charactere; floribus paullo minoribus: potius *P. laciniatae Vis. pl. rar. Dalm. p. 24* magis proxima, quoad specimen a Cl. auctore communicatum, at pedunculis non incrassatis aliisque notis aliena; uti etiam planta dalmatica a *P. scaberrima* mea eodem pedunculorum charactere, et anthodiis minime albo-farinosis quoque distincta videtur.

HELMINTHIA.

Juss. gen. p. 170 — Willd. sp. pl. 3. p. 1607 — Endl. gen. n. 3000.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis duplici serie; exterioribus quinque, latioribus, patentibus; interioribus sublongioribus, erecto-conniventibus. *Sem.* compressiuscula, oblongo-elliptica, transverse rugosa. *Papp.* uniformis, plumosus, stipitatus. *Recept.* nudum, punctatum. (*Herbae* perennes, biennesve: *folia* integra, vel sinuato-pinnatifida: *flores* erecti, lutei, corymbosi).

1. *H.* ECHIOIDES. *Willd. l. c.*

H. caule erecto ramoso hirsutiusculo, foliis strigoso-hispidis, radicalibus caulinisque inferioribus oblongo-obovatis integris vel sinuato-pinnatifidis, superioribus oblongo-lanceolatis integris amplexicaulibus, floribus subcorymbosis, anthodii exterioribus foliolis cordato-ovatis margine ciliato-spinosis interiora subaequantibus, seminibus glabris.
Picris echioides. *Lin. sp. pl. 1114* — *Ucria H. Pan. p. 329* — Hieracium echioides, capitulis Cardui benedicti. *Cup. H. Cath. p. 94.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 648* — Buglossum echioides, luteum, Hieracio cognatum. *Lob. ic. 577.*
In campis humentibus, ad fossas ubique in Sicilia = et in *Usticā.*
Aprili, Augusto. ♃
Caules saepe autumno decumbentes, et aliquando glabrati: *folia* ac *anthodia* spinulis et pilis furcatis strigoso-aculeata: *pedunculi* 1-flori, ebracteati, vix incrassati: *anthodii* interioris foliola lineari-lanceolata, sub apice arista pinnata terminata; in fructu ad carinam

incrassata, et semina marginalia amplectentia: *flores* aurei, ligulis exterioribus subtus rubentibus: in hac et in sequente *semina* badia, ad apicem scabriora ac latiora, in stipitem non attenuata; *pappusque* candidus, subinclusus, facile deciduus, stipite brevi ac gracilissimo suffultus, et *receptaculum* villosum.

2. *H. humifusa. Trevir. act. soc. nat. cur. bonn. v. 13. p. 195 — Dec. pr. 7. p. 132.*

H. caulibus erectis prostratisque glabriusculis, foliis strigoso-hispidis, radicalibus caulinisque inferioribus oblongo-obovatis integris vel sinuato-pinnatifidis, superioribus oblongo-lanceolatis integris amplexicaulibus, anthodii foliolis exterioribus ovatis margine ciliato-spinosis interiorum dimidium aequantibus, seminibus glabris.

Ic. Hieracium capitulis Cardui benedicti. *Herman. parad. p. 185. t. 51.*

Ad vias, et in campis argilloso-calcareis requietis siccis in Sicilia. Aprili, Augusto. ♃

Habitus omnino praecedentis, a qua dignoscitur potissimum, *caulibus* gracilioribus, ramosioribus, saepius diffusis; *floribus* minoribus; *anthodii* foliolis exterioribus minime cordatis, brevioribus, angustioribusque.

3. *H. aculeata. Dec. pr. 7. p. 132.*

H. setis furcatis patentibus aculeisque strigoso-aculeata, caule erecto, foliis oblongo-lanceolatis inaequaliter repando-dentatis, caulinis paucis amplexicalibus, floribus corymbosis, pedunculis superne incrassatis, anthodii foliolis exterioribus laxis, seminibus ad apicem transverse muricato-hirtis.

Picris aculeata. *Vahl symb. bot. 2. p. 89.*

Ic. Hieracium montanum, Boraginis facie, asperum, foliis Lactucae. *Cup. H. Cath. p. 95*, *panph. 1. t. 81*, et *Bon. t. 149*, optimae.

In sterilibus calcareis montosis; *Val di Mazzara*, *e Val di Noto*, *Polizzi*, *Troina*, *Caltavuturo*, *Mistretta*, *Nicosia*, *Sperlinga*. Majo, Junio. ♃

Caulis solitarius, 1-1 ½ pedalis, striato-sulcatus, superne ramosus: *folia* radicalia terrae adpressa, in orbem expansa, numerosa, 3-4 pollices longa, 8-12 lin. lata; caulina pauca, multo minora: *anthodii* saepe ob insectorum puncturam globosi foliola dorso carinata ac hispida, ex ovata basi elongato-linearia; extima lanceolata setaceo-attenuata: *semina* badia, fere fusiformia, ad basim leviuscula ac glabriuscula, apice in stipitem longum basi muricato-scabrum attenuata: *pappus* candidus, longe stipitatus, exertus.

HIERACIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1238 — Endl. gen. n. 3026.

Anthod. ovatum vel cylindraceum, multiflorum, polyphyllum; foliolis imbricatis, inaequalibus. *Sem.* striata, teretia, vel subprismatica, levia, apice non, vel attenuata, et margine tenui crenulato instructa. *Papp.* simplex, sessilis, conformis. *Recept.* alveolatum, nudum, saepe villosum, vel glabrum. (*Herbae* perennes, biennesve: *folia* indivisa, vel varie sinuato-lyrata: *flores* erecti, lutei, solitarii, aut corymbosi).

1. *H. bulbosum. Willd. sp. pl. 3. p. 1562.*

H. radice repente tuberifera, scapo nudo unifloro, foliis oblongo-lanceolatis integris vel repando-dentatis glaucescentibus glaberrimis,

anthodio calyculato apice glabro basi et scapo superne pilis nigris glanduliferis obsito.

H. tuberosum. *Savi bot. etr. 1. p. 178* — Leontodon bulbosum. *Lin. sp. pl. 1122* — *Ucria H. Pan. p. 333* — Praenanthes bulbosa. *Dec. fl. fr. 4. p. 7* — Aetheorhiza bulbosa. *Cass. dict. 48. p. 425* — *Dec. pr. 7. p. 159* — Crepis bulbosa. *Koch syn. p. 438* — Taraxacum bulbosum. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 270* — Chondrilla bulbosa. *Cup. H. Cath. p. 48* — *Cast. H. Mess. p. 7*, et *35*.

Ic. H. stoloniferum. *Viv. fl. ital. fragm. fasc. 1. t. 20* — Chondrilla altera Dioscoridis. *Columm. phyt. p. 13. t. 4*, optima — C. altera, Dioscoridis putata. *Clus. hist. 2. p. 145* !

b. foliis angustis lyrato-pinnatifidis.

Leontodon de Aquini. *Tin. ined.*

In cultis herbosis humentibus, et in herbosis arenosis maritimis ad maceries, et saxorum rimas in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana* : var. *b. Messina al Faro* (*Tineo*).

Martio, Majo. ♃

Planta lactescens : *tubera* albida : *radix* ad collum stolones repentes foliosos emittit : *scapi* foliis longiores, in fertilibus saepe ad basim subfoliosi, ac versus apicem squamulis paucis instructi : *folia* demum rubentia : *anthodii* foliola adpressa : *flores* lutei, semiflosculis numerosis : *pappus* simplicissimus, candido-sericeus : *receptaculum* planum : *semina* glabra, fusca, fere tetragona, apice parum attenuata, ad latera rugosiuscula.

Species inter *Crepides* et *Hieracia* media. Anthodii characteribus cum illis; semiflosculis numerosis et habitu cum istis convenit, a quibus non dirimere putavi. Confer *Savi l. c.*

2. *H.* MACRANTHUM. *Ten. fl. nap. 5. p. 190.*

H. stolonibus brevibus, scapo nudo unifloro, foliis oblongo-ovalibus integerrimis subtus albo-tomentosis ac utrinque strigoso-hispidis, anthodiis scapoque superne setis hirtis tomentosisque, foliolis exterioribus anthodii immarginatis, interioribus margine scariosis.

Ic. *Ten. l. c. t. 184.*

In calcareis collibus elatioribus, vel in aridis montosis; *Madonie*, *monti e colline di Mistretta.*

Junio, Julio. ♃

Stolones breves, vel nulli, strigoso-pilosi : *tomentum* in pagina inferiore foliorum ex pilis densis stellatis : *scapi* aliquando folioli rudimento instructi : *corollulae* supra sulphureae, subtus rubentes : *setae* ad anthodia, et ad scaporum apicem nigrae vel albidae, glandulosae, aut glandulis destitutae. Confer *Ten. l. c.*

Cum *H. pilosellaeforme* associatur a *Dec.* in *pr. 7. p. 199*, sed anthodii foliolis exterioribus non albo-marginatis diversum.

3. *H.* ATROVIRENS. *Dec. pr. 7. p. 231.*

H. caule solitario subuniflolio nudoque paucifloro, inferne sparse piloso, foliis (viridibus) ciliatis subtus villosis ovatis oblongisque subintegris vel basi profunde sinuato-dentatis obliquis, radicalium petiolis hirsutissimis, caulino sessili, pedunculis cauleque superne setis glandulosis tectis, floribus subcorymbosis anthodii canescentis foliolis interioribus acuminatis acutisve.

H. murorum, folio pilosissimo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 36.*

Ic. *nulla.*

In nemoribus montosis; *Madonie all' acqua del canale.*

Junio, Julio. ♂, vel ♃

Pili ut in sequente ; *caules* solitarii, 1-1½ pedales : *folia* radicalia

saepe subtus rubentia, superne glauco-virentia, basi cordata, ibique profundius dentata; caulinum unicum, vel nullum: *bracteae* anguste-lineares, hirsutae, ad pedunculorum basim: *pedunculi* alterni, subdivisi, bracteola una aut altera instructi, 1-flori: *anthodii* foliola attenuato-acuminata.

4. *H.* CRINITUM. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 134* ex herb. *Sibth !* — *Spr. s. veg. 3. p. 643.*

H. caule erecto folioso pilosissimo, foliis piloso-ciliatis, radicalibus ovato-oblongis acutis basi grosse dentatis longe petiolatis, caulinis ovatis (bracteaeformibus parvis) sessilibus integerrimis acuminatis, floribus racemosis, anthodiis tenue pubescentibus.

H. myrtense, folio oviformi, acuto, leviter sinuato, Pilosellae lanugine. *Cup. H. Cath. p. 95*, et *supp. alt. p. 35* — Pulmonaria Gallorum. *Cast. H. Mess. p. 19.*

Ic. H. folio ovato, acuto, leviter sinuato, Pilosellae lanugine. *Cup. panph. 1. t. 60* — *Bon. t. 144.*

In sylvis, ad sepes, et ad rupes in umbrosis submontosis; *Etna al Milo*, *Messina nel vallone di S. Michele* = et in *Felicuri alla fontana.*

Septempri, Octobri. ♃

Pili simplices, ut in praecedente hinc inde dentati: *caules* simplices, $\frac{1}{2}$-1-pedales, erecti, vel pro locorum natura ascendentes: *folia* radicalia 1-3-poll. longa, 1 $\frac{1}{2}$-2 $\frac{1}{2}$ pol. lata, basi saepe cordata, supra fere lucida laete virentia, subtus pallidiora, acute dentata, dentium apicibus mucrone cartilagineo rufescente terminatis; caulina ad summum 5 lin. lata, 5-7 lin. longa, subamplexicaulia, et uti *foliorum* radicalium petioli saepe pilosissima: *pedunculi* tomentosi, ac longe villosi, alterni, uniflori, subdivisi: *anthodii* foliola virentia, adpressa, lineari-lanceolata, acuta, simplici ordine aequalia, non exteriora breviora: *pappus* ex albo-rufescens, scaber.

Folia radicalia in hac specie sub anthesi non obliterantur, nec in H. *lucido*; ideoque inter *Aphyllopoda* a *Dec.* in *pr. 7. p. 222* immerito relata; imo ad secundam sectionem spectat.

5. *H.* PALLIDUM. *Biv.* (Andr.) *piant. ined. p. 11*, non *Willd. herb.*

H. hirsutum, caule paucifolio simplici subunifloro, foliis lanceolatis acutis glaucis, radicalibus petiolatis basi dentatis, caulinis angustioribus sessilibus, anthodiis nigrescentibus subtomentosis pedunculisque longe pilosis.

Ic. *nulla.*

In regione aperta Etnae, sive elatiori.

Junio, Julio. ♃ (ex herb. *Biv.* comm. *Todaro*).

In specimine quod coram habeo: *caules* 5-6-pollicares, erecti: *folia* radicalia numerosa, 5-6 lin. lata, 1$\frac{1}{2}$-2-poll. longa; petiolis hirsutissimis, basi dilatato-scariosis; caulina 2-3, remota, apice acuminata: *pedunculi* 3-6 lin. longi: *flores* praecedentis minores: *anthodii* foliola interiora acuta, pubescentia ut in praecedente.

6. *H.* SICULUM. *Guss.*

H. foliis inferne ad nervos petiolis cauleque erecto villosissimis longeque ciliatis, radicalibus longe petiolatis oblongo-lanceolatis utrinque attenuatis basi remote dentatis, caulinis ovato-oblongis sessilibus amplexicaulibus, floribus racemosis paucis, pedunculis tomentosis anthodiisque laxe villosis, ejusdem foliolis omnibus acutis.

Andryala integrifolia. *Ucria H. Pan. p. 336*, non *Lin.* ex loco !

Ic. *nulla.*

b. minus; caule vix palmari, foliis subdentatis.

In umbrosis asperis montosis; *Madonie sotto la Colma grande*, *ed*

alla fontana del Gatto (*Gasparrini*), *Boschi di Caronia e di Mistretta*: var. *b. Madonie al Cuozzo delle Mufera*, *alla salita della Carrera del Daino*, *ed a Monte Scalone*.

Junio, Julio var. *a.* — Augusto, Septembri var. *b.* ♃

Caules simplices, aliquando ascendentes, striati, 1-3-flori, in *a.* pedales: *folia* radicalia in *a.* 2-6-poll. longa, 8 lin. 2 poll. lata, petiolo 1 ½-3 ½ pollicari, supra obscure virentia, subtus pallidiora; aliquando ima folia radicalia oblongo-elliptica, obtusiora, integerrima; caulina 1-2 poll. longa, ½-1 poll. lata; dentibus mucrone cartilagineo terminatis: *pedunculi* simplicissimi, alterni, uniflori: *anthodii* foliola exteriora laxiuscula, brevia, lineari-lanceolata, apice attenuata: *pili* albi, denticulati, non plumosi.

Varietas *b.* praeter characteres notatos, statura minore, et florescentia seriore a specie recedit, ac ulterius observanda — Affine *H. villoso*, sed anthodia minora, villoso-hirsuta, et folia omnino aliena, quae illa *H. criniti* aemulantur.

7. *H.* LUCIDUM. *Guss. ind. sem. H. R.* in *Bocc. an. 1825. p. 6 — Dec. pr. 7. p. 222.*

H. caule erecto folioso glabro, cauliculis annotinis bracteatis breviter villosis, foliis glaberrimis (coriaceis lucidis) oblongo-ovalibus subciliatis subdenticulatis petiolatis, floribus racemoso-subcorymbosis, anthodii foliolis obtusiusculis pilis glandulosis brevibus tectis.

H. cophanense, glabrum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 56.*

Ic. *nulla.*

In rupibus calcareis submontosis maritimis, *Palermo a Monte Gallo*, *e nel vallone di Sferracavallo*, *Trapani al Monte Cofani verso il mare.*

Majo, Junio. ♃

Caules ramosi, rubentes, basi fere fruticulosi et semipedales; *cauliculi* vero annotini 3-7 pollicares, : *folia* 2-4 poll. longa, 1-3 poll. lata, integerrima, vel obsolete denticulata, obtusiuscula, sparse ciliata, in ramorum apicibus saepe rosulata: *bracteae* oblongo-lineares, vel ovales, tenue membranaceae, et fere scariosae, pallide virentes, integerrimae, 5-6 lin. longae: *pedunculi* aliquando ex ipsa caulis basi; *pedicelli* vero alterni, simplices, uniflori, erecto-patentes, adpressique, bracteolis lineari-lanceolatis ut plurimum instructi, superiores corymbosi: *anthodii* foliola lineari-lanceolata, virentia, exteriora breviora: *flores* sulphurei: *pappus* albidus, scaber: *semina* rufescentia: *receptaculum* hispidiusculum, foveolatum.

---

† 8. *H.* PORRIFOLIUM. *Lin. sp. pl. 1128 — Ucria H. Pan. p. 334.*

H. caule ramoso folioso, foliis lanceolato-linearibus integerrimis.

In montosis ubique (*Ucria*).

† 9. *H.* VILLOSUM. *Lin. sp. pl. 1130 — Ucria l. c.*

H. caule ramoso folioso, foliis hirsutis, radicalibus lanceolato-ovatis dentatis, caulinis amplexicaulibus cordatis.

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

† 10. *H.* PRAEMORSUM. *Lin. sp. pl. 1126 — Ucria l. c.*

H. foliis ovatis subdentatis, scapo nudo racemoso, floribus superioribus primoribus.

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

ANDRYALA.

Lin. gen. pl. n. 915 — Juss. 171.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis saepius 1-seriatis, subaequalibus. *Sem.* oblonga, striata, truncata. *Papp.* sessilis, pilosus, scaber, facile deciduus. *Recept* areolatum, interdum in ambitu paleaceum; areolis margine pilosis. (*Herbae* in Sicilia annuae, tomento tenui stellato mollissimo adpresso obductae: *flores* erectis, citrini, sulphurei, aut aurei, racemoso-paniculati vel corymbosi).

1. *A. UNDULATA. Presl del. prag. p. 113.*

A. tenue viridi-tomentosa, caule erecto a basi ramoso, foliis undulatis, radicalibus oblongo-lanceolatis obtusis laxe sinuato-dentatis, caulinis sessilibus, mediis ovato-lanceolatis acutis basi sinuato-dentatis, summis integis anguste lanceolatis, floribus paniculato-racemosis, anthodiis pedunculisque eglandulosis, vel setis glanduliferis tomento longioribus instructis.

A. integrifolia *b. undulata. Dec. pr. 7. p. 426.*

Ic. Hieracium marinum, tomentosum, incanum, Cichoriifolio, flore candido sulphureo. *Cup. H. Cath. p. 96*, et *supp. alt. p. 36.*

Ic. Hieracium marinum, tomentosum, incanum, Cichoriifolio inflexo, lactescens, flore candido, medio citrino. *Cup. panph. 2. t. 136 — Bon. t. 126.*

In aridis, secus vias passim in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Vulcano*, *Lipari*, *Pantellaria.* Majo, Julio. ☉

Caules erecti, a basi ad apicem ramosi, 3-12-pollicares: *folia* pallide virentia, non incana: *anthodia* sub anthesi ovata, in fructu conica, basi gibbosa; foliolis ad margines anguste scariosis, ibique glabris: *flores* ex albido-sulphurei, in centro luteoli, ante perfectam evolutionem corymboso-aggregati, inde paniculato-racemosi: *semina* ut in sequente levia, glabra ac nigra, sed ad costas albida.

Variat anthodio omnino setis destituto, et setis ipsis eglandulosis vel glanduliferis — Icones, Sonchus lanatus. *Dalech. hist. p. 1116*, a *Lin.* et ab aliis, nec non illa *Bon.* a *Bertol.* et a *Dec.* sub *A. integrifolia* relatae, hanc speciem quoad inflorescentiam ac habitum potius referunt.

2. *A. TENUIFOLIA. Tin.* in *Dec. pr. 7. p. 245.*

A. tenue cinereo-tomentosa, caule erecto a basi ramoso, foliis subdentatis, radicalibus oblongo-lanceolatis, caulinis sessilibus basi latiusculis lanceolato-linearibus acuminatis, floribus paniculato-racemosis, anthodiis pedunculisque subtomentosis ac setoso-glandulosis.

Rothia tenuifolia. *Tin. cat. H. R. Pan. an. 1827. p. 280.*

Ic. *nulla.*

In aridis calcareis, et in subarenosis; *Palermo ai Ficarazzi* (*Tineo*), *Bagheria* (*Gasparrini*), *Cefalù*; *fra Agosta e Siracusa* (*Splitgerber*). Majo, Junio ☉

Caules ramosissimi; ramis saepe elongatis: *folia* caulina aliquando ad basim sinuato-dentata et subvirentia, prae reliquis hujus generis species angustiora: *pedunculi* graciles, uti tota planta, 1-2-pollicares: *flores* pallide sulphurei, non corymbosi, sed saepius longe paniculato-racemosi; *corollulis* ut in antecedente *anthodium* parum excedentibus: *semina* concoloria profunde; et concinne striata.

Inter praecedentem et sequentem media: cum illa inflorescentia, et fere florum colore convenit, cum ista tomenti colore cinereo; ab utrisque floribus parvis, et gracilitate facillime dignoscitur.

3. *A.* DENTATA. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 140*, ex herb. *Sibth. !*

A. molliter tenueque cinereo-tomentosa, caule erecto basi simplici, foliis radicalibus oblongo-lanceolatis dentato-subsinuatis subundulatis, caulinis sessilibus lanceolatis, floribus corymbosis !, pedunculis anthodiisque flocсoso-tomentosis et setoso-glandulosis.

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 841*, ex icon pictis !

In arvis aridis arenosis, et ad vias: *Terranova*, *Noto*, *Castelvetrano*.

Majo, Junio. ⊙

Tomentum in caule ac in foliis densius et albidius, quam in praecedentibus, in pedunculis et in anthodio laxe floccosum, ac in plantis exsiccatis demum flavescens !: *folia* saepius omnia integra: *antodia* ante florum explicationem cylindracea, demum ut in aliis conica: *flores* aurei !, exacte corymbosi, praecedentium majores, diametro usque 8-lineari; *corollulis* anthodium duplo excedentibus: *semina* ut in antecedente.

Est vera *Andryala* auctorum, nam receptaculum epaleaceum, et semina omnia papposa, ad costas albida — Cl. *D' Urvill. en. pl. Arch. p. 103* hanc speciem ab *A. integrifolia* non differre putat — Descriptio *Dec. pr. 7. p. 245*, ab hac nostra recedit pilis glandulas flavas, non vero nigras, ut ex *Dec.* gerentibus.

4. *A.* COSSYRENSIS. *Guss.*

A. tenue et sparse viridi-tomentosa, caule a basi ramosissimo subpaniculato, foliis radicalibus rosulatis caulinisque inferioribus lyrato-pinnatifidis, superioribus anguste-linearibus acuminatis integris, floribus subcorymbosis, pedunculis anthodiisque tenue tomentosis et setoso-glandulosis (floribus aureis).

A. tenuifolia, *b. lyrata Dec. pr. 7. p. 245 !*

Ic. *nulla.*

In collibus aridis vulcanicis; *Pantellaria.*

Aprili, Majo ⊙

Caules 4-10-pollicares, aliquando divaricato-ramosi: *folia* radicalia numerosa, omnia pallide virentia: *pedunculi* elongati, et inde flores remoti, non uti in praecedente approximati: *anthodii* foliola 3-4 lin. longa, attenuato-acuminata, ad apicem saepe purpurascentia: *corollulae* radii 3-5-dentatae, *anthodio* duplo longiores, ideoque magnitudine *A. dentatae*, subtus et ad apicem purpurascentes: *semina* praecedentium, sed ad costas concoloria, uti in *A. tenuifolia*; cum qua nullo modo conjungenda, *habitu*, *floribus* duplo majoribus, aliisque notis.

---

† 5. *A.* LANATA. *Lin. sp. pl. 1137 — Ucria H. Pan. p. 336.*

A. foliis oblongo-lanceolatis subdentatis, pedunculis ramosis.

In monte *Barraci* (*Ucria*).

CREPIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1239 — Juss. 169.

Anthod. multiflorum, demum saepius torulosum, polyphyllum; foliolis imbricatis; exterioribus brevioribus. *Sem.* uniformia, teretia, striata, apice attenuata. *Papp.* pilosus, persistens, subsessilis, aut stipitatus, vel in radio subsessilis, in disco stipitatus! *Recept.* nudum, glabrum; aut villosum, areolatum. (Herbae annuae, perennesve: *folia* integra, vel lyrato-runcinata: *flores* in multis saepe ante anthesim cernui, ut plurimum lutei et corymbosi).

1. *C.* BURSIFOLIA. *Lin. sp. pl. 1131 — Ucria H. p. 334 — Biv. cent. 1. p. 29.*
C. glabra, caulibus subnudis erectis ascendentibusque ramosis, foliis radicalibus petiolatis lyratis vel interrupte pinnatifidis, laciniis integris vel angulato-dentatis, caulinis (paucis) linearibus subintegris, pedunculis 1-floris, anthodio glabriusculo subfarinoso.
Barkhausia Balbisiana. *Dec. pr. 7. p. 155*, ex loco — Leontodon Gussonii. *Spr. s. veg. 3. p. 658!* — L. glabrum, foliis lyratis glabris, scapis nudis unifloris, pappo sessili. *Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 22.*
Ic. Hieracium minus, panormitanum, Cichorii folio. *Cup. H. Cath. p. 95*, et *panph.* 2. *t 85* (planta elatior); nec non — H. panormitanum, Bursae pastoris folio. *Cup. panth. 2. t. 215 — Bon. t. 139*, (planta elatior et multiflora).
b. calycibus hirsutis.
Barkhausia bursifolia. *Spr. s. veg. 3. p. 653 — Dec. pr. 7. p. 155.*
Ic. Lagoseris bursifolia. *Reich. cent. 1. p. 29 f. 64.*
In calcareis, aut vulcanicis aridis collibus, in arvis siccis, ad vias: *Val di Mazzara e Val di Noto; in Val Demone, Catania, Aci, Giarre, Bronte, Maletto, Maniaci, Nicosia.*
Aprili, Septembri. ♃
Caules plures ex eadem radice, in herbosis fere pedales ac superne in multos pedunculos divisi, et tunc foliis pinnatifidis ad inferiores ramificationes instructi, ad superiores vero anguste linearibus; in arvis sterilibus 3-5-pollicares, vix divisi, imo saepe pedunculi revera radicales, et hoc in statu folia tantum anguste-linearia integra ad divisiones gerunt: *folia* radicalia numerosa, rosulata, humi adpressa; exteriora revera lyrata, reliqua lyrato-pinnatifida vel interrupte-pinnatifida; laciniis lateralibus oblongis, acutis, integris, vel angulato-dentatis, raro pinnatifidis: *pedunculi* graciles, elongati, nudi, vel bracteola una aut altera instructi, subcorymbosi: *anthodii* foliola saepe farinosa, linearia, adpressa, in fructu plana, non dorso incrassata: *flores* sulphurei, parvi: *pappus* candidus, stipitatus: *semina* lanceolata, striata, glabra, tenuiter ad strias scabra, aequaliter rostrata: *receptaculum* villosum.
Haec omnia advertenda putavi, nam *Leontodon Gussonii Spr. l. c.* certe ex specierum numero delendum, quia est ipsa *C. bursifolia!* a me in statu macriore Cl. auctori communicata.

2. *C.* LEONTODONTOIDES. *All. auct. ad fl. ped. p. 13 — Willd. sp. pl. 3. p. 1593 — Biv. cent. 2. p. 23.*
C. biennis, caule ascendente pauci-vel multifloro subnudo basi petiolisque hispido-villoso, foliis runcinato-lyratis dentatis glabris subhispidisque, caulinis linearibus (paucis), anthodiis glabri foliolis extimis subadpressis.

C. triangula, foliis lyrato-pinnatis, lobo terminali triangulo, scapo ascendente subaphyllo multifloro basi petiolisque hirsuto, calycibus glaberrimis, calyculo laxo. *Presl del. prag. p. 110?* — *Spr. s. veg. 2. p. 634?* — Barkhausia tenerrima. *Ten. ind. sem. H. R. Neap. an. 1830. p. 14* — B. taraxacifolia. *Ten. syll. p. 404* — B. leontodontoides. *Dec. pr. 7. p. 156* — Hieracium minus, gracile, Dentis Leonis folio obtuso, multifidum, parvo flore. *Cup. H. Cath. p. 95.*
Ic. Lagoseris taraxacifolia. *Reich. cent. 1. f. 35* — H. minus, Dentis Leonis folio obtuso, caule procumbente exili multifido intricato, flore parvo. *Cup. panth. 2. t. 128* — *Bon. t. 134.*
aa. petiolis glaberrimis.
An *C. aetnensis Presl*, sed in descriptione anthodia villosa.
b. pedunculis anthodiisque hirsutiusculis.
Barkhausia nuda, foliis runcinatis glabris, scapis ascendentibus aphyllis glabris multifloris, pedunculis quadrangulis calycibusque hispidis, squamis calycinis exterioribus adpressis. *Presl del. prag. p. 112!* ex icon. *Bon.*, quae species ex *Spr. s. veg. 3. p. 658*, ad *C. bursifoliae* varietatem refertur — B. leontodontoides *b. Dec. l. c.*
In sylvaticis, et in dumetis, ad muros, ad rupes humentes herbosas in submontosis in Sicilia = et in *Alicuri all' Ilice*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Vulcano*.
Majo, Junio, ♂
Caules et habiti firmitas ut in praecedente variabiles, siquidem vel sesquipedales, robusti, ac valde ramosi; vel graciles, vix semipedales, ac 3-flori: *folia* runcinata, aut lyrato-pinnatifida, glaberrima, vel sparse hirsutiuscula; laciniis aliquando inciso-dentatis; rachide foliorum integra dentatave: *anthodia* glabra et virentia, vel canescentia ac hirsuta, denique uti recti monet *Duby in bot. gall. 1. p. 299*, pappus in seminibus immaturis sessilis, in perfectis breviter stipitatus, ideoque inter *Crepides*, et *Barkhausias* recentiorum media — Interim characteres constantes videntur: *caules* basi ascendentes, saepius plures ex eadem radice: *folia* fere omnia radicalia, rosulata, caulina pauca: *pedunculi* elongati, fere corymbosi, graciles: *anthodii* foliola demum ad carinam incrassata; exteriora vero adpressa vel laxiuscula: *semina* striata, fusiformia, leviter ad strias scabra, aequaliter ac breviter rostrata: *receptaculum* glabriusculum: *herba* tenera et laete virens.
Specimina pedemontana a siculis tantummodo floribus parum majoribus discrepant.

3. *C.* PURPUREA.

C. perennis, caule ramoso superne nudiusculo, foliis glabris vel hirsutiusculis, radicalibus lyrato-runcinatis pinnatifidisque, laciniis inaequalibus angulato-dentatis integrisve, pedunculis paniculato-corymbosis anthodioque virente glanduloso-pilosis, ejusdem foliolis ovatis, externis bracteisque lanceolatis margine scariosis.
Borkhausia purpurea. *Biv. man. 4. p. 22* — *Spr. s. veg. 3. p. 652* — *Dec. pr. 7. p. 155*, excl. syn. *Columnae* ad *C. rubram!* spectante — Hieracium Cichorifolio asperiusculo, flore suave rubente, hispidum, pene umbellatum, — Idem Dentis Leonis folio, — Idem majus inalato cinereo folio, hirsutum, fere umbellatum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 36* — H. Cichorioides, hispidum, umbellatum, suave rubente flore. *Cup. l. c.*
Ic. Hieracium Cichoriifolio, flore suave rubente. *Cup. panph. 1. t. 1* — H. Sonchi Dentis Leonis folio hirsuto, vinato flore dilutiori. *Cup. panph. 1. t. 10* — *Bon. t. 105* — H. Sonchifolio, flore atrorubente. *Cup. panph. 1. t. 32* — *Bon. t. 104* — H. Cichoriifolio, flore atrorubente.

Cup. panph. 1. *t.* 33 — *Bon. t.* 116 — H. atro Cichoriifolio, flore niveo. *Cup. panph.* 1. *t.* 39 — *Bon. t.* 110 — H. angusto Cichoriifolio lucido, flore niveo sulphureo. *Cup. panph.* 1. *t.* 44 — *Bon. t.* 112—H. Dentis Leonis folio, flore sulphureo. *Cup. panph.* 1. *t.*49?— *Bon. t.* 132 ? — H. Cichoriifolio majore acuto, flore niveo-sulphureo. *Cup. panph.* 1. *t.* 52 — *Bon. t.* 111 — H. Sonchifolio purpurascente niveo-flore. *Cup.panph.* 1. *t.* 53 — *Bon. t.* 102 — H. Cichorii Dentis Leonis folio, radiato flore atrorubente. *Cup. panph.* 1. *t.* 58— *Bon. t.* 107 — H. Dentis Leonis folio, flore staminum persichini floris colore. *Cup. panph.* 1. *t.* 77 — *Bon. t.* 133 — H. Dentis Leonis folio, flore suave rubente, minus. *Cup. panph.* 1. t. 43, exempl. Bibl. univers. Catan. ex *Bivona* — *Bon. t.* 53 — H. Dentis Leonis folio, suave rubente flore majore, caule rubente. *Cup. panph.* 1. *t.* 95 — *Bon. t.* 127 — H. atro Cichoriifolio, Dentis Leonis folio nitido acuto, flore niveo-sulphureo. *Cup. panph.* 1. *t.* 96 — *Bon. t.* 108, a *Preslio* ad *Borkhausiam reflexam* citato — H. aspero Sonchifolio, niveo flore purpureo. *Cup. panph.* 1. *t.* 103 — *Bon. t.* 101—H. dentis Leonis folio non alato, cinereo suave rubente flore, hirsutum. *Cup. panph.* 2. *t.* 12 — *Bon. t.* 131 — H. Cichoriifolio pallido, flore niveo, sulphureis filamentis. *Cup. panph.* 2. *t.* 23 — *Bon. t.* 115— H. flore suave rubente, folio vario, hirsutum. *Cup. panph.* 2. *t.*66— *Bon. t.* 134 — H. Cichoriifolio, caule rubro, flore niveo, persichinis filamentis. *Cup. panph.* 2. *t.* 102 — *Bon. t.* 117 — H. Cichorii ac Dentis Leonis folio, hirsutulum, flore suaviter rubente. *Cup. panph.* 2. *t.* 144 — *Bon. t.* 109 — H. Cichoriifolio asperiusculo, flore suave rubente, hispidum. *Cup. panph.* 2. *t.* 211 — *Bon. t.* 123 – H. Cichoriifolio, albo sulphureo flore. *Cup. panph.* 3. *t.* 92 — *Bon. t.* 113 — H. Cichoriifolio, flore suave purpureo. *Bon. t.* 114.

In pascuis apricis demissis, vel montosis omnes enumeratae *Cupanianae* varietates promiscue proveniunt: *Palermo*, *Misilmeri*, *Monregale, Sagana, Piana de' Greci*, *Corleone*, *Cammarata*, *Amorosa*, *Ogliastro*, *Villafrati*, *Sclafani*, *Caltavuturo*, *Madonie*, *Vicari*, *Alimena*, *Alia*, *Mussomeli*, *Regalmuto*, *S. Michele*, *Buccheri*, *Barrafranca*, *Caltanissetta*, *Delia*, *Priolo*, *Castrogiovanni*, *Mistretta*, *Troina*, *Maniaci*, *Bronte*, *Maletto*, ec. ec.; *Monte delle rose* (*Gasparrini*).

Majo, Junio. ⊙

Caules erecti, vel ascendentes, ½-1-pedales, glabri, vel pilis sparsis obsiti, saepe rubentes: *folia* laete viridia; radicalia petiolata; lobis lateralibus oblongis, aliquando laciniatis; caulina pauca, semiamplexicaulia, basi dentata: *bracteae* acutae, integerrimae: *anthodii* foliola hirsuta, sed non ut in sequente cinereo-tomentosa, extima margine scariosa: *semina* sulcata, scabriuscula, ad apicem aequaliter in stipitem attenuata.

Species quoad folia et florum colorem insigniter polymorpha, uti ex allatis *Cupani* synonymis clare patet. Interim a *C. vesicaria*, et a sequente potissimum differt florum colore, qui ex pallidissimo sulphureo vel albido ad rubrum purpureum transeunt, at nunquam ad luteum vel flavum vergunt; ita ut ex sicco nonnullae varietates difficillime distinguuntur.

4. C. *taraxacoides*. *Desf. atl.* 2. *p.* 231.

C. perennis, caule ramoso superne nudiusculo, foliis glabris vel hirsutiusculis, radicalibus runcinato-pinnatifidis, laciniis integris dentatisve, floribus paniculato-corymbosis, pedunculis junioribus canescentibus setoso-scabris, anthodii foliolis cinereo-tomentosis,

ad apicem ac ad carinam hirtis, bracteis anguste-lanceolatis foliolisque anthodii extimis ovalibus margine membranaceis.

C. taraxacifolia. *Willd.sp.pl.4. p. 1593* — Barkhausia hyemalis. *Biv. man. 1. p. 6* — *Spr. s. veg. 3. p. 652* — B. taraxacifolia *e. hyemalis. Dec. pr. 7. p. 154* — Hieracium hybernum, Cichoriifolio tenui. *Cup. H. Cath. p. 95* — Cichorium pratense, luteum, laeve. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. *Biv. l. c. t. 2* — Hieracium Dentis Leonis folio, aureo flore fulgente, *Cup. panph. 1. t. 8* — *Bon. t. 128* — H. hyemale Cichorii folio, hirtum. *Cup. panph. 1. t. 12* — *Bon. t. 125* — H. hyemale, Jaceae pallido folio rugoso. *Cup. panph. 1. t. 135* — H. Sonchifolio, aurantiaco floro diluto. *Cup. panph. 1. t. 41 ?* — *Bon. t. 103 ?* — H. Sonchi folio, flore luteo. *Bon. t. 106* — H. hyemale, Jaccae pallido folio. *Bon. t. 143 ?*

In arvis herbosis, ad vias, in pascuis demissis vel submontosis; *Val di Mazzara e Val di Noto, Milazzo, Mistretta, Cesarò, Troina.*

Novembri ad Majum. ♃

Semina fusca, omnia attenuata, exquisite striata, ad strias tenuissime scabra.

A praecedenti, cui omnino simillima, differt, florendi tempore praecociore: anthodiis cinereo-tomentosis; foliolis carina et apice hirtis, setis rigidis nigris, quod saepe etiam in bracteis notatur; *foliis* minus laciniatis, ac frequentius runcinatis — Nonnisi lapsu calami *Cl. Spr.* in *s. veg. 3. p. 636 B. hyemalem* a me missam cum *C. corymbosa Ten.* conjunxit.

5. *C.* PRAECOX. *Balb. misc. taur. p. 37* — *Pers. syn. 2. p. 375.*

C. perennis, caule erecto ramoso nudiusculo, foliis glabris hirsutisque, radicalibus runcinato-pinnatifidis, laciniis angulato-dentatis, floribus corymbosis, anthodii foliolis canescenti-flocuso-puberulis pedunculisque eglandulosis, extimis bracteisque lanceolato-linearibus acutis margine anguste scariosis.

C. taurinensis. *Willd. sp. pl. 3. p. 1595* — Barkhausia taraxacoides, *a. Dec. pr. 7. p. 154.*

Ic. *Balb. l. c. t. 9.*

b. glandulifera; pedunculis superne anthodiisque pilis glandulosis tectis.

Ic. Hieracium montanum, Dentis Leonis folio acuto, pilosum, ramis incurvis, floribus congregatis. *Bon. t. 135.*

In apricis pascuis montosis; *Pizzuta, Busambra, Caccaci (Gasparrini)*: var. *b. Madonie.*

Majo, Junio. ♃

Habitus omnino sequentis, a qua non foliis, sed magis bracteis et foliolis extimis anthodii angustis, ac margine angusto scarioso cinctis dignoscitur; praeterea in Sicilia pilis rigidis semper destitutam vidi.

6. *C.* VESICARIA. *Lin. sp. pl. 1132* — *Ucria H. Pan. p. 335.*

C. perennis, caule erecto ramoso nudiusculo, foliis glabris hirsutisque, radicalibus runcinato-pinnatifidis, laciniis integris vel angulato-dentatis, floribus corymbosis, anthodii foliolis canescenti-puberulis (saepe setosis), extimis ovatis ovalibusve, bracteisque supremis obtusis late scariosis glabris vel puberulis.

Cichorium sylvestre, vesicarium, pratense. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. Cichorium sylvestre, vesicarium, pratense. *Columm. ecphr. 1. p. 238. t. 237* — Hieracium lanceolato folio Cichorii. *Cup. panph. 2. t. 125* — *Bon. t. 120* — *Raf. t. 15.*

b. bracteis late scariosis anthodium aequantibus.

C. scariosa. *Willd. sp. pl. 4. p. 1595* — Barkhausia scariosa. *Dec. pr. 7. p. 155.* exclusa icone *Bon. t. 106* ad praecedentem spectante
In apricis pratis montosis; *Madonie, Busambra, Caltanisetta, Monte di Cammarata, e di Caltavuturo, Cuozzo di Morabito* = et in *Saline, Lipari, Favignana, Maretimo, Pantellaria*: var. *b. Messina (Tin.).*
Majo, Junio. ♃
Caules erecti, vel ascendentes, striato-sulcati, hirsuti, vel glabriusculi, basi saepe rubentes: *foliorum* radicalium lobi vel laciniae ciliatae, acutae, ad basim superiorem saepe dentato-pinnatifidae, vel utrinque laciniatae; caulina sessilia; media radicalibus similia; superiora oblonga, basi pinnatifido-dentata; suprema oblongo-lanceolata, integra: *bracteae* ovato-lanceolatae: *pedunculi* saepe ad apicem pilis glanduliferis brevibus tecti: *anthodii* foliola lanceolato-linearia, extima vero lata, elliptica, vel obovata, obtusa, albida, ad carinam virentia, interiora subaequantia, demum duplo fere breviora; in *b.* latiora: *flores* lutei: *pappus* stipitatus: *semina* uti in praecedente.

7. *C. spathulata. Guss. cat. H. Reg. in Bocc. an. 1821. p. 73.*
C. perennis glabra, caule ramoso erecto vel ascendente superne nudiusculo, foliis radicalibus spathulato-oblongis apice retrorsum denticulatis, caulinis paucissimis sessilibus integerrimis lanceolatis, ramis unifloris approximatis subbracteolatis, anthodiis puberulo-hirtis, foliolis extimis erectis acutis, margine anguste scariosis.
Barkhausia spathulata. *Dec. pr. 7. p. 155 — Spr. s. veg. 3. p. 651.*
Ic. Hieracium folio ovato, dentato, asperiusculo, umbellatum. *Bon. t. 145 ?*
In pratis, et in arvis argillosis; *S. Giuseppe, Alcamo, Segeste, Calatafimi, Salemi, Gibellina, Sala di Paruta, Macellaro, Partanna, Caltanisetta.*
Novembri ad Majum. ♃
Caules raro ascendentes, ½-1-pedales: *rami* irregulariter elongati, approximati, bracteis linearibus non scariosis ad apicem hinc inde instructi: *folia* laete virentia; radicalia 2-3 poll. longa, 1 poll. lata; *caulina* pauca, angustiora, acute lanceolata, sessilia, non auriculata: *pedunculi* ad apicem puberuli, sat raro pilis brevibus glandulosis tecti: *anthodii* foliola pilis brevibus albis subhirta, ad rachidem aliquando setis rigidis nigris instructa; extima adpressa, vel laxiuscula; interioribus duplo triploque brevioribus: *flores* lutei, magnitudine praecedentium: *semina* striata, laevia: *pappus* pilosus, stipitatus: *receptaculum* villosum.
C. spathulata Lam. dict. enc. 2. p. 181 est varietas *C. virentis, Lin.*, ideoque ab hac prorsus aliena — Icon *Bonanni* habitu et floribus corymbosis nonnihil a nostra recedit.

8. *C. glandulosa. Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1825 p. 4, et pl. rar. p. 329.*
C. annua hirta ac scabra, caule basi simplicissimo erecto stricto, foliis runcinato-pinnatifidis, superioribus sessilibus lanceolato-sagittatis basi profunde dentato-incisis, pedunculis floriferis corymbosis anthodiisque pilis glanduliferis rufescentibus hirtis.
C. foetida. *Ucria H. Pan. p. 353,* non *Lin.* — Barkhausia glandulosa. *Dec. pr. 7. p. 158*, cum var. *b.* — Hieracium salemitanum, foetidum, majus, foetore cantaridum, hirsutum. *Cup. H. Cath. p. 56*, et *supp. alt. p. 36?*
Ic. *Guss. pl. rar. t. 56* — Hieracium Cichoriifoliis, Amygdali amari odore. *Cup. panph. 1. t. 154,* et *2. t. 175* — *Bon. t. 119.*

In collibus aridis calcareis, ad vias; *Palermo*, *Cinisi*, *Monregale*, *Castellammare*, *Piana de' Greci*, *Finale*, *Fiume di Nisi*, *Patti*, *Scaletta*, *Fondachelli*, *Capizzi* = et in *Ustica*, *Saline alla discesa del Monte*, *Pantellaria*.

Aprili, Junio. ☉

Caules angulato-striati, 1-2 pedales, aliquando basi rubentes, uti folia saepius canescentes: *folia* radicalia ac caulina inferiora re vera lyrata; lobo terminali ovato, vel late lanceolato: *pedunculi* nudi, vel *bractea* una aut altera lineari-lanceolata integra instructi, in fructu elongati: *flores* sulphurei, ante anthesim cernui: *anthodii* foliola exteriora anguste linearia, non scariosa, demum subpatentia; interiora in fructu carinata, subincrassata et semina marginalia amplectentia: *semina* tenue striata, rufescentia, usque ad apicem seabra, centralia in longum stipitem attenuata, marginalia stipite breviter producto: *pappus* anthodium excedens: *receptaculum* pilis brevissimis numerosis densis tectum: var. *b. pinnatipartata Dec. l. c.* a typo speciei vix differt.

Si foliorum incisio, caulis directio, pilorum glandulae, et habitus nullius momenti sunt pro hac a *C. foetida* distinguenda, uti nonnulli putant, quibus caracteribus quaero plurimas hujus difficilis, sed naturalis generis species inter se distinguere possumus?

---

† 9. *C.* AETNENSIS. *Presl fl. sic. 1. p.* XXXI.

C. foliis runcinato-pinnatifidis glaberrimis, laciniis horizontalibus ovatis, caule ascendente subaphyllo paucifloro, calycibus villosis, calyculo adpresso.

† 10. *C.* PANICULATA. *Presl l. c.*

C. foliis lyrato-pinnatifidis glabris, lobis omnibus conformibus lanceolatis pinnato-incisis acutis, infimorum lobo terminali maximo triangulari rotundato, caule erecto basi lanuginoso, floribus paniculatis, calyce tomentoso-canescente, calyculo adpresso, pedicellis villosulis.

† 11. *C.* REFLEXA.

C. foliis hispidis, radicalibus runcinato-lyratis, laciniis lunato-reflexis, caulinis amplexicaulibus pinnatifidis, pedunculis ebracteatis, squamis calycis tomentosi exterioribus ovatis patentibus scariosis.

Barkhausia reflexa. *Presl del. prag. p. 114* — Hieracium atro Cichorii Dentis Leonis folio nitido acuto, flore niveo-sulphureo. *Bon. t. 108* (non 89), quae icon ad *C. purpuream* spectat.

In pratis humidis elatioribus.

Julio. ♃ (*Presl*)

Radix crassa, perennis, nigricans: *caulis* erectus, striatus, glanduloso-hispidus, corymbosus, tri-multiflorus, superne aphyllus, pedalis et ultra: *folia* hispida, setulis glandulosis; radicalia petiolata, runcinato-lyrata, acuta; laciniis subovatis, acuminatis, denticulatis, lunato-reflexis, terminali majore hastato-triangula; caulina amplexicaulia, lineari-lanceolata, pinnatifida, laciniis linearibus: *pedunculi* erecti, uniflori, nudi, basi folio ovato-lanceolato integro bracteaeformi suffulti: *flores* majores quam *Crepidis vesicariae*, pallide flavi: *calyces* tomentosi, fructiferi angulati, squamis exterioribus quatuor, ovatis, acutis, scariosis, patentibus; interioribus linearibus, margine membranaceis, duplo brevioribus: *pappus* niveus, stipitatus: *semina* sulcata, muricata.

Affinis *B. vesicariae* (*Crepis Lin.*), sed differt; hispiditate glandulosa; foliis runcinato-lyratis, laciniis lunato-reflexis; pedunculis

ebracteatis; floribus majoribus; squamis calycinis exterioribus quaternis. (*Presl l. c.*) — An *C. paecox* var. *glandulifera ?*

† 12. *C. pigmaea. Lin. sp. pl. 1131 — Ucria H. Pan. p. 334.*
C. foliis ovatis integris villosis petiolatis, caule procumbente.
In valle Divi Martini prope *Palermo* (*Ucria*).

† 13. *C. Dioscoridis. Lin. sp. pl. 1133 — Ucria H. Pan. p. 335.*
C. foliis radicalibus runcinatis, caulinis hastatis, calycibus subtomentosis.
In Oppido *Ucria al castello* (*Ucria*).

† 14. *C. virens. Lin. sp. pl. 1135 — Ucria l. c.*
C. foliis runcinatis glabris amplexicaulibus, calycibus subtomentosis.
In campis (*Ucria*).

† 15. *C. pulchra. Lin. sp. pl. 1134 — Ucria l. c.*
C. foliis sagittatis dentatis, caule paniculato, calycibus pyramidatis glabris.
In montibus; *Busambra* (*Ucria*).

† 16. *C. alpina. Lin. sp. pl. 1134 — Ucria l. c.*
C. foliis amplexicaulibus oblongis acuminatis, inferioribus superne, summis inferne denticulatis.
In montosis; *Madonie sulla serra de li Daini* (*Ucria*).

† 17. *C. tectorum. Lin. sp. pl. 1135 — Ucria l. c.*
C. foliis lanceolato-runcinatis sessilibus levibus, inferioribus dentatis, caule glabro.
In oppido *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Ucria*).

† 18. *C. aspera. Lin. sp. pl. 1132 — Ucria l. c.*
C. foliis dentatis, inferioribus ovatis auriculatis, superioribus sagittatis, caule pilis rigidis sparsis.
Ubique (*Ucria*).

† 19. *C. sicula. Ucria pl. ad Lin. op. add. n. 21*, excluso synon. *Cupani panph. 2. t. 37*, quod ad *Leontodon obovatum* spectat!
C. scapis subramosis, foliis lanceolatis dentatis, calycibus subimbricatis, radice tuberosa.

TOLPIS.

Gaert. de fruct. 2. p.371 — Willd. sp. pl. 3. p.1608.
(Drepania *Juss. 169.*)

Anthod. duplici serie polyphyllum; foliolis exterioribus setaceis, aliquando falcato-patentibus. *Sem.* uniformia, tetragona, striata, apice truncata. *Papp.* sessilis, setosus; setæ inaequales, et in seminibus radii in nonnullis brevissimæ. *Recept.* alveolatum; alveolorum marginibus denticulatis. (*Herbae* lactescentes, annuae, perennesve: *caules* erecti, subnudi: *folia* indivisa, aut varie pinnatifida: *pedunculi* 1-flori, subcorymbosi, centrales semper breviores ac crassiores: *flores* erecti, lutei, vel discolores).

1. *T. barbata. Willd. sp.pl. 3. p. 1608?—Biv.mon. delle Tolp. p. 13!*
T. annua, foliis oblongo-lanceolatis dentatis, anthodii foliolis exterioribus laxis interiora superantibus corollam subaequantibus, pappo difformi, seminum radii brevissimo, disci 1-4-setoso, setis elongatis.
T. umbellata. *Bertol. amoen. it. p. 66*, ex ipso auctore, qui *T. barbatam Lin.* diversam putat — Crepis barbata *Lin. sp. pl. 1131*, ex loco et synonymis; non ex herb., an et edit. *Reich.* ac *Willd.*,

in quibus notatur « *calyx exterior corolla longior* » et icon *Herm. par. t. 185* citatur, quae ab illa *Columm.* discrepare videtur — C. barbata. *Ucria H. Pan. p. 334!* —Hieracium calyce barbato. *Cup. Cath. p. 96.*

Ic. *Biv.l. c. t. 3* — Hieracium calyce barbato. *Columm. ecphr. 2. t. 27.*

In collibus aridis arenosis Siciliae meridionalis; *Terranova a Dorillo*, *Comiso*, *Vittoria*, *sotto Chiaromonte*, *Berdia*, *Buccheri*, *Catania*, *Bosco di Selinunte* = et in *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules erecti, 5-12-pollicares, inferne farinosi, caeterum glabri, et fere nudi, simplices vel basi ramosi; ramis erecto-patulis; *folia* radicalia aliquando spathulata et subintegra, aut dentato-pinnatifida; caulina pauca, pedunculis subjecta: *pedunculi* laterales simplices, vel iterum ramosi, sub calyce bracteis rigidis puberulis patentibus instructi; centralis fistulosus, subinflatus, reliquis idcirco crassior, tamen valde brevior: *anthodium* farinoso-puberulum; foliolis exterioribus tenuibus, falcato-patulis: *corollulae* in disco atro-purpureae, in radio sulphureae vel concolores: *semina* nigra; marginalia anthodii foliolis adhaerentia, sub lente hirsutiuscula, reliqua glaberrima: *pappi* setae albidae; in seminibus marginalibus numerosis, aequalibus, brevissimis: *receptaculi* alveolorum margines in hac dentati ac breviter pilosi.

In planta herb. *Lin.* uti in plantis cultis, flores majores, et habitus sequentis.

2. *T. quadriaristata. Biv. l. c. p. 7*, excl. syn. *Cup.* et *Bon.*

T. perennis, foliis radicalibus oblongo-lanceolatis dentatis pinnatifidisque, caulinis anguste linearibus subintegis, anthodii foliolis exterioribus erecto-patulis interiora subaequantibus corolla valde brevioribus, pappo uniformi 4-(raro 5-6) aristato (floribus luteis).

Ic. *Biv. l. c. t. 1.*

In collibus argilloso-arenosis sterilibus; *Palermo nella via della Piana*, *Messina*, *Milazzo*, *Catania* = et in *Felicuri*, *Stromboli*, *Pantellaria.*

Majo, Junio. ♃

Caules simplicissimi, et arachnoideo-tomentosi, virgati, 1-1¼-pedales: *folia* hirsutiuscula, subintegra, dentata, vel pinnatifida, laciniis rectangule patentibus: *pedunculi* quoad longitudinem et crassitiem, ut in *T. umbellata*, et uti in sequentibus ad apicem bracteis patentibus instructi, simplices, vel iterum ramosi: *anthodii* foliola exteriora illis praecedentis similia, interioribus parum breviora: *flores* concolores, diametro fere pollicari: *pappi* setae elongatae, quatuor, raro 5-6.

Radix nunquam annua, ideoque a praecedente quam certe diversa! ! — Icones *Cup.* et *Bon.* a Cl. *Bertol.* ad sequentem amandantur.

3. *T. sexaristata. Biv. l. c. p. 11.*

T. perennis, caule basi arachnoideo-lanato, foliis glaucescentibus, radicalibus subintegis vel dentato-pinnatifidis, caulinis anguste-linearibus, anthodii foliolis exterioribus bracteisque brevissimis adpressis, pappo uniformi 4-6-aristato (floribus citrinis).

T. virgata. *Bertol. am. it. p. 62 ?* — Hieracium Cichorii sativi folio integro, denticulato, curvo, diuturne florens, incanum. *Cup. H. Cath. p. 96.*

Ic. *Biv. l. c. t. 2* — Hieracium, Cichoriifolio integro, denticulato, curvo, glaucescens. *Cup. panph. 2. t. 228* — *Bon. t. 118.*

In collibus argilloso-calcareis; *Val di Mazzara*, e *Val di Noto*. Junio, Setpembri. ♃

A praecedente, *foliis* glabris; *anthodiis* farinoso-incanis, eorumque foliolis exterioribus bracteisque brevissimis adpressis; *pedunculis* centralibus minus incrassatis, ac *florum* colore statim dignoscitur: et a sequente eodem florum colore, ac foliis radicalibus glaucescentibus.

4. *T.* GRANDIFLORA. *Ten. syll. p. 407 — Dec. pr. 7. p. 86.*

T. perennis, caule erecto virgato subaphyllo vel folioso apice glabrato, foliis oblongo-lanceolatis hirsutiusculis glabrisve subintegris, remoteve ac acute serrato-dentatis, caulinis anguste linearibus, anthodii foliolis exterioribus bracteisque brevibus rectis adpressis, pappo 4-10-aristato, (floribus flavis).

Ic. *nulla.*

In pascuis submontosis, et ad agrorum margines: *Ficuzza*, *Castellobuono*, *Floresta*, *Maniaci*: var. labrata; *Palermo all' Occhio* — var. caule folioso *Maretimo*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Vulcano*. Majo, Junio. ♂

Habitus ac *florum* magnitudo fere ut in *T. 4-aristata*, sed isti intensius colorati; *anthodii* foliola interiora farinosa, exterioribus duplo longiora.

HYOSERIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1242. — Endl. gen. n. 2974.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis exterioribus squamaeformibus, brevissimis; interioribus demum vix incrassatis, et semina marginalia amplectentibus. *Sem.* difformia; marginalia, ac centralia teretiuscula; media compressa, subalata. *Papp.* sessilis, paleaceus; radii brevissimus; disci longior; paleis setaceis cum aliis lanceolatis intermitis: *Recept.* nudum, punctatum. (*Herbae* annuae, perennesve: *folia* runcinato-lyrata, omnia radicalia; *scapi* 1-flori: *flores* erecti, lutei).

1. *H.* RADIATA. *Lin. sp. pl. 1137.*

H. scapis erectis ascendentibusque apice non incrassatis folia subexcedentibus, foliis glabris runcinato-pinnatifidis, laciniis subimbricatis dentato-angulatis, terminali trifida, anthodiis eglandulosis.

Ic. Hedypnois radiata. *Lam. ill. gen. t. 654. f. 2 — Gaert. de fruct. 2. p. 373. t. 160. f. 3* — Taraxacon saxatile. *Bocc. mus. t. 106* — Dens Leonis minor, foliis radiatis. *Pluk. alm. 130. t. 37. f. 2.*

b. setulosa; petiolis et scapis pilis patentibus elongatis hispidis, foliis glabriusculis, anthodiis glanduloso-furfuraceis. *Dec. pr. 7. p. 80 !* sub sequente.

In rupibus, in muris, aggeribus herbosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Dattolo*, *Lisca nera*, *Bottaro*, *Liscabianca*, *Lipari*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *b. Montecuccio presso Palermo*, e *Sferracavallo*.

Floret per totum annum. ♃

Folia vix explicata, *petioli* ac *scapi* juniores ad apicem farinoso-puberuli, demum glabri, ad radicis collum nudi vel eriophori, ut in sequente: *folia* laete virentia, expansa; laciniis distinctis, aut imbricatis, terminali aliquando integra: *anthodii* foliola glabra, levia, exteriora valde adpressa, sparse farinosa: *flores* lutei; co-

rollulis extimis subtus rubentibus: *semina* radii ad strias piloso-scabra, media striata, ad margines ciliata, dorso levia, non tuberculato-scabra; centralia striata, levia, apice attenuata: *pappi* paleae albidae, in seminibus mediis et centralibus longiores, in marginalibus brevissimae — Varietas *b.* nonnisi indicatis characteribus a specie recedit.

2. *H.* LUCIDA. *Lin. mant. p. 108.*

H. scapis erectis ascendentibusque apice incrassatis folia subexcedentibus, foliis glaberrimis lucidis subcarnosis runcinato-pinnatifidis, laciniis deorsum subimbricatis angulato-dentatis, terminali integra vel trifida.

Ic. *Jacq. Hort. t. 150* — Hedypnois lucida. *Lam. ill. gen. t. 654. f. 1.*

b. imbricata; pumila, foliis carnosis, lobis approximatis dense imbricatis. *Dec. pr. 7. p. 80*, ex quo H. calyculata. *Jan pl. exsic.*

c. grandiflora; foliis amplioribus (fere semipedalibus), laciniis distantibus subintegris, scapis 5-7-pollicaribus, floribus diametro pollicari et ultra.

In saxosis calcareis, vel graniticis maritimis: var. *a.*, et *b.*; *Trapani, S. Vito, Capo di Calavà, Milazzo, Giojosa* = et in *Ustica, Isole Eolie, Maretimo, Pantellaria, Favignana, Lampedusa*: var. *c. Palermo nelle rupi di Sferracavallo.*

Novembri, ad Majum. ♃

Folia, *petioli*, et *scapi* etiam juniores ac vix explicati glaberrimi, aut subfarinoso-puberuli, ad radicis collum saepius eriophori, ut in praecedente, a medio ad apicem parum incrassati: *foliorum* laciniae plus minus carnosae pro locorum natura, lucida ac laete virentia: *flores* ac *semina* illis *H. radiatae* similia: *anthodia* non in hac semper clausa, uti ex *Dec. pr. 7. p. 80*, sed ut in antecedente demum stellate patentia; a qua satis infirmis caracteribus distincta mihi videtur.

3. *H.* SCABRA. *Lin. sp. pl. 1138* — *Ucria H. Pan. p. 336* — *Biv. cent. 1. p. 42.*

H. glabra, scapis folia subaequantibus decumbentibus erectisque demum incrassatis, foliis lyrato-pinnatifidis scabriusculis, laciniis angulato-dentatis (floribus parvis), anthodii foliolis exterioribus brevissimis.

H. microcephala. *Dec. pr. 7. p. 79.*

Ic. Dens Leonis minor, crispus, flore inexpanso, crassis calyculis. *Cup. H. Cath. p. 66*, et *panph. 1. t. 147* — *Bon. t. 94*, optimae — Hieracium minimum, supinum, Tragopogoni capitulis. *Bocc. mus. 2. p. 146. t. 106.*

In collibus saxosis calcareis, et in campis aridis apricis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Lipari, Lampedusa, Maretimo, Pantellaria, Favignana.*

Februario, Aprili. ⊙

Scapi fistulosi, ut plurimum foliis aequales, sed in fertilioribus herbosis longiores: *folia* pilis sparsis aliquando obsita, et subciliata: *anthodii* foliola semper clausa!, non stellate patentia ut in praecedentibus: *flores* lutei, parvi: *semina* fusca, centralia et marginalia linearia, compressiuscula aut sulcata, levia et glabra; media in dorso tuberculato-scabra, ad margines ciliata.

---

† 4. *H.* FOETIDA. *Lin. sp. pl. 1137* — *Ucria H. Pan. p. 336.*

H. scapis simplicissimis unifloris, foliis pinnatifidis, seminibus nudis.

In oppido *Misilmeri* (*Ucria*).
+ 5. *H. minima. Lin. sp. pl. 1138 — Ucria l. c.*
H. caule diviso nudo, pedunculis incrassatis.
In Sicilia ubique (*Ucria*).

HEDYPNOIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1243.

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis exterioribus brevissimis, squamaeformibus; interioribus demum incrassatis et semina marginalia amplectentibus. *Sem.* conformia, teretia, transverse striato-muricata. *Papp.* sessilis, difformis; in seminibus radii coronaeformis, brevissimus, denticulatus; in illis disci paleaceus; paleis numerosis, inaequalibus. *Recept.* nudum, punctatum. (*Herbae* annuae: *caules* ramosi: *folia* indivisa, vel sinuato-lyrata: *flores* lutei, nubiles cernui).

1. *H. mauritanica. Willd. sp. pl. 3. p. 1616.*
H. caulibus ramosis erectis diffusisque, foliis oblongis integris vel dentato-lyratis hirsutiusculis, pilis fere omnibus simplicibus, pedunculis gracilibus elongatis glabris ad apicem vix incrassatis, anthodii fructiferi ovati foliolis glabris non muricatis.
Hyoseris Hedypnois. *Dec. fl. fr. 4. p.50,* ex descriptione, non *Lin.* ex observ. in *H. Upsal.* — Hedypnois polymorpha. *Dec. pr. 7. p. 81.*
Ic. H. cretica. *Cav. ic. rar. 1. t. 43?* (a *Willd.*, sub *H. rhagadioloide* citata).
b. anthodii foliolis omnibus vel alternis a medio ad apicem muricato-setosis.
Ic. H. cretica. *Gaert. de fruct. 2. p. t. 160. f. 2* (ad *H. creticam* a *Dec.* relata).
c. anthodii foliolis setoso-hispidis muricatisque.
Ic. Hyoseris rhagadioloides. *Lin. sp. pl. 1139 — Ucria H. Pan. p.337.*
In arenosis maritimis, vel in collibus herbosis parum a mare dissitis enumeratae varietates passim proveniunt in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Lipari*, *Vulcano*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Aprili, Majo. ☉
Caules 2-10-pollicares; ramis in herbosis erectis, in arenosis patulis; *folia* radicalia obtusa, aut acutiuscula, integra, dentata, et saepe lyrata, basi in petiolum attenuata; caulina superiora pedunculis subjecta fere linearia: *pedunculi* fistulosi, tamen tenues, et versus apicem vix crassiores!, uti caules glabri, in plantis luxuriantibus paniculati, foliorum rudimentis ad apicem saepe vestiti: *anthodii* fructiferi foliola inter se remotiuscula, et aliquando demum patentia, non uti in sequentibus inter se arcte adpressa ac fere coalita: *semina* ut in reliquis sulcata, et transverse muricato-rugosa; *paleis* in illis disci numerosis, elongatis.
Species quoad caules ac folia mire varians, et inde non immerito *H. polymorpha* a *Dec. l. c.* dicta — Apud auctores, uti reliquae, extricatu difficilis, et arduum opus illas absque authenticis speciminibus dignoscere, uti quisque si descriptiones conferat recognoscere poterit. Interim hac a sequente characteribus et habitu sui proprio certe distincta.

2. *H. cretica. Willd. sp. pl. 3. p. 1616 ?*
H. caulibus ramosis erectis diffusisque, foliis oblongis integris vel dentato-serratis pilosis, pilis simplicibus furcatisque, pedunculis elongatis apice incrassato-fistulosis, anthodii fructiferi ovati foliolis glabris levibus.
Hyoseris cretica. *Lin. sp. pl. 1139* ! ex herbario — *Dec. pr. 7. p. 81 ?* excl. var. *b !* — H. hedypnois. *Ucria H. Pan. p. 356* — Hieracium capitulum inclinans, semine adunco. *Cup. H. Cath. p. 95*, et — Idem minus, seu folio ac flore minori humilius. *Cup. l. c.*
Ic. Hyoseris cretica. *Cav. ic. 1. p. 32. t. 43 !*
b. coronopifolia : caulibus declinatis brevibus, foliis grosse inciso-dentatis, anthodiis glabris ac hirsutiusculis.
Ic. H. coronopifolia. *Ten. fl. nap. 4. p. 313. t. 182. f. 2, 3.*
In herbosis apricis demissis, vel maritimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Maretimo*.
Aprili, Majo. ⊙
Species inter praecedentem, et sequentem media : *pedunculi* siquidem fistulosi ac incrassati, sed minime clavaeformes ut in sequente, diametro nempe ad summum 1 ½ lin. lato : *anthodia* minora, et in fructu ejusdem foliola inter se remotiuscula, ac demum semipatentia, non semper arcte inter se adpressa, ut in *H. tubaeformi*.
Pro *H. rhagadioloide Willd.* hujus nostrae specimina a plerisque botanicis missa fuere.

3. *H. tubaeformis. Ten. fl. nap. 2. p. 173.*
H. caulibus ramosis diffusis ascendentibus, foliis spathulato-oblongis integris vel dentato-lyratis pilosis, pilis simplicibus furcatisque hirsutiusculis, pedunculis fistulosis (valde incrassatis) clavaeformibus, anthodiis hirsutis globosis ! (magnis).
Hyoseris cretica. *Dec. fl. fr. 4. p. 51 ?* ex descriptione — Hedypnois rhagadioloides. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 142*, ex herb. — H. persica. *Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 539 ?* — H. cretica, *b. subacaulis. Dec. pr. 7. p. 81.*
Ic. *Ten. fl. nap. t. 73* — *Sibth. fl. gr. t. 812*, ex icon. pictis.
b. anthodiis glaberrimis.
In cultis, et in asperis maritimis, vel in herbosis submontosis a mare dissitis utraeque varietates ; uti *Polizzi*, *Caltuuturo*, *Ogliastro*, *Caltanisetta*, *Priolo*, *Regalmuto*, *Cammarata*, *Amorosa*, *Piana de' Greci*, *Alcamo* = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana* ; sed var. *a.* minus obvia.
Martio, Majo. ⊙
Folia obtusiora, et apice latiora quam in affinibus : *caules* nec erecti, nec paniculati : *pedunculi* saepius arcuati, diamet. 2-3-lin. lato : *anthodia* inter affines magna, exacte globosa ! ; foliolis nunquam distantibus, aut semipatentibus, sed arcte inter se adpressis, ut fere coalita videntur : *semina* minus quam in praecedente muricata, in disco multa pappo membranaceo brevi, pauca pappo paleaceo instructa, paleis 1-3, anthodium parum excedentibus.
Hanc quoque sub nomine *H. creticae*, vel *H. raghadioloidis* accepi.

---

4. *H. crepoides. Presl fl. sic. p.* xxxi, sub *Hyoseride*.
H. caulibus diffusis ramosis glabris, foliis runcinato-pinnatifidis pilosis, superioribus lineari-oblongis sinuatis amplexicaulibus, pedunculis longis incrassatis squamosis glabris, calycibus canescenti-pilosis.
An var. H. creticae *b.*

*

ROBERTIA.

Dec. fl. fr. 5. p. 453, et *pr. 7. p. 96* — *Spr. s. veg. 3. p. 366. n. 2887* — *Endl. gen. n. 2988.*

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis uniserialibus. *Sem.* conformia, cylindracea, paucistriata. *Papp.* subsessilis, plumosus. *Recp.* paleaceum; paleis deciduis. (*Herba* perennis, glabra, acaulis: *folia* lyrato-pinnatifida: *scapi* 1-flori: *flores* erecti, parvi, luteoli).

1. *R. taraxacoides. Dec. l. c.* — *Loisel. fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 180.* Seriola uniflora. *Biv. cent. 2. p. 55* — S. taraxacoides. *Loisel. fl. gall. ed. 1. p. 530* — Hieracium minimum, Dentis Leonis foliis obtusis. *Cup. H. Cath. p. 96.*

Ic. *Loisel. l. c. t. 18* — Hieracium Dentis Leonis folio obtuso, minimum, aetnicum. *Cup. panph. 2. t. 190.*

In arenosis elatioribus montosis apertis; *Etna.*

Julio, Augusto. ♃

Planta tenera: *scapi* plures, 2-4-pollicares, erectiusculi, vel ascendentes, bracteolati: *bracteolae* lineares, angustissimae, breves, adpressae, aliquando 1-3 ad basim calycis: *folia* laete virentia, depressa, petiolata, saepe una cum scapis villosiuscula, parva, 1-2-poll. longa, 2-3-lin. lata: *anthodii* foliola lanceolata, obtusiuscula, glabra, laevia, ad margines saepe tenue albo-membranacea, 3-4 lin. longa: *semina* rufescentia, anthodio breviora, transverse obsolete corrugato-rugosiuscula: *pappi* setae uniformes, basi parum dilatatae.

SERIOLA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1245 — *Juss. 171.*

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis exterioribus brevissimis, squamaeformibus; interioribus semina amplectentibus. *Sem.* conformia, fusiformia, striata, et transverse muricato-scabra. *Papp.* plumosus, deciduus, in seminibus marginalibus subsessilis, et saepe abortivus. *Recept.* paleaceum, paleis deciduis. (*Herbae* annuae, aut perennes, ut plurimum piloso-hirsutae: *caules* ramosi: *folia* fere omnia radicalia, lyrato-dentata: *flores* erecti, lutei).

1. *S. aetnensis. Lin. sp. pl. 1139* — *Ucria H. Pan. p. 337* — *Biv. cent. 2. p. 56.*

S. caulibus erectis ramosis subnudis, foliis radicalibus hirsutis obovato-oblongis integris vel sinuato-dentatis, pedunculis superne anthodiisque setosis.

Metabasis aetnensis. *Dec. pr. 7. p. 307* — Hieracium medium, Lactucae folio villoso, Pulmonariae gallicae flore, et — Idem laciniis in basi caninos dentes aemulantibus — Idem caule plurifido, fere umbellatum. *Cup. H. Cath. p. 95* — H. Boraginis folio, siculum. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. *Jacq. observ. 4. p. 3. t. 79* — *Lam. ill. gen. t. 656. f. 1* — *Sibth. fl. gr. t. 815*, ex ic. pictis — Hieracium medium, Lactucaefolio, villosum, Pulmonariae gallicae flore. *Cup. panph. 2. t. 3* — *Bon.*

t. 150, et — H. platineurum, pilosum, spongiae caninae spongiis. *Cup. panph. 1. t. 78—Bon. t. 146—Raf.t.78*, varietas monstruosa.

In muris, tectis, ac in collibus apricis ubique in Sicilia = et in *U-stica*, *Alicuri*, *Saline*, *Lampedusa*, *Linosa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana*.

Februario, Aprili. ⨀

Variat *caulibus* omnino glabris, vel hirsutis, erectis aut ascendentibus, solitariis vel plurimis: *floribus* corymbosis, sparsisve: *folia* radicalia rosulata, depressa, pallide virentia; caulina ramis subjecta anguste linearia: *pedunculi* elongati: *semina* fusca, marginalia pappo destituta, vel pappo subsessili parce piloso instructa, reliqua pappo stipitato terminata: *setulae* in apice pedunculorum et in anthodiis patentes.

In insula *Pantellaria* varietatem pumilam, caulibus divaricato-ramosis, pedunculis superne anthodiisque omnino glabris, vel hispidulo-setosis inveni; quae tamen nullo alio charactere a specie aliena.

. S. CRETENSIS. *Lin. sp. pl. 1139 — Biv. man. 4. p. 15*, an excluso synonymo S. urentis *Lin.* — *Dec. pr. 7. p. 95*.

S. caule subfoliato superne ramoso, ramis gracilibus elongatis, foliis radicalibus oblongo-lanceolatis, imis dentatis, reliquis lyrato-runcinatis pinnatifidisque, caulinis sessilibus lanceolato-linearibus, pedunculis bracteatis apice subincrassatis, anthodii cylindracei foliolis canescenti-puberulis et setoso-hirsutis, exterioribus adpressis.

Metabasis cretensis. *Dec. pr. 7. p. 307* — Hypochaeris sicula. *Ucria pl. ad Lin. op. add. n. 23 ?*, quam confer.

Ic. *Biv. l. c. t. 4*, optima — Hieracium alpinum, Dentis Leonis folio, acuto, piloso, scissis capitulis senticulosis. *Cup. panph. 2. t. 192* — H. alpinum, Dentis Leonis folio acuto, piloso, proscisso, scissisque capitulis, pungenti lanugine obsitis. *Cup. H. Cath. p. 95* — *Raj supp. p. 146* — *Bon. t. 136*.

In herbosis, ad vias, in demissis maritimis usque in apricis pascuis montosis ubique in Sicilia.

Aprili, Junio. ♂, et ♃

Caules erecti, patuli, aut ascendentes, basi simplices, 4-14-pollicares: *folia* radicalia rosulata, glabrata vel hirta; *caulina* inferiora interdum basi dentato-pinnatifida; laciniis in omnibus oblongis, vel auguste linearibus, obtusiusculis; *superiora* integra: *bracteae* vix lin. latae, 1-2 poll. longae: *anthodii* foliola ad carinam demum incrassata: *corollulae* luteae, subtus purpurascentes: *semina* marginalia pappo sessili instructa.

Varietatem cum caule undique patenter piloso-hirsuto in monte *Busambra* inveni: alteram foliis canescentibus et strigoso-hirtis in maritimis prope *Comiso ai Scoglitti*: aliam caulibus fere filiformibus, anthodiisque parce setulosis in nemoribus Aetnae; denique in elatioribus montosis saepius cum caule ascendente ac ramis patulis, fere filiformibus et vix incrassatis occurrit; proinde species facie varians, uti recte notat *Cl. Biv. l. c.*, sed indicatis characteribus ab affinibus facillime distinguenda, et quoad anthodium *S. aetnensi* proxima — S. *urens Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 143*, quoad specimen herb. *Sibth.* diversa videtur, foliis setis paucis obsitis; ramis gracilibus omnino diffusis, anthodiis quidem hispidis, sed fructiferis subglobosis, ac foliolis exterioribus patulis, tandem habitu prorsus alieno — Quid sit *S. urens Spr. s. veg. 3. p. 661* « floribus brevissime pedunculatis » mihi penitus latet; nec de specie *Lin.* aliquid certe dicendum, nam in ipsius herb. desideratur — Denique monendum puto *Hypochaeridem hispidam Willd.*, et *H. pinnatifidam Ten.* forsan nonnisi ejusdem speciei proteiformis lusus esse.

3. S. *laevigata*. *Lin. sp. pl. 1139.*
S. caule erecto nudo firmo superne ramoso, foliis glaucis ciliatis carnosulis glabriusculis oblongo-spathulatis acute dentatis, caulinis ad pedunculorum basim linearibus angustissimis, pedunculis subbracteolatis, anthodii foliolis (atris) carina pilosis.
S. glauca. *Tin. pug. pl. sic. p. 19* — *Spr. s. veg. 3. p. 661.*
Ic. *nulla.*
b. caulibus elatioribus gracilioribus, foliis subciliatis subglaucescentibus, anthodiis glabris, seminibus radii aliquando pappo sessili coronatis.
S. laevigata. *Desf. atl. 2. p. 237,* et *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 142,* ex eorum herbario — Rodigia laevigata. *Spr. s. veg. 3. p. 654.*
Ic. *Desf. l. c. t. 216* — *Sibth. fl. gr. t. 814,* ex icon. pictis.
bb. anthodiis carina-hirsutis, pedunculis ad apicem aliquando hispidis ac foliis canescentibus.
Ic. S. Alliatae. *Biv. cent. 2. p. 52. t. 7* — Hieracium chondrylloides, saxatile, hirsuto folio glauco, dentato. *Cup. H. Cath. p. 95*, et *panph. 1. t. 139* — *Bon. t. 137*, quae icones a *Smith* in *pr. fl. gr. 2. p. 135,* ad *Hieracium bracteolatum* adductae ad hanc speciem certe spectant!
c. albicans; caule pedunculisque subpilosis, foliis molliter hirsuto-albicantibus.
S. albicans, et S. rubescens. *Tin. pug. pl. sic. p. 19* — *Spr. l. c.* — Hypochaeris glauca. *Presl del. prag. p. 114* — H. albicans. *Ucria pl.* ad *Lin. opus add. n. 25.*
Ad rupes calcareas, aut vulcanicas in demissis, vel in montosis passim enumeratae varietates in *Val di Mazzara* e *Val di Noto*, rara in *Valdemone* = var. *a. b. c. Maretimo.*
Martio, Junio. ♃
Caules 3-14-pollicares, aliquando uniflori: *folia* radicalia fere rosulata; caulina ramis subjecta vix lin. lata: *flores* lutei: *semina* radii sat raro pappo sessili instructa vidi, ideoque etiam ex comparatione speciminum herb. *Sibth.* et *Desf. S. laevigatam* ab *Alliata* disjungere non arbitratus sum.
Species quoad pubescentiam uti praecedens variabilis, sicut jam monuit *Cl. Smith l. c* — Enumeratae varietates seorsum spectatae revera diversae videntur, sed per gradus ab una ad alteram itur, et passim permixtae inveniuntur.

HYPOCHAERIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1246. — *Endl. gen. n. 2985.*

Anthod. multiflorum, polyphyllum; foliolis pluriseriatim imbricatis. *Sem.* fusiformia, striata, ad strias una cum pappi stipite muricata. *Papp.* stipitatus, vel in radio sessilis, plumosus. *Recept.* paleaceum. (*Herbae* saepius piloso-hirsutae, annuae, perennesve: *folia* fere omnia radicalia, indivisa vel dentato-pinnatifida: *flores* erecti, lutei).

1. *H. glabra*. *Lin. sp. pl. 1141.*
H. radice annua!, caulibus simplicibus ramosisque nudis erectis patulisve anthodiisque glabris, foliis obtusis dentato-sinuatis lyratisque hirsutis vel glabris, pedunculis bracteolatis, anthodii foliolis flosculos aequantibus, pappo seminum centralium longe stipitato, marginalium sessili, setis basi arachnoideo-plumosis.

H. arachnoides. *Biv. cent. 2. p. 51*, excl. syn. *Poir.* — H. hispida. *Brot. fl. p. lusit. 1. p. 332* !
Ic. H. minima. *Cyr. pl. rar. neap. fasc. 1. p. 29. t. 10!* — *Sibth. fl. gr. t. 816*, ex ic. pictis — Hieracium minimum. *Column. ecphr. 2. t. 27.*
In collibus calcareis apricis, vel in herbosis arenosis maritimis: *Vittoria a Dorillo*, *Terranova*, *S. Croce*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Catania*, *Nicolosi*, *Milo*, *Messina*, *Milazzo* = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*.
Aprili, Majo. ☉
Caules 3-12-pollicares, stricti, vel in aridis patuli: *folia* ut in sequente rosulata ac terrae adpressa: *flores* parvi.
Ab H. arachnoidea *Poir. dict. enc. 5. p. 572*, pappo seminum disci stipitato, et a sequente cum qua pappo convenit, floribus duplo triploque minoribus, et radice annua!! statim dignoscitur; at quibus certis caracteribus *H. arachnoidea Desf.*, et *H. minima Cyr.* ab *H. glabra* dignosci possint me non invenisse fateor.

2. *H. NEAPOLITANA. Dec. pr. 7. p. 91.*
H. radice perenni! ramosa (non caulescente), caulibus nudis erectis vel ascendentibus glabris simplicibus ramosisve, foliis oblongo-obovatis dentato-sinuatis lyratisque hirsutis, pedunculis bracteatis, anthodii foliisque glabris hirsutisve flosculis duplo brevioribus, pappo seminum centralium longe stipitato, marginalium (paucorum) sessili, setis basi arachnoideo-plumosis.
H. dimorpha. *Ten. fl. nap. 5. p. 201*, et *syll. p. 407*, non *Brot.* — H. Tenorii. *Guss.*, in litt. ad *Dec.*, et ex specim. siccis communicatis — H. radicata, et H. glabra. *Ucria H. Pan. p. 337*, non *Lin.* ex loco.
Ic. *nulla.*
In pascuis, collibus apricis, ad vias in herbosis ubique in Sicilia = et in *Lipari.*
Aprili, Junio. ♃
Radices ad collum multiplices, fibris crassis; numquam caulescens, simplex, et alte descendens, ut in *H. radicata*: *caules* 1-3-pedales: *folia* obtusa, 2-6 poll. longa, 6-14 lin. lata, depressa, rosulata, raro integra vel lyrata, saepius sinuata, aliquando tuberculis scabra: *pedunculi* superne fistulosi, non incrassati: *anthodii* foliola adpressa, carina a medio ad apicem fusco-rubentia; exteriora breviora, ovata, acuta; interiora longiora, linearia, acuminata, margine subscariosa: *flores* flavi, magnitudine *H. radicatae*, diametro semper pollicari et ultra: *semina* fusco-rufescentia in hac et in praecedente.

---

† 3. *H. MACULATA. Lin. sp. pl. p. 1140* — *Ucria H. Pan. p. 337.*
H. caule subnudo ramoso solitario, foliis ovato-oblongis integris dentatis.
In oppido *Marineo* (*Ucria*).

† 4. *H. HIRTA. Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 24.*
H. caule ramoso, foliis radicalibus lyrato-sinuatis, caulinis linearibus subdentatis, calycibus glabris.
Ic. Chondrilla petraea, crassulis foliis ad nervum usque denticulatis caninis. *Cup. panph. 408* ex *Ucria*; *panph. 1. t. 204*, ex exemplari ex quo sum usus — *Bon. t. 96*, sed quoad hanc iconem est *Sonchus* picroides, quem confer.

† 5. *H. SICULA. Ucria l. c. n. 23.*

H. caulibus ramosis, foliis radicalibus sinuato-dentatis hirsutis, caulinis lanceolato-linearibus, calycibus hirtis.

Ic. Hieracium, Cichorii sylvestris alterius Columnae foliis non nihil similibus. *Cup. panph. 1. t. 50 ? — Bon. t. 122 ?*

Quoad iconem videtur *C. praecocis* varietas, sed quoad descriptionem ad *S. cretensen* spectare arbitror, quam confer.

LAPSANA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1247 — Endl. gen. n. 2967.

Anthod. conico-campanulatum, angulatum, multiflorum; foliolis interioribus semper erectis, 8-10; exterioribus brevissimis, squamaeformibus. *Sem.* oblonga, levia, glabra, striata, decidua; marginalia anthodii foliolis non involuta. *Pap.* nullus. *Recept.* nudum, punctatum. (*Herba* annua, plus minus pubescens: *caules* erecti: *folia* lyrata: *flores* erecti, parvi, lutei, corymbosi).

1. *L. communis, b. hirta. Ten. syll. p. 625, et fl. nap. 2. p. 183.*

L. caule erecto striato superne ramoso-paniculato pedunculisque glanduloso-pilosis, foliis ciliatis glabriusculis, radicalibus caulinisque inferioribus lyratis petiolatis, superioribus ovalibus vel oblongo-lanceolatis dentatis integrisve subsessilibus, anthodiis pilosiusculis, fructiferis angulatis, foliolis acutis.

L. communis. *Ucria H. Pan. p. 337*—L. communis, *b. pubescens. Dec. pr. 7. p. 76*, et *Rich. fl. germ. excur. 1. p. 249* — Cichorio affinis Lampsana domestica. *Cup. H. Cath. p. 50.*

Ic. *Fl. dan. t. 500 — Gaert. de fruct. 2. p. 344. t. 157* — Lampsana. *Dod. pempt. 675*, quae icones ad speciei typum glabrum spectant.

In sylvaticis, in dumetis, ad sepes; *Polizzi, Madonie, Ficuzza, Mistretta, Boschi di Caronia, dell'Etna, della Ferla, e del Cassaro.*

Junio, Julio. ⊙

Caules 2-3-pedales, stricti, basi simplicissimi: *folia* inferiora et radicalia aliquando lyrato-runcinata; suprema fere lanceolato-linearia, acuminata: *pedunculi* graciles, non incrassati, uniflori, et magis quam caules pilis patentibus longioribus vestiti: *anthodii* foliola ad carinam sparse glanduloso-pilosa, corolla semel breviora: *semina* rufescentia.

Quoad descriptionem valde proxima videtur *L. grandiflorae Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 261*, et *3. p. 540*, sed flores in nostra parvi, et anthodii foliola non acuminata.

† ZACINTHA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1248.

Cal. calyculatus, calyculo membranaceo. *Recept.* nudum. *Papp.* brevissimus, subplumosus. *Sem.* radii incurva, disci recta.

† 1. *Z. verrucosa. Willd. sp. pl. 3. p. 1624.*

Z. calycibus fructus torulosis depressis obtusis sessilibus.

Lapsana Zacintha. *Lin. sp. pl. 1141 — Ucria H. Pan. p. 338.*

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

RHAGADIOLUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1249 — Endl. gen. n. 2970.

Anthod. teres, pauciflorum; foliolis 5-8; exterioribus brevissimis, squamaeformibus. *Sem.* teretia; interiora arcuata, decidua, abortiva; exteriora rectiuscula, jam matura anthodii foliolis demum concavis involuta, et una cum istis stellate patentia ac persistentia. *Papp.* nullus. *Recept.* nudnm. (*Herbae* annuae: *caules* ramosi: *folia* inferiora indivisa, vel sinuato-lyrata: *flores* parvi, lutei, axillares breviter-terminales longe pedunculati, nubiles nutantes.)

1\. *R.* EDULIS. *Gaert. de fruct. 2. p. 354 — Willd sp. pl. 3. p. 1625.*
R. foliis cauleque erecto villosis, inferioribus lyratis, superioribus lanceolatis glabratis, seminibus interioribus pubescentibus glabrisve levibus.
Lapsana Rhagadiolus. *Lin. sp. pl. 1141 — Ucria H. Pan. p. 338* — R. stellatus, *b. lejocarpus. Dec. pr. 7. p. 77* — Hieracium narbonense, falcata siliqua, minus, altiusque, angustiori folio, minorique capitulo. *Cup. H. Cath. p. 95, ex add. p. 257.*
Ic. *Schk. t. 225*, ex *Koch.*
Ad sepes, et ad sylvarum margines in Sicilia.
Martio, Majo. ⊙

2\. *R.* STELLATUS. *Gaert. de fruct. 2. p. 354 — Willd. sp. pl. 3. p. 1625.*
R. caule erecto superne glabro, foliis glabriusculis ciliatis, inferioribus spathulatis dentatis lyratisque, superioribus oblongo-lanceolatis denticulatis, anthodii foliolis seminibusque exterioribus sub apice denticulato-aculeatis, seminibus interioribus dorso setulis rigidis exasperatis levibusque.
Lapsana stellata. *Lin. sp. pl. 1141 — Uvria H. Pan. p. 338* — R. stellatus, *b. edulis. Dec. pr. 7. p. 77* — Hieracium narbonense, falcata siliqua. *Cup. H. Cath. p. 95.*
Ic. *Gaert. l. c. t. 157. f. 2* — Hieracium stellatum. *Bauh. hist. 2. p. 1014.*
In apricis herbosis; *Catania* = et in *Ustica*, *Lipari*, *alle terre rosse*, *Pantellaria.*
Martio, Majo. ⊙
In hoc et in praecedente, *caules* erecti, ½-2-pedales, inferne simplices, superne irregulariter dichotomo-ramosi: *folia* uti caules inferne glabra, aut puberula; inferiora indivisa, vel lyrata; superiora semper integra: *flores* extraxillares, aliquando fere sessiles, reliqui pedunculo pollicari et ultra suffulti: *anthodii* foliola exteriora brevissima, acuta: *semina* matura in hoc, et anthodii foliola tenuiora; proinde non immerito a *Dec. l. c.*, ut ejusdem speciei varietates relatae.

CATANANCHE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1250 — Endl. gen. n. 2976.

Anthod. multiflorum; foliolis numerosis, scariosis, nitidis, multifariam imbricatis. *Sem.* turbinato-pentagona, adpresse setosa. *Papp.* sessilis, 5-7-paleaceus; paleis aequalibus, longe acuminato-aristatis. *Recept.* setoso-paleaceum. (*Herba* annua: *caules* erecti, subnudi: *folia* integra, vel dentata: *flores* erecti, pallide lutei in hac).

1\. *C. lutea. Lin. sp. pl. 1142—Ucria H. Pan. p. 338—Biv.cent.2.p.19.*
C. caule subramoso subnudo, foliis ciliatis villosis lanceolatis trinerviis integris dentatisque, floribus ad radicis collum aggregatis, reliquis terminalibus solitariis, foliolis anthodii interioribus lanceolatis acuminatis exteriora ovata duplo superantibus.
Stoebe Plantaginis folio, et—Eadem angustifolia. *Cup. H. Cath.p.241.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 658. f. 2 — Gaert. de fruct. 2. p. 356. t. 354. f. 5* — Stoebe Plantaginis folio angusto, Ptarmicae austriacae capitulo *Cup. panph. 2. t. 241* — Chondrilla lignosa, hirsuta, Plantaginis folio dentato, Ptarmicae austriacae capitulo. *Cup. panph. 1. t. 207 — Bon. t. 98*, optimae — C. cyanoides, lutea, coronopifolio non diviso. *Barr. ic. 1135 — Bocc. mus. t. 7*, et *76*, sub errato nomine *Alyssum incanum*, ec.
In collibus, et in campis argillosis ubique in Sicilia.
Aprili, Junio. ⊙
Caules villosi, 4-12-pollicares, ad ramorum divisionem folio integerrimo anguste-lineari instructi: *folia* radicalia numerosa, rosulata, acutiuscula, pallide virentia: *anthodii* foliola interiora nervo unico intensius colorato notata, exteriora obtusa, saepe triplo superantia, ante et post anthesim erecta, 7-9 lin. longa: *corollae* anthodio breviores, et *flores* radicales duplo fere reliquis tenuiores: *semina* fusca. Confer quae dixi in *pl. rar. p. 331.*

---

† 2. *C. coerulea. Lin. sp. pl. 1142 — Ucria H. Pan. p. 338.*
C. squamis calycinis inferioribus ovatis.
Prope *Palermo al Convento di S. Maria a Gesù, allo sferro vecchio* (*Ucria*).

CICHORIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1251 — Endl. gen. n. 2978.

Anthod. multiflorum, cylindraceum; foliolis numerosis, interioribus basi subconnatis; exterioribus saepe brevissimis, squamaeformibus. *Sem.* obovata, striata, glabra. *Papp.* paleaceus, polyphyllus, brevissimus, coronaeformis. *Recept.* nudum, vel setosum, foveolatum. (*Herbae* annuae, biennes, perennesve: *caules* divaricato-ramosi: *folia* runcinato-lyrata: *flores* amoene coerulei).

1\. *C. Intybus. Lin. sp. pl. 1142 — Ucria H. Pan. p. 338.*
C. caule erecto striato scabro ramosissimo, foliis glabris hirsutisque, radicalibus runcinatis, floribus fasciculatis sessilibus, raro unico longe pedunculato, anthodii foliolis exterioribus ad margines ciliato-

glandulosis ovato-lanceolatis acutis squarrosis, interioribus adpressis duplo longioribus.

C. sativum, coeruleum, et — C. sylvestre officinarum, et — Idem folio integro. *Cup. H. Cath. p. 50* — C. sylvestre officinarum. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. *Fl. dan. t. 907* — *Gaert. de fruct. 2. p. 357. t. 157. f. 6* — C. sylvestre, hirsutum, flore coeruleo, folio centauroide. *Cup. H. Cath. p. 50* — *Bon. t. 90* — Intybus sylvestris. *Fuchs. hist. p. 679.*

In pascuis, ac ad vias ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Pantellaria.*

Majo, Junio. ♃

Caules stricti, saepe paniculato-ramosi, 1-3-pedales, setis nitidis basi dilatatis, et apice saepe glandula nigra terminatis, aliquando scabri: *folia* caulina integra, cordata, amplexicaulia; denticulata, obtusiuscula, remota: *bracteae* sessiles, recurvae, late cordato-ovatae, acutae, concavae, sub glomerulis florum: *glomeruli* saepe pauciflori: *anthodii* foliola interiora ad apicem fere concavum pilis nonnullis instructa.

2. *C.* GLABRATUM. *Presl fl. sic. 1. p. XXXII.*

C. caule erecto striato scabro subramoso, foliis glabriusculis, inferioribus runcinatis ad costam hirsuto-scabris, caulinis minimis, floribus geminis, altero longe pedunculato, altero sessili, anthodii foliolis exterioribus ovato-lanceolatis acutis glabris vel glanduloso-ciliatis interiora subaequantibus.

Ic. C. peregrinum, lanceolatum, coeruleo flore minori, longius radicatum. *Cup. panph. 2. t. 143* — *Bon. t. 91.*

In pascuis submontosis Sicilia = et in *Ustica.*

Majo, Junio. ♃

Habitus praecedentis, cujus forsan varietas: *caules* 1-2-pedales: *folia* aliquando lanceolata, dentata, superne fere glabra, subtus hirsutiuscula: *anthodii* foliola exteriora interiora subaequant, non illis duplo breviora, uti ex *Presl*; in eadem planta glabra, vel setis albis apice glandulosis ciliata ac hirsuta, acuta, quo charactere a sequente discrepat.

3. *C.* DIVARICATUM. *Schous. mar. p. 197* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1609.*

C. caule erecto glabro ab ipsa basi divaricate-ramoso, foliis glabriusculis, radicalibus runcinatis, caulinis oblongis dentatis, floribus fasciculatis, pedunculo uno aut altero elongato fistuloso ac incrassato, anthodii foliolis exterioribus ovatis obtusis longe ciliatis eglandulosis interiora subaequantibus.

C. Intybus, *b. divaricatum. Dec. pr. 7. p. 84.*

Ic. *nulla.*

b. pumilum; caule simplici stricto, foliis saepius integris, floribus omnibus axillaribus sessilibus glomeratis, terminali solitario, anthodiis ut in *a.*

Ic. C. pumilum. *Jacq. obs. 4. p. 3. t. 80 ?*

In pascuis, et ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari*, *Maretimo*: var. *b. praterie montuose di Palermo* = et in *Ustica*, *Maretimo.*

Aprili, Junio. ⊙, raro ♃

Caules 5-8-pollicares, ab ipsa basi ramosi; aliquando 2-3-pollicares, simplices, et tunc flores laterales sessiles, caule in pedunculum incrassatum erectum producto: *pedunculi* erecto-patentes, et dum duo, alter semper brevior: *flores* axillares, ab ipsa caulis basi revera sessiles et glomerati = C. pumilum *Jacq.* nonnisi hujus speciei varietas mihi videtur.

4. *C. spinosum. Lin. sp. pl. 1143 — Ucria H. Pan. p. 339.*
C. caule suffruticoso, ramis dichotomis demum nudis spinescentibus, foliis glabris lanceolatis dentato-runcinatis, floribus axillaribus subgeminis, terminalibus solitariis.
C. spinosum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 19.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 823*, ex ic. pictis — *Lam. ill. gen. t. 658. f. 2.* mala — C. spinosum, creticum. *Bauh. prodr. p. 62*, bona.
In lapidosis maritimis; *Comiso ai Scoglitti, da S. Croce al Braccetto, a Capopassaro.*
Aprili, Majo. ♃
Radices descendentes : *caules* late caespitosi, $\frac{1}{2}$-1-pedales : *rami* exsiccati spinescentes, persistentes, fere eburnei, saepe dense intricati : *folia* parva, aliquando vix dentata, approximata : *anthodii* glabri foliola exteriora interioribus duplo breviora : *flores* parvi.

SCOLYMUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1252 — Endl. gen. n. 2965.

Anthod. multiflorum, bracteis spinosis obvallatum; foliolis numerosis, imbricatis, adpressis, apice acuminatis spinosisve, margine scariosis. *Sem.* oblonga, vel obovata, compressa, levia. *Papp.* brevissimus, coronaeformis, vel squamellosus. *Recept.* semiglobosum, paleaceum, paleis demum deciduis. (*Herbae* annuae, vel perennes: *caules* erecti, ascendentesve: *folia* decurrentia, dentata, aut pinnatifida; lobis dentibusve spinosis : *flores* solitarii, vel aggregati, flavi).

1. *S. grandiflorus. Desf. atl. 2. p. 240 — Willd. sp. pl. 3. p. 1631.*
S. radice perenni, caule subsimplici, foliis sinuato-pinnatifidis villosis, lobis laciniisque dentato-spinosis, caulinis decurrentibus, floribus sessilibus axillaribus solitariis, terminalibus approximatis, bracteis foliaceis pectinato-spinosis, seminibus 2-3-aristatis.
Myscolus megacephalus. *Cass. dict. 34. p. 83* — Carduus chrysanthemos, praealtus, Cardui benedicti capitulis. *Cup. H. Cath. p. 36.*
Ic. *Desf. l. c. t. 218.*
In herbosis, et ad vias in apricis, tam in demissis, quam in submontosis ubique in Sicilia=et in *Ustica, Maretimo, Pantellaria, Favignana.*
Majo, Septembri. ♃
Caules villosi, 1-3-pedales, basi simplices, apice vix ramosi : *folia* venis albis maculata, et ob lacinias numerosas fere runcinato-pinnatifida, ad margines non incrassato-cartilaginea : *anthodii* foliola exteriora obtusa, interiora acuta, spinulosa : *flores* sequentium majores, diametro fere 2-pollicari : *pappus* brevissimus, et deciduus : *semina* obovata.

2. *S. hispanicus. Lin. sp. pl. 1143 — Ucria H. Pan. p. 339.*
S. radice perenni, caule ramoso, ramis erecto-patulis, foliis subtus hirsutiusculis sinuato-pinnatifidis, lobis laciniisque dentato-spinosis, caulinis interrupte decurrentibus, floribus axillaribus terminalibusque subsessilibus solitariis vel congestis, bracteis foliaceis dentato-spinosis, receptaculi paleis obovatis marginibus basi introrsum flexis semina 2-3-aristata occultantibus.
Myscolus microcephalus. *Cass. dict. 34. p. 85*—Carduus chrysanthemos, rigidior, marinus, cupressiformis. *Cup. H. Cath. p. 36* — S. Theophrasti. *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ic. S. angiospermos. *Gaert. de fruct. 2. p. 356. t. 157* — S. Theophrasti Narbonensis. *Clus. hist. 2. p. 153* — Carduus chrysanthemos. *Dod. pempt. p. 725.*

In arenosis maritimis herbosis, ad sepes, ad vias ubique in Sicilia = et in *Lipari*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana.*

Junio, Septembri. ♃

Herba disrupta tenue lactescens: *caules* 1-1½-pedales, villosi: *folia* radicalia oblonga, in petiolum attenuata, caulina canaliculata, margine incrassato-cartilaginea; nervis et rachide albo-maculatis: *bracteae* duae, oppositae, foliis conformes, flores brevissime pedunculatos excedentes: *anthodii* foliola glabra, acuminata, sed inermia, ad margines subscariosa, corollulis subduplo breviora: *semina* uti in praecedente: *receptaculi* paleae, uti recte notat Cl. *Gaert. l. c.*, in hoc semina inter margines introrsum flexos occultant, in sequente vero semina omnino libera sunt. Confer Cl. *Bertol. am. it. p. 188*, cujus descriptio optima.

3. *S. maculatus. Lin. sp. pl. 1143 — Ucria H. Pan. p. 339.*

S. radice annua, caule simplici vel patenter ramoso, foliis sinuato-lobatis, lobis laciniisque dentato-spinosis, radicalibus villosiusculis, caulinis decurrentibus glaberrimis, floribus solitariis sessilibus, bracteis foliaceis pectinato-spinosis, receptaculi paleis oblongis semina pappo coronaeformi brevissimo instructa non amplectentibus.

S. paniculatus. *Ucria pl. ad Lin. op. add. n. 26* — Carduus chrysanthemos. *Cup. H. Cath. p. 36.*

Ic. S. gymnospermos. *Gaert. l. c.* — S. Theophrasti, hispanicus. *Clus. hist. 2. p. 153*—Cardui chrysanthemi altera icon. *Dod. pempt. p. 725.*

In campis, et in arvis argillosis post messem in Sicilia = et in *Ustica.*

Junio, Julio. ⊙

Caules 2-3-pedales, multiflori: *folia* radicalia una cum caule inferne subvillosa, margine non cartilaginea; reliqua ac pars superior caulis glabra, et margine cartilagineo-incrassata, ac albida: *bracteae* floribus longiores: *anthodii* foliola omnia lineari-lanceolata, acuminato-spinosa: *flores* pallide flavi, parvi, solitarii, vel terminales approximati. Confer Cl. *Desf.* in *fl. atl. 2. p. 242*, cujus descriptiptio optima, sed synonyma *Clusii* commutata.

* * *Flores capitati.*

(*Trib.* Cynareae *Dec. a Kentrophyllo ad Lappam*)

KENTROPHYLLUM.

Neck. elem. bot. n. 155 — Endl. gen. n. 2874.

Anthod. multiflorum; foliolis imbricatis, numerosis; exterioribus basi arcte adpressis, apice divaricatis erectisve, margine dentato-spinosis; interioribus integris, acuminato-spinosis. *Sem.* obovato-tetragona, rugulosa; areola basilari obliqua. *Papp.* in seminibus marginalibus subnullus; in reliquis sessilis, multiserialis, palaceo-pilosus. *Recept.* palaceo-setosum. (*Herbae* annuae, et dum florent disrupte succo sanguineo pauco scatentes: *caules* erecti, basi simplices: *folia* dentato-vel pinnatifido-spinosa: *flores* flavi, in apice ramorum solitarii).

1. *K. lanatum. Dec. pr. 6. p. 610.*

K. caule arachnoideo-lanuginoso corymboso, foliis inferioribus lyrato-

pinnatifidis, superioribus amplexicaulibus pinnatifido-dentato-spinosis, flosculis plerisque radii neutris, anthodii ovati lanuginosi, foliolis extimis apice patulis-divaricatisque.

Carthamus lanatus. *Lin. sp. pl. 1163* — *Ucria H. Pan. p. 344* — Centaurea lanata. *Dec. fl. fr. 4. p. 102* — *Spr. s. veg. 3. p. 408* — Cnicus, Atractylis lutea dictus. *Cup. H. Cath. p. 53* — Atractylis lutea. *Cast. H. Mess. p. 33.*

Ic. Carthamus lanatus. *Sibth. fl. gr. t. 841*, ex icon. pictis — Atractylis Theophrasi et Dioscoridis, succo sanguineo. *Column. ecphr. 1. p. 19. t. 25* — Atractylis. *Dod. pempt. p. 736.*

In arenosis, in arvis sterilibus, ad vias, et in maritimis herbosis in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana.*

Junio, Septembri. ☉

Caules albidi, striati, in sterilibus uniflori: *folia* radicalia setis argenteis articulatis hirsutiuscula, rigida, nervosa, villosiuscula, laciniis denticulato-spinosis: *anthodii* foliola exteriora apice squarroso-patentia, foliis similia; intima adpressa, arcte conniventia: *flosculorum* limbus elongatus: *semina* truncata, albida, radii nuda, sed margine calloso-denticulato nitido instructa; disci praeter marginem denticulatum instructa paleis linearibus scabris fuscis, ut in *Centaureis*, interioribus ac exterioribus brevioribus.

2. *K. turbinatum. Gasparr.*

K. caule arachnoideo-lanuginoso corymboso, foliis inferioribus . . . . superioribus amplexicaulibus pinnatifido-dentato-spinosis, flosculis plerisque radii neutris, anthodii lanuginosi ovali-oblongi basi turbinati foliolis exterioribus rectis apice non divaricatis.

Cnicus Atractylis lutea dictus, capitulo oblongo proscisso, minus aspero folio. *Cup. H. Cath. p. 53.*

Ic. *nulla.*

In campis argilloso-calcareis; *Polizzi*, (*Gasparrini*).

Junio, Julio. ☉

Habitus caulis ac foliorum, et *semina* omnino praecedentis, sed quoad anthodii figuram diversissimum; siquidem ista foliis sub involucrata, basi non ovata sed cuneata, ac foliola recta ac fere approximata, non divaricato-squarrosa ac arcuato-recurva, ut in illo.

CARDUNCELLUS.

Adans. fam. 2. p. 116 — *Endl. gen. n. 2887.*

Anthod. ovatum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis, exterioribus appendiculatis, foliaceis, spinosis, ciliato-laceris. *Sem.* tetragona, levia, areola basilari subobliqua. *Papp.* sessilis, uniformis, multiserialis, setosus; setis semine longioribus, basi in annulum deciduum concretis. *Recept.* paleaceo-setosum. (*Herbae* perennes, aliquando acaules: *folia* pinnatifida, vel pinnata, serrato-spinosa: *flores* coerulei, terminales, solitarii).

1. *C. coeruleus. Dec. pr. 6. p. 615.*

C. foliis cauleque unifloro sparse arachnoideo-pilosis, radicalibus spathulato-oblongis spinuloso-denticulatis petiolatis, caulinis amplexicaulibus oblongo-ellipticis dentato-spinosis, pappi setis flosculorum tubo dimidio brevioribus.

Carthamus coeruleus. *Lin. sp. pl. 1163 — Ucria H. Pan. p. 345* — Cnicus coeruleus, asperior. *Cup. H. Cath. p. 53.*
Ic. Carthamus coeruleus. *Sibth. fl. gr. t. 843* ex icon. pictis — Carlina purpurea, gracilis, et minima, hispanica. *Cup. panph. 2. t. 246*, et — Cnicus coeruleus, folio integro. *Cup. panph. 1. t. 150* — C. alter, coeruleo flore. *Clus. hist. 2. p. 152*, optima.
In arvis argillosis demissis, vel submontosis ubique in Sicilia = et in *Lipari alle terre rosse.*
Majo, Julio. ♃
Caules aliquando ascendentes, et 1-3-flori: *folia* nitide virentia, aliquando glabrata; radicalia rosulata, numerosa; superiora exquisite nervosa, rigidiuscula: *anthodii* fere pollicaris exteriora foliola foliis similia, basi albida.

2. *C.* TINGITANUS.
C. foliis cauleque simplici unifloro arachnoideo-villosis, radicalibus caulinisque inferioribus lanceolatis spinoso-pinnatifidis basi dilatato-amplexicaulibus, pappi setis flosculorum tubo dimidio brevioribus.
C. coeruleus, *b. incisus. Dec. pr. 6. p. 615* — Carthamus tingitanus. *Lin. sp. pl. 1163* — Onobroma coeruleum. *Spr. s. veg. 3. p. 392* — Cnicus coeruleus, asper, imis foliis canescentibus, Carduncelli montis Lupi, et — Idem minus asper, laciniatior, foliis viridibus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 20.*
Ic. Onobroma coeruleum. *Gaert. de fruct. 2. p. 380. t. 160* — Carthamus coeruleus. *Cav. ic. 2. p. 24. t. 128* — Cnicus coeruleus, minus, asperrimis imis foliis, Carduncelli montis Lupi. *Cup. H. Cath. p. 53, supp. alt. p. 20*, et *panph. 1. t. 67.*
b. corymbosus; caule 2-3-pedali corymboso-ramoso multifloro.
In argillosis cum praecedente saepe permixtus; *Busacchino, Marsala, Vittoria, Caltanisetta, Ganci, Palomba, Nicosia, Petralia, Capizzi, Troina, Bronte, Maniaci, la Motta, Monumenti*; *Prizzi* (*Gasparrini*): var. *b. Troina, Capizzi, Cesarò.*
Majo, Julio. ♃
Non est praecedentis varietas, uti plurimi auctores suspicantur (confer *Spr.*, et *Dec. l. c.*), nam simul proveniunt, nec unus in alterum transit — Varietas *b. Carthamum multifidum Desf. atl. 2. p. 256. t. 227* exacte refert, sed in hoc foliola anthodii omnia acuminato-spinosa, uti ex icone et descriptione, quod minime in planta sicula notatur: *anthodii* foliola interiora aliquando ad apicem atro-purpurea, exteriora exquisite nervosa.

3. *C.* PINNATUS. *Dec. pr. 6. p. 614.*
C. glaberrimus glaucescens, caule brevi vel nullo simplici unifloro, foliis pinnatis, foliolis dentato-spinosis basi extrorsum lobatis, anthodii foliolis exterioribus ad apicem ciliato-spinosis foliaceis, pappi setis flosculorum tubum aequantibus, seminibus acute tetragono-alatis.
C. acaulis, caule subnullo unifloro, foliis decussato-pinnatis glabris. *Presl fl. sic. p. xxx ?* — Carthamus pinnatus. *Desf. atl. 2. p. 258* — Onobroma pinnatum. *Spr. s. veg. 3. p. 393.*
Ic. *Desf. l. c. t. 229.*
In calcareis, aut marnaceis demissis vel submontosis; *Val di Mazzara, e Val di Noto*, et in *Valdemone a Bronte, la Motta.*
Majo, Junio. ♃
Caules pro locorum natura nulli, vel 2-5-pollicares: *folia* rigida, laete virentia; radicalia rosulata, numerosa; caulina pauca, nonnulla flore subjecta: *anthodia* majuscula, diametro saepe pollicari, ut plurimum inter folia sessilia; eorum foliola exteriora obsolete

nervosa, latissima, et fere coriacea: *flores* amoene coerulei: *pappi* setae anthodium aequantes, aut demum etiam excedentes, rigidae, rufescentes, pilis adpressis instructae: *semina* glabra, rugulosa. Descriptio *Desf. l. c.* optima.

---

† 4. *C.* CORYMBOSUS. *Lin. sp. pl. 1164 — Ucria H. Pan. p. 345.*
C. floribus corymbosis numerosis.
In montosis; *Madonie* (*Ucria*).

CARLINA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1258 — Juss. 172.

Anthod. multiflorum, ventricosum; foliolis numerosis, imbricatis; exterioribus sinuato-vel pinnatifido-spinosis, apice divaricatis; mediis saepe integris acutis; intimis longioribus, coloratis, scariosis, radium mentientibus. *Sem.* cylindracea, oblonga, dense pilis sericeis adpressis tecta. *Papp.* sessilis, plumosus; setis ramosis, basi in annulum deciduum coalitis, externe ad basim aliis brevioribus marginalibus apice liberis cinctis. *Recept.* paleaceum; paleis apice inaequaliter multifidis. (*Herbae* biennes, vel perennes: *folia* dentato-vel pinnatifido-spinosa, coriacea: *flores* terminales, et eorum color varius).

* *Anthodia radiantia.*

1. *C.* LANATA. *Lin. sp. pl. 1160 — Ucria H. Pan. p. 344.*
C. arachnoideo-lanata, caule simplici vel pauci-ramoso, foliis sessilibus lanceolatis sinuato-dentato-spinosis, anthodii foliolis exterioribus interiora radiantia purpurea excedentibus.
Acarna flore purpureo-rubente, patulo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 4.*
Ic. *Garid. aix p. 86. t. 21 — Sibth. fl. gr. t. 836 ex* ic. pict. — Acarna tomentosa, patulo flore purpureo-rubente a sobole suffocato. *Cup. H. Cath. p. 2, et panph. 2. t. 149* — Acanthoides parva, apula. *Columm. ecphr. 1. p. 29. t. 27.*
In campis, et in arvis subargillosis, ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Lipari*.
Julio, Augusto. ⊙, vel ♂.
Variat *caule* 2-8-pollicari, ramis floridis aliquando ex bractearum axillis (C. lanata, *y. prolifera Dec.*); *foliis* plus minus arachnoideo-lanatis; *floribus* 1-7, tamen semper solitariis, et terminalibus: sed *radio* anthodii utrinque purpureo; *radice* annua, vel bienni; et *habitu* facillime ab affinibus distinguitur: *semina* rufescentia.

2. *C.* VULGARIS. *Lin. sp. pl. 1161 — Ucria H. Pan. p. 343.*
C. arachnoideo-villosa, caule simplici unifloro, vel superne corymboso ramoso, foliis sessilibus oblongo-lanceolatis dentato-spinosis, margine ciliato-spinulosis subtus lanatis, anthodii foliolis radiantibus albido-luteolis exteriora duplo excedentibus.
Cnius sylvestris, spinosior. *Cup. H. Cath. p. 54.*
Ic. *Smith engl. bot. t. 1144 — Gaert. de fruct. 2. t. 163. f. 1* — Atractylis mitior. *Fuchs. hist. p. 121*, bona.

Ad sylvarum arenosarum margines in demissis; *Milazzo*, *Barcellona*, *Acque dolci*, *Messina*, *Mazzaruni* = et in *Felicuri sul monte*, *Saline*.
Julio, Septembri. ♂, et ♃
Caules 1-3-pedales: *pedunculi* striati, apice subincrassati: *anthodii* foliola exteriora pinnatifido-spinosa; spinis ramosis, virentibus: *corollulae* centrales atropurpureae; *antheris* basi in ligulam apice bifidam productis, uti ex *Leers*: *receptaculi* paleae scariosae, albidae, ultra medium setaceo-multifidae, non apice tantum, ut in icone, quae caeterum optima: *semina* dense villoso-sericea.

3. *C.* NEBRODENSIS. *Guss.* in *Dec. pr. 6. p. 546.*
C. caule laxe arachnoideo-lanato superne ramoso-corymboso (raro simplici 1-floro), foliis sessilibus superne glabriusculis, subtus villoso-lanatis, oblongo-lanceolatis sinuato-pinnatifidis, laciniis inferne integris, superne dentato-spinosis (non ciliato-spinulosis), pedunculis dense albo-tomentosis, anthodii foliolis radiantibus albidis discoloribus exteriora conferta involucriformia subaequantibus.
Ic. *nulla.*
b. glabriuscula; caule foliisque inferioribus subtus glabratis, ramis pubescentibus, capitulis corymbosis longe pedunculatis, bracteis utrinque lanuginosis. *Dec. l. c.*
In asperis, aut vulcanicis montosis; *Madonie*, *Etna al Milo*, *monte di Mistretta.*
Julio, Augusto. ♃
Caules firmi, 1-1-½-pedales, basi simplices, aetate rubentes; ramis corymbosis, centrali breviore: *folia* exquisite nervosa, superne lucida, glaberrima, vel ad costam arachnoidea; caulina amplexicaulia, dentato-spinosa, sed dentes superne semper iterum dentato-spinosi: *anthodii* diametri 1-1½ pollicaris foliola media pectinato-spinosa, spinis fuscis ramosis; exteriora utrinque lanata, conferta, ut in *Cnico Acarna*; interiora radiantia, basi externe fusca, subtus rubentia.
C. macrocephala, *Moris stirp. sard. elench. 2. p. 5*, et *Dec. pr. 6. p. 547*, quoad folia huic similis, sed quoad flores mihi visa est diversa.

4. *C.* SICULA. *Ten. ad cat. H. R. Neap. app. alt. p. 74*, et *fl. nap. 5. p. 204* — *Spr. s. veg. 3. p. 378.*
C. caule glabro erecto ramoso-corymboso, foliis ciliato-spinosis sessilibus oblongo-linearibus arachnoideo-villosis glabrisve sinuato-pinnatifidis, laciniis dentato-spinosis subsquarrosis, anthodii foliolis radiantibus candidis exteriora spinoso-pinnatifida squarrosa basi incrassata aequantibus.
C. bracteata. *Presl del. prag. p. 105.*
Ic. *Ten. l. c. t. 187* — Acarna flore candido lutescente, non raro etiam purpurascente, radice perenni, Rob stillante, Belzuino non impar. *Cup. panph. 2. t. 38 ?*
b. purpurascens; anthodii foliolis interioribus dorso purpureis exteriora superantibus. *Dec. pr. 6. p. 546.*
In sterilibus calcareis, ad vias, et in campis; *Val di Mazzara*, *Val di Noto*, *Bronte*, *Troina*, *Cesarò* = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Maretimo*, *Favignana*, *Pantellaria*: var. *b.* non vidi.
Julio, Augusto. ♃
Caules vix striati, 1-2-pedales, aetate rubentes, raro uniflori, et lana sparsa arachnoidea vestiti: *folia* laete virentia, conferta, ciliato-spinulosa; laciniis valide dentato-spinosis: *anthodii* 1-1½-pollicaris foliola glabra: *corollulae* luteolae.

Nulla cum *C. lanata* affinitas (*Presl l. c.*), sed quoad folia inter *C. vulgarem* et praecedentem media, at ob flores illae magis similis.

5. *C.* INVOLUCRATA. *Desf. atl. 2. p. 251 — Willd. sp. pl. 3. p. 1695.*
C. caule glabro bifido vel corymboso-ramoso, foliis oblongo-linearibus ciliato-spinulosis subtus arachnoideo-villosis glabrisve pinnatifidis, laciniis dentato-spinosis subsquarrosis, anthodii globosi foliolis radiantibus flavis exteriora sinuato-spinosa involucrantia basi incrassata non excedentibus.
C. corymbosa. *Ucria H. Pan. p. 343*, et — *Biv. cent. 2. p. 18*, ex loco! — Acarna umbellata, multicaulis, purpurante caule, patulo candido pallescente flore. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 4.*, ex quo etiam ad hanc spectat — C. minor, sylvestris. *Cup. H. Cath. p. 38.*
In collibus aridis sterilibus; *Catania*, *Giarre*, *Nicolosi*, *Agosta*, *Priolo*, *Leonforte*, *Nicosia*, *Floresta*, *Fondachelli*, *Noara*, *Bafia*, *Mandanici*, *Milazzo*, *Messina* = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Lampedusa*, *Favignana*.
Septembri, Octobri. ♃
Caules ½-2-pedales, saepe rubentes, aliquando divarictao-ramosi: *folia* intense virentia, exquisite nervosa, ad marginem inter spinas dentato-spinosa, floribus approximata: *anthodii* diametri 5-12-linearis foliola radiantia, acuta, concoloria, vel nonnunquam externe rubentia: *corollulae* luteae.
Habitus, et summa affinitas cum *C. corymbosa*, a qua non tantum caule aliquando unifloro, vel superne bifido, et flore intermedio sessili distinguitur; quam anthodiis globosis, basi rotundatis, ac duplo majoribus; non vero basi cuneatis, ac oblongis, et foliolis exterioribus interiora saepe valde superantibus — Forsan Acarna apula umbellata, *Columm. ecphr. 1. p. 29. t. 27* potius ad hanc, quam ad *C. corymbosam* spectat; et ex adverso Atractylis hispanica, tenuifolia, flore luteo, *Barr. ic. 594*, *C. corymbosam* exacte refert.

* * *Anthodia non radiantia.*

6. *C.* GUMMIFERA. *Dec. pr. 6. p. 547.*
C. acaulis, foliis arachnoideo-villosis glabratisve pinnatifidis, laciniis inciso-lobatis et spinoso-dentatis subsquarrosis, anthodii foliolis exterioribus pinnatifido-spinosis, spinis trifurcatis.
Atractylis gummifera. *Lin. sp. pl. 1161 — Ucria H. Pan. p. 344* — Acarna gummifera. *Willd. sp. pl. 3. p. 1699* — Carduus Chamaelion albus dictus, acaulis, purpureus, gummi manans, et — Idem folio canescente. *Cup. H. Cath. p. 38.*
Ic. Acarna gummifera. *Cav. ic. 3. p. 14. t. 228 — Sibth. fl. gr. t. 838*, ex icon. pictis — Chamaelion albus, Dioscoridis. *Columm. ecphr. 1. p. 3. t. 12*, optima — Cardui pineae figura, sine radice. *Alpin. exot. p. 125* sine radice, bona; *p. 214* cum radice, mala.
In campis aridis demissis, vel elatis apricis, ac ad vias ubique in Sicilia = et in *Lipari al Palmito*, *a piano Conti*, *ed a S. Calogero.*
Augusto, Septembri. ♃
Folia depressa, rosulata, in orbem expansa, intra quae dum fere exsiccata sunt flos sessilis vel brevissime pedunculatus emergit: *anthodii* diametri 1-2-pollicaris foliola exteriora sublanata, erecta, adpressa, apice tantum subpatentia, spinisque validis instructa; intermedia dorso arachnoidea, apice tantum spinosa; intima mutica, sed mucronulata, ad apicem purpurascentia, semper erecta et non radiantia, dorso externe adpresse pilosa, ad margines superne piloso-ciliata: *corollulae* omnes hermaphroditae, purpureae, anthodium ae-

quantes: *receptaculi* paleae integrae, vel dum coalitae lacerae videntur.
Radicis odor, et sapor omnino ut in *C. acauli*, cui in locis meridionalibus utillime substituitur; caeterum in Sicilia iisdem usibus, quibus in Barbaria adhibetur inservit; confer Cl. *Desf. atl. 2. p. 252*, cujus descriptio optima — Succo gummi-resinoso, qui inter anthodii exteriora foliola exudat, ad ulcera jumentorum curanda Siculi utuntur; et insignem copiam *visci* in ipso contineri, praeter usum vulgarem ad viscum parandum, Cl. *Macaire*, cui communicavi, analysi chemia probavit. Confer *Mem. Soc. Gen. v. 6. p. 27.*

---

† 7. *C. ACAULIS. Lin. sp. pl. 1160 — Ucria H. Pan. p. 343.*
C. caule unifloro flore breviore.
Ubique in montosis (*Ucria*).

ATRACTYLIS.

Gen. pl. ed. Lin. n. 930 — Juss. 172.

Anthod. multiflorum, ovatum; foliolis numerosis, imbricatis, exterioribus involucriformibus, linearibus, pectinato-2-pinnatifidis; interioribus non radiantibus, attenuato-mucronatis, integris. *Sem.* obconica, dense pilis longis sericeis tecta. *Pappus* sessilis, plumosus; setis basi coalitis, (non ramosis), externe ad basim setis brevioribus cinctus, cum pilis seminum invicem apice coalitis !. *Recept.* paleaceum, paleis apice multifidis. (*Herba* annua, humilis, fere undique arachnoideo-lanata, anthodio excepto: *folia* angusta, dentato-spinosa: *flores* purpurei).

1. *A. CANCELLATA. Lin. sp. pl. 1162*, excl. syn. *Alpini*, non vero *Morisonii*, ut ex *Desf. atl. 2. p. 253 — Ucria H. Pan. p. 344.*
A. foliis cauleque ramoso arachnoideo-tomentosis serrulato-spinosis, radicalibus caulinisque mediis oblongo-spathulatis, superioribus lanceolatis, anthodii foliolis exterioribus arcuatis apice conniventibus flores subsuperantibus, eorum spinis ramosis.
Acarna cancellata. *Willd. sp. pl. 3. p. 1701* — Cardui parvum genus. *Cup. H. Cath. p. 37.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 662. f. 1 — Sibth. fl. gr. t. 839*, ex icon pictis— Cirsellium cancellatum. *Gaert. de fruct. 2. p. 454. t. 163. f. 2* — Carduus parvus. *Bauh. hist. 3. p. 95*, icon mala, sed inter reliquas sui aevi melior.
In aridissimis collibus calcareis; *Val di Mazzara*, *Val di Noto*, *Brolo, e Cannata in Valdemone* = et *in Lipari al Palmito*, *Favignana*.
Aprili, Majo. ⊙
Caules 2-8-pollicares; flore centrali semper reliquis breviore, et aliquando fere ad ipsam caulis basim; ramis tunc lateralibus ascendentibus: *folia* 2-raro 4 lin. lata, caulina angustiora acuta: *anthodii* foliola exteriora albido-virentia (involucrum *Lin.*), glabriuscula, pulchre in globum subrotundum cancellatum apice conniventia, et ab interioribus remota; interiora lanceolata, arachnoidea, apice ad margines scariosa, rubentia, erecta, inermia, dorso saepe tuberculis minutis fuscis scabra; intima longiora, apice attenuata, fere omnino scariosa, albida: *pappi* setae exteriores illis

quae semina tegunt omnino similes, non liberae, sed cum illis seminum ad apicem agglutinata, ita ut quamvis pappus deciduus, tamen seminibus adhaeret, et si disjungere tentatur elastice resilit, seminisque ad apicem approximatur. Confer optima descriptio in *Desf. atl. 2. p. 253.*

CYNARA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1257 — Endl. gen. n. 2882.

Anthod. multi-et aequaliflorum, ventricosum; foliolis numerosis, imbricatis, coriaceis; exterioribus apice attenuatis, spinescentibus, interioribus non radiantibus. *Sem.* obovata, compressiuscula, levia, glabra. *Papp.* sessilis, plumosus; setis (non ramosis), basi liberis, sed annulo deciduo adhaerentibus. *Recept.* carnosum, paleaceum; paleis in lacinias setiformes dissectis. (*Herba* perennis: *folia* 2-pinnatifida; laciniis apice spinosis: *anthodia* majuscula: *flores* amoene coerulei).

1. *C.* HORRIDA. *Ait. H. Kew. ed. 1. v. 3. p. 148 — Willd. sp. pl. 3. p. 1691.*

C. foliis subdecurrentibus 1-2-pinnatifidis, laciniis subtus cauleque multifloro incano-tomentosis apice spinosis, spinis flavis basi foliorum inferiorum pinnarumque connatis validis, anthodii foliolis exterioribus longe-spinosis, spinis erectis (non recurvis).

C. spinosissima. *Presl del. prag. p. 109*, et *fl. sic. 1. p.* XXX — *Spr. s. veg. 3. p. 869* — C. Carduncuius. *Desf. atl. 2. p. 243*, ex herbario, et *Ucria H. Pan. p. 343*, ex nomine vernaculo—C. sylvestris, latifolia, alba. *Tour. herb.* in *Mus. H. Paris.* — C. sylvestris, latifolia. *Cup. H. Cath. p. 51*, et — Eadem minus horrida, fructu pineo minori, minusque duro. *Cup. l. c.*, ex *supp. alt. p. 19* — Scolymus sylvestris. *Cast. H. Mess. p. 44.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 834*, ex icon. pictis, ex herbario, et ex loco!

In collibus, et in campis aridis ubique in Sicilia = et in *Lipari*, *Lampedusa.*

Junio, Julio. ♃

Caules 1-2-pedales, vel orgyales, striati, erecti, corymboso-ramosi, vel simplices et uniflori: *folia* radicalia ampla, 1-3-pedes longa, numerosa, arcuato-recurva, superne cinereo-canescentia; petiolis valide aculeatis, rachide alata; laciniis canaliculatis, lanceolatis, integris vel inciso-pinnatifidis; *caulina* sessilia, breviter decurrentia, rachide non alata; alis quoque spinosissimis: *anthodia* jam perfecta subdepressa, diametro 1-1½-pollicari, glabra; foliolis exterioribus spinam validam propriam rectam (non brevem ac patulam) non excedentibus, nec emarginatis: *semina* fusco-castanea, apice annulo albido brevissimo terminata, areola basilari subterminali.

Planta ob spinas flavescentes numerosas, et saepius validas foliorum insignis — A *C. humili* optime hanc speciem distinguit Cl. *Presl l. c.*, nam tam planta herb. *Lin.*, quam *Desf.* satis superque diversae, foliis minus spinosis, caule vix 3-5-pollicari, anthodii foliolis breviter spinosis, spinis patulo-recurvis; sed a *C. horrida* non differt, siquidem spinae basi foliorum et pinnarum (*Ait.*) in planta sicula evidenter connatae.

ONOPORDON.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1256 — Endl. gen. n. 2881.

Anthod. multi-et aequaliflorum, ventricosum, ovato-subglobosum, polyphyllum; *foliolis* coriaceis, imbricatis, apice spinosis. *Sem.* obovato-tetragona, transverse rugosa. *Papp.* sessilis, pilis (non ramosis) basi in annulum deciduum coalitis. *Recept.* subcarnosum, nudum, favosum. (*Herbae* biennes, aut perennes, plus minus arachnoideo-pubescentes: *folia* decurrentia, pinnatifida; lobis dentibusque spinosis: *anthodia* majuscula: *flores* purpurei).

1\. *O.* TAURICUM. *Willd. sp. pl. 3. p. 1687.*

O. caule erecto pubescente a basi ramoso, foliis radicalibus canescentibus sinuato-pinnatifidis, lobis squarrosis dentato-spinosis, caulinis decurrentibus glabratis virentibus spinoso-dentatis, anthodii foliolis arachnoideo-pubescentibus vel glabriusculis apice patentibus viscidulis utraque facie carinatis, interioribus adpressis.

O. virens. *Dec. fl. fr. 5. p. 456*, et *pr. 6. p. 618* — O. Acanthium. *Ucria H. Pan. p. 342* — O. flore albo, et idem flore rubro. *Cast. H. Mess. p. 42.*

Ic. O. elatum. *Sibth. fl. gr. t. 833*, ex icon. pictis — Onopordon. *Dod. pempt. 738* — O. virens, majoribus capitis spinis. *Barr. ic. 501 ?*

Ad viarum margines, et ad ovilia; *Palermo a Monte Peregrino*, *Monregale*, *Sagana*, *Partinico*, *Alcamo*, *Mazzara*, *Priolo*, *Nicosia*, *Torrenova*, *Milazzo*, *Madonie ai Favari presso le mandre* = et in *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria.*

Junio, Julio. ⊙, et ♂

Caules aliquando orgyales, paniculato-ramosi, alis dentato-spinosis, uti in pedunculis: *folia* radicalia juniora tomentoso-lanata, inde per aetatem tomentum defluit, et passim arachnoideo-pubescentia, vel superne glabra ac virentia, subtus lanuginoso-canescentia, 1-2 ped. longa, recurva; laciniis squarrosis, valide aculeatis, irregulariter angulato-dentatis, lobatisve: *anthodia* in apice pedunculorum solitaria, globoso-ovata; foliolis exterioribus brevioribus, virentibus; mediis longioribus, valide spinosis, patentibus, et una cum intimis, quae erecta, apice setaceo-spinosis, virentibus, purpurascentibus, aut atro-violaceis: *corollulae* cum pistillo intense coeruleae; antheris albidis: *semina* fusca, aliquando hinc inde nigro-maculata, lineolis elevatis notata, quarum una ad basim in callum (palea *Gaert.*) lanceolatum certilagineum albidum incrassata; apice annulo brevissimo albido cum tuberculo in centro terminata, areola basilari sublaterali: *alveolorum* margines cartilaginei, dentato-laceri. *flores* ingrate odori.

Pro synonymo *Barr.* confer *Poir. dict. enc. suppl. 4. p. 150.*

2\. *O.* ILLYRICUM. *Lin. sp. pl. 1158*, an excluso syn. *Barr.* ? — *Ucria H. Pan. p. 342.*

O. foliis sinuato-dentatis spinosis cauleque superne subramoso albo-tomentosis, radicalibus petiolatis, caulinis decurrentibus sessilibus, anthodii foliolis inferioribus uncinatis, superioribus patentibus, intimis erectis.

O. elongatum. *Lam. fl. fr. 2. p. 6* — *Dec. pr. 6. p. 618* — O. tomentosus, illyricus, spinosior, capitulis majoribus. *Cup. H. Cath. p. 37.*

Ic. *Jacq. hort. t. 148* — *Lam. ill. gen. t. 664* — *Gaert. de fruct. 2.*

p. 376. t. 161 — Acanthium, spina alba, sylvestre Fuchsii. *Lobel. ic. 2. t. 1. f. 1.*
In campis apricis demissis vel elatioribus, ad viarum margines ubique in Sicilia = et in *Favignana, Maretimo.*
Junio, Julio. ♂, et saepe ♃
Caules stricti, basi simplices, et fere virgati, 1-4-pedales: *folia* inferne tomento albidiore et densiore tecta; lobis latis, fere ovatis, omnino interruptis, vel per petiolum decurrentibus, versus basim folii decrescentibus: *anthodia* fere magnitudine praecedentis; foliolis apice, vel dorso saepe rubentibus, et minus in apicem spinosum attenuatis: *semina* praecedentis, uti optime in icone *Gaertn.* exhibentur.

SILYBUM.

Gaert. de fruct. 2. p. 378 — Spr. s. veg. 3. p. 354. n. 2656— Endl. gen. n. 2878.

Invol. ovatum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis; extimis paucis, subinermibus, spathulatis; mediis versus apicem dilatatis, ibique uti extima ciliato-spinosis, et inde in acumen longum canaliculatum spinosum patenti-recurvum productis; intimis brevius acuminatis. *Filam.* 1-delpha. *Sem.* subcompressa, levia. *Papp.* multiserialis, setis breviter barbellatis, basi in annulum caducum coalitis. *Recept.* carnosum, paleaceo-setosum. (*Herba* annua, glabra: *caules* erecti: *folia* amplexicaulia, sinuato-spinosa, albo-maculata: *flores* terminales, purpurei, magni).

1. *S. marianum. Gaert. l. c. — Spr. l. c. p. 393.*
Carduus marianus. *Lin. sp. pl. 1153 — Ucria H. Pan. p. 341* — C. lacteus. *Cast. H. Mess. p. 33* — et Silybum. *Cast. l. c. p. 44.*
Ic. *Gaert. l. c. t. 168. f. 2. — Curt. Lond. t. 171 — Blackw. herb. t. 79* — Spina alba, hortensis. *Fuchs. hist. p. 56.*
In ruderatis, ad vias, in aggeribus in Sicilia = et in *Pantellaria, Favignana.*
Majo, Julio. ☉
Caules firmi, aliquando orgyales, et ultra, plus minus paniculato-ramosi: *folia* laete virentia, undulata; radicalia in petiolum attenuata, pinnatifida; laciniis latis, squarrosis; reliqua amplexicaulia, hastato-pinnatifida; lobis dentibusque spinosis: *pedunculi* subnudi, striati, arachnoidei, rudimentis squarrosis sessilibus sparsis foliorum instructi: *anthodia* basi umbilicata, diametro pollicari et ultra, ante anthesim ut plurimum nutantia; foliolis glabris, virentibus; saepe in margine una cum spinis albidis; acumine valide spinoso, pollicari et ultra; foliola intima acumine breviore, et tantum patente instructa: *flores* fere moschum redolent: *semina* curvula, apice annulo cartilagineo albo, et in centro tuberculo ovato obtuso instructa, uti recte notat *Gaert. l. c.*, fusco-atra, et nonnullis lineolis albidis notata, sub forte lente rugulosa, areola basilari exacte terminali.

CARDUUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1254.

Anthod. multi-vel pauciflorum, ovatum, aut oblongum; foliolis numerosis, imbricatis, apice spinosis subinermibusve et acuminatis. *Filam.* libera. *Sem.* obconica, levia. *Papp.* sessilis, pilosus; pilis scabris, basi in annulum deciduum coalitis. *Recept.* setosum. (*Herbae* annuae, biennes, perennesve; *folia* indivisa, aut 1-2-pinnatifido-spinosa, in multis decurrentia: *anthodia* nubilia saepe nutantia: *flores* albi, aut purpurei).

1. *C. NUTANS. Lin. sp. pl. 1150.*
C. caule erecto ramoso, foliis caulinis interrupte decurrentibus, laciniis ciliato-spinosis squarrosis utrinque lanuginoso-hirsutis glabrisve, pedunculis tomentosis unifloris elongatis striatis, anthodii foliolis arachnoideo-villosis longe acuminato-spinosis canaliculatis in medio refractis, inferioribus brevioribus deflexis, intermediis patentibus.
C. acanthoides. *Ucria H. Pan. p. 341*, non *Lin.* ex loco.
Ic. *Fl. dan. 675* — C. laciniato folio, capitulo verticillato aculeato, Cynarae. *Cup. panph. 2. t. 80* — Onopyxus amplo capite purpureo, angustifolius. *Barr. ic. 1116.*
In pascuis, et ad vias in apricis herbosis demissis vel montosis; *Pizzuta*, *Amorosa al sud di Busambra*, *Lercara*, *Monte dei Cani*, *Caltavuturo*, *Madonie*, *Castrogiovanni*, *Riesi*, *Priolo*, *Capizzi*, *Mistretta*, *Mandanici*, *Etna al Milo*, *ed a S. Nicola*, *Randazzo*, ec.
Junio, Julio. ♂, et ♃
Caules 1 3-pedales, ramosi; pedunculis plerumque elongatis subnudis: *folia* radicalia obscure-virentia, utrinque glabra, vel hirsutiuscula, aliquando subtus ad costam lanata, $\frac{1}{2}$-1-ped. longa, pinnatifida; laciniis squarrosis, trifido-lobatis, dentato-spinosis, subciliatis, 2-6 lin. latis, in foliis junioribus saepe ad apices albidis, ac fere argenteo-maculatis: *pedunculi* arachnoidei, elongati, hinc inde interrupte alati, vel nudi: *anthodii* subglobosi ac diametri $\frac{1}{2}$-1$\frac{1}{2}$ pollicaris erecti vel nutantis foliola arachnoidea, carinata; exteriora reflexa, pedunculo adpressa; media et interiora sub anthesi patentia, apice recurva; post anthesim vero illa reflexa, haec eriguntur; intima inermia, erecta, acuminato-aristata ac foliaceo-scariosa, ad apicem purpurascentia: *flores* purpurei, raro albi.
An C. macrocephalus, *Desf.* in *Spr. s. veg. 3. p. 384* satis diversus?

2. *C. CORYMBOSUS. Ten. fl. neap. pr. p. 48.*, et *fl. nap. 5. p. 206* — *Spr. s. veg. 3. p. 383.*
C. foliis decurrentibus spinosissimis supra strigoso-hirtis subtus hirsuto-lanatis albidis, laciniis palmato-angulatis spinoso-ciliatis, pedunculis unifloris tomentosis elongatis subcorymbosis, anthodii glabriusculi foliolis exterioribus lanceolatis subulatis innocuis rectis laxiusculis.
C. *agrestis*, foliis decurrentibus lanceolatis sinuato-dentato-spinosis lanuginosis, pedunculis unifloris subsolitariis tomentosis, squamis calyciniis erectis lineari-subulatis arachnoideis; — et
b. spinosior; spinis majoribus durioribus, foliorum lobo terminali elongato lanceolato. *Presl fl. sic. 1. p.* xxx — Carduncellus polyacanthus, purpureus, angustifolius. *Cup. H. Cath. p. 36*, et — Carduus polyanthos, purpureus, angustifolius, summis levibus, (*sic*) inexpanso flore. *Cup. l. c. supp. alt. p. 15.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 188. f. 1* — C. minor, lanceolatus, purpureus, polyacanthos. *Cup. panph. 2. t. 70.*

Ad vias, et in campis argillosis demissis, vel submontosis; *Val di Mazzara, e Val di Noto; Cesarò, Mistretta* in *Val Demone* = et in *Favignana*: var. flore albo; *Sciacca.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 1-2-pedales, corymboso-ramosi: *pedunculi* nudi, vel squamulosi: *anthodii* erecti cylindracei foliola exteriora sparse lanuginosa; haec et media, quae glabra, a basi fere ad medium tuberculis aureis minutis sub lente scabra, nervo prominente in acumen subulatum abeunte instructa, concoloria; interiora acuta, apice purpurascentia, fere scariosa: *flores* purpurei, raro albi: *semina* cinerea.

3. *C. argyroa. Biv. man. 1. p. 1* — *Spr. s. veg. 3. p. 385.*

C. foliis supra glaberrimis nitidis albo-maculatis, subtus lanuginosis, caulinis decurrentibus pinnatifidis spinosis, laciniis squarrosis sinuato-dentatis ciliato-spinulosis, pedunculis unifloris brevibus tomentosis, floribus subapproximatis fastigiatis, anthodii arachnoideo-villosi foliolis exterioribus ac mediis rectis adpressis subulatis subpungentibus.

C. humilis, foliis lacteis lineis scriptis, alato caule, spinis horridus. *Cup. H. Cath. p. 37.*

Ic. C. lacteus, humilis, alato caule, spinis horridus. *Cup. panph. 3. t. 103.*

In aggeribus, in arvis apricis, ad vias: *Val di Mazzara, e Val di Noto;* in *Val Demone* magis rarus = et in *Lampedusa, Maretimo, Favignana*: var. floribus albis, *Riesi, Mazzara.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules erecti, multiflori, ramosi, ½-3-pedales: *folia* radicalia elliptica, oblonga, dentato-spinosa, subsinuata vel pinnatifida, depressa, non uti caulina ciliato-spinosa, omnia spinis validis flavescentibus in apice dentium et angulorum armata: *pedunculi* breves, ½-1-pollicares, tomentosi: *anthodia* terminalia, 2-4, approximata, demum subremota ac pedunculata, ovato-subglobosa, magnitudine praecedentis et sequentis; foliolis interioribus acutis, innocuis, apice saepe purpurascentibus, subscariosis: *flores* dilute purpurei, raro albi, terminales: *semina* ut in *C. corymboso*, sed nitidiora.

C. fastigiatus, *Moris stir. sard. elench. p. 5*, hujus videtur varietas.

4. *C. pycnocephalus. Lin. sp. pl. 1151,* excl. syn. *Barr. ac Triumph.* — *Ucria H. Pan. p. 341.*

C. foliis supra cauleque arachnoideo-villosis, subtus albo lanato-tomentosis, caulinis decurrentibus, omnibus sinuato-pinnatifidis, lobis spinosis margine spinuloso-denticulatis, pedunculis demum irregulariter elongatis 1-3-floris non alatis albo-tomentosis, anthodii lanuginosi ovato-oblongi foliolis subulato-spinosis apice patulis, interioribus superne subscariosis acutis rectis.

C. peregrinus. *Ten. syll. p. 412?* — C. crispus. *Ucria H. Pan. p. 341,* non *Lin.* — C. humilis, alatus, capitulis oblongis stipatus, foliis fusco-virentibus albo-variatis, hirsutus. *Cup. H. Cath. p. 37?,* et *supp. alt. p. 15* — C. leucographus, tenuifolius, Messanensis. *Cast. H. Mess. p. 35.*

Ic. *Jacq. H. Vind. p. 17. t. 44.*

Ad vias, in sterilibus, et in arenosis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Lipari, Maretimo, Pantellaria, Favignana.*

Aprili, Majo. ⊙

Variat *caule* 1-3-pedali; *foliis* radicalibus aliquando albo-lineatis, superne viridibus vel cinereo-lanuginosis; *pedunculis* plus minus elongatis; *floribus* axillaribus aliquando sessilibus: *anthodii* ara-

chnoideo-lanati albidi demum decidui foliola a basi ad medium adpressa, reliqua sui parte patentia, carinato-subulata, aliquando purpurascentia: *flores* purpurei: *pappus* flosculos fere aequans: *semina* aliquando gummi oblinita, unde pappo arcte adhaerent; an ideo *C. peregrinus Retz. obs. 1. p. 27* hujus varietas?

5. C. ARABICUS. *Jacq. coll. 1. p. 56 — Willd. sp. pl. 3. p. 1647.*

C. caule subvilloso, foliis glabriusculis subtus albo-tomentosis, caulinis late-decurrentibus, omnibus sinuato-lobatis, lobis valide spinosis margine subspinuloso-denticulatis, pedunculis brevibus subalatis albo-tomentosis, floribus confertis, anthodii lanuginosi ovato-cylindrici foliolis lanceolatis subspinosis (non attenuatis) apice patulis, interioribus superne subscariosis acutis rectis.

Ic. *Jacq. ic. rar. t. 166.*

Ad vias, in calcareis subarenosis; *Palermo, ed all'Abate, Misilmeri; Piana di Catania (Heldr.)*

Aprili, Majo. ⊙

Habitus omnino praecedentis, a quo *caule* glabriore, magis virente; *alis* latioribus; *floribus* confertis, aliquando fere involucro spinoso valido suffultis; et *anthodii* foliolis diversus — *Flores* saepius albi, raro purpurei.

6. C. CONGESTUS. *Guss.* in *act. soc. Borb. ined.*, et in *Ten. fl. nap. 5. p. 208.*

C. foliis supra glabris subtus caule anthodiisque arachnoideo-pubescentibus, caulinis decurrentibus, omnibus pinnatifidis, lobis valide spinosis 2-3-partitis, laciniis divaricatis subdenticulato-spinulosis, floribus glomerato-congestis involucratis, anthodii ovato-cylindrici foliolis attenuato-spinosis apice patulis, interioribus acutis (coloratis) subscariosis serrulato-laciniatis.

Ic. *nulla.*

In sylvaticis, et ad sepes; *Bafia, Mandanici.*

Majo, Junio. ⊙

Caules erecti, striati, 2-3-pedales, angulato-sulcati, apicem versus ramulis brevibus instructi: *folia* intense virentia, 1-3-poll. lata, 3-5 poll. longa; lobi ad margines spinis brevibus dissitis inaequalibus virentibus, apice vero spinis validis flavescentibus instructi: *alae* caulinae valde aculeatae, et laciniato-squarrosae: *flores* magnitudine et forma praecedentis, 5-15 in apice caulis, 3-6 in ramis lateralibus: *pedunculi* dum adsunt 2-3 lin. longi, tomentosi, spinosi: *semina* fusco-cinerea, et uti in praecedentibus ad apicem annulo cartilagineo brevissimo terminata, in cujus centro depresso-foveolata; areola basilari subobliqua.

C. *tenuifloro*, C. *fasciculifloro*, et magis C. *cephalanto*, cui associatur a Cl. *Dec.* in *pr. 6. p. 625*, quoad flores glomeratos proximus, sed indicatis notis, et comparatis speciminibus diversus.

---

† 7. C. LEUCOGRAPHUS. *Lin. sp. pl. 1149 — Ucria H. Pan. p. 341.*

C. foliis decurrentibus dentatis spinosis, pedunculis nudis longissimis unifloris, calycibus spinosis inclinatis.

In montosis; *Monte Peregrino*, et alibi (*Ucria*).

CNICUS.

Gen. pl. ed Lin. n. 926, et *Schreb. n. 1255.*

Pappus sessilis, plumosus; pilis basi in annulum deciduum coalitis. Reliqua ut in *Carduo*. (*Sem.* in specie 9. compressa, obovata).

* *Foliis decurrentibus.*

1. *C.* PUNGENS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1663 — Sebast.* et *Mauri fl. rom. pr. p. 281.*
C. foliis subtus albo-tomentoso-lanuginosis lanceolatis pinnatifidis, laciniis 2-3-fidis alisque valide spinosis ac margine serrulato-spinosis, floribus glomerato-racemosis, anthodii foliolis ovatis spina recta patente brevioribus vel subaequalibus, intimis lanceolatis acuminatis muticis subscariosis.
C. polyanthemos. *Bertol. amoen. it. p. 41*, excluso syn. *Lin.* — C. palustris. *Ucria H. Pan. p. 341*, non *Lin.*—Carduus palustris, altissimus, lanceolato folio, ramosus, caule folioso, spinosissimus, capitulis compactis. *Cup. H. Cath. p. 36.*
Ic. *Sebast.*, et *Mauri l. c. t. 7* — Carduus palustris, altissimus, lanceolatus, pycnopolycephalus. *Cup. panph. 1. t. 83*; in exempl. *Biv. t. 166*, ex ipso auctore— C. pycnopolycephalus, palustris. *Triumph. observ. p. 103. t. 12.*
In humentibus, et ad rivulorum vel stagnorum margines in demissis, vel in submontosis in Sicilia.
Junio, Julio. ♃
Habitus C. *palustris*: *caules* cum alis non interruptis lanuginosi: *folia* superne glabriuscula, virentia: *anthodia* parva, fere ovata; foliolis sparse arachnoideo-villosis, dorso versus apicem fusco-maculatis, et terminatis spina flavescente elongata, vel foliolis ipsis aequilonga: *pedunculi* brevissimi, albo-tomentosi, in plantis magis explicatis 3-5-lineares: *flores* purpurei, plus minus conferti.
Pro synonymo *Lin.* confer *Ten. syll. p. 413* — C. polyanthos, *D' Urvill. en. pl. Arch. p. 107*, cum hoc associato a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 370*, ex descriptione *Urvill.* omnino alienum, nam « *calycis squamae minutae vix acutae* ».

2. *C.* SICULUS. *Spr. s. veg. 3. p. 470*, sub *Cirsio*.
C. foliis subtus albo-tomentoso-lanuginosis lanceolatis pinnatifidis, laciniis 2-3-fidis alisque valide spinosis margine serrulato-spinosis, floribus glomerato-racemosis, anthodii foliolis ovatis spina patenti-recurva longioribus, intimis ovato-lanceolatis acutis muticis subscariosis.
C. pungens. *Biv. cent. 1. p. 26* (exclusis synonymis), ex specimine ab ipso auctore misso ad Cl. *Bertol.*, quem confer in *amoen. it. p. 42.*
Ic. *nulla.*
In palustribus, ad rivulorum margines herbosos, praesertim in locis maritimis; *Palermo al Gabriele, a S. Ciro, ed a Mondello, Val di Noto, Val di Mazzara.*
Julio, Septembri. ♃
Omnia ut in praecedente, a quo nonnisi florescentia serotina, et anthodii characteribus alienum; tamen isti constantes sunt; praeterea anthodii foliola magis lanuginosa, et media obtusiora ac saepius inermia.

3. *C.* ITALICUS. *Bertol. am. it. p. 213.*

C. foliis lanceolatis supra strigosis subtus arachnoideo-tomentosis pinnatifidis, laciniis bifidis valide spinosis margine ciliato-spinulosis, caulinis in alam obtusam brevem inermem decurrentibus, floribus solitariis bracteatis, anthodii ovati foliolis lanceolatis adpressis spina patula terminatis, intimis inermibus acuminatis.

Cirsium italicum. *Dec. cat. H. Monsp. p. 96* — Carduus italicus. *Savi bot. etrusc. 3. p. 140.*

Ic. Carduus minor, humilis, lanceolato atro angustissimo folio, purpureus, et — Idem flore albo. *Cup. H. Cath. p. 36*, *panph. 1. t. 37*, omnium melior —Leo carduus ferox. *Dod. pempt. 738. f. 2*—Phoenix Leo, Carduus ferox. *Lob. ic. 2. t. 15.*

In arvis, ad vias, in argilloso-calcareis; *Nicosia*, *Ganci*, *Alimena*, *Troina*, *Floresta*, *Mistretta*: varietas flore albo, *Polizzi.*

Julio, Augusto. ⊙

Caules basi simplices, superne fere corymboso-ramosi: *folia* anguste lanceolata, numerosa, approximata, lacinia terminali valde elongata; spinis vero pallide flavescentibus: *anthodia* virentia, villosiuscula: *flores* pallide rubentes, vel raro albi.

Icones *Dod.*, et *Lob.*, quae a Cl. *Ten.* in *syll. p. 415*, cum dubio ad *C. Lobelii* citantur, ob descriptiones auctorum ac habitum potius *C. italico* sunt adscribendae.

4. *C.* LANCEOLATUS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1666.*

C. foliis supra strigoso-hispidis, subtus albo-arachnoideo-tomentosis, pinnatifidis, laciniis divaricatis 2-3-fidis apice alisque valide spinosis margine spinuloso-ciliatis, floribus subcorymbosis, anthodii ovati basi arachnoidei foliolis ovato-lanceolatis subulato-spinosis demum patulis, intimis setaceis inermibus.

Carduus lanceolatus. *Lin. sp. pl. 1149* — C. saevus, lanceolato hirsuto folio, purpureus, umbellifer, robustissimis spinis paratus. *Cup. H. Cath. p. 254?*

Ic. *Fl. dan. t. 1173* — Carduus lanceolatus, sive sylvestris Dodonaei. *Bauh. hist. 3. p. 58* — C. lanceolatus. *Tabern. ic. 699.*

In sylvaticis, ad sepes, ad vias, ad fossas ubique in Sicilia = et in *Alicuri all' Ilice*, *Felicuri sul monte.*

Julio, Septembri. ♃

Caules 2-5-pedales, villosi, superne corymboso-ramosi: *folia* superne virentia, lacinia terminali valde elongata, alis aliquando semidecurrentibus: *anthodia* diametro fere pollicari; foliolis spina apice flavescente terminatis: *flores* purpurei, sparsi, vel congesti, bracteati.

An C. firmus *Presl* (quem confer inferius sub numero 14) hujus varietas? sed folia in nostro minime supra nudiuscula, nec anthodii foliola spina brevi terminata.

* * *Foliis non decurrentibus.*

5. *C.* ECHINATUS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1668.*

C. foliis caulinis cordato-amplexicaulibus supra strigoso-hispidis subtus albo-lanatis pinnatifidis, laciniis apice valide spinosis margine setoso-ciliatis, floribus corymbosis, anthodii ovati arachnoideo-lanati foliolis ovatis adpressis apice spina patente terminatis, intimis lanceolato-linearibus subulato-spinosis.

Carduus echinatus. *Desf. atl. 2. p. 247.*

Ic. Carduus lanceolatus, ferox, umbellatus. *Cup. panph. 2. t. 220?*

In arvis sterilibus; *alle falde dell' Etna* (*Tineo*).

Julio, Julio. ♃

Habitus praecedentis, sed *caules* humiliores, et una cum foliis subtus albo-lanati: *folia* firmiora, intensius virentia: *spinae* foliorum et *anthodii* diametro fere $1\frac{1}{2}$-pollicari flavescentes: *flores* purpurei, foliis subbracteati.

6. *C.* GIGANTEUS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1671.*

C. caule firmo albo-lanato, foliis oblongis, caulinis cordato-amplexicaulibus supra strigoso-hispidis, subtus albo-tomentoso-lanatis sinuato-lobatis, lobis valide aculeatis margine setoso-ciliatis, floribus subsessilibus aggregatis, anthodii globoso-ovati arachnoideo-lanati foliolis adpressis ovato-lanceolatis apice spina brevi patula terminatis, intimis lanceolato-linearibus subulato-spinosis.

Carduus gigas. *Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 27* — *Tin. pug. pl. rar. sic. p. 22* — C. gigas, pyramidalis, Acanthi foliis tomentosis, pycnopolysphaerocephalos, flore albo, et flore purpureo. *Cup. H. Cath. p. 37.*

Ic. C. giganteus. *Desf. atl. 2. p. 245. t. 221* — C. gigas, tomentosus, pycnopolyspaerocephalos. *Cup. panph. 2. t. 170.*, et *2. t. 538*, exempl. olim ad *H. R. Bot. Panorm.* spectantis ex *Tineo.*

In sylvaticis, in dumetis umbrosis humentibus, ad sepes in demissis vel submontosis passim in Sicilia.

Junio, Septembri. ♃

Caules aliquando 8-pedales, apice valde ramosi: *folia* firma, supra laete virentia, setis brevissimis strigoso-hispida: *anthodia* diametro subpollicari, vel minora; *spinis* ad foliola brevibus, vix lin. longis: *flores* purpurei, raro albi, in apice ramorum conferti, saepe foliis bracteati: *semina* cinerea, nigro-lineata.

7. *C.* NIVEUS. *Presl.del. prag. p. 108*, et *fl. sic. p.* XXX.

C. caule erecto 1-3-floro, foliis lanceolatis, caulinis amplexicaulibus supra laxe arachnoideo-tomentosis albidis, subtus dense tomentosis cauleque erecto niveis, pinnatifidis, laciniis 2-3-fidis divaricatis valide spinosis, anthodii (magni) ovati arachnoidei foliolis ovato-lanceolatis acuminato-spinosis (coloratis) exterioribus patulis, interioribus longioribus adpressis.

Cirsium niveum. *Spr. s. veg. 3. p. 373* — Carduus Chamaelion albus apulus dictus, purpureo-coerulescens, Spinae albae minoris angustifoliae foliis latioribus candidissimis. *Cup. H. Cath. p. 38.*

Ic. Chamaelion niger, tomentosus, Spinae albae minoris angustifoliae foliis candidissimis. *Cup. panph. 2. t. 258.*

In apricis rupestribus calcareis montosis; *Madonie.*

Junio, Julio. ♃

Caules plures, firmi, $1\text{-}1\frac{1}{2}$ pedales, sulcati, simplices, apice pedunculo unico vel tribus corymbosis unifloris terminati: *folia* adulta, uti aliquando caules, superne paulisper glabrata; costa 2-5 lin. lata; laciniis spina flavescente terminatis: *pedunculi* 2-3-pollicares, aphylli, albo-tomentosi: *anthodia* diametro fere $1\text{-}1\frac{1}{2}$ pollicari; foliolis ut plurimum fusco-purpureis, exterioribus passim dentato-spinosis, interioribus integris, a medio ad apicem nervo prominenti in spinam flavescentem abeunte exquisite carinatis: *flores* purpurei, corollulis calycem vix excedentibus: *semina* majuscula, fusca, albo-lineata, vel cinerea et nigro-lineata.

C. afro, et *C. diacantha* proximus, sed indicatis characteribus abunde diversus — In plantis cultis, anthodia dimidio minora, pedunculi longiores, folia angustiora, et caules elatiores, ac graciliores — C. afer *Sibth. fl. gr. t. 829* ex icon. pic., et herb. a planta sicula non videtur differre.

8. *C. STELLATUS. Willd. sp. pl. 3. p. 1682.*

C. caule erecto, foliis sessilibus lineari-lanceolatis integerrimis apice spinula terminatis subtus albo-tomentosis, spinis axillaribus ramosis divaricatis, floribus sessilibus terminalibus axillaribusque, anthodii foliolis elongatis subulato-spinosis patentibus.

Carduus stellatus. *Lin. sp. pl. 1153* — Chamaepeuce stellata. *Dec. pr. 6. p. 658* — Carduncellus purpureus, pulchellus, aculeis ad alas, seu angulis deorsum spectantibus, Ptarmicae austriacae foliis levibus. *Cup. H. Cath. p. 36.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 830*, ex icon. pictis — Carduus purpureus, pulchellus, Ptarmicae foliis et colore. *Cup. panph. 2. t. 41*, et — Carduncullus purpureus, pulchellus, Ptamicae austriacae foliis levibus Cupani. *Bon. t. 157*, optimae — Carduus purpureus, Cyani folio. *Barr. ic. 418.*

In aridis apricis demissis vel montosis, et ad sepes in lapidosis; *Polizzi*, *Collesano*, *Madonie*, *Militello di Val Demone*, *Taormina*, *Scaletta*, *Mandanici*, *Bafia*, *Noara.*

Junio, Julio. ⊙

Caules 1½-1-pedales, ramosi, sulcati, albo-tomentosi: *folia* supra virentia, adpresse lanuginosa, saliciformia, 1-2 lin. lata, 1-2 poll. longa, margine subbracteolata: *spinae* validae, flavescentes, inaequales, 2-3 pro quavis axilla, ibique foliorum margine adhaerentes, patentes: *anthodia* parva, glabriuscula, folio uno aut altero bracteata; ejus foliola exteriora demum gibbositate albida instructa conspiciuutur, ibique patent, et sunt subulato-triquetra; intima vero erecta ac adpressa, fere inermia, non gibbosa: *flores* pallide purpurei: *semina* fusca, obovata, dura, vix compressa.

9. *C. SYRIACUS. Willd. sp. pl. 3. p. 1683.*

C. caule erecto, foliis caulinis amplexicaulibus oblongis albo-venosis utrinque glabriusculis lobato-pinnatifidis, laciniis lobisve spinosis margine serrato-spinulosis, floribus approximatis subsessilibus terminalibus axillaribusque bracteatis, bracteis elongatis rigidis pinnatifidis valide spinosis, anthodii foliolis lanceolatis apice patulis, interioribus acuminatis inermibus rectis.

Carduus syriacus. *Lin. sp. pl. 1153* — Notabasis syriaca. *Cass. dict. 25. p. 225* — *Dec. pr. 6. p. 660* — C. leucographus, purpureus, capitulis acutissimis ac ferocissimis spinis supereminentibus circumdatis, et — Idem brevioribus, et mollioribus spinis — Idem capitulis in pyramidem congestis, mitius per totum. *Cup. H. Cath. p. 37*, et *supp. alt. p. 15.*

Ic. *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 282. t. 8*—*Sibth. fl. gr. t. 831*, ex icon. pictis — *Gaertn. de fruct. 2. p. 383. t. 163* — Carduus leucographus, purpureus, capitulis ferocissimis spinis circumdatis. *Cup. panph. 3. t. 145* — C. lacteus, syriacus. *Cam. hort. t. 10.*

In agris, in arvis, et inter segetes ubique; *Val di Mazzara, e Val di Noto* : = et in *Lipari a S. Calogero*, *Favignana* : var. flore albo *Agosta*; sed in Sicilia satis rara.

Majo, Junio. ⊙

Species gregarie ac copiose crescens, ideoque ob validas spinas bractearum peregrinatoribus valde infesta: *caules* 1-5-pedales, simplices aut ramosi pro locorum natura: *folia* laete virentia, inferiora latiora, minus profunde lobata; in superioribus laciniae spinis validis flavescentibus terminatae: *pedunculi* brevissimi, subvillosi: *bracteae* saepe purpurascentes: *anthodii* diametro 4-7-lineari foliola laxe arachnoidea, vel glabrata, dorso carinata: *corollae* laete purpureae, anthodium excedentes: *semina* dura, oblique obovata, compressa,

cinerea, ad apicem areola laterali albida instructa, areola basilari obliterata, ideoque a *Cnicis* reliquis, in quibus semina uti in *Carduis*, omnino dienus; et inde non immerito sub novo genere a recentioribus relatus.

10. *C. ARVENSIS. Hoffm. fl. germ. 4. p. 180.*

C. caule glabriusculo multifloro superne ramoso subcorymboso, foliis caulinis sessilibus oblongis subtus glabriusculis vel albido-tomentosis, supra virentibus, sinuato-pinnatifidis, lobis tenue spinosis margine spinuloso-ciliatis undulatis, anthodii ovato-conici arachnoidei foliolis exterioribus ovato-lanceolatis breviter mucronatis vix spinulosis, intimis lanceolatis inermibus.

Serratula arvensis. *Lin. sp. pl. 1149* — Carduus pratensis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 15.*

Ic. *Fl. dan. 644* — Ceonathus Theophrasti. *Columm. ecphr. 1. p. 45. t. 46.*

In arvis, et inter segetes; *Capizzi* (*Tineo*), *Catania.*

Junio, Julio. ♃

Radix valde repens, et inde segetibus summopere noxia: *caules* 1-3-pedales: *folia* superne glabriuscula: *flores* purpurei, plus minus pedunculati: *pedunculi* arachnoideo-villosi: *pappus* deciduus, pilis basi coalitis; ideoque recte species ista potius huic generi quam *Serratulis* adscribenda.

---

† 11. *C. ACARNA. Lin. sp. pl. 1158 — Ucria H. Pan. p. 342.*

C. foliis decurrentibus lanceolatis indivisis, calycibus pinnato-spinosis.

In montosis; *Monte Cham alto Biviraturo* (*Ucria*).

† 12. *C. ERISITHALES. Lin. sp. pl. 1157 — Ucria l. c.*

C. foliis amplexicaulibus pinnatifidis aristato-serratis, pedunculis cernuis, calycibus glutinosis.

In montosis (*Ucria*).

† 13. *C. ERIOPHORUS. Willd. sp. pl. 3. p. 1669.*

C. foliis sessilibus bifariam pinnatifidis, laciniis alternis erectis, calycibus globosis villosis.

Carduus eriophorus. *Lin sp. pl. 1153 — Ucria l. c.*

In demissis; *Petralia* (*Ucria*).

† 14. *C. FIRMUS. Presl del. prag. p. 107 — et fl. sic. 1. p.* XXX.

C. foliis amplexicaulibus rigidis subtus lanuginosis pinnatifidis, laciniis divaricatis trispinosis, caule stricto simplici, floribus aggregatis involucratis, calycis arachnoidei squamis linearibus spinulosis apice patentibus.

In arvis; *Palermo.*

Junio, Julio. ♃ (*Presl*).

Caulis sulcatus, lanuginoso-tomentosus, strictus, firmus, simplex, 1-2-pedalis: *folia* lanceolata, supra glabra, pinnatifido-sinuata, laciniis inferiorum trispinosis; superiorum praesertim involucrantium 2-spinosis; spinis validis, albis, apice flavescentibus: *flores* terminales, aggregati, sessiles, foliis summis augustioribus involucrati, terni, usque octoni, rarius quoque axillares, brevissime pedunculati; pedunculo tomentoso, *C. lanceolato* majores: *calyx* squamis spinula minima subpungente terminatis, apice patentibus; exterioribus linearibus; interioribus sublanceolatis: *corollulae* purpureae: *semina* subovata, nigricantia: *pappus* niveus, plumosus,

Affinis *C. cynaroidi Lam.*, sed differre videtur; foliis amplexicaulibus subtus parce lanuginosis vel tomentosis, floribus aggregatis, involucratis, sessilibus; squamis calycinis spinulosis, apice patentibus (*Presl*).

Ad *Cirsium giganteum* refertur a *Spr.* in *s. veg. 3. p. 375*, a quo quoad descriptionem omnino diversus videtur.

LEUZEA.

Dec. fl. fr. 4. p. 109 — Spr. s. veg. 3. p. 353. n. 2644 — Endl. gen. n. 2895.

Anthoh. ovatum, multiflorum; foliolis uumerosis, imbricatis, inermibus, scariosis; exterioribus latioribus, rotundatis, laceris; intimis longioribus, acutis, integris. *Sem.* obovato-cuneata, tuberculata. *Papp.* sessilis, plumosus, setis basi in annulum deciduum coalitis. *Recept.* setosum. (*Herba* perennis: *caules* humiles, erecti: *folia* indivisa, vel pinnatifida: *pedunculi* 1-flori: *anthodia* magna: *flores* purpurei).

1. *L.* CONIFERA. *Dec. l. c. — Spr. l. c. p.382 — Biv. cent. 1. p. 46.*

L. caule erecto simplici ramosoque, foliis supra arachnoideo-floccosis, subtus albo-tomentosis, radicalibus oblongo-lanceolatis integris, caulinis pinnatifidis, summis lanceolato-linearibus subintegris bracteantibus.

Centaurea conifera. *Lin. sp. pl. 1294* — C. Behen. *Ucria H. Pan. p. 372*, non *Lin.* ex loco — Jacea montana, incana, capite Pini. *Cup. H. Cath. p. 101.*

Ic. *Dec. mem. des Compos. t. 5* — Stoebe pinea, capite amplo. *Barr. ic. 1188.*

In calcareis apricis submontosis sterilibus; *Palermo a S. Martino, a S. Anna, Monte dell' occhio, Sagana, Monte Cuccio, Pizzuta, Monte dei cani, Busambra ad Amorosa, S. Michele.*

Majo, Junio. ♃

Radix extus nigricans, tuberoso-fusiformis, simplex: *caules* 5-12-pollicares, arachnoideo-pubescentes: *folia* radicalia in longum petiolum attenuata: *anthodia* diametro 1-1-½-pollicari; foliolis exterioribus, et mediis albidis; interioribus fusco-spadiceis: *flores* purpurei: *pappus* candidus: *semina* nigra, apice annulo brevissimo terminata, areola basilari exacte laterali.

JURINEA.

Cass. in Dict. sc. nat. v. 23. p. 287 — Endl. gen. n. 2898.

Anth. subglobosum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis, molliter membranaceis, inermibus. *Sem.* obpyramidata, scabra. *Papp.* duplex; exterior membranaceus, brevissimus, acute denticulatus; interior setaceus; setis inaequalibus undique plumoso-scabris, basi in annulum deciduum coalitis. *Recept.* setoso-paleaceum. (*Herba* perennis, subacaulis, niveo-tomentosa; *folia* pinnatifida: *anthodia* parva: *flores* purpurei).

1. *J. Bocconi*. *Guss.*

J. subacaulis, foliis oblongis supra lanuginoso-pubescentibus, subtus cauleque niveo-tomentosis, pinnatifidis, laciniis ovatis oblongisve obtusissimis, anthodii subtomentosi foliolis lanceolatis, exterioribus apice patulis, interioribus erectis.

J. humilis, c. *Bocconi. Dec. pr. 6. p. 677* — Serratula Bocconi. *Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1826* — Jacea acaulis, Montis Maronis, seu *Madonie*, cana, Jaceae pineae foliis mollibus. *Cup. H. Cath. p. 101.*

Ic. Jacea acaulis, montana, Jaceae pineae foliis mollibus, monocephalos. *Cup. panph. 2. t. 253* — J. icana, Chamaeleonis capitulo. *Bocc. mus. p. 146. t. 109.*

In aridis apricis calcareis montosis; *Madonie a Monte Scalone, a Rocca di Mele, al piano de' Favari*, ec.

Junio, Julio. ♃

Planta plus minus caespitosa, et floribus pallide purpureis inter folia incana erumpentibus speciosa: *caules* nulli, vel ad summum sesquipollicares, uniflori: *folia* depressa, rosulata, 6-12 lin. lata, 1-3 poll. longa, supra cinereo-virentia vel albida, et sub lente minute foveolato-crispata; infima saepe obovato-oblonga, integra, inde lyrata, demum pinnatifida; laciniis integerrimis, obtusis, sat raro lanceolatis: *anthodii* diametro 3-5-lineari foliola interiora glabriora, acutiora: *pappus* albidus, anthodium superans, setis rigidiusculis: *semina* albido-virentia, tetragona, apice terminata corona (*pappus* exterior) brevi rugulosa acute denticulata, in cujus centro foveolata: *receptaculi* paleae breves, simplices.

Uti jam monui inter *Serratulam humilem* et *S. mollem* species media, etiam ex comparatione speciminum herb. *Desf.* et *Cav.* — Cum illa anthodiis convenit, sed foliorum laciniis ovatis aut oblongis obtusis, non acutis, differt — *S. molli* foliis omnino similis, sed anthodii foliolis exterioribus apice patulo-recurvis magis aliena — Ex speciminibus a Cl. *Boiss.* comunicatis, hac nostra etiam Hispaniae indigena.

† STAEHELINA.

Dec. pr. 6. p. 543 — Endl. gen. n. 2858.

Anthod. cylindricum, multiflorum; foliolis imbricatis, adpressis. *Anth.* basi caudatae. *Sem.* oblonga, levia. *Papp.* uniserialis, sessilis, plumosus; pilis basi ramosis. *Recept.* paleaceum. (Char. ex *Dec.*)

† 1. *S. tenuifolia. Presl fl. sic. 1. p. xxx.*

S. caule fruticoso basi ramoso, ramis erectis tomentoso-lanatis 3-4-floris, floribus ovato-subglobosis, squamis calycis lanceolatis apice subulatis tomentosulis, foliis linearibus elongatis revolutis subtus albo-tomentosis, inferioribus confertis. (*Presl l. c.*).

LAPPA.

Juss. gen. p. 173 — Gaert. de fruct. 2. p. 379 — Endl. gen. n. 2892.

Anthod. multiflorum, globosum ; foliolis numerosis, imbricatis, lineari-elongatis, apice hamatis. *Sem.* oblonga, compressa, glabra, (non rugosa) levia. *Papp.* brevis, setoso-paleaceus; setis basi liberis, scabris, fragilibus, deciduis. *Recept.* paleaceum. (*Herba* perennis : *folia* indivisa, integra, alterna: *flores* terminales, racemoso-corymbosi: *corollulae* anthodium demum deciduum et vestibus adhaerens aequantes).

1. *L.* MINOR. *Dec. fl. fr. ed. 3. p. 77, et pr. 6. p. 661.*
L. foliis caulinis cordatis petiolatis integerrimis subtus villoso-lanatis cinereis, pedunculis anthodiisque racemosis sparse arachnoideo-villosis, anthodii foliolis omnibus hamatis, interioribus subcoloratis.
Arctium Lappa. *Ucria H. Pan. p. 340* — Lappa major. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54 — Cast. H. Mess. p. 40.*
Ic. *Engl. bot. t. 1228*, ex *Dec.* — Personata. *Cam. epit. p. 887.*
In sylvaticis umbrosis humentibus ; *Palermo nel Vallone di S. Martino, Sagana, Ficuzza, Altavilla, Polizzi, Castellobuono, Torrenova, Caronia, Mistretta, Floresta, Linguagrossa, Palazzolo.* Julio, Augusto. ♃
Caules 3-5-pedales, saepius paniculato-ramosi, stricti: *folia* mollia; radicalia ampla, cordata, numerosa, longe petiolata: *anthodii* foliola exteriora fere reflexa, media patula, interiora erecta, intima rubrocolorata : *flores* intense purpurei : *semina* fusca, cinerea, lineolis nigris notata: *pappi* setae hispido-scabrae : *odor* herbae ingratus, et folia tacta amara.
Arctium Lappa, *a. Lin.* hanc speciem, et *L. majorem* complectit, uti recte notat *Koch syn. p. 405.*

ADENOSTYLES.

Cass. in dict. 21. p. 412 — Dec. pr. 5. p. 203 — Endl. gen. n. 2283.

Anthod. pauciflorum, cylindraceum, 1-seriale, oligophyllum. *Corollul.* tubulosae, limbo campanulato. *Styl.* longe exerti, undique papilloso-glandulosi. *Sem.* oblongo-cuneata, levia, striata. *Papp.* pluriserialis, piloso-setosus ; setis scabris. *Recept.* nudum. (*Herba* perennis : *folia* lata, indivisa, alterna, radicalia numerosa, caulina brevissime petiolata : *flores* purpurei, corymbosi — *Trib.* Eupatoriaceae, *Dec.*)

1. *A.* HYBRIDA. *Dec. l. c.*
A. caule erecto, foliis reniformi-cordatis inaequaliter dentato-serratis glabris vel subtus araneosis, inferioribus longe petiolatis, petiolis non auriculatis; pedunculis cinereis farinoso-lanatis, corymbis fastigiatis, anthodiis 5-7-floris demum tubuloso-campanulatis, foliolis dorso villoso-puberulis.
Cacalia alpina. *Ucria H. Pan. p. 346*, non *Lin.* — C. macrophylla. *Ten. syll. p. 417*, non *Marsch.*, exclus. locis natalibus, praeter *Castellammare*, et *Frasso* — C. foliis cutaneis, acutioribus et gla-

bris. *Cup. H. Cath. p. 34*, et — C. foliis crassis, hirsutis. *suppl. alt. p. 13.*

Ic. Tussilago alpina, sive montana. *Dalech. hist. p. 1052*, icon optima quoad folia et habitum, sed flores dicuntur lutei.

In elatioribus montosis, ad rivulorum margines in umbrosis; *Madonie al passo della botte, all' acqua del canale*, ec.

Julio, Augusto. ♃

Caules 1-3-pedales : *folia* caulina et radicalia saepe magis lata quam longa; suprema oblonga, non cordata, subsessilia; *petiolis* sat raro in foliis superioribus auriculatis : *bracteae* setaceae: *anthodia* tenuia, saepius colorata, subcalyculata : *flores* purpurascentes : *pappus* albidus, anthodium parum excedens.

Folia et caules omnino ut in *C. alpina* Europae septentrionalis; sed anthodia latiora et villosiora, inde etiam flores majores, numerosiores, 5-7, quo charactere ab *A. hybrida* etiam differre videtur; et praeterea anthodii foliola enervia, latiora, nec in fructu in tubum cylindraceum medio constrictum clausa, ut in *A.alpina*, sed formam tubuloso-campanulatam assumunt — *C.macrophylla Marsch.* floribus purpureis, et foliis superioribus non lanceolatis quoque aliena; ideoque auctoritate Cl. *Dec. l. c.* hanc pro *A.hybrida* recipio, quamvis descriptio cum planta sicula non in omnibus conveniat.

EUPATORIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1272 — Endl. gen. n. 2280.

Anthod. oblongum, pauci-vel multiflorum; foliolis inaequalibus, 2-3-seriatis, laxe imbricatis. *Sem.* oblongo-cuneata, angulato-striata. *Papp.* uniserialis, sessilis, pilosus. *Recept.* planum, nudum. (*Herba* pubescens, perennis : *folia* cum ramis opposita, simplicia et composita : *flores* purpurei, dense corymbosi — *Trib.* Eupatoriaceae, *Dec.*).

1. *E.* CANNABINUM. *Lin. sp. pl. 1173 — Ucria H. Pan. p. 346.*

E. caule herbaceo erecto puberulo ramoso, foliis oppositis, supremis integris sessilibus, reliquis petiolatis ternatis quinatisque, foliolis lanceolatis serratis supra glabris, subtus villosis, intermedio longiore, floribus dense corymbosis, anthodii 5-floris foliolis oblongis glabris obtusis, exterioribus brevissimis.

E. cannabinum. *Cup. H. Cath.p. 70*—E. Avicennae. *Cast.H. Mess.p.8.*

Ic. *Fl. dan. 795* — Vulgare Eupatorium. *Dodon. pempt. 28.*

In humentibus, ad fossas, inter sepes, ac fruticeta in Sicilia = et in *Vulcano nel Vallone delle molinelle.*

Julio, Augusto. ♃

Caules decussato-ramosi, 2-6-pedales, subtetragoni : *folia* subtus pallidiora : *pedunculi* graciles, approximati, dense et breviter villoso-lanati, canescentes : *flores* numerosi, pallide purpurascentes, odori : *anthodii* tenuis foliola dorso villosa et virentia, ad margines albo-scariosa, obtusissima : *stylus* scaber : *semina* nigra, levia, glabra, glandulis albidis conspersa : *pappus* scaber, anthodium excedens.

JASONIA.

Dec. pr. 5. p. 476 — Endl. gen. n. 2433.

Anthod. cylindricum, multiflorum; foliolis lineari-oblongis, imbricatis, apice squarrosis. *Flosculi* omnes hermaphroditi, tubulosi. *Anther.* basi caudatae. *Sem.* cylindracea (non compressa), villosa. *Papp.* sessilis, pilosus; setis barbellatis, corollulas aequantibus. *Recept.* planum, nudum, subalveolatum. (*Suffrutex* sempervirens, graveolens, piloso-glandulosus: *folia* alterna, sessilia, indivisa: *flores* lutei, in apice ramorum solitarii — *Trib.* Asteroideae, *Dec.*).

1. *J.* GLUTINOSA. *Dec. l. c. p. 476*, quoad plantam siculam.

J. erecta basi suffruticosa, ramis ad apicem usque foliatis, foliis oblongis lanceolatisve integerrimis obtusis acutisve margine undulatis.

Orsinia camphorata. *Bertol. annal. di Stor. nat. Bol. v. 2. p.362!* — Chiliadenus camphoratus. *Cass. dict. 34. p.35?* — Chrysocoma saxatilis. *Dec. fl. fr. supp. p. 463?* — Inula foetida. *Zerapha fl. melit. pr. p. 25!*, non *Lin.* — Erigeron glutinosum. *Lin. mant. p. 112.*

Ic. Conyza melitensis, retusis foliis. *Bocc. sic. p. 26. t. 13!*

In aridis collibus calcareis mari proximis: *Lampedusa* (et in Insula Melitensi).

Junio, Julio. ♄

Planta in Lopadusa undique pilis sparsis plus minus elongatis ac glandulis subviscosis tecta, et gratum odorem fere camphoratum spirans: *caules* 1-2-pedales, plures ex eadem radice, et ideo saepe caespitosi, alterne et approximate ab ipsa basi ramosi; *ramis* subcorymbosis: *folia* pallide virentia, aliquando spathulato-lanceolata, conferta, persistentia, erecto-patentia, 6-12 lin. longa, 1-3 lin. lata, ad margines subrevoluta, subtus nervosa, rudimentis foliorum in axillis: *pedunculi* breves, 1-flori: *anthodii* 3-4 lin. longi foliola exteriora duplo fere breviora, lineari-spathulata, obtusiuscula, apice viridi-foliacea ac squarrosa, hispidula, ac glandulis crebrioribus conspersa; interiora pappum aequantia, recta, lanceolato-linearia, concava, acutiuscula, apice ciliato-lacera, ad carinam vel undique virentia, caeterum saepius ciliata, ac albo-scariosa, ideoque flores subradiantes videntur: *corollulae* 10-17, pappum vix excedentes: *antherae* cum stigmatibus croceae: *semina* striata, pappo rufescente breviora, glandulis aureis numerosis uti folia subtus conspersa, apicem versus glabrata, a basi ad medium pilis brevibus hispida.

Habitus *Conyzae squarrosae* quoad flores, et prope ipsam locus in methodo naturali — Quamvis Cl. *Bertol. l. c.* *Inulam foetidam Lin.* ad hanc speciem spectare arbitratur; tamen hic subjungendum puto, quae olim Cl. *Dec.* in litteris mihi tradebat: » il paroit bien d'apré votre echantillon de Malte, que c' est la plante de *Boccone* rapportée par Linné a son *Inula foetida*; mais l' *Inula foetida* paroit la meme plante que l' *Erigeron foetidum*, qui croit au Cap. de B. S., c' est que prouve: 1. le synonyme de *Miller*, dont la figure citée sur l' *I. foetida* repond exctement a l' *E. foetidum*, et point de tout a votre plante: 2. l' assertion deux fois repetée par *L.*, qu' elle est radiée, ce qui va a l' *E. foetidum*, et non à la votre: 3. de ce que *L.* dit *simillima E. foetido*, ce qui seroit singulier pour une plante, qui lui ressemble si

*

» peu. Je crois donc qu' il faut exclure le synonyme, la mauvaise fi-
» gure de *Boccone*, et l' habitat a *Malta* de l' *I. foetida*, o *E. foe-*
» *tidum*, et le rapporter au *E. glutinosum.* » — Interim videtur duas species diversas sub hoc nomine latere; siquidem in plantis gallicis hispanicisque, caules graciliores, breviores, vix apice ramosi: folia patentiora, exacte lanceolata, semper acuta: flores pauciores, remotiores: anthodii foliola minus apice patula, et saepe acutiora: semina pilis longis albis densis a basi ad apicem tecta; ita ut si characteres isti et habitus plane alienus sufficientes sint ad species istas discriminandas, tunc planta sicula et melitensis specificum Linnaei nomen servare debent, et planta hispanica ac gallica *Jasionis saxatilis* nomine recognoscendae erunt; ac de causa cum dubio synonyma *Dec.* et *Cass.* citavi.

(*Trib.* Senecionideae, *Dec.* — a *Bidente* ad *Achilleam*).

BIDENS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1267 — Endl. gen. n. 2541.

Anthod. subglobosum, multiflorum, polyphyllum, 2-seriatum; foliolis exterioribus cum interioribus conformibus, vel dissimilibus. *Sem.* oblongo-cuneata, compresso-tetragona. *Papp.* 2-5 aristatus; aristis rigidis, persistentibus, erectis, retrorsum aculeatis. *Recept.* planum, paleaceum. (*Herba* annua: *folia* cum ramis opposita, suprema saepe alterna, in hac partita et *flores* lutei ac discoidei).

1. *B.* TRIPARTITA. *Lin. sp. pl. 1165 — Ucria H. Pan. p. 345.*

B. glabra, caule erecto patenter ramoso, foliis tripartitis, laciniis lanceolatis serratis, floribus discoideis erectis, anthodii foliolis exterioribus dissimilibus flosculos aequantibus, seminibus margine retrorsum aculeatis.

Ic. *Engl. bot. t. 1113*, ex *Smith* — Hepatorium aquatile. *Dod. pempt.* 595, optima.

In humentibus ad fossas; *Palermo ai Ficarazzi*, *Misilmeri.*

Septembri, Octobri. ⊙

Caules saepe fere orgyales, quadranguli, rubentes, valde ramosi; *ramis* inferioribus patulis: *folia* laete virentia; inferiora aliquando decurrenti-pinnata; foliolis quinque, impari hinc inciso; suprema integra: *anthodii* diametri 2-3-linearis foliola exteriora foliacea, colorata, interioribus longiora, spathulato-cuneata, acutiuscula, a basi ad medium sursum serrulato-aculeata: *semina* fusca, glabra, levia, ad duos angulos oppositos tantum retrorsum aculeolata.

DIOTIS.

Desf. atl. 2. p. 261 — Endl. gen. n. 2650.

Anthod. hemisphaericum, multiflorum; foliolis oblongis, numerosis, imbricatis, adpressis. *Corollul.* tubus inferne compresso-bialatus, basi obtuse bicalcaratus; calcaribus supra ovarium utrinque productis. *Sem.* obovata, compressa, glabra. *Papp.* nullus. *Recept.* paleaceum. (*Herba* basi suffrutescens, undique dense et candido-tomentoso-lanata: *folia* alterna, simplicia: *flores* lutei, ad apices ramorum solitarii, sed corymbosi).

1. *D.* CANDIDISSIMA. *Desf. l. c.*
Athanasia maritima. *Lin. sp. pl. 1182 — Ucria H. Pan. p. 347* — Santolina maritima. *Willd. sp. pl. 3. p. 1799* — Othanthus maritimus. *Link fl. port. 2. p. 365 — Spr. s. veg. 3. p. 456.*
Ic. Santolina maritima. *Sibth. fl. gr. t. 850*, ex icon. pictis — Gnaphalium legitimum. *Gaert. de fruct. 2. p. 381. t. 165 — Clus. hist. 1. p. 329.*
In arenosis maritimis in Sicilia = et in *Pantellaria*, *Levanzo.*
Junio, Julio. ♄
Planta undique amaro-aromatica: *caules* caespitosi, decumbentes, 1 ½-1-pedales; ramis annotinis surrectis: *folia* conferta, crassiuscula, sed sicca, sessilia, oblonga, aliquando fere spathulata, crenata vel integra, obtusa vel acutiuscula, 6-7 lin. longa, 2-3 lin. lata, patentia, demum deflexa, cum ramulorum rudimentis in axillis: *pedunculi* breves, 1-flori, corymbosi: *semina* albida, et re vera teretia ac obconica, sed ob appendices corollinas persistentes videntur compressa ac fere alata.

SANTOLINA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1278 — Endl. gen. 2651.

Anthod. hemisphaericum, multiflorum; foliolis imbricatis, oblongo-linearibus, adpressis. *Corollul.* radii subligulatae, disci tubulosae, inferne compressae, 2-alatae, sed saepius in annulum ovarii apicem cingentem productae. *Sem.* oblonga, subtetragona, glabra. *Papp.* nullus. *Recept.* convexum, hemisphaericum, paleaceum; paleis semina semiamplectentibus. (*Suffrutices* plus minus aromatici, sempervirentes: *folia* alterna, linearia, pinnato-dentata: *flores* in apice pedunculorum solitarii: *flores* lutei).

1. *S.* ERICOIDES. *Poir. dict. enc. 6. p. 504.*
S. caulibus caespitosis erectis glabris, ramis incano-pubescentibus, foliis glabriusculis demum virentibus pinnatim dentatis, dentibus brevissimis obtusiusculis patentibus, anthodiis (parvis) glabratis.
Ic. S. tereti breviori folio, canescens, seu Abrotanum foemina, tereti breviori crispiori folio collecto, canescentius ac humilius, jucundius olens Cupani. *Bon. t. 31*, a *Cl. Bertol. in lucubr. p. 12* ad *S. chamaecyparissum* relata — S. aurea. *Dod. pempt. 269.*
In apricis montosis; *Etna* (*Portal*).

Junio, Julio. ♄

Foliorum basis integra; dentes brevissimi, vel lin. longi, acutiusculi, vel squarroso-patentes — Descriptio *Poir. l. c.*, et icones cum planta sicula conveniunt, et species haec immerito, ut mihi videtur, cum *S.* rosmarinifolia in *Spr. s. veg. 3. p. 455*, et a *Dec.* in *pr. 6. p. 55*, cum *S. squarrosa* confusa.

---

† 2. *S. Chamaecyparissus. Lin. sp. pl. 1179 — Ucria H. Pan. p. 347.*
S. pedunculis unifloris, foliis linearibus margine tuberculatis.
In montosis; *alla Quisquina* (*Ucria*).

† 3. *S. rosmarinifolia. Lin. sp. pl. 1180 — Ucria l. c.*
S. pedunculis unifloris, foliis linearibus margine tuberculatis.
Ic. Abrotanum foemina, sardiniense, crispo folio brevi. *Cup. panph. 3. t. 67?*
In montosis; *alla Quisquina* (*Ucria*).

LONAS.

Gaert. de fruct. 2. p. 396 — Endl. gen. n. 2687.

Anthod. subhemisphaericum, multiflorum; foliolis oblongis, imbricatis. *Corollul.* tubus teres. *Sem.* obconica, angulata, subalata. *Papp.* brevissimus, membranaceus, oblique coronaeformis. *Recept.* paleaceum, conico-elongatum. (*Herba* glabra, annua: *folia* alterna, inciso-pinnatifida: *flores* raro solitarii, saepius corymbosi, lutei).

1. *L. inodora. Gaert. l. c. — Dec. pr. 6. p. 84.*
Athanasia annua. *Lin. sp. pl. 1182*, excl. syn. *Triumphetti*, et — Achillea inodora. *Lin. sp. pl. p. 1265* — Elichrysum inodorum, siculum, angustiori, seu Abrotani folio. *Cup. H. Cath. p. 68.*
Ic. *Gaert. l. c. t. 165.* — Ageratum Chrysanthemi foliis, tenuius incisis. *Cup. panph. 3. t. 259* — Elichrysum inodorum, glabrum, coronopifolio, annuum. *Herm. hort. t. 227.*
In campis aridis apricis calcareis mare proximis: *Palermo*, *Carini*, *Cofani*, *Marsala*, *Mazzara*, *Castelvetrano*, *Campobello*, *Sciacca* = et in *Lavanzo*, *Favignana*.
Majo, Junio. ☉
Caules erecti, 4-10-pollicares, simplices vel ab ipsa basi ramosi: *folia* inferiora fere cuneiformia, incisa; laciniis latioribus, obtusiusculis; superiora pinnatifida integraque; laciniis anguste linearibus, setula terminatis: *anthodia* sat raro solitaria, sed saepius 3-10 in corymbo simplici dense congesta; foliolis obtusis, margine albo-scarioso circumdatis, in dorso virentibus vel pallide flavescentibus, et nervo albo elevato notatis: *corollulae* vix anthodium et receptaculi paleas spathulatas excedentes: *semina* albida, glabra, levia: *pappus* albus, denticulatus.

II. *Syngenesia superflua.*

* *Flores semper discoidei, raro subradiati.*

TANACETUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1280 — Juss. 184.

Anthod. hemisphaericum, multiflorum; foliolis imbricatis, adpressis. *Corollul.* radii filiformes, 3-4-dentatae, foemineae aut hermaphroditae; disci 5-dentatae. *Sem.* obconica, angulato-striata, glabra, terminata disco epigyno ipsis aequilato. *Papp.* obsoletus, vel brevissimus, coronaeformis. *Recept.* convexum, nudum. (*Herbae* (siculae) perennes, amaro-aromaticae: *folia* alterna, simplicia, vel pinnata: *flores* corymbosi, lutei).

1. *T. Balsamita. Lin. sp. pl. 1184 — Ucria H. Pan. p. 348.*
T. caule erecto, foliis indivisis elliptico-oblongis argute crenatis, radicalibus caulinisque mediis petiolatis, superioribus sessilibus basi auriculatis subtus canescentibus.
Balsamita vulgaris. *Willd. sp. pl. 3. p. 1802* — B. major. *Desf. act. soc. hist. nat. Par. 1. p. 3* — B. suaveolens. *Pers. syn. 2. p. 408* — Pyrethrum Tanacetum. *Dec. pr. 6. p. 63* — Costus hortensis. *Cast. H. Mes. p. 8*, et — Mentha graeca Matthioli. *Cast. l. c. p. 15.*
Ic. *Blackw. herb. t. 98* — Costus hortensis. *Dalech. hist. p. 678.*
In herbosis apricis; *Petralia* (*Tineo*).
Junio, Julio. ♃
Radix subrepens: *caules* striati, simplices, 2-4-pedales: *folia* obtusa, inferiora utrinque virentia, villosiuscula, basi saepe obliqua et subcordata: *corymbi* compositi, laxiusculi: *anthodia* villosiuscula; foliolis ad margines versus apicem albo-scariosis: *semina* glandulis nitidis aureis conspersa, uti corollulae: *odor* totius plantae gratus.
Uti recte notat Cl. *Koch* in *syn. p. 370*, et *Dec. pr. l. c.* a *Balsamita Desf.* pappi charactere recedit, sed potius cum *Tanaceto* uti ex *Koch.*, quam cum *Pyrethro Dec.* species associanda mihi visa est.

2. *T. vulgare. Lin. sp. pl. 1148 — Ucria H. Pan. p. 348, b. siculum.*
T. caule erecto, foliis glabris pinnatis, pinnis inferiorum profunde pinnatifidis, laciniis et superiorum pinnis acute inciso-serratis, corymbo terminali composito, anthodii foliolis carinatis intimis apice scariosis obtusis, pappo brevissimo aequali obsolete inaequaliterque lobato.
T. vulgare, luteum. *Cup. H. Cath. p. 210 — Cast. H. Mess. p. 22.*
Ic. speciei *Sturm fl. germ. 1. fasc. 10 — Lam. ill. gen. t. 696. f. 1 — Gaert. de fruct. 2. t. 165* — Athanasia, sine Tanacetum. *Dalech. hist. p. 955.*
In arenosis elatioribus montosis, et in demissis ad vias vel in pascuis herbosis apricis; *Etna dalla regione la più elevata della casa degl' Inglesi fino alla marina presso Catania, Randazzo, Francavilla, Maletto, Petralia, Capizzi, Fondachelli, Floresta, Cannata, Mistretta.*
Junio, Julio. ♃

Caules 1-3-pedales, stricti, glabri, simplices, vel corymboso-ramosi: *folia* laete virentia; laciniis planis, non undulato-crispis: *bracteae* ad pedunculorum basim anguste lineares, 4-7 lin. longae: *anthodia* villosiuscula; foliolis ex viridi-flavescentibus: *corollulae* et aliquando etiam semina glandulis aureis conspersa: *semina* albida.

Differt a speciminibus Europae septentrionalis foliorum pinnis angustioribus, altius incisis et argutius serratis; anthodii foliolis magis lanuginosis, et carina elevatiore; an species propria?

ARTEMISIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1281 — Endl. gen. n. 2694.

Anthod. subglobosum aut oblongum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis, margine scariosis. *Sem.* obovata, disco epigyno minuto. *Papp.* nullus. *Recept.* nudum, aut villosum, planum vel convexum. (Species siculae fruticosae, aut suffruticosae, amaro-aromaticae: *folia* alterna, varie partita, vel pinnata: *flores* parvi, racemoso-paniculati, lutei, aut viridi-luteoli).

1. *A.* ARBORESCENS. *Lin. sp. pl. 1188 — Ucria H. Pan. p. 351.*

A fruticosa erecta albo-sericea, foliis multipartitis, laciniis anguste linearibus planis integerrimis obtusiusculis, floribus globosis subnutantibus demum erectis racemoso-paniculatis, anthodii subglobosi foliolis pubescentibus apice nitido-scariosis.

Absynthium arborescens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 1*, ex quo etiam ad hanc spectat — A. ponticum, montanum. *Cup. H. Cath. p. 1* — A. latifolium. *Cast. H. Mess. p. 1.*

Ic. Absynthium vulgare multis. *Cup. panph. 1. t. 87 — Bon. t. 175* — Abrotanum foemina, arborescens. *Dodon. pempt. 21* — A. arborescens. *Lob. ic. 753.*

b. floribus abortivis.

Absynthium vulgare, imis foliis trifidis, supremis integerrimis cincinnatis, magnis corymbis singularibus. *Cup. H. Cath. p. 2*, et *supp. alt. p. 1.*

Ic. A. vulgare cincinnatis foliis, magnis capitulis aureis singularibus. *Cup.*, et *Bon. l. c.*

Ad rupes, ad sepes, ac in fruticetis saxosis maritimis in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Pantellaria*, *Maretimo*, *Lampedusa*; in quibus duabus posterioribus rara.

Junio, Julio. ♄

Caules 3-pedales, ramosissimi; ramis arrectis, incanis: *folia* conferta, aromatica, sed parum amara, quamvis pro *Absynthio* saepe usurpata; laciniis supra sulco notatis, subtus carinatis, aliquando lineari-spathulatis, planis, ½-1 lin. latis, approximatis vel subdivaricatis; folia suprema trifida, et quae pedunculis subjecta saepe integerrima, anguste linearia: *pedunculi* graciles, 2-4-lineares, non raro foliati; *anthodia* majuscula, vel parva; foliolis non basi tantum, sed undique excepto apice tomentoso-villosis: *corollulae* luteae, glabrae: *semina* obpyramidata, uti notat *Dec. pr. 6. p. 121*: *receptaculum* villosum: *panicula* plus minus conferta, multiflora, oblonga, 3-12-pollicaris; *floribus* aliquando in racemulis secundis.

2. *A. VARIABILIS, a. virescens. Ten. syll. p. 420*, et *fl. nap. 5. p. 216. — Dec. pr. 6. p. 94.*

A. frutescens erecta glabra, foliis inferioribus bipinnatis, pinnis tripartitis, supremis trifidis, laciniis omnium lineari filiformibus carnosulis semiteretibus, floribus racemoso-spicatis in paniculam pyramidalem dispositis, anthodii oblongi vel ovoidei obtuse angulati foliolis obtusiusculis margine scariosis, receptaculis glabris.

A. crithmifolia. *Ucria H. Pan. p. 349*, non *Lin.* — Abrotanum mas. *Cast. H. Mess. p. 1* — Abrotanum campestre, neapolitanum. *Bocc. herb. p. 44.* in *Mus. H. R. Paris.* — A. quoddam inodorum. *Raj syll. p. 269!* ex loco.

Ic. A. variabilis, *a. neapolitana. Bess. mon. Artem.* in *mem. de l'Acc. Imp. de S. Petersb. v. 4. p. 466. t. 6!* — Absynthium maritimum, Chamaemeli marini folio. *Cup. panph. 1. t. 761*; *2. t. 163 — Bon. t. 176.*

In aridis collibus subarenosis maritimis; *Messina.*

Augusto, Septembri. ♄

Caules basi ramosi, caespitosi, saepe rubentes; floriferi annotini, fere virgati, 1-3-pedales, superne paniculato-ramosi: *folia* in Sicilia semper virentia, numerosa; inferiora longe petiolata; superiora, et floralia sessilia, patentia, vel aliquando reflexa; laciniis subsulcatis, obtusiusculis, invicem remotis, superioribus teretioribus: *paniculae* 1-2-pedalis rami arrecti, a medio ad apicem sensim decrescentes, supremi brevissimi; omnes racemulis lateralibus numerosis tecti: *pedunculi* graciles, solitarii, raro plures ex eadem axilla, aliquando bracteati, $\frac{1}{2}$-1 lin. longi: *anthodia* erecta, virentia, sed aliquando demum nutantia, saepius glabra, raro villosiuscula, parva, vix lin. longa; foliolis adpresse imbricatis, dorso gibbis, unde anthodia subangulata; exterioribus undique virentibus ac foliaceis; interioribus margine albido-scariosis: *corollulae* paucae, e luteo-sordide virentes, vel aliquando ad apicem purpurascentes: *semina* viridula, leviuscula, glabra: *odor* ut in *Pyrethro Parthenio.*

A. campestri affinis; sed habitu robustiore, caule erecto, et loco natali semper ab illa diversa manet, uti recte monet *Cl. Ten.*, et *Bess. l. c.* — *A. paniculatae* magis proxima, siquidem specimina *Cl. Lam. in herb. H. R. Paris.*, foliis, et abitu a nostra vix differunt, sed uti etiam monet Cl. *Bess. l. c. p. 471*, et uti in ejus icone optima exhibetur, in hac anthodia oblonga, et bracteolis numerosis imbricatis suffulta, quod nunquam in nostra — Denique *A. procera Willd.* ex speciminibus olim a *Zeyero*, et *Siebero* acceptis, ob folia multifido-setacea, et anthodia parva ac globosa prorsus diversa est a planta *Lamarckii.*

3. *A. CAMPHORATA. Vill. delph. 3. p. 242*, *b. subcanescens. Ten. syll. app. 5. p. 41.*

A. suffruticosa junior canescens, adulta virescens, caulibus sterilibus procumbentibus, floriferis ascendentibus, foliis basi auriculatis, floralibus integris linearibus, reliquis pinnatis, foliolis subtrifidis, laciniis lineari-filiformibus, panicula angustata virgata subsimplici, anthodiis globosis canescenti-villosis nutantibus, receptaculis subvillosis.

A. subcanescens. *Willd. en. H. Ber. 2. p. 861* — A. camphorata. *Ucria H. Pan. p. 351* — Abrotanum mas, angustifolium, minus. *Cup. H. Cath. p. 1*, *et suppl. alt. p. 1* — Absynthium Madoniae. *Cast. H. Mess. p. 1.*

Ic. Abrotanum mas, curto crassulo folio. *Cup. panph. 1. t. 259 — Bon. t. 174.*

In aridis calcareis montosis; *Madonie.*

Julio, Augusto. ♄

Caules rubentes, striati, floriferi 1-1 ½ pedales: *foliorum* laciniae obtusiusculae, subtus nervo prominulo subcarinatae, superne convexiusculae et sulco notatae: *anthodii* foliola exteriora linearia, semiteretia, obtusa; media elliptica, latiora, longiora, concava, margine scariosa, dorso incrassata, (et inde anthodia subangulata), una cum praecedentibus glandulis impressis notata; intima fere omnino scariosa, dorso virentia, parum concava, et uti media ciliata: *corollulae* luteae, glabrae, glandulosae: *semina* villosiuscula: *odor* gratus Camphorae.

A. camphoratae specimina hispanica, quae a Cl. *Boiss.* habui exacte cum siculis conveniunt; at illa gallica a *Zeyero*, et *Siebero* olim communicata, foliorum laciniis tenuioribus ac invicem remotioribus, panicula laxiore nonnihil recedunt; tamen characteres pauci momenti mihi visi sunt ad discriminandam *A. camphoratam* ab *A. subcanescente.* Confer *Ten. syll. l. c.*, et *p. 421*, *Spr. s. veg. 3. p. 491*, et *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 220.*

---

† 4. *A* RUPESTRIS. *Lin. sp. pl. 1186 — Ucria H. Pan. p. 349.*

A. foliis pinnatis, caulibus ascendentibus, floribus globosis cernuis.

In rupibus calcareis (*Ucria*).

† 5. *A.* VULGARIS. *Lin. sp. pl. 1189 — Ucria l. c.*

A. foliis pinnatifidis planis incisis subtus tomentosis, racemis simplicibus, floribus ovatis.

A. vulgaris, major. *Cup. H. Cath. p. 22.*

In oppido Ucria *sotto la Nunziata* (*Ucria*).

† 6. *A.* COERULESCENS. *Lin. sp. pl. 1189 — Ucria l. c.*

A. foliis caulinis lanceolatis integris, radicalibus multifidis, flosculis foemineis ternis.

In locis maritimis (*Ucria*).

E V A X.

Gaertn. de fruct. 2. p. 393 — Pers. syn. 2. p. 422 — Endl. gen. n. 3420.

Anthod. multiflorum, cylindricum, vel hemisphaericum; foliolis numerosis, imbricatis. *Flosc.* radii foeminei multiseriales, graciles; disci pauci, masculi. *Sem.* compressiuscula, obovata, levia. *Papp.* nullus. *Recept.* conicum, in radio paleaceum, in disco nudum. (*Herbae* annuae, humiles, plus minus albo-tomentosae: *folia* indivisa, alterna; suprema longiora, rosulata, flores involucrantia).

1. *E.* ASTERISCIFLORA. *Pers. syn. 2. p. 422.*

E. albo vel cinereo-tomentosa, caule basi simplici vel ramoso, foliis omnibus lanceolato-linearibus acutiusculis, capitulis terminalibus multifloris, anthodii foliolis concaviusculis aristatis basi villosis (luteo-virentibus apice nitidis).

F. pigmaea, *b. Cav. ic. 1. p. 24* = Gnaphalium asterisciflorum. *Lam. dict. enc. 2. p. 760*, et *Spr. s. veg. 3 p. 479.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 694. f. 2 — Cav. l. c. t. 36. f. A.*—Leontopodium, sive pes Leoninus. *Lob. ic. 484*, quoad habitum, et folia optima.

In collibus apricis argilloso-calcareis; *Segeste*, *Alcamo*, *Bosco di Castelvetrano*, *Sciacca*, *Girgenti ai Macalubbi*, *Cefalù*.

Aprili, Majo. ☉

Caules 1.3-pollicares, superne semper simplices: *folia* ascendendo latiora et tomentosiora, adpressa; suprema et floralia $^{1}/_{2}$-1-pollicaria, subtus nivea, superne cinereo-virentia; *anthodii* cylindracei ac teretis foliola non glaberrima (*Lam.*), sed basi villosa, scariosa, tenuia, acuminato-aristata: *flosculi* foeminei apetali, inter anthodii foliola exteriora; masculi 4-fidi; *semina* obovato-pyriformia, villosiuscula, rufescentia: *receptaculum* elongatum, subfoveolatum.

2. *E. pigmaea. Pers. syn. 2. p. 422.*

E. cinereo-tomentosa, caule simplici, vel basi apiceque ramoso, foliis omnibus spathulatis obtusissimis, capitulis terminalibus multifloris, anthodii foliolis concaviusculis aristatis basi subvillosis (lacte virentibus nitidis).

Filago pigmaea. *Lin. sp. pl. 1311 — Ucria H. Pan. p. 377* — Gnaphalium roseum, sylvestre. *Cup. H. Cath. p. 85*, et *supp. alt. p.55.*

Ic. *Cav. ic. 1. p. 23. t. 56. f. B—Sibth. fl. gr. t.921* ex icon. pictis— Gnaphalium pigmaeum. *Lam. ill. gen. t. 694. f. 1* — G. roseum, sylvestre. *Cup. panph. 2. t. 134* — G. roseum, hortense. *Bauh. pr. p. 122.*

In collibus, et in campis sterilibus argilloso-calcareis, siccis aut hyeme inundatis, et in demissis, vel in submontosis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Maretimo, Favignana, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Habitus omnino praecedentis, a qua *caulibus* brevioribus, 3 lin. 2 pollicaribus, saepius apice ramosis; *ramis* a capitulo centrali basi prodentibus!, quod nunquam in illa, ideoque subumbellatis; *anthodii* foliolis albidioribus, et foliorum caracteribus probe distincta; tamen anthodia a nonnullis dicuntur tomentosa, apud nos minime talia!!; sunt vero teretia ut in illa.

3. *E. discolor. Dec. pr. 5. p. 459.*

E. cinereo-lanata, caule simplici brevissimo, ramis sub capitulo centrali sessili prodeuntibus ascendentibus, foliis omnibus spathulatis obtusissimis, supremis capitula terminalia congesta superantibus, anthodii foliolis concavis carinatis obtusis emarginatisque basi tomentoso-floccosis (dorso fuscis, apiceque virentibus glabris), interioribus apice obtusis.

Filago discolor. *Guss.* in litter. ad *Dec. l. c.*

Ic. *nulla.*

In apricis subarenosis montosis hyeme subinundatis; *Madonie al piano di Quaccedda.*

Junio, Julio. ⊙

Ramificatio et *habitus* praecedentis, sed dum simplex, tunc *caulis* nullus vel semipollicaris, dum ramosa ex capituli multiflori centralis sessilis basi rami 3-4 ascendentes prodeunt: *anthodia* a basi ad medium lana obvoluta, oblonga, angulata; foliolis discoloribus, acute carinatis, apice glabris obtusisque, saepe emarginato-laceris: *semina* fusco-rubentia, sub lente puberula: *receptaculum* conicum, breve; paleis planiusculis, truncato-laceris.

4. *E. Heldreichii. Parl. gior. tosc. n. 2*, et *pl. nov. p. 15.*

E. albo-lanata, caule simplici brevissimo monochepalo, vel ramis paucis sub capitulo centrali sessili prodeuntibus ascendentibus, foliis obovato-spathulatis obtusis, supremis capitulo brevioribus, anthodii concoloris foliolis extimis acutis, intimis apice dilatatis truncatis.

Ic. *nulla.*

In saxosis calcareis montosis; *Madonie a Pietrafucile* (*Heldr.*)

Majo, Junio. ⊙

Habitus praecedentis, sed ut notat *Parl.* omnium minima, et glo-

merulum sphaericum arachnoideum efformans: *folia* approximata, angusta: *anthodii* foliola exteriora aliquando apice fusca; interiora carinata, albido-virentia, emarginata vel truncata: *semina* subangulata, cinereo-fusca, levia.

5. *E.* EXIGUA. *Dec. pr. 5. p. 458* — *Parl. pl. nov. p. 16.*

E. cinereo-lanata, caule humili dichotomo erecto, ramis approximatis, lateralibus ascendentibus decumbentibusque, foliis spathulato-linearibus obtusis, superioribus capitula excedentibus, capitulis multifloris terminalibus dense congestis et in dichotomia, anthodii foliolis concavis carinatis exterioribus acuminatis basi lana involutis apice flavido-virentibus nitidis glabris, interioribus obtusis.

Micropus exiguus. *Spr. s. veg. 3. p. 1190* — F. exigua. *Smith fl. gr. pr. 2. p. 207*, et *Guss.* in *litt.* ad *Dec. l. c.*—Filago congesta. *Dec. pr. 6. p. 248.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 922*, ex icon. pictis.

In aridissimis collibus marnaceis Siciliae meridionalis; *Girgenti*, *Palmi*, *Alicata*, *Comiso al Pennino di S. Lorenzo*, *Militello in Val di Noto*, *Avola*; *Catania nella pianura fra il fiume Giarretta*, *e Palagonia* (*Heldr*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules fere ab ipsa basi dense ramosi; ramis lateralibus plerumque elongatis, 2-4-pollicaribus; centralis erectus, raro ultra pollicaris: *folia* numerosa, conferta, obtusa: *flores* fere *Filaginis germanicae*; *anthodii* foliola exteriora aliquando apice subulato-aristata: *receptaculi* paleae concavae, obtusae, ac lacerae: *semina* oblongo-obovata, rufescentia, villosiuscula.

Recte monet Cl. *Smith l. c.*, hanc speciem *Gnaphalium muscoidem Desf.* quoad habitum referre, sed notis indicatis omnino diversam. Praeterea haec et duae praecedentes ob anthodii foliola exteriora carinata concava semina includentia et basi lana involuta inter *Micropos* et *Filagines* mediae; habitu istis posterioribus; anthodii characteribus illis magis affines sunt — Nomine *Filaginis congestae* an. *1831* specimina Cl. *Dec.* communicavi; sed inde planta melius observata ad *E. exiguam* spectare cognovi, ideoque ann. *1834* aliud specimen hoc nomine viro Cl. misi, illum certiorem faciens ad hanc esse referendam *F. congestam* meam. Caeterum pro reliqua hujus speciei historia confer *Parlat. observ.* in *ann. des scienc. natural. Paris. mai 1841.*

6. *E.* TENUIFOLIA. *Guss.*

E. cinereo-tomentosa, caulibus gracilibus filiformibus ramosissimis diffusis, foliis anguste lineari-spathulatis obtusis, capitulis lanatis terminalibus et per ramorum latera approximatis, anthodii foliolis exterioribus aristatis, interioribus acutis.

Ic. *nulla.*

In aridis calcareis sterilibus; *Lampedusa.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules supra terram in orbem diametri 2-5-pollicaris expansi, intricato-ramosi: *folia* vix $1/2$ lin. lata: *capitula* Pisi parvi magnitudinem aequantes, sessilia: *anthodii* foliola demum fere stellate patentia: *flores* non vidi: *semina* viridula, obovato-conica, sub forte lente minutis lineolis albidis sparsis tecta.

FILAGO.

Lin. fl. svec. ed. 2. p. 267 — Dec. pr. 6. p. 247 — Endl. gen. n. 2752.

Anthod. tubulosum, multiflorum; foliolis imbricatis, numerosis, exterioribus dorso lanatis. *Flosc.* foeminei filiformes, denticulati, inter anthodii foliola interiora glabra vario ordine dispersi. *Sem.* teretia, subpapillosa. *Papp.* capillaris, caducus, in seminibus marginalibus nullus, aut dissimilis: *Racep.* planum (non elongato-filiforme), nudum, excavato-punctatum. (*Herbae* annuae, plus minus albo-tomentoso-lanatae: *folia* integra, alterna, sessilia: *flores* minuti, albidi, vel flavescentes, in capitulis axillaribus, terminalibusve).

1. *F.* GERMANICA. *Lin. sp. pl. 1311 — Ucria H. Pan. p. 377 — Parlat. pl. nov. p. 9.*

F. cinereo-tomentoso-lanata, caule erecto apice simplici vel dichotomo, foliis lineari-lanceolatis acutis, capitulis sessilibus multifloris globosis basi lanatis terminalibus et in dichotomia, anthodii cylindrici foliolis acuminato-aristatis, aristis rectiusculis.

Gnaphalium germanicum. *Smith brit. 2. p. 874 — Willd. sp. pl. 3. p. 1895* — G. vulgare, majus. *Cup. H. Cath. p. 85* — Gnaphalium. *Cast. H. Mess. p. 38.*

Ic. *Fl. dan. t. 997* — Filago, sive Impia. *Zannich. hist. p. 100, t. 114 f. 1* — Gnaphalium. *Fuchs. hist. p. 222.*

b. virescens; foliis virescentibus, glomerulis minoribus. *Parlat. l. c.*

In campis siccis sterilibus, et ad vias in submontosis; *Mistretta*, *Francavilla*, *Monte di Trapani*, *Nicosia*, *Castelvetrano*, *Polizzi*: var. *b. Bosco di Castellobuono* (*Parlat.*); *Palermo* (*Tineo*) = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria*, *Pantellaria.*

Majo, Junio. ⊙

Caules in Sicilia aliquando basi et apice simplices, 2-4-pollicares, et tunc capitulum unicum terminale; in fertilibus fere pedales: *folia* subundulata, approximata: *anthodii* foliola carinata, albido-scariosa; aristis ad apicem inter se approximatis, sat raro divaricatis; praeterea anthodia ipsa ob propriam formam cylindricam invicem parallela, non divaricata: *semina* levia.

2. *F.* PYRAMIDATA. *Lin. sp. pl. 1311.*

F. sublanato-virescens, caule erecto superne dichotomo, foliis lanceolato-spathulatis, capitulis sessilibus multifloris globosis basi lanatis terminalibus et in dichotomia, anthodii pyramidati foliolis exterioribus longe acuminato-aristatis, aristis apice demum divaricatis.

Gnaphalium pyramidatum. *Willd. sp. pl. 3. p. 1895* — F. germanica, *b. pyramidata. Dec. pr. 6. p. 247.*

Ic. F. germanica. *Sturm fl. germ. p. 1. f. 12*, ex *Reich.*, quae icon in *pl. rar.* cum dubio ad praecedentem spectare dixi — G. Plateau. *Clus. hist. 1. p. 329*, ex *Reich.*; sed vel mala, vel ad aliam speciem spectat.

b. spathulata; albo-lanata, foliis obtusissimis.

F. pyramidata, *b. spathulata. Parlat. l. c.* — F. germanica, *a. spathulata Dec. l. c.* — F. spathulata, caulibus basi ramosis ascendentibus superne dichotomis, foliis spathulatis obtusissimis cauleque adpresse tomentosis, capitulis globosis lateralibus terminalibusque. *Presl del. prag. p. 99*, et *fl. sic. 1. p. XXIX*, excluso syn. *Bon. t. 36!*

In collibus, et in campis aridis sterilissimis; *Val di Mazzara*, e

Val di Noto : var. *b.* in Sicilia passim cum specie = et in *Ustica*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Favignana*.

Majo, Junio. ⊙

Caules saepe ab ipsa basi plures, vel dichotomi, 3-8-pollicares; ramis plus minus divaricatis: *semina* fusca, minutis tuberculis scabra.

Habitus omnino praecedentis, praesertim var. *b.*, ita ut tanquam illius varietas a nonnullis refertur, sed anthodii characteribus prima fronte aliena; siquidem ista in capitulis fusca, non inter se parallela et apice approximata, sed ob propriam figuram pyramidalem ad apicem inter se distantia; foliolis magis acuminatis, et inde minus quam in praecedente in lana immersis; proinde species certis characteribus diversae, et nescio quo fatu a plerisque clarissimis viris tanquam varietates habitae. — In hac, et in praecedente anthodia semper clausa; in reliquis in fructu stellate-patentia.

3. *F* PROSTRATA. *Parlat. pl. nov. p. 11.*

F. cinereo-tomentoso-lanata, caule basi ramosissimo, ramis ascendentibus subdichotomis, foliis lineari-oblongis spathulatis obtusiusculis, capitulis multifloris globosis terminalibus subsolitariis basi lanatis, anthodii pyramidati foliolis omnibus acuminato-aristatis subdivaricatis.

F. affinis. *Tin.* ined. ex specim. — F. Candolleana. *Parlat.* in *giorn. Tosc. n. 2. 1841.*

Ic. *nulla.*

In aridis montosis subherbosis; *Palermo* (*Tineo*), *Comiso*, *Caltavuturo*, *Trapani* (*Gasparr.*) = et in *Ustica*.

Majo, Junio. ⊙

Rami graciles, 3-4-pollicares, subcaespitosi, sat raro apice divisi: *folia* angusta ut in *F. germanica*, sed obtusa: *flores* vero ut in praecedente, quibus valde proxima.

4. *F.* TENUIFOLIA. *Presl del. prag. p. 101 — Parlat. l. c. p. 12,* excl. ab utrisque synonymo *Cup.*, et *Bon.*

F. sericeo-albo-lanata, caule erecto superne dichotomo, ramis inferioribus ascendentibus, foliis anguste linearibus patentibus rectiusculis obtusiusculis margine non revolutis, supremis brevioribus recurvis, capitulis paucifloris terminalibus et in dichotomia, anthodii angulati foliolis obtusiusculis, exterioribus carinatis arachnoideis.

F. gallica, *b. tenuifolia. Dec. pr. 6. p. 248.*

Ic. *nulla.*

In collibus, et in campis aridis arenosis; *Catania*, *Milazzo*, *Messina al campo*, una cum sequente = et in *Felicuri*, *Saline*, *Pantellaria*.

Aprili, Junio. ⊙

A sequente cui quam maxime affinis distinguitur; *caulibus* ad summum 5-pollicaribus, ut plurimum ab ipsa basi ramosissimis, in dichotomia magis divaricatis; *tomento* candidiore; *foliis* obtusiusculis et recurvis, ac brevioribus, magis canaliculatis, et ideo quae anthodia subjecta vix illa excedunt, dum in sequente duplo longiora sunt.

5. *F.* GALLICA. *Lin. sp. pl. 1312 — Parlat. l. p. c. 11.*

F. albo-sublanata, caule dichotomo, ramis inferioribus erectis, foliis angustissime linearibus acuminatis adpressis margine non revolutis, supremis bracteantibus rectis, capitulis sessilibus (plerumque paucifloris) terminalibus et in dichotomia, anthodii angulati foliolis acutiusculis exterioribus carinatis arachnoideis.

Gnaphalium gallicum. *Willd. sp. pl. 3. p. 1895* — G. vulgare, majus, strictissimo folio. *Cup. H. Cath. p. 85*, et *supp. alt. p. 32.*

Ic. *Smith engl. bot. t. 2369* — Gnaphalium vulgare, foliis Lini angustioribus, oblongis capitulis subacutis. *Cup. panph. 2. t. 244*, et — F. umbellata, major, tenuifolio filo pari. *Bon. t. 41*, optimae, ac quoad habitum omnino ad hanc et minime ad praecedentem spectant; dum illae *Plukn.* et *Moris.* omnino rudes.

In campis, ac in collibus aridis arenosis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*.

Aprili, Majo. ⊙

Capitula aliquando etiam in foliorum axillis per ramorum superiorum latera spicata, et *caules* saepe ob ramos numerosos pyramidato-ramosi.

6. *F. Cupaniana. Parlat. pl. nov. p. 13.*

F. griseo-sublanata, caule erecto simplici vel ramoso, foliis lanceolato-linearibus acutis, floribus glomeratis (1-4) terminalibus et in foliorum axillis racemoso-spicatis sessilibus pedunculatisque, anthodii pyramidati foliolis lanuginoso-lanatis apice glabris scariosis acutiusculis subaristatisque.

F. arvensis, *c. Cupaniana. Dec. pr. 6. p. 249* — Gnaphalium Cupanianum. *Guss.* in *Dec. l. c.* — G. majus, angustiori folio, inter caulium longitudinem stellatum. *Cup. H. Cath. p. 86*, et — G. prizense, vulgare, majus, acuto folio obscuro candido, capitulis angulosis acutis ad foliorum alas. *Cup. H. Cath. p. 86*, et *supp. 1. p. 256?*

Ic. G. majus, per caulium longitudinem stellatum. *Cup. panph. t. t. 2*, et *171* — Filago minor, secundum caulem capitulis trigonis in stellam dehiscentibus. *Bon. t. 125*, optimae — G. minimum. *Lob. ic. 481*, et *Bauh. hist. 3. p. 159*, quoad flores; quae icones a *Lam.* in *dict. enc. 2. p. 760* sub Gnaphalio montano, *b.* citantur, sed descriptio *Lam.* ob caules, qui dicuntur diffusi, satis differt.

In campis apricis aridis demissis, vel elatis, et pascuis montosis; *Misilmeri*, *Marineo*, *Ogliastro*, *Ficuzza* (*Parl.*) *Alcamo*, *Cammarata*, *Monte de' cani*, *Madonie*, *Polizzi*, *Caltavuturo*, *Sclafani*, *Nicosia*, *Alia*, *Lercara*, *Mistretta*, *Cesarò*, *S. Fratello*, *Fondachelli*, *Noara*, *Francavilla*, *Floresta*, *Terranova*, *Girgenti.*

Majo, Junio. ⊙

Caules graciles, 3-10-pollicares, basi simplices vel ramosissimi, superne indivisi, vel bifidi, raro subdichotomi; ramis approximatis: *folia* $\frac{1}{2}$-$1\frac{1}{2}$ lin. lata, 4-9 poll. longa, subadpressa, aliquando cinereo-virentia: *flores* vel omnes sessiles (uti semper sunt terminales), vel saepius unus aut alter pedunculo 1-3 lin. longo suffulti; aliquando etiam in racemulis pedunculatis coadunati: *anthodii* foliola exteriora concava, carinata, brevi arista terminata, acutiuscula: *pappus* vix scaber: *semina* oblonga, minutis lineolis nitidis scabra, quae sparsa, et in apice ac ad basim.

F. arvensis specimina, quae a *Cl. Zeyero* ac *Sprengelio* accepi, et descriptiones auctorum ab hac nostra recedunt; anthodiis dense lanatis, omnibus sessilibus et glomeratis, nec pyramidatis; caule superne ramoso-paniculato; ac habitu, qui in *F. arvense* quoad flores sequenti magis proximus.

7. *F. lagopus. Parlat. pl. nov. p. 13.*

F. griseo-vel albo-lanata, caulibus simplicibus erectis, foliis oblongo-lanceolatis obtusiusculis, floribus terminalibus et in foliorum superiorum axillis sessilibus glomerato-capitatis, in inferiorum subsolitariis sessilibus pedunculatisque, anthodii subpyramidati foliolis acutiusculis undique dense tomentoso-lanatis.

Gnaphalium pedunculare. *Ten. syll. p. 427* — G. lagopus. *Steph.* in *Willd. sp. pl. 3. p. 1897*—F. alpestris. *Presl del. prag. p. 100* — Gnaphalium alpinum, parvum, capitulis rotundis, in summo conglobatis. *Cup. H. Cath.* in *add. p. 256 ?* et — G. alpinum, minus, capitulis conglobatis, in summo papposis — Idem capitulis ad genicula. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 32.*

Ic. Helichrysum alpinum, parvum, capitulis conglobatis. *Bon. t. 21*, et — H. alpinum, minus, capitulis in summo papposis. *Bon. t. 115*, — G. alpinum, capitulis inter caulis decursum conglobatis, ramosum. *Cup. panph. 2. t. 162*, *Bon. t. 36 !* — Helichrysum alpinum, parvum, exile, capitulis conglobatis. *Bon. t. 21 !*

In apricis montosis aridis arenosis, vel herbosis; *Madonie*, *Maletto*, *Monti di Mistretta*, *di Capizzi*, *di Caronia*.

Junio, Julio. ⊙

Caules 2-9-pollicares, superne simplices, bifidi, vel subdichotomi; ramis approximatis: *folia* aliquando cinerea, erecto-patentia, 1-2 lin. lata, 4-6 lin. longa: *florum* capitula terminalia, et in axillis foliorum superiorum multiflora, nunquam in dichotomia; in foliorum inferiorum axillis fere solitaria, sessilia, aut breviter pedunculata: *anthodia* saepius ut in *Micropis* omnino lana involuta, in herbosis minus lanata ad apicem; foliolis concavis, carinatis; *pappus* vix scaber: *semina* ut in praecedente, sed magis fusca.

Aliquando tantum in apice caule flores in capitulum congesti, ut in icone *Bonanni t. 115* — Recte monet *Cl. Ten. l. c.* hanc speciem quoad lanam anthodia involventem *Micropos* omnino referre, sed pappo seminum ab hoc genere prorsus aliena.

GNAPHALIUM.

Dec. pr. 6. p. 221 — Endl. gen. n. 2746.

Anthod. foliola subhyalina. *Floscul.* disci foeminei pluriseriales, tenuissimi; reliqua ut in *Helichryso*. (Species haec herbaceae, annuae, perennesque).

1. *G. luteo-album. Lin. sp. pl. 1196.*

G. albo-tomentoso-sublanatum, caulibus erectis, ramis inferioribus ascendentibus, foliis integerrimis subrepandis, inferioribus spathulato-linearibus obtusis in petiolum attenuatis, superioribus amplexicaulibus ex ovata basi lanceolatis acuminatis, floribus dense glomerato-corymbosis, glomerulis demum lateralibus subspicatis, anthodii persistentis foliolis splendentibus albo-stramineis obtusiusculis.

G. sordidum. *Ucria H. Pan. p. 353*, non *Lin.* — Elichrysum sylvestre, latifolium, capitulis conglobatis. *Cup. H. Cath. p. 68.*

Ic. *Sturm fl. germ. 1. fasc. 10* — *Fl. dan. 1763* — Chrysocoma citrina, supina, latifolia, italica. *Barr. ic. 367.*

In muris humentibus, ad sabulosos rivulorum margines; *Palermo*, *Monregale*, *Polizzi*, *Castellobuono*, *Artalia*, *Brolo*, *Mandanici*, *Messina*, *Catania*, *Paternò*, *Adernò*.

Februario, Julio. ⊙

Caules 1-½ pedales, plus minus ramosi: *folia* radicalia aliquando obovato-spathulata, integra (ut ex *Poll. palat. 2. p. 441*, *Sadl. fl. pest. 2. p. 267*, *Roth. man. fl. germ. 3. p. 1174*, ec.), non vero ad apicem dentata (*Host fl. austr. 2. p. 463*) : *flores* sub anthesi glomerato-corymbosi, demum per pedunculos laterales ac alterni, et

terminales : *anthodia* basi lanata, foliolis saepe eroso-denticulatis, non citrinis (*Host. l. c.*), obtusis non acutis, in fructu stellate patentibus: *pappus* scabriusculus : *receptaculum* tuberculatum: *semina* minutis tuberculis sub lente scabra.

G. pompejanum *Ten. syll. p. 424* ab hoc non video differre; tamen icon *Engl. fl. t. 1002* habitu et anthodiis lutescentibus a nostro videtur aliena, sed specimina helvetica ac austriaca omnino siculis plantis similia.

---

† 2. G. DIOICUM. *Lin. sp. pl. 1199 — Ucria H. Pan. p. 353.*
G. sarmentis procumbentibus, caule simplicissimo, corymbo simplici terminali, floribus dioicis.
G. montanum, flore rotundiori. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*
In collibus; *Polizzi a lu manicu de la Padedda* (*Ucria*).

† 3. G. SYLVATICUM. *Lin. sp. pl. 1200 — Ucria l. c.*
G. caule simplicissimo, floribus sparsis.
In maritimis; *a Capo di Orlando* (*Ucria*).

† 4. G. ULIGINOSUM. *Lin. sp. pl. 1200 — Ucria l. c.*
G. herbaceum, caule ramoso diffuso, floribus confertis terminalibus.
In humentibus; *sotto Collesano a Buonfornello* (*Ucria*).

† 5. G. LEONTOPODIUM. *Lin. sp. pl. edit. 1. p. 855.*
G. caule simplicissimo, capitulo terminali, bracteis hirsutissimis radiato.
Filago Leontopodium. *Lin. sp. pl. 1312 — Ucria H. Pan. p. 378.*
In collibus; *Polizzi a la manicu de la Padedda* (*Ucria*).

HELICHRYSUM.

Dec. pr. 6. p. 169 — Endl. gen. n. 2741.

Anthod. ovatum, vel cylindraceum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis, adpressis, scariosis, coloratis. *Flosc.* radii foliolis anthodii non intermixti, hermaphroditi, vel foeminei, filiformes, pauciseriati. *Sem.* oblonga, teretiuscula. *Papp.* conformis, sessilis, pilosus; pilis apice subplumosis, deciduis. *Recept.* planum, excavato-punctatum, nudum. (*Suffrutices* plus minus albo-tomentoso-lanati: *folia* linearia, integra, alterna, sessilia: *flores* corymbosi, lutei, aut aurei).

1. *H.* SCANDENS.
H. caule ascendente, pedunculis foliisque subtus albo-tomentosis, foliis lanceolato-linearibus planis demum revolutis acutis supra floccoso-virentibus, floribus corymboso-paniculatis, anthodii glabri ovati demum campanulati, (aurei nitidi) foliolis oblongis obtusiusculis.
Gnaphalium scandens. *Sieb. plant. cretic. exsicc.*
Ic. *nulla.*
In rupibus demissis meridiem spectantibus; *Cassaro*, *e Ferla.*
Majo, Junio. ♄
Planta plus minus laxe caespitosa, ex rupibus dependens: *caules* ut in omnibus sequentibus basi suffruticosi, 1-1 ½ pedales, fragiles: *folia* 1 ½-2 lin. lata, adulta supra omnino glabra, erecto-patentia, vel reflexa: *flores* plus minus densi, magnitudine sequentis: *anthodia* glaberrima, lucida; foliolis aliquando apice bifidis, intimis rotundatis: *pappus* apice obsolete plumosus.

Cum *Gnaphalio conglobato* immerito a *Cl. Spr.* in *s. veg. 3. p. 466*, et cum sequente sub *H. rupestre* var. *b.* a Dec. in *pr. l. c. p. 182* associatum, a quibus indicatis characteribus alienum — Specimen *Sieberi* prope *Chalepha* lectum nonnisi floribus confertioribus, et caule breviore a sicula planta recedit.

2. *H.* NEBRODENSE. *Heldr. Ann. degli Asp. Natur. v. 1. p. 286.*

H. caulibus caespitosis, floriferis elongatis, foliis subtus pedunculisque dense albo-tomentosis, foliis angustissime linearibus supra virentibus laxeque floccoso-tomentosis, margine revolutis, corymbo composito denso, anthodii (majusculi aureo-citrini) glaberrimi foliolis obtusiusculis discum paullo superantibus.

Ic. *Heldr. ined.* in *l. c.*

In rupibus calcareis; *Madonie nelle basse falde delle Madonie sopra Isnello* (*Heldr.*)

Junio, Julio. ♄

Caules tomentosi, 1-2-pedales, parce ramosi; ramis virgato-elongatis: *folia* linearia, margine revoluta, subtus dense cano-tomentosa, supra lucida glabriuscula vel parce arachnoideo-lanata, 2-3 lin. lata; inferiora 1-2 pollicaria, conferta, patula; media in ramorum basi ad pollices 3 usque longa, arcuato-reflexa; superiora erecta, sparsa, longitudine inferiorum: *anthodia* pedicellata, ovata, majuscula; foliolis nitidis, ovato-sphathulatis.

Flores praecedentis, sed folia angusta fere ut in *H. italico*, a quo tamen satis diversum.

3. *H.* RUPESTRE. *Dec. pr. 6. p. 182*, quoad plantam siculam.

H. undique tomentoso-incanum, caulibus caespitosis ascendentibus erectisque, foliis anguste linearibus laxis ($1\frac{1}{2}$-2. poll. longis) obtusis margine revolutis, pedunculis laxe et adpresse tomentosis, anthodii glabri oblongi (aurei nitidi) demum cylindracei foliolis lanceolato-oblongis acutiusculis glaberrimis.

Gnaphalium rupestre. *Raf. prec. des decov. p. 11*, non *Pourr.* — *G. pendulum*, fruticosum incano-tomentosum ascendens, foliis lineari-lanceolatis margine revolutis, corymbo composito compacto, floribus luteis ovatis, squamis calycinis ovatis acutis glabris. *Presl del. prag. p. 97* — G. arenarium. *Ucria H. Pan. p. 352*, non *Lin.* ex loco — Elichrysum orientale. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28*, ex loco.

Ic. H. Fontanesii. *Cambess. fl. balear. p. 98. t. 7*, etiam ex *herb.* — Elichrysum, sive Stoechas citrina, angustifolia, altera, corymbis minoribus. *Cup. panph. 2. t. 126* — *Bon. t. 190.*

In rupibus calcareis demissis vel montosis, ad muros vetustos; *Palermo sulle mura dei bastioni*, *Sferracavallo*, *Monte Peregrino*, *S. Maria a Gesù*, *Secciara*, *da Castellammare a Trapani*, *Mola*, *Bronte*, *Maletto* = et in *Favignana*, *Levanzo.*

Majo, Junio. ♄

Caules 1-$1\frac{1}{4}$-pedales: *folia* $\frac{1}{2}$-2 lin. lata, subtus candidiora; inferiora valde approximata, demum deflexa; superiora minus revoluta: *anthodia* semper nitida; foliolis nonnunquam bifidis: *pili* papporum ad apicem manifeste plumosi.

Habitus *H. litorei*, a quo anthodiis omnino glabris (in illo majora, ac foliola exteriora lanuginosa) et foliorum figura potissimum diversum — Icon *Cambess. l. c.* optima, et varietatem angustifoliam refert — Hoc nec glutinosum, nec humile, hinc cum *Gnaphalio glutinoso* a Cl. *Ten.* in *syll. p. 424* nullo jure conjunctum.

4. *H.* PANORMITANUM. *Tin. ined.*, *a. angustifolium.*
H. undique tomentoso-cinereum, caulibus caespitosis ascendentibus erectisque, foliis anguste linearibus (vix $\frac{1}{2}$ lin. latis, 1 pol. longis) margine revolutis obtusiusculis, floribus dense corymbosis, pedunculis tomento denso et sublanato obsitis, anthodii oblongi (aurei nitidi) foliolis ovatis acutis glaberrimis.
Ic. *nulla.*
b. latifolium; foliis lineari-lanceolatis (1-2 lin. latis, 1 $\frac{1}{2}$ poll. longis), corymbis laxiusculis majoribus.
In rupibus calcareis : var. *a.*, *Palermo alla scala di Maseddu* (*Tin.*): var. *b. Sferracavallo*, *Bagheria.*
Majo, Junio. ♄
Anthodia sub anthesi in hoc acuta, quod non in praecedente; *corymbi* densiores, sed minores.

5. *H.* STRAMINEUM. *Guss.*
H. undique tomentoso-cinereo-albidum, caulibus caespitosis erectis ascendentibusque, foliis margine revolutis, inferioribus lineari-lanceolatis obtusiusculis (1-2 lin. latis) supra demum glabrato-floccosis subvirentibusque, superioribus anguste linearibus acutis, floribus laxe corymbosis, pedunculis breviter et adpresse tomentosis, anthodii globoso-ovati (luteolo-straminei pallidi) foliolis glaberrimis ovatis obtusiusculis.
Elichrysum, sive Stoechas citrina, angustifolia, corymbis citrino-pallidis minoribus, fortasse Stoechas citrina tenuifolia narbonensis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28.*
Ic. Elichrysum creticum Matthioli. *Cup. panph. 2. t. 259.*
In rupibus calcareis demissis, vel montosis ; *Sferracavallo*, *Madonie a Monte Scalone.*
Majo, Junio. ♄
Anthodia sub anthesi fere globosa, obtusa, et minime aurea, sed straminea : *pappus* ut in *H. rupestre.*

6. *H.* PENDULUM. *Presl fl. sic. 1. p.* XXIX, *a. laxiusculum.*
H. undique cinereo-tomentosum, caulibus caespitosis ascendentibus erectisque, foliis margine revolutis, inferioribus lineari-lanceolatis obtusiusculis, superioribus anguste linearibus acutis, floribus dense corymbosis, pedunculis breviter et dense albo-lanatis, anthodii (aurei nitidi) globoso-ovati demum subcampanulati foliolis ovatis obtusiusculis.
Gnaphalium pendulum. *Presl del. prag. p. 97.*
Ic. *nulla.*
b. compactum ; foliis angustioribus 1 lin. latis cauleque cinereo-lanatis, corymbo denso compacto, anthodiis minoribus.
Ad rupes calcareas montosas : var. *a Busambra* (*Tin.*), *Monte de' cani*, *Caltavuturo*, *Vicari*, *Pizzuta* = et in *Maretimo* : var. *b. Madonie a Monte Scalone.*
Junio, Julio. ♄
Corymbus parvus, anthodiis demum campanulatis; *habitus* sequentis.
Species 2-6 inter se maxime affines, quoad caules, folia inferiora numerosiora confertiora, et superiora angustiora magis sparsa ; sed anthodii tomenti, et pedunculorum characteribus differunt ; hae tamen comparatione speciminum facile recognoscuntur, sed certis et liquidis notis difficillime definiri possunt.

7. *H.* CAESPITOSUM. *Dec. pr. 6. p. 182.*
H. multicaule, caulibus caespitosis decumbentibus ramosis, cauliculis floriferis erectis gracilibus, pedunculis foliisque incano-lanato-tomentosis, foliis lanceolatis linearibusque obtusis revolutis (brevibus $\frac{1}{2}$-1 poll.

longis), corymbo subsimplici (parvo) globoso laxiusculo, anthodii oblongi (aurei nitidi) demum cylindracei foliolis glabris lanceolato-oblongis obtusiusculis.

Gnaphalium siculum. *Spr. s. veg. 3. p. 476* — G. caespitosum. *Presl del. prag. p. 98*, non *Lam.* — Elichrysum elegans. *Presl fl. sic. 1. p. xxix*, non *Thunb.* — E. sive Stoechas citrina, angustifolia. *Cup. H. Cath. p. 68.*

Ic. *nulla.*

b. compactum; corymbis compactis majoribus, anthodii foliolis plerumque spadiceis.

Gnaphalium microphyllum. *Ten. ad fl. neap. app. 5. p. 28* — G. siculum. *Ten. syll. p. 423.*

c. longifolium; foliis anguste-linearibus elongatis supra arachnoideo-virentibus (poll. 1 $\frac{1}{2}$ longis), caulibus virgatis, corymbis laxiusculis.

In collibus aridis, et in asperis calcareis montosis; var. *a; Palermo a S. Martino, Val di Noto*; var. *b. Marsala, Mazzara, Sciacca*: var. *c. Palagonia.*

Junio, Julio. ♄

Caules fruticulosi, ramosissimi, decumbentes; cauliculi vero floriferi graciles, erecti, simplices, 3-7-pollicares; in c. 1-1-$\frac{1}{2}$ pedales: *folia* inferiora aliquando supra arachnoideo-virentia, $\frac{1}{2}$-1 lin. lata, conferta, demum deflexa; reliqua anguste linearia, vix $\frac{1}{4}$ lin. lata, erecta: *corymbi* foliis non stipati: *flores* praecedentis paullo minores, sed corymbi fere semper simplices, ac anthodii discum aequantis foliola obtusiuscula, et aliquando in *b.* aetate spadicea: *pappus* obsolete plumosus.

Inter *Gnaphalia* herbacea pessime a *Presl*, et a *Spr.* adnumeratum, nam certe suffruticosum! — *Gnaphalium conglobatum Viviani fl. lyb. spec. p. 54. t. 5.* sub hoc relatum a *Dec.*, nonnisi foliis potius spathulatis, quam linearibus recedit, et inde male *Gnaphalium pendulum Presl* cum *Viviani* specie associatum a *Spr. l. c. p. 469* — Denique *Gnaphalium rupestre Pourr.* (H. Stoechas *Dec.*?) huic nostro valde proximum, quoad specimen gallicum a Cl. *Bentham* communicatum — Confer quoque *H. decumbens Cambess. fl. balear. p. 99*, et *Dec. pr. 6. p. 182* (quod *Gnophalium decumbens Lag. nov. gen. et sp. p. 28*), nam quoad specimina balearica a planta sicula non differt, quamvis cl. *Dec.* uti diversas habeat.

8. *H. litoreum. Guss.*

H. undique albo-tomentosum, caulibus caespitosis, foliis anguste linearibus obtusis, inferioribus confertis, superioribus remotis, corymbo composito plano denso, anthodii tubuloso-campanulati (parvi nitide-aurei) foliolis obtusis, exterioribus sparse lanuginosis.

Gnaphalium angustifolium. *Lam. dict. enc. 2. p. 746!*, et *Ten. syll. p. 424*, sed minime *Dec. pr. 6. p. 183*, pro quo confer *H. italicum* — Elichrysum, sive Stoechas citrina, minor. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.* — Stoechas citrina, angustifolia, tertia, sive neapolitana. *Bauh. hist. 3. lib. 26. p. 155 !*

Ic. Chrysocoma marina, umbellata. *Barr. ic. 1125*, quoad flores optima.

In rupibus vulcanicis insularum, nec Siciliae: *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Vulcano*, *Panaria*, *Dattolo*, *Basiluzzo.*

Majo, Junio. ♄

Caules dense caespitosi, et a rupibus dependentes, breves; annotini graciles, erecti, vel ascendentes, 1-2-pedales: *folia* $\frac{1}{4}$ lin. raro 2 lin. lata, et superne virentia, ima demum patentia ac recurva,

supra sulco notata, et fere convexa, subtus ob margines revolutos et carinam elevatam bisulcata, 1-4-pollicaria, recta vel arcuata: *anthodii* foliola arcte imbricata, disco breviora: *flosculi* anthodium excedentes: *papporum* pili ad apicem subplumosi, ut in reliquis, *semina* minutis tuberculis albidis scabra.

Bauhinus l.c. optime hanc speciem a sequente distinxit, siquidem notat— *haec in Italia provenit inter Neapolim et Puteolos, ne quis cum praedicta (videlicet* tenuifolia altera, *de qua praecedenti capite) eamdem censeat; illa enim numerosis angustissimis foliis; haec paucioribus, longioribus, et illa latioribus est praedita* — Descriptio *Cl. Lam.* cum hoc, et minime cum sequente convenit; tamen nomen mutavi confusionis vitendi gratia, quia *H. angustifolium Dec.*, et *Gnaphalium angustifolium* nonnullorum aliorum botanicorum ad sequentem spectant, quod confer.

9. *H. ITALICUM.*

H. caulibus caespitosis brevibus ramosissimis decumbentibus, annotinis gracilibus virgatis foliisque subtus tenue albo-tomentosis, foliis lineari-filiformibus revolutis obtusis superne demum virentibus, inferioribus confertis brevibus, superioribus sparsis subincurvis, corymbo composito, anthodii (pallide citrini) oblongi demum cylindraceo-conici foliolis obtusis, exterioribus basi lanuginosis.

Gnaphalium italicum. *Roth cat. bot. 2. p. 115!* — *Willd. en. suppl. p.56* — G. rosmarinifolium. *Salzm.* in *Flora 1821 p.111* — H. Stoechas. *Boiss. pl. hisp. exsicc.*, et inde *H. serotinum Id.* MS.— H. angustifolium. *Dec. pr. 6. p. 283*, excl. syn. *Lamarkii* — G. Stoechas, *b. Lam. dict. enc. 2. p. 746*, ex synonymo *Tourn.*— Elichrysum, sive Stoechas citrina, fluminalis, Rosmarini foliis oblongioribus, angustissimis, tomento obsitis, parvis corymbis. *Cup. H. Cath. p. 68* — Stoechas citrina, angustissimo folio. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et inde — Elichrysum angustissimo folio. *Tourn. inst. p. 450.*

Ic. Gnaphalium Stoechas. *Sibth. fl. gr. t. 837*, ex icon pictis, et ex herb. — Elichrysum, sive Stoechas citrina, angustifolia. *Zannich. hist. p. 92. t. 279*, optima — Stoechas citrina, fluminalis, Rosmarini foliis oblongioribus angustissimis, corymbis parvis. *Cup. panph. 2. t. 9* — Stoechas citrina, tenuifolia, altera, sive italica. *Bauh. hist. 3. p. 115!* — Chrysocoma major, rosmarinifolio. *Barr. ic. 278*, quoad flores bona.

In glareosis, vel in arenosis torrentium alveis ubique in Sicilia; nec non in arenosis montosis; *Etna a Nicolosi (Tin.)*

Junio, Julio. ♄

Caules aliquando erectiusculi, inter lapides vel arenas altas radices emittentes, ita ut ab eluviebus difficillime eradicantur, aetate glabrati ac virentes: *folia* plus minus recurva, ut vix $^3/_4$ lin. lata et vere filiformia, superne canescentia, demum virentia ac fere glabra, infima 3-4 lin. longa; juniora dense imbricata, sat raro fasciculata; in caulibus annotinis sparsa, 5-10 lin. longa: *anthodia* primum citrina, demum stramineo-pallida (nunquam aurea et splendentia), parva, magnitudine et forma fere *H. microphylli*, cujus habitum quoad caules annotinos refert, foliolis eglandulosis (in *H. microphyllo* glandulis aureis notatis), basi levibus ac brevioribus: *flores* sulphurei: *pappus* vix scaber.

Gnaphalium Stoechas Lin. nec non *Dec.* aliorumque auctorum, quoad icones et descriptiones, ab hoc abunde diversum; nam in illo corymbi densi, ac fere congesti; anthodia majora, et nitide aurea, ac subglobosa, illis *H. rupestri* similia — Descriptio *Willd.*, et Cl. *Roth* cum hoc ex asse quadrant.

XERANTHEMUM.

Gaert. de fruct. 2. p. 399 — Gay mon. des Xeranth. in ann. Soc. hist. nat. 3. p. 325 — Endl. gen. n. 2850.

Anthod. cylindraceum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis, scariosis; interioribus coloratis, subradiantibus. *Sem.* fusiformia, exalata, pilis sericeis tecta. *Papp.* paleaceus; paleis 5-10, lanceolato-subulatis, inaequalibus; in seminibus marginalibus obsoletus. *Recept.* paleaceum; paleis scariosis, 3-partitis. (*Herba* annua, cinereo-tomentosa: *folia* alterna, integerrima: *flores* in pedunculo elongato solitarii, terminales, albidi aut rubentes.)

1. *X. INAPERTUM. Willd. sp. pl. 3. p. 1902*, exclusa icone *Morisonii — Gay l. c. p. 360.*

X. foliis lanceolato-linearibus tomentosis, anthodii glabri ovoidei foliolis exterioribus obovato-ellipticis integris obtusis mucronatis dorso rufescentibus, interioribus lanceolatis duplo longioribus vix radiantibus, seminibus perfectis compresso-cuneatis estriatis, pappi paleis 5 semina et receptaculi paleas excedentibus.

X. annuum, *b. Lin. sp. pl. 1201 — Dec. pr. 6. p. 529* — X. erectum. *Presl del. prag. p. 106 — Guss. pl. rar. p. 342* — X. minimum, folio et flore minore dilute purpureo unico et simplici. *Cup. H. Cath. p. 237*, et *supp. alt. p. 94.*

Ic. *Gay l. c. t. 7. f. 2 — Reich. cent. 7. fig. 863* — X. flore simplici, purpureo, minore. *Barr. ic. 1126.*

In apricis aridis montosis; *Caccaci e Monte delle Rose* (*Gasparrini*), *Madonie*, *Polizzi*, *Monte di Cammarata.*

Majo, Junio. ☉

Caules 1-8-pollicares, subsimplices, vel a basi subpatule ramosi: *folia* 2-4 lin. lata, obtusiuscula: *anthodii* foliola interiora, at raro exteriora, dorso rufescentia: *flores* purpurascentes.

Anthodia sub coelo sereno versus meridiem patentia, uti recte notat *Cl. Reich* in *fl. germ. excurs. 1. p. 241* — Quamvis in *pl. rar. l. c.* a *X. inaperto* hoc cum *Preslio* diversum putaverim, tamen inspectis iconibus superius citatis, et bene perpensis quae monet *Cl. Gay l. c.*, inter se non differre cognovi.

*** Flores saepius radiati.*

SENECIO.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1290 — Juss. 181.

Anthod. cylindricum, vel conicum, multiflorum; foliolis in fructu reflexis, saepius apice sphacelatis, interioribus 1-seriatis, exterioribus minutis squameformibus. *Sem.* striata, vel striis destituta, non alata, saepius hirsuto-puberula, coronula brevissima non raro terminata. *Papp.* sessilis, pilosus, mollis. *Recep.* nudum, alveolatum. (*Herbae* in Sicilia annuae, aut basi suffrutescentes: *folia* alterna, integra, vel varie partita: *flores* aurei vel lutei, corymboso-paniculati).

1. S. *VULGARIS*. *Lin. sp. pl. 1216 — Ucria H. Pan. p. 356.*
S. foliis cauleque villosiusculis sinuato-pinnatifidis, laciniis lobisve obtusis dentatis, radicalibus in petiolum attenuatis, caulinis amplexicaulibus, floribus discoideis corymboso-aggregatis nubilibus nutantibus, anthodii cylindrici foliolis omnibus sphacelatis, extimis numerosis imbricatis ovato-lanceolatis.
S. minor vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 200* — S. vulgaris. *Cast. H. Mess. p. 44.*
Ic. *Fl. dan. 513 — Bull. herb. t. 197* — Erigeron minus. *Dod. pempt. p. 641* — Senecio. *Matth. comm. 2. p. 476*, melior.
b. radiatus; radio corollae patente.
S. minor vulgaris, latiori folio laciniato. *Cup. H. Cath. p. 200.*
c. siculus; caule foliisque glabratis, foliorum lobis vel laciniis acutiusculis ac acute dentatis, anthodii cylindrici foliolis extimis paucis lanceolato-linearibus non imbricatis interioribusque intactis (virentibus), floribus discoideis.
In cultis, in ruderatis, et ad herbosos viarum margines: var. *a.* ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Saline*, *Stromboli*, *Maretimo*, *Pantellaria*: var. *b.*, et *c. Palermo.*
Floret fere per totum annum, sed praesertim hyeme et incunte vere. ☉
Anthodii cylindrici, demum conici foliola extima in var. *a.* et *b.* numerosa, adpressa, imbricata, denticulato-lacera, ex ovata basi lanceolata, acuta, et fere omnino nigra, quo caractere statim ab omnibus sequentibus distinguitur; foliola vero intima sulcata, basi gibba, sub anthesi coalita, demum distincta, et reflexa: *flores* parvi: *semina* cylindracea striata, canescenti-puberula.
Varietas *c.* quoad folia *S. arabicum* fere refert, sed anthodiis duplo majoribus, pedicellis lateralibus non ramosis, anthodii foliolis extimis diversus; uti a speciei typo recedit, pedunculis longioribus, foliorum incisione et habitu. An species propria?

2. S. *PIGMAEUS*. *Dec. pr. 6. p. 341.*
S. caule humillimo (1-2-pollicari) a basi ramoso, foliis glabriusculis crassiusculis, inferioribus obovato-spathulatis obtusis obiter crenato-dentatis in petiolum attenuatis, caulinis sessilibus oblongo-spathulatis dentato-incisis, floribus discoideis sparsis, anthodii foliolis intimis obtusis concoloribus, extimis anguste linearibus sphacelatis.
S. pusillus. *Guss.* in *litt.* ad *Dec.*, *l. c.*, non *Reich.* — S. minimus, angustifolius, laciniatus, crispus. *Cup. H. Cath. p. 200.*
Ic. *nulla.*
In herbosis arenosis maritimis, et in saxosis Siciliae meridionalis; *Capopassaro* (non *Capo Pojato* uti ex Dec.) *al porto di Ulisse* (*Gasparr.*)
Februario, Martio. ☉
Planta tenera, exigua, hinc inde villosiuscula ac gracilis, saepe vix pollicaris: *folia* radicalia 2-3-lin. lata, aliquando suborbiculata: *pedunculi* graciles, 1-flori, solitarii: *anthodium* vix 2-lin. longum; foliolis intimis ad margines scariosis: *flores* exigui: *semina* puberula, striata.

3. S. *FOENICULACEUS*. *Ten. fl. nap. 2. p. 216 — Dec. pr. 6. p. 343.*
S. foliis cauleque glanduloso-subvillosis, inferioribus in petiolum attenuatis obovatis petiolatis sinuato-dentatis, superioribus amplexicaulibus sinuato-pinnatifidis, lobis laciniisque dentatis, floribus radiatis laxe corymbosis, pedunculis elongatis, corollulis radii anguste linearibus revolutis, anthodii glabri foliolis intimis striatis extimisque sphacelatis intactisve.
S. trilobus. *Pourr.* non *Lin?* et — Jacobea hispanica, minus laci-

niata, petalis brevissimis. *Tourn. inst. p. 486*, ex specimine in *herb. Salvat.* — S. minor, montanus. *Cast. H. Mess. p. 44?*
Ic. *Ten. l. c. t. 78* — S. trilobus. *Sibth. fl. gr. t. 869?* — Jacobea annua, Senecionis folio, Foeniculi odore. *Till. hort. Pis. p. 76. t. 28.*
In umbrosis fruticetis arenosis submaritimis Siciliae septentrionalis: *Ficuzza* (*Tineo*), *fra Roccella e Cefalù* (*Gasparrini*); *Madonie presso la portella di Giralfo*, *monti di Mistretta*, *Torrenova sotto Naso* = et in *Saline alla fontana.*
Martio, Majo. ⊙
Caules 5-12-pollicares: *folia* aliquando apice triloba, subtus violacea, caulina fere cordato-lanceolata: *pedunculi* squamosi; squamis fere setaceis: *anthodii* foliola linearia, crassiuscula, sub anthesi fere coalita, intense virentia: *semina* striata, cano-puberula: *odor* foeniculaceus.
Habitus *S. vulgaris*, sed flores radiati; ligulis tamen angustis, paucis, revolutis: pedunculi longiores: anthodii foliola intima apice breviter sphacelata, extima vero saepius intacta — Synonymon *Till.* sub *S. livido* ex specimine ab *Arduino* misso a Cl. *Smith* in *fl. britt. ed. 2. v. 3. p. 431* citatur, et descriptio *Lin.* in *H. Upsal. p. 261. n. 7*, ob folia subtus incarnato-glauca, anthodii foliola striata apice colorata, et extima non sphacelata satis cum hoc convenit; sed anthodia apud nos minime viscida. An varietas a solo pinguiore orta? Confer *Dec. l. c.* — Interim male ad *S. nebrodensem* species haec refertur a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 563.*

4. *S.* HUMILIS. *Desf. atl. 2. p. 271* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1982.*
S. glaber, caule erecto, ramis decumbentibus apice surrectis, foliis amplexicaulibus dentato-serratis, inferioribus petiolatis oblongo-lanceolatis basi attenuatis, mediis obovatis summisque spathulato-cuneatis pinnatifidis, corymbo paucifloro laxiusculo, anthodii glabri foliolis omnibus sphacelatis, radio patente.
Ic. *Desf. l. c. t. 233.*
In herbosis campis maritimis; *Trapani nell'isola del Ronciglio*, una cum duobus sequentibus, sed rarior.
Januario, Aprili. ⊙
Caules et rami 3-6-pollicares: *folia* aliquando bidentata, caulina media etiam petiolata ac dentato-serrata, et nonnisi summa pinnatifida: *anthodia*, *flores*, et *semina* sequentis.
Descriptio *Desf. l. c.* ob ligulas revolutas solummodo differt, nam ejus icon et specimen siccum cum planta sicula ex asse quadrant.

5. *S.* LEUCANTHEMIFOLIUS. *Poir. voy. en Barb. 2. p. 283* — *Desf. atl. 2. p. 271*, ex herb. — *Sebast. et Maur. fl. rom. pr. p. 290*, ex specim.
S. glaber, caule erecto, ramis ascendentibus, foliis crassiusculis spathulato-oblongis, inferioribus petiolatis dentato-crenatis, superioribus sessilibus apicem versus dentato-incisis, corymbo paucifloro laxiusculo, anthodii glabri foliolis extimis non incrassatis apice sphacelatis, intimis vel omnibus intactis, radio patente, seminibus cylindricis striatis.
Ic. Jacobea maritima, minima, glabra, Senecionis folio, italica. *Barr. ic. 261*, optima; ac quoad folia superiora ad hanc speciem, et minime ad sequentem spectare debet — J. supina, maritima. *Triumph. obs. p. 90. t. 8*, mala, sed certe ex loco!
b. pectinatus; ramis lateralibus diffusis ascendentibusque, foliis anguste linearibus remote pectinato-dentatis incisisque, corymbo laxissimo.
In herbosis maritimis, vel in arenosis collibus apricis: var. *a.*, *Trapani al Ronciglio*, *Mazzara*, *Marsala*: var. *b. Caltanisetta*, *Butera.*
Januario, Martio. ⊙

Caules 3-8-pollicares, fistulosi, saepe ramosissimi: *folia* inodora; inferiora 3-4 lin. lata, aliquando obovato-spathulata; superiora basi subamplexicaulia, acute vel obtuse dentato-incisa, nunquam pinnatifida: *pedunculi* graciles, parce squamulosi; *squamis* saepius intactis, anguste linearibus, acutis, brevibus: *anthodii* foliola extima ad apicem tantum sphacelata, aliquando una cum intimis intacta: *semina* cylindrica, non in medio crassiora ut in sequentibus.

Affinis praecedenti, et *S. crassifolio*; sed folia superiora nunquam pinnatifida ut in illis, et semper spathulato-linearia; corymbi laxiores; habitus sui proprius — Varietas *b.* ob caules et ramos graciles procumbentes, apice ascendentes; folia ad summum 2-lin. lata, et flores laxos; nec non ex loco natali species videtur propria, et ulterius observanda — Hanc speciem a *S. humili, S. verno*, et a *S. crassifolio* non separat Cl. *Moretti* in *dec. pl. ital. 5. p. 7.*

6. *S. INCRASSATUS. Guss.*

S. glaber, caulibus (humilibus) dense ramosis, ramis diffusis ascendentibusque, foliis carnosis (inodoris) obovato-vel oblongo-spathulatis, inferioribus petiolatis dentato-crenatis, superioribus sessilibus dentato-incisis, corymbo laxissimo, anthodii glabri demum conici foliolis basi incrassatis nitidisque intactis, radio patente, seminibus cylindraceis obsolete striatis.

Ic. *nulla.*

In lapidosis maritimis; *Maretimo al Monsello del sale.*

Aprili, Majo. ⊙

Caules 2-5-pollicares, subcaespitosi, solidi: *folia* confricata inodora, ut in sequente; radicalia numerosa, fere rosulata, 2-4 lin. lata, saepe integra; superiora basi subamplexicaulia, aliquando fere lingulata: *pedunculi* graciles, squamosi; *squamis* brevibus, intactis, forma praecedentis: *flores* saepius non corymbosi, sed per apices ramorum sparsi: *semina* in medio incrassata: *habitus* totius plantae, glabritie excepta, *Bellidis annuae* simillimus.

7. *S. VERNUS. Biv. cent. 1. p. 73.*

S. glaber, caule erecto, ramis lateralibus ascendentibus, foliis (non carnosis), inferioribus petiolatis obovato-spathulatis dentato-crenatis integrisve, superioribus amplexicaulibus pinnatifidis, laciniis dentatis, corymbo paucifloro laxiusculo, anthodii glabri foliolis extimis undique-intimis apice sphacelatis, radio patente, seminibus cylindricis striatis puberulis.

S. minimus, lirocaulis, integro oblongo rotundo folio serrato. *Cup. H. Cath. p. 220*, et — Jacobea minor, Bellidis minimae folio; ac Edem laciniata. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 41.*

Ic. *Biv. l. c. t. 5*, optima — Jacobea minor, Bellidis minoris folio integro, seu Senecio foliis non latis (*sic*). *Cup. panph. 1. t. 76 — Bon. t. 171* — J. minima, Bellidis minimae laciniato folio. *Cup. panph. 1. t. 188 — Raf. t. 88* — J. minima, folio oblongo rotundo dentato. *Bon. t. 87* — J. humilis, vernalis, subrotundo Senecionis folio, sicula. *Bocc. mus. p. 169. t. 100*, mala; sed ex loco certe ad hanc speciem spectat!

In campis apricis, et in collibus herbosis mare proximis ubique in Sicilia, sed praesertim in *Val di Mazzara*, e *Val di Noto* = et in *Lampedusa*, *Pantellaria*, *Levanzo*, *Favignana.*

Novembri, Majo. ⊙

Caules 3-8-pollicares, subangulati, raro simplices; *ramis* lateralibus aliquando decumbentibus: *folia* ascendendo angustiora, et magis incisa: *corymbi* terminales, pauciflori; pedunculis glabris, vel laxe lanatis, squamis anguste linearibus remotis instructis: *anthodii*

foliola extima adpressa, basi tantum albida, sat raro intacta; *corollulae* radii ellipticae, demum revolutae: *semina* canescenti-puberula, tenuia.

Quamvis *Cl. Moretti* in *dec. pl. ital. 5. p.7*, uti superius monui, non immerito in unam speciem *S. humilem* et hunc conjungat, et *Dec.* in *pr.6. p.344* cum *S. leucanthemifolio* (cui hic quoad descriptionem magis similis) associaverit, tamen harum specierum exemplaria habitu quodam sui proprio inter se differunt, uti ex comparatione sedula speciminum plantarumque viventium quisque facile recognoscere potest. — Tandem Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p.557* nullo jure hanc speciem una cum *Jacobea incisa Presl* ad *S. trilobum* refert.

8. *S.* CRASSIFOLIUS. *Willd. sp. pl. 3. p. 1982* — *Dec. pr. 6. p. 344*, excluso syn. *Barr.*

S. glaber, caule erecto, ramis ascendentibus numerosis striatis, foliis carnosis, inferioribus obovato-spathulatis in petiolum attenuatis crenatis lyratisque, superioribus aurito-amplexicaulibus obovato-vel oblongo-spathulatis integris incisis pinnatifidisque, corymbis laxiusculis, anthodii glabri foliolis extimis a medio ad apicem sphacelatis, intimis sphacelatis intactisque non incrassatis, radio patente, seminibus cylindraceis.

Jacobea maritima Senecionis folio et lucido. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. *nulla.*

In lapidosis, et herbosis maritimis; *Trapani all' Isola del Ronciglio* (*Gasparrini*) = et in *Ustica*, *Saline*, *Lisca nera, Lisca bianca, Basiluzzo*, *Lampedusa*, *Levanzo.*

Februario, Majo. ⊙

Habitus praecedentis; sed aliquando *caules* elatiores, fere pedales: *folia* crassa, nitida, confricata *Foeniculum* olentia: *pedunculi* squamis acutis angustis a medio ad apicem saepe sphacelatis laxe tecti: *semina* striata, cano-puberula.

Specimina ex *Trapani* illis Sardiniae a Cl. *Moris* communicatis omnino similia sunt; ea vero quae in *Ustica* legi, ob folia radicalia ampla (1-2-poll. lata, 2-3 poll. longa) et superiora oblongo-spathulata inciso-lobata, anthodiisque foliolis subintactis illa ex Massilia a *Cl. Requien* missa omnino referunt.

9. *S.* NEBRODENSIS. *Lin. sp. pl. 1217* — *Ucria H. Pan. p. 357* — *Dec. pr. 6. p. 350.*

S. caule ramoso, foliis obovatis subtus cauleque arachnoideo-lanuginosis, inferioribus petiolatis dentato-crenatis, mediis superioribusque amplexicaulibus pinnatifido-sublyratis, laciniis lobisve dentato-serratis, floribus corymbosis, anthodii glabri foliolis extimis (paucis) bracteisque apice sphacelatis, radio patente, seminibus striatis puberulis.

Jacobea lanuginosa. *Presl del. prag. p. 90* — J. montana, major, tenuifolia (scilicet non crasso) laciniata, Senecionis canitie; et — Eadem Rapifolio; et — Eadem ab alis sursum semiperfoliata, laciniata, crasso folio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p.41* — S. minor, latiori folio, sive montana. *Cup. H. Cath. p. 200.*

Ic. Jacobea nonnihil Anguriaefolio. *Cup. panph.1. t.79* — *Bon. t.164* — Jacobea minor Senecionis facie, lato semiperfoliato folio. *Cup. panph.1. t. 126* — J. minor, Senecionis facie. *Cup. panph. 1. t. 153* — *Raf. t. 13* — J. in montibus Caesalpini, laciniatis foliis, sylvestris. *Cup. panph. 1. t. 158* — J. montana, latior, Senecionis folio laciniata. *Bon. t. 156.*

b. glabratus; caule foliisque utrinque glabris, aut subtus vix araneosis. *Dec. l. c.*

S. laciniatus. *Bertol. amoen. it. p. 102*, ex specimine ?
Ic. S. rupestris. *Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. t. 128* ? — *Reich. cent. 4. f. 514* ?, nam folia circumscriptione potius oblonga, quam obovata — Jacobea montana, intybaceis foliis. *Cup. panph. 2. t. 69* — *Bon. t. 170* — J. alpina, pumila, unicaulis, umbellata, perennis, foliis laciniatis. *Till. H. Pis. t. 29*, mediocris — J. montana, amplo aureo flore. *Barr. ic. 402.*
c. pauciflorus; caule 1-3-floro, radice perenni.
Ic. S. secunda, vel montana Tabernemontani (*sic*). *Cup. panph. 2. t. 41* — Jacobea montana, latiori Senecionis folio. *Bon. t. 157.*
In rupibus, et in sylvaticis montosis ubique in Sicilia.
Martio, Julio. ♂, et ♃
Caules solitarii, vel plures ex eadem radice, angulati, basi saepius arachnoideo-lanati: *folia* numerosa, ascendendo altius incisa, et quae ramis superioribus subjecta oblongo-lanceolata, sinuato-dentata, acuta; lobis vel laciniis ut plurimum acute denticulatis: *flores* lutei; ligulis planis, demum revolutis, anthodii longitudinem subsuperantibus: *bracteae* foliolis anthodii extimis conformes, remotae: *semina* cylindracea, cano-puberula.
Descriptio *Lin.* in pluribus, praesertim quoad radium revolutum differt, sed specimen herbarii ipsius varietatem *a.* sistit — *S. laciniatus Bertol.*, et *S. rupestris* foliorum lobis ac laciniis acutioribus videntur alieni — Varietas *a.* cum floribus flosculosis prope *Palermo a S. Martino* occurrit — In *b.* folia radicalia cum caulibus inferne aliquando aetate rubentia — varietas *c. S. rupestri* magis proxima quoad habitum. Confer *Dec. l. c.*

10. *S. AETNENSIS. Jan cat. p. 14* — *Dec. pr. 6. p. 355*, excl. var. *b.*
S. glaber viridi-glaucescens, caule erecto simplici dense folioso annotino, foliis crassiusculis integerrimis denticulatisve, inferioribus spathulato-obovatis in petiolum attenuatis, reliquis cordato-amplexicaulibus subauriculatis, corymbo paucifloro, anthodii glabri foliolis intimis intactis, extimis bracteisque brevibus ovato-lanceolatis apice sphacelatis, radio patente, seminibus striatis glabris!
Jacobea carnosa. *Presl del. prag. p. 93*, a *Spr. in s. veg. 3. p. 563* male ad S. crassifolium relata — S. chrysanthemifolius. *Biv. cent. 2. p. 52*, ex parte — S. linifolius. *Ucria H. Pan. p. 357*, non *Lin.* ex loco — Jacobea aetnica, Persicifolio angustiori. *Cup. H. Cath. p. 102*, et — J. aetnea, glastifolio, leviter dentata, umbellifera. *Cup. l. c.* — J. sicula glastifolio. *Tourn. inst. p. 486.*
Ic. Jacobea aetnica, Persicifolio crasso, glauco. *Cup. panph. 1. t. 70* — *Bon. t. 168* — J. orinos, latifolia, Isatidis folio molli ac madido, flore medio albo, medio luteo. *Bon. t. 160. f. 1.*
In arenosis elatioribus; *Etna nella regione arenosa elevata fino alla casa degl' Inglesi.*
Julio, Augusto. ♃
Caules plures ex eadem radice, erecti vel ascendentes, basi simplices, dense foliosi: *folia* crassiuscula, glauco-virentia, margine demum subrevoluta, ut plurimum integerrima, raro denticulata: *pedunculi* bracteati; *bracteis* minutis, cordato-ovatis, acutis: *anthodii* foliola extima brevissima; intima margine submembranacea, ad apicem pilorum penicillo saepe terminata: *semina* albida.
Nomen *Preslii* quamvis anterius non servavi, quia *S. carnosus Thunb.* longe alia species est.

11. *S. SQALIDUS. Lin. sp. pl. 1218*; *a. incisus.*
S. glaber viridi-glaucescens, caule erecto annotino basi simplici, foliis crassiusculis inciso-serratis, inferioribus petiolatis oblongis, su-

perioribus lanceolato-oblongis cordato-amplexicaulibus subauriculatis, anthodii glaberrimi foliolis intimis intactis, extimis bracteisque brevibus apice sphacelatis, seminibus striatis hirsutiusculis.

S. glaber. *Ucria pl. ad Lin. op. ad n.28* ! — *Reusch nom.bot. p.243*, ac *Steud. nom. bot. ed. 1. p. 764*, non *Less.*, nec *Dec. pr. 6. p. 416* — S. aetnensis, *b.incisus. Dec. l. c. p. 345* — S. squalidus. *Lin.* quoad specimina circa *Oxford* provenientia, et ab amico *Woods* communicata — S. chrysanthemifolius. *Biv.cent.2. p. 52*, ex parte — Jacobea incisa. *Presl del. prag. p. 94*, cum ? a *Spr.* in *syst. veg. 3. p. 557*, ad *S. trilobum* adducta, a quo longe aliena est — J. aetnea, foliis rigidulis venosis laciniatis crispis. *Cup. H. Cath. p. 102* — J. aetnea, folio glauco laciniato. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*, et — J. Chrysanthemi cretici folio. *Tourn. l. c.*

Ic. Jacobea aetnica, Chrysanthemi segetum Lobelii folio, umbellifera. *a. Cup. panph. 2. t. 139. f. 2* — *Bon. t. 167* — *Raf. t. 98. f. 2* — J. aetnensis, folio oblongo laciniato nervoso. *Cup. panph. 2. t. 43* — *Bon. t. 161. f. 2* — J. laciniata, cornu cervi forcellae modo. *Bon. t 160.*

b. chrysanthemifolius; caule basi suffruticoso ramosissimo, foliis tenuibus 1-2-pinnatifidis, laciniis distantibus anguste linearibus denticulatis integrisve margine subrevolutis.

S. squalidus. *Lin. herb.*, praesertim quoad specimen italicum ab Arduino missum, nec non ex specimine *Dill. H. Oxon.* in *herb. Bancks.*; qui *Dillenius*, ex *Smith*, semina ad *Lin.* misit — S. chrysanthemifolius. *Poir. dict. enc. 7. p. 96*, sed semina dicuntur glabra — *Dec. pr. 6. p. 345* — Jacobea Chrysanthemi cretici folio glauco. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*, et inde *inst. p. 486.*

bb. foliorum laciniis distantibus.

Jacobea tenuissime laciniata, Buphthalmi flore. *Tourn. inst. p. 486* ! — J. Chrysanthemi facie. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris. n. 10.*

Ic. Jacobea Chrysanthemi facie. *Cup. H. Cath. p. 102*, et *panph. 1. t. 105*, ac *2. t. 226* — *Bon. t. 162* — S. minor altilis, umbellatus, Stoebes foliis. *Cup. panph. 2. t. 218* — *Bon. t. 158* — J. sicula, Chrysanthemi facie. *Bocc. sic. p. 66. t. 67*, etiam ex ejus *herb.* in *Mus. H. Paris.*, nec non *Tourn. inst. p. 486* — J. sicula, Chrysanthemi cretici folio. *Barr. ic. 262. f. 2*, ex loco, sed quoad habitum mala.

c. microglossus; ligulis minimis revolutis, anthodium vix superantibus.

Var: *a.* in arenosis vulcanicis elatioribus vel demissis; *Etna dalla casa degl' Inglesi fino alla marina di Catania, e delle Giarre*; var. *b.* in submontosis, et in maritimis vulcanicis, vel argilloso-siliceis, aut argilloso-calcareis; *Furnari, Capo di Calavà, Giojosa, Messina, Fiume di Nisi, da Nicolosi a Catania, La Motta, Giarre, Lentini, Militli, Aidone, Argirò, Barrafranca, Palazzolo, Vizzini, S. Michele, Piazza, Castrogiovanni, Caltanisetta, Troina, Fondachelli, Cannata, Cesarò, Capizzi, Petralia* = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Saline, Stromboli, Panaria, Lipari, Vulcano*: var. *c.* prope *Catania* (*Duby* et *Dec.*), sed non vidi.

Var. *a.* Junio, Augusto, et ♃: var. *b.* floret fere per totum annum, et ♄

Species uti recte monet *Biv.l.c.* maxime polymorpha — Varietatis *a.* nonnulla specimina ita ad *S. aetnensem* accedunt, ut Cl. *Dec.* ejusdem plantae varietatem potius putaverit — Var. *b.* habitu, caule suffruticoso, foliorum incisione ab *a.* recedit, et forsan species propria — S. *squalidi* specimina a Cl. *Voods* communicata, et in *H. Oxoniensi* collecta ad var. *c. latilobam Dec. l. c.* pertinent, quae varietas quoque passim in Aetna occurrit, et vix distinguenda — *S. squalidus* ex

alpibus salisburgensibus a *Zeyero* misus ad *S. rupestrem*; et *S. squalidus* ex *Turcamonia* a Cl. *Fischer*, nec non *S. squalidus Dec. fl. fr.*, *Willd.*, et aliorum, ad sequentem spectat — S. *glaber Reusch*, et inde *Steud. l. c.*, quamvis inter species incertae sedis ac absque auctoris nomine a primo refertur, tamen quia Sicilia pro loco natali assignatur, ita ad hanc ipsam plantam spectare arbitratus sum — Tandem confer de hac specie Cl. *Bert.* in *lucubr. p. 30*, et *Smith fl. britt. ed. 2. vol. 3. p. 342*, *et 343.*

12. *S. GALLICUS. Will. delph. 3. p. 230*, excluso syn. *Lin.* et *Till.*; *b. laxiflorus. Dec. pr. 6. p. 346.*

S. annuus, caule erecto glabro, foliis inferioribus in petiolum attenuatis, supremis sessilibus amplexicauli-auriculatis, auriculis dentato-incisis, omnibus crassiusculis glaberrimis vel subvillosis pinnatifidis, laciniis obtusis acutisve subrevolutis integris vel una cum rachide subdentatis incisisque, pedunculis elongatis bracteatis subcorymbosis, anthodii glabri foliolis extimis paucissimis, intimisque ac bracteis apice subsphacelatis, seminibus striatis cano-puberulis.

S. squalidus. *Dec. fl. fr. 4. p. 162* — *Duby bot. gall. 1. p. 262*, ac *Willd. sp. pl. 3. p. 1941*, exclus. ab omnibus syn. *Lin.* et *Tournef.* — J. tenuifolia, gallica. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. S. laxiflorus. *Viv. fl. Lyb. spec. p. 55. t. 11. f. 3* (varietas macrior ex herbar.) — Jacobea pumila, gallica. *Bocc. sic. t. 41. f. 1.*

In arenosis mare proximis vel dissitis Siciliae meridionalis; *Alicata*, *Terranova*, *Spaccaforno*, *Capopassaro*, *Butera*, *sotto Chiaromonte*, *Caltanisetta*, *Pietrapersia*, *Barrafranca*; *Catania*, (*Cosentini*).

Martio, Majo. ☉

Caules 1-12-pollicares, basi simplices, vel ramis lateralibus inferioribus ascendentibus: *folia* laete virentia, plus minus approximata, in Sicilia ut plurimum glaberrima; radicalia et caulina inferiora petiolata, petiolo amplexicaule, in plantis exiguis inciso-dentata: media et superiora sessilia; auriculis raro, laciniis vero et rachide saepius integris, aliquando dentatis, raro pinnatifido-incisis; nonnunquam folia suprema illa *Sonchi tenerrimi* omnino aemulantur: *pedunculi* 1-3-pollicares, bracteis minutis sparsis ex ovata et amplexicauli basi lanceolato-acuminatis instructi: *anthodia* foliolis extimis omnino destituta, vel paucissimis suffulta; intimis margine scariosis, apice acuminatis ac penicillatis: *flores* magnitudine *S. squalidi*, radio patente, demum ut in affinibus revoluto.

A praecedentibus radice annua!, habitu sui proprio, anthodii foliolis extimis fere destituto certe diversus, secus ac opinatur *Cl. Bertol.* in *Lucubr. de re herb. p. 30* — S. *exquameus Brot. fl. lusit. 1. p. 388*, et *Pers. syn. 2. p. 434* (Cineraria anthemoides *Lam.* in *Spr. s. veg. 3. p. 550*), qui hujus varietas *c.* in *Dec. l. c.*, nostro valde proximus; nam quamvis radius revolutus praedicatur, talem in exemplaribus *Hoffm.* et *Link* in *herb. H. R. Matr.* non vidi, et reliqui characteres omnino similes comperi, dempta pubescentia majore — *S. gallici* specimina ex Gallia in herb. *Lin.* hoc ipso nomine servantur, tamen in *Lin.* operibus ejusdem descriptio non invenitur.

13. *S. DELPHINIFOLIUS. Vahl sym. bot. 2. p. 91* — *Willd. sp. pl. 3. p. 1998.*

S. caule erecto hirsuto, foliis superne glabriusculis subtus villosis, infimis ovatis lyrato-pinnatifidis, reliquis bipinnatifidis, laciniis linearibus acutis subtrifidis margine subrevolutis, pedunculis corym-

bosis ramosis, centrali breviore, anthodii glabri foliolis omnibus bracteisque intactis, corollulis anguste-linearibus, seminibus ovoideo-oblongis scabridis.

J. tenuifolia, umbellata. *Bocc. herb.* in *Mus. H. Paris.* — J. tenuifolia, Chrysanthemi latioribus segmentis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 42.*

Ic. *Vahl l. c. t. 45* — *Reich. cent. 5. f. 653* — Jacobea multifida, umbellata, annua. *Bocc. sic. 94. t. 51* — *Cup. H. Cath. p. 102*, et *panph. 1. t. 160* — *Bon. t. 163*, optimae.

In campis apricis, et inter segetes in demissis vel submontosis; *Val di Mazzara*, e *Val di Noto* = et in *Favignana*, *Maretimo*.

Aprili, Majo. ☉

Caules basi simplices et hirsutiores, ½-2½ pedales: *folia* infima crenato-dentata; caulina ascendendo 2-3-pinnatifida; laciniis sensim angustioribus: *bracteae* lineari-setaceae, in pedunculo centrali numerosiores ac fere imbricatae: *anthodii* foliola intima margine scariosa, apice glabra; exteriora vero pauca, lineari-setacea, patentiuscula: *corollulae* sulphureae, in radio vix lin. latae, 3-dentatae, inter se distantes, uti in icone *Bocc.* optime exhibentur; illae disci tubo longo filiformi instructae: *pedunculi* aliquando sub flore incrassati: *pappus* candidus, pilis basi subplumoso-scabris: *semina* glandulis pellucidis obovatis obtusis conspersa: *herba* pallide virens.

14. *S.* LYCOPIFOLIUS. *Desf.* in *Poir. dict. enc. supp. 5. p. 131* — *Spr. s. veg. 3. p. 561*, et *curae post. p. 302*, exclus. syn. *Cinerariae ceratophyllae Ten.*

S. caule erecto superne arcte ramoso-corymboso, foliis subtus caulque cinereo-tomentosis, supra flocoso-villosis glabrisve, radicalibus in petiolum attenuatis obovato-oblongis crenatis, caulinis ascendendo minoribus subsessilibus ovato-lanceolatis basi inciso-pinnatifidis, laciniis acute dentatis, terminali maxima lanceolata acuta dentato-serrata, anthodii basi villosi foliolis extimis laxis intimisque intactis, corollulis radii oblongis tridentatis, seminibus striatis hirsutis.

S. erucaefolius, *b. siculus. Jan cat. p. 14 ?* — J. altissima, lusitanica, tenuissime laciniata. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*, et *inst. p. 485* — J. maritima, sive Cineraria latifolia. *Cup. H. Cath. p. 102*, ex loco et nomine vulgari.

Ic. *nulla.*

In argillosis humentibus; *Partanna*, *Sala di Paruta*, *Parco*, *Alimena*, *Petralia*, *Grotte*, *Monteallegro*, *Girgenti*, *Regalmuto*, *Favare*, *Castrofilippo*, *Argirò*, *Aidone*, *Piazza*, *Chiaromonte*, *Caltagirone*, *S. Michele*, *Pietrapersia*, *Castrogiovanni*, *Mistretta*; *Avola* (*Bianca*).

Augusto, Novembri. ♃

Radix plus minus repens: *caules* 1½-3-pedales, aetate glabrati, basi simplices, sed numerosis ramorum rudimentis in axilla foliorum instructi: *folia* juniora supra canescentia, demum obscure virentia ac glabra; inferiora basi pinnatifida, suprema inciso-dentata; laciniis lateralibus externe acute dentatis, ita ut non male illas *Cinerariae ambiguae* aemulantur, inde non mirum si *Cl. Spr. l. c.* cum *C. ceratophylla* (quae *C. maritima*) associaverit: *flores* flavi, *S. Jacobeae* fere majores: *pedunculi* ramosi, saepius bracteis linearibus adpressis instructi: *anthodii* foliola apice glabra, margine scariosa, lanceolata, acuta: *pappus* scaber, sordide-albidus.

In sicula planta, nec semina glabra, nec corollulae radii lanceolatae acutae, ut in icone *S. erucaefolii Barr. 133*, et apud *Reich.* in

fl. germ. excurs. 1. p. 243 dicuntur; et descriptio *Poir. l. c.* nonnisi anthodiis basi tomentosis a nostra planta recedit.

15. S. ERRATICUS. *Bertol. amoen. it. p. 92 — Spr. s. veg. 3. p. 559.*

S. caule erecto superne irregulariter ramoso, ramis divaricatis subcorymbosis, centrali breviore, foliis cauleque glabris vel puberulis, radicalibus caulinisque inferioribus lyratis, lobo terminali maximo subcordato-elliptico obtuse dentato, caulinis sessilibus pinnatifidis, laciniis cuneatis dentatis, anthodiis seminibusque glabris.

S. Jacobea. *Ucria H. Pan. p. 357*, non *Lin.* — Jacobea vulgaris, laciniata, et — Eadem foliis Quercus tenuifoliae instar divisis. *Cup. H. Cath. p. 102, et supp. alt. p. 42* — J. alpina, laciniata, flore Buphthalmi. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*; sed excluso synonymo *Clusii.*

Ic. *Reich. pl. crit. cent. 4. f. 538* — Jacobea vulgaris, laciniata, Raphanifolio. *Cup. panph. 1. t. 142*, et—J. vulgaris, laciniata *C. B. P.* foliis ad Raphanum accedentibus, minus hirsutis. *Bon. t. 159*, optimae — J. minor, glabra, Artemisiae marinae foliis. *Cup. panph. 2. t. 157 — Bon. t. 55*, varietas glabrior ac minus ramosa.

Ad rivulos, in pascuis humentibus, ad stagnorum et fossarum margines ubique in Sicilia = et in *Lipari.*

Julio, Octobri. ♃

Herba glabra et virens, vel pubescentia floccosa tandem evanescente obducta: *caules* ut plurimum rubentes, striati, basi simplices, et nonnisi aetate provecta vel dum truncati a basi ramosi, 1½-3-pedales: *folia* radicalia, et caulina inferiora lobo terminali 2-3-pollicari; ascendendo minore, fere cuneato, et laterales vix excedente: *pedunculi* bracteis paucis linearibus stipati: *anthodium* hemisphaericum; foliolis lanceolato-ellipticis, margine scariosis, una cum extimis (paucis) intactis: *pappus* albidus, glaber: *semina* cylindrica, non striata.

---

† 16. S. VISCOSUS. *Lin. sp. pl. 1217 — Biv. cent. 2. p. 52.*

S. corollulis revolutis, foliis pinnatifidis viscidis, squamis calycinis laxis longitudine perianthii.

Ic. S. hirsutus, viscidus, graveolens. *Dill. elth. t. 258. f. 336* — S. hirsutus, viscidus, major, odoratus. *Bauh. hist. 2. p. 204.*

Ad ruderata; *Etna e Misterbianco* (*Biv.*).

CINERARIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1294 — Juss. 181.

Anthod. simplici serie; foliolis nempe externis brevioribus nullis; reliqua ut in *Senecione.* (*Suffrutices* in Sicilia plus minus tomentoso-lanati, et cinereo-candidi: *folia* lyrato-pinnatifida: *flores* aurei.)

1. C. MARITIMA. *Lin. sp. pl. 1244 — Ucria H. Pan. p. 361.*

C. caule suffruticoso ascendente, foliis supra farinoso-cinereis, subtus caule anthodiisque niveo-tomentosis pinnatis pinnatifidisque, laciniis lateralibus apice tribolis, latere exteriore 1-2-lobatis, terminali obovata triloba lateralibus subaequali, floribus paniculato-corymbosis. ✻

C. ceratophylla. *Cyr.* ac *Ten. syll. p. 439*, ex ipso auctore *l. c. p. 626* — Senecio maritimus. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 244*, non

Lin. — S. Cineraria. *Dec. pr. 6. p.355* — Jacobea maritima. *Cup. H. Cath. p. 102.*

Ic. Jacobea marina, sive Cineraria. *Bauh. hist. 2. p. 1056*, et — Marina Jacobea, et Artemisia marina neotericorum, sive Cineraria. *Lob. ic. 227*, quoad folia, et inflorescentiam optimae.

In rupibus, ac in lapidosis maritimis; *Trapani* = et in *Alicuri*, *Maretimo*, *Levanzo*, *Favignana*.

Majo, Junio. ♄

Caules basi frutescentes, caespitosi, 1-2-pedales, et ultra: *folia* petiolata, infima obovata, lyrata; inferiora conferta, superiora distantia, pinnata vel pinnatifida: *panicula* corymbosa; *pedunculis* elongatis, approximatis, saepius bracteatis: *semina* glabra, striata.

Cum *Senecione lycopifolio* (quem confer) male confunditur a *Cl. Spr.* in *s. veg. curae post. p. 302*, quod jam monuit *Cl. Ten. l. c.*

2. *C.* BICOLOR. *Willd. sp. pl. 3. p. 2085.*

C. caule fruticoso erecto superne una cum ramis flexuoso anthodiisque pubescentibus, foliis subtus niveo-tomentosis, supra atrovirentibus nitidis glabris vel sparse floccosis, infimis lyratis, reliquis pinnatifidis, laciniis late linearibus obtusis subintegris vel obiter obtuse dentatis, terminali oblonga, anthodiis cano-pubescentibus, floribus ample corymboso-paniculatis.

Ic. *nulla.*

In rupibus maritimis; *Felicuri*, *Stromboli*, *Basiluzzo*, *Panaria*, *Saline*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa*; non in Sicilia.

Junio, Julio. ♄

Caules firmi, fere orgyales, quo charactere a praecedente et a sequente aliena: *folia* circumscriptione oblongo-elliptica; laciniis superiorum raro obtuse dentatis: *pedunculi* bracteolis anguste linearibus brevibus suffulti: *flores* approximati: *semina* cylindrica, glabra, striata.

Cum sequente conjungit *Cl. Dec.* in *pr. 6. p. 356*, quam confer.

3. *C.* AMBIGUA. *Biv. man. 3. p. 5.*

C. caule suffruticoso erecto superne ramoso-corymboso subnudo, foliis subtus tomentoso-incanis, supra cinereo-virentibus glabris vel una cum caule farinosis lyrato-pinnatifidis, laciniis lateralibus subcuneatis latere exteriore dentatis, terminali majore oblongo-lanceolata inciso-vel sinuato-dentata, anthodiis (lutescentibus) farinosis, floribus paniculato-corymbosis.

C. alpina. *Ucria H. Pan. p. 360*, non *Lin.*, ex loco — Senecio ambiguus. *Dec. pr. 6. p. 356*, excl. syn. *Willd.*

Ic. *nulla.*

In saxosis vulcanicis, vel graniticis; *Etna a Nicolosi*, *Milazzo*, *Capo di Orlando*, *Brolo*; *sotto le Giarre nella lava vulcanica* (*Cosentini*).

Julio, Augusto. ♄

Habitus foliorum sequentis, sed inflorescentia C. *maritimae*: *caules* 1-2-pedales, fere virgati et teretes, supra glabrati: *folia* superne aliquando glabra ac nitida, vel tomento subfarinoso abrasu facili obducta, ascendendo minora ac magis remota; lobis inferiorum distantibus; omnibus plus minus acute dentatis vel lobatis: *pedunculi* magis patentes ac graciliores, quam in praecedente; *pedicellis* bracteatis: *anthodia* canescentia; foliolis sat raro fusco-purpureis, saepius vero lutescentibus, aliquando squamis 1-3 suffulta, ita ut potius haec quam *C. maritima Senecionibus* proxima.

C. bicolor, quae uti superius monui tantum in insulis Siciliae adja-

centibus et Neapoli provenit differt ab hac, caule elatiore, et robustiore; foliis superioribus nec ita parvis, nec ita remotis, earumque figura ac incisione; pedunculis fere rectangule patentibus, firmioribusque; denique floribus revera corymbosis; corymbo composito; et utraeque cultae per plures annos faciem non mutarunt. Confer *C. nebrodensem* — Var. *b. Schowii*; foliorum lobis lateralibus multijugis, summis vix apice confluentibus, pagina superiore araneosa. *Dec. l. c.* (excl. syn. *Ten.*) non vidi.

4. *C.* GIBBOSA. *Guss. cat. H. R. in Bocc. an. 1821. p. 17*, et *71* — *Spr. s. veg. 3. p. 547.*

C. caule erecto suffruticoso, foliis subtus incano-tomentosiusculis, superne glabris vel puberulo-farinosis, inferioribus lyratis, reliquis pinnatis pinnatifidisque, laciniis lateralibus subcuneatis apice trilobis latere exteriore lobato-incisis, terminali reliquis subaequali, anthodii cylindrici glabri foliolis basi demum incrassato-gibbosis, corymbo composito, pedunculis erecto-patentibus.

C. canadensis. *Ucria H. Pan. p. 360*, ex loco — Senecio gibbosus. *Dec. pr. 6. p. 355.*

Ic. Jacobea marina, Artemisiae foliis, ramosa. *Cup. panph. 1. t. 3* — *Bon. t. 169* — *Raf. t. 20.*

In collibus arenosis, vel graniticis; *Messina nella valle dell'Annunciata*, *Milazzo al Capo.*

Junio, Julio. ♄

Caules 3-4-pedales, tamen non ita firmi ut in *C. bicolore*, striati: *folia* supra nitida; inferiora et media laciniis cuneiformibus, distantibus, sinuato-dentatis, duabus inferioribus auriculae instar basi petiolorum adnexis; superiora statim triplo vel quadruplo caeteris breviora, approximata, et caulem usque ad corymbum vestientia: *pedunculi* glabri, semipatentes, bracteis lineari-subulatis subrecurvis flores subinvolucrantibus instructi: *anthodii* saepius nitido-glaberrimi foliola margine membranacea, basi incrassato-gibbosa, dorso quandoque sulcata: *semina* striata, glabriuscula.

Quoad foliorum lacinias potius *C. maritimae* quam praecedenti affinis.

5. *C.* NEBRODENSIS. *Guss. cat. H. R. in Bocc. an. 1821. p. 17*, et *72*.

C. undique cinereo-candido-tomentosa, caulibus suffruticosis caespitosis erectis ascendentibusque, foliis petiolatis lyrato-sinuato-dentatis lobo terminali grosse dentato, superioribus oblongis integris dentatisque, anthodiis cano-pubescentibus, floribus paniculato-corymbosis, pedunculis erecto-patentibus.

C. candida. *Presl del. prag. an. 1822. p. 95* — Senecio candidus. *Dec. pr. 6. p. 355* — Jacobea nebrodensis, fruticosa, oblongo folio inferne ac superne candido, sinuato. *Cup. H. Cath. p. 102.*

Ic. Jacobea cinereo-candida, ovato folio. *Cup. panph. 1. t. 189* — J. incano folio Quercus. *Bon. t. 165.*

b. foliis profundius lyratis, anthodiis glabris.

Jacobea nebrodensis altera, oblongo folio latiori minus incano lacerato. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 42.*

Ic. Jacobea cinereo-candida, folio Cerri. *Cup. panph. 1. t. 182* — *Raf. t. 82. f. 1* — J. cinereo-candida, folio Roboris. *Bon. t. 166.*

In apricis calcareis rupestribus montosis; *Madonie a Monte Scalone.*

Junio, Augusto. ♄

Caules 1-½-pedales; annotini vero erecti, 1-1½ pedales: *folia* radicalia infima obovata, remote dentata, longe petiolata; superiorum lobis basi angustioribus longioribusque: *pedunculi* nudi, vel bra-

cteis linearibus usque sub floribus instructi : *anthodia* conico-cylindracea ; foliolis acutis, margine membranaceis.

Hanc, et *C. ambiguam* nescio qua ratione *Cl. Spr. in s. veg. 3. p. 547*, ad *C. bicolorem* referat — Quoad nonnulla nostra specimina C. acanthifolia. *Reich. hort. 1. p. 17. t. 24*, et *Spr. s. veg. 3. p. 547*, huic valde affinis, etiam ex planta *Tourn.* in *herb. Mus. H. Paris.*

DORONICUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1297 — Endl. gen. n. 2802.

Anthod. planiusculum, polyphyllum; foliolis duplici ordine aequalibus, discum superantibus. *Recept.* nudum. *Sem.* oblongo-turbinata, striata, disci pappo piloso sessili instructa, radii pappo destituta. *Recept.* nudum, subconvexum. (*Herba* perennis, glabriuscula : *caules* subsimplices : *folia* subintegra, alterna, caulina paucissima, plus minus amplexicaulia : *flores* lutei, longe pedunculati, solitarii).

1. D. CAUCASICUM. *Marsch. fl. taur. cauc. 2. p. 321*, et *3. p. 577* — *Spr. s. veg. 3. p. 569* ; *b. italicum.*

D. radice tuberoso-fibrosa ad collum lanata!, caule simplicissimo unifloro, foliis repando-dentatis glabriusculis, radicalibus petiolatis suborbiculato-cordatis ovatisque, caulinis (1-2) cordato-amplexicaulibus oblongis, anthodii foliolis anguste linearibus acuminatis ciliatis radium subaequantibus.

D. orientale. *Willd. en. H. Ber. p. 898* — D. eriorhizon. *Guss. in litt.* ad *Dec. an. 1841* — D. Pardalianches. *Ucria H. Pan. p. 361*, ex loco — *Sibth.* in *Smith pr. fl. gr. 2. p. 183*, ex herb. — *Desf. atl. 2. p. 227?* ex herb., quia folia nimis lata — D. scorpioide radice candida, monanthos, folio uno caulem amplexante. *Cup. H. Cath. p. 66*, et *suppl. alt. p. 26* — Aconitum Pardalianches. *Cast. H. Mess. p. 1.*

Ic. D. alpinum, radice scorpioide candida, monadon. *Cup. panph. 1. t. 252* — *Raf. t. 75* optimae, sed tantum propter florem monstruosum malae.

In nemoribus elatioribus, vel subdemissis ; *Madonie*, *Fondachelli*, *Floresta*, *Francavilla*, *Mandanici*, *Messina al campo*, *Bronte*, *Maletto*, *Cassaro*, *Ferla*, *S. Michele* ; *Etna a valle Calanda* (*Philippi*) ; *Palazzuolo* (*Kamphowener*).

Junio, Augusto. ♃

Herba pallide virens : *radices* crassiusculae, horizontales, albae, hinc inde in tubera oblonga per transversos circulos exasperata incrassatae, fere ut in *D. Pardalianche*, fibras nigras perpendiculares emittentes : *folia* radicalia, vel quae paullo supra caulis basim aliquando inseruntur 1-2 poll. lata, diametro longitudinali vix majore, basi cordata, sinu aperto, ad margines uti petioli sparse ciliata, integra vel repando-dentata ; caulinum unicum vel duo ; inferius (si adest) obtusiusculum, aliquando acute dentatum, saepe panduraeforme ac fere auriculatum, 2-3 poll. longum; superius vix pollicare, acutum : *flores* diametro 1-1½ pollicari : *semina* sulcata ; radii conica glaberrima ; disci obovata, hirsuta.

Fide speciminis *Steven.*, ac *D' Urvill.* in *Mus. H. Paris.*, nec non ex illo a *Zeyero* acceptum hoc ad *D. caucasicum* refero, siquidem descriptio auctorum recedit foliis angulato-dentatis, et caule 1-3-floro — Synonyma sub *D. orientale* apud Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 235* confusa sunt, nam *Arnica Vulfeniana* et *D. Colum-*

nae Ten. sunt species omnino alienae radicis forma ac glabritie; tamen a *D. Columnae Ten.* excludenda sunt loca natalia nonnulla, nam *D. caucasicum* usque ad loca meridionalia progreditur, et *D. Columnae* nonnisi in regionibus frigidioribus et elatioribus Neapolitani regni provenit.

PYRETHRUM.

Gaertn. de fruct. 2. p. 430 — Dec. pr. 6. p. 53 — Endl. gen. n. 2670.

Anthod. hemisphaericum, polyphyllum; foliolis imbricatis, margine scariosis. *Sem.* oblongo-cuneata, conformia, exalata, ad apicem corona brevi terminata. *Recept.* nudum, planum, vel hemisphaericum. (*Species* siculae annuae, erectae: *folia* alterna, indivisa, vel pinnatifida: *flores* corymbosi, aurei ac concolores, aut discolores).

1. *P.* HYBRIDUM.

P. glaberrimum, caule erecto apice corymboso-ramoso, foliis dentato-serratis, radicalibus petiolatis suborbiculatis, mediis spathulato-obovatis, supremis amplexicauli-auriculatis lingulatis, anthodii foliolis obtusis, exterioribus late-linearibus angustioribus, corollis concoloribus, seminibus corona tubuloso-ligulata terminatis.

P. Myconis, *b. hybridum. Dec. pr. 6. p. 61* — Chrysantemum hybridum. *Guss. cat. H. R.* in *Bocc. an. 1821. p. 16*, et *70* — C. paludosum. *Sieb. pl. cretic. exsicc.*, non *Desf.* — C. Myconis. *Ucria H. Pan. p. 364*, non *Lin.* — C. foliis glaucis minus sectis. *Cup. H. Cath. p. 49,* et — Idem Bellidis minimae folio, unicaule, monoflore, tenellum. *Cup. l. c. p. 50?* — C. creticum Clusii. *Cast. H. Mess. p. 35.*

Ic. *nulla.*

b. discolor; radio albo, basi luteolo.

C. Leucanthemum. *Ucria H. Pan. p. 363*, non *Lin.* ex loco.

In arvis Siciliae; *Val di Mazzara*, *e Val Demone*, utraeque varietates = et in *Ustica, Saline alla Malfa*, *Stromboli*, *Lipari*: — var. *b. Pantellaria.*

Novembri, Aprili. ⊙

Planta laete virens, glaberrima: *caules* striati, aliquando inferne rubentes, ½-2-pedales, raro basi ramosi; ramis ascendentibus: *folia* caulina inferiora sessilia, vel in petiolum attenuata et radicalibus similia; suprema ad basim praesertim argute serrata: *anthodia* villosiuscula: *flores* sequentis paullo majores, ligulis irregulariter 2-3-crenatis: *semina* incurva, striata, teretia, basi hinc gibba, *corona* membranaceo-scariosa terminata.

Chrysanthemum paludosum, *Desf. atl. 2. p. 283. t. 238*, cujus synonymon nonnulli nostrum faciunt, ex ipsius herbario species longe aliena est; et potius *C. Myconis* ejusdem *herb.* ad hoc nostrum est referendum — C. Bellidis minimae foliis, unicaule, monoflore, tenellum. *Cup. l. c.*, et *panph. 1. t. 190*, hujus videtur varietas.

2. *P.* MYCONIS. *Spr. s. veg. 3. p. 587 — Dec. pr. 6. p. 61.*

P. glabriusculum, caule erecto apice corymboso-ramoso, foliis acute dentato-serratis, radicalibus petiolatis caulinisque mediis spathulatis, supremis lineari-oblongis amplexicaulibus, anthodii foliolis obtusis, exterioribus late linearibus angustioribus, seminibus corona tubuloso-ligulata terminatis.

Chrysanthemum Myconis. *Lin. sp. pl. 1254.*

Ic. *Jacq. obs. 4. p. 10. t. 94* — Chrysanthemum Myconis. *Dalech. hist. p. 873* — C. latifolium. *Bauh. hist. 3. p. 105.*
In herbosis, et in cultis; *Stromboli*, *Panaria*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Pantellaria*, nec in Sicilia.
Martio, Majo. ☉
Habitus praecedentis: sed *folia* argutius serrata, magis hirsutiuscula; *semina* in utrisque similia, ita ut potius habitu, quam characteribus certis notis definiendis distingui possunt, praesertim ex speciminibus siccis.

CHRYSANTHEMUM.

Dec. pr. 6. p. 63 — Endl. gen. n. 2671.

Anthod. hemisphaericum, polyphyllum; foliolis imbricatis, intimis (praesertim) ad apicem late scariosis. *Sem.* difformia, radii triquetra aut trialata; disci compressa, vel subteretia, ala brevi ad latus interius instructa. *Papp.* nullus, aut coronaeformis, brevissimus. *Recept.* nudum, planum, vel hemisphaericum. (*Species* siculae annuae, glabrae: *folia* alterna, indivisa vel pinnatifida: *flores* saepius corymbosi, aurei et concolores).

1. *C. segetum. Lin. sp. pl. 1254 — Ucria H. Pan. p. 364.*
C. glaberrimum glaucescens, caule ramoso, foliis inferioribus petiolatis subcuneiformibus incisis, laciniis dentatis, reliquis amplexicauli-auriculatis, superioribus subspathulatis apice trifidis basi dentato-serratis, summis integris, anthodii foliolis ovatis late scariosis, seminibus corona destitutis.
C. segetum, facie Bellidis sylvestris, foliis glaucis, Papaveris hortensis instar profunde incisis, major. *Cup. H. Cath. p. 49* — Idem minus. *Cup. l. c.* — Bellis major, lutea. *Cast. H. Mess. p. 34*, et — Buphthalmum Dioscoridis. *Cast. l. c. p. 35.*
Ic. *Fl. dan. 995* — C. segetum. *Clus. hist. 1. p. 334.*
In campis, in arvis, et in cultis ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Pantellaria*.
Februario, Aprili. ☉
Herba undique glaucescens: *caules* diffusi, vel erecti, irregulariter ramosi: *pedunculi* superne incrassati, ac fistulosi: *anthodii* foliola media et interiora margine lato scarioso squalido vel fusco circumdata: *flores* fere sequentis minores: *semina* obverse conica, levia, striata, apice fere umbilicata, illa radii ala angusta instructa.

2. *C. coronarium. Lin. sp. pl. 1254 — Ucria H. Pan. p. 364.*
C. glabrum, caule erecto ramoso subcorymboso, foliis pinnatifidis, laciniis lanceolatis inciso-serratis, seminibus radii trialatis apice tridentatis, disci 2-alatis 1-2-dentatis.
Pinardia coronaria. *Cass. dict. sc. nat. 41. p. 38* — *Koch syn. p. 380* — C. majus, folio profundius laciniato, magno flore. *Cup. l. c. supp. alt. p. 18*, ex quo etiam — Idem flore polypetalo, sive pleno. *Cup. l. c.* — Idem flore luteo, margine candido. *Cup. l. c.* — C. Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 35.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 678. f. 6* — *Gaert. de fruct. 2. t. 168* — C. creticum. *Clus. hist. 1. p. 334.*
In herbosis apricis ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Lampedusa*, *Pantellaria*, *Favignana*.
Februario, Junio. ☉

Caules 1-3-pedales: *folia* laete virentia, numerosa; laciniis acutis, planis, albo-mucronulatis: *pedunculi* elongati, superne nudi, striati, subfistulosi: *anthodii* foliola virentia, glabra; exteriora carinata, ovata, anguste marginata; interiora oblonga, membrana latissime scariosa terminata: *flores* diametro $1\frac{1}{2}$-$2\frac{1}{2}$-pollicari; ligulis irregulariter obtuse 2-3-dentatis, bisulcatis: *receptaculum* hemisphaericum: *semina* striata, et dum juniora inter strias glandulis aureis conspersa; in illis radii alae duae laterales, tertia versus centrum receptaculi producta; in exterioribus disci alae laterales angustiores, tertia semper latior; demum in seminibus centralibus alae omnino obliteratae sunt; proinde icon *Gaertneri*, uti notat Cl. *Dec. pr. 6. p. 64*, haud exacta.

MATRICARIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1308 — Endl. gen. n. 2669.

Anthod. fere planum; foliolis imbricatis, pauciserialibus, subaequalibus, margine scariosis. *Sem.* angulata, conformia, exalata, nuda, vel corona brevissima terminata. *Recept.* cylindraceo-conicum, nudum, foveolatum, intus cavum. (*Herba* annua, aromatica, glabra: *caules* erecti: *folia* multipartita, laciniis anguste-linearibus: *flores* in radio albi).

1. *M. Chamomilla. Lin. sp. pl. 1256 — Ucria H. Pan. p. 365.*

M. glaberrima, caule erecto corymboso-ramoso, foliis 3-pinnatifidis, laciniis capillaribus, anthodii foliolis obtusiusculis apice albo-scariosis (florum diametro $\frac{1}{2}$-1-pollicari), radiis patentibus demum deflexis, seminibus corona brevissima integra terminatis.

M. suaveolens. *Ucria H. Pan. p. 365*, non *Lin.* — Chamaemelum tenue incisum, foliis florum deorsum protensis, umbone extuberante, suavius olens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 17*, et — C. nobile, sive Leucanthemum odoratius. *Cup. H. Cath. p. 47?*

Ic. M. suaveolens. *Gaert. de fruct. 2. p. 420. t. 168* — Chamaemelum elatius, foliis deorsum protensis, suavius olens. *Cup. panph. 2. t. 238 — Bon. t. 172.*

In cultis herbosis nunc spontanea in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*). Martio, Aprili. ☉.

Caules $\frac{1}{2}$-1-pedales: *foliorum* laciniae acutae, teretes: *anthodia* diametro 2-$4\frac{1}{2}$-lineari; foliolis exterioribus obtuse carinatis, ad margines vix scariosis: *florum* discus luteus: *receptaculum* ante anthesim hemisphaericum, inde cylindraceo-conicum: *semina* obcuneata, curvula, teretia, striata, glabra, cinerea, apice corona brevissima albida crassiuscula umbilicata.

Quamvis haec nostra speciminibus *M. Chamomillae* Europae septentrionalis similis sit, tamen ab hac quantum ex descriptione *Desr. dict. enc. 3. p. 728*, et *Pollich. palat. 2. p. 575* conjicere licet, differre videtur, floribus minoribus (in illa diametro pollicari), ligulis saepius reflexis, odore magis grato; quibus characteribus cum *M. suaveolente Lin.* conveniret, nisi haec ex criticis observationibus *Vahlem fl. Upsal. n. 531*, et *fl. svec. 2. p. 532*, nec non *Richt. Cod. Lin. p. 842* varietatem graciliorem *M. Chamomillae* sisteret! — Interim *Cl. Dec. in pr. 6. p. 51* monet veram *M. suaveolentem* Europae occidentalis indigenam non esse, et nonnisi in ruderatis Dahu-

riae, arvis Volhiniae, et in India orientali provenire; ac a *M. Chamomilla* seminibus exacte corona destitutis differre; sed quia ex loco natali haec minime ad plantam Linnaeanam spectare potest, sic synonymum *Lin.* ab illa excludendum esse mihi videtur.

---

† 2. *M. MARITIMA. Lin. sp. pl. 1256 — Ucria H. Pan. p. 365.*
M. receptaculis hemisphaericis, foliis bipinnatis subcarnosis supra convexis, subtus carinatis.
In litoribus maris (*Ucria*).

† 3. *M. INODORA. Lin. fl. svec. 2. p. 765 — Dec. pr. 6. p. 52.*
M. foliis pinnatis multifidis, caule ramoso diffuso.
Chrysanthemum inodorum. *Ucria H. Pan. p. 365*, non Lin.
In maritimis (*Ucria*).

ANTHEMIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1312 — Juss. 185.

Anthod. hemisphaericum; foliolis numerosis, pauciserialibus, imbricatis. *Corollul.* omnes tubo cylindrico (non compresso), raro alato. *Sem.* uniformia, subtetragona, vel conica, non marginata, nuda, vel corona, brevissima, dimidiata aut integra terminata. *Recept.* convexum, vel conicum, paleaceum. (*Herbae* basi fruticulosae, perennes, aut annuae: *caules* ramosi: *folia* 1-3-pinnatifida; laciniis anguste, vel late linearibus: *flores* solitarii in extremitate pedunculorum saepe corymbosi, radio concolore vel albo, aliquando obliterato).

* *Seminibus apice coronatis.*

1. *A. TRIUMFETTI. Dec. fl. fr. supp. p. 483 ? — Ten. fl. med. 2. p. 68 !* ex loco — *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 294 !*
A. caule erecto elato superne ramoso corymboso, ramis lateralibus altioribus, foliis bipinnatifidis, laciniis lanceolatis (1-2 lin. latis) mucronulato-serratis, supra glabriusculis virentibus, subtus viridi-canescentibus anthodiisque villosis, pedunculis nudis elongatis, receptaculi hemisphaerici paleis adhaerentibus lanceolato-aristatis disci flosculos aequantibus.
Chamaemelum Triumfetti. *All. ped. 1. p. 187*, excl. syn. *Bocc.* — A. peregrina. *Willd. sp. pl. 3. p. 2182 ?* exclus. syn. *Lin.* — A. austriaca, *b. Triumfetti. Dec. pr. 6. p. 11 !* — Bellis leucanthema, Tanaceti foliis inodoris, flore minore. *Cup. H. Cath. p. 28*
Ic. *taur. v. 27. f. 19*, ex *All.* — Chrysanthemum Tanacetifolio, flore albo, montanum, italicum. *Barr. ic. 466*, omnium melior — Buphthalmum alpinum, flore candido. *Triumf. obs. 79*, mala — Bellis alpina, Parthenii foliis, elatior. *Plukn. alm. 66. t. 17. f. 6.* mala.
In dumetis, et ad sepes in sylvaticis apricis; *Polizzi*, *Castellobuono*, *Caltavuturo*.
Majo, Junio. ♂, et non raro ♃
Caules pro locorum natura 1-3-pedales, subangulati, basi simplices: *foliorum* laciniae illas *A. tinctoriae* similes, sed latiores, et ali-

quando superne vel utrinque virentes: *pedunculi* sub flore vix incrassati: *flores* magni, diametro 1-1½ pollicari, radio albo: *anthodii* foliola exteriora ovato-lanceolata, acuta; interiora longiora, oblonga, apice appendice scariosa nigro-ciliata terminata: *receptaculum* non conicum (*fl. rom.*), sed hemisphaericum, illud *A. Cotae* saepe aequans: *semina* glabra, levia, oblonga, compresso-tetragona, 10-striata, apice corona scariosa ¼-lin. longa obsolete denticulata aliquando obliqua terminata, quo charactere ab *A. Triumfetti Dec. l. c.* discedit, in qua petuntur nuda, quamvis in *pr. l. c.* inter illas coronula terminata referatur.

Specimina quae nomine *A. austriacae* a *Zeyero* aliisque accepi, huic quidem similia, sed habitu graciliore, aliisque notis diversa.

2. *A.* PUNCTATA *Vahl symb. bot. 2. p. 91,* ex icone et descriptione, nam in ejus herb. *A. Triumfetti* specimen hujus loco servatur — *Desf. atl. 2. p. 285*; *b. sicula.*

A. caule basi fruticuloso ascendente ramoso, foliis viridulis glabriusculis, inferioribus 2-superioribus 1-pinnatifidis, laciniis crassiusculis subtus punctatis, pedunculis elongatis nudis, floribus subcorymbosis, anthodii foliolis villosis nigro-marginatis, receptaculi hemisphaerici paleis deciduis lanceolato-subulatis obsolete tridentatis, dente intermedio longiore disci flosculos aequante, seminibus corona brevissima oblique truncata terminatis.

Ic. *Desf. l. c. t. 239* — *Vahl l. c. t. 46*; quae icones ad speciei typum spectant.

b. incana; foliis incano-sericeis.

Chamaemelum montanum, flore magno, Absynthii vulgaris foliis et odore, licet remisso. *Cup. H. Cath. p. 48.*

Ic. Chamaemelum Absynthii folio, Parthenii odore. *Cup. panph. 1. t. 195* — Buphthalmum argenteum, flore albo. *Cup. panph. 3. t. 12 ?* — Bellis incana, Chrysanthemi cretici folio. *Bocc. mus. 2. p. 136. t. 38* ! ex loco, quae a *Lin.* ad sequentem citatur.

In montosis calcareis: var. *a. Busambra*, *Palermo a S. Anna*: var. *b. monti di Palermo*, *Busambra, monti di Cammarata*, *monte dei Cani*, *Alia*, *Madonie*, *Caltavuturo.*

Majo, Junio. ♄

Caules ramosi, erecti, vel ascendentes, ¾-1-pedales, 1-flori; vel pedunculi corymbosi, elongati, uniflori, striati uti caules, superne vix incrassati: *folia* superiora simpliciter pinnatifida; suprema linearia, angusta: *anthodia* canescentia; foliolis interioribus appendice scariosa denticulata terminatis: *florum* radius albus: *semina* obverse pyramidata, albida, tetragona, striata, levia: *receptaculi paleae* lanceolatae, integrae, vel obsolete tridentatae; dente intermedio longiore, uti in speciminibus *Cl. Desf.* quoque video; in *b.* evidentius tridentatae, denticulis acutis, intermedio multo longiore.

A. tomentosa *Sibth. herb.*, et inde *Smith fl. gr. pr. 2. p. 189* a var. *b.*, vel a sequente vix differre mihi visa est — Pubescentia, et foliorum laciniae in hac specie variabiles sunt; siquidem illa vel glabriuscula et virescens, vel undique sericeo-incana; laciniae integrae, vel inciso-trifidae, ½-2 lin. latae, quae in icone ac specimine a *Cl. Desf.* communicato 1-2½ lin. latae, acutiusculae, apice latiores, 2-3-dentatae, ut in icone *Vahlii*, ac praeterea seminum corona vix quam in siculis plantis longior.

3. *A.* MONTANA. *Lin. sp. pl. ed. 2. p. 1261,* exclus. synon. *A. creticae sp. pl. ed. 1.* ex *Dryand.* — *Ucria H. Pan. p. 367.*

A. caulibus suffrutescentibus ascendentibus, foliis 1-2 pinnatifidis ad-

presse incano-sericeis, laciniis (abbreviatis) ovali-oblongis obtusiusculis integris trifidisque, pedunculis elongatis nudis, anthodii foliolis villosis nigro-marginatis, receptaculi hemisphaerici paleis deciduis lanceolato-subulatis obsolete tridentatis, dente intermedio longiore disci flosculos aequante, seminibus corona brevissima oblique truncata terminatis.

Chamaemelum montanum, inodorum dictum, odorulo flore, canescentibus foliis. *Cup. H. Cath. p. 47.*

Ic. *Gerard. galloprov. p. 209. t. 8*, hanc bene refert, dum icon *Columm. phyt. 2. p. 23. t. 24*, ad varietatem elatiorem spectat.

b. virescens; foliorum laciniis saepe angustioribus cauleque pubescentia adpressa virescenti, non incana obductis.

In aridis saxosis montosis: var. *a.* satis rara; *Madonie alle serre di monte Quacedda* (*Heldreich*); var. *b. Madonie al cuozzo de' Suovareddi*, *a Monte Scalone*: var. c. magis in obvia in montosis.

Junio, Julio. ♃, et basi ♄

Caules basi caespitosi, in Sicilia una cum pedunculis 3-6-pollicares, raro ut in *A. punctata* ramosi: *folia* vix pollicem longa, radicalia numerosa ut in praecedente, caulina pauca raro pinnatifida; laciniis $\frac{1}{3}$-1 lin. latis, 1-3 lin. longis: *anthodii* foliola et flores ut in illa; sed isti minores.

Invito animo hanc a praecedente disjungo; siquidem nonnisi habitu humiliore; caule unifloro, non ramoso, et foliis fere semper 1-pinnatifidis, haec ab illa distinguitur; nam receptaculi paleae in utrisque similes — Praeterea A. montanae specimen *H. Cliff.* in herb. *Bancks.* est species a nostra diversa foliorum laciniis tenuibus ac fere glabris, illas *Lasiospermi pedunculati* aemulantibus, et ex observatione MS. *Dryad.* est *A. cretica sp. pl. ed. 1.*, quae ex ipso *Dryander* diversa est ab *A. montana sp. pl. ed. 2.* cum synonymo italico, sub qua ipse *Lin.* suam *A. creticam* male retulit; ideoque species extricatu difficilis, et ejus synonyma sic ex herbaria quae vidi componenda mihi videntur:

A. montana; var. *major*.

A. montana. *Dec. fl. fr. 5. p. 483*, non *Lin.*, ex specim *H. Cliff.* in herb. *Banks.*, et forsan — A. tomentosa, *herb. Sibht.* — Absynthium montanum, Abrotani faeminae flore. *Colum. phyt. 2. p. 23. t. 24!*

A. montana; var. *minor*.

A. montana *a. Guss.* — A. montana, *b.* saxatilis. *Dec. fl. fr. 5. p. 483* — A. tomentosa. *Lin. herb.*, et *herb. Banks.* non species, sed specimen ex *Millero.*

A. montana; *b. virescens. Guss.*

A. montana. *Allioni*, sic in herb. *Sibth.*

4. *A. aetnensis. Schow in Spr. s. veg. 3. p. 595* — *Dec. pr. 6. p. 7.*

A. caulibus herbaceis caespitosis ascendentibus simplicibus apicem versus nudis, foliis adpresse villosis (virentibus) crassiusculis bipinnatifidis, laciniis oblongis abbreviatis obtusiusculis, receptaculi convexi paleis oblongis integris acuminatis deciduis disci flosculos subexcedentibus anthodiique villosi foliolis margine fusco-coloratis.

A. montana. *Biv. pl. exsicc.*

Ic. Chamaemelum montanum, pumilum, incanum, Cotulae facie, flore odoratissimo. *Cup. panph. 2. t. 17.*

In arenosis elatioribus montosis: *Etna nella regione arenosa elevata.*

Julio, Augusto. ♃

Planta in arenis dense caespitosa, et subcanescens: *caules* una cum pedunculis 3-8-pollicares, aliquando decumbentes, et apice surre-

cti : *folia* fere praecedentis var. *b.*, sed crassiora : *flores* gratissime odori, et corollulis disci tubus late alatus, quod minime in illa : *semina* obverse pyramidata, tetragona, pappo brevissimo membranaceo terminata.

Male a Cl. *Spr. l. c.* ligulae radii roseae, et semina apice nuda dicuntur; siquidem illae semper albae, et ista corona brevissima terminata.

5. *A. maritima. Lin. sp. pl. 1259 — Spr. s. veg. 3. p. 592* ! — *Ucria H. Pan. p. 366.*

A. glabra, caule basi suffruticoso caespitoso ramoso procumbente purpurascente apice surrecto, foliis carnosis pinnatifidis, laciniis cuneato-dilatatis lanceolatisque apice pauci-dentatis obtusiusculis subtus excavato-punctatis, anthodiis glabriusculis, receptaculi conici paleis deciduis lanceolatis 1-3-cuspidatis disci flosculos aequantibus, seminibus corona brevi subobliqua obsolete crenulata terminatis.

Chamaemelum marinum. *Cup. H. Cath. p. 47.*

Ic. Chamaemelum maritimum. *Bauh. hist. 3. p. 122*, prae reliquis melior — A. maritima, annua, odorata, praecox, flore albo, caule purpurascente. *Tilli H. Pis. t. 21. f. 3*, vel mala, vel vix hujus loci.

b. incana, foliis incano-villoso-lanatis, demum glabratis.

In arenosis maritimis ubique var. *a.* in Sicilia = et in *Dattero*, *Bottaro*, *Basiluzzo* : var. *b. marina di Girgenti allo scaricatojo.* Majo, Julio. ♃ !, et basi ♄ !, minime ☉ !

Caules ½-1-pedales : *foliorum* laciniae prope basim folii integrae, anguste-lineares, acutae; reliquae breves, dilatatae, obtusiusculae : *pedunculi* nudi, substriati, vix apice incrassati : *anthodii* foliola exteriora subcarinata, ovato-lanceolata, vix apice marginata, interiora oblonga margine scarioso latiusculo circumdata, omnia nigro-maculata in dorso : *corollulae* radii albae, tridentatae, 2-sulcatae, illae disci basi tumidae : *semina* fere truncata, albida, inverse pyramidata, glabra, levia : *receptaculi* paleae cuspidatae et integrae, saepius 1-3-dentatae : odor fortis *Matricariae.*

Descriptio *Desf. atl. 2. p. 285* optima, tamen specimen in herb. *fl. atl.* desideratur; semina in nostra teretia, striata, non vero compressa et utrinque membranacea — *A. maritima Willd. sp. pl. 3. p. 2175* etiam dubia, nam semina non nuda, sed corona brevissima terminata — *A. maritima Smith britt. ed. 2. v. 3. p. 456*, et *Engl. bot. t. 2370*, ex Smithiano herbario et icone ad aliam speciem spectat, quae *A. Cotae* quoad flores ac receptaculi paleas affinis, et *A. anglicae* nomine a *Spr. in s. veg. 3. p. 594* descripta — Denique *A. maritima Sibth. fl. gr. t. 882* ex ic. pictis, et ex herbario omnino ab hac aliena; nam folia albicantia, laciniis acutis fere ut in *A. tinctoria*, cui quoad habitum quoque similia.

6. *A. secundiramea. Biv. cent. 2. p. 10 — Spr. s. veg. 3. p. 594.*

A. glabra, caule diffuse-ramoso vel ascendente, foliis crassiusculis bipinnatifidis, laciniis abbreviatis obtusis trifidis punctatis, pedunculis demum incrassatis, receptaculi cylindraceo-conici paleis adhaerentibus lanceolato-spathulatis acutis disci flosculos subaequantibus, seminibus levibus sulcatis corona brevissima denticulata terminatis.

A. maritima. *D' Urvill. herb* !, non *Lin.*

Ic. *Biv. l. c. t. 2*, bona.

aa. cossyrensis; foliorum laciniis magis divaricatis et distantibus, pedunculis vix incrassatis.

b. foliorum laciniis lanceolatis acutiusculis.

A. secundiramea; *c. indurata. Dec. pr. 6. p. 102.*

c. discoidea; radio nullo.

In herbosis, arenosis vel lapidosis maritimis : var. *a. Catania, Trapani, Messina* = var. *aa. Pantellaria* : var. *b.* ubique et magis obvia : var *e. fra Caltanisetta e Sommatino.* (*Heldreich.*).

Aprili, Julio. ☉

Caules ramosissimi, in herbosis erectiusculis, saepe rubentes; ramis ascendentibus, vel in caulibus humifusis secundis : *folia* nonnihil glaucescentia, aut laete virentia; laciniis in *a.* oblongis vel apice parum latioribus, et fere obovatis, vix lin. latis : *pedunculi* plus minus elongati, nudi, in fructu semper incrassato-clavati : *anthodii* foliola uti pedunculi villosiuscula, lanceolata, carinata, concoloria, vel apice fuscescentia, margine scariosa : *radius* albus, abbreviatus : *corollulae* disci basi tumidae : *semina* tetraedra, corona brevissima aequali (non obliqua) terminata.

Varietas *a.* quoad habidum praecedenti proxima, cum qua nescio quo jure associata a *Presl* in *fl. sic. p. XXIX*, nam receptaculo cylindracaeo-conico, pedunculis incrassatis, radice annua, aliisque notis quam certe distincta : var. *aa*, et *b.* ulterius observandae, et forsan species propriae — Aliquando semina immatura ad strias ut etiam in praecedente corrugato-rugosa videntur — A. australis. *Sibth. fl. gr. t. 886* ex ic. pictis huic valde similis quoad habitum, sed undique incano-pubescens.

7. *A. MURICATA. Guss.*

A. caule herbaceo diffuso, ramis apice surrectis, foliis glabris vel villosiusculis, laciniis integris tripartitisque lanceolato-linearibus mucronulatis, pedunculis demum subincrassatis, anthodii villosiusculi foliolis margine late scariosis (floribus discoideis), receptaculi convexo-conici paleis deciduis acuminatis, seminibus striatis ad strias tuberculatis corona brevissima oblique dimidiata terminatis.

Lyonnetia muricata. *Dec. pr. 6. p. 15* — Santolina muricata. *Guss.* in litteris ad *Dec. l. c.* — Cotula aurea. *Ucria H. Pan. p. 365*, non *Lin.*, ex loco.

Ic. *nulla.*

In argillosis herbosis collibus apricis; *Caltanisetta, Delia.*

Aprili, Majo. ☉

Caules ramosissimi, nonnunquam ascendentes, 4-12-pollicares; ramis aliquando divaricatis : *folia* virentia, laciniis, $\frac{1}{2}$-1 lin. latis, planis : *pedunculi* nudi, in fructu saepius incrassati : *anthodii* foliola virentia, obtusiuscula, margine lato scarioso hinc inde lacero circumdata : *flores* lutei, discoidei, fere omnes hermaphroditi : *receptaculi* paleae scariosae, flosculis parum breviores : *semina* obconica, truncata, glabra, corona scariosa obliqua vel omnino dimidiata terminata : *odor* totius plantae ingratus.

8. *A. ABROTANIFOLIA.*

A. pubescens, caule herbaceo diffuso, ramis apice surrectis, foliis pinnatifidis, laciniis lineari-lanceolatis integris aut apice dentatis mucronulatis, pedunculis demum incrassatis (floribus discoideis), anthodii foliolis apice scariosis, receptaculi conici paleis acutis deciduis, seminibus striatis levibus, corona aequali subobliterata terminatis.

Santolina anthemoides. *Lin. sp. pl. 1180* — Lyonnetia abrotanifolia. *Dec. pr. 6. p. 15* — Santolina abrotanifolia. *Willd. sp. pl. 3. p. 2167*, ex *Dec.*

Ic. Santolina anthemoides. *Sibth. fl. gr. t. 854*, ex iconibus pictis, et ex herb!

In apricis collibus arenosis; *Vittoria, Comiso, Alicata.*

Aprili, Majo. ☉

Caules 2-12-pollicares, in herbosis erectiusculi: *petioli* nudi, idest laciniis non ad basim usque extantibus: *folia* plus minus canescentia; laciniis saepe apice trifidis, vix ½ lin. latis: *pedunculi* nudi, demum rigidiusculi: *anthodii* foliola non undique, sed apice membrana scariosa albida saepius lacera instructa: *flores* pallide flavescentes, discoidei: *semina* albida, obverse conica, truncata: *receptaculi* paleae concavae, scariosae, carinatae, acutae, flosculos omnes haermaphroditos demum excedentes, saepe 3-dentatae; dente intermedio longiore.

Habitus omnino praecedentis, non vero *Anacycli valentini* (*Smith*), a quo prorsus diversa.

9. *A. intermedia. Guss.*

A. pubescens vel glabriuscula, caule ramoso, ramis erectis adascendentibus patulis diffusisque, foliis 2-pinnatifidis, laciniis lanceolato-linearibus integris mucronulatis subtus punctatis, pedunculis nudis non incrassatis, receptaculi conici paleis adhaerentibus lanceolato-mucronatis disci flosculos subaequantibus, seminibus sulcatis (fuscis) ad costas corrugatis corona brevissima denticulata terminatis.

Ic. *nulla.*

In arenosis, et herbosis maritimis; *Palermo a Mondello*, *Marsala*, *Mazzara* = et in *Ustica*, *Maretimo*, *Favignana*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ⊙

Habitus A. secundirameae, et sequentis; sed *anthodii* foliolis valde inaequalibus, mediis nempe apice fere lanceolatis et longioribus, ac seminum notis ab utrisque aliena.

10. *A. incrassata. Lois. not. pag. 129, et fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 256* — *Spr. s. veg. 3. p. 593*, an cum synon. *Willd.?* — *Dec. pr. 6. p. 6.*

A. pubescens vel glabriuscula, caule ramoso, ramis diffusis patulis ascendentibusque, foliis 2-pinnatifidis, laciniis lineari-lanceolatis integris acutis mucronulatis impunctatis, pedunculis elongatis nudis demum apice incrassatis, receptaculi conici paleis adhaerentibus lanceolatis mucronatis disci flosculis brevioribus, seminibus obtuse tetraedris levibus (albidis) apice margine tenui vel calloso umbilicato-coronatis.

A. arvensis. *Biv. cent. 2. p. 10*, exclus. syn. praeter *Cupan.* — *Ucria H. Pan. p. 367* — A. nicaeensis, et forte A. australis *Willd. sp. pl. 3. p. 2177* et *2182* — Chamaemelum vulgare. *Cup. H. Cath. p. 47* — C. inodorum. *Cast. H. Mess. p. 35?*

Ic. Chamaemelum foetidum, marinum. *Bauh. hist. 3. p. 121*, hujus videtur loci, siquidem « *flores aequales stellatis candidisque in ambidu radiatis foliolis* » minime *A. valentinae*, ad quam citatur a *Willd.* in *sp. pl. 3. p. 2188* convenire possunt — Cotula non foetida, monstruosa, striata, rubens. *Cup. panph. 1. t. 121*, varietas monstruosa.

Ad vias, in cultis, in pascuis ubique, et nihil communius in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari*, *Favignana*, *Pantellaria.*

Februario, Junio. ⊙

Caules et rami ut plurimum rubentes, ½-2-pedales, in herbosis saepius erecti: *folia* in nudis ac arenosis rosulati et terrae adpressi, sub anthesi apice surrecti: *petioli* inferiores semiamplexicaules, canaliculati: *folia* omnino virentia, vel villoso-canescentia, obovato-oblonga; laciniis, ½-1 lin. longis, ¼-1 lin. latis; descendendo angustiores, remotiores, et breviores, usque ad petioli basim extantes: *pedunculi* fistulosi, 2-6-pollicares: *anthodii* foliola carinata, interiora tenui ac brevi membrana scariosa fuscescente terminata, sat raro nigro-marginata: *corollulae* radii candidae, bilineatae, apice tridentatae, denticulo intermedio breviore: *receptaculi* paleae in-

tegrae, raro in margine 3-dentatae : *semina* vix striata, corona brevissima denticulata terminata, saepius apice turgido-contracta, quo charactere ad *A. agrestem Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 226* videtur proxima.

Species quoad foliorum lacinias, pubescentiam, et caulium directionem ac altitudinem admodum variabilis, sed seminum charactere probe distincta — Saepe cum *A. arvensi* a plerisque confusa, a qua sola inspectione iconis *fl. dan.* et characteribus datis luce clarius distincta — Specimina *A. incrassatae* a *Cl. Requien* accepta, nostris omnino similia sunt; sed an haec ab *A. australi* (*Spr.*), vel ab *A. nicaensi Willd.* (*Duby*) non differat affirmare non audeo — Praeterea *A. secundirameae var. b.* proxima est, at foliis inpunctatis, et receptaculis exacte conicis eximie diversa.

11. *A.* SPHACELATA. *Presl del. prag. p. 103 — Dec. pr. 6. p. 6.*

A. pubescens, caule ramoso, ramis patulis ascendentibusque, foliis bipinnatifidis, laciniis linearibus integris acutis mucronulatis impunctatis, pedunculis subelongatis non incrassatis, anthodii foliolis nigro-marginatis, receptaculi hemisphaerico-conici paleis subadhaerentibus lanceolato-mucronatis disci flosculos subaequantibus, seminibus tetraedris sulcatis apice margine non incrassato umbilicato-coronatis.

Chamaemelum inodorum, montanum, incanum, foliis et flore minoribus, tenuioribus caliculis. *Cup. H. Cath. p. 47?*

Ic. Chamaemelum inodorum, montanum, incanum, minimum. *Cup. panph. p. 1. t. 174?*, et 2. *tab. 250 — Raf. t. 74. f. 3 —* Cotula inodora, montana, incana, minima. *Bon. t. 38.*

In pascuis apricis montosis; *Madonie, Catania, Monti di Mistretta, Etna nella regione selvosa, monte Scuderi.*

Majo, Junio, ⊙ et ♂

Habitus omnino praecedentis; a qua *foliorum* laciniis tenuioribus; *gracilitate* omnium partium; *pedunculis* non incrassatis; *floribus* minoribus; *anthodii* foliolis margine nigro scarioso circumdatis; *receptaculo* vix conico; sed potissimum *paleis* facile deciduis, et semina non ita arcte amplexantibus; *seminibusque* apice nunquam incrassatis recedit : at nec *radices* perennes, nec *receptaculi* paleas sphacelatas vidi, uti ex descriptione Presliana.

12. *A.* PEREGRINA. *Lin. syst. nat. ed. 10. p. 1223 — Smith fl. gr. pr. p. 189*, ex loco, et herbario! — *Dec. pr. 6. p. 9.*

A. tomentoso-incana, caule erecto, ramis patulis ascendentibus, foliis pinnatifidis, laciniis abbreviatis obtusis trifidis, pedunculis subincrassatis, receptaculi subconici paleis adhaerentibus lanceolato-cuspidatis disci flosculos aequantibus, seminibus subtetraedris umbilicato-coronatis vix sulcatis.

A. tomentosa. *Willd. sp. pl. 3. p. 2176*, excl. synonymis? — *Spr. s. veg. 3. p. 593*, ex loco! — *Ten. fl. nap. 2. p. 243*, ex loco.

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 883.*

In arenosis maritimis; *Messina.*

Majo, Junio ⊙

Caules 3-8-pollicares, ramis lateralibus ut plurimum longioribus; *foliorum* superiorum laciniae integrae : *anthodii* tomentosi foliola obtusa, margine scariosa : *radius* albus : dentes *corollularum* disci omnes aequales, non 2 exteriores majores (*Lin.* sub *A. tomentoso*) : *semina* albida, obverse conica, truncata : *receptaculum* vix conicum, paleis apud nos concoloribus (ad carinam fuscis *Dec.*).

Tomento albido-cinereo denso omnium partium ab affinibus speciebus annuis statim dignoscitur.

* *Seminibus apice nudis ecoronatisque.*

13. *A.* FUSCATA. *Brot. phyt. lusit. p. 15 — Willd. sp. pl. 3. p. 2182— Biv. cent. 2. p. 8.*
A. glaberrima, caule ramoso erecto, ramis saepe patulis, foliis bipinnatifidis, laciniis lineari-filiformibus sub-3-partitis, anthodii foliolis membrana lata fusco-scariosa cinctis, receptaculi subconici paleis deciduis oblongis obtusis, seminibus levissimis minutissime strialis.
Maruta fuscata. *Dec. pr. 6. p. 14*— Perideraea fuscata. *Webb. it. hisp. p. 38.*
Ic. *Biv. l. c. t. 1.*, cum optima descriptione — Chamaemelum foetidum, hyemale, palustre. *Cup. panph. 2. t. 58 — Bon. t. 173.*
b. concolor; anthodii foliolis concoloribus.
In herbosis humentibus, in locis hyeme inundatis, ad fossarum margines; *Val di Mazzara*, *Alia*, *Catania*, *Misterbianco*: var. *b. Palermo a Mondello*, *Monteallegro.*
Novembri, Aprili. ⊙
Herba laete virens, foetida: *caules* 3-12-pollicares; ramis erectis, vel inferioribus patulis: *petioli* basi dilatata amplexicaules: *folia* suprema pinnatifida; omnium laciniae tenues, illas *Matricariae Chamomillae* aemulantes: *florum* radius albus: *semina* viridula, omninò corona destituta, glabra, facile decidua: *receptaculum* undique paleaceum: *paleae* concavae, integrae vel denticulatae, saepe uti involucri foliola fusco-coloratae, flosculis disci breviores.

14. *A.* COTULA. *Lin. sp. pl. 1261 — Ucria H. Pan. p. 366.*
A. caule erecto corymboso-ramoso, foliis glabris villosisve bipinnatifidis, laciniis filiformibus subulatis tripartitis, receptaculo conico-cylindraceo basi nudo, a medio ad apicem paleaceo, paleis lineari-setaceis acutis adhaerentibus, seminibus obverse conicis substriatis tuberculatis.
Maruta Cotula. *Dec. pr. 6. p. 13* — Chamaemelum foetidum. *Cup. H. Cath. p. 47 — Cast. H. Mess. p. 36.*
Ic. *Fl. dan. 1179*—Chamaemelum foetidum, sive Cotula foetida. *Bauh. hist. 3. p. 121.*
In arvis, ad vias, in ruderatis; *Castellobuono*, *Petralia*, *Gangi*, *Alia*, *S. Agata*, *Milazzo*, *S. Fratello*, *Giuliana*, *Girgenti.*
Aprili, Junio. ⊙
Caules 1-2-pedales: *folia* ut plurimum villosiuscula, sed minime canescentia: *anthodii* villosi foliola obtusa, margine albo-scarioso circumdata: *florum* radius albus: *receptaculi* paleae flosculos disci subaequantes, seminibus fuscis longiores: *odor* totius plantae ingratissimus.

15. *A.* MIXTA. *Lin. sp. pl. 1260.*
A. pubescens, caule erecto, ramis patulis, foliis superne dilatatis bipinnatifidis, laciniis acutis mucronulatis squarrosis, supremis pectinato-dentatis, rachide alata, pedunculis nudis vix incrassatis, receptaculi conici paleis adhaerentibus mucronato-lanceolatis margine villoso-ciliatis, seminibus levibus obovato-conicis.
Ormenis mixta. *Dec. pr. 6. p. 18* — Chamaemelum marinum, foetidum, foliis tenuius dissectis candicantibus. *Cup. H. Cath. p. 47?* — C. majus. *Cast. H. Mess. p. 35.*
Ic. Chamaemelum inodorum dictum, canescentibus foliis, minor. *Bon. t. 170* — A. maritima, lanuginosa, annua, foliis crassis, Pyrethri sapore, semiflosculis albis, circa discum luteis. *Mich. gen. p. 32. t. 30. f. 1* — Chamaemelum annuum, ramosum, Coronopifolio, flore mixto. *Moris. hist. 3. p. 36. s. 6. t. 12. f. 13,* mediocris.

In herbosis arenosis maritimis, et ad vias; *Caronia*, *Catania*, *Terranova*, *Comiso alla Berdia*; vel in collibus arenosis a mare dissitis; *Nicolosi*, *S. Michele*, *Aidone*, *Piazza*, *Biscari*, *Butera*, *Pietrapersia*, *Barrafranca* = et in *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*.

Aprili, Majo. ☉

Caules saepe rubentes: *folia* inferiora et media fere spathulata; caulina amplexicaulia; laciniis brevibus, crassiusculis, oblongo-linearibus, usque ad folii basim extantibus: *anthodii* foliola oblongo-linearia, exteriora carinato-concava, margine et apice vix scariosa, intima margine scarioso-latiore circumdata: *corollulae* radii albae, basi flavescentes, demum deflexae; illae disci tubo compresso, altero latere super semen producto: *semina* viridula, levissima, et tenuissime striata, nec umbilicata, nec alata, altero latere tubi corollini appendice producta tecta: *receptaculi* paleae carinatae, concavae disci flosculos subaequantes: *herba* non ingrate olens.

---

† 16. *A.* ERUCAEFOLIA. *Presl del. prag. p. 102 — Dec. pr. 6. p. 8.*

A. (radio discolore) foliis oblongis, inferioribus pinnatifidis, segmentis trifidis, superioribus inciso-dentatis, caule suffruticoso, pedunculis elongatis subnudis unifloris, seminibus tetraedris membrana coronatis.

Hab. in arvis Siciliae meridionalis raro (*Presl*).

Junio, Julio. ♄

Habitus Pyrethri pinnatifidi *Willd.*, sed genere diversa: *caules* fruticosi, subangulati, ramosi, erecti, glabri, foliosi, uni-biflori, pedales et ultra: *folia* carnosa, oblonga; inferiora obovata vel spathulata, petiolata, pinnatifida; segmentis trifidis, laciniis obtusis denticulatis; superiora sessilia, oblonga, inciso-dentata, laciniis integris obtusiusculis: *folium* supremum plerumque oblongum, obtutusum, integerrimum, sessile: *pedunculi* elongati, teretes, striati, uniflori: *flores* A. arvensis: *calyx* hemisphaericus, glaber: *corollulae* radii albae, obtusae, apice emarginatae, disci flavae, dentibus lanceolatis reflexis aequaliqus, fructigerae cartilagineae: *semina* tetraedra, membrana coronata: *receptaculum* paleaceum, paleis lanceolatis, carinatis, acutis, scariosis, corollulis disci aequilongis. (*Presl*).

† 17. *A.* AGRESTIS. *Presl. fl. sic. p. XXVIII.*

Hoc solo nomine absque phrasi specifica in *l. c.* refertur.

ANACYCLUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1311 — Juss. 185 — Guss. pl. rar. p. 358.

Anthod. hemispaericum; foliolis numerosis, pauciserialibus, imbricatis. *Corollul.* omnes tubo compresso, bialato, exappendiculato. *Sem.* oblonga, biformia, disci simpliciter compressa; radii compressa, ac utrinque alata, apice emarginata. *Papp.* subnullus. *Recept.* conicum, aut convexum, paleaceum. (*Herbae* annuae, plus minus pubescentes: *folia* alterna, bipinnatifida, laciniis angustc-linearibus: *flores* solitarii, in extremitate pedunculorum, saepius corymbosi, radio concolore vel albo, et aliquando obliterato.)

1. *A.* PALLESCENS. *Guss.*

A. caule erecto ramoso, ramis ascendentibus, foliis inferioribus pubescentibus bipinnatifidis, superioribus glabriusculis pinnatifidis,

omnium laciniis lineari-lanceolatis subincisis, pedunculis elongatis, flosculorum disci dentibus inaequalibus, receptaculi paleis cuneiformibus mucronatis glaberrimis.

Ic. *nulla*.

In herbosis maritimis; *Cefalù alla marina* (*Gasparrini*).

Junio, Julio. ☉

Caules 3-6-pollicares, rubentes: *foliorum* laciniae integrae, vel inciso-dentatae; ut plurimum setula rigida brevi terminatae, rachide foliorum latiuscula (lin. lata): *anthodia* pubescentia; foliolis oblongis; intimis appendice scariosa lacera auctis: *flores* pallide sulphurei; flosculis radii subtus concoloribus; eorumque dentes inaequales quidem, sed non aristati; quo charactere, habitu totius plantae, glabritie majori, nec non foliorum laciniis parum latioriobus ab *A. radiato* satis recedit: *semina* cinerea, lineolis nigris notata; corona albida, denticulata: *receptaculi* convexi paleae adhaerentes.

2. *A. tomentosus*. *Dec. fl. fr. supp. p. 487*, et *pr. 6. p. 16*.

A. pubescens, caule erecto vel divaricate ramoso, foliis 3-pinnatifidis, laciniis anguste linearibus planis integris trifidisque, pedunculis superne incrassatis, anthodii foliolis acutis concoloribus, flosculorum disci dentibus duobus longioribus aristatis, receptaculi paleis cuneatis pilis terminatis.

Ic. *nulla*.

b. marginatus; anthodii foliolis nigro-marginatis.

Anthemis pubescens. *Willd. sp. pl. 3. p. 2177* — A. biaristata. *Biv. cent. 2. p. 7* — Chamaemelum inodorum. *Cup. H. Cath. p. 47*.

Ic. Chamaemelum inodorum dictum, canescentibus foliis minoribus. *Cup. panph. 2. t. 69*.

c. discoideus; flosculis omnibus tubulosis.

In apricis herbosis ubique varietates *a.* et *b.* simul proveniunt in Sicilia; var. *c. Caltanisetta*, *Lentini*, *Alicata*.

Martio, Junio. ☉

Species quoad caulis ac foliorum laciniarum directionem variabilis: occurrit siquidem *caule* elato, ramisque erectis; vel demisso, ramis divaricatis, brevibus, aut elongatis: *foliorum* laciniis approximatis vel divaricatis; tamen constantes in specie sunt, *pubescentia* plus minus albida; *pedunculi* incrassati, fistulosi; *paleae* adhaerentes, cuneiformes, pilis terminatae; quo charactere uti recte monet Cl. *Duby* in *bot. gall. 1. p. 274*, ab *Anacyclo clavato*, cui maxime affinis, (nec a me in Sicilia observatus) optime distinguitur.

Corollarum ligulae albae, sed aliquando exsiccatione videntur flavescentes — Descriptio *Biv. l. c.* optima.

ACHILLEA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1313 — Juss. 186.

Anthod. ovato-oblongum; foliolis numerosis, imbricatis. *Corollulae* radii abbreviatae, paucae, et aliquando tubulosae. *Sem.* oblongo-elliptica, glabra, non alata. *Papp.* nullus. *Recept.* angustum, convexiusculum, paleaceum. (*Herbae* perennes, plus minus aromaticae: *folia* alterna, 1-2-pinnatifida, vel multifida: *flores* parvi, albi, vel lutei, corymbosi).

1. *A. ligustica. All. ped. 1. p. 181 — Willd. sp. pl. 3. p. 2210.*
A. pubescens, caule erecto corymboso, foliis inferioribus bipinnatifidis, superioribus pinnatifidis, laciniis anguste lanceolatis integris serratisque, rachide subalata subintegra, corymbo composito fastigiato, anthodii oblongi foliolis carinatis obtusis, receptaculi paleis hyalinis.
A. sicula. *Raf. prec. p. 41.*, excl. syn. *Cupani* — A. nobilis. *Ucria H. Pan. p. 368* — Millefolium majus, album, odore camphorae *Cup. H. Cath. p. 146* — A. Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 1.*
Ic. *All. l. c. t. 53. f. 2 — Sibth. fl. gr. t. 897*, ex ic. pictis — Tanacetum album, tenuifolium, flore candido. *Bocc. mus. p. 33. t. 25.*
In collibus apricis, ad muros, ad sylvarum oras ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria.*
Majo, Julio. ♃, vel basi ♄
Caules 1-3-pedales, basi caespitosi: *folia* laete virentia, circumscriptione ovata vel oblonga; laciniis 1-1½ lin. latis, acutis, submucronulatis, rachi superius dentata: *anthodii* virentis et villosiusculi foliola obtuse ac albido-carinata: *flores* albi, numerosi: *corollulae* radii limbo obovato, obtuse 3-dentatae: *odor* totius plantae gratus.
Pro icone *Bocconi* confer *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 229.*

---

† 2. *A. Ageratum. Lin. sp. pl. 1264 — Ucria H. Pan. p. 367.*
A. foliis lanceolatis obtusis, acute serratis.
In valle divi Martini (*Ucria*).
† 3. *A. Millefolium. Lin. sp. pl. 1267 — Ucria H. Pan. p. 368.*
A. foliis bipinnatis nudis, laciniis linearibus dentatis, caulibus sulcatis.
In humidis (*Ucria*).

TUSSILAGO.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1289 — Juss. 181.

Anthod. subcylindricum; foliolis uniserialibus, aequalibus, margine membranaceis, discum aequantibus. *Flores* flosculosi, radiati, vel capitati, aliquando omnes hermaphroditi. *Sem.* teretia, obsolete striata, vel levia, glabra. *Papp.* pilosus, sessilis. *Recept.* nudum. (*Herbae* perennes, radice repente: *folia* fere omnia radicalia, alterna, integra vel dentata: *flores* in scapis solitarii, aut corymbosi, aurei, vel purpurascentes, ipso hyeme explicati — *Trib.* Eupatoriaceae. *Dec.*)

1. *T. Farfara. Lin. sp. pl. 1214 — Ucria H. Pan. p. 355.*
T. foliis hysteranthiis suborbiculato-cordatis angulato-dentatis, supra glaberrimis, junioribus subtus scapoque unifloro bracteato ac petiolis tomento albo-arachnoideo demum secedente tectis, floribus radiatis (aureis).
T. vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 226* — T. Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 46.*
Ic. *Gaert. de fruct. 2. t. 170 — Fl. dan. t. 595 — Bull. herb. t. 329* — Tussilago. *Fuchs. hist. 140* — Bachio, sive Farfara. *Dod. pempt. 596*, mediocres.
In humentibus argillosis ubique in Sicilia = et in *Felicuri sul monte*, *Lipari.*

Januario, Martio. ♃

Scapi fistulosi, numerosi, 4-8-pollicares, bracteis concavis rubentibus glabris subimbricatis tecti: *folia* 2-5 lin. lata, denticulis in ambitu fuscis: *petioli* canaliculati, rubentes: *flores* inaperti nutantes, inde erecti: *anthodii* foliola virentia, aliquando ex viridi-rubentia, villosiuscula, ac pilis apice nigro-glandulosis tecta, obtusa, et pilorum flocco terminata, *ligulas* anguste lineares numerosas integras aut denticulatas subaequantia: in disco *corollulae* hermaphroditae paucae; tubo filiformi, elongato; limbo campanulato, 5-fido, laciniis acutis revolutis: *semina* saepius abortiva.

2. *T.* FRAGRANS. *Vill. act. soc. nat. Paris. 1. p. 72 — Willd. sp. pl. 3. p. 1969 — Biv. cent. 1. p. 80.*

T. thyrso fastigiato, foliis synanthiis cordato-reniformibus orbiculatisque subaequaliter denticulatis, supra glabris, subtus villosis, floribus radiatis (albo-persicinis), anthodii foliolis acutis discum subaequantibus.

T. alpina. *Ucria H. Pan. p. 355*, non *Lin.* ex loco — T. suaveolens. *Desf. cat. H. Paris.*—Nardosmia fragrans. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 280 — Dec. pr. 5. p. 205*, exclus. syn. *T. racemosae Thausch* — Petasites minor, folio serrato, floribus umbellatim purpureo-candidis, infirmis petiolis. *Cup. H. Cath. p. 166.*

Ic. *Vill. l. c. t. 12* — Petasites minor, subrotundo folio, umbellata. *Cup. panph. 2. t. 5.*

In umbrosis vallibus humentibus; *Palermo a S. Martino, al fiume Oreto, al Parco, sotto Monreale, ed all'Abate lungo il fiume, Corleone, Castellobuono, Termini.*

Februario, Martio. ♃

Folia radicalia suborbiculata, raro reniformia, longe petiolata, acute et laxe cartilagineo-denticulata; dentibus alternis saepe minoribus: *bracteae* in scapo ½-1-½-pedali distantes, sessiles, inferiores foliorum rudimenta gerentes: *pedunculi* simplices, aut inferiores aliquando ramosi, bracteolis angustis lanceolato-linearibus acuminatis instructi: *flores* grate *Vanillam* olentes: *anthodii* foliola carinata, glabra, et uti bracteolae fusco-virentia, aut saepius sordide purpurascentia: *corollulae* radii uniseriales, ligulatae, numerosae, sed irregulariter ex anthodio erumpentes, aliquando illud paullo excedentes, obtusae, aut vix emarginatae; illae disci tubo gracili 3-lineari instructae; limbi campanulati laciniis angustis, acutis, recurvis: *antherarum* tubus exertus, atropurpureus: *stylus* ex tubo antherarum longe exporrectus, candidus, clavatus, glanduloso-scaber, apice in stigmata duo acuta et brevissima divisus: *semina* immatura levia, glabra, cylindracea, sed matura nec in Sicilia, nec Neapoli vidi.

Pedunculi ut scapi, bracteae, pagina inferior foliorum ad nervos sparse villosi, sed praesertim petioli pilis mollibus argenteis articulatis varie flexis pubescenti villosi, ita ut fere arachnoideo-villosi videntur.

---

† 3. *T.* PETASITES. *Lin. sp. pl. 1215 — Ucria H. Pan. p. 356.*

T. thyrso ovato, flosculis omnibus hermaphroditis.

In humentibus montosis; *Madonie ai favari* (*Ucria*).

(*Trib.* Asteroideae *Dec.* — a *Conyza* ad *Bellidem*).

CONYZA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1286 — Juss. 180.

Anthod. cylindricum , ovatum , vel subglobosum, multiflorum ; foliolis numerosis , imbricatis. *Corollul.* non radiantes ; in radio graciliores, tubulosae , tridentatae , in disco 5-dentatae. *Semin.* teretiuscula. *Papp.* sessilis, piloso-scaber. *Recept.* nudum. (*Suffrutices*, aut herbae , odore grato vel ingrato praeditae : *folia* indivisa, alterna: *flores* lutei , vel albidi : *antherae* in speciebus 1. et 2. basi setosae, in aliis muticae).

* *Anthodii foliolis herbaceis virentibus.*

1. *C.* SQUARROSA. *Lin. sp. pl. 1205 — Ucria H. Pan. p. 354.*
C. pubescens , caule herbaceo erecto corymboso , foliis ovali-oblongis sparse serratis non decurrentibus , radicalibus in petiolum attenuatis , rameis oblongo-lanceolatis sessilibus subintegerrimis , anthodii foliolis exterioribus apice recurvato-patentibus.
Inula Conyza. *Dec. pr. 5. p. 464* — C. major, vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 58*, et — Virga aurea , Conyza major vulgaris dicta. *Cup. l. c. p. 231* — C. major Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 36.*
Ic. *Fl. dan. t.622 — Lam. ill.gen. t.697.f.1* — C. major. *Matth.comm. 2. p. 222* — C. major , vulgaris. *Zannich. ist. p. 72. t. 245*, melior.
In siccis , ad sepes , in dumetis , ac in sylvaticis in Sicilia = et in *Alicuri ai fossi*, *Felicuri* , *Saline* , *Lipari.*
Junio , Julio. ♃
Caules inferne simplices , 2-4-pedales : *folia* superne scabra, subtus villosiora et pallida : *flores* numerosi : *anthodia* cylindrica , 4-5-lin. longa ; foliolis acutis, subcarinatis, puberulis , extimis foliaceis brevissimis patentibus , mediis adpressis apice squarrosis , utrisque virentibus ; interioribus duplo longioribus , adpressis , ad apicem rubentibus : *corollulae* foemineae tridentatae , et latere interiore profundius fissae : *semina* fusca , teretia , striata , obtusiuscula glabra ; areola basilari annulo albido cincta: *pappus* anthodium aequans.

2. *C.* SICULA. *Willd. sp. pl. 3. p. 1931* , exclus. syn. *Bauh. hist. 2. p. 1049.*
C. caule herbaceo erecto paniculato , foliis non decurrentibus scabris, inferioribus oblongo-lanceolatis in petiolum attenuatis , reliquis anguste linearibus sessilibus integerrimis margine revolutis , pedunculis unifloris , anthodii foliolis exterioribus subrecurvis.
Jasonia sicula. *Dec. pr. 5. p. 476* — Dimorphantes sicula. *Cass. dict. 13. p. 255* — Erigeron siculum. *Lin. sp. pl. 1210 — Ucria H. Pan. p. 355* — C. palustris , Asteris flore aureo. *Bocc. herb. p. 37*, in *Mus. H. Paris.*
Ic. C. sicula , lutea , foliis atroviridibus, caule rubente. *Cup. H. Cath. p. 59*, et *panph. 2. t. 169* — C. sicula, annua, foliis atrovirentibus, caule rubente. *Bocc. sic. p.62. t.31. f.4 — Plukn. phyt. t. 168. f.2.*
In campis demissis humentibus , vel hyeme inundatis ; *Palermo all' Abate*, *ai Ficarazzi* , *Misilmeri* , *S. Giuseppe* , *Alcamo*, *Valguarnera* , *Partinico* , *da Trapani a Regalbuto* , *Lentini* , *Catania* , *Agosta* , *Siracusa* , *Priolo* , *Alimena* , *Collesano* , ec.

Julio, Octobri. ☉

Caules erecti, rubentes, ½-2-pedales, superne puberuli: *folia* obscure virentia, inferiora petiolata, 4-6- lin. lata, superiora saepius apice recurva: *anthodii* foliola scabra, lineari-lanceolata; interiora adpressa, ciliata, aliquando mucronulata, omnino virentia, raro colorata: *flores* parvi, corollulis radii trifidis!: *pappus* piloso-scaber, anthodium aequans: *semina* hispidiuscula, teretia, tenue striata, viridi-rufescentia, basi areola tenui notata.

Inula chrysocomoides *Poir.*, et *Desf. atl. 2. p. 275*, quae cum hac specie a Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 515*, et a *Dec. l. c.* associatur, ad aliam plantam spectare videtur.

3. C. AMBIGUA. *Dec. fl. fr. 5. p. 468*, et *pr. 5. p. 381* — *Spr. s. veg. 3. p. 515.*

C. caule herbaceo erecto striato paniculato-ramoso, foliis planis inferioribus mediisque lanceolatis scabris cauleque piloso-hirsutis hinc inde dentatis, reliquis anguste linearibus integerrimis, florum panicula oblonga racemosa, anthodii foliolis linearibus angustissimis subuniseriatis (non imbricatis) discum aequantibus villoso-hispidulis.

Erigeron linifolium. *Willd. sp. pl. 3. p. 1955*, ex *Dec.*, tamen panicula dicitur corymbosa — E. canadense. *Ucria H. Pan. p. 355*, ex loco, et nomine vernaculo, non *Lin.* — C. minima. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. *nulla.*

In cultis siccis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Pantellaria.*

Julio, Augusto. ☉

Caules virgati, striati, 1-3-pedales, simplices vel ad apicem ramosi; ramis lateralibus saepius altioribus: *folia* pallide virentia, confricata odora, aliquando ima radicalia (quae rosulata) dentato-incisa: *flores* non in paniculam corymbosam, sed oblongam et fere thyrsoideam dispositi; *pedunculis* angulatis, ebracteatis, simplicibus, raro ramosis: *anthodii* sub anthesi cylindracei, inde conici foliola virentia, crassiuscula, acuta, adpressa, pappo breviora: *corollulae* radii foemineae numerosae, tenues, albidae; hermaphroditae paucissimae: *semina* viridula, subcompressa, non striata, pilis sparsis raris tecta.

* * *Anthodii foliolis aridis cartilagineis margine scariosis.*

4. C. SAXATILIS. *Lin. sp. pl. 1206*, ex *herb*! — *Ucria H. Pan. p. 354.*

C. caule erecto suffruticoso prostrato vel ascendente, ramis cano-tomentosis, foliis non decurrentibus anguste lineari-lanceolatis obiter repando-denticulatis supra arachnoideo-virentibus, subtus albo-tomentosis, pedunculis axillaribus elongatis unifloris, anthodii foliolis exterioribus lanuginosis acutioribus apice squarrosis.

Phagnalon saxatile. *Dec. pr. 5. p. 396* — Elichryso sylvestri similis, minus candicans, minorique folio, remisse olidus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 27?*

Ic. Elichrysum Rosmarinifoliis duplo longioribus, subtus incanis. *Cup. panph. 1. t. 123*—H. sylvestri similis. *Bauh. pr. p. 123. f. 2* — H. capitulis singularibus, brevibus. *Moris. hist. 3. p. 87. s. 7. t. 10. f. 16* — Chrysocome latifolia, major, singulari flore. *Barr. obs. 981. ic. 426.*

b. Bocconi; anthodii foliolis acutiusculis, exterioribus ar cuato-recurvis, foliis integris subundulatis.

*

C. intermedia. *Lag.* ex *Dec. pr.* 5. *p.* 396 — Chrysocome murorum. *Cast. H. Mess. p.* 35.
Ic. Elichrysum Rosmarinifolio longiore denticulato per totum viridis. *Cup. panph.* 1. *t.* 234 — *Raf. t.* 34. *f.* 2, et—E. sylvestre, parvum, Rosmarinifoliis duplo longioribus, denticulis vix apparentibus, capitulis singularibus. *Cup. H. Cath. p.* 68., et *panph.* 2. *t.* 55 — Heliochrysum saxatile, singulari capitulo, amplo angusto Stoechadis folio. *Bocc. mus. p.* 142. *t.* 104, et — H. sylvestri similis, tota viridis. *Bocc. l. c. p.* 145. *t.* 109!
In rupestribus apricis, ac ad muros in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Pantellaria*.
Februario, Majo, et in calidioribus locis fere per totum annum. ♄
Caules ramosissimi; ramis elongatis, ascendentibus, una cum pedunculis brevi et albo tomento obductis: *folia* superne virentia, saepe aetate recurva, acuta, margine demum revoluta, raro denticulata, 1-1½ poll. longa, 1-2 lin. lata, ut plurimum in *b.* illas *Rosmarini* aemulantia: *pedunculi* graciles, aliquando ad apicem squamulosi, ac parum incrassati: *anthodii* foliola interiora recta, subscariosa, latiora; exteriora in *a.* acutiora, breviora, et apice tantum squarrosa; in *b.* reflexo-recurva, ac minus acuta: *flores* pallide lutescentes: *corollulae* foemineae multiseriales, saepe truncatae: *semina* viridula, obconica, parum compressa, hirsutiuscula, non striata, basi areola minuta albida notata.
Varietas *b.* forsan species propria, uti jam notavit Cl. *Ten.* in *fl. nap.* 2. *p.* 212, quod etiam ex sola iconum comparatione patet.

5. *C.* Tenorii. *Spr. pl. min. cognit. pugill.* 1. (*an.* 1813) *p.* 55.
C. caule suffruticoso erecto, foliis inferioribus non decurrentibus spathulato-oblongis obtusiusculis, reliquis lanceolatis acutis subundulatis supra incano-arachnoideis, subtus caule pedunculisque niveo-tomentosis, pedunculis axillaribus elongatis unifloris solitariis vel geminis subcorymbosis, anthodii foliolis adpressis glaberrimis.
C. geminiflora; *a. Ten. ad catal. H.R.Neap. app. alt.* (*an.* 1819) *p.* 75, et *syll. p.* 427 — Elichrysum sylvestre, parvum, oleaefolio obscure candicante nonnihil crispato, singulis ac brevibus capitulis. *Cup. H. Cath. p.* 68, nec non — E. sylvestre, parvum, oleaefolio nonnihil crispato, capitulis singulis, Melonem olens. *Cup. H. Cath. l. c.* ex obs. in *supp. alt. p.* 27 — E. sylvestre, flore oblongo. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*
Ic. *Ten. fl. neap.* 2. *p.* 213. *t.* 67 — Elichrysum sylvestre, parvum, oleaefolio nonnihil crispato, alterum, minori folio, singularibus capitulis, vix olidum. *Cup. panph.* 1. *t.* 63 — *Raf. t.* 63. *f.* 1 — Chrysocome latifolia, minima, singulari flore. *Barr. obs.* 980. *ic.* 425.
b. anthodii foliolis exterioribus acutiusculis subsquarrosis.
C. geminiflora, *b. Ten. syll. p.* 428.
In apricis rupestribus aridissimis demissis vel submontosis in Sicilia = et in *Alicuri*; var. *b. Lampedusa.*
Aprili, Junio. ♄
Habitus omnino praecedentis, sed humilior et densius caespitosa, ac rami erectiores: *folia* superne cinerea, vel virentia, demum revoluta, latiora, sed breviora, et in margine saepius repando denticulata videntur: *pedunculi* sat raro gemini: *anthodii* conici foliola exteriora et media dorso fusca: *flores* pallide lutescentes: *semina* praecedentis.
Confer quae dixi in *pl. rar. p.* 348 — *C. saxatilis*, *Desf. atl.* 2. *p.* 268 ex specimine a Cl. auctore largito ad var. *b. Ten. l. c.* spectat. — In

vera *C. rupestri* herb. *Lin.* folia sunt spathulata ac obtusa — Denique *C. saxatilis Sibth. fl. gr. t. 862*, tam ex icon. pictis, quam ex herb. potius ad hanc nostram spectare mihi visum est.

C. verbascifolia, Siciliae indigena ex *Willd. sp. pl. 3. p. 1924*, sed ex *Boccone* in *pl. rar. sic. p. 60*, in illa insula non provenit.

PULICARIA.

Gaert. de fruct. 2. p. 461 — Dec. pr. 5. p. 477 — Endl. gen. n. 2434.

Anthod. hemisphaericum, vel globosum; foliolis imbricatis, laxiusculis, lineari-attenuatis. *Corollul.* radii luteae, numerosae. *Anther.* basi non setosae. *Sem.* puberula, teretiuscula, non compressa. *Papp.* biserialis; exterior brevissimus, coronaeformis, dentatus; interior sessilis, pilosus. *Recept.* nudum, areolatum. (*Herbae* perennes, annuaeque, plus minus villosae, et odorae : *folia* integra vel dentata, alterna; caulina sessilia : *flores* flavi.)

1. P. ODORA. *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 239.*

P. molliter lanuginoso-villosa, caule erecto simplici paucifloro, foliis radicalibus ovalibus oblongisve in petiolum attenuatis denticulatis, caulinis sessilibus lanceolatis, superioribus auriculato-amplexicaulibus, anthodii foliolis elongatis squarrosis.

Inula odora. *Lin. sp. pl. 1236 — Ucria H. Pan. p. 359 — Biv. cent. 1. p. 44* — Aster luteus, radice odora. *Cup. H. Cath. p. 25* — Baccharis Matthioli. *Cast. H. Mess. p. 5.*

Ic. Asteris altera species, apula. *Columm. ecphr. 1. p. 251. t. 253* — Baccharis minor, italica, flore Asteris luteo. *Barr. ic. 1145.*

In apricis herbosis tam demissis, quam elatioribus ubique in Sicilia. Junio, Julio. ♃

Radicis fibrae fuscae, crassae, odorae : *caules* simplices, vel superne ramoso-corymbosi, 1-6-flori : *folia* radicalia prae caulinis maxima : *pedunculi* 2-4, raro 6, axillares et terminales, ad apicem parum incrassi : *anthodii* foliola angustissima, saepius apice rubentia : *flores* flavi, diametro pollicari et ultra; *corollulis* radii numerosis, angustissimis, disco duplo longioribus, subtus parce glandulosis : *pappus* exterior nitidus, acute 10-dentatus, interior 10-setosus : *semina* hirsutiuscula.

Pulicaria calycina *Presl*, quae inde Inula calycina ejusdem, ad hanc speciem certe non pertinet, secus ac suspicatur *Cl. Dec.* in *pr. 5. p. 479.*

2. P. DYSENTERICA. *Gaert. de fruct. 2. p. 462 — Reich. l. c.*

P. caule lanuginoso-villoso erecto vel ascendente paniculato, ramis lateralibus intermedium superantibus, foliis oblongis, radicalibus in petiolum attenuatis, caulinis amplexicaulibus auriculatis repandis supra scabriusculis, subtus canescenti-villosis, anthodii foliolis squarrosis setaceo-cuspidatis.

Inula dysenterica. *Lin. sp. pl. 1237* — I. britannica. *Ucria H. Pan. p. 359*, non *Lin.* ex loco! — Conyza media, Asteris flore luteo. *Cup. H. Cath. p. 58* — C. media. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. *Fl. dan. 410* — Calaminthae tertium genus. *Fuchs. hist. 436.*

In humentibus, in pascuis, ad rivulorum ac ad fossarum margines ubique in Sicilia = et in *Felicuri sul monte*, *Saline*, *Lipari*.
Junio, Septembri. ♃
Radix repens: *folia* superne etiam hirsutiuscula; caulina superiora acuta: *anthodii* foliola lanuginosa, apice fusca: *flores* flavi: *corollulae* radii angustissimae, discum subduplo superantes, subtus glandulis aureis conspersae: *semina* hirsutiuscula, striata; *pappo* exteriore irregulariter denticulato.

3. *P. dentata. Dec. pr. 5. p. 480.*
P. lanuginoso-villosa, caule ramosissimo erecto, foliis oblongo-vel anguste linearibus undulatis denticulatis, inferioribus obtusis in petiolum attenuatis, superioribus amplexicaulibus acutis, pedunculis unifloris, floribus globosis, corollulis radii anthodium vix superantibus.
Inula paludosa. *Link*, ex *Spr. s. veg. 5. p. 522*, et? ex *Dec.*— Inula Pulicaria. *Ucria H.Pan. p. 359*, ex loco, non *Lin.* — I. Pulicaria, *b. Lin. sp. pl. 1238*, an cum omnibus synonymis, sed certe cum sequente — Conyza media, crispa, lacustris, flore nullatenus radiato. *Raj supp. p. 52* — C. media, crispa, lacustris, multo minori folio, globoso flore nullatenus aut vix radiato, multum ramosa. *Cup. H. Cath. p. 59*, et *suppl. alt. p. 21.*
Ic. Inula dentata. *Smith fl. gr. pr. 2. p.181*, et *Sibth. fl. gr. t.874*, ex iconibus pictis — Conyza media, crispa, flore globoso, brevissima et minutissima corolla. *Cup. panph. 2. t. 64* — *Bon. t. 56*, optimae, quae posterior minime ad *Conyzam siculam* spectat, sub qua citatur a Cl. *Bertol. in lucubr. p. 17.*
In humentibus herbosis arenosis maritimis, vel hyeme inundatis; *Palermo ai Ficarazzi*, *a S. Flavia*, *Termini*, *Catania*, *Olivieri*, *Patti*, *Torrenova*, *Brolo*, *Furnari*, *Milazzo*, *Val di Noto*, *Mazzara*, *Castelvetrano*.
Junio, Augusto. ⊙
Caules pro locorum natura 3-15-pollicares, aliquando rubentes: *folia* ut plurimum obsolete denticulata: *flores* aliquando subsessiles, vel in pedunculis irregularibus elongatis terminales: *anthodii* foliola hirsuta, virentia, recta et adpressa, acuta vel acuminata, *corollulis* radii vix breviora: *semina* hirsutiuscula, substriata; *pappo* exteriori irregulariter denticulato-laciniato, interiore sub 10-setoso.
Differt a *P. vulgari* Europae frigidioris, villositate majore omnium partium; foliis angustioribus, magis dentatis ac undulatis; anthodiis minoribus, radio brevissimo.

INULA.

Koch syn. p. 358.

Anthod. subhemisphaericum; foliolis lineari-lanceolatis, imbricatis. *Corollul.* radii numerosae, concolores (luteae). *Anth.* basi bisetosae. *Sem.* (in siculis) teretiuscula. *Papp.* sessilis, uniserialis. *Recept.* planum, vel subconvexum, nudum. (*Frutices*, vel herbae perennes: *folia* alterna, indivisa, integra, vel dentato-serrata: *flores* lutei, solitarii, corymbosi, vel racemoso-paniculati).

1. *I. crithmoides. Lin. sp. pl. 1240* — *Ucria H. Pan. 360.*
I. suffruticosa glaberrima, foliis carnosis confertis lineari-subspathulatis integerrimis, inferioribus paucis ad apicem 2-3-dentatis, pedunculis unifloris squamosis subcorymbosis, anthodii foliolis adpressis.

Limbarda tricuspis — *Cass. dict. 26. p. 438* — Aster maritimus, folio tereti crasso, in summo tricuspidato. *Cup. H. Cath. p. 24.*
Ic. *Engl.bot.t.68* — Crithmum Chrysanthemum. *Dod.pempt.706*, bona.
In rupibus, in lapidosis, et in arenosis inundatis salsis maritimis in Sicilia = et in *Felicuri*, *Saline*, *Strombolicchio*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Liscabianca*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Levanzo*.
Julio, Octobri. ♄
Caules caespitosi, erecti, vel basi decumbentes, 2-3-pedales, subsimplices: *folia* obtusa, in ramulorum rudimentis saepe fasciculata; juniora laete virentia, concava, margine villoso-ciliata: *flores* sparsi, vel subcorymbosi; *pedunculis* superne subincrassatis: *corollulae* radii eglandulosae: *semina* hirsuta.

2. *I. montana. Lin. sp. pl. 1241, b. calycina.*
I. molliter villoso-hirsuta, caule erecto subunifloro herbaceo, foliis lanceolato-oblongis nervosis integris vel subserratis, inferioribus in petiolum attenuatis, superioribus sessilibus, anthodii foliolis exterioribus subfoliaceis oblongis obtusis adpressis, interioribus linearibus acutis longioribus angustioribusque.
I. montana. *Biv. cent. 1. p. 43*—I. dysenterica. *Ucria H. Pan. p. 360*, non *Lin.* ex loco! — I. calycina. *Presl fl. sic. p. xxix* — *Spr. s. veg. 3. p. 521* — Pulicaria calycina. *Presl del. prag. p. 96* — Aster montanus, angustifolius, luteus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 11* — A. montanus. *Cast. H. Mess p. 33.*
Ic. Aster montanus, luteus, hirsutus, incanus. *Cup. panph.1. t.185*— *Raf. t. 85. f. 2.*
In apricis montosis calcareis; *Palermo a S. Martino*, *Sagana, Monte dei Cani*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Monte di Cammarata e di Caltavuturo*, *Madonie*; *Monte delle Rose* (*Gasparrini*).
Junio, Julio. ♃
Planta viridi-cinerea, aliquando subsericeo-villosa: *caules* 5-12-pollicares, erecti vel basi ascendentes, 1-4-flori; floribus subcorymbosis: *petioli* et caules inferne villoso-lanati: *folia* nunquam serrata, vel sat raro obsolete serrulata, nec anthodii foliola exteriora apice reflexa; semper tamen foliacea, obtusissima ac latiora; praeterea foliola ista vel interioribus triplo breviora, vel illa subaequantia, ideoque comparatis speciminibus germanicis a specie sejungere non ausi: *corollulae* radii subtus obsolete glandulosae: *semina* hirsuta.

3. *I. viscosa. Ait. Kew. ed. 1. v. 3. p. 223.* — *Willd. sp. pl.3.p.2095.*
I. fruticosa glanduloso-piloso-viscosa, foliis scabris sessilibus lanceolatis serratis, supremis subintegris, floribus racemoso-paniculatis, pedunculis subsquamosis, anthodii foliolis adpressis anguste lanceolato-linearibus.
Erigeron viscosum. *Lin. sp. pl. 1209* — *Ucria H. Pan. p. 354* — Conyza mas. *Cup. H. Cath. p. 58*, et — C. major, capitata, seu globosa Bocconii. *Cup. l. c. p. 59*, var. monstrosa — C. major Clusii. *Cast. H. Mess. p. 36.*
Ic. *Brot. fl. lusit. 2. t. 164* — Erigeron viscosum. *Jacq. H. Vind. t. 165* — Conyza capitata, seu globosa. *Bocc. sic. p. 14. t. 7*, var. monstrosa — C. major. *Clus. hist. 2. p. 20.*
In rupestribus, in collibus aridissimis, ad sepes, in dumetis, in campis aridis sterilibus ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Vulcano sul cratere*, una cum *Arundine mauritanica*, *Lampedusa*, *Maretimo*.
Augusto, Octobri. ♄
Planta graveolens, et undique viscosa, laete virens, caespitosa: *caules* saepe virgati, 2-5-pedales, erecti: *folia* acuta, suprema lanceolato-

linearia, saepius integerrima, ac obliqua : *pedunculi* graciles, folio longiores, simplices aut ramosi : *anthodii* foliola in fructu stellate-patentia, exteriora lanceolata, obtuse carinata, adpressa ; interiora duplo longiora, linearia, ciliata : *semina* uti *corollulae* radii subtus eglandulosa, ovoideo-cylindracea, hirsuta, coronata pappo uniseriali, non biseriali (*Duby bot. gall. 1. p. 268*), uti recte monet Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 237*; pilis basi in brevem annulum coalitis, unde fit, ut lapsis pilis annulus superest, qui coronam brevissimam denticulatam simulatur.

4. *I.* GRAVEOLENS. *Desf. cat. H. Paris. ed. 2. p. 121 — Dec. pr. 5 p. 468.*

I. viscide pubescens, caule erecto ramoso pyramidato, foliis anguste vel late lineari-lanceolatis integerrimis sessilibus, floribus per ramorum latera racemosis, pedunculis axillaribus unifloris folio brevioribus, anthodii foliolis apice patulis.

Erigeron graveolens. *Lin. sp. pl. 1210* — Solidago graveolens. *Lam.* et *Dec. fl. fr. 4. p. 145* — *Koch syn. p. 355* = Conyza foetida. *Cup. H. Cath. p. 58* — C. minor. *Cast. H. Mess. p. 36.*

Ic. Erigeron graveolens. *Sibth. fl. gr. t. 868* ex ic. pictis — Conyza minor, vera. *Lobel. ic. 346* — *Barr. ic. 370.*

In campis sterilibus arenosis siccis vel humentibus ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Isole Eolie*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana.*

Septembri, Octobri. ⊙

Caules saepius pyramidati ac purpurascentes : *folia* scabriuscula; inferiora oblongo-linearia, latiora ; superiora acuta, vix lin. lata, demum deflexa; unum aut alterum anthodio subjectum : *pedunculi* inferiores aliquando foliosi et iterum ramosi, ideoque 2-3-flori : *anthodii* foliola exteriora foliacea, virentia, sub anthesi patula, demum adpressa, in fructu stellate patentia; interiora longiora, glabra, subscariosa, aliquando apice purpurascentia : *flores* parvi, erecti, corollulis radii concoloris minutis : *semina* ut in praecedente, sed ista nonnullis glandulis aureis saepe obsita.

---

† 5. *I.* HELENIUM. *Lin. sp. pl. 1237 — Ucria H. Pan. p. 358.*

I. foliis amplexicaulibus ovatis rugosis subtus tomentosis, calycum squamis ovatis.

In montosis ; *alle porte del Monte di Trapani* (*Ucria*).

† 6. *I.* OCULUS CHRISTI. *Lin. sp. pl. 1237 — Ucria l. c. p. 359.*

I. foliis amplexicaulibus oblongis integerrimis hirsutis, caule piloso corymboso.

In collibus ; *Sutera* (*Ucria*).

BUPHTHALMUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1231 — Juss. 186.

Anthod. hemisphaericum ; foliolis imbricatis, numerosis ; exterioribus foliaceis, longioribus, stellate-patentibus : *flosculi* radii anguste, vel late ligulati, 1-2-seriales. *Sem.* pappo brevi membranaceo instructa ; illa radii subalata. *Recept.* paleaceum. (*Herbae* annuae, perennesque, plus minus pubescentes : *folia* alterna, integra, vel denticulata : *flores* lutei).

1. *B.* SPINOSUM. *Lin. sp. pl. 1274 — Ucria H. Pan. p. 370.*

B. villoso-hirsutum, caule erecto superne subcorymboso, ramis lateralibus altioribus, foliis oblongo-lanceolatis denticulatis integrisve, caulinis amplexicaulibus, anthodii foliolis exterioribus lanceolatis spinosis radium 2-3-plo superantibus.

Pallenis spinosa. *Dec. pr. 5. p. 487* — Aster luteus, foliis ad florem rigidis. *Cup. H. Cath. p. 25* — A. atticus, luteus, ei — Idem flore luteo-croceo. *Cast. H. Mess. p. 33.*

Ic. *Blackw. t. 272* — Aster legitimus Clusii, alter, sive spinosus, luteus. *Barr. ic. 551.*

b. flore albo.

Chrysanthemum, Asteris facie, foliis ad florem rigidis, flore albo. *Cup. H. Cath. supp alt. p. 18.*

In collibus, et in campis aridis apricis, ad agrorum, ac ad viarum margines ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari* : var. *b.* non inveni. Junio, Augusto. ♃

Caules 1-2-pedales : *folia* molliter villosa, inferiora aliquando oblongo-spathulata : *anthodii* foliola exteriora 6-14 lin. longa, nervosa, canaliculata, villis plus minus numerosis et longis tecta ; interiora erecta, spinosa, oblonga, discum aequantia : *flores* aurei, vel sulphurei ; ligulis anguste linearibus, numerosis, 2-seriatis, acute 3-acuminato-denticulatis, basi tubo crasso bialato : *semina* fusca, obovata, compressa, utrinque alata, glabra vel subciliata ; illa disci subtriquetra, villosa : *pappus* radii denticulato-ciliatus, dimidiatus ; disci coronaeformis : *receptaculi* paleae cuneatae, mucronatae, canaliculatae, flosculos fere aequantes, semina vero excedentes.

Varietatem in Sicilia et in *Ustica* vidi, in qua flores aurei, et anthodia basi hirsutissima, cui *B. aureum Salzam.* forsan erit referendum ; confer *Dec. l. c.*

2. *B.* AQUATICUM. *Lin. sp. pl. 1274.*

B. villoso-hirsutum, caule erecto superne dichotomo, foliis integris oblongo-spathulatis, caulinis amplexicaulibus, floribus sessilibus in dichotomia axillaribus terminalibusque, anthodii foliolis exterioribus oblongo-linearibus obtusis inermibus radium 2-3-plo superantibus.

Asteriscus aquaticus. *Dec. pr. 5. p. 486* — Aster marinus, aulensis, luteus, humilis, odorus, prolis copia circumdatus. *Cup. H. Cath. p. 25.*

Ic. *Schk. t. 257*, ex *Reich.* — Aster marinus, luteus, humilis, obsessus a prole, Majoranam spirans. *Cup. panph. 2. t. 251* — A. legitimus Clusii, mollior, luteus. *Barr. ic. 552.*

In collibus argilloso-calcareis aridis, et in campis ejusdem naturae hyeme inundatis : *da Terranova a Noto, ed Avola, Capopassaro, Agosta, Catania, Giojosa* = et in *Favignana*, *Lampedusa.* Majo, Junio. ⊙

Caules 4-7-pollicares, basi ut plurimum simplices, superne dichotomi, et saepius sub flore centrali rami 2-4 prodeunt: *anthodii* foliola subcanaliculata, obtusa uti folia, ac glandulis humorem odorum subglutinosum exudantibus conspersa: *flores* aurei, parvi, corollulis radii tridentatis, $^1/_2$ lin. latis: *semina* subtriquetra, conformia, vix alata, uti tubus corollularum radii hirsuta, paleis membranaceis cuspidatis coronata: *receptaculi* paleae concavae, obtusae, fere emarginatae, flosculis breviores.

3. *B.* MARITIMUM. *Lin. sp. pl. 1274 — Ucria H. Pan. p. 370.*

B. villoso-hirsutum, caule basi suffruticoso caespitoso, ramis floriferis annotinis erectis ascendentibusque, anthodii foliolis exterioribus radium subaequantibus foliisque crassiusculis spathulatis.

B. crassifolium, ramis unifloris, foliis confertis spathulatis acutiusculis (*male*) crassis pilosis integris, anthodius foliosus (*sic*) radio brevior. *Raf. specch. delle Scien. vol. 1. p. 192.*

Chrysanthemum Asteris facie, supinum, majus. *Cup. H. Cath. p. 18.*

Ic. Aster marinus, luteus, humilis, crassis subrotundis foliis hirsutis, dense fruticans. *Cup. H. Cath. p. 25.*, et *panph. 2. t. 100* — A. supinus, lignosus, siculus, Conyzae odore. *Bocc. mus. 2. p. 161. t. 129.*

In lapidosis maritimis; *Palermo a Sferracavallo*, *Trapani alla Tonnara di S. Giuliano* (ubi *Boccone*), *Cofani*, *Mazzara*, *Marsala* = et in *Favignana*.

Majo, Julio. ♄

Caules in densum caespitem 1-$1^1/_2$ pedalem collecti: *rami* annotini 1-4-pollicares: *folia* crassiuscula, aliquando canescentia, usque ad flores conferta, integerrima, in petiolum attenuata, ut anthodii foliola inter pubescentiam glandulosa: *flores* aurei, diametro 1-$1^1/_2$ pollicari, corollulis radii calycem aequantibus, aut duplo fere excedentibus, acute tridentatis, dentibus mucronulatis: *receptaculi* paleae lanceolatae, concavae, mucronatae, corollulis disci breviores: *semina* hirsuta, exteriora vix compressa, interiora subtetragona, *paleis* membranaceis acuminato-aristatis coronata: *odor* totius plantae gratus, ac balsamicus.

Nonnulla specimina sicula, in quibus caulis gracilior ac folia minus conferta sunt, cum plantis gallicis exacte quadrant.

ASTER.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1291 — Juss. 181.

Anthod. subhemisphaericum; foliolis imbricatis, numerosis, apice patulis, adpressisque. *Corollul.* radii discolores. *Anth.* ecaudatae. *Sem.* compressa. *Papp.* sessilis, pilosus. *Recept.* planum, nudum, alveolatum; alveolorum marginibus plus minus dentatis. (*Herbae perennes*: *folia* alterna, indivisa, integra aut dentata: *flores* saepius corymbosi: *corollulae* in disco luteae, in radio coeruleae).

1. *A.* TRIPOLIUM. *Lin. sp. pl. 1226 — Ucria H. Pan. p. 357, a. longicaulis.*

A. glaber, caule herbaceo erecto corymboso, foliis carnosulis lanceolato-linearibus triplinerviis, inferioribus apice subserratis, reliquis integris ciliatis, anthodii foliolis adpressis, interioribus obtusis coloratis latioribus.

Tripolium vulgare; *a. longicaule. Dec. pr. 5. p. 253.*

Ic. *Fl. dan. 615* — Tripolium. *Dod. pempt. 379* (speciei typus).

In inundatis salsis maritimis; *Messina*, *Catania*, *Siracusa*, *Agosta*, *Noto*.
Majo, Julio. ♃
Caules 1-3-pedales, superne ramosi: *folia* vix margine scabra; inferiora lanceolato-oblonga, latiora; superiora lanceolato-linearia, utrinque attenuata: *pedunculi* sub flore bracteolis angustis brevibus sparsis saepius obsiti: *anthodii* foliola ad margines ciliato-scabra, exteriora angustiora, minus obtusa, interiora carinata, virentia: *flores* coerulei, corymbosi: *semina* obovato-conica, fusca, ad margines ciliata, ad facies sparse villosa vel glabrata.

BELLIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1300 — Endl. gen. n. 2348.

Anthod. hemisphaericum; foliolis numerosis, aequalibus, 1-2-seriatis. *Sem.* compressa, obovata, hispidula. *Papp.* nullus. *Recept.* conicum, nudum. (*Herbae* saepius acaules, annuae, perennesque, plus minus pubescentes: *folia* integra, vel dentata, in petiolum attenuata: *pedunculi* axillares, vel radicales uniflori: *flores* in disco lutei, corollulis in radio supra albis, subtus ut plurimum rubentibus).

1. *B. sylvestris. Cyr. pl. rar. neap. fasc. 2. p. 12 — Willd. spl. 3. p. 2122.*
B. radice caespitoso-fibrosa, scapo nudo unifloro, foliis oblongo-lanceolatis obovatisque hirsutiusculis vel velutino-pubescentibus trinerviis crenato-dentatis, anthodii foliolis hirsuto-ciliatis obtusis.
B. hirta. *Host fl. austr. 2. p. 501?* — Arnica bellidiastrum. *Ucria H. Pan. p. 362*, non *Lin.*, ex nomine vernaculo — B. sylvestris, media, caule carens, et — Eadem florum foliis intus albis, extus rubris, foliis majoribus hirsutioribus. *Cup. H. Cath. p. 78* — B. media. *Cast. H. Mess. p. 34.*
Ic. *Cyr. l. c. t. 4* — B. sylvestris, minor, hirsuta, folio obscuriore profundius inciso, flore subtus rubente. *Cup. panph. 1. t. 242* — B. sylvestris. *Dod. pempt. p. 265.*
In apricis pascuis demissis vel submontosis in Sicilia ubique.
Septembri, Majo. ♃
Scapi saepe pedales: *anthodii* foliola atrovirentia, ut in duabus sequentibus et *ligulae* majores: *semina* marginata.
Non est certe varietas *B. perennis*, uti Cl. *Bertol.* in *amoen. it. p. 411* aliique putant, nam praeter habitum, scapi altiores et firmiores, florendi tempus praecocius, ac characteres datos constantes sunt; praeterea culta in hortis per plures annos faciem non mutat — *Doronicum bellidiastrum Desf. atl. 2. p. 278*, ex herb. ad hanc speciem spectat, uti jam monuit *Cl. Cambess.* in *fl. balear. p. 107* — In *Dec. pr. 5. p. 505*, excludenda est ab hac specie var. *b.* (quae B. *hybrida Ten.*), nam omnino aliena.

2. *B. perennis. Lin. sp. pl. 1248 — Ucria H. Pan. p. 362.*
B. radice subrepente, scapo nudo unifloro, foliis spathulato-obovatis crenato-dentatis glabris pubescentibusque, anthodii foliolis hirsuto-ciliatis obtusis.
B. sylvestris, minor, petalis albis — Eadem petalis ex candido-rubris — Eadem petalis ex albo et rubro mixtis — Eadem petalis intus rubris, et in ambitu albis. *Cup. H. Cath. p. 28*, et — B. sylvestris minor, flore candido, fimbria rubra. *Cup. H. Cath. supp. alt. 2. p. 12* — B. minor. *Cast. H. Mess. p. 34.*

Ic. *Fl. dan. 503* — *Lam. ill. t. 677* — *Gaert. de. fruct. 2. t. 168* — B. sylvestris, minor. *Cup. panph. 1. t. 242.*
In pascuis apricis montosis, raro in demissis in Sicilia=et in *Lipari.* Novembri, Majo. ♃
Folia laete viridia, crassiuscula, obtusa, aliquando integra, supra venosa, subtus obsolete nervosa: *ligulae* saepe subtus rubentes: *scapi* foliis subaequales, non duplo triploque longiores, ut in praecedente.

3. *B. hybrida. Ten. syll. p. 436*, et *fl. nap. 5. p. 233.*
B. radice fibrosa, caulibus ascendentibus diffusisque ramosis foliosis, pedunculis elongatis, foliis spathulato-obovatis crenato-dentatis villoso-hirsutis, anthodii foliolis hirsuto-ciliatis obtusiusculis.
Ic. *Ten. fl. nap. t. 194. f. 2* — B. minor, hortensis. *Fuchs. hist. 146 !*
In demissis pascuis herbosis apricis, et ad vias in submaritimis passim in Sicilia; ac in sylvis *sopra Isnello* (*Heldr.*) = et in *Lipari a S. Angelo.*
Januario, Junio. ♃, et ⊙
Habitus praecedentis, a qua praeter caulem ramosum, et foliosu recedit; *habitu* robustiore, et *pubescentia* majore omnium partiur

4. *B. annua. Lin. sp. pl. 1249*, excl. syn. *Bocc. t. 107* — *Ucria h. Pan. p. 362.*
B. pubescens, radice fibrosa caule simplici aut ramoso folioso erecto vel ascendente, foliis obovato-spathulatis crenulatis, anthodii foliolis obtusiusculis subciliatis.
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 876*, ex icon. pictis — B. minima, caule folioso, pubescens. *Cup. H. Cath. p. 28*, *panph. 1. t. 197* — B. minima caule folioso, folio serrato. *Cup. panph. 3. t. 49* — B. sylvestris, minima, caule folioso, pubescens, ramosa. *Bon. t. 5* — *Raf. t. 55 f. 5* — B. minima, pratensis, caule folioso. *Bocc. mus. p. 46. t. 35* ex loco! — B. annua, minima. *Triumf. obs. p. 82*, quae uti recte monet *Cl. Mauri* in *fl. rom. pr. cent. 13. p. 40*, huic et minime Bellio bellidioide spectat.
In herbosis apricis mari finitimis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Lipari*, *Pantellaria*, *Favignana*, *Lampedusa.*
Novembri, Martio. ⊙
Caules aliquando diffusi, subcaespitosi, in sterilibus filiformes, pollicares, in fertilibus 5-7-pollicares, robustiores: *folia* supra tuberculis saepius scabra: *pedunculi* graciles: *anthodii* foliola virentia, vix colorata.
Cl. *Dec.* in *pr. 5. p. 304*, hanc sub nomine *B. dentatae* describit, quae species ut mihi videtur a *B. annua* non differt; nam in omnibus exemplaribus, quae coram habeo, in dissitis locis collectis, et ex ipsis insulis Balearicis, semper corollulas basi barbatas video — A precedente, habitu graciliore; caule magis folioso ac ramosiore; floribus minoribus, aliisque notis prima fronte aliena.

Syngenesia frustranea.

CENTAUREA.

Pers. syn. pl. 2. p. 481.

Anthod. ovatum; foliolis imbricatis, variis, inermibus, vel spinosis: *Flores* capitati; corollulis radii plerumque ampliatis, infundibuliformibus, longioribus. *Semina* compressa, foveola laterali ad basim notata. *Recept.* paleaceum; paleis in lacinias setosas dissectis. *Papp.* intra marginem prominulum persistens, sessilis, setoso-paleaceus, pluriserialis; raro nullus. (*Herbae* in Sicilia annuae, perennesque: *folia* alterna, quoad formam et partitionem varia: *flores* lutei, coerulei, vel albi, saepius odori, aliquando hermaphroditi—*Trib.* Cynareae. *Dec.*).

* *Anthodii foliolis ciliato-serratis, non scariosis.*

1. C. Cyanus. *Lin. sp. pl. 1289 — Ucria H. Pan. p. 372.*
C. caule erecto, foliis subtus albo-floccoso-tomentosis, inferioribus lyrato-pinnatifidis, superioribus lanceolato-linearibus, pedunculis elongatis unifloris, anthodii foliolis exterioribus ovatis, intimis ovato-lanceolatis elongatis subintegris.
Cyanus segetum. *Cup. H.Cath.p.63*—C. sylvestris. *Cast.H.Mess.p.35.*
Ic. *Bull. herb. t. 221* — Cyanus minor, procumbens, Valerianae hortensis foliis. *Cup. panph. 3. t. 31* — C. vulgaris. *Lob. ic. 546.*
In apricis herbosis montosis; *Busambra, Madonie, Monti di Mistretta.*
Majo, Junio. ☉
Caules ½-1½-pedales, uti folia suprema anguste-linearia sparse floccoso-villosi: *anthodii* foliola glabriuscula, ciliis in omnibus albido-scariosis, vel fuscis, aut tantum in intermediis: *flores* laete cyanei, corollulis exterioribus radiantibus: *semina* nitida, plumbea, utrinque linea albida notata, villosiuscula, *pappo* rufescenti persistenti coronata; hilo saepe barbato.

2. C. variegata. *Lam. dict. enc. 1. p. 668 — Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 215.*
C. cinereo-lanata, caule ascendente simplici, foliis inferioribus basi sinuato-pinnatifidis sublyratis, caulinis lineari-lanceolatis decurrentibus, anthodii foliolis macula nigra cinctis candido-ciliatis.
C. axillaris. *Willd. sp. pl. 3. p. 2290*, ex parte — Cyanus linifolius, repens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 24?* — Jacea montana, saxatilis, argentea, pinnato auriculato acuto folio, capitulis nigris, dilute purpurea, et — Eadem Cyani foliis, candidissime argenteis, crassis, auriculatis. *Cup. H. Cath. p. 101*, et *supp. alt. p. 41.*
Ic. Cyanus montanus, medius, caule folioso. *Barr. ic. 389* ex loco!, et inde — C. montanus, caule folioso, capitulo oblongo. *Bocc. mus. p. 20. t. 2!*
In apricis montosis; *Busambra (Gasparrini); Monte di Cammarata, Madonie.*
Majo, Junio. ♃
Caules ½-1-pedales, sat raro ramosi: *folia* supra glabriora: *anthodii*

foliola dorso albido-virentia, margine fusco cincta, ciliis longis argenteis terminata: *flores* cyanei; corollulis exterioribus radiantibus: *semina* matura non vidi.

Cl. Reich. primus in *l. c.* hanc a *C. montana*, et a *C. stricta* probe distinxit — Planta sicula cum illis in *Morrone* collectis (ubi *Barr.*) exacte quadrat, et inde circa hanc iconem nullum dubium — Ex ipso *Cl. Reich.* C. *seusana Willd.* ex hac, et a *C. stricta* conflata — Una cum aliis speciebus sub *C. montana* a *Dec.* in *pr. 6. p. 578* refertur.

3. *C. Parlatoris. Heldr. ann. dell'Acc. degli Asp. nat. v. 1. p. 287.*

C. arachnoideo-subvilloso-canescens setulisque rigidis brevissimis scabra, caule erectiusculo angulato, ramis gracilibus irregulariter elongatis, foliis radicalibus lyrato-pinnatifidis bipinnatifidisque, caulinis basi pinnatifidis, lacinia extima longiore, rameis linearibus basi dentatis, anthodii (diam. 2-3-lineari) ovati foliolis appendice scarioso-ciliata decurrente terminatis, exterioribus brevioribus apice ciliisque nigris mucronulatis, intimis longioribus inermibus.

C. paniculata. *Biv. cent. 2. p. 23*, excl. syn. praeter *Cupani.*

Ic. *Heldr. ined.* — Jacea montana, dilute purpurea, decumbens, capitulis parvis et multis, Cardui stellati nascentis foliis. *Cup. panph. 1. t. 20.*

b. tomentosa; albo-arachnoideo-tomentosa, foliis radicalibus indivisis, lyratis, bipinnatifidisque, laciniis ovali-oblongis saepius obtusis, anthodiis majoribus (diametro 4-5-lineari), foliolis exquisite nervosis ad apicem ciliisque nigris.

c. virescens; foliis radicalibus caulinisque mediis bipinnatifido-laciniatis glabratis virentibusque, anthodiis ut in *b*.

In apricis pascuis montosis: var. *a. Monte delle rose* (*Gasparrini*); *Madonie sopra Isnello* (*Heldr. Parlat.*); *Catania a Licatia* (*Tornab.*); *Monte di Cammarata*, *Busambra*, *Monte de' Cani, Monte Scuderi, Mandanici, Fondachelli, Palermo a S. Martino, a S. Anna, Pizzuta*, *Bronte*, *Linguagrossa*, *Nicolosi* = et in *Favignana*, *Maretimo*: var. *b. Madonie*, *Messina al campo*, *Monte Scuderi*: var. *c. Monti di Palermo all' Occhio.*

Junio, Julio. ♃

Caulis erectus, gracilis, angulatus, rigidus, pedalis vel bipedalis, praecipue basi pube alba arachnoidea villosa obsitus, canescens, ramosus; ramis rectis, erecto-patentibus, superne subnudis vel sparse foliosis: *folia* radicalia longe petiolata, 4-6 pollices longa (petiolo incluso), ima lyrata, caetera pinnati-partita, lobis inaequalibus oblongo-linearibus dentatis; caulina sessilia, rigidiora, inferiora sesquipollicaria vel pollicaria, pinnati-partita, lobis linearibus acutiusculis integris subaequalibus; superiora et summa indivisa linearia, angusta, 6-3 lineas longa, remota; radicalia et inferiora praesertim in petiolo et nervo medio arachnoideo-villosa, omnia setulis brevissimis praecipue in margine scabra: *capitula* terminalia, ovata, minuscula, lineas 5 circiter longa, 2-3 lata, subnuda, homogama: *anthodii* foliola imbricata, pallido-virentia, 5-nervia, inferiora ovata, media oblonga, interiora linearia; omnia appendice terminali rufescenti instructa: *appendix* in foliolis inferioribus et mediis margine ciliata, apice spina brevi terminata, basi in membranam scariosam albam subdecurrens, in foliolis interioribus inermis membranaceo-scariosa, margine lacera, basi decurrens: *receptaculum* planum, setosum, setis albis corollae tubum aequantibus: *flores* omnes tubulosi, purpurascentes, lineas 6 longi, hermaphroditi, radii subirregulariter 5-fidi, disci 5-dentati: *stamina*

8, filamentis liberis pubescentibus, antheris in tubum concretis, basi ecaudatis, apice in appendice lanceolatam terminatis: *stylus* exertus, superne nodoso-incrassatus, ad nodum piloso-panicillatus: ramis concretis glabris: *achaenia* oblonga, compressa, pubescentia, pappo coronata: *pappus* brevis, persistens, multi serialis, paleaceo-pilosus, rigidus (*Heldr. l. c.*).

Species polymorpha, et *C. paniculatae*, *C. virgatae*, ac *C. laciniatae* affinis, huic posteriori proximior; siquidem *folia* radicalia infima ovalia, dentato-crenata, longe petiolata, reliqua lyrato-pinnata, et interrupta pinnata; laciniis ovalibus, rotundatis, vel oblongis, acutiusculis, 1-4 lin. latis, rectis vel subfalcatis, integris aut laciniatis: sed costantes sunt *rami* irregulariter elongati: *caules* angulati, in *b.* breves ac saepe divaricati, ½-1-pedales; in *c.* 1-2-pedales; *folia* ramea basi paucidentata vel integra: *anthodia* parva ut in *C. virgata*, vel in *b.* et *c.* *C. paniculatae* majora; quae duae varietates ob plantae habitum proteiformem a specie sejungere non ausus sum. Confer *Heldr. l. c.*

4. *C.* CINERARIA. *Lin. sp. pl. 1290*, exclus. var. *b.* — *Ucria H. Pan. p. 372.*

C. niveo-tomentosa, caule erecto corymboso, foliis infimis bipinnatifidis, caulinis pinnatifidis, laciniis linearibus subintegris, obtusis, anthodii ovati glabri foliolis apice margineque fusco-maculatis longe ciliatis.

Ic. Jacea Stoebes foliis incanis, purpurea. *Cup. panph. 1. t. 227* — J. montana, candidissima, Stoebes folio. *Moris hist. 3. s. 7. t. 26. f. 20.*

b. foliis inferioribus subbipinnatifidis, caulinis laciniis lanceolatis acutis saepe inciso-dentatis, anthodiis glabris vel albo-lanuginosis.

c. foliis 1-pinnatifidis, laciniis latis oblongo-ovalibus.

In rupibus calcareis maritimis: var. *a. Palermo a Monte Peregrino, a S. Maria Gesù, Sciacca, Cofani* = et in *Favignana, Maretimo*: var. *b.* in rupibus montosis; *Caltavuturo, Ficuzza*: var. *c. rupi sopra Isnello (Heldreich).*

Martio, Junio. ♃, et basi ♄

Caules caespitosi, inferne una cum petiolis dense tomentoso-lanati; annotini, erecti vel ascendentes, 1-1½-pedales; *ramis* angulatis, corymbosis, centrali breviore: *folia* superiora sessilia, laciniis 1-3 lin. latis, obtusis, ut plurimum integris, raro incisis, apice mucrone-nigro ex tomento saepius exerto terminatis: *anthodii* diametri 6-9-lineari foliola virentia, interiora longiora vix appendiculata, apice lacera: *flores* purpurei.

In *b.* folia radicalia aliquando pinnatifido-lyrata, laciniis latioribus; caules et rami densius tomentosi ac nivei: anthodii foliola dorso nigro-maculata, aut ad margines tantum, ita ut solo tomenti minus densi vel evanidi charactere a typo sejungere non ausi, nam ab una ad alteram itur; et aliquando in *a.* vidi folia ima radicalia glabrata et virentia, ut in *c.*

5. *C.* CINEREA. *Lam. dic. enc. 1. p. 669* — *Dec. pr. 6. p. 580.*

C. cinereo-tomentosa aut virescens, caule erecto ramoso, foliis 1-raro 2-pinnatifidis, laciniis lanceolato-oblongis subintegris, superioribus sessilibus basi pinnatifidis, anthodii glabriusculi globoso-ovati foliolis apice margineque fusco-maculatis longe ciliatis.

C. cineraria, *b. Lin. sp. pl. 1290.*

Ic. *Reich. cent. 10. f. 1296*, sed anthodia apud nos glabra, et minime tomentosa — *Jacq. H. Vind. t. 92* — Jacea purpurea, saxatilis, argentea, Jacobeaefolio dentato. *Cup. panph. 1. t.5* — *Raf. t.5. f.1.*

In rupibus calcareis mari proximis; *Palermo a S. Maria a Gesù, Boccadifalco, Monte Peregrino, Sferracavallo, Bagheria a Giancardo, Altavilla.*
Aprili, Majo. ♃
Habitus praecedentis, sed virescens; *caules* elatiores; *folia* saepius 1-pinnatifida, ampliora laciniae latiores: *anthodia* quoque foliis bracteata, et ejusdem magnitudinis, foliolis aliquando etiam in dorso nigro-maculatis.

6. *C.* APLOLEPIS. *Morett. bot. ital. n. 2. p. 21 — Dec. pr. 6. p. 584.*
C. viridi-canescens tomentosiuscula, caule erecto corymboso-ramoso, foliis inferioribus petiolatis, imis lyrato-pinnatifidis, reliquis 1-raro 2-pinnatifidis, laciniis lanceolato-linearibus integris, superioribus sessilibus, anthodii glaberrimi bracteati foliolis apice tenue breviterque ciliatis (concoloribus) integrisque apiculatis.
C. aeolica. *Guss.* in litt. ad *Dec.*
Ic. *Morett. l. c. t. 3.*
In rupibus vulcanicis; *Alicuri, Saline, Stromboli, Panaria, Dattolo, Basiluzzo, Liscabianca, Lipari.*
Majo, Junio. ♃
Caules elati, 2-3-pedales, scabri, angulato-sulcati: *folia* approximata, numerosa; inferiorum et mediorum laciniis 1-3-lin. latis, raro incisis, acutiusculis, planis, aliquando subfalcatis: *pedunculi* plus minus approximati, saepius apice ramosi, inferne nudi, superne bracteis praesertim sub anthodia instructi, ut in icone citata optime exhibentur: *anthodia* globoso-ovata, diametro 3-4-lineari; juniora saepe arachnoideo-villosa; *foliolis* coriaceis, enerviis, virentibus, arcte imbricatis, raro apice laxe breviterque ciliatis: *flores* purpurei, non radiantes: *semina* fusco-cinerea, villosiuscula.

7. *C.* TAUROMENITANA. *Guss.*
C. glabra, caule erecto paucifloro sulcato-striato, foliis subtus petiolisque sparse arachnoideo-floccosis, supra glabris, radicalibus caulinisque imis lyrato-pinnatifidis, lobo terminali maximo irregulariter dentato, summis pinnatifidis, laciniis subaequalibus integris, anthodii (magni) ovato-globosi foliolis appendice lata cartilaginea elastica concolore ciliato-lacera terminatis, intimis elongatis.
Ic. *nulla.*
In rupibus praeruptis; *sotto Mola sopra Taormina.*
Majo, Junio. ♃
Radix ad collum eriophora: *petioli* radicales saepe floccosi: *caules* firmi, 1½-2-pedales, 2-3-flori: *folia* circumscriptione oblonga, radicalia 1½-3, poll. lata, 4-6-poll. longa, laete virentia, longe petiolata, exacte lyrato-pinnatifida; laciniis oblongis, acutiusculis, subdentatis; ascendendo sessilia, et lacinia terminali reliquis paullo majore; lateralibus quoque sensim angustioribus: *anthodia* magna ut in *C. calocephala*; *foliolis* glabris, levibus, nitidisculis, enerviis, ad apicem saepe fusco-notatis; interioribus sensim longioribus; intimis tandem elongatis: *flores* pallide lutei: *semina* compressa, adpresso-albo-lanuginosa, levia, *pappo* setaceo scabro multiseriali persistenti terminata.
Anthodii foliorum appendix non scariosa, sed cartilaginea, ad apicem folioli, non ad ejus latera usque ad basim decurrens, saepius trifida; laciniis irregulariter ciliato-laceris, intermedia latiore nunquam apice spinula flexibili vel rigida terminata, ut *C. calocephala* et affinibus.

* * *Anthodii foliolis scariosis, integerrimis vel laceris.*

. C. AMARA. *Lin. sp. pl. 1292.*
C. setulis brevibus adpressis scabra, caule ramoso, ramis irregulariter elongatis electis vel decumbentibus angulatis, foliis radicalibus petiolatis lanceolatis sparse argute serrulatis, caulinis sessilibus linearibus integerrimis, supremis approximatis bracteantibus, anthodii foliolis appendice ampla scariosa elastica denticulata vel ciliato-lacera terminatis, seminibus pappo destitutis.
Jacea nigra, Dodonaei. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 40.*
Ic. C. bracteata. *Scop. del. fl. Insubr. 2. p. 17. t. 9*, sed uti recte notat *Cl. Bert. in amoen. ital. p. 17*, exhibet plantam cultam et luxuriantem — Jacea dilute purpurascens, capitulo squamoso, squamis medio pallidis, canescens. *Cup. panph. 2. t. 152* — J. saxatilis, longo incano angusto Helichrysi cretici folio, montana, erecta, flore purpureo. *Bocc. mus. p. 31. t. 17.*
In campis saxosis calcareo-argillosis; *Petralia, Polizzi, Ganci.*
Septembri, Octobri. ♃
Herba amara: *rami* virgati: *folia* radicalia numerosa: caulina pauca, aliquando canescentia, 4-5-plo angustiora, acuta, 1-2 lin. lata, saepe subfalcata, suprema bracteantia, anthodium non raro superantia: *pedunculi* angulati, ad apicem incrassato-fistulosi: *anthodium* oblongo-obconicum; *foliolis* nervosis, viridibus, appendice albida vel pallide ferruginea non decurrente terminatis, intimis angustioribus: *flores* carnei: *semina* pubescentia, striata.
Descriptio *Bertol. l. c.* optima — Appendices foliorum anthodii apud nos fere semper arista mucroneformi sunt distitutae — Pedunculi ad apicem cum anthodii basi continui.

C. DEUSTA. *Ten. syll. p. 444*, excl. var. *b.*, quae ad veram C. splendentem pertinet; *b. divaricata. Guss. pl. rar. p. 362.*
C. caule erecto subpaniculato, ramis divaricatis angulatis, foliis radicalibus pinnatifidis, summis integris, istis laciniisque lineari-lanceolatis, anthodii ovati foliolis oblongis albo-scariosis fusco-maculatis setula longa terminatis, seminibus pappo destitutis.
Ic. *Ten. fl. nap. 2. t. 84* (speciei typus).
In collibus arenosis maritimis; *Messina al Faro.*
Junio, Julio. ♃
Caules ½-2-pedales, striati, scabriusculi: *folia* aliquando canescentia, subtus acutis verrucis scabra; inferiorum laciniis lanceolatis, obtusiusculis; superiorum lineari-lanceolatis, saepe falcato-recurvis, integris, alternis minoribus, mucronulo rigido terminatis; *flores* purpurei: *anthodii* foliola acuta, vel obtusa, irregulariter lacera, macula badia, vel nigra notata; intima linearia, longiora, appendice scariosa destituta: *semina* badia, glabra, levia, vix striata.
A speciei typo, habitu, foliis scabrioribus, floribus minoribus, ramisque divaricatis recedit—A. *C. splendenti*, ad quam refertur a Cl. *Dec.* in *pr. 6. p. 569*, pappi absentia quam certe distincta; nam in illa semina sunt pappo setoso nitenti coronata.

* * * *Anthodii foliolis ciliato-spinosis, vel spina palmata instructis.*

10. *C. sonchifolia. Lin. sp. pl. 1294 ? — Ucria H. Pan. p. 373!*
C. perennis caespitosa, ramis erectis angulatis, foliis radicalibus petiolatis lyrato-pinnatifidis cauleque inferne incano-arachnoideo-villosis, caulinis longe decurrentibus, inferioribus petiolatis, summis sessilibus pinnatifido-dentatis, omnium laciniis lobisque acute mucronulato-denticulatis, anthodii foliolis (virentibus) glaberrimis 5-7-palmato spinosis, spinis patentibus reflexisque, media longiore.
Jacea spinosa, cretica, Zannoni. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 40.*
Ic. Jacea laciniata, Sonchifolio, sive J. latifolia, purpurea, capite spinoso. *Herm. lugd. Bat. p. 331. t. 675* bona; sed illa *Plukn. phyt. t. 35. f. 1* pessima — Jacea spinosa, cretica. *Zann. hist. p. 105. f. 41, 42 ?* a *Desf.* in *fl. atl. 2. p. 299,* sub C. romana relata, cujus descriptio descrepat a nostra anthodiis lanigeris — *Moris. hist. 3. s. 7. t. 27. f. 15*, icon ex *Zannon.*
In arenosis maritimis Siciliae septentrionalis; *da Terranova a Messina.* Aprili, Majo. ♃
Caules ½-1-pedales, simplices vel ramosi, alati; ala sinuato-dentata per caulem undique decurrente: *foliorum* radicalium lobus terminalis caeteris major: *anthodia* ovato-conica, foliis fere bracteata; foliolis intimis ut in sequentibus inermibus: *spinae* anthodii flavescentes: *flores* purpurei, in centro albidi: *semina* levia, nitida, pappo setoso terminata.
Species extricatu difficilis—Planta sicula eadem ac illa *Ten. fl.nap.2.p. 267!*, *Lam. dict. enc. 1. p. 672*, ex descript., nec non *Dec. pr.6.p. 599*, quoad nonnulla loca natalia — *Lin. l. c.*, alii que plures auctores folia semidecurrentia huic speciei tribuunt, et talia sunt in icone *Zannoni*, ad suam *C. romanam* citata, sed minime in nostra, (in qua longe decurrentia), quamvis in descriptione *caules angulatos foliis decurrentibus repando spinulosis* ipse *Lin.* dicat — *C. romana Lin.* magis nostrae affinis videtur, sed icon *Zannoni* foliorum semidecurrentium charactere, uti dixi, quoque aliena — *Cl. Spr.* in *veg. 3. p. 405*, sub nomine *C. Zannoni* plantam *Zannonii* (seu C. romana *Lin.*) describit, et radice bienni, spina calycina intermedia elongata a *C. sonchifolia* distinguit, in qua radix annua, et spinae calycis aequales, quod minime in nostra — *Cl. Willd.* in *sp. pl. 4. p. 2307, 2308*, et *2311*, *C. sonchifoliam C. romanam*, et *C. sphaerocephalam* vivas videsse notat, idemque asserit Cl. *Link* in *H. Berol. en. alt. 2. p. 358*, ac *359*, et nostra ex eorum descriptione, potius ad *C. romanam* spectaret — Tandem *Cl. Dec. l. c.* auctoritate *Cl. Moretti C. Zannoni* ad *C. sphaerocephalam* associat, quamvis in hac posteriore apud nos folia semper sessilia et basi amplexicaulia sint, non semidecurrentia, ut in icone citata — *C. Seridis* foliis canescentibus et anthodii magni spinis 9-11 a nostra quoque recedere video — In tanta ambiguitate ob speciminum defectu nihil certe affirmare audeo.

11. *C. sphaerocephala. Lin. sp. pl. 1293 — Biv. cent. 2. p. 23.*
C. perennis late caespitosa, ramis decumbentibus surrectisque, foliis junioribus incano-arachnoideo-villosis setulisque brevissimis scabris, inferioribus petiolatis lyrato-pinnatifidis, superioribus sessilibus amplexicaulibus non decurrentibus pinnatifido-sinuatis, omnium laciniis lobisque acute mucronato-denticulatis, anthodii foliolis glabris 5-7-palmato-spinosis, spinis patentibus reflexisque, media longiore, floribus purpureis.

Jacea marina, purpurea, humum sternens, Cichoriifolio. *Cup. H. Cath. p. 101*, et *supp. alt. p. 41* — J. major, latifolia, carnea, caule rotundo. *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. C. caespitosa. *Cyr. pl. rar. neap. fasc. 1. p. 24. t. 8*—Jacea cyanoides, marina, supina, Cyani Turcici quodammodo foliis spinosis, flore purpureo. *Cup. panph. 1. t. 193*—J. maritima, incana, capite purpureo, spinoso, majore. *Barr. ic. 1217.*

b. floribus luteis.

In arenosis maritimis Siciliae meridionalis, occidentalis, ac orientalis, nec non in litore septentrionali, *da Castellammare* a *Termini* = et in *Favignana*; varietatem *b. sotto Spaccaforno ai Lungarini* tantum vidi.

Julio, Novembri. ♃

Caules ab ipsa basi ramosissimi, 1-2-pedales, uti folia scabri, ramis centralibus altioribus: *folia* obscure virentia, obovato-oblonga, nunquam decurrentia; dentibus mucronulatis: *flores* foliis nonnullis bracteati: *anthodii* majusculi foliola una cum spinis pallide viridi lutescentia: *semina*, badia, levia, glabra vel villosiuscula, pappo setoso terminata.

12. *C. napifolia. Lin. sp. pl. 1295 — Biv. cent. 2. p. 21.*

C. annua, caule erecto ramoso, foliis hirsutiusculis virentibus, radicalibus lyrato-pinnatifidis, lobis dentatis, caulinis lanceolato-linearibus sessilibus longe decurrentibus integris dentatisve, anthodii foliolis glabris 5-7-palmato-spinosis, spinis erecto-patulis subaequalibus.

Jacea cyanoides, purpurea, alato caule, Cichoriifolio fusco-viridi lucido, et — Eadem prizensis, Erucaefolio. *Cup. H. Cath. p. 101*, et *supp. alt. p. 40* — J. major, latifolia, purpurea, caule foliato. *Cast. H. Mess. p. 40.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 905*, ex icon. pictis — Jacea cyanoides, purpurea, alato caule. *Cup. panph. 2. t. 184* — J. cyanoides altera, alato caule. *Herm. parad. t. 189*, bona — Stoebe Erucaefolio, rubro Cyani flore, italicus. *Barr. ic. 504!*, optima, et male a *Lin.* ac inde ab aliis sub *C. romana* citata, pro qua confer *Lam.*, ac *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 298.*

In collibus, et in campis siccis apricis tam maritimis, quam a mare dissitis passim in Sicilia.

Majo, Julio. ⊙

Caules 4-pollicares, vel 1½-pedales, ramis erectis aut erecto-patulis: *folia* caulina inferiora etiam lyrata: alis per caulem decurrentibus repando-denticulatis: *anthodia* parva, dimidio praecedentis minora; foliolis ex viridi-flavescentibus: *flores* purpurei, corollulis exterioribus radiantibus: *semina* cinerea, levia, glabra, nitida, pappo brevi setoso terminata.

13. *C. melitensis. Lin. sp. pl. 1297*, sed synonyma omnia incerta ex *Dec. pr. 6. p. 593 — Ucria H. Pan. p. 374.*

C. annua villoso-scabra virescens, caule erecto angulato apice ramoso, foliis caulinis decurrentibus, inferioribus radicalibusque sinuato-pinnatifidis sublyratis, superioribus lanceolatis integris vel subdentatis, anthodii (parvi) foliolis arachnoideis, intimis acuminato-spinescentibus, reliquis 5-7-palmato-spinosis; spinis erecto-patulis, intermedia longiore, floribus breviter pedunculatis subapproximatis saepe glomeratis.

Jacea melitensis, capitulis conglobatis, et — Eadem spinis recurvis. *Cup. H. Cath. p. 101.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 909*, ex icon. pictis — Jacea lutea, parva, Lavandulaefolio vix dentato, capitulis spinosis, calyculo ordinatim arcte haerentibus. *Cup. H. Cath. p. 101*, et *panph. 2. t. 91*—*Bon.*

*

t. 142, planta junior — J. melitensis, capitulis conglobatis. *Bocc. sic. 65. t. 35 — Moris. hist. 3, 5. 7. t. 28. f. 28.*

In collibus, et in campis calcareo-argillosis apricis Siciliae meridionalis; *Butera*, *Terranova*, *Dorillo*, *Comiso alla Berdia*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Avola*, *Mililli*, *Siracusa*, *Cassaro*, *Ferla*, *Mineo* — et in *Lipari a Vizzini*, *Lampedusa*, *Maretimo*, *Favignana*.

Aprili, Majo. ☉

Planta plus minus scabra, uti praecedens obscure virens, dum junior saepe arenis conspurcata: *caules* $\frac{1}{2}$-1-pedales, irregulariter ramosi: *folia* caulina inferiora et radicalia saepius pinnatifido-sinuata: *flores* lutei, vel in extremitate ramorum solitarii, aut ibi et ad latera approximati, fere sessiles, vel pedunculo vix pollicari suffulti; tamen in Sicilia nunquam ita numerosi et congesti ut in icone *Bocconi*; plerumque nonnulli ad radicis collum aggregati: *semina* parva, puberula, jam perfecta viridula, nervis vix prominulis albidis notata, pappum subaequantia, basi ob foveolam satis impressam fere uncinata.

An *C. apula* ab hac satis diversa?

14. *C.* LAPPACEA. *Ten. syll. p. 450*, et *fl. nap. 5. p. 238.*

C. annua arachnoideo-canescens, caule erecto ramosissimo, foliis radicalibus lyrato-pinnatifidis, caulinis lanceolato-linearibus decurrentibus, anthodii (parvi) arachnoideo-tomentosi foliolis palmato-spinosis, spina intermedia longiore anthodium aequante, lateralibus brevissimis mollibus (saepe obliteratis), floribus terminalibus solitariis.

C. solstitialis; *b. lappacea. Dec. pr. 6. p. 594* — Jacea lutea, capite spinoso minore. *Cup. H. Cath. p. 101.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 193. f. 2.*

In collibus, et in campis aridis apricis Siciliae; *Segeste* (*Gasparrini*), *Partanna*, *Calatafimi*.

Julio, Octobri. ☉

C. solstitiali similis ob habitum, et flores luteos, sed spinis anthodii diversa, et male a *Dec.* cum praecedente etiam cum? conjuncta, nam potius *C. solstitialis*, quam hujus posterioris varietas — Aetate jam provecta saepe folia numerosa, imbricata, ramorum apices usque sub flore tegunt.

15. *C.* SICULA. *Lin. sp. pl. 1298—Dec. pr. 6. p. 593*, excluso ab utrisque synonymo *Morisonii*.

C. caule erecto ramoso, foliis villosiusculis, radicalibus et inferioribus petiolatis lyratis pinnatifidisve, caulinis longe decurrentibus lato-linearibus integerrimis mucronatis, floribus solitariis, anthodii ovato-conici glabri supra ultima folia vix exserti foliolis spina longa patula basi utrinque 2-3-spinulosa terminatis, intimis in appendicem subrotundam scariosam productis.

Ic. *nulla.*

In montosis; *Monte Artesino presso Calascibetta.* (*Duby*, ex *Dec.*).

Majo, Junio. ☉

In icone a planta sicula deprompta, et ab amico *Heldrichio* communicata, habitus *foliorum* et *caulis* omnino sequentis: *caules* fere pedales, basi simplices: *folia* caulina late decurrentia: *anthodia* fere pollicaria: *spinae* 8-10-lin. longae — Ex *Dec. l. c. corollae* flavae, exteriores discum non superantes: *spinae* pallidae.

Haec cum descriptione *Lin.* magis quam alia convenit, nec a specimine *C. siculae* in *herb. Banks.* recedere recordor.

16. *C. Schowii. Dec. pr. 6. p. 593.*

C. incano-virescens pubescens vel subarachnoideo-lanata, caule erecto ramoso, foliis radicalibus runcinato-pinnatifidis, caulinis decurrentibus sinuatis, superioribus lanceolato-linearibus integris, floribus solitaris terminalibus, anthodii arachnoidei demum glabrati foliolis apice spina valida erecto-patula basi utrinque 1-2-spinosa simpliceque terminatis, intimis in appendicem scariosam subrotundam productis.

C. Cupani. *Guss.* in litt. ad *Dec.* — C. solstitialis. *Ucria H. Pan. p. 374*, non *Lin.* ex loco — Jacea lutea, capite spinoso, levi mollique folio Cichorii, alata — Eadem folio acuto. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 40* — Carduus stellatus, luteus, foliis Cyani. *Cast. H. Mess. p. 35.*

Ic. Jacea alata, Cichoriifolio. *Cup. panph. 2. t. 46* — *Raf. t. 9.*

b. eriophora; anthodiis albo-arachnoideo-lanatis, spinis validissimis.

In campis aridis sterilibus ubique in Sicilia: var. *b. Polizzi, Castellobuono, Randazzo.*

Majo, Septembri. ☉

Caules 1-1½-pedales, ramosi, angulati; ramis aliquando patulis: *folia* radicalia lyrato-runcinata, caulina saepe in spinam producta, 1-3 lin. lata: *flores* flavi: *anthodii* fere pollicaris foliola intima appendice scariosa integra subrotunda aut oblonga terminata; exteriora spinosa; spina 2-9 lin. longa in *a.*, 9-14 lin. in *b.*, canaliculata, saepe recurva, juniora lanuginosa: *semina* nitida, levia.

Variat foliis cauleque virentibus, vel incano-arachnoideo-lanatis. — Ab affini *C. solstitiali* eximie differt foliolis anthodii tam exterioribus quam mediis spina valida terminatis, non ut in illa exterioribus spinulis munita; anthodiis majoribus; foliis radicalibus runcinatis. — Varietas *b.* quoad calycis tomentum *C. eriophorae* similis — Nomine *C. lyratae* communicavit *Sieber*, sed nec in herbario *Sibth.* hanc speciem observavi, nec descriptam in *Smith pr. fl. gr.* invenio — Quoad iconem praecedentis, quam solam vidi, forsan nonnisi illius varietas est, nam pubescentia anthodii variabilis, et alii characteres similes.

17. *C. fuscata. Desf. atl. 2. p. 302.*

C. viridi-vel cinereo-pubescens, caulibus erectis ascendentibusque ramosis, foliis radicalibus petiolatis, caulinis amplexicaulibus sessilibus non decurrentibus, inferioribus radicalibusque lyratis, superioribus oblongo-lanceolatis denticulatis, floribus terminalibus solitariis, anthodii glabri subbracteati foliolis spina valida patente basi ciliato-spinosa terminatis, intimis in appendicem scariosam submaculatam expansis.

C. sicula. *Lam. dict. enc. 1. p. 674*, ex descriptione et synonymis— *Ucria H. Pan. p. 374* ex loco, non *Lin.*

Ic. *Desf. l. c. t. 244*—Jacea sicula, Erucaefolio, lutea, echinata. *Cup. H. Cath. p. 101* — *Bocc. sic. p. 15* — *Moris. hist. 3. 5. 7. t. 28. f. 26*, a *Lin.* sub *C.* sicula citata, omnino hujus loci.

In collibus, et in campis ubique in *Val di Mazzara*, e *Val di Noto.*

Majo, Augusto. ♃

Caules 1-1½-pedales, angulato-striati, uti folia scabri, ac saepe decumbentes et arachnoideo-floccosi: *rami* ad apicem incrassati, et fistulosi: *folia* minime decurrentia, lobis hinc inde denticulatis: *flores* flavi, foliis nonnullis bracteati: *anthodii* quam in praecedente minoris foliola exteriora spinis brevibus innocuis subaequalibus terminata; media apice ut plurimum fusco-maculata, et spina valida patente 4-7 lin. longa canaliculata armata, intima appendice scariosa instructa: *semina* nitida, levia, pappo setoso coronata.

Confer *C. sicula*, a qua prorsus aliena est.

18. *C. Calcitrapa. Lin. sp. pl. 1297 — Ucria H. Pan. p. 373.*

C. piloso-hirsuta virescens, caule erecto, ramis divaricatis, foliis radicalibus interrupte pinnatifidis, caulinis sessilibus, inferioribus mediisque pinnatifidis, supremis lanceolato-linearibus anguste spinuloso-serrulatis integrisve, floribus subsessilibus axillaribus terminalibusque solitariis, anthodii glabri foliolis spina valida patula supra canaliculata basi utrinque 2-3-spinulosa terminatis, intimis apice scariosis obtusis, seminibus pappo destitutis.

Carduus stellatus, foliis Papaveris erratici et —Idem flore albo. *Cup. H. Cath. p. 36* — Carduus stellatus, flore rubro, ac — Idem flore albo. *Cast. H. Mess. p. 35.*

Ic. *Sturm. fl. germ. p. 1. f. 4* — Hippophaestum. *Columu. phyt. p. 107. t. 24*, optima.

Ad vias, ac in campis ubique in Sicilia = et in *Ustica* (*Calcara*), *Favignana.*

Junio, Julio. ☉, et ♂

Caules fere ab ipsa basi ramosissimi; ramis patulis: *folia* piloso-scabra, virentia; ramea superiora setula terminata: *anthodii* foliola exteriora valide spinosa, spinis illa triplo flores vero semel excedentibus, primo vere instar stellae albidae ad radicis collum: *flores* purpurei: *semina* glaberrima, obovato-cuneata, albida, apice umbilicata.

19. *C. macroacantha. Guss.*

C. piloso-hirsuta virescens, caule erecto, ramis divaricatis, foliis caulinis sessilibus, inferioribus radicalibusque oblongo-lanceolatis argute irregulariterque serratis subincisis, supremis lancealato-linearibus argute spinuloso-serrulatis, floribus axillaribus terminalibusque solitariis subsessilibus, anthodii glabri foliolis spina validissima patula supra canaliculata basi utrinque 2-3-spinulosa terminatis, intimis apice scariosis obtusis, seminibus pappo destitutis.

C. calcitrapoides. *Ucria H. Pan. p. 374*, non *Lin.* ex loco.

Ic. *nulla.*

In arenosis ad vias; *Palermo all' acqua santa.*

Junio, Julio. ☉, vel ♂

Habitus, flores et *semina* omnino praecedentis, a qua potissimum recedit; *caule* centrali altiore: *foliorum* forma et incisione, inferiorum serraturis saepe mucronatis, superioribus magis exquisite serrulato-spinosis: *spinis* anthodii validioribus, in floribus inferioribus 1½-pollicaribus, et basi 2-3-lobis.

A *C. calcitrapoide*, cui videtur similis quoad descriptionem *Lin. Lam.*, *Gov. Dec.* et *Spr.*, nec non icones *Dalech. hist. p. 1740*, et *Moris. hist. 3. p. 144. s. 7. t. 32. f. 22*, recedit seminibus pappo destitutis, floribus minime aggregatis, et caule non quadripedali.

**** *Anthodii foliolis margine integris apice acutis, vel mucronulato-spinulosis.*

20. *C. cichoracea. Lin. sp. pl. 1299 — Ucria H. Pan. p. 375 — Spr. s. veg. 3. p. 401.*

C. caule glabriusculo, foliis superne glabris subtus villosiusculis, radicalibus longe petiolatis oblongis basi sinuato-dentatis, caulinis subdecurrentibus sessilibusque lanceolatis laxe serrulato-aristatis, pedunculis elongatis nudis unifloris, anthodii ovati glabriusculi foliolis arista innocua patente terminatis.

Cirsium cichoraceum. *Spr. s. veg. 3. p. 370 — Ten. syll. p. 414*—Serratula cichoracea. *Dec. pr. 6. p. 620* — Cnicus sylvestris, nitido ovato folio oblongo rigidulo, Serratulae dentulis, flore dilute purpurante, et — Idem longulo folio sinuoso, in angustum producto. *Cup. H. Cath. p. 54*, et — Jacea montana, purpurea, Salicis latifoliae foliis nitidis serratis, capitulo centauroide spinulis exasperato — Eadem alato caule, folio leniori, limae dentulis — Eadem (scilicet prima) longulo folio sinuoso. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 40.*

Ic. Carduus cichoraceus. *Cyr. pl. rar. neap. f. 2. p. 17. t. 7*—C. sylvestris, purpureus, folio dentato, ovato, asperiusculo. *Cup. panph. 2. t. 48* — Jacea montana, purpurea, Salicis latifoliae folio serrato, capitulo centauroide, spinulis exasperato. *Cup. panph. 2. t. 189*, folia serrata — Jacea foliis cichoraceis, caule alato, flore purpureo. *Tilli hort. pis. p. 24. t. 27.*

In calcareis demissis, vel submontosis; *Palermo a Sferracavallo, Monte di Trapani, Lascari, Roccella, S. Michele, S. Cataldo, Capizzi, Castrogiovanni.*

Junio, Julio. ♃

Caules simplices, vel ramosi: *folia* uti anthodia laete virentia, in siculis plantis vix decurrentia, et fere semper sessilia vidi: *anthodii* foliola glabra, vel villosiuscula; exteriora ovato-oblonga; interiora lanceolata, apice attenuata, subscariosa, albida, non aristata: *flores* purpurei, flosculis omnibus hermaphroditis uniformibus, limbi laciniis linearibus: *pappus* breviter plumosus; setis rigidis inaequalibus, sordide ferrugineis: *semina* badia, nervis prominulis notata, basi albida, areola basilari laterali.

C. cichoracea a *Carduo cichoraceo* non differt, secus ac putat Cl. *Spr.*; confer *Ten. l. c. —Serratula mucronata Desf.* quoad iconem huic similis — Ob semina, et pappi setae rigidae, nec in annulum basi connatae, magis *Centaureis* et *Serratulis* proxima, quam *Carduis* vel *Cnicis.*

21. *C.* SALMANTICA. *Lin. sp. pl. 1299 — Ucria H. Pan. p. 375 — Biv. cent. 2. p. 22.*

C. caule erecto, ramis virgatis, foliis radicalibus integris lyratisque, caulinis sinuato-runcinatis, laciniis denticulatis, supremis glabris auguste linearibus spinuloso-denticulatis, floribus terminalibus solitariis longe pedunculatis, anthodii glaberrimi nitidi ovati foliolis coriaceis breviter mucronulato-spinulosis inermibusque.

Microlonchus salmanticus. *Dec. pr. 6. p. 562* — Stoebe major, foliis cichoraceis, mollibus, lanuginosis. *Cup. H. Cath. p. 208* — S. salmantica. *Cast. H. Mess. p. 22.*

Ic. *Jacq. Hort. Vind. t. 64* — Stoebe salmantica 1. *Clus. hist. 2. p. 2.*

In collibus argillosis; *Misterbianco a la Motta di S. Anastasia (Biv.); Collesano al passo dell' Argentiere, Alia, Villarosa, Caltanisetta, Castrogiovanni allo sferro, Terranova, Barrafranca, Mussomeli, Sutera, Aragona, sotto Cammarata.*

Junio, Julio. ⊙

Caules 1-3-pedales, basi villosi, uti rami superne glabri: *folia* radicalia, et ima caulina ac petioli hirsutiuscula, omnia virentia: *flores* rosei, parvi: *anthodii* ovati foliola arcte adpressa, albido-virentia, inermia, omnino mutica, vel mucronulo brevi recto aut reflexo terminata: *semina* oblonga, glabra, cinereo-rufescentia, nervis albidis obsoletis notata, et inter istos minutis rugis insculpta, in receptaculo saepius haerentia, *pappo* setoso terminata.

22. *C. Crupina. Lin. sp. pl. 1258—Ucria H. Pan. p. 371 —Biv. cent. 2. p. 21.*

C. caule stricto glabro virgato superne nudo ramoso-paniculato, foliis ciliatis scabris, imis obovato-dentatis pinnatifidisque, laciniis oblongis subintegris, reliquis decurrenti-pinnatifidis, laciniis anguste linearibus rachideque argute serratis, floribus terminalibus solitariis, anthodii (parvi) foliolis glabris lanceolatis attenuato-acuminatis erectis inermibus.

Crupina vulgaris. *Dec. pr. 6. p. 565* — Centaurium capitatum, ciliare, annuum, foliis laciniatis serratis, Morisonii. *Cup. H. Cath. p. 43.*

Ic. Senecio carduus, apulus. *Columu. ecphr. 1. p. 32* ac *34*, et — Chondrilla purpurascens, tenuifolia, capite Jaceae, semine Cardui. *Barr. ic. 1136*, optimae.

In collibus aridis calcareis ubique in Sicilia = et in *Favignana*, *Maretimo*.

Aprili, Junio. ⊙

Caulis striato-sulcatus, 1-1½-pedalis, basi villosus, simplicissimus et foliosus, apice nudus, ac in sterilibus simplex et uniflorus: *folia* laete virentia, rigidiuscula, ciliato-denticulata; laciniis ½-3 lin. latis: *anthodii* cylindracei foliola laxe imbricata, plerumque atropurpurea, ad margines scariosa, interiora duplo longiora: *flores* laete purpurei: *semina* nigra, 2-5, levia, ad apicem ac ad angulos villis aureis sericea, obovato-conica, apice teretia, basi compressiuscula, foveola laterali (non basilari) angustissima, quia ad angulum insculpta, ita ut illa destituta primo intuitu videntur; marginalia pappo carentia, uti ex *Dec. l. c.*, non vidi, sed apud nos omnia papposa: *pappi* setae scabrae, fuscae, basi in annulum coalitae; exteriores brevissimae, paleaeformes; interiores longiores, semen aequantes: *margo* seminum prominulus fere obliteratus, et ejus loco corona brevissima pilorum.

---

† 23. *C. Centaurium. Lin. sp. pl. 1287—Ucria H. Pan. p. 371.*

C. calycibus inermibus, squamis ovatis, foliis pinnatis, foliolis decurrentibus serratis.

In oppido *Montalbano* (*Ucria*) — An *C. tauromenitana ?*

† 24. *C. pectinata. Lin. sp. pl. 1287—Ucria l. c.*

C. calycibus erecto-plumosis, foliis lyratis denticulatis, rameis lanceolatis integerrimis.

In apricis; *Cammarata* (*Ucria*) — An *C. Parlatoris ?*

† 25. *C. Crocodilium. Lin. sp. pl. 1299—Ucria l. c.*

C. calycibus scariosis simplicissime spinosis, foliis pinnatis integerrimis, lacinia extima majore dentata.

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

† 26. *C. tingitana. Lin. sp. pl. 1300—Ucria l. c.*

C. calycibus margine spinosis, foliis lanceolatis indivisis serrato-subspinosis, caulibus 1-floris.

Prope *Palermo a Sferracavallo* (*Ucria*).

† 27. *C. Carelli. Ucria pl. ad Lin. add. n. 29.*

C. foliis interrupte-pinnatis, foliolis laciniatis, calycinis squamis ovatis inermibus.

Centaurium majus, siculum, flore in pauciores, viciniores, spissiores, seu breviores petalos diviso. *Cup. H. Cath. p. 43*, non *panph.* (saltem deest in exemplari a me collato).

† 28. *C. scabra. Presl fl. sic. 1. p. xxx.*

C. calycibus palmato-spinosis glabris, spinis rectis basi interne lanatis, foliis scabris lineari-lanceolatis decurrentibus, radicalibus sublyratis.

An *C. Schowii?*

GALACTITES.

Moench. met. p. 558 — Pers. syn. 2. p. 488 — Endl. gen. n. 2879.

Anthod. oblongum; foliolis numerosis, lanceolato-subulatis, imbricato-adpressis, spinosis. *Flores* radiantes. *Sem.* compressa, areola basilari non obliqua. *Papp.* longus, plumosus, deciduus, setis basi in annulum coalitis. *Recept.* planum, paleaceum; paleis paucis, tenuissimis, deciduis. (*Herba* annua: *folia* pinnatifido-spinosa, cum caule subtus tomentosa, albo-maculata: *flores* purpurei, rosei, aut albi, terminales: habitus *Cnici — Trib.* Cynareae. *Dec.*)

1. *G. tomentosa. Dec. fl. fr. 4. p. 110 — Pers. l. c.*

Centaurea Galactites. *Lin. sp. pl. 1300 — Ucria H. Pan. p. 375* — Cnicus Galactites. *Loisl. fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 201* — Carduus minor, candidus, angustifolius, flore purpureo-candido, et — Idem flore candido. *Cup. H. Cath. p. 37*, ac *supp. alt. p. 15* — C. Galactites praecocior, foliis integris, flore non expanso. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 15* — C. lacteus, minor. *Cast. H. Mess. p. 35*, et — Silybum capitulis parvis. *Cast. l. c. p. 44.*

Ic. *Cav. ic. 3. t. 231.*

In collibus, et in campis apricis, ad agrorum, ac dumetorum margines, ad vias in Sicilia: varietas floribus coeruleis; *sotto Ganci*, e *sotto S. Fratello, Itala*: varietates fl. carneo et flore albo simul mixtae ubique; illa flore coerulescente in Sicilia magis rara = et in *Ustica, Alicuri, Saline, Stromboli, Panaria, Basiluzzo, Vulcano, Maretimo, Pantellaria, Favignana.*

Aprili, Julio. ☉

Caules 1-3-pedales, raro simplices, erecti, corymboso-ramosi: *folia* superne albo-maculata, et sparse arachnoideo-floccosa; laciniis lanceolatis, acutis, inaequaliter dentato-lobatis, spinis validis flavescentibus terminatis: *pedunculi* tomentosi: *anthodii* foliola exteriora spinosa, erecto-patentia, interiora inermia adpressa aristata aequantia: *corollulae* radii neutrae, interioribus duplo longiores, ideoque videntur radiantes: *semina* nitida, levia, glabra, basi saepe viscosa, *pappo* niveo terminata.

Syngenesia necessaria.

CALENDULA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1339 — Juss. 183.

Anthod. hemisphaericum ; foliolis pauciserialibus, distinctis. *Flores* radiati. *Sem.* difformia , exteriora curvata vel recta , saepe cymbiformia ; interiora (in omnibus siculis) annulata , dorso sulcata , muricata. *Papp.* nullus. *Recept.* nudum, planum. (*Herbae* annuae, aut perennes , pube subglandulosa tectae , et odore gravi praeditae: *folia* integra , aut sinuato-dentata , caulina sessilia : *flores* lutei , vel flavo-crocei , terminales , solitarii — *Trib.* Cynareae. *Dec.*).

1. *C.* ARVENSIS. *Lin. sp. pl. 1303 — Ucria H. Pan. p. 376.*

C. herbacea, foliis remote denticulatis, inferioribus oblongo-lanceolatis in petiolum attenuatis , caulinis ovato-lanceolatis amplexicaulibus mucronulatis , floribus concoloribus luteis , radio anthodium semel excedente , seminibus exterioribus dorso cristatis , aliis sigmoideis immarginatis , aliis cymbiformibus margine subscarioso integro intus revoluto cinctis.

Calthae species ex Creta , et — C. sylvestris, lusitanica. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*, et *Inst. p. 499* — C. flore citrino , folio acuto minusque lato. *Cup. H. Cath. p. 35* , et *supp. alt. p. 13*—Calendula flore luteo simplici. *Cast. H. Mess. p. 6.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 920* , ex icon. pictis?, quia semina exteriora omnia immarginata , sed ex herbario ! — *Bull. herb. t. 259 ? — Gaert. de fruct. 2. p. 421. t. 168. f. 4* ? , etiam ob semina exteriora omnia immarginata — C. arvensis. *Tabern. ic. 335* — Caltha minima. *Bauh. hist. 3. p. 103.*

b. floribus croceis.

In arvis , in vineis , in cultis , ad viarum herbosos margines ubique in Sicilia = et in *Ustica, Saline, Lipari a Vizzina* , *Favignana* , *Maretimo* , *Pantellaria.*

Novembri , Junio. ⊙

Caules valde ramosi, erecti vel saepius diffusi, solidi, angulati, ad angulos rubentes : *folia* caulina acuta vel obtusiuscula, subtus sparse punctata, carina per caulem et ramos decurrente laxe denticulata ; denticulis glandula nigra terminatis : *anthodii* foliola villosa , dorso convexa , ad apicem atrorubentia, et setulis quoque atrorubentibus ut plurimum instructa , acuta , margine subscariosa , saepe alterna minora , in fructu patentia , ligulis paullo breviora : *flores* lutei , vel crocei , diametro 5-8-lineari : *semina* exteriora immarginata , in hac et in *C. bicolore* vix anthodium excedunt , et apice surrecta , introrsum recurva , vel fere semicircularia, cymbiformia, nunquam margine dentata , nec margine ut in sequente explanato.

Descriptio plurium auctorum tam fl. gallicae , quam fl. germanicae quoad semina minime huic nostrae convenit, uti de icone *Gaertneri* dixi ; sed in speciminibus gallicis , italicis , et germanicis, quae vel ipse legi vel communicata fuere, semina exacte ut in siculis plantis video.

2. *C. parviflora. Raf. carat. p. 83?—Dec. pr.6.p. 452*, non *Thunb.*
C. herbacea, foliis inferioribus oblongo-lanceolatis in petiolum attenuatis, caulinis ovato-lanceolatis amplexicaulibus mucronulatis, floribus concoloribus (*croceis*), ligulis anthodium semel excedentibus, seminibus exterioribus dorso cristatis cymbiformibus margine scarioso lato subconcavo denticulato cinctis, nonnullis sigmoideis submarginatis intermixtis.
C. sicula. *Willd. en. p. 934*, ex *Dec. pr. 1. c.*
Ic. *nulla.*
b. floribus luteis, ligulis ut in praecedente.
c. floribus luteis, ligulis anthodium duplo excedentibus.
In cultis herbosis passim cum praecedente in Sicilia.
Novembri, Majo. ⊙
Species quoad habitum *C. arvensi* simillima, a qua differt floribus aliquando paullo majoribus, et seminibus marginalibus membrana lata dentata margine non introflexa circumdatis, sed potius explanata, minus tamen quam in *C. stellata*, denique seminibus elongatis sigmoideis paucis vel prorsus nullis; et intimis aliquando etiam anguste marginatis.

3. *C. bicolor. Raf. caratt. p. 82.*
C. herbacea, foliis remote denticulatis, inferioribus spathulato-oblongis in petiolum attenuatis cauleque inferne arachnoideis, caulinis piloso-scabris amplexicaulibus oblongis obtusiusculis (floribus disco atrorubente, radio aurantico), ligulis anthodii foliola subduplo excedentibus, seminibus exterioribus dorso cristatis, aliis incurvis immarginatis, aliis cymbiformibus margine scarioso-integro cinctis.
C. arvensis; *b. bicolor. Dec. pr. 6. p. 452!*
Ic. *nulla.*
In arvis, et in vineis saepe cum praecedente confusa, sed praesertim in apricis herbosis calcareis: *Siracusa* (*Heldr.*); *Palermo*, *Mazzara*, *Marsala*, *Partanna.*
Novembri, Majo. ⊙
Quoad semina maxime praecedenti affinis; sed *folia* potius spathulata quam lanceolata; *flores* majores (diam. 10-12 lin.), tamen sequentis minores, disco semper atrorubente; ita ut inter hanc, et illam media.

4. *C. fulgida. Raf. caratt. p. 83.*
C. herbacea, foliis remote denticulatis subundulatis, inferioribus spathulatis in petiolum attenuatis margine cauleque inferne arachnoideo-albo-tomentosis, caulinis superioribus amplexicaulibus spathulato-lanceolatis acutiusculis (floribus concoloribus croceis), ligulis anthodii foliola (apice colorata) 2-3-plo excedentibus, seminibus exterioribus incurvis dorso cristatis immarginatis elongatis erectis patentibusque, aliis cymbiformibus subcristatis margine scarioso integro cinctis.
C. stellata; *c. fulgida. Dec. pr. 6. p. 454* — C. officinalis. *Ucria H. H. Pan. p. 376*, non *Lin.* ex loco — Caltha vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 35.*
Ic. *nulla.*
b. floribus pallidis.
C. undulata. *Raf. l. c. p. 84* — C. stellata; *b. undulata. Dec. pr. l. c.*
In apricis herbosis, et in cultis a mare parum dissitis; *Palermo*; *Partinico*, *Monte di Trapani*, *Scopello*, *Carini*, *Cinisi*; *Siracusa* (*Heldr.*) = *Ustica*, *Lampedusa.*
Decembri, Aprili. ⊙
Caules basi angulati, 1-1½-pedales, juniores erecti, tandem diffusi: *folia* radicalia et caulina media obtusissima, a basi ad medium

praecipue saepius undulata; suprema acuta, mucronulo terminata, aliquando etiam juniora ad margines tomentosa: *anthodii* foliola margine membranacea, apice rubro-colorata: *flores* aureo-crocei, diametro 1½-pollicari; ligulis anthodium fere triplo excedentibus, tridentatis; denticulis coloratis: *semina* exteriora (quae immarginata) sunt basi incurva et apice erecta, pollicem et ultra longa, anthodium duplo vel triplo excedentia, aliquando hinc inde irregulariter marginata, et apice compressa truncata dentata; sat raro sunt recta, ideoque stellate-patentia ut in *C. stellata*, sed minime late marginata, et margine exquisite serrato, ut in illa.

C. undulata Raf. l. c. nonnisi hujus varietas mihi visa est — *C. marginata Willd. en. p. 935* in pluribus cum hac convenit, sed caule suffruticoso, et seminibus adhuc diversa.

5. *C. sicula. Cyr.* ex *Balb. H. Taur. enum. an. 1800*, in *Dec. pr. 6. p. 453*, an cum synonymis.

C. caule basi suffruticoso, foliis scabris lanceolato-oblongis acutis basi sinuato-dentatis subundulatis, radicalibus in petiolum attenuatis cauleque inferne arachnoideis, caulinis semiamplexicaulibus (floribus concoloribus), ligulis anthodium 2-plo superantibus, seminibus exterioribus incurvis immarginatis (paucis) dorso cristatis, aliis (numerosis) cymbiformibus dorso levibus marginatis, margine integro.

Ic. *nulla.*

In collibus calcareis, vel marnaceis Siciliae meridionalis; *Val di Noto a Seicli*, *Modica*, *Spaccaforno*, *Noto*, *Cassaro.*

Decembri, Aprili. ♄

Folia inter affines magis canescentia ac acutiora; caulina superiora apice attenuata, mucronata: *semina* exteriora immarginata, pauca anthodium subexcedentia, non ut in praecedente elongata.

Descriptio *C. denticulatae Willd. en. p. 935* huic proxima, sed foliis glabriusculis et tantum denticulatis, seminibus omnibus muricatis aliena, nec non propter semina exteriora pauca protensa — A *C. suffruticosa Vahl* ex specim. ejus herb. recedit, foliis latioribus, seminibus protensis, immarginatis fere nullis, cymbiformibus tamen numerosis, caule minus suffruticoso, et habitu.

6. *C. maritima. Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1825. p. 3—Dec. pr. 6. p. 452.*

C. suffruticosa pubescenti-viscosa !, foliis integerrimis crassiusculis dense villosis, inferioribus obovato-oblongis in petiolum attenuatis undulatis margine cauleque inferne arachnoideo-tomentosis, caulinis spathulato-lanceolatis acutis amplexicaulibus (floribus luteis), ligulis anthodium duplo superantibus, seminibus exterioribus aliis immarginatis subincurvis erectis teretiusculis pubescentibus subscabris, aliis cymbiformibus dorso cristatis marginatis, margine integris.

Caltha maritima, foliis crassis et lanuginosis, a Capite seu Promontorio Sacro. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. *nulla.*

In glareosis, et arenosis maritimis; *Trapani*, *e nelle vicine Isole del Ronciglio e delle Formiche*, *Cofani*, *S. Vito.*

Floret fere per totum annum. ♄

Caules ½-2-pedales, juniores erecti, demum elongati et diffusi: *folia* pallide virentia, integerrima, crassiuscula, infima obovato-rotundata, superiora spathulata, oblongo-linearia et lanceolata, acuta, margine scariosa, et longe ciliato-pilosa, carinato-convexa, ut plurimum setulis atropurpureis obsita, ac apice atrorubentia: *flores* pallide lutei, vel flavi, concolores, diametro 1-2-pollicari, ligulis anthodia duplo excedentibus: *semina* exteriora aliqua (3-6, quae aliquando

desunt) a basi ad medium incrassata et parum curva, ibique dorso omnino levia, a medio ad apicem recta, attenuata, externe scabriuscula; anthodium duplo excedentia aut aequantia, non patentia, sed apice surrecta, et ibi saepe compressa ac bidentata; alia glaberrima late marginata, et ob septum interiorem apicem excedentem bicanaliculata ac mucronata, dorso striata ac cristata.

Comparatis speciminibus *C. incanae* herb. *Desf.* praeter habitum ac tomentum prorsum alienum, haec nostra abunde diversa est seminum characteribus, nec eadem ratione cum *C. stellata Cav.* associanda, uti putat *Cl. Webb in itin. hips. p. 35 !*

Syngenesia segregata.

ECHINOPS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1353 — Endl. gen. n. 2847.

Anthod. tubulosa, uniflora, basi multisetosa, plurima super receptaculum commune globosum nudum in capitulum basi squamis paucis reflexis instructum coadunata; eorum foliolis numerosis, imbricatis, carinatis. *Cor.* tubulosae, hermaphroditae. *Sem.* cylindracea, sericeo-villosa. *Papp.* pilosus, brevissimus, sessilis. (*Herbae* perennes: *folia* pinnatifida, spinosa: *flores* coerulei — *Trib.* Cynareae. *Dec.*).

1. *E.* RUTHENICUS *Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 597*, ex specim. *Steven.* in *Mus. H. Paris.*, non *Bess.* — *Spr. s. veg. 3. p. 395*, excluso syn. *Jacq.*

E. perennis, foliis margine spinulosis supra glabris virentibus, subtus cauleque erecto parce ramoso ac striato albo-tomentoso-lanatis, radicalibus late pinnatifidis, laciniis uti caulinis mediis sinuato-lobatis, summis sinuato-dentatis lobisque apice valide spinosis, anthodio setas basilares triplo superante, ejusdem foliolis interioribus apice cyaneo-coloratis (raro virentibus) dorso scabriusculis a medio sub apice longe ciliatis, ciliis scabris folioli apice mucronato brevioribus.

Carduus sphaerocephalus, coeruleus, minor, foliis non diramatis. *Cup. H. Cath. p. 37.*, et *supp. alt. p. 15* — C. tomentosus, capitulo minore. *Cup. l. c.* ex syn. *Matth.* — C. sphaerocephalus. *Cast. H. Mess. p. 6.*, et — Acanta leuce. *Cast. l. c. p. 32 ?*

Ic. *Reich. cent. 5. f. 642 ?* — Carduus sphaerocephalus, coeruleus, minor, folio non ramoso. *Cup. panph. 2. t. 56.*

In sylvaticis lapidosis submontosis; *Castellobuono*, *Polizzi*, *Collesano*, *Piana de' Greci*, *Ficuzza*, *S. Maria del Bosco.*

Junio, Julio. ♃

Caules 1-3-pedales, plus minus albo-tomentoso-lanati, superne in ramos irregulares 2-3 divisi: *folia* in pagina superiore semper levia, virentia, raro laxe arachnoidea, nunquam canescentia aut hirsutiuscula vel scabra; radicalia petiolata, oblonga, fere pedalia, lobis pollicem latis; caulina oblongo-linearia, sessilia; spinis validis, flavescentibus: *flores* cyanei, raro virentes: *recept.* commune globosum, foveolatum, basi uti anthodia setis plurimis albidis ramosis cinctum: *anthodii* foliola carinata, subglandulosa, scabra, intus sulcata, gla-

bra ; interiora saepe fusco-maculata : *semina* undique pilis rufescentibus hirsuta, pappo laciniato-ciliato brevissimo.

Descriptio *March. l. c.*, et specimina *Stev.* cum siculis plantis bene conveniunt setarum basilarium longitudine , sed illa *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 293* , et ejusdem icon , foliis supra hispidulis recedit — Ab *E. sphaerocephalo* foliis supra glaberrimis levibus virentibus , floribus cyaneis , et habitu sui proprio diversus.

2. *E. viscosus. Dec. pr. 6. p. 523.*

E. caule sulcato corymboso, foliis subtus dense tomentoso-albo-lanatis, supra scabris subtusque ad nervos ac caule glanduloso-pilosis subviscosis bipinnatifidis , laciniis subsquamosis sinuato-vel palmato-spinosis , spinis terminalibus validis , anthodio setas basilares duplo superante , ejusdem foliolis ad medium serrulato-ciliatis , exterioribus cuneiformi-spathulatis mucronatis, interioribus duplo longioribus spinosis saepe in spinam validam interspersam elongatis.

Ic. *nulla.*

In collibus maritimis granitico-calcareis ; *Milazzo verso il capo all' Est* = et in *Lampedusa sulla costa del Nord* , *e presso al Castello.*

Junio , Julio. ♃

Caules 2-pedales et ultra , firmi , uti rami foliorum nervos ac rachidem fusco-villosi : *folia* subtus nervis rachideque exceptis dense tomentoso-lanata; radicalia fere pedalia, petiolata, quoad partitionem omnia uniformia ; laciniis lobisque ad apicem spina valida flavescente instructis (quae ad petiolum ac foliorum superiorum basim validissimae ac confluentes) ; rachide alata , dentato-spinosa : *capitula* globosa, diametro 1-2-pollicari ; floribus albidis, exterioribus nonnullis sterilibus : *anthodii* foliola basi setis plurimis obsita , glaberrima ; exteriora ad apicem externe scabra, aliquando dilute cyanea , sensim longiora ac apice magis producta, tandem spinosa , spina valida terminata ; quae spina non raro elongata, 1-1½ pollicaris , unde capitulum spinis interspersum, quae non ex receptaculo, sed ex anthodii foliolorum apice prodeunt : *corollae* albae ; *antheris* violaceis : *semina* hispida ut in praecedente.

E. spinoso , pro quo habui , valde proximum , sed comparatis speciminibus aegyptiacis a *Cl. Savio* communicatis , noster egregie differt ; caule robustiore glanduloso-piloso , foliorum laciniis latioribus subtus densius lanatis ; sed anthodia in utrisque similia — Ad hanc speciem quoque pertinet *E. spinosus d' Urvill. en. pl. arch. p. 118* , ex herb. ipsius , et ex *Dec. l. c.*

INDEX GENERUM

N. B. *Literae romanae genera admissa indicant, cursiva synonyma recentiora.*

FINIS PRIMAE PARTIS VOLUMINIS SECUNDI

Junio an. 1844 absolutae.

FLORAE SICULAE

SYNOPSIS

EXHIBENS

PLANTAS VASCULARES IN SICILIA INSULISQUE ADJACENTIBUS
HUC USQUE DETECTAS

SECUNDUM SYSTEMA LINNEANUM DISPOSITAS

AUCTORE

JOANNE GUSSONE

VOL. II.

PARS II.

NEAPOLI

EX TYPIS TRAMATER
MDCCCXLIV.

NEAPOLI — JULIO MDCCCXLIV.

GYNANDRIA.

Monandria.

ORCHIDEAE *Lin.*

Herbae (in Sicilia) perennes, radicibus fasciculato-fibrosis, vel tuberosis; tuberibus integris aut divisis, altero quotannis pereunte: *folia* simplicia, integerrima, exstipulata; radicalia saepius rosulata, in petiolum attenuata; caulina sessilia aut amplexicaulia, alterna, suboppositave, aliquando nonnulla vel omnia ad vaginam reducta: *flores* quoad formam singulares, bracteati, spicati vel racemosi: *calyx* nullus: *corolla* supera, irregularis, 6-petala; *petala* tria exteriora saepius conniventia, intermedio non infrequenter fornicato (*galea*); duo interiora ut plurimum reliquis minora; sextum inferius (*labellum*) forma et colore plane a caeteris diversum: *stamina* tria cum pistillo arcte connata (*gynostemium*), duobus lateralibus sterilibus: *antherae* 2-loculares; *polline* in massas ceraceas vel granulosas conglobato: *stigma* in anteriore ac superiore styli parte situm, area visco obducta, et superius apiculo vel lamina (*rostellum*) terminatum: *capsula* 1-locularis, 3-valvis, inter nervos longitudinaliter dehiscens; valvis superne coalitis: *semina* numerosa, scobiformia. (*Gen.* ab *Orchide* ad *Spiranthem*).

ORCHIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1367 — Juss. 65.

Cor. petala 3 vel 5 in galeam conniventia, gynostemium obtegentia. *Labell.* patens, subtus postice calcaratum. *Gynost.* ad antheram usque adnatum. *Massae* pollinis lobulatae, pedicellatae. (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia vel palmata).

* *Tuberibus palmatis.*

1. *O.* MACULATA. *Lin. sp. pl. 1335 — Ucria H. Pan. p. 383 — Todar. Orch. sic. p. 53.*

O. foliis inferioribus oblongo-lanceolatis obtusiusculis (maculatis), superioribus lanceolatis sensim decrescentibus acuminatis, spica cylindraceo-conica densiuscula demum elongata, bracteis lanceolato-linearibus ovarium subaequantibus, inferioribus duplo excedentibus, petalis duobus exterioribus ovato-lanceolatis patentibus, labello plano trilobo, lobis lateralibus duplo latioribus crenato-incisis, medio integro ovato-acuto, calcare saccato-conico cylindraceo recto dependente ovarium subaequante.

O. palmata, pratensis, maculata. *Cup. H. Cath. p. 157*, et *supp. alt. p. 68* — Palma Christi. *Cast. H. Mess. p. 18.*

Ic. *Fl. dan. t. 933 — Hall. helv. n. 1278. t. 32* ob folia optima — *Vaill. bot. par. t. 31. f. 9-10* — O. palmata, montana, purpureo flore, folio maculato, radice bifida. *Cup. panph. 1. t. 153*, et *2. t. 173?* — *Bon. t. 30?* — Satyrium basilicum, foemina. *Dod. pempt. 240* — *Fuchs. hist. 713.*

In sylvaticis montosis; *Polizzi*, *Madonie*, *Monti di Mistretta*, *Capizzi*, *Cesarò*, *Floresta*, *Cannata*, *Militello di Val Demone*, *Francavilla*, *Messina*; *S. Guglielmo* (*Parlat*).

Majo, Junio. ♃

Caules solidi, 2-3-pedales, foliosi: *folia* superiora lanceolato-linearia, a spica remota: *bracteae* nervosae, supremae ovario breviores: *spica* 3-5-pollicaris, densa, demum elongata: *flores* odori, lilacini, aut albi (*Madonie*): *petala* acutiuscula; exteriora duo semiovata, carinata; intermedium et duo interiora fornicato-conniventia: *labellum* obovatum, planum, lineis punctisque purpureis notatum; lobis lateralibus irregulariter inciso-crenatis, oblique truncatis; intermedio ovato, integerrimo: *calcar* pallide lilacinum, obtusiusculum.

Nostra quoad folia et bracteas magis cum *O. majali Reich. cent. 6. f. 770* convenit; nam in *O. maculata l. c. f. 771*, folia obovato-lanceolata sunt, sed quoad labelli formam ab utrisque recedit; nec icon ista *Reich.* cum illis *Hall.* et *Vaill.* bene quadrat.

2. *O.* SAMBUCINA. *Lin. sp. pl. 1134 — Biv. cent. 2. p. 42 — Todar. Orch. sic. p. 50.*

O. foliis late lanceolato-linearibus acutiusculis, spica ovata cylindrica densiuscula, bracteis lanceolatis acutis ovario longioribus (floribus ochroleucis), petalis duobus exterioribus reflexis, labello trilobo, lobis lateralibus duplo latioribus rotundatis, intermedio sublongiore, calcare dependente recto cylindraceo-conico obtuso ovarium non excedente.

Ic. *Jacq. austr. t. 108* — O. pannonica VIII. *Clus. hist. 1. p. 269.*

b. floribus carneis.

O. incarnata. *Lin. sp. pl. 1135?* — O. cynosorchis, obscure purpurea, odorata. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 67.*

In pascuis herbosis elatioribus nemorum; *Etna nella regione elevata de' boschi* (*Biv.*); *boschi di Capizzi*, *di Caronia*, *di Mistretta*, *di Floresta*, *di S. Michele*; *Palermo a Gibilrossa* (*Todar.*).

Majo, Junio. ♃

Caules 4-6-pollicares, foliosi: *spica* plus minus densa, 1½-2½ pollices longa: *flores* suaveolentes: *petala* duo exteriora ovato-lanceolata, obtusiuscula: *labellum* planum vel convexum, puberulum; lobis lateralibus praesertim in *a.* denticulatis vel subbilobis; medio aliquando subemarginato: *calcar* crassum, semper dependens; quo charactere uti Cl. *Ten.* et *Reich.* monent, primo intuito a sequente, cui valde proxima, distinguitur.

3. *O.* PSEUDO-SAMBUCINA. *Ten. syn. ed. 1. p. 72*, et *fl. nap. 2. p. 284* — *Todar. Orch. sic. p. 52.*

O. foliis anguste lineari-lanceolatis acutiusculis, spica oblongo-cylindracea densiuscula, bracteis lanceolatis acutis germine longioribus, petalis duobus exterioribus retroflexo-conniventibus, labello trilobo, lobis crenatis, lateralibus rotundatis latioribus, intermedio sublongiore subemarginato, calcare cylindraceo-conico obtuso ascendente ovarium subexcedente.

O. bracteata. *Ten. fl. nap. pr. 52*, non *Biv.* — O. sulphurea. *Link* ex *Spr. s. veg. 3. p. 688* — O. papilionem referens, angustifolia, alba. *Cup. H. Cath. sup. alt. p. 66.*

Ic. O. romana. *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 508. t. 9.*
In pascuis apricis herbosis nemorum; *boschi di Capizzi, di Caronia, e di Mistretta* una cum antecedente; et in nemoribus, *Ficuzza, Busambra, Gibilrossa nel boschetto de' Sugheri (Tineo); Castellobuono (Tineo, Todaro).*
Aprili, Majo. ♃
Bulbi subpalmati, ideoque inter hanc sectionem et sequentem medii: *caules* striati, ½-1-pedales: *folia* laete virentia, canaliculata, subtus pallidiora, 3-4 lin. lata: *bracteae* nervo prominulo notatae, acutiusculae: *flores* inodori, rosei, vel ex albo-sulphurei: *petalum* superius erectum, obtusum; duo interiora conniventia, concava: *labellum* planum, glabrum, in floribus albidis intensius coloratum, in roseis pallidum; lobis lateralibus crenulatis—Confer praecedentem.

** * Tuberibus indivisis globosis, ovalibusque.*
1. Labello indiviso.

4. O. CHLORANTHA. *Custor* apud *Reich. cent. 9. p. 20* sub *Platanthera.*
O. foliis radicalibus binis oblongis obtusis, caulinis bracteaeformibus, petalis exterioribus obtusiusculis, lateralibus patentibus, intermedio duplo latiore fornicato-concavo cun binis interioribus connivente, labello indiviso lineari-lanceolato, calcare horizontaliter porrecto filiformi-clavato, gynostemio truncato inferne duplo latiore.
Platanthera chlorantha. *Reich. l. c.* — P. bifolia. *Todar. orch. sic. p. 63*, excl. synon., praeter *Ucria et Cupani* — O. bifolia. *Ucria H. Pan. p. 381* — O. tripetalo mucronato flore purpureo. *Cup. H. Cath. p. 156* ? propter florum colorem.
Ic. *Reich. l. c. t. 1145*—O. palmata, purpurea, ligulata. *Cup. panph. 1. t. 174*, et *2. t. 250* — O. bifolia purpurea, ligulato flore longoque calcari donato. *Bon. t. 38* — *Raf. t. 74. f. 1.*
b. foliis oblongis acutis, calcare graciliore.
In nemoribus montosis: var. *a. Boschi di Caronia, di Montalbano, Messina alla Casazza del Re; ivi ai Muffuti (Prestandrea)*; var. *b. Madonie allo stretto della Canna; Castellobuono (Minà); Monte de' Cani (Todaro).*
Majo, Junio. ♃
Caules graciles, 2-3-pedales: *folia* radicalia erecto-patentia, 3-4 poll. longa, 1-2 poll. lata, saepius bina; caulina ad bracteas reducta, remota, ex ovata basi lanceolata, acuta: *bracteae* ovato-lanceolatae, sub-concavae, germine duplo breviores: *flores* vix odori, in spica laxiuscula: *petala* candida; duo exteriora ovato-lanceolata, concaviuscula; duo interiora lanceolata, subfalcata, gynostemio adpressa, sub petalo superiore ovato recondita, illo parum breviora, albo-viridula: *labellum* viridulum, saepe recurvum, vix lin. latum, petala parum excedens.
Nostra differt ab *O. bifolia* petalis obtusis, calcare horizontali versus apicem incrassato, gynostemii forma; sed recedit quoque ab icone *Reich.* labello breviore angustiore, et bractearum forma — Tubera inferne attenuata, uti notat *Reich. in. fl. germ. exc. 1. p. 120.*
5. O. SACCATA. *Ten. fl. neap. pr. p. 53*, et *fl. nap. 5. p. 240* — *Spr. s. veg. 3. p. 684* — *Todar. orch. sic. p. 15.*
O. foliis subcanaliculatis, inferioribus oblongo-lanceolatis obtusiusculis, spica cylindrica densiuscula, bracteis lanceolatis (rubentibus) ovario longioribus, petalis duobus exterioribus patulis oblongis obtusis, medio cum binis interioribus connivente, labello obovato-elli-

pticoque obtuso subemarginato subcrenulato, calcare recto obtuso ampliato-saccato dependente ovarii dimidium aequante.

O. papilionem referens, foliis maculatis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p.68.*

Ic. *Ten. fl. nap. t. 248. f. 2.*

In apricis herbosis; *Palermo a Baida*, *alle Fornaci*, *Mondello*, *Bagheria*, *alle falde di Monte Peregrino dietro alla Favorita*; *Catalfano*, *ed all' Abate* (*Tineo*); *ai Ciacuddi*, *alla Scala del Mezzagno presso Chiarandà* (*Tineo*, *Todaro*).

Januario, Martio. ♃

Caules 4 8-pollicares: *folia* in plantis siculis latiora, maculata, vel saepius immaculata: *flores* atrorubentes, in spica $1\frac{1}{2}$-3-pollicari, 3-10-flora: *petala* duo exteriora subenervia, in siculis plantis patentia, vèl retroflexa; bina interiora linearia, subfalcata, obtusiuscula, cum medio ovato conniventia: *labellum* planum, obsolete puberulum, lineis intensioribus notatum, ovario brevius: *calcar* ovario adpressum, $1\frac{1}{2}$-2 lin. longum, albidum.

Citius quam reliquae una cum *O. longebracteata* floret, ita ut ad finem Martii jam fructificat.

6. *O. decipiens. Bianca nov. plant. spec. p. 1. n. 1. — Todar. orch. sic. p. 16.*

O. foliis lineari-lanceolatis, petalis erectis, exterioribus oblongis subobtusis, interioribus lanceolatis nonnihil brevioribus, labello obovato-flabelliformi replicato-convexiusculo subemarginato, disco punctis serialibus violaceo-purpureis picto, calcare obtuso ascendente ovarium non aequante, bracteis apice deorsum subconvoluto.

Ic. *nulla.*

In collibus prope *Avola nel Lavinaro di Laurenza al passo di Santa Marta* (*Bianca*).

Martio, Aprili. ♃

Radix didyma, tuberculis ovatis cum fibris superimpositis: *scapus* pedalis (spica supputata), teres, undique foliosus, superne subangulatus, et violaceus, ut et ipsa rachis: *folia* lineari-lanceolata (non oblongo-lanceolata *Tod.*), laete viridia, nervosa, caulina vaginantia: *flores* obscure violacei, monochromatei, inodori, 5-8, alterni in spica laxiuscula, rachide subflexuosa: *bracteae* submembranaceae, lanceolatae, involutae, etiam saturate violaceae, cyaneo-vel subnigro-nervosae, ovarium amplectentes, ipsique subaequales, apice subconvoluto deorsum: *perigonii* segmenta fusco-nervosa, erecta, in cucullum conniventia velut in genere, labello breviora, raro aequilonga, exteriora oblonga, vel ovato-lanceolata, subobtusa, (non oblongo-lanceolata *Tod.*); lateralia oblique oblonga, interiora lanceolata nonnihil breviora: *labellum* venosum (margine dilutius violaceo, disco albido, punctisque serialibus violaceo-purpureis picto), obovato-flabelliforme, basi cuneata, leniter replicato-convexum, latitudine non aequilonga ut ex *Tod.*, sed saepius expansa, apice subemarginato, (non sub-3-lobo), irregulariter eroso-crenulato; *calcare* recto, cylindrico, obtuso, ascendente, vel horizontaliter exporrecto, fere ut in *O. longicornu Poir.*, ovarium in anthesi valde recurvum dimidio pluris aequante, nusquam vero aequilongo: *gynostemium* breve, rectum, omnino obscure violaceum, apice *clinandrii* breviter rostrato-acuminato verticali: *dyplotegia* quasi pollicaris, demum rectiuscula: *semina* minutissima, scobiformia, endospermo carnoso, ut in genere, fusca (*Bianca*).

Differt ab *O. papilionacea* L. (cui propius accedit) praesertim florum colore saturate violaceo, non rubro-fusco, labello parviore, nec deltoideo, et calcare recto, obtuso, cylindrico, ascendente: in *O.*

papilionacea non rectum, nec semper vere obtusum, sed subrecurvum, saepe subacutum, basi dilatatum, medio compressum, descendens, germinique arcte adpressum. In nostra etiam brevis clinandrii vertex videtur nonnihil productior, quam in *O. papilionacea*, (quae *O. expansa* Ten.). An ejusdem lusus? Res ad praesens incerta, et ulteriore inspectatione discriminanda. Sed habitu alia ab alia longe distat, et nostram cultura nequaquam mutari experientia comperimus. (*Bianca l. c.*)

Quoad specimen absque foliis, sed cum floribus bene explicatis penes *Todaro* observatum, magis sequenti quam *O. papilonaceae* proxima; tamen ab utrisque calcare semper ascendente mihi quoque visa est aliena.

7. *O.* RUBRA. *Jacq. collect. 1. p. 60 — Willd. sp. pl. 4. p. 24 — Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 122! — Todar. orch. sic. p. 14,* in notis.

O. foliis inferioribus subcanaliculatis lanceolato-linearibus, spica oblongo-cylindrica laxiuscula, bracteis (carneis) lanceolatis ovario subbrevioribus, petalis tribus exterioribus conniventibus obtusiusculis, labello obovato subampliato venoso vel concolore late canaliculato-concavo subcrenulato subemarginato, calcare dependente ovarium subaequante.

O. papilionacea. *Ten. fl. nap. 2. p. 297!—Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 307!*, descript. optima, sed exclus. syn. *Willd. Pers.* et *Biv.*

Ic. *Jacq. ic. rar. 1. t. 183*—O. montana, humilis, flore majore. *Buxb. cent. 3. t. 3,* potius hanc quam sequentem refert.

In collibus apricis calcareis siccis; *Villafrati*, *Polizzi*, *Castrogiovanni*, *S. Michele*; *Monte delle Rose*, *e Cammarata*, (*Gasparrini*) = et in *Maretimo.*

Martio, Aprili. ♃

Caules 4-7-pollicares: *folia* superiora vaginantia: *bracteae* acutiusculae, nervosae, ovario jam explicato paullo breviores: *flores* ac *bracteae* rosei: *spica* sub anthesi brevis, densa, demum elongata: *petala* subaequilonga, nervosa; duo exteriora semiovata; duo interiora angustiora, breviora: *labellum* amoene roseum, basi albidum: *calcar* pallide carneum.

Habitus omnino sequentis, a qua primum Cl. *Ten.* (quamvis commutatis speciebus), et inde *Reich. l. c.* optime distinxerunt. Differt siquidem labelli diametro 3-4-lineari, magis longo quam lato, late canaliculato-concavo, vix explanato, petalis brevioribus minusque intense roseis; dum in sequente, labellum diametro 6-7-lineari, magis latum quam longum et explanatum; petala acutiora, ac amoene rosea.

8. *O.* PAPILIONACEA. *Lin. sp. pl. 1331—Biv. cent. 1. p. 59*, excl. syn. *Bertol.!—Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 122!—Desf. atl. 2. p. 316—Ucria H. Pan. p. 382—Todar. orch. sic. p. 71.*

O. foliis inferioribus subcanaliculatis lanceolato-linearibus, spica oblonga cylindrica laxiuscula, bracteis (sanguineis) lanceolatis ovario longioribus, petalis tribus exterioribus approximatis apice patulis obtusiusculis, labello flabelliformi expanso planiusculo denticulato-crispo subemarginato longitudine sua latiore, calcare dependente rectiusculo ovali dimidium aequante.

Ic. O. expansa. *Ten. fl. nap. 5. p. 240. t. 197. f. 2* — O. speciosa, expanso cochleariflore purpureo, elegantissime picturato fimbriato. *Cup. H. Cath. p. 158 — Bon. t. 51*, optima.

In collibus siccis herbosis apricis; *Catania* (*Cosentini*); *Val di Mazzara*, *e Val di Noto* = et in *Maretimo.*

Martio, Aprili. ♃

Caules superne subcolorati, ½-1-pedales: *folia* caulina aliquando acu-

minata, ascendendo minora, et saepe ad vaginam reducta : *bracteae* multinervosae, subvaginantes : *flores* suaveolentes, in spica pauci-vel multiflora : *petala* duo exteriora semiovata ; duo interiora oblonga, obtusiuscula, conniventia ; omnia nervis intensioribus notata : *labellum* venoso-reticulatum, roseum, sed plerumque albo-roseum, non trilobum, nec trifidum, punctis lineisque violaceis pulchre pictum, saepius horizontale, non dependens : *ovaria* atrorubentia : *calcar* obtusiusculum.

2. *Labello diviso, 3-4-lobo.*

9 O. PYRAMIDALIS. *Lin. sp. pl. 1332—Ucria H. Pan. p. 382— Todar. orch. sic. p. 35.*

O. foliis lanceolato-linearibus acutis, spica densa ovata vel oblongo-pyramidata, bracteis lanceolatis acuminatis ovarium subaequantibus, petalis acutiusculis, duobus exterioribus patentibus, medio cum binis interioribus connivente, labello plano obovato ovario 3-plo breviore basi superne bilamellato, apice trilobo, lobis obtusis subaequalibus obovato-oblongis, calcare filiformi dependente ovarium excedente.

Anacamptis pyramidalis. *Recih. orch. eur. adn. p. 19* — O. militaris, media. *Cup. H. Cath. p. 158* — O. parvo flore rubro, sive phoeniceo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 68.*

Ic. *Jacq. austr. t. 266—Hall. helv. n. 1286. f. 1*—O. spica purpurea, pyramidali. *Zannich. hist. t. 42*, et *64.*

In herbosis apricis demissis vel montosis passim in Sicilia, sed praesertim in *Val di Mazzara, e Val di Noto* : var. fl. albo, *Catania* (*Cosentini*), *Alia*, *Polizzi.*

Aprili, Majo. ♃

Caules $\frac{1}{2}$-$1\frac{1}{2}$pedales : *folia* caulina vaginantia, acuminata, suprema minora, sessilia : *spica* densa, 1-3-pollicaris : *bracteae* coloratae, 1-3-nerves : *flores* parvi, subinodori, rosei vel albo-carnei, et etiam omnino albi : *petala* subaequalia ; duo exteriora semiovata, acuta : *labellum* glabrum, concolor; lobis aliquando emarginatis ; intermedio parum angustiore : *calcar* subtortuosum, subarcuatum.

10. O. BRANCIFORTII. *Biv. man. 1. p. 3. — Todar. orch. sic. p. 33.*, excl. syn. *O. quadripunctatae. Cyr.*

O. foliis radicalibus oblongo-linearibus, caulinis (paucis) acutis, spica laxiuscula cylindrica, bracteis (purpureis) lanceolatis ovarium aequantibus, petalis tribus exterioribus patentibus, labello ovario 5-plo breviore basi bipunctato plano trilobo, lobis linearibus integerrimis, lateralibus brevibus, medio latiore ac longiore obtuso, calcare filiformi dependente subincurvo ovarium subaequante.

O. bipunctata. *Raf. prec. p. 43* — O. perpusilla, flore purpureo. *Cup. H. Cath. p. 157.*

Ic. *Biv. l. c.* — O. parva, maculata, purpureo flore, culicis effigie. *Cup. panph. 2. t. 118 — Bon. t. 40.*

b. labello impunctato. *Tineo.*

In apricis montosis, *contorni di Palermo*, *Sagana*, *Pizzuta*, *Busambra*, *Monte di Cammarata*, *Madonie*, *Polizzi*, *Militello di Val Demone* ; *Monte Caccaci* (*Gasparrini*) ; *Moarda* (*Todaro*) ; *Caltanissetta dietro al Convento de' Benedettini* (*Heldr.*) var. *b. nel Boschetto di Rebottoni* (*Tineo*).

Martio, Aprili. ♃

Caules 4-10-pollicares, superne nudi, ad apicem et inter flores purpu-

rascentes : *folia* radicalia 4-6 lin. lata, laete virentia, 1-1½ poll. longa, aliquando maculata (*Todaro*); caulina saepe margine purpurascentia : *flores* amoene rosei, prae reliquis parvi, inodori : *petala* tria exteriora elliptica, obtusa, patenti-recurva, vix 2 lin. longa, convexiuscula; duo lateralia parum longiora; bina interiora obtusa, exterioribus duplo fere breviora, invicem conniventi-fornicata : *labelli* basi 2-4 punctis purpureis maculati lobi laterales divergentes, anguste lineares, pallidiores; medius obtusus, et saepe cum brevi acumine : *ovaria* plerumque incurva, atrorubentia : *spica* saepius pauciflora

Quibus notis differat ab *O. quadripunctata* confer *Ten. syll. p. 452*, ideoque immerito simul conjungit *Spr. in s. veg. 3. p. 687*; et *Todaro l. c.* — O. Hostii, *Tratt. Arch. 2. p. 107*, et *Host fl. austr. 2. p. 526*, quae a *Jan* cum hac conjungitur, potius ad *O. quadripunctatam* spectat.

11. *O.* FRAGRANS. *Poll. flora* et *prov. Veron. pl. nov. p. 25* — *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 124.*

O. foliis lanceolato-linearibus acutis, spica cylindrica densa demum elongata, bracteis lineari-lanceolatis acuminatis ovario sublongioribus, petalis tribus exterioribus ovato-lanceolatis acuminatis connatis apice breviter liberis divaricatisque, labello subconvexo dependente ovario 3-plo breviore trilobo, lobis subaequalibus, lateralibus ovato-rhombeis oblique truncatis dentato-serrulatis, medio longiore lanceolato integro, calcare saccato-conico subdescendente rectiusculo subincurvo ovario breviori.

O. coriophora. *Ucria H. Pan. p. 382* — *Todar. orch. sic. p. 30* — O. Polliniana. *Spr. pl. min. cogn. pug. 2. p. 78.*

Ic. *Poll. elem. bot. tab. ult. f. 2.*

In apricis pascuis demissis vel montosis; *Palermo a S. Martino, a Boccadifalco, S. Maria a Gesù, Mondello, Monte Cuccio, Sagana, Pizzuta, Piana de' Greci, Amorosa al Sud di Busambra, Marsala, Spaccaforno, Comiso alla Berdia, ed a Cifali; spiaggia di Fondachelli, Gibilrossa e Catalfano* (*Tineo, Todaro*); *Messina* (*Tineo*).

Aprili, Martio. ♃

Caules 5-10-pollicares : *folia* canaliculata, erecta, superiora ascendendo minora : *spica* 1-3-pollicaris : *bracteae* membranaceae, albidae : *flores* parvi, gratissime olentes : *petala* tria exteriora apice brevissimo tractu libera, externe basi virentia, caeterum sordide purpurascentia; duo interiora parum breviora, virentia, lanceolato-linearia, acuta : *labellum* purpureum, convexiusculum, 2 lin. longum, ad apicem virescens, basi albidum ac villosiusculum, ibique maculis purpureis ex pilis brevibus crassiusculis constantibus scabrum; lobis lateralibus paucidentatis: *calcar* albidum, acutiusculum.

Cum *O. coriophora* a plerisque confusa, a qua probe distinxit Cl. *Reich. l. c.*, quem confer; tamen apud nos petala tria exteriora omnia acuminata, non lateralia duo emarginata.

12. *O.* TENOREANA. *Guss.*

O. foliis inferioribus oblongo-ellipticis obtusiusculis, spica obovato-oblonga densa brevi, bracteis lanceolato-attenuatis ovarium subaequantibus, petalis conniventibus basi connatis apice liberis, exterioribus acuminatis (non subulato-aristatis), labello convexiusculo dependente punctato-variegato ovarii dimidium aequante 3-lobo, lobis lateralibus denticulatis angustioribus subdivergentibus oblique rotundatis, intermedio longiore exporrecto obovato-cuneato emarginato, denticulo brevi interjecto, calcare dependente ovarium non excedente.

O. acuminata. *Ten. fl. nap. 5. p. 239*, et *Guss. Cat. H. R.* in *Bocc. p.45*, non *Desf.* — O. lactea *Todar. orch. sic. p. 27*, non *Poir.* — O. montis Pollini, purpurea, candidis punctis distincta, hominis figura. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 68* ?
Ic. *nulla.*
In apricis herbosis demissis, vel montosis; *contorni di Palermo*, *Sagana*, *Pizzuta*, *Monte di Cammarata*, *Vicari*, *Alia*, *Lercara*, *Castrogiovanni*, *Caltanissetta*; *Palazzuolo* (*Kamphow.*)
Martio, Aprili. ♃
Caules 3-6-pollicares: *folia* saepius canaliculato-concava; caulina spathaeformia, lanceolata, acuminata: *spica* 1-2-pollicaris, demum obovato-cylindrica: *flores* praecedenti similes: *bracteae* scariosae, albido-carneae, enerviae: *petala* tria exteriora virentia, nervis tribus intensius viridibus notata, apicibus saepe invicem divaricatis; bina interiora breviora, sublinearia, acuta: *labellum* pallide roseum, basi albidum, subpuberulum, per longum regulariter nigro-punctatum vel lineatum, dorso convexum; lobis lateralibus patentibus, demum saepe deflexis: *calcar* obtusum, lineare, rectum, vel subincurvum, ovario duplo brevius, aliquando in medio constrictum, obtusiusculum, aut obsolete bilobum.
O. acuminatae *Desf.* pro qua habui, et sub quo nomine specimina exteris communicavi, ac a qua non differre quoque putat amicus *Todaro l. c.*, valde quidem proxima; tamen comparato specimine a Cl. *Desf.* dato eximie differt; spica densiore, apice latiore, non ut in illo angustiore; bracteis parum longioribus; petalis exterioribus acuminatis, sed minime in setulam fere bilinearem productis; labello duplo fere latiore, apice non rotundato, sed truncato — O. corsica *Viv. fl. Cors. spec. p. 16* huic quoque proxima, sed calcare ovarium duplo superante diversa — Denique O. cassidea, *Marsh. fl. taur. cauc. 3. p. 600 !* ex descriptione *D' Urvil. en. pl. arch. p. 119* proxima quoque videtur, sed haec ad praecedentem trahitur a *Reich.*, et a *Todaro l. c.*

13. *O.* LONGICORNU. *Poir. itin. 2. p. 247—Desf. atl. 2. p. 317—Willd. sp. pl. 4. p. 19 — Todar. orch. sic. p 40.*
O. foliis inferioribus oblongo-linearibus, spica laxiuscula cylindrica, bracteis (roseis) lanceolatis ovario subbrevioribus, petalis tribus exterioribus ellipticis obtusis omnibus conniventibus, labello ovarium non aequante dorso punctato, trilobo, lobis lateralibus deflexis late ovatis subcrenulatis holosericeis (atropurpureis), medio brevissimo emarginato (albido), calcare incurvo ascendente apice compresso-spathulato ovarium subaequante.
O. Morio, foemina. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 66.*
Ic. *Desf. l. c. t. 346* — O. e rubro-purpurans, leucostichos, militaris, cernua. *Cup. H. Cath. p. 157*, et *panph. 2. t. 146—Bon. t. 28.*
aa. floribus albis.
b. labello inpunctato. *Tineo.*
In apricis pascuis montosis, vel demissis; passim in Sicilia = et in *Felicuri alla Fontana*: var. *b. Palermo a S.Maria a Gesù* (*Tineo.*)
Martio, Majo. ♃
Caules 5-10-pollicares, superne atro-violacei: *folia* radicalia aliquando lineari-lanceolata, laete virentia; caulina acuta, vaginantia: *spica* 1-2-pollicaris: *bracteae* concavae, acutae, aut obtusiusculae, ovarium arcuatum non excedentes: *petala* tria exteriora concava, violacea, vel uti calcar aliquando emarginatum rosea, nervis viridibus notata; duo interiora ovata, obtusa, pallide violacea: *labelli* lobi duo laterales subtus invicem approximati, uti in sequente, cui proxima;

medius angustissimus, lateralibus duplo brevior, obtusus, punctis holosericeis violaceis maculatus in *a.*: *ovarium* violaceum, demum rectum: *flores* inodori.

14. *O. Morio. Lin. sp. pl. 1333 — Todar. orch. sic. p. 37*, excl. syn. *O. Nicodemi Ten.*

O. foliis inferioribus oblongo-linearibus, spica densiuscula cylindraceo-conica, bracteis (violaceis) lanceolatis ovario subbrevioribus, petalis conniventibus obtusis, labello lato (concolore) ovario duplo breviore 3-lobo, lobis subaequilatis crenulatis rotundatis, lateralibus demum deflexis, medio subbreviore emarginato, calcare horizontale vel descendente recto obtuso subcompresso ovarium subaequante.

Ic. *Fl. dan. 253* — O. Morio, foemina. *Vaill. bot. paris. t. 31. f. 13*, et *14* — Triorchis Serapias mas. *Fuchs. hist. p. 559.*

In collibus apricis submontosis herbosis; *Madonie, e Messina* (*Tin.*). Martio, Aprili. ♃

Caules fere palmares, ac undique foliosi: *bracteae* subspathulatae, basi virentes, pulchre violaceae uti flores: *spica* densior quam in praecedente: *petala* subaequalia; exteriora concava, nervis viridibus notata; bina interiora ovalia, obtusa, parum breviora: *labellum* dorso atropurpureo-punctatum, basi aliquando albidum; lobis lateralibus magis rotundatis, cum intermedio concoloribus! (quod non in *O. longicornu*), primum patentibus, demum deflexis, et venis obscure purpureis notatis: *calcar* teres, vel apice compressum: *ovarium* violaceum, apice incurvum.

15. *O. laxiflora. Lam. fl. fr. 3. p. 504 — Spr. s. veg. 3. p. 684 — Biv. cent. 2. p. 43 — Todar. orch. sic. p. 44.*

O. foliis lineari-lanceolatis canaliculatis, spica elongata laxissima, bracteis (roseo-virentibus) lineari-lanceolatis acutis ovarium superantibus demum aequantibus, (floribus purpureis) petalis obtusis duobus exterioribus retroflexis, labello obcordato trilobo, lobis lateralibus rotundatis subcrenulatis subtus deflexis arcte invicem approximatis, intermedio brevissimo subobsoleto, calcare ascendente obtuso ovarii dimidium aequante.

O. ensifolia. *Vill. delph. 2. p. 29 — Willd. sp. pl. 4. p. 25* — O. Morio. *Ucria H. Pan. p. 382*, ex loco et nomine vernaculo — O. elatior, tota purpurans, majori flore, hiante cucullo, longiorique spica ac folio. *Cup. H. Cath. p. 157.*

Ic. O. palustris, lobato atropurpureo flore, angustiore folio. *Cup. panph. 2. t. 221 — Bon. t. 32*, optimae — O. Morio, foemina, procerior, majore flore. *Vaill. bot. paris. t. 31. f. 33, 34.*

aa. albiflora; bracteis albidis, floribus candidis.

b. brevifolia; caule humiliore, foliis abbreviatis, spica breviore. *Tineo.*

Ic. O. purpurea, lobata. *Cup. panph. 2. t. 163 ?—Bon. t. 29 ?—Raf. t. 96. f. 1 ?*

In herbosis humentibus uliginosis, tam maritimis, quam submontosis ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Caules foliosi, ½-2-pedales: *spica* 3-8-pollicaris, floribus remotis: *petala* nervis intensioribus notata; intermedium duobus lateralibus conniventi-fornicatis duplo brevioribus subincumbens: *labellum* dorso puberulum ac albidum, profunde obcordatum; lobi laterales integri aut crenulati; intermedius parvus, truncatus, emarginatus, aliquando obliteratus: *calcar* rectum, vel curvulum, apice compressum, non raro emarginatum, ovario triplo brevius.

16. *O. mediterranea. Guss. pl. rar. p. 365.*

O. foliis lineari-lanceolatis canaliculatis acutis, spica elongata laxiuscula,

bracteis (roseis) lanceolatis acutis ovarium excedentibus demum aequantibus, (floribus purpureis), petalis obtusis, duobus exterioribus patentibus, labello lato plano obcordato trilobo, lobis subaequilongis, lateralibus rotundatis integris horizontalibus (non deflexis), intermedio duplo angustiore emarginato biloboque, calcare obtuso recto dependente vel horizontali ovarium subaequante.

O. palustris. *Todar. orch. sic. p. 47*, excl. syn. — O. mascula. *Ucria H. Pan. p. 382*, ex nomine vernaculo.

Ic. *nulla.*

b. albiflora, bracteis albidis, floribus candidis.

In humentibus vel palustribus Siciliae meridionalis, et praeterea prope *Palermo a S. Ciro ed all' Abate*, *Siracusa*, *Agosta*; *Milazzo (Tineo).*

Aprili, Majo. ♃

Caules foliosi, ½-2-pedales: *folia* praecedentis: *spica* 2-5-pollicaris, floribus plus minus approximatis: *bracteae* inferiores longiores, acuminatae, superiores ovarium aequantes: *petala* exteriora oblonga; intermedium latius, cum duobus interioribus angustioribus obtusis in fornicem connivens: *labellum* 5-7 lin. latum, 3-4 lin. longum, dorso puberulum, ac albidum, punctis lineolisque pictum; lobo intermedio breviore vel parum longiore, bilobo aut profunde emarginato: *calcar* ut plurimum dependens, 3-5-lin. longum: *habitus* praecedentis ac *O. palustris Jacqu.*

Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 122* sub *O. laxiflora* quatuor varietates enumerat, ac *O. palustrem Jacq.*, ad var. *d.* refert, et etiam *Cl. Koch* in *syn. p. 687*, sicut illius varietatem refert; sed inde in *cent. 9. p. 11. f. 1122*, uti speciem diversam habet; quae icon quoad labelli latitudinem hanc nostram omnino refert, tamen adhuc differt petalis acutis, labello acute serrulato, lobis deflexis! Interim monendum puto specimina austriaca *O. palustris*, quae possideo, omnino ab hac nostra differre, labelli forma oblonga ac obsolete trilobo, ut in descriptione *Jacq.* notatur, lobo medio latiore ac productiore, habitu *O. laxiflorae* magis simile, ita ut sub specimine notatur «an *O. laxiflora Botanicor. italorum.?*» — Ex adverso amicus *Todaro l. c.* hanc speciem ab *O. palustre* non differre demonstrare conatur ob specimina sicca quae ipse vidit apud *Cl. Tineo*, quae equidem ut ego ipse vidi diversa ab illis quae habui uti authentica ex Germania; proinde diversas species sub hoc nomine confusas esse suspicor; siquidem in *O. mascula*, *Crantz. austr. p. 500*, quae absque dubio *Cl. Jacqu.* ad suam *O. palustrem* refert, labellum describitur *lobis lateralibus deflexis*; at in observatione notatur *sextum petalum saepe patet*, *lateribus expansis.*

17. *O. PROVINCIALIS. Balb. misc. alt. taur. p. 20 — Pers. syn. 2. p. 505 — Todar. orch. sic. p. 42.*

O. foliis inferioribus oblongo-lanceolatis (nigro-maculatis), spica laxiuscula cylindrica, bracteis (viridi-luteolis) lanceolatis acutis ovarium subaequantibus, petalis obtusiusculis, duobus exterioribus patentibus demum retroflexis, labello dorso puberulo ovarii dimidium superante obovato-cuneato lato trilobo, lobis lateralibus deflexis rotundatis crenulatis integrisque, medio minore emarginato-bilobo, calcare subincurvo ascendente obtuso compresso-spathulato ovarium subaequante.

O. ornitophora, candido-lutescens, Palmae Christi pratensis maculatae foliis. *Cup. H. Cath. p. 157*, et *supp. alt. p. 67.*

Ic. *Balb. l. c. t. 2* — O. Cyrilli. *Ten. fl. nap. 2. p. 287. t. 87*, ex ipso auctore in *Syll. p. 456* — O. ornitophora, candido-lutescens, maculatis foliis. *Cup. panph. 1. t. 203*, ac *2. t. 222* — *Bon. t. 31.*

In sylvaticis montosis; *Palermo a S. Maria a Gesù, a S. Martino, all' Occhio, a S. Anna, Sagana a Gibilmessa, Pizzuta, boschi di Castellobuono, e di Capizzi; Ficuzza, Renda, Moarda, ed al bosco del Pianetto (Tineo, Todaro); Messina, Termini (Tineo).*

Aprili, Majo. ♃

Caules 5-12-pollicares: *folia* laete virentia, aliquando concoloria, 5-12 lin. lata: *spica* 1-4-pollicaris: *bracteae* concavae, subscariosae, albido-luteolae: *flores* albido-sulphurei, odori: *petala* obtusiuscula, duo exteriora semiovata, saepius flexuosa; intermedium oblongum et bina interiora ovalia acuta in fornicem conniventia: *labellum* in dorso subholosericeo-sulphureum ac punctis rubris maculatum, in ambitu una cum lobis lateralibus albido-lutescens: *calcar* saepe emarginatum, luteolum.

18. O. LONGEBRACTEATA. *Biv. cent. 1. p. 57 (1806) — Spr. s. veg. 3. p. 685 — Todar. orch. sic. p. 17.*

O. foliis inferioribus late ovalibus obtusiusculis, spica densa demum cylindrica ac elongata, bracteis lanceolatis acuminatis flores superantibus, petalis conniventibus ellipticis obtusis, labello obovato ovarium excedente superne variegato margine postico repando-angulato, 3-partito, laciniis lateralibus linearibus, intermedia productiore biloba, denticulo interjecto brevissimo vel obliterato, calcare obtuso recto ovario 3-4-plo breviore.

O. galeata. *Presl fl. sic. p.* XLI ? — O. foliosa *Masson*, et O. formosa *Steven* ex *Spr. l. c.* — O. Myodes, hyemalis, foliacea, hircina, simplici flore magno rubro porphyrographi. *Cup. H Cath. p. 157*, et *supp. alt. p. 67* — O. seu Cynosorchis latifolia, hiante cucullo, major. *Cup. H. Cath. p. 157 ?*

Ic. *Biv. l. c. t. 4*—O. Robertiana. *Loisel. fl. gall. ed. 1. v. 2. p. 606. (1807) t. 21*—O. fragrans. *Ten. fl. nap. 2. p. 296. t. 91*—Monorchis myodes, foliacea, hircina, flore magno rubro porphyrographi. *Cup. panph. 1. t. 200 — Bon. t. 33.*

In herbosis apricis argilloso-calcareis humentibus; *contorni di Palermo, Bagheria, Sala di Paruta verso il Macellaro, S. Giuseppe, Alcamo, Calatafimi; Caltanissetta presso il fiume salso (Heldr.); Madonie (Calcara); Paternò al Castello (Kamphow.); Catania nella lava dell' acqua della Botte (Cosentini).*

Januario, Martio. ♃

Species in Sicilia inter omnes alias hujus generis maxima: *caules* firmi, 1-2-pedales: *folia* $1\frac{1}{2}$-$2\frac{1}{2}$ poll. lata; caulina media vaginantia, suprema sessilia, bracteaeformia, omnia intense virentia: *bracteae* nervosae, membranaceae, virentes: *flores* ex viridi-purpurascentes, magni, graveolentes, in spica 3-9-pollicari pyramidali, demum cylindrica: *petala* exteriora viridi-lineata, intus carnea et rubro-maculata; interiora obtusiuscula, longiora, virentia, violaceo-maculata: *labellum* planiusculum, dorso puberulum, maculis atropurpureis notatum; lacinia media duplo latiori, lateralibus subfalcatis: *calcar* 2-3 lin. longum.

Pro synonymo *Preslii* confer *Todaro l. c.*

19. O. COMMUTATA. *Todar. orch. sic. p. 24*, excl. var. *b.*

O. foliis inferioribus oblongis, spica obconica densa brevi, bracteis (pallide roseis) scariosis lanceolato-acuminatis ovarium subaequantibus, petalis tribus exterioribus conniventibus basi connatis apice attenuato-acuminatis, labello plano ovarium vix superante denticulato trilobo, lobis lateralibus late linearibus oblique truncatis, medio duplo longiore ac latiore obconico exporrecto emarginato-bilobo mucrone (saepe) interjecto, calcare dependente ovarium subaequante.

O. variegata. *Jacq. collect. 2. p. 267* — *Ten. fl. nap. 2. p. 294*—*Biv. cent. 2. p. 44* — O. militaris. *Ucria H. Pan. p. 383.*

Ic. *Jacq. ic. rar. 3.t. 599* — *Lam. ill. gen. t. 726* — O. seu Cynosorchis, galeata, purpurea, leucosticha, sponsam ornatam effigens. *Cup. H. Cath. p. 64*, *supp. alt. p. 68*, et *panph. 2. t. 165* — *Bon. t. 35.*

In apricis demissis, vel montosis; *Etna* (*Biv.*); *contorni di Palermo*; *Monte Gallo*, *Miccini*, *Gibilrossa* (*Todaro*); *Pizzuta* (*Heldr. Todaro*) *Sagana*, *Alcamo*, *Mazzara*, *Monte di Trapani*, *Monte di Cammarata*, *Polizzi*.

Martio, Aprili. ♃

Caules 2-4-pollicares: *folia* caulina vaginantia: *spica* 1-1½-pollicaris: *petala* rosea, tria exteriora nervis saturatioribus lineata: fere scariosa; duo exteriora caeteris longiora; bina interiora lanceolato-linearia, acuta, intermedium subaequantia: *labellum* dorso granulato-puberulum, obovato-conicum, pallide roseum, punctis maculisque purpureis per longum irregulariter variegatum; lobo intermedio irregulariter serrulato, sat raro subintegro: *calcar* rectiusculum, striatum, acutiusculum, apice subcompressum, violaceo-roseum.

O. variegata. *All.*, cujus icones confer in *Seguer. ver. t. 15. f. 3*, in *Hall. helv. t. 30*, et in *Vaill. bot. par. t. 31. f. 22, 23, 24*, omnino diversa est, quod jam monuit Cl. *Ten. l. c.*; ideoque omni jure novo specifico nomine designavit *Todaro l. c.*

20. *O. conica. Willd. sp. pl. 4. p. 14 ?*

O. foliis inferioribus oblongo-lanceolatis acutiusculis, spica obconica densa brevi, bracteis (pallide roseis) lanceolatis acutis ovario brevioribus, petalis tribus exterioribus conniventibus acutis acuminatisque, labello tripartito, lobis lateralibus subintegris oblique truncatis, medio duplo latiore ac longiore obovato, lobulis rotundatis mucrone interjecto, calcare dependente acutiusculo ovarii dimidium aequante.

O. commutata, *b. angustifolia. Tod. orch. sic. p. 24*, ex specimine quod apud Cl. *Tineo* vidi — O. montana, purpurea, hilariter sanguineo punctato flore, gallinae alas caudamque extensas referente. *Cup. H. Cath. p. 156 ?*

Ic. *nulla.*

In herbosis montosis; *Castrogiovanni*; *Etna* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ♃

Habitus omnino praecedentis, a qua non differt, nisi *caule* robustiore, et magis folioso, *bractearum* longitudine, *floribus* pallidioribus, sed potissimum *labelli* forma ac divisione; siquidem lobus medius in illa ampliatus, emarginato-bilobus, lobulis truncatis serrulatis; in hac angustior, lobulis rotundatis sat raro obsolete denticulatis— A descriptione *Willd.* recedit foliis minime ovatis, spica obverse conica, lobo medio labelli bilobo.

21. *O. Bivonae. Todar. Giorn. di Scienze ed arti per Sicil. 1840. pag. 74*, et *orch. sic. p. 20.*

O. foliis oblongis obtusiusculis, spica densa ovata, bracteis scariosis lineari-lanceolatis ovarium subaequantibus, petalis conniventibus, tribus exterioribus acutis, labello impunctato plano ovario subduplo longiori, tripartito, laciniis linearibus angustissimis, media longiore latiore bifida denticulo interjecto, calcare brevissimo.

Ic. *nulla.*

In pascuis sterilibus elatioribus montosis; *Palermo al monte dell' occhio dalla parte che guarda Sagana* (*Todaro*).

Aprili, Majo. ♃

Habitus omnino sequentis, a qua potissimum discriminatur; *foliis* minus undulatis; *bractearum* longitudine; *labelli* laciniis fere filiformibus; sed praesertim *calcare* vix 1 ½ lin. longo. Quoad labelli lacinias *O. tephrosanthos* valde proxima, sed in hac bracteae brevissimae, et calcar longum ut in sequente.

22. *O.* UNDULATIFOLIA. *Biv. cent. 2. p. 44 — Todar. orch. sic. p. 21.*

O. foliis inferioribus oblongo-lanceolatis acutiusculis undulatis, spica densa ovata, bracteis scariosis ovato-acuminatis brevissimis (lin. longis), petalis conniventibus, tribus exterioribus acutis, labello (punctato) plano ovarium superante, tripartito, lacinia media elongata bipartita appendice filiformi interjecta, ejusdem lacinulis laciniisque lateralibus anguste linearibus integerrimis, calcare dependente subincurvo ovarii dimidium subaequante.

O. tephrosanthos. *Desf. atl. 2. p. 319*, excl. syn. ex ejusdem herbario — O. italica. *Poir. dict. enc. 4. p. 60?* — O. aromatica. *Pourr.* in *herb. Salvator* — O. flore nudi hominis effigiem repraesentans. *Cup. H. Cath. p. 158* — O. antropophora, mas, lusitanica, odore Vanillae. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*

Ic. *Biv. l. c. t. 6 — Sibth. fl. gr. t. 927*, ex ic. pictis — O Cercopithecum referens, lusitanica, prima. *Breyn. cent. p. 42*, et O. antropophora Orcades. *ColumEcphr. 2. p. 9*, optimae.

In herbosis apricis demissis, vel submontosis ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Caules palmares, vel pedales: *folia* laete virentia, sed maculata (*Biv.*) non vidi; caulina superiora vaginantia: *flores* odori, amoene rosei, in spica 1-3-pollicari: *petala* tria exteriora lanceolata, acuta, non connata, nervis tribus plerumque saturatioribus notata; bina interiora 2-3 ploque breviora ac angustiora, fornicata, lineari-lanceolata, acutiuscula, carnea, uninervia: *labellum* scabrum, rubro-punctatum, 6-8 lin. longum; laciniae mediae lacinulis rectis, ½ lin. latis, acutis, (non filiformibus et varie incurvis): *appendix* sinu interjecta lacinulis duplo brevior: *calcar* albidum, apice compressum, et aliquando emarginatum, 3-5 lin. longum: *gynostemium* ad basim atropurpureo-maculatum — Confer *Reich.* in *fl. germ. exc. 1. p. 124*, et *Todaro l. c.*

---

† 23. *O.* CUPANI. *Todar. orch. sic. p. 56.*

O. radicibus . . . ; spica ovata, laxiuscula, perigonii laciniis exterioribus subconniventibus ovatis obtusis, labello semitrifido ovario breviore, laciniis omnibus ovato-rotundatis, media longiori atque latiori, calcari filiformi ovarii dimidium superante descendente, bracteis lanceolatis acutis ovarium subaequantibus.

O. minor, flore parvo purpureo, hirci acute halans. *Cup. H. Cath. suppl. alt. p. 68* (an *O. fragrans*).

Ic. O. minor, purpurea, hircum spirans. *Cup. panph. 1. t. 241. et ex bibl. cat. 1. t. 287. et ex bibl. publ. 2. t. 18.*

Habitat Panormi *al piano della Stuppa* (*Gerv. mss.*)

Descriptio ex icone Cupaniana (*Todar. l. c.*).

† 24. *O.* BONANNIANA. *Todar. orch. sic. p. 57.*

O. tuberibus ovatis apice obsolete bilobatis, spica laxa elongata, perigonii laciniis exterioribus conniventibus linearibus acutis, labello semitrifido ovario longiore, laciniis omnibus linearibus acutiusculis, media longiore, calcare cylindrico bracteisque lanceolatis acutis ovario longioribus.

Ic. O. palmata, minor, binis testiculis extremo bisulcis. *Cup. H. Cath. p. 157, et panph. 2. t. 162, et ex bibl. cat. 1. t. 50, et ex bibl. publ. 1. t. 183 — Bon. t. 36.*
Habitat in monte *Busambra* (*Gerv. mss.*).
Descriptio ex icone Cupaniana (*Todar. l. c.*)

† 25. *O. Gervasiana. Todar. orch. sic. p. 57.*
O. radicibus tuberosis lobatis, spica densa cylindracea, perigonii laciniis exterioribus ovato-oblongis obtusiusculis labelli longitudine subconniventibus, labello obsolete trilobo maculato-punctato plano, lobis rotundatis, medio majore longiore, calcare conico descendente ovario breviore, bracteis lineari-lanceolatis acutis ovarium superantibus.
O. palmata, montana, purpurea, folio et flore maculato, radice bifida. *Cup. panph. 1. 153. et 2. t. 176, et ex bibl. cat. 1. t. 29 — Bon. t. 30.*
Habitat *in monte Busambra* (*Gerv. mss.*).
Descriptio ex icone Cupaniana (*Todar. l. c.*).

† 26. *O. pseudopallens. Todar. orch. sic. p. 58.*
O. tuberibus subrotundis, spica laxa elongata pauciflora, perigonii laciniis omnibus ovato-lanceolatis obtusiusculis conniventibus, labello plano obsolete trilobo integerrimo ovarii dimidium superante, lobis rotundatis, intermedio vix majore, calcare ascendente ovarii longitudinem subaequante, bracteis ovato-lanceolatis obtusiusculis ovarium aequantibus.
Ic. O. ornithophora, e candido lutea. *Cup. panph. sic. 2. t. 165, et ex bibl. cat. 1. t. 50, et ex bibl. publ. 1. t. 154* — O. ornithophora, e candido lutea, foliis angustioribus fasciculatis, non maculatis. *Bon. t. 29.*
Habitat in pratis montosis; *Marineo a Giampaulo*, *Prizzi allo Sfarangio* (*Gerv. mss.*)
Descriptio ex icone Cupaniana (*Todar. l. c.*).

† 27. *O. latifolia. Lin. sp. pl. p. 1334 — Ucria H. Pan. p. 383.*
O. bulbis subpalmatis rectis, nectarii cornu conico, labio trilobo lateribus reflexo, bracteis flore longioribus.
In montosis; *Madonie alli Favari* (*Ucria*).

TINEA.

Biv. giorn. di scienz. ed arti per Sic. an. 1833. p. 149.

Cor. petal. 5 in galeam conniventia, gynostemium obtegentia; duo exteriora lateralia basi subsaccata. *Labell.* patens, basi subtus saccato-gibberosum. *Gynost.* ad antheram usque adnatum, obtusum, perexiguum. *Massae* pollinis lobulatae, pedicellatae; cum granulis pedicellatis. (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia: *flores* exigui, dense spicati).

1. *T. cylindracea. Biv. l. c. — Todar. orch. sic. p. 8.*
T. foliis inferioribus ovali-oblongis, caulinis brevissimis subvaginantibus, spica densissima cylindracea, bracteis ovato-lanceolatis acutis ovario brevioribus, floribus secundis, petalis acutis connatis, labello plano dependente germinis dimidium aequante trifido, laciniis lateralibus angustissimis integris, media obtusa duplo latiore integra bifida vel tridentata, calcare saccato-conico obtuso.

Orchis secundiflora. *Bertol. rar. pl. dec. 2. p. 42*, et *am. ital. p. 82* — Satyrium viride. *Ucria H. Pan. p. 383*, non *Lin.* ex nom. vernaculo — S. maculatum. *Desf. atl. 2. p. 319* — Orchidis species, capsellis orbiculatis per longum irretitis. *Cup. H. Cath. p. 66.*

Ic. Ophrys densiflora. *Desf. ann. du Mus. v. 10. p. 2*, et *choix des plant. t. 6 ?* — O. Orchidi Leodiensi affinis, culicem referens, purpurea et confertior. *Cup. panph. 2. t. 221* ! — *Bonn. t. 32.* — Orchidis species capsulis orbiculi orationis dominicalis figura. *Cup. panph. 2. t. 21* — *Bon. t. 128.*

In herbosis apricis inter frutices ; *Palermo ne' monti di S. Martino all' occhio*, *Gibilmessa ; Chiarandà*, *Miccini*, *bosco del Pianetto* (*Todaro*) ; *Pizzuta*, *Bagheria nel vallone di Spucces*, *Messina presso il Telegrafo alla Torre*, *ed al campo*, *Mistretta nel bosco di Ancedda* (*Tineo*); *Madonie* (*Calcara*) = et in *Alicuri all' Ilice*, *Felicuri*, *Saline*, *Lipari alla Guardia*, *Maretimo.*

Martio, Aprili. ♃

Caules graciles, 3-10-pollicares : *folia* infima saepius duo, terrae adpressa, ut plurimum rubro-maculata, obscure virentia : *spica* demum 3-pollicaris: *flores* exigui, ex albo-carnei, vix odori, deorsum imbricati : *petala* subaequilonga ; tria exteriora apice libera, ovato-lanceolata, striis rubellis notata ; duo lateralia semiovata, subfalcata ; intermedium ovato-lanceolatum, ad carinam intensius coloratum ; duo interiora anguste linearia, acuminata: *labellum* basi rubescens, apice albidum, vix lin. latum, maculis vel lineolis rubellis basi notatum : *calcar* albidum, conicum, curvulum : *capsulae* ovales, in spicam densissime imbricatae.

Icon *Desf. l. c.* ob labellum germine longius a nostra videtur differre, si illa bene ad naturam picta, et ex qua descriptio *Desf.* deprompta. Confer *Ten. fl. nap. 2. p. 302* sub *Satyrione maculato* — *Ophrys antropomorpha Willd. sp. pl. 4. p. 63*, forsan ad hanc speciem adducenda est.

† GYMNADENIA.

Brown. ex Richard. or. eur. adn. p. 20 — *Sp. s. veg. 3. p. 688.*

Perig. ringens, laciniis 3-5 in galeam conniventibus. *Label.* patens, subtus postice calcaratum. *Gynost.* ad antheram usque adnatum, aestivatione erectum, a laciniis perigonii imbricatim tectum. *Anthe.* tota adnata ; loculi paralleli, inferne accumbentes, cum interjecto processu rostelli. *Bursicula* nulla. *Massae* pollinis lobulatae, pedicellatae. *Glandulae* pedicellorum sejunctae.

† 1. G. CONOPSEA. *Ait. H. Kew. ed. 2. v. 5 p. 191* — *Spr. s. veg. 3. p. 693* — *Todar. orch. sic. p. 59.*

G. tuberibus palmatis, foliis elongato-lanceolatis, spica cylindrica elongata, labello trifido, lobis ovatis obtusis, calcare filiforme ovario fere duplo longiore, perigonii laciniis exterioribus patentissimis, bracteis trinerviis ovarium aequantibus vel superantibus.

Orchis conopsea. *Lin. sp. pl. 1335.*

Prope *Castellobuono* (*Pyraino* ex *Tod. l. c.*).

† HABENARIA.

Rich. orch. eur. adn. p. 35 — Spr. s. veg. 3. p. 693.

Perig. ringens, laciniis 3-5 in galeam conniventibus. *Label.* patens, subtus postice calcaratum. *Gynost.* ad antheram usque adnatum. *Anthera* tota adnata; loculi inferne sinu stigmatis excisi ab ipsis invicem remotis. *Rostel.* nullum. *Massae* pollinis lobulatae. *Gland.* nudae, bursicula deficiente. *Ovar.* contortum.

† 1. *H.* VIRIDIS. *Brown. pr. fl. Nov. Holl. p. 312 — Todar. orch. sic. p. 61.*

H. labello lineari apice tridentato, dente intermedio brevissimo, lateralibus porrectis, calcare brevissimo scrotiformi, perigonii laciniis in galeam conniventibus.

Satyrium viride. *Lin. sp. pl. 1337 — Ucria H. Pan. p. 383.*

In montosis; *alla Quisquina* (*Ucria*).

HIMANTHOGLOSSUM.

Spr. s. veg. 3. n. 2927. p. 675 (excl. sp. nonn.)—*Koch syn. p. 689 !*

Cor. pet. 5 in galeam conniventia, gynostemium obtegentia. *Label.* ante anthesim spiraliter convolutum, basi subtus saccato-gibberosum, lineari-tripartitum, lacinia media elongata. *Gynost.* ad antheram usque adnatum. *Mas.* pollinis lobulatae, pedicellatae. (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia).

1. *H.* HIRCINUM. *Spr. l. c. p. 694 — Todar. orch. sic. p. 67.*

H. foliis inferioribus ovali-oblongis, spica cylindrica elongata demum laxa, bracteis anguste-linearibus ovario longioribus, labello tripartito, laciniis linearibus, lateralibus brevissimis undulato-crispatis, media longissima bifida flexuosa linea baseos media-tomentosa.

Satyrium hircinum. *Lin. sp. pl. 1337 — Ucria H. Pan. p. 383* — Orchis hircina. *Scop. carn. 2. p. 193*, et *Willd. sp. pl. 4. p. 28* — Loroglossum hircinum. *Rich. orch. eur. p. 32* — Orchis barbata, odore hirci, breviore latioreque folio. *Cup. H. Cath. p. 157* — O. nebrodensis, per omnia maxima, pilato flore purpureo albo micato. *Cup. l. c.*, et *supp. alt. p. 67* — Satyrium. *Cast. H. Mess. p. 21.*

Ic. Satyrium hircinum. *Jacq. austr. t. 362 — Lam. ill. gen. t. 726. f. 1 — Hall. helv. n. 1368. t. 25*—Tragorchis testiculus hirci. *Dod. pempt. 237.*

In pinguibus sylvaticis montosis; *Pizzuta*, *Ficuzza*, *Busambra*, *Monte di Cammarata*, *boschi di Castellobuono*, *Madonie*, *Castrogiovanni*; *Riesi*, *monte delle Rose* (*Gasparrini*); *Gibilmessa* (*Tin.*) Junio, Julio. ♃

Caules 2-3-pedales, fistulosi, valde foliosi: *folia* glaucescentia, ascendendo angustiora ac breviora: *bracteae* acuminatae, albidae, inferiores elongatae: *spica* 5-12-pollicaris: *flores* triste albido-virentes aut violacei, graveolentes: *petala* albida, aequilonga; exteriora ovata, obtusa, intus atroviolaceo-lineata; interiora anguste linearia, acutiuscula, viridula, gynostemium obtusum superantia: *labellum* dorso albidum violaceo-maculatum ac pubescens, margine undulato-crispo viridulo, vel violaceo; cujus lacinia media $1\frac{1}{2}$-$2\frac{1}{2}$

pollicaris, vix lin. lata; laterales vero 4-6-lineares: *calcar* obtusum, vix arcuatum, lin. longum: *capsulae* oblongae, pedicellatae.

ACERAS.

Brown. in. H. Kew. ed. 3. v. 5. p. 191 — Endl. gen. n. 1512.

Cor. petal. 5 in galeam conniventia, gynostemium obtegentia. *Label.* pendulum vel patens, lineare, ecalcaratum, tripartitum, non convolutum. *Gynostem.* ad antheram usque adnatum. *Mass.* pollinis lobulatae, pedicellatae (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia).

1. *A.* ANTROPOPHORA. *Brown. l. c. — Todar. orch. sic. p. 102.*

A. caule folioso, foliis oblongo-ovalibus, spica cylindrica densiuscula, bracteis ovario subbrevioribus, petalis acutis, labello dependente ovarium subaequante, lacinia media elongata lineari bifida denticulo interjecto, lacinulis laciniisque lateralibus filiformibus.

O. antropophora. *Lin. sp. pl. 1343. — Ucria H. Pan. p. 384* — Loroglossum antropophorum. *Rich. orch. eur. p. 32* — Himanthoglossum antropophorum. *Spr. s. veg. 3. p. 694* — Satyrium antropophorum. *Pers. syn. 2. p. 507* — Orchis flore nudi hominis effigiem repraesentans, foemina. *Cup. H. Cath. p. 158.*

Ic. *Fl. dan. t. 103 — Hall. helv. n. 1264. t. 23* — Orchis forte maculata, flore purpureo-viridi, hominis effigiem marem referens, macilentiorem. *Cup. panph. 3. t. 118* — O. antropophora, Oreades. *Columna. Ecphr. 1. p. 320.*

In herbosis apricis, vel demissis; *contorni di Palermo*, *Sagana*, *Renda*, *monti di Carini*, *Pizzuta*, *Busambra*, *monte de' Cani*, *monte di Cammarata*, *Polizzi*, *Madonie*, *Fondachelli*; *Messina*, *e Monte Scuderi* (*Tineo*); *Marineo*, *Sciacca*, *monte delle Rose*, *Rifesi*, *Mirto*, *Castrogiovanni* (*Gervas. mms.*, et *Tod.*); *Avola* (*Bianca*).

Martio, Aprili. ♃

Caules 4-10-pollicares, inferne foliosi: *folia* inferiora aliquando maculata (*Todar.*), patentia, obtusa; superiora erecta, acuta: *bracteae* albidae, scariosae, lanceolatae, acuminatae: *spica* 1-5-pollicaris: *flores* parvi, plus minus approximati, ingrate olentes: *petala* viridi-lutescentia, exteriora tria ovata, ad margines fusca; duo interiora anguste linearia, acutiuscula, vix breviora: *labellum* aliquando ovarium superat, nunc luteolum, nunc fuscum, nunc cinnaberino-ferrugineum, deinde aureo-flavescens, uti recte notat *Todaro l. c.*: *capsulae* ovali-oblongae, dense imbricatae.

OPHRYS.

Cor. petal. 5, vel omnia, saepius tria, aut duo tantum patentia. *Labell.* patens, ecalcaratum. *Gynost.* ad antheram usque adnatum. *Mass.* pollinis lobulatae, pedicellatae. (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia: *flores* quod colorem et formam labelli saepe speciosi).

* *Petala omnia, vel tria exteriora patentia.*

1. O. ARANIFERA. *Huds. angl. ed. 2. p. 392 — Willd. sp. pl. 4. p. 66 — Biv. cent. 2. p. 40.*

O. caule folioso elato, petalis omnibus patentibus (viridibus), duobus interioribus subduplo brevioribus glabris lineari-lanceolatis obtusiusculis undulatis gynostemium obtusum subexcedentibus, labello obovato-rotundato convexo subtrifido velutino-holosericeo (fusco-ferrugineo), binisque lineis plumbeis glabris cum altera transversali connexis notato, apice emarginato inappendiculato, basi utrinque gibbere conico instructo.

Arachnites fuciflora. *Todar. orch. sic. p. 72*, exclus. nonnullis synonymis, et var. *b.* — O. aranifera, *major. Reich. cent. 9. p. 23* — O. fuciflora. *Curtis Lond. fasc. 6.* — O. fucum referens, flore subvirente. *Cup. H. Cath. p. 156.*

Ic. *Reich. l. c. f. 1155 — Curtis l. c. t. 67 — Hall. helv. t. 24. f. 5* — O. fucum referens, colore rubiginoso. *Vaill. paris. t. 31. f. 15-16* — Orchis ornifuciflora, purpurea, fuliginea, torquata. *Cup. H. Cath. p. 158*, et *panph. 2. t. 254* — Ophrys psittaco-fuciflora, fuliginea. *Bon. t. 37.*

b. panormitana; labello obovato subelongato trilobo, lobis lateralibus dependentibus, basi gibere conico instructis. *Tod. l. c. p. 75.*

Ic. *Tod. l. c. t. 1. f. 1-2.*

c. ambigua; labello obovato bilobo, disco glabro, limbo piloso revoluto cincto, gibbere conico utrinque instructo. *Tod. l. c.*

O. incubacea, radice testiculata, bulbis ovatis, perigonii segmentis exterioribus oblongis glabris, interioribus puberulis dimidio minoribus linearibus abruptis, margine undulato crispo, labello ovali convexo bilobo, nulla appendice, marginibus villosis tumido-revolutis, disco lineolis violaceis inscripto in formam gabali, gibba conica mediana utrinque prominente. *Bianca nov. pl. sp. p. 8.*, ex *Todaro orch. sic. p. 75*, et ex specimine malo mihi communicato.

Ic. Orchis psittaco vespa arra. *Cup. panph. 3. t. 115.*

d. limbata; disco labelli panduriformi fusco, lituris externe subsinuatis. *Reich. cent. 9. p. 23.*

Ic. *Reich. l. c. f. 1156.*

In herbosis apricis demissis submontosis; var. *a. Palermo, Alcamo, Mazzara, Riesi, Comiso; Palazzuolo (Kamphow.); Messina al Castellaccio, ed a Gravitelli (Prestandrea, Nyman); Catania (Biv., Cosent.); Caltanissetta al fiume salso, Palagonia alla portella (Heldr.); Militello di val di Noto, Villarosa, Messina (Tineo)*: var. *b. Palermo (Todaro)*; var. *c. Avola (Bianca)*; var. *d. Palermo a S. Martino ed alla portella di S. Anna (Tin; Guss.).*

Martio, Majo. ♄

Caules 3-10-pollicares: *bracteae* canaliculato-concavae, acutae, virentes, inferiores ovarium excedentes: *petala* patentissima, tria exteriora obtusa, oblonga-elliptica, concava, margine revoluta, et obtuse carinata; interiora intensius virentia: *labellum* petala vix excedens, profunde et anguste emarginatum, binis gibberibus aliquando obliteratis.

O. incubacea, *Bianca l. c.*, quantum ex specimine malo ab acutore communicato, mihi quoque hujus videtur varietas. Confer ipsius descriptio.

2. *O.* EXALTATA. *Ten. ad cat. H. R. Neap. app. 2. p. 83*, et *fl. nap. 2. p. 306.*

O. caule folioso elato, petalis (albido-roseis) omnibus patentibus, tribus exterioribus oblongis obtusis, binis interioribus linearibus undulatis (viridulis) 2-duplo brevioribus gynostemium breviter rostratum subsuperantibus, labello (magno) obovato convexo obsolete trilobo, lobo medio emarginato subappendiculato in ambitu villoso, in disco puberulo fusco lineisque glaberrimis subparallelis notato, basi gibbere brevi conico utrinque instructo.

Arachnites fuciflora; *b. exaltata. Todar. orch. sic. p. 72*, an excls. syn. *Mauri.*

Ic. *Ten. l. c. 96.*

In apricis herbosis passim in Sicilia.

Martio, Aprili. ♃

Caules 6-12-pollicares: *folia* subglaucescentia: *bracteae* virentes, lanceolatae, acutae, concavo-canaliculatae, inferiores ovarium valde excedentes: *flores* laxi, in spica 3-6-lineari: *petala* exteriora subaequalia, concava, ad carinam virentia, ad margines subrevoluta, aliquando albida, nunquam viridula, patentissima; duo interiora plana, concoloria, acutiuscula, $\frac{1}{2}$ — 1 lin. lata, undique vel ad margines puberula: *labellum* magis quam in praecedente apice ampliatum, 5-6 lin. longum, 3-4 lin. latum, saepius appendiculatum, et gynostemium supra illud incurvatum.

Affinis quidem praecedenti, cum qua a *Todar l. c.* associata, sed petalorum colore, labelli forma ac gynostemio aliena; nec cum *O. fuciflora* confundenda (*Reich. cent. 9. p. 25. s. 1160*, et *1161*), nam petalorum interiorum figura penitus diversa — An *O. crabonifera Mauri* eadem sit judicare non audeo — Icones *Cup.* et *Bon.* ob labelli formam et gynostemium breviter rostratum potius ad hanc quam ad praecedentem forsan spectant.

3. *O.* LUNULATA. *Parlat. giornal. di Scienz. per Sic. v. 62. p. 4*, et *pl. rar. fasc. 1. p. 13 — Bianc. nov. pl. sp. sic. p. 11.*

O. petalis tribus exterioribus lanceolatis obtusis (roseis), lateralibus labello approximatis, binis interioribus linearibus glabris acutiusculis exteriora subaequantibus, labello convexo obovato subelongato emarginato appendiculato velutino-holosericeo macula lunulata lucida notato obsolete denticulato integro vel trilobo, lobis lateralibus subverticalibus villosioribus gibbere conico instructis, gynostemio breviter rostrato-acuminato.

Arachnites lunulata. *Todar. orchid. sic. p. 77.*

Ic. *Parlat. l. c. t. 2. f. 3-4 — Todar. l. c. t. 1. f. 3-4.*

In apricis pascuis montosis, vel mare finitimis; *Palermo a Monte Gallo, a Gibilrossa, ai Ciacuddi* (*Tineo, Parlat., Todar.*, a quibus specimina habui); *S. Martino* (*Nyman*); *Avola* (*Bianca*).

Martio, Majo. ♃

Flores magnitudine sequentis, pauci, in spica laxa elongata: *petala* exteriora ad carinam virentia, et interiora plana rosea: *labellum* fusco-purpureum, apice vix emarginatum, breviter appendiculatum: *gynostemium* rostro brevi terminatum.

Differt a sequente, uti notat *Tod. l. c.*, habitu, macula pectorali, labello magis elongato, petalis angustioribus acutiusculis; et ab *O. Bertolonii* macula pectorali lunulata, labelli lobis lateralibus verticalibus, basi gibbere conico instructis.

4. *O.* BERTOLONII. *Moretti de quibusd. ital. pl. dec. 6. p. 9.*

O. petalis omnibus patentibus, tribus exterioribus oblongo-lanceolatis

obtusiusculis, duobus interioribus glabris lanceolato-linearibus acutis brevioribus, labello incurvato convexo obovato-elongato holosericeo fusco-atro prope apicem subtrilobo integrove macula subquadrata solitaria (atrosanguinea) lucida notato emarginato appendiculato, appendice sursum versa, gynostemio breviter rostrato.

O. speculum. *Bertol. pl. gen. p. 124—Biv. cent. 1. p. 61,* non *Link* — Arachnites Bertolonii. *Todar. orch. sic. p. 79.*

Ic. *Biv. l. c. t. 3 — Todar. l. c. t. 1. f. 5-6 — Reich. cent. 9. f. 1157,* et *1158*, optimae — Orchis ornifuciflora, fuliginea, clunicula depilata fusca. *Cup. H. Cath. p. 158, supp. alt. p. 68,* et *panph. 1. t. 175,* ac *2. t. 146 — Bon. t. 28.*

In collibus apricis herbosis passim in Sicilia.

Martio, Aprili. ♃

Caules 5-10-pollicares : *folia* laete viridia : *spica* laxa, elongata, pauciflora : *bracteae* lanceolatae, acutae, ovario longiores, virentes : *petala* tria exteriora, concava, incurva, albido-rosea, linea virenti in medio notata, in triangulum patentia, margine subciliata; duo interiora carnea vel rosea, aliquando in margine obsolete ciliolata : *labellum* basi nulla gibba conica instructum, antice maculatum, ac arcuato-adscendens, marginibus subtus revolutis, dum subtrilobum, lobi laterales brevissimi obtusi: *gynostemium* supra labellum inclinatum, fusco-virescens.

Male a *Pollinio* et a *Sprengelio* cum *O. aranifera* confusa, a qua prorsus aliena. Confer quoque *Todaro l. c. p. 81.*

5. *O. atrata. Lindl.* in *Reich. fl. germ. exc. 1. p. 129*, et *cent. 9. p. 21 ?*

O. petalis patentissimis (virentibus), tribus exterioribus oblongis obtusis, duobus interioribus anguste linearibus subundulatis puberulis, labello obovato convexo nigro-villoso, disco parallele glabreque bilineato, inappendiculato apice emarginato basi gibbere conico porrecto utrinque instructo ad medium subtrilobo, lobis lateralibus brevibus, gynostemio obtuso.

Ic. *Reich. l. c. f. 1150.*

In apricis herbosis : *colline di Messina ai Gravitelli* (*Nyman*); *ivi a Zaffaria* (*Prestandrea*).

Martio, Aprili. ♃

Petala tria exteriora ovato-linearia, margine revoluta, obtusa vel retusa, subtus nervis paucis viridibus, uno validiore, notata; duo lateralia latiora; duo interiora 2-3-plo angustiora, plus minius roseo-viridia, obtusa vel retusa, subtus nervo medio viridi notata, gynostemium subaequantia : *labellum* castaneo-atropurpureum, valde villosum, disco glabrum, ibique lituris binis cum alia superiore transversali superne junctis coeruleo-cinerascentibus notatum; emarginaturae lobuiis subtus reflexis, et sepe invicem tegentibus, ita ut fere apice perforatum videtur (*Nyman*).

Habitus *O. exaltatae* : *bracteae* virentes, ovario breviores : *flores* in spica laxa : *petala* duo interiora vix lin. lata : *labellum* in ambitu pilis longis fuscis tectum, magnitudine praecedentis — Cum dubio *Rich.* citavi, nam in specimine sicco labellum subtrilobum, ac magis elongatum, et gynostemium acutum.

6. *O. tenthrediniferа. Willd. sp. pl. 4. p. 67 — Biv. cent. 2. p. 39.*

O. petalis (pallide roseis) tribus exterioribus ellipticis obtusis patentibus, duobus interioribus triangularibus brevissimis villosis obtusiusculis, labello puberulo lato subquadrato in disco convexiusculo obsolete trilobo, lobo medio ante apicem barbato emarginato appendiculato, appendicula integra incurva, gynostemio suberecto obtuso.

Orchis orniflora, amplo labello genato rubigineo ambitu viridi lamullam fictitante. *Cup. H. Cath. p. 158.*

Ic. O. grandiflora. *Ten. fl. nap. 2. p. 309. t. 94?*—Arachnites tenthredinifera. *Todar. orch. sic. p. 85. t. 1. f. 9-10 — Biv. l. c. t. 4*, mediocris — O. Tenoreana. *Lyndl.* in *Reich. cent. 9. f. 1173?* — Orchis ornifuciflora, genata, rubiginea, ambitu viridi. *Cup. panph. 1. t. 175*, et *2. t. 146 — Bon. t. 28.*

b. floribus omnino luteis. *Tineo.*

c. floribus albidis. *Tineo.*

d. petalis binis interioribus acutis. *Tineo.*

In apricis herbosis demissis vel submontosis; *contorni di Palermo, Sagana, Pizzuta, Amorosa al sud di Busambra, Lercara, Villafrati, Buccheri, Terranova, Noto, Montallegro, Cattolica, Mazzara, Marsala; Militello di val di Noto* (*Tineo*); *Catania* (*Biv., Heldr.*); *Avola* (*Bianca*); *Misilmeri, Marineo* (*Todar*).: var. *b. c. d. ne' contorni di Palermo* (*Tineo*).

Martio, Aprili. ♃

Caules 4-10-pollicares, superne nudi: *folia* virentia: *spica* laxa, elongata, pauciflora: *bracteae* oblongo-lanceolatae, acutiusculae, flores aequantes, viridi-carneae vel roseae, stria viridi notatae: *petala* tria exteriora lata, obtusissima, concava; duo interiora 4-5-plo breviora: *labellum* basi aliquando binis gibberibus obtusis praeditum, disco subfuscum lineisque glabris irregulariter pictum, in ambitu explanatum viridi-luteum, ante appendicem lineari-obovatam carnosam glabram fasciculo fibrillarum longiorum praeditum, que albidae vel flavidae ac compressae: *gynostemium* obtusissimum ac breve, semel petala duo interiora excedens.

Ob flores speciosos, et labellum latum magnum ab omnibus aliis prima fronte dignoscitur, sed interim cum sequente aliquando confusa, uti recte monet *Todaro l.c.p.87*, quem confer pro aliis observationibus — Icones O. tenthrediniferae *Reich. cent. 9. f. 1171*, et O. Tenoreanae *Reich. l. c. f. 1173*, mihi dubiae; nam in prima gynosteminm exacte ut in nostra, sed labellum undique villosum, et ante apicem imberbe!; in altera labellum denticulatum fere ut in sequente, tamen ante apicem fasciculo pilorum instructo, et gynostemium acutiusculum (non rostratum); pariterque illa *Ten. l. c.* ob gynostemium acutiusculum nonnihil differt — Var. *d.* quoad petala interiora acuta *O. villosam Reich. cent. 9. f. 1172* refert, sed gynostemium in nostra obtusum! Tamen haec icon cum illa *Desf. corol. t. 6.* haud bene quadrat, nam in illa bina petala interiora et gynostemium obtusa!

7. *O.* OXYRHYNCHOS. *Todar. Giorn. di Scienz. per Sic. ann. 1840. p. 74.*

O. petalis tribus exterioribus ovali-lanceolatis obtusis patentibus (albido-roseis), binis interioribus triangularibus villosis margine revolutis 4-6-plo brevioribus, labello late subquadrato holosericeo obsolete trilobo basi utrinque gibbere conico instructo in disco convexiusculo macula et lineolis glabris variis notato, ambitu explanato, apice emarginato-bilobo imberbi appendiculato, appendice 3-5-dentata incurva, gynostemio acute rostrato supra labellum inclinato.

O. insectifera. *Ucria H. Pan. p. 384*, ex parte — Orchis Ennensis, Psittacum gemmatum exprimens, versicolor. *Cup. H. Cath. p. 158.*

Ic. Arachnites oxyrhynchos. *Todar. orch. sic. p. 81. t. 1. f. 7-8!* — O. andrachnites *Reich. cent. 9. p. 25. t. 1168?*—O. tenthredinifera. *Ten. fl. nap. 2. p. t. 93*—Orchis Pistacum gemmatum exprimens, versicolor. *Cup. panph. 2. t. 213.*

*

b. lutea; labello luteo. *Tineo.*
c. difformis; labello amplo irregulari. *Tineo.*
In collibus apricis, vel in herbosis submontosis; *Palermo a Baida, a S. Martino, S. Anna, Sagana, Carini; Monte Gallo, Pizzuta, a Miccini, al piano della Stuppa, Termini a S. Calogero,* (*Tineo*); *Castellobuono* (*Todaro*); *Militello in Valdemone, Monte di Cammarata, Vallelonga; Catania* (*Heldr.*): var. *b. monti di Palermo* (*Tineo*): var. *c. sotto Catalfano* (*Tineo*).
Martio, Aprili. ♃
Habitus omnino praecedentis, sed *bracteae* albido-virentes, flores superantes; *petala* tria exteriora angustiora, virescentia vel albida; interiora obtusiuscula: *labellum* fuscum, glabriusculum, margine denticulatum: *appendix* viridi-luteola, denticulata, et *gynostemium* breviter sed acute rostratum!, petala interiora duplo excedens: fasciculus fibrillarum ad apicem labelli nullum!
O. discors *Bianc.* uti species propria, nomine Arachnites Biancae a *Todar. l. c. p. 83* refertur; tamen ipse *Bianca* in *pl. nov. p. 5*, sub sua planta sequentes varietates, et synonyma enumerat:
A. limbo labelli protenso concaviusculo.
a. perigonio purpureo, gibbis labelli maximis.
b. perigonio albido, gibbis labelli mediocriter prominulis.
c. perigonio viridi-glauco, gibbis labelli obsolete extumidis — Arachnites oxyrinchos *Todar. l. c.*
B. limbo labelli protenso convexiusculo—Arachnites Biancae. *Todar. l. c. p. 83.*
Ideoque speciem suam ab *O. oxyrincho* non separat, et quantum ex ipsius specimine sicco incompleto conjicere licet ejusdem plantae lusus mihi quoque visae sunt.

8. *O. apifera. Huds. fl. angl. ed. 1. p. 340 — Willd. sp. pl. 4. p. 66 — Biv. cent. 1. p. 62.*
O. petalis tribus exterioribus ovalibus obtusis patentissimis (roseis albidisque), binis interioribus triangularibus villosis vel glabratis brevissimis margine revolutis, labello convexo obovato-velutino trilobo, lobis lateralibus hirsutis verticalibus superne gibbere conico-saccato instructis, lobo medio elongato bilobo, appendice subulata interjecta, gynostemio longe rostrato-acuminato.
Arachnites apifera. *Todar. orchid. sic. p. 88* — O. rostrata. *Ten. fl. nap. 5. p. 242* — Orchis fucum referens, major, foliolis superioribus candidis et purpurascentibus. *Cup. H. Cath. p. 157.*
Ic. *Todar. l. c. t. 2. f. 1-2 — Reich. cent. 9. f. 1159 — Ten. l. c.* t. *245 — Vaill. bot. paris. p. 149. t. 30. f. 9* — Testiculus vulpinus, secundus sphegodes. *Lobel. ic. 179.*
b. floribus viridi-luteis, labello glabrato. *Tineo.*
In pascuis apricis demissis, vel submontosis; *Messina* (*Tineo*), *Val di Mazzara, e Val di Noto* = et in *Felicuri sul monte*: var. *b. S. Martino* (*Tineo*).
Martio, Aprili. ♃
Caules foliosi, palmares, et usque sesquipedales, firmi: *folia* viridi-glaucescentia: *spica* laxa, elongata, pauci-vel multiflora: *petala* exteriora viridi-rosea, nervis saturatioribus; duo interiora ad margines viridi-rufescentia, acuta, vix lin. longa: *labellum* flavescens, fuscum, cum macula glabra intensiore vel luteola, et lineis olivaceo-flavidis irregulariter inter se conjunctis notatum: *appendix* lobi medii obtusa vel acuta, carnosa, primum deorsum inde saepius antrorsum flexa: *gynostemium* supra labellum inclinatum: *capsulae* majusculae.

O rostrata *Ten l. c.* ob variabilem petalorum interiorum pubescentiam ab hac non differre mihi quoque visum est.

9. *O.* SPECULUM. *Link* in *Schard. diar. bot. an. 1799. v. 2. p. 324*, et *Willd. sp. pl. 4. p. 69.*

O. petalis tribus exterioribus oblongis, binis lateralibus patentissimis obtusiusculis, duobus interioribus anguste linearibus acutis arcuato-retroflexis duplo brevioribus (atris), labello obovato planiusculo disco glaberrimo nitido (fusco-coerulescente) ad margines revolutos dense et longe villoso, trilobo, lobis lateralibus oblongis planis, lobo medio duplo latiore ac longiore emarginato exappendiculato, gynostemio obtuso.

Arachnites speculum. *Todar. orch. sic. p. 93* — O. ciliata. *Biv. cent. 1. p. 60* — O. scolopax. *Willd. sp. pl. 4. p. 69*, et — *Guss. Cat. H. Reg. in Bocc. p. 44*, non *Cav.* — O. vernixia. *Brot. fl. lusit. 1. p. 24*, ex herb. *Desf.* !

Ic. *Todar. l. c. t. 2. f. 5, 6* — O. ciliata. *Ten. fl. nap. t. 95* — Orchis Ricinum villosum referens. *Cup. H. Cath. p. 158, suppl. alt. p. 68; panph. 1. t. 175*, et *2. t. 146* — *Bon. t. 28* — O. muscam majorem coeruleam repraesentans. *Breyn. cent. p. 100*, optima.

In apricis herbosis collibus, in submontosis, et in arenosis herbosis maritimis; *contorni di Palermo, Monte di Trapani, Alcamo, Lercara, Villafrati, Acquaviva, Vallelonga, Miceli, Delia, Chiaromonte, Comiso, Spaccaforno*: *Avola* (*Bianca*); *Marineo, Prizzi* (*Todaro*); *Caltanissetta* (*Heldreich*).

Martio, Aprili. ♃

Caules foliosi, 3-10-pollicares: *folia* laete virentia, subglaucescentia: *spica* laxa, pauciflora: *bracteae* oblongo-lanceolatae, obtusiusculae, pallide virentes, ovarium subaequantes: *petala* tria exteriora viridula, ad margines subrevoluta; duo lateralia patenti-incurva, linea intensiore notata; duo interiora puberula, ex ovata basi lanceolato-attenuata, apice arcuato retroflexo: *labellum* exporrectum, in margine revoluto villis densis longis fusco-purpureis tectum, aliquando ceraceum, in disco intensius coloratum: *ovarium* plerumque incurvum sub anthesi.

Species pulcherrima, et ab omnibus affinibus distinctissima.

** *Petala duo exteriora lateralia patentia; intermedium fornicatum gynostemio incumbens.*

10. BOMBYLIFLORA. *Link in Schrad. diar. bot. an. 1799. 2. p. 325.*

O. petalis tribus exterioribus ovalibus concavis (pallide virentibus) obtusis, binis interioribus brevioribus ovatis acutis hirsutis margine subrevolutis, labello obovato fusco trilobo, lobis lateralibus verticalibus villosiusculis gibbere obtuso instructis, lobo medio velutino holosericeo convexo emarginato-bilobo, emarginaturae lobulis subtus reflexis antice porrectis interque ipos appendicula dorso inserta prominente, gynostemio parvo obtusiusculo.

O. distoma. *Biv. cent. 1. p. 59* — O. tabanifera. *Willd. sp. pl. 4. p. 68.*

Ic. Arachnites bombyliflora. *Todar. orch. sic. p. 91. t. 2. f. 3. 4* — O. pulla. *Cyr.* in *Ten. fl. nap. 2. p. 311. t. 98* — O. tabanifera. *Reich. cent. 9. f. 1169*, et *1170* ! — O. hiulca. *Mauri roman. pl. cent. 13. p. 43. t. 2. f. 2* — Orchis aranea, moschata. *Cup. panph. 3. t. 135*, et — *Raf. t. 58. f. 3*, optimae.

In apricis pascuis collium vel montium; *Palermo a Baida, a S. Martino, Monte Cuccio, Monte dell' Occhio, S. Anna, Sagana, S. Maria a Gesù, a Mondello; Cataljano, Gibilrossa, Monte*

Peregrino, Pizzuta, Misilmeri, (Tineo, Todaro); *Avola (Bianca)*; *Militello in val di Noto (Tineo), Cattolica, Montallegro, Girgenti, Palmi, Terranova, Chiaromonte.*

Martio, Aprili. ♃

Caules 2-8-pollicares: *spica* laxa, elongata, pauciflora: *bracteae* oblongae, obtusae, pallide virentes, ovario duplo breviores: *petalum* exterius intermedium aliquando subspathulato-ellipticum et angustius; bina interiora gynostemio breviora, laete virentia, vel fusco-purpurea: *labellum* basi fovea marginata obcordata fusco-virenti nitidaque instructo; ejusdem lobo medio emarginato-bilobo, lobulis subtus reflexis et inde eorum apicibus emarginaturae sinu approximatis et exporrectis, inter quos appendix quoque exerta sursum inflexa prominet, ideoque oris hiantis formam simulantibus: *gynostemium* basi extus villosum: *capsula* ratione plantae majuscula.

Tubera in hac non sessilia, ut fere in omnibus aliis, sed frequenter alterum pedicellatum.

11. O. LUTEA. *Cav. ic. 2. p. 46 = Willd. sp. pl. 4. p. 70 — Biv. cent. 2. p. 40*, (ex herb., non ex icone uti recte monet *Todaro*); *a. major.*

O. petalis obtusis, (viridi luteolis), duobus lateralibus semiellipticis, intermedio elliptico, binis interioribus late linearibus subduplo brevioribus glabris, labello late obovato in disco convexo velutino-piloso cum macula purpurea oblonga glabriuscula nitida, ambito explanato holosericeo vel glabrato (flavo) apice trilobo, lobo medio majore sublongiore obcordato emarginato exappendiculato, gynostemio obtuso.

Arachnites lutea, *a. Todar. orch. sic. p. 95* — O. glabra. *Pers. syn. 2. p. 510*, et O. vespifera. *Willd. sp. pl. 4. p. 65*—Orchis muscam referens, lutea. *Cup. H. Cath. p. 158.*

Ic. *Reich. cent. 9. f. 1149 — Cav. l. c. t. 160 — Todar. l. c. t. 2. f. 7-8* — Orchis myodes, lutea. *Breyn. cent. 1. p. 101. t. 45*, optima.

b. minor; labello angustiore obovato-conico, lobo medio subrecurvato.

Ic. *Todar. l. c. t. 2. f. 9-10.*

In apricis collibus herbosis, in montosis, et in pascuis maritimis sterilibus ubique in Sicilia: var. *b. Palermo, S. Biaggio sotto Cammarata*, ec.

Martio, Aprili. ♃

Caules 4-8-pollicares: *spica* laxa, pauciflora, elongata: *bracteae* ovali-oblongae, obtusiusculae, ovarium subaequantes, pallide virentes: *flores* odori: *petala* tria exteriora concava, nervis tribus intensioribus notata; bina interiora luteola, obtusa, cum intermedio conniventia: *labellum* in *a.* 4-6 lin. latum; in *b.* duplo fere angustius, in utrisque saepe profunde trilobum, lobis omnibus obtusis: *gynostemium* breve, binis petalis interioribus aequilongum.

Labellum in hac et in sequente gibberibus conicis basilaribus caret, et quoad maculas in utrisque varietatibus ludit.

12. O. FUSCA. *Link* in *Schrad. diar. bot. 1299. v. 2. p. 324—Willd. sp. pl. 4. p. 69 — Biv. cent. 2. p. 40* (ex ic., non ex herb. ex *Todaro*).

O. petalis obtusis (viridi-luteolis), duobus lateralibus semiovato-ellipticis, intermedio elliptico, binis interioribus late-linearibus subduplo brevioribus glabris, labello obovato-conico convexiusculo basi plano fusco holosericeo-velutino binis maculis glabris nitidis intensioribus notato, apice trilobo, lobis rotundatis, medio latiore longioreque truncato emarginato exappendiculato, gynostemio obtuso.

Ic. *Reich. cent. f. 9. 1147 — Biv. l. c. t. 5 — Ten. fl. nap. t. 52* — Arachnites fusca. *Todar. orch. sic. p. 98. t. 2. f. 11-12* — O. myodes, fusca, lusitanica. *Breyn. cent. 1. t. 41.*

b. labello albido. *Tineo.*
In apricis herbosis cum præcedente: var. *b. Palermo alla portella di S. Anna* (*Tineo*).
Martio, Aprili. ♃
Caules 4-10-pollicares: *spica* laxa, elongata, 3-10-flora: *bracteae* ovali-lanceolatae, obtusiusculae, ovarium subaequantes, pallide viridi-lutescentes: *flores* vix odori: *petala* tria exteriora saepe nervis tribus intensioribus notata, concava; bina interiora viridi-luteola, ad margines saepe fusca ac crispato-undulata, cum medio fere conniventia: *labellum* elongatum, ad margines subtus subrevolutum: *gynostemium* petala duo interiora subaequans.

13. *O.* PALLIDA. *Raf. carat. p. 87.*
O. petalis obtusis (albido-luteolis), duobus lateralibus semiovato-ellipticis patentibus, medio elliptico, binis interioribus late linearibus exteriora subaequantibus, labello dependente obovato-conico velutino convexo basi gibbosiusculo ad medium trilobo, macula unica nitida notato, lobis lateralibus deflexo-recurvatis, medio majore ac longiore subintegro rotundato, gynostemio brevissimo obtuso.
Orchis myodes, minor, seu minori macriorique flore cinereo. *Cup. H. Cath. supp. p. 249, et suppl. alt. p. 67.*
Ic. Arachnites pallida. *Todar. orch. sic. p. 100. t. 1. f. 11-22* — O. pectus. *Mutel in ann. sc. nat. ser. 2. v. 3. p. 242. n. 4. t. 8. B. f. 3*—Orchis myodes, galea et alis herbidis. *Cup. panph. 2. t. 163* — *Bon. t. 29—Res. t. 96. f. 2.*
In pascuis, et in sylvaticis montosis; *Palermo alla Pizzuta, a Renda, al piano della Stuppa, all' Occhio* (*Parlat. Todaro* a quibus specimina habui); *Misilmeri, Marineo, Busambr., Prizzi* (Gerv. *mss.*, ex *Todaro*).
Martio, Aprili. ♃
Caules 6-10-pollicares: *bracteae* ovali-lanceolatae, obtusiusculae, viridescentes, ovarium superantes: *spica* laxiuscula, pauciflora: *flores* inodori, parvi, praecedenti similes: *petala* tria exteriora stria viridi per medium notata, lateralibus obliteratis; duo interiora acuta vel obtusa: *labellum* basi luteo-album; lobis lateralibus parvis, oblongis, obtusis: *gynostemium* brevissimum, petala interiora subaequans.
Species hujus generis quoad synonyma extricatu difficiles, uti quisque cognoscere poterit, si opera *Cl. Willd. Spr. et Reich.* contulerit.

---

† 14. *O.* MYODES. *Jacq. austr. 375 — Ucria H. Pan. p. 384.*
O. bulbis subrotundis, scapo folioso, labello oblongo 4-partito, laciniis duobus mediis elongatis.
Undique (*Ucria*).

† 15. *O.* ARACHNITES. *Lin. sp. pl. 1340 — Ucria l. c. p. 385.*
O. bulbis subrotundis, scapo folioso, labello lato emarginato appendiculato.
Orchis fucum referens, flore subvirente. *Cup. H. Cath. p. 156*, quod syn. ad *O. araniferam* spectat.
In submontosis; *Palermo a S. Martino* (*Ucria*).

SERAPIAS.

Swartz Act. holm. 1800. p. 223 in *Willd. sp. pl. 4. p. 70* — *Endl. gen. n. 1538.*

Pet. tria exteriora in galeam cucullatam conniventia, *gynostemium* ad antheram usque adnatum includentia; interiora e basi dilatata longe cuspidata. *Labell.* ecalcaratum, basi glandulosum, trilobum; lobis lateralibus brevibus, surrectis; intermedio longiore, refracto-dependente. *Mass.* pollinis lobulatae, pedicellatae. (*Radicis* tubera duo, globoso-ovalia: *folia* lanceolata, acuta, ascendendo breviora; *flores* rubri, vel purpurei).

1. S. CORDIGERA. *Lin. sp. pl. 1345* — *Biv. cent. 1. p. 74* — *Ucria H. Pan. p. 385* — *Todar. orch. sic. p. 108* — *Parlat. pl. nov. p. 22.*
S. bracteis spathaceis acuminatis flores aequantibus superantibusque, labelli (atrorubentis) glandula basilari sulcato-canaliculata, lobis lateralibus rotundatis brevibus erecto-conniventibus, medio dependente late cordato-ovato acuminato petala duplo excedente.
Helleborine cordigera. *Pers. syn. 2. p. 512* — *Sebast. et Maur. fl. rom. pr. p. 312.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 932* ex ic. pictis, uti quoque ex tabulis jam evulgatis monuit amicus *Parlatore* in litteris — *Sebast. et Maur. l. c. t. 10* — Orchis sangineo linguaeformi cordato maximo flore. *Cup. H. Cath. p. 157* — *Bon. t. 31.*
b. floribus flavescentibus. *Tineo.*
In herbosis aridis apricis Siciliae; *contorni di Palermo Gibilrossa e Pizzuta* (*Todaro*); *Termini a S. Calogero* (*Tineo*); *Marsala, Mazzara, Trapani, Catania*=et in *Saline*; *Pantellaria* (*Tineo*). Martio, Aprili. ♃
Bracteae latae, ovali-lanceolatae, acutae, nervosae: *spica* laxiuscula, demum elongata, 2-3-pollicaris, pauci-vel multiflora: *petala* tria exteriora connata, ovato-lanceolata, rubentia, apicibus subliberis; nervis saturatioribus notata; bina interiora atropurpurea, undulata: *labellum* 5-7 lin. latum, venis intensioribus pictum, glandula basilari profunde acuteque sulcata; lobo medio dependente, non ovarii adpresso, ut in sequente: *gynostemium* longe rostratum: *capsulae* oblongo-ovales, ut in sequentibus.

2. S. LONGIPETALA. *Poll. fl. ver. 3. p. 30* — *Parlat. pl. rar. sic. fasc. 1. p. 11*, et *pl. nov. p. 21.*
S. bracteis spathaceis acuminatis flores superantibus, labelli (atrorubentis) glandula basilari sulcata, lobis lateralibus rotundatis erectis conniventibus, medio ovato-lanceolato-elongato petala 3-4-plo excedente acuminato reflexo ovario adpresso in disco piloso.
S. Lingua, *a. Lin. sp. pl. 1344*—S. lingua. *Bertol. am. ital. p. 202*—*Todar. orch. sic. p. 110*, an excl. syn. nonnullis — S. lancifera. *D' Urv. en. pl. arch. p. 121*, et *St. Amans. fl. agen. p. 378*! ex specimine (fide *Parlat.*) — Orchis montana, italica, flore ferrugineo, ligula oblonga. *Cup. H. Cath. p. 157.*
Ic. Helleborine longipetala. *Ten. fl. nap. 2. p. 317. t. 98* — *Sebast.* et *Maur. fl. rom. pr. p. 312. t. 10. f. 1* — Orchis montana, italica, flore sanguineo, lingua oblonga. *Seguer. veron. 3. p. 248. t. 8. f. 4*, optima — *Zannich. hist. p. 197. t. 42. f. 1.*
In apricis herbosis collibus; *contorni di Palermo, Messina, Ler-*

cara, *Caltanissetta*, *Castellobuono*, *Caltavuturo*, *Nicosia*, *Capizzi*; *Girgenti ai tempii* (*Heldreich*); *Avola* (*Bianca*) = et in *Ustica sulle Colline di S. Maria*, *Felicuri*, *Lipari*, *Vulcano*, *Pantellaria*.

Martio, Majo. ♃

Bracteae purpurascentes, nervosae, uti petala acuminata: *spica* demum laxa ac elongata: *labelli* lacinia media 3-4 lin. lata, pollicem et ultra longa.

A praecedente, cui magis affinis differt; *habitu* strictiore, rigidiore; *caule* elatiore; *spica* duplo longiore; *bracteis* praesertim inferioribus flores multo superantibus; *labello* angustiore, longiore, angulo acutiore deflexo, ac ovario adpresso — S. lancifera *D' Urvill. l. c.*, quae passim cum praecedente, vel cum *S. oxyglottide* a *Reich.* associatur, ad hanc speciem certe spectare mihi visum est ex ipsius descriptione—Cl. *Bertol.* et *Todaro l.c.* hanc pro *S. lingua Lin.* habent, sed descriptio *Lin.* » *labello glabro* » et iconem *fl. gr.* sequentem referunt — Denique *Cl. Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 129* et *150*, *S. longipetalam* a *S. oxyglottide* distinguit foliorum charactere, quae omnia patentia ac subaequalia in prima, distincte decrescentia et suprema adpressa ac bracteaeformia in altera; quod si verum nostra etiam ex loco (*Napoli ad Agnano*) ad illius *S. oxyglottidem* erit referenda.

3. *S.* PARVIFLORA. *Parlat. giorn. di scien. per la Sic. fasc. 175. p. 66*; *pl. rar. sic. fasc. 1. p. 8*, et *pl. nov p. 17*—*Todar. orch. sic. p. 114.*

S. bracteis spathaceis acuminatis flore subbrevioribus, labelli villosiusculi (ferruginei) glandula basilari sulcato-canaliculata, lobis lateralibus erectis rotundatis, medio dependente lineari-lanceolato acuto (ovario non adpresso) petala aequante.

S. occultata. *Gay ann. des Scinc. nat. p. 1836*, ex *Parlat.*

Ic. *nulla.*

In apricis collibus, vel incultis herbosis mari finitimis; *Palermo a Mondello*, *a Monte Gallo*, *a Catalfano*, *alla Scala del Mezzagno* (*Parlat. Todar.*); *Monregale dietro Castellazzo*, *e Bagheria nel vallone di Spucces* (*Tineo*).

Martio, Aprili. ♃

Bracteae nervosae, sordide carneo-roseae: *spica* laxiuscula, pauciflora: *labellum* aliquando albido-roseum, lineam latum, 2-2½ lin. longum.

Habitus sequentis, a qua potissimum floribus minoribus, et labelli glandula basilari evidenter sulcata recedit.

4. *S.* LINGUA, *b. Lin. sp. pl. 1344* — *Ucria H. Pan. p. 385* — *Biv. cent. 2. p. 75* — *Parlat. rar. pl. fasc. 1. p. 9*, *et pl. nov. p. 19.*

S. bracteis spathaceis acutis flores subaequantibus, labello (incarnato) glabriusculo glandula basilari integra (non sulcata), lobis lateralibus rotundatis erecto-conniventibus, medio ovato acuminato pendulo (ovario non adpresso) petalis aequilongo.

S. oxyglottis. *Todar. orch. sic. p. 112*, an et *Willd?*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 931* ex ic. pictis, et ex iconibus evulgatis, uti amicus *Parlatore* in litteris monuit. — Orchis macrophylla. *Columnn. ecphr. 1. p. 321. t. 322.*

In apricis herbosis vel demissis passim in Sicilia, praesertim in locis mari finitimis = et in *Maretimo*, *Favignana.*

Martio, Aprili. ♃

Bracteae nervosae, sordide carneo-roseae, breviter acuminatae: *spica* laxiuscula, saepius pauciflora: *petala* acuta, sed non acuminata: *labellum* pallide albido-roseum vel incarnatum, basi pallide flavescens, et glandula non sulcata instructum, ejusdem lobo medio 2 3-

lin. lato, ad summum 6-lin. longo, minime ovario adpresso, quamvis dependente.

Cl. *Tineo* pluribus sedulisque observationibus innixus quatuor enumeratas species in duas tantum reducere putat solo charactere firmo glandulae basilaris assumpto, reliquis posthabitis quia variabilibus; ita ut ex ejus sententia sic disponenda:

a. glandula basilari sulcata.

1. *S. cordigera.*
   b. longipetala.
   c. parviflora.

b. glandula basilari non sulcata.

2. *S. lingua.*

LIMODORUM.

Swartz nov. act. homl. 6. p. 80 — Willd. sp. pl. 4. p. 122. n. 1608 — Endl. gen. n. 1607.

Petal. exteriora aequalia, erecto-patentia; supremo subfornicato; duo interiora multo angustiora. *Labell.* geniculatum, deorsum calcaratum, lamina articulata indivisa erecta gynostemium amplectens. *Anth.* terminalis libera, mobilis. *Poll.* pulvereum. (*Radic.* tuberoso-fibrosae: *folia* ad vaginam reducta: *flores* spicati, coerulei).

1. *L.* ABORTIVUM. *Swartz l. c. — Willd. l. c. — Todar. orch sic. p. 116.*

L. aphyllum, scapo bracteis obtusiusculis vaginato, labello obovato subundulato, calcare subulato dependente ovarium aequante.

Orchis abortiva. *Lin. sp. pl. 1336 — Ucria H. Pan. p. 383* — Orchidi cognata, ferrugineo flore, muscam simulante, thyrso e fusco coerulescente, Asparagi radicibus. *Cup. H. Cath. p. 157.*

Ic. *Hall. helv. n. 1288. t. 36* — O. abortiva. *Jacq. austr. t. 193* — Orchidi flore similis planta, thyrsoides, Asparagi radice. *Cup. panph. 2. t. 39* — Pseudo-Limodorum austriacum. *Clus. hist. 1. p. 270.*

In sylvaticis montosis; *Misilmeri sopra al piano della Stuppa dietro le case di Caccamisi* (*Todaro*); *Polizzi allo Nuciddìtu* (*Ucria*); *boschi della Piana de' Greci, e della Ficuzza*; *Gurgo de Ddingoli*, *Gibilmanna*, *Etna*, *Messina*, *Gibilrossa* (*Tineo*); *Messina sopra la catenella alla strada del Serro* ubi satis rara (*Prestandrea*) = et in *Saline*, *Vulcano*.

Aprili, Majo. ♃

Scapi rigidi, 1-3-pedales, sordide viridi-coerulescentes, squamis numerosis adpressis vaginantibus tecti, inferioribus obtusis, superioribus acutis: *spica* densa vel laxiuscula, elongata ac multiflora: *bracteae* ovario longiores, demum breviores, lanceolatae, acutae: *flores* cyanei, breviter sed crasse pedunculati: *petala* duo exteriora pallidiora, oblonga, obtusa, subcarinata; duo interiora 3-4-plo angustiora, lanceolato-linearia, acuta: *calcar* antice incurvum, non rectum: *labellum* exteriora petala subaequans, saepe viridi-lineatum, concavum, ante et post anthesim petalo supremo adpressum: *gynostemium* breve, a petalis occultatum.

CEPHALANTHERA.

Rich. Orch. eur. adn. p. 21 — Spr. s. veg. 3. p. p. 677. n. 2957 — Endl. gen. n. 1608.

Pet. erecta, subconniventia. *Labell.* sessile, ecalcaratum, utrinque incisum, subarticulatum; articulo inferiore saccato-concavo. *Anth.* terminalis, libera, stipitata, mobilis. *Poll.* pulvereum. *Ovar.* oblongum, sessile. (*Radices* tuberoso-fibrosae, repentes: *folia* lineata, sessilia, infima ad vaginam reducta: *flores* erecti, spicati, albi, vel rosei).

1. *C.* RUBRA. *Rich. l. c. p. 38 — Spr. l. c. p. 707 — Todar. orch. sic. p. 119.*

C. foliis ovali-oblongis lanceolatisque, bracteis inferioribus ovario puberulo longioribus (floribus roseis), labelli lamina ovato-acuminata subexerta petalis omnibus acutis breviore.

Serapias rubra. *Lin. syst. veg. 679* — Epipactis rubra. *Willd. sp. pl. 4. p. 86* — E. atropurpurea. *Raf. carat. p. 87 ?*—Helleborine montana, angustifolia, purpurascens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 244.*

Ic. *Fl. dan. 345 — Sibth. fl. gr. t. 933*, ex ic. pictis—*Hall. helv. n. 1293. t. 42* — Helleborine tenella, tribus in caule foliis praedita, *Cup. panph. 2. t. 107*, ex (*Todar.*),sed in exemplari ex quo usus sum deest.

In nemoribus montosis; *Madonie al Cuozzo della Mufera, ed alla Portella del Daino, Polizzi; Isnello nel bosco sopra al piano de' Zucchi, Etna al Milo, ed alla Cerrita (Tineo).*

Junio, Julio. ♃

Caules 6-12-pollicares, superne pubescentes: *folia* inferiora obtusa: *spica* pauci-vel multiflora, laxiuscula: *bracteae* lanceolatae, acutiusculae: *petala* oblongo-lanceolata, omnino rosea: *labelli* lamina albida, canaliculata, exerta, quamvis petalis brevior, laminulis undulatis apice flavidis tecta, et in apice producto ad margines coerulea: *gynostemium* roseum, obtusum: *ovarium* oblongum, non glabrum (uti ex *Wild.*) sed certe pubescens — Confer quoque *Todar. l. c.*, et *Reich. fl. germ. excur. 1. p. 132.*

2. *C.* PALLENS. *Rich. l. c. p. 38 — Spr. l. c.*

C. foliis ovalibus vel oblongo-lanceolatis acutis, bracteis ovarium superantibus, (floribus albidis) labelli lamina cordato-ovata obtusa petalis obtusiusculis breviore, ovariis glabris.

C. lancifolia. *Todar. orch. sic. p. 123* — Serapias grandiflora. *Lin. syst. veg. p. 679* — Epipactis pallens. *Willd. sp. pl. 4. p. 85* — Serapias longifolia. *Ucria H. Pan. p. 385*, non *Lin.*, sed an potius ad praecedentem spectat? — Helleborine flore albo, vel Damasonium latifolium. *Cup. H. Cath. p. 244.*

Ic. *Hall. helv. n. 1298. t. 41* — Helleborine Polygonati vulgaris folio, flore albo. *Cup. panph. 2. t. 213* — H. tenella, tribus in caule foliis, vulgaris duplo grandioribus, flore albo. *Cup. l. c. 1. t. 133* — H. flore albo. *Moris. hist. 3. s. 12. t. 4. f. 12.*

In sylvaticis montosis; *Buccheri nelle selve delle Nocelle; Madonie* (*Gerv. mss.* ex *Todar.*); *boschi di Mistretta, Isnello all' acqua del fago, Castellobuono sotto la vallata della fossa della neve, Madonie al salto della botte (Tineo).*

Aprili, Majo. ♃

Caules praecedentis firmiores: *folia* latiora : *bracteae* ut in illa : *flores* pauciores, tamen majores : *petala* ovali-lanceolata : *labelli* lamina inclusa, in disco lutescens et lineis tribus elevatis notata : *ovarium* glaberrimum.

Folia in hac et in praecedente minus exquisite nervosa, non ita firma ac fere coriacea, nec approximata, ut in sequente.

3. *C.* ENSIFOLIA. *Rich. l. c. p. 58 — Spr. s. veg. 3. p. 707 — Todar. orch. sic. p. 121.*

C. foliis nervosis subdistichis, inferioribus ovali-oblongis, reliquis lanceolato-linearibus acutis, bracteis subulatis ovario glabro multoties brevioribus (floribus albis), labelli lamina obtusissima ovata petalis exterioribus acutis duplo breviore.

Serapias grandiflora, *b. Lin. syst. veg. p. 679* — S. nivea. *Desf. atl. 2. p. 321*, ex herb? — S. ensifolia. *Ucria H. Pan. p. 385* — Epipactis ensifolia. *Willd. sp. pl. 4. p. 85.*

Ic. *Fl. dan. 506* — Helleborine montana, angustifolia, alba, foliis Palmae. *Cup. panph. 1. t. 18 — Raf. t. 18.*

In nemoribus montosis; *Palermo nel monte dell' Occhio, a S. Martino, Sagana, Castellobuono, Madonie, Buccheri*; *Etna* (*Biv.* ex *Todar.*); *Marineo* (*Gerv. mss.* ex *Tod.*); *Etna al Milo, ed alla Cerrita, Isnello* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ♃

Caules striati, glaberrimi, uti relique partes: *folia* semipatentia, laete virentia, membranacea, firmiuscula, approximata : *bractea* infima foliis similis, ovario longior; reliquae brevissimae, lanceolatae, acutae: *spica* saepius densa, multiflora, (aliquando flores plus quam 20) : *petala* tria exteriora ovali-lanceolata, acute carinato-concava; duo exteriora minora, obtusiora, elliptica : *labelli* lamina late canaliculata, obtusa, apice revoluta, ibique in dorso lineis tribus pilos glandulas sordide aureas gerentes tecta, unde videtur macula lutescente notata : *gynostemium* obtusiusculum.

EPIPACTIS.

Rich. orch. eur. adn. p. 21 — Spr. s. veg. 3. p. 677. n. 2956 — Endl. gen. n. 1553.

Pet. conniventia, vel campanulato-patula. *Labell.* sessile, ecalcaratum, utrinque incisum, subarticulatum; articulo basilari saccato-concavo, nectarifero; superiore bilamellato-calloso. *Anth.* terminalis, libera, rostello lamellari incumbens. *Poll.* pulvereum. *Ovar.* turbinatum, pedunculatum. (*Radices* tuberoso-fibrosae : *folia* lineata, sessilia, infima ad vaginam reducta : *flores* parvi, spicati, flavo-virentes, aut ferruginei, porrecti, vel penduli).

1. *E.* MICROPHYLLA. *Swartz act. holm. 1800. p. 232 — Willd. sp. pl. 4. p. 84 — Todar. orch. sic. p. 126 — Reich. fl. germ. excur. 1. p. 133.*

E. foliis ovali-lanceolatis, bracteis ovario puberulo subaequalibus, (floribus cernuis), labelli lamina ovata acuta crenulata petalis subaequali, ovario breviter pedunculato.

Helleborine brevibus rarioribusque foliis latiusculis acutis, flore ferrugineo. *Cup. H. Cath. supp. p. 244*, et *supp. alt. p. 35.*

Ic. *Wald. et Kit. pl. rar. hung. t. 270* — Helleborine recentiorum. *Clus. hist. 1. p. 273.*

In nemoribus montosis; *Etna* (*Biv.* ex *Todar.*), *Madonie alla Por-*

tella dell' arena, *a Quacedda*, *a Rocca di mele* (*Parlat.*), *al Passo del canale*, *Buccheri*, *Ferla*, *Cassaro*, *Caronia*; *Polizzi alle Nocelle*, *Isnello nella timpa di Forca* (*Tineo*).
Junio, Julio. ♃
Caules 5-12-pollicares, graciles, et uti ovaria furfuraceo-canescentes ac puberuli: *folia* media pollicaria, 3-6 lin. lata: *bracteae* lanceolatae, acutae, pubescentes: *flores* sordide viridi-flavescentes, parvi, grate *Vanillam* olentes (*Tineo*), 5-14 in spica laxa: *petala* ovata, acuta, conniventia, carinata, sparse puberula, concaviuscula, subaequalia: *ovarium* costatum.

2. *E.* LATIFOLIA. *All. ped. 2. p. 152*—*Willd. sp. pl. 4. p. 83*—*Todar. orch. sic. p. 128.*
E. foliis ovatis amplexicaulibus internodio longioribus, bracteis inferioribus flore longioribus, pedicello ovarii puberuli dimidium subaequante, labelli lamina apice recurva petalis late ovatis paullo breviore.
Serapias latifolia. *Lin. mant. p. 490* — S. Helleborine — *Ucria H. Pan. p. 385.*
Ic. *Hall. helv. t. 40* — Helleborine — *Dod. pemp. p. 384* — H. latifolia, montana. *Cup. H. Cath. supp. p. 244, supp. alt. p. 35,* et *panph. 1, t. 162,* ac *2. t. 172* — *Raf. t. 16.*
In nemoribus montosis; *Madonie ne' boschi*, *Castellobuono all' acqua del Canalicchio*, *Isnello a Montaspro* (*Tineo*); *Palermo a S. Martino allo vuoschitto* (*Ucria*).
Junio, Julio. ♃
Caules 1-1 ½-pedales: *vaginae* laxae: *folia* late ovata, nervoso-plicata, laete virentia: *bracteae* lanceolatae, inferiores folis conformes: *spica* multiflora, elongata, densiuscula: *flores* ex sicco cernui, et triste flavo-virentes.

LISTERA.

Brown. H. Kew. ed 2. v. 5. p. 201 — *Endl. gen. n. 1552.*

Pet. conformia, subconniventia, exteriora paullo latiora. *Labell.* ecalcaratum, productum, pendulum, basi aequale, apice bifidum. *Gynost.* postice terminatum rostello ovato, in cujus basi vel apice anthera libera sessilis inserta. *Poll.* farinaceum. *Ovar.* globosum, pedunculatum. *Rostell.* lamellatum; lamella integra. (*Radic.* tuberoso-fibrosae: *caules* bifoliati, foliis infimis et supremis ad vaginam reductis: *flores* parvi, erecti, spicati).

1. *L.* OVATA. *Brown. l. c.* — *Reich. fl. germ. excur. 1. p. 133.*
L. foliis binis oppositis ovalibus, bracteis pedunculo 3-plo brevioribus, labello petalis obtusis conniventibus triplo longiore anguste lineari bifido, laciniis rectis.
Ophrys ovata. *Lin. sp. pl. 1340*—*Ucria H. Pan. p. 384*—*Todar. orch. sic. p. 130* — Neottia ovata. *Rich. orch. eur. p. 37* — Epipactis ovata. *Willd. sp. pl. 4. p. 87.*
Ic. *Fl. dan. t. 137* — *Hall. helv. n. 1291. t. 37* — Ophrys. *Fuchs. hist. 565.*
In umbrosis nemorum, vel in udis graminosis montosis; *Madonie al salto della Botte* (etiam *Tineo*), *S. Michele*, *boschi di Caronia*.
Majo, Junio. ♃

Caulis gracilis, pedalis et ultra, sub foliorum insertione vaginis aphyllis, supra vero puberulus et bracteis nonnullis remotis ovatis brevissimis instructus: *folia* sessilia, 1-2-poll. lata, $1\frac{1}{2}$-3-poll. longa, obtusa, glabra: *bracteae* ovatae, acutae, albidae, membranaceo-scariosae, pedunculo 3-plo breviores: *flores* plus minus numerosi, triste virentes, in spica laxa elongata: *petala* ovalia: *labellum* vix lin. latum; laciniis angustissimis: *pedunculi* capsula virenti ad angulos fusca longiores, vel illam aequantes.

NEOTTIA.

Lin. act. Ups. 1740. p. 33. (ex *Koch*) — *Brown. in H. Kew. ed. 2. v. 5. p. 201—Endl. gen. n. 1551.*

Pet. conformia, fornicato-conniventia. *Labell.* ecalcaratum, pendulum, basi concavum, trilobum, lobis lateralibus minimis; intermedio apice dilatato, bifido. *Anth.* terminalis, libera, sessilis, margine posteriori gynostemii inserta. *Rostel.* indivisum, linguaeforme. *Ovar.* globosum, pedunculatum. (*Radices* albae, tuberoso-fasciculatae, instar nidi avis: *caules* aphylli, vaginati: *flores* erecti, sordide virentes, dense spicati).

1. *N.* NIDUS-AVIS. *Rich. orch. eur. adn.* — *Reich. fl. germ. excur. 1. p. 132.*

Ophrys nidus-avis. *Lin. sp. pl. 1339* — Epipactis nidus avis. *Willd. sp. pl. 4. p. 87* — Orchis obortiva, fusca. *Cup. H. Cath. p. 158*!

Ic. *Fl. dan. t. 181* — Nidus avis. *Lobel. ic. 155.*

In nemoribus montosis; *Boschi di Caronia, e di Mistretta alla Tassita, Madonie all' acqua del Canale; boschi di Capizzi* (*Tineo*). Junio, Julio. ♃

Scapi $\frac{1}{2}$-1-pedales, albidi, vaginis albido-membranaceis laxis obtusis vel rotundatis ac denticulatis tecti: *bracteae* uti flores triste albo-virentes, ovarium curvum verruculosum hinc inde pilosum subaequantes, lineari-lanceolatae, acutae, apice saepius recurvae: *spica* densa: *petala* obtusa, concava, erecta, elliptico-spathulata, aequalia: *labellum* basi concavum, reliqua sui parte planum, vix 2-lin. latum, petala duplo excedens; lobi medii laciniis obtusis, denticulatis, integrisve, externe subfalcatis, sinu lato acuto absque interjecta lacinia inter ipsos remanente: *gynostemium* sub petalo supremo reconditum, illud aequans, vel paullo brevius: *rostellum* albidum, crassiusculum: *capsula* 6-costata.

In siculis plantis vaginae obtusiores, et labellum angustius.

SPIRANTHES.

Rich. Orch. eur. adn. p. 20 — *Spr. s. veg. 3. p. 677. n. 2959* — *Endl. gen. n. 1547.*

Pet. duo exteriora labello supposita; supremum cum interioribus conniveus, vel subconnatum. *Labell.* ecalcaratum, inclusum, basi canaliculatum, superne recurvum. *Anth.* terminalis, stipitata, rostello lamellato recto apice bifido incumbens. *Poll.* ex granulis

subquaternatim cohaerentibus, retinaculis nullis. (*Radicis* tubera duo vel pluria fasciculata, oblongo-lanceolata: *flores* exigui, dense spicati).

1. *S. AUTUMNALIS. Rich. l. c. — Spr. l. c. p. 708 — Todar. orch. sic. p. 132.*

S. scapo laterali squamis acutis vaginato, foliis radicalibus patentibus ovali-oblongis obtusiusculis in petiolum brevem attenuatis, spica densa spirali, bracteis ovatis acuminatis ovarium subexcedentibus, labello obovato emarginato crenulato-crispo ovarium non superante.

Ophrys spiralis. *Lin. sp. pl. 1340 — Ucria H. Pan. p. 384* — Neottia spiralis. *Willd. sp. pl. 4. p. 73*, excl. var. *a.—Biv. cent. 1. p. 57*— Orchis spiralis, alba, odorata. *Cup. H. Cath. p. 158* — Triorchis. *Cast. H. Mess. p. 23.*

Ic. *Fl. dan. 387* — Orchidiastrum autumnale, pratense, spirale, album, odoratum. *Mich. gen. 30. t. 26* — Epipactis bulbis cylindricis, spica spirali, labello crenulato. *Hall. helv. 1294. t. 38* — Testiculus odoratus, minor. *Dod. pempt. 239.*

In umbrosis herbosis inter frutices in maritimis, vel in collibus apricis herbosis; *Palermo a S. Martino*, *Sagana*, *Bagheria*; *Ciacuddi, e nel vallone di Spucces* (*Tin.*), *Piana de' Greci*, *Corleone*, *Alcamo, pianure da Marsala a Trapani, fra Terranova e Vittoria a Dorillo*, *Milazzo agli archi : Messina* (*Parlat.*); *ivi ai Gravitelli* (*Prestandrea*).

Septembri, Octobri. ♃

Folia laete virentia, glaberrima: *scapi* graciles, solitarii, 3-8-pollicares, squamis adpressis approximatis tecti, superne pubescentes: *spica* 2-5-pollicaris: *bracteae* virentes, pubescentes, margine albido-membranaceae: *flores* alterni, odoratissimi, successive spiraliter erumpentes: *petala* obtusiuscula; duobus lateralibus patentissimis; reliquis tribus usque ad apicem subcoalitis: *labellum* petalis aequale, dorso virescens: *gynostemium* brevissimum: *capsula* pubescens, subglobosa.

Hexandria.

ARISTOLOCHIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1383 — Endl. gen. n. 2162.

Cal. o. *Cor.* supera, 1-petala, tubulosa, basi ventricosa, cum ovario connata; (in siculis) limbo obliquo, ligulato. *Stam.* disco epigyno inserta; antheris dorso styli adnatis. *Styl.* brevis; stigmate radiato-sexpartito. *Caps.* coriacea, 6-locularis, 6-valvis, polysperma. (*Frutices* sempervirentes, vel herbae perennes: *folia* alterna, integra, vel lobata, exstipulata: *pedunculi* axillares, 1-flori: *flores* in nostris triste luteo-virentes, vel luridi. *Aristolochiae Lindl.*).

1. *A. ALTISSIMA. Desf. atl. 2. p. 324 — Willd. sp. pl. 4. p. 158.*

A. caule volubili frutescente, foliis perennantibus glaberrimis utrinque virentibus ovato-oblongis cordatis, floribus solitariis incurvis, labio brevi ovato-oblongo retuso, pedunculis filiformibus petiolo longioribus.

A. pistolochia dicta, cretica, Smilacis seu Salsaparillae folio semper-virens. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 14.*

Ic. *Desf. l. c. t. 249.*

In Sicilia orientali ad sepes; *Aci*, *Catania*, *Agosta*, *Siracusa*, *Mililli*, *Lentini*, *Avola*, *Cassaro*, *Ferla*.
Majo, Junio, et saepe per totum annum. ♄
Caules sarmentosi, inter sepes vel supra arbores scandentes: *folia* coriacea, lucida, intense virentia, subundulata, obtusa vel acutiuscula: *pedunculi* graciles, arcuati: *corolla* magnitudine sequentis, externe fusco-purpurea, intus flava, lineis fuscis variegata, fere bilabiata; labio inferiore brevissimo, acuto; superiore vel oblongo vel subrotundo, saepius ciliato: *capsula* oblongo-cylindracea. Specimina herb. *Desf.* siculis omnia similia vidi.

2. *A.* ROTUNDA. *Lin. sp. pl. 1364 — Ucria H. Pan. p. 387.*
A. radice tuberosa capsulaque globosa, caule herbaceo erectiusculo subsimplici, foliis ovatis obtusis sinu clauso cordatis subsessilibus, pedunculis solitariis unifloris, corollis erectis, labio oblongo retuso.
A. rotunda, flore ex purpureo-nigro. *Cup. H. Cath. p. 22* — A. rotunda. *Cast. H. Mess. p. 4.*
Ic. *Sabb. hort. rom. 2. t. 80—Quer. fl. hisp. 3. p. 25*—A. rotunda. 1. *Clus. hist. 2. p. 70.*
In apricis fruticetis calcareis passim in Sicilia, praesertim in *Val di Mazzara*, *e Val di Noto*; *in Valdemone* magis rara = et in *Maretimo* (ubi rara), *Levanzo*.
Aprili, Majo. ♃
Caules aliquando ramosi, vix flexuosi: *folia* sessilia, vel brevissime petiolata, 1-2½ poll. lata, emarginata, obscure virentia, sinu ad basim clauso, lobis invicem incumbentibus: *flores* erecti, luteo-virentes lineis atropurpureis picti, labio fusco, tubum aequante: *capsula* ut in sequentibus reflexa.

3. *A.* LONGA. *Lin. sp. pl. 1364 — Ucria H. Pan. p. 387.*
A. radice tuberosa, tuberibus cylindricis elongatis oblongisque, caule herbaceo ramoso flexuoso laxo, foliis sinu lato aperto cordatis ovatis obtusis petiolatis, pedunculis solitariis unifloris, corollis erectis, labio oblongo-lanceolato acuto vel obtusiusculo, capsulis elliptico-pyriformibus.
A. longa, vera. *Cup. H. Cath. p. 22*, et — A. longa, hispanica. *Cup. l. c. supp. alt. p. 10.* — A. longa. *Cast. H. Mess. p. 4.*
b. foliorum margine crispo. *Tineo.*
Ic. *Sabb. H. Rom. t. 81—Blackw. herb. t. 275*—A. longa. *Clus. hist. 2. p. 70.*
In campestribus argilloso-calcareis, tam demissis quam submontosis, praesertim in *Val di Mazzara*, *e Val di Noto*; *Valdemone*, sed ibi rara, *Etna a Nicolosi* (*Tineo*) = et in *Maretimo*, *Favignana*: var. *b. Termini a S. Calogero* (*Tineo*).
Aprili, Majo. ♃
Flores ochroleuci; fauce atropurpurea; labio flavo, tubum saepius excedente, lineis fuscis notato: *capsula* non ita attenuata ut in sequente, et dum matura fere elliptica.

4. *A.* PALLIDA. *Willd. sp. pl. 4. p. 162.*
A. radice tuberoso-globosa, caule herbaceo flexuoso ramoso laxo, foliis ovatis obtusis sinu lato aperto cordatis petiolatis, pedunculis solitariis unifloris, corollis erectis, labio oblongo lanceolato elongato, capsulis turbinato-pyriformibus, subangulatis.
A. lutea. *Bertol. amoen. ital. p. 418*, excl. syn. *Tourn.* ex *Desf.*— A. rotunda, radice Castaneae pari, foliis vulgari majoribus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 40* — A. rotunda, altera Clusii. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 936*, ex herb., et ex icon. pictis — *Waldst. et Kit.*

pl. rar. Hung. t. 240 — A. rotunda, altera. *Bocc. sic. p. 6. t. 31* ex loco. — *Cup. panph. 1. t. 63* — *Raf. t. 63. f. 2.*
In apricis glareosis montosis; *Monti di Cammarata*, *Boschi di Caronia; monte delle Rose* (*Gasparrini*); *Madonie* (*Calcara*).
Aprili, Majo. ♃
Caules numerosi, ramosi, inter lapides hinc inde excurrentes: *folia* emarginata, subundulata, sinu aperto, lobis siquidem distantibus: *pedunculi* 2-3-lineares: *flores* ex viridi-luteoli, longitudinaliter striati; tubo fere pollicari, saepius incurvo; labio acuto, vel obtusiusculo, curvato, tubo dimidio breviore, una cum illius parte superiore longitudinaliter fusco-striato, 7-10 lin. longo; quo charactere ab *A. lutea Desf.* discrepat (confer *Ten. in fl. nap. 2. p. 326*): *stylus* albidus, conicus, apice obtuse 6-dentatus; *stig. mate* fusco; *antheris* viridulis, sub unoquoque dente insertis; *capsula* 5-7-lin. longa.

---

† 6. *A. Clematitis. Lin. sp. pl. 1364* — *Ucria H. Pan. p. 388.*
A. foliis cordatis, caule erecto, floribus axillaribus confertis.
In oppido *Mezzujuso* (*Ucria*).

MONOECIA.

Monandria.

CYNOMORIUM.

Richar. Balan. p. 28 — *Spr. s. veg. 1. p. 5. n. 36* — *Endl. gen. n. 717.*

Flor. in capitulo oblongo denso pedunculum terminante dispositi, masculi et foeminei commixti, bracteis numerosis cincti, squamis peltatis interspersis — *Masc. Cal.* 1-sepalus, obconico-truncatus, *filamentum* unicum basi amplectens — *Foem.* loco calycis squamae aliquot germinis subpedicellati apicem uno latere coronantes. *Styl.* unicus, cylindricus. *Stigm.* hemisphaericum, terminale. (*Herba* parasitica, aphylla, carnosa, fungiformis, clavata, purpureo-coccinea. *Balanophoreae Rich. l. c.*)

1. *C. coccineum. Lin. sp. pl. 1375* — *Ucria H. Pan. p. 391.*
Ic. *Rich. l. c. t. 3* — C. purpureum, officinarum. *Mich. gen. p. 16. t. 12* — Fungus typhoides Liburnensis. *Till. pis. p. 64. t. 25* — F. coccineus, melitensis, typhoides. *Cup. panph. 2. t. 130* — F. typhoides, coccineus, tuberosus, melitensis. *Bocc. sic. p. 80. t. 81.*
In arenosis maritimis salsis subinundatis parasiticum ad radices *Atriplicis portulacoidis*, nec non *Inulae crithmoides*; *Trapani nell' Isola del Ronciglio* — et in *Lampedusa.*
Aprili, Majo. ♃ ?
Scapus 2-6-pollicaris, squamis sparsis ungueformibus vestitus: *capitulum* 1-2-pollicare, cum scapo continuum: *flores* densissime imbricati: pro reliquis characteribus confer *Rich. l. c.*

LEMNA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1400 — *Endl. gen. n. 1668*, et *Schleid.* in *Endl. supp. 1. n. 1668* ½

Flor. hermaphroditi, interdum monoici, in fissura marginali folii lenticularis siti. *Cal.* 1-sepalus, inclusus, membranaceus, urceolato-lobatus, quandoque uno latere fissus. *Cor.* o. *Stam.* duo, hypogyna, exerta; *filamentis* filiformibus, cylindricis. *Anth.* 2-loculares, didymae; loculis discretis, in apice filamenti rima longitudinali dehiscentibus. *Pist.* unicum, in anthesi inclusum; *stylo* elongato, persistenti; *stigmate* vix dilatato, subexerto. *Ovar.* compressum, subglobosum. *Utricul.* exertus, membranaceus, indehiscens, 1-spermus. *Sem.* fundo affixum, horizontale. *Embry.* conicus. (Char. ex *Gasparr.*) — (*Herbae* glaberrimae, minimae, aquis innatantes, gregarie crescentes: *folia* simplicia, solitaria, vel saepius tria basi connexa, radicibus simplicibus subtus instructa, ad margines florifera. *Lemnaceae Duby* — Confer quoque observationes Cl. *Cavol.* de *Phuc. p.* XXX. circa harum specierum organa genitalia, et earum propagandi modum.)

1. *L.* TRISULCA. *Lin. sp. pl. 1376.*
   L. foliis lanceolatis in petiolum attenuatis cruciatim cohaerentibus, radicibus solitariis.
   Lenticula aquatica, trisulca. *Cup. H. Cath. p. 108.*
   Ic. *Lam. ill. gen. t. 747. f. 2* — Lenticularia ramosa, monorhiza, foliis oblongis, pediculis longioribus donatis. *Mich. gen. p. 16. t. 11. f. 5.*
   In aquis lente fluentibus; *Spaccaforno*, *Siracusa*, *Gurgo del Cotrano*; *Messina* (*Prestandrea*).
   Majo, Junio. ♃
   Folia 1-1½ lin. lata, acuta vel obtusiuscula, laete virentia, ut in sequente integerrima.

2. *L.* GIBBA. *Lin. sp. sp. 1377* — *Ucria H. Pan. p. 392.*
   L. foliis obovato-ellipticis obtusis bullato-convexis basi cohaerentibus, radicibus solitariis.
   Lenticula palustris, vulgaris. *Cup. H. Cth. p. 108.*
   Ic. *Lam. ill. gen. t. 747. f. 3* — Lenticula palustris, major, inferne magis convexa, fructu polyspermo. *Mich. gen. p. 15. t. 11. f. 2.*
   In stagnis, et in aquis lente fluentibus in Sicilia = et in *Ustica.*
   Majo, Junio. ♃
   Folia supra planiuscula, virentia, aliquando purpurascentia, subtus valde gibbosa.

---

† 3. *L.* MINOR. *Lin. sp. pl. 1376* — *Ucria H. Pan. p. 391.*
   L. foliis sessilibus utrinque planiusculis, radicibus solitariis.
   In aquis pigris (*Ucria*).

NAJADEAE. *Rich.*

Herbae perennes, raro annuae, glabrae, aquaticae, submersae, ut plurimum repentes ac radicantes: *folia* graminea, integerrima, alterna, raro opposita, sessilia, vel in petiolum amplexicaulem aut vaginantem attenuata, stipulata, vel exstipulata: *flores* raro dioici, axillares, sessiles, vel longe pedunculati, in plurimis nudi, vel calycis loco squamae nonnullae, aut spattha: *fruct.* nucamentaecus, baccatus, vel capsularis, 1-spermus. (*Gen.* a *Zannichellia*, ad *Cauliniam*)

ZANNICHELLIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1391 — Endl. gen. n. 1662.

Flor. polygami, masculi et hermaphroditi in foliorum axillis, solitarii, sessiles, stipula membranacea suffulti. *Cal. et Cor.* nulla. — *Masc. Filam.* elongatum, teres — HERM. *Stam.* unicum, laterale. *Styl.* circiter quatuor. *Stig.* peltatum. *Ovar.* pedicellatum, squamis suflultum. *Sem.* compressa, nuda, coriacea. (*Herba* in fossis et stagnis obvia: *caules* graciles, articulati: *folia* anguste linearia, juniora subfasciculata.)

1. *Z.* PALUSTRIS. *Lin. sp. pl. 1375.*

Z. staminibus elongatis (5-7 lin.), antheris quadrilocularibus, stigmatibus integerrimis, seminibus dorso remote obsoleteque denticulatis.

Ic. *Lam. ill. gen. t. 741* — Gramen capillaceum, aquis immersum. *Cup. panph. 3. t. 136* — Z. palustris, major, foliis gramineis. *Mich. gen. p. 71. t. 34. f. 1.*

In aquis lente fluentibus, et in stagnis ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Caules ramosissimi, graciles, saepe intricati: *folia* laete virentia, vix ½ lin. lata, juniora basi vaginantiu: *filamentum* pistillum 3-5-plo excedens: *semina* semiovalia, breviter pedunculata, in latere exteriore convexo subcristato obsolete denticulata, jam perfecta pistillo recto persistente longiora; latere interiore concava, uti reliquae partes glabra.

Species haec, de qua dubitat Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 1. p. 6*, quia tantum ex iconibus cognitam dicit, apud nos, et in Sicilia ubique vulgaris.

RUPPIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 235 — Gaertn. de fruct. 2. p. 83 — Endl. gen. n. 1661.

Flor. polygami, monoicique, distichi, versus apicem pedunculi filiformis basi vaginis duabus foliorum hyalinis spathaeformibus instructi. *Cal.* ex squamis duabus minimis caducis. *Anth.* quatuor, sessiles, reniformes. *Ovar.* 4-6, sessilia, nunc anteris circumdata, nunc ab illis sejuncta, aut in alio pedunculo sita. *Nucul.* 8-12, 1-spermae, jam maturae pedicellis longis suffultae, ex duobus

punctis oppositis pedunculi demum valde elongati ortis. (*Planta* aquatica, fluitans, vel immersa : *caules* filiformes, ramosissimi : *folia* anguste linearia, opposita, infima alterna : habitus *Potamogetonis pectinati*).

1. *R. MARITIMA. Lin. sp. pl. 184.*

R. foliis filiformibus planis basi late vaginantibus, antheris orbicularibus, nuculis oblique ovatis erectis.

Buccaferrea cirrhosa. *Pet. inst. bot. 5. p. 1826* — Gramen aquis innatans, bacciferum. *Cup. H. Cath. p. 92.*

Ic. *Reich. cent. 2. f. 307* — *Gaertn. de frut. 2. p. 23. t. 19. f. 6* — Gramen aquis innatans, cum utriculis. *Cup. panph. 2. t. 249* — Buccaferrea. *Mich. gen. p. 72. t. 35.*

In lacubus, et in fossis salsis ; *Palermo a Mondello*, *Siracusa*, *Spaccaforno e Capopassaro ai pantani*, *lago di Cammarana*, *Catania*, *Messina* ; *Mascalucia* (*Tineo*).

Majo, Junio. ♃

Caules ex viridi-flavescentes, articulati : *folia* fere disticha, approximata, obtusiuscula : *pedunculi* sub anthesi vaginis inclusi, demum pro aquarum altitudine 2-6-pollicares, ac flexuosi : *pedicelli* in fructu 4-7-lineares : *nuculae* glabrae, leves, obtusiusculae.

Confer observationes *Reich. l. c.*, *Bertol.* in *fl. ital. 2. p. 236*, nec non *Pet. l. c.* circa floris structuram, qui de hac aliter invicem sentiunt.

PHUCAGROSTIS.

(Cymodocea *Endl. gen. n. 1657.*)

Cavol. diss. de Phuc. p. 13 — Willd. sp. pl. 4. p. 632. n. 1747 — Pers. syn. 2. p. 598.

Flor. dioici, in pedicello solitario folii vagina incluso, mox exerto ac elongato insidentes. *Cal.* et *Cor.* nulla — *MASC. Filam.* longum, teres ; *anther.* duabus bilocularibus, dorso inter se connatis — *FOEM. Styl.* filiformis, cum germine continuus. *Stigm.* duo, filiformia, subulata, elongata. *Ovar.* duo, libera, approximata, compressa, dorso convexa. *Sem.* duo, semiovata, compresso-lenticularia, apice mucronulata — (*Herba* perennis, maritima, vel in lacubus salsis degens : *caules* sarmentosi : *folia* membranacea, alterna, elongata, anguste linearia, basi vaginantia — *Charact.* ex *Cavol.*, nam sola semina perfecta vidi.)

1. *P. MAJOR. Cavol. l. c. — Willd. l. c. p. 649 — Pers. l. c. — Giordan. sulla Posid.* e *Phuc. nell. Escul. nap. v. 8. p. 321 — Ten. syll. p. 479.*

Cymodocea aequorea. *Konig.*, et *Spr. s. veg. 3. p. 897* — Alga angustifolia vitrariorum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 6.*

Ic. *Cavol. l. c. t. 1 — Usteri Ann. bot. p. 42. t. 3.*

In arenoso-coenosis in fundo maris prope litora, vel in lacubus maritimis salsis tam Siciliae, quam insularum adjacentium.

Julio. (*Cavol.*) ♃

Herba laete virens : *caules* radicantes, flexuosi, nitide rubentes, ramosissimi, teretes, extra coenum saepius emersi : *stipulae* longae, albo-scariosae, deciduae, ad foliorum basim : *folia* 1-2 lin. lata, valde elongata, 1-3-pedalia, juniora invicem parallele incumbentia : *pedunculi* in floribus foemineis brevissimi, ex ramorum seniorum apice : *semina* diametro 1-2 lineari, coriacea : pro reliquis confer *Cavol. l. c.*

ZOSTERA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1390 = Endl. gen. n. 1659.

Flor. monoici. *Spath.* ex folii parte ima longitudinaliter dehiscente superne in laminam producta. *Spad.* compresso-planus, dorso nudus, antice staminibus ovariisque alternatim biseriatis onustus. *Anth.* filamento brevissimo peltato affixae. *Styl.* ovario continuus, subulatus, persistens. *Stigm.* duo capillaria. *Ovar.* antheris pauciora, 1-locularia. *Utric.* 1-spermus, pendulus. (*Herba* perennis, maritima, vel in lacubus salsis degens: *caules* repentes, et radicantes: *folia* anguste linearia, alterna, membranacea, basi vaginatia, brevia. *Char.* ex *Cavol.*, et *Endl.*)

1. *Z. NODOSA. Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 30*! et *Reusch. nom. bot.*
Z. caule sarmentoso, foliis anguste linearibus integerrimis plurinerviis.
Alga gramineo folio vitrariorum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 6.*!
Ic. Phucagrostis minor. *Cavol. Phucagr. p. XIV. t. 2* — Alga gramineo folio triphyllos, sarmentis vitis. *Cup. panph. 2. t. 191.*
In fundo maris, lacubusque salsis cum praecedente, sed minus obvia. Julio. (*Cavol.*, et *Gasp.*) ♃
Caules longe lateque repentes, subancipites, ad genicula non incrassati, intra arenosum caenum reconditi, ac flavescentes, non ex illo emersi ac rubentes ut in *Phucagrostide*: *folia* vix lin. lata, 2-12-pollicaria, non longissima (*Ucria*), basi longe vaginantia, inferiora cito pereuntia, juniora 3-4 in apice ramorum invicem approximata. *Ten.* in *syll. p. 462 Usteri* sententiam sequens ad *Z. nanam Roth.* plantam. *Cavol.* refert — *Roth.* in *en. pl. germ. 1. p. 8*, et *Reich.* in *fl. germ. excur. 1. p. 6*, ac *in add. p. 137* illam ad *Z. uninerviam Vahl en. 1. p. 14* trahunt — *Koch* in *syn. p. 680* cum? plantam *Vahlii* ad *Z. nanam* associat — *Loisl.* in *fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 280*, ac *Mert.* et *Koch* in *fl. germ. 1. p. 280*, ipsam plantam *Cavol.* a *Z. marina* non separant — Tandem *Steud.* in *nom. bot. ed. 2. p. 461* (sub Cymodocea aequorea) speciem *Ucriae* ad *Phucagrostidem majorem* cum? adscribit — In tanta auctorem discrepantia speciminum exoticorum defectu, nomen *Ucriae*, quia anterius servare malui, nam ipsius species ex synonymo Cupaniano certe ad plantam *Cavolini* speciat!

Triandria.

CAULINIA.

Dec. fl. fr. 3. p. 156 — Pers. syn. 2. p. 562 — Brown. pr. 1. p. 339 = Ten. in *Act. delle Real. Acc. delle Scien. di Nap. v. 5. par. 1. p. 279* (non *Willd.*, nec *alior.*—*Posidonia Koenig.* in *Endl. gen. n. 1660.*)

Flor. polygami. *Cal.* spath. duplex; exterior 2-valvis; interior 1-valvis, retusa. *HERM.* bini, sessiles; quibus. *Cor.* nulla. *Stam.* tria; *filamentis* petaloideis, apice mucronatis, facie exteriore ad carinam massis pollineis duobus instructis. *Styl.* brevissimus. *Stigm.* subsessile, convexum, villosum. *Bacc.* 1-sperma, olivaeformis — *MASC.* hermaphroditis similes, sed rudimentum corniforme loco pistilli.

(*Herba* perennis, maritima, rhizomate crasso duro squamoso fibroso: *folia* late linearia, fasciculato-disticha: *flores* parvi, spicati, in apice pedunculi ex foliorum centro exerti.)

1. *C.* OCEANICA. *Dec. l. c. — Pers. l. c. — Ten. l. c.*

Kernera oceanica. *Willd. sp. pl. 4. p. 947*—Posidonia Caulini. *Koenig ann. bot. 2. p. 56* — Zostera oceanica. *Lin. s. veg. p. 829*, et *mant. p. 423* — *Ucria H. Pan. p. 390.*

Ic. *Ten. l. c.* — Zostera oceanica. *Cavol. monogr.* — Alga cum suo pomo huc usque incognito. *Cup. panph. 2. t. 190!* — Taenidium. *Michel.* in *Targ. Tozz. catal. veg. mar. p. 80. t. 1* — Alga marina. *Lobel. ic. 2. 248.*

In fundo maris locis arenosis ubique in Sicilia = et insulis adjacentibus. Septembri, Octobri. ♃

Caules horizontales, ramosi, ramentis densis fibrosis fuscis foliorum tecti: *folia* laete virentia, membranacea, obtusa, in apice ramorum invicem sibi parallele incumbentia: *pedunculi* foliis plerumque breviores, compressiusculi: *spica* disticha, coarctata, spiculis 2-3-floris: *spathae* valvula exterior ligulata, longissima, obtusa; interior retuso-emarginata, utraeque basi appendicibus amplectentibus instructae: *flos* terminalis masculus; duo laterales hermaphroditi, subsessiles: *filamenta* petaloidea: *bacaa* obscure virens. Confer *Cavol.* et *Ten. l. c.* pro reliquis characteribus.

TYPHA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1401 — Endl. gen. n. 1209.

Flor. monoici, in spica terminali densissima cylindrica aut elliptica superne mascula, inferne foeminea dispositi. *Cal.* ex squamis, vel setis formatum. *Cor.* nulla — MASC. *Stam.* tria, libera, vel inferne connata — FOEM. *Styl.* simplex, stigmatibus capillaribus. *Sem.* unum, sessile, inde pedicellatum; *pedicello* setis longis numerosis consitum. (*Herbae* perennes, glaberrimae, paludosae: *culmi* enodes, erecti, medulla farcti: *folia* alterna, late vel anguste linearia, integerrima, exstipulata, basi vaginatia, stricta, graminea: *flores* exigui, herbacei. *Typhaceae Dec.*)

1. *T.* LATIFOLIA. *Lin. sp. pl. 1377 — Ucria H. Pan. p. 392.*

T. foliis late linearibus facie planis dorso subconvexis culmum superantibus, spica mascula foemineaque approximatis, utraque cylindrica.

T. palustris, major. *Cup. H. Cath. p. 226.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 748 — Fl. dan. 645*—Typha. *Lobel. ic. 81. f. 1.*

In paludibus, in fossis, in lacubus, ac ad stagna altiora ubique in Sicilia.

Maio, Junio. ♃

Culmi 3-5-pedales, firmi: *folia* erecta, approximata, glaucescentia, 4-6 lin. lata, apice rotundata, hyeme persistentia: *spica* mascula 8-10-pollicaris; foeminea nonnihil brevior, utraeque diametro fere pollicari, et basi nudae.

2. *T.* ANGUSTIFOLIA. *Lin. sp. pl. 1377*; var. *a.* — *Ucria H. Pan. p. 332.*

T. foliis anguste linearibus facie planis, dorso convexis basi canaliculatis culmum subaequantibus, spica mascula foemineaque remotis, utraque cylindrica longa.

T. palustris, clavo gracili. *Cup. H. Cath. p. 226.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 748. f. 2* — T. palustris, media. *Moris. hist. 3. p. 246 s. 8. t. 13. f. 2.*
In fossis, et ad stagna; *sotto Bronte al Simeto, Vicari nel fiume di S. Giuseppe, Messina.*
Majo, Junio. ♃
Habitus omnino praecedentis; sed *folia* vix 2-3 lin. lata, versus apicem facie superne plana: *spica* mascula 5-8-pollicaris, diametro 2-lineari; foeminea 3-5-pollicaris; utraeque basi nudae.
Icon *Morisonii* sub *T. media* a plerisque citatur (*Reich.*, *Duby*), sed a nostra non videtur differre.

SPARGANIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1402 — Endl. gen. n. 1710.

Flor. monicorum capitula densa, globosa, bracteis foliaceis interstincta, juxta apicem culmi flexuosi ac saepius ramosi disposita, superiora mascula. *Cal.* squamae 3, vel plurimae, difformes, membranaceae. *Cor.* nulla — *Masc. Stam.* filamenta brevissima, libera — *Foem. Stigm.* simplex. *Drup.* supera, turbinata, exsucca, sessilis, 1-2-locularis; loculis 4-spermis. (*Herba* glaberrima, perennis, aquatica: *culmi* erecti, farcti, apice saepe ramosi: *folia* alterna, late linearia, integerrima, exstipulata, basi vaginantia, graminea: *flores* herbacei, exigui. *Typhaceae Dec.*)

1. *S. ramosum. Huds. fl. angl. p. 401 — Willd. sp. pl. 4. p. 199.*
S. culmo apice ramoso, foliis ad basim triquetris lateribus concavis cauleque angulato erectis, stigmate lineari.
S. erectum, *a. Lin. sp. pl. 1378* — S. ramosum. *Cup. H. Cath. p. 208* — Platenaria, seu Butomon. *Dod. pempt. 601.*
In fossis, ad stagna, ad fluviorum margines, et in lacubus ubique in Sicilia.
Majo, Junio. ♃
Culmi 1-2-pedales, superne in ramis floriferis divisi, ibique nudi: *folia* laete virentia, late-linearia, apice obtusiuscula, hyeme persistentia, semper erecta: *capitula* alterna, sessilia, multiflora; mascula numerosiora, sed minora: *stigmata* elongata: *drupa* subulato-rostrata.

COIX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1405 — Endl. gen. n. 743.

Flor. graminei, monoici. *Spic.* basilares tres; media foeminea, sessilis; laterales pedicellatae, neutrae, ad pedicellum saepe reductae, involucro ovato demum lapidescente inclusae: masculae in spica simplici vel composita ex involucro exerta — *Masc.* mutici. *Cal.* 2-valvis, 2-florus, flore utroque sessili. *Cor.* 2-valvis — *Foem.* muticae. *Cal.* valvae 2, carnosae, 2-florae, flosculo inferiore neutro, 1-valvi; superiore foemineo, 2-valvi; valvis carnosis. *Styl.* unicus. *Stigm.* 2-3. *Sem.* involucro lapideo tectum. (*Herba* perennis, glaberrima: *culmi* erecti, farcti, ramosi: *folia* late linearia, graminea, integerrima, alterna, exstipulata, basi vaginantia; *flores* parvi, pedunculati. *Gramineae Juss.*)

1. *C. lachryma. Lin. sp. sp. 1378 — Ucria H. Pan. p. 392.*
C. spiculis axillaribus pluribus pedunculatis, involucris niditis albis ovatis aequalibus.
Lithospermum majus. *Cast. H. Mess. p. 12.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 750* — Lithagrostis. *Gaertn. de fruct. 1. p. 7. t. 1. f. 10* — Lachryma Jobi. *Clus. hist. 2. p. 216.*
Ad rivulos lente fluentes: a *S. Cosimano fra Siracusa e Mililli.*
Aprili, Octobri. ♃
Radix perennis, non annua!: *culmus* nodosus, superne semiteres, ramosus, 1-3-pedalis: *folia* 6-12 lin. lata, illis *Zeae Mais* similia, sed angustiora: *spicae* axillares plures ex eadem vagina, foliis multoties breviores: *involucra* demum candido-eburnea.
Videtur certe olim culta, sed nunc sponte propagatur.

CAREX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1407 — Endl. gen. n. 957.

Flor. graminei. *Spica* monoica, vel androgyna (nunquam in siculis dioica). *Masc. Cal.* 3-valvis, squamaeformis, 1-florus. *Cor.* nulla — *Foem. Cal.* ut in masc. *Cor.* loco valva unica, utriculiformis, ovarium includens. *Stigm.* 2-3. *Sem.* corolla persistenti apice perforata tectum. (*Herbae* perennes: *culmi* enodes, farcti: *folia* graminea, anguste linearia, integra, alterna, exstipulata, basi vaginantia, saepius glabra: *flores* spicati. *Cyperoideae Juss.*)

* *Spicis omnibus androgynis.*

1. *C. divulsa. Good. act. soc. Lin. Lond. v. 2. p. 160 — Willd. sp. pl. 4. p. 235 — Biv. cent. 1. p. 22 — Presl cyp. et gram. sic. p. 7*, excul. syn. *Cup. et Bon.*
C. spiculis alternis subgloboso-ovatis, inferioribus remotis, superioribus contiguis in spica elongata basi quandoque ramulo aucta dispositis, superne masculis, bracteis ex ovata basi setaceis scabris, stigmatibus duobus, fructibus ovatis plano-convexis enerviis marginatis glabris levibus in rostrum 2-dentatum laxe ciliato-serrulatum breviter attenuatis, culmo superne scabriusculo, radice fibrosa.
Ic. *Schk. car. n. 12. t. Dd. f. 89*, et *Ww.* optimae — *Host gram. austr. 1. p. 42. t. 55 ?*, nam habitus alienus, et spiculae nimis approximatae — C. nemorosa, fibrosa radice, caule exquisite triangulari, spica longa divulsa, sive interrupta, capitulis solitariis, praeter quam ultimo. *Mich. gen. p. 69. t. 33. f. 10.*
Ae sepes, et in fructicetis, vel nemoribus umbrosis; *Palermo, Sagana, Castelvetrano, Ibiso, Messina* = et in *Lipari a piana greca, ed alla Guardia, Pantellaria.*
Aprili, Majo. ♃
Culmi inter spiculas scaberrimi, foliis longiores, saepe incurvati: *folia* anguste linearia, margine scabra: *bracteae* in spiculis superioribus brevissime acuminatae: *glumae* scariosae, ovatae, fructibus demum breviores: *spica* gracilis, plerumque fere ½ pedalis, inferne valde interrupta.

2. *C. muricata. Lin. sp. pl. 1382 — Presl cysp. et gran. sic. p. 7*; exul. syn. *Cup.* et *Bon.* ad sequentem spectantibus.
C. spiculis alternis subgloboso-ovatis in spica oblonga brevi dispositis,

superne masculis, bracteis ex ovata basi setaceis scabris, infima brevi vel spicam excedente, stigmatibus duobus, fructibus divergentibus enerviis levibus glabris plano-convexis basi marginatis, apice in rostrum breviter 2-dentatum crebre ciliato-serrulatum attenuatis, culmo undique vel superne scabro, radice fibrosa.

C. digitata. *Ucria H. Pan. p. 393 ?*, non *Lin.*

Ic. *Schk. caric. n. 13. t. E*, *et Dd f. 22 — Host gram. austr. 1. p. 41. t. 54 — Leers herbor. t. 14. f. 3* — C. palustris, media, radice fibrosa, caule exquisite triangulari, spica brevi compactiori. *Mich. gen. p. 69. t. 33. f. 14.*

In humentibus nemorum; *boschi della Ficuzza, di Caronia, di Montalbano*; *fondaco di Manganaro presso Alia* (*Tin. Guss.*).

Majo, Junio. ♃

Habitus sequentis, a qua *spicis* gracilioribus et non compositis, *spiculis* laxioribus, aliisque notis distinguitur; uti a praecedente spiculis subapproximatis, et *fructibus* apice magis in rostrum attenuatis, crebre et longiore tractu serrulato-ciliatis.

3. C. VULPINA. *Lin. sp. pl. 1382 — Biv. cent. 1. p. 25 — Presl cyp.* et *gram. sic. p. 7.*

C. spiculis oblongis numerosis apice masculis ternatim quinatimque aggregatis in spica composita oblonga densa dispositis, bracteis ex ovata basi setaceis scabris, infima spicam excedente aut illa breviore, stigmatibus duobus, fructibus ovatis compresso-triquetris glabris levibus nervosis patentibus in rostrum acute bidentatum crebre ciliato-serrulatum attenuatis, culmo scabro, radice fibrosa.

C. paniculata. *Ucria H. Pan. p. 394*, non *Lin.*

Ic. *Schk. caric. n. 10. t. C. f. 10 — Host gram austr. 1.* p. *43. t. 56 — Leers herbor. n. 708. t. 14. f. 5* — Gramen cyperoides, palustre, triquetrum, spica compacta. *Cup. H. Cath. p. 90, supp. alt. p. 34; panph. 1. t. 217*, ac *2. t. 46* — Cyperoides palustre, majus, spica compacta. *Bon. t. 11* — Carex palustris, major, radice fibrosa, caule exquisite triangulari, spica brevi habitiore compacta. *Mich. gen. p. 69. t. 33. f. 13, 14.*

In humbrosis, vel in apricis humentibus ubique in Sicilia = et in *Felicuri.*

Aprili, Majo. ♃

Culmi acute triquetri, lateribus excavatis, ad angulos scabri: *folia* praecedentium latiora, 2-3 lin. lata, carinata, scabra: *spica* 1-1½ pollicaris, densa, praecedentium crassior, sat raro parum interrupta ad basim: *bracteae* setaceo-attenuatae, superiores tantum acuminatae: *glumae* scariosae, acuminatae: *fructus* fere stellate-patentes, basi multinervosi, saepius spadicei, sub rostro ad margines etiam ciliato-serrulati.

Icones *Cup.* et *Bon.* a Cl. *Biv.* sub hac specie primum addictae, et inde a *Preslio* exclusae, certe ad hanc spectant.

4. C. DIVISA. *Good. act. soc. Lin. Lond. 2. p. 157 — Willd. sp. pl. 4. p. 233 — Biv. cent. 1. p. 24.*

C. spiculis oblongis 3-11 approximatis superne masculis in spica brevi oblonga subdisticha dispositis, bractea infima foliacea spicam subaequante, stigmatibus duobus, fructibus ovatis ovalibusque plano-convexis utrinque multinervosis levibus glabris submarginatis adpressis glumas ovatas acuminatas subaequantibus in rostrum brevem bidentatum laxe ciliato-scabrum obtuse attenuatis, foliis rigidis anguste linearibus carinatis, radice repente.

C. schoenoides, et C. rivularis. *Presl cyp.* et *gram. sic. p. 6.* — C. splendens. *Pers. syn. 2. p. 556* — C. arenaria. *Ucria H. Pan.*

p. *393* non *Lin.* — Gramen cyperoides, minus, panicula parva, arundinacea radice. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 33.*

Ic. *Good. l. c. t. 19. f. 2*, ex *Willd.* — *Schk. caric. n. 11. t. R.*, et *Uu. f. 61* — Cyperoides minus, panicula parva, arundinacea radice. *Bon. t. 139.*

In arenosis pascuis humentibus maritimis, vel submontosis ubique in Sicilia=et in *Lipari a quattro pani, al Palmito, ed a S. Calogero.* Februario, Majo. ♃

Radix horizontalis, valida, longe lateque repens: *folia* firma, glaucescentia, culmo exacte triquetro gracili superne ad angulos scabriusculo breviora, vel aequalia: *bractea* infima in folium variae longitudinis producta: *spica* in pinguibus aliquando basi interrupta; spiculis semper sessilibus dense approximatis, et quoad numerum pro locorum natura admodum variis: *glumae* ad carinam albidae, caeterum fuscae: *fructus* non raro fere orbiculares, et ad faciem planam obsolete nervosi.

Species haec ob proteiformem habitum, quem assumit pluribus specificis nominibus vexata, pro quibus confer Cl. *Bertol. am. ital. p. 72*, cujus descriptio optima, *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 58*, et *Spr. s. veg. 3. p. 811*; tamen Cl. *Koch* in *syn. p. 750*, et inde *Reich. l. c. p. 1407 in add.* veram C. *schoenoidem Host*, (cujus iconem *v. 1. t. 45* a nostra planta non differre video) ab hac diversam esse asserit

5. *C. leporina. Lin. sp. pl. 1381* — *Ucria H. Pan. p. 393.*

C. spiculis oblongo ellipticis subsenis apice foemineis in spica oblonga brevi composita densa alternatim approximatis, bracteis ex ovata basi attenuatis spica brevioribus vel illam excedentibus, stigmatibus duobus, fructibus ovatis plano-convexis enerviis glabris levibus nervosis marginatis ciliato-serratis in rostrum brevem bidentatum serrulato-scabrum attenuatis, radice caespitoso-fibrosa.

C. ovalis. *Willd. sp. pl. 4. p. 229* — *Presl cyp.* et *gram. sic. p. 8.*

Ic. *Leers herbor. n. 707. t. 14. f. 6* — C. ovalis. *Schk. caric. n. 41. t. B. f. 8* — *Host gram. austr. 1. t. 51* — Gramen cyperoides, spica pluribus spicis mollibus composita. *Scheucz. agrost. p. 456. t. 10. f. 15.*

b. spica ramosa. *Tineo.*

In uliginosis graminosis montosis; *Madonie*, *Francavilla* Majo, Julio. ♃

Culmi erecti, obsolete trigoni, fistulosi: *folia* anguste linearia, plana, rigida; *spica* spadicea, 3-5 lin. longa: *glumae* oblongae, carinatae, obtusae, vel mucronulatae, fructum aequantes.

Haec est vera *C. leporina Lin.*, ex *Codic. Lin.*, ex *Koch*, *Reich.* aliisque, quos confer.

6. *C. remota. Lin. sp. pl. 1383.*

C. spiculis solitariis oblongo-ellipticis superne foemineis in spica elongata alternatim dispositis, inferioribus remotissimis, bracteis infimis foliaceis culmi apicem superantibus, stigmatibus duobus, fructibus ovalibus plano-convexis erectis glabris levibus nervosis gluma longioribus in rostrum breviter bidentatum serrulato-scabrum terminatis superne margine scabris, radice fibrosa caespitosa.

C. elongata. *Ucria H. Pan. p. 393*, non *Lin.*

Ic. *Schk. caric. n. 35. t. E. f. 23* — *Host gram. austr. 1. p. 40. t. 52* — *Leers herbor. n. 711. t. 15. f. 1* — C. angustifolia, caule triquetro, capitulis pulchellis strigosioribus. *Mich. gen. p. 70. t. 33 f. 15, 16.*

In humentibus uliginosis montosis; *Prizzi* (*Gasparr.*); *Madonie. Castellobuono, Boschi di Caronia e di Mistretta, Buccheri, Francavilla, Bafia, Cannata, Messina nel vallone di S. Michele, e salendo al Campo.*

Majo, Julio. ♃

Culmi graciles, leves, saepe valde elongati, superne triquetri: *folia* flaccida, anguste linearia, planiuscula: *bracteae* infimae valde elongatae: *spiculae* sessiles, virentes, superiores approximatae: *glumae* ovatae, acutae, nervosae, ad margines albo-scariosae.

Ab affini *C. elongata* spiculis inferioribus bractea longe foliacea suffultis facile distinguitur.

7. *C.* Linkii. *Willd. sp. pl. 4. p. 223 — Biv. cent. 2. p. 17 — Presl cyp.* et *gram. sic. p. 6.*

C. spiculis paucifloris lanceolatis alternis remotis superne masculis, infima breviter pedunculata bractea foliacea apicem culmi superante suffulta, stigmatibus tribus, fructibus ellipticis triquetris utrinque attenuatis erecto-patulis laxis levibus glabris ad facies 1-nerviis glumas ovatas acuminatas subaequantibus apice rostratis, rostro brevi levi subbidentato, radice fibrosa.

C. gynomane. *Bertol. amoen. ital. p. 83* — C. sarda. *Link H. Berol. en. 2. p. 328* ?—C. montana. *Ucria H. Pan. p. 393*, non *Lin.*—Cyperoides vesicarium, humile, locustis minoribus. *Tourn. herb.* in *Mus. H. Paris*; et inde *Inst. p. 530.*

Ic. *Schk. Caric. t. Bbb. f. 118.*

In apricis nemorum, in sylvis, ad sepes ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Lipari*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Martio, Aprili. ♃

Culmi graciles, debiles, triquetri: *folia* glaucescentia, anguste linearia, carinata, scabriuscula: *bracteae* foliis similes; infima longissima, culmi apicem valde superans, reliquae successive breviores: *flores* masculi in spicula terminali numerosiores, eorum glumis oblongis, margine scariosis, acutis, adpressis, spadiceis: *foeminei* pauci; glumis laxis, acuminatis, fructum excedentibus: *spiculae* sessiles, superiores proximiores; inferior remota, plus minus pedunculata; fructiferae laxae: *fructus* virentes, majusculi, nervo unico ad facies notati, ad angulos obtusi; *rostro* albido.

Descriptio *Bertol. l. c.* optima, sed *C. Linkii* a sua *C. gynomane* mihi quoque non videtur differre; praeterea quoad specimen fructu carens a Cl. *Desf.* communicatum, *C. distachyae Fl. atl. 2. p. 336* (non *Willd.*) valde proxima, pro qua absque dubio habet Cl. *Loisel.* in *fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 284.*

** *Spicis monoicis, seu sexu distinctis, masculis terminalibus.*

8. *C.* alpestris. *All. ped. 2. p. 270 — Willd. sp. pl. 4. p. 284— Presl cyp.*, et *gram. sic. p. 9.*

C. spicula mascula solitaria lanceolata, foemineis tribus 3-5-floris subglobosis, duobus mascula approximatis plerumque sessilibus, infima radicali solitaria longissime pedunculata, stigmatibus tribus, fructibus ellipticis triquetris scabriusculis ad facies multinervosis glumam oblongam fuscam acutam aequantibus rostratis, rostro obliquo, foliis anguste linearibus, radice fibrosa caespitosa.

C. gynobasis. *Vill. delph. 2. p. 206 — Biv. cent. 1. p. 26* — Gramen Caryophyllatae foliis, spica divulsa. *Cup. H. Cath. p. 91.*

Ic. C. diversiflora. *Host gram. austr. 1. p. 53. t. 70* — C. gynobasis, *Schk. caric. n. 59. t. G. f. 35.*

In sylvaticis umbrosis demissis, vel montosis; *Palermo a Sferracavallo*, *al Caputo*, *a S. Martino*, *Pizzuta*, *Ficuzza*, *Madonie*, *Boschi di Valdemone*, *Noto*, *Avola*, *Terranova.*

Martio, Aprili. ♃

Culmi erecti, graciles, filiformes, trigoni: *folia* pariter gracilia, sed firma, margine scabra, subrevoluta, culmo saepe longiora: *spicae* erectae, virentes; radicalis pedunculo filiformi 2-5-pollicari instructa, plerumque plures ex eadem vagina; superiores brevissimae, sessiles, vel pedunculo 2-7-lineari suffultae; mascula multiflora, fere pollicaris: *bracteae* breviter vaginantes, culmum aliquando excedentes: *glumae* virentes, margine membranaceae: *fructus* glabri, vel puberuli, erecti: *habitus* praecedenti proximus.

9. *C.* DEPAUPERATA. *Good. in act. soc. Lin. Lond. 2. p. 184 — Willd. sp. pl. 4. p. 278.*

C. spica mascula solitaria lineari, foemineis sub 4-ternis 3-7-floris remotis, binis inferioribus exerte pedunculatis, bracteis foliaceis elongatis vaginantibus, stigmatibus tribus, fructibus laxis ellipticis triquetris inflatis nervosis levibus glabris glumam oblongam acuminatam superantibus longe rostratis, rostro oblique truncato, foliis flaccidis elongatis, radice fibrosa subrepente.

Ic. *Willd. phyt. 2. n. 8. t. 1. f. 2*, ex ipso *Willd. — Schk. caric. n. 79. t. M. f. 50.*

In sylvaticis umbrosis; *Bosco della Ficuzza.*

Aprili, Majo. ♃

Folia plurima, scabra, plana, culmum erectum gracilem 1-2-pedalem subaequantia: *bracteae* superiores angustiores, et breviores: *spicae* foemineae in Sicilia aliquando quatuor; duobus superioribus approximatis, 3-7-floris: *spica* mascula 3-4-linearis: *glumae* albido-virides, subscariosae: *fructus* majusculi, obtuse triquetri, laete virentes, rostro longo terminati, quod ad apicem membranaceum oblique truncatum, non vero bifidum, ut in proxima *C. Michelii*, sicut recte monet *Willd. l. c.*

10. *C.* NERVOSA. *Desf. atl. 2. p. 337 — Presl cyp. et gram. sic. p. 10.*

C. spica mascula solitaria lineari-lanceolata, altera saepe obliterata, foemineis cylindraceis, superioribus approximatis, infima remotiore subexerte pedunculata, bracteis foliaceis longissimis vaginantibus, fructibus ellipticis triquetris nervosis squamas 3-nervias margine scariosas obtusas mucronatas superantibus apice in rostrum 2-dentatum levem attenuatis, foliis carinatis culmisque erectis, radice fibrosa caespitosa.

Ic. *nulla.*

In inundatis paludosis uliginosis maritimis ubique in Sicilia.

Majo, Junio. ♃

Radices caespitosae, ex quibus plures culmi et foliorum fasciculi: *folia* pallide virentia, culmo breviora, vel illum excedentia, rigida, tenacia: *bracteae* inferiores culmi apicem superantes, erectae, et demum saepe patentes: *spica* mascula terminalis, fere pollicaris, fusco-spadicea, unica, vel altera brevissima, et fere obliterata ad illius basim; foemineae superiores quoque fuscae, 3-6-lineares, 2-4 approximatae ad basim spicae masculae, et fere sessiles; infima ab aliis per pollices 1-3-remota, inclusè pedunculata.

Affinis *C. extensae*, cum qua a plerisque associata, sed foliis culmoque strictis, et habitu sui proprio mihi visa est differre.

11. *C.* PRAECOX. *Jacq. aust. 5. p. 25 — Willd. sp. pl. 4. p. 262 — Biv. cent. 2. p. 17 — Presl cyp. et gram. sic. p. 8.*

C. spica mascula solitaria oblongo-clavata, foemineis approximatis subternis oblongo-ovalibus breviter subexerte pedunculatis erectis, bractea infima vaginante culmi apicem subaequante, stigmatibus tribus, fructibus subgloboso-triquetris pubescentibus enerviis glumam ovatam mucronatam aequantibus breviter rostratis, rostro obtuse truncato, foliis duris brevibus, culmo obsolete trigono, radice repente.

Ic. *Jacq. l. c. t. 446 —Schk. caric. n. 56. t. F. f. 27* — C. filiformis. *Leers herbor. t. 16. f. 5* — Gramen cyperoides, spicatum. *Moris. hist. 3. s. 8. t. 12. f. 11.*

In apricis herbosis, vel sterilibus nemorum: *Etna* (*Biv.* et *Presl*); *boschi di Caronia, e di Mistretta.*

Aprili, Majo. ♃

Culmi filiformes, 4-8-pollicares, nudi: *folia* firma, brevia, subglaucescentia, perennantia, canaliculata, apice attenuata, margine ac carina scabra, saepius curvata: *bractea* infima aliquando culmo valde brevior: *glumae* glabrae, dorso albidae, uti fructus margine ferrugineae, vel castaneae: *fructus* obsolete triquetri.

12. *C.* SERRULATA. *Biv. man. 4. p. 9 — Presl cyp. et gram. sic. p. 10 — Spr. s. veg. 3. p. 827.*

C. spicis masculis foemineisque subternis, foemineis (saepe apice masculis) cylindraceis erectis, infima pedunculata remotiuscula, bracteis foliaceis non vaginantibus, inferiore culmum subexcedente, stigmatibus tribus, fructibus ellipticis inflatis subtriquetris glabriusculis gluma acuminata serrato-scabra brevioribus sed latioribus margine vix ciliato-serratis apice brevissime rostratis, rostro sub 2-dentato levi, foliis glaucis carinatis, radice repente.

Gramen Caryophyllatae foliis, spica divulsa. *Cup. H. Cath. p. 91.*

Ic. Gramen Cyperoides cum paniculis spadicei coloris. *Cup. panph. 2. t. 101* — Cyperoides, spicis typhoidibus, spadicei coloris, caule triangulo. *Bon. t. 153.*

In apricis pascuis maritimis, vel submontosis ubique in Sicilia.

Februario, Martio. ♃

Radix longe lateque repens, sed non caespitosa: *culmi* 4-12-pollicares, obtuse triquetri, ut plurimum ascendentes: *folia* recurva, culmo subbreviora, ad margines superne scabra, firmiuscula, vaginis inferioribus badiis: *bractea* inferior culmum saepius excedens, basi vix aliquando vaginans: *pedunculus* spicae foemineae inferioris 4-8-linearis: *spica* mascula cylindracea, $\frac{1}{2}$-1-pollicaris; glumis ferrugineis vel fuscis, oblongis, obtusis, muticis; foemineae ut plurimum duae, sed in fertilibus tres; superior subsessilis, vel pedunculata; glumis ellipticis, plus minus longe mucronatis, atropurpureis, carina virentibus: *fructus* postice plani, antice carinati, sub lente minutis tuberculis scabri, et dum juniores punctis impressis lucidis notati, glabri (ut ex *Biv.*), raro vix pubescentes (*Presl et Spr.*), aliquando margine serrulati et gluma vix longiores, semper tamen latiores, albido-virentes, et persistentes.

Species quoad habitum variabilis — C. *glaucae* cum qua associatur a cl. *Kunt* affinis quidem quoad folia et habitum, sed spicis foemineis semper erectis, fructibus gluma brevioribus sublongioribus glabrioribusque facillime distinguitur — Unica tantum vice inveni specimen cum spica foeminea unica inferiore longe pedunculata, valde a reliquis remota, a vagina folii superioris exerta.

13. *C.* SYLVATICA. *Huds. fl. angl. ed. 1. p. 353; b. laxula. Tineo.*

C. spicis masculis linearibus subbinis, foemineis gracilibus laxifloris subquaternis, inferioribus remotis longe et exerte pedunculatis cernuis, bracteis foliaceis vaginantibus, stigmatibus tribus, fructibus ovalibus triquetris glumam ovato-lanceolatam membranaceam acuminatam subaequantibus longe rostratis, rostro levi lineari bidentato, foliis late linearibus scabris, radice fibrosa.

Ic. *Host gram. austr. 1. p. 62. t. 84 — Schk. caric. n. 49. t. Ll. f. 101* — C. capillaris. *Leers herbor. n. 720. t. 15. f. 2* — Gramen

cyperoides sylvarum, tenuius spicatum. *Moris. hist. 3. p. 242. s. 8. t. 12. f. 9.* (speciei typus).

In nemoribus; *Boschi di S. Fratello* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ♃

Culmi graciles, compresso-triquetri, leves, pedales, et ultra: *folia* mollia, 4-6-poll. longa, 1-1½ lin. lata, glabra, pallide virentia: *bracteae* foliis similes, ascendendo angustiores: *pedunculi* gracillimi, retrorsum serrulato-scabri, infimi aliquando 2-pollicares: *spicae* masculae filiformes, 5-7-lineares, glumis scariosis obtusiusculis; foemineae pollicares, superiores approximatae subsessiles; glumis scariosis acuminatis integris: *fructus* virentes, rostro glumam excedente, illum subaequante.

Planta sicula spicis masculis aliquando ternis, gracilibus a speciei typo recedit.

14. *C. intricata. Tineo.*

C. spica mascula solitaria, foemineis erectis subternis gracilibus, infima remota longe pedunculata, suprema sessili, bracteis foliaceis brevibus non vaginantibus, stigmatibus duobus, fructibus ovali-lanceolatis subplano-convexis non inflatis glabris enerviis ad apicem bidentatum margine tenue puberulo-serrulatis rostratis gluma oblonga obtusa latioribus brevioribusque, foliis planis, radice fibrosa.

Ic. *nulla.*

In nemoribus montosis; *Boschi di S. Fratello* (*Tineo*).

Aprili, Majo. ♃

Habitus *C. paniceae*; *culmi* in speciminibus, quae coram habeo, 3-5-pollicares: *folia* flaccida, 2-lin. lata, margine levia, culmo breviora: *glumae* omnes atrae, vix ad carinam albidae: *spica* mascula terminalis, 4-6-linearis; foemineae longiores, erectae; infima a folii superioris vagina longe, et exerte pedunculata, reliquis gracilior: *fructus* albidi, sed jam maturi spadicei et bracteis parum longiores, altera facie convexi, altera fere plani, aliquando obsolete nervo uno aut altera notati.

15. *C. distans. Lin. sp. pl. 1387.*

C. spica mascula terminali subsolitaria, foemineis tribus oblongis distantibus erectis, suprema sessili, infima exerte pedunculata, bracteis foliaceis vaginantibus culmo brevioribus, stigmatibus tribus, fructibus subtriquetris nervosis glabris subinflatis glumam ovatam obtusam mucronatam superantibus rostro bidentato scabriusculo terminatis, foliis planis, radice fibrosa caespitosa.

C. caespitosa. *Ucria H. Pan. p. 394* non *Lin.* — C. sicula, amento masculo elliptico-cylindraceo, foemineis binis ovato-oblongis remotis, infimo exerte pedunculato, fructibus ovatis trigonis rostratis bifidis squama elliptica obtusa longioribus, foliis carinatis apice scabris, culmo levi. *Presl cyp. et gram. sic. p. 9.*

Ic. *Fl. Dan. 1049 — Schk. caric. n. 87. t. T. f. 68* — Gramen cyperoides, palustre, spicis tribus subrotundis vix aculeatis spatio distantibus. *Moris. hist. 3. p. 243. s. 8. t. 12. f. 18.*

In humentibus inundatis; *Caronia*, *Catania*, *Palermo a Mondello*, *a Boccadifalco*, *Alicata*, *Spaccaforno*, *Comiso alla Berdia*, ec.; *Prizzi*, *Palazzo Adriano* (*Gasp.*); *Paternò alle acque minerali* (*Kamphow.*).

Aprili, Majo. ♃

Culmi erecti, vel ascendentes, leves: *folia* firmiuscula, culmo breviora, margine levia, vel ad apicem scabriuscula: *spica* mascula pollicaris et ultra, lanceolata; foemineae duplo fere breviores, ac

cassiores, infima saepe longe pedunculata; *glumae* istarum ad carinam albo-virentes, ad margines rufescentes: *fructus* non nitidi, nec exacte inflati, quibus caracteribus a *C. corsica Link H.Berol. en. 2. p. 360* discrepat.

16. *C.* PUNCTATA. *Gaud. agr. helv. 2. p. 152.*

C. spica mascula subsolitaria, foemineis 2-3 cylindraceis distantibus, inferioribus breviter exerte pedunculatis erectis, bracteis foliaceis elongatis vaginantibus, infima culmum subaequante, stigmatibus tribus, fructibus glabris ovatis subtrigonis levissimis pellucido-punctatis gluma ovata mucronata longioribus rostro glabro levi bidentato terminatis, foliis planis, radice fibrosa subcaespitosa.

Ic. *Schk. caric.* t. *Yy. f. 112*, absque descriptione, ex ipso *Gaud.*

In humentibus montosis; *Monte Scuderi*, *Mandanici*, *Mistretta*, *Messina nel vallone di S. Michele*, *e salendo al Campo.*

Aprili, Majo. ♃

Culmi triquetri, ½-1-pedales: *folia* pallide virentia, culmo multo breviora, margine scabriuscula: *spica* mascula lineari-lanceolata, gracilis, pollicaris, ut plurimum solitaria, sat raro duae, foemineae 4-10-lineares, saepius tres, raro 2 vel 4; quarum suprema sessilis, descendendo longius pedunculatae, pedunculis gracilibus: *glumae* margine scariosae, virides: *fructus* horizontales, nitide virentes, parvi, rostro longiusculo terminati, faciebus obsolete nervosis.

Cum *C. extensa* associatur a Cl. *Spr. in s. veg. 3. p. 819*, sed inter se toto coelo diversae habitu, ac fructuum characteribus.

17. *C.* MAXIMA. *Scop. carn. 2. p. 220.*

C. spica mascula subsolitaria, foemineis subquinis cylindraceo-elongatis curvato-pendulis, superioribus sessilibus, infimis exerte pedunculatis, bracteis foliaceis vaginantibus, stigmatibus tribus, fructibus ellipticis triquetris nervosis levibus glumam ovatam mucronatam aequantibus rostro brevi emarginato terminatis, foliis late linearibus carinatis, radice fibrosa caespitosa.

C. pendula. *Willd. sp. pl. 4. p. 288* — *Biv. cent. 1. p. 25* — C. agastachys. *Ehrh. in Lin. fil. supp. p. 414* — *Presl cyp. et gram. sic. p. 9* — Cyperoides palustre, latifolium, spicis denticulatis pendulis longelatifolium. *Cup. H. Cath. p. 90*, et *supp. alt. p. 34.*

Ic. C. pendula. *Host gram. austr. 1. p. 73. t. 100* — *Schk. caric. n. 85. t. Q. f. 60* — Gramen cyperoides, palustre, maximum, triquetrum, spicis longissimis pendulis denticulatis. *Cup. panph. 2. t. 217.* (non 16 ex *Presl*) — Cyperoides palustre, latifolium, spicis denticulatis pendulis longioribus et angustioribus. *Bon. t. 11* — Gramen cyperoides, latifolium, typa pendula longiori. *Barr. ic. 45.*

Ad fluviorum et fossarum ripas, in stagnis, et in humentibus ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Culmi foliosi, erecti, triquetri, leves, 3-6-pedales, ideoque species inter alias vere maxima: *folia* 3-6-lin. lata, ad margines et carinam scabra, ex viridi-glaucescentia: *spica* mascula solitaria, vel geminae, 3-4-pollicares, spadiceae; foemineae 5-7, virentes, 4-6-pollicares; superiores (raro inferiores) plerumque apice masculae: *glumis* albo-spadiceis: *fructus* subinflati, minimi, glabri, hinc inde nervosi, confertissimi; sed ad basim spicae saepe imperfecti, ac laxe imbricati.

18. *C.* PANORMITANA. *Guss.*

C. spicis omnibus linearibus elongatis, masculis 2-3, foemineis 3-4, fructiferis curvulis subnutantibus, inferioribus remotis subpeduncu-

latis, reliquis sessilibus, bracteis foliaceis non vaginantibus, stigmatibus duobus, fructibus levibus glabris ellipticis antice convexis obsolete nervosis apice rostro laevi brevissimo sub 2-dentato terminatis in spicae basi laxe imbricatis gluma lanceolata acuta latioribus eamque subexcedentibus, foliis planis, radice fibrosa.

Ic. *nulla.*

Ad fluviorum ripas; *Palermo al fiume Oreto.*

Martio, Aprili. ♃

Culmi triquetri, graciles, $1^{1}/_{2}$-2-pedales, ad angulos levissimi, superne nudi: *folia* vix lin. lata, ad margines et ad carinam scabriuscula, subglaucescentia, culmo duplo fere breviora, stricta; vaginis scariosis, infimis plurimis aphyllis, saepius in filamenta retiformia fatiscentibus: *bractea* infima ut plurimum culmum superat, et basi vagina aperta ad margines scariosa illis foliorum simili instructa; reliquae brevissimae: *spica* mascula terminalis, $1^{1}/_{2}$-2 pollicaris, reliquis longior; glumis oblongo-linearibus, obtusis, margine et dorso albido-virentibus, caeterum atrofuscis: *foemineae* 1-2-pollicares, diametro vix 2-lineari, apice masculae, suprema ex adverso ad basim saepius mascula; glumis ut in spicis masculis, sed acutioribus: *fructus* gluma duplo fere latiores, a medio ad apicem spicae dense imbricati, decidui, rufescentes.

Herba *C. strictae*; spicae vero *C. acutae*, et inter ipsas exacte media, sed indicatis notis ab utrisque diversa; nam in *C. acuta* ex ic. *Host. 2. t. 95*, glumae obtusae fructus superant; in hac saepius breviores sunt, vel ad summum aequales.

19. *C.* KOCKIANA. *Dec. cat. H. Monsp. p. 89*, et *fl. fr. 5. p. 297* — *Duby bot. gall. 1. p. 498.*

C. spicis masculis 2-3 inaequalibus oblongo-linearibus, foemineis 3-5 erectis cylindraceis apice saepe masculis, inferioribus pedunculatis, bracteis foliaceis non vaginantibus, stigmatibus 3, fructibus glabris levibus dense imbricatis multi nervosis oblongis in rostrum bidentatum brevem levem terminatis glumam lanceolatam aristatam subaequantibus, foliis planis glaucescentibus, radice repente.

C. spadicea. *Roth man. fl. germ. 3. p. 1318.*

Ic. C. paludosa. *Schk. caric. n. 101. t. Oo f. 103*, sinistra, etiam ex *Roth.*

In uliginosis, in stagnis, et ad fluviorum lente fluentium ripas; *Siracusa sul fiume Ciane ed Anapo, lago di Cammarana sotto al Comiso.*

Majo, Junio. ♃

Culmi foliis breviores, acute triquetri, ad angulos scabri, 2-3-pedales: *folia* 3-4 lin. lin. lata, elongata, flaccida, margine serrulata, vaginis basi minime reticulatis: *bractea* inferior culmum excedens, non vaginans: *spicae* fuscescentes; masculae plerumque duae, oblongo-lanceolatae, terminalis $1\text{-}1^{1}/_{2}$ pollicaris, aliis duplo brevioribus; foemineae inferiores breviter pedunculatae; *glumae* in aristam ut plurimum exasperatam vel margine serratam attenuatae, quo charactere uti fructibus acutis a *C. paludosa* distinguitur, quamvis *Cl. Kock* in *syn. p. 767* pro illius varietatem habeat.

20. *C.* RIPARIA. *Curt. fl. Lond. fasc. 4* — *Willd. sp. pl. 4. p. 306.*

C. spicis masculis 3-5 subaequalibus oblongo-lanceolatis, glumis cuspidatis, foemineis 3-4 cylindraceis (crassis), inferioribus exerte pedunculatis remotis erectis, bracteis foliaceis non vaginantibus, fructibus glabris levibus multinervosis ovato-conicis rostro bisulcato brevi levi terminatis glumam ovatam aristatam subaequantibus eaque aequilatis, radice fibrosa.

Ic. *Curt. l. c. t. 60* — C. vesicaria — *Leers herbor. n. 724. t. 16. f. 2. I.* — *Schk. caric. n. 102. t. Qq.* et *Rr. f. 105* — C. crassa. *Host gram. austr. 1. p. 93. t. 93* — Cyperoides aquaticum, maximum. *Mich. gen. 57. t. 32. f. 6. 7.*

Ad fossarum, lacuum, et fluviorum ripas; *Siracusa nelle sponde de' fiumi Anapo, e nel Ciane, Spaccaforno e Terranova ai pantani.*

Martio, Aprili. ♃

Culmi acute triquetri, scabri, firmi: *folia* 5-6 lin. lata, culmo longiora, margine et aliquando ad carinam serrulato-scabra: *spicae* omnes crassae, diametro 3-4-lineari; masculae approximatae; foeminae superiores apice plerumque masculae, inferior remota: *glumae* glaberrimae, rufescentes, ad dorsum albido-virentes, in aristam scabram attenuatae: *fructus* subinflati, non triquetri.

21. *C. hispida. Willd. sp. pl. 4. p. 302* — *Presl cyp.* et *gram. sic. p. 10*, exclusis synon. *Cup.* et *Bon.*, quae ad *C. maximam* spectant!.

C. spicis masculis subquinis lineari-lanceolatis elongatis, foemineis subquaternis cylindraceis (crassis) erectis remotiusculis, infima breviter pedunculata, bracteis foliaceis subvaginantibus, stigmatibus 2-3, fructibus obovato-ellipticis plano-convexis margine superne ciliato-serratis rostro brevissimo subbidentato terminatis, gluma nervosa apice aristata ciliato-serrata brevioribus sed latioribus, foliis carinatis, radice repente.

C. echinata. *Desf. alt. 2. p. 338.*

Ic. *Schk. caric. n. 51. t. s. f. 64* — C. longearistata. *Biv. man. 4. p. 8. t. 11* — C. provincialis. *Degl.* in *Loisel. fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 307. t. 31.*

b. glumis in spicis foemineis ovato-lanceolatis acutis obtusisque (non aristatis) fructu subbrevioribus, margine vix ciliato-serratis.

C. Soleirolii. *Duby bot. gall. 1. p. 498.*

Ic. C. retusa. *Degl.* in *Loisel. fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 307. t. 30.*

In paludosis, ad fossarum margines, nec non ad fluviornm ripas ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Culmi erecti, firmi, obtuse triquetri, leves, 1½-2½ pedes alti, dense caespitosi ac foliosi: *folia* glaucescentia, saepe culmo longiora, margine et carina scabriuscula, 2-4 lin. lata, vaginis infimis in filamenta reticulata fusca fatiscentibus: *bractea* infima culmo longior, et basi breviter vaginans; vagina ore integra, nigro-maculata, pedunculo brevior; superiores multo breviores ac angustiores: *spicae* masculae 3-5, raro 7, aliquando ad medium foemineae, nigro-ferrugineae, oblongae, obtusae; *foemineae* diametro 3-5-lineari, 1½-4 poll. longae, superiores duae breviores ac apice masculae, glumis oblongo-lanceolatis, virentibus, vel badiis, aut margine nigris, carina virentibus, ad basim membranaceis: *fructus* antice carinati, in *b.* sub lente punctis pellucidis impressis notati, persistentes, albido-virentes.

Spicae masculae, et foemineae in fertilibus 2-3 aggregatae, et ramosae, vel a duabus infimis bracteis pedunculus 3-4-pollicaris elongatur, qui spica foeminea elongata 4-5 pollicari terminatur, ad cujus basim spicae plures masculae, et plus infra plures foemineae brevissimae aggregatae; aut vero omnes foemineas, vel apice masculas inferne foemineas sustinet: *stamina* aliquando sex — Specimina a *Cl. Desf.* communicata a siculis nullimodo differunt.

Tetrandria.

ALNUS.

Willd. sp. pl. 4. p. 334 — Endl. gen. n. 1841.

Flor. MASC. in amentis elongato-cylindricis: *squamis* imbricatis, peltatis, 3-5-bracteolatis, subtus trifloris. *Cal.* pedicellatus, 4-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* 4, calycinis lobis basi insertis, iis opposita; *filamentis* brevissimis, indivisis; *antheris* ovatis — FOEM. in amentis ovatis brevibus; *squamis* carnosis, ovatis, 2-floris, supra squamulis quatuor instructis. *Cal.* et *Cor.* nulla. *Stigm.* duo filiformia. *Ovar.* duo, minutissima sub quavis squamula. *Nux* compressa, 2-locularis, aptera. *Strobil.* ex squamis superne incrassatis, persistentibus, lignescentibus, et subcoalitis. (*Arbor* uliginosa excolens: *folia* alterna, simplicia, indivisa, decidua: *stipulae* liberae, caducae: *amenta* mascula una cum foemineis hyeme ante folia erumpentia, in racemo terminali laxe disposita, foemineis ad basim. *Betulaceae Bartl.*)

1. *A.* GLUTINOSA. *Willd. sp. pl. 4. p. 334.*
A. foliis obovato-cuneatis obtusis subretusis irregulariter dentato-crenatis, axillis venarum subtus villosis, junioribus strobilisque immaturis glutinosis.
Betula Alnus. *Lin. sp. pl. 1394.*
Ic. *Sturm fl. germ. 1. f. 19 — Gaert. de fruct. 2. p. 54. t. 90. f. 2 —* Alnus. *Matth. comm. 1. p. 127.*
In paludosis maritimis; *Catania* (*Cosentini*); *Palermo a Mondello.*
Februario, Martio. ♄
Arbor 10-15-pedalis, ramis distortis: *folia* obscure virentia, non nitida: *amenta mascula* longa, squamis cum squamulis fere coalitis: *calyces* albidi, brevissimi; *filamentis* vix illos excedentibus; *antheris* luteis: *strobili* pedicellis ramosis suffulti.

URTICA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1442 — Endl. gen. n. 1879.

Flor. monoici vel dioici, spicati vel glomerato-capitati — MASC. *Cal.* persistens, inferus, 4-partitus; laciniis concavis. *Cor.* nulla. *Stam.* filamenta induplicata, demum elastice dissilientia — FOEM. *Cal.* inferus, 4-sepalus; sepalis erectis, cruciatim oppositis, exterioribus interdum abortivis, interioribus majoribus persistentibus. *Cor.* nulla. *Stigm.* sessile, multiradiatum, pennicillatum. *Sem.* 1, nitidum, calyce cinctum. (*Herbae* annuae, perennes, vel frutices: *caules* tetragoni, articulati: *folia* in siculis opposita, stipulata, simplicia, incisa vel dentato-serrata: *flores* exigui. *Urticeae Endl.*)

* *Spicis axillaribus simplicibus.*

1. *U. urens. Lin. sp. pl. 1396 — Ucria H. Pan. p. 395.*
U. herbacea monoica, foliis oppositis sub 5-nerviis ovato-ellipticis argute serratis acutis petiolatis, stipulis quaternis, spicis androgynis geminatis petiolo brevioribus, rachide a basi ad apicem undique florum glomerulis obsita.
U. urens, minor. *Cup. H. Cath. p. 236* — U. urens, foemina, polycarpos, minor. *Cast. H. Mess. p. 47.*
Ic. *Fl. dan. 739* — U. urens, minima. *Dod. pempt. 152* — U. minor, acrior. *Lobel. ic. 1. p. 522.*
In cultis, in hortis, ad vias, in ruderatis ubique in Sicilia = et in Insulis adjacentibus.
Novembri, Majo. ⊙
Caules aliquando rubentes, a basi ramosi: *folia* laete virentia, approximata: *stipulae* hinc inde duae ad petiolos: *spica* saepe ex spiculis composita, et flores breviter pedicellati: *sepala* majora ovata, obtusa.
Variat aliquando stimulis innocuis.

2. *U. neglecta. Guss. ind. sem. H. Reg. in Bocc. an. 1828. p. 11.*
U. herbacea monoica, foliis oppositis sub 5-nerviis ovato-ellipticis argute serratis acutis, stipulis binis, spicis androgynis geminatis, superioribus petiolo longioribus, rachide non dilatata basi nuda, a medio ad apicem florum glomerulis undique obsita.
Ic. *nulla.*
In cultis pinguibus, praesertim in hortis, ad viarum margines, in ruderatis: *Palermo*, *Montelepre*, *Catania*, ac forsan in aliis locis Siciliae = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Alicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa.*
Novembri, Majo. ⊙
Folia plerumque basi cuneata, et ovata, ac cum caule ut in *U. urenti* plus minus setoso-hispidula vel glabriuscula, stimulis urentibus praedita: *stipulae* non duae, sed unica inter duos petiolos, ut in sequente, cui quoad spicas similis; sed in nostra rachis spicarum superiorum non dilatata, undique non supra tantum floribus tecta; tamen inferiores brevissimae, et pauciflorae ut in illa.

3. *U. membranacea. Poir. dict. enc. 4. p. 638 — Willd. sp. pl. 4. p. 353.*
U. herbacea monoica, foliis oppositis ovatis acutis grosse dentatis, stipulis binis, spicis geminatis dioicis, foemineis inferioribus petiolo brevioribus, masculis elongatis petiolum superantibus, rachide basi nuda a medio ad apicem membranaceo-dilatata, facie superiore florifera, inferiore floribus destituta.
U. caudata. *Vahl symb. 2. p. 96* — U. pungens, maxima, foemina, subsphaerico amplissimo folio, percrasso caule purpurante, spicato semine. *Cup. H. Cat. p. 236.*
Ic. U. caudata. *Brot. fl. lusit. 2. t. 151* (non *Poir.*); qui recte notat sat male esse descriptam, quia annua non perennis! — U. pungens, maxima, sphaerico folio, spicato semine. *Cup. panph. 2. t. 113* — *Raf. t. 41.*
In cultis, hortis, ruderatis, ad vias ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Lipari*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*
Novembri, Majo. ⊙ !
Caules duarum praecedentium firmiores, elatiores, paniculato-bra-

*

chiato-ramosi: *folia* longe petiolata : *spicae* foemineae breves, 4-10 lineares , pauciflorae , et rachide undique floribus obsita ; masculae vero 3-4-pollicares , patentes, supremae saepe folio ipso longiores , atrorubentes.

Specimina herbarii *Desf.* a nostris non differre vidi , ideoque uti superius dixi, male perennem nonnulli illam dicunt.

4. *U.* RUPESTRIS. *Guss. cat. H. Reg. in Bocc. p. 66* , et *83 — Spr. s. veg. 3. p. 837.*

U. suffruticosa glabriuscula monoica , foliis oppositis ovatis , vel ovato-oblongis acuminatis sub 5-nerviis grosse dentato-serratis , stipulis quaternis , spicis androgynis polygamisque geminatis petiolo brevioribus.

Ic. *nulla.*

Inter saxorum rimas in umbrosis rupibus vulcanicis; *Militello di val di Noto nel vallone del Carcarone.*

Aprili , Majo. ♄

Caules basi albidi , crassitie calami anserini ac saepe tortuosi , 1-3-pedales ; ramis oppositis, decussatis, fragilibus , glabris, junioribus tetragonis : *folia* obscure virentia , nitidiuscula , apice acuminata, basi subcuneata , glabra vel pilis sparsis crassiusculis et subinnocuis obsita , 6-lin. 3-poll. longa , 4-lin. 2-poll. lata : *petioli* graciles, 6-18-lineares : *stipulae* quatuor , angustissimae , vix $\frac{1}{2}$ lin. longae, demum deciduae : *spicae* graciles, lineares, pollicem parum superantes, vix aliquando ramosae ; rachide usque ad basim floribus tecta , quandoque subtus nuda atque compressa , stimulis nonnullis obsita : *calycis* fructiferi sepala duo majora glabriuscula , ovalia , obtusa , pallide virentia : *semina* albida , punctata.

* * *Racemis axillaribus ramoso-paniculatis.*

5. *U.* SICULA. *Gasp.*

U. dioica , caule basi suffrutescente ramoso erecto (gracili), foliis oppositis ovato-acuminatis non cordatis argute serratis (parvis) , racemis geminatis filiformibus petiolo longioribus , foemineis pendulis , florum glomerulis approximatis , calycibus cauleque piloso-hispidis.

Ic. *nulla.*

In umbrosis, demissis vel submontosis ; *Palermo al Parco , Polizzi all' acqua della Pietà* (*Gasparr.*)

Majo , Junio. ♃ , et basi ♄

Radix repens : *caules* orgyales , tamen graciles et virgati : *stipulae* lanceolatae , utrinque duae , ut in sequentibus : *folia* ad summum $1\frac{1}{2}$ pollicaria , vix pollicem lata, basi rotundata, hispidiuscula : *petioli* filiformes , 3-6-lineares : *racemi* aliquando simplices , graciles, foliis breviores : *glomeruli* florum foemineorum parvi : *calycis* fructiferi sepala duo majora obtusa.

Habitus foliorum fere praecedentis , sed quoad flores duabus sequentibus affinis ; tamen ab ipsis caule basi suffrutescente, foliis minoribus , minus profunde serratis , et habitu gracili sui proprio aliena.

6. *U.* DIOICA. *Lin. sp. pl. 1396 — Ucria H. Pan. p. 395.*

U. dioica , caule herbaceo erecto simplici , foliis cordatis oppositis glabriusculis inferioribus ovatis , superioribus oblongis acuminatis grosse dentato-serratis, racemis geminatis petiolo longioribus, foemineis pendulis, florum glomerulis approximatis, calycibus cauleque piloso-subhispidis.

U. urens , maxima. *Cup. H. Cath. p. 236* — U. urens, foemina, polycarpos , major. *Cast. H. Mess. p. 47.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 761. f. 1* — *Fl. dan. 746* — U. urens, altera. *Dod. pempt. 151* — U. sylvestris, asperior, sive Urtica communis, sive major, aut Urtica foemina. *Lobel. ic. 521* — U. rubra. *Tabern. hist. 535.* pl. foem.

Ad sepes, in fruticetis, in ruderatis ubique in demissis in Sicilia = et in *Lipari.*

Majo, Julio. ♃

Radices repentes: *caules* 3-5-pedales, obtuse tetragoni, 4-sulcati, raro ramosi, saepe basi viridi-rubentes: *folia* aliquando canaliculato-concava, omnia dentato-serrata, dentibus supremis fere horizontalibus, caulina oblongo-lanceolata: *florum* racemi ad basim ramosi, masculi ut plurimum horizontales; foeminei vero penduli: *sepala* duo majora ovata, obtusa.

Inter flores masculos, nonnulli foeminei intermixti sunt; quorum calyx major, et minus hispidus quam in illis plantae foemineae.

7. *U.* HISPIDA. *Dec. fl. fr. 5. p. 355* — *Duby bot. gall. 1. p. 418.*

U. dioica setoso-hispida, caule herbaceo erecto simplici, foliis oppositis cordatis, infimis orbiculatis, reliquis ovatis acuminatis acute profundeque serratis biserratisque, racemis geminatis petiolo sublongioribus, florum glomerulis foemineis approximatis.

Ic. Urtica major, sive sylvestris asperior. *Tabern. ic. 234.*

Ad valles umbrosas, praesertim in submontosis; *Palermo a S. Martino*, *Messina*, *Catania all' Etna*, *Polizzi*, *Ficuzza*, *Boschi di Valdemone.*

Junio, Julio. ♃

Habitus et summa affinitas cum praecedente, et *radices* repentes ut in illa; tamen *stipulae* latiores; *folia* nunquam oblongo-lanceolata, sed superiora tantum ovato-lanceolata, argute serrato-incisa, serraturis nempe acutissimis incurvis, omnibus versus apicem versis ac angustioribus, et saepe iterum serratis: *florum* glomeruli confertiores, denique stimulis crebris longis undique setoso-hispida et urentissima.

8. *U.* BALEARICA. *Lin. sp. pl. 1395.*

U. herbacea monoica undique setoso-hispida, foliis oppositis rugosis cordato-ovatis profunde arguteque serratis petiolatis, racemis masculis elongatis ramosis, floribus sparse glomerato-racemosis, capitulis foemineis globosis binis vel solitariis densis pedunculo brevi simplici (raro ramoso) suffultis.

U. pilulifera, et U. Dodartii. *Ucria H. Pan. p. 395*, non *Lin.* — U. urens, pillulas ferens, prima Dioscoridis, semine Lini. *Cup. H. Cath. p. 236* — U. urens, mas, bicarpos. *Cast. H. Mess. p. 47.*

Ic. *Blackw. herb. t. 321. f. 1.*

In ruderatis, ad pagos ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Favignana*, *Pantellaria*, *Lampedusa.*

Aprili, Majo. ⊙

Tota planta stimulis albidis ridigis undique hispida ac urentissima: *radices* annuae: *caules* obtuse tetragoni, brachiato-ramosi, firmi, 1-5-pedales, saepius atroviolacaei, uti petioli: *stipulae* membranaceae, lanceolatae, acutae, utrinque quatuor (non duae), 3-6 lin. longae, reflexae: *folia* fere semper cordata, inferiora aliquando fere cordato-orbiculata, intense et obscure virentia; serraturis anguste lineari-lanceolatis, aliquando incurvis: *racemus* masculus $1\frac{1}{2}$-3-pollicaris: *pedunculi* capitula foeminea magnitudine *Pisi* aut *Avellanae* ac hispida sustinentes 6-12-lineares, sat raro ramosi: *calycis* sepala majora obovato-cuneata, in fructu albo-scariosa, apice saccato-concava et fere calceiformia: *semina* ovata, nitide viridula: *receptaculum* globosum,

paleis obtusis hispidis spathulato-cuneatis calyce subbrevioribus instructum.

Differt ab *U. pilulifera*, colore caulis et petiolorum; foliis cordatis; sed an varietas uti ipse *Lin.* in *Mant. 2. p. 495*, et *Smith fl. britt. ed. 2. v.4. p. 194* suspicantur? ; nam ipsa icon *Black.* ab illis *Lobel. 527*, et *Dod. pempt. 151* sub *U. pilulifera* citatis vix differt.

Pentandria.

XANTHIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1426 — Endl. gen. n. 2480.

Flor. capitati; capitulis sexu distinctis. *Masc. Invol.* hemisphaericum, polyphyllum, multiflorum. *Flosc.* tubulosi, 5-dentati, paleis separati; *antheris* longitudinaliter adnatis—*Foem. Invol.* 1-pyllum, externe muricatum vel aculeatum, intus in loculos duos unifloros divisum, demum induratum. *Flosc.* tubuloso-filiformes. *Sem.* compressum, calyce inclusum. (*Herbae* annuae: *folia* alterna, exstipulata, simplicia, varie inciso-lobata: *flores* parvi. *Ambrosiaceae Link*).

1. *X. strumarium. Lin. sp. pl. 1400 — Ucria H. Pan. p. 396.*

X. inerme herbaceum, foliis cordatis 3-5-nerviis sub 3-5-lobis dentato-crenatis, vel grosse serrato-incisis, fructibus ovalibus cauleque hirsutiusculis, aculeis linearibus rectis apice uncinatis, rostris corniformibus rectis vel demum apice subincurvis.

X. Dioscoridis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 94* — Lappa minor. *Cast. H. Mess. p. 40*, et — Xanthium. *Cast. l. c. p. 47.*

Ic. *Fl. dan. t. 970* — *Blackw. herb. t. 445* — Xanthium. *Fuchs. hist. 570.*

In humentibus inundatis demissis ubique in Sicilia.

Augusto, Octobri. ⊙

Caules rubentes, aut virides lineis rubentibus notati, 1-2½ pedales, ramosi: *folia* late cordata, et in medio sinu cuneata, setulis brevibus confertis tecta; subtus pallida: *racemi* laterales ac terminales: florum masculorum *capitula* in racemorum apice sessilia, pauca: *involucri* foliola villosa, flosculis albidis scariosis breviora: *antherae* acuminatae, atrorubentes, perpendiculares, effoetae divaricatae: *stigmata* puberula, viridula vel carnea: *fructus* demum decidui, axillares, sessiles, plerumque gemini, vel in racemo terminali ramoso dispositi; aculeis glabriusculis, vel hirsutis: *rostra* aliquando incurva, et apicem invicem convergentia, non vero hamata ut in *X. macrocarpo Dec.* (X. italico *Moret.*).

Folia variant quoad lobos; nam vel obtuse dentata; lobis rotundatis; vel in plantis elatioribus acute lobata, lobis ipsis acutis acuminatisque — *X. macrocarpum* ab hoc penitus alienum

2. *X. spinosum. Lin. sp. pl. 1400 — Ucria H. Pan. p. 397.*

X. caule herbaceo erecto ramoso ad foliorum axillas spina tripartita instructo, foliis oblongis basi cuneatis subtus incanis, trifido-incisis, laciniis lanceolatis subdentatis, media 3-6-plo longiore, fructibus cylindraceo-ovalibus villosis, aculeis rectis apice uncinatis, rostro recto subulato.

Ic. X. spinosum, Atriplicis folio. *Moris. hist. 3. p. 604. s. 15. t. 2.*

f. 3 — X. lusitanicum, spinosum. *Herm. parad. 246. t. 246* — X. lusitanicum, laciniatum, validissimis aculeis munitum. *Magn. cat. H. Monsp. p. 208. t. 21 !*
In ruderatis, ad vias passim in Sicilia.
Septembri, Octobri. ☉
Caules albidi, 1-3-pedales, pyramidato-ramosi: *folia* approximata, nervis albidis percursa, supra glabra virentia, irregulariter trifida; laciniis acutiusculis, media elongata: *spinae* flavescentes, rigidae, aliquando 2-partitae, supremae foliis longiores: *capitula* mascula pauca, sessilia, terminalia, approximata: *involucri* foliola flosculis externe virentibus subscariosis breviora: *antherae* luteolae, acuminatae, perpendiculares, effoetae divaricatae: *stigmata* purpurascentia: *fructus* 4-5-lineares, penduli, axillares, solitarii, cito decidui: *aculei* glabri: *rostrum* aliquando unicum.

AMBROSIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1427 — *Endl. gen. n. 2482.*

Flor. capitati; capitulis sexu distinctis — *Masc. Invol.* hemisphaericum, 1-phyllum, multiflorum. *Flosc.* tubulosi, 5-dentati, setis insterstincti; antheris longitudinaliter adnatis — *Foem. Invol.* 1-florum, 1-phyllum, stylo apice pertusum, ovato-utriculatum, externae 5-dentatum, intus 1-loculare, demum induratum. *Cor.* nulla. *Sem.* involucro inclusum. (*Herba* aromatica: *folia* exstipulata, inferiora opposita, superiora alterna, varie pinnatifido-incisa: *flores* parvi. *Ambrosiaceae. Link*).

1. *A. maritima. Lin. sp. pl. 1401* — *Ucria H. Pan. p. 397* — *Biv. cent. 2. p. 5.*
A. pubescens cinereo-virescens, caule erecto ramoso piloso, foliis 2-3-pinnatifidis subtus canescentibus, laciniis obtusis subintegris, racemis masculis terminalibus solitariis.
A. maritima. *Cup. H. Cath. p. 9.*
Ic. *Schk. t. 292*, ex *Reich.* — Ambrosia. *Dod. pempt. 35* — A. vulgaris. *Barr. ic. t. 1144.*
In arenosis maritimis passim in Sicilia = et in *Vulcano.*
Julio, Septembri. ♃
Herba aromatica, parum amara, et pilis mollibus undique tecta: *caules* $\frac{1}{2}$-2-pedales, valde ramosi; ramis superne floriferis, infimis aliquando divaricatis: *folia* petiolata, superne virentia; infima opposita, 2-3-pinnatifida; summa simplicia, oblongo-lanceolata, subintegra: *capitula* mascula in racemis terminalibus numerosa, approximata, breviter pedicellata, pendula; quibus *calyx* communis nutans, externe hirsuto-pubescens, margine late crenato-dentatus, flosculis aequalis; *flosculi* numerosi, lutescentes, tubuloso-obovati, subscariosi, dentibus erecto-concavis, externe glanduloso-pilosis: *stamina* brevissima; antheris perpendicularibus; apice acuminato, aristato, exerto: *receptaculum* setoso-paleaceum: *foeminei* plures glomerati, bractea suffulti, floribus masculis subjecti; quibus praeter characteres genericos, *calyx* medium versus 5-dentatus; *stylus* bipartitus, exsertus.

AMARANTHUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1431 — Endl. gen. n. 1972.

Flor. polygamo-monoici, tribracteati — *Masc. Cal.* 3-5-sepalus, inferus. *Cor.* nulla. *Stam.* 3-5-libera, sepalis opposita — *Foem. Cal.* et *Cor.* ut in mare. *Styl.* 3. *Caps.* 1-locularis, 1-sperma, indehiscens, vel saepius circumscissa. (*Herbae* annuae : *folia* alterna, exstipulata, simplicia, integra : *flores* parvi, herbacei, in spicis vel glomerulis axillaribus terminalibusque dispositi. *Amaranthaceae. Brown.*)

* *Floribus triandris.*

1. *A.* albus. *Lin. sp. pl. 1404.*
A. caule erecto ramosissimo, ramis patulis, foliis retusis setula terminatis, inferioribus obovato-oblongis, superioribus oblongo-ellipticis, bracteis subulatis mucronatis, glomerulis axillaribus bipartitis.
Ic. *Willd. hist. amar. p. 9. t. f. 2.*
In cultis, et ad vias in ruderatis; *Palermo alla Bagheria.*
Augusto, Octobri. ☉
Herba undique glabra, ac pallide virens : *caules* ramique saepe divaricati ac albidi: *folia* parva : *glomeruli* axillares, 3-4-lineares, pauciflori, versus ramorum extremitate fere in spica foliata digesti : *bracteae* calyce longiores : *sepala* canaliculata, squarrosa, subulata, capsula longiora.

2. *A.* sylvestris. *Desf. cat. H. Paris. p. 44.*
A. caule stricto simplici, vel basi ramoso, ramis patulis ascendentibusque, foliis rhombeo-ovalibus integris petiolatis obtusiusculis apice integris, infimis subemarginatis, bracteis lanceolatis acutis, florum glomerulis omnibus axillaribus.
A. Blitum. *Sibth. herb.*, et in *Smith fl. gr. prodr. p. 2. p. 235*, exclus. syn. — Blitum obscure virenti Ocymi medii folio, non spicatum, seu Helxine veluti lappulis infestum. *Cup. H. Cath. p. 30.*
Ic. *Reich. cent. 5. f. 667* — Blitum album, minus. *Cup. panph. 2. t. 435 — Bon. t. 79.*
In cultis, et in vineis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano.*
Julio, Octobri. ☉
Caules angulati, ½-1-pedales, rubentes, superne simplices : *folia* plana, concoloria, petiolo aequalia vel breviora : *glomeruli* omnes axillares : *sepala* lanceolata, acuta, apice squarrosa, dorso virentia, ad margines albo-scariosa : *capsula* ovalis, glabra, virens, calyce parum longior : *semina* compresso-orbicularia, levia, nigra, nitidissima — *Planta* uti praecedens undique glabra, sed intense et obscure virens : *spicae* terminales nullae.

3. *A.* ascendens. *Loisel. not. p. 141*, et *fl. gall. ed. 2. v. 2. p. 320.*
A. glaber, caule ascendente ramoso, foliis rhombeo-ovatis emarginatis longe petiolatis, florum glomerulis axillaribus, et in spicis terminalibus aphyllis axillaribusque dispositis, sepalis obtusiusculis bracteas lanceolatas acutas duplo superantibus.
Blitum album, majus. *Cast. H. Mess. p. 34.*
Ic. *Reich. cent. 5. f. 664*, et *665* — Blitum pulchrum, magnum, al-

bum, supinum, et cordato folio. *Cup. panph. 2. t. 30 — Bon. t. 27*, optimae.
In cultis, et ad vias in herbosis pinguibus humentibus; *Boccadifalco, Siracusa, Lentini.*
Septembri, Octobri. ⊙
Caules 1-2-pedales, viridi-rubentes; *ramis* inferioribus patulis, ascendendo brevioribus: *folia* supra lineata, intense virentia, raro transverse albo-lineata, subtus costata ac pallidiora, in ramulis brevius petiolata ac 3-4-ploque minora: *petioli* albidi, anguste canaliculati, 2-3-pollicares: *florum* glomeruli laterales approximati, sessiles, brevissimi; supremi spicati, 4-6-lineares: *spica* terminalis confertissima, 1 ½-3-pollices longa: *sepala* mucronulata, obtuse carinata, pallide virentia, ad apicem intensius colorata, ad margines pallidiora: *stamina* brevia; *antheris* luteolis: *capsula* sub anthesi fere triquetra (ideoque tunc calyces angulati videntur), rugulosa, calycem excedens: *semina* lenticularia, nitide fusco-rufescentia, levia.
Ab *A. Blito*, cum quo plerique conjunxerunt, egregie differt; *foliis* concoloribus, duplo majoribus; habitu robustiore; spicis axillaribus, terminalibusque; quae posteriores 2-3-pollicares, dum in illo vix semipollicares sunt, aut nullae. Confer *Reich. l. c.*, et in *fl. germ. excurs. 2. p. 585.*

4. *A.* PROSTRATUS. *Balb. misc. bot. p. 44 — Willd. sp. pl. 4. p. 387.*
A. caule diffuso ramosissimo sparse pilosiusculo, foliis inferioribus deltoideo-ovatis, superioribus deltoideo-lanceolatis, florum glomerulis axillaribus et in spicis terminalibus aphyllis dispositis, bracteis breviter aristatis sublinearibus, sepalis lanceolato-linearibus mucronatis, capsulis indehiscentibus calycem duplo excedentibus.
A. glaucus, caule ramoso pubescente, foliis ovato-oblongis acuminatis integris puberulis, calycibus triphyllis, glomerulis spicatis. *Biv. (Andr.) piant. ined. p. 11*, ex specim. herb. *Biv.*! — A. Blitum. *Ucria H. Pan. p. 398*, non *Lin.* ex loco.
Ic. *Balb. l. c. t. 10 — Reich. cent. 5. f. 666.*
In ruderatis, et ad vias ubique in locis mari proximis in Sicilia = et in *Lipari.*
Julio, Octobri. ⊙
Caules saepe flagelliformes, 2-3-pedales, in orbem latum dispositi, aliquando rubentes: *folia* lineata, pallide virentia, glabriuscula, petiolo fere aequilonga: *spicae* terminales, 1-2-pollicares, ex brevibus densisque racemulis compositae: *sepala* carinata, margine albo-scariosa, apice subsquarrosa, glabra, ad carinam virentia: *capsula* ovata, glabra, albida, matura calyce duplum longa: *semina* ovalia, nitide-nigra, levia.

* * *Floribus pentandris.*

5. *A.* PATULUS. *Bertol. comm. de itin. neap. p. 19.*
A. caule erecto simplici vel ramoso, ramis inferioribus declinato-adscendentibus surrectisque, foliis longe petiolatis deltoideo-ovatis subretusis setula terminatis ad venas una cum caule et petiolis pubescentibus, racemis axillaribus terminalibusque compositis simplicibusve, supremo cylindrico elongato, sepalis ellipticis muticis vel breviter aristatis bractea cuspidata subduplo brevioribus.
A. viridis. *Ucria H. Pan. p. 398*, non *Lin.* — A. morosus. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 585?* — Blitum pallide virenti Ocymi majoris folio. *Cup. H. Cath. p. 30.*
Ic. *Bertol. l. c. t. 2!* — Blitum fruticosum, elegans, surrectum, ma-

jus, rubente caule, rugoso folio. *Cup. panph.* 1. *t.* 11 — *Bon. t.* 78, optimae.

In cultis, et in hortis; *Palermo*, *Militello di Valdemone*, *Milo*, *Siracusa*, *Lentini*.

Julio, Septembri. ☉

Caules saepe rubentes, angulati, 1-4-pedales, simplices, pyramidato-ramosi; *ramis* nempe inferioribus longioribus, patentioribus: *petioli* rubentes, canaliculati, folio plerumque longiores: *folia* uti tota planta sordide et intense virentia, subtus ad axillas saepe purpurascentia: *racemi* terminales, aliquando valde compositi, ut in *A. paniculato*, pedunculo centrali semper elongato: *flores* virentes, bracteis lineari-cuspidatis suffulti; racemulis cymosis, alternis, in racemo dispositis; foeminei ad latus masculorum ut plurimum coacervati: *sepala* scariosa, nervo viridi notata, setula brevi terminata: *stigmata* plumosa, viridula, duplo quam in sequente longiora: *capsula* ovalis, glabra, sepala excedens, bracteas aequans: *semina* fere orbicularia, compressa, nitide atra, levia.

Proximus sequenti, *A. chlorostachi*, *A. paniculato*, ac *A. spicato Lam.*, cum quo directione ramorum inferiorum convenit, sed ab illis recedit: habitu sui proprio, ramificatione pyramidata, colore sordide sed intensius virente, racemorum terminalium forma; qui erecti, compositi, supremo caeteris multoties longiore; sepalis aristatis, bractea parum brevioribus.

6. *A.* RETROFLEXUS. *Lin. sp. pl.* 1407.

A. caule erecto stricto simplici vel ramoso breviter piloso, ramis infimis declinato-ascendentibus surrectisque, foliis (pallide virentibus) longe petiolatis deltoideo-ovatis ovalibusque obtusis vel retusis mucronulatis, racemis axillaribus terminalibusve compositis pyramidatis dense glomeratis, terminali parum elongato, sepalis ellipticis obtusis muticis vel breviter aristatis bractea cuspidata duplo brevioribus.

Ic. *Reich. cent.* 5. *f.* 668, optima — *Willd. hist. amar. p.* 33. *t.* 11. *f.* 21.

In cultis humentibus, et in hortis; *Saline*, *Stromboli*, et forsan in Sicilia quoque.

Majo, Septembri. ☉

Species praecedenti proxima; a qua *habitu* firmiore; *colore* pallidiore totius plantae, *pubescentia* majore caulis et petiolorum, *stylis* minus elongatis sepala vix superantibus, sed potissimum *racemis* densissimis, pedunculo centrali vix 4-5-plo lateralibus longiore, *racemulis* non cymosis prima fronte alienus.

ATRIPLEX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1577 — *Endl. gen. n.* 1912.

Flor. polygami, saepius vero monoici, ebracteati — MASC. *Cal.* inferus, 3-5-partitus, persistens. *Stam.* 3-5, laciniis calycinis opposita. *Cor.* nulla — FOEM. *Cal.* 2-sepalus, inferus, persistens, compressus. *Cor.* nulla. *Styl.* 2, filiformes. *Sem.* compressum, calyce aucto, et saepe muricato inclusum. (*Frutices* sempervirentes, vel herbae annuae: *folia* exstipulata, simplicia, opposita, vel alterna: *flores* parvi, herbacei, glomerato-spicati, vel subsolitarii, sessiles. *Chenopodeae. Vent.*).

* *Fruticosae, vel suffruticosae, sempervirentes.*

1. *A. Halimus. Lin. sp. pl. 1492 — Ucria H. Pan. p. 426.*
A. cinereo-vel argenteo-lepidota, caulibus fruticosis erectis, foliis integris alternis oppositisque deltoideo-ovatis oblongisque obtusis, ramorum juniorum oblongo-lanceolatis acutiusculis, florum glomerulis laxe vel dense in spicis aphyllis subramosis dispositis, calycis fructiferi sessilis sepalis orbiculatis rhombeisque levibus integerrimis.
a. angustifolia; foliis omnibus oblongis argenteo-candidis, florum glomerulis in spicis elongatis dispositis, calycis fructiferi sepalis subrhombeo-cordatis levibus.
b. latifolia; foliis omnibus deltoideo-ovatis, vel deltoideo-oblongis cinereo argenteis sat raro dentatis, calycis fructiferi sepalis saepe orbiculato-cordatis levibus.
A. latifolia, seu Halimus fruticosus, latifolius. *Cup. H. Cath. p. 27* — Halinus fruticosus, latifolius. *Cast. H. Mess. p. 10.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 962*, ex icon pictis—Halimus latifolius, sive fruticosus. *Cup. panph. 1. t. 229 — Raf. t. 101. f. 3* — Halimus. *Clus. hist. 1. p. 53.*
bb. verruculosa; caulibus diffusis erectisque, calycis fructiferi sepalis subrhombeis tuberculato-verrucosis.
A. halimoides. *Tin. catal. H. Reg. Pan. p. 277.*
Ad sepes, in campis argillosis mare proximis; magis rara in locis a mare dissitis; uti in *Caltagirone*, *Caltanissetta*, *Priolo*, *Lercara*, *Villafrati*, *Gangi*, *Nicosia*, *Caltavuturo*, *Alcamo* = et in *Bottaro*, *Basiluzzo*, *Lipari*, *Lampedusa*, *Lampione*.
Augusto, Octobri. ♄
Caules 3-6-pedales, ramosissimi, in argillosis salsis ad sepes conficiendas aptissimi: *folia* infima, et ad ramos fructiferos obtusa, deltoideo-ovata, sat raro dente unico notata; pro locorum natura, incana vel argentea: *florum* glomeruli in extremitate ramorum irregulariter plus minus longe spicati, laxi vel densi; spicis saepe ramosis: *calycis* fructiferi sepala aliquando orbiculato-cordata, in *a.* et *b.* tuberculis aut verrucis destituta; qui character uti in hac, sic et in aliis plerumque variabilis.
Specimina herbarii *Lin.* a nostris diversa comperii, et sequentem fere referunt — Varietas *bb.* ob habitum sui peculiarem forsan species propria, et ulterius observanda: haec quoad descriptionem *A. verrucosae Marsch.* videtur proxima, sed ex specimine *Stev.* in *Mus. H. R. Paris.* omnino diversa — Peculiarem formam in insulis *Lampedusa* et *Lampione* inveni, in qua folia ut in *b.*, sed argenteo-candida ut in *a*; superiora aliquando oblonga, et oblongo-lanceolata, basi dente uno, aut altero notata, ac nonnunquam subtriangulari-hastata; florum glomeruli densi, parvi, in spicis brevibus dispositi, fere ut in *A. glauca*; sed fructus non vidi, et ideo ulterius examinanda.

2. *A. portulacoides. Lin. sp. pl. 1493 — Ucria H. Pan. p. 426.*
A. glaucescens lepidota, caulibus fruticosis diffusis ascendentibus, foliis lanceolato-oblongis obtusis integerrimis, supremis lanceolato-linearibus, florum glomerulis in spicis aphyllis panaliculatis ramosis, calycis fructiferi sessilis sepalis obovato-cuneatis truncatis 3-dentatis levibus vel subverrucosis.
Halimus portulacoides. *Wallr. sch. crit. p. 117* — A. halimifolio. *Cup. H. Cath. p. 27* — Halimus minor, procumbens. *Cast. H. Mess. p. 10.*

a. latifolia; caulibus firmiusculis elongatis, foliis latis oblongo-lanceolatis viridi-glaucescentibus, florum glomerulis in spicis elongatis remotis laxe digestis, calycis fructiferi sepalis leviusculis.
Ic. *Engl. bot. t. 161 ?* — Halimus *II. Clus. hist. 1. p. 54.*
b. intermedia; caulibus gracilibus, foliis omnino glaucescentibus lanceolato-linearibus raro 1-dentatis, florum glomerulis in spicis brevibus confertis approximatis, calycis fructiferi sepalis leviusculis.
Ic. H. halimoides. *Cup. panph. 2. t. 45* — *Bon. t. 82* — Portulaca marina. *Dalech. hist. p. 552.*
c. angustifolia; caulibus gracilibus ramosissimis saepe prostratis, foliis anguste linearibus argenteo-lepidotis, florum glomerulis in spicis brevibus confertis approximatis, calycis fructiferi sepalis tuberculis obtusis basi saepe obsitis.
Ic. Halimus vulgaris Matthioli, seu Oleae folio repens. *Cup. panph. 2. t. 144* — *Bon. t. 109* — A. maritima, angustissimo folio. *Zannich. hist. p. 127.*
In fossis salsis, et ad stagna in maritimis; var. *a.* in Sicilia orientali; *Catania, Siracusa*: var. *b.* magis obvia in maritimis ubique in Sicilia: var. *c. Trapani all' Isola del Ronciglio, Messina* = et in *Lampedusa, Lampione.*
Septembri, Octobri. ♄
Caules ramosissimi, caespitosi, saepe radicantes; *ramis* plerumque virgatis in *a.*: *folia* crassiuscula, 1-6 lin. lata, 4-18 lin. longa, in petiolum attenuata, sat raro deltoidea aut obovata, et dente uno aut altero obsoleto notata; superiora ad axillas fasciculata: *calycis* fructiferi sepala crassiuscula, usque ad apicem coalita, vix lin. lata et paullo longiora, dorso aliquando tuberculis paucis deciduis obsita, 3-dentata; dentibus duobus lateralibus obtusis, intermedio acutiusculo duplo minore: *antherae* luteae.

3. *A. Bocconi. Guss.*

A. caule basi suffruticoso caespitoso, ramis ascendentibus diffusisque, foliis obtusiusculis oblongo-deltoideis basi integris repando-vel sinuato-dentatis, subtus vel utrinque incano-lepidotis, florum glomerulis axillaribus paucis, reliquis in apice ramorum dense spicatis aphyllis, calycis fructiferi sepalis deltoideo-hastatis apice elongatis dorso ad basim muricato-cristatis (raro levibus), auriculis subdentatis.
Halimus procumbens. *Bocc. herb.* apud *Juss. p. 46.*
Ic. A. halimoides, oblongo folio dentato. *Cup. panph. l. t. 231* — *Bon. t. 81.*
In subargillosis collibus maritimis; *Sciacca al caricatojo.*
Majo, Septembri. ♃, et basi ♄
Rami plurimi, albido-pulverulenti, cortice demum secedente tecti, firmi, ut plurimum simplices, ½ vel 1 ½ pedales: *folia* conferta, in ramis adhuc junioribus 5-7 lin. lata, 8-12 lin. longa; superiora in ramis floriferis dimidio angustiora, oblongo-linearia, basi attenuata, 1 ½-3 lin. lata, obsolete repando-dentata: *glomeruli* axillares pauciflori, reliqui duplo-triploque crassiores, in spica simplici 3-6-pollicari, raro basi ramosa approximati: *calycis* fructiferi sepala nervosa, integra, obtusa, 2-3 lin. lata, 3-4-lin. longa, ita ut primo intuitu spica foliosa videtur: *antherae* luteae.
Habitus *A. laciniatae Duby fl. gall. 1. p. 398*, non *Lin.*, ex specimine *Requieni*, et *A. diffusae Ten.*; tamen huic proximior, sed caule basi suffruticoso, ramis robustioribus, et calycis fructiferi sepalis omnino diversa.

** * Herbaceae.*

4\. *A. Tornabeni. Tineo.*

A. argenteo-lepidota, caule erectiusculo ramosissimo, ramis diffusis ascendentibusque, foliis in ramis junioribus obtusis rhombeo-ovatis irregulariter angulato-dentato-crenatis, reliquis deltoideo-oblongis acutiusculis subintegris, floribus axillaribus foemineis subsolitariis, masculis foemineisque spicatis aphyllis, calycis fructiferi sepalis rhombeis levibus (non muricatis) ad latera 1-2 obtuse dentatis.

A. arenaria. *Tin. cat. H. R. Pan. p. 276*, non *Spr.* — A. laciniata. *Ten. fl. nap. 5. p. 295*, non aliorum — A. rosea. *Savi fl. pis.* ex specimine, non *Lin.* — A. maritima, laciniata. *Cup. H. Cath. p. 27.*

Ic. A. marina, minor, supina, lanceolato folio incano, semine tricuspidato alato. *Cup. panph. 2. t. 111 — Bon. t. 73.*

In arenosis maritimis; *Palermo a Solanto, da Trapani a Catania per la costa meridionale* = et in *Saline, Maretimo.*

Julio, Septembri. ⊙

Planta latos caespites in arenosis constituens, et plus minus pruinosa, ideoque arenulis saepius conspurcata, et laminulis argenteis, praesertim dum junior, undique tecta: *caules* obsolete angulati, centralis ramis lateralibus aliquando 2-pedalibus brevior, et erectus: *folia* conferta, 3-7 lin. lata, breviter petiolata; superiora angustiora, longiora, et saepe apice parum producta, plana vel demum concaviuscula, acuta, vel obtusa, angulatato-dentata, ad altera basilaria integra: *antherae* luteae, non roseae: *calycis* fructiferi sepala, acutiuscula sat raro uno aut altero tuberculo instructa, 2 lin. lata ac longa, ad angulos laterales superne leviter dentatata.

A. incanae (quae *A. albicans Willd.*) proxima, sed foliorum dentibus aliisque notis abunde diversa.

5\. *A. polysperma. Ten. fl. neap. prod. p. 54, et fl. nap. 5. p. 295.*

A. glaucescens lepidota vel pulverulenta, caule erecto, ramis inferioribus patulis superioribus erectis, foliis deltoideo-ovatis inaequaliter acute sinuato-dentatis basi integris, florum glomerulis numerosis axillaribus terminalibusque spicatis subapproximatis, calycis fructiferi sepalis rhombeis ovatisque anguste marginatis irregulariter dentatis dorso obtuse cristato-tuberculatis.

Ic. *Ten. fl. nap. t. 269. f. 2.*

In ruderatis maritimis; *Palermo alla Consolazione, Trapani, Mazzara, Sciacca, Agosta; Termini (Gasparr.).*

Septembri, Octobri. ⊙

Caules subangulati, et uti folia juniora potius glandulis argenteis, quam laminulis tecti: *petioli* canaliculati: *folia* subtus praesertim glaucescentia, sequentis minora, saepe plicato-concava: *flores* etiam axillares, tamen glomeruli isti conferti, et ideo quoque spicati: *calycis* fructiferi sepala parva, ad margines acute dentata, dorso tuberculis multis obsita.

Affinis sequenti, a qua sepalis anguste marginatis ac illorum figura, ramis erectis, floribus terminalibus spicatis et aphyllis, colore magis glauco, et habitu sui proprio, dum conferuntur plantae in eodem loco provenientes! facile dignoscuntur. Hanc pro *A. rosea* plerique habent, ut ex speciminibus mihi communicatis.

6. *A.* ROSEA. *Lin. sp. pl. 1493 ; et Fries nov. flor. svec. ed. 2. p. 286*, ex syn. *Lagasc*.

A. subglaucescens lepidota vel farinosa, caule ramosissimo, ramis divaricatis flexuosis, foliis obtuse eroso-dentatis deltoideo-ovatis oblongisve basi integris, florum glomerulis numerosis multifloris axillaribus terminalibusque (vix spicatis), calycis fructiferi sepalis orbiculato-rhombeis cordatis late marginatis acute dentatis dorso cristatis muricatisque.

A. Graeci, glauco-pulverulenta, caule sublignoso ramoso, ramis patentibus subflexuosis, foliis deltoideo-ovatis basi integris inaequaliter dentatis vel sinuato-dentatis, fructibus axillaribus aggregatis (5-7) late cordatis amplo-marginatis superne nervoso-cristatis, marginibus profunde irregulariter angulatis. *Tin. cat. H. R. Pan. p. 277*— A. verticillata. *Lagasc. nov. gen. et sp. p. 12*, ex specimine in *Herb. H. R. Matr.*, ac ex seminibus, uti ex *Fries l. c.*

Ic. A. alba. *Scop. del. Insubr. 2. p. 16. t. 8 ?* » nam *valvas seminiferas nullo tuberculo exasperatas* » dicit.

In ruderatis maritimis ; *Palermo al piano della Consolazione e presso al Molo, Randazzo ; Termini (Gasp.)*=et in *Favignana*.

Julio, Septembri. ☉

Caules obsolete angulati : *folia* 1 ½ pollicaria, plicato-concava : *antherae* ut in praecedente luteolae : *calycis* fructiferi sepala magis lata quam longa, diametro transversali 3-4-lineari, ideoque praecedentis duplo majora, in margine profundius dentata : *fructus* in axillis, et in extremitate ramorum rosulati, 6-16, (unde nomen specificum) foliis persistentibus suffulti, sat raro in apice caulis brevissime spicati et aphylli.

Icon *Scop. l. c.* quoad habitum aliosque characteres hanc exacte refert, et tantum sepalis dorso non muricatis, uti in descriptione notatur, recedit—Icones *Babingt.* in *Trans. bot. soc. Jun. 1840. p. 13, 14. t. 2.* ob sepalorum formam ad A. *polyspermam* mihi spectare videntur ; nec istae duae species, et *A. diffusa* in unicam sunt coadunandae, uti ille Cl. auctor putat — Denique *A. Graeci Tin. l. c.* inter hanc et praecedentem exacte media, nam cum hac sepalorum fructiferorum figura convenit, cum *A. microsperma* ramificatione et glomerulis confertis, quae differentia a locorum natura provenire videtur, nam in eodem loco specimina cum ramis patulis et glomerulis remotis collegi.

7. *A.* PLATISEPALA. *Guss.*

A. glabra virescens, caule ramosissimo, ramis inferioribus oppositis patulis diffusisque, foliis integris inferioribus mediisque hastatis, supremis oblongo-lanceolatis, florum glomerulis axillaribus paucis, in extremitate ramorum spicatis aphyllis, calycis fructiferi sepalis triangularibus ampliatis a basi ad medium acute dentatis integrisque dorso tuberculatis levibusque.

A. hastata. *Ucria H. Pan. p. 426.*

Ic. *nulla.*

In herbosis cultis apricis ; *Piana de' Greci, Corleone.*

Augusto, Octobri. ☉

Rami angulati, diffusi, plerumque virgati, 1-3-pedales ; superiores alterni, breviores, erectiores : *folia* integerrima, laete virentia, nec farinosa nec glaucescentia ; auriculis inferiorum acutis, rectangule patentibus : *calycis* fructiferi unius sepala in quolibet glomerulo foliacea, ampliata, 3-4 lin longa ; in reliquis floribus duplo minora : *semen* compressum, subcochleatum, diametro fere lineari.

8. *A. triangularis. Willd. sp. pl. 4. p. 963*, et *Moric. fl. ven. p. 405*, ex specim. veneto a Cl. *Moric.* communicato.

A. virescens vel cano-farinosa, caule erectiusculo, ramis inferioribus divaricatis, foliis plurimis oppositis integris triangulari-hastatis, summis lanceolato-linearibus, florum glomerulis in spicis aphyllis terminalibus paniculatis simplicibusque laxe dispositis, calycis fructiferi sepalis triangularibus apice productis margine basim versus dentatis, disco bimucronatis.

A. sicula; foliis triangularibus glabris, basi sinuatis, caule ramoso herbaceo. *Ucria pl. ad. Lin. opus add. n. 32 ?* — A. marina, minor, folio deltoide, compresso semine, aculeis circumsepto. *Cup. H. Cath. p. 27 ?*

Ic. A. folio deltoide. *Zannich. hist. p. 31. t. 49.*

b. angustifolia; virescens, caulibus virgatis, ramis flagelliformibus 5-6-pedalibus, foliis vix 2-4-lin. latis, spicis laxiusculis virgatis, calycis fructiferi sepalis exquisite nervosis acute denticulatis dorso plerumque levibus.

In herbosis inundatis salsis, vel parum a mare dissitis, *Palermo ai Ficarazzi, alla Bagheria, a Mondello, Brolo, Messina, Catania, Siracusa, Spaccaforno, Comiso alla Berdia, Girgenti, Trapani, Mazzara* = et in *Saline, Maretimo*: var. *b. Palermo a Mondello.*

Augusto, Octobri. ⊙

Caules et *rami* ut in praecedente angulato-sulcati, lateralibus longioribus valde elongatis: *folia* subtus praesertim epidermide secedente squamata argentea subfarinosa tecta; auriculis acutis rectangule patentibus: *spicae* terminales raro simplices, saepius paniculatae: *antherae* lutescentes: *calycis* fructiferi sepala apice integra, et producta, ad basim dentibus lineari-setaceis plus minus numerosis notata, disco binis laminulis mucronatis instructa, quae sepala ipsa saepe lateraliter excedunt, et denticulos duos mentiuntur.

In Sicilia, et in speciminibus venetis folia integra non sinuato-dentata (*Reich.*) video — *A. oppositifolia Dec.* ex specimine gallico mihi videtur prorsus aliena, et potius sequenti proximior — Etiam in hac saepius unius floris sepala reliquis majora, ut in praecedente, sed magnitudo et forma alienae.

9. *A. microsperma. Wald.* et *Kit. pl. rar. hung. 3. p. 278.*

A. virescens vel cano-farinosa, caule erectiusculo, ramis inferioribus divaricatis, foliis integris triangulari-hastatis, superioribus lanceolatis, infimis mediisque oppositis, florum glomerulis in spicis terminalibus paniculatis simplicibusque laxiuscule dispositis, calycis fructiferi sepalis ovato-triangularibus margine integris dorso nervosis levibus.

Ic. *Wald.* et *Kit. l. c. t. 250* — *Babingnt. Trans. bot. soc. Jun. 1840. p. 11. t. 1.*

In inundatis, vel salsis humentibus mari proximis; *Siracusa, Agosta, Spaccaforno.*

Augusto, Octobri. ⊙

Species quoad herbam omnino praecedenti similis; a qua non distinguitur, nisi *foliis* plurimis alternis, et *sepalarum* figura; quae ovato-triangularia, nunquam apice producta, nec ad margines dentata, uti in illa ac in sequente.

10. *A. prostrata. Bouch. fl. abb. p. 76* — *Schult. s. veg. 6. p. 285*, ex specimine gallico.

A. pallide virescens vel subglaucescens, caule erecto ramis inferioribus divaricatis diffusis, foliis paucis oppositis integris triangulari-

hastatis, summis lanceolato-linearibus, florum glomerulis in spicis simplicibus subpaniculatisque aphyllis dispositis, calycis fructiferi sepalis rhombeo-triangularibus pauci-dentatis integrisve dorso levibus ramoso-reticulatis.

Ic. *Babingl. Trans. soc. bot. Jun. 1840. p. 9. t. 1.*

In herbosis salsis maritimis; *Siracusa, Catania, Messina, Trapani.*

Julio, Septembri. ⊙

Habitus duarum praecedentium, a quibus ramis magis diffusis, colore pallidiore, sed praesertim sepalis diversa; nec cum *A.patula* confundenda, uti ex *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 578*, nam forma et characteres non ex locis sterilissimis pendent, siquidem immutata in fertilissimis occurrit! — Confer *Babint. l. c.*

11. *A. ELONGATA. Guss.*

A. glauco-lepidota, caule elongato diffuso ramosissimo, foliis alternis deltoideo-oblongis, infimis hastatis oppositis (paucis) integris obtusiusculis, florum glomerulis in spicis terminalibus panaliculatis aphyllis dense dispositis, calycis fructiferi sepalis rhombeo-deltoideis nervoso-reticulatis dorso levibus?

A. drepanensis, marina, sinuoso folio candicante, major, et — Eadem minori folio. *Cup. H. Cath. p. 27 ?*

Ic. *nulla.*

In argillosis inundatis subsalsis; *Trapani fuori la porta di Palermo ?, Agosta* !

Septembri, Octobri. ♃ et ⊙

Habitus et florescentia *B. Cyclae* similes: *rami* plerumque virgati, angulati, 1-2 ½-pedales, apice surrecti: *folia* inferiora, et media ramorum hastata, 5-7 lin. ad basim lata, pollicem et ultra longa, superiora et ramulorum lateralium deltoideo-oblonga vel lanceolata, omnia uti rami laminulis albidis, non vero argenteis, subtus dense tecta: *spicae* simplices, 1-1½-pollicares, in apice caulis et ramorum pyramidato-paniculatae: *calycis* fructiferi sepala jam perfecta non vidi.

12. *A. MACRODIRA. Guss.*

A. virescens junior albido-farinosa, caule erecto firmo, ramis infimis patulis, foliis mediis inferioribusque ovato-lanceolatis basi cuneatis ad medium sinuato-dentatis, supremis lanceolatis integerrimis, florum glomerulis in spicis terminalibus aphyllis laxe dispositis, calycis fructiferi sepalis subdeltoideo-hastatis semen multoties excedentibus latioribusque, auriculis acute irregulariterque dentatis, apice producto integerrimo, dorso verrucis lanceolatis obsito.

A. patula. *Ucria H. Pan. p. 426 ?*

Ic. *nulla.*

In cultis herbosis; *Palermo a Boccadifalco, a Monregale, Catania*; et forsan in aliis multis Siciliae locis.

Augusto, Octobri. ⊙

Caules saepe orgyales, virgati, angulati: *folia* ut plurimum virentia, acuta: *florum* glomeruli multiflori: floris unius *sepala* quam reliquis majora, farinosa, 2-3 lin. longa, acuta: sepalorum *verrucae* elongatae, fere foliaceae, sepalum saepe ad latera excedentes, unde nomen specificum desumpsi.

Species sequenti admodum affinis, sed habitu robustiore, dum junior magis farinosa, foliis inferioribus latioribus profundius dentatis earumque forma, sed potissimum calycis fructiferi characteribus mihi visa est aliena.

13. *A.* ANGUSTIFOLIA. *Smith britt. 3. p. 1092 — Willd. sp. pl. 4. p. 965.*

A. virescens, caule erecto, ramis inferioribus divaricatis, foliis infimis ovato-lanceolatis subhastatis subsinuato-dentatis, superioribus lanceolatis integerrimis, florum glomerulis in spicis terminalibus aphyllis laxe dispositis, calycis fructiferi sepalis deltoideis subintegris levibus tuberculatis, semen multoties excedentibus latioribusque.

Ic. *Engl. bot. t. 1724*, ex *Smith — Babingt. Trans. soc. bot. Jun. 1840. p. 7. t. 1.* — A. sylvestris, Polygoni aut Helxines foliis. *Lobel. ic. 257*, bona — A. sylvestris, prima. *Matth. comm. 1. p. 418.*

In cultis, et in herbosis ubique in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*.

Septembri, Octobri. ☉

Caules saepius virgati: *folia* laete virentia, juniora aliquando pulverulenta: *florum* glomeruli nonnulli axillares, terminales vero irregulariter spicati: *sepala* in fructu ad angulos utrinque 1-2-dentata, dorso levia, apice acuto brevi, vel parum elongato, semine quod includunt latiora, illudque exacte tegentia, quod minime in sequente.

Hanc pro *A. patula Lin.* plerique habent, sed lis adhuc sub judice est; ideoque nomina Cl. *Smithii* servavi. Confer *Fries nov. fl. svec. ed. 2. p. 288*, *Koch syn. p. 610*, aliique.

14. *A.* ERECTA. *Smith britt. 3. p. 1093 = Willd. sp. pl. 4. p. 965.*

A. virescens, caule erecto virgato, ramis inferioribus patulis, foliis lanceolatis integris, infimis obiter sinuato-dentatis, florum glomerulis in extremitate ramorum longe laxeque spicatis aphyllis, calycis fructiferi sepalis rhombeis margine dentatis dorso undique acute muricatis (minimis) semine aequilatis aequilongisque.

A. angusto oblongo folio. *Cup. H. Cath. p. 27— Cast. H. Mess. p. 33.*

Ic. *Engl. bot. t. 2223*, ex *Smith — Babingt. Trans. soc. bot. Jun. 1840. p. 7. t. 1.*

In herbosis cultis, *Palermo a S. Martino*, *a Boccadifalco*, *ai Ficarazzi*, et passim in aliis Siciliae locis.

Septembri, Octobri. ☉

Habitus praecedentis; sed *caules* virgati, erectiores, robustiores, ramique superiores magis erecti, ut in *A. macrodira*: *folia* infima vix sinuato-dentata, sed fere semper lanceolata, integerrima; denique *calycis* fructiferi sepala gibbosa, sparse farinosa, uti in duabus praecedentibus, apice non producta, duplo minora, diametro vix 1-lineari, semine jam perfecto saepius angustiora!!

Non est praecedentis varietas, quia inter herbas provenit, uti putat Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 577*, nam calycis fructiferi sepalis ab illa, cum qua in ipsis locis saepe provenit, facillime dignoscitur.

Polyandria.

AROIDEAE. *Juss.*

Plantae glaberrimae, herbaceae, perennes, in Sicilia acaules; radice tuberoso-substolonifera: *scapi* simplices, radicales: *folia* simplicia, integra; petiolis basi vaginantibus; *spatha* terminalis, spadicem involvens, persistens vel decidua: *fructus* baccatus (Gen. ab *Ambrosinia* ad *Arum*).

AMBROSINIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1386 — Endl. gen. n. 1670.

Spatha 1-phylla, apice attenuata, a medio ad basim tubulosa, a spadice complanato et cum ipsa adnato dissepimentum mentiente 2-partita. *Spadix* postice inferne nudus, biglandulosus, superne antheris numerosis sessilibus biserialibus tectus; antice superne nudus, basi monopistillifero; stylo et stigmate simplici. *Bacc.* 1-locularis, polysperma. (*Planta* pusilla, 1-2-pollicaris, gregarie crescens: *folia* aestate sicca, autumno erumpentia: *spatha* varie maculata, parva).

1. *A. Bassii. Lin. s. veg. 689 — Ucria H. Pan. p. 390.*
A. foliis ellipticis planis concoloribus.
Arisarum, sive Dracunculus Potamogeti foliis. *Cup. H. Cath. p. 21.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 737* — Arisarum Potamogeti folio. *Bocc. sic. p. 50. t. 26 — Cup. panph. 2. t. 90 — Raf. t. 103. f. 3.*
b. angustifolia; foliis lanceolato-linearibus.
In apricis herbosis; *Palermo, Alcamo, Castellammare, Secciara, da Castelvetrano a Cofani, Partanna, Sala di Paruta, S. Giuseppe* = et in *Lampedusa, Linosa*: varietas *b. Mazzara, Castelvetrano.*
Decembri, Martio. ♃
Radicis tubera subglobosa, saepius cylindracea, fibris plurimis ad collum: *folia* 2-3, longe petiolata, terrae adpressa, 1-2-pollicaria, laete virentia, concoloria: *spathae* tubus curvulus, in medio constrictus, 4-7 lin. longus, externe lineis fuscis basi ad apicem decurrentibus maculisque nigris notatus, interne tuberculis nigris sparsis exasperatus, appendice anguste lineari recurva fusca 6-8 lin. longa terminatus: *dissepimentum* crassiusculum, a spadice complanato factum, spathae tubum in loculamenta duo invicem superne communicantia dividens, saepius sub apice tridentato (dente intermedio breviore incurvo) maculis duabus ovalibus albido-pellucidis ab antherarum serie distinctis notatum; facie antherifera omnino glabra; altera a pilis glanduliferis obsita: *antherae* plurimae, seriis contiguis: *stylus* teres, incurvus; *stigma* obtusum, dilatatum, fere peltatum, ad dissipimenti faciem conversum.

2. *M. maculata. Ucria pl. ad Lin. opus add. n. 81.*
A. foliis ellipticis, margine undulatis maculatis.

Arisarum, sive Dracunculus Potamogeti foliis reticulatis venis sanguineis insignitis. *Cup. H. Cath. p. 21.*

Ic. Arisarum minus Potamogeti foliis crispis venis sanguineis reticulatis. *Cup. panph. 2. t. 97.*

In herbosis collibus apricis una cum praecedente, et eodem tempore floret. ♃

3. *A. reticulata. Tin. cat. H. Reg. pan. p. 24, et 176.*

A. foliis ovato-ellipticis planis margine subundulatis albidis viridi-reticulatis.

Arisarum, sive Dracunculus Potamogeti foliis venis reticulatis albido-flavidis donatis. *Cup. H. Cath. p. 21.*

Ic. Arisarum minus Potamogeti foliis rugosis terram deprimentibus margine crispo. *Cup. panph. 1. t. 36.*

In apricis herbosis rupibus, et eodem tempore floret cum praecedente. ♃

Haec duae posteriores species videntur varietates n.° 1; nam solis indicatis characteribus foliorum inter se differunt; tamen ipsos etiam in plantis per plures annos cultis constantes vidi.

ARISARUM.

Spr. s. veg. 3. p. 756. n. 3059 — Endl. gen. n. 1673.

Spatha 1-phylla, basi ad medium tubulosa, limbo fornicato. *Spad.* antica basi parte hinc pistillis nonnullis, altera et usque sub medio staminibus numerosis undique tectus, reliqua sui parte nudus. *Glandul.* nullae inter stamina et pistilla. *Fruct.* baccatus. (*Planta* humilis, gregarie crescens: *folia* longe petiolata, aestate sicca, autumno erumpentia: *spatha* albido-virescens, rubro-lineata, parva: *flores* ingratissime olentes, ut in *Aro tenuifolio*).

1. *A. vulgare. Spr. l. c. p. 768.*

A. foliis hastato-sagittatis rotundatis mucronatis, lobis obtusis, spadice cylindraceo tenui incurvo exerto, spatha parum excedente.

A. Arisarum. *Lin. sp. pl. 1370 — Ucria H. Pan. p. 389* — Arisarum latifolium, et — Idem folio subrotundo et cucullo majori subrufo-purpurante. *Cup. H. cath. p. 21*, et *supp. alt. p. 10*—Idem maculis candidis (verius) albidis, et — Idem latifolium, vulgare, maculis albidis. *Cup. l. c. supp. alt. p. 10* — A. latifolium, majus. *Cast. H. Mess. p. 4.*

Ic. A. Arisarum. *Jacq. H. Schonb. 2. p. 34. t. 192—Sabb. hort. rom. 2. t. 79* — A. humile, et A. alterum latifolium, cucullo majori, herbaceo, flavo vel purpureo. *Cup. panph. 1. t. 66 — Raf. t. 66. f. 2* — A. latifolium, maculis candidis, radice repente. *Cup. panph. 1. t. 242* — A. serpentinum. *Barr. ic. 573*, optima.

In umbrosis cultis, ac ad sepes, vel inter lapides in herbosis apricis ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Favignana*, *Lampedusa*, *Linosa*.

Novembri, Martio. ♃

Radicis tubera albida: *petioli* inferne nigro-punctati: *folia* plerumque duo, aliquando ovalia, vix hastata, glaberrima, virentia, subtus pallidiora, 2-4-pollicaria: *scapi* foliis parum longiores, basi albidi, reliqua sui parte virentes, et lineis atrorubentibus sparse maculati, 3-6-pollicares: *spatha* erecta, glaberrima, tubo pollicem

longo, diametro 3-4-lineari; basi postica excisa; limbo ovato, concavo, 6 lin. longo, apice mucronulato: *spadix* gracilis, cylindricus, obtusus, 2-pollicaris, extra spathae tubum incurvus, ibique sordide nigrescens; qua parte inclusus viridis vel albidus, a basi per lin. 4-6 genitalibus tectus, ibique uti filamenta candidus: *filamenta* horizontaliter patentia, basi incrassata, fere hyalina; *antheris* peltatis, luteolis: *ovaria* 3-9, globoso-ovata, una cum *stylo* virentia; *stigmate* floccoso-piloso: *baccae* rubentes.

COLOCASIA.

Schott. Melet. 18, in Endl. gen. n. 1683.

Spatha 1-phylla, basi convoluta. *Spadix* apice nudus, basi ovariis numerosis nudis, medio antheris peltatis multilocularibus tectus. *Glandulae* obtusae, inter stamina et germina. *Stigma* sessile, subcapitatum. *Fruct.* baccatus. (*Folia* numerosa, longe petiolata, in Sicilia sempervirentia: *spatha* majuscula, lutescens.)

1. *C.* ANTIQUORUM. *Schott. l. c.*

C. foliis peltatis cordato-ovatis repandis venosis, spatha erecta apice lanceolato-convoluta, spadicem superne subulatum 2-plo superante.

Arum Colocasia. *Lin. sp. pl. 1368 — Ucria H. Pan. p. 389* — A. maximum, Ægyptiacum, quod vulgo Colocasia. *Cup. H. Cath. p. 22* — Colocasia. *Cast. H. Mess. p. 7.*

Ic. *Catesb. car. 2. p. 45*, ex *Willd.*— A. aegyptiacum. *Colum. ecphr. 2. p. 1. t. 1*, optima.

Ad rivulos, et aquas lente fluentes; *Palermo alla Grazia, ed a S. Maria a Gesù lungo il canale dei molini, fra Siracusa ed Agosta a S. Casimano*, ubi florentem vidi.

Aprili, Majo. ♃

Folia laete virentia, ampla, subtus pallide ac tenua nervosa: *spatha* ex albo-luteola, 8-10 poll. longa, acuminata, per 1-½ pollicem tubuloso-convoluta, in fructu subincrassata ac persistens, reliqua sui parte cito emarcida: *spadix* 5-pollicaris et ultra, extra tubum spathae exertus, cujus longitudo per poll. 1½ superne nuda ac subulata, medio per poll. 1½ antheris linearibus crassis sulcato-angulatis tecta (*antherae* 2-loculares, plurimae, connectivis conoideis truncatis sessilibus verticillatim adnatae, discretae; loculis contiguis, apice communi apertis *Endl. l. c.*), versus basim per poll. 1 glandulas sparsas compressas gerens, tandem ad basim per poll. 1-1 ½ ovariis obducta: *stigma* apice umbilicatum: *fructus* maturos non vidi.

ARUM.

Spatha 1-phylla, basi convoluta. *Spadix* apice nudus, basi germinibus numerosis nudis, medio antheris sessilibus transverse bivalvibus tectus. *Glandul.* cirrhiformes, acutae, supra et subtus antheras. *Stigma* sessile. *Fructus* baccatus. (*Folia* pauca, vel numerosa, lata et distincte petiolata, vel linearia in petiolum attenuata, aestate siccata, hyeme erumpentia: *spatha* parva ac fere radicalis, vel magna in scapo elongato, atrorubens, vel sulphureo-lutescens).

1. *A. ITALICUM. Mill. dict. n. 2 — Willd. sp. pl. 4. p. 484.*

A. foliis albo-maculato-venosis concoloribusque hastato-sagittatis, auriculis divaricatis, spadice recto superne clavato spathae (concoloris) dimidium non aequante, clava stipite suo subaequilonga.

A. maculatum. *Ucria H. Pan. p. 389*, non *Lin.* ex loco — A. maculatum, maculis candidis — Idem maculis pallidis — A. vulgare non maculatum — Idem folio minori, ex lato per saltum in angustum desinente — Idem folio oblongo, subrotundo, maculis flavis. *Cup. H. Cath. p. 22* — A. venis albis — Idem atrovirens, folio majori — Idem virens, folio majori — Utrumque reticulatis, sive intertextis venis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 10, et 11* — A. vulgare, non maculatum. *Cast. H. Mess. p. 33.*

Ic. *Sabb. hort. rom. 2. t. 75.*

Ad sepes, in fruticetis, et in ruderatis herbosis in Sicilia = et in *Saline alla fontana*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Martio, Aprili. ♃

Folia quoad magnitudinem, maculas, et auricularum directionem valde variant; tamen haec nunquam petiolo approximatae, et *spathae* concolores albido-luteolae, sat raro rubro-maculatae, vel tantum basi interne et ibidem ad margines rubentes: *spadix* a basi ad medium attenuatus et albidus, a medio ad apicem cylindraceo-clavatus et luteolus: *antherae* inter duas series glandularum cirrhiformium insertae, a superioribus magis remotae: *glandulae* cirrhiformes setaceae, elongatae, superiores sursum versae, flavescentes: *bacca* matura ruberrima: *spatha* nunquam viridi-rubens (*Reich.*), sed viridi-lutescens.

2. *A. CYLINDRACEUM. Gaspar.*

A. foliis nigro vel atropurpureo-maculatis concoloribusque hastato-sagittatis obtusiusculis, auriculis petiolo subapproximatis, spadice recto superne lineari-cylindraceo gracili spatha acuminata (rubro-maculata) semel breviore.

A. atropurpureo-guttatum, et — Idem guttis atropurpureis guttisque albis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 10.*

Ic. *nulla.*

In herbosis montosis; *Madonie al piano della battaglia di Petralia* (*Gasp.*).

Junio, Julio. ♃

Folia intense virentia, auriculis aliquando patentibus, saepius ad petiolum approximatis, acutis vel rotundatis: *spatha* pro ratione plantarum, praecedentis angustior, 5-6 poll. longa, 1-½ poll. lata, apice longe attenuata, externe luteo-virescens, intus basi rubra: *spadix* atropurpureus, et ubi magis incrassatus diametrum 1-½ lin. non excedit: *glandulae* cirrhiformes supra subtusque antheras, ab istis et ab ovariis parum remotae; superiores deorsum spectantes: *ovaria* numerosa: *fructus* maturos non vidi.

Quoad spadicis fere cylindricis formam a praecedente, ab *A. maculato*, et ab ipso *A. orientale Marsch. cauc. 2. p. 407*, omnino diversum.

3. *A. TENUIFOLIUM. Lin. sp. pl. 1370.*

A. foliis lineari-lanceolatis vel lineari-oblongis, spadice vermiformi subulato curvulo spatha lanceolata radicali apice reflexa longiore.

Biarum tenuifolium. *Schott. Melet. p. 17* — A. minimum, seu Serpentaria minima, acaulis, vere et autumno florens, aphylla; deflorens vero Arisari angustifolii foliis — Idem foliis crispis. *Cup. H. Cath. p. 23* — Arisarum tenuifolium. *Cast. H. Mess. p. 4.*

Ic. Serpentaria minima, acaulis, bis in anno florens. *Cup. panph. 2.*

t. 28 — Bon. t. 134! — Arisarum angustifolium, minimum. *Bocc. sic. p. 80. t. 42!* — A. angustifolium. *Clus. hist. 2. p. 74 ?—Dod. pempt. 332 ?* — A. angustifolium. *Barr. ic. 284 ?*

In lapidosis calcareis herbosis; *Palermo*, *Termini*, *Alcamo*, *Segeste*, *Castellammare*, *Monte di Trapani*, *Cofani*, *Ficuzza*, *Regalmuto*, *Siracusa*, *Agosta*, *Palagonia*, *Caltanissetta*, *Pietrapersia*.

Majo, Junio, et rursus Septembri, Octobri. ♃

Vaginae radicales plures, scariosae, aphyllae: *folia* glaberrima, virentia, subcanaliculata, 3-6 lin. lata, 4-6 poll. longa: *spatha* basi convoluta, et albida, reliqua sui parte uti spadix atrorubens; qui erectus, aliquando 7-8-pollicaris, diametro 1-1½ lineari: *glandulae* cirrhiformes, sparsae, graciles, spadicis spatium 6-9 lin. longum occupantes, ideoque antherae ab ovariis remotae: *fructus* globosi, albidi; jam perfectos non vidi.

Icones *Clusii*, *Dod.* et *Barr.* cum dubio citavi, nam spadix in istis declinatus, in nostro erectus ac magis elongatus. An duae species simul confusae, ut nonnulli suspicantur ?, quod si posteriores observationes confirmant hoc *A. Cupanianum* appellandum propono.

---

† *4. A. proboscideum. Lin. sp. pl. 1370 — Ucria H. Pan. p. 389.*

A. acaule, foliis hastatis, spatha declinata filiformi subulata.

Ubique (*Ucria*).

CERATOPHYLLUM.

Willd. sp. pl. 4. p. 405. n. 1685 — Endl. gen. n. 1829.

Flor. in axillis foliorum sessiles, monoici — *Masc. Cal.* multipartitus, persistens. *Cor.* nulla. *Anth.* bicuspidatae, sessiles, in calycis centro congestae — *Foem. Cal.* et *Cor.* maris. *Pist. 1. Styl.* filiformis, terminalis. *Nucula* 1-sperma, coriacea, stylo apiculata. (*Herbae* aquaticae, submersae, fluitantes: *caules* ramosissimi, nodoso-articulati: *folia* verticillata, exstipulata, sessilia, multifida; laciniis filiformibus, junioribus septis transversalibus notatis: *flores* exigui, herbacei. *Ceratophylleae. Gay.*)

1. *C. submersum. Lin. sp. pl. 1409.*

C. foliis 3-4-chotomis, fructibus ovalibus verruculosis omnino inermibus, stylo brevi apiculatis.

Ic. *Lam. ill. gen. t. 775. f. 1.*

In stagnis, et aquis lente fluentibus; *Lago di Catellaro presso Mineo, e gran Michele*, *Fiume Ciane a Siracusa.*

Aprili, Majo. ♃

Herba laete virens: *folia* juniora conferta, omnia in laciniis tenuibus setaceis hinc inde denticulato-subulatis, et apice bicuspidatis divisa: *flores* solitarii: *nucula* oblique ovata, altero latere subcarinata, fusca, sparsis et minutis tuberculis nigris nitidiusculis notata, basi non gibbosa, omnino mutica, apice stylo brevissimo apiculata.

2. *C. demersum. Lin. sp. pl. 1409.*

C. foliis 2-3-chotomis, fructibus ovalibus verruculosis apice stylo longissimo demum uncinato terminatis, basi bispinosis.

Ic. *Lam. ill. gen. t. 775. f. 2—Gaert. de fruct. 1. p. 212. t. 44.*
In aquis lente fluentibus ; *Palermo ai Favari (Todar.), ed all' acqua dei Corsari, Siracusa nel fiume Ciane.*
Augusto, Septembri. ♃
Habitus ac *folia* praecedentis ; sed haec minus composita, et laciniae latiores non denticulatae, apice tantum setulis nonnullis brevibus instructae, praeterea fructibus diversissimum; siquidem *stylus* fructu duplo longior, et *spinae* duae basilares deorsum spectant, uti recte in iconibus citatis exhibentur — Confer accuratissimas observationes circa has species Cl. *Nolte* in *novit. fl. holsat. p. 77, ad 80.*

MYRIOPHYLLUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1440 — Endl. gen. n. 6135.

Flor. monoici, verticillato-spicati, superiores masculi — *Masc. Cal.* 4-fidus. *Pet.* 4, caduca, summo tubo calycis inserta, ejus laciniis alterna. *Stam.* 8, cum petalis inserta — *Foem. Cal.* maris. *Cor.* saepe nulla, vel minima. *Pist.* 4 ; *stylo* nullo; *stigmatibus* crassis, barbatis. *Nuc.* 4, coalitae, monospermae. (*Herbae* aquaticae, submersae ac fluitantes, sub florescentia emersae : *caules* ramosissimi, articulati : *folia* verticillata, sessilia, patula, pinnatifida, exstipulata : *flores* exigui. *Halorageae Brown.*)

1. *M. siculum. Guss.*
M. caule ramoso, foliis omnibus conformibus pinnatis, pinnulis filiformibus oppositis alternisque, floribus in axillis inferioribus verticillatis.
M. verticillatum. *Ucria H. Pan p. 399* — Ranunculus aquatilis, Millefolii folio pennato. *Cup. H. Cath. p. 186.*
Ic. *nulla.*
In aquis lente fluentibus ; *Siracusa nel fiume Ciane* ; *gurgo di Caccaci presso Lercara* (*Gasparr.*)
Augusto, Septembri. ♃
Caules firmiusculi, alterne ramosi, fluitantes, plerumque submersi, inferne radicantes : *folia* saepius quina, superiora valde approximata ; pinnulis in omnibus tenuibus, levibus : *flores* non vidi : *fructus* ovati, leviusculi, obtuse quadrisulcati.
Differt a sequente floribus omnibus in axillis foliorum inferiorum, non vero in apice caulis verticillato-spicatis ; foliis uniformibus non quae floribus subjecta brevissima et fere bracteaeformia ; denique habitu robustiore, nucibusque crassioribus — *M. verticillato* proximior, et in hoc foliorum pinnulae breviores, et flores non in axillis infimis, sed in supremis siti.

2. *M. pectinatum. Dec. fl. fr. 5. p. 529 — Spr. s. veg. 3. p. 853.*
M. caule subsimplici, foliis pectinato-pinnatis, pinnulis filiformibus oppositis, floralibus brevioribus pectinato-pinnatifidis, summis comosis, floribus masculis in ramorum extremitate verticillato-spicatis subjecto folio brevioribus.
Ic. *Fl. dan. t. 1046.*
In stagnis montosis ; *Gurgo di Caccaci presso Lercara* (*Gasparr.*).
Junio, Julio. ♃
Habitus praecedentis ; sed *foliorum* pinnulae breviores, rachide latiore ; *fructus* omnino similes, sed in hac flores masculi in extremitate caulis verticillato-spicati, foliis subjectis quam reliqua brevioribus.

4. *M. alterniflorum. Dec. fl. fr. 5. pr. 529 — Spr. s. veg. 3. p. 855.*
M. foliis pectinato-pinnatis, pinnulis alternis oppositisque, floribus foemineis in summorum foliorum axillis subverticillatis, masculis in spica terminali emersa alternis solitariis bractea lineari integra staminibus subaequilonga suffultis.
Ic. *nulla.*
In stagnis: *Gurgo di Caccaci presso Lercara* (*Gaspar.*, *Tineo*).
Julio, Augusto. ♃
Habitus sequentis; sed in omnibus gracilior: *foliorum* pinnulae raro oppositae: *flores* non omnes spicato-verticillati, sed inferiores foeminei pauci verticillati; masculi vero in spica brevi, vix ½ pollicari, alterni.

4. *M. spicatum. Lin. sp. pl. 1409—Ucria H. Pan. p. 398.*
M. foliis quaternis pectinato-pinnatis, pinnulis capillaribus oppositis, spica simplici verticillata emersa florum verticillis remotis, inferioribus foemineis bracteas denticulatas subaequantibus, superioribus masculis, staminibus bracteas squamaeformes superantibus.
Ic. *Gaert. de fruct. 1. p. 331. t. 68. f. 5—Lam. ill. gen. t. 774*—Millefolium aquaticum, pennatum, spicatum. *Bauh. pr. p. 73.*
In aquis lente fluentibus; *Palermo a S. Ciro*, *Spaccaforno*, *Siracusa al fiume Ciane.*
Julio, Augusto. ♃
Caules fluitantes, ramosissimi, sub aqua repentes et radicantes: *folia* numerosa, approximata, juniora adhuc non explicata in ramis sterilibus in corpus ovatum compacta: *spica* 1-4-pollicaris, flores ex aqua prominens: *nuces* leviusculae, obtuse et anguste sulcatae, bracteas excedentes.

THELIGONUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1444—Endl. gen. n. 1888.

Flor. monoici, axillares, sessiles — *Masc.* 1-3, ebracteati. *Cal.* 2-sepalus; sepalis demum revolutis. *Cor.* nulla. *Stam.* 12-20, basi sepalorum inserta — *Foem.* bracteati, plerumque tres. *Cal.* cum ovario connatus, limbo supero, tubuloso, subclavato. *Styl.* lateralis, exertus; *stigmate* clavato, indiviso. *Ovar.* inferum. *Nux* coriacea, 1-locularis, 1-sperma. (*Herba* annua, glabra: *caules* articulati: *folia* stipulata, simplicia, integra, inferiora opposita: *flores* herbacei, parvi. *Cynocrambeae Endl.*)

1. *T. Cynocrambe. Lin. sp. pl. 144 — Ucria H. Pan. p. 399.*
Alsine foetida Columnae, et — Eadem maculis aureis infecta. *Cup. H. Cath. p. 6.*, et *suppl. alt. p. 7* — A. palustris. *Cast. H. Mess. p. 52.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 777* — Cynocrambe prostrata. *Gaert. de fruct. 1. p. 362. t. 75* — *Sibth. fl. gr. t. 941*, ex icon. pictis. — Cynocrambe Alsines foliis. *Barr. ic. 555* — C. Dioscoridis. *Bauh. pr. p. 59.*
In lapidosis, ad muros, in saxorum rimas herbosas umbrosas ubique in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*
Februario, Aprili. ☉
Herba subsucculenta, laete virens: *caules* teretes, 5-14-pollicares, procumbentes, vel erectiusculi, ramosissimi, ramis oppositis, alternisve: *folia* petiolata, ovata, obtusiuscula; superiora, alterna,

margine scabriuscula: *stipulae* latae, membranaceae, incisae, vel integrae, in foliis oppositis coalitae ac subvaginantes, in alternis subamplexicaules: *flores* albo-virentes; masculi saepius bini; foeminei ut plurimum solitarii: *nuces* lineolis albidis seriatis tectae, glabrae, jam maturae cum scinduntur foetidum odorem uti *Putoria* spirant, appendicula callosa brevi cava inferne terminata, cum qua decidunt, uti notant Cl. *Brot. in fl. lusit. 2. p. 289*, et *Gaertn. l. c.*

POTERIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1445 — Endl. gen. n. 6374.

Flor. polygami, vel monoici, spicato-capitati; *foeminei* superiores — *Masc. Cal.* basi trisquamosus; tubo inferne turbinato, apice coarctato; limbo 4-partito. *Cor.* O. *Stam.* 20-50, fauce calycis inserta; *filamentis* elongatis, flaccidis — *Foem. Cal.* et *Cor.* maris. *Styl.* duo, terminales, exerti; *stigmatibus* 2, pennicilliformibus. *Sem.* 1-2, calycis tubo indurato tecta. (*Frutices* ramosissimi, vel herbae perennes: *folia* alterna, impari-pinnata; foliolis versus petioli basim decrescentibus: *stipulae* petiolo adnatae: *flores* parvi, dense capitato-spicati, basi bracteati. *Sanguisorbeae Lyndl.*)

1. *P.* GLAUCESCENS. *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 610.*

P. herbaceum inerme, caulibus angulatis ascendentibus glabris parce ramosis, foliorum inferiorum foliolis subtus petiolisque hirsutiusculis, suborbiculato-cuneatis integris vel apice tridentatis, superiorum lanceolatis serratis, capitulorum floribus infimis masculis, mediis hermaphroditis, fructibus ovali-quadrangulis lacunoso-reticulatis, angulis subalatis.

Ic. Pimpinella, Sanguisorba, minor, glabra, nigro-virens. *Cup. panph. t. 124 ?*

In apricis collibus marnaceis; *Caltanissetta, Villarosa, Priolo, Troina.* Aprili, Majo. ♃

Habitus omnino sequentis, cujus forsan varietas; sed *caules* humiliores, vix ramosi: *foliola* magis glaucescentia, minus profunde dentata: *calyces* vero et bracteae ut in illo.

2. *P.* POLYGAMUM. *Wald. et Kit. pl. rar. hung. 2. p. 217 — Willd. sp. pl. 4. p. 422.*

P. herbaceum inerme, caulibus angulatis erectis glabris ramoso-corymbosis, foliolis subtus glaucescentibus pilosiusculis, foliorum inferiorum obovatis truncatis acute dentatis, superiorum oblongis serrato-incisis, capitulorum floribus inferioribus masculis, mediis hermaphroditis, fructibus ovali-quadrangulis lacunoso-reticulatis, angulis obsoletis.

P. Sanguisorba. *Ucria H. Pan. p. 399* — Pimpinella hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 167* — P. Sanguisorba, minor, hortensis, et — Eadem sylvestris. *Cast. H. Mess. p. 18* — P. Sanguisorba, major, et — Eadem minor. *Cast. l. c. p. 30.*

Ic. *Wad. et Kit. l. c. t. 198* — Pimpinella Sanguisorba, minor, hirsuta, latiori folio pallido. *Cup. panph. 1. t. 93 ?*

In herbosis siccis calcareis passim, ac praecedentis magis commune in Sicilia = et in *Felicuri, Alicuri, Saline, Lipari, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♃

Caules 1-2-pedales, superne glabri, basi petiolisque pilosiusculis: *folia*

radicalia numerosa, laete virentia, aliquando fere inciso-dentata; *foliola* in foliis caulinis basi subcuneata, serraturis acutis saepe profundis et divaricatis: *bracteae* scariosae, albidae, ciliatae: *calycis* limbi laciniae ovatae, glabrae, et apice tantum fasciculo pilorum terminatae: *stigmata* ut in praecedente purpurascentia: *fructus* ad angulos obsoletos non alati.

Icones veterum nempe: Sanguisorba minor. *Fuchs. hist. 788—Matth. comm. 2. p. 581*, et — Pimpinella Sanguisorba, minor, hirsuta. *Zannich. hist. p. 218. t. 219*, potius cum *P. polygamo*, quam cum *P. Sanguisorba* conveniunt.

4. *P.* SPINOSUM. *Lin. sp. pl. 1412 — Ucria H. Pan. p. 399.*

P. fruticosum spinosum, caule erecto ramosissimo, ramis junioribus villosis, ultimis in spinis divaricatis ramosis abeuntibus, foliolis parvis apice dentato-serratis subtus hirsutis, spicis oblongis laxiusculis, fructibus globosis basi subangulatis drupaceis.

Pimpinella spinosa, seu sempervirens. *Cup. H. Cath. p. 71.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 945*, ex icon. pictis. — Pimpinella spinosa. *Gaert. de fruct. 1. p. 162. t. 32* — P. spinosa, seu Poterium quorumdam. *Barr. ic. 631.*

In aridis sterilibus collibus calcareis; *fra Catania e Siracusa, Capopassaro.*

Aprili, Majo. ♄

Caules 1-1½-pedales, numerosi, caespitosi, demum uti spinae cortice albido tecti: *rami* spinescentes, dichotomo-ramosi: *foliola* vix lin. 1½ lata, basi integra, versus apicem dentato-serrata; *spicae* cylindraceae, vel oblongae, superne foemineae, inferne masculae, vix ½ pollicares: *fructus* glaberrimi, fere baccati, nempe cortice crassiusculo rubicundo tecti.

---

† 5. *P.* HYBRIDUM. *Lin. sp. pl. 1412—Ucria H. Pan. p. 400.*

P. inerme, caulibus teretibus strictis.

P. agrimonoides. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 71.*

In nemoribus (*Ucria*).

CUPULIFERAE. *Richard.*

Arbores plus minus procerae, vel frutices ramosissimi: *folia* saepius alterna, simplicia, integra, vel varie sinuato-lobata incisaque, stipulata: *flores* masculi in amentis cylindraceis subglobosisve; *flores* foeminei amentacei, aut fasciculati vel solitarii, intra involucrum commune varium, post anthesim excrescens, fructum tunc undique, vel basi cupulatim tegens: *nux* 1-locularis, 1-sperma (*Gen.* a *Querco* ad *Ostryam*).

QUERCUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1446 — Endl. gen. n. 1843.

Flor. MASC. ebracteati, in amentis longis pendulis gracilibus dense vel laxe glomerati. *Cal.* 5-9-partitus; laciniis ciliatis, inaequalibus. *Cor.* nulla. *Stam.* 5-10, calycis basi inserta; *filamentis* simplicibus — FOEM. in axilla bracteae deciduae, et basi cincti involucri squamis plurimis imbricatis minutis demum in cupulam cohae-

rentibus. *Cal.* limbus superus, minutus, denticulatus. *Styl.* brevissimus; *stigmatibus* tribus, crassis, glabris, subrevolutis. *Nux* matura 1-locularis, 1-sperma, cupula basi cincta (*Arbores*, aut arbusculae: *folia* coriacea vel membranacea, persistentia aut decidua: *stipulae* minutae, petiolares, fugaces: *amenta* foliis subcoaetanea: *nuces* coriaceae, inferne cupula lignescente cinctae).

* *Foliis sempervirentibus, coriaceis.*

1. *Q. Ilex. Lin. sp. pl. 1412 — Ucria H. Pan. p. 400.*
Q. truncorum cortice rimoso non fungoso, foliis lanceolatis integris vel subserratis subtus dense tomentoso-incanis, cupulae pedunculatae squamis arcte imbricatis.
Ilex folio angusto non serrato. *Cup. H. Cath. p. 103.*
Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 43* — Ilex angusto folio. *Tabern. ic. 969* — I. angusto folio Oleae, in basi latiore, et in imis serrato. *Cup. panph. 3. t. 110.*
b. foliis oblongo-ellipticis integris vel mucronato-serratis, subtus dense tomentoso-incanis.
Ilex oblongo-serrato folio. *Cup. H. Cath. p. 103.*
Ic. Ilex arborea. *Bauh. hist. 1. p. 95 — Lob. ic. 2. t. 154* — Ilex. *Taber. ic. 968.*
c. glabrata; foliis oblongo-ellipticis integris vel longe mucronato-serratis subtus glabratis.
Q. heterophylla. *Lam. dict. enc. 1. p. 724 ?*
In rupibus calcareis, vulcanicis, aut graniticis, demissis vel montosis nec non fere ubique in nemoribus Siciliae = et in *Stromboli*, *Lipari*, *Vulcano*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Aprili, Majo. ♄
Arbor procera, ligno duro ac gravi, cortice fusco rimoso, sed non fungoso: *folia* superne obscure virentia, et quoad dentes ac magnitudinem variabilia; siquidem aliquando in eadem planta integerrima vel serrata, 1-3 poll. longa, 4-12 lin. lata: *glandes* quoque multis formarum varietatibus obnoxiae, pro quibus confer *Ten. syll. p. 472* — Varietas *c.* ob folia subtus pilorum fasciculis sparsis stellatis obsita, non vero dense tomentosa, magis quam aliae varietates a speciei typo recedit.
2. *Q. Suber. Lin. sp. pl. 1413 — Ucria H. Pan. p. 400.*
Q. truncorum cortice rimoso fungoso, foliis ovali-oblongis integris vel mucronato-serratis subtus dense albo-tomentosis, cupulae solitariae vel geminae basi conicae breviter pedunculatae squamis acutis subpatulis.
Suber latifolium, et — Idem angustifolium, non serratum. *Cup. H. Cath. p. 208.*
Ic. *Duham. ed. 2. v. 7. t. 45* — Suber latifolium. *Clus. hist. 1. p. 22* — *Tabern. hist. 967.*
b. crinita; cupulae squamis elongatis squarroso-patentibus.
In nemoribus demissis vel mari proximis; *Ficuzza*, *Alcamo*, *Castelvetrano*, *Altavilla*, *Collesano*, *Cefalù*, *Caronia*, *S. Fratello*, *Terranova*, *Villasmonda*, *Alia*, *Caltavuturo.*
Aprili, Majo. ♄
Habitus praecedentis, sed minus obscure virens; a qua corticis charactere, squamis cupulae ac pedunculis in fructu crassis, imo vix pollicaribus diversa — Varietas *b.* nonnisi squamis cupulae ab *a.* recedit, et aliquando in hac pedunculus fere $1\frac{1}{2}$ pollicaris fructus immaturos alternos sustinet, at nonnisi glandes 1-2 dum jam sunt

perfectae remanent; quae parvae, oblongae, cupulam duplo excedentes.

3. Q. *Bivoniana. Guss.*

Q. foliis subcordatis ovato-oblongis supra glabris, subtus albido-tomentoso-villosis, sinuato-lobatis tripartitisve, lobo medio lineari-oblongo 3-5-plo longiore integro vel varie inciso-dentato, cupulae hemisphaericae solitariae sessilis squamis acutis subpatulis.

Ic. *nulla.*

In nemoribus; *Boschi di Gerace* (*Biv.*).

Aprili, Majo? ♄

In speciminibus, quae vidi in herb. Cl. *Biv.*, et in illis quae amicus *Todaro* communicavit: *rami* juniores subangulati, tenue albo-tomentosi: *folia* circumscriptione ovato-oblonga, vel raro oblongo-obovata, 1-2-pollicaria, ad summum poll. lata, coriacea, sed tenuia, irregulariter sinuato-lobata; tamen saepius infra medium tripartito-triloba; lobis lateralibus acutis ac mucronulatis, brevibus, integris vel irregulariter angulato-lobatis; intermedio 4-6-longiore, 2-5 lin. lato, apice aliquando latiore ac tridentato: *cupulae* pubescentes, var. *b.* praecedentis quoad squamas similes, sed basi non cuneatae: *glandes* majusculae, ovato-globosae, cupulam subduplo excedentes.

Ob foliorum habitum, quae aliquando illis *Xanthii spinosi* quoad formam similia, ab omnibus prima fronte aliena.

4 Q. *coccifera. Lin. sp. pl. 1413 — Ucria H. Pan. p. 400.*

Q. foliis oblongo-ellipticis spinoso-serratis indivisis basi subcordatis utrinque glabris, junioribus ramulisque stellato-pubescentibus, cupulae breviter tenueque pedunculatae squamis ovatis obtusiusculis subpatulis, glandibus illa duplo longioribus.

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 46 — Garid. Aix. t. 53* — Coccus infectoria. *Lobel. ic. 2. p. 153*, bona.

In collibus maritimis calcareis Siciliae meridionalis; *da Trapani a Castelvetrano, Vittoria, Comiso, Terranova, fra Caronia e Siracusa al fondaco dell' Agnone.*

Aprili, Majo. ♄

Arbuscula 5-10-pedalis, valde ramosa; saepe quoque humilis, caespitosa, 2-3-pedalis: *folia* brevissime petiolata, 4-12 lin. lata, 5-15 lin. longa, adulta utrinque glaberrima, lucida; juniora una cum ramulis cinerascentia: *pedunculi* 2-3-lineares, tenues, non incrassati: *cupula* cinereo-pubescens: *glandes* 1-2 in pedunculorum extremitate, oblongae, aliquando apice acuminatae.

5. Q. *pseudo-coccifera. Desf. atl. 2. p. 348.*

Q. foliis oblongis integris vel spinoso-serratis basi subcordatis utrinque glabris, junioribus ramulisque stellato-pubescentibus, cupulae sessilis vel breviter crasseque pedunculatae squamis ovato-lanceolatis obtusiusculis apice patulis, glandibus illam subduplo superantibus.

Ic. *Labill. pl. syr. dec. 5. p. t. 6 — Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 48. f. 1.*

In aridis collibus maritimis Siciliae orientalis; *fra Catania e Siracusa nella Sciara prossima al fondaco dell' Agnone.*

Aprili, Majo. ♄

Habitus praecedentis, ita ut illius varietatem nonnulli putant (*Spr. s. veg. 3. p. 859*); sed *folia* aliquando integra, vel magis dentata ac angustiora; *pedunculi* duplo breviores, clavaeformes, crassi, nempe diametro 1-3-lineari, et *glandes* cupulam semel excedentes, ac ut in icone citata n. 1. apice mucronatae: *cupulae* squamae magis elongatae et apice patulae.

* * *Foliis deciduis.*

1. *Cupulae squamis elongatis patulis.*

6. *Q. Fontanesii. Guss. ind. sem. H. R. in Bocc. an. 1823*, exclus. syn. *Desf.*

Q. truncorum cortice subfungoso-rimoso, foliis lanceolato-oblongis mucronato-dentatis supra stellato-puberulis virentibus, subtus ramis junioribus petiolisque dense cinereo-tomentosis, stipulis brevibus, cupulae breviter pedunculatae squamis linearibus elongatis apice recurvis.

Q. calyce hispido, glande majori, Castaneae folio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 75 ?*

Ic. *nulla.*

In nemoribus demissis; *bosco della Ficuzza.*

Aprili, Majo. ♄

Arbor procera: *folia* coriacea, sed decidua, 6-12 lin. lata, $1\frac{1}{2}$-$3\frac{1}{2}$ poll. longa, breviter petiolata, laxe dentata, supra sordide virentia, demum nonnihil lucida: *pedunculi* vix 1-5-lineares; *cupulae* breviter hirsuto-cinereae, sequentis minores, cujus habitum refert: *glandes* cupulam duplo excedentes.

Q. *pseudo-suber Desf.* ex specimine ejusdem herbarii huic similis, uti etiam ex icone *Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 48. f. 2.*, sed foliis perennantibus diversa; quae non decidua, uti ex descriptione *fl. atl. 2; p. 348*, sed perennantia uti ex *add. et emend. ad fl. atl. v. 2.* tamen nomen retinui, ne confusio augeatur.

7. *Q. austriaca. Willd. sp. pl. 4. p. 454.*

Q. foliis oblongo-lanceolatis sinuato-dentatis supra stellato-puberulis, subtus cinereo-tomentosis, lobis oblongis obtusiusculis integris, stipulis ramentaceis, cupulae breviter pedunculatae squamis lineari-elongatis apice recurvis.

Q. Cerris. *Ucria H. Pan. p. 401 — Poir. dict. enc. supp. 2. p. 280?*, ex fructuum descriptione, qui parvi non magni ut in *Q. haliphleo* — Q. calyce hispido, glande minori. *Cup. H. Cath. p. 185*, et *supp. alt. p. 75.*

Ic. Cerrus. *Clus. hist. 1. p. 20*, bona.

In nemoribus; *Ficuzza, bosco di Capizzi.*

Aprili, Majo. ♄

Cupulae et *glandes* duplo fere quam in sequente, et in *Q. Cerro* minores: *folia* non pinnatifida.

An Q. orientalis, angustifolia, glande minore, cupula crinata. *Tourn. cor. p. 4*; quae *Q. crinita Lam. dict. enc. 1. p. 718*, hujus loci ?

8. *Q. haliphleos. Lam. dic. enc. 1. p. 718 — Poir. dict. enc. supp. 2. p. 210 — Pers. syn. 2. p. 571.*

Q. foliis oblongo-lanceolatis sinuato-subpinnatifidis, supra stellato-pubescentibus subtus cinereo-tomentosis, lobis acutiusculis, stipulis amentaceis elongatis, cupulae sessilis squamis lineari-elongatis recurvis.

Q. aesculus. *Spr. s. veg. 3. p. 863 ?* — Q. aegylops. *Ucria H. Pan. p. 401 ?* — Q. calyce echinato, glande majore. *Cup. H. Cath. p. 185 ?*

Ic. *nulla.*

In nemoribus demissis; *Ficuzza (Tin.)*; *Etna (Cosent.)*; *Boschi di S. Agata (Biv. herb.)*

Aprili, Majo. ♄

Arbor procera: *folia* subtus cinereo-tomentosa, juniora aliquando profunde pinnatifida; lobis late linearibus obtusis, integris vel subangulato-dentatis, sinu angusto lineari inter illos remanente: ut in

nonnullis speciminibus herb. *Biv.* vidi: *cupulae* diametro fere pollicari, ut in Q. *Cerro*, sessiles nec pedunculatae: *glandes* majusculae. Hujus arboris procerae lignum ad opificia varie utillimum (Confer *Poir. l. c.*); dum Cl. *Lam. Bosc.* et *Poir.* notant *Q. Cerrum* arborem esse humilem, et ejus lignum pessimum.

2. *Cupulae pubescentis squamis adpressis.*

9. *Q. APPENNINA. Lam. dict. enc. 1. p. 725 — Pers. syn. 2. p. 570.*

Q. foliis supra glabris subtus villoso-pubescentibus subcinereis basi subcordatis obovatis apice dilatatis sinuato-pinnatifidis, lobis subrectangule patentibus late linearibus obtusis obiter grosse crenatis, sinubus angustissimis, fructibus immaturis in pedunculis brevibus 1-1 $^1/_2$-pollicaribus laxe spicato-racemosis demum sessilibus, glandibus (majusculis) oblongis.

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 53 !*

b. foliis utrinque glabris.

b. b. foliis minoribus, cupulis etiam perfectis spicato-racemosis.

In nemoribus, in fruticetis, et ad sepes: var. *a Palermo a Boccadifalco*; *Etna* (*Biv.*). var. *b.* et *bb.*; *Palermo a Boccadifalco*, *Ficuzza*, *Monregale*, *Sagana*, *Carini.*

Aprili, Majo. ♄

Folia 3-pollicaria et ultra, ad apicem fere 1$^1/_2$-1-poll. lata usque ad novam foliationem persistentia, uti optime monet *Lam. l. c.* aliique; lobis exacte linearibus, invicem approximatis; ideoque sinu angustissimo acuto inter ipsos remanente: *petioli* 3-6-lineares: *cupulae* in *bb* in pedunculo saepe 1$^1/_2$-pollicari spicato-racemosae: *glandes* ovali-lanceolatae, cupula majuscula duplo longiores.

Icon *Duham.* superius citata quoad habitum, et foliorum formam hanc nostram exacte refert.

10. *Q. CUPANIANA. Guss.*

Q. foliis superne glabris, subtus sordide cinereo-villosis subtomentosis basi subcordatis obovatis apice dilatatis lobatis, lobis latis obtusissimis approximatis integris, sinubus angustissimis, fructibus sessilibus breviterve pedunculatis, glandibus oblongis (majusculis) cupula magna triplo longioribus.

Q. vulgaris, mas, oligobalanos, seu binis ternisque glandibus majoribus longo petiolo pendulis. *Cup. H. Cath. p. 184?*

Ic. Platyphyllos mas. *Dalech. hist. 1. p. 2*, quoad folia hanc refert (quae Q. Robur, *b. platyphylla. Dec. fl. fr. 3. p. 310.*)

b. glabrata; foliis subtus glabris, lobis profundioribus, sinubus latioribus rotundatis.

In dumetis, et ad sepes in Sicilia; *Palermo a Boccadifalco*, *Monregale*, *Parco.*

Aprili, Majo. ♄

Arbor valde frondosa, obscure virens: *rami* juniores uti petioli cinereo-villosi, et subtomentosi: *folia* 1$^1/_2$-2$^1/_2$ poll. lata, apice valde dilatata, ideoque revera obovata, basi semper cordata non attenuata, tamen aliquando obliqua: *cupulae* hemisphaericae, majusculae, diametro 5-lineari, jam perfectae sessiles vel in pedunculo 1-2-pollicari spicato-racemosae: *glandes* oblongae, fere pollicares.

Quoad fructus pedunculatos *Q. Thomasii Ten.* similis, sed foliorum forma et habitu aliena — Var. *b.* magis quam alia species ad *Q. Robur* veram accedit, sed ab illa pariter aliis characteribus discrepat.

11. *Q. amplifolia. Guss.*

Q. foliis supra glabris subtus petiolisque villoso-pubescentibus late obovatis (7-poll. longis, 6-poll. latis) oblongisque, basi cordatis obtuse lateque lobatis, lobis brevibus integris vel hinc inde crenatis, sinubus latis angustisque, fructibus immaturis breviter spicato-racemosis, cupulis junioribus hirsutis, glandibus . . . . .

Ic. *nulla*.

In nemoribus, et in vallibus; *Ficuzza sotto Chiaramonte ai Mazzarruni, Vallate della Ferla e del Cassaro.*

Aprili, Majo. ♄

Arbor procera: *petioli* 3-8-lineares, uti rami juniores et pedunculi cinereo-villoso-lanati: *folia* superne pallide virentia, subtus pallidiora, fere farinosa, basi saepe oblique cordata; lobis brevibus, raro profundis, aliquando subangulatis, approximatis; sinu angusto inter illos remanente, vel remotiusculis, sinu tunc lato basi obtuso: *fructus* juniores racemoso-spicati, ut in *Q. pubescente*, sed maturos non vidi; *stigmata* purpurascentia.

12. *Q. pubescens. Willd. sp. pl. 4. p. 450.*

Q. foliis junioribus utrinque albo-lanuginoso-lanatis, adultis subtus pubescentibus vel demum glabratis, obovatis basi subcordatis obtuse sinuato-lobatis, lobis brevibus integris vel subdentato-crenatis, sinubus basi acutis, fructibus immaturis breviter glomerato-racemosis, adultis paucis subsessilibus, glandibus oblongo-ovalibus cupula duplo longioribus.

Q. Robur. *Ucria H. Pan. p. 400 ?* — Q. vulgaris, pluribus glandibus iis minoribus curto pediculo appensis. *Cup. H. Cath. p. 185.*

Ic. *Second. chen. t. 5*; ex *Sweet.*

In collibus, et in submontosis; *Palermo a S. Martino, Monregale, Sagana, Carini, bosco della Colomba* (*Gaspar.*).

Aprili, Majo. ♄

Arbor procera, cujus lignum tenax prae caeteris optimum, non pyramidalis sed obovatae formae: *rami* plerumque distorti, juniores (uti petioli 3-6 lineares) cinereo-villoso-lanati: *folia* parva, 1-3-pollicaria, 1-1 ½ poll. lata, saepius usque ad novam frondescentiam persistentia, juniora subtus dense lanata, aetate glabriora et minus albida, demum saepius glabrata; lobis ad apicem brevioribus, latioribusque: *fructus* immaturi in pedunculo pollicari et ultra glomerato-racemosi, jam perfecti extimi in pedunculo abortiunt, et qui ad basim siti sunt persistunt, unde tum glomerato-sessiles videntur: *cupulae* hemisphaericae: *glandes* fere ut in *Q. appennina.*

Folia quae in ramis a basi trunci, vel a trunco reciso prodeuntibus proveniunt sunt cinereo-villosa, profunde pinnatifida; lobis late linearibus, obtusis, fere rectangule patentibus, hinc inde dentato-incisis; quo statu illa *Q. congestae b.* fere referunt, id quod et in nonnullis aliis quoque observatur, inde cavendum ne ab istis distinctionis characteres petantur.

13. *Q. congesta. Presl del. prag. p. 32.*

Q. foliis junioribus supra villosis virentibus, subtus albo-villoso-lanatis, adultis demum glabratis (parvis) oblongo-obovatis basi subcordatis sinuato-lobatis, lobis brevibus margine subangulatis, fructibus sessilibus solitariis glomeratisque, glandibus (brevibus) ovatis ovalibusque cupula hemisphaerica semel longioribus.

a. obtusiloba; foliis utrinque glabris, lobis obtusis brevibus sinu obtusiusculo inter illos remanente.

Ic. *nulla.*

b. acutiloba; foliis subtus pubescentibus sinuato-lobatis, lobis acutiusculis subangulatis, sinu acuto angusto inter illos remanente.

c. pinnatifida; foliis utrinque glabris pinnatifido-lobatis, lobis acutiusculis late linearibus dentato-incisis subundulatis sinu lineari acuto angusto vel lato inter illos remanente.

In nemoribus; *Etna*, ubi tres enumeratae varietates simul proveniunt: var. *b. Ficuzza; boschi di Castellobuono* (*Biv.*).

Aprili, Majo. ♄

Arbor quoad habitum praecedenti similis, praesertim si var *a.* spectatur; tamen *folia* minora, 1-2-pollicaria: *glandes* semel minores, parvae, sessiles, ex ovata basi ellipticae — Var. *c.* quoad folia iconi *Q. Dalechampii Ten.* (*Delech. hist. 1. p. 3. f. 2*) bene respondet, sed fructibus aliena.

14. *Q. LEPTOBALANA. Guss.*

Q. foliis supra glabris, subtus cinereo-pubescenti-villosis obovato-oblongis basi subcordatis sinuato-lobatis, lobis brevibus obtusis integris, fructibus sessilibus solitariis glomeratisque, glandibus cylindraceis (angustis) cupula conica 4-5-plo longioribus.

Ic. *nulla.*

In nemoribus; *Madonie* (*Todaro*, et ex herb. *Biv.*).

Aprili, Majo. ♄

Habitus foliorum omnino ut in *Q. pubescente*, a qua et a caeteris glandium singulari forma prorsus distincta: siquidem istae 7-12 lin. longae, diametro ad summum 3-lineari, ideoque fere cylindricae, aliquando etiam nonnihil curvatae ac corniformes — In Calabria ad *Aspromonte* quoque provenit, ibique eosdem characteres servat, atque ab incolis nomine *Quercia domita* designatur.

FAGUS.

Willd. sp. pl. 4. n. 1694. p. 459 — Endl. gen. n. 1847.

Flor. MASC. in capitulo globoso pedunculato aggregati, squamis lanceolatis minutis deciduis suffulti. *Cal.* campanulatus, 6-fidus. *Cor.* nulla. *Stam.* 8-12, basi calycis inserta: *filamentis* simplicibus: *rudim.* styli — *FOEM.* pedunculo rigido suffulti. *Invol.* externum 4-bracteatum, internum calyciforme, 4-fidum, muricatum, 2-florum. *Cal.* tomentosus, tubo germine adnatus; limbo supero, laciniato. *Styl.* 1; *stigmatibus* tribus. *Nuc.* 2-3-loculares, immaturae 3-jam perfectae 1-spermae, involucro interiore demum lignoso-coriaceo echinato capsulaeformi inclusae. (*Arbor* excelsa, cortice albido non rimoso; ramis subflexuosis: *folia* coriacea, decidua, indivisa: *capitula* mascula axillaria, foliis coaetanea: *nuculae* parvae, coriaceae, oleiferae).

1. *F. SYLVATICA. Lin. sp. pl. 1416 — Ucria H. Pan. p. 402.*

F. foliis supra nitidis ovato-ellipticis repando-dentatis margine petiolisque dense longeque ciliatis, adultis subglabratis.

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 2. t. 24 — Lam. ill. gen. t. 782. f. 2 — Gaertn. de fruct. 1. p. 182. t. 37* — Fagus. *Matth. comm. 1. p. 185.*

In nemoribus montosis elatioribus ubique in Sicilia.

Majo, Junio. ♄

Folia plerumque basi attenuata, subtus pallidiora, exquisite nervosa; adulta ad margines glabrata: *pedunculi* flores masculos gerentes

pollicares et ultra, molliter villosissimi, graciles, ideoque penduli; illi vero qui flores foemineos sustinent ex foliorum superiorum axillis emergunt, suntque erecti, firmiores, pollicares, demum in fructu magis elongati, crassiores, cum involucro continui: *involucrum* fructiferum ellipticum, 6-8 lin. longum, subcompressum, pilis rufescentibus utrinque hirsutum aculeisque simplicibus innocuis setiformibus hirsutis externe versus apicem praesertim tectum, delapsis nucibus persistens, 4-partitum; lobis patentibus: *nuces* nitide fuscae, acute triquetrae, superne pubescentes, *stigmatibus* dense albo-villosis persistentibus terminatae.

CASTANEA.

Gaertn. de fruct. 1. p. 181 — Willd. sp. pl. 4. n. 1695 p. 460 — Endl. gen. n. 1848.

Flor. per glomerulos sessiles bracteolis suffultos in amento longissimo dispositi; masculi numerosi; foeminei pauci ad basim ipsius amenti — *Masc. Cal.* 5-6-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* 8-15; *filamentis* simplicibus, elongatis, circa discum glandulosum insertis — *Foem.* 1-3, bracteis plurimis squarrosis cum involucro campanulato connatis circumdati. *Cal.* urceolatus; tubo germini adnato; limbo campanulato, supero, 5-8-fido. *Styl.* brevissimus, crassus; *stigmatibus* 3-8, rigidis, subdivergentibus; staminum sterilium rudimentis. *Nuc.* 1-3, monospermae, in involucro demum coriaceo spinoso capsulaeformi inclusae. (*Arbor* excelsa: *rami* juniores angulati, fusco-rubentes: *folia* coriacea, decidua: *amenta* numerosa, surrecta, non pendula, cum foliis erumpentia: *flores* masculi albidi, ingratum odorem late effundentes: *nuces* coriaceae: *semina* edulia, farinosa).

1. *C. vesca. Gaertn.*, et *Willd. l. c.*

C. foliis oblongo-lanceolatis acuminatis mucronato-serratis utrinque glabris, junioribus subtus puberulis, spinis involucri fructiferi compositis.

Fagus Castanea. *Lin. sp. pl. 1416 — Ucria H. Pan. p. 402* — Castanea sylvestris. *Cup. H. Cath. p. 41.*

Ic. *Gaertn. l. c. t. 37. f. 1 — Lam. ill. gen. t. 782. f. 1* — C. vulgaris. *Duham. arb. ed. 2. v. 3. p. 65. t. 19* — Castanea. *Matth. comm. 1. p. 191.*

In nemoribus montosis; *Madonie a Castellobuono*, *Etna verso il Nord* = et in *Alicudi alla Sciaredda*, ubi potius culta.

Majo, Junio. ♄

Folia laete virentia, supra nitida, subtus pallidiora, ac costata, et juniora pube tenui fere argentea tecta: *amenta* 1-2-pollicaria, glomerulis masculis numerosis remotis aut approximatis; foemineis paucis, 1-3 ad nonnullorum amentorum basim: *masc. calycis* laciniae obtusae, virentes, margine albidae ac longe pilosae; *filamenta* albida, calycem 4-6-plo excedentia, demum flexuosa; *antheris* ovalibus, 2-locularibus, luteolis: *foem. calyx.* obtuse 5-fidus, externe una cum involucro ac bracteis pilis brevibus albidis saepe glanduliferis puberulus; *stigmata* glabra, albida, setiformia, persistentia, calycem duplo excedentia: *nux* nitide fusca; dum duo hinc plana illinc convexa, dum tres intermedia utrinque plana.

Arbor in Sicilia spectabilis, siquidem viatoribus aliisque notissima est illa, quae ad Aetnae declivitates septentrionales extat, quaeque vulgo *Castagna di cento cavalli* appellatur. Hujus truncus utpote nunc usque ad basim dissectus, pro quinque diversis plantis a nonnullis reputatur, sed olim certe unicus. Interim quodcumque de hac nonnulli opinantur, monendum puto non procul ab ista alias duas arbores speciosae magnitudinis adesse adhuc, quarum major (*Castagna della Nave*) ad basim pedes circiter viginti in diametro trunci, nec cavi nec scissi, habet.

CORYLUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1450 — Endl. gen. n. 1844.

Flor. Masc. in amento basi cylindrico dense imbricati, squamis obovato-cuneatis ciliato-hirsutis interstincti. *Cal.* sepala duo, sub squama inserta, invicem parallela, basi inter se connata, ab illa tecta. *Cor.* nulla. *Stam.* 8; *filamentis* brevibus, simplicibus; *antheris* ovalibus, apice setosis — *Foem.* in gemma brevi, ovata, a masculis remota, facta ex bracteis longe ciliatis numerosis imbricatis; superioribus fertilibus, 1-floris. *Cal.* limbus superus, minutissimus, denticulatus. *Cor.* nulla. *Stigm.* duo, elongata, filiformia. *Ovar.* receptaculo immersum, demum emergens, et involucro inclusum. *Nux* ossea, 1-sperma, involucro aucto foliaceo basi subtubuloso apice lacero cincta. (*Arbuscula* ramosissima, erecta: *folia* decidua, membranacea, dentata: *amenti* masculi plures, penduli, versus ramorum apicem multo ante folia erumpentes: *semina* edulia, farinosa ac oleosa).

1. *C. Avellana. Lin. sp. pl. 1417 — Ucria H. Pan. n. 403.*

C. stipulis oblongis obtusis, foliis petiolatis suborbiculato-cordatis duplicato-serratis acuminatis rugosis, involucris campanulatis apice patulis lacero-dentatis.

C. sylvestris. *Cup. H. Cath. p. 60.*

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 4. t. 5 — Lam. ill. gen. t. 780 — Gaertn. de fruct. 2. t. 80. f. 3* — C. sylvestris. *Lobel. ic. 2. n. 192*, mala.

In sylvaticis; *Polizzi*, *Buccheri*, *Piazza.*

Januario, Februario. ♄

Truncus cortice rimoso tectus: *rami* juniores subflexuosi, furfuraceo-pubescentes, teretes: *folia* supra virentia, subtus pallidiora, et pubescentia: *amenta* mascula $\frac{1}{2}$-1-$\frac{1}{2}$ pollicaria, terminalia in pedunculis saepe racemosa; *squamis* membranaceo-scariosis, albido-virentibus, concavis, acutiusculis: *sepala* squamis similia, sed breviora et obovato-concaviuscula: *antherae* ovales, luteolae: *flores foeminei* in gemmis parvis per ramulorum latera alternis et sessilibus; bracteis undique villosis: *stigmata* glabra, intense rubentia, recurva: *involucrum* nervosum, aliquando in fructu 2 vel 4 basi simul approximata, stellate-patentia: *nux* glaberrima, nitida, immatura intus spongiosa.

CARPINUS.

Willd. sp. pl. 4. p. 467. n. 1697 — Endl. gen. n. 1843.

Flor. MASC. in amentis cylindricis lateralibus. *Cal. Squam.* simplex, ovata, integra, ebracteata, ciliata. *Cor.* nulla. *Stam.* 6-12, basi squamae inserta; *filamentis* simplicibus; *antheris* apice pilosis — FOEM. in amentis terminalibus laxis brevibus, suffulti bracteis ternis bifloris; exteriore decidua; interioribus bifidis, in fructu valde auctis. *Cal.* limbus superus, 6-dentatus, cupulaeformis. *Cor.* nulla. *Styl.* brevis; *stigmatibus* duobus, elongatis, filiformibus, longissime parallelis. *Ovar.* 2-loculare; loculis 1-spermis. *Nuces* maturae nervosae, 1-loculares, 1-spermae, intra involucra solitariae. (*Arbor* vel arbuscula ramosissima: *stipulae* membranaceo-scariosae: *folia* decidua, membranacea, juniora plicata et pendula: *amenta* brevia, cum foliis erumpentia).

1. *C.* DUINENSIS. *Scop. fl. carn. 2. p. 243.*

C. foliis elliptico-oblongis glabris duplicato-serratis, strobilis ovatis brevibus, squamis dilatatis serrato-angulosis nervosis planis glabris basi inaequalibus indivisisque.

C. orientalis. *Lam. dict. enc. 1. p. 707 — Willd. sp. pl. 4. p. 468.*

Ic. *Scop. l. c. t. 60.*

In sylvaticis submontosis; *S. Maria del Bosco presso Busacchino*; sed ibi ab aliquot annis una cum aliis fruticibus arboribusque satus; *bosco della Colomba* (*Gasparrini*).

Aprili, Majo. ♄

Rami flexuosi, semipatentes ac intricati: *stipulae* deciduae, scariosae: *folia* laete virentia, supra sulcato-plicata, subtus exquisite nervosa, basi subcordata, breviter petiolata; petiolis pilosis: *amenta* solitaria; mascula axillaria, vix pollicaria; squamis scariosis, lineatis, acutiusculis; *filamentis* albidis; foeminea tenuiora, terminalia, 6-linearia, bracteis numerosis viridi-scariosis imbricatis suffulta; *styli* rubentes uti *antherae*, acutissimi, puberuli, squamas excedentes: *squamae* in fructu semiovatae, latere interiore fere recto, exteriore ad basim angulo auctae: *nuces* parvae, jam perfectae ovatae, unica sub singula squama.

OSTRYA.

Willd. sp. pl. 4. p. 469 — Endl. gen. n. 1842.

Flor. MASC. in amentis cylindricis, elongatis, lateralibus terminalibusque. *Cal.* squama simplex, ebracteata, integra. *Cor.* nulla. *Stam.* 6-22, basi squamarum inserta; *filamentis* ramosis; *antheris* apice pilosis — FOEM. in amentis laxis terminalibus brevibus, suffulti bracteis ovato-lanceolatis, 2-floris, basi pilosis. *Cal.* limbus superus, brevissime tubulosus, indivisus, ciliatus. *Cor.* nulla. *Styl.* brevis; *stigmatibus* elongatis, filiformibus. *Ovar.* involucro urceolato, basi setis crispis cincto inclusum. *Strobilus* ex involucri squamis membranaceis, in utriculos connatis. *Nuc.* 1-spermae, intra utriculos solitariae. (*Arbor*, vel arbuscula ligno can-

*

dido: *folia* decidua, membranacea, serrata, juniora plicata: *amenta* pendula, cum foliis erumpentia; foeminea matura albida, et ob utriculos inflatos strobiliformia: *habitus* praecedentis.

1. *O.* CARPINIFOLIA. *Scop. carn. 2. p. 243.*

O. foliis ovato-oblongis vel oblongo-ellipticis duplicato-acutissime-serratis, gemmis obtusis, strobilis ovatis pendulis, utriculis villosis.

O. vulgaris. *Willd. sp. pl. 4. p. 469* — Carpinus Ostrya. *Lin. sp. pl. 1417* — Carpinus. *Cup. H. Cath. p. 38.*

In Carpinus Ostrya. *Duham. arb. ed. 2. v. 2. t. 59* — O. italica, Carpinifolio, fructu breviore, habitiore. *Mich. gen. 223. t. 104. f. 1, 2.*

Ic. sylvis demissis, vel submontosis; *Etna (Cosentini), ed al Milo, Buccheri, Boschi di Cannata, di Francavilla, di Castellobuono, Madonie.*

Aprili, Majo. ♄

Arbor praecedentis procerior: *folia* copiosiora et latiora, breviter petiolata, subacuminata; serraturis acutissimis, attenuatis: *amenta* mascula saepe fasciculata, 3-4-pollicaria, luteo-virentia, squamis breviter acuminatis, saepe una cum *antheris* ad apicem rubentibus; foeminea solitaria, sub anthesi gracilia, bracteis multis ciliatis suffulta: *strobili* pollicares, squamis adpresse pilosis, nervoso-reticulatis: *nuces* parvae, ovatae, glabrae.

BETULA.

Willd. sp. pl. 4. p. 462. n. 1696 — Endl. gen. n. 1840.

Flor. in amentis sexu distinctis oblongis lateralibus terminalibusque dense imbricati. *Masc.* terni, sub squama peltata, subtus dibracteata. *Cal.* 3-sepalus, pedicello insidens. *Cor.* nulla. *Stam.* 6, brevissima; *antherarum* loculis filamento bifido distinctis — *Foem.* 2-3, sub squama triloba basi cuneata. *Cal.* et *Cor.* nulla. *Stigm.* duo, filiformia. *Ovar.* 2-loculare, sessile. *Nux* alata, 1-locularis, 1-sperma. *Strobilus* ex squamis membranaceis, scariosis, deciduis. (*Arbor* elata, trunco epidermide albida papyracea secedente tecto: *folia* alterna, decidua, simplicia, indivisa: *amenta* pendula, gracilia, ante folia erumpentia. *Betulaceae Bartl.*)

1. *B.* ALBA. *Lin. sp. pl. 1393*; *b. aetnensis.*

B. foliis deltoideo-ovatis duplicato-inaequaliter acute serratis acuminatis, gemmis ramis amentisque masculis glaberrimis, petiolis pedunculo subbrevioribus, amentorum foemineorum squamis membranaceis 3-lobis, lobis lateralibus oblique rotundatis, medio angustiore subtriangulari patentiusculo.

B. aetnensis, ramulis glandulosis, foliis cordatis acuminatis inciso-angulatis serratis glabris, supra reticulato-nervosis, subtus reticulato-venosis. *Raf. giorn. v. 1. p. 17* — *B. aetnensis*, foliis ovato-sub rhombeis duplicato-serratis glabris, strobilis cylindricis, squamis ciliatis trilobis, lobis lateralibus rotundatis auriculatis, medio lineari-elongato horizontaliter patente. *Presl del prag. p. 141* — Betula. *Cup. H. Cath. p. 30.*

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 3. t. 50* — Betula. *Dod. pempt. p. 839*, pro speciei typo.

In arenosis nemoribus elatioribus ac septentrionalibus; *Etna sopra Linguagrossa, Muletto, e Randazzo* inter *Fagos.*

Aprili, Majo. ♄

Truncus ut in specie epidermide alba secedente tectus, in plurimas laminas conflata: *rami* penduli, juniores et folia aliquando subglutinosi, verruculosi: *folia* glabra, laete virentia, sat raro serrato-incisa, non vero inciso-angulata (*Raf.*): *amenti* masculi sessiles in ramorum apice: foeminei axillares, penduli, 1-1½ poll. longi.

Comparatis speciminibus exoticis *B. albae* cum siculis, hanc a specie sejungere non ausi. Siquidem planta sicula non recedit a speciei typo, nisi foliis basi minus attractis, idest angulo basilari minus acuto, pedunculis petiolum saepe superantibus, squamarum lobo medio nonnihil patulo, non vero adpresso; tamen in utrisque squamas obiter ciliatas vidi, vel omnino glabras (*Presl*), et forma exacte eadem — Confer observationes Cl. *Wallr. sch. crit. p. 497.*

PLATANUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1451 — Endl. gen. n. 1091.

Flor. monoici, super receptacula globosa sexu distincta conferti. *Cal.* et *Cor.* nulla — *Masc. Stam.* plurima, squamis subclavatis mixta; *filamentis* brevissimis — *Foem. Styl.* sublateralis, elongato-subulatus, *stigmate* adunco terminatus. *Ovar.* plurima, inverse pyramidata, 1-locularia, squamis mixta. *Nuces* coriaceae, 1-spermae, basi papposae. (*Arbor* procera, cortice fusco rimoso: *folia* alterna, petiolata, decidua, varie lobata, stipulata: *capitula* in racemis laxis terminalibus pendulis parum ante folia erumpentibus. *Plataneae Lestiboud.*)

1. *P. orientalis. Lin. sp. pl. 1417 — Ucria H. Pan. p. 403.*

P. stipulis subintegerrimis, foliis 5-lobo-palmatis basi cuneatis, laciniis lanceolatis sinuatis.

Platanus. *Cup. H. Cath. p. 169.*

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 2. t. 2 ? — Lam. ill. gen. t. 783 — Sibth. fl. gr. t. 545*, ex ic. pictis, et ex herb.

Ad rivulos, et ad fluviorum margines in Siciliae orientalis et meridionalis vallibus; *Vallone dell' Orto del Monaco presso Mililli* (*Tineo*); *Vallone di Pollara sotto Mandanici, fra Noara e Bafia, fra Avola e Siracusa, Noto, Ragusa, sotto Chiaromonte.* Aprili, Majo. ♄

Truncus cortice non levi nec secedente tectus, sed rimoso ac adhaerente: *stipulae* sursum vaginantes, subdenticulatae: *folia* vix explicata subtus uti rami dense albido-tomentoso-farinosa, superne molliter villoso-sericea, demum glabra, in ramis junioribus basi valde cuneata ac producta, in ramis floriferis secundi anni minus basi producta, semper tamen cuneata: *pedunculi* sub anthesi 2-3-pollicares, albo-tomentoso-villosi, pilis longioribus aureo-rufescentibus intermixtis: *styli* a medio ad apicem rubentes, ibique latere exteriore sulcati ac papillosi: *capitula* sub anthesi parva, ac fere *Pisi* magnitudine, inde diametro fere pollicari.

Differt a *P. cuneata Willd.*, foliis palmatis, laciniis sinuato-dentatis, stipulisque minus dentatis — Specimina quae vidi in *herb. Sibth.* a nostro non differunt.

Monadelphia.

PINUS.

Dec. fl. fr. 3. p. 271 — Endl. gen. supp. 2. p. 26.

Flor. Masc. in amentis terminalibus dense spicatis deciduis *Cal.* squama minima. *Cor.* nulla. *Stam.* plurima; *filamentis* crassiusculis, brevissimis; *antheris* apice appendiculatis — *Foem.* in amentis solitariis vel confertis lateralibus persistentibus *Cal.* squama imbricata, bractea saepius adnatà stipata. *Stigm.* glandulosa, sessilia. *Ovar.* ad basim squamarum gemina. *Strobil.* ex squamis lignescentibus, basi interne excavatis, apice area incrassata umbonata praeditis, persistentibus, demum divaricatis. *Nuc.* geminae, basi hinc in alam membranaceam productae. (*Arbores* excelsae, resiniferae, sempervirentes: *rami* saepius verticillati: *folia* rigida, coriacea, anguste linearia, elongata, semiteretia, in siculis bina, basi vagina scariosa cincta: *strobili* secundo, vel tertio anno maturescentes. *Abietineae Rich.*)

1. *P. halepensis. Mill. dict. n. 8—Willd. sp. pl. 4. p. 497.*

P. ramis inferioribus patulis, foliis geminis subfiliformibus tenuibus strictis, strobilis solitariis crasse pedunculatis ovato-conicis demum reflexis folia subaequantibus, ejusdem squamis obtusis levibus, nucibus ala 5-6-plo brevioribus.

P. sylvestris. *Ucria H. Pan. p. 404*, ex loco.

Ic. P. maritima. *Lamb. mon. Pin. t. 9*, et *10 — Duham. arb. ed. 2. v. 5. t. 70* — P. maritima. *Matth. comm. 1. p. 90! — Dalech. hist. 1. p. 44*, optimae.

In aridissimis collibus Siciliae meridionalis, et passim in orientali; *Etna nella contrada detta Vizzini* (*Cosentini*), *Comiso*, *Terranova*, *Vittoria* = et in *Maretimo*, *Pantellaria alla costa di Ghirlanda* (ibique vocatur *Deda*), *Lampedusa.*

Februario, Martio. ♄

Arbor pro locorum natura procera, vel 3-orgyalis; trunco recto vel distorto: *rami* non corymbosi, sed in formam ovatam coadunati, delapsis foliis cicatrisati, saepius verticillati uti in sequentibus: *folia* laete virentia, recta, levia, juniora tenue puberula: *amenta* mascula numerosa, 4-5-linearia, pallide rufescentia; foeminea juniora sub anthesi atrorubentia, subsolitaria, squamis multis imbricatis acuminatis ciliatis adpressis suffulta: *strobili* juniores ut in sequente purpurascentes, inde virentes, demum badii, pedunculo $\frac{1}{2}$ pollicari suffulti, paullo sub duobus singulis ramis siti, solitarii, 3-4-pollicares; squamis apice rhomboideis, linea transversali notatis, umbilico albido depresso terminatis: *nuces* parvae, canescentes, ala latissima facile decidua semi-oblongo-ovali 5-6-plo breviores.

Pro synonymis confer Cl. *Bertol.* in *amoen. ital. p. 50*, nec non *Ten.* in *syll. p. 477.*

2. *P. Pinea. Lin. sp. pl. 1419 — Ucria H. Pan. p. 404.*

P. ramis fastigiatis, foliis geminis rigidis crassis rectis demum patulis, primordialibus ciliatis, strobilis pedunculatis ovatis obtusis horizon-

talibus folia non excedentibus, squamis dorso convexis subangulatis, nucibus ala 3-4-plo longioribus.

Ic. *Blackw. herb. t. 189* — Pinus. *Camer. epit. p. 93* — P. domestica. *Matth. comm. 1. p. 87.*

In collibus aridis, vel submontosis solo arenoso; *colline, e monti presso Messina, Nicosia.*

Februario, Martio. ♄

Arbor excelsa, sed in sterilibus humilior: *folia* laete virentia, 4-6-pollicaria, tenue striata, apice mucronulata ac subpungentia; juniora confertissima ac erecto-adpressa, inde semipatentia, recta aut varie curvula: *pedunculi* crassi, $\frac{1}{2}$ pollicares: *strobili* inter alias species maximi, 4-5 poll. longi, basi rotundati; squamis nitide virentibus, apice convexis, pentagonis, quatuor lineis cruciatis notatis; umbilico albido-cinereo, convexiusculo: *nuces* oblongae, durae, castaneo-fuscae, non apterae, sed ala lata brevi facile decidua terminatae: *semina* edulia.

In varietate cujus nuces tenerae, strobili longius pedunculati, ad apicem saepius productiores; squamarum umbilico magis prominulo.

3. *P. Laricio. Poir. dict. enc. 5. p. 339, non Santi — Pers. syn. 2. p. 576.*

P. ramis erectiusculis, foliis longis rigidis crassis varie flexis, strobilis (parvis) sessilibus ovatis horizontalibus folio multo brevioribus, squamis apice rotundatis depressis non angulatis, nucibus ala 3-4-plo brevioribus.

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 5. t. 71 ?*, nam folia tenuiora ac rariora.

In nemoribus montosis meridionalibus ac orientalibus; *Etna.*

Februario, Majo. ♄

Arbor trunco recto, stricto, elato, cujus lignum multa resina praeditum: *rami* surrecti: *folia* 3-4-pollicaria, intense virentia, praecedentis paullo firmiora ac crassiora, confertissima, ad margines leviuscula: *strobili* vix 2-pollicares, conferti; demum pallide luteolo-virentes; squamis rotundatis, ad apicem subumbilicatis, ibique aliquando submucronatis, nervis prominulis 3-4 in umbilico confluentibus notatis: *nuces* parvae, rufescentes, ala angusta semi-lanceolata elongata terminatae.

4. *P. Pinaster. Ait. H. Kew. 3. p. 367 — Willd. sp. pl. 4. p. 496 — Bertol. amoen. ital. p. 49.*

P. foliis geminis rigidis crassis rectis praelongis, strobilis (2-4) oblongo-conicis reflexis folio brevioribus, squamis dorso plica elevata transversa subretroflexa instructis, nucibus ala 4-plo brevioribus.

P. maritima. *Lam. fl. fr. ed. 2. v. 2. p. 201.*

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 5. t. 72*, et *72 bis. f. 1* — P. Laricio. *Santi viag.* in *Tosc. v. 3. p. 60. t. 1*, non *Poir.* — P. maritima, altera. *Matth. comm. 1. p. 91 — Dalech. hist. 1. p. 45.*

In aridis collibus vulcanicis maritimis; *Pantellaria nel vallone sotto il cratere di Gelfizer*, et ibi vocatur *Zappino.*

Februario, Martio. ♄

Habitus fere praecedentis; sed *folia* crassiora, longiora, ac confertiora: *strobili* acuti, pallide rubro-rufescentes; squamarum crista elevata transversa acuta; umbilico prominente, compresso-conico, pallido; quo charactere ab omnibus aliis enumeratis luce clarius dignoscitur: *nuces* fuscae, praecedentis semel majores; ala ut in *P. halepensi.*

ABIES.

Dec. fl. fr. 3. p. 273 — Endl. gen. suppl. 2. p. 26.

Amenta mascula solitaria, non racemosa, lateralia, vel terminalia, abbreviata. *Strobilor.* squamae tenues, coriaceae, versus marginis apicem attenuatae, aequales, non umbonatae, nec angulatae: reliqua ut in *Pino.* (*Folia* rigida, plana, solitaria, brevia ac breviter petiolata: *strobili* autumno maturi, squamis saepe deciduis).

1. *A.* PECTINATA. *Dec. l. c.*
A. foliis planis solitariis pectinatis emarginatis subtus albo-bilineatis, strobili cylindracei erecti squamis adpressis obtusissimis bractea obovato-cuneata apice acuminata ac reflexa munitis.
Pinus Picea. *Lin. sp. pl. 1420* — Abies alba, seu foemina. *Cup. H. Cath. p. 1.*
Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 3. t. 82 — Fl. dan. 123 —* Abies. *Matth. comm. 1. p. 97.*
In elatioribus montosis; *Madonie*, sed nunc fere destructa.
Februario, Martio. ♄
Arbor excelsa: *rami* patuli, et horizontales; inferiores longiores, ac verticillati, saepe propendentes, ideoque formam pyramidatam assumunt, superiores oppositi: *folia* brevissime petiolata, supra intense virentia, pollicaria: *strobili* 3-4-pollicares, juniores pallide viridi-flavescentes: *squamae* imbricatae, latissime obovatae, suffultae bracteis adpressis apice rotundatis, et inde in acumen longum attenuatum deciduum scariosum squamas ipsas superantem productis.

† CUPRESSUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1458 — Endl. gen. n. 1791.

Flor. MASC. *Cal.* amenti squama. *Cor.* nulla. *Anth.* quatuor, sessiles, absque filamentis — FOEM. *Cal.* strobili squama 1-flora. *Cor.* nulla. *Styl.* loco puncta duo concava. *Nux* angulata.

† 1. *C.* SEMPERVIRENS. *Lin. sp. pl. 1422 — Ucria H. Pan. p. 405.*
C. foliis imbricatis, foliis quadrangulis.
Ubique in Sicilia (*Ucria*), sed certe adhuc culta.

CROTON.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1422 — Juss. 389.

Flor. racemoso-spicati — *Masc. Cal.* liber, 3-partitus. *Cor.* 5-petala. *Stam.* 5-15, libera vel coalita, glandulis plerumque intermixtis: *antheris* erectis — *Foem. Cal.* liber, inferus, 10-partitus. *Cor.* nulla. *Styl.* 3, bifidi. *Ovar.* sessile. *Caps.* globosa, 3-cocca; coccis 1-spermis. (*Herba* non lactescens, annua, undique tomentosiusculo-farinosa: *folia* alterna, simplicia, indivisa, stipulata:

flores herbacei, exigui, in apice vel in ramorum divisione; masculi racemosi, densius congesti; foeminei geminati in pedunculo subbifido, racemo masculo laterali. *Euphorbiaceae Juss. Andr.*)

1. *C. tinctorium. Lin. sp. pl. 1425 — Ucria H. Pan. p. 406.*

C. herbaceum undique adpresse laxeque viridi-aut canescenti-tomentoso-stellatum, caule erecto dichotomo, foliis rhombeo-ovatis repandis basi subtus biglandulosis ac canescentibus, capsulis pendulis squamulosis tuberculatisque.

Crozophora tinctoria. *Juss.* (*Adr.*) in *Spr. s. veg. 3. p. 850 —Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 764*—Heliotropium tricoccum.*Cup. H. Cath. p. 93* — H. minus. *Cast. H. Mess. p. 39.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 740. f. 4 — Juss. euph. t. 7. n. 25 — Sibth. fl. gr. t. 950*, ex ic. pictis — *Reich. cent. 15. f. 4805* — Heliotropium minus, tricoccum. *Clus. hist. 2. p. 47*, optima.

In argillosis arvis, vineis, vel in agris post messem passim in Sicilia = et in *Lipari a Vizzini.*

Junio, Septembri. ⊙

Caules 4-10-pollicares, basi simplices, apice subdivaricato-ramosi; juniores uti petioli albido-tomentosi : *folia* subfarinosa, superne virentia, basi integra : *flores* masculi racemosi : *calycis* laciniae lineari-lanceolatae : *petala* anguste linearia, albido-flavescentia : foeminei 1-3, in pedunculo simplici vel bifido 1-3-pollicari, primum erecto, deinde elongato ac nutante : *capsulae* fuscae.

Ab affini *C. villoso Sibth. fl. gr. t. 951* (quod diversum a *C. patulo Lag. nov. gen. et spec. p. 21.*) praeter alios characteres differt tomento, foliis obtusis et habitu.

RICINUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1464 — Endl. gen. n. 5809.

Flor. racemoso-spicati, ac pedunculati. *Masc. Cal.* 5-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* numerosa; *filamentis* varie coalitis et ramosis; *antheris* didymis — *Foem. Cal.* 3-partitus, inferus, liber. *Cor.* nulla. *Styl.* unicus, brevissimus; *stigmatibus* 3-6, elongatis, squamuloso-hispidulis. *Ovar.* globosum, sessile. *Caps.* plerumque echinata, tricocca; coccis 1-spermis. (*Frutices* glaberrimi, non lactescentes: *folia* alterna, peltata, simplicia, lobata, stipulata : *flores* parvi, luteoli, masculi foemineis subjecti. *Euphorbiaceae Juss. Adr.*)

1. *R. communis. Lin. sp. pl. 1430 — Ucria H. Pan. p. 406.*

R. caule fruticoso petiolisque glauco-pruinosis, foliis peltatis palmatis, lobis lanceolatis dentato-serratis, stigmatibus tribus apice bifidis!, capsulis echinatis.

R. vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 190 — Cast. H. Mess. p. 49.*

R. vulgaris. *Lam. ill. gen. t. 792 — Sibth. fl. gr. p. 952*, ex iconibus pictis — Ricinus, a Gallis palma Christi. *Dod. pempt. 367.*

In fruticetis martimis humentibus pinguibusque; *Terranova, Noto, Milazzo, Messina, Brolo, S. Alessio, Buonfornello, Roccella, Cefalù* = et in *Lipari, Pantellaria*, olim certe cum sequente cultus, nunc vero sponte propagatur.

Majo, Junio. ♄

Caules non annui, sed fruticosi, 4-10-pedales, juniores fistulosi : *folia* ampla, laete virentia : *petioli* varie glandulosi : *racemi* extraxillares et terminales, saepe 1 ½-pedales in fertilibus :

bracteae racemos ante anthesim includentes ovales, acutae, concavae, scariosae, nervosae, cito deciduae : *pedicelli* apice articulati, basi bracteati, successive elongati ac floriferi : *flores* masculi fasciculati; *calycis* laciniae concavae, enerviae, ovato-lanceolatae, acutae, glaberrimae, staminibus breviores, sub anthesi reflexae; *filamenta* glabra, una cum antheris albido-luteola : foeminei simpliciter racemosi; vel pedicelli 6-24-lineares, parce ramosi, solitarii aut plures ad eodem exortum; calycinis laciniis anguste lanceolato-linearibus, nervosis, acuminatis, semper adpressis: *styli* vix lin. longi, glauco-virentes: *stigmata* rosea, 2-3-lin. longa, filiformia, apice non vero ab ipsa basi bifida, uti in sequente : *capsulae* majusculae, demum pendulae, cum petiolis et pedunculis glauco-pruinosae : *semina* ovalia, hilo prominente terminata, nitida, et ex viridi-albida, ac spadiceo marmoreo-variegata, compressiuscula.

2. *R. africanus. Willd. sp. pl. 4. p. 565.*

R. caule fruticoso levi rutilante, foliis peltatis palmatis, lobis lanceolatis dentato-serratis, stigmatibus sex !, capsulis echinatis.

R. communis. *Desf. atl. 2. p. 355*—R. major. *Cast. H. Mess. p. 29.*

Ic. *nulla.*

Ad sepes in maritimis Siciliae; *Messina.*

Aprili, Junio. ♄

Habitus omnino *R. communis*; sed *caules* et *petioli* nunquam pruinosi, tamen rubro-rutilantes : *panicula* brevior, ac densior : *bracteae, calycis lacinae,* et *stigmata* sanguinea; et ista longiora, in ipsa basi non ad apicem partita, ideoque sex videntur : *capsulae* juniores glaucae, inde atrosanguineae : *semina* in utrisque similia, tamen in hoc majora.

Non est praecedentis varietas uti Cl. *Spr.* in *s. veg. 3. p. 878* suspicatur, nam stigmatis characteres et habitus semper permanent — Utrique quoad glandulas petiolorum variant; nam unica, vel duae ad illorum apicem sub lamina foliorum; et supra petiolum inferne, ac ad ejus basim utrinque 1-2 glandulae virentes aut lutescentes, omnes sessiles, apice depressae ac majusculae.

---

3. *R. inermis. Jacq. misc. p. 362 — Ucria H. Pan. p. 406.*

R. foliis peltatis subpalmatis serratis, petiolis glandulosis, fructibus inermibus.

Sponte ubique (*Ucria*).

CYTINUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1384 — Endl. gen. n. 723.

Flor. in fasciculum terminalem bracteis imbricatis cinctum collecti, singuli basi 3-bracteati—*Masc. Cal.* nullus. *Cor.* supera, tubuloso-campanulata; limbo 4-fido. *Stam.* in columnam connata, basi glandulis nectariferis instructa, et apice tuberculis conicis coronata; *antheris* 8, circa columnae staminiferae apicem sessilibus—*Foem. Cal. Cor.*, et glandulae nectariferae ut in mare. *Styl.* cylindricus, simplex. *Stigm.* capitatum, 8-sulcatum. *Bacc.* 8-locularis, polysperma. (*Herba* parasitica radicium *Cistorum*, humi-

lis, aphylla; *caules* ut plurimum fasciculati, et squamis imbricatis tecti, apice subclavati: *flores* a squamis fere occultati. *Cytineae Brogn.*)

1. *C. Hypocistis. Lin. syst. veg. p. 826*; *a. ochraceus.*

C. squamis floribusque ochraceis, bracteis flores aequantibus, corollarum lutearum tubo non constricto.

Ic. *Ten.* cum *Cavol. tab.* in *Giorn. enc. an. 1. p. 21. t. 1.* — *Lam. ill. gen. t. 737* — *Cav. ic. 2. p. 55. t. 171* — Hypocistis omnino lutea, sive ochraceo colore. *Clus. hist. 1. p. 143.*

. kermesinus; squamis kermesinis, bracteis flore brevioribus, corollarum albidarum tubo constricto.

Ic. Cistus cum Hypocistide. *Dod. purgant. hist. p. 400?*, sed mihi videtur dubia ex specie *Cisti.*

Ad radices *Cisti monspeliensi*, vel *salvifolii* in Sicilia = et in *Alicuri*, *Panaria*, *Lipari*, *Pantellaria*: var. *b.* ad radices *C. villosi*, vel *cretici* passim in Sicilia = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Aprili, Majo. ♃?

Caules plures fasciculati, raro solitarii, 1-4-pollicares, undique squamosi; squamis sublinguaeformibus, obtusis; superioribus eroso-denticulatis, et saepe apice sphacelatis: *florum* fasciculus bracteis squamis similibus circumdatus et interstinctus, ac praeterea bracteae tres basi cujusque floris subjectae: *nectaria* glandulae 4, magnae, reniformes, singulae singulis cellulis basi styli adnatae, ut in icone *Cavol.* bene exhibentur, cujus descriptio optima.

Varietas *b.* forsan species propria, et ulterius observanda, nam praeter characteres notatos, nonnisi ad radices *Cisti villosi* vel *cretici*, et nunquam ad illas aliorum provenit.

ECBOLIUM.

Rich. dict. class. d' Hist. nat. v. 6. p. 19 — *Endl. gen. n. 5152.*

Flor. in pedunculis axillaribus racemoso-corymbosi, vel solitarii — *Masc. Cal.* 5-partitus; laciniis acutis. *Cor.* calyci inserta, campanulata, 5-partita. *Stam.* triadelpha; antheris flexuosis—*Foem. Cal.* tubus ovatus, cum ovario connatus; limbo campanulato, 5-partito. *Cor.* maris. *Styl.* cylindricus, trifidus; *stigmatibus* bifidis. *Ovar.* 3-loculare. *Bacc.* ovalis, hispido-muricata, matura a petiolo soluta, *semina* ovalia levia vix compressa a foramine basilari succumque elastice explodens. (*Herba* perennis, undique piloso-hispida: *folia* simplicia, alterna, cordata, angulato-lobata: *cirrhi* nulli ad petiolorum basim: *flores* sordide luteo-virentes. *Cucurbitaceae Juss.*)

1. *E. Elaterium. Rich. l. c.*

E. undique piloso-hispidum ac scabrum, caule ramoso (humili) prostrato demum surrecto, foliis cordato-ovatis obtusiusculis angulato-sublobatis subtus albo-tomentoso-hirsutis, baccis longe pedunculatis.

E. agreste. *Reich. fl. germ. excur. 1. p. 294* — Elaterium cordifolium. *Moench. met. p. 563* — Momordica Elaterium. *Lin. sp. pl. 1434*—*Ucria H. Pan. p. 408*—Cucumis sylvestris, asininus dictus. *Cup. H. Cath. p. 61* — C. asininus. *Cast. H. Mess. p. 56.*

Ic. *Sabb. hort. rom. 1. t. 64* — *Bull. herb. t. 81* — Cucumis sylvestris. *Fuchs. hist. p. 705.*

In sterilibus maritimis, in ruderatis, in fimetis, vel in argillosis ad pagos in Sicilia = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Lipari*, *Maretimo*, *Lampedusa*.

Majo, Julio. ♃

Caules subcaespitosi, prostrati, demum surrecti: *petioli* non canaliculati: *folia* rugosa, obtusiuscula, longe petiolata, concaviuscula; lobis crenato-dentatis, ad margines undulato-crispis: *flores* masculi et foeminei ex eadem axilla; sed illi numerosi, in pedunculo 3-5-pollicari racemoso-corymbosi; isti saepe solitarii, vel ad basim racemi florum masculorum quoque solitarii: *corollae* lineis intensioribus notatae; laciniis recurvis, obtusis, sed apiculatis: *stylus* glaber; *stigmatibus* hispidis, corolla, uti stamina, duplo fere brevioribus: *pedicelli* et calyces patenter albo-villosi: *bacca* viridi-albescens, fere pollicaris, in apice pedunculi demum elongati deflexa; setis basi incrassatis: *succus* acris.

BRYONIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1742 — Endl. gen. n. 5130

Flor. in pedunculis axillaribus solitariis racemosi, in siculis dioici — *Masc. Cal.* campanulatus, 5-partitus. *Cor.* 5-partita, basi calycis inserta. *Stam.* triadelpha; *antheris* flexuosis — *Foem. Cal.* tubus cum ovario connatus; limbo supero, campanulato, 5-fido. *Cor.* maris. *Styl.* basi glandula annulari cinctus, 3-fidus; *stigmatibus* tribus, emarginatis. *Ovar.* inferum, 3-loculare. *Bacc.* parva, subglobosa, levis, oligosperma. *Sem.* ovata, vix compressa, immarginata. (*Herbae* perennes, piloso-scabrae, radice tuberoso-carnosa: *folia* alterna, cordata, simplicia, varie lobata, petiolata; petiolis ad basim cirrho simplici instructis: *flores* sordide luteo-virentes. *Cucurbitaceae Juss.*)

1. *B. dioica. Jacq. austr. 2. p. 59 — Willd. sp. pl. 4. p. 621.*

B. caule cirrhis scandente, foliis utrinque calloso-punctatis setulisque scabris cordato-ovatis palmato-5-lobis, lobo medio productiore, floribus racemosis dioicis, foemineorum pedunculis elongatis petiolum subaequantibus superantibusque, filamentis basi pilosis, baccis glabris (rubris).

B. alba. *Ucria H. Pan. p. 411* — B. aspera, seu alba, baccis rubris. *Cup. H. Cath. p. 32* — Bryonia. *Cast. H. Mess. p. 5.*

Ic. *Jacq. l. c. t. 199* — Bryonia, sive Vitis alba. *Matth. comm. 2. p. 620* — B. alba. *Dod. purg. hist. p. 230*, sed in utrisque male flores masculos et foemineos in eadem planta exhibentur.

Ad sepes, et in fruticetis sylvaticis ubique in Sicilia.

Aprili, Majo. ♃

Planta inter sepes et frutices alte scandens, *Nicotianam* redolens: *caules* angulato-striati, piloso-scabri: *cirrhi* glaberrimi, extraxillares, uti caules virentes, simplices: *folia* mollia, virentia, non solum callis, sed setulis brevibus callo insidentibus ut in sequentibus tecta: *pedunculi* axillares, in racemis masculis petiolo et aliquando folio ipso longiores; in foemineis petiolum aequantes aut excedentes, hirsutiusculi: *pedicelli* 3-4-lineares, in floribus masculis racemoso-corymbosi; in foemineis subumbellati: *calycis* laciniae lanceolato-lineares, angustae: *corolla* intus sordide albida,

externe sordide virescens ; lobis oblongis, obtusis, nervosis, calyce duplo longioribus : *baccae* glaberrimae, coccineae, *Pisi* magnitudine.

2. *B. sicula. Guss.*

B. caule cirrhis scandente, foliis utrinque calloso-punctatis setulosisque scaberrimis cordato-orbiculatis, plantae masculae 5-partito-palmatis lobis acutis lanceolatis aristatis, intermedio longiore, foemineae 5-lobis, lobis ovatis aequilongis intermedio apiculato, floribus racemosis dioicis, foemineorum pedunculis petiolo multo brevioribus, filamentis basi pilosis, baccis glabris (rubris ?).

B. dioica, *sicula. Jan. cat. p. 17* ?

Ic. *nulla.*

Ad sepes, et in fruticetis sylvaticis mari finitimis Siciliae meridionalis ; *Palmi*, *Alicata*, *Terranova*, *Spaccaforno.*

Aprili, Majo. ♄

Habitus praecedentis : *folia* in planta mascula late cordata, sequentis magis affinia ; nam lobi lanceolati, saepius apice attenuati, irregulariter dentati ; laterales breviores, ut plurimum lobulo aucti : *pedunculi* petiolo, vel folio ipso longiores, et tunc longe ramosi ; *pedicellis* 3-6-linearibus : *flores* magnitudine sequentis, ideoque *B. dioicae* semel majores — in planta foeminea *folia* diametro 1-3-pollicari, lobata, non vero palmata ; lobis quoad latitudinem valde inaequalibus, irregulariter dentatis ; intermedio 2-3-ploque latiore, obtuso, vel rotundato cum acumine : *pedunculi* vix pollicares, petiolo duplo fere breviores, multiflori ; *pedicellis* 1-2 lin. longis : *baccas* maturas non vidi.

Planta foeminea iconi *B. creticae Desf. cor. t. 70* valde proxima quoad foliorum figuram, sed lobi in nostra saepius dentati, intermedius multo latior, et obtusissimus, aut omnino rotundatus : *flores* gemini.

3. *B. acuta. Desf. atl. 2. p. 360 — Willd. sp. 4. p. 622.*

B. caule gracili cirrhis simplicibus scandente, foliis calloso-punctatis setulisque scaberrimis sub-7-lobato-partitis, lobis ovalibus integris aut inciso-dentatis in supremis acutissimis, floribus dioicis, masculorum pedunculis multifloris petiolo longioribus, foemineorum 1-3-floris petiolo brevioribus, filamentis basi pilosis, baccis (coccineis) glabris.

Ad sepes, et praesertim ad macerias ; *Lampedusa.*

Aprili, Majo. ♃

Caules setulis scabri, flexuosi, solidi, vix striati : *cirrhi* extraxillares : *folia* circumscriptione orbiculato-ovata, basi cordata, sinu lobis clauso, in superioribus aperto, concaviuscula, ad margines ciliata, setulis in pagina inferiore mollioribus, tamen confertioribus ; lobis integris vel tridentatis ; imo aliquando medius fere tridentato-trilobus, vel trifido-lobatus ; ascendendo folia altius secta in lacinias angustiores, ita ut suprema laciniato-partita evadunt ; inferiora aliquando albo-maculata, et leviter lobata, 1 $^1/_2$ poll. lata ac longa : *petioli* scabri, teretes, vix strati, 1-2-pollicares, ascendendo breviores : *pedicelli* alterni, ebracteati ; pilis apice glandulosis uti calyces obsiti : *calycis* tubus subangulatus, campanulatus ; dentibus brevibus, triangularibus, acutis : *corollae* externe pubescentes ac nervis reticulatae ; interne albido-virentes, venis intensioribus notatae, ac pilis glanduliferis conspersae, calycem duplo excedentes ; sed in floribus foemineis semel fere minores ; lobis subellipticis, obtusis, apice subrevolutis : *filamenta* brevissima, una cum corollarum basi villis albidis canescentia : *stylus* glaber-

rimus, 2-linearis, corolla duplo brevior ; *stigmate* intense virenti, hispido, 2-partito ; laciniis linearibus, erectis, apice subincurvis et fere invicem conniventibus : *baccae* magnitudinae, ac forma *B. dioicae.*

Differt a *B. cretica* ; caule vix striato : foliis non 5-lobis integris, sed 5-7-lobis ; lobis, praesertim medio, sinuato-dentatis : calycinis dentibus brevissimis ; corollis usque ad basim aequaliter campanulatis ; non vero ad basim in tubum constrictis, unde fere supra ovarium pedunculatae videntur.

Gynandria.

ANDRACHNE.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1483 — Endl. gen. n. 5841.

Flor. (in hac) axillares, solitarii, pedunculati—*Masc. Cal.* persistens, 5-partitus. *Cor.* 5-petala ; squamis 2-partitis inter petala saepe interjectis. *Stam* 5 ; *filamentis* superne liberis, basi coalitis, styli rudimento insertis — *Foem. Cal.* 5-partitus, inferus, persistens. *Cor.* nulla. *Styl.* tres, bifidi. *Caps.* 3-cocca ; coccis 2-valvibus, 2-spermis. *Sem.* punctata. (*Herba* non lactescens, basi suffrutescens: *caules* filiformes : *folia* sparsa, simplicia, integra, stipulata : *flores* albidi, exigui. *Euphorbiaceae Juss. Adr.*).

1. *A.* TELEPHIOIDES. *Lin. sp. pl. 1439.*

A. herbacea glabra procumbens, foliis orbiculato-ovalibus acutiusculis glaucis levibus persistentibus.

Linum minus, spisso myrthifolio parvo, flosculis pallidulis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 56.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 953*, ex ic. pictis — *Reich. cent. 15. f. 4807* — *Juss. Adr. Euph. t. 6. n. 20—Lam. ill. gen. t. 797*—Telephioides graecum. *Buxb. cent. 2. p. 20. t. 12. f. 2*—Linum minus, denso myrtifolio parvo, flosculis luteolis. *Cup. panph. 1. t. 38* — Glaux myrtifolio. *Bocc. mus t. 119.*

In aridis saxosis calcareis apricis : *Spaccaforno*, *Pozzallo*, *Scicli*, *Modica*, *Noto*, *Cassaro*, *Ferla*, *Mililli*, *Siracusa.*

Aprili, Majo. ♃

Caules basi perennantes ac fruticolosi, decumbentes, apice surrecti, simplices vel ramosi, plus minus elongati, plures ex eadem radice : *folia* subcoriacea, brevissime petiolata, diametro 1-2-lineari, integerrima, nonnihil glaucescentia : *flores* sub anthesi fere sessiles, inde in fructu pedunculi 1-2 lin. longi : *calycis* laciniae ellipticae, acutiusculae, subaequales, in fructu stellatim patentes : *capsulae* glabrae, nervis prominulis reticulatae, maturae inferne reflexae, ita ut subtus unilateralia videntur.

DIOECIA.

Diandria.

SALIX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1493 — Endl. gen. n. 1903.

Flor. amentacei ; amenti squamis indivisis , genitalibus basi glandulis 1-2 loco calycis suffultis — *Masc. Stam.* 2 , raro 5 , libera , vel basi cohaerentia — *Foem. Styl.* brevissimus : *stigmatibus* duobus. *Caps.* 1-locularis, 2-valvis. *Sem.* plurima , minuta, comosa. (*Arbores* vel frutices : *folia* decidua , alterna , raro opposita, simplicia , integra, vel serrata, stipulata aut exstipulata : *amenta* foliis coaetanea , vel praecociora, axillaria ; raro terminalia : plures hujus generis species chartas uti *Ranunculaceas* maculant. *Salicineae Rich.*)

1. *S. pedicellata. Desf. atl. 2. p. 362 — Willd. sp. 4. p. 706.*
S. arborescens, foliis obsolete denticulatis crenatis oblongis vel obovato-oblongis superne rugosiusculis virentibus, subtus cinereo-tomentosiusculis, stipulis semilunatis , amentis subsessilibus praecocioribus monandris, capsulis ovatis glabris pedicello gracili ipsis longiore suffultis.
S. caprea. *Ucria H. Pan. p. 415*, non *Lin.* ex loco — S. folio ex rotunditate acuminato. *Cup. H. Cath. p. 194.*
Ic. *nulla.*
In humentibus ad sepes , et ad fluviorum margines ubique in Siciliae demissis, et etiam in submontosis, uti *Etna allo Schifu* (*Tornabene*). Januario , Februario. ♄
Arbuscula humilis, vel 15-pedalis , ramosissima, habitu *S. capreae* : *ramuli* juniores uti petioli pubescentes, adulti ex brunneo-rubentes ac glabrati : *petioli* 2-4-lineares : *stipulae* cito deciduae , subtus cinereae , 2-3-lineares , semiorbiculatae, vel semiovatae, irregulariter dentatae : *folia* ut plurimum oblonga, obtusa, margine integra vel hinc inde crenato-denticulata: *amenta* pollicaria, axillaria, erecta , rachide et squamis albo-piloso-lanatis ; *pedicellis* vero glabris, villosisque : *filamenta* albida, elongata (4-6 lin. longa) ; *antheris* sulphureis ; *glandula* basilari viridula, glaberrima, obtusa : *capsulae* virentes , apice attenuatae, stylo lin. longo terminatae.

2. *S. alba. Lin. sp. pl. 1449 — Ucria H. Pan. p. 413.*
S. arborea , foliis lanceolatis utrinque acuminatis serrulatis, supra glabriusculis subtus albo-sericeis , stipulis anguste lineari-subulatis , amentis diandris pedunculatis coaetaneis , capsulis ovatis obtusis glabris subsessilibus stylo brevissimo terminatis.
S. vulgaris, alba, arborescens. *Cup. H. Cath. p. 194.*
Ic. *Hoffm. salic. p. 41. t. 7, 8,* et *24. f. 3,* ex *Willd, — Engl. bot. t. 2430,* ex *Smith* — Salix. *Matth. comm. p. 180 — Camer. epit. 187.*
In humentibus ad sepes , et ad fluviorum margines in Sicilia ; *Palermo, Sciacca al fiume Belici, Cattolica alla Fiumara di S. Pietro , ec.*

Februario, Martio. ♄

Arbor procera : *folia* juniora utrinque albo-sericea, inde superne cano-virentia : *stipulae* exacte lineari-lanceolatae, petiolum subaequantes: *amenta* sesquipollicaria : *stigmata* emarginata : *capsulae* obscure virentes, pedicello glandulam vix superante.

3. S. *Villarsiana*. *Willd. sp. pl. 4. p. 655 ?*

S. frutescens, foliis oblongo-ellipticis tenue serratis apice obtuso breviter acuminatis glabris, supra virentibus subtus glaucis, stipulis semicordatis obtusis, amentis . . . . . .

Ic. *nulla*.

In humentibus maritimis; *Messina al Faro ne' fossi del luogo detto le Mortelle*, ubi cum amicis *Tineo*, et *Nyman* collegi, sed nec flores, nec fructus vidi.

Februario, Martio ? ♄

Frutex 3-6-pedalis : *rami* glaberrimi, rubentes : *folia* $\frac{1}{2}$-1-poll. lata, 1-2-pollicaria, saepe apice latiora, breviter petiolata, subcoriacea.

Comparatis speciminibus in Calabria lectis hanc ad *S. Villarsianam* dubitanter refero; nam uti supra monui nec fructus nec flores vidi.

4. S. *fragilis*. *Lin. sp. pl. 1443.*

S. arborescens, foliis lanceolatis acuminatis tenue glanduloso-inflexo-serrulatis glaberrimis, junioribus albo-sericeis, stipulis semicordatis obtusis, amentis diandris coaetaneis pedunculo foliato suffultis, capsulis ex ovata basi lanceolatis glabris breviter pedicellatis, pedicello capsula breviore.

S. pentandra. *Ucria H. Pan. p. 412*, non *Lin.* — S. sativa, luteo folio crenato. *Cup. H. Cath. p. 194.*

Ic. *Sturm fl. germ. fasc. 25.*

Ad sepes, et ad fluviorum margines passim in Sicilia.

Februario, Martio. ♄

Arbuscula 10-12-pedalis : *rami* vitellini, nitide glaberrimi : *folia* exacte lanceolata, utrinque attenuata, 1-2-pollicaria, 4 8 lin. lata; adulta utrinque virentia et glabra: *amenta* tenuia, erecta, pollicaria et ultra; rachide squamisque albo-villoso-pilosis : *capsulae* apice non obtusae, sed attenuatae, pedicello vix lin. longo suffultae, *stylo* $\frac{1}{2}$ lineari terminatae : *stigmata* profunde bipartita.

Nostra quoad habitum cum S. *Russeliana* (quae hujus var. *c.* ex *Koch*) magis quam cum vera *S. fragili* convenire videtur, sed stipulis ab illa aliena.

5. S. *purpurea*. *Lin. sp. pl. 1444.*

S. frutescens, foliis exstipulatis lanceolatis apice latioribus acutis ultra medium argute minuteque serrulatis utrinque glaberrimis, subtus glaucescentibus, amentis praecocioribus monandris, capsulis ovatis sericeo-tomentosis amentisque sessilibus, stylo subnullo.

S. arenaria. *Ucria H. Pan. p. 412*, non *Lin.*

Ic. S. monandra. *Ard. mem. 1. p. 67. t. 11*, ex *Willd.*—S. minor, fluminalis, humilis, Oleaefolio. *Cup. H. Cath. p. 195*, et *panph. 2. t. 72.*

Ad torrentium, et fluviorum alveos vel margines; *Palermo a S. Martino, al fiume Oreto, Partinico, Misilmeri, Sciacca, Collesano, S. Stefano, Mistretta, Caronia, Capizzi, Cesarò, Floresta, Pollara sotto Mandanici, Fiume Simeto sotto Bronte ed Adernò, ec.*

Februario, Martio. ♄

In Sicilia *frutex* 3-5-pedalis, ramosissimus; *rami* glaberrimi, nitide-purpurascentes, erecti ascendentesque, graciles, virgati, tenacissimi, ideoque ad corbes cistas ac avicularum caveas texendas vitesque devinciendas utillimi : *folia* brevissime petiolata, saepius alterna, utrinque re-

ticulato-venosa, nervo albido per medium percursa, 2-3 lin. lata, 1-1½ pollicaria, saepe opposita : *squamae* in amentis masculis villis longis albis tectae; in foemineis fuscae, parce villosae: *capsulae* parvae, dense imbricatae, stylo ⅓ lineari terminatae; *stigmatibus* indivisis, crassiusculis.

Triandria.

OSYRIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1497 — Endl. gen. n. 2078.

Flor. in racemulis lateralibus dispositi, vel solitarii— *Masc. Cal.* 3-4-partitus, persistens. *Cor.* nulla. *Stam.* laciniis calycinis opposita, et ad margines disci carnosi 3-4-lobis calycis fundum occupantis inserta — *Foem. Cal.* et *Cor.* maris; sed tubo cum ovario connato; limbo supero. *Stam.* rudimenta. *Styl.* cum disco confluens; *stigmatibus* 3-4. *Drup.* globosa, 1-sperma. (*Frutex* sempervirens: *folia* simplicia, integerrima, exstipulata, alterna : *flores* parvi, odori, numerosi, flavescentes. *Santalaceae Brown.*)

O *alba*. *Lin. sp. pl. 1450 — Ucria H. Pan. p. 413.*
O. frutescens, baccifera. *Cup. H. Cath. p. 160.*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 954*, ex ic. pictis — *Lam. ill. gen. t. 802* — Casia poetica Monspeliensium. *Lob. ic. 432.*
In saxosis calcareis aridis calidioribus ubique in Sicilia — et in *Favignana*, *Maretimo*, *Basiluzzo*, *Panaria*.
Aprili, Majo. ♄
Frutex habitu *Thesiorum* frutescentium, uti recte notat Cl. *Reich.* in *fl. germ. excurs. 2. p. 157*, 3-5-pedalis, glaberrimus, ramosissimus; ramis arrectis, angulato-striatis : *folia* laete virentia, subcoriacea, approximata, acutiuscula, in brevem petiolum attenuata : racemorum brevium *pedicelli* 1-2-lineares, bracteis deciduis instructi : *flores* externe virentes, interne luteoli, mellem olentes — masculi per latera ramorum racemosi; calycinis laciniis ovatis, obtusiusculis; *staminibus* calycis tubum companulatum vix excedentibus; *antheris* albidis, puberulis — foeminei solitarii, sessiles, in apice ramulorum lateralium foliis 2-3, raro 4, oppositis suffulti : *drupae* magnitudine *Pisi*, sero autumno perfectae, amoene rubentes, et persistentes.

Tetrandria.

VISCUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1504 — Endl. gen. n. 4584.

Flor. in ramorum dichotomia sessiles. *Masc. Cal.* margo integer, vix prominulus. *Cor.* coriacea, 4-partita; *antheris* ejusdem laciniis interne in medio adnatis, poris plurimis dehiscentibus — *Foem. Cal.* tubus cum ovario connatus; limbo obsoleto. *Cor.* maris.

Stigm. sessile, obtusum. *Bacc.* globosa, 1-sperma, non coronata, pulposa. (*Frutex* parasiticus, sempervirens : *folia* opposita, exstipulata, integerrima: *flores* parvi, lutei, sessiles. *Loranthaceae Juss.*)

1. *V. album. Lin. sp. pl. 1451 — Ucria H. Pan. p. 414.*

V. caule dichotome-ramosissimo articulato, ramis teretibus, foliis coriaceis lanceolatis vel obovato-lanceolatis obtusis basi attenuatis, floribus 3-4 glomeratis sessilibus.

Viscum baccis perlae effigie. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 94.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 807 — Blackw. herb. t. 184* — Viscum. *Fuchs. hist. 382 — Matth. comm. 2. p. 161 — Lob. ic. 636.*

Parasiticum *Quercuum*, *Aceris campestris*, *Mespili laciniatae*, nec non plurium arborum *Pomacearum* passim in Sicilia.

Martio, Aprili. ♄

Frutex glaberrimus, super ramos arborum densos caespites diametri 1-4-pedalis constituens, ut plurimum dichotomus, sed saepe rami 3-8 ex eodem nodo prodeunt; qui divaricati, levissimi, foliis concolores, tamen adulti fusco-cinerei et internodiis 1-4-pollicaribus : *folia* obsolete nervosa, viridi-luteola, sessilia : *flores* bracteis imbricatis brevibus obtusis coriaceis luteolis suffulti : *corollae* laciniae planae, obtusiusculae, ovatae, bracteis concolores: *baccae* numerosae, ideoque ad ramorum divisionem aggregatae, sessiles, hyalinae, albae, succo viscosissimo repletae, *Pisi* magnitudine, sero deciduae.

Pentandria.

PISTACIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1511 — Endl. gen. n. 5893.

Flor. in paniculis, vel racemis axillaribus. *Masc. Cal.* parvus, 5-fidus, deciduus. *Cor.* nulla. *Stam.* calyci inserta, ejusdem laciniis opposita; *filamentis* brevissimis; *antheris* magnis, subtetragonis — *Foem. Cal.* parvus, 3-4-fidus, vel 3-sepalus, liber. *Cor.* nulla. *Styl.* brevissimus; *stigmatibus* tribus, crassiusculis, recurvis, intus papilloso-puberulis. *Drup.* succosa vel exsucca; *nuce* subossea, 1-sperma. (*Arbores* vel arbusculae succo resinoso scatentes: *folia* alterna, exstipulata, impari vel abrupte pinnata : *flores* parvi, pedunculis bracteatis : *antherae* purpureae. *Terebinthaceae Juss.*)

1. *P. Terebinthus. Lin. sp. pl. 1455 — Ucria H. Pan. p. 414.*

P. foliis deciduus impari-pinnatis 4-5-jugis, foliolis ovato-oblongis lanceolatisve basi obliquis apice mucronulatis vel obtusis, floribus paniculatis, drupa exsucca.

Terebinthus vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 210 — Cast. H. Mess. p. 23.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 956*, ex ic. pictis — *Duham. arb. ed. 1. v. 2. t. 86 — Blackw. herb. t. 478* — Terebinthus. — *Clus. hist. p. 15.*

In calcareis submontosis; *Palermo a Monte Peregrino a S. Martino a Saganà*, *Lercara*, *Piana de' Greci*, *S. Giuseppe*, *Val di Mazzara*, *ed in gran parte di Val di Noto*, *Taormina*; nec non in collibus vulcanicis aridis; *Catania* (*Cosentini*), *Nicolosi*, *Aci.*

Aprili, Majo. ♄

Arbor 10-15-pedalis; trunco diametro 1 ½ pedali et ultra, vel

arbuscula humilis, etiamque frutex pro locorum natura, ligno ponderoso durissimo, cortice cinereo: *rami* juniores teretes, rubentes: *petioli* non alati: *gemmae* ovatae, glabrae: *folia* vix explicata villoso-canescentia, inde glaberrima; foliolis subcoriaceis, sessilibus, oppositis, alternisve, integerrimis, subtus nervosis, 1-2 ½ pollices latis; impari reliquis paullo minore: *paniculae* ad ramorum juniorum apicem inter foliorum axillas numerosae ac approximatae, 3-7 pollicares; pedunculis erecto-patulis: *sepala* in floribus foemineis lin. longa, et uti bracteae decidua, albo-scariosa ac longe ciliata: *antherae* filamento longiores, innuptae purpurascentes, demum viridi-luteolae: *drupae* diametro lineari, ovatae, mucronulatae.

. *P. Lentiscus. Lin. sp. pl. 1455 — Ucria H. Pan. p. 415.*

P. foliis sempervirentibus abrupte pinnatis 2-5-jugis, foliolis oblongo-lanceolatis ovalibusque mucronulatis, petiolo alato, floribus racemosis, drupa succosa.

Lentiscus vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 109 — Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 957*, ex iconibus pictis — *Duham. arb. ed. 2. v. 4. t. 48 — Blackw. herb. t. 195*—Lentiscus. *Clus. hist. 1. p. 14.*

In collibus calcareis, et in arenosis dumetis mare proximis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Felicuri, Saline, Panaria, Dattolo, Lisca bianca, Basiluzzo, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Linosa, Lampedusa.*

Martio, Majo. ♄

Arbuscula usque 10-pedalis, vel frutex ramosissimus: *foliola* glaberrima, coriacea, integerrima, opposita vel alterna, et tunc videntur impari-pinnata, 1-2 lin. lata, 6-18 lin. longa, obtusa vel acutiuscula, basi saepius obliqua: *petioli* plus minus inter pinnas alati: *racemi* simplices, sed plures ex eadem axilla, densiflori, ½-1-pollicares; sed *flores* foeminei in ipso remotiores: *pedicelli* vix lineares: *calyx* cum bracteis fuscus, in floribus masculis foemineisque minimus: *filamenta* crassa, viridula; *antheris* majusculis, intense sanguineis: *stigmata* sanguinea, compressa; *ovaria* virentia, obovata, bracteas ovatas adpressas duplo superantia: *drupae* subglobosae, crassiusculae, stylo persistenti coronatae, immaturae albido-virentes, inde rubentes, demum autumno perfectae ac nitide-atrae, diametro vix lineari: *odor* totius plantae terebinthaceus, sed ingratus.

Varietas foliis angustioribus in maritimis prope *Terranova* occurrit, in qua habitus sui proprius, ac folia magis nitentia.

HUMULUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1525 — Endl. gen. n. 1891.

Flor. masc. paniculati; foeminei in spica strobiliformi ex sepalis foliaceis plurifariam imbricatis facta collecti—*Masc. Cal.* 5-sepalus, sub anthesi patens. *Cor.* nulla. *Stam.* sepalis opposita; *filamentis* brevissimis — *Foem. Cal.* 1-sepalus, squamaeformis, demum ampliatus. *Cor.* nulla. *Styl.* duo, elongati, pubescentes. *Sem.* unicum, resinoso-glandulosum, intra calycem foliaceum. (*Herba* perennis, scaberrima: *caules* volubiles, alte scandentes, annui: *folia* stipulata, opposita, argute serrata, 3-5-partito-lobata, vel indivisa: *flores* masculi viriduli, parvi, numerosi. *Cannabineae Endl.*)

*

1. *H. Lupulus. Lin. sp. pl. 1457 — Ucria H. Pan. p. 417.*
Lupulus mas. *Cup. H. Cath. p. 118 — Cast. H. Mess. p. 14.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 815* — Lupulus. *Matth. comm. 2. p. 553 — Bull. herb. t. 254* — Lycus salictarius. *Fuchs. hist. p. 164.*
In sepibus, et in dumetis humentibus umbrosis; *Palermo presso i Porrazzi* (*Tineo*), *Ficarazzi*, *Mistretta ai Romei.*
Junio, Julio. ♃
Radices late repentes: *turiones* edules: *caules* tetragoni, diametro 1-2-lineari, ramosissimi, ad angulos aculeis exasperati: *stipulae* in foliis inferioribus latae, scariosae, ascendendo minores: *folia* longe petiolata, cordata, juniora 5-partito-palmata, lobis oblongo-lanceolatis; reliqua 3-5-loba, lobis latis invicem remotis; suprema parva, indivisa: *flores* masculi in paniculis axillaribus alterni et laxi, erecti: *strobili* ovati, penduli, jam maturi *Allium* olentes; sepalis virentibus nervosis, glabris, margine ciliatis, et a medio ad basim nonnullis glandulis aureis uti semina conspersis: *semina* globosa, cinerea, basi calycis ampliati seminclusa, et cum illo demum decidua.

Hexandria.

TAMUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1527 — Endl. gen. n. 1202.

Flor. axillares, racemosi. *Cal.* persistens, subcorollinus, campanulatus, 6-partitus. *Cor.* nulla — *Masc. Stam.* basi limbi inserta, calycinis laciniis opposita — *Foem. Cal.* tubus cum ovario connatus, et supra illud constrictus; limbo supero. *Styl.* 3-fidus; *stigmatibus* reflexis, dilatatis, emarginato-2-lobis. *Bacc.* infera, 3-locularis; loculis 2-spermis. (*Herba* perennis, radice tuberosa: *caules* graciles: *folia* simplicia, alterna, exstipulata: *flores* luteoli, parvi. *Dioscoreae Brown*).

1. *T. communis. Lin. sp. pl. 1458 — Ucria H. Pan. 417.*
T. glaber, caule volubili elongato ramoso, foliis integerrimis cordatis acuminatis nervosis longe petiolatis.
Bryonia laevis, sive nigra, racemosa. *Cup. H. Cath. p. 33*, et — B. laevis, folio lucidiori, e lato statim in angustum desinente. *Cup. l. c.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 817 — Sabh. hort. 1. t. 59* — Vitis sylvestris, sive Tamus. *Dod. pempt. 401.*
In dumetis umbrosis, raro ad sepes, ubique in Sicilia = et in *Felicuri alla fontana*, *Lipari a Vitusella*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Aprili, Majo. ♃
Radix crassa, nigricans, intus alba, succo acri praedita: *caules* frutices vel arbores scandentes, sinistrorsum volubiles: *petioli* basi biglandulosi: *folia* nitide virentia, ascendendo minora, plus minus ad apicem filiformi-attenuata: *calycis* laciniae obtusae: *flores* viridi-luteoli, ebracteati; *baccae* magnitudine *Pisi*, ovatae, breviter pedicellatae, immaturae virentes, jam perfectae nitide coccineae: *axis* racemorum angulatus, subflexuosus.

SMILAX.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1528 — Endl. gen. n. 1184.

Flor. in racemis terminalibus. *Masc. Cal.* nullus. *Cor.* 6-petala; petalis patentibus, exterioribus latioribus. *Stam.* 6, libera, basi petalorum inserta, iis opposita, ac breviora — *Foem. Cal.* et *Cor.* maris. *Styl.* 3, crassi, puberuli, erecto-recurvi. *Bacc.* supera, globosa, 1-3-locularis, 1-3-sperma. (*Frutices* sarmentosi, sempervirentes, scandentes: *folia* coriacea, glaberrima, alterna, simplicia, indivisa, exstipulata, nervosa; *petiolis* basi cirrhiferis: *flores* albi, parvi, odori, ad racemorum nodos supra receptaculum globosum squamosum glomerati, (in siculis) pedicellati, pedicello non articulato. *Smilaceae Brown.*)

1. *S. aspera. Lin. sp. pl. 1458 — Ucria H. Pan. p. 417.*

S. caule angulato aculeato, foliis subhastato-cordatis ovato-lanceolatis 7-9-nerviis margine aculeato-dentatis (baccis rubentibus).

S. aspera, fructu rubente. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 959*, ex ic. pictis — *Duham. arb. ed. 2. v. 1. t. 53* — S. aspera, nitido fructu. *Clus. hist. 1. p. 112*, fig. inferior — *Matth. comm. 2. p. 551.*

b. angustifolia; foliis anguste hastato-lanceolatis, superioribus basi truncatis saepe subcuneatis.

In apricis, ad sepes, ad macerias, in saxosis et dumetis; *Palermo, Bagheria, Cinisi, Capacci, Scopello, S. Vito, Terranova, Spaccaforno, Noto, Siracusa, S. Cosimano, Catania, Delia; Messina (Prestandrea)* = et in *Ustica al sud della guardia di mezzo, Saline, Stromboli, Basiluzzo, Lipari alla guardia, Favignana, Maretimo, Pantellaria*: var. *b. Palermo a S. Martino.*

Septembri, Octobri. ♄

Caules flexuosi, scandentes, sed minus quam in sequente elongati: *folia* nitide virentia, saepe canaliculato-conduplicata ac albo-maculata: *petioli* canaliculati: *flores* albi, numerosi: *baccae* nitide rubentes.

2. *S. mauritanica. Desf. atl. 2. p. 367 — Willd. sp. pl. 4. p. 774.*

S. caule angulato sparse aculeato alte scandente, foliis cordato-orbiculatis vel cordato-ovatis sub 7-nerviis mucronatis inermibus vel margine hinc inde denticulato-aculeatis (baccis rubentibus).

S. aspera, seu spinosa, latifolia, retusa, folio peripheria leni. *Cup. H. Cath. p. 202.*

Ic. S. aspera, seu spinosa, latifolia, subrotunda. *Cup. panph. 2. t. 63 — Bon. t. 61.*

Ad sepes, in dumetis, in nemoribus passim in Sicilia, ac magis quam praecedens obvia = et in *Saline alla discesa del monte, ed alla fontana, Lipari a piana greca, Favignana, Pantellaria, Lampedusa nella valle dell'Imbriacola.*

Septembri, Octobri. ♄

Caules alte arbores scandentes, et saepe ab illis dependentes, aculeis sparsis tenuibus armati: *petioli* 2-pollicares, sulco superne notati, basi 2-cirrhosi: *folia* semper concoloria, 2-3-plo praecedentis latiora; auriculis basi rotundatis: *racemi* 5-6-pollicares, fructiferi penduli; glomerulis florum remotiusculis, pauci-vel multifloris (6-10), in pedun-

culo flexuoso alterne dispositis : *flores* masculi et foeminei albido-virentes, pedicello 2-4-lineari filiformi suffulti ; in masculis longiore, et uti eorum petala albidiore : *petala* arcuato-patentia , lanceolata , acutiuscula, vix ½ lin lata, lin. longa : *ovarium* virescens, glaberrimum , ovatum , petalis subaequale ; *stylis* candidis , illo triplo brevioribus : *baccae* nitide rubentes , globosae , *Pisi* magnitudine : *semina* majuscula.

A praecedente praeter characteres notatos distinguitur , foliis semper immaculatis , 2-3-ploque majoribus , sat raro in margine aculeatis. Confer *Desf. l. c* — Praeterea variat caule omnino inermi vel sparse aculeato; foliis aculeis prorsus destitutis, aut ad rachidem marginesve sparse aculeatis , cordato-ovatis vel cordato-sagittatis.

---

† 3. *S.* NIGRA. *Willd. sp. pl. 4. p. 775.*

S. caule aculeato angulato , foliis inermibus coriaceis cordatis oblongis sempervirentibus (baccis nigris).

S. aspera , minus spinosa , fructu nigro. *Cup. H. Cath. p. 202* — S. aspera , fructu nigro. *Cast. H. Mess. p. 45.*

Ic. S. aspera , nigro fructu. *Clus. hist. 1. p. 113.*

In Sicilia ex *Cupani* , et *Castelli.*

Octandria.

POPULUS.

Gen. ed. Schreb. n. 1551 — Endl. gen. n. 1904.

Flor. in amento cylindraceo. *Masc.* amenti squamae deciduae , varie incisae. *Stam.* 8-12; *filamentis* liberis , ex urceolo oblique truncato prodeuntibus — *Foem.* amenti squamae et urceolus maris. *Styl.* brevissimus ; *stigmatibus* duobus , elongatis , saepe bipartitis. *Caps.* 1-locularis , 2-valvis. *Sem.* plurima , comosa. (*Arbores* plus minus elatae , alterne ramosae : *folia* decidua, simplicia , indivisa, alterna: *stipulae* squamaeformes, deciduae: *amenta* saepius praecociora, ac pendula. *Salicineae Rich.*)

1. *P.* ALBA. *Lin. sp. pl. 1463 — Ucria H. Pan. p. 418.*

P. ramis erectis , junioribus albo-tomentosis , foliis suborbiculato-ovatis subtus tomentoso-niveis , ramorum terminalium cordatis palmato-5-lobis, lobis acutiusculis irregulariter sinuato-dentatis , petiolis superne subcompressis , squamis amenti foeminei apice crenatis sparse ciliatis , masculi lanatis, stigmatibus cruciatis.

P. alba. *Cup. H. Cath. p. 171.*

Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 2. t. 51 — Lam. ill. gen. t. 819 — Engl. bot. t. 1618,* ex *Smith* — P. alba. *Dod. pempl. 835 — Matth comm. 1. p. 125* — P. alba , latifolia. *Lob. ic. 2. p. 195,* ic ex *Dod.*

Ad sepes, in dumetis sylvisque humentibus, ad fluviorum margines passim in Sicilia = et in *Saline* , *Lipari a quattro pani.*

Martio , Aprili. ♄

Arbor pro locorum natura humilis vel procera, cortice albido: *rami* tenaces, teretes: *folia* subcoriacea; juniora supra flocceso-villosa, adulta glabra, virentia, diametro 1 ⅓-6-pollicari: *gemmae* non viscosae: *petioli* minus quam in sequentibus compressi.

In affini *P. canescente* amenti squamae profunde palmatifidae; *stigmata* bina, flabellato-3-4-partita; confer *Reich. fl. germ. excurs. 1. p. 173*—Forsan ad hanc pertinet illa quae in arenosis prope *Nicolosi all' Etna* occurrit, in qua folia orbiculata, repando-dentata vel sinuata, subtus tenue argenteo-tomentosa; sed illius flores non vidi.

2. *P.* TREMULA. *Lin. sp. pl. pl. 1464 — Ucria H. Pan. p. 418.*

P. ramis erecto-patentibus glabris, petiolis gracilibus compressis, foliis obiter dentato-crenatis, ramorum radicalium ac plantarum juniorum subtus tenue cinereo-tomentosis cordato-ovatis vel cordato-orbiculatis, in ramis adultis et lateralibus suborbiculatis utrinque glaberrimis obtusis, squamis amenti foeminei apice fissis margine longe ciliatis.

P. tremula. *Cup. H. Cath. p. 171.*

Ic. *Engl. bot. t. 1909*, ex *Smith* — P. nigra, rotundifolia, minor. *Cup. panph. 3. t. 20* — P. lybica. *Dod. pempt. 836* — *Matth. comm. 1. p. 125.*

In dumetis, sylvis, et in nemoribus humentibus; *Polizzi al fiume Sciddato*, *Nicolosi*, *Catania*, *Milo.*

Martio, Aprili. ♄

Arbor plus minus elata, cortice cinereo, ligno candido molli; *ramis* vix tenacibus, cortice glaberrimo rubente, in plantis junioribus arcuato-recurvis: *gemmae* non glutinosae: *folia* in ramulis lateralibus ita approximata ut fasciculata videntur, quoad formam varia, diametro transversali 1-3-pollicari, semper tamen in plantis adultis, et in ramis lateralibus minora, fere orbiculata ac firmiora, grosse dentato-crenata: *petioli* 1-3-pollicares, graciles, unde folia a ventis facile agitantur: *amenti* masculi fusci, graciliores, pollicares: *foeminei* 1-2-pollicares, crassiores, virentes, approximati; squamis fuscis, in laciniis acutis profundis lanceolatis fissis: *capsulae* virentes, valde confertae, ex ovata basi lanceolatae, obtusae, sub lente tenue scabriusculae, urceolo persistente suffultae.

In speciminibus germanicis rami juniores glabri, ut in nostra, et folia similia.

3. *P.* NIGRA. *Lin. sp. pl. 1464 ? — Ucria H. Pan. p. 418.*

P. ramis erecto-patentibus, junioribus piloso-villosis, plantae adhuc tenerae vel a basi prodeuntibus sulcatis glabris, petiolis compressis, foliis utrinque glabris deltoideis acuminatis glanduloso-dentatis crenatisve, amenti squamis subintegris ciliatis, capsulis glabris.

P. nigra. *Cup. H. Cath. p. 171.*

Ic. *Engl. bot. t. 1910*, ex *Smith* — P. nigra. *Dod. pempt. 836*—*Matth. comm. 2. p. 124 !*

In apricis dumetis humentibus, et ad sepes in Sicilia.

Martio, Aprili. ♄

Arbor procera, trunco cortice cinereo, non rimoso: *gemmae* glutinoso-viscosae, viridi-rubentes, glabrae: *petioli* 1-1 ½ pollicares, ad apicem compressi, ac subdilatati: *stipulae* lanceolato-lineares, deciduae: *folia* quoad figuram varia; nam juniora raro triangulari ovata, serotina et in ramis inferioribus saepe rhomboidea, magis lata, quam longa, ac ad apicem non producta, et inde *P. dilatatae* similia, sed pubescentia ramorum juniorum et gemmis glutinosis, ramis minime arrecto-pyramidatis ab illa longe distinguitur; in qua *rami* juniores glaberrimi et gemmae non glutinosae: *amenta* mascula 1-2-

pollicaria; foeminea saepe 2-3-plo demum longiora: *urceolus* oblique truncatus, virescens, glaber: *stamina* illum excedentia; *antheris* crassis, purpureis: *capsulae* globoso-ovales, glabrae, virentes, subsessiles, confertae vel laxiusculae.

In planta mascula lignum ex albo-rubescens, sed durum, et rami tenaces; in foeminea lignum album ac molle, et rami minus tenaces — A descriptione *P. nigrae* nonnullorum acutorum recedit ramulis pubescentibus.

Enneandria.

MERCURIALIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1534 — Endl. gen. n. 5786.

Flor. axillares, vel terminales; masculi in glomerulis spicatis—*Masc. Cal.* 3-4-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* 8-12; *filamentis* liberis; *antheris* globosis, didymis — *Foem. Cal.* et *Cor.* maris. *Styl.* duo, breves, crassiusculi, intus stigmatosi. *Caps.* supera, 2-cocca; coccis 1-spermis, *Sem.* strophiolata. (*Plantae* non lactescentes, herbaceae, annuae, perennesve: *caules* articulati, nervo elevato obtuso extra foliorum basim excurrente: *folia* opposita, raro alterna, stipulata, simplicia, subintegra: *flores* parvi, herbacei. *Euphorbiaceae Juss. Adr.*).

1. *M.* PERENNIS. *Lin. sp. pl. 1465 — Ucria H. Pan. p. 419.*

M. radice repente, caule erecto simplicissimo, foliis scabriusculis petiolatis ovatis oblongisque dentato-crenatis acutis, floribus foemineis longe pedunculatis, capsulis hispidiusculis.

M. montana, spicata (pl. masc.) *Cup. H. Cath. p. 144* — et M. montana, latifolia (pl. foem.) *Cup. l. c. p. 143* — Phillum repens siculum. *Cast. H. Mess. p. 18.*

Ic. *Fl. dan. t. 400 — Reich. cent. 15. f. 4804*—Cynocrambe. *Matth. comm. 2. p. 635 — Lob. ic. 1. p. 260.*

In nemoribus montosis; *Palermo ne' monti di S. Anna dell' Occhio e di Sagana, Carini, Pizzuta, Ficuzza, Madonie, boschi di Mistretta, di Caronia, di Floresta.*

Martio, Aprili. ♃

Caules 5-12-pollicares, glabri: *stipulae* brevissimae, ovatae, acutae, albidae: *petioli* 3-6-lineares: *folia* intense virentia, 6-14 lin. lata, 1-2-pollicaria, setulis sparsis obsita, ad margines ciliata, intima duo remotiora ac minora, superiora saepe acuminata: *flores* masculi a medio ad apicem pedunculi 2-4-pollicaris laxe glomerati; laciniis calycinis concavis, ovatis, obtusiusculis, patentissimis, glaberrimis — foeminei pauci, 1-2, in pedunculi ½-1-pollicaris apice siti; *stylis* recurvis, et apice ovarii adpressis, subtus viridulis, intus albido-stigmatosis: *capsulae* etiam maturae virentes, majusculae, compressiusculae, grosse et depresse tuberculato-rugosae.

Sat raro plantas monoicas vidi, racemo altero ex adversa axilla folii foemineo: praeterea in floribus foemineis in sulco laterali ovarii filamentum sterile ipsum non excedens adest.

2. *M. annua. Lin. sp. pl. 1465 — Ucria H. Pan. p. 419.*
M. radice annua, caule erecto brachiato-ramoso, foliis petiolatis ovali-lanceolatis ovalibusque dentatis sparse ciliatis levissimis, floribus foemineis axillaribus subgeminis brevissime pedunculatis, capsulis setoso-hispidis.
M. *ciliata*; floribus dioicis spicato-glomeratis, spicis folio longioribus, foliis cordato-ovatis ciliatis, caule herbaceo brachiato. *Presl del. prag. p. 56*, et *fl. sic. p. xxxix* — M. testiculata, mas, Dioscoridis et Plinii; ac M. spicata, sive foemina. *Cup. H. Cath. p. 145* — M. mas, et M. foemina. *Cast. H. Mess. p. 41.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 820—Reich. cent. 15. f. 4801*—M. annua. *Matth. comm. 2. p. 634* — M. mas, et foeminea. *Lob. ic. p. 1. p. 259.*
In cultis, in hortis, ad vias, in ruderatis, ad aggeres umbrosos ubique in Sicilia = et in Insulis adjacentibus.
Floret fere per totum annum. ☉
Caules brachiato-ramosi; *ramis* erectis: *folia* basi subcordata, obtuse dentata, aliquando dentato-serrata; et apice acuminata: *flores* 12-andri, masculi mellem olentes, in pedunculis 2-4-pollicaribus solitariis aut geminis folia longe excedentibus laxe vel approximate glomerati: *calycis* laciniae concavae, ovatae, acutiusculae, glaberrimae, virentes, staminibus breviores: *styli* albidi, recurvi, intus sulcati ac stigmatosi, margine crasse denticulato-laceri: *capsulae* setis albis sparsis tectae, basi latiusculae, adhuc immaturae calycinis laciniis suffultae: *semina* obsolete turberculata.
Specimen ad plantam foemineam spectans, et prope *Caltagirone* ab amico *Gerbino* collectum habeo, in quo rami divaricati; *folia* anguste lanceolata; habitus parum alienus; sed reliqua ut in specie; nec ob capsulas setoso-hispidas, caulemque herbaceum cum *M. elliptica*, cujus habitum refert, confundi potest — Praeterea exemplaria exotica folia quoque uti nostra ciliata habent, ideoque speciem *Preslii* ab hac non esse dirimendam arbitratus sum.

Monadelphia.

JUNIPERUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1552 — Endl. gen. n. 1789.

Flor. masc. in amentis ovatis axillaribus vel subterminalibus minimis, squamis plurimis inferioribus vacuis. *Anth.* 4-7, uniloculares, ad marginem inferiorem squamae ovatae peltatae insertae; *filamentis* brevissimis, connatis — *Foem.* saepius axillares, terni, involucro carnoso trifido cincti. *Bacc.* 3-sperma, ex involucro carnoso aucto formata, tribus tuberculis coronata. (*Arbusculae*, vel frutices plus minus elati, sempervirentes, resiniferi: *folia* opposita aut verticillata, exstipulata, rigida, simplicia, indivisa, saepe seriatim imbricata, vel patentia, brevia: *baccae* rubentes, aut demum nigrae, aromaticae. *Cupressineae Rich.*).

1. *J. phoenicia. Lin. sp. pl. 1471 — Ucria H. Pan. p. 420.*
J. foliis ovatis ovalibusque obtusiusculis omnibus quadrifariam arcte imbricatis dorso foveola oblonga notatis, junioribus acutiusculis, baccis globosis.
J. Sabina. *Ucria H. Pan. p. 421*, non *Lin.*, ex loco — Sabina folio Tamarisci Dioscoridis, et S. folio Cupressi. *Cup. H. Cath. p. 194.*
Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 6. t. 17* — J. major Dioscoridis. *Clus. hist. 1. p. 38*; sed Cedrus phoenicia altera Plinii et Theophrasti. *Lob. ic. 2. p. 221* minus exacte hanc nostram refert.
In arenosis vel lapidosis maritimis, rupibusque vulcanicis calcareisve mari proximis; *Secciara*, *Castellammare*, *Montallegro*, *Siculiana*, *Terranova*, *Braccetto*; *Siracusa* (*Cosentini*) = et in *Pantellaria*, *Lampedusa*, *Linosa.*
Novembri, Decembri. ♄
Arbuscula ramosissima, in arenosis maritimis 10 pedalis et ultra; in rupibus vero frutex humilis, ramis saepe ad saxa adpressis: *rami* graciles, filiformes, confertissimi: *folia* convexa, minima, non raro viridi-glaucescentia, etiam juniora imbricata, sed illa quae amentis masculis numerosis terminalibus vix lin. longis subjecta nonnihil acutiora: *baccae* immaturae virentes, inde fusco-rufescentes, *Pisi* magnitudine, breviter pedunculatae.
Cl. *Lam.*, *Spr.* aliique, sed praesertim Cl. *Viv.* in *ann. bot. 2. p. 487*, magni momenti rationibus suffulti *J. lycium Lin.* ab hac non separant; sed Cl. *Reich.* adhuc ut diversas habet in *fl. germ. excurs. 2. p. 162.*

2. *J. turbinata. Guss.*
J. foliis ovatis obtusiusculis omnibus quadrifariam arcte imbricatis dorso foveola oblonga notatis, junioribus acutusiusculis approximatis, baccis ovato-turbinatis.
Ic. Sabina baccifera, bacca turbinata. *Cup. panph. 1. t. 54 — Bon. t. 45 — Raf. t. 11. f. 1.*
In arenosis, vel rupestribus maritimis; *Montallegro*; *Secciara* (*Gasparr.*)
Octobri, Novembri. ♄
Habitus omnino praecedentis; sed *baccae* immaturae oblongae, inde turbinatae; tuberculis pluribus instructae, et color totius plantae laetius virens.

3. *J. hemisphaerica. Presl del. prag. p. 142 — Spr. s. veg. 3. p. 909.*
J. pumila caespitosa, ramis teretibus patentibus, foliis ternis lineari-subulatis pungentibus supra canaliculatis, subtus obtuse carinatis, junioribus adpressis demum patentibus bacca (atra pruinosa) globosa semel longioribus.
J. communis. *Ucria H. Pan. p. 420*, non *Lin.* — J. vulgaris, fruticosa. *Cup. Cup. H. Cath. p. 105.*
Ic. *nulla.*
In rupestribus, vel pascuis apricis montosis; *Madonie*, *Etna.*
Aprili, Majo. ♄
Frutex ramosissimus, 1-3-pedales caespites constituens; *ramis* verruculoso-scabris, irregularibus, dense intricatis, griseis: *folia J. communi* similia, valde approximata et fere imbricata, sed *baccae* magnitudine *J. Oxycedri*, habitus vero *J. nani.*
Forma hemisphaerica non est character constans, uti in plurimis plantis vivis vidi; multo minus foliorum longitudo cum bacca comparata. Potius foliorum directio, imbricatio et habitus, nec non baccarum magnitudo characteres praestantiores suppeditant ad hanc speciem a

J. communi, et a *J. nano* discriminandam; praeterea plantae illae quae in regione arenosa Aetnae proveniunt *J. Oxycèdrum* quod habitum referunt.

4. J. MACROCARPA. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 263!* ex specim. *herb. Sibth.*, non ex descriptione, nec ex icone *Lob.* — *Spr. s. veg. 3. p. 909*, excl. ab utrisque syn. *Lobelii* ad sequentem spectante.

J. foliis ternis patentissimis lineari-subulatis pungentibus, supra 2-sulcatis subtus acute carinatis, baccis globosis folia aequantibus excedentibusque.

Ic. *nulla.*

In arenosis maritimis, *Reitani*; *Catania* (*Cosentini*).

Decembri, Januario. ♄

Truncus ramosissimus, 3-8-pedalis; nam dum non caeditur arbuscula evadit: *folia* approximata, firma, valde pungentia, supra nervo elevato notata, unde bisulcata, subtus plus minus acute carinata ac virentia: *amenta* mascula 1-2 lin. longa; *squamis* acutiusculis, gibbis, luteo-viridulis, ad margines albidis: *baccae* ad apicem tribus tuberculis acutis, et in medio squamulis tribus minimis acutis instructae; aliquando vero tuberculi ad apicem 2-1 et etiam obliterati: *baccae* maturae badiae, numquam rubrae, ut in *J. Oxycedro*, vel coeruleae ut in sequente, in quam quoad formam ellipticam baccae non transit, quamvis hae basi parum attenuatae, et sat raro globoso-ellipticae.

5. *J. Lobelii. Guss.*

J. foliis ternis patentissimis lineari-subulatis pungentibus supra 2-sulcatis (caesiis) subtus obtuse carinatis, baccis ovalibus basi attenuatis folia superantibus.

J. macrocarpa. *Sibth.* in *Smith fl. gr. pr. 2. p. 263* ex descriptione, et ex icone *Lobelii*, non ex *herb.* — J. major, bacca coerulea. *Cup. H. Cath. p. 103* — et J. major, Cedrus phoenicia dictus, bacca majore pyriformi rufa, coerulescente polline aspersa, per totum frondosus. *Cup. l. c. supp. alt. p. 43.*

Ic. J. maximus, illyricus, coerulea bacca. *Lob. ic. 2. p. 223*, ex habitu et baccarum figura! — J. major, oblonga bacca e rufo coerulescente, foliosa per totum. *Cup. panph. 2. t. 40!*

In arenosis maritimis Siciliae meridionalis, et orientalis; *da Alicata ad Agosta per Capopassaro.*

Decembri, Januario. ♄

In arenosis maritimis praecedentis elatior, et quoad folia omnino inter se similes; differt tantum: *baccis* basi attenuatis, semper oblongis!, nunquam globosis, aliquando pendulis; tuberculis saepe tribus ad apicem, et totidem ad latera notatis, illarum colore: *seminibus* duplo majoribus: *foliis* superne nervo elevato instructis, et nonnihil latioribus.

Quoad baccarum formam recedit a *J. macrocarpa* iisdem momentis, quibus *J. turbinata* dum *baccae* sunt immaturae a *J. phoenicia* distinguitur. — Specimina hujus stirpis nomine *J. oblongatae* Botanicis misi, sed ne cum *J. oblonga Marsch.* confundatur nomen mutavi.

TAXUS.

Endl. gen. n. 1799.

Flor. (in hac) axillares — *Masc. Calycis* loco bracteae plures imbricatae. *Cor.* nulla. *Filam.* coalita in columnam bracteis longiorem; *antheris* peltatis, depressis, subtus 6-8 loculis dehiscentibus—*Foem.* solitarii, praeter bracteas, disco minimo integro et annuliformi cincti. *Cor.* nulla. *Styl.* nullus; *stigmate* obtuso, concavo. *Sem.* unicum, nucamentaceum, disco demum aucto superne hiante et baccam mentiente laxe involutum. (*Arbor* elata, glaberrima, sempervirens; ramis patulis: *folia* coriacea, anguste lineari-lanceolata, integerrima, exstipulata, approximata. *Taxineae Rich.*)

1. *T. baccata. Lin. sp. pl. 1472 — Ucria H. Pan. p. 421.*

T. foliis approximatis distichis planis acutis brevissime petiolatis, floribus axillaribus sessilibus.

Ic. *Lam. ill. gen. t. 829 — Duham. arb. ed. 2. v. 1. t. 19* — Taxus. *Dod. pempt. 859.*

In nemoribus Siciliae septentrionalis locis frigidioribus nonnihil rara; *Bosco di Caronia, e di Mistretta nel luogo detto la Tassita; Etna* (*Cosentini*).

Januario, Februario. ♄

Arbor ramosissima, obscure virens; *ramis* sparsis vel oppositis, ramulis pendulis: *folia* rigidiuscula, subtus pallidiora, fere pollicaria, lin. lata: *flores* deorsum versi, et a foliis occultati: *bracteae* flores involucrantes obtusissimae, arcte imbricatae, virentes, brevissimae, intimae scariosae ac albidae: *columna* staminifera crassiuscula, alba, filamentis apice brevi tractu liberis; *antheris* sordide albidis, in centro depressis, dejecto polline planis, margine octofidis: *ovarium* virescens, glabrum; *stigmate* vix a bracteis exserto, subpentagono, albido-virenti: *fructus* facti ex disco carnoso baccam mentiente, subsessiles, glaberrimi, amoene coccinei, ovales, basi bracteis persistentibus calyciformibus suffulti, apice foveola campanulata aperta, in qua *semen* ovale compressiusculum fuscum nidulatur.

Columna staminifera pro amento a recentioribus describitur.

EPHEDRA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1554 — Endl. gen. n. 1804.

Ament. ex squamis 4-fariam imbricatis basi connatis composita, floribus in illarum axillis solitariis — *Masc. Cal.* 2-fidus, compressus, membranaceus. *Cor.* nulla. *Stam.* filam. coalita, apice libera; *antheris* 2-4-locularibus, poro oblongo dehiscentibus—*Foem.* *Cal.* 2-partitus. *Cor.* nulla. *Pist.* 2, exerta; *stigmatibus* simplicibus. *Sem.* duo calyce et squamis demum auctis ac succulentis et baccam spuriam mentientibus inclusa. (*Frutices* aphylli, ramosissimi; ramis teretibus, tenuissime striatis, saepe fasciculatis, sar-

mentosis, articulatis, ad articulos vagina squamaeformi brevissima instructis: *habitus Equiseti. Ephedrineae Nees ab Es.*).

1. *E.* FRAGILIS. *Desf. atl. 2. p. 382*, ex ejus *herb! — Willd. sp. pl. 4. p. 860.*

E. articulis ramorum secedentibus, vaginis monophyllis brevibus acute vel obtusiuscule 2-4-dentatis, amentis masculis pluribus sessilibus aggregatis.

Ic. Equisetum montanum, creticum. *Alp. exot. p. 140*, pl. foemina — Polygono baccifero minori similis florida, sed infructifera. *Cup. panph. 2. t. 222*, pl. masc.

In arenosis, et rupestribus maritimis; *Sferracavallo*, *Scopello*, *Castellammare*, *da Cofani a Martogna nelle basse falde del monte di Trapani*, *Butera*, *Biscari*, *da Girgenti a Spaccaforno*; *Marsala e Niscemi* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ♄

Caules lignosi; inter frutices in arenosis maritimis (*Girgenti*) alte et implexe scandentes, virentes, adulti fusci; ramis saepe pluribus ex eodem nodo: *vaginae* in plantis masculis acute 4-dentatae, albidae, vix lin. longae; in plantis foemineis breviores, obtuse bidentatae, ut in ramis adultis, in quibus demum obliteratae: *amenta* mascula numerosissima, sessilia, lutescentia, fere globosa; foeminea aliquando solitaria, brevissime pedunculata, ovali-oblonga; *squamis* in tubum connatis, obtusissimis: *fructus* immaturi caesio-pruinosi, ovales, maturi globosi ac rubentes.

2. *E.* DISTACHYA. *Lin sp. pl. 1472 — Ucria H. Pan. p. 421.*

E. ramulorum articulis non secedentibus, vaginis monophyllis brevibus obtuse 2-dentatis, amentis masculis numerosis racemoso-glomeratis pedunculatis, pedunculis amento brevioribus vel illa aequantibus, foemineis solitariis oppositis pedunculatis.

Ic. Polygonum IV Plinii, minus. *Clus. hist. 1. p. 92!* nostram plantam masculam exacte exhibentem quoad pedunculos — P. marinum II. *Tabern. ic. 836*, ic. ex *Clus.* — Tragus, sive Uva marina. *Bauh. hist. 1. par. 2. p. 406*, pl. masc. et foem. — Vua marina Monspeliensium. *Lob. ic. 1. p. 796*, pl. masc. — P. fruticans, botryoides, majus, hispanicum. *Barr. ic. 732. n. 3*, ic. etiam ex *Clus.* — P. fruticans botryodes, narbonense, minus. *Barr. l. c. 731 n. 2*, pl. foem. — Equiseti facie, racemosa planta, Vua marina Monspeliensium. *Moris. hist. 3. s. 13. t. 5*, ic. ex *Clusio.*

In arenosis maritimis Siciliae septentrionalis; *marina di Caronia*, *di S. Stefano*, *Terranova sotto S. Agata*; *rupi del Capo di Milazzo* (*Tin.*).

Martio, Junio. ♄

Frutex 2-3-pedalis; ramis erectis, firmis, ut plurimum numerosis ab eodem nodo, ad strias sub lente tuberculis minutis obsiti: *vaginae* albidae, vix lin. longae: *spicae* masculae brevissime pedunculatae, imo fere sessiles, ut in speciminibus monspeliensibus quae coram habeo, vel in pedunculo 2-5-lineari glomerato-pyramidatae, sicut in iconibus citatis, et praesertim in illa *Clusii* optime exhibentur: *foemineae* vero pedunculo 2-3-lineari suffultae, et solitariae: *fructus* globosi, rubentes.

Icon Polygonum IV Plinii, majus. *Clus. hist. 1. p. 92. f. 1*, quae ab auctoribus plurimis sub hujus speciei individuo foemineo citatur, ad aliam plantam spectare olim monuit Cl. *Lagasca*, quam ipse *E. arboream* appellare proposuit; perinde optime a Cl. *Host* in *fl. austr. 2. p. 671*, quem confer, *E. majoris* nomine describitur, et ab *E. distachya*, (qua *E. minor* ejusdem) probe di-

stinguitur; tamen nomen *Lagascae* prioritatis jure servandum. Haec in Hispaniae locis a mare dissitis (*Aranjuez*) provenit, ubi sine floribus collegi, et habitu firmiore, ramis magis exasperatis confertissimis longioribusque, aliisque notis ab *E. distachya*, uti jam laudati auctores monuerunt prorsus aliena.

3. *E. NEBRODENSIS. Tin.*

E. ramulorum articulis subsecedentibus gracilibus numerosis confertis, vaginis monophyllis obtusiuscule 2-dentatis, amentis omnibus sessilibus, masculis numerosis solitariisve, foemineis solitariis oppositis sparsisque.

Equisetum nebrodense, fruticosum, duris setis, flosculis luteis, stiptici acuti aromatici saporis, seu Polygono maritimo minori similis lutea florida, sed infructifer. *Cup. H. Cath. p. 62*, et — Tragus, sive Uva marina, major. *Cup. l. c. supp. alt. p. 89.*

Ic. *nulla.*

In lapidosis montosis; *Madonie a Scalamadaggio*; *alla Colma grande* (*Gaspar.*); *nella vallata che scende ai Favari d' Isnello* (*Tineo*).

Majo, Junio. ♄

Caules varie torti, teretes, 1-1 ½ pedales, diametro 3-4-lineari; sed *rami* graciles, fere filiformes, dense conferti, magis quam in antecedente scabri, exsiccatione nonnihil fragiles: *amenta* mascula duplo quam in praecedente minora, semper sessilia: *fructus* maturos non vidi.

Nomine *E. fragilis* ex Dalmatia a Cl. *Visiani* accepi plantam huic similem quoad flores et gracilitatem ramorum, sed isti minime sunt ut in nostra conferti; an haec *E. arborea Lag.?*, sed habitus gracilior quem in planta hispanica.

RUSCUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1559 — Endl. gen. n. 1188.

Flor. in medio foliorum inserti, subsolitarii — *MASC. Cal.* corollinus, 6-sepalus; *sepalis* patentibus, persistentibus; inferioribus minoribus. *Cor.* nulla. *Filam.* in tubum (Nect. *Lin.*) ventricosum connata, ad cujus apicem *antherae* 3 reniformes adnatae — *FOEM. Cal. Cor.*, ac tubus stamineus ut in masculis, sed iste antheris sterilibus instructo. *Styl.* 1; *stigmate* capitato, extra tubum prominente. *Bacc.* globosa, 3-locularis; loculis dispermis; abortu 1-locularis et submonosperma. (*Suffrutex* humilis, sempervirens, glaberrimus: *folia* coriacea, simplicia, integerrima, alterna, exstipulata, in medio florifera: *flores* parvi. *Smilaceae Brown.*).

1. *R. ACULEATUS. Lin. sp. pl. 1474 — Ucria H. Pan. p. 422.*

R. caule supra medium ramoso, foliis sessilibus ovatis vel elliptico-lanceolatis mucronato-pungentibus supra floriferis, fasciculis subbifloris basi bractea minuta scariosa suffultis.

Ruscus. *Cup. H. Cath. p. 194 — Cast. H. Mess. p. 20.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 835 — Bull. herb. t. 245* — Ruscus. *Matth. comm. 2. p. 555* — Ruscum. *Dod. pempt. 744.*

In sylvis apricis, in dumetis, et ad saepe passim in Sicilia.

Martio, Aprili. ♄

Radices albae, fasciculato-fibrosae, dense caespitosae: *caules* plures ex eadem radice, 1-2-pedales, superne ramosi ac striati; ramis

alternis vel inferioribus 2-4-verticillatis : *folia* rigida , obliqua , aut verticalia : *flores* in medio foliorum inserti , saepius solitarii , brevissime pedunculati : *sepala* patentissima, supra virentia, et lineolis violaceis basi praesertim notata , lin. longa , ovalia , obtusa ; interiora breviora , duplo angustiora , lanceolata, acutiuscula: *tubus* stamineus atroviolaceus ; *antheris* albidis : *baccae* virentes , inde amoene coccineae , sessiles, apice *stylo* brevissimo persistente mucronatae , basi sepalis adpressis suffultae.

POLYGAMIA.

Monoecia.

VALANTIA.

Dec. fl. fr. 4. p. 266 , et pr. 4. p. 613 — Roem., et Schult. s. veg. 3. p. 14 et 74 — Endl. gen. n. 3098.

Flor. axillares , terni ; medio hermaphrodito fertili ; duobus lateralibus masculis — *Masc. Cal.* obsoletus. *Cor.* 3-fida. *Stam.* 3 , corollae lobis alterna — *Herm. Cal.* tubus globosus , cum ovario connatus , limbo supero , rigido , denticulato , persistente. *Cor.* supera , rotata , 4-fida. *Stam.* 4 , corollae lobis alterna. *Styl.* duo , distincti ; *stigmatibus* capitatis. *Fruct.* ob pedicellos tres fere ad apicem simul concretos et inferiori margini ciliolatos , 3-4-cornis ; cornu intermedio seminifero , 2-vel abortu 1-spermo ; lateralibus sterilibus. (*Herbae* annuae, humiles : *caules* tetragoni, articulati : *folia* quaterna , verticillata, simplicia, integra , exstipulata : *flores* subsessiles. *Stellatae Lin.*).

1. *V. muralis. Lin. sp. pl. 1490 — Ucria H. Pan. p. 425 — Bertol. fl. ital. 2. p. 158 — Moris fl. sard. 2. p. 311 ; a. glabra.*

V. caule decumbente foliisque obovatis glaberrimo , fructibus 4-cornibus , cornu dorsali tereti-conico apice fimbriato ascendente vel patulo.

Rubeola echinata , saxatilis. *Cup. H. Cath. p. 192.*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 137*, ex ic. pictis — *Sabb. hort. 1. t. 83* — Cruciata romana, minima , muralis. *Columu. ecphr. 1. p. 208. t. 297* — V. annua , quadrifolia , verticillata , floribus ex viridi-pallescentibus , fructu echinato. *Mich. gen. p. 13. t. 7.*

b. hirsuta ; caule hirsutiusculo , fructuum cristis numerosioribus, longioribus.

In ruderatis herbosis , ad muros , et in glareosis calcareis ; *Palermo , Piana de' Greci , Parco , Pizzuta , Sagana , Misilmeri , Amorosa al sud di Busambra, Polizzi, Trapani, Val di Noto* = et in *Ustica , Isola delle formiche , Levanzo , Favignana , Marettimo , Pantellaria, Lampedusa, Linosa* = var. *b. Siracusa (Larevilliere, Leresche)* ; *Catania nella lave sul mare.*

Martio , Majo. ⊙

Caules 2-5-pollicares, surrecti aut ascendentes, basi opposite ramosi, superne simplices: *folia* sessilia, deflexa, vix 1-2-linearia, ad margines saepe subrevoluta, ac setulis nonnullis scabra, sub lente punctata, patentia vel deflexa, superiora magis approximata: *pedunculi* brevissimi, demum albidi ac incrassati: *flores* pallide albo-virentes: *fructus* in verticillis approximati vel remoti, glabri, cauli arcte adhaerentes, folia subaequantes, basi superne gibbi, 4-cornes; cornubus tribus inferioribus dorso nudis vel cristatis, lateralibus subfalcatis, intermedio seminifero recurvato-annulato; cornu superiore, e dorso intermedii inferioris prodeunte, surrecto vel horizontali, apice tantum fimbriato.

Descriptio *Moris l. c.* optima — Varietas *b.* cum vera *V. hispida* non est confundenda; siquidem in illa cornus quartus dorsalis omnino deest, et tantum tria inferiora adsunt — Confer *Moris* et *Bertol. ll. cc.*, qui has duas affines species certis characteribus probe distinxerunt.

PARIETARIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1576 — Endl. gen. n. 1885.

Flor. polygami, vel monoici, in axillis foliorum subsessiles, glomerato-cymosi ac involucrati. *Cal.* persistens, campanulatus, inferus, 4-fidus, in hermaphr. in fructu saepe tubuloso-elongatus; in foemin., ut in hermaphroditis, sed non elongatus. *Cor.* nulla. *Stam.* 4, laciniis calycinis opposita; *filamentis* transverse rugosis, induplicatis, sub anthesi elastice resilientibus, ac externe curvatis; *antheris* 2-locularibus. *Styl.* filiformis; *stigmate* (in siculis) capitato, stellate-piloso. *Sem.* unicum, ovatum. (*Plantae* suffrutescentes, et sempervirentes, vel annuae ac tenerae, piloso-scabridae: *folia* alterna, simplicia, integra, exstipulata, plus minus longe petiolata: *flores* parvi, herbacei. *Urticaceae Endl.*).

1. *P. DIFFUSA. Mert.* et *Koch fl. germ. 1. p. 827.*

P. suffruticosa, caulibus ramosissimis prostratis diffusis suberectisque, foliis petiolatis, junioribus infimisque ovatis opacis trinerviis, superioribus triplinerviis pellucido-punctatis utrinque attenuatis ovali-lanceolatis, pedunculis bifidis, involucris 7-9-fidis 3-5-floris, flore intermedio foemineo, lateralibus hermaphroditis demum tubulosis involucri lacinias obtusas excedentibus.

P. officinalis. *Ucria H. Pan. p. 425*, ex loco = P. officinalis ex Ustica. *Bertol. fl. ital. 2. p. 215* — P. Ocymifolia. *Poir. dict. enc. 5. p. 15 ?* quoad syn. *Bocc.*, et descriptionem ex parte — P. officinarum. *Cup. H. Cath. p. 165* — Helxine Dioscoridis. *Cast. H. Mess. p. 39.*

Ic. P. judaica. *Lam. ill. gen. t. 853. f. 2* — P. officinalis. *Curtis Lond. fasc. 4. t. 63* — P. Ocymifolia. *Bocc. sic. t. 24. f. a*, quae ad *P. judaicam* citatur a *Lin.* in *mant. 2. p. 501*, sed errata litera.

b. sicula; involucri laciniis oblongo-ellipticis acutiusculis flores hermaphroditos tubulosos aequantibus.

P. punctata. *Willd. sp. pl. 4. p. 753 ?*

Ad muros, in ruderatis, ad rupes in umbrosis demissis passim in Sicilia = et in *Ustica*, *Saline*, *Lipari*, *Stromboli*, *Favignana*, *Maretimo*, *Lampedusa*: var. *b. Calatafimi*, *Segeste*, *Catania.*

Floret fere per totum annum. ♄

Caules ramosissimi, 1-2-pedales, aliquando flexuosi : *folia* plus minus longe petiolata, plantae adhuc tenerae ac ad ramorum basim exacte ovata, reliqua ovali-lanceolata : *involucri* laciniae in *a.* obtusae (*bracteae* basi connatae ex aliis): *flores* in caule et in ramis cymoso-glomerati, saepius utrinque tres, quorum laterales duo hermaphroditi, breviter pedicellati, intermedius foemineus sessilis: hujus *calyx* in fructu pyramidatus, parum mutatus, bracteola unica suffultus, laciniis saepe ad carinam fuscis; hermaphroditi vero (qui cito caduci) ante anthesim depresso-pentagonus, stigmate tunc exerto, post staminum evolutionem (quae calycem excedunt) *stylus* statim decidit, et calycinae laciniae in longum tubum coalescunt, ob dentes conniventes saepe clausum : *stigma* pilis candidis stellatim patentibus tectum : *semina* nitide-nigra, levia.

Dum planta est adhuc tenera, et a seminibus orta, caules et rami graciles; folia tenuia, mollia, opaco-punctata, pallide virentia; earum nervi ad basim, non supra illam confluentes; ideoque tunc citatae iconi *Bocc.* exacte respondens : progrediente aetate, caules et rami firmi, semper tamen fragiles; pubescentia major; color intensius virescens; folia angustiora, et in petiolum attenuata; earum nervi supra basim vel sub medio paginae confluunt, et tunc est *P. judaica* omnium auctorum florae europeae, si *P. judaica Lin.* ab hac nostra revera diversa, uti *Treviranus*, *Koch*, aliique opinantur — Interim inflorescentiae characteres notatos semper constantes vidi, nec ab ista ad *P. erectam* (*P. officinalis* aliorum) transitum ullum in innumeris plantis vivis inspectis mihi observare datum fuit; in qua pedunculi repetito-dichotomi; flores numerosiores; calyce in hermaphroditis multo breviore, sed quod magis interest in tubum elongatum post anthesim non mutato, quod etiam sequentibus commune; involucri characteres, et habitus alieni—Praeterea *P. erectam* nec in Sicilia, nec prope Neapolim unquam vidi, et apud nos nonnisi in frigidis regionibus provenit (*Abruzzo alla Majella*) — Hisce omnibus perpensis sententiae Cl. *Bertol.*, qui in *fl. ital. l. c.* has species simul associat assentiri nequeo, et adhuc uti diversas habendas esse censeo. Confer *Trevir.* in *flor. bot. zeit. an. 1833. p. 481*, *Mert.* et *Koch l. c.*, *Koch syn. p. 636*, *Reich. fl. germ exc. 1. p. 181*, *Ten. syll. p. 533*; aliique.

2. *P.* LUSITANICA *Lin. sp. pl. 1492* — *Ucria H. Pan. p. 425.*

P. herbacea annua, caulibus filiformibus diffusis erectisque, foliis orbiculato-ov·is trinerviis basi aequalibus punctatis, involucri partiti lacini· omnibus aequilongis ovato-lanceolatis calyces fructiferos immutat· aequantibus illisque adpressis.

P. lusitan·a, annua, minima. *Tourn. inst. p. 509*, ex ejus *herb.* in *Mus. . Paris!* — P. Ocymifolio. *Cup. H. Cath. p. 163.*

Ic. P. ·cula, Alsines folio. *Bocc. sic. p. 47. t. 24*, ex ejus herb. in *Mu· H. Paris !*

Ad ·uros, ac in ruderatis ubique in Sicilia = et in *Isole Eolie*, *·avignana*, *Maretimo*.

J·uario, Martio. ☉

·ules albidi, graciles, 3-10-pollicares, ramosissimi, saepius procumbentes, aut diffusi, non raro tamen surrecti, et parietibus arcte adhaerentes : *folia* ad summum 4 lin. lata, 5 lin. longa, inferiora basi rotundata, ascendendo angustiora, sed parum longiora, demum aliquando elliptico-lanceolata ac utrinque attenuata : *florum* cymae breviter pedunculatae : *involucri* laciniae lanceolato-lineares, acutiusculae, semper calycibus adpressae: *calycis* laciniae fuscae, in fructu parum auctae : *semen* ovale, nitide stramineum, levissimum.

Folia contrita odorem *Cucumis sativi* uti in sequente spirant.

3. *P.* FILIFORMIS. *Ten. syll. p. 77.*

P. herbacea annua, caulibus filiformibus gracilibus diffusis, foliis orbiculato-ovatis trinerviis basi aequalibus punctatis, involucri partiti laciniis subaequalibus lineari-lanceolatis demum squarroso-patulis calycemque fructiferum superantibus.

Ic. *nulla.*

In saxosis aridis vulcanicis; *Ustica.*

Februario, Aprili. ☉, non vero ♃

Species inter praecedentem et sequentem media; cum illa habitu et foliorum characteribus convenit; sed laciniarum involucri subinaequalibus diversa, et *P. creticae* affinis; tamen ab hac quoque ob involucri laciniarum figuram luce clarius distincta.

4. *P.* CRETICA. *Lin. sp. pl. 1492.*

P. herbacea annua, caulibus filiformibus diffusis ramosissimis, foliis rhombeo-ovatis trinerviis basi aequalibus punctatis, involucri partiti compressi basi subtubulosi laciniis lanceolatis, duabus duplo latioribus longioribusque spathulatis!

P. cretica, minor, capsulis seminum alatis. *Tourn. coroll. p. 38*, ex ejus *herb.* in *Mus. H. Paris!*

Ic. *Sibth. fl. gr. t. 454!* ex ic. pictis.

In ruderatis, ad muros, ad rupes vulcanicas; *Levanzo, Favignana, Maretimo, Pantellaria, Lampedusa, Linosa*, et forsan in Sicilia meridionali.

Februario, Majo. ☉

Caules duarum praecedentium ramosiores ac diffusiores: *folia* in petiolum saepe ita attenuata ut obovato-spathulata videntur: *flores* in cymis pauciores: *involucri* laciniae duae exteriores obtusissimae; *pubescentia* major.

ACER.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1590 — Juss. 251.

Flor. polygami in racemis vel corymbis axillaribus terminalibusque. *Cal.* liber, deciduus, 4-5-9-partitus. *Cor.* [illegible]ferae *petala* laciniis calycinis numero aequalia, iisque alterna, [illegible]na cum staminibus ad disci carnosi lobati marginem inserta. *Stam.* [illegible] rarius 5-12. *Styl.* 1, inter ovarii 2-lobi lobos; *stigmate* 2-fido. *Samar.* 2, raro 3, basi connatae; *nucibus* 1-2-spermis, dorso ala margine inferiore incrassata instructae. (*Arbores* plus minus elatae opposite ramosae: *folia* in siculis decidua, simplicia, lobata vel palmata, opposita, exstipulata: *flores* parvi, luteoli; pedicellis [illegible]si bracteatis: *antherae* in floribus hermaphroditis saepius sterile. *Acerineae Dec.*)

1. *A.* PSEUDO-PLATANUS. *Lin. sp. pl. 1495 — Ucria H. Pan. p. 27*; *b. siculum.*

A. foliis subtus opacis glaucis ad nervos arachnoideo-villosis suborbiculatis palmato-5-lobis, lobis acutis inaequaliter crenato-dentatis, racemis pendulis elongatis basi compositis, staminibus florum masculorum corollam excedentibus ovariisque dense villoso-pilosis, samaris glabris earumque alis approximatis semi-oblongo-ellipticis basi interiore abrupte constrictis.

A. villosum, foliis 5-lobis acuminatis obtuse dentatis subtus glaucis, racemis erectis, floribus fructibusque tomentosis, filamentis calyce duplo longioribus. *Presl del. prag. p. 31* — A. montanum, candidum. *Cup. H. Cath. p. 2.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4829* (speciei typus) — A. montanum, candidum. *Cup. panph. 1. t. 91!*

In nemoribus montosis; *Madonie, Ficuzza, boschi di Caronia, di Francavilla, Etna al Milo; bosco della Colomba (Gasparr.).*

Aprili, Majo. ♄

Arbor procera, et in Sicilia inter alias hujus generis elatior: *folia* subcoriacea, superne nitide-virentia, subtus pallidiora: *racemi* plus minus elongati, 2-4-pollicares; omnino masculi, et alii ad basim floribus hermaphroditis instructi; *pedunculo* communi adpresse et sparse villoso; *pedicellis* vero glabris, utrisque virentibus: *petala* anguste linearia (vix lin. lata), obtusa, erecto-patentia, una cum filamentis viridula ac sparse pilosa: *stamina* in floribus masculis longiora: *stigmata* stamina excedentia, recurva, intus puberula, aliquando tria: *ovaria* pilis densis albis tecta: *samararum* alae virentes, nervosae, approximatae, non vero incumbentes, basi interiore statim constrictae, non basi sensim attenuatae, ut in speciei typo, sicut in icone *Reich.*, et in speciminibus veri *A. pseudo-platani* video, in quibus praeterea parum angustiores.

Male *Spr.* in *s. veg. 2. p. 224* speciem *Preslii* ad *A. Opalum* trahit. Interim in plantis omnibus Nebrodum, nec racemi erecti, nec samarae maturae tomentosae, uti illas *Preslius* dicit — Hujus varietatem vel speciem aliam in *Madonie ai favari* collegit *Gasparrini*, in qua folia subtus ad nervos glaberrima; lobi fere orbiculati et minime acuminati, sed flores et fructus desiderantur; hinc ulterius inquirenda.

2. *A. obtusatum. Kit.* in *Willd. sp. pl. 4. p. 984.*

A. foliis suborbiculatis basi cordatis supra glaberrimis subtus albido-villoso-tomentosis 5-lobis, lobis acutiusculis obiter grosseque dentato-crenatis, corymbis pendulis, pedunculis samarisque junioribus pilosis, alis semipatentibus semioblongis.

Ic *Reich. cent. 15. f. 4827*, cum nostra planta exacte congruens.

In nemoribus montosis; *Etna (Cosentini)*; *Madonie (Tineo).*

Martio, Aprili. ♄

Arbor procera; *ramis* junioribus cortice rubente: *folia* demum subcoriacea, etiam adulta subtus tomentosa, et exquisite 5-7-nervia; lobis lateralibus minoribus: *flores* in siculis plantis non vidi: *pedunculi* uti samarae demum glabrati: *samararum* alae non latae et fere semiorbiculatae, ut in icone *A. neapolitani Reich. l. c.*, et *Ten. fl. nap. t. 100*, cui posteriori specimina quae coram habeo quod folia et habitum conveniunt.

Cl. *Bertol. in fl. ital. 4. p. 358* hanc speciem ab *A. Opalo* non separat.

3. *A. campestre. Lin. sp. pl. 1497 — Ucria H. Pan. p. 427; a. hebecarpum. Dec.*

A. foliis subtus puberulis cordato-orbiculatis palmato-5-lobis, lobis ovatis oblongisque, lateralibus integerrimis, intermedio obtuse trilobo, corymbis erectis, samaris velutino-tomentosis, alis glabris horizontaliter divergentibus externe recurvis.

A. austriacum. *Ten. syll. p. 493!*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 844. f. 1*, sed foliorum lobi omnes obtuse trilobi — A. campestre, minus. *Cup. panph. 1. t. 151* — A. minus. *Dod. pempt. 840*, sed samararum alae interne curvatae, ut in aliis iconibus veterum.

*

b. lejocarpum. Dec. l. c.; samaris glabris, alis latioribus, junioribus rubentibus.

A. campestre, *b. Lam. dict. enc. 1. p. 582* — A. campestre et minus, fructu rubente. *Vaill. bot. paris. p. 2* — A. campestre et minus, pericarpio externe purpureo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 4.*

Ic. *Reich. cent. 15. f. 4825*, quoad alarum magnitudinem, glabritiem, ac formam.

In nemoribus, vel fruticetis; *Madonie, boschi di Castellobuono, della Ficuzza, di Francavilla, di Caronia e di Mistretta, Monte de' Cani, Buccheri; Gibilmanna* (*Gaspar.*) : var. *b. Palazzo Adriano* (*Gaspar.*).

Aprili, Majo. ♄

Frutex, vel arbor excelsa; *ramis* junioribus plerumque rubentibus, saepe suberoso-angulatis : *folia* supra obscure virentia, subtus pallidiora; lobis acutiusculis aut obtusis, aliquando omnibus integris : *pedunculi* patenter pubescentes, in *b.* glabri : *petala* viridi-flavescentia, obovato-linearia, obtusa, ac uti calycis laciniae pilosa et ciliata : *genitalia* petalis concoloria : *stamina* glabra, corollam aequantia : *stigmata* recurva, intus papillosa : *ovarium* transverse oblongum : *samarae* duae, a basi styli in lineam fere rectam protensae; alis externe recurvis, in *a.* 3-4, in *b.* 5-6 lin. latis.

Confer Cl. *Ten. l. c.*; at ex descriptione *Lin.* in *H. Cliff.* hoc potius, quam meum *A. marsicum pl. rar. p. 375* ad speciem Linnaeanam adhuc mihi spectare videtur.

4. *A.* MONSPESSULANUM. *Lin. sp. pl. 1497* — *Ucria H. Pan. p. 427*; *b. commutatum.*

A. foliis annuis subcordato-orbiculatis, junioribus subtus villosis demum utrinque glabris palmato-trilobis, lobis integerrimis triangularibus acutiusculis, corymbis demum pendulis, samaris glabris, alis approximatis invicem incumbentibus.

A. commutatum, foliis trilobis dentatis glabris annuis, lobis subaequalibus, cymis terminalibus axillaribusve pendulis. *Presl del. prag. p. 31* — A. illyricum. *Jacq. fil.* in *Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 769 ?*

Ic. A. trifolia Caspari Bauhini, polyspermos, ac raro inciso folio. *Cup. panph. 2. t. 131.*

In apricis calcareis montosis nemorum; *Madonie, Boschi di Castellobuono, e della Ficuzza.*

Aprili, Majo. ♄

Arbuscula ramosissima : *folia* ut in speciei typo subtus reticulata, sed lobi acutiores ac magis divaricati : *samararum* alae non tantum approximatae, sed invicem incumbentes : *flores* non vidi — In reliquis convenit cum A. *monspessulano.*

A. obtusifolium Sibth. fl. gr. 4. p. 52. t. 261, et *Smith pr. fl. gr. 2. p. 265* ex specimine ipsius herbarii ab hoc prorsus alienum; tamen *A. ibericum Marsch.* ex specimine *Stev.* in *Mus. H. Paris.* a nostro non differre mihi visum est, uti et aliud specimen absque nomine in *herb. Tourn. l. c.*

CELTIS.

Endl. gen. n. 1851.

Flor. axillares, solitarii, pedunculati. *Herm. Cal.* inferus, liber, 5-6-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* 5-6, calycinis laciniis opposita. *Styl.* 2, glanduloso-pubescentes. *Drup.* subglobosa, 1-sperma, putamine osseo — *Masc. Pist.* nullum, reliqua ut in hermaphrodito. (*Arbor* excelsa, alterne, ramosa: *folia* decidua, scabra, indivisa, exstipulata: *flores* parvi, ebracteati: *drupa* demum nigrescens. *Celtideae Endl.*)

1. *C. australis. Lin. sp. pl. 1478 — Ucria H. Pan. p. 423.*

C. foliis oblique ovali-lanceolatis acuminatis argute serratis supra scabris, subtus molliter breviterque hirsutis.

Lotus fructu Cerasi. *Cup. H. Cath. p. 115*, et — Id. fructu exalbido *Cup. l. c.* — Lotus arbor. *Cast. H. Mess. p. 13.*

Ic. *Lam. ill. gen. t. 844. f. 1 — Scop. fl. ins. 2. p. 35. t. 16 — Duham. arb. ed 2. v. 1. t. 8* — Lotus arbor. *Lob. ic. 2. p. 186.*

b. lutescens.

Lotus aetnensis, Mali armeniaci foliis, fructu ex albo-lutescente suaviori. *Cup. l. c.*

Ic. Lotus arbor, Mali armeniaci foliis, fructu e luteo-rubro aetnensis. *Cup. pan. ph. 2. t. 156 — Raf. t. 113. f. 1.*

In saxosis calcareis, aut vulcanicis; *Palermo*, *Termini*, *Cefalù*, *Militello di val Demone*, *Etna*: var. *b. Bronte* ex *Cup.*, sed non vidi. Aprili, Majo. ♄

Arbor 15-20-pedalis, cortice griseo non rimoso: *ramuli* juniores graciles, flexuosi, dependentes, pubescentes: *folia* obscure virentia, 1-3-pollicaria, 1 ½-2-poll. lata; juniora subtus molliter pubescentia: *petioli* 1-3-pollicares, *pedunculis* filiformibus rectis 2-3-plo breviores: *flores* ex albo-viriduli; calycinis laciniis concavis, acutis, ciliatis: *styli* duo, crassi, recurvi, ovarium excedentes, furfuraceo-pubescentes ac sordide albidi: *drupae* ellipticae, basi pilis brevissimis albis numerosis circumdatae, virentes, inde flavo-viridulae, jam maturae diametro 2-3-lineari dulces edules ac atrae. Aliquando ovaria plura (3-5) in eodem flore, sed unico demum fertili, reliquis vero abortivis.

Dioecia.

CERATONIA.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1612 — Endl. gen. n. 5809.

Flor. polygami, vel dioici, racemosi. *Cal.* inferus, liber, 5-partitus, brevissimus. *Cor.* nulla — *Masc. Stam.* 5-6: *filamenta* longe exerta, sub disci hypogyni peltati margine inserta, calycinis laciniis opposita. *Ovar.* rudimentum — *Foem*: *Ovar.* superum, subfalcatum, brevissime stipitatum, pubescens, disco carnoso cinctum; *stigmate* sessili, carnoso, orbiculato. *Scytinum* coriaceum, compressum, lato-lineare, ad suturas angustum, oligo-vel polyspermum — *Herm. Pist.* ut in planta foeminea,

minea, reliqua ut in mare. (*Arbor* ramosissima: *folia* sempervirentia, obsolete stipulata, alterna, abrupte pinnata; *foliolis* oppositis subalternisve, integerrimis: *flores* parvi, ingrate olentes, in racemis solitariis aut approximatis, ex ramis, vel ab ipso trunco prodeuntibus: *scytina* majuscula, edulia. *Leguminosae Juss.*)

1. *C. Siliqua. Lin. sp. pl. 1513 — Ucria H. Pan. p. 450.*
C. inermis, foliis 3-5-jugis, foliolis ovalibus orbiculatisque utrinque glaberrimis margine subundulatis.
Ceratonia multorum. *Cup. H. Cath. p. 45*, cum varietatibus.
Ic. *Lam. ill. gen. t. 859 — Duham. arb. ed. 2. v. 1. t. 50 — Cav. ic. 2. p. 8. t. 113* — Ceratonia florens, non fruticans, folio ceu minori. *Cup. panph. 3. t. 107* — Ceratonia. *Dod. pempt. 787*, sed mala, quia folia impari pinnata.
In saxosis calcareis aut vulcanicis apricis; *Palermo*, *Cefalù*, *Olivieri*; sed praesertim in meridionalibus *Val di Mazzara*, *e val di Noto* = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Pantellaria*, *Linosa*, *Lampedusa*.
Septembri, Octobri. ♄
Arbor ligno duro, rufescente, venoso, cortice aliquando rimoso: *rami* distorti ac flexuosi, rigidi, saepe tuberculis ex insectorum punctura ortis obducti: *stipulae* minutissimae, evanidae, acutae, uti rami vix explicati setis adpressis rufescentibus tectae: *foliola* glaberrima, subsessilia, coriacea, supra nitida, subtus pallida, 6-18 lin. longa: *racemi* simplices, 1-3-pollicares: *pedicellis* 1-2-linearibus, patentibus, basi bracteola brevissima suffultis, una cum pedunculis calycibusque puberulis, ae saepe rubentibus: *calyx* lin. longus; laciniis ovatis, obtusiusculis, discum carnosum concavum puberulum in margine obtuse ac obsolete 5-lobatum parum excedentibus; at in flore foemineo brevioribus: *filamenta* calycem longe superantia, albida, glabra, divergenti-patentia; *antheris* luteis: *ovarium* incano-tomentosum, 3-5 lin. longum; *stigmate* glabro, luteo-virenti: *scytinum* pedicellatum, rectum, aut arcuatum, vel varie flexum, pendulum, 3-8-pollicare, pollicem latum, crassum, maturum ferrugineo-fuscum, intus pulpa demum sapida ac dulci farctum, altero anno maturum: *semina* compressa, ovalia, viridi-rufescentia, glaberrima.
Aliquando in foliis loco duorum foliolorum inferiorum petiolus partialis adest, et tunc ad petioli basim bipinnata evadunt.

FICUS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1613 — Endl. gen. n. 1859.

Recept. commune globoso-turbinatum, carnosum, intus cavum, ibique flores subsessiles minimos numerosos occultans; ore angustissimo squamulis clauso — *Masc. Cal.* 3-partitus. *Cor.* nulla. *Stam.* 3-5, brevissima, calycinis laciniis opposita —*Foem. Cal.* 5-partitus, inferus, tubo in pedicellum decurrente. *Styl.* unicus, lateralis. *Utricul.* pulposus, demum exarescens. (*Arbor* lactescens, irregulariter ramosa: *folia* alterna, simplicia, stipulata, varie lobata, decidua, scaberrima: *receptacula* axillaria, solitaria, vel aggregata, demum carnosa dulcia et edulia. *Moreae Endl.*)

1. *F. carica. Lin. sp. pl. 1513 — Ucria H. Pan. p. 431.*
F. foliis cordatis supra glabriusculis scabris, subtus molliter pubescentibus 3-5-lobato-palmatis, lobis repando-dentatis obtusis, receptaculis glabris turbinato-pyriformibus.
Ficus. *Cup. H. Cath. p. 73-78*, cum varietatibus — *Cast. H. Mess. p. 28.*
Ic. *Gaertn. de fruct. 2. t. 91 — Duham. arb. t. 99 — Matth. comm. 1. p. 261 — Dod. pempt. 812 — Lob. ic. 2. t. 197.*
b. caprificus. Lin. l. c.
Ficus sylvestris. *Cup. l. c. p. 78* — Caprificus. *Cast. H. Mess. p. 35.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 831.*
In ruderatis, muris vetustis, ac in saxosis passim in Sicilia; non vero in montosis — et in Insulis adjacentibus.
Majo, Junio. ♄
Arbor ramosissima; *ramis* varie tortis, junioribus casu petiolorum ac stipularum tuberculoso-cicatrisati; cortice cinereo, non rimoso: *stipulae* convoluto-conicae, cito deciduae: *folia* ampla, juniora laete virentia, subtus pallidiora, nervis prominulis reticulata, tactu mollia, 3-5-nervia: *petioli* pubescentes, teretes, folio breviores, et uti eorum nervi albidi: *receptacula* sessilia, basi squamulis brevissimis persistentibus saepe tribus bracteata, jnniora virentia, aut fuscescentia; *squamis* minutis ipsorom orem claudentibus; externis viridulis, imbricatis; interioribus scariosis, albis, reversis.

CHAMAEROPS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1688 — Endl. gen. n. 1759.

Flor. polygamo-dioici, alii hermaphroditi, alii masculi, in eadem vel diversa planta, in spadice ramoso, basi spathis 2-4 coriacies compressis cincto — *Masc. Cal.* 3-partitus, liber, persistens. *Cor.* petala tria, cum laciniis calycinis alterna, persistentia. *Stam.* 6-9; *filamentis* brevibus, basi connatis — *Herm. Cal.* et *Cor.* maris. *Stam.* 6; *filamentis* in urceolum hypogynum connatis. *Styl.* tres. *Drupae* tres, (saepius 1-vel raro plures) globoso-ovales, 1-spermae. (*Caudex* in Sicilia 1-5-pedalis, simplicissimus, rudimentis petiolorum tectus: *frondes* sempervirentes, sparsae, flabelliformes, coriaceae, rigidae: *flores* intra frondium petiolos, in spadice dense conferti, multo polline luteo scatentes. *Palmae Lin.*).
1. *C. humilis. Lin. sp. pl. 1657 — Ucria H. Pan. p. 447.*
C. caudice frutescente, frondibus flabelliformibus palmatis, laciniis canaliculatis, petiolis spinosis, drupis globosis (parvis).
Palma minor, et — P. humilis, non spinosa. *Cup. H. Cath. p. 160 — Cast. H. Mess. p. 18.*
Ic. *Duham. arb. ed. 2. v. 7. t. 58* — Phoenix humilis. *Cav. ic. 2. p. 12. t. 115* — Chamaeripes. *Dod. pempt. 820* — Palma humilis, vel Chamaeripes. *Bauh. hist. 1. p. 368.*
b. elatior: drupis ovalibus majusculis, caudice elatiore.
In campis calcareis maritimis, ac in rupibus mari finitimis; *Palermo*, *Collesano*, *Buonfornello*, *Altavilla*; sed praesertim in meridionalibus *Val di Mazzara*, e *val di Noto*; in *Valdemone* rara = et in *Basiluzzo*, *Lipari*, *Panaria*, *Levanzo*, *Favignana*, at in *Maretimo* minus frequens.

Martio, Aprili. ♄.

Caudex dum planta ad oeconomicos usus caeditur subnullus; in rupibus 3-5-pedalis, diametro 4-5-pollicari; in planta culta 10-pedalem et ultra vidi; erectus, inferne nudus: *petioli* basi dilatata vaginantes, depresso-ancipites, 1-2-pedales, eorum spinis sursum versis: *frondes* ad apicem caudicis approximatae, circumscriptione semiorbiculatae; laciniis 12-20, late lineari-lanceolatis, subtus carinatis, ad apicem laceris; junioribus subfarinosis: *spathae* coriaceae, oblongae, compressae, ad margines lanuginosae: *spadix* 2-5-pollicaris, conferte et alterne ramosus, spathas excedens; *pedunculo* firmo, nitido, glaberrimo: *flores* numerosi: *calycis* laciniae ovato-lanceolatae, acutae, corolla breviores: *petala* coriacea, uti calyces albida: *drupae* flavescentes, demum fusco-rufescentes, pulposae ac filamentosae.

Planta ad plures oeconomicos usus in Sicilia utillima. Turiones lixatae comeduntur. Ex foliorum fibris parantur topales, causiae, cistae, restes et resticulae, cum quibus sessibulorum tegmen, aliaque opera Siculi contextunt. Reticulata strata fibrosa, quae intra petiolorum basim adsunt a venatoribus ad ballistas igneas implendas adhibentur. Tandem drupae a capris expetuntur — Var. *b*. forsan species propria.

CRYPTOGAMIA.

I. *Equisetaceae Rich.* — Gonopterides *Wildd.*

Plantae perennes, herbaceae: *caules*, fistulosi striato-sulcati, simplices vel verticillato-ramosi, articulati; articulis vagina monophylla cinctis, et facile secedentibus: *fructificationes* terminales strobiliformes.

EQUISETUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1614 — Endl. gen. n. 601.

Recpt. plurima, squamaeformia, peltata, subpolygona, verticillata, in spica strobiliformi terminali collecta. *Sporang.* 4-7, membranacea, pagina inferiore receptaculorum adnata, 1-locularia, sporis plurimis foeta, introrsum longitudinaliter dehiscentia. *Sporae* liberae, basi elateribus binis in apices spathulato-granulosos desinentibus involutae. (*Charact.* ut in ordine)

1. *E.* RAMOSISSIMUM. *Desf. atl. 2. p. 398 — Vauch. mon. des Preles p. 369*, non *Willd.*, nec *Humbol.*

E. caulibus erectis scabriusculis sub 16-sulcatis, ramis numerosis sub-8-striatis, vaginarum dentibus aristatis apicem versus ad margines membranaceo-scariosis (coloratis), spicis vagina campanulata (albida) involucratis.

E. elongatum. *Willd. sp. pl. 5. p. 8 ?* — E. pratense, longissimis setis. *Cup. H. Cath. p. 68* — E. foemina. *Cast. H. Mess. p. 37.*

Ic. *Vauch. l. c. t. 6.*

In sylvaticis humentibus: *Palermo*, *Altavilla*, *Termini*, *Messina*, *Catania*, *Noto*, *S. Michele*, *Biscari* = et in *Lipari.*

Januario, Junio. ♃

Caules firmi, diametro 2-3-lineari ac valde ramosi; vel graciles, simplices, et plures ex eadem radice, glaucescentes, inter sulcos sub lente duplici glandularum serie instructi, uti notat *Vauch. l. c.*, quo charactere ab *E. giganteo* (*E. ramosissimo Willd.*) distinguitur, in quo triplici ordine dispositae: *vaginarum* dentes arista brevi decidua terminati; illi vero vaginae spica subjectae mutici: *spicae* cylindraceo-ovales, 5-12 lin. longae: *receptacula* in centro fusco-atra, in ambitu albida, unde spica videtur ex albo et nigro variegata.

Specimina quae caulibus simplicibus ac gracilibus gaudent *E. variegatum*, et *E. campanulatum Vauch. l. c. t. 12* omnino referunt, sed vaginis minime atris, aliisque notis discrepant — Rami laterales aliquando breves, et steriles.

2. *E.* FLUVIATILE. *Lin. sp. pl. 1517 — Ucria H. Pan. p. 432 — Vauh. l. c. p. 363.*

E. caule sterili cylindrico glabro scabro ramosissimo, dentibus vagina-

rum ramisque sub 30, fructifero nudo evanido simplicissimo, ejusdem vaginis laxis amplis 30-striatis, dentibus elongatis acuminato-aristatis.

E. Telmateja. *Ehrh. beitr. 2. p. 152* — E. palustre, longioribus setis. *Cup. H. Cath. p. 68.*

Ic. *Vauch. l. c. t. 2* — *Fl. dan. t. 1469* — Hippuris major. *Dod. pempt. 73.*

In uliginosis, et ad fluviorum margines; *Palermo all' Oreto, Boccadifalco al Gabriele, Vallone di S. Martino*, ec., *Altavilla, Termini, Ficuzza, S. Michele, boschi di Caronia, Val di Noto; Messina* (*Prestandrea.*).

Martio, Aprili. ♃

Caules steriles, numerosi, 2-4-pedales, persistentes; *ramis* ad nodos approximatis, simplicibus!, gracilibus, confertis, primum arrectis, demum erecto-patentibus; floriferi crassi, late fistulosi, ad summum pedales, simplicissimi: *vaginae* in istis approximatae vel remotae, superne ad strias et ad dentes fuscae, caeterum albido-scariosae; quae spicis subjectae brevissimae, ac fere obliteratae; denticulis obtusis vel acutiusculis: *spicae* magnae, oblongo-conicae, 2-3-pollicares: *receptacula* saepe remota, et semiverticillata, suborbiculata, atra, aliquando longe pedunculata.

---

† 3. *E. arvense. Lin. sp. pl. 1516* — *Ucria H. Pan. p. 431.*
E. scapo fructificante nudo, sterili frondoso.
In fluminibus oritur (*Ucria*).

† 4. *E. limosum. Lin. sp. pl. 1517* — *Ucria l. c. p. 432.*
E. caule subnudo levi.
In fluminibus (*Ucria*).

II. *Lycopodiaceae Rich.*

Plantae herbaceae (in Sicilia), perennes: *caules* alterne vel dichotome ramosi: *folia* imbricata, simplicia, parva, sessilia: *sporocarpia* subglobosa, uniformia vel biformia, in axillis foliorum per caulis longitudinem, vel ad ejus apicem spicata ac sessilia.

LYCOPODIUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1613 — *Endl. gen. n. 696.*

Sporocarpia 1-locularia, uniformia, vel biformia; farinifera subreniformia, 2-valvia; globulifera subglobosa, 3-4-valvia. (*Herbae* glaberrimae: *caules* alterne ramosi, rupibus vel ad arborum truncos muscosos adhaerentes)

1. *L. denticulatum. Lin. sp. pl. 1568.*
L. caulibus depressis radicantibus, foliis ovalibus acute mucronatis tenuissime ciliato-serrulatis irregulariter 4-fariam imbricatis, duobus majoribus patulis, duobus minimis adpressis, sporocarpiis in ramorum apicibus subspicatis.

L. complanatum. *Ucria H. Pan. p. 437* — Muscus denticulatus. *Cup. H. Cath. p. 147.*
Ic. *Dillen. musc. t. 66. f. 1. A* — Muscus terrestris, lusitanicus. *Clus. hist. 2. p. 249.*
Ad rupes, ad truncos arborum muscosos; *Palermo a S. Martino al Caputo, Sagana, Monregale, Pizzuta, Piana de Greci, Carini, Monte de' Cani, Partanna, S. Giuseppe, Ficuzza, Monte di Trapani, Etna al Milo, Vallone di fiume di Nisi, Madonie, Castellobuono* = et in *Ustica, Alicuri, Felicuri, Panaria, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*
Januario, Martio. ♃
Planta laete virens, glaberrima: *caules* filiformes a foliis imbricatis parvis (vix lin. longis) oblique ovatis setula brevi terminatis tecti: *sporocarpia*, in spicis sessilibus terminalibus, non vero pedunculatis ut in *L. helvetico* disposita. Confer *Web.* et *Mohr filic. p. 55.*

---

† 2. *L. clavatum. Lin. sp. pl. 1564* — *Ucria H. Pan. p. 436.*
L. foliis sparsis filamentosis, spicis teretibus pedunculatis.
Ubique in Sicilia (*Ucria*).

III. *Ophioglosseae Brown.*

Plantae herbaceae, perennes, glaberrimae: *frondes* explicatione strictae, biformes; altera expansa sterilis; altera in rachide fructifera contracta: *sporangia* sessilia, exannulata, coriacea, evasculosa, spicata.

OPHIOGLOSSUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1621 — *Endl. gen. n. 671.*

Sporang. exannulata, in spica simpli disticha articulata connata, 1-locularia, transverse dehiscentia. *Sporae* farinaceae (*Frons.* solitaria sterilis, alteram superiorem et longe pedunculatam demum fertilem ac in spicam mutatam vaginans)
1. *O. lusitanicum. Lin. sp. pl. 1518.*
O. fronde sterili lineari-lanceolata.
Ic. *Lam. ill. gen. t. 864. f. 3* — O. angustifolium, minimum. *Barr. ic. 252. f. 2.*
In apricis herbosis; *Nicolosi, Catania, Calatafimi, Macchie di Alcamo, da Trapani a Mazzara, Terranova a Dorillo.*
Octobri, Januario. ♃
Planta pusilla, 1-3-pollicaris: *radices* fuscae, saepe multae in caespitulum coadunatae, fibris plurimis ad collum: *frons* sterilis, saepius unica, erecta, integerrima, plana, vel convexiuscula, 1-3 lin lata, 5-12 lin. longa, fructifera anguste linearis, acuta, 3-8 lin. longa.

---

† 2. *O. vulgatum*. *Lin. sp. pl. 1518 — Ucria H. Pan. p. 432.*
O. fronde sterili ovata.
O. Matthioli, vulgatum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 66.*
In humentibus montosis; *Madonie alli favari* (*Ucria*).

† BOTRYCHIUM.

Swartz syn. fil. p. 8 — Willd. sp. pl. 5. p. 61 — Endl. gen. n. 674.

Sporang. exannulata, distincta, in spica composita disposita, 1-locularia, semibivalvia. *Sporae* farinosae.
† 1. *B. Lunaria*. *Swartz l. c. p. 171 — Willd. l. c.*
B. fronde solitaria pinnata, pinnis lunatis integerrimis.
Osmunda Lunaria. *Lin. sp. pl. 1519 — Ucria H. Pan. p. 432* — Lunaria racemosa, minor, vel vulgaris. *Cup. H. Cath. supp. p. 248.*
In montosis apricis; *Madonie a Montaspro* (*Ucria*).

IV. *Osmundaceae. Mart.*

Plantae herbaceae, perennes: *frondes* juniores a basi ad apicem circinnatim revolutae: *indusia* varia: *sporangia* in spicis saepe paniculatis disposita, raro in pagina inferiore frondis sessilia, tenuissime membranacea, reticulata, vertice dehiscentia, annulo dorsali lato incompleto.

OSMUNDA.

Swartz in Schrad. journ. 1802. v. 2 — Willd. sp. pl. 5. p. 96 — Endl. gen. n. 665.

Sporang. (in hac) in racemo terminali ramoso disposita, pedicellata. *Indus.* nullum. *Sporae* subglobosae. (*Radices* crassae: *frondes* glaberrimae, bipinnatae).
1. *O. regalis*. *Lin. sp. pl. 1521 — Ucria H. Pan. p. 432.*
O. frondibus omnibus fructiferis impari-bipinnatis, pinnulis late lineari-oblongis basi obliquis denticulatis, racemo terminali bipinnato.
Filix ramosa, non dentata, florida. *Cup. H. Cath. p. 78* — et F. florida, Osmunda vulgo dicta, aspera, gemmis triplo longioribus, foliis obscure virentibus. *Cup. l. supp. alt. p. 29 ?* — F. palustris. *Cast. H. Mess. p. 9.*
Ic. *Lam. ill. gen. t. 865. f. 2 — Web.* et *Mohr. filic. t. 1. f. 2, 3 — Fl. dan. 217* — Filix palustris. *Dod. pempt. 465.*
In uliginosis demissis, vel montosis; *Castellobuono nel vallone del Canalicchio, Collesano, Madonie, Messina ai Gammari, e ne' valloni del Piano del campo, Itala* = et in *Vulcano nel vallone delle Molinelle.*

Majo, Junio ♃.

Frondes plures, glaberrimae, laete virentes, subtus pallidiores, 1-3-pedales; pinnis alternis vel oppositis; pinnulis 1-2-pollicaribus, 3-5 lin. latis, utrinque exquisite nervosis, acutiusculis, basi oblique excisis ac subcordatis, alternis; terminali cum duabus lateralibus saepe basi confluente, ideoque tripartito-triloba videtur: *racemi* ½-1-pedalis ramuli subalterni, erecto-patentes, graciles: *spicae* subsessiles, alternae, 4-10-lineares.

V. *Polypodiaceae Brown.* Filices verae *Willd.*

Plantae herbaceae, perennes, raro annuae: *frondes* juniores a basi ad apicem circinnatim revolutae: *indusia* varia: *sporang.* hypophylla, pedicellata vel sessilia, annulo elastico articulato cincta, transverse et irregulariter dehiscentia: *sporae* (in siculis) subglobosae, aut oblongae.

GYMNOGRAMME.

Desv. Journ. bot. an. 1813. v. 1. p. 24 — Spr. s. veg. 4. p. 5. n. 3256 — Endl. gen. n. 606.

Indus. nullum. *Sporan.* venis prominulis furcatis pinnatisque frondium insidentia, in soros lineares oblongosque collecta. (*Frondes* numerosae, caespitosae, rudimentis fibrosis multis stipitum ad radicis collum)

1. *G. Ceterach. Spr. l. c. p. 38.*

G. fronde lineari-lanceolata subtus dense squamosa profunde lobato-pinnatifida, lobis alternis apice rotundatis, squamis integerrimis lanceolatis acutis.

Asplenium Ceterach. *Lin. sp. pl. 1538 — Ucria H. Pan. p. 433* — Ceterach officinarum. *Willd. sp. pl. 5. p. 136 — Cup. H. Cath. p. 46* — Grammitis Ceterach. *Swartz syn. filic. p. 13.*

Ic. *Bull. herb. t. 383* — Grammitis Ceterach. *Web.* et *Morhr. filic. p. 25. t. 3. f. 1, 2 — Blackw. herb. t. 216* — Asplenium, sive Ceterach. *Moris hist. 3. s. 14. t. 2. f. 1 — Barr. ic. 603, 604, 1043, 1044, 1051, 1052* — Asplenium. *Dod. pempt. 468.*

Inter saxa, in rupium fissuris, ad muros, ad aggeres in umbrosis Siciliae = et in *Ustica*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*

Januario, Martio. ♃

Radices caespitoso-fibrosae: *frondes* 2-5-pollicares, superne obscure virentes, glaberrimae, erectae; *stipitibus* non sulcatis, squamis adpressis confertis rufescentibus tectis: *lobi* ovato-orbiculati, raro acutiusculi, plani, 2-4 lin. lati, a basi ad medium et a medio ad apicem decrescentes: *squamae* frondium paginam inferiorem obtegentes scariosae, ac albidae, ex loborum margine exporrectae, areolato-foveolatae, sub florescentia indusia spuria simulantes: *sporangia* fusco-castanea.

GRAMMITIS.

Swartz syn. filic. p. 3 — Willd. sp. pl. 5. p. 138 — Endl. gen. n. 607.

Indus. nullum. *Sporang.* venulis simplicibus vel bifurcatis cruri superiore imposita, in soros oblongos vel subrotundos collecta. (*Planta* tenera, glaberrima, annua !)

1. *G. leptopylla. Swartz l. c. p. 3, et 218 — Willd. l. c. p. 143.*
G. frondibus pinnatis bipinnatisque glaberrimis, pinnulis cuneiformi-flabellatis inciso-lobatis.
Gymnogramme leptophylla. *Desv.* in *Spr. s. veg. 4. p. 40* — Polypodium leptophyllum. *Lin. sp. pl. 1553* — Adianthum album, murarium. *Cup. H. Cath. p. 4.*
Ic. *Svartz l. c. t. 1. f. 6*, ex *Willd.—Gaspar. oss. sulla Gram. t. 1*, optima — Asplenium leptophyllum. *Cav.* in *ann. de cienc. nat. 5. p. 13. t. 41 f. 3*, mala — Adiantum filicinum, leptophyllum, elatius, hispanicum. *Barr. ic. 431.*
Ad muros, in ruderatis, ad rupes muscosas humentes; *Palermo*, *Catania*, *Messina*, *Taormina* = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Vulcano*, *Favignana*, *Maretimo*, *Pantellaria.*
Februario, Aprili. ☉
Frondes oblongo-ovales, 1-4-pollicares; *stipite* purpurascente, levissimo, ½-6-pollicari: *pinnulae* alternae, planae, angustae: *sporangia* in duas series disposita, demum totam paginam inferiorem occupantia, primum viridia, tandem fusca.
Confer optimam descriptionem in *Gasparr. l. c.*, ejusque observationes circa hujus aliarumque specierum germinationem.

NOTHOCLAENA.

Brown. pr. p. 146 — Spr. s. veg. 4. p. 5. n. 3240 — Endl. gen. n. 614.

Indus. nullum. *Sporang.* in sorum linearem marginalem continuum aut interruptum setis pilisque frondis tectum. (*Planta* undique lanuginoso-villosa ac albicans, demum rufescens, stipitibus numerosis ex eadem radice).

1. *N. lanuginosa. Desv. journ. bot. an. 1813. v. 1. p. 92 — Spr. s. veg. 4. p. 43.*
N. frondibus lanceolatis bipinnatis utrinque stipiteque longissime lanuginosis, pinnulis ellipticis ovatisque obtusissimis, superioribus confluentibus.
Acrostichum lanuginosum. *Desf. atl. 2. p. 400* — A. velleum. *Ait. Kew. 3. p. 467 — Willd. sp. pl. 5. p. 122* — Aspidium catanense. *Cosent.* in *act. Soc. Gojen.*
Ic. *Desf. atl. 2. t. 256*, optima — *Sibth. fl. gr. t. 965*, ex ic. pictis — Filix minima, lanuginosa, Ceterach aemula. *Cup. panph. 3. t. 13* — Lonchitis mollior, lanuginosa, Ceterach facie minor, hispanica. *Barr. ic. 857, 858.*
Ad rupes vulcanicas; *Catania* (*Cosentini*); nec non in rupibus calca-

reis, *Palermo a Monte Peregrino nelle rupi al sud* (*Parlat.*) = et in *Pantellaria*.

Novembri, Martio. ♃

Stipites demum inferne glabrati ac rubentes, ad radicis caespitosae collum persistentes: *frondes* una cum stipitibus 2-5-raro 6-pollicares, erectae aut ascendentes; pinnis approximatis, a medio ad basim, et a medio ad apicem decrescentibus; pinnulis saepe basi confluentibus, 1-2-lin. latis, 2-3 lin. longis: *sporangia* fusca, numerosa, a pilis flexuosis dense intricatis tecta: *habitus Gymnogramme Celerach.*

POLYPODIUM.

Swartz syn. filic. p. 3 — Willd. sp. pl. 5. p. 144 — Endl. gen. n. 615.

Indus. nullum. *Sporang.* venis imposita, in soros suborbiculatos sparsos vel seriatos collecta. (*Frons* glaberrima: *stipes* glaber, canaliculatus, rhizomate paleaceo.)

1. *P. VULGARE. Lin. sp. pl. 1544 — Ucria H. Pan. p. 434 — Cast. H. Mess. p. 19.*

P. rhizomate horizontali repente, frondibus stipiteque glaberrimis ovatis oblongisque profunde pinnatifidis, laciniis late linearibus obiter crenulatis, superioribus sensim minoribus, soris biserialibus.

Filix, Polypodium dicta. *Cup. H. Cath. p. 78.*

Ic. *Bull. herb. t. 191 — Blackw. herb. t. 215* — P. majus, et minus. *Dod. pempt. 464* — P. majus, acuto folio, Viterbense. *Barr. ic. 1100 — Bocc. mus. t. 47, et 48.*

b. cambricum; frondium laciniis inferioribus profunde pinnatifidis, supremis indivisis.

P. cambricum. *Lin. sp. pl. 1546.*

Ic. P. radice exili, lobis profunde sectis perpaucis squalidis et carnosis. *Cup. panph. 1. t. 20* — Filix amplissima, lobis foliorum laciniatis, cambrica. *Plukn. alm. t. 30. f. 1* — P. cambrobrittannum, cum pinnulis ad margines laciniatis. *Moris. hist. 3. s. 14. t. 2. f. 8.*

Ad muros, ad rupes, ad arborum truncos, ac in tectis ubique in Sicilia = et in *Ustica, Alicuri, Stromboli, Panaria, Pantellaria*: var. *b. Catania.*

Februario, Aprili. ♃

Stipites erecti: *frondes* ½-1-pedales, laete virentes, subtus pallidae; laciniis in Sicilia obtusiusculis aut acutis, ut in plantis neapolitanis quoque notat Cl. *Spr. in. s. veg. 4. p. 52*: *sporangia* primum aurea, demum ferruginea: *sori* numerosi, juxta rachidem laciniarum siti, saepe valde approximati, et paginam undique obtegentes.

Var. *b.* omnibus partibus major, et occurrit laciniis brevibus, vel fere pollicem longis, saepius non solum acutis, sed acuminatis.

SCOLOPENDRIUM.

Smith act. taur. 5. *p.* 400 — *Willd. sp. pl.* 5. *p.* 548 — *Endl. gen. n.* 654.

Indus. spurie bivalve, utrumque latus soris occupans, supra illum longitudinaliter dehiscens. *Sporang.* venarum bifurcarum cruribus imposita, in soros lineares obliquos sparsos collecta. (*Frondes* integrae, superne glabrae: *sori* majusculi, rufescentes.)

1. S. officinarum. *Swartz syn. filic. p.* 89 — *Willd. l. c.*
S. foliis late lanceolatis acutis basi oblique cordatis, subtus ad rachidem stipiteque paleaceis.
Asplenium Scolopendrium. *Lin. sp. pl.* 1537 — *Ucria H. Pan. p.* 433 — Lingua cervina officinarum. *Cup. H. Cath. p.* 114.
Ic. *Bull. herb. t.* 467 — *Blachw. herb. t.* 138 — Phyllitis. *Matth. comm.* 2. *p.* 186 — *Camer. epit. p.* 579.
Ad muros, in puteorum parietibus, ac ad rupes in humentibus umbrosis in Sicilia = et in *Maretimo*, *Pantellaria.*
Martio, Aprili. ♃
Stipites rufescentes, non canaliculati: *frondes* usque 2-pedales, 1-3-poll. latae, aliquando arcuatae, ad margines repandae, supra laete virentes, subtus pallidiores, glabrae, sed ad rachidem utrinque sparsae paleaceo-pilosae, praesertim versus basim, ubi rachis rubescens: *sori* a medio ad apicem frondis ad ejus rachidem obliqui, ac ab illa et a margine remoti, inter se varie distantes, lin. lati, usque pollicem longi, saepe alterni duplo breviores.

2. S. hemionitis. *Swartz syn. filic. p.* 90 — *Willd. l. c. p.* 550.
S. frondibus cordatis subtus undique stipiteque superne glabris lanceolato-hastatis, auriculis basi productis.
Asplenium Hemionitis. *Lin. sp. pl.* 1536 — *Ucria H. Pan. p.* 452 — Hemionium minus, triangulari folio, juxta petiolum sinuato. *Cup. H. Cath. p.* 93, et *supp. alt. p.* 35.
Ic. *Cav.* in *ann. de cienc. nat.* 5. *p.* 150. *t.* 41. *f.* 2 — *Schk. crypt. p.* 79. *t.* 84, ex *Willd.* — *Tourn. inst.* 546. *t.* 322. *f.* A — Hemionitis peregrina. *Clus. hist.* 2. *p.* 214 — *Dod. pempt.* 467.
Ad rupes, vel muros humentes umbrosos; *S. Michele*; *Trapani al monte di Cofani* (*Gasparr.*)
Aprili, Majo. ♃
Stipites basi paleacei, superne glabri, 3-6-pollicares, aliquando flexuosi: *frondes* stipite aequilongae, 1-½ poll. latae, quam in praecedente pallidiores ac tenuiores, saepius aequaliter cordatae, apice acutae vel acuminatae, integerrimae, et non repandae; auriculis acutiusculis vel obtusis, basi rotundatis productis ac saepe invicem approximatis, unde sinus clausus: *sori* sparsi, 3-6 lin. longi, lin. lati, non raro ut in praecedente alterni duplo minores.

PTERIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1626 — Endl. gen. n. 622.

Indus. e margine frondis inflexo, interius dehiscentia. *Sporang.* apicibus venularum in sorum marginalem linearem continuum collecta. (*Frondes* superne glaberrimae, 1-3-pinnatae).

. P. LONGIFOLIA. *Lin. sp. pl. 1531.*

P. frondibus impari-alterneque-pinnatis, pinnis lineari-lanceolatis integris acuminatis acutis basi oblique cordatis sursum excisis, infimis decrescentibus, stipite basi paleaceo-hirto.

P. ensifolia. *Desf. atl. 2. p. 401*, sub nomine *P. lanceolatae*, ex ipsius emend. — P. cretica. *Viv. ann. bot. 2. p. 188*, non *Lin.*

Ic. *Jacq. H. Schoenb. 3. p. 7. t. 399*, et 340—Lonchitis lineata, pinnis longissimis. *Pet. filic. 129. t. 6. f. 12*—Polypodium majus, acutioribus foliis, cordubense. *Barr. ic. 1111*—*Bocc. mus. p. 59. t. 46*—Phyllitis ramosa. *Alp. exot. p. 66*, optima.

In uliginosis umbrosis; *Fiume di Nisi*, *Giampelieri*, *Fiumara di Mandanici*; *Siracusa sull' antico acquidotto* (*Richar.*)

Junio, Julio. ♃

Stipites superne anguste canaliculati, aliquando rubentes, inter pinnas uti istae subtus sparse pilosi: *frondes* lanceolatae, ½-2 ½ pedales, laete virentes; *pinnis* oppositis alternisve, 2-6 lin. latis, ½-3 pol. longis; inferioribus remotis, subsessilibus, margine ante anthesim sparse cartilagineo-dentato-serrulatis, subtus nervis simplicibus aut semel ramosis notatis; extima 2-3-ploque reliquis longiore: *sporangia* luteolo-virentia, in *soros* marginales angustissimos.

Pinnae omnes basi superne excisae, in fructu ob marginem revolutum videntur integerrimae; infimae non raro cordato-ovatae; jugis 6-30: stipites basi tantam palaceo-hirti, caeterum uti pinnae saepe glaberrimi — Descriptio Cl. *Desf. l. c.* magis cum nostra convenit, sed illa *P. longifoliae* in *Willd. sp. pl. 5. p. 369* stipitibus undique paleaceo-hirtis differre videtur, tamen ex *Bory* certe eadem species. Confer *Rendic. della R. Acc. di Napoli v. 2. p. 48.*

. P. CRETICA. *Lin. mant. 130*, excl. syn. praeter *Tourn.*

P. glaberrima, frondibus pinnatis, pinnis oppositis lanceolatis acutis attenuatisque argute serrulato-mucronulatis utrinque angustatis subsessilibus, infimis geminatis ternatisve, fertilibus integris linearibus elongatis.

P. oligophylla. *Viv. ann. bot. 2. p. 189.*

Ic. *Schkur crypt. 85. t. 90*, ex *Willd.* — Lingua cervina, foliis costae innascentibus. *Tourn. inst. 544. t. 321* — Hemionitis altera. *Dalech. hist. p. 1218*, mala, quia pinnas inferiores bipartitas non exhibet, uti jam monuit Cl. *Viv. l. c.*

In umbrosis arenosis vallibus; *fra Milazzo e Spadafora, Etna al Milo.*

Aprili, Majo. ♃

Stipites graciles, ½-1-pedales, glaberrimi, superne canaliculati: *frondes* laete virentes, tenues: *pinnae* 3-5-lin. latae, subtus concinne tenueque transverse costatae; nervis simplicibus vel bifurcatis; ultima reliquis longior; steriles 1 ½-2 ½-pollicares, acute albido-cartilagineo-serrulato-mucronulatae; fertiles vero usque 5-pollicares, et ultra, ac in fructu ob marginem revolutum integerrimae: *sori* per lineam longitudinalem continuam angustissimam dispositi.

3. *P. AQUILINA. Lin. sp. pl. 1533.*

P. frondibus supradecompositis, pinnis suboppositis, pinnulis oblongo-lanceolatis, supra stipiteque glaberrimis, subtus sparse villoso-pilosis superioribus indivisis minoribus, infimis pinnatifidis, laciniis lanceolatis acutiusculis.

Filix ramosa, minor, pinniculis obtusis non dentatis. *Cup. H. Cath. p. 78.*

Ic. *Bull. herb. t. 207* — Pteris foeminea. *Fuchs. hist. 596* — Filix foeminea. *Dod. pempt. 462* — *Tabern. ic. 792.*

In fruticetis umbrosis, in sylvis, in nemoribus, ac etiam ad sepes passim in Sicilia = et in *Alicuri, Felicuri, Panaria, Lipari, Vulcano, Pantellaria.*

Augusto, Septembri. ♃

Radices tenaces, nigrae, longe lateque repentes: *stipites* saepe orgyales, inter pinnas canaliculati, aliquando inferne rubentes: *frondes* amplae, ad apicem arcuato-recurvae; pinnis aliquando alternis, pinnulisque fere rectangule patentibus, istis 1-2-lin. latis, nonnunquam obiter crenulatis, at in pinnis infimis pinnatifidis, supra intense et laete virentibus, subtus tenue venosis, ac pallidis: *sporangia* globosa, rufescentia vel rubentia, aliquando totam pinnulae inferiorem superficiem demum occupantia.

BLECHNUM.

Endl. gen. n. 624.

Indus. scariosa, fornicata, continua, interius dehiscentia. *Sporang.* in soros continuos lineares geminos costae utrinque parallelos collecta. (*Frondes* pinnatae, glaberrimae; fertilium pinnulae contractae).

1. *B. SPICANT. Smith act. taurin. 5. p. 411.*

B. frondibus sterilibus pinnatifidis, laciniis lineari-lanceolatis parallelis obtusiusculis, fructiferis pinnatis, pinnis anguste linearibus remotis acuminatis.

Osmunda Spicant. *Lin. sp. pl. 1522* — B. boreale. *Swartz syn. filic. p. 115* — *Willd. sp. pl. 5. p. 408* — Lomaria Spicant. *Desv.* in *Spr. s. veg. 4. p. 62* — Acrostichum Spicand. *Brot. fl. lust. 2. p. 400* — Lonchitis minor. *Cup. H. Cath. p. 115.*

Ic. *Fl. dan. t. 99* — Lonchitis aspera, minor. *Matth. comm. 2. p. 274* — L. altera. *Lob. ic. 815.*

In uliginosis umbrosis demissis, vel montosis; *Castellobuono all' acqua del Canalicchio, Madonie, Mandanici dopo la portella di Cardali, Bafia.*

Junio, Julio. ♃

Stipites numerosi, inferne sparse paleacei, in frondibus fertilibus per longum tractum nudi: *frondes* 6-14-pollicares, laete virentes, pectinato-pinnatifidae; steriles erectae, lanceolato-lineares; laciniis 1-2 lin. latis, horizontalibus, versus apicem, et basim minoribus; istis saepe orbiculatis: fertiles strictae, duplo saepe altiores, pinnis vix lin. latis, remotis, demum margine revolutis.

Confer observationes *Cl. Brot. l. c.*

WOODWARDIA.

Smith in *act. taur.* 5. *p.* 411 — *Willd. sp. pl.* 5. *p.* 416 — *Endl. gen. n.* 633.

Indus. coriacea, fornicata, introrsum dehiscentia. *Sporang.* venulis prope costam reticulatis imposita, in soros oblongos costae utrinqne parallelos ac distinctos imposita. (*Frondes* amplae, numerosae, apice arcuato-recurvae, glaberrimae).

1. *W. radicans. Swartz syn. filic. p.* 117 — *Willd. sp. pl.* 5. *p.* 418.
W. stipite glabriusculo sub apice gemmifero, frondibus pinnatis, pinnis late oblongo-linearibus substipitulatis profunde pinnatifidis, laciniis lanceolato-linearibus acuminatis margine cartilagineo-acute serrulatis, soris discretis.
Blechnum radicans. *Lin. mant.* 2. *p.* 307.
Ic. *Schhur crypt.* 104. *t.* 112, ex *Willd.* — Filix italica, non ramosa, glabra, Polypodii folio, gallas ferens. *Till. pis. p.* 62. *t.* 24.
In rupibus herbosis, in vallibus umbrosis vulcanicis; *Mascali nel vallone di Gulli presso al Mascarello*, *Etna al Milo.*
Junio, Julio. ♃
Stipites superne sulcati, basi aliquando rubentes, sparse paleaceo-pilosi, una cum frondibus 2-4-pedales: *frondes* juniores laete virentes: *pinnae* alternae, 4-8-pollicares, 2-poll. latae; laciniis 2-3-linearibus, subtus tenne reticulato-nervosis foveolatisque, basi non angustatis; suprema latiore cum lateralibus confluente; venis in medio laciniarum anastomosantibus: *indusia* rufescentia: *sori* fere lin. longi, inter se per longum approximati, prope rachidem laciniarum arcte adpressi, non venis revera impositi, sed in foveola ex reticulatione venarum, et rachidis facta immersi: *gemmae* 1-4, versus apicem frondium subtus ad stipitem insertae, squamis plurimis scariosis squarrosis acutis integris pallide rufescentibus obductae, et dum frondium apicem versus terram recurvatur tum radicantur, et germinant.

ADIANTUM.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1633 — *Endl. gen. n.* 620.

Indus. margini frondis continua, squamaeformia, introrsum dehiscentia. *Sporang.* apicibus venarum discretis in receptaculum lineare vel punctiforme intumescentibus imposita, in soros marginales disposita. (*Frondes* (in hac) glaberrimae, tenues, compositae).

1. *A. Capillus-veneris. Lin. sp. pl.* 1558 — *Ucria H. Pan. p.* 435.
A. frondibus alterne 2-pinnatis, pinnulis petiolatis oblique-obovato-cuneatis inciso-lobatis rotundatis, fertilium laciniis soro lineari-oblongo terminatis, sterilibus crenulatis.
A. foliis Coriandri. *Cup. H. Cath. p.* 3 — A. album. *Cast. H. Mess. p.* 4.
Ic. *Web.* et *Mohr. filic. p.* 46. *t.* 4. *f.* 2 — *Jacq. misc.* 2. *t.* 7 — Adiantum. *Matth. comm.* 2. *p.* 542 — A. nigrum, verum. *Tabern. ic.* 755.
Ad muros, ad rupes, in humentibus umbrosis, ac in puteis passim

in Sicilia = et in *Felicuri*, *Saline*, *Stromboli*, *Vulcano*, *Maretimo*, *Pantellaria*, *Lampedusa*.
Aprili, Junio. ♃
Stipites graciles, ideoque frondes tremulae, atropurpurei, non canaliculati, pedales et ultra: *frondes* laete virentes, *stipitulis* gracilibus, fere filiformibus: *pinnulae* 5-6 lin. latae, subtus pallidiores, ad apicem varie inciso-lobatae: *indusia* fusco-atra, margine tenui viridulo.

CHEILANTHES.

Swartz syn. filic. p. 5 — Willd. sp. pl. 5. p. 455 — Endl. gen. n. 618.

Indus. a margine frondis reflexo squamaeforme, interius dehiscentia. *Sporang.* apicibus venularum discretis imposita, in soros subrotundos margini frondis approximatos collecta. (*Frondes* opposite-2-pinnatae, superne glabrae, una cum stipite ad summum 6-pollicares).

1. C. ODORA. *Swartz l. c. p. 127, et 317 — Willd. sp. pl. 5. p. 457.*
C. stipite gracili paleaceo-hirto, frondibus 2-pinnatis utrinque glabris, pinnulis ovato-oblongis obtusis sinuato-pinnatifidis, laciniis rotundatis integerrimis, indusiis margine scariosis subfimbriato-ciliatis.
C. suaveolens. *Willd. sp. pl. 5. p. 456*, quoad syn. *Desf.*—Polypodium fragrans. *Lin. mant. 2. p. 307*, non *sp. pl.* — *Desf. atl. 2. p. 408*, ex ejus herb., quod jam monuit Cl. *Viv.* in *ann. bot. 2. p. 190*, sub *Adianto fragrante* — Pteris acrosticha. *Balb. add. ad fl. Pedem*, et *Misc. alt. p. 46* — Filicula foemina, Paronychiae 1. dentulis, acute Lotum olens. *Cup. H. Cath. p. 79* — Filicula. *Cast. H. Mess. p. 9.*
Ic. *Desf. l. c. t. 257* — Filicula foemina, saxatilis, tenuiter dentata, ramosa, vix odora Loti. *Cup. H. Cath. p. 79*, ac *panph. 1. t. 148 !* — *Raf. t. 45. f. 1*, et — Paronychiae plantae similis filicula, Lotum odoratum olens. *Cup. l. c* — *Raf. t. 45. f. 2 ?*, quae aut varietatem frondibus pinnatis, pinnis latioribus pinnatifidis, aut speciem peculiarem mihi adhuc ignotam refert, vel ad *Asplenium pilosum* spectare potest, quod confer.
Ad rupes apricas meridiem spectantes; *Palermo a Monte Cuccio*, *al Caputo*, *a S. Maria a Gesù*, *Monte peregrino*, *Monregale*, *Monte di Cammarata*, *Monte S. Vito e Scopello*, *Caltanissetta*, *Rivera*, *Cattolica*, *Montallegro*, *Salita della Scaletta*, *Catania, e Nicolosi nelle lave* = et in *Alicuri*, *Felicuri*, *Stromboli*, *Panaria*, *Lipari*, *Pantellaria*.
Aprili, Junio. ♃
Radices caespitoso-fibrosae: *stipites* numerosi, ascendentes, atropurpurei, fragiles, ac graciles, superne glaberrimi, vel aliquando sparse pilosi, una cum frondibus ad summum 6-pollicares, inferne teretes, superne inter pinnas canaliculati: *frondes* oblongae, 1-2-poll. latae; stipitulis erecto-patentibus: *pinnae* superiores confluentes: *pinnulae* sessiles, alternae, ½-3 lin. ad summum latae, sensim decrescentes, subtus pallidiores: *indusia* membranaceo-scariosa, albida, saepe breviter ciliato-lacera: *sporangia* demum fere totam paginam inferiorem frondis occupantia.

Species haec loca meridionalia, et sole lustrata diligit, secus ac aliae *Filices* — Radices dum planta exiccatur inter chartas grate olent — Frondes aetate varie crispantur — Cl. *Willd. l. c.*, et *Spr. s. veg. 4. p. 116 C. odoram*, et *C. suaveolentem* adhuc uti diversas enumerant, et Cl. *Bory* in *Rend. della R. Acc. di Nap. v. 2. p. 48*, C. *odoram Spr. l. c.* et *species*, omnino ab hac diversam esse asserit, quamvis Cl. *Viv.* l. c. aliter opinatur.

ASPLENIUM.

Swartz syn. filic. p. 4 — Willd. sp. pl. 5. p. 303 — Endl. gen. n. 630.

Indus. membranacea, e venis lateraliter orta, versus pinnulae costam dehiscentia. *Sporang.* venis lateralibus imposita, in soros lineares collecta. (*Stipites* numerosi, ascendentes: *frondes* alterne pinnatae).

1. *A. Trichomanes. Lin. pl. 1540 — Ucria H. Pan. p. 433.*

A. frondibus linearibus apice attenuatis pinnatis, pinnis ovalibus obtusis crenulatis basi oblique cuneatis, stipite discolore atrorubente glaberrimo.

Trichomanes, seu Polytrichon officinarum. *Cup. H. Cath. p. 215* — Trichomanes. *Cast. H. Mess. p. 46.*

Ic. *Bull. herb. t. 185 — Blackw. herb. t. 370* — Trichomanes. *Fuchs. hist. 796 — Camer. epit. 925 — Lob. ic. 809.*

Ad rupes, ac ad muros in umbrosis Siciliae = et in *Ustica*, *Pantellaria.*

Martio, Junio. ♃

Radices caespitoso-fibrosae: *frondes* 2-6-pollicares: *pinnulae* subalternae, subsessiles, fere ad stipitis basim sitae, 2-4 lin. longae, 1-2 lin. latae, a medio ad apicem decrescentes; infimae fere orbiculatae; summae vix ½ lineares, fere oblongae; omnes cuneatae, sed basi suprema excisae, supra intense virentes, subtus pallidiores: *indusia* albida: *sori* ad rachidem obliqui: *sporangia* demum fere totam paginam inferiorem occupantia.

Specimina Europae septentrionalis differunt a nostris, habitu graciliore, sed potissimum soris anguste-linearibus, qui in silcuis latiores, et aliquando fere elliptici.

1. *A. pilosum. Guss.*

A. stipite inferne glaberrimo, frondibus lanceolatis alterne pinnatis, pinnis obtusis ovatis vel ovato-oblongis lobato-incisis pinnatifidisque, lobis obtusis crenulatis utrinque stipiteque inter ipsas pilis brevibus apice incrassatis tectis, soris demum confluentibus.

Ic. *nulla.*

In rupibus calcareis montosis meridiem spectantibus; *Palermo alla vetta di Monte Cuccio nelle rupi meridionali*, una cum *Cheilanthe odora.*

Martio, Aprili. ♃

Filicula 2-3-pollicaris: *stipites* graciles, atropurpurei: *pinnae* breviter stipitulatae, 2-4-lin. latae, supra laete virentes, subtus pallidiores, basi inferiore saepe excisae; terminalis triangulari-ovata: *indusia* albida: *sori* demum confluentes: *pili* albidi, breves, septati in stipite et pagina frondis inferiore copiosiores.

Affinis omnino quoad habitum ac magnitudinem *Woodsiae hyperboreae. Spr. s. veg. 4. p. 126* (Polypodium hyperboreum. *Willd.*

sp. pl. 5. p. 497.), at loco natali, indicatis notis, sed potissimum genere diversum — Icon *Cupani*, quam dubitanter sub *Cheilanthe odora* adduxi, hanc plantam quoad habitum bene refert, sed in icone pili desiderantur, et fructificatio marginalis omnino ut in *Cheilanthe* exhibetur.

3. *A. obovatum. Viv. novar. spec. diagn. ad calcem fl. Lybic. p. 68— Spr. s. veg. 4. p. 88.*

A. fronde ovato-lanceolata bipinnata, pinnis pinnulisque exterioribus confluentibus in rachide partiali, superioribus in rachide universali decurrentibus, omnibus oblique ovato-cuneatis dentato-crenatis, soris suborbiculatis.

Ic. *Guss. pl. rar. p. 376. t. 64*, excl. syn. *Bonanni*.

Ad rupes umbrosas graniticas, aut vulcanicas; *Capo di Orlando*, *Milazzo*, *Catania* = et in *Ustica*, *Alicuri*, *Felicuri*, *Panaria* *Vulcano*, *Saline*, *Pantellaria*.

Februario, Majo. ♃

Radices subcaespitosae: *stipites* basi ferrugineo-nigricantes, inter pinnas virentes, glabri, vel hinc inde pilosi: *frondes* 2-12-pollicares, laete virentes, in Sicilia 1-4 poll. latae, apice simpliciter pinatae; pinnis duabus inferioribus saepe remotioribus, ac demum deflexis; pinnulis approximatis, latere superiore lobulo latiore instructis, 1-4 lin. latis longisque; supremis oblongo-cuneatis: *indusia* scarioso-albida, semielliptica, glabra: *sporangia* rufescentia, in soros distinctos, sed inde saepe confluentes disposita.

4. *A. Adiantum nigrum. Lin. sp. pl. 1541 — Ucria H. Pan. p. 434*, *a. cuneifolium.*

A. stipitibus elongatis, fronde triangulari-ovata, vel ovato-lanceolata bipinnata, pinnis ovato-lanceloatis rectiusculis, pinnulis obovato-cuneatis apice acute dentato-serratis, superioribus in rachide decurrentibus, soris oblongo-linearibus orbiculatisque demum confluentibus.

Ic. A. cuneifolium. *Viv. fl. ital. frag. fasc. 1. p. 16. t. 18.*

b. vulgare; fronde subtripinnata pinnis oblongo-lanceolatis subcurvatis acutis, pinnulis obovato-oblongis basi cuneatis acute serratis, superioribus in rachide decurrentibus, soris oblongis demum confluentibus.

Adianthum nigrum. *Cast. H. Mess. p. 1.*

Ic. *Blackw. herb. t. 220* — Dryopteris. *Matth. comm. 2 p. 630* — Dryopteris nigra. *Dod. pempt. 466.*

In rupibus calcareis, aut vulcanicis umbrosis, ad muros, ac ad macerias in agrorum marginibus: var. *a.* passim in Sicilia = et in *Ustica*, *Felicuri*, *Saline*, *Panaria*, *Lipari*: var. *b.* minus forsan obvia; *Monregale a Renda* (*Gaspar.*), *Messina nelle strade del Campo e scendendo al Faro* = et in *Pantellaria.*

Martio, Junio. ♃

Stipites anguste canaliculati, uti reliquae partes glaberrimi, basi atropurpurei vel atro-ferruginei, per longum tractum nudi, inter pinnas et pinnulas virentes, non alati, bisulcati: *frondes* aliquando in *b.* pedales; pinnulis basi vix obliquis, 1-4 lin latis, in *a.* latioribus; laciniis serraturisque mucronulatis: *sori* in *a.* ut plurimum demum orbiculati; in *b.* longiores, et paginam inferiorem non raro undique tegentes.

Var. *a.* dum pigmaea *A. lanceolatum Huds.* fere refert, et a var. *b.* non seperanda, uti notat Cl. *Bertol.* in *amoen. ital. 430.*

5. *A. Virgilii. Bory exped. Mor. v. 3. p. 289*, ex ipso in *Rendic. della R. Acc. di Nap. an. 2. p. 47.*

A. stipitibus elongatis, frondibus 3-4-pinnatis, pinnis subarcuatis oblongo-lanceolatis longissime acuminatis, pinnulis anguste lanceolato-linearibus acute inciso-dentatis, soris lineari-oblongis demum confluentibus totamque pinnulae paginam inferiorem occupantibus.
Ic. A. acutum. *Poll. fl. ver. 3. p. 288. t. 2. f. 2*, optima.
Ad rupes vulcanicas; *Catania (Cosentini)* = et in *Felicuri, Saline, Panaria, Lipari, Favignana, Maretimo, Pantellaria.*
Februario, Martio. ♃
Frondes pedales et ultra, aliquando fere 6 pollices latae: *pinnae* longe acuminatae, supremae 1-pinnatae: *pinnulae* vix lin. 1-1 ½ latae: *sori* semper lineares, et totam superficiem inferiorem pinnulae demum occupantes: *habitus* praecedentis var. *b.*, a qua non differre ipse Cl. *Poll. l. c.* aliique putant.

6. *A. Matthioli. Gasparr. notiz. di alcune piante della Lucan. p. 2.*
A. fronde alternatim decomposita, pinnulis cuneatis apice rotundatis integris vel sublobatis, lobis subintegerrimis.
A. Ruta muraria. *Ucria H. Pan. p. 434* — Filix saxatilis Tragi. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 29* ?
Ic. Paronychia. *Matth. comm. 2. p. 388* — *Tabern. ic. 796.*
In rupibus calcareis; *Madonie a Scalamadaggio, a Pietra Fucile, alla Serra de' Daini*, sed rarum.
Martio, Aprili. ♃
Stipites plures, 1-3-pollicares: *frondes* laete virentes; pinnulis rotundatis, 1-2 lin. latis, istis et earum lobis integerrimis, vel tenuissime denticulatis: *sori* totam inferiorem superficiem pinnulae demum occupantes.

ATHYRIUM.

Dec. fl. franc. 2. p. 556.

Indus. reniformia, hinc affixa, interius versus rachidem dehiscentia. *Sporang.* in soros prope rachidem seriatos medio venae intumescentis dispositos collecta. (*Frondes* glabrae, alterne bipinnatae, erectae).

1. *A. Filix foemina. Roth germ. 3. p. 681* — *Dec. l. c.*
A. stipite basi paleaceo superne rachideque glabro, frondibus 2-pinnatis oblongo-lanceolatis, pinnis oblongis, pinnulis oblongo-linearibus acute inciso-serratis.
Aspidium Filix foemina. *Willd. sp. pl. 5. p. 276* — A. Filix foemina, *b. Ten.* in *act. Inst. Incor. di Nap. v. 5. p. 158* — Polypodium Filix foemina. *Lin. sp. pl. 1551* — *Ucria H. Pan. Pan. p. 435* — Filix foemina. *Cast. H. Mess. p. 37.*
Ic. *Ten. l. c. t. 3.* B — Aspidium Filix foemina. *Web.* et *Mohr. filic. p. 36. t. 2. f. 7* — Filix mas non ramosa, pinnulis angustis rarioribus profunde dentatis. *Plukn. phyt. t. 10. f.* A — Filix petraea, foemina 1. *Tabern. hist. 793*; quae omnes, excepta ic. *Ten.*, speciei typum referunt.
In umbrosis nemorum; *Madonie, Castellobuono, Collesano, Itala, Monte Scuderi, Messina nei valloni del Campo.*
Aprili, Majo. ♃
Radices dense caespitosae: *stipites* plures, approximati, canalicu-

lati, una cum fronde 1 ½-4-pedales: *pinnae* 4-6-pollicares, oblongo-lanceolatae: *pinnulae* 1 ½-3 lin. latae, 4-6-lineares, obtusae, in hac varietate non profunde incisae, ut in specie, sed aliquando versus basim pinnatifidae; laciniis tunc apice tridentatis, basi aequalibus: *indusia* pallide rufescentia: *sori* juniores suboblongi, inde orbiculati, et demum saepe confluentes ac totam pinnulae inferiorem paginam occupantes.

CYSTOPTERIS.

Bernh. in *Schrad. journ. 1806. p. 49 — Endl. gen. n. 641.*

Indus. ex ovata basi lanceolata, acutissima, hyalina, basi tantum affixa, versus marginem frondis libera. *Sporang.* in soros orbiculatos in disco laciniae solitarios et medio venae intumescentis impositos collecta. (*Frondes* glabrae, opposite vel alterne 2-3-pinnatae, pallide virentes, vel ex viridi-lutescentes, tenerrimae).

1. *C. FRAGILIS.*

C. stipite gracili glabro basi ima paleaceo, frondibus lanceolatis bipinnatis, pinnulis ovatis oblongisque obtusis basi obliquis inciso-serratis.

Cyathea fragilis. *Smith britt. ed. 1. v. 3. p. 1139* — Cystea fragilis. *Smith l. c. ed. 2. v. 5. p. 298* — Polypodium fragile. *Lin. sp. pl. 1553* — Aspidium fragile. *Willd. sp. pl. 5. p. 280* — Adiantum album, filicis folio. *Cup. H. Cath. p. 3.*

Ic. *Fl. Dan. t. 401* — Filix minor, cupressoides. *Cup. panph. 1. t. 119 — Bon. t. 63*, et — Filix fontana, major, foliis acuminatioribus. *Cup. panph. 2. t. 96* — Filix saxatilis, cauliculo tenui fragili. *Plukn. alm. 150. t. 180. f. 5.*

Ad rupes frigidas humentes in umbrosis montosis; *Itala*, *Nicolosi sotto Montenero*, *Madonie.*

Majo, Junio. ♃

Stipites plures ex eadem radice, canaliculati, una cum fronde 5-10-pollicares, fragiles: *frondes* ovato-oblongae, aut lanceolatae; pinnis rectangule patentibus; pinnulis alternis oppositisque, subacute inciso-serratis, 1-1 ½ lin. latis, 2-4 lin. longis: *indusium* cito marcescens, margine lacerum, apice demum reflexum: *sori* sparsi: *sporangia* fusca.

ASPIDIUM.

Smith britt. ed. 1. v. 3. p. 1118 — Endl. gen. n. 640.

Indus. suborbiculata, peltata, margine undique libera. *Sporang.* in soros orbiculatos sparsos vel seriatos, medio vel anastomosi venularum intumescenti impositos collecta. (*Frondes* alterne 1-2-pinnatae, erectae).

1. *A. ACULEATUM.* *Swartz syn. filic. p. 53*, non aliorum.

A. stipite rachideque paleaceo-pilosis, fronde lanceolata bipinnata, pinnulis omnibus brevissime stipitulatis ovato-oblongis semihastatis

(basi sursum lobulo auctis) serrato-aristatis , aristis inermibus , indusis glabris orbiculatis , soris discretis demum confluentibus.

Polypodium aculeatum. *Lin. sp. pl. 1552.*

Ic. A. hastulatum. *Ten. fl. nap. 5. p. 304. t. 232*, et *act. Inst. d' Incor. di Nap. v. 5. p. 146 t. 4. f. 7* — Trichomanes hirsutum , fruticans , calabrense. *Cup. panph. 2. t. 246.*

In nemoribus , ac in vallibus umbrosis; *Polizzi*, *Castellobuono*, *Alcamo* , *Valguarnera* , *Partinico* , *Ficuzza*, *Etna al Milo* , *Messina al campo ne' valloni* = et in *Ustica* , *Saline.*

Martio , Aprili. ♃

Stipites numerosi , canaliculati , basi paleacei , inter pinnas longe paleaceo-pilosi , una cum fronde 1 ½-4-pedales : *pinnae* versus apicem et basim frondium sensim decrescentes , supra obscure virentes , subtus pallidae ac sparse piloso-hirsutae ; pinnulis versus apicem pinnarum et ipsius frondis basi confluentibus, acute attenuatis , ut in aliis: *indusia* pallide straminea: *sporangia* fusco-rubentia.

Cl. *Bory* in *Rendic. della R. Accad. di Nap. v. 2. p. 47.* speciem satis esse distinctam opinatur ; tamen specimina anglica *A. aculeati* a Societate botanica Edinburgensi , et a Cl. *Shuttleworth* missa, a nostris nullimodo differunt, et monente laudato auctore in scheda *ms.* specimini apposita , hujus synonyma sunt :

Polypodium aculeatum *Lin. l. c.* ex planta svecica ! — A. angulare. *Kit.* in *Willd. sp. pl. 5. p. 257*, auctor. anglorum — Varietas pinnulis primariis profunde inciso-lobatis auctor. anglorum, est A. angulare. *Spr. s. veg. 4. p. 107.*

2. *A.* Filix mas. *Swartz syn. filic. p. 55*—*Willd. sp. pl. 5. p. 259; a. Ten.* in *act. Inst. d' Incor. di Napol. v. 5. p. 131.*

A. stipite rachideque paleaceis , fronde lanceolata subbipinnata, pinnulis oblongo-linearibus basi confluentibus apice obtusis obsolete denticulatis , indusis glabris orbiculatis , soris costae approximatis discretis demum confluentibus.

Polypodium Filix mas. *Lin. sp. pl. 1551* — *Ucria H. Pan. p. 435* — Filix non ramosa , dentata. *Cup. H. Cath. p. 78* — Filix mas. *Cast. H. Mess. p. 32.*

Ic. *Ten. l. c. t. 1. f. 1.* A — Filix mas. *Fuchs. hist. 595* — *Dod. pempt. 459.*

In nemoribus , et in vallibus umbrosis; *Boschi di Castellobuono* , *di Caronia* , *di Cannata ; ec.*

Junio , Julio. ♃

Frondes illarum praecedentis quoad habitum similes,et stipites ut in illo: *pinnulae* 1 ½ lin. latae , 2-3 lin. longae, utrinque glabrae, subtus pallidiores, nonnullis setulis sparsis ad margines instructae , apice rotundatae, in hac varietate fere integrae , non vero acute serratae ut in var. *b.* ipsius auctoris , aut profunde serratae , ut in var. *c.* : *indusia* rufescentia.

3. *A.* pallidum. *Bory exp. Mor. v. 3. p. 287*, et in *Rendic. della R. Accad. di Nap. v. 2. p. 47.*

A. stipite paleaceo inter pinnas glabrato , fronde oblongo-lanceolata bipinnata , pinnulis sessilibus basi subaequalibus subcordatisque ovato-oblongis obtusis acute denticulatis , indusis cinereo-rufescentibus umbilicatis , soris distinctis demum confluentibus.

Ic. A. rigidum; *b. australe. Ten.* in *act. Inst. d' Incor. di Nap. v. 5. p. 144. t. 2. f. 4. B.*

Ad sepes, ad macerias, ac ad rupes calcareas vulcanasque in umbrosis ; *Palermo a S. Martino*, *Caputo*, *Monte Peregrino* , *Monte Cuccio* , *Sagana* , *Monregale*, *S. Giuseppe*, *Castellammare* , *Alcamo* , *Co-*

fani, *Partanna*, *S. Giuseppe*, *Monte de' Cani*, *Caltavuturo*, *Collesano*, *Madonie*, *Messina*, *Monte Scuderi*, *Aci reale*, *Catania e Nicolosi*, *Buccheri*, *Biscari sotto Chiaramonte*, *ec.* = et in *Ustica*.

Februario, Junio. ♃

Stipites virentes, superne canaliculati, una cum fronde 1-2-pedales, ad basim longe et approximate paleacei: *pinnae* 1-2-pollicares, a basi frondis ad apicem, vel a medio utrinque decrescentes; *pinnulis* 1-2 lin. latis, 5-10 lin. longis, pallide virentibus, subtus pallidioribus; dentibus ipsarum acutis ac mucronulatis, sed setula destitutis, infimis basi aequalibus, vel lobulo externe auctis, qui non raro orbiculatus: *indusia* glabra, pallide carnea, demum cinero-rufescentia.

---

† 4. *A. Lonchitis. Willd. sp. pl. 5. p. 224.*

A. frondibus pinnatis, pinnis lanceolatis ciliato-serratis declinatis, stipitibus strigosis.

Polypodium Lonchitis. *Lin. sp. pl. 1548* — *Ucria H. Pan. p. 455.*

In montosis; *Etna* (*Ucria*).

VI. *Marsilaeaceae Brogn.*

Herbae aquaticae: *folia* alterna, a caule intus longitudinaliter lacunoso discreta, sessilia vel petiolata: *sporangia* capsulaeformia, ad axillas foliorum subsessilia, libera, uniformia.

† MARSILEA.

Gen. pl. ed. Schreb. n 1618 — *Endl. gen. n. 691.*

Indus. imbricata, connata, pericarpium 2-locularem dissepimentis transversis numerosis interstinctum mentientia. *Sem.* numerosa.

† 1. *M. natans. Lin. sp. pl. 1562* — *Ucria H. Pan. p. 456.*

M. foliis oppositis simplicibus.

In aquis (*Ucria*).

FINIS

INDEX GENERUM

N. B. *Literae romanae genera admissa indicant, cursiva synonyma recentiora.*

FINIS SECUNDAE PARTIS VOLUMINIS SECUNDI

Octobri an. 1844 absolutae.

CONSPECTUS GENERUM
ET
SUMMA SPECIERUM

FLORAE SICULAE

SECUNDUM ORDINES NATURALES
NEC NON
INDEX LOCUPLETISSIMUS
GENERA SPECIES VARIETATES
ET
SYNONIMA OMNIA
EJUSDEM FLORAE
COMPLECTENS

CURIS M. A. ZICCARDI

M. ET CH. D.
AC
REI HERBARIAE
SCRUTATORIS
IN SAMNIO

Conspectum indicemque hunc locupletissimum ac elaboratissimum in integrum absolvere, et ad totius operis calcem inserere additis etiam speciebus, quae mox in ADDENDA *locum habebunt amicissimo* Ziccardi *non licuit, nam literis ac naturalibus scientiis, sed praesertim Botanices, quibus summo studio ac alacritate intendebat immatura ac fere inaspectata morte sublatus. Ideo ne memoriae tam dignissimi viri aliquid frustretur, sic uti fuerunt ab ipso conscripti, typis ante* ADDENDA *mandare volui, adjuncto pro istis peculiari indice ad eorum finem.*

Gussone

M. A. ZICCARDI

SAMNIS BOTANOPHILUS

Lectori

Floram Italiae ditissimam praedicant botanici omnes, utpote quae Floras caeterarum Europae regionum vel exaequat vel antecellit. Alpium excelsiora juga, Italiam versus in imas irriguasque valles praerupta, Apennini saltus perpetui, tot ignivomi montes, Aetna, Vesuvius, Strongyle, Leucogaeus, aliique, tot lacus et flumina, tot opaca nemora, tam late patentia litora, insulae quamplurimae, regionem hanc amoenissimam feracioremque faciunt; ut frugum, arborum, plantarum omnium ubertate, insignis usque, et male alienigenis invisa, praestiterit. In quo sane non modo terrarum foecunda varietas, coelique temperies; sed regionis totius situs et directio maxime prosunt. Nam ab Alpibus Penninis Salassiorum ad brutiam Leucopetram, Caurum inter ac Euronotum DLXX millium passuum spatio distenta, ac per Siciliam ad Occasum reversa CLXIV millium passuum a Peloro ad Lilyboeum producta, parum a tropico distat, et Soli meridiano tota patens se praebet, perinde ac si ipsius vitaliores radios, ad suas omnimodas stirpes alendas, cuperet haurire. Hinc latitudines fere omnes Italia amplectitur vel imitatur, vivificas scilicet et foecundas; nam Aequatoris et Poli remotiores a se plagas, steriles plane et admodum viventi naturae infensas, non reproducit. Quod si italicae vegetationis praestantiam accurate expendere velimus, Floras fas est evolvere Graeciae et peninsulae Hispanicae, tamquam tractuum minus a patria nostra alienorum; et in recensione *J. Sedlerii* videbimus Floram italicam superare Hispano-lusitanicam octava, Graecam tertia parte. Quae foecunditas, etsi fere nusquam beatissimae nostrae telluris

non adsit, ac pene aequaliter per continentem et insulas sit quaqueversus diffusa; in extremitatibus tamen excellit. Per mediam enim Italiam plantae gignuntur mediarum latitudinum, ideoque toti Europae communes; sed ultima Alpium italicarum plantas hyperboreas, et Sicula ora herbas prospectantis Affricae et remotae Lybiae ducunt. Iterum in septentrionalibus, communes Helveticae, Galliae transalpinae, Austriae et totius Germaniae, doctissimis botanicis florentium, stirpes prodeunt; sed in Siciliae ultimis plantae veniunt calidiorum regionum, in quibus pauci extant botanici. Idcirco magis gloriae nostrae interest has, quam illas priores sedulo investigando illustrare.

Hoc sibi onus prae caeteris suscepit cl. *Gussonius*, tam bene de italica herbaria meritus. Qui nihil curae et laboris posthabuit, quo sarcinam sibi sumptam propius ad perfectionem eveheret, opusque numeris absolutum omnibus praestaret. At qualis quantaque sit Flora sicula, nec cl. æquitis patitur modestia, nec mihi tanta inest auctoritas ut dicere queam. Hoc mihi satis sit, quod inter reliquas hujusce libri utilitates Synonimia eminet, quippe quae copiose, tamen castigate diligenterque comparata, ad caeteros scriptores intelligendos viam reserat. Quanti autem hac nostra aetate Synonimia sit, ex eo potissimum liquet, quod *Nomenclatorem* cl. *Steudelii* cuique herbarias disciplinas edocto, diu noctuque versare manu opus sit. Quanam alia ope, quaeso, nisi libri hujusmodi, tot tamque diversa et pene inter se pugnantia nomina mens assequi valet, quin per latebras ambagesque defessa vagetur? Verumtamen quae doctrina et experientia, qualis diligentia et perspicacia in synonimis declarandis oporteat, neminem latet. « Nihil profecto » (*Alf. Decandoll. Introduct. etc. III. 2*, *§. 4*) botanicis » difficilius, quam animo probata synonimorum inquisitio; » quoniam et scriptorum numerus prope infinitus, et vocabula » methodusque ipsorum ab hodierno more aliena, et stirpes » ab ipsis descriptae saepe a nostris plus minus diversae: quan» taeque molis haec sint, qui floras nonunquam condidit, » ipse tantummodo scit. » Hinc synonimorum recta intelligentia ex herbariorum praecipue manat perquisitione, in quibus adumbratae stirpes adservantur. Quapropter cl. A. n. Londinum, Parisios, Mantoam Carpentanorum, aliasque ad urbes illustriores Europae peregrinans, diligentissimis suis animadversionibus in herbariis *Linnaei*, *Desfontaesii*, *Sibthorpii*, *Decandollii*, aliorumque, non vulgarem neque botanicis injucundam contulit auctoritatem, tantamque fidem adjunxit.

Quae cum ita se habeant, ne tam divitem supellectilem perditam prorsus irent discentes, operae pretium duxi, Syno-

nima omnia, promptiora ut pateant, secundum alphabetum ordinare, ita sane, ut parvus *Nomenclator*, Italis opportunus, Συλλάβος noster evadat.

Pleraeque Varietates adhuc proprio nomine carent; quod quidem perspicuitati officit; nam quaevis idea, nullo signo artificiali procusa, ambigua permanet, nec mentis officiis accommodata. Qua de re quamplurimis huiusce libri Varietatibus nomina adjicere non dubitavi; scilicet vel ex charactere evidentiore, Varietatem a typo specifico discriminante; vel ex nomine scriptoris, cui in hoc libro Varietatis adumbratio tribuitur; vel ex nomine specifico sub quo Varietatem illam in censum Specierum quispiam retulerit; vel demum ex huius nomine scriptoris, uti qui lectu dignus, si nomen Varietatis cum aliis ejusdem Generis nominibus specificis commune esset. Nomina haec cum? in Indice signantur.

Caeterum hoc in optatis habui, ut ex solo huiusce Συλλάβȣ auxilio cuique primo intuitu affinitates inter Synonima paterent; quonam videlicet cum Genere, quanam cum Specie aut Varietate nomen quodvis congruat; quisnam praeterea vocabuli illius primus sit auctor. Atque ut haec absolvam, methodum sequar expeditissimam.

Genera litteris majusculis, ROMANIS a cl. A. admissa, *ITALICIS* reiecta vel obsoleta designo.

Species vero minusculis romanis; sed si ab ipso auctore in Sicilia non adhuc sunt inventae, asterisco post nomen notantur; si comparationis et critices causa solummodo ab A. memoratae sunt, asterisco eas praenoto.

Minusculas romanis etiam sed inter se d i s t a n t i b u s, Varietates indico.

Minusculis vero *italicas* sibi vindicant Synonima, si Specierum, contiguas, sin Varietatum, *d i s t a n t e s*.

Numerum speciebus Florae Siculae praemitto; Varietatibus autem et Synonimis postpono.

Denique Genus post nomen uncis ( ) inclusum, huic referendam speciem, ab aliis alteri Generi tributam, ostendit.

At vero in huius Indicis additamento, et operis ut dicam completione non acquievi, quin aliam huic praestantissimo libro commoditatem adjecerim. Flora haec enim, ne quod solemne huc usque italis fuit botanicis abstraheret, juxta Linnaeanum systema condita est. Attamen ubique terrarum systema naturale jure meritoque nunc viget, etsi paululum adhuc a perfectione remotum. Quocirca plerique in diagnosticiis suis Conspectum addunt Generum et Summam Specierum, secundum naturales Ordines digestorum; ita vero, ut contemptui potius,

quam debitae existimationi illud habeatur. Conspectum enim prae oculis ponunt, in quo demptis divisionibus omnibus, ex quibus diligentissima evadit plantarum recensio, Ordines tantum seu Familias perturbate praebent; ac difficultates hujusce systematis non verbis modo, sed re ipsa amplificant.

Quamobrem, ut ipsius conditiones verae rectius pro dignitate existimentur, utile visum est mihi, Floram siculam in naturali Conspectu proferre, servatis partitionibus omnibus, quas cl. *Decandollius*, celeberrimo *Jussiaeo* praeeunte, perfecit, et cl. *Meissnerius* in doctissimis suis Tabulis Diagnosticis nuper exposuit.

Ternas ad minimum, octonas ad maximum, per rubricas Genera omnia florae universalis transeunt in compositione naturalis Σύνοψεος, scilicet per SECTIONES, *CLASSES* et ORDINES seu FAMILIAE, vel per *SUBORDINES*, insuper TRIBUS, SUBTRIBUS, DIVISIONES, et *Subdivisiones*. Sectiones III, Classes sunt XLVIII, Ordines CCLXXII; variant numero reliquae partitiones, pro intimae structurae affinitatibus. Quae universalis Σύνοψις omnes speciales floras complectens, in nulla ipsarum integra includitur. Hinc unaquaeque ex istis non per omnes rubricas genera sua circumagit; immo structurae necessitudines naturales interruptae videntur; quia non unam vel alteram regionem, sed totum orbem terrarum suis muneribus Deus Creator promiscuae donavit. Idcirco e re discentium esse ratus sum, rubricas in Conspectu prodere quales in universali Σύνοψι sunt, ne proprio quidem numero cuiusque rubricae praeterito; propterea ut cupienti intimae fabricae affinitates scrutari numerus ipse significaret, eas non omnes in Flora sicula inesse, sed alibi conquirendas. Generibus vero numerum successivum impertior, quippe non Conspectui inservientem, sed Florae Siculae. Qui numerus etiam in Indice, numero praemissus romano, Linnaeanas classes indicanti, et cum hoc in uncis clausus, iterum quodvis Genus nostrum consequitur. Hoc pacto, Conspectum cum Indice innectens, cognationes Linnaeanum inter et naturale systema sub aspectum omnino subjicio.

Quas lucubratiunculas nostras si, uti cl. *Gussonius* humanitate erga me sua libenter suscepit, ita botanici omnes, propositum non vires probaturi, haud penitus respuendas reantur; animo quidem meo factum est satis. Dabam Campibassi, kalendas Januarias MDCCCXLV.

CONSPECTUS GENERUM

ET

SUMMA SPECIERUM

FLORAE SICULAE

SECUNDUM ORDINES NATURALES

(*a*)

SECTIO I.

DICOTYLEDONEAE

1 POLYCARPICAE

1 RANUNCULACEAE

			spec. var.
1 CLEMATIDEAE	1.	Clematis. . .	5, 1
2 ANEMONACAE	2.	Thalictrum .	2, 0
	3.	Anemone . .	5, 1
	4.	Adonis . . .	2, 1
3 RANUNCULEAE.	5.	Myosurus . .	1, 0
	6.	Ranunculus .	31,12
4 HELLEBOREAE.	7.	Caltha . . .	1, 0
	8.	Helleborus .	2, 0
	9.	Nigella . . .	3, 0
	10.	Aquilegia . .	1, 0
	11.	Delphinium .	4, 0
5 PÆONIEAE	12.	Paeonia. . .	2, 1

6 BERBERIDEAE

1 BERBERIDEAE VERAE. .	13.	Berberis . .	1, 1

(*a*) Typorum, quos ad Conspectus partitiones significandas adhibui, haec sunt Specimina.

SECTIONES	TRIBUS
CLASSES	SUBTRIBUS
ORDINES SEU FAMILIAE	DIVISIONES
SUBORDINES	*Subdivisiones*
	Genera

2 *NYMPHAEOIDEAE*			
9 NYMPHAEACEAE			
2 NYMPHAEEAE	14.	Nymphaea	1, 1
	15.	Nuphar	1, 0
3 *RHOEADEAE*			
10 PAPAVERACEAE	16.	Papaver	9, 3
	17.	Chelidonium	1, 0
	18.	Glaucium	2, 0
	19.	Hypecoum	2, 0
11 FUMARIACEAE	20.	Corydalis	1, 0
	21.	Sarcocapnos	1, 0
	22.	Platycapnos	1, 0
	23.	Fumaria	8, 4
12 CRUCIFERAE			
1 *PLEURORHIZEAE*			
1 ARABIDEAE	24.	Matthiola	8, 7
	25.	Barbarea	4, 0
	26.	Turritis	1, 0
	27.	Cheiranthus	1, 0
	28.	Arabis	9, 2
	29.	Cardamine	4, 0
	30.	Nasturtium	3, 0
2 ALYSSINEAE	31.	Farsetia	1, 0
	32.	Draba	4, 2
	33.	Alyssum	5, 0
	34.	Aubrietia	1, 0
	35.	Clypeola	1, 1
3 THLASPIDEAE	36.	Hutchinsia	2, 1
	37.	Thlaspi	6, 0
	38.	Teesdalia	1, 0
	39.	Iberis	7, 1
	40.	Biscutella	3, 2
6 CORIOSPOREAE	41.	Cakile	1, 1
2 *NOTORHIZEAE*			
7 SISYMBRIEAE	42.	Hesperis	1, 0
	43.	Malcolmia	3, 0
	44.	Sisymbrium	7, 1
	45.	Alliaria	1, 1
	46.	Erysimum	9, 2
8 CAMELINEAE	47.	Camelina	1, 0
	48.	Neslia	1, 0
9 LEPIDINEAE	49.	Lepidium	5, 2
	50.	Capsella	1, 1
	51.	Aethionema	1, 1
10 ISATIDEAE	52.	Isatis	1, 1
3 *ORTHOPLOCEAE*			
12 BRASSICEAE	53.	Sinapis	9, 3
	54.	Brassica	9, 1
	55.	Moricandia	1, 1
	56.	Diplotaxis	6, 2
	57.	Eruca	2, 0

3, 12, 3

13 VELLEAE	58.	Vella	1, 0
	59.	Succowia . .	1, 0
15 ZILLEAE	60.	Calepina . .	1, 0
16 RAPHANEAE	61.	Crambe . . .	2, 0
	62.	Rapistrum . .	1, 1
	63.	Raphanus . .	3, 1
4 *SPIROLOBEAE*			
17 BUNIADEAE.	64.	Bunias . . .	1, 0
5 *DIPLOCOLOBEAE*			
21 SENEBIEREAE	65.	Senebiera. .	1, 0
13 CAPPARIDEAE			
2 CAPPAREAE	66.	Capparis . .	3, 0
14 RESEDACEAE	67.	Reseda . . .	5, 3
4 *POLYGALINAE*			
22 POLYGALEAE	68.	Polygala . .	5, 2
5 *PARIETALES*			
20 FRANKENIACEAE	69.	Frankenia. .	4, 1
91 TAMARISCINEAE			
1 *TAMARICACEAE*.	70.	Tamarix . .	2, 1
2 *REAUMURIEAE*	71.	Reaumuria .	1, 0
18 VIOLARIEAE			
1 VIOLEAE	72.	Viola	8, 6
17 CISTINEAE	73.	Cistus.	13, 4
	74.	Helianthemum	25, 14
6 *CARYOPHYLLINAE*			
23 CARYOPHYLLEAE			
1 SILENEAE.	75.	Gypsophyla .	6, 1
	76.	Dianthus . .	11, 5
	77.	Saponaria. .	4, 0
	78.	Silene. . . .	21, 7
	79.	Lychnis. . .	3, 0
	80.	Velezia . . .	1, 0
2 ALSINEAE.	81.	Cerastium. .	12, 7
	82.	Stellaria . .	2, 2
	83.	Arenaria . .	5, 0
	84.	Alsine . . .	12, 8
	85.	Holosteum . .	1, 0
	86.	Moenchia . .	1, 0
	87.	Sagina . . .	3, 0
	88.	Moehringia .	2, 0
94 PARONYCHIACEAE			
1 *PARONYCHIEAE*			
1 TELEPHIEAE.	89.	Corrigiola. .	1, 0

6, 94, 1

2 ILLECEBREAE	90.	Herniaria . .	3, 0
	91.	Illecebrum .	3, 0
3 SPERGULEAE	92.	Loeflingia . .	1, 0
	93.	Polycarpon . .	3, 1
	94.	Spergula . .	2, 0
2 *SCLERANTHEAE* . . .	95.	Scleranthus .	3, 1
92 PORTULACEAE			
1 PORTULACELLAE . . .	96.	Portulaca . .	2, 1
2 TALINEAE			
1 CALANDRINEAE . . .	97.	Montia . . .	1, 0
2 MOLLUGINEAE . . .	98.	Glinus. . . .	1, 0
93 ELATINEAE	99.	Elatine . . .	1, 0
7 *COLUMNIFERAE*			
24 MALVACEAE			
1 MALOPEAE	100.	Malope . . .	1, 1
2 MALVEAE	101.	Lavatera . .	10, 0
	102.	Althaea . . .	4, 0
	103.	Malva. . . .	15,12
3 HIBISCEAE	104.	Hibiscus. . .	1, 0
4 SIDEAE	105.	Abutylon . .	1, 0
8 *LAMPROPHYLLAE*			
34 HYPERICINEAE			
1 HYPERICEAE.	106.	Hypericum .	8, 4
	107.	Androsaemum.	1, 0
9 *MALPIGHINEAE*			
43 ACERINEAE	108.	Acer	4, 1
10 *HESPERIDES*			
39 AMPELIDEAE	109.	Vitis	1, 0
11 *GRUINALES*			
47 GERANIACEAE	110.	Geranium . .	13, 2
	111.	Erodium . .	12, 6
48 LINEAE	112.	Linum . . .	10, 5
	113.	Radiola . . .	1, 0
49 OXALIDEAE	114.	Oxalis. . . .	2, 0
12 *RUTACEAE*			
54 ZYGOPHYLLEAE	115.	Tribulus . .	1, 0
	116.	Fagonia . . .	1, 0
55 RUTEAE	117.	Ruta	1, 0
56 DIOSMEAE	118.	Dictamnus .	1, 2
13 *TEREBINTHACEAE*			
68 TEREBINTHACEAE			
3 CASSUVIEAE			
1 SUMACHINEAE . . .	119.	Rhus	3, 1
2 ANACARDIEAE . . .	120.	Pistacia . . .	2, 0

14 *LEGUMINOSAE*

70 LEGUMINOSAE

1 *PAPILIONACEAE*

1 SOPHOREAE — 121. Anagyris 2, 0

2 LOTEAE

1 GENISTEAE — 122. Spartium 1, 0
123. Genista 5, 0
124. Sarothamnus. 1, 0
125. Cytisus 8, 1
126. Adenocarpus. 2, 0
127. Anthyllis 2, 0
128. Lupinus 8, 0
129. Ononis 21, 5
130. Retama 1, 0
131. Vulneraria 2, 3

2 TRIFOLIEAE — 132. Medicago 41, 11
133. Lotus 23, 5
134. Trigonella. 4, 0
135. Melilotus 8, 0
136. Trifolium 47, 12

3 CLITORIEAE — 137. Psoralea 2, 2

4 GALEGEAE — 138. Glycyrrhiza 1, 0
139. Calycotome 3, 0

5 ASTRAGALEAE — 140. Astragalus 12, 3
141. Biserrula 1, 1

3 HEDYSAREAE

2 CORONILLEAE — 142. Coronilla 9, 0
143. Scorpiurus. 4, 1
144. Ornithopus 2, 0
145. Hippocrepis 5, 0

3 EUHEDYSAREAE — 146. Hedysarum 2, 0
147. Onobrychis 5, 1

4 VICIEAE — 148. Vicia 40, 6
149. Ervum 3, 0
150. Pisum 1, 0
151. Lathyrus 15, 1
152. Orobus 3, 0

4 *CESALPINEAE*

10 CASSIEAE — 153. Cercis 1, 0
154. Ceratonia 1, 0

15 *ROSIFLORAE*

71 ROSACEAE

2 AMYGDALEAE — 155. Amygdalus 1, 0
156. Prunus 3, 1

4 DRYADEAE — 157. Aremonia 1, 0
158. Agrimonia 2, 0
159. Geum 2, 0
160. Potentilla 8, 1
161. Fragaria 1, 0
162. Rubus 11, 3

5 SANGUISORBEAE

1 ALCHEMILLEAE — 163. Alchemilla 1, 0
164. Poterium 4, 0

15, 71

7 ROSEAE	165.	Rosa	12, 7
8 POMACEAE	166.	Mespilus	5, 0
	167.	Pyrus	13, 3

73 MYRTINEAE

1 *GRANATEAE*	168.	Punica	1, 0
2 *MYRTACEAE*			
3 MYRTEAE	169.	Myrtus	1, 6

16 *CALYCANTHEMAE*

76 LYTHRARIEAE

2 SALICARIEAE	170.	Peplis	1, 0
	171.	Lythrum	5, 1

79 ONAGRACEAE

1 *ONAGRARIEAE*			
1 EPILOBIACEAE			
2 ONAGREAE	172.	Epilobium	8, 1
3 CIRCAEACAE	173.	Circaea	1, 0
2 *HALORAGEAE*			
1 CERCODIANAE	174.	Myriophyllum	4, 0
3 CALLITRICHINAE	175.	Callitriche	5, 0
3 *CERATOPHYLLEAE*	176.	Ceratophyllum	2, 0

17 *CORNICULATAE*

99 SAXIFRAGACEAE

1 *SAXIFRAGEAE*	177.	Saxifraga	5, 3

95 CRASSULACEAE

1 SEDEAE	178.	Sedum	14, 2
	179.	Sempervivum	3, 0
	180.	Crassula	1, 0
	181.	Tillaea	1, 0
	182.	Bulliarda	1, 0
2 UMBILICEAE	183.	Cotyledon	2, 0
90 FICOIDEAE	184.	Mesembryanthemum	2, 0

18 *POPONIFERAE*

89 GROSSULARIEAE	185.	Ribes	2, 0
88 CACTEAE	186.	Opuntia	2, 5
87 CUCURBITACEAE	187.	Ecbalium	1, 0
	188.	Bryonia	3, 0

19 *FRANGULACEAE*

61 CELASTRINEAE

2 STAPHYLEACEAE	189.	Staphylea	1, 0
3 EVONYMEAE	190.	Evonymus	1, 9
62 RHAMNEAE	101.	Rhamnus	3, 2
	192.	Zizyphus	2, 0

20 *UMBELLIFLORAE*

100 UMBELLIFERAE

1 *ORTHOSPERMEAE*

1 HYDROCOTYLEAE	193.	Hydrocotyle	1, 0
3 SANICULEAE	194.	Sanicula	1, 0
	195.	Eryngium	8, 1
	196.	Petagnia	1, 0
4 AMMINEAE	197.	Bupleurum	10, 0
	198.	Apium	1, 0
	199.	Bulbocastanum	1, 0
	200.	Sison	1, 0
	201.	Ammi	4, 0
	202.	Ptycotis	1, 0
	203.	Bunium	1, 0
	204.	Ridolfia	1, 0
	205.	Sium	5, 0
	206.	Pimpinella	4, 1
5 SESELINEAE	207.	Crithmum	1, 0
	208.	Oenanthe	5, 0
	209.	Seseli	2, 1
	210.	Cnidium	1, 0
	211.	Aethusa	1, 0
	212.	Foeniculum	2, 0
	213.	Brignolia	1, 4
	214.	Athamantha	1, 0
6 PACHYPLEUREAE	215.	Krubera	1, 0
7 ANGELICEAE	216.	Angelica	2, 0
8 PEUCEDANEAE	217.	Opopanax	1, 0
	218.	Ferula	2, 0
	219.	Ferulago	2, 0
	220.	Bonannia	1, 0
	221.	Pteroselinum	1, 0
	222.	Pastinaca	1, 0
	223.	Heracleum	1, 0
9 TORDYLINEAE	224.	Tordylium	3, 1
12 THAPSIEAE	225.	Thapsia	1, 2
	226.	Laserpitium	1, 0
13 DAUCINEAE	227.	Daucus	14, 3

2 *CAMPYLOSPERMAE*

14 CAUCALINEAE	228.	Caucalis	4, 0
	229.	Torilis	4, 1
15 ELAEOSELINEAE	230.	Elaeoselinum	2, 0
16 SCANDICINEAE	231.	Scandix	3, 0
	232.	Anthriscus	1, 1
	233.	Chaerophyllum	1, 0
17 SMYRNEAE			
1 ECHINOPHOREAE	234.	Echinophora	2, 1
2 CACHRIDEAE	235.	Physospermum	1, 1
	236.	Magydaris	1, 0
	237.	Conium	1, 1
	238.	Cachrys	2, 1
	239.	Smyrnium	3, 0
3 PLEUROSPERMEAE	240.	Prangos	1, 1

20, 100			
3 *CICLOSPERMAE*			
18 CORIANDREAE	241.	Bifora	1, 0
	242.	Coriandrum	1, 0
101 ARALIACEAE	243.	Hedera	2, 1
104 CORNEAE	244.	Cornus	1, 0
105 LORANTHACEAE	245.	Loranthus	1, 0
	246.	Viscum	1, 0
21 *RUBIACINEAE*			
108 RUBIACEAE			
10 SPERMACOCEAE			
3 PUTORIEAE	247.	Putoria	1, 0
11 STELLATAE	248.	Sherardia	1, 0
	249.	Valantia	1, 0
	250.	Galium	19, 8
	251.	Rubia	3, 1
	252.	Asperula	10, 1
	253.	Crucianella	4, 0
106 CAPRIFOLIACEAE			
2 SAMBUCEAE	254.	Sambucus	2, 0
	255.	Viburnum	1, 0
3 LONICEREAE	256.	Lonicera	5, 4
22 *AGGREGATAE*			
110 VALERIANEAE	257.	Valerianella	10, 3
	258.	Valeriana	4, 1
	259.	Fedia	1, 1
111 DIPSACEAE			
2 SCABIOSEAE	260.	Dipsacus	2, 0
	261.	Cephalaria	2, 0
	262.	Knautia	4, 0
	263.	Scabiosa	11, 2
113 COMPOSITAE			
1 *TUBULIFLORAE*			
2 EUPATORIACEAE			
1 EUPATORIEAE			
3 ADENOSTYLEAE	264.	Eupatorium	1, 0
	265.	Adenostyles	1, 0
2 TUSSILAGINEAE			
2 EUTUSSILAGINEAE	266.	Tussilago	3. 0
3 ASTEROIDEAE			
2 ASTERINEAE			
2 ASTEREAE			
1 *Euastereae*	267.	Aster	1, 0
6 *Bellideae*	268.	Bellis	4, 0
3 BACCHARIDEAE			
1 CONYZEAE			
3 *Euconyzeae*	269.	Conyza	5, 2
4 TARCHONANTHEAE			
2 PULCHEINEAE	170.	Evax	6, 0

22, 113, 1, 3

5 INULEAE		
1 EUINULEAE	271. Inula	6, 0
	272. Pulicaria . .	3, 0
	273. Jasonia . . .	1, 0
6 BUPHTHALMEAE . . .	274. Buphthalmum	3, 1
4 SENECIONIDEAE		
1 MELAMPODINEAE		
7 AMBROSIEAE. . . .	275. Ambrosia. .	1, 0
	276. Xanthium .	2, 0
2 HELIANTHEAE		
5 BIDENTIDEAE . . .	277. Bidens	1, 0
6 ANTHEMIDEAE		
1 EUANTHEMIDEAE . .	278. Anthemis . .	17, 9
	279. Achillea. . .	3, 0
	280. Diotis	1, 0
	281. Santolina . .	3, 0
2 CHRYSANTHEMEAE . .	282. Matricaria. .	3, 0
	283. Pyrethrum .	2, 1
	284. Chrysanthemum	2, 0
3 ATHANASIEAE . . .	285. Lonas	1, 0
5 ARTEMISIEAE . . .	286. Artemisia . .	6, 1
	287. Tanacetum .	2, 1
7 SENECIONEAE		
3 EUSENECIONEAE . . .	288. Senecio . . .	16, 8
	289. Cineraria . .	5, 1
	290. Doronicum .	1, 0
8 GNAPHALIEAE		
5 HELICHRYSEAE . . .	291. Filago . . .	7, 2
	292. Gnaphalium .	5, 0
	293. Helichrysum.	9, 4
5 CYNAREAE		
1 CALENDULACEAE		
1 CALENDULEAE . . .	294. Calendula . .	6, 4
3 ECHINOPSIDEAE . . .	295. Echinops . .	2, 0
5 XERANTHEMEAE . . .	296. Xeranthemum	1, 0
6 CARLINEAE.	297. Stahelina . .	1, 0
	298. Carlina . . .	7, 2
	299. Atractilis . .	1, 0
7 CARDUINEAE	300. Onopordon. .	2, 0
	301. Carduus . .	7, 1
	302. Cynara . . .	1, 0
	303. Cnicus . . .	14, 0
	304. Lappa . . .	1, 0
8 SERRATULEAE. . . .	305. Leuzea . . .	1, 0
	306. Jurinea . . .	1, 0
9 CENTAUREAE	307. Centaurea . .	28, 5
10 CARTHAMEAE. . . .	308. Kentrophyllum	2, 0
	309. Carduncellus	4, 1
11 SILYBEAE	310. Silybum. . .	1, 0
	311. Galactites . .	1, 0
3 LIGULIFLORAE		
8 CICHORACEAE		
1 SCOLYMEAE	312. Scolymus . .	3, 0

22, 113, 3, 8

	2 HYPOCHAERIDEAE . .	313. Hypochaeris.	5, 0
		314. Seriola . . .	3, 3
		315. Robertia. . .	1, 0
	4 LAPSANEAE	316. Lapsana. . .	1, 0
		317. Rhagadiolus.	2, 0
	5 HYOSERIDEAE	318. Catananche .	2, 0
		319. Tolpis . . .	4, 0
		320. Hyoseris. . .	5, 3
		321. Hedypnois. .	4, 4
		322. Cichorium .	4, 1
	6 SCORZONEREAE . . .	323. Scorzonera .	9, 3
		324. Tragopogon.	3, 0
		325. Helminthia .	3, 0
		326. Apargia. . .	4, 1
		327. Leontodon . .	3, 0
		328. Thrincia . .	1, 0
		329. Picris	1, 0
		330. Urospermum	2, 0
		331. Geropogon .	1, 0
		332. Kalbfussia . .	1, 0
	7 LACTUCEAE	333. Lactuca . . .	3, 0
		334. Chondrilla .	1, 0
		335. Phoenixopus	2, 0
		336. Crepis. . . .	19, 4
		337. Sonchus . . .	7, 3
		338. Praenanthes.	3, 0
		339. Zacintha . .	1, 0
	8 HIERACIEAE	340. Hieracium . .	10, 2
		341. Andryala . .	5, 0
23 *CAMPANULINAE*			
117 LOBELIACEAE			
	2 LOBELIEAE	342. Lobelia . . .	2, 1
118 CAMPANULACEAE			
	1 JASIONEAE	343. Jasione . . .	1, 1
	3 CAMPANULEAE. . . .	344. Phyteuma. .	1, 0
		345. Campanula .	7, 0
		346. Specularia .	3, 0
		347. Trachelium .	2, 0
24 *ERICINEAE*			
121 ERICACEAE			
	1 ERICEAE		
	3 ELEUTHEROSTEMONES .	348. Erica	6, 2
	3 ARBUTEAE	349. Arbutus. . .	1, 0
	5 PYROLEAE	350. Pyrola . . .	1, 0
52 *LIGUSTRINAE*			
133 OLEACEAE			
	1 OLEACINEAE	351. Olea	1, 0
		352. Phylliraea. .	4, 3
		353. Ligustrum. .	1, 0
	2 FRAXINEAE	354. Fontanesia .	1, 0
		355. Fraxinus . .	4, 1

26 *PLANTAGOIDEAE*

166 PLANTAGINEAE . . . . . 356. Plantago . . 18, 14

167 PLUMBAGINEAE

1 STATICEAE . . . . . . 357. Statice. . . . 20, 3
2 PLUMBAGEAE . . . . . 358. Plumbago . . 1, 0

27 *PETALANTHEAE*

129 PRIMULACEAE

1 SAMOLEAE . . . . . . 359. Samolus . . 1, 0
3 PRIMULEAE

1 ANDROSACEAE. . . . 360. Cyclamen . . 2, 2
361. Primula . . . 2, 0
362. Androsace . . 1, 0
2 LYSIMACHIEAE . . . 363. Coris 1, 0
364. Lysimachia . 3, 0
4 ANAGALLIDEAE . . . 365. Anagallis . . 2, 0

28 *STYRACINAE*

127 AQUIFOLIACEAE . . . . . 366. Ilex. 1, 0

29 *CONTORTAE*

136 GENTIANACEAE

2 *GENTIANEAE*

1 CHIRONIEAE. . . . . 367. Exacum. . . 1, 0
2 CHLOREAE . . . . . . 368. Chlora . . . 2, 0
3 ERYTHRACEAE. . . . 369. Erythraea . . 8, 2

137 APOCYNACEAE

3 *APOCINEAE*

1 PLUMERIEAE. . . . . 370. Vinca 2, 1
3 ECHITEAE. . . . . . 371. Nerium . . . 1, 1

138 ASCLEPIADEAE

1 *PERIPLOCEAE* . . . . . 372. Periploca . . 1, 0
3 *ASCLEPIEAE*

1 CYNANCHEAE

4 CYNOCTONEAE. . . . 373. Cynanchum . 2, 0
6 EUASCLEPIEAE . . . 374. Gomphocarpus 1, 0

3 PERGULARIEAE

2 STAPELIEAE

2 CEROPEGIEAE . . . . 375. Stapelia . . . 1, 0

30 *TUBIFLORAE*

139 CUSCUTEAE . . . . . . 376. Cuscuta . . . 2, 0

145 CONVOLVULACEAE

1 CONVOLVULEAE . . . 377. Cressa . . . 1. 0
378. Convolvulus . 15, 4
379. Ipomoea . . 1, 1

30

147 SOLANACEAE			
2 HYOSCIAMEAE	380.	Hyosciamus .	2, 1
3 DATUREAE	381.	Datura . . .	4, 0
4 SOLANEAE	382.	Solanum . .	5, 2
	383.	Lycopersicum	1, 0
	384.	Physalis. . .	3, 0
	385.	Atropa . . .	1, 0
	386.	Mandragora.	1, 0
	387.	Lycium . . .	2, 0
150 EHRETIACEAE			
2 HELIOTROPIEAE . . .	388.	Heliotropium.	3, 0
151 BORAGINEAE			
1 CERINTHEAE	389.	Cerinthe . .	3, 1
2 CYNOGLOSSEAE . . .	390.	Cynoglossum	7, 0
	391.	Myosotis . .	7. 0
	392.	Asperugo . .	1, 0
3 ANCHUSEAE	393.	Borago . . .	1. 0
	394.	Symphytum .	2, 0
	395.	Anchusa . .	6, 2
	396.	Lycopsis. . .	2, 0
9 LITHOSPERMEAE . . .	397.	Lithospermum	8, 0
	398.	Onosma. . .	1, 0
6 ECHIEAE	399.	Echium . . .	8, 2
31 *LABIATIFLORAE*			
152 LABIATAE			
1 OCYMOIDEAE			
4 LAVANDULEAE . . .	400.	Lavandula. .	3, 1
2 MENTHOIDEAE			
3 MENTHEAE.	401.	Mentha . . .	7, 5
	402.	Lycopus. . .	1, 1
3 MONARDEAE			
1 SALVIEAE	403.	Salvia. . . .	10, 2
2 ROSMARINEAE. . . .	404.	Rosmarinus .	1, 0
	405.	Zizyphora . .	1, 0
4 SATUREJNEAE			
1 ORIGANEAE	406.	Satureja. . .	9, 8
	407.	Origanum . .	4, 0
	408.	Thymus. . .	10, 7
5 MELISSINEAE			
2 MELISSEAE.	409.	Melissa . . .	2. 0
	410.	Clinopodium.	1, 1
6 SCUTELLARINEAE. . .	411.	Prunella . .	2, 1
	412.	Scutellaria .	5, 1
8 NEPETEAE	413.	Nepeta . . .	4, 0
	414.	Glechoma . .	1, 0
9 STACHYEAE			
1 MELITTEAE	415.	Melittis . . .	1, 0
2 LAMIEAE	416.	Lamium. . .	6, 2
	417.	Leonurus . .	1, [illegible]
	418.	Stachys . . .	7, 2
	419.	Betonica. . .	1, [illegible]

31, 152, 9

3 MARRUBIEAE	420. Sideritis. . .	7, 0
	421. Marrubium .	4, 0
4 BALLOTEAE	422. Ballota . . .	2, 3
	423. Phlomis . . .	2, 1
	424. Moluccella .	2, 0
10 PRASIEAE	425. Prasium. . .	2, 0
11 AJUGOIDEAE	426. Teucrium . .	16,10
	427. Ajuga. . . .	6, 2
153 VERBENACEAE		
1 LIPPIEAE	428. Verbena . .	2, 1
	429. Zapania. . .	1, 0
2 LANTANEAE.	430. Vitex	1, 1
156 ACANTHACEAE		
3 ECHMACANTHI		
2 ACANTHEAE	431. Acanthus . .	2, 0
161 SCROPHULARINEAE		
1 ANTIRRHINEAE. . . .	432. Antirrhinum.	4, 4
	433. Linaria . . .	14, 3
5 VERBASCEAE	434. Celsia. . . .	1, 0
	435. Verbascum .	10, 3
	436. Scrophularia.	9, 0
6 VERONICEAE	437. Veronica . .	17, 3
12 RHINANTHEAE. . . .	438. Pedicularis .	1, 0
	439. Rhinanthus .	1, 0
	440. Elephas . . .	1, 0
	441. Bartsia . . .	3, 1
	442. Euphrasia . .	5, 1
162 OROBANCHEAE		
2 EUOROBANCHEAE . .	443. Orobanche .	14, 5
	444. Lathraea . .	1, 0
163 UTRICULARIEAE. . . .	446. Utricularia .	1, 0
165 GLOBULARIEAE	446. Globularia .	2, 0
32 *OLERACEAE*		
170 POLYGONACEAE		
3 POLYGONEAE	447. Rumex . . .	13, 4
	448. Emex. . . .	1, 0
	449. Polygonum .	12, 2
174 CHENOPODIACEAE		
1 *CYCLOLOBEAE*		
1 ATRIPLICEAE	450. Atriplex . .	14, 6
2 CHENOPODIEAE		
3 CAMPHOROSMEAE. . .	451. Camphorosma	2, 1
4 KOCHIEAE	452. Beta	3, 1
	453. Chenopodium	13, 2
3 SALICORNIEAE. . . .	454. Salicornia. .	6, 1
2 *SPIROLOBEAE*		
4 SALSOLEAE	455. Salsola . . .	5, 1

*

32

173 AMARANTHACEAE

2 ACHYRANTHEAE

1 AIRUEAE	456.	Achyranthes.	1, 0
4 AMARANTHEAE . . .	457.	Amaranthus.	6, 0

175 PHYTOLACCEAE

3 GISEKIEAE.	458.	Phytolacca .	1, 0

33 *DAPHNOIDEAE*

178 LAURINEAE

2 *LAUREAE*

11 TETRANTHEREAE . .	459.	Laurus . . .	1, 0

183 SANTALACEAE

1 THESIEAE.	460.	Osyris. . . .	1, 0
	461.	Thesium . .	1, 0

190 THYMELEAE

1 DAPHNEAE	462.	Daphne . . .	4, 0
	463.	Passerina . .	4, 1

34 *SERPENTARIEAE*

192 ARISTOLOCHIACEAE

1 ARISTOLOCHIEAE. . .	464.	Aristolochia .	5, 1

35 *TRICOCCAE*

201 EUPHORBIACEAE

1 EUPHORBIEAE	465.	Euphorbia. .	31, 14
3 ACALYPHEAE	466.	Mercurialis .	2, 0
4 CROTONEAE			
1 ROTLEREAE	467.	Ricinus . . .	3, 0
2 EUCROTONEAE . . .	468.	Croton. . . .	1, 0
5 PHYLLANTHEAE . . .	469.	Andrachne .	1, 0

36 *JULIFLORAE*

207 CUPULIFERAE

1 CORYLEAE	470.	Ostrya. . . .	1, 0
	471.	Carpinus. . .	1, 0
	472.	Corylus . . .	1, 0
2 QUERCINEAE	473.	Quercus. . .	14, 9
3 FAGINEAE.	474.	Fagus	1, 0
	475.	Castanea . .	1, 0
208 CYNOCRAMBEAE.	476.	Theligonum.	1, 0
212 PLATANEAE	477.	Platanus. . .	1, 0
215 SALICINEAE	478.	Salix	5, 0
	479.	Populus . . .	3, 0
216 CELTIDEAE	480.	Celtis	1, 0
218 URTICARIEAE.	481.	Urtica. . . .	8, 0
	482.	Parietaria . .	4, 1

36			
221 MOREAE	483.	Ficus	1, 1
217 CANNABINEAE	484.	Humulus	1, 0
223 BETULACEAE	485.	Betula	1, 0
	486.	Alnus	1, 0
222 ULMACEAE.	487.	Ulmus	2, 0
38 *CONIFERAE*			
226 GNETACEAE	488.	Ephedra	3, 0
227 CUPRESSINEAE	489.	Juniperus	5, 0
	490.	Cupressus	1, 0
288 ABIETINEAE	491.	Pinus	4, 0
	492.	Abies	1, 0
229 TAXINEAE.	493.	Taxus	1, 0

SECTIO II.

MONOCOTYLEDONEAE

39 *RHIZANTHEAE*			
239 BALANOPHOREAE	494.	Cynomorium.	1, 0
240 CYTINEAE	495.	Cytinus	1, 1
40 *SPADICIFLORAE*			
231 PALMAE			
4 CORYPHINAE			
1 SABALINEAE	496.	Chamaerops	1, 1
233 TYPHACEAE	497.	Typha	2, 0
	488.	Sparganium	1, 0
234 AROIDEAE			
2 *ARACEAE*			
5 CALADIEAE			
2 COLOCASIEAE	499.	Colocasia	1, 0
6 DRACUNCULINEAE			
2 EUAROIDEAE	500.	Arum	4, 0
3 ARISAREAE.	501.	Arisarum	1, 0
8 PISTIACEAE	502.	Ambrosinia	3, 1
9 LEMNACEAE	503.	Lemna	3, 0
41 *STELOBIAE*			
235 NAJADEAE			
1 ZANNICHELLIEAE.	504.	Phucagrostis.	1, 0
	505.	Zannichellia	1, 0
	506.	Caulinia	1, 0

41, 235,		
2 ZOSTEREAE	507. Ruppia	1, 0
	208. Zostera	1, 0
3 POTAMOGETEAE	509. Potamogeton.	10, 2
236 ALISMACEAE		
1 JUNCAGINEAE	510. Triglochin.	2, 0
2 ALISMEAE.	511. Alisma	2, 1
	512. Actinocarpos.	1, 0
42 *GYNANDRAE*		
242 ORCHIDEAE		
4 OPHRYDEAE	513. Habenaria	1, 0
	514. Orchis	27, 7
	515. Tinea	1, 0
	516. Gymnadenia	1, 0
	517. Aceras	1, 0
	518. Himanthoglossum	1, 0
	519. Ophrys	15, 11
	520. Serapias	4, 1
5 ARETHUSEAE		
2 EUARETHUSEAE	521. Limodorum	1, 0
	522. Cephalanthera	3, 0
6 NEOTTIEAE		
2 LISTERIDEAE	523. Listera	1, 0
	524. Neottia	1, 0
	525. Epipactis	2, 0
3 SPIRANTHIDEAE	526. Spiranthes.	1, 0
43 *SCITAMINEAE*		
245 CANNACEAE		
1 CANNEAE	527. Canna.	1, 0
44 *ENSATAE*		
247 IRIDEAE	528. Crocus	3, 0
	529. Gladiolus	3, 0
	530. Romulea	5, 0
	531. Iris	10, 2
249 AMARYLLIDEAE		
2 AMARYLLEAE	532. Galanthus	1, 0
	533. Leucojum	2, 0
	534. Sternbergia	4, 0
3 NARCISSEAE	435. Pancratium	1, 0
	536. Narcissus	2, 0
4 AGAVEAE	537. Agave.	1, 0
45 *CORONARIAE*		
254 LILIACEAE		
3 *ASPHODELEAE*		
1 ALOINEAE	538. Aloe.	1, 0

45, 254, 3,

4 HYACINTHEAE	539. Muscari	8, 2
	540. Hyacinthus	3, 0
5 SCILLEAE	541. Nectaroscordum	1, 0
	542. Allium	32, 4
	543. Ornithogalum	13, 1
	544. Scilla	9, 1
7 ANTHERICEAE	545. Asphodelus	3, 0
9 TULIPACEAE	546. Tulipa	1, 0
	547. Lilium	1, 0
	548. Fritillaria	1, 0
5 SMILACINEAE		
2 ASPARAGEAE	549. Convallaria	2, 0
	550. Asparagus	5, 0
	551. Smilax	3, 1
	552. Ruscus	1, 0
256 DIOSCOREACEAE	553. Tamus	1, 0
258 MELANTHACEAE		
1 COLCHICEAE	554. Colchicum	3, 1
259 JUNCACEAE	555. Juncus	19, 1
	556. Luzula	3, 0
47 *GLUMACEAE*		
267 CYPERACEAE		
1 CYPEREAE	557. Cyperus	14, 3
2 SCIRPEAE	558. Scirpus	10, 6
4 RHYNCOSPOREAE	559. Cladium	1, 0
	960. Schoenus	2, 1
7 CARICINEAE	561. Carex	21, 2
268 GRAMINEAE	562. Lygeum	1, 0
	563. Coix	1, 0
2 PHALARIDEAE	564. Crypsis	4, 0
	565. Alopecurus	5, 0
	566. Phleum	6, 0
	567. Phalaris	7, 2
	568. Holcus	1, 0
	569. Anthoxanthum	2, 2
3 PANICEAE	570. Pennisetum	1, 0
	571. Setaria	4, 0
	572. Milium	4, 0
	573. Panicum	5, 1
	574. Lappago	1, 0
4 STIPACEAE	575. Stipa	4, 0
	576. Aristida	1, 0
5 AGROSTIDEAE	577. Gastridium	2, 0
	578. Agrostis	14, 2
	579. Polypogon	2, 2
6 ARUNDINACEAE	580. Ammophila	1, 0
	581. Arundo	5, 2
7 PAPPOPHOREAE	582. Echinaria	1, 0

47, 268,

8 CHLORIDEAE	583. Diplachne . .	1, 0
	584. Cynodon. . .	1, 0
	585. Dactyloctenium. . . .	1, 0
9 AVENACEAE.	586. Lagurus. . .	1, 1
	587. Arrhenantherum	2, 1
	588. Avena. . . .	10, 2
	589. Gaudinia . .	1, 0
10 FESTUCACEAE	590. Aira	10, 2
1 BROMEAE	591. Chrysurus. .	1, 0
	592. Cynosurus. .	3, 2
	593. Bromus . . .	17,10
	594. Brachypodium. . . .	5, 9
	595. Festuca . . .	14, 2
	596. Catapodium .	2, 0
	597. Glyceria. . .	5, 0
	598. Sclerochloa .	4, 3
	599. Sesleria . . .	2, 1
	600. Koeleria. . .	8, 2
	601. Dactylis. . .	3, 2
	602. Sphenopus. .	1, 0
	603. Poa	9, 2
	604. Eragrostis . .	4, 3
	605. Briza	3, 0
	606. Melica. . . .	5, 0
11 HORDEACEAE. . . .	607. Lolium . . .	6, 5
	608. Triticum . .	9, 6
	609. Secale	1, 0
	610. Elymus . . .	1, 0
	611. Hordeum . .	5, 1
	612. Aegilops. . .	3, 0
12 ROTTBOELLIAREAE .	613. Nardus . . .	1, 0
	614. Psilurus. . .	1, 0
	615. Rottboella . .	4, 1
13 ANDROPOGONEAE . .	616. Saccharum. .	4, 0
	617. Andropogon .	4, 0
	618. Sorgum . . .	1, 0
	619. Heteropogon .	2, 0

SECTIO III.

ACOTYLEDONEAE

48 *VASCULARES*

269 EQUISETACEAE	620. Equisetum. .	4, 0
270 FILICES		
1 *POLYPODIACEAE*		
2 GRAMMITIDEAE . . .	621. Grammitis. .	1, 0
	622. Gymnogramme.	1, 0
3 POLYPODIEAE	623. Polypodium .	1, 1
5 PTERIDEAE	624. Pteris	3, 0
	625. Nothochlaena	1, 0
	626. Cheilanthes .	1, 0
	627. Adianthum .	1, 0
	628. Woodwardia.	1, 0
	629. Blechnum . .	1, 0
6 ASPLENIEAE.	630. Asplenium. .	5, 1
	631. Athyrium . .	1, 0
	632. Scolopendrium . . .	2, 0
	633. Aspidium . .	4, 1
	634. Cystopteris .	1, 0
2 *OSMUNDACEAE*. . . .	635. Osmunda . .	1, 0
4 *OPHIOGLOSSEAE* . . .	636. Botrychium .	1, 0
	637. Ophioglossum	2, 0
271 LYCOPODIACEAE. . . .	638. Lycopodium .	2, 0
272 RHIZOCARPEAE		
2 *MARSILEACEAE* . . .	639. Marsilea. . .	1, 0

Sunt Genera 639
Species 2586
Varietates. 638

INDEX LOCUPLETISSIMUS

GENERA, SPECIES, VARIETATES

ET

SYNONIMA OMNIA

FLORAE SICULAE

COMPLECTENS

INDEX GENERALIS (a)

(*a*) Typorum explicatio

GENERA admissa = *GENERA rejecta* = Species admissae = Varietates = *Synonyma specierum* = *Synonyma varietatum*

* Asteriscus ante nomen species comparationis causa citatas — post nomen species non adhuc in Sicilia observatas significat = Numerus praemissus species indicat — postpositus varietates vel synonyma = ? Nomina pro varietatibus proposita.

ADDENDA ET EMENDANDA

N.B. *Correctiones solas typographicas mendas respicientes ad calcem voluminis lector inveniet.*

Pag. 3. *Canna*. Adde. *Endl. gen. n. 1646* ∽ Confer obs. *Cyr. de ess. pl. charact. p. xiii.*
id. *Salicornia. Endl. gen. n. 1908.*
5. — *radicans. Saline al Faro (Presl.); Catania (Torn.)*
8. *Callitriche. Endl. gen. n. 1830.*
id. — *stagnalis. Madonie (Minà).*
id. — *autumnalis. Palermo a S. Ciro (Todar.)*
9. — *truncata. Palermo a Mondello (Todar.)*
id. *Ligustrum. Endl. gen. n. 3352.*
10. *Phillyrea stricta. Lampedusa.*
12. *Fraxinus. Endl. gen. n. 3353.*
id. *Fontanesia. Endl. gen. n. 3354.*
14. *Circaea. Endl. gen. n. 6130.*
id. *Veronica. Endl. gen. n. 3979* ∽ Villos minutissimos vix conspicuos fundum floris claudentes in hoc genere notat Cl. *Cyr. de ess. pl. char. p. xviii.*
15. — *praecox. Feudo del Ferro, e Castellobuono (Minà).*
id. — *arvensis. Bracteae* plerumque ovato-lanceolatae, basi dentatae, nec tantum duplo pedunculo longiores, sed magis atque magis, nam pedunculi vix sunt lineares: *laciniae calycinae* inaequales, binae longiores fere semper bracteis obversae, binae breviores obversae cauli; omnes marginatae, ciliolatae, patentes (*Bianca*).
id. — *Beccabunga. Ucria H. Pan. p. 58*, non *Lin.*
17. — *montana.* V. scutellata. *Ucria H. Pan. p. 38.*
id. — *hederaefolia. Ucria H. Pan. p. 38*∽*Cotyledones* maximi, oblongo-elliptici: *folia* inferiora obscure lobata, vel integra: *caules* non semper aequaliter hirsuti, sed saepius binis vel ternis lineis verticalibus pilosis ubique instructi: *corollae* faux semper alba (*Bianca*).
id. — *panormitana. Castellobuono alle Pedagne (Minà); Catania (Torn.); Taormina (Tin. Nyman., Guss.); Siracusa, Noto, Avola,* ubi copiose provenit in muris, hortis, vineis, et saepe etiam gregarie per arva, ac inter segetes (*Bianca*) = et in *Saline, Pantellaria* ∽ *Caules* duplici linea verticali pilosa (pilis reflexis) alternatim opposita costanter induti: *folia* subcarnosa, nitida, lobata potiusquam dentata, vel saltem dentato-lobata; lobulis (etiam in superioribus septem, et saepe basilaribus 1-dentatis) ovato-subacutis, medio majore magisque elongato, margine ciliato-serrulatis; pagina superior sparsim exasperata pilis hamosis basi tuberculatis; pagina inferior levis et glabra: *petioli* superne sulcati, sulci mar-

ginibus erecte vel patenter ciliatis, isque character nimis constans: *pedunculi* folio subaequales, arcuati, subflexuosi: *laciniae calycinae* inaequales, margine ciliatae, raro ovales vel ovatae, plerumque 3-lobae, lobulis lateralibus minimis, acutis, altero interdum obliterato, in fructu patentes vel recurvae: *corolla* alba, concolor, calyci minor, lobis majoribus fere obovatis; minimo lanceolato: *capsulae* glabrae, linea purpurea capillari per suturam excurrente, plerumque dum maturescunt purpureo-reticulatae: *seminum* latera obsolete rugosula, dorsum vero leve, constrictum. Hanc stirpem uti novam sub nomine *V. Alsinecaulis* in herbario meo diu tenui; sed collata exemplaria panorminana abstulerunt errorem. An species hybrida? (*Bianca*).

18. — CYMBALARIA. *Pedunculi* in floribus erecti, in fructu recurvi: *villositas* patula: *corollae* faux flavescens: *calyx* corolla brevior (*Bianca*).

id. — AGRESTIS. *Avola* (*Bianca*) — Majo, Junio, *alle Falde delle Madonie all'* N.E. (*Minà*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ *Caules* longiores quam in *V. didyma*, sed minus ramosi, pube brevi villosuli: *folia* subconvexa, marginibus pene revolutis, ciliolatis: *calycis* laciniae lanceolatae, serrulato-ciliolatae, ciliolis erectis: *corolla* discolor, lobo majore (suborbiculari, interdumque retuso) pallide coeruleo, lateralibus (quoque suborbiculatis) pallidius coeruleis, minimo (obovato) albido: *capsularum* loculi 4-6-spermi (*Bianca*).

19. *UTRICULARIA. Endl. gen. n. 4193.*

20. *LYCOPUS. Endl. gen. n. 3595.*

id. *ROSMARINUS. Endl. gen. n. 3599* — *Antherae* arctissime conjunctae, adeout unicam componere videntur, filamentis liberis. Post marcescentiam tantum separantur. *Cyr. de es. pl. ch. p. XVII. t. 1. f. 1.*

21. *SALVIA. Endl. gen. n. 2597.*

id. — *SCLAREA*. Ad durationem adde, et ♃

22. — ARGENTEA — *Folia* caulina oblongo-lanceolata, virentia, laxe lanata, non ut radicalia candida: *bracteae* uti calyces exquisite nervosae, in superioribus verticillis illos aequantes: *calyces* tubulosi, apice compressi; nervis aliquando purpureis; dentibus acuminato-aristatis, inferioribus a superioribus remotis, et isti saepe invicem distantes: *flores* 6 in quolibet verticillo: *galea* sulcata, emarginata, alba!, pilis brevibus tecta; *labio* inferiore pallide flavescente, biconcavo, et trilobo, lobis obiter denticulatis ac crispato-undulatis: *stamina* sub galea recondita: *pistillum* exertum, stigmate inaequaliter 2-fido ∽ Specimina ab amico *Heldr.* prope Athenas collecta cum hispanicis, nec cum nostris conveniunt.

id. — VIRIDIS. *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Calycis* labium superius 3-dentatum, dente medio brevissimo: *tubus* qui in floribus pubescens, in fructu glaber, tantumque nervis dentato-scabriusculis evadit: *pedunculi* 2-lineares, in anthesi erecti, post hanc reflexi: *corolla* dilute rosea, galea saturatiore, picta striis semilinearibus, binis, obscure violaceis: *antherae* luteolae: *stylus* albus, apice dilute roseus: *bractearum* appendices lineari-subfiliformes, ciliatae (*Bianca*).

23. — *VERBENACA. Villafrati* (*Tin. Nym. Guss.*)

Pag. 24. *Salvia triloba*. *Folia* inferiora non vere 3-loba, sed ternata: *foliolis* lateralibus minoribus oblongo-ellipticis, raro ovatis, semper basi obliqua, altero interdum obliterato, breviter petiolatis vel sessilibus, opposite vel alterne sub folii basi petiolo comuni adnatis (*Bianca*).

25. *Valeriana*. *Endl. gen. n. 2186.*

26. — *officinalis*. *Ucria H. Pan. p. 45.*

27. *Fedia*. *Endl. gen. n. 2185.*

id. — *Cornucopiae*. *Stylus* exertus, post anthesim elongatus; macula in labii inferioris basi pone faucem. In varietate *b.* quae *presso Paternò* (*Torn.*) omnes corollae partes candidae, nullis striis, nulla foedatae macula; et *bracteae*, quae in specie fere rubescunt, in hac sunt laete virides, uti *folia* (*Bianca*).

id. *Valerianella*. *Endl. gen. n. 2181.*

28. — *coronata*. Odontocarpa scabiosea. *Raf. gior. 2. n. xii. p. 172.*, excl. ipsius icone.

id. — *eriocarpa*. Ic. *Raf. t. 105. f. 2.*

29. — *mixta*. Ic. V. pratensis, floribus muscosis dilute coerulescentibus, gemmis purpureis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 225 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 207 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 124.* ∽ var. *a* et *b. Paternò* (*Kamph.*); *salita di Vicari* (*Tin. Nym. Guss.*), *Castellobuono* (*Minà*) = et in *Maretimo.*∽ Haec a *V. truncata*, cui quoad fructus admodum affinis, discrepat bracteis basi non dilatato-concavis, ibique ad margines ciliato-serrulatis. Confer ic. *Reich. cent. 2. f. 225.*

id. — *puberula*. *Salita di Vicari* (*Tin. Nym. Guss.*)

30. — *gibbosa*. *Madonie al pizzu delli casi* (*Minà*).

31. — *carinata*. *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*); *Paternò* (*Kamph.*)

id. *Loeflingia*. *Endl. gen. n. 5210.*

32. *Crocus*. *Endl. gen. n. 1248* ∽ *Laciniae* tres corollae minores, quae filamentum ungui adnexum non habent ad basim gerunt barbulam pluribus pilis compositam. *Cyr. de ess. pl. ch. p. xix.*

id. — *pusillus*. Ic. *Reich. cent. 10. f. 1258.*

id. — *siculus* — *Madonie* (*Minà*).

id. — *longiflorus*. Ic. *Reich. l. c. f. 1272.*

Post hanc speciem adde:

4. *C. vernus*. *All. ped. 1. p. 48*; *b. minor.*

C. stigmate-3-fido incluso stamina subaequante, lobis cuneiformibus crenulato-incisis, corollae laciniis oblongis obtusis, fauce piloso-glandulosa hyalina, spatha univalvi, foliis synanthiis erectis demum patulis (latiusculis) albo 1-canaliculatis, tunicis radicalibus nervosis in fibras tenues reticulatas demum solutis.

Ic. *Ten. mem. sopr. i Croc. p. 5. t. 1.*, icon var. *a.*—*Reich. cent. 10. f. 1253.*

b. albiflorus.

Ic. *Reich. l. c. f. 1255.*

In apricis humentibus montosis; *Madonie presso il piccolo gurgo della Serra de lo suoglio*; sed var. *b.* magis copiosa (*Minà*); *Etna* (*Alex.*).

Aprili. ♃

Bulbi in planta sicula parvi, *Pisi* magnitudine: *folia* 1-1½ lin. lata, margine subrevoluta, glaberrima, 1½-2 lin. lata,

ad lineam albam rugulosa, subtus ad carinam elevatam 2-striata: *flores* magnitudine *C. pusilli*; tubo gracili, foliis duplo breviore, superne violaceo: *antherae* basi sagittatae, apice emarginatae, luteae, *filamentis* longiora: *capsula* albida, oblonga, fere trigona.

Pag. 33. *Romulea Bulbocodium. Buscemi* (*Kamph.*); *Castellobuono al piano de li Nuci* (*Minà*).

id. — *Linaresii*. Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 631* observationibus amici *Todari* innixus hanc ad *R. Bulbocodium b.* refert; sed ejus formam immutatam video tam in plantis corsicis, quam in graecis; ideoque, si stylus variat, in vivis alii distinctionis characteres petendi.

34. — *purpurascens. Messina alla Lanterna* (*Prest.*)

id. — *ramiflora. Palazzuolo* (*Kamph.*); *Castellobuono* (*Minà*).

35. *Gladiolus. Endl. gen. n. 1239.*

36. — *segetum. Messina ai Gammari* (*Prest.*).

Post hanc speciem inseratur:

† 4. *G. infestus. Bianca* in *Act. Acc. Joen. v. 49. p. 94.*

G. foliis ensiformibus nervosis, spica secunda laxa, floribus (4-14) oblique alternis, corollis subringentibus discoloribus, tubo spatha breviore, laciniis tribus superioribus distantibus, suprema maxima laterales obtegente, tribus inferioribus inaequalibus macula alba marginata lineari-lanceolata notatis, lateralibus grandiusculis, antheris filamento subaequalibus, seminibus subglobosis deorsum productis.

Ic. *nulla.*

In arvis, et inter segetes, quibus valde noxius prope *Avola.* Aprili, Majo. ♃

G. segeto affinis, sed cum ipso certe non confundendus; enim *spica* laxa longissima; *corollae* lacinia superior non divaricata; inferiores non macula tantum alba, sed albo-marginata notatae; tota *corolla* discolor, laciniis nempe superioribus lateralibus et media inferiore exacte roseis, caeteris vero purpureis (*Bianca*).

37. *Iris. Endl. gen. n. 1226.*

id. — *germanica.* In collibus prope *Avola*, ubi floret Martio Aprili (*Bianca*).

id. — *florentina. Messina alla Boccetta, ed alla Scala* (*Prest.*) *Castellobuono alla Fiumara* (*Minà*) ∽ Ab hac videtur differre *caule* multifloro; *tubo* germine longiore, bracteisque margine scariosis basi vero foliaceis (*Bianca*); qui sub nomine I. albae *Savi* evulgavit.

38. — *pumila.* In speciem propriam recipiatur sic:

3. *I. pseudo-pumila. Tin. cat. H. R. Pan. an. 1827. p. 285.*

I. pumila. *Guss. l. c.*, excl. tantum synonymis *Lin. Jacq.* ac *Red.*

In *I. pumila* ex Germania, quam peracto anno in *H. Pan.* viventem observavi, *folia* sunt angustiora, vix poll. lata, basi non rubentia, magis glaucescentia, apice plus attenuata, breviora, vix (5-6 poll. longa), sed flores non vidi ∽ Locis natalibus addatur, *Palazuolo* (*Kamph.*), *Avola* (*Bianca*) ubi floret Februario.

id. — *pseudo-acorus.* Ad finem descriptionis adde: *semina* orbiculato-depressa, *Coffaee* recentis olent.

39. — *scorpioides. Corollae* laciniae minimae, non lineares, sed oblongae, marginibus inflexo-conniventibus, cum primum

flos prodit erectae, postea vero horizontaliter patentes, et ad apicem nonnihil reflexae (*Bianca*).

pag.93. *Iris Sisyrinchium*. *Folium* unicum, longissimum, aliquando fere 2-pedale, vaginaque aphylla involucratum ad basim: *tubus* corollae non vere filiformis, sed diametro lineari: *flores* hora prima post meridiem prodeunt, et clauduntur hora quinta, (*Bianca*); qui *I. fugacis* nomine evulgavit.

40. — *tuberosa*. *Castellobuono* (*Minà*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*)

41. *I. versicolor*. Post hanc speciem adde:

✝ 11. *I. graminea*. *Lin. sp. pl. 58 — Ucria H. Pan. p. 49.*

I corollis imberbibus, germinibus sexangularibus, caule ancipite, foliis linearibus.

Ubique in Sicilia (*Ucria*).

41. *Cladium*. *Endl. gen. n. 980.*

id. — *germanicum*. *Castellobuono* (*Minà*).

id. *Schoenus*. *Endl. gen. n. 978.*

43. *Cyperus*. *Endl. gen. n. 1005.*

id. — *mucronatus*. *Paternò alle acque minerali* (*Kamph.*), et a locis natalibus in *supp. p. 9.* deleatur *Pantellaria*.

Post hanc speciem adde:

1. *C. Cossyrensis*. *Tin.*

C. radice fibrosa subrepente, culmo tenui erecto vel ascendente basi terete apice trigono, involucri diphylli foliolo altero elongato, spicis (pallide virentibus) ovatis vel lineari-lanceolatis aggregato-sessilibus, glumis dorso enerviis obtusis, seminibus obovato-globosis (non angulatis) levibus.

C. junciformis ex insula Cossyra *Guss. suppl.*

Ic. *nulla*.

In humentibus, vel uliginosis; *Pantellaria nella sponda del lago del Bagno* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♃

Habitus omnino praecedentis; sed spicae breviores, gibbosiores, ita ut *Scirpum* fere referant, earum color virescens; *glumae* obtusiores.

id. — *flavescens*. Diagnosis sic corrige:

C. digynus, culmo triquetro, involucro triphyllo, umbellae subcompositae radiis inaequalibus, spiculis oblongo-lanceolatis alternis fasciculatis sessilibus pedunculatisque glaucis obtusis dorso trinervatis, nervis discretis viridibus, seminibus nigris subtriquetro-compressis rugoso-scabris (*Gasp.*).

Ad hanc speciem spectant:

C. flavescens *Schrad. fl. germ. 1. p. 117 — Roth man. fl. germ. 1. p. 64 — Mert. et Koch fl. germ. 1. p. 420 — R. S. s. veg. 2. p. 191 — Bertol. fl. ital. 1. p. 261 — Gaud. agr. helv. 2. p. 48*, ex seminum descriptione.

Post hanc speciem adde:

3. *C. Gussonii*. *Gasp.*

C. digynus, culmo triquetro, involucro triphyllo umbellae radiis elongatis inaequalibus longiore, spiculis lineari-lanceolatis alternis subfasciculatis, fasciculis sessilibus pedunculatisque, glumis acutis dorso trinervatis, nervis approximatis, seminibus badiis subtriquetro-compressis laeviusculis (*Gasp.*).

C. fuscus. *Savi bot. etr. 2. p. 28 — Dietr. sp. pl. 2. p. 250 — Link H. Berol. 1. p. 310*, ex seminum descriptione.

Ic. C. flavescens. *Lam. ill. gen. t. 38 f. 1*, quod habitum.
In humentibus; *Palermo al Gabriele.*
Julio, Septembri. ☉
Maxime affinis praecedenti; sed *culmi* altiores; *umbella* magis decomposita, radiique longiores; *spiculae* minus latae, nec ut in illo confertae ac fasciculatae; *glumae* pallidiores, potius acutae, quam obtusae, praetereaque earum nervi dorsales magis approximati; sed nota majoris momenti reperitur in *seminibus*, quae badia et leviuscula, dum in illo snnt nigra et rugoso-scabra (*Gasp.*).

Pag. 44. Cyperus fuscus. Ic. *Kroch. sil. 1. p. 65. t. 12* ⁓ In hac specie *involucri* foliolum brevius margine denticulato-serrulatum: et in varietate *b. glumae* apice subsquarrosae.

id. — glaber. C. glomeratus. *Ucria H. Pan. p. 51*, non *Lin.*

46. — tenuiflorus. *Paternò nelle acque minerali* (*Kamph.*).

47. — intermedius — *Castellobuono* (*Minà*) ⁓ et adde:
b. ater; spiculis badio-fuscis.
In humentibus; *Catania* (*Torn.*).

48. Scirpus palustris; *minor. Madonie al piano della Battaglia* (*Minà*).

id. — *Savii*. Ic. Junculus capillaceus, capitulis binis ternisque candidis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 442 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 56 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 159.*

51. — Tabernemontani. Post hanc speciem inseratur:

8.b *S.* litoralis. *Schrad. fl. germ. 1. p. 142 — Spr. s. veg. 1. p. 206.*

S. culmo triquestro basi vaginis foliorum tecto, umbella terminali composita involucro brevi 2-3-phyllo suffulta, spicis ovato-oblongis glabris, glumis margine integris cum mucrone emarginatis, stigmatibus duobus, seminibus . . . . . , setis hypogynis penicillato-plumosis.
S. affinis. *Bianca* in ac *Acc. Sac. Joen. v. 19. p. 112.*
Ic. *Schrad. l. c. t. 5. f. 7.*
In lacubus, et in paludosis mari finitimis; *Pantani dal Faro presso Messina* (*Tineo*); *Avola* (*Bianca*).
Majo, Iunio. ♃
Habitus praecedentis, et *S. lacustris*, a quibus praeter notatos characteres, et culmo trigono, eximie differt; *setis* hypogyuis, quae in illis et in *S. trigono* retrorsum aculeatis; in hoc vero pili erecti articulati sursum spectant: *semina* matura non vidi. Confer *Bertol. fl. ital. 1. p. 294*, et *Koch syn. p. 141*, et *142.*

52. — dichotomus. Post hanc speciem subjunge:

† 11. *S.* caespitosus. *Lin. sp. pl. 71 — Ucria H. Pan. p. 52.*
S. culmo striato nudo, spica bivalvi terminali longitudine calycis, radicibus squamula interstinctis.
In paludibus caespitosis (*Ucria*).

† 12. *S.* supinus. *Lin. sp. pl. 71 — Ucria H. Pan. p. 52.*
S. culmo tereti nudo, spicis sessilibus in medio culmo glomeratis.
Prope flumen *Oreto* (*Ucria*).

53. Lygeum. *Endl. gen. n. 741.*

id. Aegilops. *Endl. gen. n. 918.*

id. — ovata. *Ustica* (*Calcara*).

54. — triticoides. Ic. Festuca aegylops dicta, capitulis duris

spicata. *Cup. panph. ed.Bibl.Cass. 2. t. 383 — ed.Bibl. Cat. 2. t. 46 —ed.Bibl. Pan. 1.t. 105* = *Caltagirone* (*Gerb.Tar.*).

Pag. 55. *Nardus. Endl. gen. n. 920.*

id. *Psilurus. Endl. gen. n. 921.*

id. — *nardoides. Avola* (*Bianca*), *Messina* (*Presl.*) ∽ Spica non vere recta, sed obscurissime spiraliter contorta: *valva* calycina subulata, brevissima, in inferioribus fere linearis, in superioribus quater brevior: in spiculis inferioribus interdum flosculi terni, duobus pedicellatis, altero sessili, tertii pedicello brevi a basi secundi flosculi prodeunte (*Bianca*).

57. *Rotboella filiformis. Avola* (*Bianca*).

58. *Lolium. Endl. gen. n. 912.*

id. — *multiflorum*. Ex *Linkio* nostrum erit *L. Boucheanum*, sed species ista ♃ ex *Stewd.*, et nostra certe annua!

id. *Elymus. Endl. gen. n. 915.*

61. — *europaeus*. Ic. Gramen hordaceum, nemorum. *Cup. pamph. 1. t. 65.*

Post hanc speciem adde:

2. *E. crinitus*. *Schreb. gram. 2. p. 15 — R. S. s. veg. 2. p. 777.*

E. spica erecta, spiculis geminatis 1-floris scabris 1-aristatis, aristis elongatis validis involucrum erectum setaceum scaberrimum multoties excedentibus, culmo erecto.

Hordeum jubatum. *Dec. fl. fr. supp. p. 286* — H. crinitum. *Desf. atl. 1. p. 113.*

Ic. *Schreb. l. c. t. 24. f. 1 — Sibth. fl. gr. p. 72. t. 96 — Host gram. austr. 1. t. 27 — Reich. cent. 11. f. 1357, 1358* — Gramen hordaceum, spica aristis longissimis circumvallata. *Buxb. cent. 1. p. 33. t. 52. f. 1.*

In collibus, et in campis aridis: *Etna nella strada per andare al Milo sotto il monte delle Teste, ed a Bronte* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ⊙

Culmi plures, vel solitarii, 3-6-pollicares: *folia* brevia, supra pilosa, caeterum glabra: *spica* in siculis vix pollicaris, floribus supremis saepe sterilibus: *involucri* aristae basi coalitae usque ad medium, incrassatae ac albidae, fere ut in *Hordeo maritimo*, superne scabrae, vix pollicares, glabrae, non vero hirtae (*Schreb. l. c.*): *valvula* corollina exterior obsolete trinervia, una cum arista 3-4-pollicari erecto-patula, scaberrima.

62. *Hordeum. Endl. gen. n. 917.*

id. — *bulbosum*. In observatione loco flosculorum *neutrorum* lege *fertilium*, et ex *Linkio* planta Linnaeana diversa ab H. stricto *Desf.*

id. — *nodosum*. Hujus synonyma sunt ex *Linkio*:

H. Rothii. *Link.*

H. pratense γ *Roth.*

H. nodosum *b. Koch*: et ex ipso auctore non confundendum cum *H. bulboso* Lin., in quo glumae ciliatae.

63. — *murinum*. Sic corrige:

3. *H. leporinum*. *Link Symb. fl. gr. p. 133.*

H. spiculis omnibus aequaliter aristatis, valvis calycinis ciliatis, flosculorum lateralium masculorum (raro neutrorum)

setaceis, intermedii hermaphroditi lineari-lanceolatis, radice annua.

H. murinum. *Guss. l. c.* excl. syn., praeter *Ucria* et *Presl.* Ic. *nulla.*

Valvae flosculorum lateralium a basi ad medium ciliatae, caeterum scabrae, sed valva interior altero latere longius ciliata, et nervis binis viridibus notata: *corollae* valvula interior bidendata, ad flexurae angulos sparse ciliata: *rachis* ad angulos ciliato-scabra, ad nodos saepe fusca — In spicula infima valvas calycinas omnes etiam flosculi intermedii aliquando non ciliatas vidit *Bianca.*

Pag. 64. SECALE. *Endl. gen. n. 914.*

65. TRITICUM. *Endl. gen. n. 915.*

id. — VILLOSUM. *Valvula* corollina exterior in spiculae flosculis inferioribus duobus longe aristata, calyce plus duplo longior, superne ad carinam parce barbata; in tertio flosculo brevissime aristata, pilis rarioribus barbata, in quarto (semper sessili) mutica, imberbis: saepissime spicularum apex quinti flosculi rudimentum praefert (*Bianca*).

68. — ELONGATUM. Observante *Bianca* species ista provenit in arenosis inundatis maritimis prope *Avola*, non vero prope *Catania*; nam hujus stirpis specimina ipse quondam *Cosentini* misit, et ab ipso *Bianca* nomine *Agropyri commutati* evulgatum—Variat spiculis subrecurvis, longioribus, lanceolatis, 9-11-floris ex *Bianca.*

73. BROMUS MOLLIS. *Madonie al piano de' tre Pumi* (*Minà*).

74. — RACEMOSUS. *Lin. mant.* lege *Lin. sp. pl. 114*—Nonnulli Cl. auctores de hac specie aliter sentiunt. Confer *Cod. Lin. n. 652, et 647* — Interim monente Cl. *Link* hic noster a specie *Lin.* recedit, ideoque nomine *B. racemigeri* ab ipso evulgatus. Et equidem comparatis speciminibus germanicis a Cl. *Martens* et ab aliis communicatis, nostrum ab illis differre video; *pedunculis* inferne ramosis: *flosculis* non margine imbricatim se tegentibus; *valvula* corollina interiore minus denticulata; sed an characteres isti satis sunt ad speciem discriminandam?

id. — VELUTINUS. In arvis, et inter segetes passim prope *Caltagirone* (*Ger. Tar.*).

75. — LANCEOLATUS; *a.* — B. alopecurus *Vahl symb. 2. p. 22*, quem quoad descriptionem in *pl. rar. p. 42* ab hoc non differre putavi, nunc specimen herb. *Vahlii* Tuneti lectum ad illum spectare exacte probavit!

76. — MACROSTACHYS. Confer denuo pro hac specie *Bertol. fl. ital. 5. p. 604*, qui nunc praecedentis varietatem putat.

77. — TECTORUM. *Messina ai Scirpi* (*Presl.*); *de Leonforte a S. Filippo* (*Tin. Nym. Guss.*).

78. — MADRITENSIS; *b. ciliatus. Avola* (*Bianca*) — *Folia* in hac varietate nunquam ad margines ciliata, ut saepissime occurrunt tn specie (*Bianca*)—Duo specimina omnino inter se aliena in herbario *Vahli* asservantur: quorum illud missum a *D. Bellardi* ad hanc speciem, et aliud lectum in *Barbaria* ad *B. maximum* macriorem spectat!

id. — STERILIS. *Messina ai Scirpi* (*Prest.*)

81. — TENUIS. Pro synonymis gallicis confer quoque *Bertol. fl. ital. 5, p. 603.*

Pag. 83. *Festuca setacea. Madonie* (*Minà*), et adde:
b. puberula; culmo elatiore laxiore, spiculis saepius 3-floris eorumque axi inferne puberulis.
In apricis nemorum; *Bosco della Ficuzza.*
84. — *ciliata.* Hujus insignem varietatem, spiculis angustioribus, panicula minus ramosa, valvula corollina exteriore laxe ciliata in arenosis prope *Nicolosi* collegit Cl. *Tin.* An species?
85. — *Myurus. Ucria H. Pan. p. 85.*
id. — *bromoides. Castelloboono* (*Minà*).
86. — *heterophylla. Piano della Juntera, e nella valle dello Sparviere alle Madonie*, ubi floret Junio (*Minà*).
89. — *elatior. Castellobuono*, ubi floret Majo, Junio (*Minà*).
90. *Dactilis glomerata*; *d. hispanica. Castellobuono a Dula, e nel bosco* (*Minà*) ⁓ Cl. *Link* in *symb. fl. gr. p. 137* monet se nec in Graecia, nec in Lusitania, nec in Italia australi nonnisi hanc formam vidisse, ideoque speciem putat. Ego quoque solum in elatioribus montosis speciei typum vidi, numquam in demissis mari finitimis.
94. *Sclerochloa rigida.* Poa rigida. *Ucria H. Pan. p. 58.*
96. *Poa trivialis.*
In var. *b. paniculae* habitus robustior quam in specie: *spiculae* majores, oblongioresque: *flosculi* remotiusculi, viridiglauci: *valvula* corollina exterior plerumque breviter aristata; arista semi-bilineari; *antherae* albido-carneae, lineares. Prope *Avola* satis rara (*Bianca*).
Post hanc speciem inseratur:
2. *P. Nymanni. Tin.*
P. panicula aequali sub anthesi patente, ramis scabris, spiculis ovalibus 2-3-floris, flosculis basi villo brevi connexis, valvis valvulisque exquisite nervosis ad carinam aculeato-scabris, foliis (angustis) margine levibus, fasciculorum sterilium distichis, vaginis sursum scabriusculis compressis, ligula suprema brevi truncata, radice subrepente.
P. pratensis. *Ucria H. Pan. p. 58?*
Ic. *nulla.*
In arenosis submontosis; *Etna nelle arene di Nicolosi* (*Tin.*). Junio, Julio. ♃
Vaginae striatae, uti reliquae partes glabrae: *folia* superiora latiora, (1-1 ½ lin. lata), sed breviora: *panicula* oblonga 2-4-pollicaris, ante et post anthesim contracta; ramis flexuosis, inferioribus semiverticillatis: *spiculae* parvae, pallide virentes, raro ex viridi-purpurascentes: *valvae* et *valvulae* acutissimae, non solum ad carinam, sed saepe ad nervos scabrae: *flosculi* brevi villo non marginali connexi.
Species inter *P. trivialem* et *P. pratensem* media; panicula, valvarum et valvularum nervi ut in illa; sed ligula brevis, truncata, et radices in colli ambitu stolones emittentes, ac subradicantes, ut in *P. pratensi.*
98. — *bulbosa*; *b. vivipara. Avola* (*Bianca*); *Castellobuono* (*Minà*); *Messina* (*Presl.*)
id. — *alpina.* Variat ex *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 602* valvulis corollinis inferne sericeis, vel tantum ciliatis.
99. — *Bivonae. Busambra, Monte della Cometa, S. Calogero*, quo in loco spiculis variegatis occurrit (*Tin.*)

Pag. 100. *Glyceria distans*. Sic corrige:

2. *G. festucaeformis*. *Koch syn. p. 807.*

G. distans, *Guss. l. c.* excl. synonymis omnibus. Praeterea in diagnosi lege *paniculae* ramis fructiferis erecto-patulis, et adde. Ic *Reich. cent. 11. f. 1613*, sed nimis elata.

Meliora specimina, quae habui, et habitus duarum specierum nostram potius ad hanc, quam ad *G. distantem* spectare probarunt, quamvis Cl. *Bertol.* vix illas distinguat.

id. — *ochroleuca*. Saepius *spiculae* 3-florae, etiamque 4-florae. (*Bianca*).

101. — *fluitans*. Excludatur ab hac specie synonymon *Poae spicatae Biv.*, et in speciem propriam restituatur sic:

5.a *G. spicata*.

G. panicula irregulariter ramosa subsecunda, ramis sub anthesi divaricatis, spiculis ramo adpressis teretibus elongato-linearibus 7-11-floris, valvula corollina exteriori obsolete 7-nervia exquisite tuberculata obtusissima, culmis declinatis inferne radicantibus fluitantibusque, radice repente.

P. spicata, *Biv.* (*Andr.*) *piant. ined. p. 2.*

Ic. *nulla.*

In rivulis, stagnis, inundatis in Sicilia.

A vere ad autumnum. ♃

Species absque attenta comparatione cum *G. fluitante* facile confundenda; a qua praeter notatos characteres, *spiculis* magis teretibus; *flosculis* non tandem remotis, sed semper sese invicem amplexantibus; *valvis* calycinis fere duplo latioribus, obtusissimis; *valvula* corollina interiori apice profundius bifida, denticulis extra apicem valvulae exterioris prominulis distinguitur.

Descriptio Cl. *Biv. l. c.* optima — In *G. fluitante* valvulae exteriores laxiusculae, vel obsolete tuberculatae.

104. *Briza*. *Endl. gen. n. 883.*

id. — *minor*. *Messina* (*Tin. Nym. Guss.*), *ed alla Contemplazione* (*Prest.*); *S. Guglielmo* (*Minà*); in hortis rara valde *Avola* (*Bianca*) ∽ *Culmi* deorsum scabriusculi: *folia* lineari-lanceolata, latiuscula, marginibus revolutis; *ligula* integra, in obliquum vaginae os decurrens: *paniculae* rami binato-sub 3-chotomi, deorsum scabriusculi, apice setacei: *spiculae* sub triangulares, basi fere trilineares, lateribus longiusculis (*Bianca*): *valvae* calycinae demum rectangule patentes.

105. *Echinaria*. *Endl. gen. n. 832.*

id. *Sesleria*. *Endl. gen. n. 875.*

106. *Chrysurus*. Lamarckia. *Endl. gen. n. 895.*

107. — *cynosuroides*. *Messina al Druomo* (*Prest.*); rarior prope *Avola* (*Bianca*) ∽ *Ligula* magna, acuta, apice dentata vel lacera (*Bianca*).

107. *Cynosurus*. *Endl. gen. n. 894.*

108. — *echinatus*. Post hanc speciem adde:

1.a *C. giganteus*. *Ten. syll. p. 37.*

C. panicula disticha elongata glomerulis discretis, spiculis fertilibus 3-floris earum valvis calycinis lineari-setaceis ac valvula corollina exteriore scabris longe aristatis.

Ic. Gramen alopecurum, spica aspera. *Barr. ic. 123. f. 2?*

Inter segetes; *Piana di Catania* (*Gaspar.*).

Aprili, Majo. ☉

Habitus omnino praecedentis ; sed *culmi* saepius elatiores : *folia* latiora , superne scabriora : *panicula* 2-3-pollicaris : *spiculae* fertiles, non 2-florae ut in illo , sed 3-florae : spiculae sterilis *valvae* brevius aristatae , tenues ac virentes , ut in *C. elegante* : *aristae* corollinae longiores.

108. *Cynosurus elegans.* *Culmi* etiam 2-pedales , tenue striati : *folia* 2-linearia, in pagina superiore pubescentia, in inferiore glabra , ad margines retrorsum scabruiscula : *ligula* ovata, 2-linearis (*Bianca*).

109. *Dactyloctenium. Endl. gen, n. 837.*

110. *Cynodon. Endl. gen. n. 836.*

112. *Panicum zonale.* *Avola* , ubi var. *a.* valde rara , sed magis copiose provenit var. foliis immaculatis : in utrisque vero pilorum fasciculi ad spicarum basim desunt (*Bianca*) — In plantis Panormitanis adsunt ; ideoque videtur character pauci momenti : praeterea Cl. *Parlat.* in *pl. nov. p. 40* hanc speciem a *P. colono* diversam non esse arbritratur ; sed planta mihi adhuc dubia.

Post hanc speciem adde :

3.a *P. eruciforme. Sibth. fl. gr. 1. p. 44 — Spr. s. veg. 1. p. 309.*

P. undique molliter sparseque pubescenti-pilosum , spicis alternis sessilibus in racemo spiciformi remotis erectis secundis rachideque approximatis , spiculis biseriatis muticis , culmis ramosis gracilibus decumbentibus ad nodos subradicantibus.

Ic. *Sibth. l. c. t. 59* — P. caucasicum. *Trin. sp. gram. fasc. 22*, ex *Bertol.* — Gramen paniceum, spicis multis angustis successivis, minus obscure virentibus. *Cup. panph. ed Bibl. Cas. 3. t. 597 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 83 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 106.*

In arenoso-argillosis humentibus ; *Termini nel letto del fiume , e nella vicina collina* (*Tin.*).

Augusto , Septembri. ⊙

Radices certe annuae , non perennes : *culmi* 1-2-pedales , inferne saepius ad nodos infracti , ibique radicantes : *folia* glauca , brevia , (1-2-pollicaria) , ad margines saepe cispato-undulata , utrinque uti culmi ac vaginae tenue striata, acuminata : *ligulae* loco fasciculus pilorum : *racemus* 3-4-pollicaris : *spicae* albidae , raro approximatae, 3-6-lineares, saepius solitariae , aliquando tamen ad eumdem rachidis dentem binae , altera tunc brevissima sessili : *spiculae* ovales, subsessiles : *calycis* valva major 5-nervis , ad apicem membranaceo-scariosa ac rubro-colorata ; altera minor late amplexans : valvula *corollina* exterior flosculi hermaphroditi paullo brevior , glaberrima , obtusa , albida : *semina* nitida , oblonga , hinc convexa hinc late canaliculata.

Pili albi plus minus copiosi , sed molles breves ac sparsi plantae partes undique obtegunt , sed in vaginis et foliis ex tuberculo prodeunt.

112. — *repens.* Provenit etiam in maceriis ac vineis ; in hiisque stationibus spiculas fere semper vidi 1-floras , non 2-floras ; *foliorum* pagina exterior villoso-pubescens , sub villis scabra , inferior sparsim pilosa vel glabra (*Bianca*).

113. — *compressum. Termini* (*Laresche*).

114. *Setaria verticillata.* *Antherae* luteolae, non purpurascentes : *stigmata* purpurea, non albida ex *Bianca* ; sed in plantis panormitanis aliter vidi.

Pag. 115. *Pennisetum distylum*. Ic. Gramen cyperoides alopecurus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 354 ?* ∽ *Siracusa (Rich.)* ∽ Cl. *Parlat.* in *pl. nov. p. 43* hanc speciem cum *P. cenchroide* associat, sed specimina quae vidi et coram habeo contrarium suadent. Confer quoque Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 602.*

116. *Lappago. Endl. gen. n. 786.*

117. *Phalaris. Endl. gen. n. 753.*

id. — *nodosa. Avola (Bianca)* ∽ Floris sterilis *valvula* unica non linearis, sed subulata-setacea, adpresse incurva, vix lin. longa (*Bianca*).

119. — *minor.* P. aquatica *Ucria H. Pan. p. 53.* *Valvula* flosculi sterilis non lanceolato-linearis, sed subulato-angustissima, vix conspicua, in nonnulis aliquando omnino deest: *antherae* helvolae (*Bianca*); *Avola* (ex ipso).

id. — *paradoxa.* Post hanc speciem adde:

† 8. *P. arundinacea. Lin. sp. pl. 80 — Ucria H. Pan. p. 53.*
P. panicula ovato-oblonga ventricosa.
In humentibus (*Ucria*).

120. *Chrypsis. Endl. gen. n. 745.*

121. — *schoenoides. Catania nel biviere di Biscari (Torn.)*

121. *Phleum. Endl. gen. n. 750.*

122. — *felinum. Sotto Savoca (Tin. Nym. Guss.).*

124. *Alopecurus. Endl. gen. n. 747.*

Id. — *pratensis. Ucria H. Pan. p. 56.*

id. — *agrestis. Ucria H. Pan. p. 56.*

125 — *bulbosus.* Species certe perennis, et per errorem dixi annuam.

id. — *utriculatus. Avola (Bianca).*

id. *Polypogon. Endl. gen. n. 813.*

126. — *maritimum. Paternò alle acque minerali (Kamph.)*

127. *Lagurus. Endl. gen. n. 862.*

id. — *ovatus*; *b. nanus. Messina alla Lanterna (Prest.)*

id. *Aristida. Endl. gen. n. 801.*

id. — *coerulescens.* Cl. *Parlat.* ab *A. ascensionis* hanc speciem non differre putat.

128. *Stipa. Endl. gen. n. 798*

id. — *pennata. Caltagirone (Gerb. Tar.)*

129. — *aristella. Avola, Siracusa (Bian.)*; *Castellobuono nel Bosco (Minà)* ∽ *Valvae* calycinae trinerves, acuminato-aristatae (mucronulo brevi): *corollinae* valvulae arista calyce duplo longior (*Bianca*).

130. *Milium coerulescens.* Excludenda *Avola* ex locis natalibus ex *Bianca*, et equidem male locum illum indicavi, nam provenit in rupibus calcareis prope *Mililli.*

id. — *multiflorum.* Ic. Gramen arundinaceum, latifolium, juba avenaceis glumulis purpureo-fulvis innexa. *Cup. panph. 1. t. 487*, quae male ad *Sorghum halepensem* citavi ∽ Etiam ex *Koch Syn. 1. p. 787 M. frutescens Sibth.* ab hoc non differt — Interim Cl. *Link* in *symb. fl. gr. p. 134* denuo notat sequentia « *Urachne frutescens* ab *V. multiflora* eximia » magnitudine differt. Milium arundinaceum *Sibth. fl. gr.* » *t. 66* est procul dubio nostrum gramen, et icon potius » *U. multifloram* sistit ». Hinc species denuo recognoscenda, et si revera inter se diversae, tunc planta, quae in

Lampedusa praesertim provenit ad *M. frutescentem* erit referenda.

Pag. 132. *Gastridium. Endl. gen. n. 811.*
133. *Agrostis. Endl. gen. n. 810.*
137. *Ammophyla. Endl. gen. n. 820.*
140. *Melica. Endl. gen. n. 887.*
id. — *ciliata.* Gramen latifolium, loliaceis longulis glumis, lateraliter in longam spicam compacte digestis. *Cup. H. Cath. p. 92.*
141. — *Cupani. Madonie al piano della Principessa (Minà).*
id. — *pyramidalis. Avola (Bianca); Castellobuono a S. Guglielmo (Minà); Acireale (Tin. Nym. Guss.).*
143. *Koeleria. Endl. gen. n. 889.*
145. — *villosa.* Aira pubescens *Vahl* ex ipsius herbario certe ad hanc speciem spectat, praesertim quia in nota *MS.* haec sunt » *Poa* cum sp.cula biflora, arista parum infra » apicem, calyce longior. Planta prope Tunetum lecta ».
149. *Aira caryophyllea. Messina al Telegrafo, ad ai Gammari (Presl.)*
id. — *articulata*; var. *a. Arena di Nicolosi (Tin. Nym. Guss.)*
153. *Avena parviflora. Foliorum* pagina antrorsum, vaginae retrorsum pilosae (*Bianca*).
id. — *fallax. Castellobuono ai Monticelli (Minà).*
154. — *pratensis*; *c. pumila. Madonie al ferro soprano (Minà).*
155. — *hirsuta. Link H. Ber. 2. p. 256.* lege 255.
Spiculae non semper 2-florae, sed plerumque 3-florae, tertio flosculo brevissime aristato; arista vix glumae subaequali (*Bianca*) ∽ Cl. *Link* inspectis penes me speciminibus siculis, etiamsi in *H. Berol. l. c. A. aetherantam Presl*, cum *A. hirsuta* conjunxerit, tamen me monuit species esse inter se diversas, quamvis affines, et planta *Rothii* ab illa *Preslii* potissimum differre, panicula effusa non vero secunda. Quod si certum, tunc species Presliana demum restituenda, sub qua *A. villosa Lag.* adducenda. Confer *R. S. v. veg. 2. p. 670.*
id. — *sterilis. Folia* interdum ad basim margine ciliata (*Bianca*).
Post hanc speciem adde:
11. *A. sativa. Lin. sp. pl. 118*; *b. mutica.*
A. panicula aequali, spiculis subbifloris, flosculis muticis calyce brevioribus basi subnudis.
Ic. *Arduin. sagg. Padov. 11. t. 4.*
In collibus nunc sponte; *colline della Pace sopra Melazzo (Tin.).*
Aprili, Majo. ⊙
156. *Arrhenantherum. Endl. gen. n. 865.*
id. — *bulbosum. Castellobuono nel bosco di Gonato (Minà).*
157. *Anthoxanthum. Endl. gen. n. 756.*
158. *Holchus. Endl. gen. n. 754.*
159. *Sorghum halepense.* Deleatur ad hac specie icon *Cup. panph. 1. t. 187*, nam ad *Milium multiflorum* spectat, uti superius monui.
160. *Saccharum ravennae. Marina sotto la Forza sulla strada da Taormina a Messina*, ubi quoque ad sepes extruandas adhibetur (*Tin. Nym. Guss.*).
162. *Andropogon pubescens. Taormina (Tin. Nym. Guss)*
164. *Heteropogon messanense Biv.* Inspectis speciminibus ipsius herbarii ab *H. Allioni* differre non vidi.

Pag. 165. *Montia. Endl. gen. n. 5182.*
id. — *minor. Castellobuono ai margi dell' Abatia (Minà).*
id. *Holosteum. Endl. gen. n. 5239.*
166. *Polycarpon. Endl. gen. n. 5212.*
167. — *peploides.* Ic. Polygonum Alsinaefolio repens, alpinum, praecrassa radice restibili. *Cup. panph. 1. t. 16.*
id. *Tillaea muscosa. Nicolosi (Torn.)*
169. *Dipsacus.* Corpusculum glanduloso-spongiosum lateri interiori stigmatis longitudinaliter affixum notat in hos genere *Cyr. de ess. pl. char. p. XXI.*
160. — *divaricatus.* Post hanc speciem adde:
† 3. *D. laciniatus. Lin. sp. pl. 141 — Ucria H. Pan. p. 66.*
D. foliis connatis sinuatis.
Ubique (*Ucria*)
170. *Knautia integrifolia.* Specimina *K. bidentis* a Cl. *Boisser* communicata quoad habitum omnino nostrae similia, sed seminibus elongatis et longe sursum pilosis, ac pappi denticulis setis longis albis terminatis abunde diversa.
172. *Scabiosa grandiflora.* Hanc ad *S. maritimum* una cum *S. Cupani* refert Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 327.*
b. hirsuta. Ic. S. Stoebes foliis, purpureo-rubra. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 331.*
174. — *crenata.* Ic. S. fruticosa, reclinata. Achilleae folio hirsuta. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 533 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 332 — ed. Bibl. Pan. 4. t. 727* ∽ Post *Cyr.* adde *pl. rar. neap. fasc. 1. p. 11.*
176. — *cretica. Castellobuono a Vucca di Cava (Minà).*
178. *Asperula arvensis. Palermo a Cibilrossa sotto il boschetto de' Sugheri. (Tin.).*
180. — *canescens.* Diagnosis adde α corollae laciniis oblongis muticis obtiusculis, fructibus hirsutiusculis ∽ *Corollae* in hac specie non solum canescentes, sed setis rigidis strigulosis uti fructus tectae.
182. *Putoria calabrica* — Ic. Nerium foetidum, Antirrhini folio, flore incarnato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 1. t. 257 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 257 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 112* ∽ *Flores* grate olentes, dilute carnei, dein albi: *corolla* infundibuliformis, interdum 5-6-fida ex abortu, non glabra, sed superne pubescens, praesertim ad faucem tubi, qui et ipse intus pubescens: *limbi* laciniae sublineares, obtusae, a fauce ad apicem continuo angustatae, recurvae. Floret prope *Avola* ab Aprili ad Septembrem (*Bianca*).
183. *Galium elongatum. Caules* tetragoni, superne trichotomoramosi (*Gerb. Tar.*).
id. — *verum.* Adde: *Lin. sp. pl. 155* ∽ *Madonie al piano della Battaglia (Minà).*
184. — *pallidum. Messina allo Scoppu (Presl.).*
185. — *lucidum.* Dele, ac lege:
5. *G. erectum. Huds. fl. angl. p. 66 — Pers. syn. 1. p. 127*; ex observatione Cl. *Moris in fl. sard. 2. p. 299*, quem confer.
G. lucidum. *Guss. l. c.* cum synonymis omnibus.
186. — *divaricatum.* Uti varietas *lejocarpa* G. Parisiensis refertur a *Moris* in *fl. sard. 2. p. 186*, sed apud nos plantae istae minime variant, et habitus earum semper alienus.

Pag. 186 *Galium parisiense. Messina a Curcuraei (Prest.).*
187. — *setaceum.* Specimina *G. microcarpi Vahl* ex ejus herbario certe ad hunc spectant; illa quae nomine *G. capillaris* ex Graecia misit Cl. *Boiss.* foliis latioribus, et undique, non solum ad margines hirsutiusculis, caule inferne retrorsum scabro (in nostro levi, vel sursum scabro), superne pilis rigidis albis patentibus tecto et subcanescente, ac forsan fructuum figura (qui in specimine vix explicati), et habitu a nostro nonnihil recedunt; at illa *G. setacei lejocarpi* nostris omnino similia, uti quoque ea qua misit amicus *Heldr.*
188. — *tricorne. Pedunculi* revera 9-flori, sunt enim bis 3-fidi (*Bianca*).
189. — *saccharatum. Pedunduli* 3-fidi, ramulis lateralibus 2-fidis, hinc 5-flori; interdum 3-fido-3-flori, vel 3-fido-5-flori ex abortu (*Bianca*).
id. — *retrorsum. Messina salendo al piano del Campo (Tin. Nym. Guss.)* ∽ A *G. pedemontano* nec a *Bertol.*, nec a *Moris* distinguitur.
id. — *pedemontanum. Castelloбuono ai Monticelli (Minà).*
191. *Crucianella latifolia.* Nunquam *C. angustifolia* mihi occurrit—In *C. latifolia* bractearum dimensio nimis mutatur, perinde character ex illa petitus nullius videtur momenti. *Florum* autem numerus characterem vere specificum sistit. In hac bracteae duae inferiores lineari-lanceolatae, acuminatae, margine angusto (*Bianca*).
193. *Rubia Bocconi. Catania (Torn.).*
194. — *angustifolia. Catania a Villarascosa (Torn.), Messina ad Archipeschieri (Prest.); Villafrati (Tin. Nym. Guss.).*

Post hanc speciem inseratur:

4. *R. tinctorum. Lin. sp. pl. 158—Ucria H. Pan. p. 72.*

R. caulibus scaberrimis annuis!, foliis quaternis senisque lanceolatis rigidis glabris margine et subtus carina (saepe) retrorsum aculeato-scabris, corollae lobis acuminato-appendiculatis inflexis.

R. tinctorum, sylvestris, latifolia, aspera, enneaphyllos. *Cup. H. Cath. p. 193*, et *supp. alt. p. 78.*

Ic. *Sibth. fl. gr. 2. p. 31. t. 141—Lam. ill. gen. t. 60. f. 1*— Rubia. *Dod. pempt. 352* — R. major. *Clus. hist. 2. p. 177* — Rubia domestica. *Matth. comm. 2. p. 271.*

Ad sepes; prope *Isnello nella valle dell' Atrigna*, et prope *Alcamo (Tin).*

Aprili, Majo. ♃

Caules diffusi: *folia* infima aliquando elliptico-lanceolata: *flores* flavo-virentes: *baccae* majusculae, *Pisi* magnitudine, demum nigrae ∽ Ab omnibus aliis speciebus ob caules annuos facillime dignoscitur.

id. *Exacum filiforme. Castellobuono a S. Lucia, (Minà).*
195. *Plantago. Appendices* parvae, membranaceae, ovato-lanceolatae, apice ut plurimum leviter bifidae, unicuique antherae subjectae nudo oculo conspiciendae. *Cyr. de ess. pl. char. p. XXI.*
195 — *lanceolata.* Loca natalia sic corrige: var. *a. Catania (Cosentini)*: var. *b.* ubique in Sicilia: var. *c.* passim in submontosis; *Palermo*, *Vicari*, *Alia*, *Polizzi*: var. *d.*

Madonie, *e Monte Scuderi*: var. *e*. *Messina, Itala*, *Scaletta*, *Spadafora*.

Pag. 196. *Plantago lagopus*. *Scapi* 2-3-pedales: *folia* in petiolum longe attenuata: *spica* 2-pollicaris: *styli* longissimi, pubescentes; et ♂ prope *Avola* (*Bianca*).

199. — *Cupani*. *Madonie a sette Cupuni* (*Minà*): et adde:

b. *heterophylla*; foliis basi glabratis primordialibus pinnatifidis, reliquis anguste linearibus integerrimis.

In pascuis montosis prope *Mistretta*.

Haec singularis varietas quoad folia angusta (sed non crassa) *P. maritimam*, et quoad spicas *P. subulatam* refert, sed ob folia ima ad *P. Cupani* procul dubio spectat.

200. — *Coronopus*. *Arene di Nicolosi* (*Torn.*).

201. — *ceratophylla*. *Messina*; *Avola* (*Bianca*).

204. *Hypecoum procumbens*. *Caules* brevissimi, ½ 2-pollicares ex ariditate locorum, 1-2-bracteati, 1-pedunculati, 1-flori, cylindrico-filiformes: *flores* grate olentes. Januario, Februario in arenosis maritimis prope *Avola* (*Bianca*).

205. *Ilex Aquifolium*. Adde:

b. *marginatum*; foliis albo-marginatis ∽ *Castellobuono nel bosco* una cum varietate *integrifolia* (*Minà*).

id. *Potamogeton plantagineum*. *Spaccaforno* (*Tin.*).

Post hanc speciem inseratur:

1. *P. siculum*. *Tin.*

P. foliis membranaceis diaphanis oblongo-lanceolatis utrinque attenuatis petiolatis, inferioribus alternis, omnibus margine levibus, stipulis intrafoliaceis amplexicaulibus acutis, pedunculis folia multo excedentibus spicisque gracilibus.

Ic. *nulla*.

In stagnis; *Gurgo di Caccaci* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♃

Folia laete virentia, inter nervos transverse septata: *pedunculi* aliquando 7-pollicares: *spicae* graciles, pollicem longae: *nuculae* minutae, compressae, leviusculae, semi-orbiculatae.

Species quoad folia omnino *P. lucentis* similis, et quoad spicas *P. plantagineo*.

206 — *lucens*. Adde:

b. *psilostachyum*; spicis gracilioribus (*Tin.*).

In stagnis; *Gurgo di Caccaci verso le sponde* (*Tin.*), qui me monuit in aquis altioribus ejusdem loci spicis crassioribus occurrere.

Synonymon, P. foliis angustis splendentibus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 74*, deleatur a *P. fluitante*, et sub hoc transferatur.

id. — *natans*. *Madonie* (*Minà*).

207 — *densum*. *Castellobuono*, ubi fl. ret Julio. (*Minà*).

207 — *panormitanum*. *Avola nelle acque dell'Asinaro* (*Bianca*) ∽ Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 608* ad *P. pusillum* adducit, a quo indicatis notis alienum.

208. — *tuberculatum*. Post *act. Soc. Borb.* adde *v. 5. p. 430*.

209. *Sagina apetala*.

b. glabra; foliis aristatis.

In arenosis submontosis. *Nicolosi nelle arene presso le macerie* (*Torn.*).

Pag. 209. *Moenchia erecta.* *Buscemi* (*Kamph.*); *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

210. *Radiola linoides.* Radiola millegrana. *Reich. cent. 16. f. 5152*, optima.

id. *Bulliarda Vaillantii.* *Avola* (*Bianca*).

211. *Heliotropium Bocconi.* *Marina sotto Savoca* (*Tin. Nym. Guss.*).

213. *Myosotis collina.* Dele, et lege:

3. *M. hispida. Schlecht. mag. d. natur. z. berl. 8. p. 229*, ex *Koch.*

M. collina *Guss. l. c.*, non *Ehr.* ∽ Et adde:

b. albiflora Tin.

In sterilibus; *Avola* etiam in demissis (*Bianca*); *Castellobuono nel Bosco, al Ferro, ed Serra di Suoglia*, ubi floret Junio Julio (*Minà*): var. *b. Militello di Val di Noto* (*Tin*).

Racemi 1-3-pollicares: *calyces* apice non truncati: *corollae* tubus albidus, calycem non excedens; limbus planus, concavus, diametro vix lineari: *faux* albida, fornicibus tamen luteolo-viridulis.

Cl. *Koch* in *syn. p. 506*, et *Smith* in *fl. britt. edit. 2. v. 1. p. 234* (secus hac refert *Spr.* in *s. veg. 1. p. 558*) M. collinam *Ehr.* ad M. versicolorem referendam esse monent, et ab ipso *Koch* M. collina *Reich.* ad *M. hispidam* citatur: proinde nostra erit M. collina *Reich.* ac *Spr.*, non *Ehr.*

216. *Lithospermum purpureo-coeruleum. Palazzuolo, e Buscemi* (*Kamph.*); *bosco di Castellobuono*, ubi floret Martio, Majo (*Minà*).

217. — *Spitzgerberi. Etna al monte S. Lì* (*Tin.*).

id. — *Gasparrini.* Ic. Anchusa minima. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 284* — ed *Bibl. Pan. 1. t. 135* ∽ *Madonie tra le pietre calcaree presso la grotta della Serra di Cacacidebbi* (*Minà*).

id. — *incrassatum. Castellobuono ne' siti aperti del bosco* (*Minà*).

218. — *tinctorium.* Ante hanc speciem lege n. 8 loco n. 6, et post ipsam inseratur:

9. *L. Lehmani. Tin.*

L. caespitosum calloso-strigosum canescens, caulibus annotinis diffusis ascendentibus, foliis inferioribus oblongo-linearibus obtusiusculis, superioribus sessilibus, bracteis subcordatis calycem superantibus, racemis secundis, corollae tubo calycem excedente, nucibus lacunoso-rugosis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In collibus aridis calcareis; *Ragusa* (*Tin.*) *Mazzara* (*Alex.*). Aprili, Majo. ♃, et basi ♄.

Species praecedenti proxima, et ab illa ex sicco aegre dignoscenda; tamen facie sua propria, hispiditate strigosiore; corollae tubo longiore distinguitur.

219. *Anchusa variegata.* Ic. Echium minimum, cyaneum, oblongo foliolo, spinis praelongis, Agrifolii crenis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 118 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 19* ∽ *Messina scendendo dal Campo al Faro inferiore, Aci reale* (*Tin. Nym. Guss.*).

220. — *italica.* Loca natalia sic lege:

Inter segetes in Sicilia var. *a.* et *b.* magis obviae = et in *Alicuri, Felicuri, Saline, Lipari*: var. *c. Palermo al Capulo* (*Gaspar.*).

Pag. 222. *Cynoglossum nebrodense*. Ic. C. minimum, latiori folio, multo minus ramosum, alpinum, flore coeruleo. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 316 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 271 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 84* ∽ *Madonie al ferro soprano* (*Minà*).

224. — *Columnae*. *Castellobuono ai Monticelli*, ubi floret Aprili Junio (*Minà*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).

id. — *appenninum*. *Corolla* exacte tubulosa, non ut in genere infundibuliformis; limbi laciniis erectis, conniventibus; tubo ad medium externe 10 foveolis notato; quarum 5 altiores staminum basi oppositae, 5 depressiores ad fornices spectantes: *fornices* breves, et margine tantum ciliatae.

226. *Symphytum*. *Radii* subulati, quibus faux clauditur marginem habent utrinque serratum, atque duplex denticulorum ordo in singulo latere observatur, ut horum denticulorum opera omnes radii inter se conjungantur. *Cyr. de ess. pl. char. p. xxii. t. 1. f. 7.*

id. — *Zeyeri*. In diagnosi lege » corollae dentibus erectis limbo 4-plo brevioribus.

Post hanc speciem adde :

1.a *S. mediterraneum*. *Koch syn. p. 500.*

S. piloso-hirsutum scabriusculum, caule simplici vel superne bifido folioso, foliis ovatis ovalibusque, inferioribus in petiolum basi subdilatato-amplexicaulem attenuatis, supremis sessilibus subdecurrentibus amplexicaulibus, corollae dentibus erectis limbo 4-plo brevioribus, antheris filamento longioribus, fornicibus inclusis, pistillo subexerto.

Ic. *nulla*.

In nemoribus; *boschi sotto Gibilmanna, di Mistretta, Pedara, Madonie, sopra Messina* (*Tin.*).

Martio, Aprili. ♃

Habitus, et radicis *tubera* ut in praecedente; a quo *corollis* apice latioribus, limbo fere campanulato, ac *fornicibus* inclusis potissimum recedit: *flores* albidi. Confer *Koch l. c.*

227. *Cerinthe aspera*; *b. pallida—Villafrati* (*Tin. Nym. Guss.*)

Post hanc speciem insere :

1.a *C. gymnandra*. *Gaspar.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. an. 1. v. 1. p. 72* bis.

C. caule erecto simplici vel ramoso, ramis inferioribus ascendentibus, foliis scabroso-punctatis a medio ad apicem serrulato-ciliatis, inferioribus spathulatis, superioribus oblongo-ligulatis, corolla cylindracea basi hinc gibbosa supra medium staminifera, limbo 5-dentato, dentibus brevissimis reflexis, antheris filamento longioribus apice exertis.

Ic. *nulla*.

In apricis herbosis; *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

Februario, Aprili. ⊙

Habitus omnino praecedentis, a qua *Cl. Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 509* nequidem uti varietatem immerito distinguit, nam etiam culta cum praecedente in eodem loco non variat!

id. — *maculata*. Ic. C. alpina, nebrodensis, tenuifolio, flore profunde scisso variegato, seu purpureo-flavescente. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 322 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 323 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 85* ∽ Floret etiam Julio ex *Minà*.

229. *Borago officinalis*. *Filamenta* brevissima, fulcro ad basim affixa: *antherae* oblongae, acutae, conniventes: *fulcra* subulata, acuta, filamenta firmantia. *Cyr. de ess. pl. char.*

p. xxiv ∽ Prope *Avola* floret Decembri, Majo, et semper ⊙ ex *Bianca*.

Pag. 231. *Echium plantagineum*. Prope *Castellobuono* floret usque ad Junium (*Minà*) ∽ Forsan Anchusa latifolia, puniceis floribus. *Cup. H. Cath. p. 14*, et *supp. alt. p. 7*, potius ad hanc speciem spectat.

232. — *calycinum*. *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*); *Avola* (*Bianca*) ∽ *Corollae* innuptae laete roseae, demum coerulescentes (hinc optime in *Cupani* phrasi flores rubro-coerulei dicuntur): *stamina* plerumque corollae subaequalia (*Bianca*).

233. — *arenarium*. Ic. Anchusa secunda Matthioli *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 515 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 516 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 133.*

234. *Primula acaulis*. Ic. P. veris, longifolia, simplex, alba. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 354.*

235. *Cyclamen repandum*. Specimina *C. repandi*, quae ex Graecia misit amicus *Heldr.* cum var. *b.* magis conveniunt; quae differt ab *a.*, praeter characteres notatos, laciniis corollinis basi magis angustatis ∽ *Flores* in *a.* vere persicini, uti ex *Reich.*, sive intense rosei, sed basi tantum laciniarum et tubi; apice vere laciniarum laete rosei: *laciniae* corollinae lineari-spathulatae, subobliquae (*Bianca*).

238. *Lysimachia Linum stellatum*. *Avola* (*Bian.*); *Messina a Portalegni* (*Tin. Heldr. Prest.*) ∽ *Caules* 3-6-pollicares, gracillimi: *folia* patula, vel reflexa: *calycis* laciniae lanceolato-acuminatae, subaristatae, corolla 4-5-plo longiores, erectae, demum in anthesi et in fructu patulae, in pagina superiore per medium longitudinaliter stria unica fusca notatae, quae stria in calycibus fructiferis evanida: *corolla* ½-1-lin. longa, albido-carnicina, vix conspicua: *stylus* persistens (*Bianca*).

id. — *nemorum*. Ic. Anagallis reptilis, adamussim Nummulariae folio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 507 — ed. Bibl. Catan. 1. t. 310 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 125* ∽ *Messina nella foresta de' Gammari* (*Prest.*), *e ne' siti umidi della strada salendo al Campo* (*Tin. Nym. Guss.*).

Post hanc speciem adde:

2.a *L. vulgaris. Lin. sp. pl. 209.*

L. caule erecto, foliis oppositis verticillatisque subsessilibus oblongo-lanceolatis subtus villosis, racemis compositis paniculatis, calycibus corolla eglandulosa glabra brevioribus.

Ic. *Fl. dan. t. 689 — Lam. ill. gen. t. 101* — L. legitima. *Dod. pempt. 84.*

In stagnis mari finitimis; *Pantani sotto Spaccaforno* (*Tin.*). Majo, Junio. ⊙

Caules sulcati, 2-3-pedales, glabriusculi: *folia* subtus pallidiora, acuta, integra, vel obiter repando-crenata: *flores* aurei.

239. *Anagallis arvensis*, et *coerulea*. Melius tanquam ejusdem plantae varietates recensendae. In *A. coerulea* multa inquisitione adhibita nunqum calycis lacinias subserrulatas videre mihi contigit, nec firmiores esse agnovi caeteros characteres, quos botanici nonnulli affinxerunt, ut ab *A. phoenicea Lam.* distinguerent. Differunt vero quodammodo florendi tempore, qui in *A. coerulea* aliquando praecocior (*Bianca*) ∽ Cl. *Duby* in *Dec. pr. 8. p. 69* nequidem species istas sepa-

rat ⁓ Iconibus *A. coeruleae* var. *latifoliae* addatur : A. lato folio, ac flore pallide coeruleo. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 379.*

Pag. 240. *Plumbago europaea.* *Bracteae* ovato-lanceolatae : limbi *corollini* laciniae elliptico-oblongae , crispulae , obtuse mucronulatae, laete coeruleae, stria carinali purpurea , tubo calycem duplo excedente : *stamina* glabra, basi incrassata, non vere dilatata, ut ex generis characteribus : *antherae* cinereae: *stylus* basi pubescens : *stigma* glandulosum : *capsula* calyci subaequalis , in valvularum suturis viridula (*Bianc.*).

id. *Convolvulus sylvestris.* *Caules*, *petioli*, et *nervi* in foliorum pagina inferiore atrorubentes : *petioli* laterali sulco , et *pedunculi* bilaterali linea notati , ita ut isti subancipites videntur. In plantis prope *Caltagirone* lectis haec notant *Gerb.* et *Tar.*

241. — *italicus.* Ic. C. pentaphyllus, Murucujae 2 divisura. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 363—ed. Bibl. Catan. 2. t. 21—ed. Bibl. Pan. 2. t. 74* ⁓ *Castellobuono* (*Minà*); *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ⁓ Hirsuties in caulibus , petalis, et pedunculis patens vel retroversa , in foliis antrorsum adpressa : *radix* late repens : *pedunculi* 4-6-pollicares , plerumque 2-flori ; altero flore terminali ebracteato , altero laterali ad pollicis intervallum pedicellato ; *pedicello* tenui, binis bracteis lineari-subfiliformibus ad basim involucrato, binis etiam sub calyce, ex una quarum axilla rudimentum prodit tertii floris fere semper abortivi : *calycis* unica lacinia extus pubescens, caeterum glabra : *corollarum* faux purpurea: *filamenta* subulata , apice curvula ac purpurea , basi dilatata, alba : *stylus* albus, filiformis : *stigmata* filiformia , rosea, glandulosa (*Bianca*) ⁓ Cl. *Choisy* in *Dec. pr. 9. p. 409* sub *C. altheoide* hunc et sequentem immerito associat ; siquidem sunt species toto coelo diversae , nec una in alteram transit ; et ad summum *C. tenuissimum* uti *altheoidis* varietas habere aliquis poterit.

242. — *tenuissimus.* C. pentaphyllus, Murucujae 2. divisura, argenteus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 367 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 21 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 74* ⁓ In collibus demissis lapidosis aridis ; *Avola* (*Bianca*) ; *Castrogiovanni* e *Leonforte* (*Tin. Nym. Guss.*) ; *Messina alla Casazza del Re* (*Prest.*), e *dal campo scendendo alle mortelle del Faro* (*Tin. Nym. Guss.*) ⁓ *Caules* tenuiores quam in praecedente, diffusi vel scandentes, pube sericea adpressa induti : *pedunculi* uti caulis , sed illo graciliores : *folia* inferiora nunc cordata margine subintegro, viridia, non nitida, vel subcanescentia ; nunc sinuato-crenata, subincano-lucida ; superiora palmato-pedata ; laciniis in infimis latiusculis , margine obscure sinuato-dentato , obtusis , fere ut in *C. italico*, ascendendo lanceolato-linearibus , vel lineari-angustissimis , raro dentatis , acutis vel subacutis , apiculari valde elongato ; omnibus in utraque pagina sericeis: *flores* incarnati, fauce alba : *genitalibus* albis vel dilute carneis : *calycis* laciniae binae exteriores pube brevi obscure sericea obductae , aliis glabris : *antherae* violaceo-griseae : caeteri characteres ut in praedecente , sed eo floret praecocior (*Bianca*).

243. — *Soldanella.* *Avola* , sed valde rarus (*Bianca*).

id. — *tricolor.* Saepe maculae quinque coeruleae ad basim fa-

sciarum, quae superne flavae, inferne albae in fundo corollae adsunt ∽ Dele sub hac specie var. *b.*, et loco var. *c.* lege var. *b. unicolor* ∽ Icon *Cupan. panph. 2. t. 196* potius ad *C. meonanthum* (qui male a Cl. *Choisy* in *Dec. pr. 9. p. 405.* uti hujus varietatem refertur) spectat ∽ Isti duo promiscue crescunt una cum *C. pentapetaloide* prope *Palermo al ponte delle Grazie* (*Tin.*).

ag. 244. *Convolvulus siculus. Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Folia* in pagina superiore parce pilosa, in inferiore subglabra, margine ciliolata: pubescentia adpressa in caule, petiolis, pedunculisque: *calycis* laciniae ovato-acutae, virides, ciliatae: *corollae* 5-angulato-lobatae, extus villosiusculae, laete coeruleae, fauce alba (*Bianca*).

id. — *pentapetaloides. Avola* (*Bianca*) ∽ *Folia* in utrisque paginis pubescentia, inferiora petiolata, lanceolata, obtusa, superiora sessilia, linearia, vel lanceolata, aut oblonga: *calycis* laciniae scarioso-membranaceae, glabrae, basi puberulae: *corollae* parvae, laete coeruleae ut in *C. siculo*, fauce primum alba, demum luteo-maculata (*Bianca*).

245. — *evolvuloides. Fiume salso sotto Villarosa* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. — *lineatus. Avola* (*Bianca*).

249. *Campanula dichotoma. Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*); *Pedara*, *Messanunziata*, *Nicolosi* (*Torn.*); *Ferro, e Finale* (*Minà*); *Avola*, ubi satis rara ad margines fluminis, sed forsan e statione naturali devia (*Bianca*) ∽ *Caules* hispidi: *folia* strigosiuscula, subdenticulata: *calyces* profunde secti; laciniis lanceolatis, erectis, margine ciliatis; sinubus lanciformibus deorsum productis: *corollae* tubus basi dilatatus, supra medium aliquantulum constrictus (*Bianca*).

id. — *Erinus. Cotyledones* minimi, ovato subrotundi, in pagina superiore pubescentes: *folia* suprema reflexa, subopposita, uno versu alterum in alterum inclinata, ipsis opposito flore ex dichotoma horizontaliter patente vel cernuo: *flores* vel ex caulium dichotomia, vel oppositifolii, hinc non re vera axillares: *pedunculi* vix semilineam longi, interdum vix conspicui: *calycis* laciniae ovatae, vel ovato-oblongae, vel ovato-lanceolatae, margine ciliatae, in flore patentes, in fructu patulae, saepe altera foliacea latiori apice 3-dentata: *corollae* parvae, violaceae, tubo albido, basi dilatato: *capsula* subturbinata (*Bianca*).

251. *Specularia falcata. Folia* non integra, sed obscure et remote serrulata, margine etiam et ad nervos in pagina inferiore scabriuscula: *flores* axillares, saepe non solitarii, sed 2-3-fasciculati: *corollae* saturate violaceae, 5-partitae; laciniis lanceolatis, subobtusis, recurvis: *stigma* 3-fidum, pubescens, uti *styli* apex: *semina* numerosa, minuta, lenticularia, nitida, badia (*Bianca*) ∽ Et adde:

b. hirta. (*Tin.*)

In submontosis herbosis; *Messina presso la Niviera di Russomanno* (*Tin.*).

252. *Trachelium lanceolatum.* Ic. Valeriana saxatilis, Persicae folio, umbella magna coerulea corniculata. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 229 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 140* ∽ In hoc omnes florum partes sesquimajores; laciniae *calycinae* apice semipatentes; segmenta *corollae* oblonga: in *T. co-*

ruleo folia duplicato serrata ! ; laciniae *calycinae* lineares, erectae, adpressae : *corollae* segmenta exacte lanceolato-ovalia. In utrisque corymbi et bractearum habitus idem ; *stigma* in anthesi capitatum, papilloso-pubescens, albidum (*Bianca*).

Pag.253. *Jasione montana. Ucria H. Pan. p. 379.*

„ 254. *Lobelia Bivonae.* Ic. Rapunculus minimus, Bellidis folio, flore coeruleo, alba macula notato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 315.*

id. — *Laurentia.* Sic redde :

2. *L. Gasparrini. Tin. Cat. H. Pan. an. 1827. p. 279.*

L. Laurentia. *Guss. l.c.*, excl. syn. *Lin.*, et *Mich.* — *Ucria H. Pan. p. 379.*

Alia specimina meliora, quae vidi, a vera *L. laurentia* hanc satis diversam esse probarunt.

255. *Viola hirta.* Ic. V. hirta, *hirsuta. Reich. cent. 13. t. 6. f. 4493.*

id — *odorata. Ucria H. Pan. p. 380* ∽ *Var. a.* Ic. V. odorata. *Reich. cent. 13. f. 4498.*

b. albiflora. Ic. *Reich. l. c. f. 4498.*

256. — *sylvestris.* Ic. *Reich. cent. 13. f. 4503* ∽ *Messina* (*Heldr.*, *Prest.*) ; *bosco di Castellobuono* (*Minà*).

id. — *calcarata.* Ic. *Reich. cent. 13. f. 4510.*

257. — *gracilis* ; *c. aetnensis.* Adde :

cc. lutea (*Tin*).

In montosis ; *Etna alla Melia* (*Tin.*)

id. — *parvula.* Etiam in Monte *Taggetto* ex Graecia misit amicus *Heldr.*, nec ejus facies mutata.

b. aetnensis ; ramosior, et magis diffusa (*Tin.*).

Ic. V. erecta, bicolor, hirsuta, elatior ac ramosior aetnica. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 499 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 162 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 77.*

In montosis ; *Etna alla Croce di Pietra* (*Tin.*).

258. — *arvensis. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*) ; *Etna fra i seminati di Segala* (*Tin.*) ∽ Et adde :

b. rupestris ; caule humili ramoso vel simplici et vix pollicacari (*Tin.*)

In apertis, et montosis ; *Palermo sulla strada della Piana de' Greci presso il Gurgo di Rebuttoni* (*Tin.*)

Haec varietas quamvis minima, tamen in praecedentem non transit.

id. — *tricolor.* Post hanc speciem adde :

† 9. *V. biflora. Lin. sp. pl. 1326 — Ucria H. Pan. p. 380.*

V. caule bifloro, foliis reniformibus serratis.

In Monte Maronis (*Ucria*).

id. *Thesium humile.* Pseudo-linearia. *Cup. H. Cath. p. 173* ∽ Ic. Pseudo-linaria lanceolato folio, flosculo pentaphyllo albo, pericarpio utriculato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 250 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 248 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 160* ∽ *Avola* (*Bianca*) ∽ Stirps pedalis, vel semipedalis : *folia* subincurva, obscure canaliculata, pollicaria : *pedunculi* breves, bractearum basi adnati : *calyx* extus viridis, 4-5-fidus ; laciniis intus flavo-viridescentibus : *nux* calyce clauso adpresso coronata, bracteis stipata — Segetibus et bobus valde noxium, hinc nomen vernaculum *Mbriaca vuoi* (*Bianca*).

259. *Lonicera implexa* — *Avola* ubi floret Majo, Junio (*Bianca*) ∽ *Caules* juniores aliquando fistulosi : *corollae* tubo

fere pollicari, extus pubescentes vel glabrae, carneae aut plus minusque roseae, intus puberulae, albo-flavae, post anthesim fere luteae, subringentes; altero labio minimo lanceolato, lineari, angustiori, obtuso, revoluto; altero maximo, 5-fido; laciniis lineari-oblongis, apice subrotundis, subaequilongis: *genitalia* exerta, sed corolla breviora: *antherae* lineares, luteae: *stamina* basi, et *pistillum* apice pubescentia: *stigma* capitatum, virescens, ramentosum: *bacca* obovata, dentibus calycinis vix conspicuis coronata; loculis 2-spermis (*Bianca*) ∽ Cl. *Tin.* in litt. *L. adenocarpam* meam ab hac specie non differre putat, et sic varietates disponit:

L. IMPLEXA. *a.* germinibus corollisque glabris.

aa. germinibus glabris, corollis hirsutis.

aaa; germinibus piloso-glandulosis, corollisque hirsutis.

L. adenocarpa. *Guss.* ∽ Sed characteres, et habitus in plantis vivis observati mihi contrarium suadent.

b. foliis obovatis. *Guss. l. c.*

c. longifolia. Guss. l. c.

cc. foliis acutis mucronatisque. *Guss. l. c.*

d. ternifolia. Guss. l. c.

Pag. 260. *LONICERA ETRUSCA. Castellobuono al Ferro* (*Minà*); *Etna a Pedara* (*Torn.*); *sotto Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*)∽ Et adde:

b. germinibus hispidiusculis (*Tin.*).

In nemorosis; *Boschetto di Cucudda sopra Renda presso Monregale* (*Tin.*).

id. — *CANESCENS.* Nintoa canescens. *Webb iter hispan. p. 42.*

263. *VERBASCUM AUSTRALE.* Post hanc speciem subjungatur:

6.a *V. GUSSONII. Tin.*

V. viridi-canescens, foliis cauleque supra tenue, subtus densius tomentoso-pulverulentis, infimis petiolatis obovato-oblongis irregulariter sinuato-duplicato-dentatis obtusis, caulinis ovatis acutis duplicato-dentato-crenatis summisque ovato-acuminatis denticulatis semidecurrentibus, racemis pyramidato-ramosis, florum fasciculis sparis multifloris, filamentis omnibus albo-lanatis, antheris miniatis! (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In arenosis collibus siccis; *Fiume di Nisi* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♂

Caules 3-4-pedales, teretes, sub tomento pulverulento fusco-virentes: *folia* etiam radicalia subsessilia, et usque pedalia, 3-4 poll. lata, fere irregulariter sinuato-angulata, subtus albidiora; caulina amplexicaulia, ac tantum crenulata, obtusa, et suprema semidecurrentia: *panicula* ramosissima: *calyces* tomento laxo albido tecti, parvi: *flores* magnitudine sequentis: *capsulas* maturas non vidi.

Habitus *V. pulverulenti*, sed ob folia suprema semidecurrentia ab illo omnino diversum.

263. — *SINUATUM.* Ic. V. mas, ad summum ramosum. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 555* ∽ Et adde:

b. albiflorum. Bianca.

Haec varietas prope *Avola*, nec non in agris prope *Siracusa* occurrit, sed nimis rara (*Bianca*).

Pag. 263. *Verbascum rotundifolium.* Quoad iconem affine admodum V. simplici *Labill. ic. pl. syr. rar. dec. 4. p. 10. t. 5.*

264. — *repandum. Calycis* laciniae lineari-acuminatae, apice recurvatae, et prope *Avola* floret Majo, Julio (*Bianca*).

265. — *alopecuroides.* In unico specimine quod in herb. Cl. *Biv.* vidi; *caulis* simplex, virgatus: *folia* inferiora in petiolum attenuata, 3-4-pollicaria, 1-2 poll. lata: *flores* in spica remoti: *calyces* villoso-lanati; *habitus V. betonicaefolii, Desf. coroll. p. 53. t. 23*; sed in planta sicula folia minime cordata sunt, ut in icone citata.

266. *Datura Stramonium. Avola* (*Bianca*), qui recte monet caules apud nos nunquam esse fistulosos, nam nonnisi tales aliquando sero autumno evadunt; quo charactere a descriptione nonnullorum auctorum recedit.

267. *Hyosciamus albus.* Martio, Augusto prope *Avola* (*Bianca*) ∽ *Calycis* dentes plerumque ex abortu sex, interdum etiam septem, uno vel altero minore: *semina* sub 3-gona, angulis obtusissimis vel rotundatis, cinerea, depresse tuberculosa (*Bianca*).

268. *Atropa Belladonna. Madonie al mercatu dei Cacacidebbi* (*Minà*).

269. *Mandragora officinarum.* Prope *Avola,* Septembri Decembri (*Bianca*); prope *Castellobuono* usque Novembri (*Minà*) ∽ *Nectarii* glandulae binae melliferae ad basim germinis ex ipsius substantia prodeuntes. *Cyr. de ess. pl. char. p.* xxx— *Folia* synanthia, pilis hamatis exilibus aspera: *scapi* ad apicem 5-angulati: *corollae* segmenta nunc obovata, nunc ovato-acuta, nunc lanceolata; violacea, latae violacea, amethystina, vel dilute coerulescentia: *stylus* staminibus longior, sparse pubescens, contortum, persistens: *stigma* capitatum, viridescens: *bacca* ovalis vel globosa, lutea: *semina* subovata, compressa, dura (*Bianca*).

271. *Solanum Sodomeum.* Prope *Castellobuono* floret etiam Julio (*Minà*); *Adernò* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Baccae* primum albo-virentes, et veluti stellato-variegatae, maturae lutescentes.

id. — *Dulcamara. Cor.* laciniae ad basim habent nectaria duo subrotunda, ovata, ex flavo-virentia. *Cyr. de ess. pl. char. p. xxvi.*

272. — *nigrum. Avola* (*Bianca*), ubi floret per totum annum; *Messina* (*Prest.*) ∽ *Planta* undique setis hamatis hispidiuscula, quae in foliorum paginis et margine exiles sunt, et brevium pilorum speciem praebent; ad nervos vero, in petiolis, et ramorum angulis majusculae, imo veri breves aculei subherbacei, basi dilatati: *caulis* herbaceus, interdum basi suffrutescens: *pedunculi* in flore erecti, in fructu patuli vel nutantes: *pedicelli* in fructu refracti: laciniae *calycinae* elliptico-subrotundae: *corollae* albae, laciniis reflexis, ovato-lanceolatis, basi crispo-bullatis, extus pubescentibus: *antherae* luteae: *stigma* viridulum: *baccae* (druparum *Celtis australis* magnitudine) nigrae, globosae: *semina* alba, compressa, obovata, basi obliqua: *radices* in plantis junioribus *Cucumi sativi* fructum olent: *odor* plantae virosus, sed minus intensus, quam in *S. miniato.* Floret fere per totum annum (*Bianca*).

Pag.272. *Solanum miniatum.* Prope *Avola* floret fere per totum annum (*Bianc.*) ∽ *Planta* undique pubescens: *rami* angulato-striati (non angulato-alati) ex petiolorum decurrentia, ut in *S. nigro*: dentes *calycini* elliptico-subrotundi, sed in fructu reflexi, non adpressi aut adpresso-patentes, ut in *S. nigro*. *flores* et plantae *habitus* ut in illo: *pedunculi* saepe oppositifolii: *baccae* parviusculae, rubro-aurantiacae (*Bianca*).

273. *Lycopersicum esculentum.* *Messina alla Lanterna ed a torre di faro* (*Presl.*) ∽ *Glandulae* nectariferae ut in *Solanis* desunt: *corollae* 5-fidae, et tunc bacca quoque globosa, sed irregularis, depressa ac angulata: *herba* perricata manus inficit vel pannos colore ex viridanti-sulphureo.

id. *Lycium europaeum.* Prope *Avola* florendi tempus irregularis, nam saepe occurrit flos aliquis Martio vel Aprili; plerumque ab Augusto, ed Novembrem (*Bianca*) ∽ *Pedunculi* 3-4-lineares inter foliorum fasciculos: *calyx* 5-dentatus; *dentibus* plus minusve obtusis: *corollae* in apanthesi albidae, dilute violaceae in fauce, dein luteolae; tubo 3-5, lineari, subpentagono, angulis nervo viridi lineatis; laciniis subrotundis vel oblongis, margine ciliato-denticulato revoluto-reflexis: *genitalia* exerta, sed corollae limbo breviora: *antherae* bicornes, dilutissime flavae: *stamina* breviter barbata sub fauce (non imberbia, *Pers.*): *florum* odor fere nullus (*Bianca*).

274. *Rhamnus catharticus.* *Madonie alla falde orientali del Pizzu de li Casi, ed a Ferro soprano* (*Minà*).

275. — *Alaternus.* Prope *Castellobuono* floret usque Aprili. (*Minà*).

276. *Zyzyphus vulgaris.* *Nelle siepi fra il Capo di Alì e Messina* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. *Evonymus europaeus.* Ic. E. europaeus; *y macrophyllus. Reich. cent. 16. f. 5134* ∽ *Castellobuono nel bosco, ed a S. Guglielmo* (*Minà*).

278. *Hedera poetarum.* Pro nomine specifico confer Cl. *Bertol. prael. Rei herb. p. 78.*

279. *Illecebrum echinatum.* *Castellobuono a Dula* (*Minà*).

281. *Erythraea Centaurium.* *Castellobuono a Dula* (*Minà*) ∽ Ab *E. Centaurio* non separat Cl. *Griseb.* in *Dec. pr. 9 p. 58*; sed in Sicilia, et in Calabria ejus formam immutatam vidi.

282. — *ramosissima.* Adde:

b. *longepedunculata*; floribus inferioribus pedunculo $\frac{1}{2}$-1-pollicari suffultis *Gerb. Tar.* ∽ Junio Julio; *Caltagirone* (*Gerb. et Tar.*).

284. *Vinca major.* *Folia* in pagina superiore nervoso-venosa, non glabra, sed ad nervos puberula, marginibus alioquin ciliatis: *corollae* azureae (*Bianca*).

288. *Stapelia europaea.* *Webb iter hisp. p. 29*, qui in Hispania prope *Portum magnum*, et in promontorio *Charidomi* pariter invenit. Confer quoque *Dec. pr. 8. p. 649.*

289. *Cressa cretica.* Ic. Erica marina, humilis, hirsuta, Passerinae foliis albicantibus, purpurea. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 367* — Chamaepytis prima Dioscoridis odoratior. *Lob. ic. 1. p. 383* ∽ In maritimis occidentalibus, *dietro Monte Gallo a poca distanza dal mare* (*Tin. Calcar.*).

290. *Cuscuta alba.* *Nicolosi* (*Torn.*).

C. europaea (quae nunc *C. major Choisy* in *Dec. pr. 7. p.*

452, ac cujus optimam iconem vide in *Reich. cent. 5. f. 690*) in Sicilia usque adhuc non observata, et apud nos nonnisi in montosis occurrit!: hinc praeter characteres etiam naturali statione ab *alba* recedit, quae in demissis calidissimis ac siccissimis copiose vegetat; proinde nullo jure simul associatae a Cl. *Choisy l. c.*

Pag. 291. *Ulmus campestris. Madonie alle Pedagne (Minà).*

id. *Herniaria glabra.* Ic. Polygonum minus, acutis foliis angustioribus ac crassioribus perenne. *Cup. panph. 2. t. 94?*— et Polygonum minus, Millegrana dictum, Paronychiae secundae foliis perenne. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 344 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 11 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 107 — Etna sopra S. Nicolò (Torn.).*

292. — *cinerea.* Ic. Polygonum minus, sive Millograna major, semine Lotum odoratum olescente. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 345 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 12* — et P. minus, vel Millegrana major, hirta, Lotum odoratum remisse exhalans. *Cup. l. c.!*

293. *Chenopodium Bonus Henricus. Madonie nella valle della juntera (Minà).*

id. — *melanospermum. Messina al Salvatore (Prest.).*

295. — *vulvaria. Ucria H. Pan. p. 117.*

id. — *Botrys. Etna a Pedara (Torn.).*

id. — *ambrosioides. Ucria H. Pan. p. 117.*

296. — *multifidum. Castellobuono (Mina); Messina al Salvatore (Prest.).*

id. — *maritimum.* Ic. Kali album, minus, alterum, tenuifolium, humile. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 351 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 28 — ed. Pan. 1. t. 103.*

id. — *Jacquini. Messina al Salvatore (Prest.); Catania (Torn.).*

297. — *fruticosum. Avola (Bianca).*

id. *Beta cicla.* Post hanc speciem adde:

1.a *B. sulcata. Gasp.*

B. radice fusiformi bienni, caule elato profunde sulcato inferne hispido, foliis ovato-triangularibus profunde cordatis utrinque scabroso-hispidis, floribus ternis sessilibus secus ramos paniculatos dispositis, bracteis linearibus florum glomerulos subexcedentibus, laciniis calycinis planiusculis obtusis membranaceis (*Gasp.*).

B. cicla *b. Guss. syn. 1. p. 297*; cum locis natalibus ibi notatis; et prope *Milazzo.*

Caulis elatus, 2 3-pedalis, erectus, supra medium ramosus; ramis gracilibus, erectis, pyramidatis paniculatisve: *folia* radicalia, et caulina inferiora pallida, plana, fere rugosa, petiolo canaliculato subaequalia, acuta vel subacuminata, margine obiter crenato-denticulata, basi in petiolum attenuata, utrinque sinu profundo, angulis rotundatis; ascendendo sensim minora et suprema basi non cordata, sed triangularia: *bracteae* lineares, carinatae: *calycis* laciniae conniventes, oblongae, obtusae, albidae, carinatae, scabriusculae, submembranaceae, staminibus longiores: *stigmata* tria, adeo brevia, ut oculo vix conspicua (*Gasp.*).

Gussonius l. c. notat hanc plantam diversam sibi videri a *B. cicla*, et ego ejus admonitum sequens multis notis ab illa differre comperi; praesertim caule erecto, magis elato, ac profunde sulcato, basi hispido; foliis majoribus, scabroso-

hispidis, pallidis, basi sinu amplo, et ideo cordatis: paniculae ramis gracilibus, florum glomerulis paullo minoribus; laciniis calycinis obtusis albido-membranaceis, latioribus, minusque carinatis (*Gasp.*).

Pag.302. *Eryngicum dilatatum*. *Polizzi*, *e Mandarini* (*Minà*) ⇜ Ex observatione Cl. *Boiss.* in *ann. sc. nat. 3. ser. v. 1. p. 125* hoc nostrum semper ad *E. amethystinum Lin.* spectat, nam in vero *E. dilatato* petioli uti foliorum laciniae nervo unico percursi sunt, et in planta sicula sunt parallele multinervii.

304. — *pusillum*. Ex eodem Cl. *Boiss. l. c.* planta sicula erit *E. Barrelieri* ipsius, et minime *E. pusillum Lin.*; sed icon *Barrel. 1247*, non ita nostrae plantae convenit, uti illa *Clusii*, quamvis ex *Barr.* videtur uno ab altera mutuata. Characteres a *Boiss. E.* suo *Barrelieri* tributos caeterum bene cum planta sicula quadrant.

305. *Echinophora spinosa*; *b. pubescens*. *Avola* (*Bianca*) ⇜ *Caulis* pube brevi obductus: *folia* et umbellarum *pedunculi* brevibus pilis asperi: umbellarum et umbellularum *radii* inaequales, piloso-pubescentes (*Bianca*).

306. *Sanicula europaea*. *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

308. *Hydrocotyle natans*. Post hanc speciem adde:

2. *H. vulgaris*. *Lin. sp. pl. 338.*

H. foliis 9-nerviis peltatis orbiculatis obsolete lobatis, lobis crenatis, floribus sessilibus vel in verticillis distantibus, ultimis umbellato-capitatis, fructibus basi subemarginatis.

Ic. *Rich. mon. des Hydr. p. 25. t. 52. f. 1*—*Fl. Dan. t. 90*—*Lam. ill. gen. t. 188. f. 1* — Aquatica cotyledon, acris, septentrionalium. *Lob. ic. 387*, mala.

In palustribus; *Spaccaforno ai Pantanelli* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ♃

Petioli 2-4-pollicares, glaberrimi: *folia* exsiccata tenuia, membranacea, centrice peltata: *flores* vel in umbella terminali capitati, vel inferiores in verticillis 2-3 remotis: *styli* longiusculi, subcapitati, parum divergentes: *fructus* perfectos non vidi.

Quoad descriptionem affinis magis videtur *H. Schkuhrianae Reich. fl. germ. excurs. 2. p. 482*, quam *H. vulgari*, sed illius plantae specimina non habeo — Ab *H. interrupta* prorsus aliena. Confer *Rich. l. c.*

308. *Bupleurum Odontites*. *Folia* ramis subjecta non trinervia, sed multinervia (*Ger.* et *Tar.*).

309. — *Gerardi*. Adde: *Jacq.* in *Murr. s. veg. p. 222*; et loco *Reich. cent. 2. p. 36* lege *p. 56*.

310. — *Columnae*. Nostrum nunquam variare vidi, et characteres constantes servat, etiam quoad loca natalia, secus ac putat Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 206*.

311. — *dianthifolium*. Ic. B. minimum, frutex gramineo folio. *Cap. panph. 2. t. 197.*

id. — *fruticosum*. *Avola* (*Bianca*) ⇜ *Involucra* et *involucella* brevia, inaequalia, margine albo-cartilagineo ut in foliis, basi subconniventia, obtusa, aliquando subacuta, reflexa, post anthesim decidua: *umbellae* terminales, hemisphaericae, *radiis* involucro longioribus: *umbellae* subplanae, coarctatae; *radiolis* involucello aequalibus aut brevioribus: *petala* arcte involuta, sordide lutea: *carpodelia* oblonga, 5-co-

stata, levia: *flores* et *fructus* defricati graviter olent. (*Bianca*).

Pag. 312. RIDOLFIA SEGETUM. Ic. *Moris fl. sard. t. 75*, optima.

313. PIMPINELLA GUSSONII. Adde:
b. lejocarpa; fructibus glabris (*Tin.*).
In collibus aridis prope *Bronte* (*Tin.*).
Varietas *b.* P. anisoidi *Brig.* valde proxima ob fructus glabros, sed habitu et aliis notis videtur diversa.

315. ATHAMANTHA SICULA. *Madonie* (*Minà*); *Taormina nelle rupi* (*Tin. Nym. Guss.*).

316. AMMI VISNAGA. Adde: *Lam. dict. enc. 1. p. 132.*

318. SIUM ANGUSTIFOLIUM. *Avola* (*Bianca*).

id. — STOLONIFERUM. *Messina al Campo* (*Tin. Nym. Guss.*) ⁓ In diagnosi hujus et sequentium loco *umbellis axillaribus* lege *oppisitifoliis.*

319. — INTERMEDIUM. In planta nostra, quae certe hujus loci est, foliola non dentato-crenata, sed argute serrata. En diagnosim: *caulis* procumbens, ramosissimus, elongatus, obtuse et inaequaliter angulato-striatus: *folia* glabra, nitida, membranaceo-scariosa: *petioli* basi dilatato-vaginantes: *foliola* non exacte aequaliter serrata, ovato-lanceolata, extimo majore basi ovato, apice 3-lobo vel 2-lobo: *umbellae* inaequaliter et patenter radiatae, breviter pedunculatae, pedunculo 1-3-lineari, aliquando sessiles, oppositifoliae, vel axillis ramorum insertae: *involucrum* aliquando diphyllum, saepe nullum: *involucella* 6-7-phylla, lanceolata, integra, margine submembranaceo, reflexo-incurva: *petala* albo-cinerea, minima: *antherae* carneae: *seminum* costae dorso unistriatae: caulis, umbellae et semina aetate fuscato-rubentia: *color* foliorum semper viridis. An alia species? (*Bianca*) ⁓ Specimina adhuc non vidi, et inde nullum judicium de hac planta proferri licet. *Foliola* certe in nostris dentato-crenata, non argute serrata. An potius *S. stoloniferi* varietas?

id. — INUNDATUM. *Mazzara* (*Splitg.*).

321. PTYCOTHIS VERTICILLATA. Floret prope *Avola* Majo, Junio (*Bianca*) ⁓ *Umbellae* concavae, nubiles nutantes: *sapor* seminum, et quodammodo totius plantae aromatico-urens; sola *radix* insipida (*Bianca*).

322. SESELI BOCCONI. Ic. *Moris fl. sard. 2. p. 218. t. 76*, sed in Sicilia planta glaberrima.

id. — TORTUOSUM; *b. maritimum.* In arenosis maritimis *Avola* Septembri, Novembri. ♃ (*Bianca*) ⁓ *Caules* 1-2½-pedales: *foliorum* laciniae obovatae, apice rigido-mucronulatae, scabriusculae: *umbellae* planae: *involucella* constanter umbellularum radiis aequalia, non subduplo breviora (*Bianca*); tamen in speciminibus quae eorum habeo duplo breviora video.

323. FOENICULUM VULGARE. Vaginae superiores non raro apice foliolis 1-3, et 3-4 lin. longis terminatae.

324. BRIGNOLIA PASTINACAEFOLIA. *Castellobuono* (*Minà*); *Messina allo Scoppo* (*Prest.*).

326. CRITHMUM MARITIMUM. *Foliola* non simpliciter acuta, sed apice cuspidato-pungentia: *involucra* et *involucella* reflexo-incurva: *fructus* angulato-rugosus (*Bianca*).

327. OENANTHE FISTULOSA. *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

329. CAUCALIS PLATICARPOS. *Avola* (*Bianca*); *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*); *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*).

Pag. 331. *Daucus hispidus*. Hanc speciem nequidem uti varietatem separat a *D. gingidio* Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 256.*
333. — *Bocconi*. *Misterbianco* (*Kamph.*).
337. *Torilis helvetica*. *Avola*. Majo, Julio (*Bianca*) ∽ *Rami* erecto-patentes, non subdivaricati: *involocrum* 1-foliatum (abortive 1-3), minimum vel nullum: *petala* candidissima, sub-radiantia; lobis obovatis, adpresse puberulis in pagina inferiore: *styli* divergentes, non reflexi, uti ex *Pers.* (*Bianca*) ∽ Cum hac specie perperam associat Cl. *Moris* sequentem et *T. heterophyllam*, quae certe inter se diversae.
id. — *purpurea*. Aprili Majo prope *Avola* (*Bianca*); *Catania a Villarascosa* (*Torn.*) ∽ Character e foliolo terminali petitus nullius momenti videtur, nec ea nota descriminari poterit ab affini *T. helvetica*. En characteres meliores: in *T. purpurea* umbellarum *radii* 3-4 (saepissime 2-3); radiolis inaequalibus, dum in *T. helvetica* 5-8: *caulis* minus scaber: *petala* saturate-rosea, vel purpurea: *florendi* tempus praecocius; *involucrum* nullum (nequidem vidi 1-phyllum); *petalorum* lobi orbiculati. Si vero habitus spectetur, non immerito a Cl. *Bertoloni* cum *T. helvetica* confusam fuisse comperietur (*Bianca*).
338. — *nodosa*. *Rami* rigidi: *folia* adpresse hirtuta, subcanescentia interdum; foliolis sive laciniis lineari-lanceolatis, margine ciliato-serrulatis: *caules*, *petioli*, et *pedunculi* adpresse setoso-scabri: *umbellae* nunquam sessiles, sed brevi-pedunculatae (saepe pedunculo ultra pollicari): *flores* in umbella sessiles vel fere sessiles, brevibus pedicellis intermixtis, qui substinent umbellulas: *flores* minimi, albo-viriduli, vel dilute carnei: *antherae* purpureae: *involucra* filiformia, villosa (non nulla): *fructus* exteriores setoso-aculeati, interiores muricati, vel apice tantum setosi (*Bianca*) ∽ Quamvis *Bianca*, et nonnulli auctores involucrum adesse dicant, tamen in speciminibus quae coram habeo certe deficit.
id. *Anthriscus sicula*. *Castellobuono nel bosco*; ubi floret Junio, Julio (*Minà*).
341. *Scandix pecten*.
b. pubescens. Guss. pr. supp. p. 80.
In descriptione speciei dele *retrorsum scaberrimis* non *pedunculi* sunt leves ∽ *Involucella* sub 5-phylla; foliolis 2-3 fidis, basi cuneatis (*Bianca*).
id. — *australis*. *Castellobuono* (*Minà*) ∽ *Involucella* margine albo-scariosa ac eleganter ciliata: *antherae* sordide ochraceo-virentes: *pistillum* album: *germen* virescens.
342. *Bifora flosculosa*. *Caules* in fertilibus etiam 2-3-pedales: *umbellae* 2-fido 2-fidae, vel 2 fido 3-fidae, vel 2-fidae tantum, binis vel quaternis fructibus didymis; aliquando etiam simplices, 4-5-radiatae: *petala* albida, 2-concava, apice truncata, retusaque, aequalia: *fructus* obtuse costati, rugosuli: *radix* ramosa, foetidissima, *Cimicem lecturaliam* olens: *odor* plantae nauseabundus (*Bianca*).
343. *Smirnium rotundifolium*. *Castellobuono a Barraca* (*Minà*) ∽ *Radix* spongiosa, flaccida: *folia* radicalia et caulina inferiora 2-pinnata; foliolis obovato-subcuneatis, vel oblongis, 3-lobis, lobis inciso-dentatis; caulina media sub 3-nata, *foliolis* latioribus ovatis vel rhombeis, dentatis aut incisis; summa margine non integerrimo, sed obscure crenato; non

omnia orbiculata, sed inferiora oblongo-cordata, marginibus undatis, crenatis, apice plus minusque rotundato: omnia amplexicaulia; margine basilari superincumbente (non vere perfoliata), et disco convexo: *petala* lutea, parvula. Floret Martio, Aprili (*Bianca*).

Pag. 345. *MAGYDARIS TOMENTOSA*. *Castellobuono* (*Minà*).

347. *CACHRYS ECHINOPHORA*. Aegomarathrum siculum. *Moris fl. sard. 2. p. 276*, exclusis tamen nonnullis synonymis.

348. — *PUNGENS*. C. libanotis. *Vahl symb.* ex ejus herb.! ∾ *Villarosa* in arenosis (*Tin. Nym. Guss.*).

b. filifolia; *Tin.*; foliolis longissimis gracilissimis, fructibus scabris.

In submontosis; *Gran Michele* (*Tin.*); qui sic istas duas species disponendas putat.

C. ECHINOPHORA.

a. foliolis abbreviatis, aut subelongatis crassiusculis vel gracilibus, fructibus scabris.

aa. fructibus glabris

b. laciniis elongatis crassiusculis, fructibus scabris.

bb. laciniis elongatis gracilibus, fructibus scabris.

C. pungens. *Jan*, et *Guss.*

bbb. laciniis longissimis gracilissimis.

C. pungens. *b. filifolia.*

439. *TORDYLIUM APULUM*. T. creticum. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 88* ∾ Februario, Aprili prope *Avola* (*Bianca*); Majo, Junio prope *Castellobuono* (*Minà*) ∾ *Caules*, *pedunculi*, umbellularumque *radii* minute aculeati: *involucra* et *involucella* 5-phylla, foliolis lato-acuminatis (*Bianca*): *antherae* nubiles, uti *stylopodium* viridulae: *flores* ingrate olentes, fere ut in *Smyrnio olusatro*.

352. *OPOPANAX CHIRONIUM*. Cl. *Boiss.* in *ann. sc. nat. 3. ser. v. 1. p. 330* plantam orientalem et siculam nomine *O. orientalis* designat, et iconem *Fl. gr.* ad ipsam adducit. Notat ipse hanc speciem differre ab *O. chironio*, cui iconem *Gou. ill. t. 13, 14* assignat, fructuum *margine* ita dilatato, ut jugorum intervallum superet; *valleculis* 1-vittatis; *commissura* 6-7-vittata; *floribus* aurantiacis; *foliolo* terminali 3-secto: dum in *O.chironio* fructuum *margo* angustus, jugorum intervallum non aequat; *valleculae* evidenter 3-vittatae; *commissura* 12-14-vittata: *flores* lutei; *foliolum* terminale indivisum. Qui characteres si firmi, tunc planta sicula ad *O. orientale* referenda, et illius nomen mutandum, exclusis aliis iconibus praeter *fl. gr.*

id. *FERULA COMMUNIS*. *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*); *Bagni di Cefalà*, *S. Filippo*, *Regalbuto*, *Adernò*, *Taormina*, *Catania*, *Landro e S. Catterina* (*Tin. Nym. Guss.*), ubi quamvis cum *F. nodiflora* proveniat; tamen characteres constantes servat, qui ex sicco, si foliola excipias, non facile recognoscendi. Equidem amicus *Tin.* notat praeterea in *F. communi* petala esse parva, elliptica, viridi-lutescentia: in *F. nodiflora* duplo majora, intense lutea, et umbella densior ∾ Huic omnino similis est *F. communis* ex Graecia, quoad specimen missum ab *Heldrich*.

354. *FERULAGO GENICULATA*. *Boiss.* in *ann. sc. nat. 3. ser. v. 1. p. 324* (*Jun. 1845*) ex specimine Graeco in monte Hymetto collecto ab *Heldr.*) ∾ Aprili, Junio, prope *Avola* (*Bianca*) ∾

In caulis ramificationibus foliorum loco *appendix* stipularis, lanceolata, basi dilatata, in nodos decurrens, involucriformis, $1/2$-1-pollicaris: *foliorum* laciniae sulco tenui notatae: *fructus* nitidi, et tanquam illiniti vernice (*Bianca*).

Pag. 355. *Bonannia resinifera*. Dum planta flores profert, ovibus illam comedentibus noxia (*Minà*).

358. *Thapsia garganica*. Ic. *Sibth. fl. gr. t. 287* ∽ Ad varietatem *c*. adde:

Fructuum alae angustae, basi acute ac breviter excisae: *foliorum* laciniae glabrae, anguste lineares, approximatae, aliquando subfalcatae ∽ Junio ∽ *Madonie al piano de li Nuci* (*Minà*).

360. *Elaeoselinum meoides*. *S. Catterina*, *Castrogiovanni*, (*Tin. Nym. Guss.*)

363. *Sambucus Ebulus*. *Avola*, ubi floret Junio, Augusto ∽ *Cymae* ramuli brachiato-trichotomi (*Bianca*).

364. *Tamarix gallica*. *Castellobuono alla fiumara* (*Minà*).

id. — *africana*. *Stigmata* clavata, persistentia: *capsulae* ovato-lanceolatae, bracteas semel excedentes ∽ Et adde:

b. mannifera; foliis glaucescentibus angustioribus apice divaricatis granulis manniferis refertis. *Gasp.*

Ad ripas fluminum; *presso Sciacca al fiume Belici* (*Gasp.*). Varietas certe singularis, et ulterius inquirenda; siquidem flores non evoluti in speciminibus ab ipso collectis.

366. *Statice nebrodensis*. *Madonie a valle Juntera, ed a valle Cacacidebbi*, ubi floret quoque Julio (*Minà*).

id. — *plantaginea*. Icon Armeriae alliaceae in *Reich. cent. 10. f. 1297* hanc nostram omnino refert; sed scapi in planta sicula leves, non tuberculati; *folia* saepius latiora, ac breviora; *florum* color coeruleus, non albus.

367. — *Limonium*. *Avola* ubi floret Junio, Octobri (*Bianca*).

Post hanc speciem adde:

3.a *S. serotina*. *Reich. fl. germ. exc. 1. p. 101*, et *cent. 8. p. 21.*

S. foliis oblongo-lanceolatis spathulatisque margine subundulatis enerviis ex apice acutiusculo vel obtuso mucronulatis, scapo paniculato terete erecto levi, ramis sterilibus subnullis, spicis secundis, floribus laxiuscule seriatis, bracteis exterioribus ovatis acutis, interiore oblonga obtusa integra vel excisa 1-2-flora.

Ic. *Reich. l. c. f. 998.*

In inundatis arenosis maritimis; *Catania* (*Torn.*).

Septembri, Octobri. ♃

Folia margine angusto cartilagineo integro ut in praecedente cincta, sed saepius acutiora: *rami* floriferi leves, graciles: *flores* remotiores, pallidiores: *calycis* dentes acutiores, eorumque nervi duo tantum a basi ad medium hirsuti, dum in illa omnes hirsuti, et duo solummodo longiore tractu prae reliquis.

3.b *S. Drepanensis*. *Tin.*

S. foliis oblongo-lanceolatis cartilagineo-crenulatis undulatis recurvato-mucronatis, ramis numerosis divaricatis scapoque elato tuberculato-scabris, sterilibus subnullis, spicis secundis, floribus laxiuscule seriatis, bracteis exterioribus ovatis acutis, interiore obtusa irregulariter denticulata 1-2-flora (*Tin.*).

Ic. *nulla.*
In uliginosis salsis maritimis, *Trapani* (*Tin.*).
Julio, Augusto. ♃
Folia fere 9-pollicaria, 2-poll. lata: *scapi* 3-4-pedales, superne una cum ramis angulati: *flores* pallide coerulescentes, saepe irregulariter seriati: *bractea* interior non integra, sed varie denticulata: *calycis* dentes obtusiusculi, et eorum nervi omnes ultra medium pilosi.
Differt a duabus praecedentibus ramis exquisite tuberculatis, irregulariterque divaricatis; floribus paullo minoribus; calycis hirsutiae.

Pag.367. *Statice densiflora.* Specimen *S. auriculaefolia* in herb. *Vahlii*, huic olim a *Richard* ex Gallia missum, ommino cum *S. densiflora Girard l. c.* in *Syn.* convenit; sed planta africana a *Vahlio* descripta alia videtur.

370. — *Smithii*; *b. major.* *Avola* ubi floret Majo, Novembri (*Bianca*); *Messina.*
c. caulescens; caulibus ramosis gracilibus 3-4-pollicaribus, scapis abbreviatis.
S. minuta. *Guss. syn. 1. p. 373*, exclusis synonymis.

id. — *minutiflora.* *Trapani*, *Catania* (*Tin.*).

371. — *dubia.* Adde:
b. elata; scapo 2-3-pedali. *Tin.*
In lapidosis maritimis; *Siracusa* — et in *Pantellaria* (*Tin.*).

372. — *dichotoma.* Icon *Cup. panph. 3. t. 73* ab hac specie est auferenda, et ad *S. Smithii c.* adducenda.

id. — *S. Cossyrensis.* Post hanc speciem inserantur:

14.a *S. gracilis. Tin.*
S. suffruticosa ramosissima, caulibus perennantibus decumbentibus, ramis elongatis foliatis, scapis ramosis levibus gracilibus, ramulis sterilibus subpectinatis, foliis (parvulis) anguste oblongo-spathulatis margine revolutis, floribus (paucis) secundis subincurvis remotiusculis, bracteis 2-floris calycinisque dentibus acutis (*Tin.*).
Ic. *nulla.*
In asperis vulcanicis; *Pantellaria nella contrada di Gelfizer quattro miglia lontana dal mare* (*Tin.*).
Julio, Augusto. ♄
Rami valde intricati, fusci, graciles, 2-4-pollicares, erecti, flexuosi: *scapi* fere filiformes, nonnihil fragiles, 3-7-pollicares: *folia* 4-7 lin. longa, obtusa, et ex sicco videntur superne tuberculato-scabra: *flores* pauci et parvi, fere ut in sequente, cujus habitum refert: *bracteae* margine scariosae.

14.b *S. parvifolia. Tin.*
S. suffruticosa ramosissima, caulibus perennantibus crassissimis decumbentibus, ramis elongatis foliatis, scapis brevibus ramosis gracilibus, ramulis sterilibus subpectinatis, foliis (parvissimis) obovato-spathulatis margine revolutis, floribus paucis remotiusculis subincurvis distichis, bracteis 1-floris calycinisque dentibus acutiusculis (*Tin.*).
Ic. *nulla.*
In aridis vulcanicis; *Pantellaria a Gelfizer* (*Tin.*).
Julio, Augusto ♄
Caules tortuosi, nigri, et fere flagelliformes uti ex specimine: *scapi* 1-2-pollicares, valde approximati ac intricati, minute tuberculato-scabriusculi: *flores* parvi, minuti.

14.c *S. pigmaea. Tin.*

S. suffruticosa ramosa, caulibus perennantibus decumbentibus nigricantibus fibrillosis, ramis foliatis, scapis erectis ramosis (non gracilibus) brevibus, ramis sterilibus subpectinatis, foliis (parvulis) obovato-spathulatis margine revolutis, floribus paucissimis subsecundis erectis, bracteis sub 3-floris obtusis, calycinis dentibus . . . . (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In aridis vulcanicis; *Pantellaria a Gelfizer* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♄

Folia omnino ut in *S. gracili* ac *S. tuberculata* ex sicco; sed *scapi* fere articulati ac firmi, ut iu *S. Cossyrensi*, tamen 2-3- pollicares, et flores paucissimi ex *Tin.*

Pag.372. *Statice tenuicula.* Pro differentia cum *S. reticulata* confer quoque *Morett. sopr. alcun. erbar. di Bocc. p. 11.*

373. — *minuta.* Deleatur haec species ex Synopsi, nam comparatis aliis speciminibus nonnisi varietatem caulescentem *S. Smithii* sistere mihi visum est, quam confer.

374. — *sinuata.* Prope *Avola* Junio, Julio (*Bianca*) ∽ *Folia* radicalia simpliciter sinuata, fere ut in *Capsella bursa-pastoris*, sinuum angulis semper obtusis, non vero sinuato-lyrata, lobo apicilari non majori, lobulis lateralibus vel praemorsis, vel conoideis, vel rotundatis, setis brevibus margine ciliatis, pagina superiore setis brevibus basi latis sparsa, et juxta nervum medium verrucosa, pagina inferiore subglabra, supra nervum medium glaberrima (*Bianca*).

375. *Linum. Filamenta* quinque basi membranosa communi inter se connexa. *Cyr. de ess. pl. ch. p. XXVII. t. 2. f. 3.*

id. — *usitatissimum.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 1155.*

id. — *angustifolium.* Ic. *Reich. l. c. f. 5158* ∽ Et phrasis specifica sic restituatur:

L. glabrum, caulibus numerosis erectis ascendentibusque, foliis sparsis liceari-lanceolatis subuninerviis, sepalis eglandulosis foliisque imperforatis ovali-acuminatis capsulam acuminatam subaequantibus, interioribus subciliolatis, floribus solitariis pedunculatis sparsis, pedunculis fructiferis erectis.

Sepala concaviuscula, in fructu patentia, ad carinam et margines saepe fusco-rubentia, interiora margine latiore scarioso circumdata, et vix a medio ad apicem, non a basi ad apicem manifeste ciliolata, ut in icone citata.

Post hanc speciem subjungatur:

2.a *L. cribrosum. Reich. cent. 16. p. 63.*

L. glabrum, caulibus erectis ascendentibusque, foliis sparsis lineari-lanceolatis subtrinerviis, inferioribus obtusis, sepalis eglandulosis foliisque pellucide-punctatis late ovalibus mucronulatis capsula subglobosa subacuta brevioribus, interioribus subciliolatis, floribus solitariis sparsis approximatisque, pedunculis fructiferis erectis.

Ic. *Reich. l. c. f. 5158 b.*

In collibus mari proximis, vel in campis apricis maritimis; *Palermo a Mondello*, *Marsala*, *Spaccaforno*, *Buccheri*; *Sciacca* (*Tin.*); et forsan in aliis Siciliae locis.

Martio, Aprili. ☉

Habitus omnino praecedentis, sed folia inferiora obtusiora: *flores* saepius approximati; *sepala* latiora, et fere obtusa cum acumine, in fructu patentia, tamen etiam in hoc minus cilio-

lata quam in icone citata : *petala* basi venosa, obtusa ac mucronulata, vel subemarginata : *capsulae* acutae, tamen non acuminatae, nec mucronatae, ac praecedentis depressiores ; sed foliis sepalisque pellucido-punctatis facile ab illa dignoscitur, pro cujus insigni varietate specimina in herbario servabam.

Pag.376. *LINUM DECUMBENS.* Ic. *Reich. cent.16. f. 1563. b.*, optima ⟿ *Styl.* unus, brevissimus, sed *stigmata* 5, ut *Reich. l. c. p. 63* monet, et sepala juniora invicem se includentia, nervorum duobus paribus lateralibus versus apicem evanescentibus.

id. — *AUSTRIACUM.* — Ic. Adenolinum austriacum. *Reich. cent. 16 f. 5156* ⟿ In descriptione lege : *filamenta* divergentia, *stylis* erectis albidis duplo breviora !, calycem aequantia, basi coerulescentia ; *antheris* viridulis ⟿ In planta sicula folia omnia pellucido-punctata et tuberculata, multo angustiora ac tenuiora (nam fere filiformia), quam in planta austriaca ; sepalcrum nervus medius non usque ad apicem productus ut in icone citata, sed usque ad medium ut in icone *L. squamulosi Reich. l. c. f. 5156 b* ; ita ut inter utrasque species media, ac forsan nova, et tunc *L. collinum* appellanda.

377. — *PUNCTATUM. Madonie alla Battagliedda (Minà).*

377. — *GALLICUM.* Diagnosim sic redde :

L. caule erecto, foliis alternis anguste lineari-lanceolatis margine scabriusculis subtus levibus, floribus laxe paniculato-corymbosis, paniculae ramulis glaberrimis, pedunculis fructiferis calycem aequantibus excedentibusque, sepalis lanceolatis in apicem scabriusculum acuminato-attenuatis ad medium glanduloso-ciliolatis capsula sesquilongioribus, petalis calycem semel excedentibus.

Ic. *Reich. cent. 15. f. 5198.*

Post hanc speciem inseratur :

6.a *L. CORYMBULOSUM. Reich. fl. germ. exc. 2. p. 834*, et *cent. 16. p. 62 — Koch syn. p. 126.*

L. caule erecto, foliis alternis anguste lineari-lanceolatis margine subtusque scabris !, floribus in ramulorum basi interna puberulorum apice glomerato-corymbosis, sepalis ex ovata basi acuminatissimis a medio ad apicem scabris capsula duplo longioribus, pedunculis fructiferis calycem aequantibus.

Ic. *Reich. l. c. f. 5169.*

In collibus aridis ; *Palermo ai Colli* ; *a Chiarandà, e presso Polizzi* (*Tin.*) ; *Avola* (*Bianca*).

Martio, Aprili. ⊙

Habitus praecedentis, sed *folia* apice valde attenuata, utrinque, sed subtus praesertim, scaberrima: *corymbi* pauciflori, fere ut in var. *a.* praecedentis : *sepala* apice magis attenuata, aliquando unicum reliquis longius ac paniculae ramuli interne non glabrati.

738. — *STRICTUM.* Sic restituatur :

7. *L. STRICTUM. Lin. sp. pl. 400 — Presl fl. sic. 1. p. 160 ; a. capitatum.*

L. caule erecto vel ascendente, foliis lineari-lanceolatis erectis undique tuberculato-scabris, pedunculis calyce multo brevioribus, sepalis subaequalibus glanduloso-ciliatis in apicem margine scabrum attenuatis capsulam et petala aequantibus, floribus in extremitate ramorum capitato-congestis.

L. strictum; *d. capitatum. Guss. syn.1. p.378*, et *pr.1. p.388.*
Ic. Cathartolinum strictum; *a. sessiliflorum. Reich. cent.16. f. 5170.*
In collibus herbosis apricis; *Monte di S. Giuliano, e Cofani.*
Aprili, Majo. ⊙
Post hanc speciem adde:

7.ª *L.* SPICATUM. *Lam. dict. enc. 3. p. 523.*
L. caule stricto simplici, foliis lineari-lanceolatis acutis undique scabris, pedunculis calyce multo brevioribus, sepalis inaequalibus unico reliquis longiore glanduloso-ciliatis in apice margine scabrum attenuatis capsula longioribus petala aequantibus, floribus spicatis.
L. strictum; *c. spicatum. Guss. pr.* et *syn. ll.cc.* — L. inaequale. *Presl del. Prag. p. 58*, et *fl. sic. 1. p. 170.*
Ic. Cathartolinum spicatum. *Reich. cent. 16. f. 5170!*
b. alternum; florum glomerulis alterne spicatis.
L. spicatum; *b. alternum. Guss. pr.* et *syn. ll.cc.*, non aliorum.
In collibus, et in campis aridis ubique in Sicilia = et in *Lipari, Felicuri, Pantellaria, Maretimo.*
Aprili, Majo. ⊙
Var. *b.* non est L. spicatum *b. alternum* auctorum, cujus iconem vide in *Reich. cent. 16. f. 5170*, quae omnino aliena, et habitum *L. nodiflori* praebet.

Pag. 379. *Crassula rubens.* Post hanc speciem subjungatur:

2. *C.* VERTICILLARIS. *Lin. mant. 2. p. 561*, ex syn. *Magn.*
C. undique glabra, caule erecto, foliis ovatis subdepressis obtusis adnato-sessilibus, cyma 2-3-fida pauciflora, floribus sessilibus bracteatis, capsulis stellato-patentibus.
C. Magnolii. *Dec. fl. fr. supp. p. 522* — Sedum caespitosum. *Dec. pr. 3. p. 1405.*
Ic. C. caespitosa. *Cav. ic.1. t.69. f. 2* — Sedum annuum, minimum, stellatum, rubrum. *Magn. bot. monsp. p. 237.*
Ad macerias; *lungo la strada da Catania a Nicolosi* (*Heldr.*).
Majo, Junio. ⊙
Habitus praecedentis, sed undique glabra, et ad summum 3-pollicaris: *caules* basi opposite ramosi: *folia* latiora, sed breviora, quam in illa: *cyma* saepius 2-fida, et pauciflora: *capsulae* uti tota planta rubentes — Confer *Cod. Lin. n. 2255* pro hac, et praecedente specie.

380. *Myosurus minimus.* *Sepala* albida, basi uti in nonnullis *Sedis* soluta, in calcar acutum conicum scapo adpressum producta, elliptico-oblonga, concaviuscula, obtusa: *petala* citissime decidua: *filamenta* albida; *antheris* lateritiis: *ovaria* virentia.

381. *Galanthus nivalis.* *Mandanici* (*Prest.*).

382. *Narcissus Tazzetta.* Post hanc speciem adde:

1.ª *N.* ITALICUS. *Ker. bot. mag.* ex *Schult. s. veg. 7. p. 973.*
N. spatha multiflora, nectario truncato obsolete crenato corollae laciniis albo flavicantibus 2-3-ploque breviore, scapo ancipite striato, foliis glaucescentibus obliquis.
Ic. *Bot. mag. n. 1188*, ex *Steud.*
In campis apricis prope *Avola* (*Bianca*).
Februario, Martio. ♃
Scapus tubuloso-cylindricus, compressus, interdum subanceps, 1-2-pedalis, foliis longior: *corollae* laciniae subaequales, ovatae, non vero ellipticae, dilutius coloratae ad basim, mar-

gine apicem versus subinvoluto, divaricato-subincurvae, appendice mucroniformi apiculatae: *nectarii* aurei limbus semper obscure crenatus, nunquam vidi integerrimum. (*Bianca*) — Habitus praecedentis, a quo corollarum laciniis, et nectario alienus; nec ejus varietas.

1.b *N. patulus. Loisel. not. p. 52*, et *159*; ac *fl. gall. ed. 2. v. 1. p. 235—Schult. s. veg. 7. p.977—Bertol. fl. ital. 4. p.13.*

N. spatha pauciflora, nectario scutellato truncato crenulato corollae laciniis elliptico-lanceolatis mucronulatis alterne latioribus 2-3-ploque breviore, scapo ancipiti, foliis obliquis.

Ic. *nulla.*

In herbosis apricis ad vias; *Militello di Val di Noto lungo la strada che conduce alla porta del Principe* (*Tin.*).

Februario, Martio. ♃

Scapus folia viridi-glaucescentia (uti ex sicco videntur) subaequans: *sphata* 6-flora: *corollae* tubus gracilis; laciniis albis, vix 1-2 lin. latis, acutis: *nectarium* ex sicco luteum.

An species aliena, et in vivis melius observanda?

id. *Narcissus Cupanianus.* N. serotinus. *Biv. cent. 1. p. 56*, ex descriptione—N. serotinus; *b. multiflorus. Schult. s. veg. 7. p. 979*! ∽ *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ Etiam Cl. *Link* in *symb. fl. gr. p. 141* notat *N. serotinum Lin.*, qui quoque Siciliae indigenus ut infra, et *Exped. mor.*, non *Smith pr. fl. gr. 1. p.220*, a planta sicula ac a *N. serotino Desf.* et *Schousb.* differre nectario sexpartito, non tantummodo crenulato, foliis histerantiis non synanthiis.

Post hanc speciem inseratur:

3. *N. serotinus. Lin. sp. pl. 417.*

N. spatha 1-flora!, nectario urceolato leviter vel profunde crenato (subsexpartito luteo-viridescente) corollae laciniis candidis lanceolato-linearibus obtusiusculis alternisque apiculatis 14-plo breviore, foliis junciformibus histerantiis!

Ic. *Clus. hist. 1. p. 162*, optima—N. autumnalis, parvus, Clusii. *Lob. ic. 122.*

In collibus apricis, et in campis maritimis; *Avola* (*Bianca*); *Palermo alla scala del Mezzagno* = et in *Pantellaria.*(*Tin.*).

Septembri, Octobri. ♃

Folia vere histerantia, cylindrico-filiformia, interdum cum e terra erumpunt semiteretia: *spatha* semper 1-flora, etiam in plantis data opera cultis (quod et ego quoque vidi): *corollae* laciniae saepius obliquae, ad utramque faciem lucido-glandulosae: *nectarium* vix semilineare, ejus colore etiam in laciniarum corollae basibus suffuso (*Bianca*).

Pag. 383. *Pancratium maritimum. Folia* hysteranthia, non glauca, sed prasina: *stylus* inclusus, nectario dimidio brevior: *antherae* lanatae. Floret Aug. Septembri. (*Bianca*).

384. *Sternbergia lutea.* Ic. Narcissus autumnalis, major. *Dod. pempt. p. 228* ∽ *Avola* (*Bianca*) ∽ *Folia* linearia, recurva, parum vel nihil obliqua, obscure canaliculato-carinata, angulis carinalibus externis minute 2-striatis, striis hisce, ipsoque foliorum margine exiliter denseque crenulatis (quod forsan usque adhuc non observatum): *spatha* vix apice fissa, laciniis lineam longis, saepe inaequalibus: *scapus* semiteres, vel anceps, aut etiam sub 3-gonus, angulis exiliter aculeato-scabris: *corollae* fere inodorae, laciniis nervosis; erectis, semipatentibus, exterioribus ovali-spathulatis, vel

lato-lanceolato-oblongis, obtusis, concavis, stamina excedentibus, interioribus lanceolato-spathulatis, concaviusculis: *stamina* alterna filiformia, apice subulata, basi compressa, subincurva: *stylus* filiformis, subcompressus, minute sulcatus, staminibus longior, corolla brevior, vel subaequalis: *stigma* minimum, oblique truncatum, sub 3-gonum, non 3-lobum — Stamina et pistillum lutea, ut corollae brevi-glanduloso-pubescentia: antherae intensius luteae (*Bianca*) ∽ An descriptio ista ad sequentem spectat?, nam plantam non vidi.

Post hanc speciem inseratur:

1.ª *S.* SICULA. *Tin.*

S. bulbo ovato solido, foliis erectis anguste linearibus triquetro-canaliculatis synanthiis scapum subsuperantibus glaucescentibus, scapis fructiferis solitariis compressis recurvatis, corollae laciniis spathulatis acutiusculis stamina alterne breviora superantibus (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In apricis; *Militello di Val di Noto* (*Tin.*).

Septembri, Octobri. ♃

Habitus omnino praecedentis; sed in specimine quod coram habeo *flos* longe pedunculatus ex spatha brevissima radicali 1-flora erumpit; *corollae* laciniae angustiores, basi magis attenuatae; *spatha* apice angusto, convoluto, fere lineari.

g. 385. STERNBERGIA AETNENSIS. Omnibus bene perpensis mihi videtur certe *S. colchiciflorae* varietas; quia descriptio *Rafinesquii* deprompta a specimine forsan male exsiccato, ac praeterea aetate jam provecta folia, quae dum juniora obliqua, tunc fere spiralia evadunt; sunt tamen semper obtusa non acuta ut in icone. Notandum quoque folia exsiccata in istis plantis saepe directiones sumere, quae in natura non habent, unde saepius descriptiones ex sicco, praesertim quoad flores, erroneae emergunt, et plantae istae semper in vivis describendae ac comparandae.

id. NECTAROSCORDUM SICULUM. Adde: *Parlat. pl. nov. p. 28* ∽ *Messina ai Scirpi* (*Prest.*).

386. ALLIUM NIGRUM. *Folia* ampla, 2-3-poll. lata, ac fere 2-pedalia: *flores* odori (*Bianca*) ∽ Male cum hac specie nonnulli confundunt A. *Cyrilli Ten.*, nam petalorum characteribus, aliisque notis dum plantas viventes, uti superius dixi, conferuntur luce clarius distinctae!

387. — PENDULINUM. *Castellobuono ne' Castagneti, ed a S. Guglielmo* (*Minà*).

389. — NEAPOLITANUM. *Messina sulle mura del forte Gonzaga* (*Prest.*).

id. — SUBHIRSUTUM. *Castellobuono* (*Minà*); *Messina al Campo ed al Serrizzo* (*Prest.*); in collibus ad rupes herbosas inter saxorum rimas, inter segetes, et ad margines agrorum in demissis *Avola*, (*Bianca*) ∽ *Folia* ad summum quatuor, pagina inferiore intensius virente, nitida, fere glabra: *vaginae* villosae: *petala* tria exteriora latiora: *stylus* post anthesim elongatus, stamina fere aequans (*Bianca*).

390. — TRIFOLIATUM. *Folia* ad summum tria, glauco-viridia, parcissime pilosa, saepe tantum ciliata, et basi vaginante interdum ubique glabra: *filamenta* dilutissime rosea, ut et *stylus* (*Bianca*) ∽ Variat aliquando petalis staminibusque septem (*Gerb. Tar.*).

391. *Allium Ampeloprasum.* Colitur prope *Trapani*, ac in *Pantellaria* (uti etiam in Insula Inarimes), et in Sicilia *Agghiu tunisinu*, *o Pantidariscu*, *o di Trapani* appellatur; sed bulbi nonnisi secundo vel tertio anno in usum veniunt, et isti sunt majores, tamen acriores quam illos *A. sativi* — Ad hanc varietatem spectat, A. Tunetense aut Drepanense, tessellis seu nucleis triplo majoribus facile segregabilibus et spoliabilibus. *Cup. H. Cath. p. 4.*

392. — *sphaerocephalum. Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

393. — *arvense. Castellobuono a Dula*: ubi floret Julio (*Minà*); *Avola* (*Bianca*) ∽ *Umbella* constanter ovato-conica, non vere globosa, a praecedente dignoscitur (*Tin.*) — *Petalorum* carina non levis, sed exiliter serrulata (*Bianca*).

394. — *margaritaceum. Termini* (*Tin.*).

Post hanc speciem adde in medio:

2. *Stamina omnia simplicia.*

395. — *nebrodense.* Adde:

b. spatha altera elongata.. *Tin.*

In montosis; *Madonie a Monte Scalone* (*Tin.*).

Haec varietas sequenti proxima, tamen adhuc distincta — Cl. *Tin.* putat characteres a longitudine valvarum petitos in nonnullis speciebus, ut in hoc, in *A. paniculato*, *parvifloro*, ec., nullius esse momenti.

id. — *flavum. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*)∽*Pedunculi* capillares, ad apicem crassiusculi, irregulares, pallide viridi-luteoli: *filamenta* albido-luteola uti *stylus*, ac *ovarium*, *petalis* oblongis obtusis ad carinam viridulis saepe duplo longiora: *antherae* viridi-flavescentes: *flores* tenue ingrate olentes.

id. — *pallens. Avola*, ubi floret Junio (*Bianca*).

396. — *Cupani.* An A. callimischon. *Link symb. fl. gr. p. 140* ab hoc diversum?

397. — *maritimum.* Adde:

b. roseum, floribus roseis.

In calcareis maritimis; *Palermo nella marina del Porticello* (*Inseg.*).

401. *Ornithogalum chrysanthum.* Adde:

b. latifolium; foliis 1-1½ lin. latis, floribus numerosioribus. *Tin.*

In herbosis nemorum; *Ficuzza* (*Tin.*).

Cl. *Tin.* putat hanc varietatem, ipsam speciem, et *O. villosum* ab *O. arvense* non differre.

401. — *Granatelli.* In speciminibus ab amico *Insegna* communicatis; *scapi* multiflori, 1-3-pollicares: *pedunculi* laterales altiores: *folia* radicalia, et caulina 1-3 lin. lata.

Post hanc speciem inseratur:

3.a *O. nebrodense. Todar.*

O. bulbo solitario fibris subflexuosis ascendentibus incluso, foliis radicalibus 1-2 filiformibus glabris, floralibus alternis latiusculis canaliculatis, scapo 2-4-floro, pedunculis (non umbellatis) alternis dense villosis, petalis anguste lineari-oblongis obtusis basi foliisque sparse villosis.

Ic. *nulla.*

In apricis montosis elatioribus; *Madonie al Pizzo de li Casi* (*Tod.*, *Minà*).

Aprili, Majo. ♃

Planta gracilis, 1-3-pollicaris: *folia* radicalia scapo saepius

altiora, varie flexa, sed an canaliculata sint ex sicco dicere nequeo; floralia 1-2 lin. lata: *pedunculi* graciles, 3-6-lineares, terminalis reliquis altior, et aliquando unicus tantum subjectum folium vix excedens: *petala* externe viridistriata, versum apicem anguste albo-marginata: *stylus* stamina subaequalia subulata parum superans, apice non incrassatus; *stigmate* subgloboso, sub lente puberulo.

Affine quoad iconem *O. bulbifero Reich. cent. 2. f. 127*, sed videtur differre defectu bulborum in axillis foliorum; petalis externe villosis; capsulis oblongis — Ab *O. fibroso b. hirto*; foliis non ex caulis nodo simul erumpentibus!, petalis angustioribus; a praecedente, habitu; foliis radicalibus filiformibus, ac pedunculorum proportione, dum in illo inferiores reliqui excedunt.

3.b *O. Busambarense. Tin.*

O. bulbo (parvissimo) solitario globoso fibris paucis gracilibus ascendentibus incluso, foliis radicalibus subquinis lineari-filiformibus ciliatis, scapo nudo unifloro villoso, petalis glabris lineari-acutiusculis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In herbosis saxosis apricis montosis; *Busambra sotto l' Agugghia* (*Tin.*)

Martio. ♃

Planta pusilla, 1-pollicaris, quae differt a praecedente praeter characteres datos foliis plerumque quinis omnibus radicalibus; floribus duplo majoribus; petalis externe concoloribus, non vidiri-striatis; florescentia praecociore; scapo 1-floro (*Tin.*).

Pag.402. *Ornithogalum umbellatum. Nectarium* illo *Hyacinthi* simillimum, nempe pori tres melliferi ad basim germinis positi, filamentis tribus latioribus respondentes. *Cyr. de ess. pl. ch. p. XVIII.*

403. — *tenuifolium. Castellobuono al Roccazzo* (*Minà*) — Ex *Link* in *symb. fl. gr. p. 140* ad nostrum procul dubio spectat *O. minus Exped. mor. p. 100.*

404. — *arabicum. Castellobuono a Gonato*, ubi floret Majo, Junio, (*Minà*); *Vallelonga* (*Tin. Nym. Guss.*).

405. *Scilla peruviana*, et *S. Ughii.*

Cum Cl. *Tin.* plantas istas per plures annos in *H. R. Pan.* simul cultas sedulo comparaverit, sic earum diagnoses ita restituendae ex ipso:

S. peruviana.

S. foliis primariis lanceolato-acuminatis patentibus planis margine brevissime ciliatis scapo longioribus, racemis multifloris compactis conicis!, bracteis lineari-acuminatis elongatis, capsulis ovato-triquetris mucronatis.

Martio, Aprili. ♃

Flores laete coerulei, non majusculi (*Tin.*) — Ex planta culta; nam vera *S. peruviana* in Sicilia non provenit.

1. *S. sicula. Tin.*

S. foliis primariis late linearibus! apice acutiusculis planis patentibus margine evidenter ciliatis! scapo longioribus, corymbo magno multifloro convexo! conferto, bracteis lineari-acuminatis elongatis, capsulis ovato-triquetris mucronatis (*Tin.*).

S. peruviana. *Guss. syn. 1. p. 405*, cum omnibus synonymis, exceptis illis *Lin.* et *Red.*

Martio, Aprili. ♃
Praeter loca natalia in *Synopsi* notata provenit etiam prope *le Grotte* (*Tin.*).
Flores majusculi, cinereo-carnei (*Tin.*).
2. *S.* Ughii. *Tin.*
S. foliis primariis ovatis! patulis margine brevissime ciliatis scapum subaequantibus, corymbo magno concavo!, floribus distantibus, bracteis lineari-acuminatis elongatis, capsulis ovali-triquetris mucronatis (*Tin.*).
Martio, Aprili. ♃
Aliam speciem istis addendam mihi videtur nomine *S.* candidae, quae est *S. peruviana alba* auctorum — Haec cultura et seminibus propagatur, ac recedit a vera *S. peruviana*; *foliis* brevioribus, minus intense virentibus; *bracteis* albidis, flores inapertos ad apicem corymbi excedentibus; *corymbis* acutioribus: sed potissimum *petalis* basi valde constrictis; ita ut sinus inter ipsa remaneat; praeterea in hac *filamenta* candida, latiora; *antherae* luteae; *ovarium* cum stigmate viridulum; in *S. peruaiana*, *filamenta* et *ovarium* petalis concoloria; *antheris* tantum luteis.

Pag.406. Scilla bifolia. *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).
id. — maritima. Ic. *Dod. pempt. p. 690* ∽ Post varietatem *b.* bulbis externe albidis *adde* floribus rubris.
Lineae tres longitudinales, sive potius sulci tres flavescentis coloris ad angulos germinis collocati, ad apicem tuberculo ejusdem naturae a sulco ipso in duas partes diviso donantur. *Cyr. de ess. pl. char. p. xxix. t. 2. f. 4.*
407. — intermedia. Synonymon *Dod.* melius ab hac specie excludendum mihi videtur.
408. — autumnalis. *Pedunculi* teretes, leves, glabri, petalis longiores, raro subaequales: *petala* oblongo-lanceolata, dilute violaceo-amethystina, calloso-gibba externe sub apice, gibbis violaceo-fusco-maculatis: *filamenta* non filiformia, ut ex genere, sed basi dilatata; qua de re ad aliud genus forsan haec stirps amandanda: *antherae* atro-purpureae: *ovarium* ante anthesim conoideum, amoene-coeruleum: *capsulae* ovatae, acutiusculae, vel etiam interdum subglobosae, vel subclavatae, patenter dehiscentes, 3-loculares; loculis 2-spermis: *semina* ovato-subtriquetra, nigra (*Bianca*).
id. Hyacinthus romanus. Copiose in pascuis humentibus *presso al Landro* (*Tin. Nym. Guss.*); *Avola* (*Bianca*).
409. — dubius. *Taverna di Manganaro, e fondaco delle Vulfa presso Alia* (*Tin. Nym. Guss.*).
id. Muscari comosum.
Post hanc speciem adde:
1.ª *M.* Cupanianum. *Gerb.* et *Tar. fl. Calatin. prodr. ined.*
M. racemo elongato denso cylindraceo, corollis erectis subadpressis sub apice angulatis clausis, summis sterilibus coloratis, pedicellis omnibus corolla brevioribus, foliis late linearibus flaccidis scapo erecto longioribus.
Ic. Hyacinthus botryoides, major, tubulis rarioribus erectis. *Cup. panph. 2. t. 57* — M. tubulis erectis, majus. *Bon. t. 22.*
In campis arenosis aridis inter *Opuntias*; *Caltagirone a Bardella* (*Gerb. Tar.*).
Aprili, Majo. ♃
Scapi absque racemo 10-12-pollicares; *folia* laete virentia,

glabra, ½-1-poll. lata, margine tenuissime denticulata: *racemus* 5-pollicaris, floribus inferioribus remotiusculis, superioribus densioribus, sessilibus: *pedunculi* lin. longi, *bracteola* alba parva setacea reflexa suffulti: *corollae* fertiles 2-3 lin. longae, atrocoeruleae, fere turbinatae (*Gerb.* et *Tar.*).

Habitus praecedentis ex unico specimine quod vidi, sed racemus alienus, nec cum sequentibus indicatis characteribus commutari potest.

Pag. 412. *ASPHODELUS LUTEUS. Castellobuono* ubi floret quoque Majo (*Minà*).

413. — *RAMOSUS.* Decedente anno collegi prope *Palermo alle terre rosse* specimen in quo capsulae oblongae, et fere prysmatico-hexagonae, ut in *A. neglecto Schult.* petuntur, sed foliorum ac bractearum characteribus ab isto penitus diversus.

414. *ALOE VULGARIS. Marina sotto Savoca* (*Tin. Nym. Guss.*); *Messina al Faro* (*Prest.*): et loco *Petruzzi* in *syn.* lege *Petrazzi.*

416. *CONVALLARIA MULTIFLORA.* Dele et lege:

1. *C. BROTERI. Guss. l. c.* in obs.

C. multiflora. *Guss.* excl. syn. *Lin.*, *Fl. dan.*, ac *Clusii.*

Cl. *Tin.* comparatis denuo aliis speciminibus exoticis *C. multiflorae* ac *C. latifoliae* cum planta sicula, hanc rite novam speciem sistere monuit.

417. *ASPARAGUS OFFICINALIS.*

Phrasi specificae adde:

Tubo corollae limbi dimidium aequante, filamentis anthera oblonga aequilongis.

In fruticetis; *Catania ed Aci presso l'Ognina a destra* (*Tin.*).

Post hanc speciem adde:

1.ª *A. TENUIFOLIUS. Lam. dict. enc. 1. p. 294.*

A. caule herbaceo terete erecto pyramidato-paniculato, foliis capillaribus inermibus fasciculatis, pedunculis in medio articulatis nutantibus, tubo corollae brevissimo limbo multoties breviore, filamentis antheras globosas longe superantibus.

A. officinalis; *b. Lin. sp. pl. 448.*

Ic. A. sylvaticus. *Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. t. 201.*

In maritimis; *Vaccarizzo*, e *Macchioni dell' Agnone presso Catania*, *margì di Castellobuono* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♃

Habitus omnino praecedentis, a quo non tantum tenuitate foliorum, sed florum characteribus diversus. Confer *Koch syn. p. 704*, et *Reich. fl. germ. exc. 1. p. 118.*

417. — *ALBUS. Messina al Faro* (*Prest.*).

id. — *ACUTIFOLIUS.* Adde:

b. brevifolius. Tin.

In sylvaticis; *Caltanissetta* (*Tin.*).

418. — *APHYLLUS. Messina alle Mortelle presso al Faro* (*Tin. Nym. Guss.*); *Palermo a Boccadifalco lungo la strada delle fornaci a S. Anna, ed a S. Martino.*

id. — *HORRIDUS. Caltagirone* (*Gerb.* et *Tar.*).

419. *JUNCUS MULTIBRACTEATUS.* Diagnosim sic redde:

J. foliis pungentibus culmoque nudo teretibus, panicula terminali laxa! supradecomposita, pedunculis irregularibus elongatis paucifloris involucrum diphyllum spinosum superantibus,

bracteis inaequalibus filiformibus mucronatis, capsulis rostratis oblongis calyce duplo longioribus (*Tin.*).

In humentibus; *Castronuovo presso la fiumara di S. Andrea* (*Tin.*).

Pag. 420. *Juncus glaucus. Castellobuono*, ubi floret quoque Julio (*Minà*).

id. — *fistulosus. Madonie* (*Tin.*); *Vicari, e sotto Alia* (*Tin. Nym. Guss.*).

421. — *effusus. Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

422. — *acutiflorus. Avola nelle sponde dell' Asinaro* (*Bianca*).

Post hanc speciem inseratur:

12.a *J. Castelli. Tin.*

J. culmo folioso ascendente, foliis approximatis nodulosis teretis-compressis, panicula decomposita, capitulis 3-9-floris, sepalis subaequilongis acuminato-aristatis capsula triquetra acuminata mucronata subbrevioribus (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In uliginosis montosis, vel demissis; *Messina nel vallone sotto i Pineti* (*Tin.*), *e nel vallone di S. Michele, Amorosa al sud di Busambra, Palermo nella chiusa del Roccazzo, Termini, Buonfornello, e sotto Spaccaforno.*

Aprili, Majo. ♃

Culmi saepius 8-10-pollicares et ascendentes, raro elatiores ac erecti: *folia* culmo breviora, stricta vel curva: *capitula* pauciflora vel multiflora in eadem planta: *capsulae* uti sepala fuscae, tamen praecedentis fere duplo minores.

An *J. acutiflorus a. microcephalus Reich. fl. germ. exc. 1. p. 96* ad hunc spectat? — Hujus stirpis specimina jam in enumeratis Siciliae locis collegeram, sed semper in ambiguo fui num species propria vel antecedentis varietas. Tandem collatis denuo utriusque characteribus sententiae Cl. *Tin.*, qui uti novam habet, libenter assentio.

id. — *striatus. Castellobuono a S. Guglielmo*, ubi floret Julio (*Prest*).

424. — *hybridus. Avola* (*Bianca*); *Messina a Curcuraci* (*Minà*).

425. *Luzula maxima.* Sic corrige:

2. *L. graeca. Kunt enum. 3. p. 310.*

Juncus graecus. *Bory* et *Chab. exp.mor.* in *Kunt* l. c., ex speciminibus ab amico *Heldr.* communicatis! — L. maxima. *Guss. l. c.*, exclusis synonymis.

Sepala in hac specie capsulam superant, et in acumen attenuata, ideoque flores acutiores et majores quam in vera *L. maxima*, quae in regionibus septentrionalibus provenire videtur, dum *L. graeca* a montibus prope Neapolim usque in Calabriam et Siciliam progreditur.

426. *Berberis vulgaris*; *a.* — *Etna nelle valle del Trifoglietto* (*Torn.*).

427. *Loranthus europaeus. Castellobuono* (*Minà*) ∽ *Baccae* hujus plantae primo virides, cum maturare incipiunt lutescentes, jam maturae fulvae evadunt.

428. *Frankenia intermedia. Messina a S. Ranieri* (*Prest.*); *Avola* (*Bianca*) ∽ *Folia* obovato-spathulata, angusta, marginibus revolutis, subsessilia, ad nodos quaterna; *petiolis* brevissimis basi connatis: *petala* unguiculata, crispo-striata, sub-crenato-dentata, interdum emarginata: *calyx* sessilis, 5-costatus, 5-dentatus; costis hispidis, sulcis membranaceis

rubescentibus, dentibus acuminato-filiformibus: *stigma* 2-fidum, laciniatum (*Bianca*).

Pag.429. *Frankenia pulverulenta*. *Avola* (*Bianca*) ∽ In hac folia etiam quaterna, petiolis longiusculis basi connatis (*Bianca*).

id. *Peplis portula*. Ad finem diagnosis adde, *capsulis globosis*, nam hoc praesertim charactere a *P. erecta* in qua oblongae sunt discriminatur. Confer *Moris fl. sard. 2. p. 67*, et *Bertol. fl. ital. 4. p. 232*.

431. *Rumex conglomeratus*. Post hanc speciem adde:

3.a *R. crispus*. *Lin. sp. pl. 476*.

R. sepalis interioribus integerrimis vel basi subdenticulatis cordato-ovatis omnibus graniferis, floribus glomerato-verticillatis, verticillis confertis aphyllis ramis approximatis, foliis oblongo-lanceolatis obtusiusculis undulato-crispis.

Ic, *Reich. cent. 6. f. 783* — Lapathum acutum, crispum. *Tabern. ic. 436*.

In humentibus; *Palermo al ponte della Grazia* (*Tin.*). Majo, Junio. ♃

In specimine, quod coram habeo; *caules* fere 2-pedales, firmi: *folia* duplo latiora, minus undulata, minusque basi attenuata, quam in iconibus citatis; sed habitus inflorescentiae, et figura sepalorum conveniunt.

432. — *scutatus*; *a. virescens* — *Catania a Villarascosa* (*Torn.*); et in var. *b.* post citationem *Dod.* dele ? signum — Praeterea varietas *c.* in speciem recipiatur sic:

7.a *R. aetnensis*. *Presl del. Prag. p. 68*.

R. scutatus *c. pubescens*. *Guss. syn. l. c. p. 433*, cum synonymis.

Cl. *Tin.* me monuit plantam istam cultura plurium annorum, etiam meridiem versus expositam characteres servasae, dum var. *a.*, et *b.* una in alteram transeunt.

id. — *tuberosus*. Post *Cup. H. Cath. p. 3.* adde, et *supp. alt. p. 5.* ∽ *Madonie al piano della Battaglia* (*Minà*).

434. — *triangularis*. Ic. Acetosa Nebroides, pallido virente folio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 383* — *ed. Bibl. Cat. 2. t. 46* — *ed. Bibl. Pan. 1. t. 105*.

435. — *multifidus*. *Nicolosi* (*Torn.*) ∽ Et adde:

b. foliis inferioribus obovato-hastatis. *Tin.*

In montosis; *Madonie al cuozzo del Predicatore, e ne' monti di Messina* (*Tin.*).

436. *Emex spinosus*. *Messina a Portalegni*, *ed al Faro* (*Presl.*) ∽ *Foliorum* margo minute denticulatus: florum *masculorum* segmenta omnia ovato-oblonga, subobtusa, vel elliptica, tria interiora exterioribus minora: *segmenta* florum *foemineorum* exteriora spinosa, sub apice canaliculata: *stamina* sex, brevissima: *antherae* terminales, erectae, didymae, lineares (*Bianca*).

436. *Colchicum*. *Nect.* lineae sex longitudinales in medio singuli petali insculptae. Melleus liquor a lineolis nectariferis proveniens ad insertionem filamentorum colligitur. *Cyr. de ess. pl. char. p.* XXIX.

id. — *Cupani*. In collibus prope *Avola* ubique (*Bianca*); *Golesano* (*Minà*) ∽ Species haec aliquando foliis brevissime et tenuissime ciliatis occurrit.

Post hanc speciem inseratur:

1.a *C. Valery. Tin.*
C. bulbis (parvis) elliptico-oblongis, foliis synanthiis anguste linearibus elongatis! minutissime ciliatis carinato-canaliculatis patentissimis incurvis flores multo superantibus, spatha 1-2 rarius 4-flora, laciniis corollae (parvae) lineari-oblongis obtusis pistilla staminibus subaequalia duplo excedentibus (*Tin.*).
Ic. *nulla.*
In elatioribus montosis meridiem spectantibus; *Misilmeri alla montagna grande* (*Tin.*); *Pizzuta* (*Gaspar.*).
Octobri. ♃
Habitus omnino, ut in var. *a.* praecedentis; sed *folia* semper flores duplo excedunt; *flores* sat raro quatuor, non usque ad undecim ut in in illo, seriusque floret — Cultum per 14 annos faciem non mutavit (*Tin.*).
1.b *Colchicum parvulum. Ten. syll. p. 185—R. S. s. veg. 7. p. 1515.*
C. foliis hysteranthiis anguste-linearibus striatis, spatha subuniflora, corollae tubo longissimo compresso-canaliculato subtriquetro, laciniis unicoloribus oblongo-ellipticis obtusis, staminibus aequaliter insertis basi incrassato-callosis pistilla excedentibus, stigmatibus clavatis, capsulis ovato-oblongis, seminibus levibus.
Ic. *Ten. fl. nap. 3. p. 339. t. 221. f. 2.*
In apricis nemorum; *Etna*, *e Madonie.*
Septembri, Octobri. ♃
Species cum *C. autumnale* perperam confusa!, siquidem characteres, et habitus constantes, nec statura humilior a locorum natura provenit, nam in iisdem humentibus locis simul cum illo vidi; at potius cum *C. alpino*, uti alii putant, associandum. Confer Cl. *Ten. l.c.* ⇜ Differt a sequente *floribus* minoribus; *corollae* laciniis angustioribus; *stylis* non recurvatis ac gracilioribus; *foliorum* figura. (*Tin.*).
1.c *C. aetnense. Tin.*
C. foliis hysteranthiis patentissimis lanceolatis basi planis superne plicatis, spatha 1-2-flora, corollae tubo limbo subaequale, laciniis patentibus alterne latioribus lineari-lanceolatis pistilla subduplo excedentibus, filamentis basi dilatatis, stylis apice incrassatis recurvatis papillosis stamina tria longiora aequantibus (*Tin.*).
Ic. *nulla.*
In elatioribus montosis; *Etna sopra la Casa degli Inglesi*, una cum *Sternbergia excapa* (*Tin.*).
Septembri, Octobri. ♃
Corolla lilacina: *antherae* parvae, flavae — Ab affini *C. neapolitano* discrepat spatha subuniflora; *corollae* tubo breviori, ac laciniis angustioribus concoloribus, non carina albicantibus; *foliorum* forma (*Tin.*).
437. — *Bivonae. Castellobuono* (*Minà*).
439. *Triglochin Barrelieri. Avola* in inundatis maritimis; *a Picci* (*Bianca*) ⇜ *Scapi* fistulosi, una cum racemo fructifero etiam ultra pedales: *pedunculi* in fructu 3-5-lineares, irregulariter inserti, confertiusculi (*Bianca*).
440. *Alisma Plantago. Nect.* glandulae tres nectariferae ovato-oblongae, singulae locum inter duo stamina occupant, et foliolis calycinis respondent ac opponuntur. *Cyr. de ess. pl. char. p.* XXIX.

Pag.443. *Epilobium pubescens. Taormina ai giardini* (*Tin. Nym. Guss.*); *Castellobuono a Dula* (*Minà*).

id. — *lanceolatum. Mandanici* (*Prest.*).

444. — *tetragonum.* Prope *Caltagirone* folia latiora, ac petala longiora (*Gerb. Tar.*) ∽ Etiam in aridis provenit: *caules* 1-4-pedales: *folia* irregulariter denticulato-serrata, margine ampliato undulato: *pedunculi* etiam ultra pollicares: *calycis* laciniae basi ad sinus tuberculato-saccatae, lineares, subacutae: *petala* 3-6-lineas longa, calyce plus minusve longiora, in floribus extimis parva, calyci tandem subaequalia, rosea vel amethystina, exacte 2-loba, vel rectius obcordata, (non vero emarginata): *stigma* oblique clavatum, torulosum, una cum antheris albo-flavescens: *diplotegia* obsolete torulosa, subcontorta (*Bianca*).

445. *Chlora intermedia.* Adde:

C. perfoliata. *Cyr. de ess. pl. char. p.* XXIX. *t.* 2. *f.* 5 ∽ Tam hujus, quam *C. serotinae* characteres semper in dissitis stationibus constantes vidi!, proindeque sat male a Cl. *Griseb* in *Dec. pr.* 9. *p.* 69 et ab aliis sub *C. perfoliata* plures species uti varietates referuntur!

Post hanc speciem adde:

3. *C. sicula. Tin.*

C. glaucescens, foliis caulinis ovatis perfoliatis corollisque lobis obtusis, calycis 8-partiti laciniis lanceolatis acutis corolla subduplo brevioribus, stylo bifido, stigmatibus bipartitis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In lapidosis maritimis; *Palermo nella spiaggia dietro monte Gallo* (*Tin.*); *Trapani.*

Majo, Junio. ⊙

Caules 2-10-pollicares: *folia* infima viridula, sessilia, non perfoliata: *flores* pauci, vel numerosi: *corollae* 4-5-lin. longae, quam in praecedentibus saturatiores.

Flores *C. glandiflorae Viv.*; calyces *C. serotinae*; folia *C. perfoliatae*, a quibus omnibus stigmatis charactere diversa.

448. *Daphne Laureola. Castellobuono nel bosco* (*Minà*).

449. — *glandulosa. Madonie alla Pietà* (*Minà*) ∽ *D. oleoidis* specimina optime exsiccata, quae in monte *Taggetti* regione superiore in Graecia collegit, et mihi benevole communicavit amicus *Heldreich*, differunt a nostra; *foliis* utrinque glaucescentibus, ac subtus fere corrugato-rugosiusculis; *corollarum* laciniis anguste lineari-langeolatis, acutioribus; *ovariis* oblongioribus; tamen etiam in planta graeca folia aliquando subtus sparse pilosa, et alii characteres similes; ita ut nonnisi illius varietas adhuc mihi videtur.

450. *Passerina hirsuta.*

Folia in plantis junioribus linearia, recta, acuta, quadrifariam arcte imbricata, in pagina superiore canaliculata, levia; in adultis oblongo-conoidea, apicibus inflexis, laxe et spiraliter imbricata, in pagina superiore cano-tomentosa, in inferiore rugosula (*Bianca*).

id. — *Tartonraira.*

Icon *Till. hort. pis. t.* 49. *f.* 2., quae quamvis a *Pers.* in *syn.* 1. *p.* 434 ad *Daphnem tomentosam* trahatur cum ?; tamen folia hujus speciei, quae dicuntur oblonga, minime respondent illis iconis citatae, quae pinguntur obovata;

praeterea in pag. *465* citati *Catalogi* dictum est « In *Amalphitanis* et *Salernitanis montibus oritur* » ubi certe sola *P. Tartonraira* invenitur, dum *Daphne tomentosa* Orientis sit incola.

Pag. 451. *Passerina pubescens. Castellobuono* (*Minà*); *Messina a Zafferia* (*Prest.*).

454. *Polygonum controversum. Villafrati e Vallelonga* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. — *nodosum. Avola nelle sponde dell' Asinaro* (*Bianca*).

455. — *tenuiflorum. Avola nelle sponde dell' Asinaro* (*Bianca*).

id. — *hydropiper. Avola nella Gebbia dell' Albanazzo* (*Bianca*); *Messina ai Scirpi* (*Prest.*) ↭ *Radix* late repens, substolonifera: *caules* 1-3-pedales, ad articulationes valde incrassati: *folia* lanceolata, basi latiuscula, attenuata in petiolum, viridi-glaucescentia, glaberrima, margine obscure undulato tenuissime ciliato-serrulato: *spicae* plerumque simplices: *flores* albo-viriduli, infimi glomerati, sessiles vel brevipedunculati ad axillas foliorum; in spica etiam glomerati, sessiles, vel pedunculati, involucrati ad basim ochrea brevi, in inferioribus foliata, in superioribus aphylla, brevius ciliato-setosa, quam illa foliorum: *calyces* rugosuli, punctato-glandulosi sub lente (*Bianca*).

456. — *serrulatum. Avola nelle sponde dell' Asinaro*, ubi omnes varietates quoque proveniunt ac floret Majo, Novembri (*Bianca*); *Messina ne' fossi delle Mortelle presso al Faro* (*Tin. Nym. Guss.*) ↭ *Caules* 2-8-pedales, diffusi: *folia* elongata, acuta, 4-8-pollicaria, pollicem et ultra lata, glagerrima: *spicae* saepius subcurvato-nutantes: *flores* carnei, vel dilute rubri, post anthesim rosei, persistentes, approximati, pedicellati, fasciculati; *pedicellis* setaceis, inaequalibus: *stamina* 6-9; quando stamina novem, pistillos semper vidi duos: *antherae* roseae: *semina* badia, exquisite 3-quetra, latusculis depresso-sulcatis (*Bianca*).

457. — *convolvulus. Folia* subconvexa, margine tenuissime scabro-denticulata; in pagina superiore, in petiolis, et ad nervos in pagina inferiore scabriuscula: *caulis* striato-angulatus, striis scabro-denticulatis: *pedunculi* vix lineam longi, in fructu penduli (*Bianca*).

id. — *dumetorum. Etna a Pedara* (*Torn.*).

459. *Laurus. Filamenta* albida, exteriora ut plurimum glandulis destituta. Confer quoque *Cyr. de ess. pl. char. p.* XXXIII. *t.* 2. *f.* 8.

463. *Ruta bracteosa. Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ↭ *Foliorum bractearum* et *calycis* margo postice obscurissime et remote crenulatus (*Bianca*).

464. *Arbutus Unedo. Castellobuono a Liccia* (*Minà*); *Messina scendendo dal piano del campo al Faro inferiore* (*Tin. Nym. Guss.*).

468. *Saxifraga parviflora.* Specimina graeca *S. hederaceae* a Cl. *Boiss.* et *Heldr.* missa plantae siculae omnino similia video, etiam quoad petala; ideo sic corrigatur:

5. *S. hederacea. Sibth.* et *Smith fl. gr. pr.* 1. *p.* 278, et *fl. gr.* 4. *p.* 72.

S. parviflora. *Biv.* et *Guss. l.c.*, cum synonymis.

Ic. *Sibth. fl. gr. t.* 379.

Confer quoque Cl. *Bertol. fl. ital.* 4. *p.* 484.

g. 470. *Scleranthus marginatus*. In speciminibus *S. perennis* ex Upsalia, quae habui ab amico *Nyman*, *folia* sunt setacea, internodiis breviora, minus ciliata ad margines, ac angustius marginata, subtus vix canaliculata: *caules* superne magis divaricati, *floribus* inde remotioribus.

471. *Gypsophyla Arrostii*. Ic. *Struthio di Dioscoride*, *Radicetta*, *Herba lanaria de' nostrati. Imp. hist. nat. p. 661*, optima ∽ *Avola* in maceris ubi floret Junio, Julio (*Bianca*); *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Caules* teretes, ad articulationes incrassati, glaberrimi, in extimis paniculae divisionibus glanduloso-puberuli: *calyces* costato-angulati, punctato-verrucosi, sulcis membranaceis albidis, costis viridibus: *flores* grate olentes: *petala* truncata, saepiusque retusa, subrecurva, plana, vel obsolete 1-sulcata: *stamina* alba, corollam aequantia, vel parum excedentia, erecta, post anthesim recurva: *styli* unus in alium, forcipis instar, incurvi: *capsula* subglobosa, compressa (*Cannabis sativae* fructui simillima), 1-locularis, 2-valvis, suturarum commissuris acutis, saepius 1-sperma: *semina* compressa, nigrescentia (*Bianca*) ∽ Pro vera *G. paniculata* confer iconem *Reich. cent. 16. f. 5005.*

472. — *cretica*. Specimina *G. ochroleucae*, quae ex Graecia misit *Heldr*. huic valde simila, praesertim quoad calyces, sed florum color alienus.

472. — *illyrica*. Ic. Fiedleria illyrica. *Reich. cent. 16. f. 4999* ∽ In hac calyces magis tubulosi ac elongati quam in praecedente, in qua fere campanulati ∽ *Caules* in nostris collibus semipedales, locisque fertilibus vix pedales evadunt, una cum calycibus pubescenti-glanduloso-viscosi: *folia* adpressa, incurva, margine denticulata: *petala* oblongo-lanceolata, in pagina superiore pallide flava, fauce 3-punctata, in inferiore (dempto margine) aurantiaco-purpurea: *stamina* exerta (*Bianca*).

473. — *permixta*. Ic. Tunica saxifraga. *Reich. cent. 16. f. 5006* ∽ *Folia* non exacte plana, sed carinata, marginibus tenuissime denticulato-serrulatis: *bracteae* oblongae, membranaceae, inaequales, duae inferae breviores magisque carinatae; omnes nervo medio (luteolo vel nigrescente) mucronulatae: *petala* obovata, retusa, subrecurva, ex albo dilute rosea, unguibus 3-lineatis, deorsum carneo-venata: *stamina* alba, exerta: *pistillum* fauci subaequale (*Bianca*).

id. — *rigida*. Ic. Tunica rigida. *Reich. cent. 16. f. 5006* ∽ *Castellobuono a Gonato*, *Madonie al Ferro*, *ed al piano della Cerza* (*Minà*); *Caltagirone* (*Gerb.* et *Tar.*).

474. *Saponaria Vaccaria*. Ic. Vaccaria pyramidata. *Reich. cent. 16. t. 245.*

475. — *officinalis*. Ic. *Reich. cent. 16. f. 4955* ∽ *Gerace* (*Minà*); *Avola* in humidis, et inter arundineta, ubi floret Majo, Octobri (*Bianca*); *Nicolosi e nel prossimo bosco* (*Torn.*) ∽ *Folia* subundulata, recurva vel reflexa: *pedunculi* in panicula brachiato-3-chotomi, sive 3-flori; *floribus* grate odoris, pedicellatis: floris medii *pedicellus* inarticulatus, et lateralibus duplo brevior; hi vero articulati, articulatione involucrata duabus bracteolis lanceolato-acuminatis, et saepe in extimis paniculae ramis flores solitarii: *calyces* in flore cylindrici, leves, plerumque apice 2-fido disrupti, in fructu in-

flati, basique subangulati: *petala* longe unguiculata, oblonga, ad apicem rotundatum latiuscula, integra, interdum tenuissime denticulato-crenata, subobliqua, marginibus medio subrevolutis, rosea, amoene rosea, vel etiam carnea: *stamina* exerta: *styli* inclusi: *capsulae* dentes maturatione recurvi (*Bianca*).

Pag. 476. *Velezia rigida*. Ic. *Reich. cent. 16. f. 5007* ∽ *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

477. *Dianthus prolifer*. Ic. Kohlrauschia prolifera. *Reich. cent. 16. f. 5009* ∽ *Bracteae* exteriores ovales, apice integrae ac acutae, vel obtusae et aliquando lacero-fimbriatae: *calyx* ut in sequente 4-5-dentatus, et una cum bracteis sub lente minute granulatus: *capsula* 4-dentata, quae in aliis 5-dentata, proinde a cl. *Reich.* una cum sequente ad novum genus relatus.

b. diminutus. Ic. *Reich. l. c. f. 5009* bis.

id. — *velutinus*. Ic. Kohlrauschia velutina. *Reich. cent. 16. f. 5010* ∽ *Castellobuono ai Monticelli*, *Madonie al piano del Pumo, del Ferro, ed a Cacacidebbi* (*Minà*); *Messina alla Boccetta* (*Prest.*) ∽ *Bracteae* duo infimae aliquando tripartitae; interiores ut in praecedente acutae, aut obtusae, et tunc denticulatae ∽ Cl. *Reich. l. c.* notat iconem D. proliferi *fl. gr.* ad hunc spectare, sed male asserit nihil velutini in hac specie adesse; nam in plantis siculis ac neapolitanis caules ad articulos inferiores certe velutini sunt.

478. — *Bisignani*. *Gerace* (*Minà*) ∽ Floret Augusto, Novembri prope *Avola* (*Bianca*); sed tam Panormi, quam in insulis adjacentibus Siciliae a Majo ad Augustum florentem vidi.

id. — *Arrostii*. Ic. Caryophyllus sylvestris, purpureo-ruber, vel puniceus, floribus singularibus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 229 — ed. Bibl. Pan. l. t. 140 — Gerace* (*Minà*).

479. — *siculus*. *Caltagirone*; ubi caules multiflori, et inferne obsolete quadranguli (*Gerb.* et *Tar.*).

481. *Silene gallica*. Ic. *Reich. cent. 16. f. 5054*!, et forsan etiam S. sylvestris *Schott* in *Reich. l. c. f. 1055*, cum var. *b. quinquevulnera* ad hanc ipsam speciem adducenda; tamen *S. anglica*, et *S. cerastoides* ex ipsius iconibus *5056*, et *5057*, penitus ab hac diversae sunt ∽ *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*) ∽ *Folia* basi tantum ciliata in plantis prope *Avola* provenientibus notat *Bianca*.

482. — *nocturna*. Ic. *Reich. cent. 16. f. 5059* ∽ *Petala* potius 2-fida, quam 2-partita (fissura vix medium excedente), carnea, extus coeruleo-venosa, corona alba: *antherae* viridulae: *capsulae* intra calycem brevissime pedicellatae (*pedicello* 1 $^1/_2$-lineari) non absolute sessiles: *flores* grate odori ab hora sexta post meridiem tota nocte vigilantes, summo mane petalis involutis occidunt (*Bianca*).

483. — *hispida*. Floret Majo, Junio. Varietatem petalis roseis vidi tantum in agris syracusanis: hic vero saepe obviam venit varietas floribus albis extus flavo-viridescentibus, caeteris characteribus descriptioni sicut ovum ovo respondens: *plantae* hirsuties subviscosa (*Bianca*).

id. — *sericea*. Ic. S. vespertina. *Reich. cent. 16. f. t. 279*, absque numero figurae.

b. decumbens. Ic. S. canescens. *Reich. cent. 16. f. 5067*. In hac varietate, *folia* obovato-spathulata, in petiolum basi

connatum attenuata, apice subacuta, ad utrasque paginas sparse hirsuta, brevius in inferiore, marginibus ciliolato-serrulata, basi ciliata; caulina superiora lineari-lanceolata, sessilia: *petalorum* laciniae obovato-spathulatae, subincurvae, apice interdum denticulatae (*Bianca*) ⇜ Iconem *S. sericeae* in *Reich. l. c.* ab hac nostra omnino diversam video; nam folia anguste obovato-spathulata; *pedunculi* valde elongati, fere 2-pollicares ac patentes; *habitus* omnino alienus; ita ut si haec erit vera *S. sericea All.*, tunc nostra pro *S. vespertina Retz*, excl. syn. *All.* erit habenda, sed ex Cl. *Moris* in *fl. sard. 1. p. 253* species *All.* a nostra minime differt — *S. vespertinae* quoque synonyma sunt ex *Webb iter hisp. p. 65*, *S. sericea All.*, *S. canopica Del.*, *S. tubiflora Desf.*, *S. canescens Ten.*, *S. pubescens Olth.* et *Salzm.*, *S. diffusa Mor.*, sed an omnes species istae rite associatae?

Pag.483. *Silene commutata.* In vera *S. saponariaefolia Schot.*, in *Walpers rep. bot. 2. p. 776*, quam ex Graecia misit amicus *Held.* calyces sunt exquisite reticulati, quod minime in nostra!

486. — *inflata*; *b. angustifolia* — Ic. *Reich. cent. 16. f. 5120*— Variat petalis carneis, quae prope *Vallelonga* provenit (*Tin. Nym. Guss.*) ⇜ Fl. Martio, Junio prope *Avola*, ubi variat quoque petalis cinereo-amethystinis: var. a. *vulgaris*, semel mihi occurrit in collibus (*Bianca*).

486. — *sedoides.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5064. b.*

487. — *conica. Da Leonforte ad Adernò* (*Tin. Nym. Guss.*); *Madonie alla Serra di Cacacidebbi* (*Minà*) ⇜ Cl. *Reich.* in *fl. germ. exc. 2. p. 814* sub hac specie citat optimas icones, Lychnis syvestris 3.a Clus. *hist. 1. p. 288*, et L. sylvestris 3.a Clusii, cauliculis striatis. *Lob. ic. 339*, quae cum nostra exacte conveniunt. Interim in *cent. 16. f. 5061* hanc sub nomine *S. conoideae* dat, et in *fig. 5062* veram *S. conoideam* pro *S. conica* habet, quod certe fortuitus error.

id. — *tenuiflora.* Sic corrige:

10. *S. annulata. Thor. chl.land.p.173*, ex *Reich.cent.16.p.72.*
S. tenuiflora. *Guss. syn. l. c.*, non *pl. rar.* et *Bertol. fl. ital. 4. p. 610*, quoad loca natalia sicula. ⇜ Ic. *Reich. l. c. t.282. b. f. 5076. b.* ⇜ Locis natalibus adde; *Palermo a Baida ed al Mezzagno ne' seminati* (*Tin.*, *Alex.*); *fra Messina ed Alì* inter *Linum usitatissimum* (*Held. Kamph.*) ⇜ Male hanc cum sequente commutavi; male quoque cum *S. rubella* a *Dec. fl. fr. 6. p. 604*, et cum *S. clandestina* a *Duby bot. gall. p. 77* confusa, a quibus quod iconem *Reich.*, nam specimina authentica non vidi, omnino distincta ⇜ Post hanc adde:

10.a *S. tenuiflora. Guss. pl. rar. l. c.*, et *Bertol. l. c.* quoad plantam Calabriae ac Lucaniae!
S. inferne pubescens, superne viscosa, foliis radicalibus spathulatis, caulinis inferioribus lanceolatis undulato-crispis apice attenuatis, supremis lineari-subulatis, paniculae subdichotomae pedunculis elongatis, calycibus glabris cylindraceis 10-nerviis, petalis 2-fidis, coronae laciniis bipartitis subulatis integerrimis, capsulis ovali-oblongis pedicellatis.
Ic. *Guss. l. c.*
In apricis montosis; *Boschi di Roccclumera*, *e Mandanici* inter *Pteridem aquilinam* (*Tin.*).

Majo, Junio. ⊙

Caules 1-3-pedales: *corollae* rubrae, meridiem aperiuntur: *capsula* pubescens, minutissime granulata (*Tin.*) ∽ Specimina cum capsulis perfectis ab amico *Tin.* communicata utrarumque differentiam probe demonstrarunt; siquidem istae in *S. annulata* sunt semper globoso-ovatae! ac fere sessiles, ut in *syn.* descripsi; in *S. tenuiflora* ovali-oblongae!

Pag.488. *Silene viridiflora.* Ic. *Reich. cent. 16. t. 282.*b *f. 5104.*∽ *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

489. — *italica.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5110* ∽ *Caules* superne exquisite viscosi: *folia* caulina suprema sessilia, canaliculata, subconnata, margine tenui cartilagineo-crenulato cincta: *stamina* saepe ad unum latus declinata, candida; *antheris* sordide viridulis ∽ Cl. *Bert.* in *fl. ital. 4. p. 598* *S. paucifloram Moris* a var. *b.* nostra distinguit; sed petalorum lamina etiam in *a.* non est basi nuda, tamen corona brevissima instructa. Confer et ipse Cl. *Moris l. c.* in *syn.*

id. — *fruticosa. Castellobuono a Passo scuro, ed a Vucca di Cava* (*Minà*) ∽ *Folia* connata; *florum* racemi oppositi: *nervi* in calycis dentes excurrentes purpurascentes, uti *caules* (*Gerb. Tar.*) ∽ *Caules* elongati, 1-2-pedales: *dentes calycini* petalorum unguibus aequales, subaequantes capsulam, quae mox tumescens calycem ipsum abrumpit: *petala* deflexa, dilute rosea, persaepe carnea, interdum albida, extus viridescentia, parum odora, 2-loba; lobis fere obovatis, apice denticulato-erosis: *antherae* viridulae: *styli* apice purpurascentes, subciliati; *stigmatibus* subincurvis. *Flores* vespere explicati, cras sole novo vix aestuante occidunt. Fl. Majo, Junio (*Bianca*).

490. — *nicaensis.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5065.*

492. — *saxifraga.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5085*—Caryophyllus saxifragus, Saxifragiae bavaricae cognatus, candido flore disulco. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 345—ed. Bibl. Cat. 2. t. 12.*

493. *Stellaria media*; var. *grandiflora. Petala* non duplo calyce longiora, sed vix lineam illum excedunt: in *var. b. media* illi subaequalia sunt, saepissime breviora (*Bianca*): *stamina* alternatim basi gerunt glandulam subrotundam, ex qua humor melleus solis actione exsudat. *Cyr. de ess. pl. ch. p. xxxvi.*

495. *Arenaria serpyllifolia.* Nostra est certe A. serpyllifolia *b*, *leptoclados Reich. cent. 15. p. 32. f. 4941 b.*; et *A. sphaerocarpa Ten.* vera *A. serpyllifolia* ejusdem *l. c. f. 4941*—Praeterea specimina *A. serpyllifoliae* ex Svecia, quae penes Cl. *Tin.*, vidi cum *A. sphaerocarpa* exacte conveniunt, et ista (quod notandum) nonnisi in montosis provenit, dum altera obvia in demissis. Sunt tamen species penitus diversae, non vero ejusdem plantae lusus!; ideoque in *syn. l. c.* sic corrigantur:

1. *A. leptoclados. Reich. l. c.*
 A. serpyllifolia. *Guss. syn. 1. p. 496*, excl. syn., *Fl. dan.* et *Dod.* Ic. *Reich. l. c. f. 4941 b.*!
2. *A. serpyllifolia. Lin. sp. pl. 606.*
 A. sphaerocarpa. *Ten. syll. p. 219* — *Guss. syn. 1. p. 495.*

496. — *grandiflora. Madonie alla Pietà* (*Minà*).

497. *Alsine procumbens.* Specimina herb. Cl. *Vahlii* ob flores albos, et folia glabriuscula ad var. *b.* spectant.

498. — *Rosani.* A. saxifragam *Boiss.* ex speciminibus graecis ab ipso communicatis ab hac vix diferre video.

504. *Lychnis divaricata.* *Caules* fistulosi, graciles, longe lateque diffusi, teretes, sparse puberuli: floret quoque prope *Avola* Februario, Majo (*Bianca*).
id. — *coelirosa.* Ic. Eudianthe coelirosa. *Reich. cent.16. f.5123.*
606. — *Githago.* Ic.*Reich. cent. 16. f.5132—Avola* (*Bianca*); *Nicolosi* (*Torn.*); *Messina Presso al Faro* (*Prest*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ *Petala* obovato-oblonga, amoene violacea, unguibus albidis, apice emarginato-erosa, a medio ad basim striis 5 nigro-fuscis aequaliter distantibus notata, binis marginalibus et centrali fere continuis, binis intermediis punctato-lineatis: *styli* villosi, persistentes: *capsulae* obsolete 10-angulatae, ovoideae, calycis arcte adpressi dentibus elongatis inaequalibus coronatae videntur (*Bianca*).
id. *Cerastium glomeratum*; *b.* — C. vulgatum. *Gren. Cerast. p. 25.*
508. — *pentandrum.* C. pumilum. *Reich. cent. 15. f. 4969* potius quam iconem *C. macilenti*, uti dixi in *syn. 1. p. 578*, ad hanc speciem spectat, et forsan *C. macilentum Reich. l. c.* nonnisi varietas *humilis C. arenarii* est.
id. — *fallax.* C. pumilum; *b. viscarium. Reich.cent.15.f.4969.*b, quoad habitum.
509. — *alsinoides. Madonie al ferro* (*Minà*)∽Sub hac specie Cl. *Gren. Cerast. p. 50* plures alias associat, uti quoque sub *C. semidecandro* ac *pumilo*, quae certe meliore examine indigitant, et in natura, non in herbariis caute observandae.
id. — *brachypetalum. Gren. Cerast. p. 36.*
510. — *luridum. Sepala* ad apicem margine angusto scarioso cincta: *petala* candida, aliquando calycem aequantia, et stamina saepe 10.
id. — *campanulatum. Gren. Cerast. p. 51*∽Ic. *Reich. cent. 16. f. 4979.*
id. — *hirsutum.* C. mutabile, *hirsutum. Cren. Cerast. p. 73.*
511. — *tomentosum*; *a.* — *Gren. Cerast. p. 62* ∽ Ic. C. repens. *Reich. cent. 16. f. 4984.*
b. — Ic. C. insubricum. *Reich. cent. 16. f. 4903 ?*
c. — Icon *Columnae*, quam malam dicit *Gren. l. c.*, certe bona quoad nostram plantam.
d. — Ic. C. tomentosum. *Reich. cent. 16. f. 4986.*
Bracteae ad apicem albo-scariosae: *flores* male nutantes huic speciei tribuit Cl. *Gren. l. c.*, sunt quidem erecti!!: *capsulae* dentes erecti, marginibus revolutis: *semina* magna, fusca ac tuberculata, uti optime notat *Gren. l. c.*, tamen minime reniformia, sed angulato-compressa!
512. *Spergula subulata.* Aprili *a Castellobuono sopra S. Ippolito* (*Minà*).
513. *Cotyledon umbilicus. Catania a Villarascosa* (*Torn.*); *Castellobuono* (*Minà*); *Taormina e Messina scendendo dal Campo al Faro inferiore* (*Tin. Nym. Guss.*).
id. — *horizontalis. Catania a Villarascosa* (*Torn.*), sed magis rara; *Taormina e Messina uei siti indicati* ∽ *Pedunculi* in floribus infinimis 1-lineares, interdum unus et alter 2-florus, ascendendo minores, semper 1-flori: *flores* supremi tandem sessiles: *bracteae* carnosae, inferiores lineari-lanceolatae, compressae; superiores lineari-subulatae, subincurvae, subsemiteretes; supremae iterum corollae dimidium attingentes; intermediae ipsas aequantes; infimae ipsis lon-

giores; *flores* quinquefariam spiraliter dispositi sinistrorsum: *calycis* laciniae ovato-acutae, vel acuminatae; *corollae* dentes ovato-acuti, in anthesi paullulum apice recurvi (*Bianca*)∽In citatione *Cupani* post *H. Cath. p. 60*, adde—C. sive Umbilicus Veneris, caule prolifero. *supp. alt. p. 23* — Cum praecedente immerito associata a Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 132*, nam characteres constantes sunt, et nunquam ab una ad alterum itur !!; praeterea flores in *C. umbilico* subsecundi, in hac spiraliter dispositi, quod certe a locorum natura oriri non potest. Confer Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 630*.

Pag. 515. Sedum galioides. *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

516. — Clusianum. Ic. S. medium, teretifolium. *Lob. ic. 376*, quae eadem ac illa *Clusii*.

id. — coeruleum. *Catania* (*Torn.*).

517. — glanduliferum. *Calyx* ad petala adpressus, 5-partitus; laciniis oblongis, incurvis: *petala* 6, plerumque alba, patentia, lanceolata, in pagina superiore glabra, in inferiore ad carinam aurantiaco-lineata, glanduloso-pubescentia, ad margines glabrata: *pistilla* sex: *antherae* aurantiacae: *flores* racemosi: floret Majo, Junio prope *Avola* (*Bianca*).

518. — eriocarpum. *Castellobuono ai Monticelli, ed alla Canna* (*Minà*) — Post synonymon *Cup. H. Cath.* adde—S. parvum, echinatum, vel stellatum, longifolium, flore albicante. *Cup. supp. alt. p. 82*.

520. — litoreum. Icon *Cup. panph. 2. t. 281* ob folia rosulata potius ad *S. eriocarpum* spectare videtur∽*Catania ne' scogli presso al mare al Signore asciato* (*Torn.*); *Bagheria sotto Catalfano* (*Tin.*).

Post hanc speciem adde:

11.ª *S.* aetnense. *Tin.*

S. caule basi ramoso, ramis ascendentibus, foliis alternis imbricatis conico-oblongis subteretibus basi productis glaucis scabris margine cartilagineo-denticulatis, floribus secus cymae ramos erectos sessilibus, laciniis calycinis bracteisque margine ciliatis petala ovato-lanceolata excedentibus, capsulis erecto-patentibus acutiusculis eleganter minutissime tuberculatis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In lapidosis vulcanicis; *Etna a Nicolosi sotto le chiuse* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ⊙

Caules 1-2-pollicares, *capsulaeque* rubentes: *folia* adnato-sessilia, persistentia: *flores* albi?; petalis stamina superantibus (*Tin.*).

In speciminibus ab amico *Tineo* communicatis habitus singularis; nam caules ab ipsa basi floriferi; floribus approximatis; potius secus ipsos ramos et caulem, quam secus cymae ramos dispositis, fere ut in *Tillaea*: *folia* vix lin. 1½ longa: *calycis* laciniae ovato-lanceolatae, acutiusculae: *capsulis* intense rubentibus acutis, sed non mucronato-aristatis adpressae, illas parum excedentes.

id. — rufescens. Sic corrige:

13. *S.* nicaense. *All. ped. 2. p. 122*—*Moris fl. sard. 2. p. 129*; sed an omnia synonyma *Morisii* servanda?

S. rufescens. *Guss. syn. p. 520*, cum synonymis — S. fruticulosum. *Brot. fl. lusit. 2. p. 206*.

Ic. S. altissimum. *Reich. cent. 3. f. 488*, quod habitum cum nostro bene convenit.

Folia sub lente papillis lucidis conspersa : *petala* interdum 7 ; saepius vero sex ; *stamina* 11 , saepe 12 , aliquando plura : *styli* semper sex : Junio , Julio (*Bianca*) ; tamen unica vice pistilla 12 vidi, ob duos flores simul coalitos ; sed petala erant sex, et stamina 12.

Post hanc speciem inseratur :

13.a *S. soluntinum. Tin.*

S. glaberrimum caespitosum virescens demum rubescens, caulibus basi suffruticulosis , floriferis erectis , foliis ovatis ! acuminato-aristatis basi productis supra concaviusculis, subtus leviter convexis erecto-patulis spiraliter 5-fariam imbricatis, supremis adpressis , floribus secus cymae ramos demum recurvos subsessilibus , petalis lineari-spathulatis obtusiusculis patentibus lacinias calycinas 3-4-plo superantibus , capsulis rostratis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In rupibus, et in collibus calcareis ; *Bagheria ai fondachelli, e sopra il Belvedere di Valguarnera* (*Tin.*).

Majo , Junio. ♄

Caules dense caespitosi , erecti vel diffusi : *folia* inferiora et superiora minora : *flores* flavo-virentes (*Tin.*) ☙ In specimine quod habeo ; *caules* 8-10-pollicares : *folia* inferiora 3-4-lin. lata , 6-7-lin. longa ; suprema brevissima : *calycis* laciniae ovatae , obtusae , pedunculos breves aequantes — Quoad flores et habitum praecedenti similis , sed foliorum characteribus penitus diversum.

Pag. 524. *Lythrum Salicaria. Flores* in semiverticillis terni vel seni , nunquam solitarii : *petala* amaranthina , lineato-purpurea , crispula : *antherae* nigrescentes ; Julio , Septembri (*Bianca*).

Varietatem singularem floribus solitariis , inferioribus remotis , spicis elongatis prope *Palermo al Ponte della Grazia* invenit *Insegna*; quae varietas a planta prope *Caltabiano* proveniente prorsus aliena , et speciei typo similior ; tamen ulterius observanda.

id. — *Preslii. Messina alla Lanterna* (*Prest.*)

525. — *Graefferi.* Calycinis dentibus omnibus triangularibus aequalibusque a *L. hissopifolia* , in quo alterni minores brevioresque , haec species distinguitur. Praeterea flores bracteolis minutis stipatos notat Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 69-70* — In planta quae sub *Noto* provenit dentes omnes aequales sunt, ut in specie.

526. — *dibracteatum.* Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 71* , quamvis hanc speciem cum *L. thymifolia* , uti Cl. *Bertol.* in *fl. ital. p. 15*, conjungat, tamen notat icones *Lin.* sub hac citatas ad duas plantas alienas spectare ; et equidem sunt species omnino distinctae , nec earum diversitas a locorum natura dependet , cum in Calabria prope *Cotrone* iisdem locis utrasque collegerim — Uti ipse monet ad *L. dibracteatum* spectat ic. Polygonum aquaticum minus. *Barr. ic. 775. f.* 2., uti dixi ; et in hoc *caules* superne fere angulato-alati : *bracteae,* non bracteolae , ad margines et ad carinam , uti calyces ad nervos muricato-scabrae ; *dentes* calycini obtusi ; *ramuli* multi abortivi ad axillas foliorum — et

ad *L. thymifolia*, citat Hyssopifolia minor, vel potius Thymifolia maritima. *Bauh. hist. 3. p. 792* (quae non planta macrior ex *Bertol.*), ac cum icone ista exacte conveniunt specimina herb. *Lin.*, et illa quae olim Cl. *Dec.* communicavit, prope Parisios in *Bois de Grammont*, et ad Massiliam collecta, in quibus : *ramuli* nulli abortivi ad axillas foliorum; *caules* angulati, non alati: *bracteae* lanceolatae, ad carinam ac ad margines uti calyces ad nervos leves, vix scabridae ; *calycis* dentes acutiusculi.

Pag. 528. *Reseda crispata*. *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*); *Avola* (*Bianca*); *Adernò* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Flores* majusculi quam in *R. luteola*, quae etiam hic (*Avola*) sponte provenit (*Bianca*).

528. — *luteola*. Prope *Catania* copiose culta.

id. — *lutea*. *Catania* (*Torn.*); *Avola*, ubi floret Martio, Julio (*Bianca*) ∽ *Calyces* 6-partiti, non 6-fidi: *capsulae* apice 3-dentatae ; dentibus inflexis ; sinubus mucronulatis, et earum sapor fortiter urens : *semina* oblique obovata, compressa, rostello valde prominulo, nigra, nitidissima, hilo albido, illis *R. crispatae* et *R. luteolae* 3-4-plo majores (*Bianca*).

id. — *mucronulata*. Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 27* uti varietatem macriorem praecedentis habet.

id. — *fruticulosa*. Confer quoque de hac specie Cl. *Bertol. l. c. p. 29-32.*

530. *Euphorbia Preslii*. Ic. E. maculata. *Reich. cent. 15. f. 4752*, non *Lin.*

531. — *Chamaesice*. *Folia* in pagina inferiore uti *caules* patenter pilosa, in superiore glabra, disco saepius rubro-sanguineo-maculata ; macula oblonga, difformi : *petala* albida, vel dilutissime rosea : *capsulae* sparse pilosae : floret Julio, Novembri (*Bianca*).

532. — *peplus*; *b. minor*. In hac *petala* subintegra, nullis appendicibus, minima, rubentia : *anguli* capsularum levius sulcati : *caules* palmares, basi rubentes : floret Novembri, Majo, et species videtur omnino propria (*Bianca*).

id. — *pterococca*. Ic. *Reich. cent. 3. f. 656.*

534. — *acuminata*. Tithymalus pusillus, Portulacaefolio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 355.*

534. — *exigua*. *Castellobuono* ubi floret etiam Junio (*Minà*).

536. — *dendroides*. *Petala* semiorbiculata, interdum reniformia, raro subelliptica : tota planta glaucescens et magis umbella ; *radii* vero lutei sicut involucella et capsulae (*Bianca*).

538. — *pinea*. *Folia* superiora rhomboideo-elongata : *involucra* rhomboideo-obtusa : *involucella* semiorbiculata, retusa, semidiametro centrali longiore, inferiora reflexa, superiora concava patula. Novembri Majo, prope *Avola* (*Bianca*) — Confer et Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 62-66* pro synonymis aliis.

539. — *helioscopia*. *Folia* a medio ad apicem serrulata : *involucella* ab apice ad basim usque irregulariter serrulata : *pili* in involucris involucellisque rariores quam in caule, magisque rariores in foliis. Var. *b.* plerumque magis pubescens (*Bianca*).

541. — *pubescens*. *Flos* in dichotomia vere sessilis ut ex *Desf.*, quod enim pedunculi formam praesefert tubi perigonii prolungationem esse mihi videtur : *planta* non obscure virens,

sed viridi-canescens: *capsularum* verruculae saepius fusco-aurantiacae (*Bianca*) ⟺ Ab *E. pilosa* non separat *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 90* — Quod jam dixi circa differentias hujus plantae cum *E. pubescente Vahl* specimen ejusdem herbarii Tuneti lectum optime probavit; siquidem in hoc habitus omnino *E. helioscopiae*; *folia* quoque similia; *radix* annua; tamen *capsulae* tuberculatae, fere ut in *E. akenocarpa*, sed dehiscentes!; ideo *E. Vahlianam* appellandam propono.

Pag.542. *Euphorbia verrucosa.* Ic. Tithymalus dense fruticans, Portulacaefolio crispo, non ramosus. *Cup. panph. 3. t. 31.*

543. — *sylvatica.* In hac petalorum cornua obtusa, non vero in appendicem integram aut 2-fidam attenuata: *involucella* intensius luteo-virentia, ac fere ovata.

545. — *melapetala. Castellobuono (Minà).*

546. — *biglandulosa. Tra il Landro e S. Catterina (Tin. Nym. Guss.)*; *Mandanici (Prest.)* ⟺ Pro aliis differentiis hujus speciei ab *E. rigida* confer *Bertol. fl. ital. 5. p. 73.*

id. — *Myrsinites. Castellobuono ai Monticelli (Minà).*

548. *Sempervivum tenuifolium. Castellobuono ai Monticelli. (Minà).*

550. *Opuntia amyclaea* — O maxima. *Moris fl. sard. 2. p. 140.* Post hanc speciem inseratur:

3. O. *dillenii. Haw. suppl.* in *Dec. pr. 3. p. 472.*

O. erecta elata, articulis obovatis compressis, apice oblique truncatis, junioribus repando-undulatis, spinis validis divaricatis (flavicantibus) inaequalibus basi pennicillo setarum rigidarum stipatis, fructibus obovatis (non angulatis) basi in pedunculum brevem curvulum constrictis.

Ic. *Dill. elth. t. 582* — Cactus Dillenii. *Bot.reg.t.255*, ex *Dec.*

Ad sepes construendas *da Capo di Alì a Messina*, et praecipue *lungo la strada del Faro* passim ac utillime ob spinas validas adhibetur.

Floret fere per totum annum. ♄

Truncus aetate teres, magnitudine fere praecedentis: *articuli* valde compressi, apice non aequaliter obtusi, sed linea curva obliqua ac irregulari terminati: *spinae* in quolibet fasciculo 4-7, inaequales; quarum longior fere 2-pollicaris: *areolae* spinas emittentes diametro fere 2-lineari: *flores* sulphureo-flavi: *fructus* jam perfecti sanguinei, diametro subpollicari, 1 ¼ poll. longi, nec angulati nec basi cuneati, ut in *O. Tuna*, versus apicem areolis spinas quam in articulis breviores gerentibus instructi.

550. *Myrtus communis*; *boetica.* Ic. M. boetica latifolia domestica. *Lob. ic. 2. p. 127* ⟺ *Castellobuono*, ubi tamen rara (*Minà*) ⟺ Non immerito Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 121* uti speciem propriam habet, siquidem in hortis per plures annos varietas ista culta immutata persistit.

id. — *communis*; *d. lusitanica.* Ic. M. minor, vulgaris. *Lob. ic. 2. p. 127.*

551. *Punica Granatum. Messina ai Scirpi (Prest.).*

553. *Prunus spinosa*; *b. macrocarpa.* Hanc varietatem non vidi, ac fide *Cupani* retuli; et ista a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 135* ad *P. insititiam* refertur; quod tamen cum speciminum collatione comprobandum.

Pag. 553. *Prunus cerasus*; *caproniana*—*P.* acida. *Ehrh. beitr. 7. p. 129* — Forte melius uti species propria habenda; nam habitus ac ramorum directio alieni, et seminibus uti *P. cerasus* propagatur, servatis propriis utrorumque characteribus etiam in sylvaticis.

554. *Mesembryanthemum nodiflorum*. *Avola* (*Bianca*); *Messina alla Lanterna* (*Prest.*).

555. *Mespilus germanica*. *Boschi dell'Etna verso Nicolosi* (*Torn.*)
Post hanc speciem inseratur:

1ª. *M. Oxyacantha. Gaertn. de fruct. 2. p. 43.*

M. spinosa, foliis subtus discoloribus nitidis glaberrimis demum coriaceis extrorsum dentato-serratis obovatis obtusis 3-5-lobis, raro in ramis junioribus pinnatifidis, stipulis semiorbicutalis dentato-incisis, pedunculis glabris, floribus racemoso-corymbosis subdigynis, calycinis laciniis triangulari-lanceolatis acutis.

Crataegus Oxyacantha. *Lin. sp. pl. 683*, ex synon.—C. oxyacanthoides. *Bert. fl. ital. 5. p. 148* — M. apiifolio sylvestris, spinosa, fructu insulso. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 63.*

Ic. *Gaertn. l. c. t. 87*—Crataegus Oxyacantha. *Jacq. austr. 3. p. 50. t. 262. f. 2*—*Fl. dan. 634* — M. aronia. *Dod. pempt. 801* — *Lobel. ic. 2. p. 201*; nam Oxyacanthus, sive Spina acuta. *Dod. l. c. p. 751*, et *Lob. l.c. p. 200* ad *M. monogynam* spectant.

Ad sepes, et in sylvaticis montosis; *siepi dopo Paceco per andare a Marsala, Isnello nel bosco di Montaspro* (*Tin.*); *boschi dell' Etna* (*Torn.*)

Martio, Aprili. ♄

Folia M. monogynae, sed minus laciniata: *pedunculi* glaberrimi: *fructus* quoque majores, ac saepius ovales, quam globosi, tamen ut in illo luteo-rubentes.

Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 42*, aliique, hanc speciem a *M. monogyna* non separant; sed Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 145-149*, optime notat quibus characteribus invicem differant; tamen ipse *Morettium* sequens *M. monygnam* pro vero *Crataego oxycantha* Lin. habet, et hunc nomine *C. axyacanthoidis Thuill.* describit — Confer quoque *Koch syn. p. 233*—In *M. monogyna* pedunculi ad apicem aliquando sparse puberuli; *petala* concava: *stamina* et *pistilla* candida; *antheris* pallide roseis.

556. — *trilopa*.
Post hanc speciem adde:

3.ª *M. Insegnae. Tin.*

M. spinosa, foliis obovato-cuneatis superne glabris, ad margines subtus ad nervos una cum pedunculis (gracilibus) calycibusque sparse villosis trifidis pinnatifidisque, laciniis acutis oblongo-linearibus integris vel apice 2-dentatis, stipulis.... floribus 1-3-gynis, laciniis calycinis ovatis acutis.

Ic. *nulla.*

In nemoribus demissis; *Isnello nel bosco di Montaspro* (*Tin.*).

Martio, Aprili. ♄

Habitus gracilis sui proprius: *folia* tenuia, non coriacea; laciniis aliquando distantibus, ut in foliis pinnatis: *flores* minores, quam in *M. monogyna*: *fructus* ovali-oblongi, quam illius quoque minores (*Tin.*).

3.b *Azarolus*. *Poir. dict. enc. 4. p. 438—Spr. s. veg. 2. p. 508.*
M. inermis, foliis subcoriaceis subtus pubescentibus obovato-cuneatis indivisis vel 3-5-fidis, laciniis irregularibus obtusis pauci-dentatis, pedunculis corymbosis, ramis junioribus calycibusque villosis, calycinis laciniis acutis eglandulosis, fructibus globosis.
Crataegus Azarolus. *Lin. sp. pl. 683* — M. Apiifolio laciniato. *Cup. H. Cath. p. 144.*
Ic. *Gall. pom. ital. fasc. 24* — M. aronia veterum. *Bauh. hist. 2. p. 67* — *Camer. epit. 153*, optima.
In nemoribus submontosis; *Boschi di Nicolosi all' Etna (Torn.); presso Palermo a S. Maria a Gesù. (Alex).*
Aprili, Majo. ♄
Folia superne laete virentia, approximata, saepe fasciculata: *petioli* pubescentes: *flores* albi, odori, 2-3-gyni: *fructus* in hac coccinei uti demum laciniae calycinae, nonnihil acerbi, glaberrimi ac fere nitidi.

Pag.556. *Mespilus laciniata*. *Castellobuono a Barraca, e nel bosco (Minà).*

557. *Pyrus cuneifolia*. Species extricatu difficilis. Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 49* hanc cum *P. amygdaliformi Villars* et *P. salicifolia Balb.* associat. Ex adverso Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 167 P. parvifloram* meam ad *P. amygdaliformem* trahit, et *P. cuneifoliam* uti peculiarem speciem habet. Interim quomodocumque res se habeat, nam speciminum defectu nihil certi affirmare audeo, nomen specificum a me impositum est mutandum, nam cum ad manus tandem pervenerit fasciculus XII Diarii *Rafinesque* in quo species haec describitur, sic anterioritatis jure ita corrigenda:

2. *P. pyrainus*. *Raf. gior. v. 2. fasc. xii. p. 173.*
P. cuneifolia. *Guss.* cum synonymis.

558. — *eryostyla*. Ipse Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 53* hanc speciem a *P. Malo* non separat, sed folia et alii characteres semper constantes etiam in dissitis nemoribus vidi.

559. — *nebrodensis*. Amelanchier parviflora *Boiss.* huic affinis, sed in planta graeca folia elliptica, et petala externe villoso-lanata, quae in sicula planta glabra, ac folia orbiculata vel ovata—A *Mespilo cotoneaster*, sub qua refertur a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 162*, ut de reliquis sileam, trunco erecto biorgiali et ultra penitus aliena est.

560. — *Aria*. Specimina graeca ab amico *Heldr.* communicata cum siculis exacte congruunt, et uti monui a planta germanica et neapolitana discrepant. Forsan species propria et *P. meridionalis* appellanda.

561. — *praemorsa*. Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 151*, aliiqui, hanc speciem a *P. aucuparia* non separant, sed earum fructus alieni, quoad colorem formam ac magnitudinem. Confer *Pasquale* in *ann. degli asp. nat. 1. p. 237.*

id. *Rosa sempervirens*. Petala in hac varietate aliquando bifida notant *Gerb.* et *Tar.*

562. — *pumila*. *Castellobuono a S. Guglielmo (Minà); Mazzara* in collibus *(Alex).*

id. — *Heckeliana*. Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 193*, sub hac specie refert *R. bradicarpam Jan* ex ipsius specimine, quae mihi ignota, uti dixi sub *R. viscosa*.

Pag. 563. *Rosa glutinosa*. R. rubiginosam meam sub hac specie adducit Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 193*, sed sunt plantae prorsus alienae.

id. — *viscosa*. Hanc ad *R. collinam* adducit Cl. *Bertol. in fl. ital. 5. p. 200*, sed species videtur aliena.

564. — *Seraphini*. Etiam Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 194* R. siculam *Tratt.* ab hac non differre asserit.

id. — *pulverulenta*. Sic corrige :

8. *R. pustulosa*. *Bertol. fl. ital. 5. p. 195.*

R. pulverulenta. *Guss. l. c.* non *Marsh.* excl. syn.

Monente Cl. *Bertol.* descriptio a *Lyellio* data prorsus aliena, et *Jan*, qui vidit exemplaria plantae Marshallianae ejus diversitatem confirmavit.

566. — *dumetorum*. *Leonforte, e Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ☉ *Aculei* sunt compressi ac ad basim dilatati, rubentes et adunci: *petala* divaricato-emarginata (*Gerb. Tar.*) — A *R. arvensi* penitus aliena secus ac putat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 205.*

567. *Rubus Idaeus*. Ic. Chamaerubus alpinus, rectus, Rosae spinulis, fructu ac sapore Fragariae. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 468 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 132.*

570. — *tomentosus*; *b.—Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*) — R. siculum ad hanc varietatem male refert *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 221.*

id. — *Cupanianus*. *Piani del Campo presso Messina* (*Tin.*) *Nym. Guss.*)—A *R. glanduloso* non separat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 225.*

571. *Fragaria vesca*. *Castellobuono*, ubi floret Majo (*Minà*).

572. *Potentilla caulescens*; *b. petiolulata.* Confer quoque de hac specie *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 257.*

573. — *pedata*. *Castagneti di Castellobuono* (*Minà*).

575. *Geum urbanum*. *Madonie alla serra di Suoglia*, ubi floret Julio, *ed a Castellobuono* (*Minà*).

ADDENDA ET EMENDANDA

AD VOL. 2.°

Pag. 3. *Capparis rupestris.* Ic. Argemone capitulis torulis canaliculatis. *Lob. ic.* 276 ∽ *Folia* non omnia glaberrima, sed juniora brevi pube obducta, ut et caules juniores: *sepala* duo exteriora inaequalia, subcymbaeformia, extus fusco-purpureo-venata, margine glabra; duo interiora minora, minus concava, minus coriacea, fusco-rubentia in disco, margine subtomentosa: *petala* alba, venata, concoloria, margine glabra, duobus basi callosa-plicata viridulo-cotonosa coalitis: *stamina* basi alba, apice dilute-violacea: *antherae* purpureae; *polline* plumbeo: *flores* cito occidunt. Aliquando stipulae rigidulae in formam aristae. Junio, Augusto (*Bianca*).

4. — *sicula.* Confer quoque de hac specie *Bertol.* in *fl. ital.* 5. *p.* 304.

id. *Chelidonium.* Ex apice lato filamentorum oritur aliud filamentum subtilissimum, breve, cui anthera superimponitur. *Cyr. de ess. pl. ch. p.* XL. *t.* 2. *f.* 10.

id. — *majus.* *Castellobuono a S. Guglielmo*, ubi floret Julio (*Minà*).

6. *Papaver hybridum.* Capsularum setae basi latae, costis tantum adnatae (*Bianca*).

7. — *dubium.* *Madonie alla timpa dell' acqua del Fau* (*Minà*) — Ante *Ustica* adde =

id. — *obtusifolium.* *Taverna di Manganaro sotto Alia* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ A praecedente non separat Cl. *Bertol.* in *fl. ital.* 5. *p.* 322, sed characteres semper eosdem in diversis locis vidi.

8. — *Rhoeas.* Ad varietatem *c.* adde « foliorum lacinia terminali non elongata.

Ic. P. rhoeas, majus, rubrum, fimbriatum. *Cup. panph.* 2. *t.* 42.

id. — *setigerum.* *Nelle terre coltivate fra Capo di Alì e Messina* (*Tin. Nym. Guss.*); *Messina alle mortelle presso al Faro* (*Prest*) ∽ Confer quoque de hac specie Cl. *Bertol.* in *fl. ital.* 5. *p.* 326.

id. — *somniferum.* Diagnosis addatur » capsulis globosis, basi in stipitem non attenuatis, seminibus nigris ∽ Hic (*Avola*) certe spontaneum in torrentium alveis arenosis abunde proveniens: *petala* duo minora obovata, duo subrotunda latiora, carneo-amaranthina, basi livide violaceo-maculata (*Bianca*) ∽ In agris prope oppida ubi colitur *Vicia faba*, inter istam *P. officinale Gmel.* seritur, quod a *P. somnifero* egregie discriminatur; *petalis* candidis; *capsulis* indehiscentibus, in stipitem attenuatis; *seminibus* albis. Confer *Reich. fl. germ. exc.* 2. *p.* 701, *cent.* 14. *f.* 4482, et *Hussen. catal. des plant. de La Loreine pag.* 38, a quo praesertim distinctionis characteres sunt egregie adnotati.

Pag. 11. *Cistus creticus. Caltagirone (Gerb. Tar.)* ∽ *Folia* potius ovato-oblonga, lanceolatave : *sepala* ovata, apice acuminato plano, in interioribus involuto : *caulis* pubescentia laxa, tomentosa. Aprili, Junio prope *Avola* (*Bianca*).

12. — *crispus. Bagheria a Capo Zafferano* (*Gasp.*).

13. — *affinis*. Ipse Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 339* a *C. mospeliense* hunc non separat ; sed bracteae in utrisque alienae, et nonnulli alii characteres, qui in vivis conspiciuntur, vix verbis exprimendi.

14. — *salvifolius. Petala* cuneata, vel subtriangularia, concaviuscula, calyce longiora (*Bianca*) : *capsula* pubescens, apice depressa, sepalis in fructu sub ipsa patentibus : *semina* rufescentia, rugosiuscula ∽ Varietas omnibus partibus minor in aridis collibus Siciliae occurrit.

id. — *sideritis*. An praecedentis varietas ?

15. *Helianehemum laevipes. Siracusa.*

id. — *ericoides*. Nequidem uti varietatem *H. fumana* habet Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 355*, tamen nec apud nos, nec in Sicilia, nec in plantis graecis ab amico *Heldr.* communicatis ejus formam mutatam video.

16. — *Barrelieri*. H. folio Thymi incano. *Cup. H. Cath. p. 93* ∽ *Siracusa* (*Laresch.*) ∽ Una cum *H. viride* refertur ad *H. thymifolium* a *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 375* ; tamen confer quae dixi in *syn. l. c.*

17. — *arabicum. Noto* (*Bianca*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ In plantis *H. Savii* ! (ex ipso *Bertol.*) prope *Amalfi allo Scaricatojo* provenientibus semina jam matura tenue foveolata, et glabrata quoque sunt ; tamen confer *Bertol. l. c. p. 378* pro reliquis specificis differentiis.

10. — *croceum*. Chamaecistus folio Polii montani. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 17* ∽ Ic. H. Polii montani foliis, procumbens. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 502* ∽ Plures species sub hoc associat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 385*, quae certe inter se alienae.

20. — *tomentosum*. Chamaecistus supinus, folio subrotundo, tomentosus. *Cup. H. Cath. p. 46 ?*

21. — *vulgare. Madonie al piano della Cerza* (*Minà*).

id. — *arcuatum*. Nequidem praecedentis varietas ex *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 380;* sed confer characteres datos.

id. — *tuberaria. Sepala* glaberrima ac nitida ; duo exteriora anguste lanceolata, adpressa ; interiora duplo longiora, late lanceolata, acuta, subtrinervia, in fructu semipatentia : *capsula* ovalis, tenue pubescens : *semina* non rufescentia, sed fusca, ac tenue obtuseque tuberculata.

22. — *niloticum. Taverna di Manganaro presso Alia* (*Tin. Nym Guss.*) ; *Avola* (*Bianca*) ∽ *Caules* virgati, rigidi, subteretes ; *ramis* axillaribus strictis, radicalibus assurgentibus : *folia* margine revoluta, inferiora opposita, superiora alterna : *pedunculi* non exacte oppositifolii : *calyces* puberuli ; sepalis exterioribus lanceolatis, 1-nerviis, omnino viridibus, tribus interioribus ovato-acuminatis, 3-nerviis, carinatis, concavis, ad nervos viridulis : *petala* obovata, flava, ungue discolori luteo (*Bianca*) ∽ Speciem hanc ab *H. ledifolio* non differre putat Cl. *Bertol. l. c. p. 369.*

id. — *salicifolium*. Chamaecistus florum pediculis cornucopioidibus. *Cup. H. Cath. p. 46* ∽ Ic. Chamaecistus luteus, pediculis

florum cornucopioidibus, pericarpio triquetro. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 315 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 316 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 133.*

b. Taverna di Manganaro presso Alia (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Petala* flava, ungue luteo, obovato-oblonga: *pedunculi* non exacte oppositifolii, ut in praecedente: *stamina* lutea: *stigma* glandulosum, capitatum, viridulum (*Bianca*).

Pag. 25. *Reaumuria vermiculata.* Ic. Sedum minimum, arborescens, vermiculatum. *Lob. ic. 380.*

26. *Paeonia Russi. Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ Ab hac Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 396 P. corallinam b. flavescentem* non separat, tamen cultura plurium annorum non mutantur; et forsan ipsa *P. flavescens Presl* a *P. corollina* erit distinguenda.

27. *Delphinium.* Staminum filamenta exeunt e membrana latiuscula, cujus extremitati adhaerent. *Cyr. de ess. pl. char. p. xl.*

id. — *longipes.* Ic. Segetum Consolida regia, strigosior tota. *Lob. ic. 379* ∽ *Castellobuono* ubi floret usque Augusto (*Minà*) ∽ Hoc ad *D. halteratum* associat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 403*; sed confer characteres datos, qui minime variant.

28. — *emarginatum. Castellobuono* (*Minà*); *falde basse del Monte di Trapani* (*Laresche*).

29. — *Staphysagria. Avola* (*Bianca*); *Catania a Villarascosa* (*Torn.*); *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

id. *Aquilegia vulgaris. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

30. *Nigella damascena. Foliorum* caulinorum, et *involucri* capillacaei laciniae tenuissime serrulato-scabrae ad margines, et ad costam: *pistilli* superne sulcati, sulci marginibus brevi membrana undulata instructis, in apanthesi dextrorsum spiraliter contorti (*Bianca*).

31. *Helleborus Bocconi. Castellobuono a Palmentieri* (*Minà*) ∽ Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 589*, plures species sub *H. viridi* una cum hoc refert, quae nullimodo mihi videntur associandae.

33. *Anemone coronaria.* Post *Cup.* adde:
A. Aconitifolio, duplicato flore purpureo, et — Eadem violaceo flore simplici. *Cup. H. Cath. Coroll.* absque numero paginae ∽ Var. *b. Palermo a S. Erasmo* aliisque locis (*Tin.*).

id. — *hortensis.* A. latifolia, flore coccineo. *Cup. H. Cath. p. 15.* ex synon. *Clusii.*

34. — *palmata.* Ic. A. latifolia Clusii. *Lob. ic. 279*, sed quoad flores mala.

id. — *appennina.* A. hortensis, Geraniifolio. *Cup. H. Cath. Coroll.* absque numero paginae ∽ *Castellobuono a Cuprania e Ferro* (*Minà*).

35. *Clematis vitalba. Castellobuono*, ubi floret usque Junio (*Minà*). ∽ *Folia* non glabra, sed sparse pilosa, praesertim in pagina inferiore, magisque ad nervos: *petala*, *stamina*, et *pistillum* non alba, sed albido-flavescentia, et quandoque cinerea: *semina* subovata, compressiuscula, apice subcontorta, badia, pubescentia etc. sapore urentissimo (*Bianca*).

36. — *cirrhosa. Liccia a Bergi presso Castellobuono*, ubi floret Februario (*Minà*) — *C. polymorpha* etiam culta nunquam transit in hanc speciem, nec illa planta humilior, et a locorum

natura provenit; ideoque immerito a multis, qui tantummodo illas siccas viderunt, simul associatae.

Pag. 37. *Adonis Cupaniana. Petala* saepe externe basi puberula, uti et calyces (*Bianca*) ∽ Non est forma ludibunda, sed costantissima apud nos ac in Sicilia !!, ideoque male conjuncta cum A. *aestivali* a plerisque. Confer optimas icones *Reich.* cum speciminibus siccis exacte respondentes.

39. *Ranunculus coenosus.* R. omiophyllus. *Ten. fl. nap. 4. p. 338 — Messina al Serrizzo (Prest.)* ∽ Cum *R. hederaceo* confundi nequit, siquidem characteres costantes sunt, nec a locorum natura dependent, uti opinatur Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 370.*

40. — *aquatilis. Madonie al ferro (Minà).*

41. — *bullatus. Folia* grosse dentato-crenata, saepius dentato-incisa, fere semper basi edentula, nunquam omnino glabra, earum pilis plerumque basi latis (*Bianca*).

42. — *fontanus. Castellobuono ai margi della Badia (Minà).*

43. — *millefoliatus*; *b.* — R. Consolidae regalis increscentis foliis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 75.*

44. — *flabellatus*; *b.* — Adde: » seminibus sparse pilosis ∽ R. chacrophyllos; *b. Bertol. fl. ital. 5. p. 525.*

id. — *monspeliacus*; *y.* — In *Etna* etiam nuper collegit *Alexan.*

45. — *umbrosus. Castellobuono ne' Castagneti (Minà)* ∽ Nequidem uti varietatem *R. lanuginosi* habet *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 544.*

46. — *repens.* Ic. R. palustris, sarmentosus, genuine Apiifolio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 219.*

47. — *pratensis.* Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 557* varietatem *R. heucherifolii* putat, et a *R. pratensi Presl* diversum; sed inter species a *Presl* descriptas hacc sola cum nostra planta melius convenit.

49. — *trilobus. Castellobuono ne' margi dell'Abadia (Minà).*

50. — *incrassatus.* Specimina graeca sub nomine *R. Chii Dec.* ab amico *Heldr.* communicata cum hoc nostro ex asse quadrant, sed descriptio *Dec. s. nat. 1. p. 299*, aliena videtur; et denuo hic monendum puto plantam siculam a *R. parvifloro* Galliae ac Hispaniae indigenum, prorsus esse diversum, secus ac putat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 5. p. 568.*

Vidi penes *Gasparrini* unicum specimen lectum in *Maretimo* una cum hoc; in quo *caules* vix pollicares, tamen plures ex eadem radice: *folia R. parvifloro* magis similia: *semina* potius semielliptica, quam suborbiculata, in disco obsolete tuberculata, et uti reliquae partes (sparse tamen) pilosa: caeteri characteres similes. An species propria?, et tunc nomine *R. Gasparrini* designanda?

id. — *muricatus.* Dele *ic. nulla*, et adde: Ic. *Reich. cent. 13. f. 4615 — Lam. ill. gen. t. 489. f. 1 — Sibth. fl. gr. t. 522* — R. palustris, echinatus. *Bauh. hist. 3. p. 858.*

52. — *acris.* R. pratensis, erectus, acris. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 76.*

id. *Ajuga reptans.* Ic. *Cyr. de ess. pr. char. p. XLI. t. 2. f. 2* ∽ Januario prope *Castellobuono (Minà).*

53. — *orientalis. Avola (Bianca)*; *Siracusa (Kamph.)* ∽ *Caules* magis villoso-lanati ad articulationes inter flores: *corollae* intensius coeruleae, obscure venosae, basi labi infe-

rioris albida : labium inferius 3-fidum ; laciniis lateralibus sublinearibus, obtusis, rectis, vel subrecurvis ; media magna, dilatata, apice mucronato-subretuso: labium superius brevissimum, 2-fidum ; dentibus ovato-acutis, subrecurvis : *semina* ferruginea, rugoso-foveolata ; hilo albido, appendiculato, ut in *Euphorbiis* (*Bianca*).

Pag. 53. *Ajuga Iva. Folia* non exacte linearia, sed apice latiuscula (*Bianca*).

54. — *Chia. Catania* (*Torn.*) ∽ *Caules* retrorsum pilosiusculi, subrubri : *flores* axillares oppositi, in anthesi secundi : *corolla* lutea, extus pubescens, excepta superiore labii inferioris parte; tubus brevis, tumidus; labium superius albidum ; labii inferioris lobi laterales breves, margine revoluti, intus triplici linea aurantiaca imum usque in tubum striati ; lobus medius dilatatus, emarginatus, labecul s obscuris notatus: *stamina* ad basim purpureo-rosea, una cum stylo villosa (*Bianca*) ∽ Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 11* hanc nostram a vera *A. chia* diversam putat, et ad *A. chamaephythis* refert.

55. *Teucrium scorodonia*; *b. crenatifolium.* Sic corrige :

2. *T. siculum.*

T. scorodonia; *b. crenatifolium Guss. l.c.—Scorodonia sicula*, villosa herbacea, foliis cordato-ovatis obtusis crenatis petiolatis, racemis terminalibus, floribus decussatis solitariis, bracteis petiolatis cordatis integris. *Raf. giorn. 2. n. xii. p. 171!*

In nemoribus; *Bosco di Castellobuono* (*Minà*).

Cum tandem fasciculus XII citati Diarii in manus meas pervenerit (confer observ. in *Syn.*), sic descriptionem, et synonymum *Rafinesquii* hic referre potui ; tamen quia repetitis observationibus comperi characteres hujus stirpis non variare, sic demum uti speciem propriam ac a *T. scorodonia* diversam habendam esse arbitratus sum.

55. — *flavum. Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*); *Castellobuono a Vucca di Cava* (*Minà*).

57. — *fruticans.* Laciniae *labii* corollini superioris, et labii inferioris lobi laterales divergentes, sed non reflexi (*Bianca*)∽ In icone *Dill.* sub var. *a.* citata loco fig. *367*, lege *366*∽ Varietas *c. latifolium* uti species propria describitur a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 20*, et cultura plurimum annorum non mutari asserit.

58. — *Scordioides. Folia* saepe albo-maculata : *calycis* dentes acuminati : *corollae* labii inferioris lobo medio ad latera crenulato, apice integro (*Bianca*) ∽ A *T. Scordio*, quod minime in Sicilia provenit ! non separat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 26.*

52. — *montanum.* Ic. Polium montanum, album, alterum, cauliculis humi sparsis, foliis incanis, et denticulis vix conspicuis. *Cup. panph. 1. t. 127.*

60. — *flavescens. Leonforte* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Foliorum* crenae fere sursum versae : *laciniae* laterales labii corollini inferioris angustissimae, divergentes, demum recurvae vel reflexae; media magna, obovata, concava : *antherae* aurantiacae (*Bianca*) ∽ Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 36* sub *T. Polio* omnes enumeratas species refert; praeterea *T. aureum Willd.* uti Siciliae indigenum refert ex specimine a Prof.

Janio misso qui *a Sponti* collegit, sed locus iste in Sicilia non adest, et forsan *T. aureum* ipsius a *T. flavescente* meo non differt.

Pag. 65. *Lavandula Spica*. Deleatur ex locis natalibus *colline fra Avola e Noto*; nam observante *Bianca* ibi nonnisi culta.

id. — *Stoechas; b. macrostachya*. Ic. Stoechas in Belgio nata. *Dod. pempt. 274* — S. nudis cauliculis summis. *Lob. ic. 1. p. 430* ∽ *Castellobuono a Liccia (Minà).*

66. — *multifida. Presso il Capo di S. Alessio (Kamph.).*

67. *Sideritis sicula*. Ic. Stachys minor Italica. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 290 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 119.*

68. *Mentha*. Plures adhuc extant synonyma in *Cup. H. Cath. p. 142* ad *Menthas* spectantia, quae ulterius inquirenda.

69. — *machrostacya*; *b.* — M. palustris Veronicae foeminae foliis grandioribus similibus serratis, Chamaecyparissum apprime olens. *Cup. H. Cath. p. 142* ∽ Ic. M. palustris, Veronicae foeminae foliis. *Cup. panph. 1. t. 145.*

70. — *pyramidalis*. Ic. *Ten. fl. nap. t. 55.*

72. *Lamium pubescens*. Forsan etiam ad hanc speciem spectant icones:

L. purpureum, foetidum, folio subrotundo duplo minori lanuginosiore, candicans, et

L. purpureum, foetidum, folio subrotundo, seu Galeopsis Dioscoridis. *Cup. panph. 2. t. 35.*

73. — *flexuosum. Castellobuono (Minà).*

74. — *bifidum. Castellobuono (Minà).*

id. — *amplexicaule. Faucis* dentes non semper non reflexi; *antherae* villosae: floret Novembri, Majo (*Bianca*).

75. *Stachys sylvatica*. Ic. Lamium Marrubiifolio tenui, cordiforme, hispidum. *Cup. panph. 1. t. 187* ∽ *Castellobuono a S. Guglielmo (Minà).*

76. — *dasyanthes*. Ic. S. peregrina, latiore folio, spissioribus verticillis. *Cup. panph. 1. t. 190 ?*

Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 148* sub *S. germanica* plures species, quae in natura minime variant!, et quae solummodo ex sicco confundi possunt, simul associat. Sic *S. germanica* ex montibus Aprutii certe a *S. polystachya* diversa (et forsan ista vera *S. germanica*), et a *S. cretica* ac *dasyanthe* magis atque magis aliena, quamvis ista posterior etiam in altis Siciliae montibus preveniat!

78. — *hirta*. Ocymastrum valentinum. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 56 ?* ac *316* — Marrubium hispanicum, odore Stoechados. *Lob. ic. 519*, quae forsan melior ac illa *Clusii*, nam galea pingitur bifida, et calycis dentes aristati.

78. — *arenaria. Caltagirone (Gerb. Tar.)* ∽ Nuculis compresse sphaeroideis, conferte granulato-punctatis hanc distingunt a *S. recta* Cl. *Fisch.* et *Meyer en. sem. H. Petr. n. IX. p. 89* — Ego levia video in speciminibus meis, in quibus tamen immatura sunt.

78. — *arvensis*. Galeopsis hirsuta, Veronicae foliis. *Cup. panph. 1. t. 107*, ac *108*; et—Clinopodium rectum, Veronicaefolio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 484* — *Castellobuono*, ubi floret Majo (*Minà*).

80. *Marrubium apulum*. A *M. vulgare* non separat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 179.*

81. *Ballota foetida*. *Foliorum* inferiorum dentes obtusi, supe

riorum acuti, omnes inaequales: *cymae* axillares 2-20-flore: *dentes calycini* non proprie ovati, sed semiorbiculati, breves, aristati: *labii corollini* inferioris laciniae huc illuc minute crenatae vel erosae, verticaliter albo-striatae, sub lente nervulis albis omnino reticulatae (*Bianca*).

Pag.82. *Ballota saxatilis*. *Folia* inaequaliter serrata: *calyces* fauce constricti, 10-nervosi; nervis exilissime sulcatis: *corollae* labium superius lineare, rectum, apice, 4-denta tum, dentibus villoso-pennicilliformibus (*Bianca*) ⌒ Confer quoque Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 174.*

83. *Phlomis fruticosa*; *a.* — *Foliorum* pagina superior viridi-glaucescens, inferior viridi-canescens: *calyces* incano-glaucescentes: *bracteae* incanae: *corolla* galea basi 2-saccata, carinato-plicata, 6-dentata; binis dentibus lateralibus, 4 apicilaribus (duobus mediis minoribus, brevioribus, rotundiusculis); labio inferiore margine glabrato, utrinque 2-dentato, altero dente brevi subrotundo, altero infimo conoideo-lineari, longiusculo divergente (*Bianca*).

85. *Origanum virens*. *Folia* pellucide punctata ut in *Hypericis* (*Bianca*) ⌒ Hoc et *O. macrostachyum* nequidem uti varietates recensentur a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 195* sub *O. vulgari*, quod certe a natura absonum.

88. *Satureja tenuifolia*. Hyssopus oblongo angusto Rosmarinifolio. *Cup. H. Cath. p. 100*, et *panph. 2. t. 35* — *Castelbuono*, ubi floret Januario (*Minà*) ⌒ *Corollae* in hac tenuiores quam in sequentibus, extus pubescentes, ad faucem purpureo-punctatae; labii inferioris lobis rotundatis; tubo gracili, saepe fere filiformi: *filamenta* pallide rosea, duo longiora extra faucem exerta, sed labio superiore breviora: *antherae* roseae: *corymbi* inferiores saepe bracteis margine revolutis breviores sunt.

id. — *consentina*. S. saxatilis, Pini foliis frutescens. *Cup. panph. 1. t. 127* ⌒ *Castellobuono a Liccia* (*Minà*).

89. — *graeca*. Hyssopus Mari Cortusi foliis majoribus, spicato flore dilute purpureo. *Cup. H. Cath. p. 100* ⌒ Ic. Traoriganum alterum. *Lob. ic. 493*, et—Traoriganum. *Dod. pempt. 286*, mediocres.

bb. longiflora canescens. Ic. Hyssopus Mari Cortusi foliis oblongis, hirsutulus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 257* — *ed. Bibl. Cat. 1. t. 257* — *ed. Bibl. Pan. 1. t. 112.*

In var. *a.* pedunculi raro bini; erecto-patentes non subdivaricati: *corollae* dilutissime purpureae ⌒ Plures varietates ac species sub hac refert Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 45.*

90. *nervosa*—Ic. Hyssopus Mari Cortusi foliis, spicato verticillato flore purpureo-rubro, hirsutus. *Cup. H. Cath. p. 100* ⌒ Ic. H. Mari Cortusi foliis oblongioribus, spicato verticillato flore purpureo. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 447*—*ed. Bibl. Cat. 2. t. 58*—*ed. Bibl. Pan. 1. t. 123* ⌒ *Mazzara* in collibus (*Alex.*) ⌒ Thymus Piperella herb. *Vahlii* ad hanc spectat!

93. *Clinopodium vulgare*. Adde:

b. albiflorum.

In montosis; *Messina al Telegrafo* (*Prest.*).

95. *Thymus Serpyllum*.

Post hanc speciem adde:

2.a *T. glabratus*. *Hoffm.* et *Link fl. port. 1. p. 130.*

T. caule repente, ramis floriferis seriatis erectis pilis deflexis

brevissimis pubescentibus, foliis subsessilibus bracteisque oblongo-linearibus planis obtusis glabris subtus glanduloso-punctatis exquisite nervosis basi utrinque parce ciliatis, floribus laxe racemoso-verticillatis, calycis campanulati concoloris dentibus inferioribus subulatis, staminibus corollam excedentibus.

Ic. *Hoffm.* et *Link l. c. t. 15*, optima.

In apricis montosis; *Messina al campo, ed a Curcuraci* (*Alex. Presl.*).

Aprili, Majo. ♄

Caules graciles: *folia* laete virentia, glaberrima, ascendendo longiora et remotiora: *calycis* tubus ad nervos hirsutissimus, et inter illos glandulosus; dentibus duobus inferioribus porrectis pulchre pectinato-ciliatis: *flores* praecedentis pallidiores; *corollae* lilacinae galea vix emarginata.

Affinis *T. Serpyllo*, sed habitu peculiari, floribus laxioribus, ec. diversus. A *T. angustifolio* quoque longe alienus; et utrique male sub *T. serpyllo* adducti Cl. *Benth.* in *lab. p. 345.*

Pag. 96. *Thymus Zygis*. Ic. Serpyllum saxatile, hirsutum, Thymifolium, nanum, flore rubello. *Bocc. mus. p. 108. t. 89 !* ∽ *Petralia ai Mannarini* (*Minà*) ∽ Icon *Viv. frag. fl. ital. t. 8. f. 3.* absque descriptione ad aliam speciem certe spectat ob bractearum defectu.

97. — *rotundifolius*. Plantam hanc ad *T. alpinum* olim retuli, sed melius collatis characteribus ab hoc discrepari putavi; at cum isto associatur a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. p. 215.*

id. — *nitidus*. Nec icon *Fl. gr. t. 576*, nec illa *Wald.* et *Kit. pl. rar. Hung. t. 156* (quae *T. piperella* All., *Melissa piperella Benth. lab. p. 379*, Satureja piperella *Bertol. fl. ital. 6. p. 50*) cum nostro conveniunt. Interim Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 205* nostrum ad speciem *Lin.* ducit.

98. — *Nepeta* post 6. adde *bis* ∽ *Folia* in omnibus varietatibus subtus glanduloso-punctata, supra glandulis destituta: *villi* in fauce calycis exerti, sed dentes non excedentes: *calyces* sparse glandulosi inter nervos ∽ Var. *b. T. glanduloso Bertol. fl. ital. 6. p. 222* videtur valde proxima.

99. — *Calamintha*. Calamintha vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 34* ∽ *Folia* in hac utrinque glandulis destituta saepius sunt.

110. *Melissa altissima*. *Bracteae* in eodem verticillo inaequales: *calycis* labium superius 3-nervoso-aristatum, aristis brevissimis; inferioris bipartiti laciniae acuminato-aristatae, apice conniventes: *corollae* jam explicatae albo-flavescentes; labio superiore dilutissime carneo, semibifido, laciniarum basi subgibbo; labio inferiore 3-lobo; lobis integris, medio magno rotundato, marginibus concaviusculo, basi glanduloso-piloso; lateralibus obovatis, parvis, convexis (*Bianca*) ∽ Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 229*, sententiam Cl. *Benth. lab. p. 395* sequens, hanc speciem a *M. officinali* non separat, notatque individua intermedia inter utrasque adesse. Tamen id nunquam vidi; immo observatio plurium annorum certum me fecit speciem istam etiam seminibus et cultura omnes suos characteres servasse.

101. *Scutellaria peregrina*. Floret Majo prope *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*) ∽ *Bracteae* non vere elliptico-obtusae, sed elliptico-acutae, et aliquando ovato-acutae, raro

ciliatae: *corolla* pallide violacea, labio inferiore albido. In racemorum axe pili glandulosi breves, longioribus paucis huc illuc intermixtis: *calyx* ipsaque appendicula concava pilis quoque glandulosis conspersi (*Bianca*).

Pag. 102. *Scutellaria Columnae*. Majo prope *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

id. — *Gussonii*. *Avola nella valle dell'Amico* (*Bianca*) ∽ Haec cum *S. Columnae* nullimodo confundenda, uti putat Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 246.*

103. *Prunella vulgaris*. Julio; *Castellobuono* (*Minà*).

104. — *laciniata*. *Folia* irregulariter pinnatifido-incisa, praesertim basi: *bracteae* subreniformes, apice acutae, reticulato-nervosae: *flores* brevi-pedunculati: *calycis* labium superius planum, 3-dentato-crenatum, marginibus laterum involutis conduplicatis, conduplicationis angulo acuto: *labium* inferius 2-fidum; laciniis acuminatis, spinescentibus, uti et superioris dentes: *floret* Majo, Junio in vallibus collinis (*Bianca*).

105. *Melittis albida*. Specimina *M. Melissophlli* germanica a planta sicula prorsus aliena, et inde nullo jure simul conjunctae a Cl. *Bertol.* in *fl. ital. 6. p. 237.*

106. *Moluccella spinosa*. Post *Cup.* adde: Melissae similis, seu Molucca floribus albis labio punctato. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 63* ∽ *Taormina, e Capo di Alì* (*Tin. Nym. Guss.*); *Avola* ad agrorum margines et viarum, ubi abunde provenit (*Bianca*) ∽ *Caules* saepe orgyales, pube brevissima obducti vel glaberrimi: *folia* superiora ovata, inciso-dentata, lobis acutis, apice duriusculo; omnia in pagina superiore glabra, in inferiore ad nervos pilis brevibus conspersa, marginibus exilissime ciliatis: *petioli* sulco ciliato-pubescente: *calyces* intus extusque velutino-puberuli; labii inferioris spinae alternatim longiores: *corollae* tubus extus intusque puberulus; labium superius spathulato-canaliculatum, rectum, subvenosum, apice retusiusculum (raro integrum), dente calycino supremo fere duas lineas longius, incarnatum, extus villosius quam intus; labium inferius labio calycino inferiori subaequale, album, plicato-3-fidum; laciniis lateralibus acutis, divergentibus; media oblonga, subquadrata, crispa, apice retusa, disci centro prominulo flavescente, extus brevi-puberula, intus fere glabra: *stamina* dimidio corollam excedentia; *filamentis* albis, pubescentibus; *antheris* luteolis, didymis: *stylus* subglaber, apice 2-fidus, laciniis filiformibus divergenti-recurvis: *bracteolae* contra calycem villosae. Floret Majo, Junio. ⊙ nunquam ♂ (*Bianca*).

107. *Prasium majus*. *Laciniae* calycinae in fructu demum ampliatae. Floret Januario, Majo (*Bianca*); *Castellobuono* (*Minà*).

110. *Vitex agnus castus*. *Avola* ubi flores carnei, ac floret Junio Augusto (*Bianca*).

id. *Euphrasia Bocconi*.

Post hanc speciem adde:

1.ª *E. Biancae. Guss.*

E. suffruticosa glaberrima, foliis lanceolato-linearibus imis margine scabris, floribus confertis secundis bractea longioribus ♄, staminibus exertis, corollae lobis labii inferioris rotundatis, intermedio emarginato-bilobo, antheris glabris.

Ic. *nulla*.

In collibus calcareis; *Avola nelle valle dell' amico* (*Bianca*).
Octobri, Novembri. ♄

Folia inferiora *E. Bocconi* similia, sed superiora anguste linearia illa *E. rigidifoliae* aemulantia: *flores* approximati: *corollae* glabrae et vix odorae ac *semina* striata ex *Bianca*.

Habitus omnino praecedentis quoad herbam, sed quoad flores et bracteas aliena; nam istae calyce breviores vel illum aequantes, non apice elongatae; dentes calycini obtusiores, ac breviores: exsiccatione pariter uti illa cito nigrescit.

Pag. 111. *Euphrasia serotina*. *Milazzo agli archi.*

112. — *rigidifolia*. Post *Cup.* adde, et—E. autumnalis, purpurea, angusto folio glauco deciduo. *Cup. l. c. supp. alt. p. 96.*

113. *Bartsia Trixago*. Var. *a.* in collibus, nunquam occurrit in demissis: var. *b.* ubique gregarie segetibusque valde noxia: *antherarum* hirsuties in *a.* dilutissime violacea: *stigma* glanduloso-glaucescens (*Bianca*).

114. — *viscosa*. Ic. E. lutea, viscosa, latiusculo folio serrato, flore magno, Leonis rictu. *Cuo. panph. 2. t. 166* — *Raf. t. 77. f. 2.*

117. *Linaria cymbalaria*. Ic. Cymbalaria. *Matth. comm.* 2, Cl. *Ten.* in *syll. p. 303* ad *L. acutangulam* potius spectare arbitratur.

id. — *pubescens*. Cl. *Chav. antirr. p. 101. n. 11.* a *L. pilosa* non differre putat ∽ *Avola nella Cava dell' Amico*, ubi Floret Majo Junio, nusquam Aprili (*Bianca*) ∽ *Cotyledones* orbiculato-cordati, margine integro, apice obtuso: *corolla* extus per tubum suffuso-rubescens, puberula, intus albida, decolor, vix dilutissime carneo-coerulescens; laciniis labii superioris obsolete purpureo-striatis, palati gibbis extus luteo-maculatis, cum duabus lineis pilosis ochraceis in fauce: *calcar* quasi rectum, descendens, obsole terubescens: *antherae* albidae: *stylus* albus: *capsula* turbinato-subrotunda, depressa, lineolis fuscis variegata (*Bianca*).

118. — *graeca*. *Pedunculi* non glabri, sed pube brevissima obducti, plerumque villis longis intermixtis: *calyx* villosior quam caeterae plantae partes, laciniis lineari-lanceolatis acutis, basi calloso-nervosis, gibbosisque, *capsulam* globoso-compressam, brevi-puberulam (non vere glabram) paullulum excedentibus: *corollae* flavae, labio inferiore extus cinereo-maculato; galea 2-fida, intus violacea, extus intensius cinerea: *calcar* albidum. Omnes corollae partes extus tenue puberulae, excepta galea, quae villosissima: (*Bianca*), quae observatio potius ad sequentem spectare mihi videtur ∽ Icon *L. commutatae* in *Reich. cent. 9. f. 1101*, ob pedunculos glabros, corollas grandiores, quae in *L. Elatine* duplo minores, et semina tuberculata ad hanc mihi spectare videtur.

Post hanc speciem inseratur:

4.a *L. Prestandreae. Tin.*

L. caulibus procumbentibus, foliis imis ovatis oppositis, reliquis hastatis, floribus axillaribus longe pedunculatis, pedunculis gracilibus glabriusculis patentibus folio longioribus, laciniis calycinis lanceolatis capsulam aequantibus, seminibus foveolatis (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In humentibus mari proximis inter sepes; *Messina intorno ai pantani del Faro* inter Opuntias. (*Prest.*).

Augusto, Septembri. ⊙

Species inter *L. graecam*, *Elatine* et *spuriam* exacte media: pedunculi glabrati, folia, et calycis laciniae fere ut in duabus primis; sed corollae majusculae ut in *L. graeca*; pubescentia et capsula ut in *L. spuria*; siquidem istae in *L. graeca* ac *Elatine* parvae, diametro vix ½ lineari, calycem aequantes, aegre dehiscentes: in *L. spuria* et in hac diametro lineari, calycem excedentes, facile dehiscentes: *semina* perfecta non vidi: sed immatura videntur tuberculata∽*Folia* suprema aliquando in hac et in *L. graeca* ovata, et non hastata, reliquis multo minora.

Pag. 119. *Linaria spuria*. *Calyces* saepe vidi etiam in apanthesi clausos, ut in *L. graeca* (*Bianca*).

id. — *triphylla*. *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*); *Castellobuono a Dula* (*Minà*) ∽*Caules* saepe 1-2-pedales, subfistulosi, in sterilibus simplices, erecti, in fertilibus basi ramosi, ramis virgatis, asurgentibus: *folia* inferiora terna, vel quaterna, interdum opposita, superiora vero plerumque sparsa vel alterna, omnia patentissima, quandoque subreflexa, saepe obliqua, in sterilibus lanceolata obtusa plana, in fertilibus obovato-elliptica, vel ovali-subcordata, persaepe concava: *corolla* basi gibba, intus flavescens; tubo inflato, extus obsolete-violaceo: *palati* gibbae plus minusque saturate luteae, id interius ambientibus duabus lineis pilosis albis, dum aliae duae pilosae luteae e fundo corollae in palatum procurrunt: *calcar* laete violaceum: *antherae* lineares, violaceae: *stylus* simplex, apice subincurvo, violaceo: *stigma* acuminatum: *capsula* torulosa, crassiuscula, apice tribus valvis dehiscens (*Bianca*).

120. — *reflexa*. Ic. L. myrsinites, folio caesio, triphylla et tetraphylla, brachiata, flore candido. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 377*, et—Linaria-Narcissus myrthifolius, elongatissimus, varius. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 4. t. 670*, quae varietas monstruosa.

id. — *rupestris*. Antirrhinum saxatile, foliis Serpylli. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 9*, ex quo—A. pumilum, unicaule, perangusto parvo tereti folio, monoflore rubro. *Cup. H. Cath. p. 19*.

121. — *chalepensis*. Ic. L. Antirrhinifolio glauco, flore candido, quinque foliis cincto. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 229—ed. Bibl. Cat. 1. t. 207 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 124* ∽ Floret Julio prope *Castellobuono alla Paratura, ed ai Monticelli* (*Minà*)=et in *Ustica*. ∽ *Calcar* filiforme, sesquialiter corolla longius, basi incurvum, inde rectum: *flores* grate odori (*Bianca*).

id. — *purpurea*. Floret Julio prope *Castellobuono* (*Minà*).

122. — *stricta*. L. folio capillaceo crassiore, spicato flore candido, rictu crocato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 250 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 248 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 160*. ∽ In multis Siciliae locis, praesertim prope *Messina*, *Catania*, ec. occurrit varietas floribus omnino luteis, quae ob habitum peculiarem species videtur propria, et ulterius observanda. Ad hanc spectant *L. stricta Sibth. fl. gr.* quoad plantam siculam ex loco!; ideoque si nova *L. Sibthorpiana* appellanda.

id. — *Pelisseriana*. *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

124. — *simplex*. *Messina a Curcuraci* (*Heldr. Prest.*).

125. *Antirrhinum tortuosum*. A. meonanthum, quod cum dubio sub hoc citavi, a Cl. *Chav. l. c. p. 82* ad *A. sempervirens* citatur.

id. — *siculum*. Var. *b. Catania a Villarascosa Torn.*∽Var. *c.*

hic obvia; de qua haec habe: *caules* glanduloso puberuli: *folia* interdum terna, vel 4-terna: *flores* grate odori: *corolla* (pollicem et ultra longa) albo-luteola; labii superioris laciniae conduplicatae, extus erosae, sinu ut plurimum purpureo-striato: *labium* inferius 3-fidum, laciniis inflexis media angustiore, fauce sulphurea, duobus lineis pilosis sulphureis e fundo corollae in palatum excurrentibus: *tubus* pubescens: *racemi* rachis, et pedunculi glanduloso-pubescentes: *flores* 2-3 per intervalla approximati, vel solitarii: saepius inter calycis lacinias *appendix* prodit 2-3-linearis, vix semilineam lata, corollae concolor, undique pubescens, apice revoluta (*Bianca*). Forsan icon *Cup. panph. 1. t. 73*, sub var. *c.* a me relata ob conformitatem synonymi *H. Cath.* sub var. *a.* citato, ad hanc spectat.

Pag.126. *Antirrhinum Orontium. Corolla* dilute rosea, tubi basi carnea (*Bianca*).

id. *Scrophularia.* Foveolae duae ad basim labii superioris, gutta mellis repletae, uti in *Ocymo. Pori* duo melliferi ad basim germinis. *Gyr. de ess. pl. char. p. XLII.*

id. — *peregrina. Pedunculi* glanduloso-puberuli (*Bianca*).

127. — *Balbisii.* Betonica aquatica Septentrionalium. *Lob. ic.533?*

id. — *grandidentata.* Ic. S. Urticaefolio crispo, ramis carens. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 285.*

128. — *vernalis.* Ic. S. annua, folio Urticae altera subrotundo ampliori folio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 184 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 135*—Floret Junio, Julio prope *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

129. — *bicolor.* Adde:

b. albiflora; foliis laete virentibus vel glaucescentibus, laciniis denticulatis, floribus albis, antheris luteis, ramis fructiferis deflexis.

In submontosis; *Messina allo Scoppu* (*Prest.*).

An species propria, et in vivis plantis alterius observanda?

130. *Celsia cretica.* In argillosis herbosis submontosis: *Castelbuono ai Monticelli* (*Minà*); *Vicari* (*Tin. Nym. Guss.*); *Cammerata a S. Biaggio.*

b. albiflora.

In argillosis collibus herbosis; *Vicari* (*Tin. Nym. Guss.*).

133. *Orobanche canescens. Bracteae* plerumque corolla breviores: *corollae* extus glanduloso-puberulae: *filamenta* apicem versus quoque villosa: *stylus* basi subglaber, apice villosiusculus; *stigmate* purpureo; ad radices *Carline Gummiferae* vidi (*Bianca*).

id. — *minor. Bosco di Castellobuono* (*Minà*).

id. — *barbata. Bosco di Castellobuono* (*Minà*)

134. — *pruinosa. Corollae* subincurve, albidae, vel pallidae violaceae: *capsulae* glabrae, subcylindricae, basi obliquae (*Bianca*).

135. — *Spartii.* Ic. Spartium cum Rapo Genistae. *Lob. obs. 531, et ic. 2. p. 89.*

id. — *Galii. Buscemi* (*Kamph*).

Post hanc speciem inserantur:

8,a *O. caryophyllacea. Smith Lin. trans. 4. p. 169 — Willd. sp. pl. 3. p. 348.*

O. pubescens, squamis bracteisque ovato-lanceolatis, sepalis ovatis subaequaliter bifidis, corolla tubulosa curvula bra

cteas subexcedente, labiis denticulato-crispis, superiore emarginato, inferiore 3-lobo, medio parum longiore ac latiore, filamentis basi interna villosis, stylo apice parce glanduloso, stigmate obcordato.

Ic. *Reich. cent. 7. f. 890, 891.*

In montosis herbosis; *Monti di Palermo*, sed rara (*Tin.*). Aprili, Majo. ⊙

Cl. *Koch* in *syn. p. 535*, quem confer, hanc ad *O. Galii* refert, pluresque alias species simul associat.

8.b *O. Alexandri. Tin.*

O. glanduloso-pilosiuscula, squamis bracteisque ovato-lanceolatis, spica laxa, sepalis integerrimis! ovato-vel lanceolato-acuminatis bracteisque nervosis subaequalibus corolla denticulata non constricta brevioribus, labio superiore emarginato subfornicato, inferiore trilobo longiore, staminibus styloque basi pilosis apice glanduliferis, stigmate bilobo glaberrimo subglanduloso (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In montosis; *Palermo sopra S. Maria a Gesù, Montepellegrino, Catalfano* (*Tin.*); sed rara.

Aprili, Majo. ⊙

Rubescens: *flores* subsemipollicares, ampli, suaveolentes, non incurvi, rubro-striati, venosi, glanduloso-punctati: *stigma* purpurascens (*Tin.*).

Ab affini *O. pruinosa* differt; brevitate pilorum glandulosorum; sepalis integerrimis eorumque figura, et una cum bracteis corolla multo brevioribus; *corolla* minus elongata. Ab *O. Galii* et *O. caryophyllacea* indicatis notis quoque aliena (*Tin.*).

Pag. 136. — *crinita. Palermo alla Rinella* (*Tin.*).

Post hanc speciem adde:

10.a *O. nebrodensis. Tin.*

O. gracilis puberula, squamis linearibus acutis adpressis, spica cylindracea (non elongata) pauciflora laxiuscula (non densissima), bracteis lanceolato-acuminatis flores apertos multo excedentibus (non subaequantibus), sepalis bifidis, laciniis triangulari-subulatis, corollis tubulosis subincurvis, lobis denticulatis conniventibus, staminibus glabris, stylo obsolete villoso (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In montosis; *sopra Isnello presso al fiume* (*Tin.*).

Majo. ⊙

Flores parvi; sanguinei ☞ Differt ab *O. crinita* bracteis flores jam explicatos excedentibus; spica non densa ac pauciflora; corollae lobis conniventibus, margine tenuiter denticulato; gracilitate totius plantae ac florum; quibus fere omnibus characteribus ab *O. sanguinea Presl* dignoscitur (*Tin.*).

137. — *cumana.* In Sicilia *nel bosco di Montaspro sopra Isnello* (*Tin.*).

id. — *lavandulacea.* Orchis minor, unicaulis, longa spica purpureo-coerulea. *Cup. panph. 2. t. 116 — Bon. t. 52.*

id. — *ramosa.* Orobanche thyrsoidi-digitata, flore ex albido coeruleo. *Cup. panph. 2. t. 55.*

139. *Raphanus fugax. Castellobuono a S. Ippolito* (*Minà*).

id. — *Raphanistrum.* Post *Cup. H. Cath. p. 188* adde; et *supp. alt. p. 77.*

Pag. 140. *Raphanus Landra. Castellobuono a S. Ippolito* (*Minà*).
141. *Bunias erucago. Nicolosi* (*Torn.*).
142. *Cakile maritima.* Ic. C. Serapionis. *Lob. ic. 223.*
b. sinuatifolia. Ic. Eruca maritima, latifolia, Jacobeae foliis. *Cup. panph. l. t. 208*—*Messina alla Lanterna* (*Presl.*).
143. *Calepina Corvini. Castellobuono* (*Tin.*); *ai Monticelli* (*Minà*).
145. *Clypeola jonthlaspi. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*). Varietas *b. lasiocarpa* potius uti species propria habenda, et ab ista icon *Reich.* excludenda; siquidem in nostra *siliculae* duplo minores, etiam in planta culta, et earum nervus prope marginem obliteratus, qui in illa elevatus — *C. microcarpa Moris*, quoad specimen a *Parlat.* communicatum, a planta sicula aliena est.
146. *Biscutella lyrata.* Adde:
d. fructibus margine et centro pilosis, in reliquo pube brevissima viridi-cinerea obductis.
In herbosis demissis; *Avola* (*Bianca*); *Palermo*=et in *Ustica*. Haec varietas ab *a.* omnino diversa, sed simul cum reliquis provenit: var. *c.* prope *Avola* rarior (*Bianca*).
147. *Isatis canescens. Mandanici* (*Presl.*); *S. Catterina*, *e Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*).
150. *Iberis pinnata.* Post loca natalia et durationem adde: (*Presl*).
151. *Hutchinsia petraea.* Ic. Lepidium Linnaei. *Crantz st. austr. fasc. 1. t. 1. f. 4, 5.*
152. *Lepidium draba.* L. glastifolium. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54.*
id. — *latifolium. Polizzi* (*Minà*).
154. — *nebrodense.* Alia varietas pedicellis patentibus, non vero deflexis in *Madonie alla Battaglia di Petralia* occurrit. Praeterea adde sequentia synonyma Cupaniana:
Thlaspi supinum, alte radicans, album, Globulariae foliis infimis, aliquot isthmatis, Auriculae supremis dentatis—Id. foliis integris per totum obscure viridibus nitidis—Id. fulvo folio crispo, et integro—Id. brevi densoque villo canescentibus foliis — Id. foliis crispis. *Cup. H. Cath. supp. p. 251.*
155. Ad finem generis *Lepidii* adde:
Prope *Villarosa* ad agrorum margines *Lepidium sativum* passim occurrit, sed species haec certe ex proximis hortis, ubi colitur, transfuga (*Tin. Nym. Guss.*).
156. *Thlaspi perfoliatum. Madonie alla Zotta del Pumo*, *a Sette Cupuni*, *ed a Cacacidebbi* (*Minà*).
158. *Aethionema saxatile.* Ic. Lithothlaspi quartum, carnoso rotundo folio. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 290 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 119.*
161. *Draba verna. Sepala* in eadem planta vel omnino glabra, vel pilis sparis e tuberculo rubente prodeuntibus obsita: *petala* candida, calyce duplo fere longiora.
164. *Alyssum compactum.* Etiam in Aetna collegit Cl. Dr. *Alexander*; et in ejus specimine: *caules* plures, 3-4-pollicares: *folia* supra virentia, subtus canescentia, parva, oblonga, inferiora latiora, sed breviora: *racemi* densi, 5-9-lineares: *pedunculi* inferiores silicula duplo longiores, superiores uti calycem illam aequantes: *sepala* siliculae pallide virenti adpressa: *petala* ex sicco videntur albida, et calycem parum excedentia.

Pag. 168. *Cardamine uliginosa.* Eruca palustris, major, flore albo. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28*, sub *Barbarea arcuata* a me cum dubio relata, certe ad hanc spectat.

169. — *graeca.* *Castellobuono a Liccia*, ubi floret usque Junio (*Minà*).

170. *Arabis auriculata.* Draba saxatilis, siliquosa, hispida, foliis serratis, superioribus Myrthi, inferioribus latioribus, siliquis pusillis repandis evanidis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 26.*

id. — *verna.* In collibus; *Avola* (*Bianca*); *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*)⇝*Petala* oblongo-obovata, obsolete retusa, ungue albo-flavo, caeterum violacea: *stamina* exerta; *filamentis* albo-flavis; *antheris* luteolis (*Bianca*).

171. — *hirsuta.* *Folia* strigosiuscula: *calyces* glabri, bisaccati ad basim: *antherae* flavae (*Bianca*).

172. — *longisiliqua.* *A purpurascens Presl* sub hac specie relata potius ad *A. collinam b.* spectat; quae forsan species propria ob calycem purpurascentem, siliquas angustiores, ec.

id. — *collina.* *Castellobuono a Liccia* (*Minà*).

175. *Matthiola incana.* Plantam, quae in *Pantellaria* provenit, novam speciem putat Cl. *Tin.*, et nomine *M. pulchellae* designat: folia equidem sunt tomento densiore ac albidiore tecta, flores paullo minores, siliquae longiores, earumque ac pedicellorum glandulae copiosiores; sed in reliquis non differre ex speciminibus, quae habeo, mihi videtur.

176. — *sinuata.* Varietatem siliquis sparse villosis ac glandulosis, ideoque inter *a.* et *b.* mediam in arenosis maritimis prope *Messina alla torre del Faro* occurrit (*Tin. Nym. Guss.*).

176. — *coronopifolia.* Specimina graeca a Cl. *Boiss.* communicata cum var. *a.* exacte conveniunt; at illa *M. bicornis* a var. *c.* omnino diversa sunt.

178. — *tricuspidata.* *Siliquae* cuspidibus potius subobtusis, media subbiloba, lateralibus nunc horizontalibus, ut ex tua observatione, nunc (nec nimis raro) retrorsis ut ex *Dec.*, nunc etiam sursum versis: *flores* violaceo-purpurei, ungue albido, venosi. Floret Januario, Majo (*Bianca*).

179. *Cheiranthus Cheiri.* *Avola* in rupibus collium *a Monte Celidonio* (*Bianca*).

180. *Barbarea taurica.* Dele sub hac specie, Eruca palustris, ec. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 28*, nam ad *Cardaminem uliginosam* spectat, quam superius confer.

181. *Erysimum longifolium.* E. australe. *Gay. Erys. diagn. p. 6*; nam glandulae dilatatae; *sepala* lateralia basi saccata; et *semina* deorsum breviter marginata, ut a Cl. auctore describuntur.

182. — *lanceolatum*; *a latifolium* — *S. Catterina* (*Tin. Nym. Guss.*).

b. majus. Sinapi luteum, Lavandulae folio canescente. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 83*, et—Ic. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 567*, ac—S. alpinum, luteum, Lavandulaefolio albido. *Cup. panph. 2. t. 84*⇝*Nicolosi nelle arene* (*Torn.*); *da Adernò a Catania* (*Tin. Nym. Guss.*)⇝Etiam in hac specie sepala sunt lutescentia, et basi saccata⇝Varietas *b.* ad *E. canescentem* valde accedit foliis angustioribus, et habitu, nec non ob pilos non basi, sed in eorum centro in facie foliorum insertos, illa arcte adpressos (quos ideo dixi simplices), ut in icone

E. canescentis Reich. cent. 12. f. 4394 optime exhibentur.

Pag. 185. *Alliaria officinalis*. Adde: Semina longitudinaliter striata; striis basi concentricis.

188. *Sisymbrium polyceration*. *Siliquae* ut plurimum binae, raro ternae plerumque triloculares ac trivalves!, quod nescio an usque adhuc observatum (*Bianca*); quod in speciminibus ab ipso communicatis, ac prope *Avola* collectis ego quoque vidi, et certe in hac familia singularis.

id. — *officinale*. *Flores* pallide lutei, minimi; *petalis* non linearibus, sed obovatis vel ellipticis. Aprili, Majo prope *Avola* ubi quoque ♂ nec ⊙ nec ♃ (*Bianca*).

190. — *Thalianum*. Ic. Drabula alba, alpina, siliquosa, Alsinaefolia. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 337* bis, et ad hanc tabulam respondet illa *Raf. t. 43.*

191. *Diplotaxis crassifolia*. *Da S. Catterina a Villarosa* (*Tin. Nym. Guss.*).

192. — *erucoides*. *Flores* candidi, ungue viridulo, demum purpurascentes: *antherae* sulphureae: *siliquae* glabrae, ad *stigma* persistens puberulae. Floret prope *Avola* Septembri, Junio (*Bianca*).

193. — *muralis*. Ic. Eruca minor, Bellidis folio crenato dentato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 187 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 29* ∽ *Ponte sotto Vicari ne' siti argilloso-calcari, e sotto Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. — *viminea*. Plerumque *caules* 2-3-pollicares, ramosi, foliosi; *racemis* ½-pedalibus et ultra: *petala* inaperta, luteo-viridula. Floret Octobri, Aprili. (*Bianca*).

id. — *scaposa*. Adde: *Guss. supp. p. 214.*

195. *Brassica campestris*. Post *Cup.* adde » Napus sylvestris, foliorum costa, et ima parte caulis purpureis, radice clavari tenui. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 64*, sed an ex hac descriptione potius ad *B. fruticulosam* spectat?, tamen obstat icon *Bonanni* ∽ *Stylus* in flore cylindricus, in fructu conicus (*Bianca*).

197. *Brassica villosa*. B. saxatilis, foliis Herbae benedictae folia prima spectantibus, villo holosericeo candicantibus *Cup. H. Cat. p. 32, et Cor.*

199. *Eruca sativa*. *Catania* (*Torn.*).

200. *Sinapis virgata*. *Misterbianco* (*Kamph.*)·

201. — *pubescens*. Raphanistrum luteum, hirsutum, Raphani vulgaris folio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 77.*

202. — *incana*. *Bon. t. 40.* lege *t. 50* ∽ Prope *Avola* annua, non biennis (*Bianca*).

203 — *alba*. *Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*).

204 — *dissecta*. Sinapi luteum, Lini segetum Chelidonii quaterno folio scisso, siliqua nodosa hirsuta. *Cup. H. Cath. p. 201.*

205. *Erodium romanum*. *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*) ∽ Hic obvium in pascuis maritimis: *folia* juniora dense villoso-canescentia, magis in pagina superiore: *foliola* potius acute inciso-dentata, quam pinnatifida: *pedunculi* 5-9-flori: *petala* intense rosea, calyce (sed non duplo) longiora: *sepala* apice 2-setosa: *villositas* in petiolis reflexa, in scapis patens, in pedicellis sursum adpressa (*Bianca*).

206. — *cicutarium*; *b. pimpinelloides*. Ic. Geranium Cicutae folio minus, repens, flosculis parvis candidis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 383—ed. Bibl. Cat. 2. t. 46 — ed. Bibl.*

Pan. 1. t. 105 ∽ In collibus prope *Avola*, et ibi floribus roseis, nunquam albis occurrit (*Bianca*).

Pag. 207. *Erodium moschatum*. Villositas varia; pilis ubique glanduloso-viscosis, patentibus, sub lente articulatis, caulinis (in plantis hirsutioribus) lucido-crystallinis: *capsulae* luteo-pilosae (*Bianca*).

208. — *Botrys*. *Castellobuono alla timpa del piano della Cerza* (*Minà*).

211. — *maritimum*. Geranium minus, pulchro Altheaefolio. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 52.*

212. *Geranium sanguineum*. *Caltagirone a S. Lorenzo, ed a Tabascio* (*Gerb. et Tar.*).

213. — *tuberosum*. *Avola*, ubi *flores* vix explicati saturati rosei, demum dilutiores: *foliorum* odor, ut et involucri recentis *Coryli Avellanae* (*Bianca*).

id. — *striatum*. *Castellobuono ne' Castagneti* (*Minà*).

214. — *pyrenaicum*; *b*, *lejocarpum*. Ic. G. columbinum dictum, perenne, folio et flore majori violaceo. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 379* ∽ *Caltagirone* (*Gerb. et Tar.*).

215. — *lucidum*. *Petala* dilute rosea. Floret Majo Junio prope *Avola* (*Bianca*).

216. — *rotundifolium*. *Foliorum* lobi 3-fidi; lacinia media (saepius) iterum 3-fida vel 3-dentata; lateralibus 1-dentatis (*Bianca*).

id. — *molle*. Majo. *Castellobuono* (*Minà*). *Foliorum* lobi aliquando bifidi; in summis integri, digitati: *pubescentia* in foliis adpresa, in caeteris partibus (excluso calyce) patentissima, in sepalis longior subpatens (*Bianca*).

id. — *dissectum*. *Folia* in pagina inferiore magis pilosa (*Bianca*).

217. — *columbinum*. Julio *a S. Guglielmo* (*Minà*) ∽ *Caules* adpresse pilosi; pilis brevibus setaceis: *pedunculi* 2-pollicares. Provenit in vallibus collinis prope *Avola* (*Bianca*).

id. — *Robertianum*. Junio prope *Castellobuono* (*Minà*) ∽ Villositas in caule, calycibus, et petiolis patens: *radix* longe fibrosa: *calyces* in flore adpressi, in fructu maturo demum erecto-patentes (*Bianca*).

218. — *pusillum*. Post hanc speciem adde:

† 14.a *G. abortivum*. *De Notar.* in *Bibl. ital. vol. 91. p. 349.*

G. caule ascendente dichotomo pubescente-villoso, foliis uniformibus 7-lobis, lobis oblongis trifidis, pedunculis 2-floris oppositifoliis, petalis emarginatis 5-10 calyce mutico longioribus, carpellis transverse corrugatis glabris, seminibus levibus.

Ic. *nulla*.

In Sicilia prope *Terranova* legit *Belsamo an. 1832.*

Aprili, Majo? ⊙?

Habitu haud dissimiliter *G. rotundifolii*, sed notis indicatis abunde diversum. A *G. villoso* pro quo habuimus, differt foliis reniformibus!, nec orbiculato-cordatis, ec. — *Flores* saepius polypetali et hinc stamina quatuor, vel tantum quinque fertilia. In ejusmodi floribus filamenta castrata plura inter petala et stamina fertilia occurrunt; formam oblongam habent, margine sunt paullo scariosa (*De Not.* in *sch. autogr.*) —Proxima species videtur *G. asphodeloidi*, a quo abhorret: radice annua?; villositate in caule, pedunculis, petiolisque

minori; majori in calyce mutico nec aristato; pedicellis vix reflexis; carpellis levibus: ec. (*Cesati l. c.*).

Quoad descriptionem *G. brutium Gasp.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. 1. p. 49* non diversam videtur.

Pag. 221. *Malva cretica.* Supremorum *foliorum* laciniae basi saepius edentulae: *stipularum* margo revolutus: laciniae *calycis* interioris angustae, a basi 2-lineari ascendendo acuminatae, (*Bianca*) ∽ Florum color roseus vel carneus, et nonnisi exsiccatione coeruleus.

222. — *parviflora.* Var. *a.* prope *Avola* obvia — *Stipulae* triangulares, acutae: *petala* alba, apice purpurascentia (*Bianca*).

223. — *nicaensis*; *c. tuberculata* — *Petala* emarginato-biloba, albida, purpureo-coerulescentia, venis purpureis saturatioribus notata (*Bianca*).

230. *Lavatera hispida. Castellobuono a. S. Guglielmo* (*Minà*).

id. — *olbia. Castellobuono a Pontecapiddi* (*Minà*); *Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*).

232. — *sylvestris. Catania a Villarascosa* (*Torn.*).

234. — *trimestris. Caules* etiam basi deorsum hirsuti: *petioli* superne tomentosi (*Bianca*).

235. *Malope malachoides.* Adde synonymis:

Malva Cupaniana, hirsuta, foliis petiolatis ovato-oblongis acutis subcrenatis, floralibus sessilibus, stipulis ovato-lanceolatis, floribus axillaribus solitariis pedunculatis, foliolis calycinis subcordatis acutis, *Raf. giorn. v. 2. n. XII. p. 172*, ex icone citata! — Ic. Malva Betonicae folio, hirsuta, repens. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 37.*

In diagnosi loco calycis interioris 3-fidi *lege* 5-fidi!

236. *Corydalis densiflora.* Excludenda videtur ab hac specie, Fumaria bulbosa, radice cava minor. *Cup. H. Cath. p. 80: panph. 1. t. 162*, et *2. t. 182*; nam ad *C. tuberosam Dec.* spectaret ex descriptione radicis: sed in icone bracteae evidenter palmatae; quod minime in *C. tuberosa*, in qua integerrimae.

id. *Sarcocapnos enneaphylla. Parlat. giorn. bot. ital. 1. p. 167.*

237. *Fumaria.* Confer observationes *Cyr. de ess. pl. char. p. XLVI*, et *Parlat. Giorn. bot. ital. 1. p. 124.*

id. — *capreolata.* F. capeolata; *a. Parlat. giorn. bot. ital. 1. p. 148*, excl. var.

238. — *flabellata.* F. capreolata. *b. Parlat. l. c.*

id. — *agraria. Parlat. l. c. p. 144.*

id. — *officinalis. Parlat. l. c. p. 125.*

b. densiflora. Parlat. l. c. p. 127 — Etiam in hac specie petioli aliquando cirrhescentes (*Bianca*).

240. — *Vaillantii. Parlat. l. c. 140* ∽ *Messina.*

id. — *micrantha. Parlat. l. c. p. 151.*

id. — *leucantha. Parlat. l. c. p. 136*, quoad plantam siculam et apulam — *Caules* ante anthesim vix palmares, demum elongati lateque diffusi: *pedicelli* plerumque bractea breviores; *bracteae* apice raro denticulatae: *corollae* nunc albidae, nunc dilutissime roseae (*Bianca*).

241. *Platycapnos spicatus. Parlat. l. c. p. 162.*

242. *Polygala monspeliaca.* P. vulgaris. *Cup. H. Cath. p. 169* ∽ *Folia* margine ciliato-serrulata, suprema infimis certe acutiora, sed basi magis lata: *corolla* albida, colore dilute violaceo suffusa; *crista* alba (*Bianca*).

g.248. *Cytisus triflorus*. C. foliis incanis angustis, quasi complicatis. *Cup. H. Cath. p. 169*, ex ipsius observatione in *supp. 2. p. 25.*

253. *Genista aristata*. *Castellobuono a Liccia, ed all' Ortaggio* (*Minà*).

id. *Retama Duriaei*. Sic corrige:

1. *R. Gussonii*. *Webb.* in *ann. sc. nat. 1843. v. 20. p. 280.*

R. erecta foliis subspathulato-linearibus, pulvinulis latis ovatis demum trinerviis acutis, stipulis distinctis calyce brevi campanulato, lobi inferioris dentibus subulatis, vexillo elliptico angusto apice obtuse crenato, alis lineari-acinaciformibus carina cymbiformi obtusa duplo longioribus breviore, ovario elliptico, stigmate deorsum declive, leguminibus ovatis rugulosis luteis brevissime mucronatis, sutura tenuissima, epicarpio coriaceo, endocarpio chartaceo, seminibus ovato-reniformibus nigris vel atrovirentibus (*Webb*).

R. Duriaei *Guss. l. c.*, non *Spach*; in cujus planta calyis dentes inferiores triangulares; vexillum rotundatum, ovatum; stigmate deorsum breviter declive; legumina rotundato-ovata; semina citrina ex *Webb. l. c.*

256. *Ononis mitissima*. Junio, aliquando etiam Majo. *Caules* ramosi; ramis alternis: *folia* summa parva, integra, vel etiam tenue serrulata, reliqua non terna, sed impari-pinnato-trifoliata, omnium foliolis undique tenue puberulis, glandulosoque viscosis: *stipulae* inferiores tenue dentato-serratae, etiamque scariosae, sed non ventricosae: *flores* vexillo roseo-carneo purpureo-striato, alis et carina albidis; antheris luteis (*Bianca*).

257. — *diffusa*. Icon *Cup. panph. 2. t. 261* ad varietatem *c.* spectat.

258. — *Schowii*. *Stipulae* semiovatae, acutae, vel obtusiusculae, 2 lin. latae, 1-1½ lin. longae: *pedunculi* plerumque 2-3-lineares: *flores* vexillo dilute roseo, ut plurimum una cum alis et carina apice albido: *odor* plantae resinosus. Majo, Junio (*Bianca*).

259. — *mollis*. Confer observationes Cl. *Ten.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. 1. p. 94.*

260. — *ornithopodioides*. *Castellobuono* (*Minà*). In caulis, pedunculorum, calycumque pubescentia pilis longis alii breves intermixti: *foliola* tenue puberulo-glutinosa, non semper basi cuneata, sed plerumque elliptica: *stipulae* inferiores remote dentatae, apicibus acutis divergentibus, superiores integrae apicibus lanceolatis, quoque divergentibus: *pedicelli* calyce dimidio breviores (*Bianca*).

262. — *Sieberi*. Specimina graeca a Cl. *Boiss.* et *Heldr.* missa cum siculis conveniunt, ac solummodo in illis aliquando corollae calycem aequant, pedunculique saepius aristati—Praeterea *O. pubescens* ex Insula *Naxo* ab *Heldr.* quoque missa floribus luteis confertioribus ac parum majoribus recedit; at nonnulla specimina sicula quoque istam referunt; ita ut cum planta haec ludat pedunculis muticis vel aristatis, 1-2-floris, plus minus longis; floribus remotis, vel approximatis; corollarum magnitudine, ec.; forsan consultius floret *O. sieberi*, et *polymorpham* meam sub *O. pubescente* uti varietates referre.

id. — *biflora*. In citatione *Moris fl. sard. 1. p. 144* lege *p. 144*; et adde:

O. praecox, herbacea viscoso-pubescens, caule erecto vel as-

surgente ramoso, foliis impari-pinnatis trifoliatis, foliolis oblongis vel oblongo-ellipticis (intermedio majore) obtusis serratis, stipulis integris vel irregulariter dentatis marginibus plerumque replicatis, pedunculis 1-floris (raro 2-floris) folio subaequalibus aristatis, laciniis calycinis lineari-subulatis corolla brevioribus. *Bianca pl. nov. p. 14.*

In pratis sterilibus, et inter segetes; *Catania a Villarascosa ne' seminati di Orzo* (*Torn.*); Martio, Aprili prope *Avola* (*Bianca*).

Praeter ea, quae notavi in *l. c.* discrepat planta sicula a sarda floribus albis non ochroleucis, ac carina dilute non intense purpurescente — Variat quoque ex *Fischer* et *Mayer ind. sem. H. Petr. n. IX p. 81*, pedunculorum longitudine; florum numero; corollae vexillo concolore, vel lineis purpureis picto.

263. — *RAMOSISSIMA.* Post *Cupani* adde — Anonis lutea major, serratis foliis crispis viscosis. *Cup. H. Cath. Coroll.* absque numero paginae ∽ *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ Etiam in var. *a.* saepissime foliolum unicum basi folioli intermedii insertum: *stipulae* nervosae non semper integrae, sed plerumque margine dentatae; dentibus ex productione nervorum exertis: *flores* lutescentes (*Bianca*).

Pag. 265. *VULNERARIA HETEROPHYLLA.* Var. *c.* adde:

Anthyllis nebrodensis, latiori folio, pellucido byssino flore *Cup. H. Cath. p. 16,* et *supp. alt. p. 8* ∽ Ic. A. leguminosa, Vulneraria pratensis dicta, latiore folio, flore byssino. *Cup. panph. 2. t. 232* — V. pratensis, Loto affinis, latiori folio, flore aureo. *Bon. t. 26.*

266. — *TETRAPHYLLA.* Capitula in plantis prope *Caltagirone* provenientibus sunt 6-10-flora (*Gerb. Tar.*).

id. *LUPINUS ALBUS.* Ic. L. sylvestris, latifolius, flore albo, sativo aemulus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 428 — Castelbuono* (*Minà*), *sotto Savoca, e presso Messina* (*Tin. Nym. Guss.*) *Catania e Nicolosi* (*Torn.*).

267. — *COSENTINI. Fra Catania ed Aci* copiosissime, ita ut fere cultus videtur in nonnullis agris (*Tin. Nym. Guss.*).

268. — *MICRANTHUS.* L. Gussoneanus. *Agardh* (*Georg.*) *Syn. Lup. p. 5.*; sed L. micranthus *Dougl* in *bot. reg. p. 1251*, potius quam meus aliter dicendus (*L. Douglassii*), nam *Pr. fl. sic.* jam *ab anno 1828* evulgatus.

269. — *LUTEUS. Mandanici* (*Prest.*).

id. — *ANGUSTIFOLIUS. Castellobuono* (*Minà*); *sotto Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. — *LINIFOLIUS. Castellobuono a Scunnitu* (*Minà*).

271. *OROBUS TRISTIS.* Post hanc speciem adde:

2.a *O. SAXATILIS. Vent. H. Cels. p. 94 — Pers. syn. 2. p. 303.*

O. caulibus decumbentibus vel erectiusculis, foliis 2-raro 3-jugis, foliolis inferioribus villosis cuneiformi-obovatis emarginatis mucronatis ciliatis, superioribus glabratis anguste linearibus obtusis (saepe elongatis!), stipulis minimis semisagittatis, pedunculis 1-floris infra medium articulatis petiolo brevioribus, leguminibus late linearibus compressis cernuis 4-5-spermis.

Ic. *Vent. l. c.* — Lathyrus ciliatus. *Guss. pl. rar. p. 296. t. 49.*

In saxosis calcareis; *Palermo a Catalfano* (*Tin. Alexan.*).
Aprili, Majo. ⨀

Caules superne simplices, saepe 3-4-pollicares, uti petioli villosi: *foliola* inferiora apice fere truncato-tridentata videntur, in planta sicula villosiora, quam in Calabrica: *stipulae* anguste lineares, altera integra semisagittata vel basi dentata: *corollae* parvae, vix 2 lin. longae, tamen calycem 2-3-ploque excedentes: *stylus* rectus, basi non refractus, apice compressus ac truncatus, fere glaber: *legumina* 8-10 lin. longa, 2-2 ¼ lin. lata, villosiuscula: *semina* globosa, levia.

Habitus potius *Lathyri* quam *Orobi*, ita ut excepta absentia cirrhorum, ac styli directione potius ad illos spectaret, et forsan genera ista conjungenda, nam characteres satis infirmi ad illa discriminanda mihi videntur.

Pag. 271. *LATHYRUS APHACA*. Diagnosis sic corrige:

L. aphyllus glaber, cirrhis simplicibus filiformibus, stipulis magnis oppositis, imis ovatis reliquis sagittato-cordatis, pedunculis 1-floris elongatis ad articulum adpresse pilosis, calycibus corollam subaequantibus, leguminibus linearibus (2-lin. latis) compressis glabris.

Post hanc speciem adde:

1.a *L. AFFINIS. Guss.*

L. aphyllus glaber, cirrhis simplicibus filiformibus, stipulis magnis oppositis, imis ovatis, reliquis late cordato-hastatis, pedunculis 1-floris elongatis undique glabris, calycibus corolla duplo brevioribus, leguminibus linearibus (2 lin. longis) compressis glabris.

Ic. *nulla.*

Inter segetes; *Palermo a Boccadifalco*, *S. Biagio sotto Cammarata.*

Aprili, Majo. ⨀

Habitus omnino praecedentis, sed stipulae late ovatae, obtusiores, tenuiores, auriculis fere rectangule patentibus: *pedunculi* graciliores, ac fere setacei, sat raro hinc inde pilosiusculi: *flores* 2-plo majores: *vexillum* duplo latius, basi non valde constrictum ut in illo: *alae* latiores, fere orbiculatae, carinam non ut in praecedente aequantes, in quo vexillo semel, in nostro vero duplo breviores: *legumina* jam perfecta, et *semina* non vidi.

L. pseudo-aphaca, *Boiss. pl. orient. diagn. 2. n. 105* differt ab hoc caulibus abbreviatis; corollis lacteis; vexillo alas paullo superante; alis carina longioribus.

272. — *SPHAERICUS*. In petiolis inferioribus rudimentum cirrhi setacei; petioli superiores vero cirrhiferi; cirrhis non semper simplicibus, sed quandoque ramosis: *legumina* compressiuscula, 2-3 lin. lata, 1 ½-2 pollic. longa (*Bianca*).

273. — *SETIFOLIUS*. *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*); *Militello di Val di Noto* (*Kamph.*); *Messina a Zafferia, ed alla Casazza dal Re* (*Prest.*)

id. — *CICERA*. *Caules* tetragono-ancipites, ala angulari piloso-scabra: *foliola* in pagina superiore semper glabra, in inferiore plerumque sparse pilosa, praesertim ad nervos, marginibus sub lente tenue-denticulatis, raro ciliolatis: *stipulae* ciliolatae: *flores* purpureo-fuscati, carina albo-fusca,

apice atro. Ad vexilli basim binae gibbae lineares obliquae hinc ad species secundae sectionis forsan revocandus ; se gibbae non conicae (*Bianca*).

Pag. 274. *Lathyrus Gorgoni*. L. medius, latifolius, longa siliqua. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 54?* ∽ *Catania* (*Cosent.*) ∽ In plantis quae prope *Palermo alla chiusa del Roccazzo* proveniunt uti Cl. *Tin.* me monuit, *vexillum* est profunde emarginatum, fulvum, non flavum!, rubro-striatum : *alae* fulvae *carina* pallide virens, inferne flavescens. Praeterea habitu omnino praecedentis, a quo caulibus elatioribus ; folioli etiam superioribus 2-3-ploque latioribus longioribusque, a florum colore facile dignoscitur.

id. — *hirsutus*. *Messina a Portalegni* (*Prest.*), *ed alle mon telle del Faro ne' siti umidi* (*Tin. Nym. Guss.*).

275. — *grandiflorus*. Ic. L. latifolius, ovato tenui folio ad ora crispato, maximo flore purpureo. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. t. 103 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 122* ∽ *Castellobuono ai Mont celli* (*Minà*), *Messina alla Casazza del Re* (*Presl.*).

276. — *latifolius*. *Palermo* (*Tineo*); *Messina al Campo* (*Prest.*)

id. — *sylvestris*. *Caules* flexuosi : *folia* 5-nervia (non 3-nervia *Presl*) : petiolorum et caulium *ala* denticulato-aculeata non serrulata : *flores* rosei, alarum apice saturatiore, carina albida, vexillo striis purpureis basi radiato, undique venoso : *bracteae* lineares, setaceae (*Bianca*).

277. — *pratensis*. *Messina al Campo* (*Tin. Nym. Guss.*).

278. — *tenuifolius*. *Petioli* infimi aliquando in cirrhum simplicem producti : *vexillum* coccineum, nigro-venosum, al coerulescentibus ; *carina* viridula, rubro-maculata, ad apicem bifidum albo-luteola : *semina* obovato-subglobosa, compressiuscula, grisea, (non cinerea apud nos), varie maculato-fuscata ; hilo luteolo (*Bianca*).

279. — *Ochrus*. *Caulis* alae, et petiolorum margo tenue denticula *stipularum* loco ad petioli basim in inferioribus utrinq denticulus ; in superioribus vel dentes majusculi, vel appendix stipulaeformis non ovata, vel semiovata, sed plerumque grosse tridentata, dentibus acutis : *petioli* superiores 1-5-phylli, nam saepe foliolum unicum adest : *pedunculi* non semper monoflori, sed aliquando 2 flori : *semi* griseo-viridula, oblongiuscula, basi compressa, hilo lu scente (*Bianca*).

id. *Pisum arvense*. *Foliola* in var. *a. fl. roseis*, apice usq ad medium dentata, basi integra ; in var. *floribus albis* v apice truncato dentato-crenata, caeterum edentula. In *vexillum* amoene roseo-purpureum, demum dilute-coeruleu duos pollices latum, altitudine 1-pollicari : *alae* atro-purp reae ; *carina* albido-viridula, purpureo-maculata. In *b.* f res albi, excepta carina, quae albo-viridula. In utriusq pedunculis aristae loco saepe unum vel alterum foliolum exi ovatum, lineam latum, sesquilineam longum, vel folioli majusculum, amorphum (*Bianca*) : *calycis* dentes superio latiores, sed non breviores.

281. *Vicia narbonensis*. V. purpurea, maxima, annualis, fo ac siliquis margine pilosis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3 422* ∽ Locis natalibus adde *Avola, Siracusa*, ubi obtinet nom vernaculum *Favaccia* : *folia* ima 1-juga, reliqua 2-3-4-ga ; *foliolis* ascendendo majoribus, oblique ovatis, in

gina superiore et ad margines strigosiusculis ob setulas uncinatas basi latas ; in inferiore praesertim ad nervos sparse villosis : *flores* vexillo saturate violaceo inaperto, alis contra vexillum albido-cinereis : *legumina* ad suturas scaberrima. Martio, Aprili (*Bianca*).

g.281. *Vicia tricolor. Nicolosi* (*Torn.*); *Messina fra Pagliara e Locadi nella fiumara sotto Mandanici* (*Presl.*) ∽ *Semina* aliquando badia, et punctis nigris variegata.

283. — *spuria*. Ic. V. insigniter cordata, siliquis Pisi. *Cup. panph. 2. t. 180* ∽ *Taormina*, *Siracusa* (*Kamph.*) ; *Catania alla petriera* (*Torn.*).

id. — *hybrida. Taormina*, *e Messina al Campo* (*Tin. Nym. Guss.*) : *Avola*, ubi nihil communius ; florendi tempus in *V. spuria* praecocius. In ista flores luteoli, ad apicem vexilli sulphureo-discolores, alis extus dilutissime sulphureis, carina fuscata. In *V. hybrida* flores minores, pallide viridi-lutei, vexillo conduplicato, intus fusco-striato, alis magis basi quam apice dilatatis. Utriusque habitus ipsissimus. Inter characteres specificos hisce speciebus adsignandos nota dignum existimo, quod in *V. spuria* legumina sint constanter 5-spermia (2-spermia ex abortu), et in *V. hybrida* constanter 10-spermia (ex abortu 2-3-spermia) (*Bianca*).

284. — *sativa*. Amicus *Bianca* misit specimen prope *Avola* collectum *alla cava dell' Amico*, in quo *stipulae* notatae, sed *foliola* obovato-cuneata, apice late emarginato-biloba cum brevi aristula in emarginaturae sinu, duplo fere latiora, quam in specie, et quoad habitum *V. Baclae* affinis : praeterea *legumina*, quamvis immatura, videntur quoque tenuiora quam in specie, ideoque ulterius observanda.

285. — *Cosentini. Nicolosi* (*Torn.*).

286. — *heterophylla. Castellobuono ne' Castagneti* (*Minà*).

id. — *angustifolia*. Planta sicula quoad habitum et folia superiora *V. cuspidatam Boiss.* ex ipsius specimine Lydio refert.

287. — *lathyroides*. Junio. *Madonie allo marcatu dello fierro* (*Minà*).

b. glabrata ; caulibus fere pedalibus, foliolis glabratis. In arenosis submontosis; *Nicolosi* (*Torn*).

287. — *peregrina. Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Flores* minores quam in *V. sativa* ; vexillo intense violaceo ; alis et carina coerulescenti-cinereis : *calycis* dentes superiores minimi, a corollae tubo remoti, ac divergentes (*Bianca*).

288. — *bythynica*. Ic. Lathyrus tenuicaulis, angusto folio hexaflore coeruleo purpurascente. *Cup. H. Cath. p. 107*, et — *panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 316* — *ed. Bibl. Cat. 1. t. 271* — *ed. Bibl. Pan. 1. t. 129.*

id. — *cassubica*. Cracca purpurea, scandens siliquis Pisi. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*

290. — *elegans*. Cracca angustifolia, Galegae floribus purpureo-coeruleis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*

291. — *trifloba. Fiume salso sotto S. Caterina* (*Tin. Nym. Guss.*) ; *Delia.*

292. — *monantha*. Martio, Aprili prope *Avola* (*Bianca*).

293. — *atropurpurea. Messina presso il forte del Salvatore* (*Presl.*).

id. — *dasycarpa* ; *c. gracilis*. Ic. V. multiflora, annua, minor, procumbens, spicato flore purpureo. *Cup. panph. 2. t. 34.*

Pag. 294. *VICIA AMBIGUA. Fra Alia e Vallelonga alla Taverna di Manganaro (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *PSEUDO-CRACCA; alba.* Cracca hirsuta, incana, floribus albis, siliquis pilosis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23* ∽ Hujus varietas floribus ex albo-coerulescentibus prope *Nicolosi* provenit, in qua habitus peculiaris, et forsan species aliena.

295. — *LEUCANTHA. Castellobuono (Minà); Avola (Bianca).*

296. — *DISPERMA. Bagheria sotto Catalfano (Tin. Alex.); Monte di Trapani (Alex.).*

id. — *GRACILIS.* Cracca minor, scandica, dilute-coerulea sive incarnata, siliquis tenuibus. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23* ∽ Ic. *Cup. panph. 2. t. 23. f. 1,* absque nomine.

297. — *BIEBERSTEINI.* Ic. *Cup. panph. 2. t. 23. f. 2,* absque nomine ∽ *Avola (Bianca); Messina al Campo scendendo al Faro (Tin. Nym. Guss.).*

299. *ERVUM UNIFLORUM. Madonie alle serre di Cacacidebbi. (Minà).*

301. *CORONILLA EMERUS.* Novembri, Martio ∽ *Petalorum* unguis calyce duplo longior: *flores* noctu diuque fragrantissimi prope *Avola*: *caules* orgyales, et quoque 12-pedales (*Bianca*).

id. — *GLAUCA.* C. glaucis foliis, ad alas lobate-furcatis. *Cup. H. Cath. supp. alt. p. 23.*

302. — *VALENTINA. Leonforte, Taormina (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *SCORPIOIDES.* Saepe folioli terminalis loco in apice petioli tria foliola minima, quandoque duo, plerumque inaequilonga (*Bianca*).

304. *HIPPOCREPIS UNISILIQUOSA.* Junio (*Minà*). In hac specie character genericus ex laciniis calycinis petitus infirmus est; calyx enim non subaequaliter 5-fidus, sed lacinia superior caeteris longior, apice 2-dentata (*Bianca*).

305. — *MULTISILIQUOSA. Nelle lave di Catania in luoghi erbosi (Torn.).*

308. *HEDYSARUM CAPITATUM. Avola* in pascuis prope maris litus frequens (*Bianca*).

314. *ASTRAGALUS MONSPESSULANUS.* Astragulus lutescens, foliolo ovato, siliquis incurvis magnis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 118 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 19* ∽ *Leonforte (Tin. Nym. Guss.).*

316. — *SICULUS.* In diagnosi lege » foliolis oblongo-lanceolatis acutis! ∽ Praeterea ab hac specie excludatur var. *b.*, et in speciem propriam sequenti diagnosi recipiatur:

12.ª *A. PLUMOSUS. Willd. sp. pl. 3. p. 1333 — Dec. pr. 2. p. 297; b. tomentosus Boiss. pl. graec. exsicc.*

A. stipulis caudatis scariosis, petiolis spinescentibus persistentibus, foliolis oblongo-ovalibus obtusis mucronatis sericeo-lanatis, floribus axillaribus sessilibus aggregatis, calycis 5-partiti laciniis plumoso-villosissimis submuticis corolla brevioribus.

A. siculus; *b. nebrodensis. Guss. l. c.* cum synon?

Ic. *nulla.*

In asperis calcareis montosis; *Madonie.*

Junio, Julio. ♄

Differt a praecedente (uti jam notavi) tomento densiore, ac albidiore, foliolis utrinque rotundatis, non utrinque acutis; calycinis laciniis apice late plumosis.

Specimina a cl. *Boiss.* accepta et in monte *Imolo* ac *Mesosi* (*sic in sch. aut.*) collecta cum hoc nostro exacte conveniunt,

uti alia specimina ex monte *Taggetto*, quae misit amicissimus *Heldr.* cum *A. siculo* exacte congruunt, ideoque utraeque species Greciae indigenae habendae sunt.

Pag. 318. *Psoralea bituminosa.* Adde: Ic. *Cyr. de ess. pl. char. p. xlxix. t. 3. f. 4.*, et confer ipsius observationem circa hujus speciei characteres.

320. *Melilotus italica. Avola (Bianca).*

id. — *neapolitana. Da Latiani a Capo di Alì (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *sulcata.* Icon *Cup. panph. 2. t. 20* ad *M. compactam* spectat.

322. — *infesta. Racemi* in hac specie saepe una cum pedunculo 4-12-pollicares.

323. — *messanensis.* Adde, et aliam iconem *Cup. panph. 1. t. 223?*

328. *Trifolium Bocconi. Castellobuono a Liccia (Minà), Catania nella chiusa dell' Ognina (Torn.).*

329. — *phleoides.* Var. *b.* forsan species propria, et in vivis inquirenda.

id. — *ligusticum. Messina ne' piani del Campo, ed a S. Rizzo (Tin. Nym. Guss.).*

330. — *ochroleucum*; *b. roseum.* Floret usque Julio (*Minà*).

331. — *pratense. Castellobuono a Scunnitu (Minà).*

id. — *flavescens. Corolla* flavescens, apice pallidissime carnea, striis capillaribus dilute purpureis: *foliola* subundulata, margine dilatato, in pagina superiore pallide virentia, in inferiore subcanescentia: *stipulae* bracteantes duorum foliorum superiorum longae villosae (*Bianca*).

332. — *maritimum.* Varietas *b. glabrum* floribus paullo majoribus dilutioribusque; calycinis dentibus latioribus, longioribus, crebre ciliatis ac minus divaricatis ab *a.* differt, et forsan revera species propria. Haec praeter locum citatum in *Synopsi* provenit *a Misilmeri al piano della Stoppa* (*Heldr.*) *Vicari e Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*); *Nicosia, e Montallegro.*

333. — *squarrosum.* T. squarrosum *Savi*, quod certe quoque nostrum, ad speciem Linnaeanam minime spectat ex *Led. fl. ross. 1. p. 543* in *Walp. rep. bot. 2. p. 850*, qui nomine *T. commutati* describit. Et equidem synonyma *Moris.* ac *Bauh.* a *Lin.* citata ob flores purpureos, minime huic speciei quadrant; ita ut si revera species diversa, tunc nomine *T. panormitani Presl*, quia anterius, appellandum.

336. — *angustifolium. Foliola* subtus pilis sericeis adpressis obsita (*Bianca*).

id. — *arvense.* Varietas *b. aetnense* quoad habitum *T. Preslianо Boiss. pl. nov. orient. 2. p. 25* valde similis, sed corolla calycem non excedente diversa.

338. — *Bivonae.* In collibus; *Taverna di Manganaro presso Alia (Tin. Nym. Guss.).*

341. — *spumosum. Avola (Bianca)*; *salita da Catania a Nicolosi (Torn.)*; *Capo di Alì (Tin. Nym. Guss.).*

342. — *mutabile. T. setiferum*, perenne, glabrum, caulibus procumbentibus elongatis ramosis, stipulis lanceolatis setaceo-acuminatis, foliolis parvis obovatis multistriatis, dentibus argutis aristulatis, nervo medio in setulam terminalem abeunte, capitulis pedunculatis sphaericis dein ovatis, bracteis

lanceolatis multinerviis calycinum tubum aequantibus, calycis fructiferi secus duas lineas longitudinales hirtelli caeterum glabri dentibus setaceis basi hirtellis tubum globoso-turbinatum longitudinaliter multistriatum aequantibus, corolla rosea calyce subduplo longiori, vexillo cum alis carinaque acutissimis. *Boiss. pl. or. 2. p. 32*, etiam ex speciminibus huic spectare mihi videtur, nam ipsa planta Cl. *Boiss.* annua, et non perennis mihi videtur.

Pag.343. *Trifolium Cupani. T. ovatifolium*, subglabrum, caulibus elongatis ramosis erectiusculis, capitulis ovato-globulosis majoribus axillaribus longe pedunculatis aphyllis, dentibus calycinis duobus superioribus basi latioribus longioribusque, caeteris conniventibus corollaque brevioribus, stipulis lanceolatis acuminatis, foliolis ovatis basi tantum argute denticulatis. *Bory* et *Chaub. fl. pelopon. p. 1261. t. 28. f. 1*, in *Walpers rep. bot. 1. p. 640* ad hoc spectat, etiam ex speciminibus a Cl. *Boiss.* communicatis, in quibus uti in siculis foliola spaepe non basi tantum, sed usque ad apicem argute denticulata sunt.

344. — *suaveolens.* Adde:
b. albiflorum; quam varietatem prope *Palermo nella chiusa del Roccazzo* vidi, sed satis rara.

345. — *speciosum.* Cl. *Boiss.* inter plantas mihi benevole communicatas *T. Gussoni Tin.*! ex montibus Atticae ac Lydiae, et *T. speciosum Willd.* ex calidis Argolicis misit ∽ Differunt eximie inter se specimina ista, quamvis minis affinia; sed an hoc posterius sit verum *T. speciosum Willd.* dubito. Siquidem specimina cretica (et *Willd.* Insulam Cretam uti patriam suae speciei tribuit) herbarii *Tournefortii* cum planta sicula, uti monui, conveniunt; ideoque *T. speciosum Boiss.* forsan novam speciem sistit, quam *T. Boisseri* appellandam propono.

347. — *filiforme. Castellobuono a passo scuro* (*Minà*).

id. *Lotus biflorus. Alla Taverna di Manganaro* (*Tin. Nym. Guss.*).

350. — *edulis. Castellobuono a Scunnitu* (*Minà*).

351. — *conimbricensis. Castellobuono a Scunnitu* (*Minà*).

id. — *angustissimus. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).

352. — *hispidus*; *b. intermedius. Messina alle Mortelle del Faro* (*Tin. Nym. Guss.*).

id. — *parviflorus. Castellobuono a Liccia* (*Minà*).

354. — *hirsutus.* In aridis arenosis montosis prope *Messina al piano del Campo* varietas hujus speciei provenit, in qua folia magis virentia: calycis dentes intensius colorati, longiores ac lanuginosiores: *corollae* pallidiores — *Loti siculi* nomine hanc designat Cl. *Tineo.*

355. — *pusillus. L. halophylus*, annuus, totus sericeus, caulibus brevibus prostratis, foliis subsessilibus, stipulis foliolisque obovatis, superioribus oblongis acutiusculis, pedunculis axillaribus folio duplo longioribus bifloris, involucro triphyllo, foliolis lanceolatis calycem aequantibus, calycis sericei corollam subaequantis dentibus tubo aequilongis, corollae aureae denique atropurpureae vexillo alas obtuse subtriangulares vix superante, carina brevi incurva rostrata, stylo edentulo, leguminibus teretibus nigricantibus rectis calyce quintuplo longioribus, seminibus globosis ceraceis minimis.

Boiss. pl. orient. 2. p. 57, ex hac descriptione, et ex specimine ab ipso Cl. auctore communicato a *L. pusillo* non differt.

Pag. 356. *Lotus cytisoides. Taverna di Manganaro presso Alia, ed a Villarosa (Tin. Nym. Guss.).*

358. — *prostratus.* Ic. L. saxatilis, Coluteae scorpioides foliis candicantibus, siliquis aculeatis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 397 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 83 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 106.*

364. *Medicago orbicularis. Pedunculi* aliquando prope *Caltagirone* 1-5-flori (*Gerb. Tar.*).

365. — *elegans. Bagheria a Catalfano (Tin. Alex.).*

366. — *lappacea. Castellabuono (Minà); Messina ai Gammari (Prest.).*

370. — *echinus. Castellobuono (Minà).*

id. — *tuberculata. Avola (Bianca).*

373. — *truncatulata. Bagheria sotto Catalfano (Tin.).*

373. — *murex. Taverna di Manganaro presso Alia (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *tribuloides. Bagheria sotto Catalfano (Tin.).*

375. — *muricata. Fiume salso sotto S. Catterina (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *olivaeformis. Misilmeri, Villafrati, Ogliastro (Tin. Nym. Guss.).*

378. *Androsaemum officinale.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5192.*

379. *Hypericum hircinum. Caules* 2-4-pedales: *petala* duo obovato-oblonga, subconcava: *filamenta* subaequilonga, lutea, corollam dimidium superantia: *antherae* saturate luteae: *pistillum* flavum, staminibus subaequale. Julio, Augusto prope *Avola (Bianca).*

id. — *neapolitanum.* H. perforatum, *tetrapterum. Reich. cent. 16. f. 5179* — et H. quadrangulo-tetrapterum. *Reich. l. c. f. 5178* varietatem *b.* refert.

380. — *perforatum.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5177.*

id. — *crispum.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5181 — Taormina (Tin. Nym. Guss.)* ∽ *Flores* lutei, parum odori: *petala* irregularia in eodem flore, nunc obovata, nunc elliptica, nunc linearia, apice rotundata, plerumque margine undulata, apice incurva: *stamina* petalis aequalia, erecto-patentia: *styli* divergentes (*Bianca*).

381. — *tomentosum.* Ic. *Reich. cent. 16. f. 5184.*

384. *Tragopogon Cupani. S. Catterina, Castrogiovanni, Messina alle Mortelle (Tin. Nym. Guss.); Castellobuono a S. Guglielmo (Minà); Caltagirone (Gerb. Tar.).*

id. — *nebrodense. Madonie a Sirusa (Minà).*

385. *Urospermum Dalechampii.* Ic. Hieracium foliis et floribus Dentis Leonis bulbosi, et—Idem Carduum stellatum melius exprimens. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 126.*

id. — *picrioides.* Variat foliis inferioribus late oblongis, et non sublyratis (*Bianca*).

386. *Scorzonera decumbens. Sotto S. Filippo di Argirò (Tin. Nym. Guss.)*; ubi varietas cum anthodii foliolis sub apice mucronatis passim occurrit ∽ Ad observationem *S. calcitrapaefoliae* herb. *Vahlii* lege » caules pedales, non palmares: *foliorum* laciniae saepius orbiculatae, extima 4-5-plo majore, et prae reliquis saepius mucronulata.

387. — *intermedia. Da Villafrati a Vicari, S. Catterina (Tin. Nym. Guss.).*

Pag. 388. Scorzonera laciniata. *Avola* (*Bianca*); *sotto S. Filippo di Argirò* (*Tin. Nym. Guss.*) ∽ *Pedunculus* centralis in var. *a.* saepe lateralibus brevior in plantis prope *Avola* provenientibus (*Bianca*) ∽ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 496* sub hac plures species associat, uti inter siculas *S. octangularem*, ac *intermediam*, sed in Sicilia ubi longe lateque proveniunt una in alteram non transit, characteresque specificos semper immutatos servare vidi.

389. — hirsuta. *Castellobuono* (*Minà*).

id. — deliciosa. Ic. S. angustifolia, humilis, radice oblonga monorchide. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 285* ∽ *Avola* in demissis usque ad litora abunde provenit (*Bianca*); *alla taverna di Manganaro presso Alia* (*Tin. Nym. Guss.*).

390. Sonchus maritimus. *Avola* (*Bianca*).

391. — asper. Junio *a Pontecapillo presso Castellobuono* (*Minà*). *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*) ∽ *Caules* superne, uti pedunculi, ac anthodia hirsuti, angulati, nitide rubentes, usque 2-½ pedales (*Gerb. Tar.*); *folia* saepe profunde spinuloso-denticulata : *flores* magnitudine *S. oleracei* : *semina* compressiuscula, spadicea ∽ Ex synonymis deleantur sequentia : S. incanus, angustifolius, crispiori folio, rigidioribus spinulis. *Cup. H. Cath. p. 206*; et icones *panph. 2. t. 129*, ac *Bon. t. 84* ad sequentem spectantia; ideoque post hanc speciem adde :

3.a *S. Nymanni. Tin.*, et *Guss.*

S. glaber, radice perenni repente, foliis obovato-oblongis runcinato-pinnatifidis argute et elongate spinuloso-dentatis, radicalibus petiolatis, caulinis basi cordato-amplexicaulibus rotundatis, pedunculis subumbellatis, caule superne anthodiisque piloso-glandulosis glabrisve, seminibus levibus marginatis disco utrinque 5-nerviis, nervis duobus lateralibus invicem approximatis.

S. incanus, angustifolius, crispiori folio, rigidioribus spinulis. *Cup. H. Cath. p. 206.*

Ic. S. crispo laciniatoque folio spinoso candicante. *Cup. panph. 2. t. 129 — Bon. t. 84.*

In argillosis humentibus cultis, vel herbosis submontosis; *Vicari lungo la strada regia*, *Alia* (*Tin. Nym. Guss.*).

Aprili, Majo. ♃

Radices firmae, lactescentes, late repentes : *caules* robusti, tamen fistulosi, saepe diametro 2-3-lineari, 1-3-pedales : *folia* praesertim juniora ex viridi-glaucescentia : *anthodia* saepius glabra, 9-10 lin. longa; foliolis interioribus obtusis : *flores* aurei, majusculi : *semina* omnino praecedentis, ad margines sub forte lente tenue ac remote serrulata; sed nervi (qui sic potius dicendi etiam in praecedentibus) sunt quinque non tres.

Differt a *S. aspero*; floribus duplo majoribus, diametro pollicari et ultra; radice valde repente!; nec ob semina cum *S. arvensi* associandus, a quo omnino alienus.

394. Lactuca virosa. *Messina alla Rametta* (*Prest.*).

id. — scariola. In hortis, et in humentibus cultis obvia in *Avola* (*Bianca*); *Castellobuono a Liccia* (*Minà*).

397. Leontodon Taraxacum. *Madonie al Ferro* (*Minà*).

id. — minimum. *Madonie al Ferro* (*Minà*); *Etna fra Pedara*

e la Lava grande nel bosco della Finaita di Nicolosi, sed rarum (*Torn.*).

398. KALBUSSIA MULLERI. Ex Cl. *Fischer* et *Mayer* in *ind. IX. sem. H. R. Petr. p. 76*, hujus quoque synonyma sunt: Heterochaeta hispida. *Ehrenb.* — Hemilepis hispida. *Kunze* — Thrincia laevigata. *Link.*

400. THRINCIA TUBEROSA. Loco Aprili ad Octobrem *lege* ab Octobre ad Aprilem.

402. HELMINTHIA HUMIFUSA. Hanc ab *H. echioide* non separat Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 502*, tamen apud nos non variant.

403. HIERACIUM MACRANTHUM. Pilosella major, non repens, monoflore. *Cup. H. Cath. p. 167*, et — Ic. P. montana, non repens. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 545 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 12.*

404. — CRINITUM. *Castellobuono ne' castagneti* (*Minà*).

406. ANDRYALA UNDULATA. Ic. Hieracium Cichoriifolio integro brevique albido. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 495.*

408. CREPIS BURSIFOLIA. *Da Adernò a Catania* (*Tin. Nym. Guss.*).

410. — TARAXACOIDES. Ic. Barkausia hyemalis. *Reich. cent. 1. f. 83*, mediocris.

411. — PRAECOX. *Messina* (*Tin. Nym. Guss.*) ☞ Cum *C. taraxacoide* associat Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 523*, sed in Siciliae locis ubi haec copiose provenit illa non invenitur, et prope Neapolim sola *C. praecox* passim obvia est.

412. — GLANDULOSA. *Laitani dopo Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ☞ A *C. foetida* cum aliis nonnullis non separat Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 520.*

414. TOLPIS BARBATA. *Laitani dopo Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*) ☞ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 507 Bertolonium* sequens hanc pro *T. umbellata*, et sequentem pro *T. virgata* habet.

415. — SEX-ARISTATA. *Laitani dopo Taormina* (*Tin. Nym. Guss.*).

419. HEDYPNOIS TUBAEFORMIS. *Castellobuono* (*Minà*); *Avola* (*Bianca*), ubi utraeque varietates, uti quoque prope *Palermo Monregale Vallelonga* ec., communes ☞ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 508*, sub *H. rhagadioloide* plures species simul conjungit, et Cl. *Ten.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. 1. p. 97* quoque aliter sentit. Interim tres species in *Synopsi* relatae passim in Sicilia, ac in Apuliae arvis proveniunt, nec una in alteram transit, uti sedulae observationes plurium annorum me certum fecerunt!

421. SERIOLA CRETENSIS. Hypochaeris pinnatifida. *Cyr. Moris fl. sard. 2. p. 489*; et hujus synonyma ex ipso sunt: Hypochaeris taraxacifolia *Moris elen.* — Apargia pinnatifida *Ten.* — Porcellites cretensis *Cassin.* — Robertia pinnatifida *Spr.* — Achyrophorus ambiguus, serioloides, et pinnatifidus *Dec.*

422. — LAEVIGATA. *Castellobuono* (*Minà*); *Avola* (*Bianca*) ☞ Ad var. *a.* spectat S. laevigata *Vahl symb. 2. p. 90*, ex ejus specimine africano in herb.!

id. HYPOCHAERIS GLABRA. Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 486*, notat characteres a praesentia vel absentia rostri, nec non ex lana pilorum pappi, vel ex pilis scabris plumosisque petitos satis fallaces esse, et hujus ac *H. radicatae* synonyma sic recensit:

1. H. glabra; *a. heterocarpa*; ackeniis extimis erostribus, intimis rostratis.
H. glabra *Lin.*— H. minima *Cyr.*— H. hispida *Roth.* — H. arachnoides *Poir.*
b. erostris; ackeniis omnibus erostribus aequalibus.
H. minima *Sibth.*— H. arachnoidea *Dec.* — H. Candollei *Rogel.*
2. H. radicata; *a. rostrata.*
H. radicata *Lin.*— H. dimorpha *Ten.*— H.neapolitana *Dec.*
b. heterocarpa; ackeniis extimis erostribus, intimis rostratis.
H. dimorpha *Sanguin.* — H. platylepis *Boiss. Voy. Esp. p. 376.*

Tamen aliter sentit Cl. *Rogel* in *ann. sc. nat. ann. 1843. p. 178*; nam omnes *Hypochaeridis* species in tribus sectionibus dispescit. In *sect* 1.a, in qua » *pappi series interior aequaliter plumosa* » H. radicatam et H. glabram *Lin.*, ac inter alias velutique hujus posterioris varietatem « *ackeniis marginalibus pappo sessili* « H. minimam *Cyr.* trahit; ac uti aliam varietatem » *ackeniis marginalibus pappo breviter stipitato*, *disci longe stipitato* » H. neapolitanam *Ten.* adjungit, quod longe a veritate absonum !!— In *sect.* 2.a in qua « *pappus plumosus basi araneoso-alatus* » H. salzmannianam *Dec.* et H. arachnoideam *Poir.* (non *Dec.*) refert, ac uti ejus synonyma H. minimam *Desf.*, H. hispidam *Brot.*, H. platylepim *Boiss.* habet — Tandem in *sect.* 3.a in qua « *pappus scaber, basi araneoso-lanatus* » H. Candollii notat, quae ex ipso est H. arachnoidea *Dec.* non *Poir.*— Interim in Sicilia ac prope Neapolim radices *H. neapolitanae* nunquam fusiformes vidi; sed an haec ad *H. radicatam* sit referenda, uti putat Cl. *Moris* valde dubito.

428. *Scolymus hispanicus*, et *maculatus*. Quae *Lin.* notat in *s. veg. ed. XII*, et XIII nullum dubium circa has duas species remanent, et cum iconibus *Clusii* ab ipso citatis bene conveniunt, secus ac illa quae refert in *sp. pl. ed. 1.* et *2*; quod optime jam monuit Cl. *Savi* in *bot. etr. 1. p. 187*; siquidem « *radices* annuae: *folia* margine cartilaginea: *flores* ex divaricaturis solitarii: *antherae* corollis concolores » *S. hispanico* bene conveniunt. Interim nescio qua hallucinatione icones veterum commutaverim, quae recte citatae apud *Desf.*, ideoque icones *Clusii* et *Dod.* a specie 2 ad 3 transferantur, ut ex adverso. Confer *Savi l. c.*, et *Moris* in *fl. sard. 2. p. 485.*

id. — *maculatus*. Ic. Carduus Chrysanthemus, candidior, procerior, Cardui benedicti capitulis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 442* — *ed. Bibl. Cat. 2. t. 56* — *ed. Bibl. Pan. 2. t. 159.*

429. *Kentrophyllum lanatum*. Carduncellus lanatus. *Moris fl. sard. 2. p. 439*, qui hoc genus a sequente vix discriminari demonstrat.

431. *Carduncellus tingitanus*. *Avola* inter segetes in campis siccis, ubi varietas *b.* non occurrit (*Bianca*) ∽ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 440*, uti praecedentis varietatem habet, sed formas istas non variare vidi.

433. *Carlina sicula*. *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*); *Madonie al piano della Battaglia* (*Minà*).

id. — *nebrodensis*. Etiam iconem *C. macrocephalae* Cl. *Moris* in *fl. sard. t. 84* quoad habitum ab hac differre video.

Pag. 434. *Carlina involucrata. Caltagirone (Gerb. Tar.).*

435. *Atractylis cancellata.* Cardunculus nanus, capitulo squamato argentea macula, vermiculatis foliis obducto. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 447 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 58 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 123* ∽ *Taormina (Tin. Nym. Guss.)* ∽ In locis minus aridis *caules* etiam pedales, subcorymbosi, et tunc folia angustiora: *involucri* exterioris pinnulae non vere pinnatae, sed apice furcatae. Provenit etiam in tophaceis ad maris litora (*Bianca*).

436. *Cynara horrida.* Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 460* hanc speciem cum *C. Carduncuio* ac *C. Scolymo* associat; sed in Sicilia, Apulia, aliisque locis, in quibus copiose provenit faciem non mutat: ac praeterea in *H. R. Cas.* ac *Neapol.* culta per plures annos in solo fertilissimo characteres specificos immutatos servavit.

439. *Carduus nutans. S. Catterina (Tin. Nym. Guss.).*

440. — *corymbosus. Vicari, Aci (Tin. Nym. Guss.).*

id. — *argyroa. Vallelonga, e S. Catterina (Tin. Nym. Guss.).* Post hanc speciem adde:

3.ª *C. congestus. Guss.* in *Act. Soc. Bord. ined.*, et in *Ten. syll. p. 412*, ac *Fl. nap. 5. p. 208.*

C. foliis supra glabris, subtus cauleque erecto arachnoideo-pubescentibus, caulinis decurrentibus, omnibus sinuato-pinnatifidis, laciniis 2-3-lobis divaricatis alisque caulinis superioribus valide spinosis margine spinuloso-denticulatis, floribus subsessilibus glomerato-congestis spinosoque involucratis, anthodii arachnoidei oblongi foliolis subulato-spinosis apice patulis, intimis lanceolatis inermibus rectis (apice coloratis).

Ic. *nulla.*

In apricis aridis montosis; *Monti di Mistretta, e di Mandanici.* Majo, Junio. ☉

Folia circumscriptione oblonga, superiora laciniis ad margines spinis brevibus dissitis inaequalibus virentibus, apice vero ac ad alas superiores spinis validis flavescentibus instructa: *alae* caulinae laciniato-squarrosae: *corollulae* purpureas, usque 20.

Habitus sequentis, sed *flores* congesti in fasciculos laterales ac terminales, brevissime pedunculati, foliis valide spinosis involucrati, et anthodii folia intima rubro-colorata. Nec cum *C. conferto Moris*, nec cum *C. cephalantho* ejusdem, (uti male *Dec. pr. 6. p. 625*), nec cum *C. tenuifloro* confundendus, uti ex comparatione speciminum certus sum. Confer quoque *Moris fl. sard. 2. p. 480*, et *Ten. l. c.*

id. — *pycnocephalus.* Hujus formam singularem in nemoribus di *Mistretta e di Caronia* collegi. In hac folia et caules omnino ut in specie; sed pedunculi ad apicem anthodia plura aggregata, fere radiato-squarrosa, facile decidua gerunt; quae forma nec cum *C. congesto*!, nec cum *C. tenuifloro*! confundenda; ita ut species videtur propria et ulterius observanda, nam semina ad latera rugosiuscula video, quae in illis levissima, et tantum striata. An *C. rugulosus* appellandus?

441. — *arabicus.* Ic. C. lacteus, humilis, elatus, pycnopolycephalus. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 438 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 124 — ed Bibl. Pan. 1. t. 134* ∽ *Palermo a Boccadifalco, sotto Baida, ec.; Castellobuono (Minà)* —

Anthodii foliola a basi ad medium puberula canescentia ac adpressa, a medio ad apicem patentia ac glabra, virentia, apice acuta, sed non pungentia.

Pag.442. *Cnicus siculus.* Adde: Carduus Hyppoliti. *Bory* et *Chaub. exped. Mor. p. 241. t. 29*, ex specimine misso ab amico *Heldr.*, et ex isto synonymo huic quoque spectat, Cirsium polyanthos. *D' Urvil. en. pl. Arch. p. 107 — Dec. pr. 6. p. 642.*

444. — *giganteus. Caltagirone (Gerb. Tar.).*

445. *Tanacetum vulgare. Caltagirone (Gerb. Tar.).*

449. *Lappa minor. Messina a Giampilieri (Prest.); Avola in arundinetis (Bianca).*

460. *Evax exigua. Presso Siracusa (Kamph.).*

461. *Filago germanica.* Ic. F. germanica. *Cosson.* et *Germ.* in *ann. des. sc. nat. v. 20. p. 286. t. 14. f. D. 1, 2, 3*; sed exclusis nonnullis synonymis ↭ *Catania nella chiusa dell'Ognina (Torn.); Castellobuono a Scunnitu (Minà); Messina al serrizzo (Prest.)* ↭ *Glomeruli (capitula)* foliis bracteantibus destituti, vel unico tantum: *involucrum* obscure pentagonum, sinubus nullis, etiam defloratis erectiusculis bene notant auctores cit.; et mihi penitus latet cur a multis cum sequente, a qua toto coelo diversa!, conjungatur.

id. — *pyramidata. Sotto Savoca (Tin. Nym. Guss.)* ↭ Ad hanc spectat: Filago Jussiaei *Cosson* et *Germ. l. c. p. 284. t. 13. f. G. 1, 2, 3*; nam capitula (*anthodia*) ovato-conica, fere a tomento basilari emersa in glomerulos terminales et laterales congesta: *glomeruli* (capitula) subhaemispherici, basi cincti involucro folioso 5-phyllo patulo glomerulos superante: *involucrum* acutissime pentagonum, sinubus profundis angulis crenatis; foliolis cuspidatis, apice sub-patulis, interioribus subobtusis; characteres ab auctoribus cit. notati cum nostra bene quadrant, nec a diagnosi *Linn.* « *floribus pyramidatis pentagonis* » discrepant, ideoque speciem jam cognitam et bene definitam novo nomine designare prorsus supervacaneum videtur.

462. — *tenuifolia. Nicolosi nelle arene (Torn.).*

462. — *gallica.* Logfia gallica. *Cormon.* et *Germ. l. c. p. 291. t. 14. f. A.*, — et ad eodem genus erit amandanda quoque *F. tenuifolia.*

463. — *Cupaniana.* Sic corrige:

6. *F. heterantha.*

F. Cupaniana. *Guss. l.c.* cum synonymis — *Gnaphalium heteranthum*, villosum herbaceum, foliis lineari-oblongis acutis, floribus axillaribus solitariis geminatisque sessilibus pedunculatisque, anthodiis ovatis acutis oligophyllis cinereo-villosis. *Raf. giorn. v. 2. fasc. xii. p. 170!!*, quod nomen specificum anterioritatis jure praeferendum ↭ *Castellobuono a Scunnitu (Minà).*

id. — *lagopus.* Species haec ab elatioribus montosis usque in calidissimis arenis vulcanicis mare proximis descendit, uti prope *Catania a Villarascosa (Torn.).*

464. *Gnaphalium luteo-album. Avola nelle sponde del fiume Cassibili (Bianca).*

466. *Helichrysum rupestre. Avola (Bianca).*

469. — *italicum.* H. angustifolium. *Moris fl. sard. 2. p. 469.*

470. *Xeranthemum inapertum. Castellobuono a Vucca di Cava, e Madonie nella valle di Cacacidebbi (Minà)* ↭ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 431* adhuc a *X. inaperto* distinguit.

Pag. 471. *Senecio vulgaris*; *b. radiatus* — *Bosco di Castellobuono ne' siti aperti alla chiarchiara di Stefano, e Madonie al marcato del fierro* (*Minà*) ∽ Corollae radius in hac varietate vix 1-2 lin. longus.

id. — *foeniculaceus*. Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 422* absque ullo dubio iconem *fl. gr. t. 869* sub hac specie refert.

472. — *leucanthemifolius*. *Messina nelle colline arenose sopra le mortelle del Faro* (*Tin. Nym. Guss.*); *Catania* (*Torn.*) = et in *Levanzo* ∽ Etiam in hoc semina sunt puberula ac cinerea — Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 423 S. humilem*, *S. vernum*, et *S. crassifolium* associat.

477. — *delphinifolius*. Ic. Jacobea multifida, umbellata, annua. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 333* ∽ Hujus quoque synonyma sunt ex *Morett.*: *sop. alc. herb. del Bocc. p. 8*: S. Badaroi. *Morett. piant. lig. e sard. p. 5* — S. crinitus. *Bertol. opusc. sc. di Bol. fasc. 4. p. 234* — S. flabellatus. *Viv. fl. cors. app. p. 6* — Jacobea anthoraefolia. *Presl del prag. p. 92.*

482. *Doronicum caucasicum*; *b. italicum*. *Castellobuono nel bosco, ed ai monticelli* (*Minà*); *Avola nella Cava dell' amico* (*Bianca*).

483. *Pyrethrum hybridum*. *Folia* undulata, irregulariter dentato-serrata: *flores* in *a.* saturate lutei: *ligulae* semipollicares, apice emarginato-bicrenatae. *Avola* e *Siracusa* (*Bianca*).

486. *Anthemis Triumfetti*. *Castellobuono a Scunnitu, e Madonie nella valle della Juntera* (*Minà*).

488. — *aetnensis*. Adde:

b. rosea; corollarum radio amoene et dilute roseo.

In montosis; *Etna* una cum specie (*Torn.*).

Varietas certe pulchra, et singularis.

489. — *maritima*. Observationibus oblitus sum addere, quod specimen *A. maritimae herb. Lin.* malum, nec authenticum potius *A. anglicam Spr.* refert — Confer quoque observationes Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 412.*

id. — *secundiramea*. *Semina* non semper levia, sed aliquando ad costas tenue corrugato-verruculosa.

491. *A. intermedia*. Post hanc speciem adde:

9.a *A. clavata*. *Guss.* in *litt.* ad *Gay.*

A. pubescens perennis, caule ramoso, ramis diffusis demum ascendentibus, foliis bipinnatifidis, laciniis abbreviatis calloso-mucronatis planis subsquarrosis, pedunculis elongatis nudis apice fistuloso-clavatis, receptaculi conici paleis adhaerentibus lanceolatis mucronatis flosculos subaequantibus, seminibus obtuse tetraedris levibus albidis margine tenui coronaeformi crenulato terminatis.

Ic. *nulla.*

In apricis pascuis herbosis montosis; *Madonie* (*Gasp.*).

Augusto, Octobri. ♃

Radix caespitosa: *rami* plurimi diffusi; floriferi ascendentes: *foliorum* laciniae planae, fere ovatae: *pedunculi* 3-4-pollicares, tenue striati.

Affinis admodum sequenti, quoad anthodia, flores, ac semina; sed radices perennes; foliorum habitus alienus, et pedunculi duplo crassiores.

Pag. 451. *Anthemis incrassata.* Adde:

b. sicula; undique densiuscule villoso-pubescens ac canescens, anthodii foliolis obtusioribus, apice late scariosis subsphacelatis, receptaculi paleis exquisite carinatis flosculos subaequantibus.

A. sicula. *Guss.* in *litt.* ad *Gay.*

In herbosis siccis apricis submontosis; sul *monticello di Sutera.*

Invito animo hanc cum specie conjungo; siquidem *habitus* sui proprius, fere ut in *A. tomentosa*; *pubescentia* densior; *foliola* anthodii latius marginata; sed an etiam seminibus differat dicere nequeo, quia matura non vidi.

Cl. *Moris* in *fl. sard. l. c. p. 410* speciem hanc ab *A. arvensi* non separat, et hujus synonyma facit:

A. altissima *Bell.*
A. nicaensis *Willd.*
A. agrestis *Wallr.*
A. diffusa *Salzm.*

492. — *sphacelata. Madonie nella valle Cacacidebbi (Minà).*

493. — *fuscata.* Maruta fuscata. *Moris fl. sard. 2. p. 415* ∽ *Castellobuono ai Monticelli (Minà).*

id. — *mixta. Messina al serrizzo (Prest.)*; *marina di Zia Paola sotto Itala (Tin. Nym. Guss.)* ∽ Maruta mixta. *Moris l. c. p. 416*, ac confer observationes ipsius *p. 417* circa *Anthemidem*, *Marutam*, ac *Perideraeam*: et equidem generis emendatio a Cl. auctore proposita quoad *A. cotulam*, *fuscatam*, *nobilem* ac *mixtam*, uti valde naturae consona, sequenda prae reliquis mihi videtur.

Cum Cl. *Gay*, qui ad hujus ac affinium generum monographiam concinnandam summa sedulitate suo more intendit, fere omnia *Anthemidis* specimina neapolitana ac sicula a me collecta una cum Cl. *Tenore* misissem, sic ipso volente hic trado ea, quae vir Cl. in litteris peracto anno mandabat, quamvis in nonnullis speciebus ex observationibus in vivis plantis factis aliter ego sentiam. Sunt igitur sequentia:

COTA.

Gay monogr. ined.

Recept. paleis plus vel minus crasse membranaceis rigideque cuspidatis vestitum. *Aken.* disci obcompresso-tetragona, angulis lateralibus acutis, antico vix ullo; lateribus tenuiter nervosis; areola apicis rhomboidea: pappo coronaeformi, membranaceo, brevi aut brevissimo, aequali, rarius dimidiato — Genus ab *Anthemide* fructu obcompresso-tetragono, non teretiusculo simulque 10-costato distinctissimum.

Pag. 493.

A. Cota. Ten. in *litt. an. 1836* (sine loco natali).
A. Cota. Guss. in *litt. an. 1840* (*Abruzzo a Castel di Sangro* inter segetes).
A. Cota. Guss. in *litt.* (Inter segetes Principatus Ulterioris).

Cota altissima. Gay mon. ined.—Anthemis Cota, et altissima *Lin.*

A. altissima. Guss. in *litt. an. 1840* (Inter segetes *Abruzzo a Castel di Sangro*).
A. altissima. Guss. in *litt.* (Inter segetes Principatus Ulterioris).
A. altissima. Varietas foliorum laciniis angustioribus. *Guss.* in *litt.* (Inter segetes Principatus Ulterioris).
A. retusa. Link, quae A. canescens. *Ten. fl. nap. 2. p. 247. Ten.* in *ltit. 1840* (*Basilicata*).
A. Cota. Ten. in *litt. 1840* (Inter segetes, ad agrorum margines Neapoli).
A. segetatis. Guss. in *litt. 1840* (Inter segetes Principatus Ulterioris).
A. chamomilla. Ten. in *litt. 1836* (In arvis).
A. cotula. Ten. in *litt. 1840* (Neapoli in arvis communis).

Cota brachycentros. Gay mon. ined. — A. brachycentros. *Gay* in *litt.* ad *Koch*, quem confer in *Syn. ed. 2. an. 1843. p. 414* sub *A. cota* — Eadem sine dubio est *A. segetalis Ten. syll. app. 5. (1843) p. 54.*

(*A. segetalis* in sicco inspecta a speciei typo non differre videtur; sed in vivis plantis distinctionis characteres aegre verbis describendis observantur; ideoque nisi species propria, minus uti forma peculiaris notatu digna est habenda *Guss.*).

A. Triumfetti. Ten. in *litt.* (*an. 1840*) (*Monte Vergine* in Princ. Ulteriori, *Camaldoli* prope Neapolim).
A. Triumfetti. Guss. in *litt. an. 1840* (*Polizzi alle falde delle Madonie* in Sicilia).
A. Triumfetti; *var. Guss.* in *litt.* (Neapoli *ai Camaldoli*).
A. Triumfetti. Varietas laciniis angustis. *Guss.* in *litt.* (*Castellammare a Quisisana* prope Neapolim).

Cota Triumfetti. Gay mon. ined.—A. Triumfetti. *All. mis. Taur.*, et *Dec. fl. fr. suppl.*

A. tinctoria. Ten. in *litt. an. 1836* et *1840* (Neapoli inter segetes).
A. tinctoria. Guss. in *litt. 1840* (Inter segetes Neapoli *a Caserta*).

Cota tinctoria. *Gay mon. ined.*—A. tinctoria *Lin.*

ANTHEMIS.

A. HIRPINA. *Ten.* in. *litt.* (In Principatu Ulteriori *a Montevergine*).
A. MONTANA; *var. hirpina. Guss.* in *litt.* (Locus idem).
A. MONTANA. *Guss.* in *litt.* (*Abruzzo ne' monti di Chiarano*).
A. MONTANA; *minor. Guss.* in *litt.* (Calabria *ne' piani di Aspromonte*).
A. PUNCTATA; *var. Guss.* in *litt.* (In montosis Siciliae, *Madonie*).

} Ad *A.* MONTANAM genuinam *Lin.* spectant.

(A. montana var. *hirpina* sub forma *A. montanae minoris*, quae vera *A. montana Lin.* ex *Gay.*, militari non potest; nam in hac varietate *minori* pubescentia minus densior minusque candidior, nec fere sericea; *folia*, ac eorum laciniae abbreviata; *caules* humiles, 1-flori; ideoque var. *hirpina* cum sequente potius associanda *Guss.*).

A. PUNCTATA; *virescens* et *glabrata. Guss.* in *litt.* (Sicilia *Palermo a S. Anna*).
A. PUNCTATA; *b. incano-sericea*, *Guss.* in *litt.* (Sicilia in monte *Busambra*).
A. PUNCTATA. *Parlat.* in *litt.* (Sicilia *Palermo a S. Martino*).

} Est *A.* MONTANA; *linearis. Gay mon. ined.* — Ab A. punctata *Vahl* et *Desf.* (planta tunetana) distinctissima.

(Non immerito Cl. *Gay* plantam siculam uti praecedentis formam habet, et a planta *Desf.* dissociat, tam ex ipsius icone, quam ex specimine, uti jam in *syn.* monui; sed icon *Vahlii* quoad foliorum lacinias, et seminum coronam ad nonnulla nostra specimina sicula insculpta videtur; proinde adhuc mihi dubia *Guss.*).

A. MONTANA; *a. minor* et *flosculosa. Guss.* in *litt.* (In apricis montosis Calabriae, *Aspromonte ne' campi di Bova*).
SANTOLINA ALPINA. *Guss.* in *litt.* (*Abruzzo al Monte Morrone a Malacupa*).

} *A.* MONTANA; *alpina. Gay mon. ined.* — A var. *a.* vix aliter quam radii defectu distinguenda.

(Si characteres spectemus, praesertim corollularum, quorum ope neoterici *Santolinam* ab *Anthemide* distinguunt, certe nostra ad istam posteriorem erit referenda, nam corollulae basi utrinque non productae, et nomine *A. Michelianae* designo. Mihi certe non latet Cl. *Ten.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. 1. p. 99*, ad *Lyonnetias Dec.* praeeunte *Lindley* retulisse, sed genus hoc ab ipso *Dec. pr. 6. p. 14* ab *Anthemide* vix, et nonnisi absentia radii distinctum, quod certe character satis infirmus; ita ut *Lyonnetia* potius uti *Anthemidum* sectio erit habenda. Quod vero spectat ad Cl. *Gay* sententiam, qui *S. alpinam* uti varietatem *A. montanae* habet, confer quae notat Cl. *Ten. l. c.*, quibus

addendum, folia semper esse pinnatifida, laciniis paucissimis iterum dentatis, terminali tantum trifida; et quod magis interest in eodem monte *Morrone* et *S. alpinam*, et *Anthemidem montanam* in locis parum a se dissitis provenire, earum characteribus semper immutatis!! Confer quoque *Moris fl. sard. 2. p. 390. Guss.*)

A. AETNENSIS. Schow Guss. in *litt.* (Sicilia in *Etna*). *A. MONTANA, var.* (A. aetnensis *Dec.*) *Guss.* in *litt.* (Sicilia *Etna nella regione scoverta*).	Est *A. MONTANA; aetnensis. Gay mon. ined.*

(Certe semina ab *A. montana* non differunt; sed odor et habitus sui proprius, nec in *Etna* varians; *foliola* abbreviata, canescentia, nec candida; et ligulae aliquando pallide roseae, quod nunquam in illa. *Guss.*).

A. PETRAEA. Ten.! Guss. in *litt.* (Ex Aprutii montibus *Majella*).	*A. MONTANA; petraea. Gay mon. ined.* — Sola herbae glabritie ab *A. montana* genuina differt.

(*Habitus* quidem *A. montanae* var. *hirpinae* similis; sed odor ingratissimus, ut in *Santolinis*; *folia* glabrata ac virentia, et quod magis interest, (uti de *Satolina alpina* monui) in eodem monte etiam *A. montana* provenit, nec una in alteram transit. Praeterea semina videntur minus sulcata, ac albidiora, eorum corona aequalis, non saepius obliqua; et paleae non obsolete tridentatae, sed in apicem acutum productae. *Guss.*).

A. MARITIMA. Guss. in *litt.* (Neapoli *a Pozzuoli, ed al Fusaro*).	Est *A. MARITIMA. Lin.* genuina.
A. MARITIMA; incana Guss. in *litt.* (In arenosis maritimis Siciliae, *Girgenti* una cum specie).	Est *A. MARITIMA; villosiuscula. Gay mon. ined.*
A. MARITIMA; caulibus basi suffrutescentibus *Guss.* in *litt.* (*Girgenti* una cum precedente).	Est *A. MARITIMA; bipinnatipartita. Gay mon. ined.*
A. CHIA. Guss. in *litt.* (*Reggio* in Calabria).	Est *A. CHIA. Lin.*

A. SPHACELATA. Guss. in *litt.* (Sicilia *alle Madonie*). *A. SPHACELATA. Guss.* in *litt.* (Sicilia *a Bronte nel bosco*). *A. SPHACELATA. Guss.* (In montibus *Calabriae*; *campi di Bova* in *Aspromonte*). *A. INCRASSATA. Guss.* in *litt.* (Sicilia *a S. Fratello*).	*A. SPHACELATA. Presl*, et *Gay mon. ined.* — Quae *A. arvensi* proxima, haud dubie tamen speciem propriam efficit.

A. PEREGRINA. *Guss.* in *litt.* (Calabria *a Reggio*; Sicilia *a Messina*).	Est *A.* PEREGRINA. *Lin.*, et *Gay. mon. ined.*
A. INCRASSATA. *Guss.* in *litt.* (Neapoli *alla Torre del Greco*). *A.* INCRASSATA. *Guss.* in *litt.* (In aridis et ad vias *Ischia*). *A.* INCRASSATA. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *a Palermo* in aridis ubique ad vias). *A.* ARVENSIS. *Guss.* in *litt.* (*Sicilia a Catania sopra le lave*). *A.* SICULA. *Guss.* in *litt.* (*Sicilia a Sutera* in arvis elatis).	*A.* ARVENSIS. *Lin. Gay mon. ined.* — A. incrassata *Lois.* est forma ejusdem speciei alia, pedunculis sub capitulo magis incrassatis, et quasi tubaeformibus.

(Apud nos et in Sicilia saepe pedunculi ita incrassati et fistulosi, ut in speciminibus gallicis! , nec in reliquis differre plantas istas video. Nonnulla specimina austriaca *A. arvensis* cum hac nostra bene quadrant; at nonnulla alia diversa sunt; proinde species adhuc observatione, et comparatione sedula digna. *Guss.*).

A. TUBAEFORMIS. *Guss.* in *litt.* (In montosis Siciliae *Madonie*).	Mihi ex specimine unico, eodemque imperfecto non satis cognita, sed radice ut videtur perenni ab affini *A. arvensi* sine dubio distinta, et verosimiliter species propria.
A. SECUNDIRAMEA. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *Palermo a Sferracavallo*). *A.* SECUNDIRAMEA. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *Catania al Signore asciatu*). *A.* SECUNDIRAMEA. var. *Guss.* in *litt.* (Insula *Ustica*). *A.* SECUNDIRAMEA; var. pedunculis foliatis, foliorum laciniis acutioribus. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *a Marsala*, Calabria *a Reggio*). (Haec est *A. secundiramea; b. syn. 2. p. 489. Guss.*). *A.* ARVENSIS, var. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *Palermo a Mondello*). (Haec est *A. intermedia syn. 2. p.491*, quae nullo jure cum A. secundiramea associanda. *Guss.*). *A.* CONCINNA. *Guss.* in *litt.* (*Sicilia a Termini*). (Haec est varietas *A. intermediae. Guss.*).	*A.* SECUNDIRAMEA. *Biv.* et *Gay mon. ined.*
A. COSSYRENSIS. *Guss.* in *litt.* (*Sicilia* in insula *Pantellaria*). (Haec est *A. secundiramea; aa. Cossyrensis syn. 2. p. 489. Guss.*).	Est *A.* SECUNDIRAMEA; *b. tenella. Gay mon. ined.*

A. muricata. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *a Caltanisetta*). — Est *A. secundiramea*; var. *discoidea*. *Gay mon. ined.*

(*Semina* in hac sunt exquisite ad costas tuberculata!!, quod nunquam in *A. secundiramea*, in qua vel levia, vel vix corrugato-rugosa ad costas; praeterea haec semper in maritimis tam Siciliae, quam Neapoli; nostra vero in elatis argillosis provenit, ac habitu et odore peculiari gaudet. *Guss.*).

Santolina anthemoides. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *al Comiso, ed a Vittoria*). — Est *A. secundiramea* var. *gymnopoda*. *Gay mon. ined.*, propter petiolos basi nudos non auriculatos.

(Haec est *A. abrotanifolia syn. 2. p. 490*, nec cum *A. secundiramea* confundi potest; etenim etiam in hac semina evidenter ad costas tuberculata; flores uti in praecedente semper discoidei ac ante anthesim cernui; habitus et odor alieni! *Guss.*).

A. psorosperma. *Ten.* *Guss.* in *litt.* (Neapoli).
A. cotula. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *a S. Agata*).
A. cotula. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *nel bosco di Castellobuono*).
A. psorosperma. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *sotto Giuliana*).
— *A. Cotula* *Lin.* et *Gay mon. ined.* — Generis sectio propria, me saltem judice, non vero Genus.

(Duae formae hujus speciei apud nos obviae: in una *caules* erecti, 1-2-pedales, ramis surrectis; *foliorum* laciniae virentiores, ad rachidem magis approximatae; *pedunculi* graciles, elongati; *corollularum* tubus saepe glandulis aureis conspersus; *semina* albida, ac aliquando quoque glandulosa, et ad hanc formam *A. psorosperma* *Ten.* spectat! — In altera *caules* humiliores; ramis fere divaricatis; *foliorum* laciniae intensius virentes, a rachide divaricatae; *pedunculi* minus elongati; *corollularum* tubus, uti *semina*, sat raro glandulis aureis conspersus: *semina* fusca, et haec *A. Cotulae* speciminibus austriacis omnino similis — In hac et in duabus sequentibus tubus corollularum disci basi productus, seminum apice ab eodem tubo intus suscepto, quo charactere innixus Cl. *Moris*, uti superius monui, in eodem genere istas species associat. *Guss.*)

A. fuscata. *Ten.* in *litt.* 1840 (Neapoli *Salerno a Tavernanova, ed a Battipaglia*.
A. fuscata. *Guss.* in *litt.* 1840 (Neapoli *fra Pesto e Salerno*).
A. fuscata. *Guss.* in *litt.* (Sicilia *a Palermo*).
— *A. fuscata.* *Brot.* — Maruta fuscata *Dec. pr.*, a quo genere planta abhorret — Perideraea fuscata. *Webb iter hisp. 1838. p. 98* — Genus cum ab *Anthemide*, tunc a *Cota* diversissimum, *Ormenis* proximum, sed a me nondum satis exploratum.

ORMENIS

A. mixta. Ten. in *litt. an. 1813.* (Neapoli). *A. mixta. Guss.* in *litt. an. 1840.* (Neapoli). *A. mixta. Guss.* in *litt. an. 1840.* (Sicilia in arenosis prope *Milazzo*).	*A. mixta Lin.* — Ormenis bicolor. *Cassin.* — O. mixta. *Dec. pr.*, et *Gay mon. ined.*

(Corollularum disci tubus in hac altero latere basis longe supra semen in calcaris formam productus; sed confer Cl. *Moris* l. c. *Guss.*).

Pag. 496. *Achillea ligustica. Madonie a sette Cupuni* (*Minà*).
498. In hac pagina ante *Conyzam* insere:

ERIGERON.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1287 — Juss. 180.

Anthod. oblongum, conico-cylindraceum, multiflorum; foliolis numerosis, imbricatis. *Cor.* radii ligulatae, pluriseriales, anguste lineares, discolores. *Sem.* oblonga, compressiuscula, erostria. *Pap.* sessilis, piloso-scaber, uniformis. *Recept.* nudum, punctatum. (*Herba* annua, setuloso-scabra: *folia* alterna, indivisa: *flores* parvi, numerosissimi: *antherae* muticae).

1. *E. canadense. Lin. sp. pl. 1209.*

E caule stricto basi simplici apice paniculato, foliis setoso-ciliatis, radicalibus rosulatis oblongo-lanceolatis remote dentatis, reliquis lineari-lanceolatis integerrimis, panicula multiflora, ligulis numerosis (minutis) anthodium vix superantibus.

Ic. *Fl. dan. t. 1274* — Conyza canadensis annua acris alba, Linariaefoliis. *Bocc. sic. p. 85. t. 46*, optima — *Moris. hist. 3. s. 7. t. 20. f. 29.*

In aridis arenosis vulcanicis; *Etna a Nicolosi*, et prope *Catania* ubique (*Torn.*).

Septembri, Octobri. ⊙

Caules 1-2-pedales, basi simplices ac solitarii, setis longis albidis tecti: *folia* tactu asperiuscula, virentia; radicalia obtusa, reliqua acuta, saepius conferta ac erecta: *paniculae* ramosissimae ramuli et pedunculi graciles, folio angustissime lineari suffulti: *anthodia* tenuia, vix lin. longa; foliolis exterioribus angustioribus, demum apice patulis; interioribus longioribus, dorso viridulis, margine albido-scariosis, in fructu omnibus reflexis: *ligulae* albae, exiguae, minute denticulatae; disci *flosculi* lutei, 4-dentati: *pappus* sordide-albidus, anthodium parum excedens: *semina* adpresse hirsutiuscula, albido-cinera, non striata: *sapor* acris, et herba si digitis teratur uti *Crithmum maritimum* olet, non vero *Mali aurantii*, uti jam notavit *Bocc. l. c.*

498. *Conyza sicula.* Pulicaria sicula. *Moris fl. sard. 2. p. 363*; qui notat quod ad *Pulicarias* ob id referre juvat, quia pappi

exterioris coronula dentata, et ad basim usque partita, in speciebus fere omnibus variat, *Gaertnero* ipso *de fruct. 2. p. 462* jampridem advertente.

499. Conyza ambigua. Eschenbachia ambigua. *Moris fl. sard. 2. p. 372*—Pilos septiferos alios sursum incurvos breves, alios longiusculos demum rigidulos notat Cl. *Moris l. c.*

500. — Tenorii. Ic. Elichrysum sylvestre, Oleae folio incano nonnihil crispato, singulis ac brevibus capitulis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 318 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 319 — ed. Bibl. Pan. 1. t.129* ∾ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 375* a C. *rupestri* hanc non dissociat.

502. Pulicaria dentata. *Marina di Zia Paola sotto Fiume di Nisi, Messina al Faro (Tin. Nym. Guss.).*

504. Inula graveolens. Confer quoque circa genus observationes Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p.370*, qui ibi recte notat herbam praeditam esse pilis aliis septiferis longiusculis sparsis glandulae insidentibus, aliisque crebris apice glanduliferis, glandulisve snbsessilibus, ex quibus omnibus glandulis humor viscidus graveolens exsudat.

505. Buphthalmum aquaticum. Etiam in locis siccis aridissimis provenit, uti prope *Catania a Villarascosa (Torn.)* inter arenas vulcanicas, unde nomen specificum incongruum ∾ *Avola* ubi variat floribus aureis, vel flavido-luteolis; et in utrisque *ligulae* lineares, basi cuneatae, 2-sulcatae, apice obtuse 3-dentatae: *folia* velutino-tomentosa; inferiora spathulata, in petiolum attenuata, superiora lineari-spathulata, recurva: *caules* palmares vel pedales, simplices vel ramosi: tota planta subviscosa, odore balsamico (*Bianca*).

507. Bellis annua. Ic. B. minima caule atrorubente folioso ramoso, rotundifolia. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 2. t. 37.*

509. Centaurea Cyanus. *Castellobuono ne' siti aperti ed erbosi del bosco (Minà).*

510. — Parlatoris. Jacea montana, decumbens, subcandida, angustissimis foliis in veluti spinam cessantibus, capitulis magnitudinem multitudine compensantibus. *Cup. H.Cat. p.101?* ∾ *Madonie alle fosse della Neve (Minà).*

511. — cineraria. Excludantur ab hac specie varietates *b.* et *c.*, et in speciem propriam sequente nomine recipiantur:

4.a C. Busambarensis. *Guss.*

C. niveo-tomentosa, caule erecto subcorymboso, foliis pinnatifidis, laciniis latis acutis saepe inciso-dentatis, anthodii ovati glabri vel albo-lanuginosi foliolis apice margineque fusco-ciliatis maculatis longe ciliatis.

C. cineraria; *b. Guss. syn. 2. p. 511.*

Ic. *nulla.*

b. obtusiloba; foliorum laciniis latis oblongo-ovalibus ovatisve obtusis.

In saxosis calcareis montosis; var. *a Monti di Caltauturo; Busambra (Gasp.)*: var. *b. rupi sopra Isnello (Heldr.).*
Majo, Junio. ♃

A C. cineraria, cum qua associavi, differt, foliis radicalibus sat raro subbipinnatifidis; earum laciniis latioribus, nunquam ita angustatis ac linearibus ut in illa, et habitu suo proprio.

512. — Tauromenitana. *Folia* radicalia illis *Brassicae rupestris* quoad formam et consistentiam similia, glaberrima ac fere

nitida: *pedunculi* ad apicem parum incrassati: *anthodia* diametro subpollicari; *foliolis* fusco-virentibus, glabris, firmis ac fere cartilagineis, sub appendice linea transversa nigra angusta notata; *appendix* vero fusco-flavescens, ciliis longis albidis adpressis terminata: *flores* inodori, saepe luteoli: flosculorum exteriorum tubus incurvus, elongatus; limbi laciniis acutis: *antherarum* tubus flavescens.

Pag. 514. *Centaurea sphaerocephala*. Ic. Jacea marina, supina, purpurea, capitulo minori. *Cup. panph. ed. Cass. 2. t. 372* ∽ *Catania a Villarascosa* (*Torn.*).

515. — *melitensis*. *Catania a Villarascosa* (*Torn.*) ∽ Cl. *Moris* in *fl. sard. 2. p. 448* sub hac specie absque ullo dubio *C. apulam Lam.* aliorumque refert.

517. — *fuscata*. Sic corrige:

17. *C. nicaensis*. *All. fl. ped. 1. p. 162*, ex *Moris* in *fl. sard. 2. p. 447.*

C. fuscata. *Guss. l. c.* cum omnibus synonymis.

Ic. Jacea sicula, Cichoriifolio, luteo capite spinoso: ic. *ms.* in *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 347 bis* ∽ Cl. *Moris l. c.* notat hanc esse veram speciem Allionii, ex speciminibus nicaensibus a *Bellardio*, qui plantam *Allionio* tradidit.

518. — *cichoracea*. Ic. Jacea montana purpurea alata, Salicis latifoliae foliis, capitulis Centauroide spinulis exasperato. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 333 — ed. Bibl. Cat. 1. t. 332 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 127* ∽ *Palermo a Catalfano* (*Parlatore*), ex quo *Serratula mucronata Desf.*, uti jam monui, ab hac non differt.

521. *Galactites tomentosa*. Spina alba minor angustifolia incana, flore candido, aut purpurascente. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 447 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 58 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 123.*

522. *Calendula arvensis*. Post hanc speciem inseratur:

1.a *C. micrantha*. *Tin. et Guss.*

C. herbacea, foliis lanceolatis remote denticulatis, inferioribus in petiolum attenuatis, caulinis amplexicaulibus, floribus concoloribus (luteis), radio anthodium parum excedente, seminibus exterioribus omnibus dorso cristatis, multis sigmoideis immarginatis longius cristatis, paucis cymbiformibus margine scarioso integro intus revoluto cinctis.

In herbosis apricis mari finitimis; *marina di Zia Paola sotto fiume di Nisi* (*Tin. Nym. Guss.*), *Mazzara*, *Castelvetrano*, *Palermo a Boccadifalco*; *e dietro Monte Gallo* (*Tin.*).

Decembri, Majo. ⊙

Habitus omnino *C. arvensis*; sed *flores* adhuc minores, ita ut aliquando radius vix anthodium superet; praeterea *semina* sigmoidea immarginata numerosa sunt, et eorum cristae setulis albidis aliquando furcatis tectae; cymbaeformia vero pauca. Dum simul promiscue proveniunt prima fronte facillime dignoscuntur.

523. — *bicolor*. Prope *Avola*, ubi gregarie provenit cum *C. arvensi*, utriusque plantae habitus idem, foliaque remote denticulata; denticulis non exacte marginalibus, sed in superiore marginis parte. Hi vero in *C. arvensi* brevissimi, in hac parum prominuli, et ligularum color amoenius luteus; caeterum simillimae (*Bianca*).

Pag.523. *Calendula fulgida. Castrogiovanni* (*Tin. Nym. Guss.*); *Avola* (*Bianca*) ∽ *Semina* protensa dorso tuberculis pilis, stellatis terminatis scabra; alia cymbiformia, dorso laevia et margine late scarioso albido circumdata; intima dorso transverse et obtuse corrugato-tuberculata.

525. *Echinops ruthenicus. Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*).

527. *Orchis maculata. Etna alla Cerrita*, *Russomanno sopra Milazzo* (*Tin.*), *Itala* ∽ *Labelli* forma in hac specie admodum variabilis: saepe in eadem spica in floribus superioribus labellum 3-lobum, lobis integerrimis acutis; et in inferioribus 3-lobum, vel 3-fidum, lobis lateralibus latioribus aut angustioribus, omnibus dentatis, vel inciso-dentatis: praeterea *folia* inferiora quoque variant, nam vel obovato-lanceolata, brevia vel longa, aut lanceolata, vel anguste lanceolata (*Tin.*).

Post hanc speciem adde:

1.a *O. fasciculata. Tin.*

O. foliis inferioribus plurimis subfasciculatis elongatis anguste lineari-lanceolatis inferne longe attenuatis, spica ovato-lanceolata laxa, bracteis maximis lanceolatis patentibus, infimis flore subduplo longioribus, petalis duobus exterioribus lanceolatis reflexis, labelli denticulati trifidi lobis subaequilongis, lateralibus latioribus, calcare dependente basi subsaccato emarginato ovarium non excedente (*Tin.*).

a. obtusifolia; foliis inferioribus obtusiusculis (*Tin.*).

Ic. O. palmata Asphodeli radice, foliis angustioribus, radice crassa. *Cup. panph. 1. t. 153* — et *Bon. t. 30*, ob folia et radicem optimae.

b. acutifolia; foliis omnibus acutis (*Tin.*).

In pascuis herbosis elatioribus nemorosis; var. *b. Mistretta, ne' boschi di Amedda, e della Cerasa*; var. *b. Etna* (*Tin.*). Majo, Junio. ♃

Caules fistulosi, firmi, palmares, angulosi: *folia* inferiora plurima (non vaginantia!), 3-4-pollicaria: *bracteae* nervosae, patentes; *spica* 2-3-pollicaris: *flores* parvi: *capsula* crassa, angulosa (*Tin.*).

Species quod folia et habitum ab omnibus distinctissima.

528. — *sambucina. Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).

id. — *pseudo-sambucina.* Tam varietas floribus rubris, quam luteis prope *Castellobuono ne' Castagneti* (*Minà*).

531. — *papilionacea. Castellobuono allo chiano de li Nuci* (*Minà*).

533. — *fragrans. Avola* in pascuis collinis usque ad Junium floret ∽ *Gynostemium* 2-lineare; petalis tribus exterioribus apice liberis; tertio breviore, interioribus aequilongo, atropurpureo: *massae* pollinis hepatico-flavae: *bursiculae* hepaticae (*Bianca*).

id. — *Tenoreana. Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*); *Avola* (*Bianca*) ∽ *Labellum* pallide roseum, demum albidum, purpureo-punctatum; lobis lateralibus oblique obovatis; medio dentato, emarginato, subcrenulato, plerumque exappendiculato: *flores* parum odori (*Bianca*).

535. — *Morio.* Post hanc speciem adde:

14.a *O. panormitana. Tin.*

O. foliis inferioribus late lanceolatis acutis, spica ovata laxa! pauciflora, bracteis lanceolatis ovario subbrevioribus (floribus

violaceis), petalis duobus exterioribus patulis acutis apice reflexis, medio cum binis interioribus connivente, labello ovarium non aequante late obcordato trilobo leviter crenulato, lobo medio emarginato denticulo brevi interjecto lateralibus rotundatis demum deflexsis breviore, calcare horizontale vel dependente recto subsaccato conico obtusiusculo ovarii subdimidium aequante (*Tin.*).

Ic. *nulla*.

In sylvaticis montosis; *Palermo a Montagna grande sopra Colluzio* (*Tin.*).

Martio, Aprili. ♃

Caules sub 6-pollicares: *folia* laete virentia, superiora anguste vaginantia: *flores* remoti, in spica 1 ½ pollicari: *petala* ovata, subtrinervia, concava; bina interiora oblongo-elliptica, longiora: *labellum* margine atroviolaceum, disco pellucido-albo-punctatum, obsolete puberulum, violaceum (*Tin.*)

537. *Orchis longebracteata*. Majo prope *Castellobuono* (*Minà*).

538. — *conica*. Sic corrige:

20. *O. aetnensis. Tin.*

O. foliis inferioribus oblongo-lanceolatis acutis, spica obconica brevi, bracteis (pallide roseis) lanceolatis attenuato-acuminatis ovarium non aequantibus, petalis labello brevioribus, tribus exterioribus conniventibus basi connatis ovatis! acutis acuminatisque, labello 3 partito integro vel denticulato, lobis lateralibus anguste linearibus! oblique truncatis, medio latiore ac longiore obovato vel obcuneato emarginato-bilobo, lobulis rotundatis angustatisque mucrone (raro) interjecto, calcare dependente subincurvo acutiusculo ovarii dimidium aequante (*Tin.*).

a. densiflora; spica densa, labelli lobo medio obovato integro (*Tin.*).

O. conica *Guss. syn. l. c.*, non *Willd.*

b. laxiflora; spica laxa, labelli lobo medio obcuneato anguste denticulato (*Tin.*).

O. commutata; *b. angustifolia. Tod. Orch. sic. p. 25.*

Ic. O. montana purpurea, hilariter sanguineo punctato flore, gallinae alas caudamque extensas referente. *Cup. H. Cath. p. 157*, et *panph. 2. t. 225.*

Caules palmares: *folia* tenuia, aliquando aristulata, superiora vaginantia: *flores* parvi. *Habitus O. commutatae* et proxima *O. conicae Willd.*, sed notis indicatis eximie differt (*Tin.*).

539. — *undulatifolia*. *Caules* in fertilibus elongati, sesquipedales, et ultra, digiti minoris crassitie: *folia* saepe maculata, ut in *Tinea cylindrica*: *labellum* non vere scabrum, sed apice velutino-puberulum, basi bigibbosum; gibbis vix ½ linearibus, antrorsum productis; lacinia media lacinulis persaepe incurvis vel recurvis, raro rectis, divergentibus, ½ vel 2 lin. latis, altera quandoque apice bifida: *appendix* hisce interjecta semper filiformis, 2-6-linearis: *ovarium* calcare sesquilongius (*Bianca*) ∽ Quibus characteribus differat ab affini *O. tephrosanthe*, cum qua a *Lindly* conjuncta confer *Ten.* in *Rend. della R. Acc. di Nap. 1. p. 101.*

540. *Tinea cylindrica*. *Castagneti di Castellobuono* (*Minà*); *Avola* (*Bianca*); *Mandanici* (*Prest.*) ∽ Ad citationem *Cup. H. Cath.* adde *supp. alt.* ∽ *Petala* superiora angustissime

linearia, saepe apice 2-denticulata: *labelli* 2-fidi laciniae laterales angustissimae, deflexae, plus minusque obtusiusculae; media productior ac latior, fusca vel spadiceo-flavescens, apice raro integro, saepius 2-3-denticulato: *calcar* breve, vix lineae tertiam partem aequans: *capsula* 3-4 lin. longa (*Bianca*) ∽ Dele ab hac specie synonymon *Ucriae*, nam sub *Habenaria* viridi a me male denuo citatum.

Pag. 545. OPHRYS ARANIFERA. *O. incubacea Bianca*, quoad iconem ab ipso missam, nonnisi hujus varietatas disci lineolis binis parallelis, uti in *synopsi* retuli, adhuc habenda est.

547. — OXYRHYNCHOS ∽ *O. discors* sub nova specie videtur revera recipenda; nam in illa labelli textura avenia, dum in nostra reticulato-venosa; hinc a nostra varietate *c*. synonymon *Todari* excludendum, non enim cum hac exacte quadrat. Quibus characteribus ab *O. arachnite* differat speciminum et bonorum iconum defectu affirmare non audeo: macularum forma in labelli disco varia (*Bianca*) ∽ Etiam ex icone ab ipso missa a specie *Todar.* mihi videtur differre.

550. — LUTEA; *b. minor*. In sterilibus collibus passim cum specie prope *Avola* (*Bianca*).

id. — FUSCA; *b*. Promiscue cum specie obvia prope *Avola* (*Bianca*).

552. SERAPIAS CORDIGERA. Majo prope *Castellobuono a Liccia* (*Minà*).

553. — LINGUA. Majo prope *Castellobuono*, ubi rara (*Minà*).

355. CEPHALANTHERA RUBRA. Ic. Helleborine tenella, tribus in caule foliis praedita. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 344 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 11 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 107.*

Post hanc speciem insere:

1.a *C.* COMOSA. *Tin.*

C. foliis ovatis lanceolatisque reflexis, bracteis linearibus ciliolatis flore sub 6-plo longioribus, labelli lamina cordata integra petala exteriora ovata subaequante (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In nemoribus montosis; *Isnello nel bosco del feudo di Chiusa per andare alla scaletta del Monaco* (*Tin.*).

Junio, Julio. ♃

Caules graciles, 1 ½-2-palmares, flexuosi, superne scabri: *folia* inferiora remota, superiora 1-2-pollicaria, nervosa, glabra: *bracteae* 1 ¼-2-pollicares, *spicam* sub 15-floram cylindraceam multo excedentes: *flores* parvi, rubentes? (*Tin.*).

1.b *C.* MARAVIGNAE. *Tin.*

C. foliis lanceolatis, summis lineari-elongatis spicam cylindraceam multifloram densiusculam multo excedentibus, bracteis lanceolatis, inferioribus ovarium subaequantibus, labelli lamina ovata acuta subtriloba petalis exterioribus patulis lineari-acuminatis breviore.

Ic. *nulla.*

In nemoribus montosis; *Etna alla Cerrita sopra la Cubania* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♃

Caules palmares, et ultra, superne flexuosi, puberuli: *folia* numerosa, suprema ciliolata, 2-2-½ pollicaria: *spica* sub 20-flora: *flores* parvi, rubentes: *petala* bina interiora elliptica, obtusiuscula (*Tin.*).

Pag. 557. *Epipactis latifolia.* *Castagneti di Castellobuono* (*Minà*)
id. *Listera ovata.* *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*)
559. *Aristolochia altissima.* A. sempervirens. *Webb*, et *Parol iter. Syrac.*, non aliorum.
560. — *rotunda.* *Castellobuono ai Monticelli* (*Minà*).
id. — *pallida.* Sat raro tuber oblongum, et non globosum. Post hanc speciem adde:
5. *A. sicula.* *Tin.*
A. radice tuberoso-globosa, caule simplici herbaceo flexuos laxo, foliis ovatis acutis sinu lato aperto cordatis longe pe tiolatis, pedunculis solitariis unifloris, corollis erectis petic lum subaequantibus, labio brevi elliptico obtuso, capsuli turbinato-pyriformibus subangulatis reflexis (*Tin.*).
Ic. *nulla.*
In nemorosis montosis; *Catania nel bosco delle Lavanche*; *Mar danici al Vallone del Gornazzo*; *Mistretta ne' boschi c Amedda* (*Tin.*); *boschi di Caronia.*
Majo, Junio. ♃
Caules 1-3-pedales, numerosi, simplices, aliquando basi sul ramosi: *folia* 1-4-pollicaria, acuta!: *petioli* 1-1 ½-poll cares: *pedunculi* gracillimi: *flores* lutei, longitudinalite fusco-striati; tubo recto: *capsula* pyriformis (*Tin.*).
562. *Lemna minor.* Ante hanc speciem dele dubitationis + signum nam in Sicilia ex *Gasp.* provenit, et ad hanc characte genericus factus ab ipso.
564. *Ruppia maritima.* Post hanc speciem adde:
2. *R. drepanensis.* *Tin.*
R. foliis setaceis flexuosis basi late vaginantibus, antheris c valibus, nuculis ovatis erectis.
Ic. *nulla.*
In salsis stagnis maritimis; *Trapani alle saline* (*Tin.*).
Majo, Junio. ♃
Differt egregie a *R. maritima* tenuitate foliorum, quae rever setacea; vaginis floriferis latioribus; pedicellis apice fe clavatis.
id. *Phucagrostis.* Character genericus ab *Endl. n. 1657* (su nomine *Cymodoceae*) relatus, quoad semina sic corrigend ex *Gasparrini* — *Embryo* cylindricus, subincurvus, utri que attenuatus, minime macropodus, lateri albuminis opp situs. Praeterea de praesentia albuminis, nec non de embryon structura in hac planta aliisque affinibus alia ipse notat *mem. ined.*
569. *Carex divisa.* Ic. Gramen cyperoides, minus, panicula pa va. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 126.*
574. — *distans.* *Avola* (*Bianca*).
577. — *hispida.* *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).
579. *Urtica neglecta.* *Avola* (*Bianca*).
580. — *rupestris.* *Avola nella cava dell' Amico* (*Bianca*).
id. — *sicula.* *Nicolosi a S. Nicolò del Bosco* (*Torn.*).
585. *Amaranthus patulus.* *Catania* (*Torn.*); *Avola* (*Bianca*)
590. *Atriplex platisepala.* *Catania* (*Torn.*).
591. — *prostrata.* *Avola* (*Bianca*).
593. — *angustifolia.* Adde:
A. monoica; herbacea, foliis oppositis petiolatis hastato-lance latis acutis subdentatis, subtus argenteo-squamosis, floribi monoicis paniculato-spicatis glomeratis, calycibus semin

ovatis integris tuberculatis. *Raf. giorn. 2. fasc. XII. p.172*, etiam ex loco; praeterea caules dicuntur erecti, circiter 3-pedales.

g.597. *Arum tenuifolium*. *Avola* ubi semper floret Septembri, Octobri; praeterea folia hysterantia: *spatha* ovato-lanceolata, 3-4-pollicaris: *spadix* spatha duplo longior: *antherae* luteae (*Bianca*) ∽ Ex *Minà* floret Octobri *a Milocca presso Castellobuono*, et Aprili *alla Madonie al Pizzo delli Casi*; sed prope Panormum alibique quam certe bis in anno floret! An species duae simul confusae, uti dixi in *Syn.?*

601. *Poterium polygamum*. *Folia* in pagina superiore setutis sericeo-argenteis antrorsum versis pilosiuscula: *petioli* sparse pubescentes, ad basim plerumque hirsuti: *foliorum* serraturae ovato-acutae (*Bianca*).

602. — *spinosum*. Ic. Santolinoides in summo spinosa, foliis ad oculos quaternis collectis. *Cup. panph. 1. t. 228* ∽ *Avola* ubi nihil communius in aridis collibus, usque ad oras maritimas promiscue cum *Passerina hirsuta*, et *Chamaerope humili* (*Bianca*).

603. *Quercus ilex*. *b.*—Ic. Ilex angusto folio Oleae, in basi latiore, et in imis serrato. *Cup. panph. edit. Bibl. Cass. 4. t. 633.*

id. — *Suber*. var.—Ic. Ilex Suberis angustifolii foliis brevioribus, imis serratis. *Cup. panph. ed. Bibl.Cass. 4. t. 633* ∽ var. *a*. *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).

604. — *Bivoniana*. *Bosco di Castellobuono* (*Minà*).

id. — *pseudo-coccifera*. *Bagheria a Catalfano, ed all' Aspra* (*Tin. Alex.*) ∽ In citatione iconis *Labill.* lege *tab. 6. f.2*, exclusa, *fig. 1.* et descriptione; nam observante Cl. *Webb* in *iter. hisp. p. 15* plantam libanoticam ad *Q. calliprinos Webb. l. c.* spectat, in qua glandes cupula breviores.

606. — *appennina* — *Bosco di Nicolosi* (*Torn.*), ubi folia juniora subtus puberula sunt.

607. — *pubescens*. *Castellobuono nel bosco* (*Minà*).

608. *Fagus sylvatica*. *Calyces* in floribus masculis rufescentes, longe setoso-villosi: *stamina* glabra, exerta; *antheris* luteolis.

610. *Corylus Avellana*. *Bosco di Nicolosi* (*Torn.*).

613. *Platanus orientalis*. *Contrada della Pagliara presso Messina* (*Prest.*); *fiume Dorillo sotto Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).

617. *Ricinus communis*. *Avola* (*Bianca*).

618. — *africanus*. *Contrada della Pagliara presso Messina* (*Prest.*).

id. *Cytinus*. Ad generis descriptionem subjungatur sequens observatio ∽ *Ovulum* orthotropum, *arillo* incompleto cinctum: *testa* glandulis conspersa fuscis: *perisperm.* ovoideum: *embr.* subrotundus vel oblongus, veluti nucleus, substantia cellulari efformatus, in summitate perispermi impositus: *plumula* et radicula inconspicua (*Gasp. mem. ined.* cum icone).

620. *Bryonia dioica*. *Racemorum* foemineorum pedunculi saepe brevissimi, vix 1-2-lineares, una cum pedicellis petiolum non aequantes: *baccae* duplo triploque *Piso* majores, fere ut in *Solano lanceolato* (*Bianca*); quae magis cum *B. sicula* conveniunt.

Pag. 621. *Bryonia acuta*. Post diagnosim adde :
Ic. *nulla*.
Post hanc speciem inseratur :

CUCUMIS.

Gen. pl. ed. Schreb. n. 1479 — Endl. gen. n. 5137.

Flor. in pedunculis axillaribus solitariis, monoici — *Masc. Cal.* campanulatus, 5-dentatus. *Cor.* 5-partita, basi calycis inserta. *Stam.* triadelpha; *antheris* linearibus, rectis — *Foem. Cal.* tubus cum ovario connatus; limbo supero, campanulato, 5-dentato — *Cor.* maris. *Stigm.* tria, crassa, bipartita. *Ovar.* inferum, 3-loculare. *Bacc.* carnosa, sulcata, verrucosa vel levis, polysperma. *Sem.* ovata, compressa, (non marginata) margine acuta. (*Herba* annua, scabra: *folia* alterna, multifido-lobata, petiolata; petiolis ad basim cirrho simplici instructis: *flores* lutei. *Cucurbitaceae Juss.*).

1. *C. Colocynthis. Lin. sp. pl. 1435 — Dec. pr. 3. p. 302.*
C. caule humifuso subhispido, foliis cordato-oblongis multifido-lobatis utrinque muricato-hispidis scaberrimis, floribus (parvis) axillaribus solitariis breviter pedunculatis, fructibus globosis glabris.
Ic. *Sabb. Hor. 2. t. 70 — Blakw. herb. t. 441* — Colocynthis. *Camer. epit. 982 — Dod. pempt. 665.*
In arenosis vulcanicis; *Pantellaria* (*Errera* ex *Tin.*).
Junio, Julio. ⊙
Caules potius graciles, inferne scabriores: *cirrhi* breves, simplices, ac uti petioli pollicares hispido-scabri: *folia* superiora in specimine siculo laciniato-lobata; laciniis, lobisque 3-4 lin. latis, obtusiusculis, hinc inde crenato-dentatis: *fructus* maturitate lutei, carne amarissima.
Cum Cl. *Desf.* in arenis prope Kerwan apud Tunetanos hanc speciem invenerit, nihil mirum si et in *Pantellaria*, quae parum ab Africa distat, pariter nunc sponte proveniat.

622. *Andrachne telephioides*. *Avola* ubi floret ab Aprili, ad Octobrem (*Bianca*) ∽ *Caules* 1-1½-pedales: *folia* orbiculato-obovata, breviter mucronulata, laete virentia, obsolete venosa in pagina inferiore: *stipulae* setaceae: *flores* masculi glaucescentes, minimi, pedunculo vix lineari suffulti, calycibus exilibus, 5-sepalis; *petalis* squamaeformibus, linearibus, albo-hyalinis, calycem aequantibus — *foeminei* pedunculo 3-4-lineari refracto suffulti; *calyce* 5-partito, segmentis ovato-acutis, margine submembranaceis, basim usque distinctis; *stylis* tribus, 2-partitis: *capsula* subgloboso-depressa, 3-locularis; loculis 2-spermis: *semina* fusca (*Bianca*).

626. *Pistacia Terebinthus*. *Avola* (*Bianca*).

628. *Tamus communis*. Adde :
b. subtriloba; foliis late cordatis subtrilobis, lobo medio aculo lanceolato producto, lateralibus rotundatis (*Tin.*).
T. cretica. *Lin. sp. pl. 1458 ?*
Ic. *Sibth. fl. gr. t. 258 ?*
Ad sepes, et in fruticetis; *Palermo alla Vergine Maria*, a *Boccadifalco* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ♃
Omnia ut vero *T. communi*, a quo solummodo charactere foliorum diversa; quae folia aliquando in eadem planta integra, ideoque uti varietatem speciei recensui.

Pag.629. *Smilax aspera. Avola* (*Bianca*) ↭ In var. *b.* rami non scandentes, et folia saepius albo-maculata.

631. *Populus tremula. Caltagirone a S. Pietro* (*Gerb. Tar.*).

632. *Mercurialis perennis.* Ic. M. montana, spicata, latiori folio Castaneae. *Cup. panph. ed. Bibl. Cat. 1. t. 290 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 119.*

639. *Valantia muralis. Flores* saepius luteolo-virentes, non albido virentes uti dixi.

640. *Parietaria.* Confer *Cyr. de ess. pl. charact. p. LIII*, circa staminum structuram, et ejus iconem in *tab. 3. f. 16.*

641. — *lusitanica.* Ic. P. sicula, Alsines folio. *Cup. panph. 2. t. 202.*

642. — *filiformis. Palermo* (*Alex.*).

id. *Acer pseudo-platanus. Castellobuono nel bosco* (*Minà*) ↭ Hujus speciei varietatem, quam in *Madonie ai Favari* collegit *Gaspar.*, ex nemoribus Aetnae *bosco di Pedara* misit *Torn.*, sed in specimine flores fructusque desiderantur, proinde planta adhuc dubia.

645. *Celtis australis. Mandanici* (*Prest.*).

id. *Ceratonia Siliqua. Racemi* florum omnino masculorum 3-5-pollicares, undique floriferi; floribus trifariam spiraliter dispositis: *calycis* 5-6 partiti laciniae leviter apice laciniatae, glanduliferae: *filamenta* alba; *antheris* luteis: *discus* praesertim in masculis glandulis nectarifero-odoris conspersus: floret usque ad Novembrem (*Bianca*).

646. *Ficus.* Generis characteres sic restituendi ex *Gasp. nov. gen. p. 5, 6.*

FICUS.

Gasp. l. c. p. 5.

Amph. pedunculata, involucrata, pariete interna bracteolata; alia praecocia (*grossi*) plerumque foeminea, raro androgyna, semper sterilia; alia serotina (*fornites*) aestiva, seminifera — *Masc.* pauci in parte superna, et sub ore amphanthi pedicellati; *perigonio* plerumque pentaphyllo, laciniis versus apicem latioribus. *Stam.* 1-5, laciniis perigonii opposita; *filam.* dilatata, margine membranaceo inflexo; *anth.* oblongae, introrsae, biloculares, super laminam ex connectivi amplificatione efformatam, impositae; *poll.* granula levia, rotunda — *Foem.* breviter pedicellati; *perigonio* plerumque pentaphyllo. *Pist.* in receptaculis serotinis *ovario* 1-loculari; *styl.* laterali; *stigm.* bifido; in praecocibus gynophoro plus minus longo insidens; *ovar.* saepissime 2-loculari. *Pericarp.* molle, a semine facile secedens (Fici varietates permultae sunt, et nonnullae forsan distinctae, sed earum characteres in hortis revera difficiles. Ficus enim cultae aliae certe indigenae, aliae videntur advenae; ideoque in quaerendis characteribus specierum sedulo intueri sylvestres ficus necesse est. Pro nunc generis formas insignes sequentes propono *Gasp.*).

1. *F.* LEUCOCARPA. *Gasp.*
F. trunco elato, foliis palmato-5-lobis glabriusculis submembranaceis, grossis plerumque abortivis oblongis subviolaceis basi attenuatis, fornitis turbinatis, carne tenera dulci subaquosa, filamentis crassiusculis ex albido-roseis (*Gasp.*).
2. *F.* DOTTATA. *Gasp.*
F. trunco elato ramosissimo, foliis crassis hirsutis obiter palmato-5-lobis obtusis, grossis oblongis basi attenuatis subviolaceis, fornitis glabriusculis oblongo-turbinatis levissimis albis, carne firmiuscula sapida, filamentis attenuatis albis (*Gasp.*).
b. sylvatica; grossis abortivis, fornitis epidermide ex roseo-viridi (*Gasp.*).
3. *F.* COLOMBRA. *Gasp.*
F. ramis annotinis villosis, foliis profunde palmato-5-lobis, lobis angustis scabris, grossis nunquam abortivis maximis levibus rotundato-depressis sessilibus, carne alba dulci, fornitis subrotundis albis (*Gasp.*).
4. *F.* PRAECOX. *Gasp.*
F. ramis annotinis villosissimis, foliis palmato-5-lobis, grossis turbinatis levibus sanguineo-vielaceis, fornitis villosis rotundato-turbinatis albis (*Gasp.*).
5. *F.* MACROCARPA. *Gasp.*
F. trunco elato, foliis profunde palmato-5-lobis scabris, lobis angustis, grossis abortivis, fornitis levibus turbinatis maximis saepissime squamis subrotundis areolisque margine elevato cinctis irregularibus conspersis, epidermide subviolacea, carne rosea firmiuscula, filamentis incrassatis (*Gasp.*).

CAPRIFICUS.

Gasp. l. c. p. 6.

Amph. pedunculata, involucrata, praecocia et aestiva (*grossi* et *fornites*) androgyna, serotina (*cratires*) plerumque foeminea. *Flor.* pedicellati, bracteati — *Masc.* in parte suprema; *perigonio* sub-5-phyllo; laciniis lineari-subulatis. *Stam.* 3-5, perigonii laciniis opposita; *filam.* cylindracea; *anth.* subrotundae, introrsae, 2-loculares; *poll.* granula levia, rotunda — *Foem. perigonium* plerumque 3-phyllum: *stigm.* 2-fidum, vel abortu simplex; *ovarium* sessile, raro gynophoro suffultum, 1-loculare. Caetera un in *Ficu.* (*Genus* a praecedente distinctum albumine tenui, endoplerae cavitatem non implente; *ovario* 1-loculari, sessili vel aliquando pedunculato; perigonio floris foeminei 3-phyllo; filamenti, connectivi, ac antherae forma; amphanthis insectiferis — Pro nunc sequenti modo hujus generis species sive formas disponendas esse mihi videtur. *Gasp.*).
1. *C.* LEUCOCARPA. *Gasp.*
C. ramis annotinis levibus glabriusculis, foliis palmato-5-lobis, amphanthis levibus turbinatis, grossis fornitisque maturitate albescentibus, cratiris subviolaceis (*Gasp.*).
a. macrocarpa; grossis maximis subsessilibus maturitate tenerrimis, carne aquosa subdulci (*Gasp.*).

Erinosice? *Pontedera* — Ficus sylvestris minori albo pallido rotundo fructu immiti, intus rufo-granuloso. *Cup. H. Cath. p. 78.*
b. viridis; grossis subrotundis pedunculatis, epidermide ex viridi-albida, foliorum lobis obtusis (*Gasp.*).
2. *C. oblongata. Gasp.*
C. ramis annotinis scabriusculis, foliis palmato-3-lobis, grossis levibus oblongis maturitate fusco subviolaceis (*Gasp.*).
Ficus sylvestris minori oblongo fusco-coeruleo fructu minus acerbo, intensius rubro, granuloso. *Cup. H. Cath. p. 78.*
3. *C. rugosa. Gasp.*
C. ramis annotinis villosis, foliis palmato 5-lobis crassiusculis, grossis turbinatis maximis rugosis maturitate subviolaceis, cratiris depressis vel rotundatis subviolaceis (*Gasp.*).
Ficus carica; *b. caprificus. Lin.* et *Guss. l. c.* cum synonymis — F. sylvestris Dioscoridis. *Cup. H. Cath. p. 78.*
4. *C. gigantea. Gasp.*
C. foliis palmato 3-5-lobis crassis levibus, grossis turbinatis subsessilibus levibus maturitate subviolaceis, cratiris oblongis viridibus (*Gasp.*).
Arbor prae reliquis speciebus maxima; a caeteris mox distinguenda cratiris viridibus: *rami* tandem glabri: *antherae* in grossis majusculae, subrecurvae, filamento crasso brevi longiores: *perigonii* laciniae ex basi ovata in apicem subulatum attenuatae, aut lineari-oblongae, concavae, filamento aequales vel longiores, sed nunquam antheras excedentes—Species haec et *C. oblongata* prae caeteris insectiferae (*Gasp.*).

647. *Chamaerops humilis.* Diagnosim sic redde, et excludatur var. *b.*, quae species propria:
1. *C. humilis.*
C. caudice frutescente, frondibus flabelliformibus palmatis, laciniis canaliculatis, petiolis spinosis, spathis late ovatis, spadice ovato ramosissimo conferto, racemis abbreviatis demum flexis, drupis globosis parvis (*Tin.*).
Flores albo-pallentes (*Tin.*).
Post hanc speciem adde:
2. *C. macrocarpa. Tin.*
C. caudice frutescente, frondibus flabelliformibus palmatis, laciniis canaliculatis, petiolis spinosis, spathis lanceolatis, spadice ovato ramoso laxiusculo, racemis elongatis erectis, drupis ovalibus (*Tin.*).
C. humilis; *major. Tin. cat. H. R. Pan. an. 1827* — C. humilis; *elatior. Guss. syn. l. c.*
Ic. *nulla.*
In aridis lapidosis; *Bagheria a Catalfano* (*Tin.*).
Martio, Aprili. ♃

649. *Equisetum ramosissimum. Castellobuono a Dula* (*Minà*).
id. — *fluviatile. Castellobuono a Dula* (*Minà*), *Etna alta base di Serrapizzuta* (*Torn.*) ∽ *Spicae* in hac specie saepe 1-½ pollicares (*Bianca*).
650. *Lycopodium denticulatum. Avola* (*Bianca*).
651. *Ophioglossum lusitanicum. Caltagirone a S. Pietro* (*Gerb. Tar.*).
652. *Botrychium Lunaria.* Dela ante hoc genus dubitationis + signum, nam Cl. *Tin.* me in litteris monuit se illud in *Etna* collegisse, et specimina misit.
id. *Osmunda regalis. Caltagirone a Noce Paradiso* (*Gerb. Tar.*).

Pag. 653. *Gymnogramme Ceterach.* Male a *Sadl. de Filic. veris Hung. p. 16* frondes hujus stirpis dicuntur dorso ferrugineae, nam confundit squamas cum sporangiis, quae vere ferruginea.

654. *Grammitis leptophylla.* Ic. Adiantum album, murarium. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 422*, tamen haec icon in tabula citata non excusa, sed *ms.*

id. *Nothoclaena lanuginosa. Palermo a Monte Gallo* (*Alex.*); *Bagheria a Catalfano* (*Tin. Alex.*).

656. *Scolopendrium Hemionitis. Palermo nel monte Peregrino nella grotta di S. Rosalia, S. Maria a Gesù* (*Tin.*); *Caltagirone* (*Gerb. Tar.*).

657. *Pteris longifolia.* Ic. Hemionitis altissimus, pinnis foliisque longioribus asperrimis serratis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 3. t. 436—ed. Bibl. Cat. 2. t. 120 — ed. Bibl. Pan. 1. t. 137.*

658. *Blechnum Spicant. Castellobuono ai Russelli* (*Minà*).

Post hanc genus inseratur :

STRUTIOPTERIS.

Willd. sp. pl. 5. p. 288 — Endl. gen. n. 628.

Indus. duplex, spurium commune ex margine frondis involuto; partialia membranacea, inter soros septiformia. *Sporang.* venis primariis costae obliquis imposita, in soros lineares collecta.

1. *S. germanica. Willd. en. H. Berol. p. 1071*, et *sp. pl. 5. p. 288.*

S. frondibus sterilibus bipinnatifidis, laciniis integerrimis acutiusculis aequalibus, fertilium laciniis revolutis.

Osmunda Strutiopteris. *Lin. sp. pl. 1522* — Onoclea Strutiopteris. *Swartz syn. fil. p. 11.*

Ic. *Fl. dan. 169* — Onoclea Strutiopteris. *Weber* et *Mohr fil. p. 47. t. 4. f. 3, 4.*

In montosis; *Etna nel vallone reale* (*Tin.*).

Aprili, Majo? ♃

660. *Cheilanthes odora. Castellobuono* (*Minà*).

661. *Asplenium Trichomanes.* Post hanc speciem adde :

1.a *A. microphyllum. Tin.*

A. frondibus linearibus apice attenuatis pinnatis, pinnis (minimis) ovatis obtusis basi truncatis (non cuneatis) irregulariter profunde crenatis, stipite discolore fusco nitido glaberrimo (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

Ad sepes in lapidosis humentibus montosis prope *Palermo* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ♃

Habitus omnino praecedentis; sed *frondes* vix pollicem excedunt, et pinnulae ad summum lin. latae, basi non cuneatae, immo aliquando fere cordatae, versus frondis apicem sensim decrescentes, alternae, vel subalternae, subsessiles, glaberrimae.

1.b *A. marinum. Lin. sp. pl. 1540.*

A. fronde lanceolata pinnata, pinnis oblongis obtusis arguste serratis, basi superiore rotundato-auriculatis, inferiore truncatis una cum stipite discolore glaberrimis.

Ic. *Engl. bot. t. 392* ex *Smith* — Lonchitis hispanica, minima, levis, Osmundae regalis foliis brevibus punctatis. *Cup. panph. 1. t. 709* — L. maritima, Lunariae racemosae quodantenus foliis, dorso punctatis. *Bon. t. 57*, optimae — Chamaefilix marina, anglica. *Moris. hist. 3. s. 14. t. 3. f. 25.*

b. trapeziforme; pinnulis abbreviatis trapeziformibus. *Willd. sp. pl. 5. p. 316.*

In saxosis vulcanicis; *Pantellaria* (*Errer.* ex *Tin.*), utraeque varietates.

Aprili, Majo. ♃

Stipites una cum fronde 3-12-pollicares, inferne atrorubentes, inter pinnulas anguste marginati: *pinnulae* basi obliquae, obscure virentes, subsessiles; intermediae 9-lin. longae, 3-4-lin. latae, superiores, et inferiores decrescentes, istae remotae, illae approximatae ac saepe basi confluentes.

Pag. 661. *Asplenium pilosum. Palermo sopra la catena della Rocca* (*Alex.*); *al monte Gallo* (*Tin.*).

662. — *obovatum.* Ic. Filicula, quae Adiantum nigrum officinarum, pinnulis obtusioribus. *Cup. panph. 2. t. 108.?* et — Adiantum cristatum, pyramidatum, aversa parte punctatum. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 365 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 21 — ed. Bibl. Pan. 2. t. 74* ∽ *Mandanici* (*Prest.*); *Messina* (*Alex.*).

id. — *Adiantum nigrum*; *b. vulgare.* In umbrosis; *fiumara di Mandanici* (*Prest.*); *Avola* (*Bianca*).

663. *A. Matthioli.* Post hanc speciem adde:

7. *A. brachyphyllum. Gasp.* in *Rend. delle R. Acc. delle Sc. di Nap. 4. p. 108.*

A. fronde decomposita, pinnulis planis basi cuneatis antice dilatatis inciso-lobatis flabellatisque, indusiis linearibus glabris margine dentato-crenulato, sporis echinatis, annulo sporangii utrinque basi obliterato.

Ic. *nulla.*

In rupibus elatioribus montosis; *Madonie nelle rupi elevate dirimpetto Isnello* (*Tin.*).

Majo, Junio. ♃

Inter *A. Matthioli*, et *A. rutamurariam* medium, a quibus pinnularum forma, et sporangiorum characteribus alienum.

8. *A. septentrionale. Swartz syn. filic. p. 75 — Willd. sp. sp. pl. 5. p. 307.*

A. frondibus longissime stipitatis nudis glabris, pinnulis solitariis vel 2-3 alternis anguste lineari-lanceolatis apice acute 3-4-inciso-dentatis.

Acrostichum septentrionale. *Lin. sp. pl. 1524* — Scolopendrium septentrionale. *Roth germ. 3. p. 49.*

Ic. *Fl. dan. t. 60* — *Engl. bot. t. 1017*, ex *Smith* — Filix saxatilis Tragi. *Bauh. hist. 3. par. 2. p. 747* — Holostium petraeum. *Tabern. ic. 236.*

In elatis montosis; *Etna alla Croce di Pietra verso la parte orientale* (*Tin.*); *un miglio sopra al bosco di Nicolosi* (*Alex.*).

Majo, Junio. ♃

In speciminibus siculis, quae coram habeo; *stipites* 2-4-pollicares, virentes, basi vero fusci, nudi ac glabri, sulcati:

pinnulae ½-1 lin. latae, utrinque attenuatae, acutae; vel ad apicis stipitis continuae ac solitariae, vel 2-3, infimis tunc alternis ac petiolatis: *sporangia* fusca, demum confluentia, totamque pinnulae paginam inferiorem occupantia, immo saepe illam ex marginibus excedentia.

Pag.663. *Athyrium filix foemina.* *Castellobuono a S. Guglielmo* (*Minà*); *Mandanici* (*Prest.*).

665. *Aspidium pallidum.* *Mandanici* (*Prest.*) ∽ Specimina graeca, quae misit amicus *Heldr.* cum siculis plantis ex asse quadrant.

Species novae nonnullae aut observationes dum Addenda *sub typis erant communicatae; nec non synonyma majoris momenti, iconesquae omissae.*

VOL. I.^m^

Pag.89. *Festuca elatior.* Post hanc speciem adde:

† 15. *F. panormitana. Parlat. giorn. bot. ital. 1. p. 342*, sub *Vulpia.*

F. paniculae spicaeformis elongatae secundae apice nutantis ramis inferioribus simplicibus, spiculis brevissime pedicellatis et subsessilibus, teretiusculis subtrifloris, valva calycina superiore flosculis subaequali, carina setis paucis longiusculis remote ciliata altera plus quam duplo longiore, valva corollina inferiore oblongo-lanceolata pilosa 5 nervi apice aristata, arista flosculis subtriplo longiore, valva corollina superiore longitudine aequali utrinque ad margines longe ciliata, ciliis arcuatis, foliis setaceis convolutis.

In campis prope *Palermo* (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ⊙

† 16. *F. attenuata. Parlat. l. c. p. 349*, sub *Vulpia.*

F. panicula laxiuscula erecta subaequali, spiculis sub 3-floris compressis, valva calycina inferiore altera dimidio breviore, superiore flosculo subaequali, omnibus carina scabris, valva corollina inferiore glabra levi carina scabra attenuato-acuminata obsolete 5-nervi aristata, arista valvam ipsam longitudine aequante, valva superiore angustissima inferiorem subaequante apice breviter bifida, foliis anguste linearibus demum involutis.

In campis maritimis; *Palermo a Mondello* (*Parlat.*).

Aprili, Majo. ⊙

141. *Melica Cupani.* Post hanc speciem adde:

2.ª *M. nebrodensis. Parlat. gior. bot. ital. 1. p. 198.*

M. panicula subsimplici secunda laxa stricta, spiculis subtrifloris, flosculi inferioris valva corollina inferiore marginem versus a basi usque ad apicem longe denseque villosa dorso

Vol. I.

nuda! tuberculato-scabra, valvae superioris carinis apicem versus longiuscule ciliatis, foliis involutis vaginisque glabris, culmo brevi dense caespitoso.

M. Cupani. *Guss. syn. l. c.*, quoad loca natalia sequentia.

Ic. *Parlat. fl. pan. ined.*

In elatis montosis calcareis; *Madonie a Rocca di Mele, ed a Marrapulegio (Parlat).*

Majo, Junio. ♃

Species a praecedente optime distincta ob valvas corollinas inferiores non undique pilosas, ut in *M. Cupani*, sed dorso tuberculato-scabras. Confer *Parlat. l. c.*

Pag. 147. *Aira agrostidea.* Antinora insularis. *Parlat. giorn. ital. 1. p. 172*, nam plantam siculam a speciminibus gallicis differre non video.

262. *Verbascum macrurum.* Post hanc speciem adde:

2.a *V. messanense. Tin.*

V. tomentosum ex albo-virens, foliis duplicato-crenatis inferioribus lanceolatis, obtusis petiolatis, petiolis appendiculatis, caulinis ovato-lanceolatis acutiusculis summisque ovatis acuminatis semidecurrentibus, racemo elongato simplici spicato denso, corollae lobis calyce subduplo longioribus, antheris difformibus (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In collibus maritimis; *colline da Messina per andare a fiume di Nisi* (*Tin.*).

Junio, Julio. ♂

Caules sub-2-pedales, simplicissimi, sub tomento fusco-virentes: *folia* infima 6-pollicaria, 1-½ poll. lata, superne rugosa, inferne tomento lanaeformi stellato implexo obducta: *racemi* densi, palmares: *bracteae* lanceolato-acuminatae, inferiores calycem subaequantes: *corollae* flavae, extus lanuginosae: *stamina* tria, superiora omnino lanata; duo inferiora longiora, a basi ad medium lanata: *antherae* ovatae: *capsula* . . . . . . (*Tin.*).

271. *Solanum Dulcamara*; *b. pubescens.* In hac varietate, cujus exemplaria florida prope *Paternò* collecta misit *Torn.*, corymborum pedunculi non divaricati, et una cum calycibus dense villoso-pubescentes: *corollarum* laciniae extus puberulae: *fructus* non vidi. An potius species propria uti putat *Link?*

290. *Cuscuta epithymum.* Post hanc speciem subjunge:

3. *C. micrantha. Tin.*

C. floribus glomeratis sessilibus quadrifidis tetrandris, laciniis corollinis calycinisque obtusis!, squamis hypostamineis denticulato-fimbriatis, stigmatibus linearibus (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In aridis apricis parasitica *Thymi capitati*; *sopra l' Agnone e Grotta delle Capre* (*Tin.*).

Aprili, Majo. ☉

Caules capillares, albo-rubentes, plus minus dense intricati: *flores* subglobosi!, albi, rarissime quinquefidi, parvissimi, 2-5 in glomerulos laxiusculos congesti: *laciniae* calycinae basi rubentes, corollinis subbrevioribus: *antherae* albidae, exertae: *stigmata* purpurascentia (*Tin.*).

Vol. I.

4. *C. SUBULATA. Tin.*

C. floribus glomeratis sessilibus quinquefidis pentandris, laciniis corollinis calycinisque lanceolato-subulatis!, squamis hypostamineis denticulatis, stigmatibus linearibus.

Ic. *nulla.*

Jn aridis maritimis, vel submontosis apricis parasitica *Zizyphi Loti*, *Calothamni infesti*, *Smilacis asperae*, *Convolvuli italici*: ec. *Palermo alla Vergine Maria*, *Monte Peregrino*, et forsan in aliis Siciliae locis.

Majo, Junio. ⊙

Caules gracillimi, rubentes, plus minus dense intricati: *flores* minores, quam in *C. alba*, lilacini, in glomerulos multifloros dense congesti; laciniis *calycinis* basi rubentibus, corollinis subbrevioribus: *antherae* albidae, exertae: *stigmata* purpurascentia (*Tin.*).

Pag. 311. *BUPLEURUM DIANTHIFOLIUM.* Iconibus adde: *Cesati iconogr. stirp. ital. fasc. 3.*

362. *RHUS DIOICUM.* Ante citationem *Cup. panph. 2. t. 187*, adde *H. Cath. p. 145.*

421. *JUNCUS CONGLOMERATUS.* Post hanc speciem adde:

8.ª *J. SICULUS. Tin.*

J. culmo inferne nodoso folioso, foliis teretibus enodis mucronulatis, medio paniculam terminalem decompositam abbreviatam erectam superante, pedunculis inaequalibus paniculatis involucrum excedentibus, floribus approximatis, sepalis lanceolatis acuminato-aristatis capsulam obovato-triquetram subaequantibus (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In uliginosis; *Trapani*, *Spaccaforno ai Pantani*; (*Tin.*); *Girgenti alla marina*, *Selinunte.*

Junio, Julio. ♃

Habitus et folia omnino ut in *J. multifloro*, sed praeter characteres datos *panicula* non elongata (4-6-poll.) ac decomposita, ut in illo; sed brevis, et 2-pollices non excedens.

VOL. II.

39. *RANUNCULUS COENOSUS. Ficuzza*, *Polizzi nel vallone del Malpasso*, *Castellobuono a Frassulemme* (*Tin.*) ☞ *Foliorum* lobi semper crenati, et *semina* umbilicata, quod minime in speciminibus Halensibus *R. hederacei*, a quo comparatione facta satis diversus (*Tin.*).

40. — *AQUATILIS; a. peltatus. Madonie al ferro nelle acque stagnanti* (*Tin.*).

— — *b. heterophyllus. Biviere di Bassano*; *Montesoro*, ubi tot gradus intermedii, ut fere species diversae videantur (*Tin.*).

id. — *FLUVIATILIS*; *a. capillaceus*—Tam in hac quam in sequentibus varietatibus semina glabra ac hispida occurrunt; pilis demum deciduis (*Tin.*).

— — *b. caespitosus—Piano di Margi sotto . . . . .*, *Mondello*; *Madonie alla fontana del Fago* (*Tin.*).

— — *c. stagnalis —Trapani presso la strada consolare*, *Madonie* (*Tin.*).

41. — *FICARIA.* Petiolis pubescentibus variat (*Tin.*).

Vol. II.

Pag. 42. *Ranunculus fontanus. Polizzi nel vallone di Malpasso, fontana presso la Madonna dell' auto, fontana del canaletto, Castellobuono all' acqua del canale, ed al Castagneto dell' Abazia (Tin.).*

44. — *flabellatus. Semina* non solum tuberculata, sed saepe etiam villosiuscula (*Tin.*).

Post hanc speciem inseratur:

12.a *R. Schowii. Tin.*

R. pilosus, radice tuberoso-fasciculata, caule subbifloro erecto, foliis longe petiolatis, primordialibus oblongo-cuneatis tridentatis, radicalibus tripartitis, lacinia media petiolulata oblonga cuneata subbidentata, lateralibus lanceolatis integris, floralibus linearibus sessilibus integerrimis, calyce reflexo, seminibus scabriusculis in capitulum subrotundum dispositis (*Tin.*).

Ic. *Tin. ined.*

In arvis arenosis; *fra Vittoria, e Terranova* (*Tin.*).

Martio, Aprili. ♃

Planta 2-3-pollicaris: *tubera* pauca, omnia oblongo-fusiformia, inferne villosa, fibris ad radicis collum nullis: *sepala* ovata, nervosa, margine scariosa, subtus pilosa, petalis breviora: *semina* marginata, minutissime tuberculata; *stylo* utrinque carinato, apice subuncinato (*Tin.*).

44. — *rupestris. Semina* minutissime tuberculata (*Tin.*).

47. — *angulatus.* Variat ex *Tin.* seminibus glabris et minute tuberculatis in eadem planta.

48. — *philonotis*; *d. parvulus — Biviere di Bassano* (*Tin.*); *Nicosia.*

Post hanc speciem adde:

22.a *R. Calcarae* (*Tin.*).

R. sparse pilosus, caule multifloro, foliis caulinis mediis subbipinnatifidis longe petiolatis, superioribus subsessilibus tripartitis, segmentis pinnatifidis petiolulatis, laciniis linearibus integris, pedunculis oppositifoliis, calyce demum reflexo petala aequante, seminibus subrotundis marginatis stylo brevi subincurvo mucronatis, utrinque tuberculatis scabris (*Tin.*).

Ic. *nulla.*

In pratis humentibus; *Ustica presso il gurgo dell' Agghiastredda* (*Calc.* ex *Tin.*).

Aprili, Majo. ☉?

Caules 1-3-pedales, fistulosi, sulcati, ascendentes, ramosissimi: *folia* floralia tripartita; laciniis integerrimis; aliquando integerrima, anguste linearia: *petioli* basi membranacei, longe ciliati: *flores* parvi: *semina* grosse tuberculato-scabra, in spicam ovatam disposita (*Tin.*).

49. — *lateriflorus. Monregale a Renda, Biviere di Bassano, Cesarò* (*Tin.*).

131. *Celsia cretica. Cup. panph.* ec. lege *Cup. H. Cath. supp. alt.* in *add.* absque numero paginae, et *panph. 2. t. 257.*

152. *Lepidium Draba.* Ic. Myagrum, quod sativum dicitur, spontaneum. *Cup. panph. 2. t. 155 — Bon. t. 79.*

164. *Alyssum compactum.* Loco icon *nulla* lege: Ic. *Cesati, iconogr. stirp. Ital. fasc. 3.*

178. *Matthiola patens.* Cl. *Tin.* specimen communicavit plan-

Vol. II.

tae cultae provenientis ex seminibus a *Preslio* missis, illius descriptioni exacte respondens, et a *M. sinuata* diversum; sed in loco a *Preslio* notato se quoque speciem hanc non invenisse monet.

Pag. 249. CYTISUS AEOLICUS. Loco icon *nulla* lege: Ic. *Cesati iconogr. stirp. Ital. fasc. 4.*

250. GENISTA AETNENSIS. Dendrospartum aetnense. *Spach revis. gen. Genist.* in *ann. des Sc. nat. ser. 3. v. 3. p. 152.*

404. HIERACIUM SICULUM; *b. minus.* Ic. II. Scorzonerae bohemicae dentatis foliis pilosis, uno vel bino flore luteo, inferne purpureo, caule nudo. *Cup. panph. 2. t. 91—Bon. t. 142!*

451. JASONIA GLUTINOSA. Conyza melitensis, retusis foliis. *Cup. H. Cath. p. 59.*

777. CROCUS VERNUS. C. vernus angustifolius, magno flore. *Cup. H. Cath. p. 61.*

791. ANCHUSA VARIEGATA. Icon citata *Cup. panph. ed. Bibl. Cass.* ab illa in *syn. 1. p. 219* relata non differt.

834. HELIANTHEMUM CROCEUM. Icon citata *Cup. panph. ed. Bibl. Cat.* est eadem ac illa *Bibl. Soc. Jes. 1. t. 99* a me in *syn.* omissa.

842. LINARIA GRAECA. Descriptio ex *Bianca* ad *L. Prestandreae* certe spectat ex specimine inde accepto ab ipso; uti jam suspicavi *l. c.*

843. — REFLEXA. Icon citata *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 607* (non *670*) ab illa *ed. Bibl. Soc. Jes. 3. t. 11.* a me omissa non differt.

id. — PURPUREA. Varietetem satis raram floribus albis in Aetna *prope Massannunziata* collegit *Tor.*

849. GERANIUM ABORTIVUM. Dale ante hanc speciem dubitationis † signum, nam specimen inde habui ab amico *Cesati*, ex quo pariter comperi *G. Brutium Gasp.*, uti suspicatus sum, ab hoc minime differre, sed nomen specificum a *De Not.* impositum prioritatis jure servandum.

850. MALOPE MALACHOIDES. Ad citationem *Cup.* adde: *ed. Bibl. Cass. 2. t. 337.*

852. ONONIS BIFLORA. Etiam Cl. *Tin.*, qui plantam vivam inspexit in arvis et inter segetes *sotto Chiaromonte* ab *O. biflora* plantam siculam diversam putat, et tunc sub nomine *O.* PRAECOCIS *Bianc.* recognoscenda erit.

854. VICIA NARBONENSIS. Icon citata *Cup. panph. ed. Bibl. Cass.* ab illa jam in *Synopsi p. 281* relata non differt.

856. ASTRAGALUS MONSPESSULANUS. Icon citata *Cup. panph. ed. Bibl. Cat.*, eadem ac illa *ed. Bibl. Soc. Jes. 1. t. 228,* a me omissa.

860. SCORZONERA DELICIOSA. Icon *Cup. panph. ed. Bibl. Cass.* est eadem ac illa jam in *syn. p. 389* relata.

FINIS.

SYNONYMA CUPANIANA

EX HORTO CATHOLICO AD PLANTAS SICILIAE POST *CUPANI* NON OBSERVATAS SPECTANTIA, ET IN SYNOPSI NON RELATA.

N.B. *Nomen neotericorum speciebus jam definitis addidi.*

Pag.3. Aconitum coeruleum, hirsutum, flore Consolidae regalis.
Delphinium velutinum. Bert.
16. Angelica sylvestris montana.
†
22. Aristolochia, Pistolochia dicta.
Aristolochia Pistolochia. Lin.
Arum polyphyllum, Dracunculus et Serpentaria dictum, caule maculato, majus et elatius.
Arum Dracunculus. Lin.
24. Asparagus sylvestris pene baccam curtipendulam diversus (confer *suppl. p. 11*).
Asparagus. . . .
Asphodelus albus, non ramosus.
Asphodelus albus. Willd.
— folio fistuloso striato, ramosus.
Asphodelus creticus. Lin.
26. Astragalus alpinus saxatilis, triphyllus, incanus, ovato folio, siliculis Securidacam triphyllam omnino aemulans.
†
Atriplex sylvestris, folio sinuato, saturate virente, spica rubra.
Chenopodium botryoides. Bert.
28. Bellis sylvestris, caule folioso major.
Chrysanthemum Leucanthemum. Lin.
— sylvestris minor, caule atrorubente ramoso, rotundifolia, Aegusana.
Bellium bellidioides. Lin. ?
38. Carduus humilis, foliorum aculeis versus caulem reflexis.
Carduus. . . . .
— Chamaelion niger dictus, umbellatus, humilis, flore hyacinthino.
Cardopatum corymbosum. Pers.
42. Caucalis major, purpurea, echinata, umbella et foliis Seseli cretici.
†
46. Chamelaea tricoccos, nebrodensis, nigro-virenti folio, Chame-

lacae incanae penitus figura, et flore candido extus pilosulo argenteo (confer *supp. alt. p. 17*).

†

Pag.48. Chaerophyllum sativum.

Scandix Cherefolium. Lin.

52. Clematis coerulea, vel purpurea repens.

Clematis viticella. Lin.

— Eadem aetnea, folio minori, altiusque inciso, cinninnatiori petiolo.

Clematis viticella. var.?

54. Cnicus sylvestris purpureus, Centaurii majoris siculi primis foliis, capitulis spinulis exasperatis.

†

Colchicum vere, et autumno florens.

†

61. Crocum autumnale Prizense, polyjuncifolium, flore carens, bulbo majori, semine tunica experte.

†

Crocus autumnalis sativus floridus, et sine flore.

Crocus sativus. Lin.

64. Cynosorchis militaris media.

Orchis fusca. Jacq.?

66. Dens Leonis latifolius, caulescens.

Leontodon. . . . .

67. Echium majus Prizense, angustiori folio, in metam fastigiatum.

Echium italicum. Lin.?

— pumilum, album.

†

70. Eryngium montanum, minus, coerulescens.

Eryngium. . . . .

— id. foliis crispis.

Eryngium. . . . .

83. Galium palustre, album, minus.

Galium. . . . .

85. Glaux maritima.

Glaux maritima. Lin.

86. Gramen tremulum, medium, paniculis minoribus obsolete rufo-pallentibus.

Briza maxima. Lin.?

89. Gramen palustre tomentosum, terreum, juba avenacea magna.

†

94. Hieracium alpinum minus, folio ovato acuto, Pilosellae villis rarissimis.

Hieracium. . . . .

96. — minus nemorense, folio ovali acuto, caule aphyllo, semine nigro.

†

— Sannymphense, intybaceum, aestivum, tenerum, luteo flore extus rubente.

†

97. Horminum foliis Incensariae foliis similibus.

Salvia. . . . .

id. — pratense foliis serratis.

Salvia pratensis. Lin.?

98. Hyacinthus racemosus, albus.

Muscari racemosum. Willd. var. album?

Pag.99. Hyacinthus stellaris coeruleus, amoenus.
Scilla amoena. Lin.

117. Lotus lignosus, saxatilis, incanus sive argenteus, Coluteae scorpioidis foliis, semiauriculatis siliquis, quibusdam etiam planis crassis aduncis.

+

Lupinus sylvestris, flore ex rubro-flavo, latifolius hirsutus humilis.
Lupiuus. . . . .

— angustifolius, flore e candido-purpureo.
Lupinus. . . . .

— latifolius, hirsutus, humilis, flore albo.
Lupinus. . . . .

121. Lisymachia Chamaenerion dicta, angustifolia.
Epilobium angustissimum. Ait.

137. Mandragora fructu Pyri.
Mandragora officinarum. Bert. var.

138. Marrubium Netinum, inodorum, Scrophulariae vulgaris folio molli, longa angustaque spica (confer *ic. vol. 2. t. 55*).
Phlomis ?

id. — album, sativum, seu non odoratum.
Marrubium. . . . .

Matricaria vulgaris, sive sativa.
Pyrethrum Parthenium. Smith.

142. Mentha palustris hirsuta, Prunellae vulgaris folio obtuso lucido, Calamenthi vulgaris halitu oppido remisso.
Mentha. . . . .

— palustris pubescens, Calamenthi vulgaris foliis paullo latioribus ac longioribus, obtuse Pulegii quid spirans.
Mentha. . . . .

143. — lacustris hirta, Ocymi majoris foliis aliquantulum minoribus ac rotundioribus, Calamintham vulgarem remisse exhalans.
Mentha. . . . .

— aquatica hispida, Menthastri 1. folio, e Meliloti odore Calamenthum redolens.
Mentha. . . . .

— paludum, caule multo crasso, caduca, hispida, folio subrotundo amplo.
Mentha. . . . .

145. Milium semine luteo.
Panicum miliaceum. Lin.

151. Nasturtium montanum, Asari foliis.
Cardamine asarifolia. Lin.

157. Orchis palmata, seu radice palmam manus digitis curtis imitante, minor, flore purpureo leucostico, nudi hominis effigiem referente.
Orchis. . . . .

158. — militaris, minor.
Orchis Simia. Lam. ?

159. Ornithogalum umbellatum, floribus ex albo-coeruleis.
Scilla amoena. Lin., ex syn. *Bauh.*

164. Pastinaca tenuifolia sylvestris montana, folio et umbella purpurante oppido minori; sive Daucus officinarum alpinus, umbella laxa purpurea angusto folio.
Pteroselinum nebrodense. Guss. ?

Pag. 168. Plantago latifolia, incana.
Plantago. . . . .
187. Ranunculus alpinus humilis, rotundifolius, flore majore.
Ranunculus alpestris. Lin., ex syn. *Clusii.*
189. Reseda Phyteuma dicta.
Reseda Phyteuma. Lin.
— quae Phyteuma dicitur saccensis, major, seu majori folio ac elatior.
Reseda. . . . .
193. Rubus trifolius, repens, molliculo folio piloso, fructu caesio majori.
Rubus. . . . .
195. Salvia sylvestris, Verbasci foliis latis, spica pyramidali.
Salvia ?
196. Satureja Sanphiladelphensis spicata, densifolia Pini.
Satureja consentina. Ten. ?
197. Scabiosa frutescens, foliis Leucoij hortensis.
Scabiosa cretica. Lin. var. ?
198. Scrophularia radice nodosa, foetida.
Scrophularia nodosa. Lin.
199. Sedum mas vulgare.
Sempervivum tectorum. Lin., ex syn. *Bauh.*
199. Smyrnium montanum, perfoliatum, serratum, foliis ad imum latis cruciatis.
Smyrnium ?
Solanum vesicarium indicum.
Cardiospermum Halicacabum. Lin., ex syn.
204. — scandens bacciferum, foliis et flore Ocymoidis.
Cucubalus bacciferus. Lin.
212. Thlaspi Leucoij sylvestis lutei et angustifolii foliis dentatis (confer *ic. v. 2. t. 150*).
†
217. Trifolium purpureum montanum, majus, spica oblonga.
Trifolium rubens. Lin.
226. Typha palustris minor.
Typha minor. Lin.
227. Verbascum humile, creticum, laciniatum.
Celsia arcturus. Lin.
236. Xeranthemum flore simplici albo (confer *supp. alt. p. 94*).
Xeranthemum annuum. Lin.

SUPPLEMENTUM I.

238. Abies rubra minor, Picea minor.
Abies. . . . .
Acetosa vesicaria tingitana, perennis, repens, foliis longissimis sinuatis.
Rumex tingitanus. Lin.
240. Centaurium minus, glauco flore.
†
248. Larix folio deciduo, conifera.
Larix europaea. Dec.

SUPPLEMENTUM II.

5. Acetosa montana, angustifolia, repens.
Rumex acetosella. Lin. var. ?

SUPP. II.m.

Pag.8. Antirrhinum floribus albis pusillis.
Linaria Ogyris. LIN. ?

9. Apium montanum, folio tenuiori.
Seseli annuum. LIN., ex syn. *Dalech.*

11. Asparagus foliis sativo aemulis, brevioribus crassioribusque aduncis aculeis (A. sylvestris a sativo, ec. *H. Cath. p. 24*, huic spectat).
Asparagus. . . . .

12. Atriplex augustana marina, racemosa per totum, humilis (*ic. panph. 2, t. 93.*).
†

13. Calamintha foliis Calaminthae vulgaris obscure virentibus, Pulegii Menthae, ac Citri odore mixto (*ic. panph. 3. t.112*).
†

16. Carduus stellatus Parthenicensis latifolius aculeatus, Cnici coeruleis primis foliis.
†

17. Chamaecistus foliis Thymi incanis.
Helianthemum pilosum. PERS., ex syn.
Chamaelea tricoccos nebrodensis, nigro virenti folio Buxi, flore candido (*H. Cath. p. 46*).
†

23. Crocus autumnalis monoflorus major purpureus polyanthos.
Crocus. . . . .
— Idem candidus, simplex.
Crocus. . . . .

24. Cyclaminus tenuifolio maculato, radice angulosa.
Cyclamen. . . . .

25. Cynoglossa minor montana serotina altera.
Myosotis lappula. LIN.

27. Echium busambarense coeruleum, foliis Lactucae paribus.
†
Elichrysum papposum pusillum angustifolium candidum, capitulis parvis brevibus binis ternisve (*ic. panph. 1. t. 280*).
Conyza sordida. LIN., ex syn. *Bauh.*

37. Hieracium arborescens palustre.
†
Horminum sylvestre coeruleum, tricuspidato folio.
Salvia. . . . .
— purpureum Salviae foliis ac sativi facie, purpureum.
†

38. — id. purpureo-violaceum rigidius.
†
Hyosciamus siculus, albi minoris habitu, oblongioribus foliis, Cretici flore, seu candido-lutescente, umbilico purpureo, semine cinereo, hirsutus — Ex quo huic quoque spectat, H. albus minor. *H. Cath. p. 99*; ideoque in *syn. 1. p. 268* ab *H. albo b.* deleatur (*ic. panph. 2. t. 29*).
Hyosciamus. . . . .

39. Hyosciamus aureus.
Hyosciamus aureus. LIN.
Hypericum, sive Androsaemum folio oblongo subrotundo margine piloso.
Hypericum. . . . .

44. Lamium Marrubii cordiformi folio hispidum.
†

SUPP. II.m.

Pag. 54. Leucojum luteum, semine utriculato.
Alyssum utriculatum. LIN.
Libanotis Theophrasti quorumdam valde similis, Costus amara dictus.
Physospermum aeteaefolium. PRESL.?, sed *Laserpitium latifolium* ex syn. BAUH.
55. Linaria aquatica.
†
58. Lychnis noctiflora minima, flore exiguo.
†
59. Malum Punicum, maritimum.
Punica Granatum. LIN. var.
63. Mentha sylvestris longioribus, nigrioribus, et minus incanis foliis.
Mentha. . . . .
— verticillata, spicata, longo latoque folio, Ocymi Cupressique odore mixto, hortensis verticillata, Ocymi odore.
Mentha. . . . .
Mespilus Apii folio sylvestris, fructu insulso.
Mespilus Oxyacantha. GAERT. ?
64. Myagrum sylvestre monospermum, siliqua cordiformi utrinque basi extuberante.
Lepidium Draba. LIN. ?
69. Oxis, sive Trifolium acidum flore albo.
Oxalis acetosella. LIN.
70. Panax Chironium ferulaceum.
†
72. Polygala major massiliotica.
Coronilla juncea. LIN., ex syn. BAUH.
74. Pyrola rotundifolia, major.
Pyrola rotundifolia. LIN.
75. Quadrifolium hirsutum, Lupini adolescentis quodammodo foliis.
†
Quinquefolium rectum, flore Hyperico affinis dilute purpureo, longis filamentis ornato.
†
Ranunculus minor, Asphodeli radice, Ranunculi echinati arvensis foliis minoribus.
Ranunculus. . . . .
77. — minimus alpinus luteus.
Ranunculus montanus. WILLD., ex syn. BAUH.
Raphanistrum luteum hirsutum, Agrimoniae folio.
Sinapis pubescens. LIN. var. ?
78. Rubia laevis taurinensium.
Asperula taurina. LIN.
79. Saxifragia vera Discoridis.
†
80. Scabiosa minor montana, flore minore coeruleo, primis foliis usque ad summum tenuiter divisis.
Scabiosa Columbaria LIN., ex syn. BAUH.
— cum pulchro semine minor.
Scabiosa stellata. LIN.
— prolifera, folio lato.
Scabiosa. . . . .

Supp. II.m.

Pag.81. Scrophularia fruticosa, exotica, dendroleptophyllos, flore coeruleo umbellato.

†

82. Sedum alpinum, ericoides, coeruleum.

Saxifraga retusa Lin., ex syn. Bauh.

84. Solanum quadrifolium bacciferum.

Paris quadrifolia. Lin.

Speculum veneris gloriosum Montis Pollini, cinereo amplo flore majori, seu flore majoritate vulgaris.

Campanula. . . . .

Stachys foliis pallidis, verticillis odoris (Haec eadem est ac Horminum spicatum lanuginosum ec. *H. Cath. p. 98*).

Stachys heraclea ? All.

85. — palustris, foetida.

Stachys palustris. Lin.

86. Thlaspi alpinum repens.

†

Thymus vulgaris, folio tenuiore.

Thymus vulgaris. Lin. var. ?

87. Tithymalus exiguus saxatilis.

Euphorbia rubra. Cav., ex syn. Bauh.

88. — arboreus Alpini.

†

Xeranthemum flore simplici pallido (*H. Cath. p. 236*).

Xeranthemum annuum. Lin.

Xeranthemi forte species.

†

ADDENDA AD SUPPLEMENTUM II.

Arisarum latifolium, maculis candidis seu albidis, nodulosa radice repente.

†

Euphrasia purpurea, vernalis.

Euprasia Odontites. Lin.

COROLLARIUM.

Fragaria rubra Mont-albanensis, duplo grandiori folio lucido, fructuque majori.

Fragaria. . . . .

Ranunculus Asphodeli radice, Argemone foliis.

Ranunculus. . . . .

ICONES PANPHYTONIS *CUPANI*

Exemplaris *Bibl. Soc. Jes. Pan.* in *Synopsi* non citatae.

N. B. *Fructus, et plantae cryptogamicae familiarum in synopsi non descriptarum omittuntur.*

VOL. I.

Tab. 20. Gramen montanum, Milii granulis, parva fulvi-candida intertexta panicula.
†

46. Sideritis purpurea spinosa, Rutae odore.
Stachys glutinosa. LIN. ?

48. Anchusa minor angustifolia asperrima, purpureo flore.
Echium. . . .

54. Alsine foetida, virenti folio conjuncto, aestiva, erecta.
Theligonum cynocrambe. LIN. var. ?

68. Trifolium subrotundo folio, globoso flore purpureo, Fragarum odore.
Trifolium suaveolens. WILLD. ?

97. Mentha palustris coerulea, cordiformi folio, Menthae vulgaris odore.
Mentha. . . .

111. Menthastrum subincanum, Menthae ac Calamenthi odore vix sensibili.
Mentha. . . .

122. Hypericum, sive Androsaemum Hyssopifolio spisso.
Hypericum. . . .

126. Jacobaea minor, Senecionis facie, lato semiperfoliato folio.
Senecio. . . .

129. Catholica.
Sesamum indicum. LIN.

134. Sedum, potius Kali maritimum vermiculatum, flore Saxifragiae albae, semine piloso.
Salsola vermiculata. CAV. ?; sed *Reaumuria vermiculata* ex descriptione, pro qua confer *tab.* 454.

145. Mentha palustris, Veronicae foeminae foliis.
Mentha. . . .

149. Libanotis coronarius (*Bon. t.* 88).
Thymus. . . .

151. Lamium foetidum, folio minori, flore albo.
Lamium purpureum. LIN. var. ?

Cytisus spinosus triphyllus pumilus angustifolius, monospermus.
Genista. . . .

159. Polygonum maritimum minus, vermiculato Serpyllifolio, rectum.
†

Apocynum floribus albis, humilius ac praecocius.
Asclepias. . . .

186. (N. B. Deest nomen).
Festuca. . . .

VOL. I.

187. Lamium Marrubii folio tenui cordiforme, hispidum.

†

190. Stachys peregrina, latiori folio, spissioribus verticillis.

Stachys polystachya. LIN. ?

211. Hieracium ovato folio, ad petiolum laciniato, Lactucae muralis instar floridus.

Crepis. . . .

212. Hyosciamus creticus Alpini.

Hyosciamus. . . .

224. Raphanistrum Raphani sativi vulgaris foliis multum majoribus, floribus candido-purpureo-mixtis (*Bon. t. 43*).

Raphanus. . . .

225. Polygonum minus, sive Millegrana lignosa, Alsines maritimae folio, pauciori semine.

Herniaria. . . .

227. Thalictrum minus trifoliatum spinosum Cossyrense.

†

230. Elichrysum papposum, pusillum, tenuifolium, candidissimum.

Conyza sordida. LIN. ?

239. Ornithogalum spicatum, medium, purpureo parvo flore.

†

240. Scabiosa Salviaefolia P. Amati, Valerianaefolio mihi.

†

VOL. II.

5. Polygonum rectum, myrtifolio.

†

6. Gentiana purpurea, verna, Linariaefolio.

Gentiana. . . .

7. Marum latifolium, alterum.

Teucrium.

9. Thymus macrocephalus, incumbens, capitulo et folio minus duro.

Thymus. . . .

13. Valeriana perennis alpina, Valerianae annuae alterae Clusii foliis affinis.

Valeriana. . . .

— Eadem angustiori folio ac laciniis.

Valeriana. . . .

14. Thymus Serpyllifolio, Calamenthi spicis ac calycibus.

Satureja cuneifolia. TEN.

Ascyroides Tithymalifolio aliquo dentato.

Hypericum. . . .

24. Lathyrus purpureus, Galegae foliis mollibus.

Lathyrus hirtus. LIN. ?

29. Hyosciamus siculus albus, minoris habitu, oblongiori folio, Cretici flore (confer *H. Cath. supp. 2. p. 38*).

Hyosciamus. . . .

30. Blitum pulchrum, rectum, magnum, rubrum.

Amaranthus. . . .

31. Hieracium platineurum, Bursaepastoris caesura, piloso folio (*Bon. t. 38*).

†

VOL. II.

35. Hyssopus Acyni pulchri folio, dense fruticans, praematurus Citrum olens, dilutiore purpureo flore.
Thymus. . . .

49. Hieracium Sonchifolio.
Crepis. . . .

55. Marrubium nigrum longifolium, Herba venti dictum, Scrophulariae foliis mollibus, spica longiori angusta.
Phlomis ? (Confer *H. Cath. p. 138.*).

62. Thymbra Camphoratam imitans, crasso folio Thymi.
Thymus. . . .

66. Caepa, aliis Porum, sativa.
Allium schoenoprasum. Lin.

67. Prunella hilariter dilute purpurans, Lithospermi majoris folio crassiori.
Prunella. . . .

71. Sium minimum, alpinum.
Cardamine impatiens. Lin.

93. Atriplex maritima, Halimus dicta, humilis, recta, per totum racemosa, foliis incisis. (*Bon. t. 83,* et vide *supp. 2. p. 11*).
Atriplex. . . .

94. Thlaspi Blasiculae facie, perfoliatum, dentatum.
Thlaspi perfoliatum Lin.?

97. Balsamum alpinum Gregorii a Turre, sive Chamaelea pentaphyllo flore, Oleae folio rigidiori.
Daphne. . . .

109. Marrubium album, subrotundo rugoso folio maculato.
Marrubium vulgare. Lin. var. ?

132. Hieracium montanum, Dentis Leonis folio acuto, pilosum, ramis incurvis, floribus congregatis.
Crepis. . . .

140. Botrys, Chamaedrioidi affinis, odore carens.
Teucrium. . . .

Hyssopus frutex, Mari Cortusi foliis majoribus, Citrum olens.
Satureja. . . .

150. Thlaspi alpinum, foliis Leucoij majoris, minoribus rotundis crenatis.
Thlaspi rivale. Presl ?

157. Sinapi sylvestre, flosculis et semine luteo, siliqua angusta, folio tenui profunde dentato, Lampsanae Dodonaei quodamtenus foliis (*Bon. t. 54*).
Sisymbrium erysimoides. Desf., ex *Webb.*

160. Fluvialis atrorubens, angusto brevique folio, undequaque spinis infesto.
Najas marina. Lin.

176. Orchis palmata, montana, Asphodeli foliis angustioribus, radice crassa.
Orchis. . . .

189. Reseda Linifolio breviori, platycaulos monstruosa.
Reseda. . . .

190. Anagallis foeminea, angustifolia.
+

195. Phillyrea folio Ligustri, foliis non dentatis.
Phillyrea. . . .

VOL. II.

206. Hieracium majus, Pulmonariae gallicae ovato folio acuto, caule folioso, rara lanugine (*Bon. t. 148*).
Hieracium. . . .

210. Jacobaea, an Conyza viridis fruticans.
Stahelina ? . . . .

218. Horminum an purpureum, folio deltoide, calycum pendulorum longiusculis petiolis.
Salvia verticillata. Lin. ?

220. Hieracium foliis nulli simile.
Crepis. . . .

227. Campanula arvensis erecta minor, flore dilute coeruleo (*Raf. t. 75. f. 1*).
Campanula. . . .

234. Acetosa alienigena sterilis, caule carens (*Bon. t. 37*).
Rumex. . . . .

252. Horminum spicatum lanuginosum odorum, Betonicae foliis pallidis.
Salvia ?

254. Leucojum sylvestre, luteum, flore simplici (*Bon. t. 89*).
Erysimum. . . .

VOL. III.

57. Busapastoris major, folio non sinuato.
Thlaspi. . . .

70. Linaria latifolia, Hesperidis folio expanso.
+

93. Hieracium Cichorii sylvestris, vel Betae sylvestris folio (*Bon. t. 121*).
Crepis. . . .

95. Ranunculus alpinus, minimus, luteus (conf. *H. Cath. sup. 2. p. 77.*).
Ranunculus montanus. Willd ?

104. Lotus Polii folio.
+

— incanus angustifolius minor, Dorycnio congeneris siliquis.
Dorycnium herbaceum. Lin. ?

109. Chamaedrys minor hirsutior, folio oblongiore acutiore.
+

112. Calamintha, Calaminthae vulgaris facie, Pulegii Menthae ac Citri odore (confer *H. Cath. supp. p. 13*).
Melissa. . . .

147. Leucojum alzanticum purpureum, Bellidis minimae folio.
Malcolmia ? . . .

N. B. — Sola icon ex aliis exemplaribus *Panphyt.* istis indefinitis addenda est sequens :

Althaea marina advena, cineraceis acuminatis foliis, glabris serratis. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2. t. 337 — ed. Bibl. Cat. 2. t. 37 — ed. Raf. t. 55.*
Hibiscus pentacarpos. Lin. — Pavonia veneta. Spr.

SUMMA GENERUM ET SPECIERUM FLORAE SICULAE

GENERA certa in *Synopsi* relata	614	619	
— — in *Addendis* adjecta, ex quibus unicum ex dubiis ad certa relatum . . .	5		
— dubia	. . .	25	
Ex operibus *Cupani*			
— definita	10	12	
— indefinita	2		
Sunt GENERA omnia	. . .	. . .	656
SPECIES certae in *Synopsi* relatae	2256	2344	
— — in *Addendis* adjectae	88		
— dubiae in *Synopsi* notatae	330	338	
— — in *Addendis*	8		
Ex operibus *Cupani*			
— definitae ex *H. Cath.*	67	87	
— ex *Panph.*	20		
— — indefinitae ex *H. Cath.*, exclusis duplicatis	64	123	
— ex *Panph.*	59		
Ideoque SPECIES certae et definitae	. . .	2431	
— dubiae aut indefinitae	. . .	461	
Sunt SPECIES omnes	. . .	. . .	2892

FINIS TOTIUS OPERIS.

Septembri 1845 absoluti.

ERRORES TYPOGRAPHICI.

VOL. I.

Pag.	lin.	
3	5	superae l. supera
	20	*Seracusa* l. *Siracusa*
5	9	uti caules l. uti caulis
	5	ab infra, adscendente l. ascendente; et sic passim
6	28	preminens l. prominens
	34	pedunculate l. pedunculatae
10	14	ab in. interioribus l. inferioribus
11	24	*fl. sic. pr. pr.* l. *fl. sic. pr.*
17	4	ab in. cum duabus praecedentibus l. cum praecedente
19	11	*Marsch. l. c.* l. *Marsch. fl. taur. cauc. 3. p. 46.*
	3	ab in. aquae repletae l. aqua repletae
20	7	ab in. *Dom.* l. *Dod.*
21	13	ab in. sed nunc l. nunc
	9	ab in. *S. Scalarea* l. *S. Sclarea*
	8	ab in. *Parsatore* l. *Parlatore*
22	3	herbacci l. herbacei
	4	croso-crenata l. eroso-crenata
	4	*sp. fl.* l. *sp. pl.*
	8	ab in. *fl. gr. 1.* l. *fl. gr. t.*
23	23	subitus l. subtus
	31	*pr. 1. p. 16.* l. *pr. 1. p. 18.*
24	12	marginos l. margines
	24	*fl. ndp. p. 24.* l. *fl. nap. 3. p. 24.*
	13	ab in. ante *Ceratophylloides* adde *S.*
26	12	dicthotomis l. dichotomis
	17	*V. officinales* l. *V. officinalis*
27	2	ab in. flores et familia ut in praecedente l. flores parvi albo-carnei, et familia ut in praecedente
29	21	*F.* caule l. *V.* caule
	15	ab in. numerosa l. numerosae
30	34	olitaria l. olitoria
31	7	*Dec. mem. 1. 3.* l. *Dec. mem. t. 3.*
	20	*F.* caule l. *V.* caule
	15	ab in. *fl. sic. t.* l. *fl. sic. 1.*
32	24	tries l. tres
	25	fascis l. fasciis
33	8	celluloso flava l. glanduloso-flava
34	7	dlerumque l. plerumque
	12	magnitupine l. magnitudine
35	17	ab in. tradera l. tradere
36	9	ab in. spicha l. spica
	3	ab in. *Guss. pp.* l. *Guss. pr.*
	1	ab in. seminem l. seminum
38	17	ab in. *Refl.* l. *Red.*
	13	ab in. auctis l. acutis
39	13	*Scorpioides* l. *I. scorpioides*
	27	vnicis l. tunicis
40	2	notata l. notatae
	12	ab in. 3-pedale l. 3-pedalia
43	25	ab in. ad marginis l. ad margines
45	5	ab in. tumbellae l. umbellae
46	19	fructo l. fructu
47	22	ab in. *Moris. hist. 5.* l. *Moris. hist. 3.*
	15	ab in. alterioribus l. altioribus
	6	ab in. *Spr. p. veg.* l. *Spr. s. veg.*
48	11	ab in. affinis praecedenti l. affinis sequenti
	10	ab in. *glamis* l. *glumis*
52	1	ab in. *Heteropogonem* l. *Heteropogon*
53	24	ab in. cilis l. ciliis

Pag.	lin.	
53	18	ab in. *Aegylops* l. *Aegilops*
	14	ab in. hermaphroditis fertilibus ; 2 valvis l. hermaphroditis fertilibus, 2-valvis
	9	ab in. abscendentes l. ascendentes
54	8	utique l. ubique
	19	ab in. satico l. sativo
	8	ab in. alveis l. alveos
55	1	ab in. *Batr.* l. *Barr.*
56	8	rachide l. rachidi
57	23	ab in. videntur l. videantur
59	11	ab in. quod l. quoad
61	13	*Lipuri* l. *Lipari*
62	21	ab in. flosculis l. flosculos
63	7	*p. 61.* l. *p. 64.*
	12	ab in. subnervia l. subenervia
64	11	*Wodd* l. *Wood*
67	8	ab in. *f. 64* l. *p. 46.*
68	12	ab in. *d. 149.* l. *p. 149.*
69	11	fibross l. fibrosa
	23	ab in. rachide l. rachidi
70	19	ab in. R. spice l. B. spica
71	16	*Gallpr.* l. *Gallopr.*
	14	ab in. habito l. habitu
	12	*s. veg. p.* l. *s. veg. 2. p.*
72	17	ab in. varietas depauperata speciei sistunt l. varietatem depauperatam speciei sistunt.
	13	ab in. ante *prodomo* adde in
73	12	ab in. corolla l. corollae
74	17	remota l. remote
	15	ab in. *Schaderi* l. *Schraderi*
75	24	intermedicus l. intermedius
76	4	spicae l. spica
	13	rachiis l. rachis
77	21	79-floris l. 7-9-floris
78	16	ab in. polliceres l. pollicares
	8	ab in. *p. 40* l. *p. 60*
		Post pag. 79 corrige 80 non 70
80	3	rachide l. rachidi
	9	dicetur l. dicitur
82	7	autor l. auctor
	25	spiciformi l. spicaeformi
83	17	breviobus l. brevioribus
	21	*t. f. 10* l. *t. 3. f. 10*
84	2	distinta l. distincta
86	28	biauriata l. biaurita
87	29	valve l. valvae

Pag.	lin.	
89	21	brevissimo l. brevissime
	28	*p. 1568* l. *tab. 1568*
90	7	ab in. Praeuntibus l. Praeeuntibus
91	10	*forol.* l. *foroj.*
	29	folii l. foliis
	2	ab in. *fl. ital. 1. fl. 374* l. in *fl. ital. 1. p. 374.*
92	12	ante *D. adde* 1.
	16	post serotina *adde Lin. sp. pl. 111.*
	ult.	*t. 93.* l. *t. 95*
93	8	vaginae l. vaginas
	19	*Berol. 2.* l. *Berol. 1. p. 151*, et *2. p. 273.*
94	8	obsolentissime l. obsoletissime
	10	post 150 *adde* et *2. p. 273.*
	18	ab in. Vasietas l. Varietas
98	22	ab in. *sp. pl. pl.* l. *sp. pl.*
99	10	ab in. aequali l. aequalis
100	8	aequali l. aequalis
103	5	ab in. *P.* panicula l. *E.* panicula
104	12	aequali l. aequalis
109	25	ante *Aegyptiacum* adde *D.*
110	ult.	pennicilliformi l. pennicilliformia
112	13	*hematedes* l. *hematodes*
114	9, et 30,	spiciformi l. spicaeformi
	34	in *ambiguum* l. *b. ambiguum*
115	19	*suppl. atl.* l. *supp. alt.*
	7	ab in. *cient.* l. *cienc.*
118	1	cyliadraceo l. cylindraceo
	24	adpressae l. adpresse
	7	ab in. duobus l. duabus
120	23	ab in. uti in in l. uti in
121	10	unius folii horizontali inermi l. unius folii horizontalis inermis
	10	ab in. spica vaginantibus l. spicam vaginantibus
126	12	ab in. *Buxb. cent. 5, 5.* dele *5.*
127	7	duobus l. duabus
134	14	ab in. *Cac.* l. *Cav.*
	ult.	calyce l. calyci
135	7	ab in. oblongam l. oblonga
137	7	intra corollam l. intra corollam persistentem
138	5	epiegejos l. epigejos
	12	$1\frac{1}{2}$—2 2 l. $1\frac{1}{2}$—$2\frac{1}{2}$
140	18	ab in. nuates l. nutantes

Pag. lin.
143 21 marinaceis l. marnaceis
144 6 *Castellammar.e* l. *Castellammare*
14 *valva* l. *valvula*; et sic passim
145 12 (quae ad nervos ciliata, *dele*, et adde)
146 7 tenue l. tenuiter
150 22 ab in. culmen l. culmea
151 7 ½-1-pedales l. ½-1-pedalis
153 9 atrovidibus l. atroviridibus
155 7 suddivisis l. subdivisis
160 24 ab in. geminalis l. geminatis
5 ab in. acute-nitido-albidae l. acute, nitido-albidae
2 ab in. nectariformes l. nectariiformes
162 16 pedicelliis l. pedicellis
ult. ab in. *p. 16.* l. *p. 15.*
164 5 *valvae* l. *valva*
11 ab in. foliolis l. foliosis
2 ab in. versos l. versus
165 15 *fasc. pl. rar. neap. p. 31.* l. *fasc. pl. rar. neap. 1. p. 31.*
167 7 *Haegea* l. *Hagea*
168 ult. montosis l. in montosis
169 23 raro-aculeata l. rare aculeata
170 1 breve l. breviter, et sic passim
19 pureo-rubentes l. purpureo-rubentes
173 16 ab in. plurimum l. plurium
174 28 ab in. observatur l. observetur
24 ab in. post *fl.* *adde gr.*
175 19 ab in. atropurpereo l. atropurpureo
14 ab in. *rutaefolium* l. *rutaefoliam*
177 14 coerulis l. coeruleis
178 19 ab in. *hist. 5.* l. *hist. 3.*
179 16 ab in. ideque l. ideoque
181 27 piiis l. pilis
15 ab in. superioris l. supremis
182 10 obovata-elliptica l. obovato-elliptica
185 3 *All. ped. p. 5.* l. *All. ped. 1. p. 5.*
18 *colma* l. *corma*
186 13 ab in. divaricats l. divaricatis

186 8 ab in. *Raj* l. *Raii*, et sic passim
187 27 ab in. *Cav. iv.* l. *Cav. ic.*
188 20 ab in. divaricatis l. divaricati
189 15 Citatio Vaillantii sic corrigatur
Aparine vulgaris semine minori. *Vaill. paris. p. 14. t. 4. f. 4. b b.*
24 *Dec. pr. 1. nat.* l. *Dec. pr. s. nat.*
190 25 *Moriconii* l. *Morisonii*
26 speetat l. spectat
32 peduncuiis l. pedunculis
6 ab in. hirsutiusculo l. hirsutiuscula
191 28 appendiculatatis l. appendiculatis
8 ab in. luteolatae l. luteolae
192 19 caules l. caule
165 26 1-4-pollicem l. 1-4 pollices
28 12-2-pollicaris l. 2-5-pollicaris
16 ab in. longo l. longe
196 10 var. *d. Messina* l. var. c. *Messina*
200 16 ab in. in alterum l. in alteram
202 4 in maritimis ob l. et in maritimis tota planta ob
6 staturum l. staturam
205 4 ab in. foliis vaginantis l. folii vaginantis
207 24 fontinialis l. fontinalis
29 oblique, ovatae l. oblique-ovatae
31 *ante* PECTINATUM *adde P.*
» *sp. pl. pl.* l. *sp. pl.*
7 ab in. *fl. svet.* l. *fl. svec.*
1 ab in. pusillam l. pusillum.
208 12 ab in. alterne l. alterna
210 3 ab in. acutiasculis l. acutiusculis
213 13 nitida l. nitidae
214 22 nigrac l. nigrae
14 ab in. superantem l. superante
215 13 *ecphr. 1. t. 192* l. *t. 195.*
24 geuus l. genus
31 velo l. vel
216 27 *pr. 5.* l. *pr. 1.*
217 15 ab in. illa *L. arvensis* l. illis *L. arvensis*
220 21 realtae l. relatae

Pag.	lin.	
220	22	ab in. subsequente l. sub sequente
	20	ab in. praeunte l. praeeunte
222	10	latere interiore columnae centrali affixae l. lateri interiori columnae centralis affixae
	13	ab in. limis lobis l. limbi lobis
	5	ab in. *Rew* l. *Kew*.
	3	tenue molleque l. tenuiter molliterque
223	19	et tenue l. atque tenuiter
	15	ab in. fulve-sericeis l. fulvo-sericeis
224	8	externo l. externe
225	20	alari l. axillari
	11	ab in. *A. lanatum* l. *A. lanatam*
227	11	C. caule, dele,
	17	Cesin:he l. Cerinthe
	22	ab in. nigro-nuculata l. nigro-maculata
228	4	albo-maculato l. albo-maculata
	7	fructo l. fructu
	13	Linneanam l. Linnaeanam
	25	sagittae l. sagittatae
229	22	foliosis l. foliolis
	23	columna l. columnae
230	11	rare l. raro
233	1	in collibus, aridis *dele*,
234	23	elatioribos l. elatioribus
235	11	ab in. Jasminium l. Jasminum
	9	ab in. quadrant l. quadrat
237	9	*p. 36.* l. *p. 96.*
	21	laeta l. laete
	3	ab in. obtiuscusulis l. obtusiusculis
240	7	opinati: sunt *dele*:
	24	*Rondetii* l. *Rondeletii*
	16	ab in. corollae l. corolla
244	2	*PAPILIONACEAE* l. *LEGUMINOSAE*
245	11	*Desf. alt.* l. *Desf. atl.*
246	24	ab in. exquisita l. exquisite
	12	ab in. Dorynio l. Dorycnio
247	2	inferiore l. inservire
250	12	ab in. hirsutus l. hirtus, et Campanula hirsnta l. C. hirta
251	9	ab in. laeta l. laete
	1	ab in. ad *C.* l. ad *S*
254	1	calyciniae l. calycinae
257	3	et 4. var. *b. b. Monte Pizzuta(Parlatore)*: var. c. *nelle rupi* l. var. c. *Monte Pizzuta (Parlatore)*: var. *d. nelle rupi*
260	10	ab in. *Desf. alt.* l. *Desf. atl.*
261	25	subindibuliformis l. subinfundibuliformis
	15	ab in. subindiliformi l. subinfundibuliformi
262	22	4-plo longiori l. 4-plo longioribus
263	24	ab in. *Desf. alt.* l. *Desf. atl.*
265	3	decidua l. deciduus
267	13	videantur l. videntur
	14	illa l. illis
268	15	*stigmata* capitata l. *stigma* capitatum.
271	6	ab in. ut ternata videntur l. ut ternata videantur
272	2	*Dulcamari* l. *Dulcamarae*
274	6	ab in. *Spinapuleae* l. *Spinapulece*
275	5	$1\frac{1}{2}$ lineati l. $1\frac{1}{2}$ lineari
	15	ab in. *ZYZYPHUS* l. *ZIZYPHUS*
278	24	*Baauh.* l. *Bauh.*
279	24	ab in. laeta l. laete
	22	ab in. inferiorioribus *l.* inferioribus
284	5	braeteatis l. bracteatis
	17	stigmate l. stigmati
285	16	lanciniis l. laciniis
	18	adhaerente l. adhaerenti
	2	ab in. optima descriptio l. optimam descriptionem
286	11	ab in. sorde l. sordide
288	3	*alt.* l. *atl.*
	10	ab in. et *supp. p. 65* l. et *fl. sic. pr. supp. p. 65.*
289	12	stigmate l. stigmati
292	18	ab in. hirsuttis l. hirsutis
	13	ab in. hirutum l. hirsutum
293	23	ab in. sequente l. sequenti
	17	ab in. *H. Par.* l. *H. Pan.*
294	25	utricuio l. utriculo
298	1	ab in. forse l. forsan
299	23	conformis l. conformibus
	22	ab in. *sp. pl. 223.* l. *sp. pl. 323.*
	20	ab in. *C. herbacea* l. *S. herbacea*
	11	ab in. uso l. usu

Pag. lin.
300 11 ab in. *pag. 203.* l. *303*
12 ab in. 4. *S.* l. 5. *S.*
303 3 longo l. longe
16 stellate-patentes l. stellato-patentes
307 19 *Frut.* l. *Fruct.*
7 ab in. *Sprengello* l. *Sprengelio*
310 13 ab in. *p. 116.* l. *p. 316*
313 27 ab in. lobulo acuta l. lobulo aucta
15 ab in. *alt.* l. *atl.*
317 11 ab ipse l. ab ipsa
26 poenitus l. penitus
12 ab in. S. radice l. B. radice
318 10 ab in. lobulo acuta l. lobulo aucta
319 28 $1\frac{1}{2}$—$2\frac{1}{2}$ et pollicari l. $1\frac{1}{2}$ et $2\frac{1}{2}$-pollicari
4 ab in. *umbellarum* l. *umbellularum*
1 ab in. praeuntibus l. praeeuntibus
320 11 ab in. prominutis l. prominulis
321 6 Caulis l. Caules
325 2 ab in. e lateri l. e latere
327 2 ad *Cachrydes* species l. *ad Cachrydis* species
328 5 ab in. ante *HUMILIS* adde *O.*
333 4 simils l, similis
336 5 pedalis l. pedales
10 ab in. *platyarpa* l. *platycarpa*
337 19 ab in. a species l. a specie
339 22 *sylvestre* l. *sylvestri*
340 15 tonico-oblongus l. conico-oblongus
341 28 post obtusis *adde* r
342 3 ab in. tridentate l. tridentato
343 14 ab in. focile l. facile
345 16 praecedente l. praecedenti
349 11 ab in. *Desf. alt.* l. *Desf. atl.*
350 17 *T. humili* l. *T. apuli*
24 ab in. cuneatia l. cuneatis
351 19 duobus l. duabus
353 19 ab in. *Cup. H. Mess.* l. *Cast. H. Mess.*
354 25 ab in. E. galbanifera l. F. galbanifera
355 12 *Pan. bald.* l. *Pon. bald.*
18 ab in. exalatis l. apteris

Pag. lin.
355 12 ab in. *Ferulaginis* l. *Ferulagini*
359 21 fructus 6-9 lin. latus, 8-10 lin. longus l. fructus 6-9 lin. lati, 8-10 lin. longi
24 sequente genere l. sequenti genere
25 discriminantur l. discriminatur
13 ab in. similis l. similes
361 25 $2\frac{1}{2}$ pollicem l. $2\frac{1}{2}$pollices
362 21 ab in. *oxycanthoidis* l. *oxyacanthoidis*
10 ab in. ovatis l. *Bacc.* ovalis
8 ab in. *post* cymis *dele* ,
366 18 3-5-nervis l. 3-5-nerviis
367 15 *Armerie* l. *Armeriae*
15 ab in. 6-18 polliaares l. 6-18-pollicares
14 ab in. *serotinae* l. *serotina*
369 21-23 *S. Willdenoviana* l. *Willdenowiana*
372 11 ab in. *petalae* l. *petala*
374 6 *all.* l. *atl.*
375 1 ab in. eodem l. eadem
377 9 *perenne* l. *perenni*
8 ab in. varietatas l. varietates
2 praeunte l. praeeunte
378 2 idem
381 12 *Stig.* l. *Styl.*
15 ab in. *Renaalmii* l. *Renealmii*
6 ab in. (*Ncct. Lin.* l. (*Nect. Lin.*)
382 16 obsoletissima l. obsoletissime
13 ab in. fragantissimi l. fragrantissimi
383 6 folia laete et obscure virentia l. folia laete, non obscure virentia
13 ab in. fragantissimi l. fragrantissimi
384 12 post adverso *dele R.*
386 17 vaginanti l. vaginati
2 ab in. stellate-patentia l. stellato-patentia
388 15 *Spr. l. c.* l. *Spr. s. veg. 2 p. 58.*
389 14 ab in. sequente l. sequenti
390 20 praecedente l. praecedenti
24 ab in. ante *graecum* adde *A.*
391 21 ab in. videtur l. videatur

Pag. lin.

391 16 et 1. ab in. breve l. breviter
394 19 sequente l. sequenti
20 in brevem l. in breve
395 4 corolla l. corollam
3 ante brevis adde *stylus*
10 ab in. corolla l. corollam
396 18 quadrat l. quadrant
11 ab in. dorato-globosa l. ovato-globosa
399 13 *ante* unguibus *dele*,
400 10 post 411 *adde* et *supp. p. 100*
14 staminus l. staminibus
406 26 minor l. minore
29 amoena l. amoene
7 ab in. stellate-patentia l. stellato-patentia
407 21 *S. HYACINTOITES* l. *S. HYACINTHOIDES*
408 14 tenue l. tenuiter
409 18 ab in. subanthesi l. sub anthesi
9 ab in. post *s. veg.* add. *vol. 7.*
414 8 virentes l. virens
4 ab in. imbricate conniventibus l. imbricato-conniventibus
415 29 odoro l. odore
7 ab in. nectarem l. nectar
416 22 sparse l. sparsim
420 16 ab in. dele *Guss. pr. 1. p. 431*
421 1 ab in. oblusiuscula l. obtusiuscula
ante *JUNCUM CONGLOMERATUM* loco 7 lege 8, et ante *J. MULTIFLORUM* loco 8 l. 9.
424 1 post *fl. germ.* adde *pars. 1*
23 ab in. *J. RUFONIUS* l. *J. BUFONIUS*
431 23 ab in. cauloque erecto ramose l. cauleque erecto ramoso
434 3 *R. acetosum* l. *R. acetosam*
436 1 ab in. hepeti florus l. heptaflorus
444 24 ab in. Amygdaliolio l. Amygdalifolio
446 20 *E. arborea* l. *E. arboream*
451 10 juniorae l. juniora
453 21 ab in. alterius l. ulterius
454 8 caule l. cauli
24 *auriculari* l. *aviculari*

456 15 ab in. trigynri l. trigyni
457 10 ab in. terete l. tereti
2 ab in. praecedente l. praecedenti
464 2 edulis l. edules
465 1 annutus l. annulus — et remanent l. remanet
466 14 folliis l. foliis
467 2 entatis l. dentatis
468 9 glanduloso-viscidala l. glanduloso-viscidula
473 8 petalis emarginatis *dele*
476 3 glarcosi l. glareosis
4 Aetniae l. Aetnae
4 ab in. caule l. cauli
477 14 ab in. acutiuscutis l. acutiusculis
483 16 *alt.* l. *atl.*
16 ab in. *cornae* l. *coronae*
484 7 ab in. numerus l. numerum
1 ab in. var. *c.* l. var. *e*
485 10 ab in. ecronatis l. ecoronatis
488 23 *S. VIRIRIDLORA* l. *S. VIRIDIFLORA*
490 17 ab in. conferte l. confertim
491 26 ab in. associato l. associata
22 ab in. *Spr. 1. veg.* l. *Spr. s. veg.*
16 ab in. ooronatis l. coronatis
492 8 pro quo l. pro qua
493 16 ab in. estrophiolata l. exstrophiolata; et sic passim
494 2 manita l. munita
495 8 tuberulis l. tuberculis
6 ab in. *dele* Ic. nulla et adde l. *c. t. 226. f. 5.*
497 6 *Walhen.* l. *Wahlen.*
498 19 ab in. *Batiling* l. *Bartling*
499 18 *tauir. cauc.* l. *taur. cauc.*
24 *Bot. par. t. 1. f. 3.* l. *Bot. par. t. 2. f. 3.*
26 *S. setaceam* l. *A. setaceam*
27 *Reichem.* l. *Reichen.*
1 ab in. e praecedente l. a praecedente
500 5 *Mart* et *Koch* l. *Mert.* et *Koch*
501 29 Aprili, Majo ⊙ *dele* totum versum
506 20 ab in. vitandi l. vitandae
507 7 ab in. umbelicati l. divaricati
509 24 ab in. diversitate l. diversitati

Pag. lin.
510 16 at *Mert.* l. ac *Mert.*
514 11 juglandidis l. juglandis
515 17 *capsulis* l. *capsulae*
517 24 ab in. planis l. plantis
529 24 edentatis l. edentulis
25 *Cast. H. Cath.* l. *Cup. H. Cath.*
20 ab in. crecti l. erecti
17 ab in. niditissimae l. nitidissimae
532 14 ab in. amarginata l. emarginata
7 ab in. integumentis l. integumenti
533 21 post glabra dele ,
7 ab in. *Cuss.* l. *Guss.*
534 1 herbsosis l. herbosis
14 ab in. *Lin. sp. pl. 651* l. *654*
535 9 varietas *h* l. varietas *b*
11 *pr. 1. 1.* l. *pr. 1.*
18 setcornis l. seticornis
536 1 c l. ac
539 18 ab. in. erecto-vel l. erecta, vel
1 ab in. semiminibus l. seminibus
541 16 *locus* natali l. *locus* natalis
9 ab in. *E. pubescenti* l. *E. pubescente*
542 4 Tythymalus l. Tithymalus
545 26 praecedentem l. praecedente
546 20 precedente l. praecedente

Pag. lin.
546 19 ab in. *petatis* l. *petalis*
542 15 ab in. *penicula* l. *panicula*
4 ab in. *Uuria* l. *Ucria*
550 8 articulata-prolifer l. articulato-prolifer
551 18 sessiles l. subsessiles
8 ab in. *March.* l. *Marsch.*
552 6 ab in. exsicatione l. exsiccatione
553 12 ab in. *post* fructus *dele* nonnulli
5 ab in. cita l. cito
554 4 germine l. germini
6 coherentia l. cohaerentia
555 8 ab in. lanceolalis l. lanceolatis
556 6 ab in. *Pistili* l. *Pistilli*
2 ab in. ad illa l. ab illa
4 ab in. *taur. caur.* l. *taur. cauc.*
562 24 ab in. elliplico l. elliptico
564 19 plurisque l. plerisque.
567 29 calyciniae l. calycinae
5 ab in. 3-atis l. 3-natis
568 24 stato l. statu
569 22 ab in. acuta l. aucta
570 3 *fl. sic.* l. *fl. ticin.*
573 16 ab in. errore l. errorem
574 5 *P. canescenti* l. *P. canescente*
577 1 Adele l. *Adde*
578 4 pubescente l. pubescenti
6 *aente* l. *cent.*
2 ab in. sequente l. sequenti

AD VOLUM. II.

Pag. lin.
7 1 *Presl fl. pr.* l. *Presl. fl. sic. pr.*
10 11 ab in. reticulatata l. reticulata
12 4 breve l. breviter
16 15 *alt.* l. *atl.*
21 1 stellate-pubescens l. stellato-pubescens
1 ab in. ½ et ultra lata l. ½ poll. et ultra lata
22 1 ab in. scorsim l. seorsim
27 24 ab in. pe- dele
34 16 ab in. *involocrum* l. *involucrum*
35 2 *ed. n. Schreb.* l. *ed. Schreb. n.*
2 ab in. petalis 1½ latis l.

Pag. lin.
petalis 1½ lin. latis
40 1 ab in. breve l. breves
42 22 *Guss. pr. p. 2. 53.* l. *Guss. pr. 2. p. 53.*
12 ab in. *Desf. alt.* l. *Desf. atl.*
3 ab in. praecedentis l. sequentis
44 22 alterum l. alter
46 15 *post* accedit *dele? et adde!*
6 ab in. hirsutiucsula l. hirsutiuscula
55 11 *Splnosum* l. *Spinosum*
56 2 *Raf. 1.* l. *Raf. t.*
60 9 *Baugm.* l. *Baumg.*
24 ab in. var. *c. Catania* ,

Pag. lin.

Montallegro, Siracusa, l. *Catania, Montallegro, Siculiana.*

61 29 crenato-crenatis l. crenato-dentatis

66 3 ab in. *Folie* l. *Eeolie*

68 22 foliolis l. foliosis

72 24 ab in. specie l. species

73 2 ab in. costanter l. constanter

75 11 ab in. *9714* l. *974*

78 21 *Desf. alt.* l. *Desf. atl.*

89 21 5 7 lin. l. 5-7 lin.

92 15 ab in. *Micromeria* l. *Micromeriae*

103 4 ab in. *n. 1.* l. *f. 1.*

107 15 ab in. et l. ut

110 18 ramossimimus l. ramosissimus

112 2 ab in. *F. linifolia* l. *E. linifolia*

115 1 bipollicares l. bipollicari

117 16 ab in. *Spr. 2. veg.* l. *Spr. s. veg.*

127 21 paniculata l. panicula

133 6 ab in. corolla l. corollae

136 3 crebioribus l. crebrioribus

137 4 *H. Cumana* l. *O. Cumana*

22 *cent. 7. p. p.* l. *cent. 7. p.*

140 29 stitriatis l. striatis

141 1 *B. Echucago* l. *B. Erucago*

143 1 ab in. *cochlearioideis* l. *cochlearioides*

148 15 ab in. *Reich. cent. 9.* l. *Reich. cent. 12*

151 20 *Reich. cent. 9. R. cent. 12.*

152 2 cunciformia l. cuneiformia

22 *Reich. cent. 9.* l. *R. cent. 12.*

8 ab in. corrige similiter

153 28 corrige similiter

154 9 ab in. var. *a.* l. var. *b.*

4 ab in. *Rafinesqueii* l. *Rafinesquii*

155 1 *Boisser* l. *Boissier*

21 immarginata l. margine destituta

156 14 *Reich. cent. 9.* l. *R. cent. 12.*

18 ab in. corrige similiter

158 9 *Montanun* l. *Montanum*

10 *pr. 218* l. *pr. pag. 218.*

22 ab in. *Reich. cent. 9.* l. *R. cent. 12.*

8 ab in. eadem l. eamdem

159 14 *dele 2*

160 18 ab in. *Reich. cent. 9.* l. *R. cent. 12*

165 13 canescentibus l. viridi-canescentibus

167 21 *N. sylvester* l. *N. sylvestre*

13 ab in. superiorium l. superiorum

168 3 *siliquae* 6-12-pol. l. *siliquae* 6-12 lineares

28 1-1½ pied. l. 1-1½ ped.

170 17 *silique* l. *siliquae*

171 1 *A. alvida* l. *A. Albida*

26 quem l. quam

173 9 longiludine l. longitudine

174 7 terminem l. terminum

17 ab in incrasratis l. incrassatis

175 3 ut in. praecedente l. ut in *M. n. 3.*

177 8 ab in. es l. et

182 9 ab in. praecedense l. praecedente

2 ab in. sitiquis l. siliquis

183 4 adpressimis l. adpressissimis

184 7 *E. Bonanniatum* l. *E. Bonannianum*

186 7 Modoniense l. Madoniense

3 ab in. Sicilia l. Siciliae

187 6 teteres l. teretes

195 13 ab in. tomontoso l. tomentoso

196 1 *B. rupestis* l. *B. rupestris*

29 *racemo* l. *racemi*

30 paniculum l. paniculam

199 1 ante *B. Erucastrum adde* †

200 11 *alt.* l. *atl.*

11 ab in. post radicalia *dele,*

8 ab in. *Ronanni* l. *Bonanni*

201 18 proximatae l. approximatae

203 28 praeunte l. praeeunte

205 10 columnari l. columnaris

11 *Seranium* l. *Geranium*

2 ab in. *stipula* l. *stipulae*

206 10 quoad l. quod

209 9 ab in. ante *Bagheria* dele, et adde :

213 25 membranceae l. membranaceae

216 22 herbosis l. herbosos

218 21 *Pusillium* l. *Pusillum*

Pag. lin.
220 5 ab in. *Endl. n. gen.* l. *Endl. gen. n.*
222 12 eadem l. eamdem
11 ab in. *Edie* l. *Eolie*
226 23 ab in. habitum l. habitu
227 14 denticutatae l. denticulatae
228 1 *Tomenteila* l. *Tomentella*
3 prostato l. prostrato
24 ab in. fructiferi l. fructiferis
229 8 in *veg.* l. in *s. veg.*
17 aut henticorum l. authenticorum
235 20 *Reisi* l. *Riesi.*
17 ab in. *alt.* l. *atl.*
8 ab in. 5-valuis l. 5-valvis
7 ab in. olitarii l. solitarii
236 13 *capsulae* l. *capsula*
28 inferiore l. inferiori — superior l. superius
239 23 ab in. *p. p. 32.* l. *p. 32.*
1 ab in. ovata.lanceolata l. ovato-lanceolata
240 19 ab in. *trasact.* l. *transact.*
246 24 ab in. *sulla* l. *sulle*
17 ab in. *floves* l. *flores*
247 14 Cystus l. Cytisus
28 ab in. *C. spinosi* cum quo demum associatus et ab illo l. *C. spinosae*, cum qua demum associata, et ab illa:
6 ab in. cum quo l. cum qua
2 ab in. ut in illo l. ut in illa
249 20 elatoerecto l. elato erecto
31 *peitoli* l. *petioli*
250 21 *Cytisibus* l. *Cytisis.*
251 28 labo l. labio
252 Ad loca natalia *Genistae Cupani* dele: post *Rocca di mele*, et pone ante *bosco di Castellobuono*
258 23 *Cor.* vexillum, magnum dele,
4 ab in. lalae l. latae
263 18 proximis l. proximos
4 ab in. ad *Lin. add.* l. ad *Lin. opus add.*
264 1 *panph.* adde *1.*
266 12 ab in. *pr. 396* l. *pag. 396*
267 1 ab in. fascis l. fasciis
271 17 ab in. dique l. undique
277 7 3-nervibus l. 3-nerviis
278 1 alatos l. alato
279 1 optissimus l. aptissimus
280 19 collecta l. collectis
21 *arvensi* l. *arvensis*
14 ab in. una stigmate l. una cum stigmate
281 21 ab in. plorisque l. plerisque
283 26 (*Ref.*) l. (*Raf.*)
284 23 var. 6. l. var. *b.*
285 12 putat l. putant
14 est l. et
287 8 eblongo l. oblongo
18 post *Cammarata* dele, et adde:
288 15 et viridi l. ex viridi
19 pentapyllus l. pentaphyllus
289 2 ab in. *Jussiau* l. *Jussieu*
292 20 ab in. lete l. late
293 5 floriferis l. floriferi
294 23 dente l. dentes
24 *polypylla* l. *polyphylla*
296 9 post *Monte dell' Occhio* dele, et adde:
15 ab in. ecirhosis l. ecirrhosis
297 8 superioribus l. superiores
4 ab in. semisaggitatis l. semisagittatis
299 18 ab in. coerulam l. coeruleam
300 13 subbexcedentibus l. subexcedentibus
305 3 ab in. majore l. majori
313 9 ab in. altere l. latere
318 3 fidus l. 5-fidus
319 20 ab in. procul procul *dele* procul
12 ab in. confusa l. confusam
10 ab in. nauseo l. nauseoso
320 16 *ed S. Maria* l. *ed a S. Maria*
323 15 ab in. *alt.* l. *atl.*
326 26 ab in. flavesentia l. flavescentia
327 18 ab in. corollae l. corolla
328 9 ante *Dalmaticum adde T.*
333 15 ab in. 6-8 lin. lin. l. 6-8 lin.
335 25 ab in. semipatenes l. semipatentes
8 ab in. *arvense* l. *arvensi*
336 13 ab in. superioriobus l. superioribus
337 3 ab in. *Raf. 1.* l. *Raf. t.*
339 16 ab in. superne parte acqualibus, inferne l. superna parte aequalibus, inferna

Pag. lin.
340 23 *mutabilis* l. *mutabili*
342 1 fidi l. fissi
28 structaram l. structuram
345 5 sequentis l. sequenti
346 27 ab in. capituto l. capitulo
349 12 bractets l. bracteis
354 8 calylycinos l. calycinos
23 ab in. *Guss. p. pr.* dele *p.*
358 19 eglongatis l. elongatis
359 21 ab in. irregularlier l. irregulariter
365 22 spinis laxis l. spiris laxis
372 2 *ind.* l. *ined.*
15 *Willdenovium* l. *Willdenowium*
29 ante M.litoralis *dele* Ic., et synonym. *Bauh.* post illud *Morisii* transferatur
374 22 ab in. *p. p. 573* l. *p. 573*
376 22 tubercutata l. tuberculata
10 ab in. subcoaerent l. subcohaerent
378 3 *Androsemum* l. *Androsaemum*
6 *Casp.* l. *Caps.*
389 21 arahnoideis l. arachnoideis
390 5 exspicias l. exscipias
392 14 *t. 242. f. 3.* l. *242. f. 5*
395 20 *t. 238.* l. *p. 238.*
400 7 adstrias l. ad strias
406 7 erectis l. erecti
13 integis l. integris
17 ante Hieracium dele Ic.
408 2 ab in. anthodiis l. anthodii
409 23 habiti l. habitus
28 recti l. recte
7 ab in. inalato l. non alato
411 12 floro l. flore
13 Jaccae l. Jaceae
20 praecedenti l. praecedante
413 16 pinnatipartita l. pinnatopartita
416 23 ab in. intermitis l. intermixtis
418 22 ab in. ante synon. Lin. *dele* Ic.
419 9 ab in. videntur l. videantur
5 ab in. ante num. 4 adde +
420 6 *Recp.* l. *Recept.*
423 2 *fl. p. lusit.* l. *fl. lusit.*
16 ab in. exteteriora l. exteriora
424 6 cretensen l. cretensem
22 *Rich.* l. *Reich.*
427 19 inferiorioribus l. inferioribus

Pag. lin.
427 26 ante *Sicilia* adde in
432 3 ab in. *Cnius* l. *Cnicus*
442 20 *t. 12.* l. *t. 17.*
443 1 ab in. Julio, Julio l. Junio, Julio
445 12 Ptamicae l. Ptarmicae
446 3 dienus l. alienus
448 12 ab in. hac l. haec
451 5 ab in. sur l. sous
453 2 ab iu. aurea l. altera
454 13 ab in. mare l. mari
457 14 *Cup. panph. 1. t. 761* l. *t. 161.*
459 24 a capitulo centrali basi l. a capituli centralis basi
462 10 ab in. anthodia l. anthodiis
8 ab in. *l. p. c.* l. *l. c. p.*
463 24 *t. 1. 2.* l. *1. t. 2.*
464 23 caule l. caulis
466 13 *Madonie nelle* dele *Madonie* ante *nelle*
469 12 confusionis vitandi l. confusionis vitandae
15 ab in. eluviebus l. eluvionibus
473 9 laxioses l. laxiores
477 2 *Turcamania* l. *Turcomania*
486 9 ab in. ante *Taur.* adde *Miscell.*
487 25 *b. incana* l. *c. incana*, et in locis natalibus *Anthemidis punctatae* loco var. *a.* l. var. *b.*, et pro var. *b.* l. var. *c.*
488 14 et 15 *b. Madonie al Cuozzo di Suovareddi*, *ed a Monte Scalone* : var. *c.* magis in obvia in montosis, *sic corrige*—var *b.* magis obvia in montosis; *Madonie al Cuozzo dei Suovareddi, ed a Monte Scalone.*
489 2 corollulis l. corollularum
490 3 var. *e* l. var. *c.*
5 erectiusculis l. erectiusculi
14 habidum l. habitum
491 17 ab in. hanbidu l. ambitu
496 4 ab in. Bachio l. Bachium
497 3 2-5 lin. 2-5-pollic.
503 8 ab in. post pag. *20 adde Dod. pempt. 51.*
505 23 ab in. acute 3-acuminato-denticulatis l. acute 3-denticulatis

Pag. lin.
507 19 *spl. 3.* l. *sp. pl. 3.*
511 2 appendice l. in appendicem
10 interrupta l. interrupte
512 24 anthodia l. anthodiis
7 ab in. adpresso l. adpresse
2 ab in. ut *C.* l. ut in *C.*
514 26 ab in. in quae l. in qua
518 1 *C. sicula* l. *C. siculam*
523 12 ab in. infine versus dele *H*
526 6 ab in. proximum l. proximus
531 8 ab in. ovali l. ovarii
539 14 ab in. calcari l. calcare
542 22 ab in. media-tomentosa l. medio tomentosa
544 n. 1., et 546 n. 5. loco ♃ pone ♄
ult. descriptio l. descriptionem
545 5 2-duplo, dele 2
26 *s. 1160* l. *t. 1160*
6 ab in. differt a sequente l. a praecedente
546 18 ab in. minius l. minus
8 ab in. *Rich.* l. *Reich.*
547 2 ab in. *Fl. nap. pag.* adde *308*
550 22 ambito l. ambitu
11 ab in. *1299* l. *1799*
3 ab in. *cent. f. 9.* l. *cent. 9. f. 1147*
552 9 ab in. Post nonnullos adde ?
553 17 *129 et 150* l. *129 et 130*
29 *Scinc.* l. *Scienc.*
555 2 *p. p. 677* l. *p. 677*
559 2 pluria l. plura
561 13 *stigm-ate* l. *stigmate*
6 ab in. *crithmoides* l. *crithmoidis*
3 ab in. ungueformibus l. unguaeformibus
563 7 spattha l. spatha
id. nucamentaeceus l. nucamentaceus
17 ab in. vaginantiu l. vaginantia
567 13 monicerum l. monoicorum
26 Platenaria l. Platanaria
568 11 ab in. Ae l. Ad
id. — fructicetis l. fruticetis
3 — *Cysp.* l. *Cyp.*
571 27 eroum l. eorum
572 23 duobus l. duabus
574 24 ab in. altera l. altero
575 1 cassiores l. crassiores
578 10 ab in. *n. 1442* l. *n. 1422*

Pag. lin.
578 1 ab in. *Urticeae* l. *Urticaceae*
583 21 externae l. externe
584 15 *p. 9. t. f. 2* l. *p. 9. t. 1. f. 2.*
587 15 Halinus l. Halimus
22 mare l. mari
588 8 H. l. A.
589 24 altera l. latera
591 7 ab in. *sepalarum* l. *sepalorum*
592 12 *Babint.* l. *Babingt.*
593 23 aliisque l. aliosque
594 3 ab in. dissipimentum l. dissepimentum
2 — *M* l. *A*
595 21 — A. Arisarum l. Arum Arisarum, et sic infra in citatione iconum
596 20 — tenue l. tenuiter
597 11 — cylindricis l. cylindrici
599 14 ejus l. illius
601 7 ab in. *Wad.* l. *Wald.*
604 17 4-6-longiore l. 4-6-plo longiore
10 ab in. *p. t. 6.* l. *p. 9. t. 6.*
605 11 ab in. amentaceis l. ramentaceis
606 3 varie l. varia
12 1-½-1-poll. l. 1½-2 poll.
608 16 ab in. germine l. germini
609 13 ab in. *Alicudi* l. *Alicuri*
617 3 *Juss. And.* l. *Juss. Adr.*
9 ab in. Ricinus a Gallis palmo Christi *dele* a Gallis
8 — martimis l. maritimis
618 20 ab in. suspicacatur l. suspicatur
14 ab in. ante n. 3 adde +
619 10 ante *Kermesinus* adde *b.*
14 monspeliensi l. monspeliensis
23 ab in. *Ecbolium* l. *Ecbalium*
620 14 fere pollicaris l. fere 1½ pollicaris
627 19 mare l. mari
634 12 ab in. *Cup. Cup. H. Cath.* l. *Cup. H. Cath.*
635 2 quod l. quoad
637 1 ab in. qua l. quae
638 4 ab in. saepe l. sepes
643 13 ab in. quod l. quoad
647 22 psorou l. ipsorum
648 4 ab in. contextunt l. contexunt

Pag.	lin.	
652	8	ab in. *Cup. 1. supp.* l. *Cup. supp. 1.*
654	6	ab in. *Gojen* l. *Giojen.*
656	24	ab in. tantam l. tantum
661	19	ab in. silcuis l. siculis
664	6	ab in. venularum intumescenti l. venularum intumescentium
665	27	ab in. indusis l. indusiis
	3	ab in. vulcanasque l. vulcanicasque
673	15	ab in. minusculis l. minusculos
698	12	AETHEORRHIZA l. *AETHEORHIZA*
701	20	*ANACYCLUS* l. ANACYCLUS
709	8	BRYZOPHORUM l. *BRIZOPHORUM*
711	30	CALOTECTA l. *CALOTHECA*
718	15	*CORYLUS* l. CORYLUS
731	13	*HELIANTHEMUM* l. HELIANTHEMUM
744	19	*MILIUM* l. MILIUM
766	31	*SERGULARIA* l. *SPERGULARIA*
775	12	LICUSTRUM l. LIGUSTRUM
	16	CIRCAREA l. CIRCAEA
776	6	calyci l. calyce
	12	panosminana l. panormitana
	17	*galca* l. *galea*
777	28	*GIRBOSA* l. *GIBBOSA*
778	3	ab in. *Coffaec* l. *Coffaee*
780	24	ab in. *Sac. l. Soc.*
781	4	ab in. *MUBINUM* l. *MURINUM*
783	3	eorumque l. earumque, et loco inferve l. inferne
	14	*d.* l. *b.*
784	3	omnibns l. omnibus
	8	scabruiscula l. scabriuscula
787	15	sp.cula l. spicula
788	9	hos l. hoc.
	19	marltimum l. maritimum
	28	*Cibilrossa* l. *Gibilrossa*
789	1	*Curcuraei* l. *Curcuraci*
791	14	*ed Serra* l. *ed a Serra*
794	14	videntur l. videantur
	21	ab in. *Cup. panph. ed. Bibl. Cass. 2, t. 367.* l. *t. 363.*
799	11	petricata l. perfricata
	15	ed l. ad
	29	*ZYZYPHUS* l. *ZYZYPHUS*
801	5	*ERYNGICUM* l. *ERYNGIUM*
806	20	et 5 ab in. ante *Tin.* adde *Errrr.* ex — et idem in pag. sequenti *lin. 9.*
808	4	illa l. illo
	17	sepalcrum l. sepalorum
812	18	spatha altera l. spathae valva altera
814	7	ab in. flaceidis l. flaccidis
817	31	servasae l. servasse
819	23	ab in. *glandiflorae* l. *grandiflorae*
	15	ab in. langerlatis l. lanceolatis
828	10	ab in. ia l. in
830	21	ab in. monygnam l. monogynam
832	1	ante *AZAROLUS* adde *M.*
834	16	*HELIANEHEMUM* l. *HELIANTHEMUM*
838	24	*panph. 2. t. 35.* l. *panph. 2. t. 33.*
842	27	ab in. obsole terubescens l. obsolete rubescens
844	6	duobus l. duabus
	19	*Gyr.* l. *Cyr.*
	24	ab in. alterius l. ulterius
846	3	ab in. uti calycem l. uti calyces
847	26	Varietatem l. Varietas
	27	mediam l. media
	20	ab in. *CHEIRANTUS* l. *CHEIRANTHUS*
849	13	saturati l. saturate
	24	adpresa l. adpressa
856	22	ab in. Astragulus l. Astragalus
865	12	ab in. Jacobea l. Jacobaea
866	1	*Pag. 451.* l. *p. 491.*
867	21	*A. SEGETATIS* l. *A. SEGETALIS*
870	18	digna l. dignae
875	2	*post* pilis *dele* ,
876	18	*LONGERACTEATA* l. *LONGEBRACTEATA*
878	15	*Catania* l. *Caronia*
880	24	arenosis vulcanicis l. arenosis vulcanicis humidis
881	2	vero l. vera — et quo l. qua
882	21	vielaceis l. violaceis
883	12	ab in. loco ♃ pone ♄

Pag. lin.
884 21 ab in. loca natalia notata sic redde; *Etna al Milo nel vallone di Ualli*; *Madonie nel vallone reale*
3 ab in. arguste l. argute

Pag. lin.
892 7 cinninnatiori l. cincinnatiori
894 23 nontanum l. montanum
897 7 ab in. *Euprasia* l. *Euphrasia*

INDEX GENERUM

QUAE IN *ADDENDIS*, ET IN *SYN. CUPAN.* RELATA SUNT.

N. B. *Literae romanae genera admissa indicant, cursiva synonyma recentiora.*